ઊંચાં જરમન સીલવર તથા રૂપાંના

વાસણોની ૪૦ વરસની જુની અને જાણીતી દુકાન.

અમારી દુકાને ચઢ ઉતર ભાવના ઘાટમદાર વાસણો કીફાયતે મલે છે, તેમજ વરદી મુજબ બનાવી આપવામાં આવે છે.

જરમન સીલવરમાં ઘણી જુદી જુદી જાતો આવેછે. અમારે ત્યાં મધ્યમ દામે તદન અસલ ચોખોજ માલ મલશે. નોકરો તેમજ બચ્ચાંઓ પાસે પણ મંગાવવામાં ધાસ્તી નથી.

બજારમાં રાણી છાપના નામ હેઠલ વેચાતો માલ પણ અમારે ત્યા રૂ ૧॥ થી રતલ મલશે.

એ વતરોગે ઉંચી "સ્પેશીઅલ" કૃવાલીતીના વાસણો ફકત અમારે ત્યાંજ મલશે, જે એક વેળા વાપરવાથીજ ખાતરી થશે.

રતનજી જેહાંગીર

૨૦૫, બજારગેટ સ્ટ્રીટ, કોટ,—મુંબઈ.

ચેતવણી.

હમારો માલ કોઈ પણ ફેરીઆને અમો વેચવા આપતા નથી.

☞ અમારા દરેક માલ ઉપર અમારો "અફરગાંનીઆં" નો ટ્રેડ માર્ક તપાસી લેજો.

કેટલાક વેપારીઓ તેમજ ફેરીઆઓ જુના વપડાયલાં વાસણોને પાછાં નવાં જેવાં કરી વેચે છે, જે ક્રીયા કામના વપડાસમાં લેવાં ના રવા છે, તે ઉપર અમારાં પારસી ઘરાકોનું ખાસ ધ્યાન ખેંચ્ચે છીએ.

અમારો માલ નીચલે ઠેકાણે પણ મલશે:—

મુંબઈ—મેહેરજીભાઈ માણેકજી વજીફદાર, બજારગેટ, અગીઆરીની પાસે.

ફરામજી ખરશેદજી દોરદી, નવાં આતશબેહેરાંમની સાંમે, ધોબીતળાવ.

નવસારી—પાલનજી ફકીરજી દીગરીઆ.

સુરત—એદલજી અસપનદીઆરજી, નાનપુરા.

વડોદરા—કંસારા પ્રેમાનંદ શીવલાલ.

NATIONAL BANK OF INDIA
(LIMITED.)

નેશનલ બેંક ઓફ ઇંડીયા, લીમીટેડ.

વડી આફીસ:—૨૭ બીશપગેટ સ્ટ્રીટ વીધીન લનડન ઈ. સી.

નામની થાપણ...	...પાઉંડ	૧૨,૦૦,૦૦૦
ભરાયલી થાપણ	... ,,	૬,૦૦,૦૦૦
રીઝરવ ફંડ	... ,,	૬,૦૦,૦૦૦

શા ખા ઓ.

કલકતા.	કાનપોર.	મંડલે.	એડન.
મુંબઈ.	દીલી	ચીતાગોંગ.	સ્ટીમર પોઇંટ, એડન.
મદરાસ.	લાહોર.	કોલંબો.	જંજીબાર.
કરાંચી:	ટ્યુટીકોરીન.	કેનડી.	મોમબાસા.
અમરીતસર.	રંગુન.	નેવારા ઇલ્યા.	નઇરોબી.
			એનટેબી.

લંડન મધેનાં બેંકરો.

બેંક ઓફ ઈંગલંડ; નેશનલ પ્રોવીનશીયલ બેંક ઓફ ઈંગલંડ લી૦; નેશનલ બેંક ઓફ સ્કોટલંડ લી.

ચાલુ ડીપાઝીટ ખાતાંઓ.

આ બેંક સાથ ચાલુ ડીપાઝીટ (અનામત) ખાતાં રાખનારાઓને રૂપયા ૧,૦૦,૦૦૦ સુધીની રકમો ઉપર દરરોજની બાકી કહાડતા જઇ, દર વરસે દર સેંકડે બે ટકાનું બ્યાજ આપવામાં આવે છે; પણ રૂ ૧,૦૦૦ ની અંદરની બાકી ઉપર બ્યાજ આપવામાં આવતું નથી. પણ બ્યાજ છ માસનું રૂ ૫ થી વધુ નહી થાય તો બ્યાજ મળે નહીં.

હુંડી પત્રીનું કામ.

આ બેંક, લનડન ઉપરની હુંડીઓ તરત મુદતની અથવા તો વધતામાં વધતી છ માસની આપે છે, તેમજ ઈંગલંડ, સ્કાટલંડ તથા આયરલંડનાં બીજાં શેહરો ઉપર તરત મુદતની આપે છે. વળી તે પોતાની શાખાઓ તથા આડતો ઉપર પણ હુંડી આપે છે, અને મુસાફરોના ઉપયોગ માટે દુન્યાના સઘળા ભાગ ઉપર ચાલતી સરક્યુલર નોટોબી આપે છે.

આડતનું કામ.

પોતાના ઘરાકોના શેરો તથા સરકારી લોનો પોતાની પાસે આ બેંક સલામત રાખવા માટે લે છે અને જ્યારે એ કાગળીયાં પાછાં ઘરાકને આપે ત્યારે તેનાં નામની કીંમત ઉપર સેંકડે ૦। ટકો કમીશન લે છે. લોન તેમજ શેરો ઉપરનું વ્યાજ બેંક ઉઘરાવી આપે છે અને જે રકમ ભેગી થાય તે ઉપર સેંકડે ૦। ટકો કમીશન લે છે, સરકારી લોન તેમજ બીજાં કાગળીયાં વગેરે વેચવા તથા લેવામાં આવે છે અને જેટલી રકમ ખરચાઈ અથવા ભેગી થઇ હોય તે ઉપર સેંકડે ૦।। ટકો કમીશન લે છે.

ફીકસ ડીપાઝીતસ.

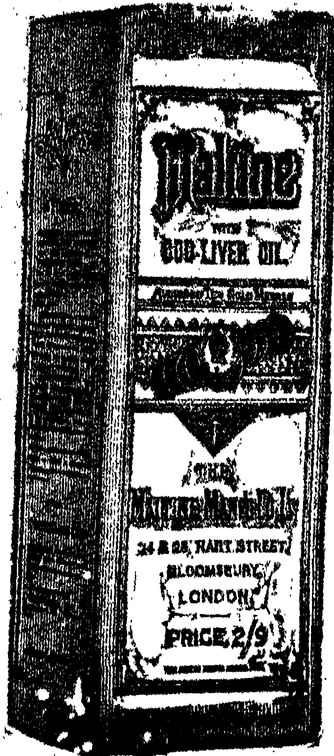
બાંધી મુદતના પઇસાને સારૂ બેંકમાં ખબર કાઢવાથી કહેવામાં આવશે.

હેરી. એચ. જોન્સતન,

મેનેજર,

"MALTINE"

WITH COD LIVER OIL.

The curative and constructive influence of Cod Liver Oil in malnutrition, rickets, consumption and wasting diseases, are too well known to need recapitulation, and in the **"MALTINE"** preparation it reaches its highest point of dietetic efficiency.

"MALTINE" with Cod Liver Oil contains 30 per cent of the purest Norwegian oil perfectly incorporated in the "Maltine" and is absolutely palatable.

Combined with **"MALTINE"** it forms a complete diet rich in phosphates and flesh forming material, and is fully assimilated by even the weakest systems.

It rapidly builds up the constitution and is recognised as a standard product by the medical profession throughout the world.

When ordering please ask for **"MALTINE"** and **COD LIVER OIL,** and see that the word **"MALTINE"** is on the bottle and wrapper.

THE MALTINE MANUFACTURING Co., Ltd.
24 & 25 HART STREET, BLOOMSBURY, LONDON.

કોડલીવર ઓઈલ સાથનું "મોલટાઈન"

સર્વેને જાણીતી વાત છે કે બદહજમી, નબળાઈ, ખઈ, અને ધાતુ વીકારને લગતા સઘળા રોગો ઉપર કોડલીવર ઓઈલ એક રામબાણ ઈલાજ છે, વળી મોલટાઈન સાથે મેળવેલું કોડલીવર ઓઈલ તો ખોરાક હજમ કરવામાં સર્વોત્તમ માલમ પડયું છે.

મોલટાઈનમાં ૩૦ ટકા ચોખ્ખું નોર્વેજીયન કોડલીવર ઓઈલ છે અને તે ઘણુંજ સ્વાદીષ્ટ લાગે છે.

મોલટાઈન સાથે મેલવેલું કોડલીવર ઓઈલ માંસના લોચાને પુષ્ટી આપે છે તેમજ નબળા બાંધાવાળા માણસો પણ તે પાચન કરી શકે છે, તથા એ લીધાથી શરીરનો બાંધો ખીલે છે. દુન્યાનાં સર્વે મહાન ડાકટરોએ પણ તેને ખાતરીપુર્વક ઉપાય તરીકે જાહેર કરેલું છે.

જયારેબી મોલટાઈન સાથનું કોડલીવર ઓઈલ માગો ત્યારે શીશી ઉપર તેમજ તેનાં કવર ઉપર "મોલટાઈન" શબ્દ લખેલો જોજો.

ધી મોલટાઈન મેન્યુફેકચરીંગ કંપની, લીમીટેડ,
૨૪-૨૫, હાર્ટ સ્ટ્રીટ, બ્લુમસબરી—લંડન.

MAYPOLE SOAP FOR HOME DYEING.

THE ART of DRESSING WELL is understood by most Ladies and **MAYPOLE** soap furnishes the means for all.

What we wish to convey by this statement is:—that to buy new things for every change in colour dictated by fashion is extravagent, and for most people impracticable. It is also unnecessary, when by use of **MAYPOLE** soap you can **DYE AT HOME** in **15 Minutes,** to the most delicate shade or colour, your Blouses, Laces, Silks, Satins, Gloves Ribbons, Scarves, Feathers, Lingerie, Curtains, &c.

NO MESS. NO TROUBLE.
WON'T WASH OUT OR FADE.

COLOURS STOCKED.

ECRU, CREAM, PINK, SALMON PINK, SCARLET, CERISE, CRIMSON, CARDINAL, TERRA COTTA, FAWN, NUT BROWN, DARK BROWN, CANARY, ORANGE, HELIOTROPE, DARK GREEN, MAUVE, LIGHT BLUE, NAVY BLUE, PURPLE, PLUM, MAROON, ALOE GREEN, BLACK.

SOLD EVERYWHERE.

The MAYPOLE COMPANY (1899) Ltd.,
17, CUMMING STREET, KING'S CROSS, LONDON, N.

SEND FOR OUR FREE PAMPHLET, "THE PERFECTION OF HOME DYEING."

ઘરવતુ રંગવાનો "મેપોલ સાબુ"

ઘણું બાનુંઓ ઘરી સરસ રીતે કપડાંનો સંગાર કરવાનો હુનર સમજે છે, તેને માટે **મેપોલ સાબુ** સઘલા સાધણો પુરા પાડે છે, જે વીષે અમે એટલુંજ કહીએ છે કે દરેક નવી સીઝનમાં કપડાંની ફેશનમાં જે જુદા જુદા ફેરફારો થાય છે તેની વખતે એવા ફેશનેબલ કપડાં ખરીડવા એ લખલુટપણું, મોટે ભાગે તેમ બનવું અશક્ય અને વળી બીનજરૂરનું છે. તેનું કારણ એ કે **મેપોલ સાબુ** વાપરવાથી તમો ઘરમાં ૧૫ મીનીટની અંદર જેવાં માંગો, તેવા બીકટ રંગો તમારા કપડાં જેવાં કે સારી, લેસ, રેશમી તથા સાતીનનાં કપડાં, મોજાં, ડગલા, પાટલુન વગેરે વગેરે, પર આપી શકશો.

કાંઇબી બગડતું નથી, જાજી ખટપટ તથા મેહનત પડતી નથી,
અને વળી રંગ નીકલી જઈ ઝાંખો પડતો નથી.

નીચલા રંગના સાબુઓ દરેક ઠેકાણેથી વેચાતા મલશે:—

એક્રુ, ક્રીમ, ગુલાબી, સામન ગુલાબી, કીરમજી, સેરાઇઝ, ગુલાબી, કારડીનલ, ટેરા કોટા હરણના બચાંનો રંગ, 'નટ બ્રાઉન' ભુરો, ઘેરો ભુરો, સેહજ પીલો, નારંગયા, હેલીયોટ્રોપ, ભુરો લીલો, મોવ, સહેજ બ્લુ, નેવી બ્લુ, જાંબુરો, પ્લમ, મારૂન, ઘેરો લીલો, કાળો.

ધી મેપોલ કંપની (૧૮૯૯) લીમીટેડ,
૧૭, ક્યુમીંગ સ્ટ્રીટ, કીંગ્સ ક્રોસ, લનડન, એન.

"પરફેક્શન ઓફ હોમ-ડાઇંગ" ની બુક મંગાવવાથી મોકલવામાં આવશે.

"પઈસા આપ્યે પણ ભેદ નહી આપ્યે."

"મારા વાલ કેમ વધયા તેનો ખુલાસો ઘણો ટુંક છે. બેહેન શીરીન, તમોને ખબર છે કે બે વરસપર તમો મારા ટુંકા-ફુમકા બાલ જોઈ મારી મશકેરી કરતાં હતાં? મારૂં માથું બાલથી ભરેલું દેખાડવાને તરેહવાર ઉપાયો લેતી હતી અને મારા બાલ વધારવાને જે કોઈ કહે તે કરતી, પણ સઘળા મારા પઈસા અને મહેનત નીશફળ ગયાં. મોટી વડાઈથી છપાતાં તેલ, અરક, અને પોમેતમની તારીફ સાંભળી મેં સઘળાં વાપડયાં, પણ ફોકટ. એક દીવસે મારા હાથમાં એક રોજીંદુ પત્ર આવ્યું તેમાં **"ઝરીના કેનથરેદીન ટાનીક"** હેર ઓઈલની જાહેર ખબર વાંચી. મેં તે સેવટને માટે અજમાવા ધારયું. મેં વીચાર કીધો કે જો એમાં "ફેલ" થઈ તો પછે કોઈ જણસપર પઈસા ખરચવા નહીં. સવા રૂપીયાવાળી મોટી બાટલી **માદન સન્સવાળાઓને** ત્યાંથી મંગાવી. એ તેલ તો અઠવાડયાંમાં ત્રણ કે ચાર વખતજ લગાડવા ફરમાવ્યું છે તેમ મેં લગાડવા માંડયું. પહેલી સીસીથીજ મને ફાયદો જણાયો. ખોરો નીખ જતાંજ રહયાં. બાલ પોચા નરમ અને ચલકતા થવા લાગા. બીજા તેલ લગાડતાં મારૂં માથું ચીકાશું થઈ રહેતું તેને બદલે આ તેલથી બાલ નરમ અને છુટા રહેવા લાગા અને જેમ જેમ વાપરતી ગઈ તેમ તેમ મને ઘણો ફાયદો થયો બાલ વધવા લાગા, એટલુંજ નહીં પણ માથાનો દુખારોબી જતો રહયો, એ મને ઘણો મોટો ફાયદો થયો. મને લોભ લાગો કે એ તેલ દરરોજ લગાડું, પણ મને કહેવામાં આવ્યાથી દરરોજ લગાડવાને માટે **'ઝરીના રેડ રોઝ હેર ઓઇલ'** કે **ઝરીના જાસમીન હેર ટાનીક** આવે છે તે વડે દરરોજ બાલ હોરૂં છું તેથી જે દીને બાલ વધવાનું તેલ નહીં લગાડું તે દીવસે ઉપલાં બને તેલમાંથી જે મને ભાવે તે તેલથી બાલ હમેશાં સાફ કરૂં છું. એ પ્રમાણે બાલની મેં જતન કીધી તેનું પરીણામ તમો જુવો છો તેવું આવ્યું. હવે મારા બાલ વધપર રહયા છે, તેથી **કેનથરેદીન ટાનીક** હેર ઓઈલ ફક્ત આઠ દીવસમાં એકવાર લગાડું છું અને બીજા દહાડા ઉપલાં હેર ઓઈલ વાપરૂં છું. "ન્યુસ પેપર" તો હમારે ત્યાં રોજ આવે છે, પણ જાહેર ખબર વાંચે કોણ કે ખબર પડે! મારો સોરાબ એક દીને તેમાંજ છપાવેલી **"ફ્લોરલ હેર દુધ"** ની તારીફ વાંચવા બેઠા. તે તારીફથી કોણે કહેલી કે વેલાતના **લેનસેટ** નામના વર્તક પત્રે-તેમજ **બોસટીક હીલ** જેવાં નામીચા રશાયણીઓએ! હેરદુધ સાંજે ફરવા જતી વખતે બાલપર છાંટી બ્રશે હોરી નાખું છું, તેથી તાળવાંને અને આંખને એવી થંડક વળે છે કે બોલવાની વાત નહીં. પણ એના ખુસ સોહોદમની મીઠી લમપટ તો જાણે આખા ઓરડાને બેહેક બેહેક કરી મેલે છે, એટલુંજ નહીં પણ બાલની વધ જાળવી રાખવાને એનો ઘણો ટેકો છે. વળી મારે કેહેતાં ભુલવું નહી જોઈએ કે રેડ રોઝ હેર ઓઈલથી જેમ ગુલાબની મીઠી ખુશબો માથામાં પમરી રેહે છે, તેમ જેસમીન હેર ઓઈલથી તો ચંબેલી અને બટ મોગરાનો મનોરંજક સુગંધ વ્યાપી રેહે છે. એવાં એ તેલ સોહોરમદાર છે. તમો જુવો બેહેન, કે મારા બાલ વધારવાના તલેસમ ઉપલી ત્રણ જણસો છે. એ તેલ ક્રાફરડ મારકીટ આગલ અબદુલ રેહેમાન સ્ટ્રીટમાં **અસલ માદનના દવાખાનામાંથી** મંગાઉં છું. મને કેહેવામાં આવ્યું છે કે એ તેલોની નકલ નીકળી છે તેથી **ઝરીના** નામ જોઈનેજ લેઉં છું."

માદન સન્સની કંપની;

ક્રાફરડ મારકીટ-મુંબઈ.

S. R. Bottlewalla & Co.

Financial Agents and General Merchants.

(ESTABLISHED 1886.)

Transact every kind of Personal Agency, Particularly:—

Native State Agency.—The Sovereigns, Princes, Chiefs, Nobles and Jaghirdars of Native States will best consult their interests by employing this Firm as their **Bombay Agents.**

House, Land, and Estate Agency.—A Register kept of Houses &c., wanted and of all properties in the Market, which affords the best means of meeting the requirements of **Vendore, Purchasers** and all who wish to **hire** or **let Houses, Offices,** &c.

Advances on fixed and equitable mortgages (deposit of title deeds.)

Loans on every description of tangible or good personal security. Secrecy and dispatch guaranteed.

Mofussil Agency.-Up-country residents will find it greatly to their advantage to place all their **Orders** and **Commissions** in our hands. We undertake to execute them with care and fidelity and to give complete satisfaction.

Gevernment Paper, Stocks and Shares, bought and sold and advice given as to investments.

Recovery of Outstandings, Rent, and **Debts** collected and recovered.

Partnership and Business Agency—Partnerships negotiated. Partners with capital introduced. Capital procured for starting businesses. Purchases and Sales of businesses negotiated.

Fire and Life Insurances effected with the best Offices and at the most favourable rates.

Charges Moderate. **Terms** on Application.

Save time, trouble, money and temper, by sending all your orders and commissions to

S. R. BOTTLEWALLA & CO.,

who will execute them with the utmost promptitude, care, and attention.

OFFICES.

17, BANK STREET, FORT, BOMBAY. (OVER CRAWFORD & Co.)

ચંદનવાડી એંગલો-વરનેકયુલર સ્કુલ ફોર બોયઝ અને ગરલશ.

ઠેકાણું—ધોબીતળાવ પોલીસની પાસે નંબર ૧૭.

એ સ્કુલમાં ક ખ થી ગુજરાતી સરકારી છઠા ધોરણ સુધી તથા ઇંગ્રેજી ત્રીજી ચોપડી સહીત ધરમની પણ ઉમદા કેળવણી આપવામાં આવે છે.

છોકરીઓને સાધારણ કેળવણી આપવા ઉપરાંત શીવવાનું, વેતરવાનું, તથા વળી કસબ અને હારમોનીયમ તેમજ શીવવાનું સાંચાકામ તથા રાધણકામ શીખવવા માટે પાંચ અનુભવી સ્ત્રી શીક્ષકોને રાખવામાં આવી છે.

બેરામજી ડોસાભાઇ—માલેક.

THE IMPERIAL INSURANCE
COMPANY, LIMITED.
ESTABLISHED 1803.

UNITED WITH THE

ALLIANCE INSURANCE COMPANY LIMITED.
ESTABLISHED 1824.

INVESTED FUNDS EXCEED SIXTEEN MILLIONS STERLING 16,902,753.

FIRE DEPARTMENT.

INSURANCES covering nearly all descriptions of property, Including Dwellings, Churches, Colleges, Banks, Offices, Public Buildings, Hotels, Warehouses, Shops, Rent, etc., are granted by the Company at rates of premium, and subject to conditions which will be found most favourable to the Insured.

The Directors have also entrusted their Representatives abroad with power of settling claims, so that persons insuring with the Company will experience no delay in attention to and **the Settlement of losses.**

FUNDS OF THE COMPANY.

Paid-up Capital...	£	1,000,000.
Life and Annuity Accounts	,,	12,035,601.
Fire Insurance Account	,,	2,000,000.
Marine Insurance Account	,,	416,760.
Accident and Burglary Account	,,	82,291.
Leasehold Investment and general Accounts	,,	454,030.
Profit and Loss Account	,,	458,628.
	£	16,447,310.
Reserved for out-standing claims and Sundry Creditors...		455,443.
	£	16,902,753.

The Company's Chief AGENT whose name appears on this Advertisement will be happy to quote Rates and arrange Insurances without trouble to the proposer.

CHIEF AGENTS:—

MESSRS THOMAS H. MOORE & CO.,
27, HUMMUM STREET, FORT,

BOMBAY.

ઘણી વખણાયલી

ઝાડોની કલમો તથા કુંડાંઓ.

સઘલી જાતનાં મેવાના, ફલફલાદીના તથા ફુલપાનનાં ઝાડો તથા રોપાઓની સુંદર ફરમાસુ **અને સરસ જાતની** કલમો નીચે જણાંવેલા ઠેકાણે ઘણા **કીફાયત ભાવે** હમો વેચીએ છીએ.

મુંબઇ તથા દેશાવર ખાતેના બાગોના માલેકોને તથા ઝાડપાનના શોકીનોને હમો નીચે સહી કરનાર નમનતાઇ સાથે જણાવીએ છીએ કે હમો લગભગ **અરધી સદી** થઈ બાગબાનનો પેશો કરીએ છીએ, અને તેથી ઝાડોની તરેહવાર જાતની કલમોને સરસ રીતે બનાવવાની તથા ઉછેરવાની હમોને **પુરતી અજમાએસ** છે, તથા એ બાબદમાં હમારે હસ્તકનો હેઠલ જણાવેલો બાગ મુંબઈમાં **ઘણો જુનો, જાણીતો** અને **વખણાયલો** છે, જેથી હમારે ત્યાં વેચાતી કલમો લેનારને **ઘણીજ ફાયદાકારક નીવડશે.** અને એટલુંબી જણાવીએ છીએ કે હમારે ત્યાં જે જે નીચે જણાવેલી ફલ ફુલોનાં ઝાડોની કલમો છે કે જેના ઉમદા ફલ માટે હમોને દરેક **એકઝીબીશનોમા** સૌથી વધારે ઇનામો મળ્યાં છે.

ઝાડોના રોપાની વીગત.

એલચીનું ઝાડ	લવંગી સફેદ જાંબુ.	વેલાતી કેર.	નરીયલ એ જાતનાં.
લવંગનું ઝાડ.	કાગદી લીંબુ.	ફુલની કેર.	અનેનાશ.
જાએફળનું ઝાડ.	ખાટાં લીંબુ.	વેલાતી પેર.	પપાંઇ.
તજનું ઝાડ.	લાલ જાંબુ.	નારંગી.	ફનશ.
સફરચંદ.	પાન (નાગરવેલ.)	માલુંગા.	કાજુ.
મોસંબી.	ગોલાં કેરાંનાં ઝાડ.	આંબાની કલમ,	કોકમ.
			અંજીર.
કમલા.	મુંડલી કેરાંના ઝાડ.	૮ જાતની:-	કાલા જાંબુ.
સંતરા.	રામફળ.	હાફુસ.	સફેદ દરાખ.
મીઠાં લીંબુ.	પેર.	પાએરી.	લાલ દરાખ.
પપેનાશના કલમ.	સીતાફળ.	મજગામ.	કાજીનું ઝાડ.
શોપારી.	અમદાવાદી બોરના ઝાડ.	કાવસજી પટેલ.	કાલાં મરી.
(ચીકુ) વેલાતી ફળ.	પીચ.	ફરનાનદીઝ.	ફાલસાં.
કમરખ મીઠી.	લીચી.	કાલા હાફુસ.	લોકાત.
કમરખ ખાટી.	દાડમ.	રોઝ.	કરમદાં.
બીલમરી.	બદામ.	બાટલી જેવી લાંમબી કેરી.	વામપી ફ્રુટ.
આરંજ.	અખરોટ.		સેતુર (મીઠાં)
ગોલાબી જાંબુ.	ઉનાફ.	બેલફરત.	સેતુર (ખાટાં)

એ સાથ બધી જાતના તરેહવાર ફુલોના રોપાઓ પણ હમારે ત્યાંથી મલશે: સરવે જાતના તુરા, હાર અંગરેજી ઢપપર બનાવેલા ભેટ મોકલવા લાયક નાંના આરડરો તુરત બજાવશું અને મોટા ઓરડરો એક દીવસ આગળ મલવેથી બજાવશું અને બહારગામના ઓરડરો ધ્યાનથી બજાવવામાં આવશે.

☞ કોઇ કીસમના જલસા યા મીજલસમાં મરજી મુજબના ફુલ પાનનો શીંગાર કરવાનું તથા લાયક પડત જગામાં અથવા બાગમાં ફેરફાર કરી રળીઆમણા કયારા સાથનો બાગ બનાવી આપવાનું તથા અનેક કીસમનાં ફલ ફુલનાં ઝાડ તથા રોપાઓ દેશ પરદેશમાં પોહોંચાડવાનું કામ અનુભવી દેખરેખથી અમે ખાત્રી મુજબ કરીએ છીએ.

☞ લોકોની સગવડ સારૂ નવો મેરવાન બાગ બાયખલે તરામના રસતા આગલ તાતા બીલડીંગ પાસે ઉઘાડવામાં આવ્યો છે.

રૂસતમજી અરદેશર ઇરાની.

જુનો મેરવાન બાગ—માઉન્ટ રોડ—મજગાંમ, મુંબઇ.

RUSTAMJEE ARDESHIR MERWAN ERANI—Merwan Baug-Mount Road,
Mazagon, Bombay.

ALWAYS KEEP TWO STRINGS TO YOUR BOW.

LEARN THE ART OF

LIFE SAVING and DEVELOP YOUR BODY

THROUGH HEALTHY EXERCISE AT

THE VICTORIA SWIMMING BATH.

(KENNEDY SEA FACE, FORT, BOMBAY.)

The only Fresh Sea Water Bath for Natives of India.

Mahrajas and Princes, Europeans and Natives, Civil, Military and Naval Officers, Merchants, and Gentlemen of the Medical, Legal and Engineering Professions, have taken advantage of this Bath and have learnt the sublime art of swimming on the latest scientific principles.

Proprietors and Principals

Messrs. DADY & FRAMROZ C. GOLVALA.

હીંદુસ્તાનમાં સર્વેથી ગંજાવર અને સગવડવાળો દરીયાનાં ખારાં પાણીનો દેશીઓ માટે ખાસ—વીદ્યાર્થીઓ માટે અશીરવાદ સમાન

વિકટોરિયા સ્વીમીંગ બાથ.

માલેક—મેસરસ દાદી અને ફ્રામરોઝ સી. ગોળવાળા.

(કેનેડી સી ફેસ—એસ્પલેનેડ સામે મુંબઈ.)

ઘણાક પ્રકારનાં દરદોનો રામબાણ મનગમતો સુતરો ઇલાજ—

☞ ખારા પાણીમાં તરવાની કસરત !

તબીબી મત તરવાની કસરતના ફાયદા વીશે અલંકારીક છે.

નવા શીખાઉઓને ઘણીજ સંભાળથી માલેકોની ખાસ દેખરેખ તળે સાયનટીફીક રૂઢીઓ ઉપર તાલીમ દેવામાં આવે છે બચ્ચાંઓને તદન છાલકાં પાણીમાં માલેકો પોતે સાથે શીખવે છે. તમે ગમે એવા નબળા યા સબળા હોવો—ચાહો તેવા પતળા યા ડીંગા હોવો—ગમે તેવાબી હલકા યા ભારી વજનના હોવો તોય માલેકો તમને ચુનંદા તરનારા બનાવી આપવાનું માથે લે છે. આ બાથનો લાભ લઈ ગયલા હજારો જણા ખારાં પાણીને અને તરવાના હુન્નરને આજે દુવા દે છે ?

સ્પેશીયલ કલાસની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

☞ તમામ બંદોબસ્ત માટે માલેકોને લખવું યા મળવું.

"શું તમે એમ શમજો છો કે હીંદુસ્થાનની અંદર દેશી કારીગીરીને ઉત્તેજન આપવાવાલા નથી."

ભાઇઓ ઉત્તેજન આપવાવાલા ઘણા છે, ખાત્રી માટે નીચેની આરટીકલ વાંચશોજી.

એક અનુભવી વેપારીને મીઠાઇનું કામ પડયું ત્યારે તેને વીચાર કર્યો કે મીઠાઇઓ તો મેં ઘણેજ ઠેકાણેથી મંગાવી છે, ને વાપરી છે, પણ એક સારા ગ્રહસ્થના કેહવાથી મેં મી૦ હરીદાશ વાલજીની ચીરાબજારની દુકાને જઇ મીઠાઇના ખુમચા ભરાવી મારા શગાવાલા તથા દોસ્ત બીરાદરને ત્યાં મોકલાવ્યા તે મીઠાઇ વીશે બીજે દીવશે મારા એક દોસ્ત તરફથી ઘણીજ શારી હતી, તેવા શમાચાર મલ્યા તેથી હું ઘણોજ ખુશી થયો ને વીચાર કર્યો કે મારા ખરચેલા પઇશા પણ વશુલ થયા ત્યારથી હું મી૦ હરીદાશ વાલજીની દુકાન શીવાય બીજે કંઇથી મીઠાઇ મંગાવતો નથી તેમ મારા દોસ્ત બીરાદરોને પણ ભલામણ કરૂ છું કે ભાઇઓ તમારે મીઠાઇ જોઇતી હોયતો ચીરા બજારવાલા હરીદાસ શીવાય બીજે કંઇથી મંગાવશો નહીં તેનું કારણ એ છે કે એમની દુકાનના જેવી આખા હીંદુસ્થાનમાં મીઠાઇ મલશે નહીં તેમ વલી આપણને પશંદ નહીં પડી તો બદલી બીજી મીઠાઇ અગર પઇશા પાછા આપી ઘરાકનું મન રાજી રાખે છે તેવું બીજો મીઠાઇવાલો કોણ કરશે. શાબાશ છે કે હીંદુસ્થાનમાં દેશી મીઠાઇ બનાવનાર તરીકે એ એકજ વેપારી છે.

મારા માલ વીશે અને મારા ગરીબની લાયકાત વીશે જે જે શદગ્રહસ્થોએ મને શાબાશી આપ્યો છે. તેમના નામ હું નીચે આપુ છું તે મેરબાની કરી વાંચી જોશોજી.

પારલામેંટના મેમ્બર સર મનચેરજી મેરવાનજી ભાવનગરી

શેઠ ચુનીલાલ હીરાલાલ શીતલવડ (મેજીસ્ટ્રેટ.)

હાઇ કોર્ટના જડજ ઓનરેબલ મી૦ જશટીસ એન. જી. ચંદરાવરકર

સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ.

ઓનરેબલ સરવીઠલદાશ દામોદર ઠાકરશી જે. પી.

શેઠ બેરામજી જીજીભાઇ શી. આઇ. ઇ

મુંબઇની મ્યુનીશીપાલીટીના વડા ઇજનેર ખાન બહાદુર મનચેરજી શી. મરઝબાન.

મુંબઇની મ્યુનીશીપાલીટીના માજી પ્રમુખ મી૦ જેમ્શ મેકડોનલ્ડ.

શેઠ આર. ઈ. કાંગા, સીટી માજીસ્ટ્રેટ (બરચ.)

શેઠ ત્રીભોવનદાશ મંગલદાશ.

શેઠ કલાણદાશ કેશવદાશ બી. એ., જે. પી.

કુમાર શ્રી વીજયશીંગજી શામતશીંગજી પાલીતાણા.

પારસી કોમના જાણીતા ડાકટર હોરમસજી માણેકજી માશીના.

જી. આઇ. પી. રેલવે તરફથી

નેટશન હોટલના માલેક, સરદાર મેનશાંલ.

ઇશપીતાલના દાકતર શરજીઅન ડી. એન. પારખ.

ડાકાર ઇશમાલ જાનમહમદ એલ. એમ. એન્ડ એશ.

હરીદાસ વાલજી મીઠાઇવાલા,

ચીરાબજાર—મુંબઇ.

એક વાર જરૂર પરીક્ષા કરી ખાતરી કરજો અને તમારા દર દોસ્તદારોનેબી ભલામણ કરજો.

જ્યોતીષ શાસ્ત્ર બધામાં સર્વેથી ઉત્તમ છે.

અમને જન્મના ગ્રહ તથા બીજી વસ્તુની કાંઇ પણ જરૂર નથી, ફક્ત એક પોષ્ટકારડ ઉપર કોઇ ફુલ અથવા ફલનું તથા પોતાનું નામ લખીને મોકલવાથી એક વરષનું સુખ, દુ:ખ, લાભ, હાની, મહિનાવાર, તથા કયા વ્યાપારથી ફાયદો થશે, કયા પ્રકારથી કેટલો લાભ થશે, અથવા શું નુકશાન થશે, વેપાર વિશેમાં વધારો પ્રોમોશન, રિડકશન અને ટ્રાન્સફર, રાજ પ્રાપ્ટ, સન્માન, રોગ, મૃત્યુ, તથા શું સંતાન પૈદા થાશે, વિસ્તાર પુર્વક લખીને વર્ષફલ ફક્ત એક રૂપીઓ ચાર આનામાં ટપાલ મારફતે વેલ્યુ પેબલથી મોકલવામાં આવશે. જવાબ સારૂ અરધા આનાની ટીકીટ જરૂર મોકલવી જોઇશે. અમો વર્ષફળ રૂ. ૧૧) સુધીના બનાવીએ છીએ. નં० ૧ લો તેમાં મહિના મહિનાનું ફળ રહેશે તેની દક્ષિણા રૂપયો ૧) છે; નં० ૨–ને પક્ષ પક્ષનું ફલ હશે તેના રૂ. ૩; નં० ૩–તેમાં દિન ૨ નું ફલ વિસ્તાર પુર્વક હશે તેના રૂ. ૭; અને જન્મપત્રીકા પણ બધી જાતની રૂ. ૫ થી રૂ. ૫० સુધીની હિંદુસ્તાની, ઉરદુ, ફારસી, અંગ્રેજી, ગુજરાતી, મરાઠી ભાષામાં બનાવી આપીએ છીએ. અરધી દક્ષિણા પહેલા મનીઆર્ડરથી મોકલવી જોઇયે અને બાકીની વેલ્યુપેબલથી લેવામાં આવશે.

વર્ષફલ મલવાનું ઠેકાણું—**પંડિત મુલચંદ્ર સર્મા, પોસ્ટ અજેરકા, જીલ્લા અલવાર, પ્રાંત રજપુતાના.**

અમોને ઘણા સારા સારા માણુસો, પંડીતો, આલીશરો તથા રાજા રજવાડાઓ તરફથી પુસકલ સર્ટીફિકેટો મલી છે તેમાંની થોડીક નીચે આપાએ છીએ.

સરટીફિકેટ અજ મહકમાં મજલીસ ખાસ હજુર મહારાજા શમ્ભુસિંહજી સાહેબ વાલિયે સુકાલિયા તેની તા० ૧૮૯૯ ઇ० નં० ૫૫ શ્રીયુત. પંડિત મુલચંદ શર્મા અજેરાકા નિવાસીનો વર્ષફલ મુકેલો હર્ષ સહિત સ્વીકાર છે. પંડિતજી એક ફલનું નામ પુછીને વર્ષફલ બનાવી દીધુ અને તેની વીધી પણ એવી મિલી કે તેનુ વાક (વાણી) ની શક્તિ તથા કલમથી લખવાથી પણ પરે છે. તેમ જયોતિષી પણ પુર્ણછો અને રમલ શાસ્ત્રમાં પણ સપુરણ છો અને આ વખતનાં મનુષ્ય આવી વિદયાને મુકીને બીજા ઉદયોગમાં છે. પરંતુ પંડિતજી અર્વાચીન પંડિતોના સમાન નથી પરંતુ આગલના વખતના વિદ્વાનોના બરાબર સ્વધર્મમાં તપ્પર રહે છે. સંપુરણ વરસના વર્ષફલ ઘણા પરિશ્રમથી બનાવે છે અને તેની નોછાવાર રૂ. ૧ છે. જે પંડિતજીના પ્રાપ્ત થયેલા ગુણ અપેક્ષા દશાંશ પણ નથી. વિશેષ શું લખિયે પંડિતજીના ગુણને ધન્યવાદ છે અને અમારા જન્મગ્રહ પણ મોકલ્યા હતા તેની પણ વિધિ ઘણીજ સારૂ મેલી હતી.

શ્રીમહાશય પ્રિયવર તમારૂ મુકેલું વર્ષફલનાં બરાબર ફલ દિન દિન પ્રતિ પ્રપ્ત થઇ રહયો છે, અને મેં ઘણાં લોક પાસે વર્ષફલ બનાવ્યાં પરન્તુ એવું યથાર્થ ફલ કોઇને બતાવ્યાથી તદરૂપ નહીં થયું. તમારા સાચા વિચારનો ચમત્કાર અમે અમારા મિત્રોને કહયો છે, અને એવી આશા છે તે એવણ તમારા પાસે વર્ષફલ બનાવવાની વીનંતી કરશે. મને શોખ એ વાતનો છે કે ઘણાએ માણસ કુંડલી વર્ષફલના ફલ જાણવામાં એવે ઠેકાણે વૃથા પરિશ્રમ અને ધન ખરચ્ય કરે છે કે જે લોકોના બતાવેલા ફલમાં ધોકો થાય, સેહજમાં તમારાથી વર્ષ ફલ બનાવીને એક વરસ સુધી નિશ્ચિત કેમ નહીં થાય કે જે ઠેકાણોને વિચાર અટલ (સ્થિર) અને લેખ વગ્ન શક્તિ મયછે. અને અમારા વરષફલ દર વરસે વરસ પુરા થતાજ મોકલતા રહો, અને મને તો તમારા નિયમ (ખાસ) થી હુપ્પર દક્ષિણા દેવામાં પણ સન્તોષ નથી ઇત્યલમા !

મહારાજા કુમાર શ્રીલાલ ત્રિભુવનપતિ દીનસાહ સિંહજુ દેવ જાગીરદાર, પુંદરપુર,

પ્રિયવર પંડિતજી અનેક પ્રણામ ને પસ્યાત નિવેદન એ છે કે પાછલા વરસે જે વરષ ફલ તમે મોકલ્યો હતો તે ઘણુંજ ઠીક થયો. તમે યથાર્થ જ્યોતિષ વિદ્યામાં પુરણ પંડિતછો. તમારી જેટલી પ્રશન્સા કરીયે તે થોડી છે. કૃપા કરીને નવા વરષનું વરષફલ મોકલજો.

જગન્નાથ પ્રસાદ, સેટલમેંટ આફીસર–ખંડવા,

શ્રીયુત પંડિત મુલચન્દજી શરમાએ મેહરબાની કરીને મારૂ વરષફલ બનાવ્યો હતો તેમાં જે જે શુભ તથા અશુભ ફલ તમે લખ્યા હતા તે બધા બરાબર થયા, અને એથી આગલા મોટા મોટા જ્યોતિષિયોં ઘણીક વાર મને અનેક ફલ બતાવ્યા પણ તે ફલ આના જેવા સત્ય નહીં થયા કે જેવા પંડિત મુલચન્દજીનાં દેખવામાં આવ્યા તમારૂ કામ વાસ્તવમાં વિશ્વાસ લાયકછે. અમારા દેશના રાજા મહારાજાઓએ પંડિતજીના ઉત્તમ ગુણની પરીક્ષા જરૂર કરવી જોઇયે. અમને એ આશાછે કે પ્રત્યેક મોટા માણુસ એના કામથી સન્તોષ પામસે.

રામદાસ વરમા સમ્પાદક શ્રી વેંકટેશ્વર સમાચાર —મુંબઇ.

શ્રીયુત પંડિત મુલચન્દ શરમા મહારાજ કુમાર શ્રી રાવ બહાદુર વંકાજુદેવ જાગીદાર સાહબા અતરાર છત્રપુરની પગેલાગણુ અપરંચ જે વર્ષફલ અમારે સંવત ૧૯૫૪ નું મોકલ્યો હતો તેવારા મહિના સુધી બરાબર મિલ્યુ. કાંઈ પણ ફરક નહીં રહ્યો. તમારી જ્યોતિષ શાસ્ત્ર વિદ્યાની તારીફ કેમ સુધી વરણુન કરવામાં આવે?

જાડખડી સિંહ ઇન્સપેકટર પંડિત બહાદુર ગંજથી લખે છે કે આપનો મોકલેલો વરસફલ બરાબર ફલ દિનસ દિવસ પ્રતિ પ્રેમ થાય છે. હવે વરસફલ પુરૂ થયુંછ તેથી કૃપા કરિને નવા વરસ ફલ મોકલજો.

I hereby certify that Pandit Mool Chandra Sharma of Ajeraka is a far advanced scholar of "Astrology." At my request he sent me an year extract from my horoscope for verification by my personal experience. The test has proved to be the most satisfactory one, and every event and occurance took place as it was laid down by the Pandit. No doubt the Pandit has hit the mark, and deserves much credit. He who will search him will have his future life searched.

Pandit Ram Harkh-Dy. postmaster—Akola.

Certified that I got a Varasphal from Pandit Mool Chand Sharma of Ajeraka and I am glad to be able to state that all his predictions have come to be fulfilled. He makes his calculations according to the *Ramal Shastar*, and I had no idea that they could be so exact. It is indeed a wonderful Science as is Pandit Mool Chand a perfect adept in his art.

M. N. Chatterji, Manager Jushpur State-Bengal.

Dear Pandit Mulchand Shurma Ajeraka, I am very much obliged to you for making my *Varas Phal* for the 12 months from May 1901. It is now since 4 months that I am watching your foretellings, and can say that what you have written is appearing exactly true. Similarly several of my subordinates to whom you have sent in your foretellings have found you quite right, and a body of men at Jugdalpore is praying your Foretellings.

Yours truly, Jwala Prasad, settlement office, Baster State.

ડા. રૂ. એ. હકીમના અકસીર ઇલાજો.

જ વા રી શે રૂ શ ત મી.

વીર્યવર્ધક તથા શકતીના રાજા અકસીર ઇલાજ.

કોઈ પણ રીતની નબળાઈથી ધાતનું જવું, મન ઉદાસી, ચુરકા તથા છાતીના દરદો, લકવાનું દરદ, માથાનો ચાનુ દુખાવો, ચકરી, આંખના તેજમાં નબળાઈ, પીશાબનું વારંવાર થવું, પાચન શકતીમાં થતો બીગાડ ... લોહીનો બીગાડો, સાંધાનો દુખાવો, કબજીઅત, નબળાઈ, સંધીવા, કમરનો દુખાવો ... આરતને એક સરખો ફાયદો કરે છે. એ ખાસ નબળા માણસોને માટે એક ઉત્તમ ... દરેક પ્રકારની નબળાઈ માટે રામબાણ ઇલાજ છે. સેંકડો બીમારોને ફાયદો થયો છે. ખાવાની ... પાળવાની રીત સાથે છે, કીંમત રૂ. ૧. તા. ૨.

હકીમની ગરમીના રોગની દવા.

પીશાબના કોઇ પણ જાતનાં દરદ તેમજ ગરમીના રોગથી અથવા તો ખરાબ સંગતથી થતાં વેહેતાં દરદને તથા તેમાં થતી અનેક વેદનાને ફકત સેહેજ વખતમાં નાબુદ કરે છે અને એ દવા મરદ તથા ઓરતને બંનેને એકસરખો ફાયદો કરે છે. કીંમત શીશી ૧ નો રૂ. ૧.

હરસ તથા મસાને માટે આરામ થવા મલમ.

આ એ મલમથી હરસ તથા મસામાંથી પડતું લોહી બંધ કરી, અંદરમાં પડેલા ચીરાને રૂઝવી અકસ્માત તથા સોજો નરમ પાડી હરસ તથા મસાને જડથી નાબુદ કરે છે. કીંમત શીશી ૧ ના રૂ. ૩.

શીરપ ઉશબા.

લોહી સુધારનાર, પેટની કબજીઅાત દૂર કરનાર, ભુખ વધારનાર, ધાતુપુષ્ટ અને ખોરાક હાજમ કરનારી દવા છે. લાંબી માંદગીથી ગયલી શકતી પાછી લાવે છે. લોહીના બીગાડથી અનેક દરદો લાગુ પડે છે, જેવાં કે ફુલ્લા, ... શરીર ઉપર ફુટી નીકળે છે તે, કંઠમાલા, નાશુર, ગાંઠ, ખુજલી તથા સરવે પ્રકારનાં ગરમીના જખમ તથા એને લગતાં દરદો, સાંધાનું રહી જવું, કબજીઅત, લીવરને લગતાં દરદો, ચાલુ બદહજમી, ઓરતોનાં દરદો, મગજની થાકથી થતી નબળાઈ, એ સરવે બીમારી માટે શીરપ ઉશબા રામબાણ ઇલાજ છે. વાપરવાની રીત શીશી સાથે છે. બાટલીની કીંમત રૂ. ૧.

ડા૦ આર. ઇ. હકીમસ નરવાઇન ટોનીક પીલ્સ, ધાતુ પુષ્ટની ગોળીઓ.

આ પ્રખ્યાત, બીન હરીફાઇથી વખણાતી ટોનિક પીલ્સ જલદી વીજળીની માફક તન તથા મનને શકિત આપે છે. એનાં ગુણો અદભુત છે. નબળી થયલી પાચનશકિતને તેજસ્વી કરે છે; સારી ભુખ લગાડે છે. લોહી સુધારે છે. હરકોઇ કીસમની નબળાઈને દૂર કરે છે. કુટેવથી કે બુરા રોગથી ગયલી તાકતીને હાંકી કહાડે છે. ધાતુને પુષ્ટ બનાવી સુધારે છે અને ગયલી શકિત પાછી આપીને દરદીને નિરોગી અને શકિતવાલો ટુંક સમયમાં બનાવે છે. વાપરવાની રીત ડબી સાથે આપેલી છે. ૪૦ ગોળીની ડબીની કીંમત રૂ. ૧.

દરાજ તથા કીડને માટે અકસીર મલમ.

દરાજ, કીડ, ખરપસું તથા એવાંજ ચામડીનાં દરદોને જડમુળથી નાબુદ કરે છે. કીંમત શીશી એકના આના ૪.

હકીમ "ડેનટીફ્રીસ," સુગંધી દાંતનું મંજન.

દાંતને મોતી જેવા સાફ કરી, થતો દુખાવો નરમ પાડી મજબુતી આપે છે જે વાપરવાથી ખાત્રી થશે. કીંમત ૪ તથા ૮ આના.

હરસ, મસા, નાશુર, ભગંદર, પાથા, કંઠમાલા તથા શરીર ઉપરના બીકટ દરદો ફકત યુનાની ઇલાજોથી સારા કરવામાં આવે છે.

ડા૦ રૂસ. વેજીટેબલ હેર ઓઇલ.

આ તેલ ખુશબોદાર, માથાને ઠંડક આપનાર હોવાથી વાપરનાર તેજસ્વી કરી માથાના દુખાવાને ફાયદો કરે છે. વાળમાં થતા ખોડા તથા બીજા રોગોને અટકાવી ખરતા વાળોની જડને પુષ્ટી આપી

આર. માર્ટીનની ગ્લીતોદાઇન.

આ અતી ઉત્તમ તેમજ અકશીર ચમતકારીક દવા ગમે તેવા જુના તેમજ નવા હઠીલા પ્રમીઆનાં દરદપર ઘણીજ ચમતકારીક રીતે ગુણ કરેછે, પ્રમીઓ જુનો થવાથી, સહવારનાં ઉઠતી વખતે પીસાબ સાથ સફેદ ચીકાશવાળી પાણી જેવી રશી વહેછે, તેથી દરદીને પીસાબ કરતી વખતે બહુજ હેરાન કરેછે, અને કમરમાં તેમજ પીસાબના ફુકામાં અતી ઘણો દુખારો કરી દરદીને તદનજ નાતવાન કરી નાખેછે. આગ, અમણ બરેછે, તનખ મારી રશી નીકળેછે ત્યારે આ દવા વાપરવાથી દરદીને ઘણા ટુક વખતમાં આરામ કરી, દરદને જડ મુળમાંથી સાફ કરી નવી જીંદગી બક્ષેછે, એ વાપરવાથી કોઈ પણ જાતની ગરમી આંગપર ફુટી નથી નીકળતી, અને મરદ તેમજ ઓરતોને આશીરવાદ સમાન છે. કીંમત નાની શીશી એકના રૂ૧—૭—૦, મોટી શીશીનો રૂ૧—૧૨—૦.

આર. માર્તીનની સીફીલાઇન.

ખરાબ સંગતથી અથવા તો ગરમીનાં રોગથી ઉતપન્નથએલી ચાંદી, ઘા, જખમ, તેમજ ચીરાથી હેરાન થતા દરદીઓએ કાંઇપણ બીક વગર **સીફીલાઇન** વાપરવાથી વગર ઈજાએ, ચાંદી, ઘા, જખમ, ઘણા ટુક વખતમા ફેજ લાગી, અગન, અકરશાંત, આગ, તેમજ રસી બંધ કરી, દરદીનો બેડણામાંથી છુટકો કરેછે આ **સીફીલાઇન** વાપરવામાં તદન થંડો છે, એનાં અકશીરપણા માટે જાણીતો થયલોછ, અને એ કશી રીતે નુકશાનકારક નથી, કીંમત શીશી એકના રૂ૧—૭—૦.

આર. માર્તીનની જાદુઇ ગોળીઓ.

વીર્ય અને બંધની અશકતી, જુવાનીમાં અથવા બુઢાપણમાં થતી ગુપ્ત ભાગની કમજોરી, સ્વપ્નાવસ્થા, સ્વપ્નમાં અથવા હરકોઇ કારણસર ધાત જવી, ધાતનું પતલું થવું, જ્ઞાનતંતુની તેમજ મગજની નબલાઇ, મનની ઉદાસી, અને તે કારણથી ઉપજતા ઉજાગરા, બયંકાર, અને વિચીત્ર સ્વપ્ના, શરીરની નબલાઇ, સાંધાનું દુખવું, હાથનું ધ્રુજવું, માથાનો તેમજ કમ્મરનો દુખારો, થાક, અળગમો, મગજની બેચેની વીગેરે, એક મોહનીની માફક ફકત બેજ શીશી વાપરવાથી મગજ તર થાએછે, દરેક શીશીમાં ૩૦ ગોળીઓ છે. કીંમત ફકત આના ૧૪.

આર. માર્તીનની બીજા નંબરવાળી ગોળીઓ.

(કમપાઉન્ડ ફોસફરસ અને ડામીયાનાની) (**મરદાઇ માટે.**)

નાદાનીઅતપણામાં હાથરસ (હસ્તક્રિયા) કીધાની બુરી ટેવથી જે નઠારાં પરીણામ ઉપજે છે, તેને માટે ઘણું પસતાવું પડેછે. આ બુરી તેમજ નાદાનીઅત ટેવથી મરદાઈ જતી રહેછે, મરદાઇ ખોઈ બેઠેલાઓને આ ગોળીઓ સોનાના મુલ જેવી છે. તે ઉપરાંત ધાતુપુષ્ટ, ગુરદાનાં તેમજ છાતીનાં દરદો, ફીકો ચેહરો, લોહી સુધારનાર, સાફ ઝાડો લાવનાર, ભુખ વધારનાર, અને હજમીઅત છે. મરદ તેમજ ઓરતોના સુસ્ત અને નરમ થઈ ગએલા ઇંદ્રીના સરવે તાંતુને તેમજ નેશને અતીશય મજબુતી આપેછે. હરકોઈ પ્રકારની ધાતુનાં વેહવાથી જે નબલાઈ તેમજ નાકાવતી થાયછે તેપર એ રામબાન ઈલાજ છે. જતી રહેલી શકિત અને કૌવતી પાછી મેલવવાને માટે આ ગોળીઓ વાપરવાની ડાકટરો પુરતી ભલામણ કરેછે. દરેક શીશીમાં ૪૦ ગોળીઓ આવેછે. કીમત શીશી એકના રૂ૧—૮—૦.

તપાલ ખરચ એકથી ત્રણ શીશીનાં ત્રણ આના.

જથાબંધ તેમજ છુટક વેચનાર:—

આર. ડી. કટેલીની કંપની,

ઠેકાણું:—નવું મોદીખાનું, નંબર ૧ "મુંબઇ સમાચાર" ઓફીસની બાજુમાં, રુસ્તમજી દલાલનાં ઘરમાં, રાઇટ કુંપનીની પાસે, કોટ, મુંબઈ.

એક અદ્દભુત શોધ. કારખાનાઓ, દુકાનો તથા આફીસો માટે એક આશીરવાદ.

'કીલ ફાયર'—આગનો દુશમન.

આગને ટુંકમાંથીજ અટકાવી રાખનારો અકસીર પાઉડર.

સઉથી અસરકારક અને સસતો આગ બુઝાવનારો આ પાઉડર મોટી ઇમારતો, ફેકટરીઓ, તબેલાઓ, મોટરકારો, દુકાનો, ગોડાઉનો, રહેવાનાં ઘરો વગેરે ઠેકાણે ખાસ કરીને રાખવા લાયક તથા ઘણો બચાવ કરતા છે.

વાંચો—હવે પાણીના ધોધોની અને બુંબાઓની ધમચકરીના દહાડા વહી ગયા છે.

૧. વખત અને ખરચનો ઉગાળો. તેનાથી આગ ક્ષણુવારમાં બુઝાઇ જાય છે. ૨. પાઉડરની અસર ઘણાં વરસો સુધી ટકી રહે છે. ૩. આગમાંથી બચાવેલી મતા ખરાબ અથવા ડાઘી થતી નથી. ૪. આ પાઉડરનો ઉપયોગ કરવાનું બહુજ સેહેલું છે અને એક મોટું બાળક પણુ તેને વાપરી શકે છે.

આ નળીઓ ૨૦ ઇંચ લાંબી છે અને તેમાં લગભગ ૬ રતલ પાઉડર ભરેલો છે.

કીંમત નળી એકના રૂ ૮.

પી. એન. મેહેતાની કુંપની,

મેહેતા વીલા, જેકબ સરકલ, મુંબઇ.

અથવા

નશરવાનજી કે. મેહેતા એંડ સનસની કાપડની દુકાન,

ચંપાગલી, મુંબઇ.

જરથોસ્ત સાહેબની સુંદર તસ્વીરોનો

ગંજાવર જથ્થો

જેવી કે

ઓઈલ પેન્ટીંગ, કાચપર કોટરેલી, એનલાર્જ કરેલી, વીગેરે તરેહવાર જાતની આના ૭ થી રૂ૨૦૦ સુધીની હમેશા તઈયાર મલે છે. અમારે ત્યાં ફકત એક વખત ફેરો મારી જશો તો ભવીશમાં બીજે ઠેકાણે કદી જશો નહી એમ અમો ખાત્રીથી કહીએ છીએ.

સન આર્ટ ફ્રેમ વર્કસ

નાં ૪૯—અબદુલ રહેમાન સ્ટ્રીટ, મહારકોટ, મુંબઈ.

તમારૂં દીવાનખાનું સુંદર ફ્રેમોથી સણગારવું હોય તો એક વખત અમારે તયાંની હજારો ફ્રેમોની જાત જોઈ જશો તો બીજે ઠેકાણે જવાનું ભુલી જશો—ને ભાવો—ગામ કરતાં સસ્તાં—કારણ—અમો ખાસ વેલાયતથી મંગાવીએ છીએ.

☞ અમારે તયાં ધરાકોની હુટાહુટ પડે છે તેનું કારણ શું ? કારણ ખરી રીતે અમો ધરાકોને સમજ પાડી તેઓની પસંદગી ખેંચ્યે છીએ. એક વાર કામ પાડી ખાત્રી કરો.

☞ જુના અને જાણીતા ફ્રેમ બનાવનાર—

બહારગામના ઓરડરો ઉપર તુરત ધ્યાન આપવામાં આવે છે.

જુની જાણીતી ખાત્રીભરેલી
હોઝીયરીની મોટી દુકાન.

જથાબંધ તથા છુટક એકજ
ભાવે વેચનારા.

અમારા માનવંતા ઘરાકોને ખુશ ખબર—

મોજા, ગંજીફરાક, રૂમાલ, કોમબીનેશન રકુએવેટર ઇસ્કાચમાઇ
કેમલ હેર રગ્સ, કોલેરા બેલ્ટસ, નીકેપ, ટેટા,
તરકીશ તુવાલ, તથા દીનાપુરના ટુવાલ
નાપકીન, ટેબલકવર વગેરે
વગેરેના વેપારી.

ખરીદેલો માલ નહિં પસંદ પડે તો દીવશ આઠની
અંદર પાછો લેવામાં આવશે.
અને તે માલના પઇસા પુરેપુરા પાછા મલશે.

ઇ. હાજી મુસા હાજી મહમદ.

ઠેકાણું—ક્રાફર્ડ મારકીટ, પીંજારા ગલી દુકાન નંબર ૧૧, મુંબઇ.

નવજોત-શેહાદી-વીગેરેના શુભ ટાંકણાંનાં નોતરાંનાં કારડો-ચીઠીઓ-વીગેરે-છપાવનારા સાહેબોને સુચના.

ઉપર લખેલાં કોઈબી શુભ ટાંકણેનાં તરેહવાર નકસીનાં જાત જાતનાં સલંગ તથા ઘડી વાલવાનાં તહરે કીશમનાં કારડો રંગ બેરંગી કલરના—અને ચીઠીઓ છાપવાનાં જાડાં પતલાં સફેદ તથા રંગ બેરંગી નકસીનાં નોટ પેપરો-તેવાંજ સુંદર અને મનોરંજક કવરો—પરબીડાં—સાથે **મુંબઇ વરતમાન પ્રેસમાં** જથાબંધ મંગાવામાં આવ્યાં છે; જેનાં નમુના તથા ભાવ તાલ ચરનીવાડી પર નંબર ૧૪૧ વાલાં મકાંનમાં ઉપલાં પ્રેસમાં પુછપરછ કરવાથી તરત માલમ પડી આવશે.

શંધાના ભાવ સવલ પડતા અને કીફાયતથી રાખવામાં આવ્યા છે, અને તુરતજ તાકીદે જોઈતા વખતમાં છાપી આપવામાં આવે છે.

એ કારડો અને ચીઠીઓ બધી જાતની રંગીન શાહીએ જેવીકે **શુનેરી, રૂપેરી, લાલ, બલુ—કાલી** વીગરેની કોઈબી રંગથી ઘણી સુંદર અને મન પસંદ રીતે ગુજરાતી—અંગ્રેજી—મરાઠી—વીગરેની ભાશામાં છાપી આપવામાં આવે છે.

ઠેકાંણું—મુંબઇ વરતમાન છાપાખાનું—ચરનીવાડી.

મુંબઇ વરતમાન પ્રેસમાં વેચાતી ચોપડીઓ.

ઠેકાણું—નાο ૧૪૧—ચરનીવાડી, મુંબઇ.

હીંદુસ્થાનનાં આતશબેહેરાંમો અને યજદેજરદી સને ૧૨૬૭ માં મુંબઇમાં સ્થાપાયલાં નવા આતશબેહેરાંમનો હેવાલ.—તથા મરહુમ દસ્તુરજી સાહેબ ડાકટર જામાસ્પજી મીનોચેરજી જામાસ્પઆસાના એમ. એ., પી. એચ. ડી., ડી. સી. એલ.નું જન્મ ચરિત્ર. સુંદર સબી સાથે—કીંમત ૩ાા. પોસ્ટેજ ૧ આનો

શમસુલ ઓલમાં દસ્તુરજી સાહેબ પેશુતનજી બેહેરાંમજી શનજાણા—એમ. એ., પી. એચ. ડી., નું જન્મ ચરિત્ર. સુંદર સબી સાથે—કીંમત બે આના.

આનરેબલ શેઠ નવરોજજી નશરવાંનજી વાહડયા, સી. આઇ. ઈ. નું મરણ—તેમનું જન્મ ચરિત્રની ચોપડી.—કીંમત-૩ο|ાા, પોસ્ટેજ ૧ આનો.

મહારાણી વીકટોરીયાનું જીવન ચરીત્ર—કીંમત બે આના પોસ્ટેજ અરધો આનો

ધર્મ નીતી—ભાગ પેહલો, ત્રીજો—દરેકની કીંમત ૩ο|—પોસ્ટેજ ο)ાા—એમાં ઘણા સરસ ધર્મ અને નીતીબોધો તથા અવસતા વાણીની રૂડી સમજો, માયાકુલ ફરમાંનોની મીસાલો, વીગરે આપીને ધરમની મોતબરી સમજાવી છે, તથા માનવી જાતે દરેક વાતમાં નીતીમાન કેમ અને કેવી રીતે થવું તેના અસરકારક અને વાંચવા જોગ બોધ સમાવેલા છે.

ઐયાંમે નોશાલો-હીંગાંમે નોરોઝ—યાને અશલી ઇરાંની જરથોસ્તીઓમાં અને હાલના હીંદુસ્થાની જરથોસ્તીઓમાં નવાં વરશનો હીંગામ કેમ પાલવામાં આવે છે તેનુ વૃતાત.—કીο)—ાા. પોસ્ટેજ અરધો આનો.

"ખ્વાબમે નોશીરવાન"—અથવા મુશલમાનોનો મશહુર ખાલીફ હારૂન–અલ રશીદ શેહેનશાહ નોશીરવાંન આદેલનું ખ્વાબમું જોવા ગયો તે દીસો, જે દેખાવો, જે બયાંનો અને નવી નવાઇ તથા નશીઅતો છે તે નામીચા ખાલીફને તે જમાનામા મલેલી, આબેહુબ છે. ખાલીફ હારૂન–અલ–રશીદ, શાહનશાહ આદેલ નોશેરવાંન પાછલ લગભગ ૨૦૦ વરસે બગદાદના તખત ઉપર આવીઓ હતો, અને તે મોટા મરતબાવાલા તે જમાનાના ઓલમા મોટા ખેરખાહ ખલીફે પોતા આગલ ૨૦૦) વરશ થઇ ગયલા શેહેનશાહ નોશીરવાંનનું ખ્વાબમું જોયું અને ઇરાંની શેહેનશાહતનું નામ જેહાંનમાં પુરેપુરી જાહોજલાલી ને રોશનાઇથી રોશન કરનારનું અશો રૂવાંન નવા શાહજ પોશાગ સાથ ઘટતી આવજતે તે મરહુમ શેહેનશાહની આગાહી માફક ખ્વાબમામાં ઠેડવયું, એ એક બેશક બનેલી વાત ને સાચી હકીકત છે.—કીંમત છ આના, પોસ્ટેજ અરધો આનો.

" પારસીઓ અને હિંદુઓનું મુળ"—યાને, પારસીઓનાપુરાતન વડવાઓ અને હિંદુઓના અસલી પૂર્વજો પુરાતન ઇરાનવેજ (આર્યવૃત)માં જે વેળા સાથે વસ્તા હતા, તેવો એકજ કોમ તરીકે ગણાતા હતા તે વિષેનો બંને કોમવાળાઓને માટે જાણવાજોગ ટુંક હેવાલ.—કીંમત રૂο|, પોસ્ટેજ અરધો આનો.

આતસની ખુબી વીશે મલેલાં જુદાં જુદાં લખાણો—કીંમત બે આના, પોસ્ટેજ અરધો આનો.

હોરમજદ યસત ઉપરથી હોરમજદની સીફત વીશેની સરેહ—એ અવસતા કલામોના ખુદ દાખલાઓ સહીત ઇનામનો રેસાલો લખેલો છે. કીંમત બે આના, પોસ્ટેજ અરધો આનો.

મુંબઈ અને દેશાવરનાં જાણીતા અને જાહેર જરથોશતીઓનાં મરણ દીવશની નોંધની ચોપડી—પેહલેથી તે યજદેજરદી સને ૧૨૬ο સુધીની, યજદેજરદી સને ૧૨૬૧ નાં ઝોરાશટરીઅન કેલેંડર ઉપરથી ઉપજાવેલી.—કીંમત ૩ο|. પોસ્ટેજ અરધો આનો.

જરથોસ્તીઓમાં જનમ પામેલાં બાલકોના નામો પસંદ કરીને રાખવા માટે બનાવેલું લીસ્ટ—કીંમત અરધો આનો, પોસ્ટેજ અરધો આનો.

અમારા પોતાના બાગોમાંની
ચા હે
અમારા પોતાના છોડવાઓપરની
કાફી

ઘણીજ સરસ રીતે હમારા કારખાનાઓમાં હમારી રીત પરમાણે બનાવેલી
જામો, અચારો, બીશકીતો, અને કનફેકશનરી.

LIPTONS "લીપટન"

દુનયામાં સર્વથી મોટામાં મોટા ચા હે ઉગાડનારા વેપારી.

૨૫, ૫૯૬ બ્રાંનચો અને એજનશીઓ

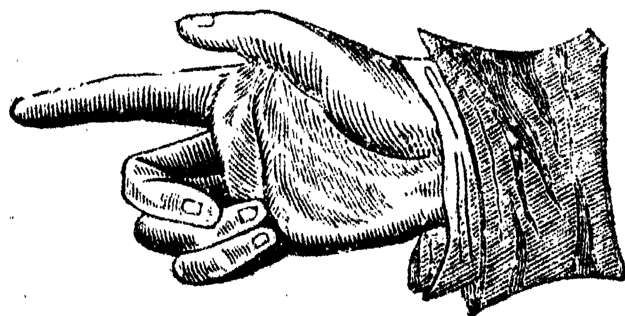
જથાબંધ માલ વેચવાનું ઠેકાણું

લીપટન બીલડીંગ
એપોલો સ્ટ્રીટ-કોટ-**મુંબઈ.**
અને
નીકલ રોડ, **કરાંચી.**

તમારી મોંઘી દાટ બજાર

ને બદલામ કરનારો લેભાગુ

હલકો મસાલોજ છે.

આજ લાંબો લખત થયો **ઘેરેઘેર, હોટેલ** તેમજ **કલબોમાં** પુમાતો ઉડી રહયો છે કે, પુરતું **ઘી, તેલ** વાપડવા છતાં **ખાણું બે સવાદ કેમ લાગે છે?** તેનું ખરૂ કારણ તમારો સસતો હલકી બનાવતનો મસાલોજ છે. એવી નજીવી કસર કરી સોના જેવી બજારને **એબ લગાડી સપરમે દીવસે** તમારો જીવ શું કામ **કહુરાવો છો.** જાવો **એ૦ શા૦ સુખડ-વાલાને** ત્યાં કે જ્યાં ખુદ તમારી નજર સાંમે **હાથનીજ ઘંટીથી** રોજ તાજો મસાલો દલાએ છે. એક વેલા વાપડી ખાત્રી તો કરો એમાં તમારૂ શું જવાનું છે?

☞ બીજું શું

શુધ્ધ સેરડીનો સરકો, રાઈ દરેલી હમારા રાઇ, મરચાં અને સરકાથી ભરેલાં અચાર બગડતાં નથી. મલબારી સુખડના **પેરીઆ, માંચી, સલી, ગાંઠ, અગર, લોબાણ, તાછો ગામઠી ને મલબારી, સુકોમેવો, ધી,** ખાંડ, માજુનું **પાવડી-પાલીસ, ચા, મોખા દરેલી કાફી** (તીનમાં પેક)

વધુ માટે મંગાવો "હેન્ડ **બીલ**", બાહારગામ વી. પી. થી મોકલવામાં આવશે.
ચાકર પાસે માલ મંગાવો તો **બીલ** મંગાવવાને ભુલવું નહીં.

એદલજી શા૦ સુખડવાલા એન્ડ સન્સ,
૩૦-પીલોતલાવ આ૦ પી૦ મારકીટ, નવી અગીઆરી સાંમે, મુંબઈ.

ઘર બાંધનારાઓ, બંગલાવાલાઓ

તથા

કંટ્રાકટરો વીગરેને

ખુશ ખબર.

શાહબાદ, તાંદુર, નાવંદગી તથા મદરાસી

વીગરે તરેહવાર રંગબેરંગી લાડીઓ બેશાડી આપવાનું

મોટું ગંજાવર કારખાનું

ઘર બાંધનારાઓ તથા બંગલાવાલાઓ અને બીજા કટ્રાકટરોને જણાવવામાં આવે છે કે અમોએ **શાહબાદ, તાંદુર, નાવંદગી** તથા **મદરાસી કાળી** વીગેરે બીજી બધી તરાહની **લાડીઓ** પોલીશ કરવાનું કારખાનું ઉઘાડયું છે. દર એક સાઇઝની પોલીશ કરેલી લાદીઓ તઇઆર મલશે તેમજ જેઓની રફ લાદીઓ પોલીશ કરાવવા આવશે તેને પોલીશ ચાર્જ લેઇ પોલીશ કરી આપીશું. આ પોલીશ લાડીઓ વાપરવામાં મજબુત, તકાઉ અને સફાઇદાર છે તથા આરસ પહાણની લાડીઓને આબેહુબ મલતી આવે છે, તેથી સરવે શાહેબોને અમારી પોલીશ કરેલી લાડીઓ વાપરવાને ખાસ ભલામણ કરવામાં આવે છે.

એક વાર જોઇ જવાથી અને વાપરવાથી ખાતરી થશે.

ભાવ ઘણુાજ કીફાયત રાખવામાં આવ્યા છે કે જેથી ગરીબ તેમજ તંવગરને ખરીદવાને સવલતા થઇ પડશે.

હરેક મકાંનોમાં હેવી લાડીઓ બેશાડવાનું હુમોને શોપવામાં આવશે તો હુમો તે કાંમ કંટરાકટે અથવા બીજી કોઇબી રીતે કરી આપવા તૈયાર છઇએ.

દોરાબજી મોટાભાઈ મોબેદજી એન્ડ સન્સ,

થાકોરદવાર નાનાશંકર શેઠની વાડીમાં—**મુંબઈ.**

એક અગતનો ખોલાસો.

યજદજરદી સને ૧૨૭૭ ની પારસી સખાવત નકી કેટલી થઇ?
ખાસી તીસ લાખની ઉપરની નકી થઈ!!

આ ઝોરાસટરીઅન કેલેંડર આજ ચાલીશ વરસની લાંબી મુદત થઈ હસતીમાં આવયું છે, અને પાક પરવરની મેહેરથી તે દીન ઊગે સરસ આકાર કરતું રહયું છે, તે તેના કદરદાંન પીછાંન કરનારાઓની પસંદગી પામવા વગર રહયુ નથી; એ એક મોટો સંતોષ એના કરતાને મલે છે, અને તેવા સંતોષ વચે એક પ્રજા અથવા કોંમ સેવા બજાવાની ઉલટ જારી રાખી છે. આ વખતે આટલું જણાવાની એટલા ખાતર જરૂર પડી છે કે એમાં દર વરસે આવતો ઇનતેખાબ ઘણી મોટી ઈંતેજારી, ભારે મેહેનત અને ઘટતી તથા જોઈતી શાહુચેતી અને ચોકશાઈથી ઉપજાવવામાં આવ્યો છે. એમાં આવતા સખાવતનાં આંકડાઓ ખરેખર ઘણી ચોકાશીથી ઉપજાવેલા હોય છે, એના દાખલામાં આ છેલાં વરસની પારસી સખાવતનોજ દાખલો ઘણો ઉપયોગી બનાવ છે. કેલેંડરે ઘણી ચોકશાઇથી કાઢેલા અડસતા મુજબ સને ૧૨૭૭ નાં સાલની પારસી સખાવત ખાસી **તીસ લાખની ઉપરનીજ થઇ છે,** હેવું સ્પષ્ટ અને ખુલેખુલું હોવા છતાં જાંણે એવરો મોટો આંકડો ઉપજાંવામાં કેલેંડરે કાંઇ ભુલ કીધી હોય તેમ તેનાં માટે પારસી આલમને નકાંમી શકમંદ કરવામાં આવી છે કે એક વરશની એટલી બધી સખાવત હોય નહી, આવું અનુમાંન માંની લેનારાં શાહેબોએ પોતાની ગણત્રીનાં ટેકામાં એક એવી સોધ ઉપજાવી કાઢી કે એક સખાવત કરનારે એક રકમ ધરમ ખાતે આપી હોય તે રકમ તેમની સખાવતમાં ગણાઈ ચુકી, પછી તે રકમ જે ખાતાંમાં-દાખલા તરીકે કહોકે પારસી જનરલ હાસ્પીટાલમાં અપાઇ હોય ને તે હાસ્પીટાલનાં હીસાબમાંબી તે અશલ ધણીને નામે પાછી છપાઈ હોય તો જાણે તે બેવરી ગણાઇ હોય, ગોયા તે બેવડી નહી ગણવાનું ભાંન કેલેંડરનાં કરતાને હોય નહી એમ સમજીને તેના ટીકા કરીને તેવી રકમો બેવડી તેવડી ગણાયાથી સખાવતનો આંકડા વધી ગયલો ધારવામાં આવે છે. પણ કાલેંડરનાં કરતા ખાત્રી આપે છે કે આ કેલેંડર હવે દાહાડે દાહાડે એટલું સતાદાર થઇ પડયું છે કે તેમાં આવેલાં લખાંણો અને દાખલા દલીલો, બનાવો અને આંકડાઓની અગત સરકાર-દરબારમાં અને બીજી અગતની વખતે ઉપયોગમાં લેવાય છે, અને તેવું જોઇને તેમાં આવતી ગણત્રીઓ ઘણી ચોકશાઇથીજ લેવાનો સરેસતો રાખયો છે. તે એટલાંવર કે એક રકમ અપાયલી તે જુદાં જુદાં ખાતાંમાં ગમે તેટલીવાર લખાયલી કે છપાયલી હોય પણ તે ઘટતે વખતે બાદ કરીને એકજ અને ચોકશજ ગણત્રીમાં લેવાય છે, તેમજ ફંડમણામાં ભરાયલી રકમો એકવાર સામાન્ય ધરમખાતે ગણાયા પછે તે જ્યાંબી વેંહચાઈ ગઇ હોય તે પાછી ફરી ગણાતી નથી, એટલુંજ નહી પણ એકવાર એમ છપાઇ હોય કે તે રકમ કાંહાં આપવી તે પાછલથી જણાશે ને તે પાછલથી કયાં ખાતાંમાં અપાઈ તેની વીગત આવી હોય તો તેમાં લેતી વખતે નવેશરથી ગણવાને બદલે તેની આગલી ગણત્રીની યાદ કરી માત્ર નોંધજ લેવાય છે. ટુંકમાં કેલેનડરમાં આવતી કોઇબી રકમ કે ગમે તેવી વીગત ઘણી ચોકશાઇથી પુર ખાતરી લાયક અને બને તેટલી સાબેતી સાથેજ આપવામાં આવે છે, તે છતાં એક કેલેનડરનું કે જાહેર છાપનું કામ કેટલું જંજાલીયત ભરેલું છે કે તેનો અનુભવ જેવો એવું કામ રાતદીન કરતા હોય તેમનેજ મળે, અને તેમાં કંઇ નજર ચુક જેવું એકવાર હોયબી ને તે કોઇ તરફથી સભયતાની રૂહે જણાવવામાં આવે તો તે ઉપર ઘટતું ધ્યાન આપવાને કેલેનડરનાં કરતા પોતાને પેહલા બંધાયલ સમજે છે, પણ તેને બદલે નહી ભુલની ભુલ ઉભી કરવી એ દલગીરી ભરેલુ છે. બીજો એક અગતનો ખુલાસો કરવો એ વાજબી છે કે કોઇ સાહેબો પારસી સખાવતનાં અને ઉઠમણાની રકમોનાં આંકડા આપતાં એક ઘણું ગેરવાંજબી શાંકડાંપણુ બતલાવી રૂ ૫૦૦) પાંચશોની

અંદરની રકમ ગણુતીમાં લેતા નથી, આ વીશે જેટલું બોલીએ તેટલું થોડું છે. એક શ્રીમંત સાહેબ પોતાની મોટી દોલતનાં જોરે લખો કે હજારોની સખાવત કરે તેનાં કરતાં એક મધ્યમ શકતીને કે ગરીબ ગ્રહસ્થ પોતાની નાહાની અને ગરીબ ગુંજાશ મુજબ જો રૂ ૫૦૦) પાંચશોની અંદરન રકમ ધરમખાતે આપે તો તે ગરીબની ગુંજાશ મુજબ તે પેલા શ્રીમંત શેઠની સખાવત સાથે સરખાવતાં તે નાહાની સખાવત વધુ નોંધ લાયક ગણાવી જોઈએ, અને તેથી તેવી સઘળી નાહાની મોટી સખાવતની જગો કરવાનો કાલેંડરે સરેસતો રાખવાથી પેલા મોટી રકમનો શક ધરાવતા સાહેબોની ગણત્રીમાં ફેર પડતો હોય તો તેવોએ હેવા હેવા સબબો ધ્યાંનમાં લેવા જોઇએ છે, તેની સાથે આ વખતે જ્યારે ખુલાસોજ કરવા બેઠા છઇએ ત્યારે તો જણાવવું જોઇએ છે કે માત્ર ઉપર તપકેની અથવા અલછટપે બાહાર પડેલી રકમો કે વીગતો ઉપરથી કેલેંડરનો ઇનતેખાબ ઉપજાવામાં આવતો નથી, પણ જુદાં જુદાં શ્રીમંત શેઠોનાં, ધરમીઓનાં અને જાહેર ખાતાંઓનાં, તથા જાહેર ફંડોનાં લાગતાં વલગતાંઓનાં વેરેવેરનાં તેમનાં ખાનગી દફતરો ઉપરથી ભારે કાલજી અને મોટી મેહનતે ઉપજાવી, ખાસ ઉતારીને ખુને ખાંચરેની વીગતો દેશ પરદેશની મેલવીને લેતાં કેલેનડરનો ઇનતેખાબ ઉપજાવતાં લંબાંન થતો હોય તો શમજુ ગ્રહસ્થોએ તો ઓર તેની મેહનત અને કાલજીની કદરસનાંસી કરવી જોઇએ, દાખલા તરીકે આએજ વરસનો દાખલો પુરતો છે. કાલેંડરની શુરૂઆતનાં પાંનાંઓપર આપેલી વીગતવાર ઉપરથી ઘણુ ખુલ્લી રીતે જોઇ શકાશે કે આ વરસની સખાવત-બાદ કરવા જોગ રકમ બાદ કરીને બરાબર હીસાબ કરતાં, ઉલટી કેટલીક શકમંદ બાદ કરતાં પણ **તીસ લાખથી ઓછી થતી નથીજ** તે છતાં ટુક સંક્ષેપમાં નીચે વીગત આપેલી ઉપયોગીજ માલમ પડશે કે કેલેંડરે ગણાવેલા તીસ લાખ કેવા ખરા છે.

યઝદેજરદી સને ૧૨૭૭ ના સાલમાં થયલી સખાવતની વીગત.

	રૂપ્યા.
સર જાહાંગીર કાવસજી રેડીમની બારોનેટ...	૭૩૧૫૦૦
શેઠ બમનજી દીનશાહજી પીટીટ	૨૨૯૭૦
શેઠ જાહાંગીર બમનજી પીટીટ	૧૦૫૫૦
બાઈ હમાબાઈ ફરામજી પીટીટ	૪૭૦૭૯
મરહુમ સર દીનશાહ મા. પીટીટ પહેલા બારોનેટના ધરમખાતામાંથી.	૧૧૪૭૪
શેઠ માણેકજી કાવસજી પીટીટ અને સગાઓ મલી	૧૫૫૦
શેઠ હોરમજી નવરોજી મોદી (હાંગકાંગ)	૫૮૫૦૦
શેઠ શાપુરજી બરજોરજી ભરૂચા	૭૬૭૦૦
શેઠ બેરામજી નશરવાનજી સોરવઈ...	[illegible]૨૧૨૫
શેઠ સોરાબજી બેરામજી ભાભા	૧૧૦૦૦
શેઠ કાવશજી ધનજીભાઇ ભુરાં (વલસાડ)	૧૦૪૬૯
બાઇ રતનબાઇ એદલજી બામજી	૧૦૬૦૦
શેઠ એદલજી પાલનજી લાલકાકા (સુરત)	૯૫૦૦
શેઠ રતનજી ફરામજી દાબુ (નવસારી)	૧૨૦૫૪
બાઇ બાનુબાઇ ફરામજી કેમેસરીયટવાલા	૮૩૦૧
શેઠ નવરોજી માણેકજી વાહાડયા	૨૩૫૦૦
શેઠો દાદાભાઈ ધનજીભાઇ તથા સોરાબજી શાપુરજી ગબા (બીલીમોરા).	૫૧૦૦
શેઠ જમશેદજી એદલજી ચીનાઇ અને કુટંબ...	૭૧૦૦
શેઠ રતનજી જમશેદજી તાતા અને બાઈ નવાજબાઇ ર. તાતા ...	૫૬૦૦
શેઠ હોરમજી કાવશજી દીનશાહ	૩૦૦૦
શેઠ ધનજીભાઈ દોરાબજી મીઠાઈવાલા (હાંગકાંગ)	૪૫૦૦
ઓ૦ સર ફીરોઝશાહ મેરવાનજી મહેતા.	૨૦૦૦
શેઠ જમશેદજી રૂશતમજી બીલીમોરીયા (કોલંબો)	૨૦૦૦
ડા૦ મીરોશાહ પેસતનજી વલસાડા (એડન)...	૧૭૦૦

	રૂપ્યા.	
શેઠ શાપુરજી સોરાબજી ગોટલાશેઠ (નવસારી)	૧૦૦૦	
શેઠ ટેમુલજી જમશેદજી દસતુર	૧૦૦૦	
શેઠ કાવશજી મુગા (વલસાડ)	૧૦૦૦	
શેઠ નશરવાનજી જાહાંગીર બોગા....	૧૦૦૦	
શેઠો પારોશાહ બમનજી જીજીભાઇ અને ફરામજી બ. જીજીભાઈ...	૨૦૦૦	
મરહુમ શેઠ દાદાભાઇ નાણાવતીના છોકરાઓ	૧૦૦૦	
પારસી જીમખાનામાં (ખાં૦ બા૦ રૂ. જા. વકીલના મલી) ...	૧૦૨૫	
ખાં૦ સા૦ પાલનજી પેસતનજી રાગી	૫૦૦	
સર કાવશજીના ખેરખાહ...	૫૦૦	
શેઠ દોરાબજી ડોશાભાઈ બીમરડીવાલા	૫૦૦	
શેઠ હોરમજી માણેકજી ખજુરીના	૫૦૦	
શેઠો મનચેરજી તથા રતનજી શાપુરજી ટાટા	૫૦૦	
જુદા જુદા ગ્રહસ્થોએ રૂ ૫૦૦ ની અંદર કરેલી સખાવતોના કુલે ...	૭૫૦૦	
ઉપલી સામણ્ય સખાવતના કુલે રૂપ્યા...		૧૧૪૬૮૯૭
આતશબેહેરામ, દરેહમેહર વગેરેના ફંડોમાં	૩૫૮૦૦	
ધી બમનજી દી. પીટીટ જનરલ હાસપીટલ ફંડમાં	૫૧૬૩૪૨	
ડા. માસીનાની હાસપીટલનાં ફંડોમાં	૫૩૩૯૧	
હાસપીટલ, દવાખાના, કોનવોલેસન્ટ હોમ વગેરેનાં ફંડોમાં ...	૪૦૮૫૦	
સ્કુલો, ધરમશાળા, આરફનેજ વગેરેનાં ફંડોમાં	૪૭૮૩૩	
દોખમાં તથા આરામગાહાનાં ફંડોમાં	૮૩૭૫	
જરથોસ્તી કોમના લાભ સાચવનારી મંડળી અને એ હસતકના બીલડીંગ ફંડમાં મલી	૯૪૫૬૨	
પંચાયત સામે ચાલતા મુકદમાના ખરચનાં ફંડમાં	૧૭૭૬૬	
નમે જમશેદ હસતકના ત્રણ ફંડોમાં	૫૯૩૮	
દુકાળ, સંકટ, આગ વગેરેના ફંડોમાં	૧૮૯૪૨	
મી૦ પેસતનજી જ. ગોરાનાં ફંડમાં (પારસીઓના)	૧૮૦૦૦	
યાદગારી વગેરેના ફંડોમાં...	૧૬૧૨૧	
પરચુટણ ફંડોમાં	૪૭૦૪૫	
ઉપલાં જુદા જુદા ફંડોના કુલે રૂપ્યા...		૯૨૦૯૫૫
કુલે સખાવત રૂપ્યા...		૨૦૬૭૮૫૨
ઉઠમણામાં ભરાયલા કુલે		૬૮૧૦૦૦
ધરમના મકાનોમાં શેઠ બેરામજી જીજીભાઈ સ્કુલ બીલડીંગ અને બીજા મકાનો માટે અપાયલા મલી સુમારે ગણતાં...		૪૫૦૦૦૦
આ વરસની છપાયલી સખાવત કુલે રૂપ્યા...		૩૧૯૮૮૫૨
શેઠ બમનજી પીટીટ, શેઠ જાહાગીર પીટીટ, બાઇ હમાબાઈ પીટીટ વગેરે સાહેબોએ જુદા જુદા ફંડોમાં આપેલા કે જે ફંડોની રકમ ઉપર આપી છે તેમાથી તે બાદ કીધેલા ... રૂ	૭૫૫૦૦	
ઉઠમણામાં ભરાયલા તેમાંથી ફંડો વગેરેમાં આપેલા તે બાદ કીધેલા. રૂ	૧૧૫૦૦૦	
		૧૯૦૫૦૦
સને ૧૨૭૭ ની થયલી કુલે સખાવત રૂપ્યા...		૩૦૦૮૩૫૨

આ કાલેંડરમાં આવેલી પાંચ સબીઓમાંની બાઇ આવાંબાઇ પીટીટની અને સર જમશેદજી જીજીભાઇની સબીનાં ડીબા ભાઈબંધ "કેશરે હીંદ" અને ખાન બાહાદુર બમનજી પટેલનું ડીબુ ભાઈબંધ "પારસી" એ વાપરવા આપેલાં તે માટે તેમનો ઉપકાર માનીએ છઇએ. **કેલેંડરના કર્તા.**

સાંકલણું.

ગયાં વરસનો ઈનતેખાબ,

યાને

યઝદેજરદી સને ૧૨૭૭ ના સાલમાં બનેલા જરથોસ્તીઓને લગતા જાણવાજોગ બનાવો.

સખાવત.

યજદેજરદી સને ૧૨૭૭ નાં વરસની સખાવતનો આંકડો ઘણો સરસ રીતે ખીલેલો અને ઉપસેલો જોવાથી પારસી કોમને દર વરસની સખાવતને માટે જે ખુશી ઉપજતી રહે છે, તેમાં એ વરસે સારો વધારો કરયો છે. એ વરસની કુલે સખાવત ખાસી ત્રીસ લાખની ઉતમ પ્રકારની થવા ગઇ છે. જેમાં મોટો ભાગ તો આપણા એજ વરસમાં થયલા નવા પારસી બેરોનેટ સર કાવશજી જાંહાંગીર રેડીમનીના સવા સાત લાખ, શેઠો પીટીટ કુટુંબના હેંસી હજાર અને પારસી જેનરલ હાસ્પીટલના સવા પાંચ લાખ છે, જેની તપસીલ હેઠલી વીગતમાં તેમજ આગળ આપેલા ખોલાશામાં જોવામાં આવશે.

આપણી કોમના માનવંત સખી શેઠયા અને નવા બેરોનેટ સર કાવશજી જાંહાંગીર રેડીમની બારોનેટે મુંબઇ યુનીવરસીટીના કોનાવોકેશનના તા૦ ૧૮ મી ફેબરવારીએ મળેલા વારસીક મેળાવડા વખતે પ્રમુખસ્થાને બીરાજેલા મુંબઇના નામદાર ગવરનર સર જયોરજ કલારકે કરેલી સુચના મુજબ રસાયણશાસ્ત્ર અને બીજાં શાસ્ત્રોના અભીયાસ માટે સાયનટીફીક કેમીકલ લેબોરેટરી બાંધવા તથા તેમાં ઘટતાં ઓજારો અને બીજી શામલગીરાઓ પુરી પાડવા સારૂ નામદાર મુંબઇની સરકારને રૂપ્યા ૪,૦૦,૦૦૦ ચાર લાખની બાદશાહી રકમ આપી હતી. વળી એવી બીજી મોટી રકમ પણ આ વરસે એઓ સાહેબ તરફથી કેલવણી ખાતાંને માટેજ આપવામાં આવી છે. એ રૂપ્યા અતરેની યુનીવરસીટી મારફતે દર વરસે લેવાતી મેત્રીકયુલેશન વગેરેની પરીક્ષાઓ માટે કોઈ ચોકસ મકાન નહીં હોવાથી પરીક્ષામાં બેસનારા સેંકડો વીદયારથીઓને ખુલ્લા મેદાનમાં નાખેલા માંડવામાં બેસવું પડતું હતું. તેથી એ પરીક્ષાઓ લેવા માટે એક મકાન બાંધવા સર કાવસજીએ ગયે વરસે સવાબે લાખ રૂપ્યા આપવા કહેલા, તે વીષે નામદાર સરકાર સાથે કાગલ પત્ર ચાલતો હતો, તેથી તે રકમ ગયે વરસની સખાવતમાં નહી ગણતાં ઉપલકજ રહી હતી. તે વીશે આ વરસે તેની શરતો નકી થવાથી સર કાવશજીએ હવડાં બેરોનેટ થયા પછી એવી પરીક્ષાઓ લેવા માટે એક નવો યુનીવરસીટી હોલ જેને સર કાવશજી જાંહાંગીર હોલ કહેવામાં આવશે તે બાંધવા સારૂ નામદાર સરકારને આ વરસે રૂપ્યા ૩,૨૫,૦૦૦ સવા ત્રણ લાખની રકમ આપી છે. એ ઉપરાંત સર કાવશજીએ ઓનરેબલ સર લોરેનસ જેનકીનશ મેમોરીયલ ફંડમાં રૂ૧૦૦૦, મેડીકલ કોનગ્રેસ ફંડમાં રૂ૫૦૦, નવસારીની સર કાવશજી જાંહાંગીર હાઇ સ્કુલના વીદયારથીઓને પારસીઓના નવા વરસને દીને મીઠાઇ અપાવવા રૂ૩૦૦ તથા આ સાલ રમનારી ત્રાયેંગ્યુલર મેચમાંના પારસી ખેલાડીઓને ઉત્તેજન આપવા માટે સર કાવસજીએ રૂ ૩૦૦ પારસી જીમખાનાની કમીટીને આપ્યા હતા, કે એમાંથી પુના તથા મુંબઇની મેચોમાં સરવથી સરસ બેટીંગ કરવા માટે રૂ ૧૦૦ નું, બંને મથકોની મેચોમાં સરવથી સરસ

બોલીંગ કરવાને માટે રૂ ૧૦૦ નું અને મુંબઇ ખાતે રમનારી ત્રાયેંગ્યુલર મેચોમાં સદી અથવા તેથી વધુ રન કરે તેને રૂ ૧૦૦ નું મલી ૩ ઇનામો પારસી ખેલાડીઓને આપવા, અને પરચુટણ ફંડો તથા ધરમખાતાંઓમાં આપેલા રૂ૪૪૦૦ મળી એ શેઠની આ વરસની સખાવત રૂપ્યા સાત લાખ સાડી એકત્રીશ હજારની થઇ છે. વળી લેડી ધનબાઇ કાવશજી જાહાંગીરે પુનાના રગતપીતયાંઓને તથા ગરીબ લોકોને તા૦ ૧૦ મી સપટેમબરે એક જયાફત આપી હતી. જયાફતનો આખો દીવસ એ ગરીબ લોકોએ ખુશી ખુરમીમાં પસાર કીધો હતો.

શેઠ બમનજી દીનશાહ પીટીટે આ વરસમાં કરેલી સખાવતની વીગત :—

	રૂપ્યા.
નવસારીની વડી દરેમેહેર તાબેની સુરતના મોબેદો તથા બેહદીનોને લગતી રૂસતમપોરાની દરેહમેહેરના નીભાવ ફંડમાં..	૨૫૦
મી૦ પેસતનજી જમશેદજી ગોરા બોમબે કોટન પ્રેસની આગમાં પોતાની નોકરી બજાવતાં બળી મરણ પામયા તેવણના કુટુંબને મદદ કરવા ઉભાં કીધેલાં ફંડમાં ...	૧૦૦
બાજરોજગાર મુકતાદ વગેરેનાં કીયા કામોને લગતાં ત્રસત કાયદાપુરવક છે એવા ચુકાદો નામદાર જસ્તીસ મી૦ દાવરે આપ્યો તથા એ પોઇંટ સેવટની મુકરર થાય તે માટે એ કેસ અપીલમાં લઇ જવા સારૂ ખરચ કરવો પડશે તે માટે પારસી પંચાયતના ત્રસટીઓએ બાજરોજગારના મુકદમાના સંબંધમાં ઉભાં કીધેલાં ફંડમાં ...	૪૦૦
બાઇ આવાંબાઇ નસરવાનજી પીટીટ તે મરહુમ શેઠ ફરામજી દીનશા પીટીટનાં વીધવાના ઉઠમણામાં શેઠ બમનજી, બાઇ ગુલબાઈ તથા છોકરાઓને નામે ભણાવેલાં રૂ૫૦૦૦ તેની લાગતના પારસી પંચાયતના ત્રસ્તીઓને સ્વાધીન કીધા કે પારસી જેનરલ ઓસ્પીટલમાં મરહુમ બાઇને નામનું એક બીછાનું સથાપી તે ઉપર નીચે મુજબ એક તકતી મારવી—“ બાઇ આવાંબાઇ નશરવાનજી પીટીટ તે બેહેસતનશીન શેઠ ફરામજી દીનશા પીટીટનાં વીધવાના પુણને સારૂ તેવણના દેર શેઠ બમનજી દીનશા પીટીટ તથા ધણીઆની બાઇ ગુલબાઇ ને છોકરાઓએ સથાપેલું બીછાનું ”	૪૮૧૭
ધી બમનજી દીનશા પીટીટ પારસી જેનરલ ઓસપીટલના ફંડમાં...	૬૪૮૭
મુંબઈના વડા જડજ સર લોરેનસ જેનકીનસ ઇંડીઆ કાઉનસીલમાં ઓધા ઉપર ગયા તેવણની યાદગારીના ફંડમાં	૧૦૦૦
કલકતામાં નામદાર વાઇસરોય લોરડ મીંટોએ દુકાલયાઓને મદદ કરવા એક ફંડ ઉઘાડયું તેવુંજ મુંબઈના નામદાર ગવરનરે ફેમીન રીલીફ ફંડ ઉઘાડયું તેમાં ભરયા	૧૦૦૦
કલકતા મધે જરથોસતીઓને માટે ઉતારાનું મકાન ખરીદવા ઉભાં કીધેલાં ફંડમાં ...	૧૦૦૧
નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇએ પારસીઓને માટે કરેલી સખાવતના ધરમ ખાતાની મુંબઇની સકુલમાં છોકરા છોકરીઓ કેળવણી લે છે તેમાં કમ ગુંજાસના માબાપોના બચ્ચાંને પેટ પુરતો ખોરાક મળતો નહી હોવાથી તેઓને એક વખત બપોરનું ખાવાનું પુરૂં પાડવાના કામમાં મદદ કરવા માટે એક વરસ સુધી ૨૦ છોકરાઓને ખાણું પુરૂં પાડવા માટે શેઠ બમનજી તથા બાઇ ગુલબાઇએ આપ્યા તેના	૯૬૦
સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ જીમનેસતીક ઇનસટીટયુશનની નવી જગા પર કટેરા કરવા તથા કસરતશાળાના મકાનની મરામત કરવાના ફંડમાં	૫૦૦
ધી ઇનડીઅન ઇનડસ્ત્રીઅલ કોનફરનસમાં ભરયા	૧૦૦
ઘોડ ગામમાં જરથોસતીઓની આરામગાહના ફંડમાં	૧૦૦

આકોલા ગામના દોખમાનાં ફંડમાં	૧૦૦
માથેરાનની ઓસપીટલમાં નરસ રાખવાનાં ફંડમાં	૧૦૦
પારસી પંચાયતના ત્રસતીઓ સામે ચાલતા મુકદમાના ખરચ માટે ઉભાં કીધેલાં ફંડમાં	૭૦૦
ગરીબી હાલતને લીધે જુદા જુદા ધણીઓને આપ્યા	૨૬૫૫
કેળવણી આપવાનાં કામમાં ગરીબોને મદદ કીધી	૭૦૩
નવજોત તથા લગન સારૂ જુદા જુદા ધણીઓને આપ્યા	૯૪૫
સોસાઇટી ઓસપીટલો ડીસપેનસરી વતરોગેના ફંડમાં	૭૫
પરચુટણ ધણીઓની યાદગારી કાયમ રાખવાનાં ફંડમાં	૭૫
પરચુટન ફંડોમાં	૯૦૨
જુમલે...	૨૨૯૭૦

શેઠ જાંહગીર બમનજી પીટીટે આ વરસમાં કરેલી સખાવતની વીગત :–

	રૂપ્યા.
ઓનરેબલ મી૦ ગોખલેએ સથાપેલી સરવનતસ ઓફ ઇંડીયા સોસાયટીના ફંડમાં	૫૦૦૦
વલસાડ નજદીક આવેલા તીથલમાં પારસીઓ માટે સેનેટરીઅમ બાંધવાના ફંડમાં ...	૫૦૦
પારસી પંચાયતના ત્રસતી સાહેબો સામે મંડાયલા મુકદમાના ખરચના ફંડમાં ...	૨૫૦
સુરત ખાતે ભરાયલી હીંદી નેશનલ કોનગ્રેસના ફંડમાં	૧૫૦
ઓનરેબલ સર લોરેન્સ જેનકીન્સના મેમોરીયલ ફંડમાં	૧૦૦
સ્ત્રીબોધ અને સોશીઅલ પ્રોગ્રેસ જુબીલી સેલીબ્રેશનના ફંડમાં..	૫૦
વીકટોરીઆ મેમોરીઅલ સ્કુલ ફોર ધી બ્લાઇન્ડના સને ૧૯૦૭ ના ફંડમાં ...	૫૦
મદરાસ ખાતેની શેઠ જાલ ફીરોઝ કલબવાલાની અગીઆરીના નીભાવ ફંડમાં ...	૫૦
કલકતા મધે આવતા જતા જરથોસતીઓની સગવડ માટે એક ધરમશાળા બાંધવાના ફંડમાં	૫૦
પુણા ગાયન સમાજની ઇમારતના ફંડમાં	૨૫
પરચુટણ ફંડોમાં	૨૦૭૦
કેળવણી, લખાણુ, ભાષાણુ વગેરેને ઉતેજન આપવા માટે જુદા જુદા માણસોને આપેલા તેના	૧૨૨૦
ગરીબાઈ ટાળવા માટે જુદા જુદા માણસોને મદદ તરીકે આપેલા તેના	૯૨૫
લગન, નવજોત, મરણ વખતે જુદા જુદા માણસોને મદદ તરીકે આપેલા તેના ...	૬૧૦
જુમલે ...	૧૦૫૫૦

બાઇ સાહેબ હમાબાઈ ફરામજી પીટીટે આ સાલમાં કરેલી સખાવતની વીગત :–

		રૂપ્યા.
મરહુમ બાઈ સાહેબ આવાંબાઈ ફરામજી પીટીટના ઉડીયાણામાં ભણાવેલા	રૂ ૨૫૦૦૦	
નીચલા ફંડોમાં આપ્યા છે :–		
બમનજી પીટીટ પારસી જનરલ હોસ્પીટાલમાં પારસી નરસોને શીખવવા માટે	રૂ ૧૫૦૦૦	
ડાકટર માસીનાની હોસપીટાલમાં બાઇ સાહેબ આવાંબાઇના નામે એક બીછાનું સથાપવા માટે	રૂ ૫૦૦૦	
ફરામજી પીટીટ સેનીટરીયમના ફંડમાં	રૂ ૫૦૦૦	૨૫૦૦૦
ફરામજી પીટીટ સેનીટરીયમના ફંડમાં બીજા વધારાના આપ્યા		૨૦૦૦
તીથલ સેનીટરીયમના ફંડમાં		૫૦૦
ચીલડ્રન સેનીટરીયમના ફંડમાં		૧૫૦
માથેરાન નરસીંગ ફંડમાં		૨૦૦
મરહુમ મી૦ પેસતનજી જ. ગોરા ઈજનેરના કુટુંબને મદદ કરવાના ફંડમાં		૧૦૦
ક્રાઉન પ્રીંટીંગ પ્રેસના ફંડમાં		૨૫૦
નામદાર સર જ. જી. પારસી સકુલના છોકરા તથા છોકરીઓને ખાણું આપવા સારૂ એક વરસના આપ્યા		૭૨૦
કુદીયાણા, ઉદવાડા તથા માંડવી વીગેરે ગામની અગીયારીયોમાં આતશ રોશન રાખવાના ખરચના		૨૩૫

જનાવરોને બચાવવા તથા જીવ દયાના કામમાં આપેલા..	૩૪૫
કેળવણી આપવાના કામમાં ગરીબોને બોરડીંગ લોજીંગ, સ્કુલ ફીઃ તથા કોલેજ ફી માટે આપ્યા.	૧૬૭૦
ગરીબી હાલત માટે જરથોસતીઓ તથા બીજી ન્યાતના લોકોને પોષણ કરવા, સદરો પહેરાવવા, લગન કરવા, દવાદારૂ કરવા તથા મરણ ખરચ કરવા તથા વીમાના કોલો વીગેરે ભરવા સારૂ આપ્યા તેના	૧૫૯૦૯
જુમલે...	૪૭૦૭૯

નામદાર મરહુમ સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ પેહેલા બેરોનેટ સાહેબનાં ધર્મખાતામાંથી ટ્રસ્ટી સાહેબોએ ગરીબ હમદીન જરથોસ્તીઓને તથા જરથોસ્તીઓને લગતાં ધર્મખાતાઓમાં મદદ તરીકે સપટેમબર ૧૯૦૭ થી આગસ્ત ૧૯૦૮ સુધી આપેલા રૂપ્યાની વીગત:—

	રૂપ્યા.
પુણાની સરદાર દસ્તુર નોશીરવાનજીની જરથોસ્તી છોકરીઓની સ્કુલમાં જરથોસ્તી છોડીઓને મુફત કેલવણી આપવા મદદ તરીકે વરસ એકનાં	૧૨૦
ગ્રાંટરોડ ઉપરનાં મરહુમ આ૦ સોરાબજી રાનજીવાલાનાં આતશ આદરાનનાં કેબલાને રોશન રાખવા કાઢી અપાવી તેનાં.	૭૮
નામદાર સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ પેહેલા બેરોનેટની પવીત્ર યાદમાં તેવણનાં અત લગનાં ખેશીઓએ ઉભાં કીધેલાં ધરમખાતાંને આપ્યા છે (જે ધરમખાતામાંથી ગરીબ જરથોસ્તીઓને ગરીબી હાલત સારૂં મદદ આપવામાં આવે છે) ...	૫૫૦૦
ડાકટરપણાંની, ઈજનેરી તથા આરટસની કેલવણી જુદી જુદી કોલેજોમાં લેવાનાં કરિણસર	૩૦૨૬
ગરીબ જરથોસ્તીઓની છોકરીઓનાં લગન કરવાના ખરચનાં મદદ તરીકે આપેલા.	૨૬૫૦
કલકતા મધે જરથોસ્તીઓને માટે ધરમશાલાનું મકાન બાંધવાનાં ફંડમાં	૧૦૦
જુમલે...	૧૧૪૭૪

શેઠ માણેકજી કાવશજી પીટીટે નવસારીની શેઠ દાદાભાઇ કાવશજી તાતા એંગ્લો વરનાક્યુલર સ્કુલને રૂ૧૦૦૦ તથા બાઈ માણેકબાઇ દીનશાહજી પીટીટ અને બાઈ બચુબાઇ દીનશાહ પીટીટે નવસારીની બાઇ નવાજબાઇ તાતાવાલી કનયાશાળામાં પોતાના માતાજી બાઈ સાહેબ શાકરબાઇના નામથી ઈનામો આપવાને રૂ૨૦૦ અને શેઠ ફરામજી દોરાબજી પાંડેની બેટીઓ બાઇઓ કુવરબાઈ તથા મેરબાઇએ એજ સ્કુલને પોતાના માતાજી બાઇ રતનબાઇના નામથી સ્કોલરશીપ આપવાને રૂ૧૦૦ આપ્યા હતા.

બાઇ હીરાંબાઇ જમશેદજી પીટીટે ભરૂચની શેઠ જ. ન. પીટીટ કન્યાશાળાના ફંડમાં રૂ ૨૫૦ આપ્યા હતા.

હાંગકાંગની પારસી અનજુમનના અકાબર અને શ્રીમંત શેહેરી શેઠ હોરમજી નવરોજી મોદીએ હાંગકાંગ ખાતે "સીમેન્સ ઇન્સ્ટીટયુટ" નામનાં ખલાસીઓ માટેનાં ખાતાંને મકાનની સગવડ કરી આપવાના સંબંધમાં તા૦ ૧૩ મી મારચે ત્યાંના સીટી હોલમાં મળેલી સભામાં જણાવ્યું હતું કે જો મકાન બાંધવા માટે જમીનનો ટુકડો જાહેર ઉઘરાણાથી ખરીદવામાં આવે તો તે ઉપર ૩૫૦૦૦ ડાલરને ખરચે મકાન બંધાવી આપીશ. આ માગણી સભાએ સ્વીકારી હતી. એજ ગ્રહસ્થે હોંગકોંગમાં યુનીવરસીટી માટે મકાન તથા લેકચર રૂમો એક લાખ પચાસ હજાર ડાલરના ખરચે એવી શરતે બાંધી આપવાની કબુલાત આપી છે કે હોંગકોંગની સરકાર તે યુનીવરસીટી માટે કોઇ સારી અને અનુકુળ જગયાએ જમીનનો ટુકડો મફત આપે તથા યુનીવરસીટીના નીભાવ માટે એક એનડાઉમેંટ ફંડ ઉભું કરે. વળી એજ સખી શેઠે રૂ૨૫૦૦ અતરે ખા૦ બા૦ દારાશાહ રતનજી ચીચગર ઉપર એવું જણાવી મોકલાવ્યા હતા કે શેઠ ચીજગરની મરજી મુજબ ફ્રીમેશનોની મેસોનીક બાબદમાં વાપરવા, તેથી તા૦ ૨૮ મી ફેબરવારીએ લોડજ ઇસટરન સ્ટારની મળેલી સભામાં ખા૦ બા૦ ચીચગરે એવી ભલામણ કરી હતી કે એમાંની રૂ ૧૫૦૦ ની રકમ એવી રીતે વાપરવી કે જેથી ડીસ્ટ્રીકટ

ગ્રાંડ માસતર સર લોરેનસ જેનકીનસનું નામ મેસોનીક હોલના સંબંધમાં જાવેદાન સુધી રહે અને મેસોનીક હોલમાં જે સંગેમરમરના પથરની તખતી છે તે ઉપર સર લોરેનસ જેનકીનસનું નામ સદા માટે જાળવી રાખવા સારૂ કોતરાવવું. બાકીના રૂપ્યા ૧૦૦૦ ની રકમનો ઉપયોગ મેસોનીક હોલના સંબંધમાં ચોકસ રીતે કરવાની ખા૦ બા૦ દારાશાહે ભલામણ કરી હતી, જે સભામાં કબુલ રાખવામાં આવી હતી. એ ઉપરાંત શેઠ હોરમજીએ ખા૦ બા૦ દારાશાહ મારફતે અતરેની જરથોસ્તી છોકરીઓની નીશાળ મંડળીના ફંડમાં રૂ૨૦૦૦ આપ્યા હતા, તેમજ હાંગકાંગની કાઉલુન ક્રીકેટ કલબના ઈંગ્રેજ રમનારાઓને માટે એક પેવેલીયન બાંધવા સારૂ એક હજાર ડાલરની બક્ષેશ કરી હતી.

અતરેના મોટા શેર દલાલ અને જાણીતા શેહેરી શેઠ શાપુરજી બરજોરજી ભરૂચાએ ભરૂચની પારસી પંચાયતને રૂ૩૭૫૦૦ આપ્યા હતા કે મુદલ રકમ અનામત રાખી એના વ્યાજમાંથી ભરૂચના ગરીબ જરથોશતી વીધવાઓને વારસીક પગાર આપવા તથા તેમનાં બચ્ચાંઓને કેળવણીના કામમાં મદદ કરવી તથા શેઠ શાપુરજીએ ભરૂચની પારસી પંચાયતને બીજા વધુ રૂ૭૫૦૦ આપ્યા હતા કે એ રૂપ્યા અનામત રાખી એવણના માસી બહેશતનશીન બાઈ મહેરબાઇ તે શેઠ શેરીઆદજી મોટાભાઈનાં ધણીઆણી તથા બાઇ કુંવરબાઇ તે મરહુમ શેઠ નશરવાનજી અસપનદીઆરજી મીસતરીના વીધવાના પુણને વાસતે શેઠ શાપુરજીએ આગલ કરેલા ધરમખાતાના વ્યાજની જે ઉપજ થાય તેમાં આ રકમનું વયાજ ઉમેરવું અને તે દર સાલ શહેરવર મહીનામાં ૪ થા ગહમબારને દીવસે બહેસ્તનશીન બાઇઓ મહેરબાઇ તથા માણેકબાઈનાં નામથી માટીડાઓનો ગહમબાર થાય છે તેને બદલે બઇરાં માટીડાનું જમણ કરવું. વળી એજ સખી શેઠે ભરૂચના પારસી કાપડયાઓ. તરફથી બીજા ધંધાદારીઓ ભેગા ગહમબારનું મરદોનું જમણ થતું હતું પણ મરદો માટેનાં જમણો વધી પડવાથી કાપડયાઓએ પારસી બાનુઓ માટે અલાહેદો ગહમબાર કરવાનું ચાલુ કીધું છે. તેના ફંડમાં મરહુમ શેઠો બરજોરજી તથા શેરીયાદજી દાદાભાઇ ખેશવાલાના પુણ માટે રૂ૧૦૦૦ આંપ્યા હતા. એ ઉપરાંત શેઠ શાપુરજી નેટીવ શેર અને સ્ટોક બ્રોકરસ આસોસીએશનના સરનશીન હોવાથી એવો સાહેબે એ આસોસીએશનના ગરીબ અવસ્થામાં આવી પડેલા હઇયાત દલાલો તેમજ મરણ પામેલા દલાલોના ગરીબ કુટુંબને મદદ કરવા તથા તેમનાં છોકરાંઓને કેળવણી આપવામાં મદદ કરવા સારૂ એક ફંડ સ્થાપવાની આગેવાની લઈ તેને માટે રૂ૧૫૦૦૦ની કીમતના બોમબે ઇલેકટ્રીક ટ્રામના ૭ ટકાના સો પ્રેફરંસ શેરો એ એસોસીએશનની કમીટીને એનાયત કીધા હતા. વળી શેઠ શાપુરજી ગયા આગસ્ટ મહીનામાં ઈંગલંડની મુસાફરીએ ગયા હતા તે વખતે એડીનબરો પારસી યુનીયનની એવણે મુલાકાત લઇ એ મંડળને એક હજાર પાઉન્ડ યાને રૂ૧૫૦૦૦ બક્ષેશ આપ્યા હતા. એવણની આ ઉદારતાની યાદગીરી તરીકે એ યુનીયન માટે ૯૦૦ પાઉંડની કીમતે ખરીદવામાં આવેલા નવા મકાનનું નામ ભરૂચા હાઉસ રાખવામાં આવ્યું છે; તેમજ એવણે યુરોપના ઝોરાસ્ટ્રીયન ફંડમાં ૫૦ પાઉંડ ભરીયા હતા.

અતરેના શ્રીમંત શેહેરી શેઠ બેરામજી નશરવાનજી શીરવાઈએ આ વરસે રૂ૩૦૦૦૦ ની સાડા ત્રણ ટકાની ગવરમેન્ટ લોન ધરમ ખાતે કાઢી તે ત્રસ્ટમાં એવી સરતે આપી છે કે તેનું જે વ્યાજ ઉપજે તેમાંથી એવણ શેઠ જેમ દર વરસે નવસારી ખાતે ધરમ ક્રીયાઓ કરતા આવ્યા છે તે મુજબ તે ક્રીયાઓ ચાલુ રાખી નીચે જણાવેલો ખરચ કરવો:—એવણના કુટુંબના મરહુમની બાજો તથા મુકતાદ માટે રૂ૫૦ નો, તેમજ એ ટાંકણે એવણના ગરીબ ખેસીઓને વેહેંચી આપવા માટે રૂ૨૦૦ નો, વરસમાં જુદા જુદા ૬ ગહમબારો કરવા રૂ૫૭૦ નો, આતશબેહેરામમાં બોય સલી સારૂ રૂ૧૭૦ નો અને ઇજશને બાજ અફરગાનની ક્રીયાઓ કરાવવા રૂ૨૫ નો મળી કુલે રૂ૧૦૧૫ નો ખરચ વ્યાજમાંથી કરવો. વળી શેઠ બેહેરામજીની ઉદાર બક્ષેશથી રૂ૬૦૦૦ના ખરચે નવસારીના લુનસીકુઈના મેદાનની આજુબાજુ કટેરા કરવા ઉપરાંત મજબુત બાંકો, ફાનસો તથા ફુવારો અને ઝાડનાં પીંજરાં તથા મોટો દરવાજો મુકવામાં આવ્યો છે. જે તઇયાર થવાથી લોકો માટે તા૦ ૭ મી આગસ્ટે ખુલ્લું મુકવામાં આવ્યું હતું. આ મેદાનને "શેઠ બેહેરામજી નશરવાનજી સીરવઇ પારક" એવું નામ આપવામાં આવ્યું છે. એજ શેઠે વડોદરા ખાતે બંધાવી આપેલી દરેહમેહર તથા ધરમશાળા સંબંધી શેઠ બેરામજી તથા એ મકાનોની કમીટી વચ્ચે વાંધો ઉઠયો હતો તે સમાધાન થવાથી શેઠ બેરામજીએ ગયે વરસે એ મકાનોના નીભાવ માટે આઠ હજાર રૂપ્યા આપ્યા હતા. તે પછી એ દરેહમેહર તથા ધરમશાળાની સાલગ્રેહ રોજ ૨૦ મો માહ ૨ જો સને ૧૨૬૭ ને દીને પડી તે દીને એવણ તરફથી જાહેર જશનની ક્રીયા કરવા બાદ એ બેઉ

મકાનો જાહેર વપરાસ માટે પાછા ખુલ્લાં મેલવામાં આવ્યાં હતાં. તેમજ એ ધરમશાળામાં મુકવા સારૂ લગભગ રૂપ્યા એક હજારની કીમતના કોચો, ખુરસી, ટેબલો તથા રાંધવાના વાસણો વગેરે સામાન શેઠ બેરામજી તરફથી આ વરસે મોકલાવી આપવામાં આવ્યો છે, તથા એવણે નવસારીની ભીકેડો ક્રીકેટ કલબને રૂ૧૨૫ ભેટ આપવાથી એ કલબનું નામ સીરવઇ કલબ આપવામાં આવ્યું હતું. એ ઉપરાંત શેઠ બેરામજીએ પોતાની બહોલી જમીન મધેથી એક જમીનનો ટુકડો મજગામ ખાતે સેંટ જોન મીસન સ્કુલનાં નવાં બંધાતા મકાન માટે ભેટ આપયો હતો, જેની કીમત લગભગ રૂ ૧૫૦૦૦ થવા જાય છે.

શેઠ સોરાબજી બેરામજી ભાભા જેવણ જરથોસતી અનજુમનના આતશબેહેરામ સાહેબની સ્થાપનાથીજ આજ દીન સુધી એ આતશબેહેરામના વપરાસ માટે કાંઈ ખરીદ કરવા દર સાલ રૂ૪૦૦ આપતા હતા. મજકુર રૂ૪૦૦ની રકમ આતશબેહેરામ સાહેબની કારોબાર મંડલીને જાથુક ની મલતી જાય એવા ઈરાદાથી શેઠ શોરાબજીએ રૂ૧૧૦૦૦ની કીમતના મુંબઇનાં પોરટ ત્રસટ બોંડ ટકા ૪ નાં આતશબેહેરામ સાહેબના ત્રસ્ટીઓના નામોપર ચહડાવી પોતાનાં તા૦ ૨૬ મી ફેબ રવારી ૧૯૦૮ નાં પત્ર સાથે મોકલાવી આપ્યા હતા.

વલસાડના જાણીતા શેહેરી શેઠ કાવસજી ધનજીભાઈ ભુરાનાએ વલસાડ મયુનીસીપાલીટીનું મ રકીના વખતનું બાકી રહેલું દેવું રૂ ૮૧૪૮ નું આપયું છે તે એમ કે વલસાડ કસબામાં મરકીને દાબી દેવા માટે લેવાયલા ઉપાયો પાછળ કરવામાં આવેલા ખરચને માટે ૧૮૯૮ માં મુંબઈ સરકારે વલસાડ મયુનીસીપાલીટીને ૪ ટકાના વયાજની રૂ ૩૫૦૦૦ ની લોન આપી હતી. વલસાડ મયુનીસી પાલીટીએ તા૦ ૧ લી મે ૧૯૦૮ સુધીમાં ઉપલું કરજ ભરતાં રૂ ૮૧૧૪ ભરવાના બાકી રહયા હતા, તે શેઠ કાવસજીએ વયાજ સીકે ભરી દઈ વલસાડ મયુનીસીપાલીટીને ઉપલાં કરજમાંથી મુકત કરવા થી વલસાડ કસબામાં પલેગના વખતથી સેંકડે ચાર આનાનો જે ધરવેરો લેવાતો હતો તેમાં સવા આનાનો ધટાડો કરી તા૦ ૧ લી એપ્રીલથી પોણા ત્રણ આના કરવામાં આવયા છે. એના સંબંધમાં નામદાર મુંબઇ સરકારે નીચલો હુકમ બહાર પાડયો હતો :–"મરકી સામે લડત ચલાવવા માટે જે ખરચ કરવામાં આવયો હતો તેના કરજનો એક ભાગ આપીને સ્થાનીક સતાવાળાઓને મદદ કર વામાં મી૦ કાવસજી ધનજીભાઇએ જે જાહેર જુસ્સો અને ઉદાર લાગણી બતાવી છે તેની પીછાણ કરતાં સરકારને ખુશાલી ઉપજે છે."

વળી એજ સખી શેઠે વલસાડની મયુનીસીપાલીટી હસ્તકની કનયાશાળાનું નવું મકાન બાંધ વા માટે બીજા રૂ ૧૮૦૦ આપવાથી એ શાળાને "કાવસજી ધનભુરા સ્કુલ" એવું નામ આપવા માં આવશે. તથા એવણે ચોરાશી તાલુકાના મોણી ગામના લોકો તરફથી બાંધવામાં આવનારી શા ળાનાં ફંડમાં રૂ ૫૧ આપયા હતા. એ ઉપરાંત શેઠ કાવસજીએ પોતાના ખરચથી મુંબઇથી એક પ રભુ જાતની પસાર થયલી દાયણ વલસાડમાં ૧૯૦૭ ના સપટેમબરથી બોલાવી ત્યાં રાખી છે, એના પ ગાર માસ એકના રૂ ૩૫ તથા વરસનું ઘરભાડું રૂ ૫૦ મળી એક વરસના રૂ ૪૭૦ હાલ તરત એવ ણે આપયા હતા. એ માટે જાથુકનો પાકો બંદોબસત કરવા સારૂ શેઠ કાવસજીએ નામદાર સરકારને રૂ ૮૦૦૦ આપવાની આ વરસે એવી શરતે માગણી કરી છે કે એ દાયણનો હમેશનો ખરચ એ રૂપયા ના વયાજમાંથી કરવો અને વયાજ ઉપરાંત જો બીજો વધુ ખરચ થાય તે નામદાર સરકારે આપવો. હમણા એ દાયણનું લવાજમ કોઇબી જાતની બાઇરીને વેવારવા જતી વેળાએ રૂ ૧ અને ફરીથી બોલાવે તેનો અરધો રૂપયો ઠરાવયો છે. કોઇ ધણુંજ ગરીબ હોય તેની પાસેથી લવાજમ નહી લેવો એમ પણ નક્કી કીધું છે. શેઠ કાવશજીએ કરેલી સારવજનીક સખાવતો તેમજ વલસાડવાસીઓ ઉપર કરેલા અનેક પ્રકારના ઉપકાર માટે વલસાડના સઘળી વરણના રહીશો તરફથી ત્યાની ધરમશાળામાં એક માનપત્ર એનાયત કરવાનો મેલાવડો તા૦ ૬ ઠી સપટેમબરે શેઠ હોરમજી ફકીરજી બીલપુડી વાળાના પ્રમુખપણા હેઠળ કરવામાં આવ્યો હતો. પ્રમુખે શેઠ કાવશજીની વખાણ કરી એવણે નયાત જાતના કશા તફાવત વગર ઉદાર દીલ બતાવી વલસાડ વાસીઓના ફાયદા માટે કરેલી જુદી જુદી સખાવતો વીશે કેટલુંક વીવેચન કરવા પછી મી૦ દુરલભજી રણછોડજી દેશાઇએ શેઠ કાવશજી તર-ફથી વલસાડ કસબાને દાયણની મલેલી મદદ માટે બોલી એવણ શેઠને આપવામાં આવનારૂ માનપત્ર વાંચી સંભલાવ્યા બાદ પ્રમુખે એ માનપત્ર તથા એક શીયાલ અને છીપવાડના રહીશો તરફની સોનાની વીટી શેઠ કાવશજીને એનાયત કીધી હતી. જે પછી શેઠ કાવશજીએ પ્રસંગને અનુસરતો જવાબ આપવા બાદ મેલાવડો વીસરજન થયો હતો.

બાઇ સાહેબ રતનબાઇ એદલજી બામજીએ પુણાની સરદાર દસ્તુર નોશીરવાન કનયાશાળા માટે ઉભા કીધેલા બાઈ બેહમનબાઇ બીલડીંગ ફંડમાં રૂ ૧૦,૦૦૦ આપવા ઉપરાંત એ સખા બાઇએ પોતાનાં મરહુમ બેન બાઇ જરબાઈ દોરાબજી સકલાતવાળાનાં પુણ માટે રૂ ૪૫૦ ગયા ડીસેમબર માસમાં સખત મોંઘવારી ચાલતી હોવાથી નવસારીના નોશેરવાન અદલ ફંડમાં આપયા હતા કે એ રૂપયા આજુબાજુના ચીખલી, ખેરગામ, નારગોલ, દવીએર વગેરેના ગામડાંઓના ગરીબ રહીશોને મુફત અનાજ આપવામાં વાપરવા, તથા નવસારીની દસ્તુર મહેરજીરાણા લાયબ્રેરીને હીસ્ટોરીઅનસ હીસ્ત્રી ઓફ ધી વરલડના પુસ્તકોની ભેટ કરી એ લાયબ્રેરીને રૂ ૧૫૦ આપી એવણ તેના લાઇફ મેમબર થયા હતા.

સુરતના જાણીતા રહીશ શેઠ એદલજી પાલણજી લાલકાકાએ પોતાના મરહુમ બેટા શેઠ શાવકશાહની યાદમાં પારસી પંચાયતને રૂ ૮૦૦૦ ની રકમના ૪ ટકાના વયાજનાં બાંડો આપ્યા છે કે એનાં વયાજમાંથી સુરત અને તેની આસપાસના ગામોનાં જરથોસતી બાનુઓ તથા નાનાં છોકરાઓનું ધમબારનું જમણ મુદલ થતું નહીં હોવાથી તેઓ માટે દર સાલ એક વાર અરદીબેહેસ્ત મહીનાના દેપમેહર રોજે નાનપરામાં તમનાની ધરમશાળામાં કરવું અને ૩ વરસે અગતય જણાય તો પંચાયતે સુરતના રૂસતમપરાના એલાહીબાગમાં એ જમણ કરાવવું. આ ધંબાર તમામ બાનુઓ તથા નવજોત થવા પહેલાંનાં તમામ છોકરાંઓ માટે કરવું અને ૧૦૦ બઇરાં તથા છોકરાં જમવા આવે તયાં સુધી એ ધંબાર જારી રાખવો અને તેમ નહી થાય તો એ રકમનું વયાજ પંચાયતને હસતકનાં સારાં કામમાં વાપરવું. વળી શેઠ એદલજીએ મરહુમ શેઠ શાવકશાની પુંજીમાંથી સુરતના આદરીઆન બાગે પારશાના અનામત ફંડમાં રૂ૧૫૦૦ આપ્યા હતા કે એના વયાજમાંથી મરહુમ શેઠ શાવકશાની દર વરસની બાજ તથા દર માસના રોજગારોને દીવસે મરહુમની નુઇશ્તે ભણતરો તથા ક્રીયાકામો કરવાં અને ક્રીયાકામો કરતાં કાંઇ નાણું ફાજલ રહે તે આદરીઆનનાં નીભાવના ચાલુ ખરચમાં વાપરવું.

નવસારીના જાણીતા રહીશ શેઠ રતનજી ફરામજી દાબુએ તા૦ ૧૧ મી જુલાઇએ નામદાર ગાયકવાડના પઉત્રના બારસાનો યાને નામ પાડવાનો દીવસ હોવાથી તેની ખુશાલીમાં નવસારી સર કાવસજી હાઇ સ્કુલને લગતું એક સ્ટુડંટસ કવારટરસ બાંધવા માટે ચોકસ સરતે રૂ ૧૦,૦૦૦ આપવા કબુલયું હતું, અને તેને દાબુ કવારટરસ એવું નામ આપવું તથા નામદાર ગાયકવાડબી ૫૦ છોકરાઓ રહે તેવું મકાન બંધાવી આપી તેની જમીન મફત ભેટ આપે એમ જણાવયું હતું. વળી એ દીને શેઠ રતનજીએ નવસારીના સઘળી સ્કુલના લગભગ ૩૦૦૦ છોકરાંઓનો એક મેળાવડો કરી પોતાને ખરચે મીઠાઇ વહેંચી હતી. એજ સખી શેઠે નામદાર ગાયકવાડ મહારાજા ગયા મે મહીનામાં નવસારી ખાતે પધારયા તેની યાદમાં રૂ ૧૦૦૦ આપયા હતા કે એના વયાજમાંથી દર વરસે નામદાર મહારાજાને નામનો એક સોનાનો ચાંદ ત્યાંની હાઇ સ્કુલમાંથી જે છોકરો મેટ્રીકયુલેશનની પરીક્ષામાં સરવેથી સરસ નીકળે તેને આપવો તથા નવસારીના લુનસીકુઇના મેદાનનો વચલો ભાગ જયાં ઘણા છોકરાઓ ક્રીકેટની રમત ખેલે છે, તે મેદાનને મજબુત અને સફાઈદાર બનાવવા માટે રૂ ૧૦૦૦ અને તે મેદાનની મરામત કરવા માટે દર વરસે પચાસ રૂપીઆ આપવા એવણ સાહેબે કબુલયું હતું. વળી શેઠ રતનજીના બેટાની અને એવણના બેટા શેઠ પેસુતનના બેટાની નાવર લઈજવાની મીજલસ રોજ ૨૩ મો માહ ૪ થાને દીને થઈ હતી ત્યારે તેની ખુશાલીમાં શેઠ રતનજીએ ત્યાંની વડી દરેહમહેરમાં અશો ફરોહરોને નામે થતા ક્રીયાકામના એક માસના ખરચના રૂ ૫૪૫ આપયા હતા તથા એવણ શેઠે વડા દસ્તુરજી, વડા દેશાઇજી, નાયબ દસ્તુર એદલજી, સુરતવાળા દસ્તુર બરજોરજી દારાબજી, ઘેરના પંથકી અને મજકુર નાવર થનાર છોકરાઓના ઉસ્તાદને શાલો ઓઢાડી હતી, જયારે શેઠ દાબુને વડા દસ્તુરજી, વડા દેશાઈજી, દેશાઇ બાપુજી મેરવાનજી, અને નાયબ દસ્તુર એદલજી નવરોજીએ વળતી શાલો ઓઢાડી હતી.

બાઇ બાનુબાઈ ફરામજી કેમીસરીયટવાલાએ પોતાના મરહુમ દીકરા શેઠ સોરાબજીના પુણ માટે રૂ ૮૦૦૦ સુરતની પારસી અંજુમનના ધરમખાતાંના મેનેજરોને આપ્યા છે કે એ રૂપ્યામાંથી સુરતના દોખમાઓ આગળ પાયદસ્તે જનારા જરથોસતીઓને વીસામો લેવા તથા કુસ્તી પાદીઆબ કરી બાજ લઇ ઉભા રહેવા માટે એક પથરની કમાનવાળો લોખંડનાં છાપરાથી ઢાંકેલો ઓટલો બનાવવો અને તેની આસપાસ નાનો ઝાડપાનનો બગીચો કરવો. એજ બાઇ સાહેબે મરહુમ શેઠ સોરાબજીની પુંજીમાંથી રૂ ૩૦૧ કયસરે હીંદના માલેક શેઠ ફરામજી કાવસજી મેહેતા હસતક શેઠ ખંડાળે

વાળાનાં ફંડની ચોકસ આવકમાંથી ગરીબ જરથોસતી છોકરાઓને ચોપડીઓ હમેશા આપવામાં આવે છે, પણ આ વરસે એ ફંડની આવક ઉપરાંત બીજા ઘણા વધુ ગરીબ છોકરાઓએ ચોપડીઓ માટે માગણી કરવાથી અને ફંડમાંથી આપી નહીં શકવાથી બાકીના વધુ છોકરાઓને ચોપડીઓ અપાવવા માટે શેઠ ફરામજી ઉપર રૂપ્યા મોકલાવી આપ્યા હતા.

સખી વજુદ શેઠ નવરોજી માણેકજી વાહાડયા સી આઈ. ઈ. એ આ વરસે હાસપીટાલો, લગન અને નવજોત કરવા, તેમજ ગરીબોને મદદ કરવા વગેરે એવા કામો પાછલ લગભગ રૂ ૨૩૫૦૦ આપ્યા હતા.

બીલીમોરાના જાણીતા શેઠયા શેઠ દાદાભાઇ ધનજીભાઈ ગબાએ ગણદેવીની અનજુમનને રૂ ૩૦૦૦ના પોરટટ્રસટ બોનડ આપયા હતા કે એ અનામત રાખી એના બ્યાજમાંથી ગણદેવીમાં એ વનના મરહુમ માતાજી બાઈ ભીખાઇજીને નામનો એક ઘમબાર રોજ ૨૭ મો માહ ૬ ઠાને દીને કરવો તથા એજ શેઠે પોતાના સાવકા માતાજી મરહુમ બાઇ રતનબાઇના પુણને માટે બીલીમોરાની દરેહ મેહરમાં મુકતાદ માડવા બ્યાજ વાપરવાની સરતે રૂ ૩૦૦ અને એક એડું આપ્યું હતું. તેમજ શેઠ દાદાભાઈ તરફથી ગણદેવીની જરથોસ્તી નીશાળના છોકરા છોકરીઓની તા૦ ૨૦ મી નવેમબરે લેવાયલી વારસીક પરીક્ષામાં પસાર થયલાઓને એ રૂપાના ચાંદો તથા ૪૦ ઝંદ અવસ્તાની ચોપડીઓ ઈનામ તરીકે વહેંચી આપી દરેક જણને મીઠાઇનું પડીકું આપવામાં આવ્યું હતું. તથા શેઠ સોરાબજી શાપુરજી ગબાએ બીલીમોરાની અનજુમનને રૂ ૧૫૦૦ના પોરટટ્રસટ બોન્ડ આપ્યા હતા કે એ રકમ અનમત રાખી એના બ્યાજમાંથી ખેરગામમાં એવણના મરહુમ માતાજી બાઇ હીરાંબાઇને નામનો એક ઘહમબાર રોજ ૨૮ મો મહા ૭ માને દીને કરવો તથા શેઠ સોરાબજીએ બીલીમોરાની અનજુમનને રૂ ૧૦૦ આપ્યા હતા કે એના બ્યાજમાંથી છોકરાંઓને ઝંદ અવસ્તાની ચોપડીઓ અપાવવી. એ ઉપરાંત શેઠો દાદાભાઇ ધનજીભાઇ તથા સોરાબજી શાપુરજી એ ખેરગામની અગીયારી તથા ધરમશાળામાં વાસણો ખરીદવા રૂ ૨૦૦ આપ્યા હતા.

સીકનદરાબાદવાલા શેઠ જમશેદજી એદલજી ચીનાઇએ નીઝામ હેદરાબાદ તરફ આવેલા બેગમમેન સ્ટેશને નામદાર નીઝામ તરફથી બાંધવામાં આવનારી ઓબઝરવેટરીમાં એક ખાસ યંત્ર સારૂ રૂ૫૦૦૦ની બક્ષેશ કરી હતી, જે પર ઘટતા લખાણની તખતી મારવામાં આવશે. એ ઉપરાંત શેઠ જમશેજીએ રૂ૧૦૦૦, એમના ધણીયાણી બાઈ રતનબાઇએ રૂ૧૦૦૦ અને બેટા શેઠ જાહાંગીરજી એ રૂ૧૦૦ પુણાની સરદાર દસ્તુર નોશીરવાન કનયાશાળા માટે ઉભાં કીધેલાં બાઈ બેહમનબાઇ બીલડીંગ ફંડમાં આપ્યા હતા.

શેઠ રતનજી જમશેદજી તાતાએ રૂ૫૦૦૦ અતરેની જરથોસ્તી છોકરીઓની નીશાળ મંડળીના ફંડમાં આપ્યા હતા.

બાઇ નવાજબાઇ રતનજી જમશેદજી તાતાએ રૂ૫૦૦ પ્રીનસેસ મેરી વીકટોરીયા જીમખાના અને જીમનેશયમના ફંડમાં તથા નવસારીની બાઈ નવાજબાઇ તાતા કનયાશાળની તા૦ ૪ થી જાનેવારીએ એવણે લીધેલી મુલાકાત વખતે છોકરીઓને મેજબાની આપવા રૂ૧૦૦ આપ્યા હતા.

અત્રે તેમજ એડનના જાણીતા વેપારી શેઠ હોરમસજી કાવસજી દીનશાહે પોતાના બેટા નશરવાનની નવજોતની ખુશાલીમાં એડનની જરથોસ્તી અનજુમનને રૂ ૧૦૦૦ બક્ષેશ આપયા હતા કે એ રકમનાં વયાજમાંથી જરથોસ્તી ધરમ સંબંધી ચોકસ ચોપડીઓ ત્યાંનાં જરથોસ્તી બાળકોમાં વહેંચવી અને દર વરસ ખોરદાદસાલને દીને તે બાળકોની પરીક્ષા લઈ ફતેહમંદ વીદયારથીને આતશ આદરાન સાહેબની સાલગરેહને દીને ઇનામ આપવાં. વળી એજ શેઠે રૂ ૨૦૦૦ પારસી એસોસીએશનને આપયા હતા કે પારસી ધંધાદારીઓને નાની નાની રકમો ધીરીને ધંધા વેપારમાં બહાર પાડવામાં મદદ કરવી.

હાંગકાંગના જાણીતા રહીશ શેઠ ધનજીભાઈ દોરાબજી મીઠાઇવાળાએ હાંગકાંગ, કનતાન અને મકાઉના જરથોસ્તીઓનાં ધરમનાં ઘમબાર ફંડમાં ગયા ડીસેમબર માસમાં ૩૦૦૦ ડાલર આપયા હતા કે એના વ્યાજમાંથી દર વરસે તીર મહીનો અને તીર રોજે એક જાહેર ઘમબારનું જમણ એમનાં હઇયાત ધણીયાણી બાઇ ગુલબાઇની યાદમાં કરવું.

આનરેબલ સર ફીરોઝશાહ મેરવાનજી મેહતાએ સુરતમાં ગયા ડીસેમબર માસમાં ભરાયલી ઇંડીનેશનલ કોનગ્રેસ ફંડમાં રૂ ૨૦૦૦ આપયા હતા.

કોલંબોવાળા શેઠ જમશેદજી રૂસ્તમજી બીલીમોરયાએ કોલંબો ખાતે દરદીઓ માટેના વીક્ટોરીયા હોમના ખરચમાં વ્યાજ વાપરવાની સરતે રૂ ૨૦૦૦ આપયા હતા તથા ત્યાંના ગરીબ જરથોસ્તીઓમાં કેટલોક અનાજ વહેંચયો હતો.

મરહુમ શેઠ દાદાભાઇ નાણાવટી જેઓએ છોટા ઉદેપુરના એડમીનીસત્રેટર તરીકે નોકરી બજાવી ગોધરામાં રેવાકાંઠા તાલુકદારી સ્કુલ સ્થાપી હતી તેમાં એક સ્કોલરશીપ સ્થાપવાને મરહુમના બેટાઓએ આ વરસે રૂ૧૦૦૦ની રકમ નામદાર સરકારને આપી હતી.

એડનની પ્રીનસ ઓફ વેલસ ડીસપેનસરીના ડાકટર પીરોશાહ પેસતનજી વલસાડાએ ધી જ૦ ન૦ પીટીટ આરફનેજનાં ફંડમાં રૂ૧૦૦૦, મરહુમ શેઠ ખરશેદજી નશરવાનજી કામાનાં ફંડમાં રૂ૨૦૦ અને વલસાડની સર જમશેદજી જીજીભાઇ સ્કુલને રૂ૫૦૦ આપ્યા હતા કે એનાં વ્યાજમાંથી એ સ્કુલના છોકરાઓને દર વરસે મરહુમ શેઠ બેજનજી માણેકજી ધનભુરાના નામથી ઇનામો આપવાં.

નવસારીના જાણીતા શેહેરી શેઠ શાપુરજી સોરાબજી ગોટલાશેઠે ત્યાંનાં લુનશીકુઇનો હવાડો ભરવાના ફંડમાં રૂ ૧૦૦૦ ની પ્રોમીસરી નોટ ત્યાંની પ્રાંત પંચાયતને આપી હતી કે, એ મુદલ રકમ કાયમ રાખી તેનું વયાજ દર સાલ લુનશીકુઇનોજ હવાડો ભરવાના થતા ખરચમાં વાપરવું, અને જો એ જગાનો હવાડો ભરવાનું બંધ થાય તો નવસારીની સુધરાઇની હદમાંનો બીજો કોઈ હવાડો ભરાવવો અથવા કોઇ બીજા એવાંજ કામમાં વયાજ વાપરવું.

શેઠ ટેમુલજી જમશેદજી દસ્તુરે પોતાની દીકરીના દીકરા શેઠ ફરામરોઝ નશરવાનજી બામજી નાવર થયા તેની ખુશાલીમાં કોટની મરહુમ શેઠ દાદાભાઈ માણેકજી વાછાની અગીયારીમાં પોતાના વડવા દસ્તુર પાહલન ફરેદુનની યાદમાં દર વરસ બાજ જશન વગેરેની ક્રીયા કરવા માટે રૂ૧૦૦૦ આપ્યા હતા.

શેઠ કાવશજી મુગાએ વલસાડના ચેરાગ ફંડમાં રૂ ૫૦૦ અને ત્યાના અવલમંજલ પોહોંચાડવાના ફંડમાં રૂ ૫૦૦ આપ્યા હતા.

શેઠો મનચેરજી તથા રતનજી શાપુરજી ટાટાએ રૂ૫૦૦ બીલીમોરાની અનજુમનને આપ્યા હતા કે એના વ્યાજમાંથી તયાંની દરેહમેહરની શાલગરેહના દીવસે યાને આદર મહીનાના આદર રોજે બે ધ્રેહમાં માચી ચડાવવી.

રાવલપીંડીવાળા શેઠ નશરવાનજી જાહાંગીરજી ઓગાએ કરાંચીના પારસી જીમખાનાનું ક્રીકેટ પેવીલીઅન બાંધવાના ફંડમાં રૂ ૧૦૦૦ આપયા હતા.

અમદાવાદના જાણીતા શેહેરી શેઠ રૂસ્તમજી જહાંગીરજી વકીલને નામદાર સરકારે ખાન બહાદુરનો ખેતાબ આપયાથી તેની ખુશાલીમાં ત્યાંના પારસી જીમખાનાના મેમબરોએ તેમને પારટી આપવા ઉઘરાણું કરી રૂ ૭૦૦ એકઠા કરયા હતા પણ જીમખાનાને એક વધુ હોજની જરૂર હોવાથી ખા૦ બા૦ રૂસ્તમજીએ જીમખાનાના મેમબરોનો આભાર માની એ રૂપયા સદરહુ હોજ બાંધવામાં ખરચવા જણાવી પોતા તરફથી તેમાં રૂ ૩૦૦ આપયા હતા તથા એવણે રૂ ૨૫ કરાંચી ખાતે સંકટમાં આવેલાઓને મદદ કરવાના ફંડમાં આપ્યા હતા.

સુરત ખાતે ફ્રીમેશનોની એક નવી ચેપટર લોડજ સથાપવાની ક્રીયા તા૦ ૯ મી નવેમબરે કરવામાં આવી હતી. એ વખતે શેઠો પીરોજશાહ બમનજી જીજીભાઈ અને ફરામજી બમનજી જીજીભાઇએ એ નવી લોડજના ધરમાદા ફંડમાં રૂ ૨૦૦૦ આપ્યા હતા.

આખા હીંદની સ્કોટીશ ગ્રાંડ લોડજનો વારસીક મેળાવડો અતરેની ફ્રીમેશન હોલમાં તા૦ ૩૦ મી નવેમબરે થયો હતો. એ વખતે લોડજ રાઇઝીંગ સનના મેમબર શેઠ બરજોરજી કાવશજી કંત્રાકટરે એ સ્કોટીશ લોડજમાં ખોરદેહ અવસ્તા વગેરે ધરમના પુસ્તકો રાખવા માટે મેસોનીક ડીઝાઇન સાથનો ઝીક કસબથી ભરેલો તકયો ભેટ આપ્યો હતો. નશીરાબાદની મેસોનીક લોડજ ફ્રીનડરેપ હોપનું વારસીક ઇનસટોલેશન તા૦ ૨૭ મી નવેમબરે થયું હતું. એ વખતે એ લોડજના ચાલુ વરસ માટે નવા નેમાયલા પુજય માસતર શેઠ ખરશેદજી ફરામજીએ રૂ૧૦૦ બોલ ફંડમાં આપ્યા હતા. અજમેરની મેસોનીક લોડજ ફ્રેંડશીપનું વારસીક ઇનસટોલેશન તા૦ ૨૦ મી નવેમબરે થયું હતું. એ વખતે ચાલુ વરસ માટે નવા નેમાયલા પુજય માસતર શેઠ કુવરજી નવરોજી કલ્યાણીવાલાએ રૂ૨૦૦ બોલ ફંડમાં આપ્યા હતા. ફ્રીમેસનોની લોડજ રાઇઝીંગ સ્ટાર ઓફ વેસટરન ઇંડયાનો વારસીક મેલાવડો તા૦ ૧૪ મી ડીસેમબરે ફ્રીમેશન હોલમાં થયો હતો. એ વખતે ચાલુ સાલ માટે

નવા નેમાયલા રાઇટ વરશીપફુલ માસતર ડા૦ કાવશજી બી. શરાફે ૨૫૦૦ એ લોડજનાં ધરમાદા ફંડમાં આપ્યા હતા.

ખાનસાહેબ પાલનજી પેસતનજી રાગીનાએ ઇનદોરની મરહુમ શેઠ હોરમસજી માણેકજી બમગરાની દરેહમેહેરના નીભાવ ફંડમાં રૂ૫૦૦ અનામત રાખી તેનું વયાજ વાપરવા સારૂ આપ્યા હતા.

સર જેહાંગીર કાવસજી જેહાંગીરને નામદાર શેહેનશાહ એડવરડે બેરોનેટનો ખેતાબ બક્ષયો તેની ખુશાલીમાં તેવણુના એક ખયરખાહે દેવલાલીના ડા૦ બહાદુરજીની સેનેટેરીયમના ફંડમાં રૂ૧૦૦, પારસી ફીવર હોસપીટલના ફંડમાં રૂ૧૦૦, પારસી જેનરલ હોસપીટલના ફંડમાં રૂ૧૦૦, નાચાર જરથોસતીઓની પરવરશી કરવાના ફંડમાં રૂ૧૦૦ અને ઝોરાસ્ત્રીયન બીલડીંગ સોસાયટીનાં ફંડમાં રૂ૧૦૦ મલી રૂ૫૦૦ ધરમ ખાતે આપ્યા હતા.

ભોપાળના અબકારી મકતેદાર શેઠ દોરાબજી ડોશાભાઇ ભીમરડીવાળાએ ભોપાળ મધ્યે જરથોસતીઓની આરામગાહની જગા મરહુમ નવાબ શાહનાં બેગમ પાસેથી લગભગ ૧૧ એકર જેટલી મુફત પારસીઓના વપરાશ માટે મેલવી હતી, એ જગા બીસમાર હાલતમાં આવવાથી તેમાં સુધારો વધારો કરવા માટે શેઠ દોરાબજીએ રૂ૫૦૦ આપ્યા હતા.

એક સખી પારસી વીધવા બાઇએ દમણ તરફનાં કુનતા ગામના લાચાર રહીશો તથા જાનવરો માટે પીવાના પાણીનો એક કુવો પોતાના મરહુમ ધણીની બારમા વરસની બાજ રોજ ૨૨ મો માહ ૮ માને દીને પડી તેની યાદમાં બંધાવી જાહેર વપરાસ માટે ખુલ્લો મેલ્યો હતો તથા એજ બાઇએ બીજો એક કુવો પોતાના મરહુમ બેટાની યાદમાં મોટી દમણ તાબેનાં જહરી ગામમાંના ગરીબ લોકો માટે બંધાવી આપ્યો હતો.

પેશાવરવાલા શેઠ બમનશાહ હોરમજી મીનોચેરહોમજીએ પોતાનાં મરહુમ માતાજી બાઈ હોમાંયબાનુની નઇયતે વલસાડની મોબેદ બહેરામજી ભીખાજી સંજાનાની અગીયારીમાં એક કુવો બંધાવી આપ્યો તે રોજ ૧૩ મો માહ ૫ માને દીને જશન કરી જાહેર વપરાસ માટે ખુલ્લો મેલવામાં આવ્યો હતો. વળી એજ શેઠે જામે જમશેદના માલેક ઉપર કયાં જરથોસ્તી ધરમ ખાતાઓ મદદને લાયકના છે તે વીશે રેસાલાઓ લખાવવા રૂ૧૦૦ મોકલાવ્યા હતા, જેથી મી૦ જાહાંગીર ખરશેદજી દાજીનો રેસાલો સરસ માલમ પડવાથી એવણુને તે રૂપ્યા મલ્યા હતા. પણ મી૦ જાહાંગીરે અરધા રૂપ્યા બીલડીંગ ગેરેનટી ફંડમાં અને બાકીના રૂપ્યા મી૦ રૂશતમજી મુનસીને આપ્યા હતા કારણુકે એવણુનો રેસાલોબી કમીટી તરફથી પસંદગી પામ્યો હતો, પણ મી૦ રૂસ્તમજીએબી તે રૂપ્યા બીલડીંગ ગેરેનટી ફંડમાં આપી દીધા હતા.

શેઠ દોરાબજી નાનાભાઇ મહેતા ચીનવાલાએ ઓગાર તાલુકે જલાલપોરમાં મુગાં પ્રાણીઓને પાણી પીવાની ઘણી અડચણુ પડતી હોવાથી પોતાની ગીરેથી એક હવાડો બંધાવી આપ્યો હતો.

સુરતની મેસરસ દીનશાહની કંપનીવાળા શેઠ પેસતનજી ધનજીભાઇ તારાચંદે રૂ ૧૨૯ લાના મુલ્લાં ખડકી આગળના પારસીઓના એબાદતખાનામાં પાણીના નળ મુકાવવા માટે આપયા હતા.

શેઠ હોરમસજી માણેકજી ખજુરીનાએ મુંબઈ સરકારને રૂ૫૦૦ની પ્રોમીસરી નોટ આપી તે સરકારી ખજાનચીને નામે ચહડાવવાની અને તેનું જે રૂ૧૭-૮-૦ વ્યાજ ઉપજે તેમાંથી દર વરસે કરાંચીની બાઇ વીરબાઇજી સ્કુલમાંથી જે છોકરાઓ એન૦ જે૦ હાઈ સ્કુલમાં અભયાસ કરવા આવે તેઓમાંથી ચોથા ધોરણમાં જે છોકરો બધા વીષયમાં પસાર થઈ વધુ મારક મેલવે તેને "બાઈ આવાંબાઈ માણેકજી ખજુરીના પ્રાઇઝ" એવાં નામથી એક પ્રાઇઝ આપવાની માગણી કરી હતી જે નામદાર સરકારે સવીકારી છે.

શેઠ ખ. રૂ. કામા તરફથી મુલાં ફીરોઝ મદરેસા મારફતે બોંબે યુનીવરસીટીની મેટ્રીકયુલેશનની પરીક્ષામાં પસાર થયલા વીદયારથીઓમાંથી જેઓ બીજે, ત્રીજે, ચોથે અને પાંચમે નંબરે અવસતા, પેહેલવી ભાશાઓમાં સને ૧૯૦૭, ૧૯૦૮, ૧૯૦૯, ૧૯૧૦ અને ૧૯૧૧ ના વરસોમાં આવશે, તેઓને રૂ૧૦૦, રૂ૭૫, રૂ૫૦ અને રૂ૨૫ નાં ઇનામો આપવામાં આવશે.

એક જરથોસ્તી ગ્રહસ્થે નાવર મરાતબ થયલા મોબેદો જેઓ ક્રીયાકામ કરતા હોય અને હવે પછી પણુ તે પેશાને વલગી રહી ધરમ કેળવણી લેવાની જેઓ કાલજી અને કાયનાત ધરાવતા હોય તેઓ દરેકને રૂ૧૦ની સ્કોલરશીપ દર માસે આપવા માટે ૬ મહીનાના રૂ ૪૩૧ આપ્યા હતા અને એ મુજબ દર માસે આપવાની ખુશી જણાવી હતી; શેઠ રતનશાહ કે. દાદાચાનજીએ એક

વરસ સુધી દર માસે રૂ૧૦ ની સ્કોલરશીપ આપવા કબુલ્યું છે તથા એરવદ શા. પે. કુકાએ રૂ૧૦૧ ભેટ આપ્યા હતા.

ઉપર જણાવ્યા મુજબ નાખેલા પાયા ઉપર શરૂઆત થવાથી હાલ તરત મોબેદોના શિક્ષણ માટે 'યોજદાથરેગર અવસ્તા મકતબ' નામનું એક ખાતું રોજ ૧ લો માહા ૭ માને દીને અનજુમનના આતશબેહેરામમાં શુક્રગુજારીનું જશન કરી ખુલ્લું મેલવામાં આવ્યું હતું. આ ખાતાંને જાણીતા અભીયાસીઓ શેઠો ખોદાબક્ષ એદલજી પુણેગર અને રતનજી ફરામજી ગોળવાળાએ મુફત કેળવણી આપવાને કબુલ્યું છે. આ ખાતામાં અભ્યાસ કરતા મોબેદોને ઉપર જણાવેલી સ્કોલરશીપોથી આપવામાં આવશે.

શેઠ એચ. એ. વાહાડયા બેરીસટરે પછાત વરગના બાળકોને કેળવણી આપવા માટે અતરે સ્થાપન થયલા મીશન તરફથી પુણા ખાતે ખોલવામાં આવેલી સ્કુલમાં જોઇતું ફરનીચર ખરીદવા રૂ૧૦૦ આપ્યા હતા તથા શેઠ વાહાડયાએ એ શાળાના નીભાવ માટે રૂ૧૦ ની માસીક મદદ આપવા કબુલ્યું છે.

શેઠ પેસ્તનજી બેરામજી કોટવાલ જેવણ કરાંચીની મયુનીસીપાલની ગુજરાતી સ્કુલના ઘણા વરસો સુધી મેમ્બર તથા ચેરમેન હતા, અને એવણે એ સ્કુલ સાથનો સંબંધ લાબે વખતે છોડવાથી તયાંની મયુનીસીપાલીટીએ એ સકુલને એવો શેઠની યાદદાસ્ત રાખવા માટે "ધી પેસતનજી બેરામજી કોટવાલ સકુલ" એવું નામ આપ્યું છે. શેઠ પેસતનજીએ એ સકુલની ગયા અકટોબર માસમાં મુલાકાત લીધી હતી તે વખતે એ સકુલને રૂ૧૦૦ની સરકારી નોટ ભેટ કરી હતી કે એના વયાજમાંથી દર વરસે એ સકુલના છોકરાંઓને ઇનામો આપવાં.

શેઠ હોરમજી એસ. પાટકે તા૦ ૨૫ મી મારચે સર વીલીયમ વેડરબરની પહેલી ૭૧ મી સાલ ગ્રેહની ખુશાલીમાં એવણ ઉપર ઇનડીયન નેશનલ કોંગ્રેસની બ્રીટીશ કમીટીના ફંડ માટે ૨૦ પાઉંડ મોકલાવ્યા હતા.

શેઠ અરદેશર જમશેદજી દસ્તુરે પોતાના પુત્ર શેઠ પદમના લગનની ખુશાલીમાં ભરૂચની પારસી પંચાયત હસ્તકનાં કાલી તલાવડીનાં હવાડો ભરવાનાં ફંડમાં રૂ૩૦૦ આપ્યા હતા.

જાણીતા ક્રીકેટર ડા૦ પાવરી મારફતે "મેહેર બમનશા" તરફથી વીકટોરીયા અંધશાળામાં રૂ૨૫, પારસી સંકટ નીવારણ ફંડમાં રૂ૨૫, પારસી વીધવાઓના ફંડમાં રૂ૨૫, કોલાબા ન. પીટીટ એસાઇલમમાં રૂ૫૫ અને જુદા જુદા ફંડોમાં રૂ૧૨૦ મલી કુલે રૂ૨૫૦ ધરમ ખાતે આપવામાં આવયા હતા.

બાઇ નવાજબાઇ તે એરવદ ભીખાજી જામાસજી દસ્તુરનાં ધણીયાણીએ નવસારી ખાતે રોજ ૨૩ મો માહા ૪ થાને દીને કરેલા પોતાના જીદરવાનના ઉઠમણામાં નવસારીના જુદા જુદા ફંડોમાં રૂ૧૭૫ ભેટ આપ્યા હતા.

પોરબંદરવાલા મેશરસ ડી. બી. લામ કંપનીવાળા શેઠ સોરાબજી લામે ત્યાંના પારસી પંચાયત ફંડમાં રૂ૧૦૦ આપ્યા હતા.

શેઠ આર. એચ. એમ. રૂસ્તમજીએ કલકતામાં ચાંદની આઉટ-ડોર ઓસપીટલના ફરી બંધાતા મકાનના ફંડમાં રૂ૫૦ આપ્યા હતા.

એડનના જાણીતા વેપારી શેઠ એદલજી કુવરજી પટેલની પેઢીવાળા શેઠ બરજોરજીએ જાણીતી રીકરીએશન કલબને રૂ૫૦ ભેટ આપ્યા હતા.

વડોદરા રાજયના દીવાન ખા૦ બા૦ કેરશાસપજી રૂસ્તમજી દાદાચાનજીના ધણીયાણી બાઇ જરબાઇ તરફથી નવસારીના લાચાર જરથોસ્તીઓને મુકતાદ ટાંકણે રોકડ રૂપ્યાની મદદ કરવામાં આવી હતી.

નાતાલના જાણીતા રહીશ શેઠ રૂસ્તમજી જીવણજીએ નાતાલના હીંદીવાનોની કોનગ્રેસના ફંડમાં ૩૦ પાઉંડ આપ્યા હતા.

શેઠ દીનશાહ બમનજી રૂવાળાએ ભાવનગર ખાતે ભરાયલા જઇન કોનફરનસને લગતા પ્રદરશન ફંડમાં રૂ૨૫૦ આપ્યા હતા.

શેઠ એદલજી શાપુરજી ઉમરીગરે ભાવનગર યુવક વરગ અઉદયોગીક સમાજના ફંડમાં રૂ૧૦૦ તથા ત્યાં ભરાયલા જઇન કોનફરનસને લગતા પ્રદરશન ફંડમાં રૂ૭૫ આપ્યા હતા.

સુરત ખાતે ગયા ડીસેમબર માસમાં કોનગ્રેસ પ્રસંગે મળેલી ચોથી ભારત મહીલા પરીષદના ફંડમાં લેડી ધનબાઇ જાહાંગીર રેડીમનીએ રૂ૫૦, મીસીસ કાવશજી કે મેદલજી મોદી રૂ૨૦, મીસીસ નવરોજી બમનજી વકીલ રૂ૧૫, અને મીસીસ પીરોશાહ પેસતનજી ભરુચાએ રૂ૧૧ ભરયા હતા.

ધી પારસી વેજીટેરીયન એન્ડ ટેમપરનસ સોસાયટી તરફનાં જાહેર જશન વખતે ફંડની મુકેલી પેટીમાં રૂ૨૧–૧૩ ભરાયા હતા જે એ સોસાયટીની મેનેજીંગ કમાટીએ સ્વીકારયા હતા.

કલકતાના જાણીતા વેપારી શેઠ ફરામજી મનચેરજીએ તા૦ ૨૮ મી સપટેમબરે પડેલી પોરટુગલના રાજા રાણીની સાલગ્રેહની ખુશાલીમાં દમણના ગરીબ લોકોમાં અનાજ શેઠ અરદેશર પોસ્ટવાલાની મારફતે વહેંચાવયો હતો. એ માટે તયાંના નામદાર ગવરનરે એવણ શેઠનો ઉપકાર માનનારો તારનો સંદેશો મોકલી ગરીબો તરફની એવણની ભલી બક્ષેશ માટે શેઠ ફરામજીની ઉદારતાની જાણ પોતાની વડી સરકારને કરવા જણાવયું હતું. વલી શેઠ ફરામજી તરફથી તા૦ ૧૬મી અકટોબરે પોરટુગલના રાજમાતા નામદાર ડોના મારીઅ પીઅની પડેલી સાલગરેહને દીને દમણની સઘળી શાળાઓનાં બાળકોને નામદાર ગવરનરના ધણીયાણીના હાથે મીઠાઇ વેહેંચી આપવામાં આવી હતી.

દસતુર જમશેદજી પેશોતનજીએ ઢીંગોલી તેમજ તેની નજદીકના ગામડાંઓના જનાવરોને ચરાવવા સારૂં તયાંના ત્રાનસપોરટના રમના નામની જગા ગયે વરસે લઇ ધરમાદા છોડી દીધી હતી. તેમ આ સાલ પણ દસતુર સાહેબે ગંજાવર ૮ ટુકડા વેચાતા લઇ તે મુફત ઢોરો ચરાવવા સારૂ ધરમાદા છોડી દીધા છે. એ ટુકડા આગલાં વરસોમાં બીજા કોનત્રાકટરો ખરીદ કરી જાનવરો ઉપર અમુક રકમ લઇ તેમાં હજારો રૂપ્યાનો ફાયદો મેળવતા હતા. પણ એ વરસથી મજકુર દસતુર સાહેબ ધરમાદા જાનવરો ચરાવવા તે છોડી દેતા આવયા છે.

શેઠ એદલજી દીનશાહ સી૦ આઇ૦ ઇ૦એ કરાંચીની સીંધ સ્કુલ એસોસીએશનને વેલાતથી એક કપ મંગાવી ભેટ આપ્યું હતું કે એસોસીએશન તરફથી દર વરસે સ્કુલો વચ્ચે રમાતી હોકીની મેચોમાં જીત મેલવનાર સ્કુલને આપવું.

શેઠ શાવકશાહ કાવશજી દીનશાહે જંગબારની પારસી ક્રીકેટ કલબને લગભગ રૂ૧૫૦ ની કીમતનો ક્રીકેટ સટ ભેટ આપયો હતો.

ખા૦ બા૦ રૂસ્તમજી જામાસજી ગારડાએ તા૦ ૧૧ મી જુલાઇએ નામદાર ગાયકવાડના પઉત્રના નામ પાડવાના દીવસની ખુશાલીમાં નવસારીના ગરીબોમાં કપડા તથા રૂપા નાણું વેહેંચયું હતું.

ડા૦ હોરમસજી લીમજી બાટલીવાળાએ માથેરાનના તાવથી પીડાતા ગરીબો માટે બાટલીવાળા એગ્યુમીક્ષચરની દવાનો કેટલોક જથો ધરમાદા મોકલી આપ્યો હતો.

શેઠ સોરાબજી ખરશેદજી ઘોંડીએ દેવલાલીમાં સીગવા નજદીક બે એકર જગા કેથોલીક પંથને દેવળ બાંધવા મુફત આપી છે, તે જગા પુનાના લોરડ બીશપે પસંદ કીધી છે અને થોડા વખતમાં તયાં એક કેથોલીક ચરચ બાંધવાનું કામ ચાલશે.

અતરેના જાણીતા ત્રીજોરીવાળા મેશરસ ગોદરેજ અને બાઇસની કંપનીએ સુરતના મનમોહન પારસનાથજીના જઇન દહેરામાં કીમતી દાગીના રાખવા માટે એક ત્રીજોરી ભેટ આપી હતી.

શેઠ કે. આર. વાછાએ પોતાના મરહુમ પીતા શેઠ રતનજી ફરામજી વાછાનાં પુણ માટે બીલીમોરાની શેઠ જાંગીરજી બમનજી પીટીટ નેટીવ જેનરલ લાઇબ્રેરીને ૪૭૦ ચોપેડી તથા ૨ નવી કબાટો ભેટ આપી હતી.

મધરાસવાવાળા શેઠ ફીરોજશાહ મનચેરજી કલબવાળાએ ઉતાકામંદ ખાતે પોતે બંધાવી આપેલા જાલ ફીરોઝ હોલના જાથુકના વપરાશ માટે ૨૧ ખોરદેહ અવસતાની કેતાબો તથા જરમન સીલવરના વાસણો તેમાં ૩ મોટા અને ૨ નાલ્લા ખુમચા, ૧ આફરગાનીઉં, ૧ તાંબડી, ૧ કરસીયો, ૧ લંગડી, ૩ ગલાસ અને ૧ ચમચ ભેટ આપ્યા હતા.

બાઇ આઇમાયે તે રાજકોટવાલા શેઠ હોરમજી અરદેશર વાહાડયા બેરીસ્ટરનાં ધણીયાણીએ પોતાના દીકરી બાઇ રતનબાઇના લગનની ખુશાલીમાં મરહુમ શેઠ બમનજી હોરમજી વાહાડયાનું એક બસ્ટ શેઠ હોરમજી વાહાડયાના આતશબેહેરામમાં ભેટ આપ્યું હતું.

એક જરથોસ્તી ગ્રહસ્થે શેઠ વાહાડયાજીવાલા આતશબેહેરામમાં રૂ૫૦ ની અવસતાની ચોપડીઓ ભેટ આપી હતી.

ગોંડલવાલા શેઠ કાવશજી એરચજી દેશાઇએ નવસારીના આતશબેહેરામમાંના આતશના પાતરાંની હેઠલનું સંગેમરમરના પથરનું તખત ભાંગેલું માલમ પડવાથી તેવાજ પથરનું નવું તખત પોતાના ખરચે રોજ ૨ જો માહા ૯ માને દીને મુકાવયું હતું. એ તખત ખાસ વેલાતથી બનાવી મંગાવયું છે અને તે આશરે બાર મણના વજનનું છે.

જરથોસ્તી અનજુમનનાં આતશબેહેરામ સાહેબની અગીયારમાં વરસની સાલગ્રેહને દીને વંચાયલા રીપોરટ મુજબ એ વરસમાં એ પાક મકાનમાં મળેલી મદદ નીચે મુજબની હતી, અને એવી સરત કરવામાં આવી હતી કે એ ફંડના ચાલુ ખરચનાં સેંકડે ટકા ૧૫ બાદ કરી બાકી રહે તેમાંથી ખરચ કરવો. શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી મેહેતાએ પોતાના બાવા મરહુમ શેઠ નશરવાનજી તથા માતાજી મરહુમ બાઇ મીઠીબાઇ તથા ભાઈ મરહુમ શેઠ કુવરજી તથા ધણીઆણી મરહુમ બાઈ બચુબાઈ તથા પોતાની કજા બાદ વ્યાજમાંથી પોતાની દર વરસ દહાડાની બાજને દીને બાજની ક્રીયા કરાવવા તથા માચી ચહડાવવાને માટે રૂ ૩૫૦૦ આપયા હતા; શેઠ રૂસતમજી પેસતનજી શરાફ તથા બાઈ હીરાબાઈ રૂસતમજી શરાફે પોતાના દીકરાઓ મરહુમ શેઠ પેસતનજી તથા મરહુમ શેઠ બેરામજીનાં પુનને સારૂ વયાજમાંથી દર વરસે બાજ કરવા, માચી ચઢાવવા, મરનારની પુંજીમાંથી રૂ ૨૦૦૦ આપયા હતા; બાઇ હીરાંબાઇ તે શેઠ માણેકજી બેરામજી ભાભાનાં ધણીયાણીએ રૂ ૧૫૦૦ આપયા હતા કે એના વયાજમાંથી એવણની હઈયાતી સુધી દર વરસ એવણના જનમના દીવસે માચી એક ચહડાવવી તથા ફરેસ્તાની ક્રીયા કરાવવી અને જયારે એવણની કજા થાય અને એવણુના વારસો જણાવે તે દીવસથી ઉપલી ક્રીયા તથા માચી બંધ કરી તેને બદલે એવણના મરણને દીવસે દર મહીનાના રોજગારને દહાડે અફરગાન બાજની ક્રીયા કરાવવી તથા દર વરસ દહાડાની બાજને દીને બાજની ક્રીયા કરાવવી તથા માચી ચહડાવવી; બાઈ હીરાંબાઈ તે શેઠ માણેકજી બેરામજી ભાભાનાં વીધવાએ પોતાના ખાવંદ મરહુમ શેઠ માણેકજીનાં પુનને સારૂ રૂ૧૫૦૦ આપયા હતા કે એનું બ્યાજ મરહુમ શેઠ માણેકજીના દર મહીનાના રોજગારને દહાડે અફરગાન બાજની ક્રીયા કરાવવામાં તથા દર વરસ દહાડાની બાજને દીને બાજની ક્રીયા કરાવવામાં તથા માચી ચહડાવવા વીગેરેમાં વાપરવું; બાઈ જરબાઈ તે શેઠ પેસતનજી કાવસજી ચોકસીની છોકરીએ પોતાના બાવા મરહુમ શેઠ પેસતનજી તથા માતાજી મરહુમ બાઈ આવાબાઈ તથા ભાઇઓ મરહુમ શેઠ પીરોજશાહ તથા મરહુમ શેઠ સોરાબજીનાં પુનને સારૂ રૂ૧૫૦૦ આપયા હતા કે એના વયાજમાંથી દર વરસે બાજની ક્રીયા કરાવવી; મરહુમ શેઠ નશરવાનજી એદલજી મેહેતા તથા વકીલની પુંજીમાંથી શેઠ રૂસતમજી એદલજી મેહેતાએ રૂ૧૨૦૦ આપયા હતા કે એનું વયાજ મરહુમ શેઠ નશરવાનજીનાં દર મહીનાના રોજગારને દહાડે અફરગાન બાજની ક્રીયા કરાપવામાં તથા દર વરસ દહાડાની બાજને દીને બાજની ક્રીયા કરાવવામાં વાપરવું; મરહુમ બાઈ હીરાંબાઇ તે શેઠ હોરમજી ફરામજી કઠોકનાં બેટી તથા શેઠ પેસતનજી રૂસતમજી પોહોંચખાનેવાળાનાં વીધવાના એકઝીકયુટરો શેઠો ફરામજી જમશેદજી કઠોક તથા હોરમજી દોરાબજી ડાકટરે રૂ૬૦૦ આપયા હતા કે એનું વયાજ મરહુમ બાઇ હીરાબાઇની દર વરસ દહાડાની બાજને દીને બાજની ક્રીયા કરાવવામાં તથા માચી ચહડાવવામાં વાપરવું; મરહુમ બાઇ દીનબાઈ નવરોજી મીનવાળાનાં પુનને સારૂ એક જરથોસ્તીએ રૂ૫૦૦ આપયા હતા કે એનું વયાજ મરહુમ બાઇ દીનબાઇની દર વરસની બાજને દહાડે બાજની ક્રીયાઓ કરાવવામાં વાપરવું; મરહુમ બાઈ આવાબાઈ દીનશાજી જીલાનાં પુનને સારૂ એક જરથોસ્તીએ રૂ૫૦૦ આપયા હતા કે એનું વયાજ મરહુમ બાઇ આવાબાઈની દર વરસની બાજને દહાડે બાજની ક્રીયાઓ કરાવવામાં વાપરવું; બાઇ મીઠીબાઈ તે મરહુમ શેઠ રૂસતમજી દાદાભાઇ પોચાજીનાં વીધવાએ પોતાના ખાવંદ મરહુમ શેઠ રૂસતમજીનાં પુનને સારૂ રૂ૫૦૦ આપયા હતા કે એનું વયાજ મરહુમ શેઠ રૂસતમજીની દર વરસ દહાડાની બાજને દહાડે બાજની ક્રીયાઓ કરાવવામાં વાપરવું; મરહુમ શેઠ મનચેરજી કાવસજી શાપુરજી લંગડાનાં (મનશુખ)ની યાદગારીનાં ફંડનાં આનરરી સેકરેટરીઓ શેઠો શાપુરજી બેહેરામજી કાતરક તથા રૂસતમજી ફરામજી વાડીઆએ રૂ૫૦૦ આપયા હતા કે એનું વયાજ મરહુમ શેઠ મનચેરજીની દર વરસ દહાડાની બાજને દહાડે બાજની ક્રીયાઓ કરાવવામાં વાપરવું; શેઠ અરદેશર શેરીઆરજી માસતર તથા બાઈ જરબાઇ અરદેશર માસતરે પોતાની દીકરી બાઇ સુનાબાઇ તે શેઠ રૂસતમજી દીનશાજી ભરૂચાનાં ધણીઆણીનાં પુનને સારૂ રૂ૫૦૦ આપયા હતા કે એનું વયાજ મરહુમ બાઇ સુનાબાઇની દર વરસ દહાડાની બાજને દહાડે બાજની ક્રીયાઓ કરાવવામાં વાપરવું; બાઇ કુંવરબાઈ જમશેદજી સીરવઇએ પોતાના ખાવંદ મરહુમ શેઠ જમશેદજીના પુનને સારૂ રૂ ૫૦૦ આપયા હતા કે એનું વયાજ મરહુમ શેઠ જમશેદજીની દર વરસ દહાડાની બાજને દહાડે બાજની ક્રીયાઓ કરાવવામાં વાપરવું; શેઠો દાદાભાઈ તથા કાવસજી બેરામજી શરાફે પોતાના ભાઇ મરહુમ શેઠ બેજનજી બેરામજી શરાફનાં પુનને સારૂ રૂ૫૦૦ આપયા હતા કે એનું વયાજ મરહુમ શેઠ બેજનજીની દર વરસ દહાડાની બાજને દીને બાજની ક્રીયાઓ કરાવવામાં વાપરવું; શેઠો દાદાભાઈ તથા કાવસજી બેરામજી શરાફે મરહુમ શેઠ કાવસજી બરજોરજી બાટલીવાળા

નાં પુનને સારૂ રૂ૫૦૦ આપયા હતા કે એનું વયાજ મરહુમ શેઠ કાવસજીની દર વરસ દહાડાની બા જને દીને બાજની ક્રીયાઓ કરાવવામાં વાપરવું. ઉપલા રૂ ૧૫૮૦૦ ની રકમો ઉપરાંત નીચલી રકમો એ મુદત દરમયાન મળી હતી :—શેઠ સોરાબજી એરામજી ભાભાએ વરસ દહાડાની કાઠી ખરીદ કરવા રૂ ૪૦૦, શેઠ કાવસજી દીનશાહ તથા ભાઇઓ રૂ ૩૦૦, એક ભલું ઇચછનાર જરથોસ્તી રૂ ૧૦૧, શેઠ સોરાબજી એદલજી વેરડન રૂ ૧૦૦, ડાકટર સોરાબજી ખરશેદજી નરીમાન તથા બાઇ માણેક બાઇ જમશેદજી આઇચાઇ તથા બાઈ ભીખાઇજી સોરાબજી એંડરસન રૂ૧૦૦, શેઠ જમશેદજી ભીખાજી પંથકીએ સને ૧૨૭૭ નાં સાલનાં લવાજમના રૂ૧૦૦, બાઇ વીરબાઇજી પેસતનજી શેઠનાનાં વીલનાં એકઝીકયુટર શેઠ ફરામજી પેસતનજી મેહેતાએ રૂ૬૮–૨–૧૦, સીલોન વાહારફેજ કુંપનીના જરથોસ્તીઓ રૂ૫૧, શેઠ રૂસતમજી દીનશાજી ભરૂચા રૂ૫૦, બાઇ કુંવરબાઇ તે શેઠ ખરશેદજી કાવસજી પાવરીનાં વીધવા રૂ૫૦. શેઠ દાદાભાઇ એરામજી શરાફ રૂ૨૬, શેઠ માણે કશાહ નસરવાનજી પોંચખાનેવાળા તથા બેશીઓ રૂ૨૫, એ શીવાય રૂ૨૫ થી ઓછી રક મના ભરાયલા વીગેરે રૂ૧૭૫–૪, ધરમની પેટીમાંથી બાર માસના મળયા રૂ૮૨૭–૬–૫, શેઠ દાદા ભાઇ નશરવાનજી કનત્રાકટર હોલમાં ભાષણો કરવા માટે રજાઓ આપવામાં આવે છે તેની ફીના મ ળયા રૂ૧૫ મળી જુમલે રૂ૧૮,૧૮૮–૧૩–૩ આએ સાલમાં વસુલ થયા છે. એ મધેથી જુદા જુદા ધણીઓએ ખાતાં પડાવી અનામત રાખવા માટે આપેલા રૂ૧૫,૮૦૦ તથા આગલા વરસોમાં અના મત રાખવા માટેના મળેલા રૂ૧,૧૧,૨૦૦ મળી આજ તુલીક રૂ૧,૨૭,૦૦૦ થયા છે. તેમજ આપણી કોમના જાણીતા શેહેરી શેઠ અરદેશર શાપુરજી નારીએલવાળા જેઓના મરહુમ મુરબીજી શેઠ શાપુરજી સોરાબજી નારીએલવાળાએ આએ પાક મકાનમાં આગળ કુલે રૂ૨૫૦૦૦ ની સખાવત કરી હતી તેઓના આએ ધરમી સપુત હમણાંજ પોતાની વેલાતની સફરથી પાછા ફરયા છે, તેની ખુશાલીમાં તેઓએ આતશબેહેરામ સાહેબનાં મકાનમાં વપરાસ માટે એક સુનાની ચમચ ભેટ આપી છે, જે આજની શુભ ક્રીયામાં વાપરવામાં આવી છે. એ ચમચપર નીચલો લેખ કોતરવામાં આવયો છે :—
"આએ સુનાની ચમચ અરદેશર શાપુરજી નારીએલવાળાએ મુંબઇનાં અનજુમનનાં આતશ બેહેરામ સાહેબને પોતાની વેલાતની મુસાફરીની યાદમાં ભેટ આપી છે. રોજ અરદીબેહેસ્ત માહ અરદીબેહે સ્ત સને ૧૨૭૭ યઝદેજરદી."

ઉપલા અનજુમનના આતશબેહેરામ સાહેબનાં સુધારા તથા વધારા ફંડમાં આ વરસે રૂ૨૫૧ ભરાયા હતા, તેમાં શેઠ સોરાબજી એદલજી વેરડન રૂ૧૦૦, શેઠો જામાશપજી એંડ માણેકજી રૂ૧૦૧ અને સીલોન વાહારફેજ કંપનીના જરથોસતીઓ રૂ૫૧.

મરહુમ શેઠ બનાજી લીમજીની દરેમહેરને લગતાં યજશન ગાહમબાર આફ્રીનગાન વગેરેનાં ફ ડમાં આ વરસે કુલે રૂ૨૦૫૧ ભરાયા હતા તેમાં નીચલી મુખય રકમો હતી :—શેઠો દાદાભાઈ તથા સોરાબજી બમનજી મેહેતાએ પોતાનાં માતપીતાની બાજ કરવા માટે રૂ ૧૦૦૦, મરહુમ શેઠ મન ચેરજી કુંવરજી દારૂખાનાવાળાના પુનને માટે તેઓના બેટા શેઠ બેરામજીએ રૂ ૫૦૦, મરહુમ બાઈ આઈમાય ખુરશેદજી કોહલા તે શેઠ મહેરવાનજી હોરમજજી નીકલસનનાં ધણીઆણીનાં પુનને માટે રૂ ૭૫, બાઈ માણેકબાઈ ઉકડજી બનાજી તે મરહુમ શેઠ બમનજી ફરામજી વેરડનનાં વીધવાએ રૂ ૬૦, એક જરથોસ્તી રૂ ૧૦૧, શેઠ દાદાભાઈ નવરોજી દાવર રૂ ૭૨, અને શેઠ હીરજીભાઇ બમનજી વેરડન રૂ ૫૦. એ ઉપરાંત શેઠ બહમનજી દીનશાહજી પીટીટે પોતાની સાલગરેહની ખુશાલીમાં એક રૂપાંની તોરણ વજન તોલા ૩૮૪ ની આદરાનના દરવાજા ઉપર ટાંગવા ભેટ આપી હતી, અને શેઠ કુંવરજી નાનાભાઇ બનાજીએ પોતાની કુટુંબી પુરાણી દરેમહેરને નવેસરથી ઓઇલ–પેનટ તથા રીપેર અને વાહીટવોશ પોતાનાં ખરચે કરાવી આપ્યો હતો.

સુરતના આતશ આદરીઆન બાગે પારસાનાં ફંડમાં આ વરસે નીચલી રકમ મલી હતી :— રાવલપીંડીવાળા ખા૦ બા૦ ધનજીભાઇ ફકીરજી કોમોડોર સી૦ આઇ૦ ઈ૦ એ કાઠીના ફંડમાં રૂ૧૦૦૦ની લોન સને ૧૮૯૬ માં વયાજ વાપરવાની શરતે આપી હતી તેમાં ખા૦ બા૦ ધનજીભાઇએ આ વરસે રૂ૫૦૦ની બીજી લોન ઉમેરી રૂ૧૫૦૦ની રકમ તેઓના પીતા શેઠ ફકીરજી તથા માતાજી બાઇ રતુબાઈનાં પુનને સારૂ આપી હતી, તથા શેઠ પાલણજી ધનજી ભાઇ પટેલ સીગનપોરવાળાએ આદરીઆન બાગે પારસાનાં અનામત ફંડમાં રૂ૨૦૦ની લોન આપી છે કે એનું વયાજ એઓએ આગળ આપેલી રૂ૨૦૦ની લોનોના વયાજ સાથે જે વયાજ ઉપજે તે મધેથી એઓનાં દીકરી બેહેસ્તનશીન બાઇ રતનબાઈની દર વરસ

ની બાજને દીવસે તેઓની નઇયતે એ મકાનમાં ભણતરો તથા ક્રીયાકામો કરાવવાના તથા જ શનના ખરચમાં વાપરવું તથા બજમે રોજે અહુરમજદના છોકરા છોકરીઓને ચાશની કરાવવી, અને બાઈ આવાંબાઇ તે શેઠ મંચેરજી દોરાબજી નાનજીએ પોતાના દીકરા શેઠ ધનજીભાઈની પુંજી માંથી રૂ૫૦૦નું પોરટ ત્રસટનું બોંડ આપ્યું હતું કે એના વયાજમાંથી મરહુમના દર મહીને બાજ રોજગાર કરવા તથા દર વરસે ઇજસની ફરોખસી સાથે આફ્રગાન વગેરે ક્રીયાકામ કરાવવું.

સુરતના શેહેનશાહી આતશબેહેરામમાં બાજ—આફ્રગાન અને જશનીના ફંડમાં શેઠ ડોસાભાઇ કાવસજી ગારડે પોતાના મરહુમ માસી બાઇ નીઠીબાઈ તે દીનશાહજી રૂસતમજી કેરાંવાળાના વીધવાના પુન માટે રૂ૫૧, બાઇ સુનાબાઇ તે મરહુમ શેઠ રૂસતમજી જહાંગીરજી કુપરના વીધવાએ પોતાના મરહુમ ધણીના પુન માટે રૂ૨૫ અને શેઠ નશરવાનજી ખરશેદજી શાહેરે પોતાના મરહુમ બેટા શેઠ માણેકશાહનાં પુન માટે રૂ૨૫ આપ્યા હતા.

નવસારીની વડી દરેહમહેરમાં દરરોજ થતા બાજ અફ્રગાન વગેરેની ક્રીયાકામોની મોતેબરી જાળવવાના ફંડમાં આ વરસે કુલે રૂ૪૭૭૯ ભરાયા હતા તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી :—શેઠ કાવસજી એરચજી દેશાઈએ આતશ દાદગાહની જાળવણી માટે તેમજ પાંચે વખત બોએ દેવા માટે વ્યાજ વારવાની શરતે રૂ૪૦૦૦ અને એજ શેઠે રોકડા રૂ૫૦, ડાકટર ખરશેદજી નવરોજી સહીઆર મારફતે 'હુખ્ત' તરફથી આફ્રગાન બાજ માટે રૂ૨૦૦ અને દરેમેહેરમાં ચાર ચેરાગ મુકવા માટે રૂ૧૦૦ મળી રૂ૩૦૦ દર સાલ ચાલુ આપવા જણાવયું છે. દસ્તુર ખરશેદજી એરામજી સહીઆરે દર સાલ આપવા કબુલેલા આતશબહેરામના મોબેદોને મોટી ખુબ કરાવા માટે રૂ૭૮, શેઠ મેરવાનજી આદરજી દેશાઇ વકીલે રૂ૬૦, મરહુમ બાઇ દીનબાઇ સોરાબજી નરીમાનના પુન માટે રૂ૫૦, શેઠ મેરવાનજી ફરામજી વજીફદારે પોતાનાં માતાજીનાં પુન માટે રૂ૨૫, બાઈ ભીખાઇ એરામજી નરીમાન રૂ૫૧ અને બાઇ કુંવરબાઇ ખરશેદજી પાવરીએ પોતાના મરહુમ ખાવંદના પુન માટે રૂ૨૫. એ ઉપરાંત આ દરેમેહેરમાં નીચલી ભેટો મળી હતી :—શેઠ કા. એ. દેશાઇએ ૧ કાંશાનો ઘંટ, ૧ જરમન શીલવરનો ખુમચો, ચીપીઓ અને ચમચ, અને એક પથરની ટેબલ, એરવદ શે. મા. દસ્તુરે રૂપાના ૨ કલશયા, ૨ રકાબી, ફુલયુ અને ૧ તાર સાંકલી કાંશાનાં અસતાંમાંની સંપુરણ જોર ૧), ૧ જરમન શીલવરનું આફ્રગાનયું, ૨ ખુમચા, ૧ કલશયો અને ૧ શેતરંજી. બાઇ ભીખાઇજી એ. દા. નરીમાને જરમન શીલવરના ૨ આફ્રગાનયા, ૩ ખુમચા, ૨ ચીપીઆ ચમચ, ફુલયાં તથા ગલાશ, તાંબાના ૬ કલશયા, ૧ હાંડો અને ૧ કારનું, ૧૦ હાંડી, ૧ જુમર તથા ૧ જરથોસત સાહેબની છબી અને આ. રૂ. ન. કાતરકે તાંબાના ૫ ખુમચા અને ૫ કલશયા.

ઉપલી દરેહમહેરના મુકતાદ ઇજશને આફ્રગાનના ફંડમાં આ વરસમાં કુલે રૂ૩૨૭૬ ભરાયા હતા, તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી :—શેઠ રતનજી ફરામજી દાપુનાં ઉઠમણાંમાં ભરાયલા રૂ૧૦૦૧, બાઇ જીઆઇજી માણેકજી દાપુનાં ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ૫૦૦, શેઠ કાવશજી મનચેરજી પાવરીના ઉઠમણાંમાં ભરાએલા રૂ૫૦૦, મરહુમ બાઈ વીલરબાઇ એરામજી તલાટીનાં પુનને સારૂ રૂ૨૫૦. એ ઉપરાંત શેઠ તેહમુરસપ કાવશજી બજાએ ચાલુ આફ્રગાન બાજનો તમામ ખરચ આપવા કબુલયો છે અને એજ શેઠે ૧ જરમનનો ખુમચો, ૨ રકાબી તથા ૧ કળશીઓ તથા શેઠ એરામજી દારાશાહ નરીમાન જરમનસીલવરનું અફ્રગાનયુ તથા સેતરંજી ભેટ આપી હતી.

અદનેરાની દરેહમેહરની આસપાસ દરવાજા સાથ દીવાલ બંધાવી આપવાને શેઠ નવરોજી પેસતનજી નારગામવાલાએ રૂ૨૫૦૦ આપ્યા હતા તેમજ એ દરેહમેહરમાં તેલ, કાઠી વગેરેનો ખરચ દર વરસે એ શેઠ પોતાની ગીરોથી આપે છે. એ ઉપરાંત એ દરેહમેહરનાં હોલમાં સીલીંગ કરવા લાકડાં બીલીમોરીયા બ્વરસવાલા શેઠ જમશેદજી એદલજી બીલીમોરીયાએ પુરાં પાડયાં હતાં જયારે શેઠ પીરોશાહ જામાસજી મીસતરીએ લગભગ રૂ ૨૫૦ ખરચી તેની સીલીંગ જડાવી આપી હતી, તથા સેગામવાલા શેઠ જાહાંગીરજી રૂશતમજી દારૂવાલાએ રૂ ૧૦૦ એ દરેહમેહરના નીભાવ ફંડમાં આપયા હતા.

મધરાસમાં સથાપવા ધારેલી જાલ ફીરોઝ કલબવાળાં અગીયારી ફંડમાં ભરાયલા ગયે વરસના ઇનતેખાબમાં છપાયલા કુલે રૂ૪૫૭૨॥ ઉપરાંત આ વરસમાં ભરાયલી નીચલી મુખ્ય રકમો :— શેઠ નશરવાનજી મેરવાનજી પટેલ રૂ૧૦૦, મરહુમ શેઠ ફરામજી મનચેરજી કામાએ સથાપેલા આતશબેહેરામનાં ધરમ ખાતાંનાં ફંડમાંથી મેનેજીંગ ત્રસટી શેઠ હોરમજી મનચેરજી કામાએ રૂ૧૦૦૦, શેઠ મેરવાનજી એરામજી ભાડેના રૂ૫૧, બાઇ રતનબાઇ એદલજી બામજી રૂ૫૦, શેઠ કાવશાહ બી.

ચોકસી ૨૫૧, એક જરથોસતી બાનુએ પોતાના ધણીના પુન માટે (ઉટાકામંદ) ૨૧૦૦, મરહુમ શેઠ દીનશાજી તથા શેઠ ફરામજી ભીખાજી ખાનના છોકરાઓ ૨૭૫, બાઇ માણેકબાઈ પીરોશાહ જીજીભાઇ ૨૫૦, શેઠ જાહાંગીર બમનજી પીટીટ ૨૫૦, શેઠ નશરવાનજી બેરામજી લશકરી ૨૯૦, બાઈ આવાબાઇ કાવશજી પીટીટ ૨૫૦, શેઠ એદલજી દીનશાહ ૨૧૦૧, શેઠ જાહાંગીર હોરમજી કોથારી ૨૭૫, શેઠ કાવશજી બમનજી શેઠના ૨૫૧, શેઠો કે. પી. લોઢાંવાલાની કું. ૨૫૧, શેઠ નશરવાનજની કું. ૨૫૦, શેઠ બેરામજી એદલજી કલેકટર ૨૫૦, બાઈ ગુલબાઈ સો. દુબાશ ૨૫૦, મામા ફેમીલી ૨૫૦, શેઠ દીનશાહ જીવાજી જસુભાઈ ૨૫૧, કલીકટના જરથોસતીઓ ૨ ૧૦૦, ઇગતપોરના જરથોસતીઓ ૨ ૫૪॥, કોલંબોના જરથોસતીઓ ૨૧૬૨, એડનના જરથોસતીઓએ ભરેલા ૨ ૨૬૫ એમાં શેઠો કાવસજી દીનશાહ અને ભાઇઓ ૨૧૨૫, રાજકોટના જરથોસતીઓ ૨ ૧૬૭, હુબલીના જરથોસતીઓ ૨૫૦, સીકનદરાબાદના જરથોસતીઓએ ભરેલા ૨ ૪૫૩॥ તેમાં બાઇ રતનબાઇ જમશેદજી ચીનાઇ ૨ ૫૦ અને બંદેખુદા ૨ ૫૧, સોલાપોરના જરથોસતીઓ ૨ ૪૭, યાકોહામાંથી શેઠો ખરશેદજી મનચેરજી ભેસાનીયાની કું૦ યેન ૨૫, શેઠો શેહેરીઆરજી દાદાભાઇ કરંજીયાની કું૦ યેન ૨૫ અને બાકીના પરચુટણ મળી કુલે ૯૦ યેનના ૨ ૧૩૯, વલસાડનું દખમું ઇજાયાની જગા ઉપર મુકેલી પેટીમાંથી ૨ ૧૩૫–૩–૩ અને બાકીની પરચુટણ રકમો મળી આ વરસે કુલે ૨ ૧૧૬૩૬ ભરાયા હતા.

ગરીબ જરથોસ્તીઓનાં રહેઠાણોના ફંડમાં સરકારી પ્રોમીસરી નોટો ૨૧૭૫૦૦ અને રોકડાં ૨૬૦૧–૦–૧૧ મલી ૨૧૮૧૦૧–૦–૧૧ નીચલી વીગતે મલ્યા છે. મરહુમ શેઠ અરદેશર દાદીશેઠે ઘણા એક વરસોની અગાઉ પોતાની હઇયાતીમાં એક જમીનનો કટકો અને તે ઉપર બાંધેલું એક મકાન જે મહાલક્ષમી આગળ હતું તે પારસી કોમને પરબ તરીકે વાપરવાને આપ્યું હતું. એવણનાં મરણ પછી એ પરબનો નીભાવ તેમના વારસોએ કરયો હતો. ત્યારબાદ શેઠો અરદેશર ખરશેદજી દાદી, હીરજી જહાંગીર રેડીમની, નશરવાનજી ખરશેદજી દાદી અને હોમજી ખરશેદજી દાદી એઓને તથા એઓના વારેસ વકીલોને ઉપલી મીલકત પારસી કોમને કોઇ કોઇવાર આશાયશ લેવાને અથવા ધરમશાળા તરીકે વાપરવાંને ત્રસ્ટ ઉપર આપી હતી. તે પછી સને ૧૮૫૮ માં મયુનીસીપાલીટીએ એ પરબ લીધું હતું તે એવી શરતે કે તેને બદલે પરબના જેટલીજ એક બીજી જગયા તથા ઇમારત અને ફુવારો બાંધી આપવો, અને ફુવારાને માટે જોઇતું પાણી વગર દરે આપવું. ઉપલી શરતો મુજબ મયુનીસીપાલીટીએ બધું શેઠો હોમજી ખરશેદજી દાદી અને દાદી નશરવાનજી દાદીને ઉપલાંજ કારણસર ત્રસટ ઉપર આપ્યાં હતાં. તયાર પછી નામદાર સરકારે સને ૧૮૮૩ માં લેંડ એકવીઝીશન એકટની રૂએ ૨૯૦૦૦ ની કીંમત આપી એ મીલકત લીધી હતી. શેઠ હોમજી ખરશેદજી દાદાનાં મરણ પછી એ રકમ શેઠ દાદી નશરવાનજી દાદીના હસતકમાં રહી હતી, જે વયાજે વધી ઉપર જણાવયા પ્રમાણે કોરટનો ખરચ બાદ કરતાં ૨૧૮૧૦૧–૦–૧૧ થઈ હતી. તે શેઠ દાદી નશરવાનજી દાદીએ ઉપલી રકમ નામદાર હાઇ કોરટની પરવાનગી લઇ ગરીબ જરથોસ્તીઓ માટે રહેઠાણો બાંધવાને આપી છે. ઉપલી જગયા ઉપર ૨૭ મકાનો બંધાયાં છે, તે મધે ૧૩૭ ગરીબ કુટુંબો પોતાનાં બચ્યાં છોકરાંઓ સહીત રહે છે. ઉપલી રકમ સીવાય બીજી આશરે ૨૬૦,૦૦૦ની રકમ ફાજલ છે તેમાંથી બીજાં વધુ મકાનો બાંધવા માટે બીજી જગયા લેવાનો બંદોબસત થાય છે.

ઉપલાં ગરીબ જરથોસતીઓના રહેઠાણ ફંડ હસતકથી મરહુમ શેઠ ધનજીભાઇ એદલજી આલબલેસનાં નામથી ચાલતી ચેરીટેબલ ડીસપેનસરીના ફંડમાં મરહુમ શેઠ ડોસાભાઈ દાદાભાઇ આલબલેસના થયલા ઉઠમણામાં શેઠ હોરમસજી એદલજી આલબલેસ તથા તેવણનાં ધણીઆણી બાઇ મેહરબાઇએ ભરેલા ૨૫૦૦ ની સરકારી નોટ આપી છે કે તે અનામત રાખી તેનું વયાજ એ ડીસપેનસરીના નીભાવ ખાતે વાપરવું તથા એજ ડીસપેનસરીના ફંડમાં મરહુમ શેઠ ડોશાભાઈ દાદાભાઈ આલબલેસના ઉઠમણામાં ભરેલા ૨૧૦૦ બાઇ મોતીબાઈ તે મરહુમ શેઠ ફરદુનજી ધનજીભાઈ આલબલેસના વીધવા તરફથી અને ૨૨૫ બાઈ ખરશેદબાઇ હોરમસજી એદલજી આલબલેસ તરફથી આપવામાં આવ્યા હતા.

ધી બમનજી દીનશાહ પીટીટ પારસી જનરલ હાસપીટલ ફંડમાં ભરાયલા ગયાં વરસના ઇનતેખાબમાં છપાયલા કુલે ૨૯૭૪૪૫૬–૧૩ પછી આ વરસમાં એ ફંડમાં બીજા વધુ ૨૫૧૬૩૪૨–૧૩–૫ ભરાયા હતા, તે મલી કુલે ૨૧૪૯૦૭૯૯–૧૦–૫ નું ફંડ થયું છે તેમાં આ વરસમાં ભરાયલી નીચલી મુખ્ય રકમો:–શેઠ હીરજીભાઇ બમનજી વારડન અને બીજા એક ગ્રહસથ તે મરહુમ

શેઠ હોરમસજી ફરામજી વોરડનના ત્રસટીઓ તરફથી વોરડન હોલ બાંધવાના ફંડમાંથી નામદાર હાઈ કોરટે કીધેલા હુકમ મુજબ વારડન ઓપરેશન થીએટર બાંધવા માટે આપેલા રૂ૧૫૬૪૩૪, શેઠો જમશેદજી પેસતનજી અને જહાંગીર અરદેશર વાડીઆ, ખરશેદજી જમશેદજી અરદેશર વાડીઆ અને નશરવાનજી પેસતનજી વાડીયા તે મરહુમ શેઠ અરદેશર હોરમસજી વાડીયાના ચેરીટી ફંડના ત્રસટીઓએ એ ત્રસટના સથાપનાર લવજી કેસટલવાળા મરહુમ શેઠ અરદેશર હોરમસજી વાડીયાની યાદમાં આંખના દરદીઓ માટે એક વારડ બાંધવા અને તે નીભાવવા માટે આપેલા રૂ૫૦૦૦૦, શેઠ કાવસજી સોરાબજી બાટલીવાલાએ વેસાવેના પોતાના બે બંગલાઓ આ હાસ્પીટલના સંબંધમાં કોનવેલેસંટ હોમ તરીકે વાપરવા માટે ચોકસ સરતોએ ભેટ આપ્યા તેની સુમારે કીમતના રૂ૩૦૦૦૦, શેઠો સોરાબજી અને કાવસજી દાદાભાઇ દુબાશે પોતાના મરહુમ બાવા ખા૦ બા૦ દાદાભાઇની યાદમાં એક વારડ બાંધવા માટે રૂ૨૫૦૦૦, શેઠ બમનજી દીનશાહ પીટીટ, સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ બારોનેટ તથા શેઠ માણેકજી કાવશજી પીટીટ તે મરહુમ સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટના એકજીકયુટરોએ મરહુમ શેઠ કાવશજી દીનશાહ પીટીટની યાદગારીના ફંડમાંથી રૂ૧૦૦૬૦–૭–૨, બાઈ આવાંબાઇ કાવસજી પીટીટ રૂ૩૦૦૦, શેઠ માણેકજી કાવસજી પીટીટ રૂ૫૪૩૯–૮–૧૦, શેઠ હોરમસજી કાવશજી પીટીટ રૂ૧૦૦૦, શેઠ સોરાબજી કાવશજી પીટીટ રૂ૧૦૦૦, શેઠ ફરેદુનજી કાવસજી પીટીટ રૂ૧૦૦૦, બાઈ મીઠીબાઈ મેરવાનજી જીજીભાઈ રૂ૧૦૦૦, બાઇ વીરબાઈજી એન. એમ. કામા રૂ૧૦૦૦, બાઇ સુનાબાઇ જે. એફ. બાટલીબોઇ રૂ૧૦૦૦ અને બાઈ પીરોજબાઈ પેસતનજી કાવસજી પીટીટ રૂ૫૦૦ મળી રૂપ્યા પચીસ હજારની રકમ. મરહુમ શેઠ કાવસજી દીનશાહ પીટીટની યાદગારીમાં એક વારડ બાંધવા માટે, બાઇ હમાબાઇ ફરામજી પીટીટે રૂ ૧૫૦૦૦ પોતાના માતાજી બાઇ આવાબાઇની યાદમાં પારસી બાઇઓને નરસનું કામ શીખાવાનાં ફંડમાં, મરહુમ બાઇ આવાંબાઈ ફરામજી પીટીટના ઉઠમણા વખતે જાહેર કરવામાં આવેલા–શેઠ બમનજી દીનશાહજી પીટીટે મરહુમને નામે એક બીછાનું રાખવા માટે રૂ૫૦૦૦, બાઇ હીરાંબાઇ જમશેદજી પીટીટે રૂ૧૦૦૦, મરહુમ બાઇ ભીખાઇજી દાદી એન. દાદીશેઠના દીકરા અને દીકરીઓ બાઇઓ મેહેરબાઇ અને બચુબાઇ તથા શેઠો ખરશેદજી અને નશરવાનજી રૂ૫૦૦, બાઇ બચુબાઇ મેરવાનજી સોરાબજી જમશેદજી રૂ૫૦૦, બાઈ હમાબાઇ ફરામજી કામા રૂ૨૫૦, બાઇ માણેકબાઇ પીરોશાહ બમનજી જીજીભાઈ રૂ૨૫૦ અને મરહુમ બાઈ રતનબાઇ એફ. પાંડેની દીકરીઓ બાઇઓ બચુબાઇ, કુવરબાઇ અને મેરબાઈ રૂ૨૫૦ મલી રૂ૭૭૫૦, બાઇ રતનબાઇ હોરમસજી શાપુરજી ચોથીયાએ વોરડન રોડપર આવેલી ૪૪૦ ચોરસવાર જમીન હાસપીટલના વપડાશ માટે ચોકસ સરતે ભેટ આપી તેની કીંમતના રૂ૧૫૦૦૦૦, શેઠ બમનજી દીનશાહ પીટીટ રૂ૬૪૮૭, મરહુમ શેઠ અરદેશર રૂસતમજી લીંબુવાળાની યાદમાં તેઓના વીધવા બાઇ જરબાઇ તથા દીકરાઓ શેઠો માણેકજી, જાંગીરજી અને બમનજી રૂ ૧૦૦૦૦, બાઈ બચુબાઈ બરજોરજી લીંબુવાળા રૂ ૫૦૦૦, શેઠો રતનશાહ શોરાબજી કનત્રાકટર તથા ડોસાભાઈ હોરમજી કંત્રાકટર રૂ૧૨૫૦૦, શેઠ બરજોરજી રૂસતમજી લીંબુવાલા રૂ૧૦૦૦૦, શેઠ પેસતનજી નશરવાનજી ગોદીવાળા રૂ૫૦૦૦, બાઈ જાઇજી જાહાંગીર બમનજી પીટીટે પોતાના મરહુમ પીતાજી શેઠ શોરાબજી કેખશરૂ પાઠક તથા મરહુમ માતાજી બાઇ મીઠીબાઇની યાદમાં રૂ૫૦૦૦, મરહુમ શેઠ હોરમજી ખરેશેદજી દુબાસ તથા તેવણના ધણીવાણી બાઇ દીનબાઇના પુણ માટે તેવણની પુંજીમાંથી રૂ૩૬૨૦–૩–૦ તથા બાકીના રૂ૧૩૭૯–૧૩–૦ તેવણના ભાણેજ શેઠ કાવશજી દાદાભાઇ દુબાસે ઉમેરી રૂ૫૦૦૦ એક બીછાનાં માટે આપયા, એક જરથોસ્તી બાનુએ પોતાના મરહુમ માબાપ અને ભાઇની યાદમાં એક બીછાનાં માટે રૂ ૫૦૦૦, બાઇ મોતીબાઇ દોરાબજી ચીનાઇએ એક બીછાનાં માટે રૂ ૫૦૦૦, બાઇ ગુલબાઈ માણેકજી ડાકટરે એક બીછાનાં માટે રૂ ૫૦૦૦, સર જેહાંગીર કાવસજી જેહાંગીર બારોનેટ રૂ ૧૦૦૦, મીસીસ કોનત્રેકટરે એક બીછાના માટે રૂ ૫૦૦૦, એક જરથોસ્તી રૂ ૫૦૦૦, મરહુમ શેઠ ખરશેદજી એન૦ સીરવાઈની યાદમાં વીધવા બાઇ જીવનબાઇએ આપેલા રૂ ૫૦૦૦, મરહુમ શેઠ ગુસ્તાદજી નવરોજી સંતોકની યાદમાં રૂ૫૦૦૦, શેઠો બાપુજી ખદસેદજી અને અરદેશર સોરાબજી પટેલે તેઓના મરહુમ બાવા શેઠ સોરાબજીની યાદમાં તેઓના નામે એક બીછાના માટે રૂ ૫૦૦૦, દીલસોજી ધરાવનાર રૂ ૫૦૦૦, શેઠ હોરમસજી કાવસજી દીનશાહ એડનવાળાએ (બીજો ફાળો) રૂ ૪૦૦૦, રાવલપીંડીવાળા ખા૦ બા૦ ધનજીભાઇ ફકીરજી કોમોદોર રૂ ૫૦૦૦, ડા૦ મેહેરજીભાઇ રૂસ્તમજી શેઠના રૂ ૫૦૦૦, જરથોસ્તી મીત્રે મરહુમ શેઠ કેખશરૂ એદલજી બામજીની યાદમાં રૂ ૫૦૦૦, શેઠ બેરામજી જીવનજી મીસ્ત્રીએ પોતાના મરહુમ પીતા તથા મરહુમ

માતા બાઈ ગુલબાઇની યાદમાં એક બીજાના માટે રૂ ૫૦૦૦, શેઠ બી૦ કાવસજી રંગુનવાળા બેરી સ્તર રૂ૩૦૦૦, શેઠ ફરેદુનજી એમ૦ બનાજી તથા કુટુંબે શેઠ બમનજી ખરસેદજી બાટલીબોઈનાં ધણી યાણી મરહુમ બાઇ નવાજબાઇ ફરેદુનજી બનાજીની યાદમાં રૂ ૨૧૦૦, ખા૦ બા૦ હોરમસજી માણે કજી અને શેઠ દોરાબજી ડોસાભાઇ ભીમડીવાળા રૂ ૨૦૦૦, ઓનરેબલ સર ફીરોજશાહ મેરવાનજી મે હેતા રૂ ૨૦૦૦, મરહુમ શેઠ હોરમસજી નવરોજી કુપરના દીકરાઓ રૂ ૧૦૦૦, મરહુમ બાઈ બીખા ઈજી તે મરહુમ શેઠ ડોસાભાઇ ફરામજી કરાકા સી. એસ. આઈ. નાં વીધવાનાં ઉઠમણા વખતે તેવણના કુટુંબીઓએ ભરેલા રૂ ૨૫૦૦, શેઠો મેરવાનજી તથા હોરમસજી મનચેરજી કામાએ ઝોરાસ્ત્રીયન બીલડીંગ સોસાયટીના દર રૂપ્યા સોની કીમતના ૨૦૦ શેરો આપ્યા તેના રૂ૨૦૦૦૦, મરહુમ બાઇ કુંવરબાઇ અને શેઠ ખરશેદજીની યાદમાં રૂ૧૦૦૧, શેઠ જેહાંગીર બમનજી પીટીટ તથા ધણીયાણીએ પો તાનાં લગનનાં શુભ દીવસની ખુશાલીમાં રૂ ૧૦૦૦, મરહુમ ડા૦ રતનશાહ એમ૦ મોદીની યાદમાં તે ઓના ભાઇ તથા સગાંઓ મળી રૂ ૪૦૦, શેઠ દીનશાહ હોરમસજી બાટલીવાળા રૂ ૧૦૦૦, શેઠ દાદાભાઈ મેરવાનજી જીજીભાઇ (બીજા ફાળાના) રૂ૭૩૧, શેઠ ફરામજી હોરમસજી બ મનજી શેઠના (બીજા ફાળાનાં) રૂ૫૦૦, બાઈ કુંવરબાઈ રતનજી બમનજી રૂ૫૦૧, મરહુમ શેઠ સોરાબજી કે. પાટકની યાદમાં રૂ૫૦૧, શેઠ આર. ડી. શેઠના રૂ૫૦૦, બાઇ જાલુબાઈ નાનાભાઇ મુસ રૂ ૩૨૫, શેઠો શાપુરજી કાવસજીની કંપની રૂ૨૦૦, શેઠ હોરમસજી દી નશાહ જસુભાઇ રૂ૧૦૧, શેઠ રૂસતમજી હીરજીભાઇ રેડીમની રૂ૧૦૦, એક પારસી ગ્રહ સથ રૂ૧૦૦, એક પારસી ખેરખાહે પોતાના મરહુમ બાવાની યાદમાં રૂ૫૦૦, શેઠ ધનજી ભાઇ બમનજી પીટીટ અને ધણીયાણી રૂ૫૦૦, બાઈ સુનાબાઇ મીનોચેહેર વકીલ રૂ૧૦૦, શેઠ બરજોરજી સોરાબજી ગોદરેજ રૂ૭૫૦, શેઠ જમશેદજી ધનજીશાહએ મરહુમ બાઈ ડોસીબાઈ ધન જીશાહનાં ઉઠામણામાં જણાવેલા રૂ૫૦૦, શેઠ ધનજીશાહ અરદેશર બોલટને મરહુમ શેઠ અરદેશર ધનજીભાઇ બોલટનની યાદમાં રૂ૫૦૦, મરહુમ શેઠ ધનજીભાઈ બી. મેહેતાની યાદમાં રૂ૨૫૦, શેઠ રૂસતમજી જમશેદજી જીજીભાઈ રૂ૧૦૦, બાઇ સુનાબાઇ આર. ડી. તાતા તરફથી ત્રીજો ફાળો રૂ૧૦૦, એક ગ્રહસથે પોતાના માતાની યાદમાં રૂ૫૦૦, મરહુમ શેઠ માણેકજી એદલજી આલબલેસનાં વીધવા અને શેઠ ખરશેદજી એન. વાછાગાંધીના દીકરી મરહુમ બાઈ ધનબાઈની યાદમાં તેઓની મીલકતનો વહીવટ કરનારાઓ શેઠો બાપુજી ખરશેદજી વાછાગાંધી અને રતનજી ખરશેદજી વાડીયા તર ફથી રૂ૩૦૦, શેઠ જે. ડી. કટેલી રૂ૧૦૧, શેઠ આર. બી. બમનબેરામ રૂ૩૦૦, મરહુમ શેઠ હીરજી ભાઇ હોરમસજી શેઠની યાદમાં તેઓના સગાંઓએ રૂ૨૫૦, શેઠ સોરાબજી બી. મોદીએ તેઓના ભાણેજ મરહુમ શેઠ સોરાબજી ફરામજી કોમેસરીએટવાળાની યાદમાં રૂ૨૦૦, એક જરથોસતી રૂ૧૫૧, એક દીલસોજ રૂ૧૫૧, શેઠ હોરમજ શેહરીયાર ઇરાની રૂ૧૦૧, શેઠ પી. બેરામજી રૂ૧૦૦, શેઠ પી. એસ. એમ. રૂ૧૦૦, શેઠ પાલનજી દાદાભાઈ ચવના રૂ૧૦૧, શેઠ એદલજી મેરવાનજી દુબાશ રૂ૧૦૦, શેઠ કાવસજી બેહેરામજી બનાજીનાં આતશબેહેરામમાં મુકે લી પેટીમાં ભરાયલા રૂ૧૬૬-૨-૧૦, શેઠ હોરમસજી બી. વાડયાનાં આતશબેહેરામમાં મુકેલી પેટીમાં ભરાયલા રૂ૧૪૩-૧૦-૧૧, શેઠ હોરમસજી દોરાબજી પદમજી રૂ૧૦૧, શેઠ પીરોશા બી. આર. મોદી રૂ૧૦૧, શેઠ જેહાંગીરજી ભીખાજીએ પોતાના મરહુમ માતા બાઇ દીનબાઇની યાદમાં તથા પોતાના મરહુમ બાવા શેઠ ભીખાજીની યાદમાં રૂ૨૦૨, મરહુમ બાઇ માણેકબાઇ ફરેદુનજી મુલ્લાંની યાદમાં રૂ૨૦૦, મરહુમ સગા શેઠ ડોસાભાઇ ખરશેદજી ગાંધીની યાદમાં રૂ૧૫૦, ખોદા મેહરબાન રૂ૧૦૦, શેઠ નશરવાનજી માણેકજી ગઝદર રૂ૧૦૦, એક જરથોશતી રૂ૧૦૦, બાઇ ચાંદનબાઈ દાદી કાવશ જી લીમજીએ મરહુમ શેઠ દાદી કાવશજી લીમજીની યાદમાં રૂ૧૦૦, બાઇ રતનબાઈ દાદી ફરામજી લીમજીએ મરહુમ શેઠ ફરામજી કાવસજી લીમજીની યાદમાં રૂ૧૦૦, શેઠ સોરાબજી એદલજી વારડન રૂ૧૦૦ અને એજ શેઠે મરહુમ બાઈ તેહેમીના શાપુરજી તારાપોરવાળાની યાદમાં રૂ૧૦૦, એક જરથોસ્તી (રાયેચુર) રૂ૨૦૦, ડા૦ દીનશાહ એમ૦ દસતુર રૂ૧૦૧, શેઠો દીનશાહ એમ. દસતુરની કંપની રૂ૧૦૧, હુબલીની પારસી અંજુમનના સેક્રેટરી (ઉઘરાણાં મારફતે હુબલી ખાતેથી) રૂ૧૦૦, પારસી કોમનો એક હીતચ્છુ રૂ૧૦૦, મરહુમ બાઈ હીરાબાઇ હો. કઠોકની પુંજીમાંથી તેઓના એકઝીકયુટરોએ મરહુમ શેઠ જમશેદજી ફરામજી કઠોકના બેટી બાઇ દીનબાઇની યાદમાં રૂ૨૦૦, તથા બાઈ બચુબાઈ દી. શરાફની યાદમાં રૂ૧૦૦, ગેઇટી નાટક શાળામાં બોમબે પીએરોટસ નાટક મંડળીએ કરેલા ખેલની અરધી ઉપજના રૂ૬૩૪-૧૪, શેઠ રૂસ્તમજી જે૦ લાલકાકા રૂ૧૦૧, મરહુમ બાઈ દીનબાઈ સોરાબ નરીમાનની યાદમાં તેઓના

ખાવીંદ ડા૦ સોરાબ, મરહુમનાં કાકી અને બપાઈ બાઇ માણેકબાઇ જે૦ આઇચાઇ અને બાઇ બીખાઇજી એસ૦ એનડરસન મળી રૂ૧૦૦, મહેર બમનશાહ તરફથી રૂ૧૦૦, મરહુમ બાઇ આવાંબાઇ ફરામજી પીટીટની યાદમાં તેઓના સગા તરફથી રૂ૧૦૦, શેઠ નશરવાનજી જીવણજી રેડીમની રૂ૫૦૦, દસ્તુર બહમનજી દસ્તુર જામાસ્પજીએ પોતાની દીકરીની દીકરી બાઇ બચુબાઇ એદલજી દસ્તુરનાં લગનની ખુશાલીમાં રૂ૧૦૦, બાઇ માણેકબાઇ ધનજીશાહ કરાકાએ પોતાનાં માતાજી બાઈ ડોસીબાઇ મુલાંફીરોજની યાદમાં રૂ૧૦૦, મરહુમ દીકરા શેઠ ડોસાભાઈના ઉઠમણામાં તેઓનાં માતા બાઈ પીરોજબાઈ દાદાભાઇ આલ્પલેસે ભરેલા રૂ૫૦૦, મરહુમ બાઇ નવાજબાઇ આર૦ વાડીયાની યાદમાં રૂ૧૦૦, મરહુમ શેઠ પેસ્તનજી એચ. ઘડીયાળીની યાદમાં તેઓનાં વીધવા બાઇ આવાંબાઈ તથા સગાંઓએ રૂ૧૦૦, મરહુમ દીકરી બાઇ શીરીનબાઇ બી. દાંતરાની વરસી ઉપર તેણીનાં માતા બાઇ નવાજબાઇ તથા બેન બાઇ ધનબાઇ અરદેશર તરફથી (મસુરી) રૂ૧૫૦, શેઠ ફરામજી બહમનજી જીજીભાઈ રૂ૩૦૦ (ત્રીજો હપતો), શેઠ દાદાભાઇ ખરશેદજી કટેલીએ પોતાના મરહુમ પીતા એરવદ ખરશેદજી અને માતાજી બાઇ ડોસીબાઇની યાદમાં રૂ૨૫૦, આ હાસ્પીટલનો એક શુભેચ્છક રૂ૧૫૦, મરહુમ શેઠ માણેકજી એફ૦ કાંગાની યાદમાં રૂ૧૦૦, શેઠ સોરાબજી રૂસતમજી સુબેદાર રૂ૨૫૦, શેઠ માણેકજી ખરશેદજી તારાચંદ રૂ૧૦૦, બાઇ હમાબાઈ ફરામજી પીટીટે ભેટ આપેલી ચોપડીઓના વેચાણની કીંમતના રૂ૧૨૫, શેઠ સી. જે. લાલકાકા રૂ૧૦૦, મરહુમ શેઠ પાલનજી કુવરજી શેઠનાના ઉઠમણામાં રૂ૩૦૦, શેઠ પાલનજી એદલજી પલમબર રૂ૩૪૧, શેઠ ડોસાભાઇ ડી. આલબલેસના ઉઠમણામાં તેવણના સગાએ ભરેલા રૂ૧૦૦, સર જહાંગીર કાવસજી બેરોનેટ થયા તે માટે તેવણના એક શુભેચ્છકે રૂ૧૦૦, શેઠ ફરામજી કાવસજી હોરમસજી રૂ૧૦૦, એક જરથોસતી રૂ૧૦૦, બાઇ ખોરશેદબાઈ તે મરહુમ ડા૦ એદલજી નશરવાનજીનાં વીધવા રૂ૧૦૦, શેઠ બેરામજી રૂસતમજી બેરામજી જીજીભાઈ તથા ધણીયાણી રૂ૧૦૦, મરહુમ બાઈ આવાંબાઇ ડી. ચોકસીની યાદમાં રૂ૧૦૧, એક દીલસોજી ધરાવનાર રૂ૧૦૧, મરહુમ દીકરા ફરેદુન સોરાબજી મેહતાની યાદમાં તેવણના માબાપે (અહમદનગર) રૂ૧૦૦, એક જરથોસતી રૂ૨૦૦, શેઠ એન. એન. સાહેર રૂ૧૦૦, મરહુમ બાઇ માણેકબાઇ દી. મોતીવાલાની યાદમાં તેઓના દીકરા શેઠ ખરશેદજી રૂ૧૦૦, શેઠ ફરદુનજી સોરાબજી તાલીયારખાન રૂ૧૦૦, શેઠ ફરામજી કાવશજી બેનેટ રૂ૧૦૦૧, શેઠ કે. આર. વાચ્છા રૂ૧૦૦૦, શેઠ નાનાભાઇ બમનશાહ મારશલ રૂ૫૦૦, શેઠ જીવાજી દી. ગાંધી રૂ૫૦૦, શેઠ ફીરોઝ એમ. કલબવાળા રૂ૨૫૦, શેઠ માણેકજી બેરામજી દાદાભાઇ રૂ૨૫૦, એક જરથોસ્તી રૂ૨૦૦, શેઠ એફ. ઈ. દીનશાહએ ૧૯૦૮ ના જાનેવારીથી આગસ્ટ સુધીના હપતાના રૂ૨૦૦, મરહુમ શેઠ કેખશરૂ બમનજી જીજીભાઈના ફંડના ત્રસ્ટીઓ રૂ૧૦૧, શેઠ ઉકરજી કે. ઉમરીગર રૂ૧૦૦, મરહુમ બાઇ શીરીનબાઈ બી. દાંતરાની યાદમાં રૂ૧૦૦, બાઇ ધનબાઇ જમશેદજી બાઈશે પોતાના ધણીના ઉઠમણામાં ભરેલા રૂ૧૦૦ અને માણેક રૂ૧૦૦.

ડા૦ માસીનાની હાસ્પીટલના ચાલુ ખરચ માટેના ફંડમાં આ વરસે કુલે રૂ૧૯૯૦૩–૧૪–૫ ભરાયા હતા તેમાં નીચલી મુખય રકમો હતી :–બાઈ ગુલબાઈ સોરાબજી દુબાશ (કરાંચી) રૂ૧૦૦, શેઠ મેરવાનજી નવરોજી ગોભાઈની ફ૦ રૂ૧૨૫, ડા૦ માસીનાનું તથા તેમની આસ્પીટલનું ભલું ઇચ્છનાર જરથોસ્તી બાનુ રૂ૫૦૦, શેઠ ફરામજી એચ૦ બોઇસ રૂ૧૦૧, એક જરથોસ્તી રૂ૧૦૧, મરહુમ માતાજી બાઇ બચુબાઇ નાનાભાઇ બાઇસના પુન માટે રૂ૧૦૦, મરહુમ માતાજીની યાદમાં રૂ૧૦૦, શેઠ હોરમજી એદલજી આલબલેસે પોતાની દીકરી બાઇ રતનબાઇ માંદગીમાંથી સાજાં થયાં તેની ખુશાલીમાં રૂ૪૦૦, શેઠ કાવસજી દાદાભાઈ દુબાશ રૂ૫૦૦, એક જરથોસ્તી રૂ૧૦૦, ડા૦ શાપુરજી ડોસાભાઇ ભરૂચા રૂ૧૦૦, શેઠ મનચેરશાહ ધનજીભાઇ બીલીમોરીયાએ પોતાના મરહુમ બાવા શેઠ ધનજીભાઇનાં પુનને માટે રૂ૧૦૦, બાઈ રતનબાઈ મનચેરશાહ બીલીમોરીયાએ પોતાનાં મરહુમ બેહેન બચુબાઈ હોમજી લીલાંડીવાળાના પુનને માટે રૂ૧૦૦, બાઇ દીનબાઈ તે શેઠ હોરમસજી એદલજી આલબલેસનાં છોકરીએ પોતાના ખાવીંદ શેઠ એદલજી અરદેશર મોદીનાં પુન માટે રૂ૩૦૦ તથા મમાવા સસરા શેઠ કાવસજી બેજનજી કરાણીનાં અને મમાઈ સાસુ બાઇ આવાંબાઇના પુનને માટે રૂ૨૦૦, બાઈ મેહેરબાઈ હોરમસજી આલબલેસે બેહેન પીરોજબાઇ મેરવાનજી ચીનાઈના પુન માટે રૂ૧૦૦, બાઇ મોતીબાઇ ફરદુનજી આલબલેસે દીકરા શેઠ એદલજીનાં પુન માટે રૂ૧૦૦, બાઈ શીરીનબાઈ હીરજીભાઈ આલબલેસે સસરા શેઠ દાદાભાઈ એદલજી આલબલેસનાં પુનને માટે રૂ ૧૦૦, પોતાની કોમનું ભલું ઇચ્છનાર બે જરથોસ્તી ભાઇઓ રૂ ૫૦૦, મરહુમ શેઠ ફરામજી મનચેરજી કામાના ધરમ ખાતાંના ફંડમાંથી

રૂ ૧૦૦, Bombay Baroda Sympathiser રૂ ૧૦૦, મરહુમ શેઠ સોરાબજી ફરામજી કોમી સરીયટની યાદમાં મરહુમના મામા શેઠ સોરાબજી બમનજી મોદીએ રૂ ૨૦૦, મરહુમ બાઈ શીરીન બાઇ એજનજી દાંતરાની યાદમાં માતપીતા તરફથી રૂ ૨૦૦, મરહુમ શેઠ ડોસાભાઈ ખરશેદજી ગાંધીના પુન માટે રૂ ૧૦૦, એક જરથોસ્તી તબીબ રૂ૧૦૦, બાઇ માણેકબાઈ ફરદુનજી મુન્શાની યાદમાં રૂ ૨૦૦, બાઈ રતનબાઇ ધનજીશાહ નાણાંવટીના ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ ૧૪૬, બાઇ ધનમાય અરદેશર મોદી રૂ ૫૦૦ બાઇ આલીબાઇ બમનજી મોદી અને એવણની દીકરીઓ બાઇઓ બીખાઇજી, જીજીબાઈ અને જાઇજી મળી રૂ ૧૦૦૦, શેઠ કેખશરૂ અરદેશર મોદી રૂ ૫૦૦, ત્રણ મીત્રો રૂ૫૦૦, મરહુમ શેઠ અરદેશર બરજોરજી રીપોરટરના ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ ૧૬૫, મરહુમ મોબેદ બીખાજી કાવસજી કાંગાની પુંજીમાંથી રૂ ૧૦૦, A. B. C. તરફથી (અલાહબાદ) રૂ ૧૫૦, મારા મીત્ર માંદગીમાંથી સારા થયા તેની ખુશાલીમાં રૂ ૩૫૦, મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઈ (ચોથા) બારોનેટની યાદમાં રૂ૧૦૦, એક જરથોસતી જોડા તરફથી રૂ૧૦૦, એક જરથોસતીએ પોતાના દીકરાની યાદમાં રૂ૨૦૧, Sympathy રૂ૧૫૦, શેઠો કાવશજી દીનશાહ એદનવાલા ભાઇઓએ દર માસે રૂ૧૦૦ લેખે રૂ૧૨૦૦, તા. ૨. ન. તરફથી ૩૯ લેખે રૂ૧૦૮. એ ઉપરાંત શેઠ હોરમસજી જમશેદજી મીસ્ત્રીએ આસપીટલના ચાલુ વપરાસ માટે ૨૪ કાચનાં મોટાં અને ૩૪ નાના ગલાસો, ૧૨૬ જોડી કોરીનાં પીયાલાં રકાબી, ૬ કોરીના દુધના જગ, ૬૦ કોરીની પલેટો, ૨ કોરીની ફલાઇ ડીશ, ૧ કોરીનો ચા માટે સટ, ૧૨ ચમચા, ૩૬ ચમચી તથા ઇનામલની ૧ બાલદી, ૮ દુધના જગ, ૧૪૪ પલેટો, ૧૫ પીડીંગ કપ, ૨૪ ગલાસો, ૧ પુડીંગ ડીશ, ૧ કીટલી અને ૨ ગીનડી તેમજ ૨૫ બારસોપ અને ૧ બાકસ કારબોલીક સોપ ભેટ આપયો હતો.

ડાૅ૦ માસીનાની હાસપીટલના નીભાવ ફંડમાં આ વરસે વ્યાજ વાપરવાની સરતે કુલે રૂ ૮૫૧૪ ભરાયા હતા, તેમાં બાઈ હમાબાઇ ફરામજી પીટીટે પોતાના મરહુમ માતાજી બાઈ આવાંબાઇનાં પુન માટે રૂ૫૦૦૦નો પોરટ ત્રસટનો બોંડ આપ્યો હતો કે એનું વયાજ મરહુમ બાઇને નામનું એક બીછાનું સથાપી તે માટે વાપરવું, મરહુમ શેઠ બેહેરામજી રૂસતમજી શરાફની યાદમાં રૂ૫૦૦ તથા મરહુમ શેઠ પેશતનજી રૂસતમજી શરાફની યાદમાં રૂ૫૦૦ મરહુમનાં માતાજી બાઈ હીરાંબાઇ તથા બાવા શેઠ રૂસતમજીએ આપ્યા હતા કે એનું બ્યાજ ગરીબ જરથોસ્તી દરદીઓ માટે વાપરવું, મરહુમ શેઠ ડોસાભાઇ દાદાભાઈ આલબલેસનાં પુન માટે રૂ૫૦૦નું પોરટ ત્રસટનું બોંડ મરહુમના બાઇ હીરજીબાઈ દાદાભાઇ આલબલેસ, ધણીઆણી બાઇ શીરીનબાઇ તથા છોકરાંઓએ આપ્યું હતું કે એનું બ્યાજ ગરીબ જરથોસ્તી દરદીઓ માટે વાપરવું, શેઠ બરજોરજી ખરશેદજી પાવરીએ પોતાના મરહુમ ધણીઆણી બાઈ હીરાંબાઈ તથા મરહુમ દીકરાઓ શેઠો નશરવાનજી અને ખરશેદ જીની યાદમાં રૂ૧૦૦૦, મરહુમ શેઠ મેરવાનજી ખરશેદજી મહેતાના પુન માટે એવણના છોકરા શેઠ કેખશરૂએ રૂ૧૦૧ અને દીકરી બાઇ જાઇજી રૂસ્તમજી દુબાશે રૂ૫૦, નવાં વરસની ખુશાલીમાં એક જરથોસ્તી બાનુએ રૂ૩૦૦, શેઠ કેખશરૂ મેહેરવાનજી મેહેતાએ પોતાના મરહુમ બેટા શેઠ જેહાંબક્ષની યાદમાં રૂ૧૦૧ તથા પોતાનાં મરહુમ ધણીયાણી બાઇ ધનબાઇના પુન માટે રૂ૪૧૨ અને બાઈ ધનબાઇના પુણ માટે મરહુમના નરણ બાઇ જાઈજી રૂસતમજી દુબાસે રૂ૫૦. એ ઉપરાંત બાઈ માણેકબાઇ જહાંગીર વાછાએ પોતાના મરહુમ બેટા શેઠ ફરામરોઝના પુણ માટે રૂ ૪૫૦૦ ના પોરટ ત્રસટના બોંડો આપ્યા હતા કે એનું બ્યાજ મરહુમ શેઠ ફરામરોઝના નામનું એક બીછાનું સ્થાપી તે માટે વાપરવું.

ડાકટર માસીનાની લોકપ્રીય હાસ્પીટાલ માટે એક જાથુકનું અને લાયક મકાન બાંધવા સારૂ ઉભાં કીધેલાં ડા૦ માસીના આસ્પીટલ બીલડીંગ ફંડમાં ભરાયલા ગયે વરસના ઈનિતેખાબમાં છપા યલા કુલે રૂ ૧૫૭૧૮૩–૪–૬ ઉપરાંત આ વરસમાં ભરાયલી નીચલી મુખય રકમો :—શેઠ અરદેશર નશરવાનજી મોદી તથા ધણીઆણી બાઈ રતનબાઇએ રૂ ૮૬૫, બાઇ ધનમાએ અરદેશર નશરવાન જી મોદીએ પોતાનાં અશો રવાનોની યાદમાં રૂ૨૦૦, શેઠ ફરામજી શાપુરજી નારીઅલવાળાએ પો તાના મરહુમ ભાઇ શેઠ જહાંગીરનાં પુન માટે રૂ૧૦૦૧, એક જરથોસ્તી P. S. N. તરફથી રૂ૧૦૦૧, ડાકટર દાદાભાઇ નવરોજજી સાહેરે પોતાના મરહુમ ભાઈ શેઠ અરદેશરના પુન માટે રૂ૫૦૦, આસ્પીટલનું ભલું ઇચછનાર એક જરથોસ્તી રૂ૫૦૦, ડા૦ બેહેરામજી નવરોજજી દારબશેઠ રૂ૫૦૦, બાઈ કુંવરબાઇ અરદેશર ચીનાઈ રૂ ૫૦૦, મરહુમ બાઇ પીરોજબાઇ દાજીભાઇ બારી આના પુન માટે મરહુમના બેટાઓએ રૂ૫૦૦, અમારાં માતપીતા જરબાઇ અને ફરદુનજી સીરવા

ઇનાં પુન માટે રૂ૨૫૧, બાઈ ધનબાઇજી મનચેરશાહ મેહેતા રૂ૨૫૦, મરહુમ શેઠ જહાંગીરજી તીજોરીવાળાની યાદમાં મરહુમનાં કુટુંબીઓએ રૂ૨૦૧, શેઠ બેજનજી રૂસ્તમજી કાંગા રૂ૨૦૦, શેઠ ફરામજી પેસતનજી કુપર રૂ૧૫૦, ડા૦ અરદેશર હોરમસજી ઘાસવાળા રૂ૧૨૫, X. Y. તરફથી રૂ૧૦૧, શેઠ પાલણજી દાદાભાઇ ચવના રૂ૧૦૧, મરહુમ ધણીઆણી બાઇ જરબાઈના પુન માટે રૂ૧૦૧, શેઠ સોરાબજી દાદાભાઇ પાવરી રૂ૨૦૨, મરહુમ ધણીઆણી બાઇ બચુબાઈનાં પુન માટે રૂ૧૦૦, ડા૦ માસીનાની આસ્પીટલનું ભલું ઇચ્છનાર એક જરથોસતી તબીબ રૂ ૧૦૦, ડા૦ સોરાબજી ડોસાભાઇ દેશાઇ રૂ૧૦૦, મરહુમ બાઇ આવાંબાઇ મેરવાનજી વહાડયાની યાદમાં રૂ ૧૦૦, દા૦ ગ૦ તરફથી રૂ૧૦૦, ડા૦ માસીનાની આસપીટલને ફતેહ ઇચ્છનાર એક જરથોસતી રૂ૫૦૧, મરહુમ A. J. M. ની યાદમાં રૂ૫૦૦, મી૦ P. H. P. રૂ૫૦૦, શેઠ અરદેશર મેહેરબાન ઇરાની રૂ ૧૦૦, શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી મેહેતાએ પોતાના દીકરા શેઠ બેહેરામજીના દીકરા જમશેદજીની નવજોતની ખુશાલીમાં રૂ૧૦૦, ડા૦ મીઠીબાઇ ખરશેદજી ખંબાતા તથા બેનો રૂ૨૫૦, એક જરથોસતી કુટુંબે અશો ફરોહરની યાદમાં રૂ૨૨૦, એક જરથોસતી રૂ૧૦૧, શેઠ દોરાબજી ફરામજી રૂ૧૦૧, મરહુમ માતાજી તથા બાવાજીનાં પુનને માટે પે૦ દી૦ સો૦ તરફથી રૂ૧૦૦, એક જરથોસતી બાનુ રૂ૧૦૦, શેઠ કેખશરૂ અરદેશર મોદી તથા ધણીઆણી બાઈ રતનબાઇએ પોતાના અશો રવાનોની યાદમાં રૂ૨૦૦, શેઠ સોરાબજી અ. મેરવાનજી ઇરાની રૂ૧૫૧, શેઠ અરદેશર નશરવાનજી મોદીની મારફતે કલકતાની એવણની માલેકીની પેહેડીવાળા ભાઇઓ ખરજોરજી ફરામજીની કુંપની હસતકથી શેઠ જમશેદજી ફરામજી માદનની એલફીનસટન નાટક ટોળીએ કલકતામાં તા૦ ૩૦ મી સપટેમબર ૧૯૦૭ ને દીને નાટક કરી તેની કુલે ઉપજના રૂ૧૦૧૦ તથા તેમાં રૂ૯૧ શેઠ જમશેદજીએ ઉમેરી રૂ૧૧૦૧ આપ્યા, આનરેબલ સર ફીરોઝશાહ મેરવાનજી મેહેતા રૂ૨૦૦૦, શેઠ શાપુરજી જીવાજી બાટલીવાલાએ પોતાના મરહુમ માતાજી બાઇ પીરોજબાઇનાં ઉઠમણામાં ભરેલા રૂ૧૫૦૦, આસપીટલનું ભલું ઇછનાર એક જરથોસતી ગ્રહસથે પોતાનાં મરહુમ માતાજીનાં પુનને માટે (ત્રીજીવાર) રૂ૫૦૦, શેઠ મેરવાનજી નાનાભાઈ મેહેતા રૂ૨૫૧, શેઠ કાવશજી ધનજીશાહ રૂ૩૦૦, બાઈ શીરીનબાઇ દારાબ પેશોતનજી દસતુર રૂ૫૦ અને એજ બાઇએ મરહુમ ભાણેજ બાઇ માણેકબાઈ ફરદુનજી મુલ્લાંની યાદમાં રૂ૫૦, મરહુમ બાઇ નવાજબાઇ કાવસજી શાપુરજીની યાદમાં રૂ૧૦૦, શેઠ હોરમજી નવરોજી મોદી (ચીન) રૂ૨૦૦૦, શેઠ નવરોજી સોરાબજી કાવારાણા રૂ૧૨૫, એક જરથોસતી રૂ૧૫૦, બાઇ જરબાઈ અરદેશર હજારી રૂ૧૦૧ અને બાકીની પરચુટણ રકમો મલી કુલે રૂ ૧૭૭૯૬૦ ભરાયા હતા.

પારસી ફીવર હોસપીટલ ફંડમાં આ વરસે કુલે રૂ૩૧૮૯-૮ ભરાયા હતા, તેમાં નીચલી મુખય રકમો હતી :—મરહુમ બાઇ દીનબાઈ સોરાબજી ખરશેદજી નરીમાનના ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ૧૦૦, બાઈ પીરોજબાઇ જમશેદજી જીજીભાઇના ઉઠમણામાં શેઠ જીવાજી શાપુરજી બાટલીવાળાએ ભરેલા રૂ ૧૦૦, બાઈ સુનાબાઇ મીનોચેહેર વકીલ રૂ ૧૦૦, મરહુમ શેઠ નશરવાનજી દાદાભાઇ નવસારીવાળાનાં પુનને માટે રૂ૧૫૦, મરહુમ ડા૦ રૂસતમજી નશરવાનજી ખોરીની યાદમાં રૂ ૧૦૦, Love રૂ૩૦૦, મરહુમ ડા૦ રતનશાહ માણેકજી મોદીના ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ૨૦૦, દીકરી તેહમી સારી થઇ તેની ખુશાલીમાં બાઇ આલામાય રૂસ્તમજી ભરૂચા રૂ૧૦૦, સર જાહાંગીર કાવસજી જાહાંગીર બારોનેટ થયા તેની ખુશાલીમાં એક ખેરખાહે રૂ૧૦૦, બાઈ ધનબાઈ જમશેદજી બાઇસે પોતાના મરહુમ ખાવીંદ શેઠ જમશેદજીના ઉઠમણામાં ભરેલામાંથી રૂ૧૦૦, શેઠ બેજનજી રૂશતમજી કાંગા રૂ૧૦૦ અને બાઈ કુંવરબાઈ રૂશતમજી અજ્તરીના પુણ માટે રૂ૨૦૨.

ધી એડમસ વાઇલી મેમોરીયલ આસપીટલ ફંડમાં આ વરસે પારસીઓના કુલે રૂ૧૦૫૫ ભરાયા હતા તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી :—મીસીસ રતન જે. તાતા રૂ૫૦૦, શેઠ દોરાબ જે. તાતા રૂ૧૦૦, શેઠ જમશેદજી અ. વહાડીઆ રૂ૧૦૦, શેઠ ફ. રૂ. વહાડીઆ રૂ૫૦, મીસીસ એન. જે. દાદી રૂ૨૫ અને મીસીસ કેરસાસ્પજી દાદાચાનજી રૂ૨૫.

કરાંચીની લેડી ડફરીન આસપીટલમાં રાખેલી દેશી નરસો માટે ઘરો બાંધવાના ફંડમાં શેઠ નશરવાનજી રૂશતમજી મેહતા રૂ૧૦૦૦, શેઠ બેહરામજી એદલજી રૂ૨૦૦ અને શેઠ સોપારીવાલાએ રૂ૫૦ મલી રૂ૧૨૫૦ ભરાયા હતા.

રાવલપીંડીના જાણીતા શેહેરી ખા૦ બા૦ ધનજીભાઈ ફકીરજી કોમોડોરે તયાંની મીશન આસપીટલમાં એક બીછાનું ખાસ પારસીઓ માટે આપવા એ આસપીટલના લગતાવલગતાઓ સાથે ગોઠવણ કરી છે. એ બીછાણાને લગતો સઘલો ખરચ ખા૦ બા૦ ધનજીભાઇ આપશે.

બારડોલીના પેટા મહાલ વાલોડ ખાતે એક નવી ડીસપેનસરી બાંધવા માટે નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇએ રૂ ૩૫૦૦ આપ્યા હતા તેમજ સુરત જીલ્લા લોકલ બોરડે પણ એટલી રકમ આપવા જણાવી હતી જ્યારે એ ડીસપેનસરી માટે જમીન મુફત આપવી કે કેમ તે વીષે નામદાર સરકાર વીચાર ચલાવે છે.

માથેરાનની શેઠ બેરામજી જીજીભાઇ આસપીટાલમાં જાથુકની એક નરસ રાખવા માટે ઉભા કીધેલાં નરસીંગ ફંડમાં સઘલી વરણના મલી કુલે રૂ૮૧૬૪ ભરાયા હતા તેમાં પારસીઓની નીચલી મુખ્ય રકમો હતી :—શેઠ રૂસતમજી બેરામજી જીજીભાઇએ રૂ૩૦૦૦ના ચાર ટકાના બોન્ડનું ફકત બાજ વાપરવા આપ્યા, શેઠ બમનજી દીનશાજી પીટીટ રૂ૧૦૦, બાઈ ગુલબાઇ બમનજી પીટીટ રૂ૧૦૦, શેઠ દોરાબ જમશેદજી તાતા રૂ૪૫૦, ઓ૦ ખા૦ બા૦ નવરોજી પેસતનજી વકીલ સી. આઇ. ઇ. રૂ૩૦૦, લેડી ફીરોઝશાહ મેહેરવાનજી મેહેતા રૂ૨૨૫, બાઈ હમાબાઈ ફરામજી પીટીટ રૂ૨૦૦, શેઠ રૂસતમજી પેસતનજી જાંહાંગીર રૂ૧૫૦, શેઠ અરદેશર ફરામજી સોલીસીટર રૂ૧૫૦, શેઠ નશરવાનજી નવરોજી વાડયા રૂ૧૫૦, શેઠ બાપુજી સોરાબજી પટેલ રૂ૧૫૦, લેડી દીનશા માણેકજી પીટીટ રૂ૧૦૦, મીસીસ પીરોશા બમનજી જીજીભાઇ રૂ૧૦૦, શેઠ જાલભાઇ અરદેશર શેઠ રૂ૧૦૦, શેઠ ડોસાભાઇ રૂસતમજી ઉમરીગર રૂ૭૫, મીસીસ જીજીબાઈ લીમજીભાઇ પાંડે રૂ૫૦, શેઠ જાંહગીર અરદેશર વહાડયા રૂ૫૦, મીસીસ દીનશાહ બમનજી વકીલ રૂ૫૦, મીસીસ હોરમસજી ન. મોદી રૂ૫૦, શેઠ કેકોબાદ કાવસજી એડનવાળા રૂ૫૦ અને બાકીની પરચુરણ રકમો મળી પારસીઓના રૂ૬૦૩૦. ભરાયા હતા.

શેઠ એદલજી ફરામજી આલબલેસના રગતપીતીયાંઓના આશ્રમસથાનના ફંડમાં આ વરસે પારસીઓએ લગભગ રૂ૧૦૦૦ ભરયા હતા, તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી :—ખા૦ બા૦ બરજોરજી ડી. પટેલ રૂ૫૦૦, શેઠ હીરજીભાઈ માણેકજી શેઠના રૂ૧૫૦, શેઠ એફ. આર. વાહાડયા રૂ૨૫ અને શેઠ રતન જે. તાતા રૂ૨૫. તેમજ વસઇનાં રગપીત આશ્રમના ફંડમાં શેઠ એ. કે. કામાએ રૂ૧૦ ભરયા હતા.

સીકંદરાબાદ ખાતે રગતપીતના દરદીઓ માટે એક આશ્રમ સ્થાપવાને ત્યાના કેનટોનમેંટ મેજીસ્ટ્રેટને ત્યાના જાણીતા એક પારસી ગ્રહસ્થે નાણાની સારી જેવી રકમ આપી હતી.

દેવલાલી ખાતે ડા૦ બહાદુરજી સેનેટરીયમના કમપાઉન્ડમાં બાંધવામાં આવનારી ડીસપેનસરી માટેના દેવલાલી ડીસપેનસરી નીભાવ ફંડમાં કુલે રૂ૧૬૭૯ ભરાયા હતા, તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી :—બાઇ જરબાનુ પેસતનજી બાઇસના ઉઠમણામાં ભરાયલી રકમમાંથી મરહુમના માતાજી બાઈ શીરીનબાઇએ રૂ૧૦૦૦ અને મરહુમ બાઇ મેહેરબાઈ ખરશેદજી તારાચંદના પુન માટે મરહુમનાં બેટીઓએ રૂ૫૦૦.

પારસી સુવાવડખાનાંના ફંડમાં આ વરસે મરહુમ લેફટેનંટ કરનલ એદલજી માણેકજી દામલાની યાદગારી રાખવા એઓના માતાજી રૂ૧૦૦૦, મીસીસ શેઠના રૂ૧૦૦૦, સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ બીજા બારોનેટ રૂ૧૦૦૦, ડા૦ કાવસજી હોરમસજી બીલીમોરીયા રૂ૧૦૦૦ અને શેઠ નશરવાનજી જાંગીરજી વાડીઆના ધરમ ખાતાંના ત્રસટીઓ મલી કુલે રૂ૬૦૦૦ ભરાયા હતા.

પરોપકારી બાનુ બાઇ શીરીનબાઈ મનચેરજી કામા હસતકના વાંદરેના પારસી કોનવેલેસંટ હોમ માટેનાં ફંડમાં આ વરસે કુલે રૂ૬૪૦૬ ભરાયા હતા, તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી :-મરહુમ શેઠ હોરમસજી મનચેરજી કામાનાં ધરમ ખાતાંના ત્રસતીઓ તરફથી મે ૧૯૦૭ થી એપ્રીલ ૧૯૦૮ સુધીના રૂ૩૬૦, શેઠો મેહેરવાનજી તથા હોરમસજી મનચેરજી કામાએ અકટોબર ૧૯૦૭ થી સપટેમબર ૧૯૦૮ સુધીના રૂ૩૬૦, મરહુમ મુરબીજી બાવાજી સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ બેરોનેટનાં પુન માટે બાઈ હીરાંબાઇ જમશેદજી પીટીટે એક બીછાનાના ૧૯૦૮ ના જાનેવારીથી દીસેમબર સુધીના રૂ૩૬૦, મરહુમ માતાજી લેડી સાકરબાઈ દીનશાજી પીટીટનાં પુન માટે બાઈ બચુબાઇ મેરવાનજી સોરાબજીએ એક બીછાનાના ૧૯૦૮ ના જાનેવારીથી દીસેમબર સુધીનાં રૂ૩૬૦, શેઠ દોરાબજી જમશેદજી તાતાએ એક બીછાનાના ૧૯૦૮ ના જાનેવારીથી દીસેમબર સુધીના રૂ૩૬૦, Sympathy તરફથી એપ્રેલ ૧૯૦૮ થી મારચ ૧૯૦૯ સુધીના એક બીછાનાના માટે રૂ૩૬૦, શેઠ રતનજી જમશેદજી તાતાએ એપ્રેલ ૧૯૦૮ થી મારચ ૧૯૦૯ સુધીના એક બીછાના રૂ૩૬૦, માથેરાનમાં કોનસરટ કીધો તેની આવકના રૂ૩૫૦, બાઇ જાઇજી જાંગીર દાવરે મરહુમ માસી બાઈ પીરોજબાઇ નશરવાનજી વાડીઆનાં ઉઠમણામાં ભરેલા રૂ૫૦, બેન સુનાની યાદમાં રૂ૫૦, શેઠ રૂસતમજી અરદેશર વાડયાના પુન માટે રૂ૫૦, માથેરાન પીકનીક ગયલા જરથોસતીઓ તરફથી રૂ૭૧, બાઇ ગુલબાઇ

સોરાબજી દુબાસ રૂ૧૦૦, મરહુમ શેઠ માણેકશાહ બેરામજી માસતરની યાદમાં એવણની પુંજીમાં થી રૂ૫૦, એક જરથોસતી બાનુ રૂ૬૦, બાઇ સુનાબાઈ મીનોચેહર વકીલ રૂ૧૦૦, એક સગાની યાદમાં રૂ૫૦, રંગુનવાસી પારસી બાનુ રૂ૧૦૦, બહેન મેરબાઇ ધનજીભાઈ વહાડીયાની યાદમાં બાઈ બીખાઇજી જમશેદજી કામાએ રૂ૫૦, બાઇ માણેકબાઇ પીરોજશાહ બમનજી જીજીભાઈ રૂ૧૦૦, એક જરથોસતી બાઇએ પોતાની દીકરીની નવજોતની ખુશાલીમાં રૂ૫૦, શેઠ ઈ. પી. લાલકાકા રૂ૧૦૦, મરહુમ બાઇ આઈમાય ખરશેદજી રૂ. કામાની યાદમાં તેવણના દીકરા દીકરીઓએ રૂ૫૦, સીમપથાઈઝર રૂ૧૦૦, એક પારસી બાનુ રૂ૫૦, મીસીસ અરદેશર બી. દુબાશ રૂ૧૦૦, મીસીસ દારાશા બી. દુબાશ રૂ૧૦૦, શેઠ એદલજી કુવરજી પટેલ રૂ૧૦૦, મીસીસ ફરામજી એ. વકીલ રૂ૫૦, My Mite રૂ૧૦૦, શેઠ કેખશરૂ હોરમજી જડજ રૂ૫૦, તમારા કામને વખાણનાર રૂ૧૦૦, એક પારસી બાનુ રૂ૭૫, મરહુમ બાઇ દીનબાઇ જાંગીર મોદીની યાદમાં રૂ૫૦, મરહુમ બાઈ બચુબાઈ લેશુગરનાં પુન માટે રૂ૬૦, એક સગાની યાદમાં રૂ૫૦, મરહુમ શેઠ દોરાબજી નવરોજી વાચ્છાની યાદમાં રૂ૯૫, શેઠ રૂસ્તમજી હોરમજી પાટક રૂ ૫૧ અને બાઇ આવાબાઇ હોરમજી બામજી રૂ ૫૦.

ઉપલા કોનવેલેસંટ હોમ માટે એક મીલકત ખરીદ કરવા ઉભાં કીધેલાં ફંડમાં કુલે રૂ૧૦૭૪૦ ભરાયા હતા તેમાં નીચલી મુખય રકમો હતી:—શેઠ દોરાબજી જમશેદજી તાતા રૂ૫૦૦૦, બાઇ હમા બાઇ ફરામજી પીટીટ રૂ૨૦૦૦, મીસીસ ફીરોઝશાહ બમનજી જીજીભાઇ રૂ૫૦૦, શેઠ જાલભાઈ અરદેશર શેઠ રૂ૫૦૦, આનરેબલ ખાં૦ બા૦ નવરોજી પેસતનજી વકીલ રૂ૫૦૦, બાઈ મેહેરાં ફરામજી પાંડે તથા બાઇ કુમાં ફરામજી પાંડે મળી રૂ૫૦૦, શેઠો ખરશેદજી સોરાબજી તથા અરદેશર સોરાબજી પટેલ મળી રૂ૫૦૦, મીસીસ હોરમજી એન૦ મોદી રૂ૩૦૦, મીસીસ કેકોબાદ કાવસજી એડનવાળા રૂ૧૦૦, મીસીસ અરદેશર બી૦ દુબાશ રૂ ૧૦૦, શેઠ એદલજી કુંવરજી પટેલ રૂ૧૦૦ અને મીસીસ દારાબશાહ બી. દુબાશ રૂ૧૦૦.

મરહુમ શેઠ અરદેશરજી હોરમશજી વાડીઆના ધરમખાતાના ત્રસ્ટીઓ શેઠો જમશેદજી અ. વાડીઆ, પી. એ. હોરમસજી, જાંહગીર અ. વાડીઆ, ખરશેદજી જ. અ. વાડીઆ અને નશરવાનજી પે. અ. વાડીઆએ મરહુમ શેઠ અરદેશરજીના ધરમ ખાતામાંથી મરહુમના વીલ પ્રમાણે સગાવાહલાંઓને મદદ કરવામાં એક રકમ ખરચીયા ઉપરાંત જરથોસ્તીઓને લગતાં બીજા ધરમ ખાતાઓને આ વરસે કુલે રૂ ૧૧૦૨૭ ની મદદ કરી હતી, તેમા મરહુમ શેઠ અરદેશર હો. વાડીઆ વાલી ધોબીતલાવપરની આંખની ઇસ્પીતાલ ચલાવવા એક વરસનાં ખરચના આપયા રૂ ૩૬૦૦, પરેલની લવજી વાડીઆ ડીસપેનસરી ચલાવવા એક વરસના ખરચના આપયા રૂ ૧૨૦૦, રતનનગરમા શેઠ અરદેશર હો. વાડીઆજીને નામનું ધરમનું દવાખાનું ચલાવવા એક વરસના ખરચના આપયા રૂ ૧૮૦, અહમદનગરની બઇરાં છોકરાંઓની ઇસિપીતાલ ફંડમાં રૂ ૧૦૦, ગરીબ જરથોસ્તીઓને મદદ કરવા માટે આપેલા રૂ ૨૯૫૨, પુનાની સાયનસ કોલેજ, મેડીકલ કોલેજ અને ટેકનીકલ કોલેજના ગરીબ છોકરાઓને અભયાસ ચાલુ રાખવા મદદ તરીકે આપેલા રૂ ૨૦૩૫, ગરીબ જરથોસ્થીઓને મદદ કરવા માટે બાઇ રતનબાઇ એ. બાલીવાલા વીગેરેએ ઉભાં કરેલાં ફંડમાં રૂ ૨૫૦, મી૦ અરદેશર હો. પારખ નામના જરથોસ્તીને ધંધો કરી ગુજરાનનું સાધન મેલવવા માટે રૂ ૧૦૦, મરહુમ શેઠ અરદેશરે રતનનગરમાં બંધાવેલા પાણીના તલાવની મરામત માટે એક વરસના રૂ ૬૦, મરહુમ મી૦ ગેરાના ફંડમાં રૂ ૨૫૦, મીસ મીલારડવાલી આંધરાઓ માટેની અમેરીકન મીશન સ્કુલના ફંડમાં રૂ ૧૦૦ અને ડા૦ કરંજીઆના ગરીબ જરથોસ્તીઓને ચસમા પુરા પાડવાના ફંડમાં રૂ ૨૦૦. એ ઉપરાંત ઉપલા ધરમખાતાંમાંથી પુણા ખાતે રગતપીતીઆઓને રહેવા માટે એક નવો બલોક બાંધવા સારૂ ત્યાના રગતપીત આશ્રામનાં મીશનખાતાંને રૂ ૫૦૦૦ ગયે વરસે આપવાથી તે મકાનને "અરદેશર હોરમજી વાહડયા લેપર એસાયલમ" કરીને નામ આપવામાં આવ્યું હતું.

મરહુમ શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટવાળા ગરીબ દીવાના જરથોસ્તીઓને મદદ આપવાના ફંડમાં આ વરસે પરચુટણ રકમો મલી કુલે રૂ ૨૧૮૫ ભરાયા હતા.

મરહુમ શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ પારસી ઓરફનેજનાં ફંડમાં આ વરસે કુલે રૂ ૧૯૬૨૭–૩–૯ ભરાયા હતા તેમા નીચલી મુખ્ય રકમો હતી:—શેઠ ખરસેદજી રૂસતમજી લીંબુવાલાના એકજીકયુતરો શેઠો સોરાબજી તથા રતનજી ખરસેદજી લીંબુવાલાએ રૂ ૩૦૦૦, શેઠ ખરસેદજી કાવસજી બરસે પોતાના ધણીઆની બાઇ બચુબાઇના પુણ માટે રૂ ૩૦૦૦, શેઠ ઉકરજી કાવસજી

ઉમરીગરે પોતાના ધણીઆની બાઈ રતનબાઇનાં પુણને માટે રૂ ૩૦૦૦, ડા૦ પીરોજશાહ પેસતનજી બલસારાએ (એદનથી) રૂ ૧૦૦૦, મરહુમ બાઇ નવાજબાઇ તે મરહુમ સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ પેહલા બેરોનેટનાં બેટી તથા મરહુમ શેઠ પીરોજશાહ મેહરવાનજી જીજીભાઇનાં વીધવાના પુણને માટે એવણના ત્રસ્તદીડની રૂએ ત્રસ્તીઓએ રૂ ૫૬૦૦, બાઇ જાઇજી બમનજી દાવર તથા શેઠ રૂસતમજી હોરમસજી પાટકે બેહેસ્તનશીન બાઇ સુનાબાઇ હોરમસજી શાપુરજી પાટકનાં મરહુમ દીકરી બાઈ નવાજબાઈના દાકરા શેઠ લીમજીભાઇ દીનશાજી મુસના પુણ માટે રૂ ૫૦૦ અને મરહુમ બાઇ બચુબાઈ દોરાબજી હોરમસજી ડાકટરના પુણ માટે એવણના એકજીકયુતરો શેઠો હોરમસજી દોરાબજી ડાકટર તથા ફરામજી જમશેદજી કયોકે રૂ ૩૦૦૦.

નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇએ પારસીઓને માટે કરેલી સખાવતનાં ધરમખાતાની મુંબઇની છોકરા તથા છોકરીઓની નીશાલોના વીદયારથીઓ જેઓને માબાપ અથવા વાલીની કમ ગુંજાશને લીધે ખોરાક બરોબર મલી શકતો નથી, તેવાં બચાંઓને બપોરનાં એક વખત ખાણું મુફત આપવાના હેતુથી એ ખાતાંની કમીટીના સાહેબોએ ઉઘાડેલા ભોજન ફંડમાં કુલે રૂ૬૫૩૭–૬ ભરાયા હતા તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી :–બાઇ ગુલબાઈ બમનજી પીટીટ રૂ૯૬૦, બાઈ હમાબાઈ ફરામજી પીટીટ રૂ૭૨૦, આએ ખાતાંના એક આગલા વીદયારથીએ રૂ૫૦૦, બાઇ જરબાઈ નવરોજજી વાડીઆ રૂ૪૮૦, શેઠ ફરામજી રૂસતમજી વાડીઆ રૂ૨૫૦, દાવેજર લેડી ગુલબાઈ જમશેદજી જીજીબાઈ રૂ૨૪૦, મરહુમ નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ ચોથા બારોનેટ રૂ૨૪૦, શેઠ જાલભાઇ અરદેશર શેઠ રૂ૨૪૦, શેઠ પેસતનજી બહમનજી પુનાવાલા રૂ૨૦૦, પારસી બોટીંગ કલબ રૂ૧૮૦, દાવેજર લેડી જરબાઇ જમશેદજી જીજીભાઇ રૂ૧૪૪, શેઠ કાવશજી દાદાભાઇ દુબાશ રૂ૧૪૪, એક જરથોશતીએ દીકરા કાવશની યાદમાં રૂ૧૨૦, બાઇ વીરબાઇજી જાંહાંગીર દાવર ૯૬, બાઇ દીનબાઈ નશરવાનજી કુપર રૂ૯૬, એક પારસી રૂ૯૬, શેઠ આર. ડી. શેઠના રૂ૯૬, શેઠ મા. ખ. તારાચંદ રૂ૯૬, Sympathiser રૂ૯૬, શેઠ ડોસાભાઇ આર. ડી. શેઠના રૂ૯૬, શેઠ ધનજીભાઇ બહમનજી રૂ૮૫, એક જરથોશતી રૂ૬૦, ગરીબ હમદીન રૂ૬૦, બાઇ આવાબાઇ ધનજીભાઇ કામોદર રૂ૬૦, મરહુમ શેઠ કેખુશરો નવરોજી કાબરાજીની યાદમાં તેમનાં ફરજંદોએ રૂ૬૦, ધી પારસી સવીમરસ એસોસીએશન તરફથી રૂ૬૦, મુંબઇ જશન કમીટીના ઓનરરી સેક્રેટરી તરફથી રૂ૫૫–૩, ઓરીયનટલ વીમા કંપનીના પારસી સટાફ તરફથી રૂ૫૧, બાઇ દીનબાઈ ફરામજી શાપુરજી રૂ૫૦, શેઠ ધનજીભાઈ ફરામજી બાટલીવાલા રૂ૫૦, શેઠ રૂસતમજી ફરામજી શાપુરજી રૂ૫૦ અને શેઠ જાંહાંગીર શાપુરજી ગઝદર રૂ૫૦.

ઉપલી રકમો ઉપરાંત એ ધરમ ખાતામાં નીચલી વધુ મદદ આ વરસમાં મળી હતી:–શેઠ શાપુરજી જીવાજીએ પોતાની ધણીઆણી બાઇ ખરશેદબાઇનાં પુન માટે રૂ૬૦૦, ડાકટર પીરોજશા પેસ્તનજી વલસાડાએ મરહુમ શેઠ બેજનજી માણેકજી ધનભુરાની યાદમાં રૂ૫૦૦ અને ડાકટર બી. એસ. શરાફ રૂ૨૫ મળી રૂ૧૧૨૫ ભરાયા હતા.

મરહુમ શેઠ બેરામજી જીજીભાઇનાં પારસી કેળવણી ખાતાંના ફંડમાં આ વરસે મરહુમ શેઠ નસરવાનજી જહાંગીરજી વાડીઆ ચેરીટી ફંડના ત્રસ્ટીઓ ડા૦ ટેમુલજી ભીખાજી નરીમાન તથા શેઠ દીનશાહ સોરાબજી મોદીએ રૂ ૨૦૦૦ અને મરહુમ બાઇ ભીખાઇજી તે શેઠ એદલજી ખરશેદજી સુરતીના વીધવાના પુન સારૂ તેવણના બેટા ડા૦ ખરશેદજી અને બીજાં કુટુંબીઓએ મલી રૂ ૧૫૧ ભરીયા હતા.

ઇરાની જરથોસ્તી [illegible] કેળવણી માટેનાં ફંડમાં ભરાયલા ગયે વરસના કેનિતેખાબમાં છપાયલા કુલે રૂ ૪૦૦૫૭–૯–૪ ઉપરાંત આ વરસમાં ભરાયલી નીચલી રકમો :–કોબી ખાતે જરથોસ્તીઓએ ભરેલા તેમાં શેઠો તાતા સનસની કું૦ યન ૫૦ અને બીજાં પરચુટણ મળી જુમલે યન ૧૦૪ ના રૂ ૧૫૮–૧–૩, મરહુમ આ૦ પાલનજી નવરોજી પાવરીના વારેસો રૂ ૧૦૦, મરહુમ બાઇ કુંવરબાઈ તે શેઠ નશરવાનજી માણેકજી ગઝદરનાં બેટી અને શેઠ ધનજીભાઇ બહમનજી ઇરાનીનાં ધણીયાણીનાં ખેસીઓએ રૂ ૫૧ અને "અ" રૂ ૫૦ મળી કુલે રૂ ૪૦૪૧૬–૧૦–૭ ભરાયા હતા.

ઇરાન દેશમાં રહેનારા ગરીબ જરથોસ્તીઓની હાલત સુધારવા માટેનાં ફંડમાં આ વરસે લગભગ રૂ ૫૦૦૦ ભરાયા હતા, તેમાં કેળવણી માટે રૂ ૩૦૦૦ બ્યાજ વાપરવાની શરતે મલ્યા હતા. એ ઉપરાંત ધંબાર વગેરે માટે જુદાં ખાતાં પડાવીને બ્યાજ વાપરવાની શરતે રૂ ૧૫૦૦ આપવામાં આવ્યા હતા.

મુંબઇના નાવારેસ ઇરાની જરથોસતીઓને વાસ્તે કીધેલાં ધરમખાતાં માટે મરહુમ શેઠ કાવસજી બહેરામજી બનાજીનાં આતશબહેરામમાં મુકેલી પેટીમાંથી રૂ૬૩–૧૨ અને મરહુમ શેઠ હોરમજજી બમનજી વહાડયાજીનાં આતશબેહેરામની પેટીમાંથી રૂ૧૯–૪ મળી કુલે રૂ૮૩ મલ્યા હતા.

આંધળાઓ માટે વીકટોરીયા મેમોરીયલ સકુલના ફંડમાં આ વરસે કુલે રૂ ૬૦૨ ભરાયા હતા, તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી :–શેઠ દોરાબજી રૂસતમજી કામા (લંડન) રૂ ૩૧, જરથોસતી બાનું (અમદાવાદ) રૂ૫૦, શેઠ કાવસજી બેજનજી શેઠના રૂ ૫૦, શેઠ મહેર બમનશાહ રૂ ૨૫, શેઠ જામાસજી માણેકજી રૂ ૨૫, શેઠ જાહાંગીર બમનજી પીટીટ અને ધણીયાણી રૂ ૫૦, એક અથોરનાન બાઈ રૂ ૫૦, એક પારસી ગ્રહસ્થે પોતાનાં માતાજીની યાદમાં રૂ ૫૫, મારા બાવાની યાદમાં ૫૦, મરહુમ બાઇ મહેરબાઇ નશરવાનજી વાચ્છાગાંધીના યાદમાં મરહુમની દીકરીએ રૂ૨૫, મરહુમ શેઠ રૂસતમજી હોરમજી ગાંધીની યાદમાં રૂ૨૫ અને મરહુમ શેઠ જહાંગીરજી દાદાભાઇ મોદીની યાદમાં રૂ ૨૫.

આફ્રીકાવાળા શેઠ સોરાબજી નવરોજી ગોરવાળાએ માસીક રૂ ૩૧૫ નાં ભાડાવાલું એક કુશાદે મકાન આફ્રીકાના બોઆ ગામના કાફ્રોને કેળવણી આપનારાં મીશનને બક્ષીસ આપયું છે. આ મકાન દશ ટકાના વ્યાજની ઉપજ આપનારૂ ગણીએ તો તેની કીંમત રૂ ૩૭૮૦૦ ની થવા જાય છે. શેઠ ગોરવાળાએ છપનયા ભયંકર દુકાળ વેળાએ દુકાળયાંઓને ઘણી કીંમતી મદદ કીધી હતી.

સુરતની પારસી ધરમશાળાનાં પારસી પંચાયતને હસતક ઉભાં થયલાં ફંડમાં ભરાયલા ગયે વરસના ઇનતેખાબમાં છપાયલા કુલે રૂ૬૫૨૮–૧૩ ઉપરાંત આ વરસે ભરાયલી નીચલી મુખ્ય રકમો :–શેઠ કાવસજી ધનજીભાઇ ધનભુરા રૂ૩૦૦, શેઠ રૂસતમજી મનચેરજી કુકાએ શેઠ નશરવાનજી જહાંગીરજી ખંબાતાના પુન માટે રૂ૫૦૦ અને બાકીની પરચુટણ રકમો મળી રૂ૭૩૭૬ ભરાયા હતા.

નાગપોરની શેઠો બીલીમોરીયાવાલી ધરમશાળાના નીભાવ ફંડમાં આ વરસે કુલે રૂ ૩૫૦૧ ભરાયા હતા, તેમાં શેઠો રૂસતમજી પેસતનજી વરધેવાળાની કંપની રૂ ૧૦૦૦, શેઠ દા૦ મં૦ દુંગાજીએ પોતાનાં ધણીઆણી મરહુમ બાઇ ખોરશેદબાઇના પુણ માટે રૂ ૫૦૦, તથા મરહુમ બાઇ નાલીબાઇ તે શેઠ મેરવાનજી નાનાભાઈ મેહેતાનાં ધણીઆણીનાં પુણ માટે રૂ ૫૦૦, શેઠ રતનજી મેરવાનજી ચીચગરે રૂ ૫૦૦, શેઠો કેખશરૂ, બેહેરામજી અને બ્રધરસોએ રૂ ૫૦૦ અને શેઠ દીનશાજી મનચેરજી પંથકીએ પોતાના દીકરા મરહુમ શેઠ રૂસતમજીના પુણ માટે રૂ ૫૦૧.

હુબલી ખાતે ધરમશાળા બાંધવા માટે અબકારી કનત્રાકટરો, શેઠ બરજોરજી માણેકજી પટેલ તથા તેઓના ભાગયાઓ શેઠો ભીખાજી બરજોરજી બારીઆ, સોરાબજી હોરમસજી ભરૂચા અને બીરાદરો તથા દોરાબજી માણેકજી પનવેલીવાળાએ પોતાનો રૂ૮૦૦૦ ની કીંમતનો બંગલો અને તેને લગતી જમીન તથા ફરનીચર તેમજ બીજી સરવે સામગ્રી સુધાં જરથોસ્તીઓના ધરમશાળા તરીકેના વપરાસ માટે ત્યાંની અનજુમનને એવી સરતે સ્વાધીન કરયો હતો કે અનજુમને તેનો જાથુકનો નીભાવ કરવો. વળી જો કોઈ સખી ગ્રહસ્થ દાદગાહ કરવાની ખાએશ ધરાવતા હોએ તો એ બંગલાને લગતી ખાલી જમીન ઉપર એક લાયક મકાન ઉભું કરવા દેવાની એ શેઠોએ પરવાનગી આપી છે. આ સથાપવા ધારેલાં મકાનનું નામ "હોરમઝદ બાગ" આપવામાં આવશે અને તેના નીભાવ માટે ત્યાંની અનજુમન પાસે રૂ૨૦૦૦ ની રકમ સેવીંગ બેંકમાં અનામત મુકેલી છે તેમજ ઉપલી હીલચાલ શરૂ થતાં ત્યાંના જરથોસ્તીઓએ રૂ૧૫૦૦ ભરયા હતા તથા એક સખી ગ્રહસથે દાદગાહ સ્થાપવા રૂ૫૦૦૦ આપવા ખાહેશ દેખાડી હતી.

દેવલાલી ખાતે નવાં દોખમા તથા ધરમક્રીયા માટે ઉઘાડેલાં ફંડમાં ભરાયલા ગયે વરસના ઇનતેખાબમાં છપાયલા કુલે રૂ૧૨૫૭૪–૧૨–૩ ઉપરાંત આ વરસમાં ભરાયલી નીચલી મુખ્ય રકમો :– બાઇ ગુલબાઇ સોરાબજી દુબાશ (કરાંચી) રૂ૨૫, શેઠ હીરજીભાઈ નવરોજી પારખ રૂ૨૮, એક જરથોસતી બાનુ રૂ૨૮, બાઈ ગુલબાઇ માણેકજી પાઉંવાળા રૂ૫૧, શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પાઉંવાળા રૂ૨૫, મરહુમ બાઇ ડોશીબાઈ રતનજી મોદીના ફંડમાંથી એવણના ભાણેજ શેઠ જમશેદજી રતનજી દુબાશના ઉઠમણામાં ભરેલા રૂ૨૫, અશોની યાદમાં રૂ૨૫, ન૦ મ૦ કા૦ તરફથી રૂ ૨૫ અને દેવલાલી ખાતે ફરતી રાખેલી ચોપડીમાં ભરાયલા રૂ૩૮૯ અને બાકીની પરચુટણ રકમો મળી કુલે રૂ૧૩૫૮૦–૧૨–૩ ભરાયા હતા.

મહાબળેશ્વરના આરામગાહના ફંડમાં આ વરસે કુલે રૂ૩૭૬ ભરાયા હતા, તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી :–શેઠ કાવસજી જ૦ લાલકાકા રૂ૧૦૦, શેઠ મનચેરજી રૂસતમજી રાનજી રૂ૨૫,

શેઠ હોરમજી સોરાબજી રૂ૫૧, મરહુમ ખેસીની યાદમાં રૂ૨૫, શેઠ હોરમજી એદલજી આલબલેસ તથા ધણીઆણી રૂ૨૫ અને શેઠ ફરામરોજ હોરમસજી આલબલેસ રૂ૨૫.

લાનોલીનાં દોખમાનાં ફંડમાં આ વરસે લાનોલીના જરથોસતી રહીશો તરફથી દર માસે વસુલ થતા એપ્રીલથી સપટેમબર ૧૯૦૭ સુધીના રૂ ૧૪૯–૪, બાઇ માણેકબાઇ પીરોજશાહ સુરતી રૂ ૨૫, દોખમા મધે મુકેલી તીજોરીની પડતના રૂ ૧૯ મળી ૧૯૩–૪ ભરાયા હતા.

મરહુમ શેઠ દોરાબજી દીનશાહ એડનવાળાએ લાનોલીના દોખમાના સંબંધી બાંધી આપેલી સગડી મધે ચેરાગ ચાલુ રાખવા માટે મરહુમના સાહેબજાદાઓએ રોજ ૧૯ મો માહ ૨ જો ૧૨૭૫ થી રોજ ૧૯ મો માહ ૨ જો ૧૨૭૭ સુધી વરસ ૨ ના દર માસે રૂ૧૦ લેખે રૂ૨૪૦ આપયા હતા.

લાનોલી તથા ખંડાલાના જરથોસતી રવાનોને અવલમંજલ પહોંચાડવાનાં ફંડમાં કુલે રૂ૭૪૪ ભરાયા હતા, તેમાં નીચલી મુખય રકમો હતી :—ખા૦ બા૦ મનચેરજી કાવસજી મરઝબાન રૂ૧૦૦, શેઠ કુંવરજી કાવસજી અમરોલીવાળા રૂ૫૧, બાઇ દીનબાઇ મનચેરજી હીરજી રેડીમની રૂ૫૦, શેઠ ખરશેદજી હોરમસજી કેપટાન રૂ૨૫, બાઈ હીરાંબાઇ બરજોરજી વાચ્છાગાંધીએ પોતાના માસીજી મરહુમ બાઇ દીનબાઇ જહાંગીરજી ઘોંડીની યાદમાં રૂ૨૫, શેઠ પાલનજી પેસતનજી બાલાપોરીયા રૂ૨૫, દસતુર દારાબ હોરમજદીયાર દસતુર રૂ૫૧, શેઠ અરદેશર નશરવાનજી મોદી રૂ૫૦ અને બાઈ હીરાંબાઇ બરજોરજી વાછાગાંધીએ પોતાના કાકાજી મરહુમ શેઠ જહાંગીરજી રૂસતમજી મોદીની નંઇ થતે તેવણનાં મરહુમ ધણીઆણીની પુંજીમાંથી રૂ૫૦.

ઘોંડના જરથોસતી રવાનોનાં આરામગાહનાં ફંડમાં ભરાયલા ગયાં વરસના ઇનતેખાબમાં છપાયલા કુલે રૂ૯૩૫ાા ઉપરાંત આ વરસમાં ભરાયલી નીચલી મુખ્ય રકમો :—શેઠ બમનજી દીનશા પીટીટ રૂ૧૦૦, શેઠ કાવશજી દાદાભાઇ દુબાશ રૂ૩૦૦, શેઠ ડોસાભાઇ રૂસતમજી ઉમરીગરે પોતાની મરહુમ બેટી પીરોજાની યાદમાં રૂ૫૫, શેઠ નવરોજી પેસતનજી કંત્રાકટર રૂ૫૦, ડા૦ હોરમસજી કાવસજી લીંબુવાળા રૂ૧૦૦, શેઠ નશરવાનજી એદલજી અમરોલીવાળા રૂ૧૦૦, શેઠ અરદેશર દોરાબજી રબાડીએ મરહુમ ધણીઆણી બાઇ દીનબાઈ જમશેદજી ચાંદાના પુન માટે રૂ૧૦૦, શેઠ અરદેશર કુંવરજી પટેલે મરહુમ બાવા શેઠ કુંવરજીના પુન માટે રૂ૧૦૦, શેઠ હોરમસજી મનચેરજી ભરૂચા રૂ૭૫, શેઠ કાવસજી સોરાબજી વારડન રૂ૭૫, શેઠ દીનશા કાવસજી મીસતરી રૂ૬૦, શેઠ રૂસતમજી ફરામજી મુસ રૂ૫૦, શેઠ હીરાજી હોરમસજી બદર રૂ૫૦ અને પરચુટણ ભરાયલી રકમો મલી રૂ૨૪૫૨–૮ ભરાયા હતા. ઉપલી આરામગાહની આજુબાજુ દીવાલ બાંધવાના ફંડમાં મરહુમ બાઇ પીરોજા ડોસાભાઇ રૂસતમજી ઉમરીગરની યાદમાં રૂ૫૫ ભરવામાં આવ્યા હતા.

સકરના પારસી આરામગાહના ફંડમાં ભરાયલા ગયા વરસનાં ઇનતેખાબમાં છપાયલા કુલે રૂ૩૭૩૦ ઉપરાંત આ વરસમાં ભરાયલી નીચલી મુખય રકમો :—એક જરથોસ્તી તરફથી દીવાલ બાંધવાના ખરચના પેટામાં ૩ જા હફતાના રૂ૫૦૦, મરહુમ શેઠ જાલની યાદમાં શેઠ જહાંગીર હોરમસજી ઇરાની તથા ભોજાઈ બાઇ દઉલત જહાંગીર મલી રૂ૫૦ અને શેઠ વીકાજી અરદેશર તારાપોરવાળા રૂ૨૫ મલી કુલે રૂ૪૩૦૫ ભરાયા હતા.

કલીકટની ધરમશાળા તથા આરામગાહનાં ફંડમાં શેઠ નશરવાનજી મે. પટેલ રૂ૫૧ અને શેઠ રૂસ્તમજી ફરદુનજી જીનવાલા રૂ૨૫ મલી રૂ૭૬ આ વરસે ભરાયા હતા.

માથેરાનના આરામગાહના ફંડમાં આ વરસે શેઠ દાદી ભીમજી બાટલીબોઇએ રૂ૨૫ ભરયા હતા.

ઉતાકામંદની આરામગાહના ફંડમાં આ વરસે શેઠ પેસતનજી કાવસજી સોલીસીટર રૂ૫૧ અને શેઠ દીનશાહ માલેગામવાળા રૂ૫૧ મલી રૂ૧૦૨ ભરાયા હતા.

કાસમીરની આરામગાહના ફંડમાં આ વરસે રૂ ૩૨ ભરાયા હતા.

કસબે રાંદેરને મળતાં ગોદાવરાનાં સાત ગામોનાં રવાનોને અવલમંજલ પહોંચાડવાનાં તથા દોખમાનાં અને સગડીના સંબંધમાં બીજાં કામો આરંભવાને માટે ઉભાં કીધેલાં ફંડમાં ભરાયલા ગયે વરસના ઇનતેખાબમાં છપાયલા કુલે રૂ૭૪૯૦–૧–૬ ઉપરાંત આ વરસમાં ભરાયલી નીચલી મુખય રકમો :—શેઠ રૂસમજી મનચેરજી બુમલાએ પોતાના વહુ મરહુમ બાઇ શીરીનબાઇ રૂસતમજી ફરામજીના પુનને માટે વયાજ વાપરવાની શરતે રૂ ૫૦૦, શેઠો હોરમસજી નશરવાનજી કુપરની કં૦ રૂ૧૦૧, શેઠો બરજોરજી ફરામજીની કં૦ રૂ૧૦૧, શેઠ હોમી પેસતનજી એનકર રૂ૧૦૧, શેઠો બીલીમોરીયા એન્ડ લાલકાકા રૂ૧૦૧, શેઠો સી૦ અરદેશર એંડ સનસ રૂ૭૬, મરહુમ શેઠ શાપુરજી એદલજી ઓલપાડવાળા

જીના પુનને માટે રૂ૫૧, શેઠો પટેલ કં૦ રૂ૫૧, શેઠ ધનજીભાઈ કાનજી ફરનજીપાએ પોતાનાં માતાજી બાઈ ચાંદનબાઇનાં પુનને માટે રૂ૫૧, શેઠ નશરવાનજી કેકાઉશ મેહેતા રૂ૨૫, શેઠ પેસતનજી કાવસજી અરજાની રૂ૨૫, શેઠ ધનજીશાહ રૂસતમજી બોગા રૂ૨૫, ખા૦ બા૦ ધનજીભાઇ ફકીરજી કામાદોર સી. આઇ. ઇ. (મરીથી) રૂ૧૨૫, શેઠ બરજોરજી જીવણજી રાંદેલીઆ રૂ ૧૦૦, બાઈ ગુલબાઈ સોરાબજી દુબાશ (કરાંચીથી) રૂ૧૦૦, શેઠ ધનજીભાઇ બમનજી રૂ ૧૦૧, મરહુમ શેઠ જીવનજી જાંમાસજી મીસ્ત્રીનાં ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ૧૦૦ અને પરચુટણ રકમોના મળી કુલે રૂ૯૩૦૧-૧-૬ ભરાયા હતા.

હાથરસ સીટીના જરથોસતી રહાનોના આરામગાહના ફંડમાં આ વરસે કુલે રૂ ૧૦૮૪ ભરાયા હતા તેમાં નીચલી મુખય રકમો હતી :-શેઠો એમ. એમ. બાટલીવાળાની કું. રૂ૧૦૧, શેઠ એદલજી રતનજી મીસ્ત્રી રૂ૧૦૧, શેઠ પીરોજશાની કું. રૂ૧૦૧, શેઠ કેખશરૂ ભીખાજી દાદાચાનજી રૂ૫૧, શેઠ પેસતનજી દાદાભાઇ ગારીવાળા રૂ૫૫, શેઠ ખરશેદજી શેરાબજી પરભુ રૂ૩૧, શેઠ બમનજી રૂસ્તમજી ગારડ રૂ૨૫, શેઠ જહાંગીરજી પેસતનજી ધારવાર રૂ૨૫, શેઠ કાવસજી ધનજીભાઇ શીહોડીઆ રૂ૨૫, શેઠો ભીખાજી એનડ સનસ રૂ૨૫, ટેક્ષટાઇલ મીલના જરથોસતીઓ રૂ૩૦, શેઠ દોરાબજી કુવરજી મીસતરી રૂ૩૫, હુબલીના ધારવાડના જરથોશતીઓ રૂ૭૫, શેઠ બરજોરજી માણેકજી પટેલ રૂ૨૫ અને શેઠ પાલનજી નવરોજી કાપડીઆ રૂ૨૫.

ગોધરા ખાતે આરામગાહની જગા આગળ સઘડીનું મકાન બાંધવાના ફંડમાં આ વરસે શેઠ નશરવાનજી પેસતનજી વાઘલા રૂ૫૫૧ અને એક જરથોસતી રૂ૫૦ મળી રૂ૬૦૧ ભરાયા હતા.

જરથોસ્તી કોમના લાભ સાચવનારી મંડળીનાં ફંડમાં આ વરસે કુલે રૂ૪૫૯૭-૧૦ ભરાયા હતા તેમાં નીચલી મુખય રકમો હતી :-શેઠ હોરમસજી કાવસજી દીનશાહ એદનવાળાએ ગરીબ જરથોસતીઓને ધંધારોજગારમાં ધીરધાર કરવા સારૂ રૂ૨૦૦૦, શેઠ શાપુરજી બરજોરજી ભરૂચાએ ત્રણ છોકરાઓની ઓરફનેજની ફીના રૂ૫૪૦, બાઇ જરબાઇ નવરોજી વાડીયાએ ત્રણ છોકરાંઓની ઓરફનેજની ફીના રૂ૫૪૦, બાઈ રતનબાઇ એદલજી બામજીએ નોશીરવાન અદલ ઉદયોગશાળાના ચાલુ ખરચ માટે રૂ૪૮૦, એક જરથોસ્તીએ બે છોકરાઓની ઓરફનેજની ફીના રૂ૩૬૦, શેઠ હીરાજી પાઘડીવાળાએ ગરીબ જરથોસ્તીઓને ધંધારોજગારમાં ધીરધાર કરવા માટે રૂ૧૦૦, શેઠ ફરામજી કાવસજી કુપરે પોતાના દીકરા પેસુતનની નવજાતની ખુશાલીમાં બીલડીંગ સોસાયટીનો એક શેર ગરીબ બાઇઓના વરક કલાસમાં વયાજ વાપરવા આપયો તેના રૂ૧૦૦, શેઠ નવરોજી હોરમજી પાટકે લગનની ખુશાલીમાં બીલડીંગ સોસાયટીનો એક શેર ગરીબ બાઇઓના વરક કલાસમાં વયાજ વાપરવા આપયો તેના રૂ ૧૦૦ અને બાઈ બચુબાઈ બરજોરજી રૂસ્તમજી લીંબુવાળાએ પોતાના વડેવાઇ મરહુમ શેઠ અરદેશર રૂસ્તમજી લીંબુવાળાનાં પુન માટે બીલડીંગ સોસાયટીનો એક શેર ગરીબ બાઇઓના વરક કલાસમાં વ્યાજ વાપરવા આપયો તેના રૂ ૧૦૦.

ઉપલી મંડળી મારફતે ઉભી થયલી ધી ઝોરાસ્ત્રીયન બીલડીંગ ફંડમાં આ વરસે કુલે રૂ ૮૯૯૬૪-૧૩-૪ ભરાયા હતા. તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી:--શેઠ બમનજી હોરમસજી જનરલનાએ પરેલ તરફ ગોલનજી હીલ તથા સરકારી તલાવ આગલના રસ્તા ઉપર પોતાની બહોળી જમીન તથા બંગલાઓ મધેથી ૩૪૪૦ ચોરસવાર જમીનનો એક કટકો તથા બંગલો અને તેને લગતા તમામ સામન સાથે તેમજ રોકડા રૂ૩૦૦૦ ની ૩॥ ટકાની લોન પોતાના મરહુમ બાવાજી તથા માતાજી અને ધણીઆણી તેમજ દીકરાઓ અને દીકરીઓની યાદમાં ભેટ આપ્યા હતા, એ મજકુર જમીન તથા બંગલાની કીમત અને રોકડ મલી લગભગ કુલે કીંમત રૂ૨૩૦૦૦ની અંકાઇ છે; શેઠ દાદાભાઈ ફરામજી કામાએ પોતાના મરહુમ બાવા શેઠ ફરામજીના ઉઠમણામાં પેસીઓ તરફથી ભરાયલા એક ચાલી બાંધવા માટે આપ્યા રૂ૧૯૦૦૦, શેઠ કાવસજી સોરાબજી બાટલીવાળાએ વાંદરા ખાતે પાલી હીલ રોડપર આવેલી પોતાની જમીનનો ૪૮૮૦ ચોરસવાર કટકો ભેટ આપ્યો છે, જેની કીંમત રૂ૧૦૦૦૦ થી વધુની અંકાઈ છે; શેઠ મેરવાન ખુશરો ઇરાનીએ પોતાના ધણીઆણી બાઇ પીરોજબાઇના પુનને માટે એક ગાળા ઉપર તેવણુના નામની તખતી મારવા સારૂ રૂ૫૦૦૦, બાઇ બાનુબાઇ ફરામજી કોમીસરીયટવાળાએ શેઠ ફરામજી હોરમસજી કોમીસરીયટવાળાના પુનને માટે રૂ૧૦૦૧, મરહુમ બાઇ શીરીનબાઇ તે શેઠ પેસતનજી કાવસજી પેસીકાકાના ધણીઆણી અને મરહુમ શેઠ મેરવાનજી માણેકજી શરાફના બેટીના પુન માટે રૂ૧૦૦૧, મરહુમ શેઠ નસરવાનજી જાંગીરજી ખંબાતાના પુનને માટે તેવણુના વીધવા તથા છોકરાઓ તથા શેઠ રૂસ્તમજી

મનચેરજી કુકાએ મળી રૂ૧૦૦૦, બહેસતનશીન બાઇ આઇમાયે હોરમસજી દલાલનાં પુનને માટે તેવણના એક્ઝીક્યુટરોએ રૂ૧૦૦૦, બાઇ હીરાબાઈ તે મરહુમ શેઠ નાનાભાઇ ખરશેદજી બોઇસનાં બેટી તે મરહુમ શેઠ માણેકજી સોરાબજી મોદીના ધણીઆણીના પુનને માટે રૂ૧૦૦૦, શેઠ રૂસ્તમજી નાનાભાઇ બોઇસે પોતાના ધણીઆણી બાઇ નાજામાયેના પુનને માટે રૂ૧૦૦૦, શેઠ શાપુરજી જીવાજી વાચ્છાએ સોસાયટી અસતકની ચાલીઓપર વસતાં બાનુતો માટે સરઅવસરે વાપરવા સારૂ ચાલીના બે ઓરડાઓ અલાહેદા રાખવા સારૂ રૂ૧૫૦૦, બાઇ હીરાંબાઇ જમશેદજી પીટીટે પોતાના બોનાઈ બાઇ આવાંબાઇ પીટીટના ઉઠમણામાં ભણાવેલા રૂ૧૦૦૦, એક જરથોસતી (ડા૦ દાજી મારફતે) રૂ૧૦૦૦, પારસી (ડા૦ સહીયાર મારફતે) રૂ૧૦૦૦, મરહુમ શેઠ અરદેશર રૂસતમજી લીંબુવાળાના પુનને માટે તેવણના વીધવા બાઇ જરબાઇ તથા છોકરાઓ અને બાઇઓ મળી રૂ૧૦૦૦, બાઇ દીનબાઈ તે મરહુમ શેઠ રૂસ્તમજી હોરમસજી હકીમના વીધવાના પુનને માટે ખેસીઓએ રૂ૧૦૦૦, શેઠ જાલભાઈ અરદેશર શેઠે બીલડીંગ સોસાયટીના ૧૦ શેરો આપ્યા તેના રૂ ૧૦૦૦, મરહુમ શેઠ જમશેદજી એદલજી બોઇસના ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ૧૦૦૦, શેઠ એદલજી મેરવાનજી દુબાશે બીલડીંગ સોસાયટીના પાંચ શેર આપયા તેના રૂ૫૦૦, બાઈ હીરાંબાઇ જમશેદજી પીટીટ રૂ૩૦૧, એક ભલું ઇચછનાર રૂ૧૦૧, બાઇ બચુબાઈ મેરવાનજી સોરાબજી જમશેદજી રૂ૧૦૧, શેઠ બરજોરજી રૂસ્તમજી લીંબુવાળા રૂ૧૦૧, બાઇ માણેકબાઇ પીરોજશાહ બમનજી જીજીબાઈ રૂ૧૦૦, શેઠ દીનશાહ હોરમસજી બાટલીવાળા રૂ૧૦૦, શેઠ દીનશાહ મેરવાન ઇરાનીએ તેઓના બાગીદાર શેઠ ફરામજી જમશેદજી સાહેરના મરહુમ બાવાનાં પુન માટે રૂ૧૦૦ તથા શેઠ દીનશાહે પોતાના ભાઈ મરહુમ શેઠ રૂસ્તમનાં પુન માટે રૂ૧૦૦ અને શેઠ દીનશાહે બઝમે જશને રૂઝે અહુરમઝદની મંડળીના લાઇફ મેમબર તથા મેમબરોનાં મરહુમ ખેશીઓનાં પુનને માટે રૂ૧૦૦, મરહુમ શેઠ દાદી માણેકજી લીમજી ચેરીટી ફંડના ત્રસ્ટીઓ રૂ૫૦૦, બાઇ હમાબાઇ ફરામજી કામા રૂ૫૦૦, બાઇ કુંવરબાઈ કાવસશાહ પાઉંવાળા રૂ૨૦૦, મરહુમ બાઇ આવાંબાઇ ડોસાભાઇ ચોકસીનાં પુનને માટે રૂ૧૦૧, શેઠ ફરદુનજી પાલનજી પાવરીએ પોતાના મરહુમ મુરબીજી પાલનજી નવરોજી પાવરીનાં પુનને માટે રૂ૧૦૦ તથા મરહુમ બાઇ જરબાઇ શાપુરજી કાતરક તે મરહુમ શેઠ પાલનજી નવરોજી પાવરીની બેટીનાં પુનને માટે રૂ૧૦૦, શેઠ હોરમસજી એદલજી આલબલેસ રૂ૨૦૦, શેઠ શેહેરીઆર અસપંદીયારે પીતા માતા તથા બાઈ બેહેનના પુન માટે રૂ૧૦૧, બાઈ મેહેરબાઇ હોરમસજી આલબલેસ રૂ૧૦૦, બાઇ મોતીબાઇ ફરદુનજી આલબલેસ રૂ૧૦૦, બાઇ દીનબાઇ એદલજી મોદી રૂ૧૦૦, બાઇ બચુબાઇ મેરવાનજી સોરાબજીએ મરહુમ બાઇ આવાંબાઇ ફરામજી પીટીટનાં ઉઠમણામાં ભરેલા રૂ૫૦૦, બાઇ હમાબાઇ ફરામજી કામાએ મરહુમ બાઈ આવાંબાઇ ફરામજી પીટીટના ઉઠમણામાં ભરેલા રૂ૨૫૦, બાઇ માણેકબાઇ પીરોજશાહ બમનજીએ મરહુમ બાઈ આવાંબાઇ ફરામજી પીટીટનાં ઉઠમણામાં બરેલા રૂ૨૫૦, મરહુમ બાઇ રતનબાઇ ફરામજી પાંડેનાં બેટીઓ બાઇઓ બચુબાઇ, કુંવરબાઇ તથા મેહેરબાઇએ મરહુમ બાઈ આવાંબાઈ ફરામજી પીટીટનાં ઉઠમણામાં ભરેલા રૂ૨૫૦, શેઠ નશરવાનજી સોરાબજી મદરાસવાળાએ બીલડીંગ સોસાયટીનો એક શેર આપયો તેના રૂ૧૦૦, મરહુમ શેઠ નશરવાનજી જાંગીરજી ખંબાતાનાં પુન માટે તેવણનાં વીધવા તથા છોકરાઓએ રૂ૫૦૦, શેઠ રૂસતમજી મનચેરજી કુકાએ મરહુમ શેઠ નશરવાનજી જાંગીરજી ખંબાતાના પુન માટે રૂ૫૦૦, મરહુમ બાઈ હીરાંબાઇ તે ડા૦ હીરજીભાઇ જમશેદજી અપુનાં પુન માટે ખેશીઓ તરફથી રૂ૧૩૭, બાઇ જરબાઈ તે શેઠ મનચેરશાહ દીનશાજી ભરૂચાના ધણીઆણી અને મરહુમ શેઠ હોરમસજી દોરાબજી ભરૂચાનાં દીકરીનાં ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ૩૫૫, શેઠો કાવસજી દીનશાહ એદનવાળા તથા બાઇઓ રૂ૧૦૧, એક જરથોસતી રૂ૧૦૦, મરહુમ પીતાજી ફરામજી દોરાબજી ભરૂચાનાં પુન માટે દીકરી બાઇ ગુલબાઇએ રૂ૧૦૧, મરહુમ બાઇ રતનબાઈ ફરામજી બીલીઆનાં ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ૧૦૦, મરહુમ બાઈ કુંવરબાઇ તે શેઠ નશરવાનજી માણેકજી ગઝદરની બેટી તે શેઠ ધનજીભાઇ બમનજી ઇરાનીનાં ધણીઆણીનાં પુન માટે રૂ૨૦૦, મરહુમ શેઠ પેસતનજી નશરવાનજી માણેકજી ગઝદરનાં પુન માટે રૂ૨૦૦, મરહુમ બાઈ માણેકબાઈ તે શેઠ નશરવાનજી માણેકજી ગઝદરનાં પહેલાં ધણીઆણી તે મરહુમ શેઠ દીનશાજી ખરશેદજી ગઝદરની બેટીનાં પુન માટે રૂ૨૦૦, મરહુમ ડા૦ રતનશાહ માણેકજી મોદીનાં ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ૪૦૦, શેઠ હોરમસજી કુંવરજી મોદીએ મરહુમ બાઈ દીનબાઈ જહાંગીર મોદીનાં પુન માટે રૂ૨૦૦, મરહુમ શેઠ હોરમસજી સોરાબજી બાટલીવાળાની યાદમાં રૂ૨૦૦, મરહુમ શેઠ નશરવાનજી જહાંગીરજી ખંબાતાની યાદમાં વીધવા બાઈ ડોસીબાઈએ રૂ૨૦૦, મરહુમ મુરબીજીની નાંયતે રૂ૧૬૧, મરહુમ એરવદ કાવસજી જીજીભાઈ ખંબાતાની યાદમાં

રૂ૧૦૧, શેઠ એમ. સી. તારાચંદ રૂ૧૦૦, મરહુમ કાકાજી દોરાબજી દીનશાહ એદનવાળાની યાદમાં ભત્રીજી બાઈ કુવરબાઈ રતનજી દોરાબજીએ રૂ૧૦૦, શેઠ પીરોજશાહ બરજોરજી રૂસતમજી શેઠી રૂ૧૦૦, એક જરથોસતી બાઇએ પોતાનો દીકરો ખશરૂ માંદગીમાંથી સાજો થયો તેની ખુશાલીમાં રૂ૧૦૦, બાઈ જીલુબાઈ મનચેરજી ખરેગાટ રૂ૧૦૦, શેઠ બાલીવાળાએ બેનીફીટ નાઇટનો ખેલ બજી બતાવયો તેના રૂ૫૨૮, મરહુમ શેઠ અરદેશર બરજોરજી રબાડીના ઉઠમણામાં કુટુંબીઓએ ભરેલા રૂ૧૦૧, શેઠ ફરામજી કાવરાજી કુપરે પોતાના દીકરા પેસુતનની નવજોતની ખુશાલીમાં રૂ૧૦૦, બાઈ જીવનબાઈ ખરશેદજી (અમદાવાદ) રૂ૧૦૦, બાઇ બચુબાઈ મેરવાનજી સોરાબજી જમશેદજી રૂ૧૦૦, બાઇ આઇમાય મેરવાનજી મનચેરજી કામા રૂ૧૦૦, બીલડીંગ સોસાયટીના બે શેર ખરીદી તેનું વયાજ 'એક મરહુમ જરથોશતી' ની યાદમાં વાપરવા રૂ૨૦૦, બાઇ ભીખાઇજી ડોસાભાઈ કરાકાના ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ૧૭૫, બેટા દારાની નવજોતની ખુશાલીની યાદમાં રૂ૧૫૦, શેઠ શાપુરજી બરજોરજી ભરૂચાની એજનસી જીબેલીનાં જશનમાં ભરાયલા રૂ૧૩૫, સર જેહાંગીર કાવસજી જેહાંગીર બેરોનેટ થયા તેની ખુશાલીમાં એક ખેરખાહે રૂ૧૦૦, શેઠો ફરામજી રૂસતમજી સનસે મરહુમ બાઇ રૂસતમજી ફરામજી બોદનાં પુણ્ માટે રૂ૧૦૦, મરહુમ શેઠ બરજોરજી પેસતનજી રીપોરટરના પુનને માટે બેટાએ રૂ૧૦૦, મરહુમ શેઠ અરદેશર બરજોરજી પેસતનજી રીપોરટરના પુનને માટે ભાઇએ રૂ૧૦૦, બાઇ આવાંબાઈ રૂસતમજી ધડીઆલી રૂ૧૦૦, દીકરા તુતુની નવજોતની ખુશાલીમાં રૂ૧૦૦, ડા૦ સોરાબ કાવસજી હોરમસજીએ પોતાનાં મરહુમ માતાજી બાઇ દીનબાઈનાં ઉઠમણામાં ભરેલા રૂ૩૦૦, શેઠ મીનોચેર અરદેશર વકીલે બીલડીંગ સોસાયટીના બે શેર આપયા તેના રૂ૨૦૦ અને બેન શીરીનનાં પુન માટે ગરીબ ભાઈ જા૦ સા૦ ગ૦ તરફથી રૂ૧૦૦, મરહુમ શેઠ ફરામજી ટેમુલજી મીરઝાંની પુંજીમાંથી તેવણુની ચાર દીકરીઓએ રૂ૫૦૦, એક શુભેચછકે પોતાના મોહોરદારની યાદમાં રૂ૫૦૦, શેઠ નશરવાનજી જામાસજી બોગા રૂ૫૦૦, ડા૦ પેસતનજી પીરોશાહ ગાંધીએ રૂ૩૦૦, શેઠો પી. એમ. સીરવાઇ, જે. કે. સીરવાઇ અને એમ. એફ. શેઠના રૂ૨૧૦, મરહુમ બાઇ નવાજબાઈ ખરશેદજી દારવાલાના પુણ્ માટે રૂ૧૫૦, દીલસોજી તરફથી રૂ૧૫૦, બાઇ મોટીબાઇ દોરાબજી ચીનાઈ રૂ૧૦૧, શેઠ સી. એમ. ભેસાનીઆ રૂ૧૦૦, બાઈ બચુબાઇ બરજોરજી લીંબુવાલા રૂ૧૦૦, બાઈ ધનબાઇ બેરામજી મલબારી રૂ૧૦૦, શેઠ નશરવાનજી માણેકજી ગઝદર રૂ૧૦૦ એ ઉપરાંત મેસરસ ગોદરેજ એનડ બોઇસ કંપનીએ સોસાયટીને એક મોટી ત્રીજોરી તેના સ્ટેનડ સાથે ભેટ કીધી હતી, તેમજ શેઠ દીનશાહ મેરવાને પારસી દીન આઇનિ તથા તવારીખી ફરહંગ નામનાં પુસ્તકની હજાર નકલો એવી સરતે ભેટ આપી છે કે એ પુસ્તકો બે રૂપયા લેખે વેચી તેની ઉપજેલી આવક આ ફંડમાં લેવી.

શેહેનશાહી જશન મંડળીમાં આ વરસમાં કુલે રૂ૧૭૫૧ ભરાયા હતા તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતીઃ--શેઠ શાપુરજી દાદાભાઈ ખાને પોતાનાં મરહુમ બેટી બાઈ આઇમાએનાં પુણને માટે રૂ૫૦, બાઈ આઇમાએ માણેકજી ગીસતાએ પોતાના મરહુમ ખેશી શેઠ ફ૦ ફ૦ ગીસતાનાં પુણ્ માટે રૂ૨૫, શેઠ અરદેશર ખરશેદજી પેટીગરાએ પોતાના મરહુમ પીતાજી શેઠ ખરશેદજી તથા મરહુમ ભાઈજી શેઠ જાહાંગીરજીનાં પુણ્ માટે રૂ૩૦ અને શેઠ જી. જા. ખંબાતાએ પોતાના મરહુમ બેટા કાવશાહના પુણ્ માટે રૂ૫૧.

સ્ત્રી જરથોસતી મંડળનાં જનરલ ફંડમાં કુલે રૂ૧૭૨૪ ભરાયા હતા તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી :–બાઇ જરબાઈ દીનશાજી મુલ્લાં રૂ૧૦૦, બઝમે જશને રૂઝે મંડળી રૂ૨૫, મરહુમ શેઠ ન. જ. વહાડીઆનાં ચેરીટી ફંડમાંથી રૂ૨૦૦, એક જરથોસતી બાઈ રૂ૪૦, બાઈ મેરબાઈ ફરામજી પાંડે રૂ૨૫, શેઠ રતનજી જમશેદજી તાતા રૂ૩૦૦, બાઈ જીલુબાઈ મ. ખરેઘાટ રૂ૧૦૦, My Mite રૂ૫૧, દોસતદારો તરફથી રૂ૨૫, માતાજી બાઇ નવાજબાઈ રૂસ્તમજી વાહાડયાની યાદમાં રૂ૩૦૦, બાઈ આવાંબાઇ દાદાભાઇ દાવર રૂ૨૬, મરહુમ બાઈ મીઠીબાઈ સો. પાટકની યાદમાં રૂ૨૫, એક બાનુ રૂ૫૦, બાઇ જરબાનુ હોરમજી તાલીયારખાનની યાદમાં રૂ૨૫, બઝમે જશને રૂઝે અહુરમજદની મંડળી રૂ૨૫ અને એક ફરેંડ રૂ૨૫.

ઉપલાં સ્ત્રી મંડળનાં ત્રીટ ફંડમાં કુલે રૂ૧૧૨૧-૮ ભરાયા હતા તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી :–બાઇ રતનબાઈ એદલજી બામજી રૂ૪૫, શેઠ દોરાબજી જ. તાતા રૂ૧૫૦, બાઈ હમાબાઈ ફ. પીટીટ રૂ૫૦, પારસી સનીમરસ એસોસીએશન રૂ૪૦, શેઠ હોરમસજી માણેકજી ભીમરડીવાલા રૂ૫૦, બાઈ નવાજબાઇ રતનજી તાતા રૂ૩૦ અને શેઠો મેરવાનજી તથા હોરમસજી મ. કામા રૂ૨૫.

સરવનટસ ઓફ ઇંડીયા સોસાયટીનાં ફંડમાં આ વરસે શેઠ જેહાંગીર બમનજી પીટીટ રૂ૫૦૦૦, શેઠ હોરમજી અરદેશર વાડીઆ રૂ૫૦૦૦, શેઠ દોરાબ જ. તાતા રૂ૫૦૦૦, શેઠ જમશેદજી અરદેશર વાડીઆ રૂ૧૦૦૦ અને શેઠ કાવશજી દુબાશ રૂ૫૦૦ મળી પારસીઓના રૂ૧૬૫૦૦ ભરાયા હતા. જ્યારે રતનજી જે. તાતાએ દર માસે રૂ ૫૦૦ આપવા કબુલ્યા છે.

પારસી એમ્બ્યુલંસ બ્રીગેડ ફંડમાં ભરાયલા ગયાં વરસના ઇનતેખાબમાં છપાયલા કુલે રૂ૩૪૮ ઉપરાંત આ વરસમાં ભરાયલી નીચલી મુખ્ય રકમો:—શેઠ ધનજીભાઇ બમનજી રૂ૨૫, શેઠ જમશેદજી પાલનજી કાપડીઆ રૂ૩૦, બાઈ ગુલબાઇ સોરાબજી દુબાશ રૂ૨૫, મરહુમ શેઠ જમશેદજી રતનજી દુબાશના ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ૪૫, શેઠ રતનજી જમશેદજી તાતા રૂ૧૦૦, ખા૦ બા૦ નવરોજી પેસતનજી વકીલ (અમદાવાદ) રૂ૫૦, શેઠ દીનશાહ બમનજી રૂ૨૫, મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઇ ચોથા બેરોનેટની યાદમાં રૂ૫૦, શેઠો દીનશાજી અને ફરામજી ભીખાજી ખાનના છોકરાઓ રૂ૨૫, શેઠ ખરશેદજી એદલજી ખસીમાય રૂ૨૫, શેઠ રતનજી કાવસજી મોદી રૂ૨૫ અને બાકીની પરચુટણ રકમો મળી કુલે રૂ૨૧૪૪-૧૦ ભરાયા હતા.

સેંટ જોન એમ્બ્યુલંસ એસોસીએશન ફંડમાં આ વરસે ડા૦ એદલજી માણેકજી મોદી રૂ૭૫, શેઠ એચ. એ. વાડીઆ રૂ ૫૦ અને પરચુટણ રકમો મળી પારસીઓના લગભગ રૂપયા ૩૦૦ ભરાયા હતા.

યુરોપના ઝોરાસ્ટ્રીયન ફંડમાં આ વરસે શેઠ કાવસજી દાદાભાઈ હોરમસજીએ ૭ પાઉંડ, શેઠ ધનજીભાઈ બમનજીએ ૧૫ પાઉંડ, શેઠ શાપુરજી બરજોરજી ભરૂચાએ ૫૦ પાઉંડ અને શેઠ મેરવાન ખુશરૂ ઇરાનીએ ૩૦ પાઉંડ ભરયા હતા. તેમજ એડીનબરો પારસી યુનીયનના ફંડમાં શેઠ મેરવાન ખુશરૂ ઇરાનીએ ૫ પાઉંડ ભરયા હતા.

જરથોસ્તી ધરમ અને ક્રીયાઓ ઉપર એતેકાદ વધરાવનારી મંડળીના ફંડમાં બાઈ જરબાઇ શાપુરજી કાતરક તે મરહુમ આ૦ પાલનજી નવરોજજી પાવરીના બેટીનાં પુનને માટે તેઓનાં માતાજી તથા ભાઇઓએ રૂ ૧૦૦ અને મરહુમ આ૦ પાલનજી નવરોજજી પાવરીના પુનને માટે તેઓના વારેસ તરફથી રૂ ૧૦૦ આપવામાં આવયા હતા.

ભરૂચના જરથોસતી જીનવાલા અને રૂના વેપારી શેઠીયાઓએ માહોમાહે ઉઘરાણું કરીને રૂ૬૪૮૧ ની રકમ ભેગી કરી ભરૂચની પારસી પંચાયતને સવાધીન કીધીછે કે પારસી જીનવાલાઓનું જશન તથા જમણ ફંડનું ખાતું પાડી એના વયાજમાંથી મહાન પેગમબર અશો જરથોસત સાહેબના દીસાના દીવસે જશન વગેરે કરવું. એ મુજબ આ વરસે રોજ ૧૧ મો માહા ૧૦ માને દીને પેગમબર સાહેબના દીસાનો વારસીક દીવસ પડવાથી તયાંના જમશેદ બાગમાં જશનની ક્રીયા કરવામાં આવી હતી.

પેગમબર સપેતમાન અશો જરથોસ્તના શેહેનશાહી દીશાને દીવસે સુરતમાં અનજુમન તરફથી થતાં જશન તથા નયાતના જમણ ફંડમાં આ વરસે કુલે રૂ ૫૦૯ ભરાયા હતા, તેમાં નીચલી મુખય રકમો હતી:—શેઠ મહેરવાનજી સોરાબજી કડાકાએ પોતાના મરહુમ બાવાના પુન માટે રૂ ૧૦૦, શેઠો દાદાભાઇ તથા માણેકજી એદલજી ડભોઇવાળાએ પોતાના મરહુમ બાવાના પુન માટે રૂ ૧૦૧, શેઠ અરદેશર પેસતનજી જાલે પોતાના મરહુમ બનેવી શેઠ રૂસ્તમજી જાહાંગીરજી કુપરના પુન માટે રૂ ૨૫, શેઠ નશરવાનજી ખરશેદજી શાહેરે પોતાના મરહુમ બેટા શેઠ માણેકશાહના પુન માટે રૂ ૧૦૦ અને શેઠ દોરાબજી એદલજી માખણીયાએ પોતાના મરહુમ દીકરા રૂસ્તમજીના પુન માટે રૂ ૧૦૦.

અશો જરથોશતના દીસાને દીવસે અત્રેના અનજુમનના આતશબહેરામમાં મુંબઇની જશન કમીટી તરફથી જે મીજલસો ભેગી કરવામાં આવી હતી તેમાં મુકેલી પેટીમાં રૂ૬૪-૬ ભરાયા હતા એમાંથી રૂ૫૦ બીલડીંગ ગેરેનટી ફંડમાં અને રૂ૧૪-૬ ગરીબ જરથોસતીઓને મદદ કરવાના ફંડમાં આપવામાં આવ્યા હતા. વળી સીમલાના એક જરથોસતી ગ્રહસથે નાયબ દસતુરજી મીનોચેહેર જામાસપ આશાનાની ઉપર દીસાની યાદમાં રૂ૫૦ મોકલાવયા હતા. તેમાંથી તે ગ્રહસથની ખાહેશ મુજબ ગરીબ લાચાર જરથોસતીઓને સદરા આપવામાં આવયા હતા.

નવસારીના મરહુમ વડા દસ્તુરજી દારાબજી મહીઆરજીની અશો યાદમાં મરહુમની દર વરસની બાજને દીને બાજ જશનને ઇજશની ક્રીયા કરવા માટે બગર સાથ મોબેદોએ ઉભા કીધેલા બાજ જશન ફંડમાં કુલે રૂ૫૫૪ ભરાયા હતા તેમાં નીચલી મુખય રકમો હતી:—બાઈ કુંવરબાઈ હોરમજી

વજીફદાર તથા બેશીઓ રૂ૨૦૧, શેઠ દાદાભાઈ બેરામજી શરાફ રૂ૨૫, શેઠ જાલભાઇ અરદેશર શેઠના રૂ૨૫૦, શેઠ બેરામજી મનચેરજી વજીફદારના છોકરાઓ રૂ૨૫, શેઠ પેસ્તુન રતનજી દાબુએ પોતાના મરહુમ બાવાની યાદમાં રૂ૨૫ અને આતશબહેરામના બોએવાળા મોબેદોએ આપેલા રૂ ૩૨.

પુણા ગાયન સમાજ માટે ઉભા કીધેલા ફંડમાં આ વરસે શેઠ બહમનજી દીનશાહ પીટીટ રૂ ૩૦૦, શેઠ જે. કે. એન. કાબરાજી રૂ ૧૦૦ અને શેઠ એચ. એ. વાડીયા રૂ ૫૦૦ મળી પારસીઓના રૂ ૯૦૦ ભરાયા હતા.

બાજ રોજગારના મુકદમાના સંબંધમાં પારસી પંચાયતનાં ફંડોના ત્રસ્ટીઓએ ઉભાં કીધેલાં ફંડમાં ભરાયલા ગયા વરસના ઇનતેખાબેમાં છપાયલા કુલે રૂ૧૩૩૮ ઉપરાંત આ વરસમાં ભરાયલી નીચલી મુખ્ય રકમો :—શેઠ જાલભાઇ અરદેશર શેઠના રૂ૧૦૦, એક જરથોસ્તી રૂ૨૫૦, શેઠ બમનજી દીનશા પીટીટ રૂ૪૦૦, બાઈ ગુલબાઇ બહમનજી પીટીટ રૂ૧૦૦, શેઠ ફરામજી બહમનજી શેઠના રૂ૧૦૧, મરહુમ શેઠ સોરાબજી ફરામજી કોમીસરીએટની પુંજીમાંથી રૂ ૧૦૦, શેઠ એચ. એમ. એમ. એસ. રૂ ૧૦૦, શેઠો મેરવાનજી તથા હોરમજજી મનચેરજી કામા રૂ ૨૦૦, શેઠ શાપુરજી બરજોરજી ભરૂચા રૂ ૧૦૦, શેઠ એદલજી ફરામજી આલબલેસના છોકરાઓ રૂ ૧૦૦, સર જમશેદજી જીજીભાઇ રૂ ૧૦૦ અને પરચુટણ રકમો મળી કુલે રૂ ૩૩૩૩ ભરાયા હતા.

પારસી પંચાયતના ત્રસ્ટીઓ સામે ચાલતા મુકદમાના ખરચનાં ફંડમાં કુલે રૂ૧૭૭૫૬ ભરાયા હતા તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી :—શેઠ મેરવાનજી ધનજીભાઇ જીજીભાઈ રૂ૫૦૦, શેઠ હોરમજજી કાવસજી બેદવાર રૂ૫૦૦, શેઠ નવરોજજી માણેકજી વાડીયા સી૰ આઇ૰ ઈ૰ રૂ ૨૦૦૦, સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટ રૂ ૫૦૦, શેઠ હોરમજજી એદલજી આલબલેસ તથા છોકરાઓ રૂ૫૦૦, શેઠ મેરવાનજી મંચેરજી કામા રૂ ૫૦૦, શેઠ બમનજી દીનશાજી પીટીટ રૂ ૫૦૦, શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી જમશેદજી રૂ ૨૦૦, શેઠ ધનજીભાઈ બમનજી રૂ ૫૦૦, બાઇ રતનબાઈ ખુરશેદજી તારાચંદ રૂ ૫૦૦, દોલી પુઇ તરફથી રૂ ૫૦૦, બાઇ ગુલબાઇ બમનજી પીટીટ રૂ ૨૦૦, શેઠ જહાંગીર બમનજી પીટીટ રૂ ૨૫૦, બાઇ હમાબાઇ ફરામજી કામા રૂ ૩૦૦, બાઇ હીરાંબાઈ જમશેદજી પીટીટ રૂ ૩૦૦, બાઇ બચુબાઇ મેરવાનજી સોરાબજી જમશેદજી રૂ ૩૦૦, બાઇ માણેકબાઇ પીરોજશા બ. જીજીભાઇ રૂ ૨૦૦, મરહુમ પેહેલા સર જમશેદજી જીજીભાઇનાં પુનને સારૂ રૂ ૧૨૫, ડા૰ એરચશા જમશેદજી હકીમ રૂ ૧૦૦, એક જરથોસ્તી રૂ૧૦૦, શેઠ મનચેરજી બીમજી કરંજીઆ રૂ૧૦૦, મરહુમ શેઠ રતનજી બમનજીની યાદમાં શેઠ શાવક આર. બમનજીએ રૂ ૧૫૦, શેઠ માણેકજી કાવસજી પીટીટ રૂ ૫૦૦, બાઇ જરબાઇ નવરોજજી વાડીયા રૂ ૫૦૦, મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઈ ત્રીજા બારોનેટની યાદમાં રૂ ૧૨૫, શેઠ હોરમજજી મનચેરજી કામા રૂ ૫૦૦, શેઠ એદલજી મેરવાનજી દુબાશ રૂ ૧૫૦, શેઠો કુંવરજી તથા બેરામજી એદલજી ઉમરીગર રૂ ૧૨૫, માતાજી ડાવેજર લેડી રતનબાઇ જમશેદજી જીજીભાઈની યાદમાં રૂ ૧૦૦, શેઠ પીરોશા માણેકજી કાકા રૂ ૧૦૦, બાઇ મેહેરબાઇ હોરમજજી આલબલેસ રૂ ૧૦૦, બાઇ મોટીબાઇ ફરદુનજી આલબલેસ રૂ ૧૦૦, મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઇ બીજા બારોનેટની યાદમાં રૂ ૧૦૦, દીકરા શેઠ ખરશેદજી માણેકજી ખરશેદજીની યાદમાં રૂ ૧૦૦, શેઠ પીરોજશા બમનજી પીટીટ રૂ ૧૦૦, બાઇ જીલુબાઈ મનચેરજી ખરેઘાત (રતનાગીરી) રૂ૧૦૦, માણેક આઇસ મે. કું. (અમદાવાદ) રૂ૧૦૦, મરહુમ શેઠો દીનશાહજી તથા ફરામજી ભીખાજી ખાનના છોકરાઓ રૂ૧૫૧, શેઠ ખરશેદજી સોરાબજી વાચ્છાગાંધીએ પોતાના વડીલો મરહુમ શેઠો હીરજી તથા સોરાબજી વાચ્છાગાંધીની યાદમાં રૂ૫૦૦, શેઠ હોરમજી નશરવાનજી કુપર રૂ૨૫૦, શેઠ સી. ડી. દાદી રૂ૧૦૦, અને ખા૰ બા૰ હોરમજી માણેકજી તથા શેઠ દોરાબજી ડોસાભાઈ ભીમડીવાલા રૂ૧૦૧.

મુકતાદ ટાંકણે દેશાવરો ખાતે મદદ માટે વેહેંચી આપવા માટે સને ૧૨૭૭ ના વરસમાં કુલે રૂ૯૧૧૧ મોકલી આપ્યા તેની વીગત :—સુરત ખાતે રૂ૧૬૪૦, નવસારી ખાતે રૂ૨૨૫૦, ભરૂચ ખાતે રૂ૬૦૦, ગણદેવી ખાતે રૂ૩૦૦, ઉદવાડા ખાતે રૂ૮૦૦, દમણ ખાતે રૂ૨૪૦, તારાપોર ખાતે રૂ૪૧૦, વલસાડ ખાતે રૂ૧૧૫૦, બીલીમોરા ખાતે રૂ૨૪૦, દેહેણુ ખાતે રૂ૪૫, દેવીઆર ખાતે રૂ૧૧૫, નારગોલ ખાતે રૂ૬૭૦, સરોડા ખાતે રૂ૨૬૦, બેરગામ ખાતે રૂ૬૫, વડોદરા ખાતે રૂ૧૧૫, ખંબાત ખાતે રૂ૧૭૫ અને રાજકોટ ખાતે રૂ૩૬.

જામે જમશેદ ઓફીસ હસતક ઉઘાડવામાં આવેલાં ત્રણ કોમ ઉપયોગી ફંડોમાં સપટેમબર ૧૯૦૭ થી આગસટ ૧૯૦૮ સુધીમાં કુલે રૂ૫૯૩૮ ભરાયા હતા. એમાં મરહુમ ડા૰ કે. એન.

બહાદુરજી દેવલાલી સેનેટરીયમ ફંડમાં કુલે રૂ૪૦૬૯ ભરાયલા જેમાંની મુખ્ય રકમો :—મરહુમ મા તાજીના પુનુ માટે રૂ૫૦, બાઈ ધનબાઇજી તથા શેઠ નવરોજી સોરાબજી મોદીએ મરહુમ માસીજી બાઇ પીરોજબાઈ નશરવાનજી વાહાડયાના ઉઠમણામાં ભરેલા રૂ૧૦૦, એક જરથોસતી રૂ૫૦, મર હુમ ખા૦ બા૦ ધનજીશાહ હોરમજી કરાકાની યાદમાં એવણનાં વીધવા બાઈ માણેકબાઈએ રૂ૧૦૦, મરહુમ ખા૦ પાલનજી નવરોજી પાવરીના પુનુ માટે એવોના વારેસોએ રૂ૧૦૦, મરહુમ બાઈ જરબાઈ શાપુરજી ફાતરફના પુનુ માટે મરહુમના માતાજી તથા ભાઇઓએ રૂ૧૦૦, મારાં અશોની યાદમાં રૂ૫૦, મરહુમ શેઠ રૂશતમજી હોરમજી ઘડીયાળીની યાદમાં એવણના વીધવા બાઈ આવાબાઇએ રૂ૫૦, શેઠ એચ. એફ. બાઈસિની યાદમાં રૂ૧૩૫, સગાની યાદમાં રૂ૫૦, મરહુમ બેન હીરાબાઈ જાહાંગીર ધસનીની યાદમાં રૂ૫૧, શેઠ જાહાંગીર કાવસજી શરાફની યાદમાં રૂ ૭૫, મરહુમ શેઠ હોરમજી સોરાબજી બાટલીવાળાની યાદમાં રૂ૫૦, મરહુમ ડા૦ રતનશાહ માણેકજી મોદીનાં ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ૧૦૦, મરહુમ બાઇ બચુબાઇ બેજનજી લાકડાંવાળાની યાદમાં રૂ૬૦, મરહુમ ખાવીંદ શેઠ કાવસજી મેરવાનજી શરાફની યાદમાં રૂ૫૦, શેઠ દીનશાહ સોરાબજી મોદીએ મરહુમ માસી બાઇ પીરોજબાઇ નશરવાનજી વહાડયાની યાદમાં રૂ૫૦, લવ તરફથી રૂ૧૦૦, સર જાહાંગીર કાવસજી જાહાંગીર બેરોનેટ થયા તેની ખુશાલીમાં એક ખેરખાહે રૂ૧૦૦, બાઇ બચુબાઈ બરજોરજી લીંબુવાળાએ પોતાના ભાઇ મરહુમ બમનજીનાં પુન માટે રૂ૫૦, એક જરથોસ્તી બાનુ રૂ૫૦ અને સેનેટરીયમમાં મુકેલી તીજોરીમાંથી રૂ૩૩૬—૧૦—૬. એક જરથોસ્તી ગ્રહસ્થે એક હજાર કેનડલ પાવરની બતી મુકવા રૂ૧૫૦ આપ્યા હતા. એ ઉપરાંત મરહુમ શેઠ જહાંગીર ડોસાભાઇ બાટલીવાળાની યાદમાં રૂ૫૦૦ આપવામાં આવયા હતા કે એનું વયાજ મરહુમના નામથી બહાદુરજી સેનીટેરીયમમાં બંધાવેલા બલોકમાં રેહેતાં ગરીબ દરદીઓ ને દવાઇ વતરોગેની મદદ માટે વાપરવું.

મરહુમ શેઠ ન. મા. પીટીટ પારસી દીવાનાઓના ફંડમાં કુલે રૂ૧૫૦૮ ભરાયલા જેમાની મુખ્ય રકમો:—અ તરફથી રૂ૧૦૦, મરહુમ માતાજીના પુનુ માટે રૂ૫૦, બાઇ મેરબાઈ સોરાબજી મોદીએ મરહુમ માસી બાઈ પીરોજબાઈ નશરવાનજી વાડયાનાં ઉઠામણામાં ભરેલા રૂ૫૦, બાઈ ગુલ બાઇ સોરાબજી દુબાશ રૂ૫૦, એક જરથોસતી રૂ૫૦, મારા અશોની યાદમાં રૂ૫૦ અને લવ તર ફથી રૂ૧૦૦.

ખંડાળા સેનેટરીયમ ફંડમાં કુલે રૂ૩૬૧ ભરાયલા, જેમાંની મુખ્ય રકમો :—મરહુમ શેઠ પેસ તનજી સોરાબજી ખરેગાટની યાદમાં રૂ૨૫, મરહુમ ડા૦ રતનશાહ માણેકજી મોદીનાં ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ૧૦૦ અને લવ તરફથી રૂ૧૦૦.

નામદાર વાઇસરાયે ઉભાં કરેલાં હીંદી દુકાળ નીવારણુ ફંડમાં મુંબઈમાં સઘળી વરણના મળી કુલે રૂ૪૩૭૧૦ ભરાયા હતા, તેમાં પારસીઓની નીચલી મુખય રકમો હતી :—શેઠ દી. જે. તાતા ૨૦૦૦, શેઠ બમનજી દીનશાહ પીટીટ રૂ૧૦૦૦, સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ રૂ૫૦૦, ઓ૦ શેઠ નવરોજી પેસ્તનજી વકીલ રૂ૫૦૦, શેઠો ખુર્જેસ્તા ખરશેદજીની કું૦ રૂ૧૦૧, શેઠો દી. બી. લામ ની કું૦ રૂ૧૦૧, શેઠ આર. ડી. શેઠના રૂ૧૦૦, શેઠો મેરવાનજી એનડ સનસ રૂ૨૦૦, બાઈ ખરશે દબાઈ શાપુરજી જીવાજીની યાદમાં રૂ૧૦૦, શેઠો મેરવાનજી અને હોરમજી કામા રૂ૫૦૦, ઓ૦ સર ફીરોઝશાહ મેરવાનજી મહેતા રૂ૨૦૦, શેઠ બાપુજી સોરાબજી પટેલ રૂ૩૦૦, શેઠો મેરવાનજી ગોકળ દાસની કંપની રૂ૧૦૦૦, શેઠો સોરાબજી અને કાવસજી દાદાભાઇ દુબાશ રૂ૫૦૦, શેઠ એમ. પી. ખરેગાટ રૂ૨૦૦, શેઠ ડી. એ. બહાદુરજી રૂ૧૦૦, એક પારસી રૂ૨૦૦, શેઠ શાપુરજી બી. ભરૂચા રૂ૫૦૦, શેઠ એદલજી દીનશાહ રૂ૨૫૧, શેઠ જહાંગીર એચ. કોઠારી રૂ૧૨૫, શેઠો નશરવાનજીની કંપની રૂ૧૦૦ અને બાકીના પરચુટણુ ભરાયલા મળી પારસીઓના કુલે રૂ૯૫૮૧ ભરાયા હતા. એ ઉપરાંત શેઠો એન. એચ. પાઠકે રૂ ૧૦૦, અને દીનશાહ એદલજી વાચ્છાએ રૂ૫૦ બારોબાર કલ કતા ખાતે એજ ફંડમાં મોકલયા હતા.

પારસી સંકટ નીવારણુ ફંડમાં આ વરસે કુલે રૂ૩૬૮૫ ભરાયા હતા તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી :—મરહુમ બાઈ દીનબાઈ તે સોરાબજી ખરશેદજી નરીમાનનાં ધણીધાણીનાં પુન માટે મરહુમના ખાવીંદ, માતાજી અને જમાઇએ મલી રૂ૧૦૦, બાઈ સુનાબાઈ મીનોચેહેર વકીલ રૂ૧૦૦, એક જરથોસતીએ અશો રૂવાનની યાદમાં રૂ૧૦૦, મરહુમ બાઈ ખરશેદબાઈ નવરોજી રેડીમનીની યાદમાં રૂ૨૦૦, મરહુમ શેઠ રૂશતમજી હોરમજી ઘડીઆળીનાં પુનુ માટે એવણના વીધવા બાઇ આવાબાઇ તથા બેટાઓએ રૂ૧૦૦, A Parsee Mason રૂ૧૦૦, શેઠ નવરોજી શા. શા.

બંઆલીએ પોતાના માતાજી બચુબાઇના ઉઠમણામાં મરનારની પુજીમાંથી રૂ૧૦૦ અને શેઠ દીનશાહ સોરાબજી મોદીએ પોતાના માસી બાઈ પીરોજબાઇ નશરવાનજી વાહાડયાના પુણ્ માટે રૂ૯૦૦.

નવસારી ખાતે ગરીબ જરથોસતીઓને મદદ માટે સથાપવામાં આવેલાં નોશરવાન અદલ ફંડમાં શેઠ મનચેરજી ફરામજી ખાન રૂ૨૫, બાઈ શીરીનબાઇ મનચેરજી ખાન રૂ૨૫, બંદે ખોદા રૂ૧૦૦, શેઠો ફરામજી તથા હીરજીબાઈ મનચેરજી ખુમલાખાઉએ પોતાના માતાજી બાઈ રતનબાઇના પુણુ માટે રૂ૧૦૧ અને પરચુટણ ભરાયલા મલી કુલે રૂ૩૭૯ ભરાયા હતા તેમાંથી નવસારીના ગરીબ જરથોસતીઓને અનાજ વહેંચી આપવામાં આવ્યો હતો.

પુણા ખાતે ગરીબ જરથોસતીઓ તથા વીદયારથીઓને મદદ કરવા માટે ઉભાં કીધેલાં ફંડમાં આ વરસે કુલે રૂ૧૨૫૬ ભરાયા હતા. આ ફંડ માટે વીકટોરીયા નાટક મંડળીના માલેક શેઠ ખરશેદજી મેરવાનજી બાલીવાળાએ ગયા નવેમબર માસમાં એક ખેલ કરી તેની અરધી આવક આપી હતી.

મુંબઈમાં ગયા જુલાઇ મહીનામાં પડેલી હડતાલ દરમયાન શેઠ મુળજી જેઠા મારકીટ પાસે થયલાં રમખાણ વેળાએ મારયા ગયલા તથા અશકત થયલાઓના કુટુંબીઓને મદદ કરવા ઉભાં કરેલાં ફંડમાં પારસીઓ તરફથી રૂપયા પચાસ ભરાયા હતા.

કોલાબા ખાતેના મેસરસ કે. એમ. હીરા માણેકની કુંપની હસતકમા બોમબે કોટન પ્રેસમાં તા૦ ૨ જી નવેમબરે સવારના અગીયાર ને સુમારે ભયંકર આગ લાગવાથી એ પ્રેસના ચીફ એનજીનીયર શેઠ પેસતનજી જમશેદજી ગોરા અને એસીસટંટ એનજીનીયર શેઠ ધનજીશાહ નશરવાનજી કરંજીઆએ પોતાના પરેસનો બુમબો ચાલુ કરી ઘણી બાહાદુરીથી આગ ઉપર પાણી નાખ્યું હતું. પણ આગ તો જબરા શોલાઓ સાથે વધવાથીજ અને શેઠ પેસતનજી ધુમાડાથી ગુગલાઈ જવાથી બારીએથી બહાર સણના બલતા ઢગ આગલ કુડકો મારીયો હતો. હવા એવાનુ સખત રીતે દાજી જવાથી તેજ જગા ઉપર મરણ પામ્યા હતા. શેઠ પેસતનજી ૪૩ વરસની વયના તેમજ શેઠ ધનજીશાહ કરંજીઆ ૨૮ વરસની વયના ભર જવાન પુરૂષો હતા. વળી શેઠ ધનજીશાહ બી એ આગમાં બલી મરણ પામ્યા હતા. પણ મરહુમની લાસ ઘણીબી સોધ ખોલ કરવા છતા આગ લાગી તે દીને નહીં મલતા છેક ચોઠે દીને બપોરના હાથ લાગવાથી મરહુમના રવાનને છેક પાંચમે દીને અવલમંજલ પોહચાડવામાં આવ્યું હતું. આ આગમાં મરણ પામેલા મરહુમ શેઠ પેસ્તનજી ગોરાના કુટુંબના નીબાવ માટે શેઠો હીરામાણેકની કંપની તરફથી ઉધાડવામાં આવેલાં ફંડમાં કુલે રૂ ૨૦૦૧૨ ભરામા હતા તેમાં નીચલી મુખ્ય રકમો હતી:—બાઈ હીરાંબાઇ જમશેદજી પીટીટ રૂ૧૦૦, બાઇ મેહેરબાઇ અરદેશર શેઠના રૂ૫૫, બાઈ ડોશીબાઇ પીરોઝશાહ મરઝબાન તથા છોકરાંઓ રૂ૨૫૦, શેઠ રૂસતમજી માણેકજી હીરામાણેક રૂ૧૫૦, શેઠ પીરોજશા મેરવાનજી મરઝબાન રૂ૫૦૦, શેઠ દાદી હીરજી બાટલીબોઇ રૂ૧૦૦, શેઠ દાદીબા મહેરવાનજી દલાલ રૂ૫૦૦, ધી પારસી બોટીંગ કલબ રૂ૨૦૦, શેઠ માણેકજી કાવસજી પીટીટ રૂ૧૫૦, શેઠ નવરોજી માણેકજી વાડીઆ સી૦ આઈ૦ ઇ૦ રૂ૧૦૦, શેઠ દોરાબજી જમશેદજી તાતા રૂ૧૦૦, ડા૦ બેજનજી દાદાભાઇ કાપડીયા રૂ૧૦૦, બાઈ કુંવરબાઈ રતનજી બમનજી રૂ૧૦૧, શેઠ હોરમજી સોરાબજી બાટલીવાળાની યાદમાં રૂ૧૨૫, મરહુમ શેઠ બરજોરજી મે૦ રીપોરટરના છોકરાઓ રૂ૧૦૧, બાઈ હીરાંબાઇ ફરામજી પીટીટ રૂ૧૦૦, શેઠો હોરમજી તથા મેરવાનજી મનચેરજી કામા રૂ૧૦૦, શેઠો દાદાભાઇ હોરમજીની કંપની રૂ૧૦૦, એક પારસી રૂ૪૦૧, શેઠ અરદેશર હોરમારજી વહાડીઆના ચેરીટી ફંડમાંથી રૂ૨૫૦, બાઈ સુનાબાઈ મીનોચેર વકીલ રૂ૧૦૦, શેઠ ફકીરજી એદલજી ભરૂચા રૂ૧૦૦, A Sympathiser રૂ૨૦૦, શેઠ બમનજી દીનશાહ પીટીટ અને બાઇ ગુલબાઈ બમનજી પીટીટ રૂ૧૦૦, શેઠ શાપુરજી બરજોરજી ભરૂચા રૂ૧૦૦, શેઠ રતનજી જમશેદજી તાતા અને બાઇ નવજબાઈ રતનજી તાતા રૂ૧૦૦, મરહુમનાં ખેસીઓ (કલકતા) રૂ૨૧૫, શેઠ ડી. કુ. પંડોલ રૂ૧૦૦, ડા૦ બરજોરજી બેરામજી રૂ૧૦૦, શેઠો પી. એ. હોરમજીની કંપની રૂ૧૫૦, સોશીઅલ એમેચ્યુઅર કલબે કરેલા નાટકની આવકમાંથી રૂ૧૦૧, શેઠ મેરવાનજી ફરદુનજી મરઝબાન રૂ૧૦૦, બોમબે કોટન પ્રેસના ભાગીદારો રૂ૨૦૦૦, બાઇ સીરીનબાઇ દોરાબજી પદમજીએ પોતાના મરહુમ ધણીની નઇઅતે રૂ૩૦૦, ઓ૦ સરદાર નવરોજી પદમજી રૂ૧૦૦, એક પારસી ગ્રહસથ રૂ૧૦૦, શેઠો જામાસજી અને માણેકજી રૂ૧૦૧, શેઠ જમશેદજી કાવસજી તાડીવાળા રૂ૧૨૫, ખા૦ બા૦ મનચેરજી કાવસજી મરઝબાન અને બાઈ ગુલબાઇ રૂ૧૦૦ અને પરચુટણ ભરાયલા મલી પારસીઓના રૂ૧૮૦૦૦ ભરાયા હતા.

ચરનીરોડ નજડીકની સરકારી પટાવાળાઓની છાવણીમાં ગયા મે માસમાં લાગેલી આગથી નીરાધાર થઇ પડેલાંઓને મદદ કરવા ઉઘાડેલાં ફંડમાં પારસીઓમાં શેઠો હોરમજી સોરાબજી એન્ડ સનસ રૂ૧૦૦, એક પારસી રૂ૨૦, આ૦ સર ફીરોઝશાહ મેરવાનજી મહેતા રૂ૫૦, શેઠો ફરામજી કાવશજી કુપરની કંપની રૂ૧૦૦ અને પરચુટણ ભરાયલા મળી રૂ૩૪૦ ભરાયા હતા.

લુણાવાડા ખાતે લાગેલી ભયંકર આગથી પાયમાલ થયલાંઓને મદદ આપવા માટે ઉઘાડવામાં આવેલાં ફંડમાં શેઠ હોરમજી જમશેદજી જીનવાળાએ રૂ૨૦૧ આપ્યા હતા.

શેઠ કાવશજી દીનશાહ એનજીનીયરની માલેકી હેઠળ ચાલતી પારસી બ્રીટેનીઆ નાટક કંપનીનું સરવસવ ભરૂચ ખાતે તા૦ ૧૬ મી ફેબરવારીની રાતે ગોવીંદ ભુવન થીએટરમાં લાગેલી આગમાં બળી જવાથી ત્યાં એક ફંડ ઉભું કરવામાં આવ્યું હતું, તેમાં લગભગ રૂપ્યા બે હજાર ભરાયા હતા જેમાં રૂ૧૧૦૦નો મુખ્ય ફાળો પારસીઓ તરફનો હતો. આ ફંડમાં ભરાયલા રૂપ્યાની પર્સ શેઠ કાવશજીને તા૦ ૧ લી મારચે નાણા ભરનારાઓની સભા ભરીને આપવામાં આવી હતી.

ચીખલી ખાતે ગયા જાનેવારીમાં લાગેલી ભયાનક આગ વખતે મી૦ મનચેરજી દાદાભાઈનું સરવસવ બળી જઈ તદન નીરાધાર હાલતમાં તેવણુને લાવી મેલયા હતા. તે માટે ઉઘાડવામાં આવેલાં ફંડમાં લગભગ હજાર રૂપીયા ભરાવા હતા, તેમાં મુખ્ય મદદ વલસાડના જાણીતા શેઠ કાવસજી ધનજીભુરાની હતી. એ નીરાધાર કુટુંબને એક ઘર વેચાતું લઈ આપવામાં આવયું છે.

સુરત ખાતે તા૦ ૧૬ મી એપ્રીલે લાગેલી આગમાં તારાજ થયલા ગરીબ ખત્રીઓ અને ઘાંચીઓને મુંબઇના પારસી ગ્રહસથે સ્ત્રીઓને એકેક ઘાઘરો અને ઓઢણું તેમજ મરદોને ધોતીઆં અને વાસણો, તથા શેઠ નવરોજી મેરવાનજી સરકાવાળાએ રૂ૩૪૦ની કીમતના વાસણો અને શેઠ કાવશજી ધનજીભાઇ ધનભુરાનાએ રૂ૫૦ વેહેંચી આપ્યા હતા.

ઉદવાડાના આતશબેહેરામમાં માચી ચહડાવવાના સબબમાં ઉઠેલી ખટપટ દરમયાન મોબેદ હોરમસજી કાવસજી સીધવાને પડેલા માર ઉપરથી એક મુકદમો મુંબઈની હાઈ કોરટ સુધી ચાલયો હતો તેમાં મોબેદ હોરમસજીને થયલા ખરચ માટે તેવણુને મદદ કરવાને મોમબાસાના પારસીઓએ રૂ૨૨, હાંગકાંગના જરથોસ્તીઓએ રૂ૬૮, મુંબઇમાં ભરાયલા રૂ૫૦૦ મલી લગભગ રૂપ્યા સાતસો ભરાયા હતા.

શ્રીબોધ તથા સંસાર સુધારાની જુબીલી ફંડમાં સઘળી વરણુના મલી કુલે રૂ૫૨૨૮॥ ભરાયા હતા તેમાં પારસીઓની નીચલી મુખ્ય રકમો હતી:—શેઠ શાપુરજી બી. ભરૂચા રૂ૧૦૧, શેઠ દીનશાહ ડી. માલેગામવાળા રૂ૫૧, શેઠ જાહાંગીર બમનજી પીટીટ રૂ૫૦, શેઠ દીનશાહ પે. બાચા રૂ૫૦, શેઠ દારાશાહ રતનજી ચીચગર રૂ૫૦, શેઠ ફરદુનજી કુંવરજી તારાપોરવાળા રૂ૨૫, એક પારસી કુટુંબ રૂ૨૫, શેઠ હોરમજી અરદેશર વાહાડયા રૂ૨૦૦, મીસીસ સોરાબ જે. તાતા રૂ૧૫૦, સર જાહાંગીર કાવશજી રૂ૧૦૦, શેઠો હોરમજી અને મેરવાનજી કામા રૂ૫૦, શેઠ મનચેરજી મે. ખરેગાટ રૂ૫૦, શેઠ ફીરોઝશાહ મે. મરઝબાન રૂ૫૦, મીસીસ ધનજીભાઇ બમનજી પીટીટ રૂ૫૦, શેઠ હોરમજી માણેકજી ભીમડીવાલા રૂ૫૦, સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ રૂ૩૦, સરદાર દાવર કેખશરૂ એદલજી મોદી રૂ૩૦, શેઠ દાદી લીમજી ત્રસત ફંડમાંથી રૂ૨૫, એક જરથોસતી રૂ૨૫, બાઈ મીઠીબાઈ ખુરશેદજી તારાપોરવાળા રૂ૨૫, શેઠ ફીરોઝ હોશંગ દસતુર રૂ૨૫, શેઠ રૂસતમજી પ. કુકા રૂ૨૫ અને બાકીની પરચુટણ રકમો મળી પારસીઓના લગભગ રૂપ્યા બે હજાર ભરાયા હતા.

સર લોરેનસ જેનકીનસ મેમોરીઅલ ફંડમાં સઘળી વરણુના મળી કુલે રૂ૨૭૫૨૦ ભરાયા હતા તેમાં પારસીઓની નીચલી મુખય રકમો હતી :—શેઠ ડી૦ જે૦ તાતા રૂ૨૦૦૦, શેઠ આર૦ જે૦ તાતા રૂ૨૦૦૦, સર જહાંગીર કાવસજી રૂ૧૦૦૦, શેઠ બમનજી દીનશાહ પીટીટ રૂ૧૦૦૦, સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ બેરોનેટ રૂ૫૦૦, શેઠ આર૦ ડી૦ તાતા રૂ૫૦૦, મેશરસ વાડીઆ ગાંધીની કં૦ રૂ૩૫૦, ઓનરેબલ મી૦ જસટીસ ડી૦ ડી૦ દાવર રૂ૩૦૦, શેઠો રૂસતમ કે૦ આર૦ કામા, હોરમસજી એન૦ વકીલ, જે૦ પી૦ દસ્તુર અને ફરામરોઝ એચ૦ વકીલ રૂ૩૦૦, ઓનરેબલ સર પી૦ એમ૦ મેહેતા રૂ૨૫૦, શેઠ એચ૦ એ૦ વાડીઆ રૂ૨૫૦, મેશરસ નાનુ હોરમસજીની કંપની રૂ૨૦૦, શેઠ એલ૦ એન૦ બનાજી રૂ૨૦૦, શેઠ આર૦ ડી૦ શેઠના રૂ૨૦૦, શેઠો એચ૦ અને એમ૦ એમ૦ કામા રૂ૧૫૦, શેઠો અરદેશર હોરમસજી દીનશાહની કંપની રૂ૧૫૦, શેઠ પી૦ જે૦ પાદશાહ રૂ૧૫૦, સર જમશેદજી જીજીબાઇ બેરોનેટ રૂ૧૦૦, શેઠ જાલભાઈ અરદેશર શેઠ રૂ૩૦૦, શેઠ સી૦ એન૦ વાડીઆ રૂ૨૫૦, શેઠ એન૦ એન૦ વાડીઆ રૂ૨૫૦, શેઠ જહાંગીર બમનજી પીટીટ રૂ૧૦૦, શેઠો પેસતનજી રૂસ્તીમ કોલાહ અને કંપની રૂ૧૦૦, એનોનીમસ (શેઠ એન૦ એન૦ સાહેર) રૂ૧૦૦, શેઠ

હોરમજદયાર સી૦ કોયાજી રૂ૧૦૦, શેઠો મુલ્લા એનડ મુલ્લા રૂ૩૦૦, અને પરચુટણ રકમો મળી પારસીઓના રૂ૧૨૪૩૬ ભરાયા હતા.

ખા૦ બા૦ બમનજી બેરામજી પટેલની યાદગારીના ફંડમાં ભરાયલા ગયા વરસના ઇનતેખાબમાં છપાયલા કુલે રૂ૭૯૮૮–૧૩–૪ ઉપરાંત આ વરસમાં ડા૦ એદલજી માણેકજી મોદીના રૂ૩૦ અને પરચુટણ રકમોના મળી રૂ૮૦૫૧–૧૩–૪ ભરાયા હતા. આ ફંડમાં નાણું ભરનારાઓએ તા૦ ૯ મી જુલાઈ ૧૯૦૭ ની સભામાં એ ફંડની રકમ ધી ઝોરાસ્ત્રીયન બીલ્ડીંગ એસોસીએશનને ચોકસ શરતોએ આપવા માટે ઠરાવ કરયો હતો પણ આ બીલડીંગ સોસાયટીએ તે ચોકસ શરતોએ રૂપ્યા લેવાની ના પાડવાથી નાણા ભરનારાઓની બીજી સભા તા૦ ૭ મી આકટોબર ૧૯૦૭ ને દીને બાઇ ભીખાઇજી બંગાળીની કનયાશાળાના મકાનમાં પાછી મળી હતી તે વખતે નીચલો ઠરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો:– આ ફંડમાં ભરાયલા કુલે રૂપ્યાની રકમ પારસી પંચાયતના ફંડના ત્રસટી સાહેબોને સવાધીન કરવી કે એ રકમ ખા૦ બા૦ બહમનજી બેહેરામજી પટેલની યાદગારી રાખવાનું ફંડ એવે નામનું ખાતું પાડી તેનું વયાજ નીચે પ્રમાણે વાપરવું. જયાં સુધી ખા૦ બા૦ બહમનજી પારસી પ્રકાશ પોતે ચલાવવાને શકતીવાન હોય તયાં સુધી તે વ્યાજ એકઠું થવા દેવું. ત્યાર બાદ વયાજમાંથી એ ઉપયોગી કામ એમની યાદગારી જળવાઇ રહે એવી રીતે ચાલુ રાખવાની ગોઠવણ કરવી. તે કામ કરાવવા ઉપરાંત વયાજનો વધારો રહે તેમાંથી પારસીઓની તવારીખને લગતાં પુસતકો પ્રગટ કરાવવાની ગોઠવણ કરવી. એ કામો દર પાંચ વરસ સુધીમાં કરાવવાં.

દસ્તુર હોશંગ મેમોરીયલ વોલ્યુમના ફંડમાં બઝમે રૂઝે અહુરમજદની મંડળી તરફથી રૂ૨૦૦, શેઠ ધનજીભાઇ એમ. ડી. જીજીભાઇ રૂ ૧૦ અને શેઠ હોરમજી એદલજી સોપારીવાલા રૂ ૫ મલી રૂ ૨૧૫ ભરાયા હતા.

મરહુમ માજીસત્રેટ મી૦ કરસનદાસ છબીલદાસની યાદગારી જાળવવાના ફંડના લાભ અરથે મી૦ ફરામજી અપુવાળી પારસી નાટક મંડળી તરફથી તા૦ ૨૪ મી ફેબરવારીની રાતે ઝેરી સાંપનો નાટક કરવામાં આવયો હતો જે વેળા મુંબઇના બારના મમખરો, માજીસત્રેટો, જડજો વગેરે હાજર થયા હતા. વડા માજીસત્રેટે ભાશણ કરતાં મરહુમના ગુણોનું વરણન કરી મી૦ ફરામજીનો આભાર માનયો હતો. આ નાટકની થયલી લગભગ રૂ૧૫૦૦ ની આવક આ ફંડમાં આપવામાં આવી હતી.

ઉઠમણાનું ધરમખાતુ.

ગયે વરસે જે જે મરનાર જરથોસ્તીઓનાં ઉઠમણામાં તેમનાં પુણ્ માટે ધરમખાતે રકમો ભરાઇ છે તેની વીગત:–

	રૂપીઆ.		રોજ–માહ.
	૫૯	શેઠ હોરમજી જીવણજી વાહાડયા (બીલીમોરા)..	૧– ૧
	૭૧	બાઇ ડોશીબાઇ જાહાંગીરશાહ ભગત (બીલીમોરા).	૧– ૧
(ક)	૧૫૦૦	બાઇ દીનબાઇ તે ડા૦ સોરાબ ખરશેદજી નરીમાનનાં ધણીઆણી. ...	૧૧– ૧
	૧૨૩	શેઠ જાહાંગીરશાહ પેસતનજી ભગત (બીલીમોરા)	૧૨– ૧
	૯૦	શેઠ એદલજી મેરવાનજી મોઘરેલીઆ..	૧૮– ૧
(ખ)	૨૧૦૧૧	બાઇ માણેકબાઇ તે મરહુમ શેઠ નસરવાનજી સોરાબજી ચીનાઇનાં વીધવા (સીકંદરાબાદ)...	૨૮– ૧
	૮૬	શેઠ એદલજી હોરમજી લોતીઆ (બીલીમોરા)	૨૦– ૧
(ગ)	૪૫૬૫૦૦	બાઇ સાહેબ આવાંબાઇ ફરામજી દીનશાહ પીટીટ	૨૧– ૧
	૩૧	શેઠ દાદાભાઇ કુવરજી ભગત (બીલીમોરા)...	૨૩– ૧
	૩૦	મરહુમ બાઇ હીરાબાઇ જમશેદજી દારૂવાલા (ભરૂચ).	૨૪– ૧
	૩૦૦	ડાલર શેઠ ફરામજી જમશેદજી વસઇગરા (હાંગકોંગ)	૨૫– ૧
	૫૩૫	બાઇ બાઇજી માણેકજી પાલનજી દાબુ (નવસારી)...	૨૯– ૧
	૧૦૯	શેઠ રૂસતમજી દાદાભાઇ સુતરીયા	૧૦– ૨
	૧૦૩	બાઇ નવાજબાઇ તે મરહુમ આ૦ દીનશાજી મેરવાનજી દેશાઈનાં વીધવા (નવસારી)	૧૫– ૨

(ધ)	૧૧૦૮	શેઠ જમશેદજી રતનજી દુબાશ	૧૧– ૧
(ચ)	૧૬૫૦	ડા૦ ધનજીશાહ જમાસ્પજી બેરામજી (ભાવનગર)	૧૩– ૩
	૪૯૨	બાઈ સુનાબાઈ તે શેઠ નવરોજી રૂસતમજી બબયાવાલા સનતોકનાં ધણીઆણી (કરંજ)	૧૬– ૩
	૭૨૫	બાઈ રતનબાઈ તે ડા૦ જમશેદજી બેરામજી વીમાદલાલનાં બેટી (નવસારી).	૧૭– ૩
	૯૮	શેઠ પીરોશાહ જમશેદજી તાંતરા (નવસારી)	૨૧– ૩
	૨૭૮	બાઈ રતનબાઈ તે શેઠ નશરવાનજી દાદાભાઈ ચોપડીપરનાં ધણીઆણી (સુરત)	૨૩– ૩
	૧૭૮	શેઠ ભીમજીભાઈ ફરામજી રાંડેલીઆ–રૂ વાલા (રાંદેર)...	૩– ૪
	૨૧૩	બાઈ આવાબાઈ દારાશાહ ગાંધી (ભરૂચ)	૭– ૪
(છ)	૩૫૦૮	શેઠ ડોસાભાઈ ખરશેદજી ગાંધી (રાજકોટ)	૧૩– ૪
(જ)	૫૭૦૦	બાઈ શીરીનબાઈ તે મરહુમ ખા૦ બા૦ સરદાર હોરાબજી પદમજીનાં ધણીઆણી (પુણા)	૧૩– ૪
	૩૩૯	શેઠ નવરોજી સોરાબજી ખરાશ	૧૬– ૪
(ઝ)	૧૨૩૩	શેઠ પીરોશાહ પેસતનજી જાલ (નીમચ)	૨૧– ૪
	૩૫૦	શેઠ માણેકજી બરજોરજી બતીવાલા...	૨૫– ૪
(ટ)	૨૬૬૬૭	શેઠ અરદેશર રૂશતમજી લીંબુવાલા	૨૭– ૪
	૧૦૪	શેઠ કેખશરૂ ધનજીશાહ શાહના (ભરૂચ)	૨૯– ૪
(ઠ)	૮૨૦૧	બાઈ ડોશીબાઈ ધનજીશાહ જમશેદજી (પુણા)	૩૦– ૪
	૩૦૭	બાઈ જરબાઈ તે શેઠ ધનજીશાહ દીનશાજી ગાંધીનાં ધણીઆણી (ભરૂચ)...	૩૦– ૪
	૪૧૫	શેઠ ફરામજી કુવરજી મોદી (કરાંચી)	૬– ૫
	૨૦૨	ખા૦ ભીખાજી શાપુરજી બાટલા (પુણા)	૬– ૫
(ડ)	૧૯૩૬	બાઈ મેરબાઈ જાહાંગીર ડોસાભાઈ મીનવાળા (પુણા)...	૮– ૫
	૩૨૨	શેઠ હોરમસજી મેહરનોસજી વજીફદાર (નવસારી)	૧૦– ૫
	૪૭	શેઠ દાદાભાઈ ભીમજી વાહાડયા (બીલીમોરા)..	૧૦– ૫
(ઢ)	૨૬૦૦	શેઠ રતનજી નવરોજી મીનવાલા (કલકતા)	૧૬– ૫
	૧૪	શેઠ જમશેદજી હીરજીભાઈ કબાવાળા (ભરૂચ).	૧૭– ૫
	૧૦૦	શેઠ નશરવાનજી ખરશેદજી રાંદેલીઆ (સુરત)...	૧૮– ૫
	૧૦૦	શેઠ દાદાભાઈ કીકાજી દાદરેવાલા (દમણ)	૨૩– ૫
	૨૬૨	શેઠ પેસતનજી બેરામજી ભુરી	૨૪– ૫
	૫૬	બાઈ સુનાબાઈ સોરાબજી ફકીરજી (ભરૂચ)...	૨૫– ૫
(ણ)	૨૬૦૪૦	શેઠ બેરામજી નવરોજી ઝવેરી (કાનપોર)	૧– ૬
	૧૦૬	બાઈ મેરબાઈ ભીખાજી ભગત (બીલીમોરા)...	૪– ૬
	૨૫	શેઠ બરજોરજી નવરોજી એદલકાકા	૬– ૬
	૩૪૬	શેઠ નવરોજી પેસતનજી મોવડાંવાલા ભરૂચા	૬– ૬
	૨૮	બાઈ પીરોજબાઈ ફકીરજી વાહાડયા (બીલીમોરા)	૬– ૬
	૧૧૯	બાઈ દીનબાઈ તે શેઠ અરદેશર જીવણજી હમાવાળાના વીધવા (ભરૂચ) ...	૬– ૬
	૮૨૨	બાઈ રતનબાઈ ધનજીશાહ નાણાંવતી...	૧૧– ૬
	૩૫	એરવડ હોરાબજી દાદાભાઈ તુરેલ (સુરત)	૧૩– ૬
(ત)	૨૧૭૩	શેઠ માણેકશાહ નશરવાનજી શાહેર (સુરત)	૧૫– ૬
	૨૯૪	બાઈ વીલરબાઈ તે શેઠ બેરામજી રૂસતમજી તલાતીનાં ધણીઆણી (નવસારી)	૨૩– ૬
(થ)	૨૫૪૦	શેઠ ઉકરજી ભીખાજી અમલસાડવાલા (માંડવી)	૨૯– ૬
	૧૦૦	શેઠ હોરમજી જમશેદજી ગોદાવાડીવાલા (માંડવી)	
	૭૦	આ૦ રૂસતમજી દાદાભાઈ ઉનવાલા	૩૦– ૬
	૨૫	બાઈ માણેકબાઈ પેસતનજી વાહાડયા (બીલીમોરા)	૨– ૭
(દ)	૫૨૩૨	શેઠ ડોશાભાઈ જામાસજી દારૂવાલા (ભરૂચ)	૪– ૭
(ધ)	૩૧૨૫	શેઠ બેરામજી રૂસતમજી મેહતા (કલકતા)	૬– ૭
(ન)	૨૦૩૦	ડા૦ રતનશાહ માણેકજી મોદી	૧૧– ૭
	૮૦૦	શેઠ રૂસતમજી માણેકજી ઇજનેર	૧૧– ૭
	૯૩	શેઠ માણેકજી એદલજી (બીલીમોરા)	૧૧– ૭
(પ)	૪૫૦૦	(એક વજીફો) બાઈ રતનબાઈ તે મરહુમ શેઠ રતનશાહ પેસ્તનજી વકીલનાં વીધવા (સુરત)...	૨૦– ૭
(ફ)	૪૧૫૫	શેઠ નાનાભાઈ બેરામજી ડાકટર (ભાવનગર)...	૨૫– ૭
	૩૧	બાઈ ધનબાઈ એદલજી ઇતાલીયા (બીલીમોરા)	૨૫– ૭
	૫૧	બાઈ કુંવરબાઈ હોરાબજી ગાંધી (ભરૂચ)	૨૯– ૭

	૨૦૫	શેઠ દીનશાહ ફરામજી ગોદીવાલા	૨૯– ૭
	૮૦	શેઠ શાપુરજી નાનાભાઇ ફોજદાર (અંકલેસ્વર)...	૬– ૮
	૫૬	બાઈ માણેકબાઈ તે શેઠ જીજીબાઇ બરજોરજી દેશાઈનાં વીધવા (નવસારી)	૬– ૮
(બ)	૪૧૫૧	સરદાર ખા૦ બા૦ દસ્તુર હોશંગ જામાસજી જામાસ્પઆશાના (પુણા)...	૧૩– ૮
	૨૫	બાઈ ગુલબાઈ સોરાબજી પટેલ (ભરૂચ)	૧૩– ૮
	૧૫	બાઇ મેરબાઇ તે શેઠ એદલજી જીવનજી હાંસોટીયાનાં ધણીયાણી (ભરૂચ)...	૧૬– ૮
	૧૦૯	બાઇ સુનાબાઈ એદલજી (બીલીમોરા)	૧૯– ૮
	૨૨૧	બાઈ ડોશીબાઈ બમનજી મોદી (બીલીમોરા)	૧૯– ૮
(ભ)	૧૬૦૦૦	શેઠ ફરામજી રૂસતમજી કામા	૨૨– ૮
	૧૬૧	ડા૦ સોરાબજી દોરાબજી દસતુર કામદીન (ભરૂચ)	૨૨– ૮
	૫૬૧	શેઠ અરદેશર બરજોરજી રબારી	૯– ૯
	૪૧૭	શેઠ ફીરોઝશાહ ફરામરોજ રૂસતમજી જોશી	૧૦– ૯
	૮૨	બાઇ સુનાબાઈ તે શેઠ ફરદુનજી ડોશાભાઈ કાપડવાળાના દીકરી (ભરૂચ)..	૧૧– ૯
(મ)	૩૧૪૫	શેઠ ડોસાભાઈ દાદાભાઇ આલબલેસ	૧૪– ૯
(ય)	૨૬૦૦	શેઠ જમશેદજી એદલજી બાઇસ (બેલગામ)...	૧૪– ૯
	૩૦	બાઈ શીરીનબાઇ તે શેઠ શાપુરજી બમનજી હાંસોટીયાની દીકરી(અંકલેસ્વર)	૧૪– ૯
	૮૫	શેઠ માણેકજી દાદાભાઈ (વડોદરા)	૩૦– ૯
	૧૭૫	બાઈ દીનબાઈ પેસ્તનજી કડવાળા (સુરત)	૩–૧૦
	૯૪	શેઠ દાદાભાઈ કાવશજી દીનશાહ વાહાડયા	૪–૧૦
(ર)	૧૭૩૧	બાઈ દીનબાઈ તે ડા૦ કાવસજી હોરમસજી બીલીમોરીયાનાં ધણીઆણી...	૪–૧૦
	૧૩૦	બાઈ ધનબાઇ બમનજી પોંહોંચખાનાવાલા	૬–૧૦
	૨૧	શેઠ ધનજીભાઈ ખરશેદજી તતરીયા (બીલીમોરા)	૭–૧૦
(લ)	૩૨૫૦૩	સર જમશેદજી જીજીભાઈ (ચોથા) બેરોનેટ	૮–૧૦
	૭૩૨	બાઈ જરબાઈ તે ડા૦ દીનશાહ દોરાબજીનાં ધણીયાંણી...	૮–૧૦
	૧૭૫	શેઠ નશરવાનજી ઉકરજી મેહેનતી માસ્તર (સુરત)	૧૩–૧૦
	૨૨૭	બાઈ પીરોજબાઈ દારાશાહ મારસલ (અંકલેશ્વર).	૧૩–૧૦
	૧૦૬	શેઠ પેસતનજી મનચેરજી બારીયા (બીલીમોરા)	૧૭–૧૦
	૨૦૧	બાઈ ખરશેદબાઈ બેહરામજી આંટી (સુરત)...	૩–૧૧
	૪૭	શેઠ ફરામજી શાપુરજી વાહાડયા (બીલોમોરા).	૭–૧૧
	૩૦૦	શેઠ રતનજી શાપુરજી ગજદર (ગણદેવી)	૧૧–૧૧
(વ)	૩૮૪૨	શેઠ રતનજી ફરામજી દાબુ (નવસારી)	૧૮–૧૧
	૨૧૦	શેઠ જાંગીરજી દોશાભાઈ હસનતોપાળના (સુરત)	૧૮–૧૧
(શ)	૩૨૩૧	શેઠ હોરમજી એદલજી કાસદ (નવસારી)	૨૯–૧૧
(ષ)	૧૧૫૧	શેઠ કાવસજી મનચેરજી પાવરી (નવસારી)	૮–૧૨
(સ)	૬૨૨૨	બાઈ કુવરબાઈ તે ખા૦ સા૦ ફરામજી કાવસજીના ધણીઆણી (વડોદરા).	૧૬–૧૨
(હ)	૧૮૪૩	ખા૦ બા૦ બમનજી બેરામજી પટેલ	ગાથા ૨ જો
(ળ)	૧૧૧૫	બાઇ વીરબાઈ તે શેઠ બમનશાહ પેસતનજી ડુંગાજીના વીધવા (ભરૂચ)	ગાથા ૪ થો

૬૭૨૯૭૮ કુલે રૂપયા.

આ છ લાખ તોતેર હજારની રકમ ઉપરાંત (૫) વાલી નોટમાં જણાવવા મુજબનો એક વજીફો જેની સુમારે કીમત રૂપ્યા દોઢ હજાર અને અક્ષરવાળી નોટોની હેઠે બીજી પરચુટણ રકમોમા આગલા શાલમાં ગુજરેલા મરહુમોના પુણ માટે આ વરસે નવી અપાયલી રકમ લગભગ રૂપયા સાડા છ હજારની છે, એ મલીને મરહુમોના પુન માટેની આ વરસની રકમ લગભગ છ લાખ એકીયાશી હજારની થવા ગઇ છે.

ઉપલા કોઠામાં જણાવેલી રૂ૧૦૦૦ નો ઉપરની રકમો કયા કયા ધરમ ખાતાંઓમાં આપવામાં આવી છે, તેની વીગત :—

(ક) બાઈ દીનબાઈ સોરાબજી નરીમાનના પુણ માટે મરનારના ખાવંદ ડા૦ સોરાબ તથા મરનારનાં માસી બાઈ માણેકબાઈ જમશેદજી આઇચાઈ અને મરનારનાં મમાઇજી બાઈ ભીખાઈજી સોરાબજી એનડરસને મળી રૂ૧૫૦૦ ધરમ ખાતે આપયા હતા તેમાંથી મનદરોઇની અગીયારીની મરામતના તથા સરસામાન ખરીદવા માટે રૂ૫૦૦, પારસી સંકટ નીવારણનાં ફંડમાં રૂ૧૦૦, પારસી ફીવર આસ્પીટલનાં ફંડમાં રૂ૧૦૦, પારસી સુવાવડખાનાનાં ફંડમાં રૂ૧૦૦, પારસી જનરલ આસ્પીટલનાં ફંડમાં રૂ૧૦૦, અંજુમનનાં આતશબેહેરામના સુધારા વધારાનાં ફંડમાં રૂ૧૦૦, ગરીબ જરથોસ્તીઓનાં છોકરાઓને સુદરેહ પહેરાવવાનાં તથા છોકરીઓનાં લગનનાં ફંડમાં રૂ૭૫, સર કાવસજી જહાંગીર નવસારીની જરથોસ્તી મદરેસાનાં ફંડમાં રૂ૫૦, સર કાવસજી જહાંગીર ગણદેવીની હાઇસ્કુલનાં ફંડમાં રૂ૫૦, નવસારીની વડી દરેહમેહેરમાં થતાં બાજ કીયાકામનાં ફંડમાં રૂ૫૦, નવસારી

મધે નોશીરવાન અદલના ફંડમાં રૂ૫૦, નવસારીના મોબેદોનાં અંજુમનનાં ઘંભાર, જશન તથા મુકતાદનાં ફંડમાં રૂ૫૦, પારસી સાઇકલીંગ કલબનાં ફંડમાં રૂ૫૦, મુલ્લાંફીરોજ મદરેસાનાં ફંડમાં રૂ૨૫, નવસારી મેહેરજીરાણા લાઇબ્રેરીના ફંડમાં રૂ૨૫, મુંબઇનાં રવાનોને અવલમંજલ પહોંચાડવાનાં ફંડમાં રૂ૨૫, નવસારીનાં રવાનોને અવલમંજલ પહોંચાડવાનાં ફંડમાં રૂ૨૫ અને સર દીનશાહ પીટીટ જીમનેશીયમના ફંડમાં રૂ૨૫.

(ખ) મરહુમ બાઇ માણેકબાઇ નોશીરવાનજી ચીનાઇના મુંબઇ તથા સીકંનદરાબાદ ખાતે થયલાં ઉઠામણામાં કુલે રૂ૨૧૦૧૧ ભરયા હતા, તેમાં મરહુમના સીકંનદરાબાદ ખાતે થયલા ઉઠમણા વખતે રૂ૨૦૭૯૬ ભરાયા હતા, તેમાંથી મરહુમની પુંજીમાંથી રૂ૧૬૫૦૦, મરહુમના બેટા શેઠ ખુરશેદજી રૂ૨૦૦, મરહુમના બેટા બેહેસતનશીન શેઠ રૂસતમજીની પુંજીમાંથી રૂ૨૦૦, મરહુમના બેટા શેઠ અરદેશર તથા ધણીઆણી બાઇ શીરીનબાઇ રૂ૧૨૫, મરહુમના બેટા શેઠ ભીખાજી રૂ૩૦૦, મરહુમના બેટા બેહેસ્તનશીન શેઠ બહમનજીની પુંજીમાંથી રૂ૧૨૫, મરહુમના બેટા શેઠ ડોસાભાઇ રૂ૧૦૦૦, મરહુમના બેટા શેઠ પીરોજશાહ રૂ૫૦૦, મરહુમનાં વહુ બેહેસ્તન બાઇ ડોસીબાઇ ખુ. ચીનાઇની પુંજીમાંથી રૂ૭૫, મરહુમનાં વહુ બાઇ ભીખાઇજી રૂસતમજી ચીનાઇ રૂ૧૦૦, મરહુમનાં વહુ બાઇ રૂપાંબાઇ ભીખાજી ચીનાઇ રૂ૫૦, મરહુમનાં વહુ બાઇ જીવણબાઇ બેહમનજી ચીનાઇ રૂ૫૦, મરહુમનાં વહુ બાઇ સુનાબાઇ પીરોજશાહ ચીનાઇ રૂ૧૦૦, મરહુમનાં પઉત્ર શેઠ પાલનજી ખુ. ચીનાઇ તથા ધણીઆણી બાઇ રતનબાઇ રૂ૭૫, મરહુમનાં પઉત્ર શેઠ રતનજી ખુ. ચીનાઇ રૂ૭૫, મરહુમનાં પઉત્ર શેઠ નવરોજજી રૂ. ચીનાઇ તથા ધણીઆણી બાઇ ધનબાઇજી રૂ૧૦૦, મરહુમનાં પઉત્ર શેઠ માણેકશાહ રૂ. ચીનાઇ તથા ધણીઆણી બાઇ પુતલીબાઇ રૂ૭૫, મરહુમનાં ભાણેજ બાઇ મેહેરબાઇ તથા ધણી શેઠ હોરમસજી એદલજી આલબલેસ રૂ ૩૫૧, બાઇ મોતીબાઇ ફરદુનજી આલબલેસ રૂ૧૧૭, મરહુમનાં ભાણેજ બેહસતન બાઇ પીરોજબાઇ મેરવાનજી ચીનાઇની પુંજીમાંથી રૂ૫૦, મરહુમના ભાણેજ બાઇ ગુલબાઇ હોરમસજી મામા રૂ૫૦, મરહુમનાં વહેવાણ બાઇ આવાંબાઇ રૂસતમજી નાબીરવાળા રૂ૫૦, શેઠ જમશેદજી એદલજી ચીનાઇ રૂ૧૦૦ એમાંથી રૂ૫૦ નસેસાલાર ફંડમાં, બાઇ રતનબાઇ જ. ચીનાઇ રૂ૨૫, શેઠ જહાંગીર જ. ચીનાઇ રૂ૨૫, શેઠ બાપુજી એદલજી ચીનાઇ રૂ૨૫ અને બાંકીના રૂપયા બીજા સગાઓએ ભરીયા હતા તે મલી રૂ૨૦૫૨૦ મરહુમ બાઇની ચંદર ઘાટવાળી દરેહમેહરના ફંડમાં આપવામાં આવમા હતા. શેઠ એદલજી સોરાબજી ચીનાઇએ રૂ૧૨૫ અને શેઠ શાપુરજી એદલજી ચીનાઇએ રૂ૧૦૧ મલી રૂ૨૨૬ નસેસાલાર ફંડમાં આપયા હતા. વળી મરહુમનાં ઉઠામણાની ક્રીયા મુંબઇમાંબી થઇ હતી તે વખતે રૂ૨૧૫ ધરમ ખાતે આપયા હતા, તેમાં મરનારના બેહેનના છોકરા મરહુમ શેઠ ભીખાજી કાવશા મામાના છોકરાઓએ પોતાના બાવાજીની પુંજીમાંથી રૂ૭૫ તેમાંથી હઇદરાબાદ ખાતે મરહુમે બંધાવેલી દરેહમેહેરનાં ફંડમાં રૂ૫૦ અને મુંબઇ ખાતેનાં ગરીબ જરથોસ્તી માબાપોના છોકરાઓને નવજોત કરવાના ફંડમાં રૂ૨૫, મરનારના બેહેનના છોકરી બાઇ ગુલબાઇ હોરમસજી મામાએ રૂ૭૫ તેમાંથી હઇદરાબાદ ખાતે મરહુમે બંધાવેલી દરેહમેહેરનાં ફંડમાં રૂ૫૦ અને ડા૦ માસીના હોસ્પીટલ ફંડમાં રૂ૨૫ તથા બાકીના રૂપયા જુદા જુદા સગાઓએ પરચુટણ ફંડોમાં આપયા હતા.

(ગ) મરહુમ બાઇ સાહેબ આવાબાઇ ફરામજી પીટીટના પુણ્ માટે રૂ૪૫૬૫૦૦ ધરમ ખાતે આપયા હતા તેની વીગત આ કેલેંડરમાં એવણનાં મરત્યુકના છપાયલા હેવાલમાં પાણે ૭ ને ૮ માં છપાયલીછે.

(ઘ) મરહુમ શેઠ જમશેદજી રતનજી દુબાશના પુણ્ માટે રૂ૧૧૦૮ ધરમ ખાતે આપયા હતા તેમાં મરનારના બાવા શેઠ રતનજીએ રૂ૫૦૦ દેવલાલીના જરથોસ્તી રવાનોને અવલમંજલ પહોંચાડવાના ફંડમાં, મરનારના માતાજી બાઇ કુંવરબાઇએ રૂ૧૦૨ તેમાંથી ઝોરાસ્ટ્રીયન બીલ્ડીંગ ફંડમાં રૂ૫૧ અને દેવલાલીના જરથોસ્તી રવાનના ફંડમાં રૂ૫૧, મરનારના ભાઇ શેઠ જાંગીરજીએ રૂ૫૧ આવાંબાઇ વહાડયાની દરેહમેહેરના મુકતાદના ફંડમાં, મરનારના ભાઇ શેઠ પીરોજશાહે રૂ૨૫ મુંબઇના રવાનોને અવલમંજલ પહોંચાડવાના ફંડમાં, મરનારના ભાઇ શેઠ ફરામરોજે રૂ૨૫ આંધળાં પાંગળાંઓને પબાર આપવાના ફંડમાં, બાઇ બાનુબાઇ જાંગીરજી દુબાશે રૂ૨૫ દેવલાલીના જરથોસ્તી રવાનનાં ફંડમાં, શેઠો નશરવાનજી અને કેરશાસજી તથા બાઇઓ ધનબાઇ અને પીરોજા જહાંગીરજી દુબાશે મલી રૂ૪૨ દેવલાલીના જરથોસ્તી રવાનનાં ફંડમાં, બાઇ દોસીબાઇ રતનજી મોદીની પુંજીમાંથી રૂ૨૫ દેવલાલીના જરથોસ્તી રવાનનાં ફંડમાં, શેઠ રતનજી કાવસજી મોદીએ રૂ૨૫ પારસી એમબયુલંસ બ્રીગેડ ફંડમાં, મરહુમ શેઠ નશરવાનજી પેસતનજી દુબાશના છોકરાઓએ રૂ૨૫ પારસી જનરલ આસ્પીટલના ફંડમાં, શેઠ બાપુજી દોરાબજી દારૂવાળાએ રૂ૩૦ એમાંથી મુંબઇના આંધળાં પાંગળાંઓને પબાર આપવાના ફંડમાં રૂ ૨૦ અને આવાંબાઇ વહાડયાની દરેહમેહેરના મુકતાદના ફંડમાં રૂ૧૦, શેઠ પેસતનજી માણેકજી ચારજમેને રૂ૨૫ પારસી ફીવર આસ્પીટલના ફંડમાં, મરહુમ શેઠ સોરાબજી બેજનજી શરાફના છોકરાઓએ રૂ૧૦૧ સર જમશેદજી જીજીભાઇ પારસી બેનીવોલંટ સ્કુલના ગરીબ છોકરાઓને ચોપડી અપાવાના ફંડમાં અને બાકીના રૂપયા જુદા જુદા ખેસીઓએ પરચુટણ ફંડોમાં આપયા હતા.

(ચ) ડા. ધનજીશા જામાસજી બેરામજીના પુણ્ માટે રૂ૧૬૫૦ ધરમ ખાતે આપયા હતા તેમાં મરહુમના કાકા ડા. બરજોરજી મેહેરામજી રૂ. ૪૦૦, મરહુમના કાકા શેઠ સોરાબશા મેહેરામજી

રૂ૧૨૫, મરહુમના કાકા શેઠ ખુરશેદજી તથા કાકી બાઇ કુંવરબાઇ રૂ૧૦૦, મરહુમના કાકા શેઠ નાનાભાઇ બેહેરામજી રૂ૫૦, મરહુમના કાકી બાઇ મેહેરબાઇ સોરાબશા રૂ૧૦૦, મરહુમના ધણીઆણી બાઇ આલીબાઇ રૂ૧૦૦, મરહુમના ભાઇઓ બેહેનો તથા બંધેવી તરફથી રૂ૧૦૦, મરહુમના કાકી બાઇ ગુલબાઇ બરજોરજી રૂ૧૫૦, મરહુમના કાકી બાઇ રતનબાઇ હોરમજશા તથા બેહેન બાઇ ભીખાઇજી રૂ૧૦૦, મરહુમના કાકાના દીકરા શેઠ નોશીરવાન હોરમજશા રૂ૧૦૦, મરહુમના કાકાના દીકરી બાઇ દીનબાઇ તથા તેમના ધણી શેઠ કૈખશરૂ વાછા રૂ૧૦૦, મરહુમના કાકાના દીકરા શેઠ દીનશાહ બરજોજી રૂ૭૫, મરહુમના કાકાના દીકરા શેઠ પેસતનજી બરજોજી રૂ૭૫ અને મરહુમના કાકાની દીકરી બાઇ રશીદબાનુ તથા તેમના ધણી શેઠ મંચેરશા રાણીના રૂ૭૫. ઉપલા રૂપયામાંથી ભાવનગરના દોખમાને લગતા નસેસાલાર બાંધીઆના નીભાવ ફંડમાં રૂ૧૦૦૦, ભાવનગરની અગીઆરીના ફંડમાં રૂ૫૦૦ અને ભાવનગરના દોખમા બાંધવાના ફંડમાં રૂ૧૫૦ આપવામાં આવવા હતા.

(છ) મરહુમ શેઠ ડોશાભાઇ ખરશેદજી ગાંધીના જુદે જુદે ઠેકાણે થયલા ઉઠામણા વખતે કુલે રૂ ૩૫૦૮ ભરાયા હતા, તેમાં મરહુમના મુંબઇ ખાતે થયલા ઉઠમણા વખતે મરહુમની પુંજીમાંથી રૂ ૧૦૦૦, મરહુમના ધણીઆણી બાઇ આવાંબાઇ રૂ ૫૦૦, મરહુમની છોકરી બાઇ ગુલબાઇ રૂ ૭૫, મરહુમના છોકરા શેઠ નવરોજજી રૂ ૫૦, મરહુમના સસરા મરહુમ શેઠ દીનશાહ રૂસતમજી દલાલ તથા મરહુમના સાસુ બાઇ શુનાબાઇ રૂ ૧૨૫, મરહુમના સાલી બાઇ નવાજબાઇ બમનજી દલાલ રૂ ૭૫, શેઠ બમનજી અરદેશર દલાલ રૂ ૫૦, ડા૦ રતનજી દીનશાજી દલાલ રૂ ૫૦, મરહુમનાં બેહેન બાઇ કુવરબાઇ તથા બંધેવી શેઠ મનચેરશા શેરાબજી વખારીઆ રૂ ૧૦૦, મરહુમનાં બેહેન બાઇ જરબાઇ તથા બંધેવી શેઠ ખરશેદજી કાવશાજી ફોજદાર રૂ ૧૦૦, ડા૦ શેરાબજી હોરમસજી દાંતરા રૂ ૨૫, મરહુમનાં સાલા શેઠ બેહેરાંમશા દીનશા દલાલ તથા ધણીઆણી બાઇ ધનમાય રૂ ૫૦, મરનારનાં માસીસાસુ બાઇ ડોસીબાઇ જમશેદજી ખંભાતા રૂ ૨૫, શેઠ નાદરશા હોરમશજી બેલગામવાળા તથા બાઇ ડોસીબાઇ રૂ ૫૦, શેઠ ફરદુનજી નવરોજી ફરદુનજી રૂ ૧૫૦ અને બાકીના જુદા જુદા ખેસીઓએ ભરેલા મળી રૂ ૨૫૨૦ ભરાયા હતા. મરહુમના રાજકોત ખાતે થયલા ઉઠમણા વખતે મરનારની પુંજીમાંથી રૂ ૭૫, મરનારનાં ધણીઆણી રૂ૫૦, મરનારનાં બેહેન બાઇ જરબાઇ ખુરશેદજી ફોજદાર રૂ ૫૦, મરનારના બેન બાઇ કુવરબાઇ રૂ ૫૦ અને બાકીના પરચુટણ મળી રૂ ૨૬૫ ભરાયા હતા તથા મુંબઇમાં ભરાયલા રૂ ૨૫૨૦ મળી રૂ ૨૭૮૫ નીચે મુજબ આપવામાં આવીયા હતા:- મુંબઇનાં અનજુમનનાં આતશબેહેરામમાં દર વરસે વીયાજમાંથી મરનારની બાજ કરાવવા રૂ ૫૦૦, મુંબઇનાં આંધળાં લુલાંનાં ફંડમાં વીયાજ વાપરવા સારૂ રૂ ૫૦૦, ભરૂચ ખાતે મરહુમનાં નામની સ્કોલરશીપ આપવા રૂ ૫૦૦, રાજકોટનાં બાંધીઆ નસેસાલારનાં ફંડમાં વીયાજ વાપરવા માટે રૂ ૫૦૦, રાજકોટ ખાતે દર વરસે વીયાજમાંથી મરહુમની બાજ કરવા માટે રૂ ૫૦૦, પારસી જનરલ હાસ્પીટાલ ફંડમાં રૂ ૧૫૦, ડા૦ માસીનાની હાસ્પીટાલમાં રૂ ૫૦ અને બાકીના પરચુટણ ફંડોમાં આપવામાં આવીયા હતા. એ ઉપરાંત મરહુમના ભરૂચ ખાતે થયલા ઉઠમણા વખતે મરનારનાં સાસુ બાઇ સુનાબાઇએ રૂ ૨૫ ત્યાની શેઠ રૂસતમજી દલાલની વાડીના ફંડમાં, મરનારનાં સાલા શેઠ બેહેરાંમશા દીનશા દલાલે રૂ ૨૫ ત્યાની શેઠ રૂસતમજી દલાલની વાડીનાં ફંડમાં, શેઠ મનચેરજી શેરાબજી દલાલનાં છોકરાઓએ રૂ ૨૫ પારસી બીલડીંગ ફંડમાં, મરનારનાં મામા શેઠ રૂશતમજી હોરમસજી વખારીઆએ રૂ ૫૦ એમાંથી ત્યાનાં જમશેદ બાગનાં ફંડમાં રૂ ૩૦ અને જુદા જુદા ધરમખાતાંમાં રૂ૨૦, મરનારનાં મામા શેઠ ધનજીશા હોરમસજી વખારીઆએ રૂ ૫૦ એમાંથી ત્યાના પાંજરાપોલનાં ફંડમાં રૂ ૨૫ અને જમશેદ બાગનાં ફંડમાં રૂ ૨૫, મરનારનાં બંધેવી શેઠ મનચેરશા શેરાબજી વખારીઆ રૂ ૧૦૦, મરનારનાં બેહેન બાઇ કુવરબાઇ મનચેરશા વખારીઆ રૂ ૧૦૦, મરનારનાં બેહેન બાઇ જરબાઇ તથા બંધેવી શેઠ ખરસેદજી કાવશાજી ફોજદાર રૂ ૧૦૦, મરનારનાં ભાણેજો બાઇ ડોસીબાઇ નાદરશા બેલગામવાળા તથા શેઠ નાદરશા હોરમસજી બેલગામવાળા રૂ ૫૦, મરનારનાં ભાણેજો શેઠો રૂસતમજી તથા હોરમસજી રૂ ૨૫ અને બાકીના રૂપીયા જુદા જુદા ખેસીઓએ મળી ભરીયા હતા જે ભરૂચની પંચાયતને આપવામાં આવશે.

(જ) મરહુમ બાઇ શીરીનબાઇ દોરાબજી પદમજીના પુણ્ માટે મરહુમની પુંજીમાંથી તથા ખેશીઓએ મળી કુલે રૂ ૫૭૦૦ આપીયા હતા. એ રૂપીયા કયા ધરમખાતાંમાં આપવા તે હવે પછી જણાવવામાં આવશે.

(ઝ) મરહુમ શેઠ પીરોશાહ પેસ્તનજી જાલનાં પુણ્ માટે રૂ૧૨૩૩ આપયા હતા તેમાં મરહુમની પુંજીમાંથી રૂ૨૦૧, મરહુમના ભાઇ શેઠ માણેકજી તથા છોકરાંઓ રૂ૧૫૧, મરહુમના ભાઇ શેઠ અરદેશર તથા છોકરાંઓ રૂ૧૦૧, મરહુમના દીકરા શેઠ દારાશાહ રૂ૧૦૧, મરહુમના દીકરા શેઠ બાપુજી તથા કુટુંબ રૂ૧૦૧, મરહુમના દીકરા શેઠ બમનશાહ રૂ૫૧, મરહુમનાં વીધવા બાઇ મીઠીબાઇ તથા બેટીઓ રૂ૧૦૧, બાઇ હીરાંબાઇ દીનશાહ કોબલા રૂ૫૧, મરહુમના દીકરાની વીધવા બાઇ જરબાનુ મનચેરશાહ જાલ તથા છોકરાંઓ રૂ૫૧, મરહુમના જમાઇ શેઠ દીનશાહ હો. કોબલા રૂ૧૦૧, મરહુમના જમાઇ શેઠ દારાશા પી. દીવાન રૂ૨૫, શેઠ પેસતનજી હો. જાલ તથા છોકરાંઓ રૂ૨૫, મરહુમના મામાના દીકરા શેઠ કુંવરજી કાવસજી કંત્રાકટર રૂ૧૦૧, શેઠ જાંગીરજી ફરામજી રૂ૫, અને બાઇ પીરોજબાઇ નવરોજજી પીઠાવાળા રૂ૫ મળી કુલે રૂ૧૧૭૧ ભરાયા હતા, એ રૂપીઆ કયા ધરમ ખાતે આ

પવા તે હવે પછી જણાવામાં આવશે. એ ઉપરાંત મરહુમના વેહેવાઇ શેઠ ખરશેદજી ફરામજી કાકાએ રૂ૨૫ નીમચની અગીઆરીના ફંડમાં, અને બાકીના રૂ૩૭ જુદા જુદા એસીઓએ પરચુટણ ફંડોમાં આપયા હતા.

(ઠ) મરહુમ શેઠ અરદેશર રૂશતમજી લીંબુવાલાના પુણ માટે કુલે રૂ ૨૬૬૬૭ ધરમખાતે આપીયા હતા તેમા મરનારની પુંજીમાંથી રૂ ૧૦૦૦૦, મરનારના ભાઇ શેઠ બરજોરજી રૂ ૧૦૦૦૦, મરનારના ભોજાઇ બાઇ બચુબાઇ બરજોરજી લીંબુવાલા રૂ ૫૦૦૦ મલી રૂ ૨૫૦૦૦ ધી બમનજી પીટીટ જનરલ હાસ્પીટાલમાં વાર્ડ બાંધવા માટે આપીયા હતા; એ ઉપરાંત મરનારના વીધવા બાઇ જરબાઇ તથા છોકરાઓ શેઠો માણેકજી, જાંગીરજી તથા બમનજીએ મલી રૂ ૫૦૦ પારસી એસોસીએસનના ફંડમાં, મરનારના ભાઇ શેઠ બરજોરજીએ રૂ ૫૦૦ પારસી એસોસીએસન ફંડમાં, મરનારના એસીએ રૂ ૩૦૦ પારસી પશતાકીયા સંકટ નીવારન ફંડમાં, મરનારના ભોજાઇ બાઇ બચુબાઇ બરજોરજી લીંબુવાળાએ રૂ ૧૫૦ પારસી એસોસીએશન ફંડમાં, મરનારના ભત્રીજા શેઠ કેખશરૂ બરજોરજી લીંબુવાલાએ રૂ ૫૦ ગરીબ પારસી બાઇઓને ભરવા સીવવાના ફંડમાં, મરનારના શગાએ એક ગરીબ પારસી છોકરાને શદરો પેરાવાયો તેના આપીયા રૂ ૭૫, મરનારના સગાએ એક ગરીબ બાઇને ભભનના કપડાં કરી આપીયાં તેના રૂ૮૫ અને મરનારના વીધવા બાઇ જરબાઇએ રૂ૭ પારસી એસોસીએશનના ફંડમાં.

(ડ) મરહુમ બાઇ દોશીબાઇ ધનજીશા જમશેદજીના પુણ માટે કુલે રૂ ૮૨૦૧ ધરમખાતે આપીયા હતા, તેમાં મરહુમ બાઇ દોશીબાઇની પુંજીમાંથી રૂ ૫૧૦૧ એમાંથી રૂ ૫૦૦૦ ત્રસ્ટ કરી આપીયા છે કે એના વાયાજમાંથી ઉદવાડા ખાતે દર વરસે અરદીબેહેશત મહીનામાં ધંમબાર જશનની કીયા કરાવી અનજુમનનું જમન કરવું અને રૂ ૧૦૧ પુણાના જરથોસ્તીઓને અવલમંજલ પોહચાડવાના ફંડમાં, એ ઉપરાંત શેઠ ખરશેદજી ધનજીશા રૂ ૬૦૦, શેઠ ગુસ્તાદજી ધનજીશા રૂ ૨૦૦, શેઠ જમશેદજી ધનજીશા રૂ ૬૦૦, શેઠ શાપુરજી ધનજીશા રૂ ૧૦૧, શેઠ કાવશજી ધનજીશા રૂ ૫૦૦, મરહુમ શેઠ હીરજીભાઇ ધનજીશાનાં છોકરાઓ રૂ ૧૦૦, શેઠ અરદેશર ખરશેદજી રૂ ૧૦૧, શેઠ આદરજી ગુસ્તાદજી રૂ ૫૧, શેઠ દાદાભાઇ હીરજીભાઇ રૂ ૨૫, શેઠ શેરાબજી શાપુરજી રૂ ૨૫, બાઇ આઇમાય દોરાબજી રૂ ૧૦૦, બાઇ મોતીબાઇ શાપુરજી રૂ ૧૦૦, બાઇ જરબાઇ પીરોજશાહ રૂ ૧૦૧, બાઇ કુવરબાઇ ખરશેદજી રૂ ૧૦૦, બાઇ સુનાબાઇ ગુસ્તાદજી રૂ ૫૧, બાઇ કોલીબાઇ નશરવાનજી રૂ ૫૧, બાઇ ખરશેદબાઇ જમશેદજી રૂ ૧૦૦, બાઇ બચુબાઇ કાવશજી રૂ ૫૧, બાઇ જાઇજી ફરામજી રૂ ૨૫, બાઇ પીરોજબાઇ અરદેશર રૂ૫૧, બાઇ મેહેરબાઇ શાપુરજી રૂ૫૧ અને બાઇ બાઇમાય કાવશજી રૂ ૧૫ મલી કુલે રૂ ૭૧૦૦ ભરાયા હતા. એમાંથી પારસી જનરલ હાસ્પીટાલનાં ફંડમાં રૂ ૫૦૦, ડા૦ માસીનાની હાસ્પીટાલ ફંડમાં રૂ ૩૦૦ તથા પુનાના જરથોસ્તી રવાંનોને અવલમંજલ કરવાના ફંડમાં રૂ ૧૦૦ અને બાકી રહેલા રૂ ૬૨૦૦ કીયા ફંડમાં આપવા તે હવે પછી જણાવવામાં આવશે.

(ઢ) મરહુમ બાઇ મેહેરબાઇ જાહાંગીરજી ડોશાભાઇના પુણ માટે જુદા જુદા એશીઓએ રૂ૧૯૭૬ ભરીયા હતા, તેમાંથી પુણાના દખમાં ફંડમાં રૂ ૧૧૮૬, બઝમે જશને રૂઝે બેહેરામના ફંડમાં રૂ૨૦૦, નસેસાલર ફંડમાં રૂ ૨૫ અને ગરીબ પારસીઓનાં ફંડમાં રૂ ૨૫ આપવામાં આવીયા હતા.

(ત) મરહુમ શેઠ રતનજી નવરોજી મીનવાલાના પુણ માટે મરહુમનાં બહેન બંનેવી, સગાંવહાલા તથા દોસ્ત આશનાઓએ મળી રૂ ૨૬૦૦ ભરયા હતા. એની ગવરમેંટ લોન કલકતાની જરથોસ્તી અનજુમનના ધરમખાતાના ફંડમાં આપવામાં આવી હતી.

(ણ) મરહુમ શેઠ બેરામજી નવરોજી ઝવેરીના પુણ માટે કુલે રૂ૨૬૦૪૦ આપયા હતા, તેમાં મરહુમની પુંજીમાંથી રૂ૧૦૦૦૦, મરહુમના વીધવા બાઇ નવાજબાઇ રૂ૫૦૦૦, મરહુમના દીકરા શેઠ નાનાભાઇ રૂ૨૦૦૦, મરહુમનાં દીકરી બાઇ આઇમાય રૂ૧૦૦૦, મરહુમનાં વહુ બાઇ શીરીનબાઇ નાનાભાઇ જવેરીએ રૂ૧૦૦૦, શેઠ સોરાબજી સાવકશાહ બનાજી રૂ૧૦૦૦, શેઠ જમશેદજી ફરામજી માડને રૂ૧૦૦૦, શેઠ જમશેદજી જહાંગીરજી બાલી તથા બાઇ નવાજબાઇ રૂ૧૦૦૦, શેઠો બીલીમોરીઆ બ્રધરસ રૂ૫૦૧, મરહુમના કાકાના દીકરા શેઠ બેરામજી ફરામજીની પુંજીમાંથી તેઓના દીકરા શેઠ નાનાભાઇએ રૂ૫૦૧, શેઠો મેરવાનજીની કું૦ રૂ૨૫૧, શેઠ ફરામરોજ શાપુરજી તથા બાઇ સુલબાઇ રૂ૨૫૦, શેઠ હીરજીભાઇ મનચેરજી બુમલા રૂ૧૨૫૦, મરહુમના ભાઇ શેઠ માણેકજી રૂ૨૦૧, શેઠ ધનજીભાઇ બમનજી પુરાનીના મરહુમ ધણીઆણી બાઇ કુંવરબાઇની આશો યાદમાં રૂ૧૧૧, શેઠ ખરશેદજી રૂસ્તમજી બેકસ્તર રૂ૧૦૧, શેઠ અરદેશર પેસ્તનજી મરચંટ રૂ૧૦૧, શેઠ હોરમસજી જહાંગીરજી બાબા રૂ૧૦૦, મરહુમની બંબીર યાદમાં તેઓના બે દુઃખી ભત્રીજાઓ રૂ૫૧, શેઠ ધનજીભાઇ કેખશરૂ શાવકશાહ રૂ૫૧, મરહુમના વેવાઇ ખા. બા. નશરવાનજી શેહેરીઆરજી જીનવાલા રૂ૫૦, મરહુમનાં વેવાણ મરહુમ બાઇ મીરબાઇજી નશરવાનજી જીનવાલા રૂ૫૧ અને બાકીની પરચુતણ રકમો હતી. એ રૂપયામાંથી કાનપોરમાં એક અગીયારીનું મકાન બાંધી આપી અને બાકી વધેલા રૂપયા નીભાવ ફંડ માટે અલાહેદા રાખવાની બાહેધ તે વખતે જણાવવામાં આવી હતી.

(ત) મરહુમ શેઠ માણેકશાહ નશરવાનજી શાહેરના પુણ્ય માટે રૂ ૨૧૭૩ આપીયા હતા, તેમા મરહુમની પુંજીમાંથી રૂ ૫૦૦, મરનારના પીતા શેઠ નશરવાનજીએ રૂ ૧૦૦૦, મરનારના માતાજી બાઈ હીરાંબાઈએ રૂ ૫૦૦, મરનારના ભાઈ શેઠ જહાંગીરશાહે રૂ ૫૧ અને બાકીના રૂપીયા મરનારના બાઈ બેનો, કાકા તથા એશીઓએ ભરીયા હતા. એ રૂપીયા કયાં આપવા તે હવે પછી જણાવવામાં આવશે.

(થ) મરહુમ શેઠ ઉકડજી ભીખાજી અમલશાહવાલાના પુણ્ય માટે કુલે રૂ ૨૫૪૦ ધરમખાતે આપીયા હતા. તેમા મરહુમના દીકરાઓ શેઠો એદલજી, ફરામજી, અસનારજી, પેસતનજી, રતનજી અને કુવરજીએ મલી રૂ ૨૦૦૦ આપીયા હતા કે એના વીયાજમાંથી અમલસાડી બામમાં દર વરસે મરહુમની તથા મરહુમના વીધવા બાઈ ખરસેદબાઈની નઈએતે સરેવર મહીનામાં પરેજીનો ગમબાહર કરવો. તેમજ મરહુમની પુંજીમાંથી રૂ ૧૨૦, મરહુમના વીધવા તથા દીકરાઓએ રૂ ૭૨ અને જુદા જુદા સગાવાહાલાઓએ મલી રૂ ૫૪૦ ભરયા હતા, એમાંથી રૂ ૫૦૦ માંડવીની દરેમેહરના ફંડમા આપીયા હતા કે એના વીયાજમાંથી અગયારી સાફ સુફ રાખવાનો ખરચ કરવો તથા બાકીના રૂપીયા પરચુટણ ફંડોમાં આપવામાં આવીયા હતા.

(દ) મરહુમ શેઠ ડોશાભાઈ જામાસજી દારૂવાલાના પુણ્ય માટે રૂ ૫૨૭૨ ધરમખાતે આપીયા હતા, તેમાં મરનારે કરેલા વીલ મુજબ મરહુમની પુંજીમાંથી રૂ ૫૦૦૦ ભરૂચની પારસી પંચાયતને ચોકસ સરતોએ સ્વાધીન કરવામાં આવીયા હતા કે મુદલ રકમ અનામત રાખી એનું વીયાજ જુદા જુદા ફંડોમાં વાપરવું અને બાકીના રૂપીયા પરચુટણ ફંડોમાં આપવામાં આવીયા હતા.

(ધ) મરહુમ શેઠ બેરામજી રૂશતમજી મેહતાના પુણ્ય માટે કુલે રૂ ૩૧૨૫ ધરમખાતે આપીયા હતા, તેમાં મરહુમના સસરા શેઠ કાવશજી દુબાશે રૂ ૩૦૦૦ કલકતાના નવા દોખમાં ફંડમાં તથા ત્રણ જરથોસ્તીએ રૂ ૧૨૫ કલકતાના નવા બાંધીઆ ફંડમાં આપીયા હતા.

(ન) મરહુમ ડા. રતનશાહ માણેકજી મોદીના પુણ્ય માટે રૂ૨૦૩૦ ધરમ ખાતે આપયા હતા તેમાં મરહુમની પુંજીમાંથી રૂ૫૦૧, મરહુમના ભાઈ ડા. એદલજી રૂ૫૦૧, મરહુમના ભોજાઈ બાઈ મહેરબાઈ એદલજી મોદી રૂ૫૦૧, મરહુમના ભાઈ શેઠ પેસ્તનજી રૂ૨૦૧, મરહુમના ભત્રીજા શેઠ કેખશરૂ એદલજી મોદી રૂ૧૦૦, મરહુમના મામા શેઠ રૂસ્તમજી નશરવાનજી કોયાજી રૂ૧૦૦, મરહુમના મામી બાઈ સુનાબાઈ ફરદુનજી કોયાજી રૂ૨૫ અને મરહુમના એક એશી રૂ૧૦૧ મલી રૂ૨૦૩૦ નીચે પ્રમાણે આપયા હતા:-ડા. માસીના હોસ્પીટલ ફંડમાં રૂ૪૦૦, શેઠ બમનજી દીનશાહજી પીટીટ પારસી જનરલ હોસ્પીટલ ફંડમાં રૂ૪૦૦, પારસી એસોસીએશન હસ્તકના બીલડીંગ ફંડમાં રૂ૪૦૦, રવાનને અવલ મંજલ પેહોંચાડવાનાં ફંડમાં રૂ૨૩૦, પારસી ફીવર હોસ્પીટલ ફંડમાં રૂ૨૦૦, આંધળા લુલા માટેના ફંડમાં રૂ૧૦૦, ખંડાળા સેનીટેરીઅમ ફંડમાં રૂ૧૦૦, ડા૦ બહાદુરજીવાળા દેવલાલી સેનીટેરીઅમ ફંડમાં રૂ૧૦૦ અને શેઠ જ. ન. પીટીટ ઓરફનેજ ફંડમાં રૂ૧૦૦.

(પ) મરહુમ બાઈ રતનબાઈ રતનશા વકીલના થયલા ઉઠમણા વખતે મરહુમની ખાહેસ મુજબ મરહુમના પોતાના તથા એવણના ધણીના પુણ્ય માટે સુરતના શેઠ પેસ્તનજી કાલાભાઈ વકીલના કદમી આતશબેહેરામના ફંડમાં મરહુમની પુંજીમાંથી રૂ ૪૫૦૦ ની રકમ તથા આશરે રૂ ૬૦ ની વારસીક ઉપજની વજીફાની જમીન ચોકસ શરતોથી આપવામાં આવી હતી.

(ફ) મરહુમ શેઠ નાનાભાઈ બેહેરામજીના પુણ્ય માટે કુલે રૂ૪૧૫૫ આપવામાં આવીયા હતા, તેમા મરહુમની પુંજીમાંથી રૂ ૧૫૦૦, મરહુમના ધણીઆની બાઈ નવાજબાઈ રૂ ૫૦૦, મરહુમના દીકરી બાઈ મેહેરબાનુ રૂ ૧૦૦, મરહુમના દીકરી બાઈ બચુબાઈ રૂ ૧૦૦, મરહુમના દીકરી બાઈ ખુરશેદબાનુ રૂ ૧૦૦, મરહુમના ભાઈ ડા૦ બરજોરજી બેહેરામજી રૂ ૫૦૦, મરહુમના ભાઈ શેઠ સોરાબશા બેહેરામજી ડાકટર રૂ ૧૦૦, મરહુમના ભાઈ ડા૦ ખુરશેદજી બેહેરામજી રૂ ૧૦૦, મરહુમના બેહેનો બાઈઓ ધનબાઈજી તથા પીરોજબાઈ રૂ ૭૫, મરહુમના ભોજાઈ બાઈ ગુલબાઈ બરજોરજી બેહેરામજી ડાકટર રૂ ૨૦૦, મરહુમના ભોજાઈ બાઈ રતનબાઈ હોરમજશા ડાકટર રૂ ૧૦૦, મરહુમના ભોજાઈ બાઈ મેહેરબાઈ સોરાબશા રૂ ૧૦૦, મરહુમના ભોજાઈ બાઈ કુવરબાઈ ખુરશેદ ડાકટર રૂ ૧૦૦, મરહુમની ભત્રીજી બાઈ દીનબાઈ કેખશરૂ વાચછા તથા તેમના ધણી શેઠ કેખશરૂ રૂ ૧૦૦, મરહુમની ભત્રીજી બાઈ રશીદબાનું મનચેરશા રાણીના તથા તેમના ધણી શેઠ મનચેરશા રૂ ૭૫, મરહુમના ભત્રીજા ડા૦ દીનશા બરજોરજી બેહેરામજી રૂ ૭૫, મરહુમના ભત્રીજા શેઠ પેસ્તનજી બરજોરજી બેહેરામજી રૂ ૭૫, મરહુમના ભત્રીજા શેઠ નસરવાનજી હોરમજશા ડાકટર રૂ ૭૫, મરહુમના ભત્રીજા શેઠ ધનજીશા જામાસજીના બાઈઓ તથા બેહેનો રૂ ૫૦, મરહુમના બનેવી શેઠ ડોસાભાઈ હોમજીબાઈ કોબલા રૂ ૨૫, મરહુમના સાળી બાઈ રતનબાઈ સોરાબજી બંભીરનાં છોકરાઓ રૂ ૭૫, શેઠ રૂસ્તમ બમનશા વકીલ રૂ ૧૫ અને શેઠ હોરમસજી ખરશેદજી શેઠના રૂ ૧૫. એ રૂપીયા કીયાં ધરમખાતામાં આપવા તે હવે પછી જણાવવામાં આવશે.

(બ) મરહુમ સરદાર ખા. બા. દસ્તુર હોશંગ જામાસ્પજીના પુન માટે રૂ૪૧૫૧ ધરમ ખાતે આપયા હતા, તેમાં મરહુમની પુંજીમાંથી રૂ૧૦૦૦, મરહુમનાં વીધવા બાઈ હીરાંબાઈ રૂ૫૦૦, મરહુમના ભાઈ દસ્તુર બેહેમનજી જામાસપજી સી. આઈ. ઈ. રૂ૨૫૦, મરહુમના બેટા દસ્તુર આશાજી રૂ૨૫૦, મરહુમના બેટા દસ્તુર ફીરોઝજી રૂ૨૫૦, મરહુમના બેટા દસ્તુર મેહેરજી રૂ૨૫૦, મરહુમના

ભત્રીજા દસ્તુર માણેકશા રતનજી રૂ૨૫૦, મરહુમના ભત્રીજા દસ્તુર કેકોબાદ આદરબાદ દસ્તુર નોશેરવાનજી રૂ૨૫૦, મરહુમના ભત્રીજા દસ્તુર ખુરશેદજી બેહેરામજી રૂ૫૦, મરહુમના ભાણેજ દસ્તુર સોરાબજી પેસતનજી કાંગા રૂ૫૦, મરહુમનાં વહુ બાઈ પીરોજબાઈ ફીરોઝજી દસ્તુર રૂ૧૦૦, મરહુમના નબીરા દસ્તુર જામાસપજી ફીરોઝજી રૂ૧૦૦, મરહુમના નબીરા દસ્તુર હોરમજદીયાર ફીરોઝજી રૂ૧૦૦, મરહુમના નબીરા દસ્તુર મીનોચેહેર મેહેરજી રૂ૧૦૦, મરહુમના દીકરાની દીકરી બાઈ નાજામાય મેહેરજી દસ્તુર રૂ૨૫, મરહુમના દીકરાની દીકરી બાઈ મનીજેહ મેહેરજી દસ્તુર રૂ૨૫, મરહુમનાં ભત્રીજી બાઈ જાઈજી બેહેરામજી કાંગા રૂ૫૧, મરહુમનાં ભત્રીજી બાઈ શીરીનબાઈ એદલજી દસ્તુર રૂ૫૧, મરહુમનાં ભત્રીજી બાઈ પુતલીબાઈ શાવકશા શેઠ રૂ૨૫, મરહુમના ભત્રીજાની બેટી બાઈ સુનાબાઈ કેકોબાદ દસ્તુર રૂ૫૧, મરહુમના ભત્રીજાના બેટા દસ્તુર નોશેરવાન કેકોબાદ રૂ૨૫, મરહુમના ભત્રીજાના બેટા દસ્તુર નવરોજી જમશેદજી રૂ૨૫, મરહુમના સગાં બાઈ કુંવરબાઈ ખરશેદજી જમશેદજી દસ્તુર રૂ૧૦૦, મરહુમના દોસત મરહુમ શેઠ મનચેરજી દોરાબજી વકીલ હસ્તક શેઠ શાપુરજી બેહેરામજી કાતરક રૂ૫૧, મરહુમના સાળા મરહુમ શેઠ ફરામજી ખરશેદજી નરીમાનનાં વીધવા બાઈ રતનબાઈ તથા છોકરાઓ તથા છોકરીઓએ મળીને રૂ૫૧, મરહુમના સગા દસ્તુર દીનશાજી મનચેરજી રૂ૨૫, મોબેદ દોરાબજી બહમનજી મીનોચેહેરજીહોમજી રૂ૨૫ અને બાકીના રૂપયા જુદા જુદા સગાઓએ ભરયા હતા. એ રૂપીયા કયા ધરમ ખાતાંમાં આપવા તે હવે પછી જણાવવામાં આવશે.

(ભ) મરહુમ શેઠ ફરામજી રૂસ્તમજી કામાના પુન માટે રૂ૧૬૦૦૦ ધરમ ખાતે આપયા હતા તેમાં મરનારની પુંજીમાંથી રૂ૩૦૦૦, બાઈ હમાબાઈ દીનશાજી પીટીટે પોતાના ધણી શેઠ ફરામજીના પુનને સારૂ રૂ૫૦૦૦, મરહુમના બેટા શેઠ દાદાભાઈ રૂ૩૦૦૦, મરહુમના બેટી બાઈ હીરાંબાઈ રૂ૨૦૦૦, બાઈ હીરાંબાઈ જમશેદજી પીટીટે પોતાના બનેવીના પુનને સારૂ રૂ૧૦૦૦, બાઈ માણેકબાઈ પીરોશા જીજીભાઈએ પોતાના બનેવીના પુનને સારૂ રૂ૫૦૦, બાઈ બચુબાઈ મેરવાનજી જમશેદજીએ પોતાના બનેવીના પુનને સારૂ રૂ૧૦૦૦ અને મરહુમ બાઈ રતનબાઈ ફરામજી પાંડેની બેટીઓ બાઈઓ બચુબાઈ; કુંવરબાઈ તથા મેરબાઈએ પોતાના માસાના પુનને સારૂ રૂ૫૦૦. એ બધા રૂપીયા ધી ઝોરાસ્ટ્રીયન બીલડીંગ સોસાઈટી ફંડમાં આપયા હતા કે આ રૂપયામાંથી મરહુમના નામની એક ચેલી બાંધવી.

(મ) મરહુમ શેઠ ડોસાભાઈ દાદાભાઈ આલબલેસના પુન માટે રૂ૩૧૪૫ આપયા હતા, તેમાં મરહુમ શેઠ ડોસાભાઈ તથા ધણીઆણી બાઈ દીનબાઈ તથા છોકરાઓએ રૂ૧૦૦૦, માતાજી બાઈ પીરોજબાઈ રૂ૫૦૦, કાકા શેઠ હોરમસજી એદલજી આલબલેસ તથા બાઈ મેહેરબાઈ હોરમસજી આલબલેસ રૂ૫૦૦, બાઈ શેઠ હીરજીભાઈ દાદાભાઈ આલબલેસ તથા બાઈ શીરીનબાઈ હીરજીભાઈ આલબલેસ તથા છોકરાઓ રૂ૫૦૦, શેઠ બેજનજી હોરમસજી આલબલેસ તથા બાઈ સુનાબાઈ બેજનજી આલબલેસ તથા છોકરાઓ રૂ૫૧, શેઠ ફરામજી હોરમસજી આલબલેસ તથા બાઈ માણેકબાઈ ફરામજી આલબલેસ રૂ૫૧, બાઈ મોતીબાઈ ફરદુનજી આલબલેસ રૂ૧૦૦, બાઈ રતનબાઈ દુકેખસરૂ અરદેશર મોદી રૂ૭૫, બાઈ દીનબાઈ એદલજી અરદેશર મોદી રૂ૪૧, બાઈ બીખાઈજી જમશેદજી અરદેશર ચીનાઈ રૂ૨૫, બાઈ ખરશેદબાઈ હોરમસજી એદલજી આલબલેસ રૂ૨૫, બાઈ પીરોજબાઈ તે શેઠ હોરમસજી જાંગીરજી દાદીશેઠનાં વીધવા રૂ૨૫, બાઈ કુંવરબાઈ તે શેઠ અરદેશર એદલજી ચીનાઈનાં વીધવા રૂ૨૫, મરહુમના એસી રૂ૧૫૧, શેઠ દીનશા નશરવાનજી દાદાભાઈ રૂ૨૫ અને ડા૦ ખરશેદજી નવરોજી શહીયાર રૂ૫૧. એ રૂપયા કયા ફંડોમાં આપવા તે હવે પછી જણાવવામાં આવશે.

(ય) મરહુમ શેઠ જમશેદજી એદલજી બાઈસના પુન માટે રૂ૨૬૦૦ ધરમ ખાતે આપયા હતા તેમાં મરહુમની પુંજીમાંથી રૂ૧૦૦૧, મરહુમનાં વીધવા બાઈ ધનબાઈજી રૂ૫૦૧, બેટા શેઠ એદલજી તથા બેટી બાઈ પીરોજા રૂ૨૦૧, બેટી બાઈ આઈમાય તથા જમાઈ શેઠ નશરવાનજી નાનાભાઈ બાઈસ રૂ૨૦૧, શેઠો રૂસતમજી તથા રતનજી નાનાભાઈ બાઈસ રૂ૧૦૧, મરહુમ શેઠ પેસતનજી એદલજી બાઈસની પુંજીમાંથી રૂ૨૦૧, મરહુમનાં કાકીજી બાઈ કુવરબાઈ તથા શેઠ ખરશેદજી પેસતનજી બાઈસ રૂ૧૦૧, શેઠ પીરોજશાહ મેરવાનજી બાઈસ રૂ૫૧, શેઠ નાનાભાઈ ફરામજી બાઈસ રૂ૫૧, બાઈ મેરબાઈ બેહેરામજી મેહેતા રૂ૨૫, શેઠ જીજીભાઈ બેહેરામજી મેહેતા રૂ૨૫, મરહુમ શેઠ માણેકજી સોરાબજી મોદીના છોકરાઓ રૂ૫૧, શેઠ દીનશાજી કાવસજી દારૂવાળા રૂ૨૫ અને બાકીના રૂપયા બીજાં સગાંઓએ ભરયા હતા. એ રૂપયામાંથી બેલગામની મરહુમ શેઠ બાઈસની દરેહમેહેરને લગતાં ફંડોમાં રૂ૧૧૫૦, પારસી એસોસીએશનના બીલડીંગ ગેરેંટી ફંડમાં રૂ૧૦૦૦ આપયા હતા કે એનું વયાજ ભાડાંની સગવળતા કરી આપવા સારૂ વાપરવું, ડા. માસીના આસ્પીટલ ફંડમાં રૂ૧૦૦, પારસી જનરલ આસપીટલ ફંડમાં રૂ૧૦૦, પારસી ફીવર આસપીટલ ફંડમાં રૂ૧૦૦, ગરીબ પારસી જરથોસ્તીઓને પગાર આપવાના પારસી પંચાયત હસ્તકના ફંડમાં રૂ૧૦૦ અને નવસારીના નોશીરવાન આદેલ ફંડમાં રૂ૫૦ આપવામાં આવયા હતા.

(ર) મરહુમ બાઈ દીનબાઈ કાવશજી બીલીમોરીયાના પુન માટે રૂ૧૭૩૧ ધરમ ખાતે આપયા હતા, તેમાં મરહુમની પુંજી મધેથી રૂ૫૦૦ અને મરહુમના ખાવીંદ ડા૦ કાવસજીએ રૂ૫૬૦ મળી રૂ૧૦૦૦નું ચાર ટકાનું બોંડ પારસી સુવાવડખાનાનાં ફંડમાં આપયું છે કે એના વયાજમાંથી મર

હુમનાં પુનને માટે એક ગરીબ પારસી બાઇને મુફ્ત દાખલ કરવી; દીકરા શેઠ ફરામજી તથા ધણી આણી બાઇ પીરોજબાઇએ રૂ૧૦૦ પારસી જનરલ આસપીટલના ફંડમાં, દીકરા શેઠ સોરાબજી તથા ધણીઆણી બાઇ નવાજબાઇ તથા છોકરાંઓએ રૂ૩૦૦ ના ઝોરાસ્ત્રીઅન બીલડીંગ સોસાયટીના ત્રણ શેરો એજ સોસાયટીને ભેટ આપયા કે એનું વયાજ ગરીબોને સસ્તે ભાડે આપવામાં વાપરવું, દીકરા શેઠ જહાંગીરજીએ રૂ૧૦૦ તેમાંથી રવાનોને અવલમંજલ પહોંચાડવાના ફંડમાં રૂ૨૫, ડાકટર માસ્ત્રીનાની આસપીટલ ફંડમાં રૂ૨૫, બીલીમોરાના ધરમના ફંડોમાં રૂ૨૫ અને ગરીબ વીધવાઓને પગાર આપવાના ફંડમાં રૂ૨૫, દીકરી બાઇ આવાંબાઇ બેહેરામજી મેહેતાએ રૂ૮૨ પરચુટણ ફંડોમાં, દીકરી બાઇ માણેકબાઇ સોરાબજીએ રૂ૧૦૧ પરચુટણ ફંડોમાં અને બાકીના રૂપયા જુદા જુદા એસ્રીઓએ પરચુટણ ફંડોમાં આપયા હતા.

(ભ) મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઇ (ચોથા) બારોનેટના પુન માટે રૂ૭૨૫૦૩ ધરમખાતે આપયા હતા, એની વીગત આ કાલેનડરમાં એવણના મરત્યુકના છપાયલા હેવાલમાં પાને ૧૦ મે છપાલી છે.

(વ) મરહુમ શેઠ રતનજી ફરામજી દાબુનાં પુન માટે રૂ૩૮૪૨ ધરમ ખાતે આપયા હતા, તેમાં મરહુમની પુંજીમાંથી રૂ૨૫૦૦, મરહુમનાં ધણીયાણી બાઇ દીનબાઇ રૂ૫૨૫, મરહુમના દીકરાઓ, દીકરીઓ તથા વહુઓ મળી રૂ૫૦૭, દેશાઇ બાપુજી મેરવાનજી રૂ૫૧, બાઇ હમબાઇજી ફરદુનજી મોદી રૂ૫૧, મરહુમના સસરા શેઠ જીવણજી જમશેદજી લાકડાંવાલા રૂ૨૫, મરહુમના સાળાઓ શેઠો ખરશેદજી, નશરવાનજી તથા રૂસ્તમજી રૂ૨૫, મરહુમની સાળીઓ બાઇઓ માણેકબાઇ તથા શુનાબાઇ રૂ૩૦, અને બાકીના રૂપીઆ જુદાં જુદાં સગાંઓએ ભરયા હતા. એ રૂપીઆમાંથી નવસારીની વડી દરેહમેહેરના મુકતાદ–બાજ–જશન ફંડમાં રૂ૧૩૦૫, નવસારી હાઇ સ્કુલમાંથી દર વરસ મેત્રીકની પરીક્ષામાં પહેલા આવનાર છોકરાને મરનારને નામનો સોનાનો ચાંદ આપવા માટે રૂ૧૦૦૦, રવાનોનાં ફંડમાં રૂ૫૦૦, ગરીબ જરથોસ્તીઓને કપડાં આપવાનાં ફંડમાં રૂ૫૦૦, નવસારીનાં પારસી સુવાવડખાનાનાં ફંડમાં રૂ૧૦૧, મીનોચેહેરહોમજીનાં આદરાન ફંડમાં રૂ૫૧, વયારાની અગીઆરી ફંડમાં રૂ૫૧, બારડોલીની અગીઆરીનાં ફંડમાં રૂ૫૧, મહુવાની અગીઆરીનાં ફંડમાં રૂ૫૧, બીલીમોરાનાં આદરીયાન ફંડમાં રૂ૫૧, મેહેરજીરાણા લાઇબ્રેરી ફંડમાં રૂ૫૧, મેહેરજીરાણા જનરલ ફંડમાં રૂ૫૧, તાતા એંગલો વરનેકયુલર સકુલનાં ફંડમાં રૂ૨૫, સર જમશેદજી કનયાશાળાનાં ફંડમાં રૂ૨૫, મલેસરની કનયાશાળાનાં ફંડમાં રૂ૨૫, પારસી સંકટ નીવારણ ફંડમાં રૂ૨૫, સાંગા મોહોલાના ઘંબાર ફંડમાં રૂ૩ તથા આંટીયાવાડના ઘંબાર ફંડમાં રૂ૨.

(શ) મરહુમ શેઠ હોરમજજી એદલજી કાશદના પુણ માટે રૂ ૩૨૩૨ ધરમખાતે આપીયાં હતા તેમા મરનારની પુંજીમાંથી રૂ ૩૦૦૧ આપીયા હતા કે એનાં વીયાજમાંથી નવસારીના મલેસર ફલીઆની શેહેરીનો મરનારને નામે દર શાલ એક ઘહંબાર કરવો, રૂવાનોને અવલમંજલ પોહોચાડવાના નવસારીનાં ફંડમાં રૂ ૭૦, નવસારીના મલેશરના અગીઆરી મોહોલાનાં ઘહંબારનાં ફંડમાં રૂ ૨૫ અને બાકીના રૂપીયા પરચુટણ ફંડોમાં આપવામાં આવીયા હતા.

(ષ) મરહુમ શેઠ કાવશજી મનચેરજી પાવરીના પુણ માટે રૂ ૧૧૫૧ ધરમખાતે આપીયા હતા, તેમાં મરનારની પુંજીમાંથી રૂ ૭૦૧, મરનારનાં ધણીયાણી, દીકરા, પોઉત્રો અને વહુ મળીને રૂ ૩૦૧, મરનારના ભાગીદારો શેઠો પેશતનજી ધનજીભાઇની કુંપની તરફથી રૂ ૧૦૧ અને બાકીના રૂપીયા જુદા જુદા એસીઓએ ભરીયા હતા. ઉપલા રૂપયા નીચે પ્રમાણે અપાયા હતાઃ–સર કા૦ જાં૦ નવસારી જરથોસ્તી મદરેસામાં રૂ ૫૦૦, વડી દરેમહેરના મુખતાદ ઇજશને બાજના ફંડમાં રૂ ૫૦૦, અરદેબેહેશ્તે હોરમજદના ફંડમાં રૂ ૧૦૧ અને બાકીના પરચુટણ ફંડોમાં આપવામાં આવીયા હતા.

(સ) મરહુમ બાઇ કુવરબાઇ ફરામજી કાવશજીના પુણ માટે રૂ ૬૨૨૨ ધરમખાતે આપીયા હતા તેમાં બાઇ પીરોજબાઇ પેસતનજીએ પોતાનાં બપાઇનાં પુન માટે રૂ૧૦૧ ચેરાબ ફંડમાં, બાઇ જરબાઇ પેસતનજીએ પોતાનાં સાસુનાં પુન માટે રૂ૮૦૦ વડોદરા કાંપના અંધીઆરૂના જુના ફંડમાં (પ્રથમ આ ફંડમાં રૂ ૨૨૦૦ ભરાયલા હતા પણ તેના વયાજમાંથી દર વરસે હાલના અંધયારૂનો પગાર આપવા રૂ૧૦૦ પુરા નહી થવાથી તેમાં રૂ ૮૦૦ ઉમેરી રૂ૩૦૦૦ ની રકમ કરીછે. એ રૂ૩૦૦૦ ના વીયાજમાંથી દર વરસે રૂ ૧૦૦ હાલના મોબેદ જે કામ કરે છે તેને આપવા), બાઇ દીનબાઇ પેસતનજીએ પોતાનાં બપાઇના પુન માટે રૂ ૧૦૦ ખાંધીઆના ફંડમાં, મરહુમના ધણી ખા૦ સા૦ ફરામજીએ રૂ ૪૦૦૦ તથા મરહુમના દીકરા શેઠ પેસતનજીએ રૂ ૧૦૦૦ મળી રૂ ૫૦૦૦ વડોદરા કાંપના નવા મોબેદના ફંડમાં આપવામાં આવયાછે, (કારણ ત્યા એકજ મોબેદ હોવાથી પડતી અડચણ દુર કરવા સારૂ મરહુમ બાઇ કુંવરબાઇ ફરામજી કંત્રાકટરના નામનું "કાંપ ખાતાંના નવા મોબેદનું ફંડ" સ્થાપયું છે. આ ફંડની શરતો ખા૦ સા૦ ફરામજીની મરજી મુજબ નકી થાય ત્યાં સુધી એ રૂપીઆ અનામત રાખવામાં આવશે.) શેઠો પીરોઝશાહ તથા નાદીરશાહે પોતાનાં બપાઇનાં પુન માટે રૂ ૧૦૦ દોખમાના જનરલ ફંડમાં, શેઠ ફરદુનજી કાવસજીએ પોતાનાં ભોજાઇનાં પુન માટે રૂ ૫૧ કાંપના જુના મોબેદના ફંડમાં, મરહુમનાં દેરાણી બાઇ મીઠીબાઇ ફરદુનજીએ રૂ ૨૫ કાંપના જુના મોબેદના ફંડમાં અને બાકીના રૂપીઆ એસીઓએ પરચુટણ ફંડોમાં આપીયા હતા.

(હ) મરહુમ ખા૦ બા૦ બમનજી બેરામજી પટેલના પુણ માટે રૂ ૧૮૪૩ ધરમ ખાતે આપયા હતા, તેમાં મરહુમ ની પુંજીમાંથી રૂ ૫૦૦ નીચે જણાવવા મુજબ આપવામાં આવયા છે,–મરહુમે પોતાના

વસીયતનામામાં ફરમાવ્યા મુજબ હીંદુસ્તાનના પારસીઓને લગતી નોંધો એકઠી કરી રખવાના સંબંધમાં એવણે જે જે નોંધો દસ્તાવેજો ધરમ ખાતાંઓના હીસાબો ચોપાનીયા વગેરેનો સંગ્રહ એકઠો કીધો છે તે મુંબઇની પારસી પંચાયતના ટ્રસ્ટીઓને સ્વાધીન કરવામાં આવશે એવી શરતથી કે, તે સંગ્રહ પંચાયતને લગતાં દફતરખાનામાં તે ઉપર મરહુમ ખા૦ બા૦ બહમનજીનાં નામનો લેખ લખી સદા સાચવી રાખવો, અને ટ્રસ્ટીઓને દરૂસ્ત દીસે તેમ કોઇબી જરથોસ્તીને સળવડ પ્રમાણે તે જોવા તથા તેમાંથી નકલ કરી લેવાને ખોલો મુકવો. એ સંગ્રહની સાથે રૂપયા પાંચસોની સરકારી નોટ એક ટકા ૩ા ની પંચાયતના ટ્રસ્ટીઓના સ્વાધીનમાં આપવામાં આવશે, એવી સરતથી કે પંચાયતના દફતરમાં તે નોટ મરહુમ ખા૦ બા૦ બહમનજીના નામથી જનરલ ફંડ ખાતે સદા અનામત જમે રાખવી, અને તેનું દર સાલ જે વયાજ ઉપજે તે પંચાયતને લગતાં જનરલ ફંડ ખાતે લઇ જવું અને ઉપલા સંગ્રહને સાફસુફ તથા સારી સ્થીતીમાં રાખવાનો જે ખરચ બેસે તે જનરલ ફંડ મધેથી કરવો. ઉપલા રૂ ૫૦૦ ઉપરાંત મરનારનાં વીધવા બાઇ રતનબાઇ તથા દીકરીઓ બાઇઓ આઇમાય તથા દીનબાઇ રૂ૫૧, મરનારના મરહુમ દીકરા શેઠ હોરમસજીની યાદમાં રૂ૨૫, મરનારનાં દીકરી બાઇ મેરબાઇ પીરોશા ઉમરીગર રૂ ૫૧, મરનારનાં દીકરી બાઇ બચુબાઇ તથા ખાવંદ શેઠ મેરવાનજી રૂસ્તમજી વખારીઆ રૂ ૩૦, મરનારના મરહુમ ભાઇ શેઠ અરદેશરની પુંજીમાંથી વીધવા બાઇ ધનબાઇજીએ રૂ ૨૫, મરનારના પાલક દીકરા શેઠ દોરાબજી અરદેશર પટેલ રૂ ૨૫, મરનારનાં બેહેન બાઇ હીરાંબાઇ હોરમજી વાડીઆ રૂ ૫૦, મરનારનાં બેહેન બાઇ ડોસીબાઇ શાપુરજી જસાવાળા રૂ ૨૫, મરનારનાં બેહેન બાઇ દીનબાઇ બેરામજી પટેલ રૂ ૧૦૦, મરનારનાં સાસુ મરહુમ બાઇ નવાજબાઇ તથા સસરા મરહુમ શેઠ એદલજી હીરજીભાઇ વોરડન તરફથી રૂ ૫૧, મરનારનાં સાળી બાઇ ખરશેદબાઇ ધનજીભાઇ વોરડન તથા દીકરા શેઠ જમશેદજી રૂ ૨૫, મરનારનાં સાળી બાઇ ધનબાઇજી કુવરજી પાઉંવાળા રૂ ૨૫, મરનારનાં ફોઇ મરહુમ બાઇ ગુલબાઇ ધનજીભાઇ શરાફની પુંજીમાંથી રૂ ૫૧, મરનારના કાકા મરહુમ શેઠ મેરવાનજી હોરમજી પટેલની પુંજીમાંથી રૂ૫૧, મરનારના ફોઇના દીકરા શેઠ ખરશેદજી ધનજીભાઇ શરાફ રૂ ૨૫, મરનારના કાકાનાં દીકરી બાઇ મેરબાઇ ખરશેદજી શરાફ રૂ ૨૫, મરનારના મામાનાં દીકરી બાઇ રતનબાઇ ખરશેદજી તારાચંદ રૂ ૫૧, મરનારના મામાનાં દીકરી બાઇ ધનબાઇજી ખરશેદજી તારાચંદ રૂ ૫૧, મરનારનાં વેવાણ બાઇ કુવરબાઇ કેખશરૂ આંબાપાઇવાળા રૂ ૫૦, મરનારના વેવાઇ મરહુમ શેઠ કુવરજી એદલજી ઉમરીગર તરફથી રૂ ૧૦૦, મરનારના વેવાઇના ભાઇ શેઠ બેરામજી એ૦ ઉમરીગર રૂ ૧૦૦, મરનારના વેવાઇના ભાઇ મરહુમ શેઠ ખરશેદજી એ૦ ઉમરીગર તરફથી રૂ૧૦૦, મરનારના મીત્ર મરહુમ શેઠ નાનાભાઇ ધનજીભાઇ બનાજીનાં કુટુંબે રૂ૨૫, મરનારના મીત્ર મરહુમ શેઠ નવરોજી જમશેદજી આંટીઆના સાહેબજાદાઓ રૂ૨૫, મરનારના મીત્ર શેઠ સોરાબજી ફરામજી કલયાણીવાળા રૂ ૨૫, મરનારના મીત્રો ખા૦ બા૦ હોરમજી માણેકજી બીમરડીવાળા તથા શેઠ દોરાબજી ડોસાભાઇ બીમરડીવાળા રૂ ૫૧, મરનારના એક મીત્ર રૂ૧૦૦ અને બાકીના પરચુટણ મળી રૂ ૧૩૪૭ ભરાયા હતા તે નીચે મુજબ આપવામાં આવયા છે:- થાનાનાં રવાનોને અવલમંજલ પોહોંચાડવાનાં ફંડમાં રૂ ૪૮૭, મુલ્લાંફીરોઝ મદરેસાના ફંડમાં મરનારની યાદગારીનું જે ખાતું પાડવામાં આવયું છે તે ખાતે જમે કરવા રૂ ૨૭૫, થાનાની અગીયારીનાં ફંડમાં રૂ ૧૫૦, મુંબઇનાં રવાનોને અવલમંજલ પોહોંચાડવાનાં ફંડમાં રૂ ૧૦૧, ઉરનની અગીયારીના નીભાવ ફંડમાં રૂ ૫૦, ગરીબ જરથોસ્તીઓને સારૂ ચાલી બાંધવાનાં ફંડમાં રૂ ૫૦, પારસી સંકટનીવારણ ફંડમાં રૂ૪૦, ખા૦ બા૦ બહમનજી બેહરામજી પટેલની યાદગારી કાયમ રાખવા માટે આગળી ઉભાં કીધેલાં ફંડમાં રૂ ૩૦, કોટના ધરમના દવાખાનાનાં ફંડમાં રૂ ૨૫, પારસી ફીવર હોસ્પીટલનાં ફંડમાં રૂ ૨૫, ગરીબ જરથોસ્તીઓને અનાજ આપવાનાં ફંડમાં રૂ ૨૫, બનાજીની અગીયારીનાં બાજ જશનનાં ફંડમાં રૂ ૨૫, માસીના હોસ્પીટલનાં ફંડમાં રૂ ૨૫, બાઇ શીરીનબાઇ કામા કોનવેલેસંટ હોમનાં ફંડમાં રૂ૨૫ અને બઝમે જશને રૂઝે હોરમજદની મંડળીના ફંડમાં રૂ૧૦.

(ળ) મરહુમ બાઇ વીરબાઇજી બમનશાહ ડુંગાજીના પુણ્ય માટે મરહુમની પુંજીમાંથી તથા બીજાઓએ મળી રૂ ૧૧૧૫ ભરયા હતા, એમાંથી રૂ ૯૦ ભરૂચની પંચાયત હસ્તકના જુદા જુદા ફંડોમાં આપવામાં આવયા હતા જયારે રૂ૧૦૨૫ કયા ફંડમાં આપવા તે હવે પછી નકકી કરવામાં આવશે.

ડા૦ સોરાબ દીનશાજી કયાસે પોતાના મરહુમ માતાજી બાઇ મમઇજીનાં પુન માટે રૂ૧૦૦૦ ની સરકારી નોટ પારસી સુવાવડખાનાનાં ફંડમાં આ વરસે ભેટ આપી હતી કે દર વરસે એક બાઇને એવણ તરફથી મુફત દાખલ કરવી.

બાઇ જરબાઇ તે શેઠ ખરશેદજી મનચેરજી ડુંબાજી વકીલનાં ધણીયાણીએ રૂ૫૦૦, અને શેઠ શાપુરજી મનચેરજી ડુંબાજીએ રૂ૫૦૦ મરહુમ શેઠ પેસ્તનજી મનચેરજી ડુંબાજીનાં પુન માટે ભરૂચની પાંજરાપોળમાં આ વરસે ભેટ આપયા હતા કે એ રૂપીઆ અનામત રાખી એનાં વયાજમાંથી ઘાડાં ઢોરોને દર અંગ્રેજી મહીનાની તા૦ ૨૧ મીએ ખોળ ખવરાવવો.

મરહુમ બાઇ બચુબાઇ દોરાબજી ડાકટરે પોતાની હયાતીમાં પોતાના મરહુમ ખાવીંદ ડા૦ દોરાબજી તથા મરહુમ બેટા ડાકટર અરદેશર અને બેટી બાઇ પીરોજબાઇનાં પુન માટે દેવળાલી આતે ડા૦ બહાદુરજીની સેનેટોરીઅમમાં બે બલોકો બંધાવી આપયા હતા. તે બલોકોને જરૂરી સમાર

કામ અને સારી હાલતમાં રાખવા તથા બીમારોને દવાદારૂ આપવા માટે રૂ ૧૦૦૦ ના પોસ્ટ ટ્રસ્ટના બોંડ, જે મરહુમના દીકરા દીકરીઓ તથા વહુ જમાઈઓએ ઉઠમણામાં જણાવેલા તે રોજ ૨૪ મો માહા ૧ લો ૧૨૭૭ ને દીને એ ખાતાંની કારોબાર મંડળી ઉપર મોકલી આપયા હતા.

બાઈ આવાબાઈ હોં૦ ચીચગરે પોતાની મરહુમ બેટીની યાદમાં ઉતાકામંડની પારસી અનજુમનને રવાનોને અવલમંજલ લઈ જવા સારૂ એક એલ્યુમીનીયમની ગાડી બનાવવા માટે રૂ ૧૦૦૦ આપયા હતા.

શેઠ સોરાબજી બમનજી મોદીએ મરહુમ શેઠ સોરાબજી ફરામજી કેમીસરીયટનાં પુન માટે ડા૦ માસીનાની આસ્પીટલ ફંડમાં રૂ૨૦૦, પારસી જનરલ આસ્પીટલ ફંડમાં રૂ૨૦૦, અને પારસી પંચાયત હસ્તકનાં બાંધીયા નસેસાલાર ફંડમાં રૂ૧૦૦ મળી રૂ૫૦૦ આ વરસે ધરમ ખાતે આપયા હતા.

આગ્રા ખાતે શેઠ બરજોરજી રતનજી પટેલના ધણીયાણી બાઈ દીનબાઈ જવાન વયે રોજ ૧૦ મો માહા ૩ જો સને ૧૨૭૭ ને દીને મરણ પામવાથી મરહુમના ઉઠમણાની કીયા વખતે આરામબાહની જગા ઉપર રવાન લઈ જવા સારૂ એલ્યુમીનીયમની એક ગાડી ખરીદવા માટે એક ફંડ ઉભુ કરવામાં આવયું હતું તેમાં તેજ વખતે રૂ ૪૫૦ તરત ભરાયા હતા.

શેઠ ડોસાભાઈ રૂસ્તમજી ઉમરીગરે પોતાનાં મરહુમ બેટી બાઈ પીરોજબાઈનાં પુન માટે સોલાપુરની અગીઆરીના મોબેદોના મકાનોની દુરસ્તી કરવા રૂ૧૧૦૦ ગયે વરસે આપયા હતા. તેમાં આ વરસે બીજા વધુ રૂ૪૦૦ શેઠ ડોસાભાઈએ આપયા હતા.

મરહુમ બાઈ ખરશેદબાઈ નવરોજી રેડીમનીની યાદમાં જરથોસ્તી રવાનોને અવલમંજલ પોહોંચાડવાનાં ફંડમાં રૂ૩૦૦, મુંબઈનાં આંધળાં પાંગળાંઓને પગાર આપવાનાં ફંડમાં રૂ૨૦૦ અને પારસી સંકટ નીવારણ ફંડમાં રૂ ૨૦૦ મળી કુલે રૂ ૭૦૦ ધરમ ખાતે આપવામાં આવયા હતા.

શેઠો જમશેદજી તથા હોરમજી માણેકજી ખજુરીનાએ રૂ૧૦૦ ની લોન વયાજ વાપરવા માટે રાંદેરના અગીઆરીના ફંડમાં બાજ આફરગાનની કીયામાં પોતાનાં મરહુમ માતાજી બાઈ કુંવરબાઈનું નામ લેવા માટે આ વરસે આપયા હતા.

મરહુમ શેઠ જીવણજી જામાસજી મીસતરીના છોકરાઓએ પોતાનાં માત પીતાનાં પુન માટે રાંદેરના અગીઆરીના ફંડમાં બાજ આફરગાનની કીયામાં તેઓનાં નામ લેવા માટે આ વરસે રૂ૨૦૦ આપયા હતા.

બુધાવલવાલા શેઠ મનચેરશાહ મા૦ ગણદેવલાએ પોતાના બુચાનાં પુન માટે તયાંનાં દોખમ આગળ પાણી ગરમ કરવાનું એક નાનું બોઈલર તયાંની અનજુમનને આ વરસે ભેટ આપયું હતું

મરહુમ શેઠ કા. જ. અમરોલીવાલાનાં કુટુંબીઓએ મરહુમ બાઈ ધનબાઈ એદલજી અમરોલીવાલાનાં પુન માટે બુધાવલની અંજુમનને ઉઠમણાંને બળતાં જરમન સીલવરનાં વાસણો ભેટ આપયાં હતાં.

મરહુમ બુમી મુનાસાય મેરવાનજી એદલજી મીનીસની વરસી રોજ ૭ મો માહ ૨ જો ૧૨૭૭ ને દીને હોવાથી મરહુમનાં માતાએ રૂ૩૩ જુદાં જુદાં ફંડોમાં તથા મલમલ તાકો ૧ અને મોજાં, ટોપી, વગેરે કપડાં ગરીબ જરથોસ્તીઓના ફંડમાં ભેટ આપયાં હતાં.

બાઈ બચુબાઈ રૂસ્તમજી મસાનીએ શેઠ ફીરોઝ અને બાઈ રતનબાઈ રૂસ્તમજી મસાનીની યાદમાં રૂ૫ ધી પારસી વેજીટેરીયન એંડ ટેમપરનસ સોસાયટીના લાભ માટે આપયા હતા.

મરહુમ શેઠ રતનજી ફરામજી દાબુના પુન માટે તેમના બેટાઓએ મુકતાદ ટાંકણે નવસારી, તવડી વગેરે ગામોના લાચાર જરથોસ્તીઓમાં મલમલના તાકા વેહચયા હતા. તથા મરહુમ વડા દસ્તુર દારાબજી માહીઆરજીનાં બાજ જશનનાં ફંડમાં રૂ ૨૫ આપયા હતા.

મરહુમ બાઈ બચુબાઈ તે ડા૦ દોરાબજી હોરમસજીનાં વીધવા તે મરહુમ શેઠ હોરમસજી ફરામજી કઠોકનાં બેટી જેવણ રોજ ૨૫ મો માહ ૯ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૭૬ યઝદેજરદીને દીને બેહેસતનશીન થયાં તેવણનાં ઉઠમણાંની કીયા વખતે રૂ૩૦૦૦ મરહુમની પુંજીમાંથી મરનારના એકઝીકયુટરોએ ધરમ ખાતે આપવા જણાવેલા જેની વીગત ગયા વરસનાં કાલેનડરમાં છપાઈ હતી, તેની સરકારી પ્રોમીસરી નોટ તેઓએ તા૦ ૧ લી જુન ૧૯૦૮ ને દીને ધી જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ ઓરફનેજનાં ફંડમાં આપી હતી કે તેનાં વયાજમાંથી દર વરસે મરહુમની બાજને દહાડે બધી ધરમ કીયા પારસી ધારા પ્રમાણે કરાવવી અને ઓરફનેજના છોકરા તથા માસ્તરોને તે દહાડે તેમાંથી જમાડવા.

મરહુમ બાઈ નવાજબાઈ દીનશાહના ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂપીઆની વીગત ગયા વરસનાં કાલેનડરમાં છપાઈ હતી તેમાંથી રૂ૧૪૦૦ કરાંચીની પારસી વીરબાઈજી સ્કુલનાં ફંડમાં આપવામાં આવયા હતા તથા શેઠ માણેકજી દીનશાહે પણ એજ ફંડમાં રૂ૨૫૦ આપયા હતા.

શેઠ અરદેશર શાપુરજી નારીએલવાળાએ પોતાના મરહુમ બાઈ શેઠ જાહાંગીરજીના પુણ્ય માટે ભરૂચની શેઠ શા૦ શે૦ નારીએળવાલાની દરેહમેહરમાં રૂ ૧૦૦૦ આપયા હતા કે એના વયાજમાંથી એ દરેહમેહરનું રીપેરેશન કરવું.

ધરમના મકાંનો.

દેવલાલી ખાતે નવાં દોખમાનો તાણા પુરવાની ક્રીયા ગયે વરસે યાને રોજ ૧ લો માહ ૨ જો સને ૧૨૭૬ ને દીને કરવામાં આવી હતી, તે પછી એ નવું દોખમું બંધાઇ તઇયાર થવાથી તેને ઇજવાની ક્રીયા લગભગ આઠ હજાર પારસી બાનુઓ અને ગ્રહસ્થોના એક મોટા મેળાવડા સનમુખ રોજ ૧૯ મો માહ ૩ જો સને ૧૨૭૭ ને દીને કરવામાં આવી હતી. એ દીને સવારના દોખમાની અંદરની સઘળી ક્રીયાઓ પુનાવાળા દસ્તુરજી સાહેબ કેકોબાદની દેખરેખ હેઠળ એરવદ સાહેબો અરદેશર સોરાબજી ચેના, રૂસ્તમજી કાવસજી દેસાઇ, અને પેસ્તનજી કાવસજી ખેસવાળાએ કરવા બાદ દોખમા નજદીક ઉભા કીધેલા મોટા મંડપમાં સવારના નવ વાગે દસ્તુરજી કેકોબાદ આદરબાદ અને એવણના બેટા દસ્તુર નોશીરવાનની આગેવાની હેઠળ જશનની ક્રીયા કરવામાં આવી હતી. લગભગ એક કલાક ક્રીયા ખલાસ થવા પછી દોખમા કમીટીના પ્રમુખ શેઠ જેહાંગીર બેરામજી મરઝબાને સરવે આથોરનાન સાહેબોને આશીરવાદ આપવા બાદ એવણે દસ્તુરજી કેકોબાદને દેવલાલી અંજુમન તરફથી એક શીયાલ ઓઢાડી હતી. જે પછી દસ્તુરજી કેકોબાદે એ પ્રસંગને અનુસરતી વાયજ કરતાં જણાવયું કે ખોદાની દરઘાહમાં અશોના રવાનો આનંદમાં રહે છે. અશો તે છે કે જે ભલી માજદયસની દીનના ફરમાન મુજબ ચાલે અને અશો જરથોસ્તના કાયદા મુજબ ચાલે તેવાં માણસનું રવાન તે દાદારની દરઘાહમાં હસ્તે મુખડે જાય છે. તયાં તમામ યજદો ભલે પધાર અય નેક રવાન, કહી તે અશો રવાનને આવકાર આપે છે. જેણે પવીત્ર માજદયસની દીન કબુલ કીધી તેને માથે ફરજ છે કે તેણે એ ભલી દીનના કાયદા મુજબ ચાલવું. આપણા પુરવજોએ દોખમા બરપા કીધાં હતાં અને તયાં રવાનને ઠેકાણે પાડવાથી અહુરમજદના કાયદાનું ઉલંઘન થતું નથી. પતેત પશેમાનીમાં જે જે ચીજો તરફ ગુનાહ કીધા હોય તે માટે આપણે પસ્તાવો કરયે છીએ. ખોદાની પેદાયશને કોઇ પણ રીતે આલુદે કરવી નહી, એવું ફરમાન છે અને તેથીજ દોખમામાં રવાનને અવલમંજલ કરવાનું ફરમાન અશો જરથોસ્તે આપયું છે. એવાં દોખમામાં આપણો સચકાર અવલમંજલ થવો જોઇએ. આપણી દીનમાં દુનીઆની આબાદીને આડે આવનારી ચીજને ધીકારવામાં આવી છે. જે શખસ દાદારનો કાયદો પાળે છે તેજ ખરો જરથોસ્તી છે. જે કાયદા પ્રમાણે અશો જરથોસ્ત ચાલતો તેજ પ્રમાણે ચાલવું જોઇએ. દુનીઆને આબાદ હાલતમાં આપણે રાખવી જોઇએ છે. આજને સરખે અવસરે તમો અત્રે સામેલ થયા તે માટે હું નેહાયત ખુશી છું અને જશનમાં અમોએ જે દોઆ ગુજારી તે સઘળી તમોને આમીન થાઓ. વાયેજ પુરી થવા પછી શેઠ જેહાંગીર બેરામજી મરઝબાને નવું દોખમું બાંધવા વીશે કેટલોક ખોલાસો કરતાં જણાવયું કે આ નવાં દોખમાવાળી જગા આગળ સને ૧૮૭૯ ના સાલમાં અત્રેના એક દીનદાર જરથોસ્તી કંત્રાકટર શેઠ બેરામજી નાનાભાઇ ભાઠેનાનો એકપુરો પુત્ર ગુજરી જવાથી તે સાહેબે આ ટેકરીનું મથાળું સતાવાળાઓ પાસેથી અંજુમન માટે મેળવીને તયાં ગુજરનાર પુત્રનાં રવાનને ભુમીદાહ કરયું હતું. તયાર બાદ તે જગાની આસપાસ પોતાને ખરચે આ ગોળ દીવાલ બંધાવી લીધી હતી. જરથોસ્તી રવાનોને માટે આરામઘાહની જગા આપણી દીનની શરયત મુજબ પાકી, ભંડારીઆં વગેરેની સામગ્રી સાથની ઇજાયલી હોવી જોઇએ, તેવી કશી ગોઠવણ નહોવાથી આ નવું દોખમું બનાવવાની જરૂર જણાઇ હતી. આ નવું દોખમું માનવંત દસ્તુરજી સાહેબ હોશંગજીના હુકમ પ્રમાણે અને એ સાહેબની દેખરેખ હેઠળ આપણી પવીત્ર દીનની શરયત મુજબ બાંધવામાં આવયું છે. તે છતાં જુનું પુરાણું મકાન, ઘટતા લેખ સાથે મરામત કરાવી સંભાળી રાખયું છે અને તેજ પ્રમાણે તેને સારી હાલતમાં રાખવાનું ચાલુ રહેશે. વળી બાઇ સાહેબા રતનબાઇ એદલજી બામજીએ રૂ૭૦૦૦ ભેટ આપયા છે જે માટે દેવલાલીની સમસત અંજુમન તરફથી એ બાઇનો ઉપકાર માનયે છીએ, અને આજનું ક્રીયાકામ એવણે પોતાની ગીરેહી કરવાની મરજી દેખાડી છે (જેને માટે પાછળથી એવણે રૂ૫૦૦ આપયા હતા.) આ નવી દીવાલ બાંધવાનો ખરચ રૂ૩૦૦૦ શેઠ નશરવાનજી પેસ્તનજી કોપરે આપયો છે અને

શેઠ રતનજી જમશેદજી દુબાશે કુસ્તી પાદશાબ કરવા માટે જે સુંદર ટાંકુ રૂ૮૦૦ ના ખરચે બંધાવી, તેમાં પંપ વગેરે મેલી પાણીની સગવડ કરી આપી છે તથા એઓ સાહેબે પોતાના મરહુમ બેટાનાં પુન માટે રૂ૫૦૦ નું બોંડ અત્રેનાં રવાનોને અવલમંજલ પહોંચાડવાનાં ફંડની શરૂઆત તરીકે મોકલી આપયું છે જે માટે આપણે એ બંને દીનદાર સાહેબોના હેશાનમંદ છીએ. દોખમા આગળ ઉપર જતા મારગમાં વાંકા વેડા રસ્તા ઉપર પાકી બાંધણીની પથરની સીડી બનાવવા માટે શેઠ હોરમસજી સોરાબજી લેલીનવાળાએ રૂ૫૦૦ આપી તે ઉપરાંત કાંઇ વધઘટ થાય તે આપવાને જણાવયું હતું તથા રવાનોને લઇ જવાની ગાડી મોટા ખરચે નવેસરથી સુધારી આપી છે. મરહુમ શેઠ સોરાબજી ડોસાભાઇ ફરામરોઝના વારેસોએ પોતાના મરહુમ પીતાની અસલ બંધાવેલી સગડી, જે બીસમાર હાલતમાં હતી તે રૂ૫૨૫ નો ખરચ કરીને નવેસરથી બંધાવી આપી છે. જુની સગડીનું મકાન જે સુમારે ફકત ચાર ફીટ ઉંચું હતું તે નવેસરથી ઉખેડીને બાંધવામાં આવયું છે જેમાં રાતના ચેરાગ સદા રોશન રાખવામાં આવશે અને એ નવી સગડી ઉપર તેના અસલ સ્થાપકને નામની તખતી પણ મારીશું. એ ઉપરાંત હજાર હજારની અને પાંચસોની બીજી રકમો કેટલાક સખી શેઠોએ ભરી હતી તે મળી લગભગ રૂ૧૨૦૦૦ ભરાંયા છે. એટલી રકમ અથવા એનો મોટો ભાગ અનામત રહેશે જેના વયાજમાંથી તેમજ અત્રેના રહીશોની મદદથી રાખદાર વગેરેનો ખરચ કરવાનો ઠરાવ રાખયો છે. દોખમાનાં ડીઝાઇન તઇયાર કરી તે માટે દેખરેખ રાખવા અને બીજી સઘળી મદદ ખાનસાહેબ રતનજી ધનજીભાઇ સરવેયર અને તેવણના કુટુંબીઓએ પેહલાંથી છેલ્લાં સુધી આપી છે તે માટે દેવલાલીની અંજુમન એ સાહેબોના હેશાનમંદ છે અને તેની એક ઇપાણી દાખલ એક શીયાલ ખાનસાહેબ રતનજી સરવેયરને દસતુરજી પાસે એનાયત કરવામાં આવી હતી. તે પછી શેઠ શાપુરજી ખરશેદજી કંત્રાકટરે દોખમાનું કામ કાળજીથી ઉપાડી લઇ બરાબર રીતે સરંજામ ઉતારયું તેની યાદગારીમાં એક શીયાલ તથા સોનાનું ઘડીઆળ દસ્તુરજીના હાથે એનાયત કરવામાં આવયું હતું. સેવટે દસ્તુરજી સાહેબ કેકોબાદનો તથા એ કામમાં મદદ કરનારાઓનો અને હાજર રહેલાઓનો ઉપકાર માનવા પછી શેઠ સોરાબજી ખરશેદજી ઘાંડીએ જંણાવયું કે કારોબાર મંડળીના પ્રમુખ શેઠ જહાંગીર બેરામજી મરઝબાનની બાંહેધરી હેઠળ આ નેક કામની શુરૂઆત કરવામાં આવી હતી, અને તેનો આવી ઉતમ રીતે અનજામ આવયો છે. તેથી દસ્તુરજી સાહેબને અરજ કરૂં છું કે આ માનપત્ર હમારી અનજુમન તરફથી એઓને ભેટ આપશો. એ માનપત્ર દસ્તુરજી કેકોબાદે વાંચી સંભળાવી તાળીઓના અવાજો વચે શેઠ મરઝબાનને સુંદર ચાંદીના કાસકેટ સાથ એનાયત કરી એક શીયાલ ઓઢાડી હતી, જેનો ઘટતા શબદોમાં શેઠ મરઝબાને ઉપકાર માનવા બાદ હાજર રહેલાઓ દોખમાની અંદર સેજડો કરવા ગયા હતા જયાં સરવે જણાઓએ પોતાની ગુંજાસ મુજબ અંદર નાણું નાખયું હતું. એ વખતે ભંડારમાં પડેલી પડત લગભગ રૂ૨૦૦૦ ની થવા ગઇ હતી. રીવાજ પ્રમાણે એ પડત ઉપર દસ્તુરજી સાહેબ હોશંગજીનો હમેશ હક રહે છે પણ દેવલાલીની જરથોસ્તી અંજુમનની નાણાં સંબંધી અગવડ ધયાનમાં લઇને દસતુરજી હોશંગજીએ આ રકમનો પણ ૧/૩ જેટલો ભાગ એટલે ૧૪૦૦ રૂપીઆ મજકુર દોખમા ફંડને પોતાની ગીરોથી બક્ષેશ તરીકે આપી દીધા છે. હાજર રહેલાઓએ ત્યાં ઉભા કીધેલા મંડપમાં ખાણું લીધા બાદ સરવે હશી ખુશીથી દેવલાલીથી વળતી સ્પેશીયલ ત્રેનોમાં પોતપોતાને મુકામે પાછા ફરીયા હતા. એ દોખમું ઇજાવાની કીયામાં ભાગ લેવા જનાર જરથોસ્તીઓ માટે મુંબઇથી ૬ સ્પેશીયલ ત્રેનો દોડાવવામાં આવી હતી. તેમજ દેવલાલીના સ્ટેશન ઉપર તથા દોખમાવાળી જગા આગળ શેઠ એદલજી દોરાબજી તલાતીવાળી બોરડીંગ સ્કુલના વીદયારથીઓએ હાજરી આપી ત્યાં આવેલા સરવે જણાઓની સારી સેવા બજાવી હતી. શેઠ પેસ્તનજી નશરવાનજી પાવરીએ બપોરના ખાણાની સારી ગોઠવણ રાખી હતી તેમજ ફ્રેઝર આઇસ કંપનીના માલેક શેઠ શાપુરજી બરજોરજી ફ્રેઝરે જોઇતું આઇસ મુફત પુરૂં પાડયું હતું. એ આઇસ દેવલાલી મોકલવાનો સરવે ખરચ એક જરથોસ્તીએ આપયો હતો. એ ઉપરાંત દોખમા કમીટી તરફથી હાજર રહેલાઓને કશી વાતની અડચન ન પડે તે માટે તોનગા—સ્વચ્છ પાણી વગેરેની આગળથી સરવે પ્રકારની ગોઠવન રાખી હતી. તે માટે ખરેખર એઓ સાહેબોને સાબાસી ઘટે છે.

આપણા જાણીતા અને ઉલટમંદ જવાન શેહેરી શેઠ જાહાંગીર બમનજી પીટીટે પારસી કોમ માટે પારસી જનરલ હાસપીટલ સ્થાપવાની જે યોજના લગભગ ત્રણ વરસની વાત ઉપર ઉપાડી લીધી હતી, તે યોજના ફતેહમંડીથી પાર પડવાથી અને ખંબાલા હીલ ઉપર ખંબાલા હોટલવાલી મોટી ફરાહે જમીન શેઠ બમનજી દીનશાહ પીટીટે આ હાસપીટલ માટે તે ઉપરના મકાનો સાથે આપી દેવાથી નવી બાંધવામાં આવનારી ધી બમનજી દીનશાહ પીટીટ પારસી જનરલ આસપીટાલનો પાયો નાંખવાની ક્રીયા તા૦ ૧૧ મી દીસેમબર ૧૯૦૭ ને દીને યાને રોજ ૨૯ મો માહા ૩ જા ને દીવસે સાંજે નામદાર ગવરનર સર જયોરજ સીડનહેમ કલારકે હાસપીટાલ માટેની જગાપર એક દબદબા ભરેલા મોટા મેલાવડા સનમુખ કીધી હતી. શેઠ હોરમજી અરદેશર દુબાશ ફલોરીસ્તે ફુલ પાનનો ઘણો સરસ સંગાર કરયો હતો જયારે શેઠ નવરોજી રૂશતમજી મીઠાઇવાલાએ ખાસ ફરનીચર પુરૂ પાડ્યું હતું. નામદાર ગવરનર પોતાના મોહદાર અને બેટી તથા નામદાર ગાયકવાદ મહારાજા સાથે સવા પાંચ વાગે આવી પુગતા એવોને સર જમશેદજી જીજીભાઇ, શેઠો બમનજી દીનશાહ પીટીટ, જાહાંગીર બમનજી પીટીટ, આ: જશતીશ મી૦ દીનશાહ ધનજીભાઇ દાવર વગેરે ગ્રહસ્થોએ આવકાર દીધાં હતો. જે પછી મેળાવડાનું કામ શુરૂ કરતાં શેઠ જહાંગીર બમનજી પીટીટે જાહેર કીધું કે, આ હોસપીટલ માટે મને આજે નીચલી વધુ રકમો મળીછે. શેઠ હીરજીભાઇ બમનજી વારડન ચેરીટી ફંડના ત્રસ્ટીઓએ હાઇ કોરટના એક હુકમનામાની રૂએ વહાડકામ માટે થીએટર બાંધવા સારૂ રૂ૧૫૦૦૦૦, મરહુમ શેઠ અરદેશર હોરમજી વાડયાના ફંડના ત્રસ્ટીઓએ આંખની હોસપીટલ માટે રૂ૫૦૦૦૦, શેઠો સોરાબજી અને કાવસજી દાદાભાઈ દુબાસે રૂ ૨૫૦૦૦, ખા૦ બા૦ ધનજીભાઈ ફકીરજી કામાદોરે રૂ૫૦૦૦, સર ફીરોઝશાહ મેરવાનજી મેહેતાએ રૂ૨૦૦૦, ડાકટર મેહેરજીભાઇ રૂશતમજી શેઠનાએ રૂ ૫૦૦૦ અને મીસીસ હોરમજી શાપુરજી ચોથયાએ પાંચસો ચોરસવાર જગા ભેટ કીધી છે, જેથી આજ સુધીમાં કુલે રૂ૧૨૫૦૬૭૦ થયા છે. આ પછી શેઠ જહાંગીરે હોસપીટલને લગતો રીપોરટ વાંચતા જણાવ્યું કે પારસી કોમમાં એક જેનરલ આસપીટલ સ્થાપવાનો વીચાર દીન ઉગે ક્રેમ આગલ વધતો ચાલ્યો તેની ટુંક તવારીખ આપવી અત્રે અપ્રસંગોપાત ગણાશે નહી. વીસથી ત્રીસ વરસની વાતપર પારસી કોમ આસપીટલનો આશરો લેવાની વીરૂધ હતી. એક સાધારણ પારસી બીજી કોમો સાથ શહેરી તથા રાજકારોબારી બાબદમાં ભેળાવા તદન ખુશી છે, પરંતુ જયાં ધારમીક કે સંસારી બાબદ આવે ત્યાં તે સઘળાથી વેગળો ઉભો રહેશે. માંદગી વેળા ઘરની બાનુઓ માવજત કરવા દીલોજાનીથી તઇયાર હોય છે. તેઓનાં ગરીબ ઘરોમાં જેટલા બને તેટલા સુખશાંતી ભરયા નીયમની તેઓ કાળજી લે છે. એટલું છતાં એક સારી આસપીટલની જરૂર ઘણી વખત માલમ પડી છે. કેટલાંક વરસની વાતપર ખા૦ બા૦ મનચેરજી કાવશજી મરઝબાન સી. આઈ. ઇ. એ જેનરલ આસપીટલ સ્થાપવાની યોજના રજુ કરી અને પાછળથી ૧૮૯૬ માં મરહુમ ડા૦ કેખશરૂ નશરવાનજી બહાદુરજીએ મરહુમ પહેલા સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ બેરોનેટની કારસાજી સાથ બીજી કોશશ કરી હતી, પણ કેટલાંક કારણોને લીધે આ બંને યોજનાઓ છોડી દેવી પડી હતી. આની વરસો આગમચથી જેઓ આ સવાલમાં ઉલટ લેતા હતા તેઓને માલમ પડયું કે જો એક આસ્પીટલ માત્ર પારસીઓથી ચલાવવામાં આવે તો તેની સામેનો અણગમો મોટે ભાગે દુર થાય આ માટે ડા૦ ટેમુલજી ભીખાજી નરીમાને સ્થાપેલાં પારસી ખાનગી સુવાવડખાનાનો દાખલો તેઓ પાસે મોજુદ છે. વળી ૧૮૯૬ માં મરકી ફાટી નીકળી તે વેળાએ પારસી પંચાયતની આગેવાની હેઠળ ડોકટર કેખશરૂ નશરવાનજી બહાદુરજીએ એક ખાસ મરકીની આસ્પીટલ સ્થાપી, સને ૧૮૯૮ માં પોતાના નીપજેલાં મરણ સુધી તે નામાંકીત તબીબે ફતેહમંદી સાથે તેનો વહીવટ ચલાવયો. તેમના મરણ પછી પારસી પંચાયતની અરજ ઉપરથી ડોકટર સોરાબ કે. નરીમાને તેનું સુકાન લીધું અને આજ સુધી તેઓ એ ખાતાં મારફતે કોમની સંગીન સેવા બજાવયા છે. આ તેમજ એવા બીજા ખાતાઓને મળેલી ફતેહ ઉપરથી પુરવાર થાયચ કે જો પારસી કોમ માટે જનરલ હાસ્પીટાલ સ્થાપવામાં આવે તો જરૂર તે ઘણીજ લોકપ્રીય થઇ પડયા વીના રહેશે નહીં. પારસી કોમની આવી લાગણી માલમ પડવાથી અમારામાના એક શેઠ જાહાંગીર બમનજી પીટીટે ૧૯૦૫ ના મે માસમાં એક નવી યોજના ઘડી તેની ગુજરાતીમાં મદેહ નજર બાહેર પાડી ઓસ્પીટલના લાભોની સમજણ સાથે બે સુચનાઓ કોમ હજુર મેલી. પહેલી સુચના પંદર મુફત દરદી સાથની ચાળીસ બીછાનાની નહાની ઓસ્પીટલ જેમાં પંદરને દરરોજના રૂપયા એક લેખે, પાંચને બે લેખે, અને પાંચને રૂપયા ત્રણ લેખે દાખલ કરવા સુચવયું હતું, અને તે માટે રૂપયા ચાર લાખનું ફંડ ઉભું કરી તેમાંથી તે નીભાવવાની હતી. બીજી યોજના રૂપ

સાડા આઠ લાખનું ફંડ કરી તેમાંથી એકસો બીછાના નીભાવવાની હતી. નાણાં ભરનારાઓને ઉતેજન આપવા ખાતર એવી ગોથવણુ રાખી હતી કે, રૂપયા પાંચ હજાર ભરનારને એક બીછાના સાથ પોતાનું નામ જોડવાનો હક રહે; પચીસ હજાર ભરનાર એક વોર્ડને પોતાનું નામ આપવા જોડે જીંદગી પરયંત એક દરદીને મોકલવાનો અધીકાર ધરાવે; રૂપયા એક લાખ ભરનાર એક 'બલોક' ને પોતાનું નામ આપી ત્રણ દરદીને મોકલાવી શકે અને રૂપયા પાંચ લાખ ભરનાર ઓસ્પીટલ સાથે પોતાનું નામ જોડી દર વરસે પાંચ દરદીને મોકલાવી શકે. કમીટીના બંધારણુ માટે એમ ઠેરાવવામાં આવ્યુ કે દર રૂપયા પાંચ હજારથી એક લાખ સુધીની રકમ ભરનાર ઓસ્પીતલ ની જેનરલ કમીટીમાં બેઠક ધરાવે; રૂપયા એકથી પાંચ લાખ સુધીની રકમ ભરનારાઓ પોતે બેઠક ધરાવવા ઉપરાંત પોતા તરફથી અકેક પ્રતીનીધીને નેમવાનો હક ધરાવે, જયારે રૂપયા પાંચ લાખ કે તેથી વધુ રકમ આપનાર એવા બે સભાસદો નેમી શકે. કમીટીના બીજા સભાસદો રૂપીયા પાંચસો અને તેથી વધુ રકમ ભરનારાઓ પોતપોતા વચયે ચુંટી કહાડે અને તેમની સંખયા ઉપલી રીતે આવેલા સભાસદો કરતાં બેવડી રહે. આએ યોજનાને લીધે જરનરલ કમીટી મોટી થવાથી વહીવત ચલાવવા નાની કારોબારી કમીટી નેમવી પડશે. આ ફંડમાં અત્યાર સુધી તેર લાખ જેટલી રકમ ભરાઇ છે તેપરથી માલમ પડશે કે આ યોજનાએ પારસી કોમની દીલસોજી મેલવીછે. ટુક મુદતમાં પરચુટણ મદદોથી ફંડની રકમ રૂપ્યા ચાર લાખ જેટલી થવા જતાં તેની ફતેહ શેઠ બમનજી પીટીટની આ ઈમારત તથા તેને લગતી આશરે પચાસ હજાર ચોરસવાર જમીનની ઉદાર ભેટથી નકી થઇ ચુકી. આ ઈમારત આખાં શેહેરના સઉથી હવા પવનવાળાં તથા સરવેથી ખુબસુરત મથકે આવેલી છે. જેથી દરદીઓના બાબમાં ઘણી લાભ કારક લેખી શકાય. આ ઇમારત તથા તેની આસપાસની જગયા રૂપયા પાંચ લાખની ઉપરની છે, અને એ મદદ ઉપરાંત શેઠ બમનજીએ રૂ ૫૦૦૦૦ ની રકમ આસપીતલનાં ફંડમાં ભરી છે, તેમજ અનેક બીજે ટાકણે કટકે કટકે કરી રૂ૧૭૦૦૦ તેવણે ભર્યા છે, જેવણની કુલે મદદ એ રીતે રૂ૬૭૦૦૦ ની થયા છે, જે માટે કમીટી તેમજ આખી પારસી કોમ તેમનો ભારે આભાર માને છે. યોજના પ્રમાણે શેઠ બમનજી પીટીટે રૂપયા પાંચ લાખનો ફાળો આપેલો હોવાથી ઓસ્પીટલ સાથે તેમનું નામ જોડી તેને ધી બમનજી દીનશાહ પીટીટ પારસી જેનરલ ઓસ્પીટલ એવું નામ આપવામાં આવયું છે. બીજો અગતનો રૂપયા દહોડ લાખનો ફાળો મરહુમ શેઠ હોરમજી ફરામજી વોરડન નામના પારસી ગ્રહસ્થે કરેલી સખાવતના ત્રસ્તીઓ તરફથી મળયો છે. તેમની સખાવત લગભગ પા સદી સુધી પડી રહી હતી, અને તેમાંથી લગન તથા જમણવાર માટે એક હોલ બાંધવાની સખાવત કરનારે જે ખાહેશ દરશાવી હતી તેની કોમને બીલકુલ જરૂર નહીં લાગવાથી આ હાસ પીટાલની યોજના કરનારાઓએ તે ફંડના ત્રસ્તીઓને તે સઘળી રકમ અથવા થોડે ભાગે આસપીટલ માટે આપવા અરજ કરી જેથી ત્રસ્તીઓએ કોરટની સંમતી લઇ ઓપરેશન થીએટર બાંધવા સારૂ રૂપ્યા દહોડ લાખ ઓસ્પીટલ ફંડને આપી દીધા છે. આ કીમતી મદદ માટે કમીટી વોરડન ચેરીટી ફંડના ત્રસ્તીઓ અને ખાસ કરીને મેનેજીંગ ત્રસ્તી શેઠ હીરજીભાઈ બમનજી વોરડનનો ઉપકાર માને છે. વળી લવજી કેસલના મરહુમ શેઠ અરદેશર હોરમસજી વહાડયાની પવીત્ર યાદગારી કાયમ રાખવા માટે મરહુમ શેઠ અરદેશર વહાડયા ધરમાદા ફંડના ત્રસટીઓએ રૂ ૫૦,૦૦૦ એક આંખનો વારડ ઉભો કરવા તથા નીભાવવા માટે ભરયા છે, તથા મરહુમ બાઈ પીરોજબાઇ નશરવાનજી વાહાડીઆ ધરમાદા ફંડના ત્રસટીઓએ રૂ ૫૦,૦૦૦ ની નાદર રકમ સ્ત્રીઓ તથા બાળકો માટે એક વારડ ઉભો કરવા માટે આપી છે. તેમજ બીજા સઘળાઓએ આટલી ટુક મુદતમાં ઉદારતાથી આ યોજનાને ટેકો આપી તેની ફતેહ નકી કરી આપી છે તે માટે કમીટી સઘલાઓનો જાહેર આભાર માને છે. ફંડને ઉભું કરયાને અઢી વરસથી થોડોક વધુ વખત થઇ ગયો છે જે અરસામાં કુલ્લે રકમ રૂ ૧૨,૭૫,૦૦૦ની થઇ છે. ફંડને મદદ કરનારાઓ આસરે ૨૦૦૦ જણા છે, તેઓ માહેલા કેટલા જણે કેટલી રકમ ભરી તે નીચલી વીગતપરથી માલમ પડશે.—શેઠ બમનજી પીટીટે રૂ ૫,૬૭,૦૦૦ ભરયા છે. એકે રૂપયા ૧।। લાખ; બેએ રૂ ૫૦,૦૦૦; એકે રૂ ૩૫,૦૦૦; ચારે રૂ ૨૫,૦૦૦; ત્રણે રૂ ૧૫,૦૦૦; એકે રૂ ૧૦,૫૦૦; ત્રણે રૂ ૧૦,૦૦૦; એકે રૂ ૬૦૦૦; તેત્રીસ જણાએ રૂ ૫૦૦૦; એકે રૂ ૪,૫૦૦; એકે રૂ ૩૦૦૦; એકે રૂ ૨,૦૦૦; એકે રૂ ૧,૨૦૦; સતરે રૂ ૧૦૦૦; સુમાલી જણાએ રૂ૫૦૦ અને ૧૮૮૭ જણાઓએ રૂ૫૦૦ની અંદરની રકમની મદદ કરીછે. આ આસ્પીટાલના લાભ માટે નાટકો, સરકસો અને જલસાઓ કરવામાં આવયા હતા, જેની કુલે ઉપજ રૂપયા ૨૨૬૭ જેટલી થઇ છે. નહાની શુરૂઆત સાથે કમીટી કામ આરંભવા માંગેછે અને જે

મુખ્ય મકાનનો પાયો આજે તમો નામદાર નાખશો તે કમીટીએ બાંધવા ધારેલાં ત્રણ મકાનો માંહેનું એક છે. વચમાં ઓપરેશન યાને વહાડકાપ માટેની થીએટર અને આસપાસ એક મરદો માટેનો અને બીજો સ્ત્રીઓ તથા બચાંઓ માટેના અલાહેદા સરજીકલ અને મેડીકલ વારડો તરીકે રાખવામાં આવશે. ભોયતળીયા સાથે દરેક ઈમારત ત્રણ મજલાની થશે, અને દરેક મજલા ઉપર દસ દસ દરદી સાંથના બે વારડ રાખવામાં આવશે. એ પરમાણે આખી ઓસ્પીટલમાં શરૂઆતમાં એકસો વીશ દરદીઓની સગવડ થશે. વળી તુરતના વપરાસ માટે એક દવાખાનું અને દવા લેવા બહારના આવનારાઓ માટેનો વારડ, આંખનો એક ખાસ વારડ, સુવાવડનો એક વેરડ, ઉડતા રોગોનો એક વેરડ અને રોશની તથા વીજળીક પ્રયોગો માટેનો એક વેરડ અને જંતુવીદ્યાને લગતી એક પ્રયોગ-શાળા (લેબોરેટરી) તુરતમાં ખોલવામાં આવશે. વળી ખાતાંની હાજત વધતાં તેમાં વધારો કરવામાં આવશે. કાન અને નાકના તેમજ સ્ત્રીઓનાં ખાસ દરદો માટે અલાહેદા વારડો કહાડવાનો તેમજ ખાસ લવાજમ આપનારા દરદીઓ માટે ખાસ વધુ સગવડ રાખવાનો ઈરાદો છે. વળી પારસી બાઇઓને નરસનો ધંધો શીખવવા માટે એક ખાસ વરગ કહાડવા અને તેની પરીક્ષાઓ પસાર કરનારીઓને ખાસ સદન આપવાની કમીટી ગોઠવણ કરવા માગે છે. કામદારો, દરદીઓ અને અભીઆસીઓના ફાયદા અરથે એક ખાસ પુસ્તકાલય અને સંગ્રહસ્થાન જોડવામાં આવશે. વખત જતે પારસી ગ્રેડયુએટ તબીબો માટે ચહડતા અભયાસ કરી ઓસ્પીટલનો અનુભવ મેલવવાને શકતીવાન કરવા સરખી ગોઠવણો કરવામાં આવશે. જુની અને નવી ઇમારતોને લગતી વીશાળ ખોલ્લી જમીનને ધયાનમાં લેતાં આ સઘળું ઓસ્પીટલના વધતાં જતાં ઉપયોગીપણા સાથે ઘણું સહેલાઇથી કરી શકાશે. આની વચોવચમાં એક મોટો તળાવ છે તે પુરીને તે ઉપર એક સુંદર બગીચો કામદારો તેમજ સાજા થયલા દરદીઓને હવા ખાવા માટે બાંધવામાં આવશે અને ઓસ્પીટલની શુરૂઆતથીજ તેના સંબંધમાં એક દુધશાળા સ્થાપવામાં આવશે. આ ઓસ્પીટલનાં સંબંધમાં સાજા થયલા દરદીઓ માટે હવા ખાવા સારૂ એક કોનવેલેસંટ હોમ સ્થાપવા માટે અંદેરીની નજદીકમાં વરસોમાં ખાતે દરીયા કીનારેના બે બંગલા કમીટીને સપુરદ કરવાની માગણી થઇ છે. હાસપીટાલને લગતી હાલની જુની ઈમારત ફેરવી તેને આરીશ ખાતાં તરીકે ઉપયોગમાં લેવામાં આવશે અને તેનો થોડો ભાગ સરજનો અને નરસોના રહેઠાણ તેમજ પરચુટણ કામો માટે પણ વાપરી શકાશે. ઓસ્પીટલ ઘણી સુંદર ઢબે છેલ્લામાં છેલ્લા નીયમો પ્રમાણેની બાંધવામાં આવશે અને તેમાં સઘળી છેલામાં છેલી શોધો મુજબની સામગ્રીઓ અને સગવડો રાખવામાં આવશે. ઓસ્પીટલની ઇમારત અને વીશાળ ચોગાનમાં વીજળીક રોશની અને ગટરની ગલીચી માટે 'ફ્લશ સીસ્ટમ' પ્રમાણેની ગોઠવણો કરવામાં આવશે. ઓસ્પીટલ થોડે ભાગે લવા-જમ બેરનારા દરદીઓને સ્વીકારશે અને થોડે ભાગે ધરમાદા ખાતાં તરીકે કામ બજાવશે. તબીબ નહી એવા પારસી ગ્રહસ્થોની કમીટી તેનો વહીવટ ચલાવશે અને સઘળા ઓધાઓ બનતાં તુલીક કોમના ચુનંદા તુરાઓથી પુરવામાં આવશે. તેમને બાહોશ મદદનીશો અને કેળવાયલી નરસોની મદદ આપવામાં આવશે. હાઉસ સરજનો અને નરસો સીવાય સઘળા ચહડતા ઓધા ઓનરરી રહેશે. આ સઘળી ગોઠવણો કરતાં કમીટીના હાથમાં રોકડ કાંઇ જુજ રહેશે અને ઓસ્પીટલના નીભાવ અને ભવીશની ખીલવણી માટે તેને ઘણો લાંબો વખત સુધી જાહેર પારસી પ્રજાની ઉદારતા ઉપર આધાર રાખવો પડશે. ઉપલો રીપોરટ વંચાઇ રહયા પછી નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇએ નામદાર ગવરનર તેમજ નામદાર ગાયકવાડ હાજર થયા તે માટે ઉપકારમાની પાયો નાખવાની ક્રીયા કરવાની અરજ કરતા જણાવ્યું કે આ ખાતાનો લાભ લેતા આજ દીવસે તમો નામદારે જે મેરબાની કીધી છે તેની યાદ પારસી કોમ આભાર સાથે દીલમાં રાખી તેની હમેશા પીછાણ કરશે. તમોએ આજે તમારી હાજરીથી અમોને જે માન આપ્યું છે તે કોમ નામદાર શેહનશાહની બીજી હીંદી રઇયતના જેવીજ ન તુટે તેવી વફાદારી અને ફીદાગીરી અંગરેજ રાજ તરફ દેખાડતી રહે છે. જો કે સર જમશેદજી જીજીભાઇ હાસપીટાલ અને બીજી હાસપીટાલો ફતે-હમંદી સાથે કામ બજાવે છે તે છતા એક ખુદ પોતાની આસપીટલ ધરાવવાને પારસી કોમ લાંબો વખત થયા આતુર થઇ હતી. વળી સર જમશેદજી હાસ્પીટાલમાં પારસી કોમ માટે ખાસ વારડો છે અને તેણે સારી સેવા બજાવી છે. પણ તે વીભાગો પારસી કોમ માટે હાલમાં પુરતા થઇ પડતા નહી હોવાથી પારસી કોમ માટે એક ખાસ હાસ્પીટાલની જરૂર જણાવવાથી શેઠ બમનજી દીન શાહ પીટીટે પોતાના મરહુમ પીતાને પગલે ચાલીને જે મદદ આપી છે તેથી અને શેઠ જહાંગીર બમનજી પીટીટની ચાલુ ખંતીલી મેહેનતથી મોટું ફંડ ઉભું થયું છે તથા લેફટેનંટ કરનલ એમ૦

મી૦ ખરેઘાટની મદદ કીમતી થઈ પડે છે. શેઠ બમનજીની લનડન ખાતેની તરોપીકલ મેડીસીન વાળી સ્કુલ માટે આપેલી રૂપયા એક લાખની રકમ આપણા મનમાં તાજી છે, અને તેવણેજ આ હોસપીટલ માટે પચાસ હજાર ચોરસ વાર જમીન તે ઉપરનાં સુંદર મકાન સાથે ભેટ આપવા ઉપરાંત રૂપયા સાસઠ હજારની રોકડ રકમ આપી છે. નામદાર સર જમશેદજીનું ભાષણ પુરૂં થતા નામદાર ગવરનર તથા બીજાઓ પાયો નાંખવાની જગા આગળ ગયા હતા. જયા નામદાર ગવરનરે પોતાને હાથે પાયાનો પેહેલો પથર જમીન અંદર ઉતારતાં જણાવ્યું કે ધી બમનજી દીનશાહ પીટીટ પારસી જેનરલ આસ્પીટાલનો પાયો હું બરાબર રીતે નખાયલો જાહેર કરૂ છું. આ બના વની યાદમાં નામદાર ગવરનરને રૂપાની થાળી ભેટ આપવામાં આવી હતી. એ પછી નામદાર ગવરનરે અનુસરતું ભાષાણુ કરતા શેઠ બમનજી પીટીટે તેમજ બીજાઓએ કરેલી સખાવતની સ્તુતી કરી જણાવ્યું કે એવોએ હજારોની તંદરૂસ્તી જલવાયે બલકે જીંદગી બચે તેવું કામ કરવામાં પોતાનો ફાલો આપ્યો છે. તેમજ પારસી કોમ મોટો દીલગુરદો ધરાવે છે તેથી આ કામમાં સારી જેવી મદદ આપશે એવી આશા રાખુ છું. આ હાસપીટાલ મુંબઇની ઘણીજ તંદુસ્ત જગા ઉપર આવેલી છે અને પારસી બાનુઓને નરસ તરીકે તાલીમ આપવાની નેમ રાખી છે તમજ તબીબી ગ્રેડ્યુએટોને પણ તાલીમ આપવામાં આવનાર છે અને પારસીઓ વઇદ્દાના અભીયાસના શોખીન છે તેથી તેઓ એ ધંધામાં ખીલી નીકલશે. સેવટે નામદાર ગવરનરનો આ૦ જડજ મી૦ દીનશાહ ધનજીભાઇ દાવરે તથા શેઠ બમનજી દીનશાહ પીટીટે ઉપકાર માનવા પછી મેલાવડો વીસરજન થયો હતો. આ હાસપીટાલના પલાનો અતરેના જાણીતા આરકીટેકસો શેઠો શાપુરજી એન. ચાંદાભાઈની કંપનીએ તઇયાર કીધા હતા.

ઉપલી હાસપીટલને લગતા બાંધવામાં આવનારા જુદા જુદા ચાર બલોકોના પાયા નાંખવાની ક્રીયા એક મેલાવડા સનમુખ તા૦ ૧૫ મી એપ્રીલે યાને રોજ ૫ મે માહા ૮ મા ને દીને એ હાસ પીટાલની જગાપર કરવામાં આવી હતી. શરૂઆતમાં શેઠ જાહાંગીર બમનજી પીટીટે હાસપીટાલને મલેલી વધુ મદદ જાહેર કરતા જણાવ્યું કે મરહુમ શેઠ કાવસજી દીનશાહ પીટીટની યાદગારીમાં એક વોરડ બાંધવા સારૂં મરહુમ શેઠ કાવસજીની યાદમાં ઉભાં કીધેલાં એક ચોકસ ફંડમાંથી રૂ ૧૦૫૦૦, મીસીસ કાવસજી દી. પીટીટ રૂ ૩૦૦૦, શેઠ માણેકજી કાવસજી પીટીટ રૂ ૫૦૦૦, શેઠો હોરમસજી, સોરાબજી અને ફરદુનજી કાવસજી પીટીટ, બાઇઓ મીઠીબાઈ એમ. ડી. એમ. જીજીભાઇ, વીરબાઇજી એન. બી. કામા અને સુનાબાઇ જે. બાટલીબોઇ દરેકે રૂ ૧૦૦૦ મળી રૂ ૬૦૦૦, અને બાઇ પીરોજબાઈ પી. સી. પીટીટ રૂ ૫૦૦ મળી કુલે રૂ ૨૫૦૦૦ આપવામાં આવ્યા છે; બાઈ હમાબાઈ ફરામજી પીટીટે પોતાના મરહુમ માતાજી બાઇ આવાંબાઈની યાદગારી માટે પારસી નરસોને કેળવણી આપવાના ફંડમાં રૂ ૧૫૦૦૦, એક જરથોસતીએ (બીજે હફ્તો) રૂ ૫૦૦૦, મરહુમ શેઠ અરદેશર રૂસતમજી લીંબુવાળાની યાદમાં તેમનાં વીધવા બાઇ જરબાઇ અને છોકરાઓ શેઠો માણેકજી, જહાંગીર, અને બમનજીએ (બીજે હફ્તો) રૂ ૫૦૦૦, શેઠ નાનાભાઈ બહમનશા મારશલ રૂ ૫૦૦ અને બીજી નાહની રકમોના રૂ ૪૭૭ મળી કુલ્લે રૂ ૫૦૯૭૭ ભરાયા છે, જે આગળ ભરાયલી રકમમાં ઉમેરતાં કુલ્લે રૂ ૧૪૦૯૧૭૬ થયા છે. એ પછી શેઠ જાહાંગીર પીટીટે આસપીટલના વધારાની ટુક વીગત રજુ કરતા જણાવ્યું કે આ આસપીટલનો ગયાં ડીસેમબર માસમાં પાયો નાંખવા બાદ ફંડમાં રૂ૧૬૦૦૦૦ જેટલી રકમ ભરાઇ છે, જે દર માસે રૂ. ૪૦૦૦૦ ની સરાસરી રકમ જેટલી છે. આસપીટલ બાંધવાના કામ કાજમાં પણ ચાલુ વધારો થાય છે, અને આ જગયા ઉપર અગાઉ જે તળાવ હતું તે પુરવાનું કામ લગભગ પુરૂં થવા આવયુ છે. વલી ઓસપીટલની બીલડીંગ પણ આવતા વરસની આખેરીએ બંધાઇને તઇયાર થવાની વકી છે. એ પછી સર જમશેદજી જીજીભાઇએ બાઈ પીરોજબાઈ નશર વાનજી વાડયાવાળી બઇરીઓ માટેની આસપીટલનો પાયો નાંખયો હતો; શેઠ બમનજી દીનશાહ પીટીટે પોતે ધી બમનજી પીટીટવાળી મરદોની ઓસપીટલનો પાયો નાંખયો હતો; આ૦ મી૦ જડજ દીનશાહ ધનજીભાઇ દાવરે શેઠ ફરામજી હોરમસજી વારડનવાલા દરદીઓના વહાડકાપ કરવા માટેના ઓપરેશન થીએટરનો પાયો નાંખયો હતો અને ખા૦ બા૦ મંચેરજી કાવશજી મરઝબાને શેઠ અરદેશર હોરમસજી વાડયાવાલી આંખની ઓસપીટલનો પાયો નાંખયો હતો. સેવટે શેઠ હોરમજી અરદેશર વાડયાએ કેટલુંક પ્રસંગોપાત વીવેચન કરી ઉપલા ચારો ગ્રહસ્થોનો ઉપકાર માનવા પછી શેઠ બમનજી પીટીટે તથા એમના શાહેબજાદા શેઠ જાહાંગીરે બજાવેલી કીમતી સેવાની કેટલાક સાહેબોએ સ્તુતી કરવા બાદ મેલાવડો વીસરજન થયો હતો.

સુરતની નાનપરાની શેઠ બીશનીવાળી દરેહમેહર બીસમાર હાલતમાં આવવાથી મજકુર મકાનની ઉપજના વધારામાંથી તથા હાલના મુતવલી શેઠ ફ્રામરોજ બેહરામજી બીશનીએ પોતાની ગીરોના વધુ નાણા ઉમેરી લગભગ રૂપયા પંદર હજાર ખરચીને જુના મકાનને મોટે ભાગે ફેરફાર કરી તથા ખાલી જગા ઉપર વધુ બાંધકામ કરી હાલના જમાનાને અનુસરતું શોભાયમાન નવું મકાન બાંધાવી આપયું છે. મકાનનું રીપેરેશનનું કામ ચાલતું હતું તેટલાં આતશ આદરાન સાહેબને નાનપરાની શેઠ માણેકજી વાહાડયાવાળી દરેહમેહરમાં રાખવામાં આવયા હતા. નવું મકાન બંધાઇ તઇયાર થવા બાદ ચાર દીવસ સુધી હીંદોલા ઇજવાની કીયા કરવા પછી એ દરેહમેહરની ૭૧ માં વરસની શાલગ્રેહને દીને યાને રોજ ૧૭ મો માહા ૪ થાને દીને એ નવા મકાનમાં આતશ આદરીઆનના તુરી કેબલાને પાછા તખતનશીન કરવાની કીયા એક મેળાવડા સનમુખ કરવામાં આવયા બાદ એને લગતું તથા સાલગ્રહતું ભેગું જશન કરવા પછી એરવદ પેસતનજી નશરવાનજીએ દરેહમહેરનો તુરી કેબલો અને તે કેબલાના અથોરનાનની ફરજ ઉપર વાયજ કરી હતી. જે પછી એ દરેહમહેરના પંથકી એરવડ નશરવાનજી અસપંડયારજીને શેઠ બીશનીવાળા તરફથી, ખા૦ બા૦ ધનજીભાઇ ફકરીજી કામાડોર, શેઠ પાલણજી રતનજી પટેલ, એ દરેહમેહરને લબતા મોહલાના ગ્રહસ્થો, એ દરેહમેહરને લગતા મોબેદો, શેહેનશાહી આતશ બેહરામના મોબેદો અને સુરતની બઝમે જશને રૂઝે બેહરામની મંડળી તરફથી અકેક શીયાલ એનાયત કરવા બાદ શેઠ ફ્રામરોજ બેહરામજી બીશનીને શેઠ બરજોરજી સોરાબજી મોદી, એ દરેહમેહરના પંથકી એરવડ નશરવાનજી, એ દરેહમેહેરને લળતા મોહલાના ગ્રહસ્થો તથા એ દરેહમેહરમાં કામ કરતા મોબેદો તરફથી અકેકી શીયાલની પેહરામણી કરવામાં આવી હતી. સેવટે મોબેદોમાં આશોદાદ વેહચયા પછી હાજર રહેલાઓ ચાશની કરી વીસરજન થયા હતા. વળી એ દીને સાંજે એરવડ નશરવાનજીના છોકરાના છોકરા એરવડ મનચેરશાહે અશો જરથોસ્તનો માહાન દરજજો એ વીશય ઉપર સરદાર દાવર કેખશરૂ એદલજી મોદીના પ્રમુખપણા હેઠળ એક મેળાવડા સનમુખ ભાષણ આપયું હતું, તેમજ રાતે એ મકાનને રોશનીથી સણગારવામાં આવયું હતું.

નીમચના જાણીતા શેહેરી શેઠ કુવરજી કાવસજીએ એક કુશાદે બંગલો તથા તેની સાથેના મકાનો ત્યાંની ગવરમેંટ એંગલો વરનાકયુલર હાઇ સ્કુલને માટે સપુરદ કરવાથી એ નવા મકાનને કુવરજી કાવસજીને કેનટોનમેંટ સ્કુલનું નામ આપવામાં આવયું છે. તે ખુલ્લું મેલવાની કીયા એક મેળાવડા સનમુખ રોજ ૪ થો માહા ૫ મો યાને તા૦ ૧૫ મા જાનેવારીને દીને સ્કુલના કમપાઉનડમાં કરવામાં આવી હતી. શરૂઆતમાં શેઠ કુવરજી તરફથી શેઠ બાપુજી પીરોજશાહે માનપત્ર વાંચતાં જણાવયું હતું કે ઉપલી સ્કુલ નામદાર સરકારને સવાધીન કરવામાં આવી છે અને તેને હાઇ સ્કુલમાં ભવીશયમાં ફેરવી નાખવાનો ધારણા રાખવામાં આવે છે, જે પછી મીસીસ કારે રૂપાની ચાવીથી મકાન ખુલ્લું મુકવાની કીયા કરી હતી, અને તે ચાવી તેમને પાછળથી ભેટ આપવામાં આવી હતી. કરનલ કારે મીસીસ કાર તરફથી શેઠ કુવરજીનો ભેટ માટે ઉપકાર માની એવણુની ભલી નેમ તથા સખાવત માટે વખાણ કીધા હતા. સેવટે વીદયારથીઓએ કવીતા ગાઇ સંભળાવયા બાદ હાજર રહેલાઓ રીફ્રેશમેનટ લઇ વીસરજન થયા હતા.

અમદાવાદના જાણીતા રહીશ ખા૦ બા૦ નવરોજી પેસતનજી વકીલ સી. આઇ. ઇ. એ ત્યાંના સાહીબાગ નજદીક લગભગ રૂપયા સાઠ હજારને ખરચે બંધાવેલો બંગલો તથા હોલ ખુલ્લો મેલવાની કીયા રોજ ૯ મો માહા ૫ માને દીને એક મોટા મેળાવડા સનમુખ ઉતર વીભાગના કમીશનર મી૦ એટકીનસે કરી હતી. શરૂઆતમાં ખા૦ બા૦ નવરોજીએ જણાવયું કે એ બંગલો મેં મારા વંશજોને રહેવા માટે બાંધયો છે તોપણ તે સારવજનીક કામો માટે વાપરી શકાય એવા હેતુથી એ બંગલો ત્રસ્તમાં મેલ્યો છે, અને એવી ગોઠવણ કીધી છે કે એ બંગલાનો ઉપરનો ભાગ મારા કુટુંબના વપરાસ માટે રાખેલો છે જ્યારે નીચલો તથા ડરોઇંગ રૂમ તેમજ તેની આસપાસની તમામ છુટી જમીન શાદી, રામસની કે તેવી બીજી કાંઇ કીયા પ્રસંગે અથવા જાહેર ભાષણ, સભાઓ તથા મેળાવડાઓ વગેરે દરેક રમતગમત તથા ખુશાલીના ખાસ સરઅવસરો ઉપર વાપરવાને પારસી, હીંદુ, મુસલમાન વગેરે સરવે જાનેનયાત જાતનો તફાવત વગર કાંઇ પણ લવાજમ લીધા વગર વાપરવાની પરવાનગી

આપવાની સતા ત્રસ્તીઓને આપવામાં આવી છે. ત્રસ્તદીડમાં એ મીલકતના ઉપયોગ માટે જે લખેલું છે તેનો સાર તખતી ઉપર કોતરાવી તે આ મકાનને મારવામાં આવી છે જેથી તેના ઉપર નયાત જાતના તફાવત વગર સરવે લોકને હક છે તે માલમ પડશે. એ પછી મી૦ એટકીનસે ખા૦ બા૦ નવરોજીની યોગય સખાવતોની તારીફ કરતાં આવાં મકાનો બાંધવાની અગત્ય ઉપર વીવેચન કરી મકાન ખુલ્લું મુકયા બાદ હાજર રહેલાઓએ રીફ્રેશમેંટ લઇ મેળાવડો વીસરજન થયો હતો.

મધરાસના રહીશ શેઠ ફીરોઝ મનચેરજી કલબવાળાએ પોતાના મરહુમ બેટા શેઠ જાલની યાદગારી કાયમ રાખવા માટે ત્યાંની અંજુમનના બાગમાં બંધાવી આપેલું મકાન એક મેળાવડા સનમુખ ખુલ્લું મેલવાની ક્રીયા રોજ ૨૯ મો માહા ૫ માને દીને કરવામાં આવી હતી. શરૂઆતમાં જશનની ક્રીયા કરવા પછી અંજુમનના પ્રેસીડંટ શેઠ હોરમજીએ મકાન ખુલ્લું મુકયા બાદ જણાવયું કે આજ લગભગ સો વરસ થયાં મધરાસની અંદર જરથોસ્તીઓએ વસવા માડયું તયારથી આજ સુધી થયલા સખી નરોએ મધરાસની અંજુમન સ્થાપી તેનાં ફંડમાં તેમજ મીલકતોમાં મોટી મદદ કરી છે. પણ શેઠ ફીરોઝને તેઓમાં વધુ સખી ગ્રહસ્થ તરીકે હું ગણું છું, એવણ સાહેબની સખાવતની મદદથી એક મોબેદને જાથુકના અત્રે બોલાવી રાખયા છે, તથા એક અગીઆરી બાંધી તેને નીભાવી રાખવી એ મધરાસના ગરીબ જરથોસ્તીઓ માટે મોટી યોજના ગણાય, તે પણ એ શેઠના શરૂઆતના નાણાંની મદદથી પગભર થઇ છે, અને હવે પછી પણ તેને સંગીન મદદ કરશેજ, કે જેથી એક દુરદરાજ દેશમાં અગીઆરી સ્થાપવાનું પુણય તેમજ માન એ શેઠને મળે છે. એ ઉપરાંત આજ રોજે જે સુંદર જાલ ફીરોજ મેમોરીયલ બીલડીંગ અત્રેની અનજુમનને બક્ષેસ કરી છે. ફકત મધરાસમાંજ સખાવત નહી કરતાં બહારગામોમાં પણ પોતાના ગરીબ હમજાતીઓને તેવણ ભુલી ગયા નથી. એ પછી અનજુમન તરફથી એક થયાલ શેઠ ફીરોજને ભેટ આપવામાં આવી હતી. શેઠ ફીરોજે અનજુમનનો ઉપકાર માનયા બાદ પ્રમુખ શેઠ હોરમસજીને જાલ ફીરોજ મેમોરીયલ બીલડીંગ પોતાની જાતી દેખરેખ હેઠળ અને મેહેનત લઇ બાંધવા માટે ભેટ આપી હતી. સેવટે હાજર રહેલાઓએ રીફ્રેશમેનટ લઇ વીદાય થયા હતા. ઉપલું નવું મકાન મધરાસના અનજોમનના સભાસદોને સરઅવસરે ઉપયોગ કરવા, તેમજ તનદરોસતીને અરથે હવા ફેરફાર કરવા ચોકસ વખત આવી વસવા માટે આપયું છે. એ મકાનનું "ત્રસટ ડીડ" શેઠ ફીરોઝે, મધરાસનાં અનજુમનના નામ ઉપર કરી આપવા, અને તેના નીભાવ માટે એક હજાર રૂપયા અનજુમને સપુરદ કરવા કબુલ થયા છે, કે જેથી અનજુમન ઉપર વધુ બોજો પડે નહી. શેઠ ફીરોઝ કલબવાળાએ ઉપર જણાવવા મુજબ કરેલી સખાવતો માટે મધરાસની અનજુમન તરફથી એક માનપત્ર તથા ખાણું આપવાનો મેળાવડો રોજ ૧૨ મો માહા ૬ ઠાને દીને કરવામાં આવયો હતો. શરૂઆતમાં અનજુમનના સરનશીન શેઠ હોરમજીએ માનપત્ર વાંચયું હતું તેમાં શેઠ ફીરોઝે ત્યાંના પારસીઓની હાજતો ટાળી તથા જુદી જુદી સખાવતો કરી ત્યાંની અનજુમન ઉપર કરેલા આભાર માટે ઉપકાર માનવામાં આવયો હતો, એ માનપત્ર શેઠ હોરમજીએ સુંદર કાશકેટમાં મુકી શેઠ ફીરોઝને અરપન કીધું હતું જેનો એવણે ઘટતા શબ્દોમાં જવાબ વાળવા બાદ રાતે હાજર રહેલાઓ ખાણું લઇ વીસરજન થયા હતા.

કોલંબોના જાણીતા શેહેરી અને વેપારી શેઠ મનચેરજી ફરામજી ખાને કોલંબો કોલટસ ક્રીકેટ કલબ માટે બંધાવી આપેલો નવો પેવીલીયન ખોલ્લો મેલવાની ક્રીયા ત્યાંના મેયર મી૦ ઇ. એમ. ટીકુસી શોરટે એક મેળાવડા સનમુખ તા૦ ૧૫ મી ફેબરવારીએ યાને રોજ ૫ મો માહ ૬ ને દીને કરી હતી. આ પેવીલીયન ખુલ્લો મેલતા વખતે મેયરે ભાષણ કરતાં શેઠ મનચેરજી ખાને સપોરટસમેનને અનુસરતો ખવાસ બતાવી પેવીલીયન ભેટ આપયો તે માટે એવણને સાબાશી આપી હતી. આ પ્રસંગની યાદમાં મેયરને પેવીલીયનના તાળાંની રૂપાંની ચાવી શેઠ ખાન તરફથી ભેટ આપવામાં આવી હતી. આ નવી ઇમારત ધી ફરામજી ભીખાજી ખાન પેવીલીયન તરીકે ઓળખાશે. વળી શેઠ મનચેરજીએ ત્યાંના જાનવરો ઉપર ઘાતકીપણું ગુજરતું અટકાવનારી મંડળીને દરદી જાનવરો સારૂં એક આશ્રમ ઘર સ્થાપવા માટેનો સઘળો ખરચ આપવાની માગણી કીધી હતી.

પુણાની અનજુમનની દરેહમેહેરના કારોબારીઓ શેઠો હોરમજદ અસપંદીયાર ઇરાની, ખોદાદાદ રૂસતમ ઇરાની અને હોરમજદ શેહેરીયાર ઇરાનીએ દરેહમેહેરનાં ફંડમાંથી ચોકસ રકમ લઇ તથા પોતાની ગીરોથી થોડી થોડી રકમો કાઢીને એ દરેહમેહેરની સામે ૫ જુદા જુદા ગાળા બંધાવયા છે અને તે ફકત જરથોસતીઓને ભાડે આપવામાં આવશે. આ મકાનોનું વાસમુરત કદમીઓનાં મેહેરંગાનનાં જસનને દીને યાને રોજ ૧૬ મો માહ ૬ ઠો શેહેનશાહીને દીવસે ફીરેસતા વગેરે ક્રીયાઓ કરીને કરવામાં આવયું હતું. ઉપલા ત્રણ સાહેબોએ જરથોસતીઓની અગવડ દુર કરવા ઉપરાંત, ભાડાંમાંથી ચોકસ રકમ ઉપલી દરેહમેહેરના નીભાવ ફંડમાં આપવાનું ઠરાવયું છે.

બીલીમોરાની પંચાયતના અકાબર શેઠ મનચેરજી શાપુરજી તાતાએ ત્યાંની રૂસતમ બાગ નામની ધરમશાળા પાસે તાતા બાગ કરી એક નવું મકાન બંધાવવાનું શરૂ કરયું હતું. તેનો પાયો ખોદવાના મુરતની ક્રીયા રોજ ૨૮ મો માહ ૬ ઠાને દીને કરવામાં આવી હતી. શરૂઆતમાં શેઠ મનચેરજીએ જણાવયું કે આ ગામમાં શાદી રામસનીના કામ સારૂ તેમજ દેશાવરના પારસી જરથોસતીઓના ઉતારા સારૂ એક સારા મુકામની જરૂર જણાવાથી આ કામ આરંભયું છે. અને એ મકાનનું નામ તાતા બાગ રાખવા ધારયું છે. એ મકાન સરવે બાબદસર જરથોસ્તીઓને વાપરવા ખુલું મુકયું છે. તયાર બાદ શેઠ બેહેરામજી ફરામજી બારીઆએ એ પાયાને કોદાળી મારી ક્રીયા કરી હતી. એ પછી હાજર રહેલા કેટલાક સાહેબોએ આ નવું મકાન બંધાવી આપવા માટે શેઠ મનચેરજીની સતુતી કરવા બાદ સરવે વીસરજન થયા હતા.

ચરનીરોડના સ્ટેશન સામે શેઠ બેરામજી જીજીભાઇ સ્કુલ માટેનું નવું આલીશાન મકાન બંધાઇ તઇયાર થવાથી એ નવા મકાનમાં ગયા એપ્રીલ માસથી શેઠ બેરામજીવાળી સ્કુલ ચલાડવામાં આવી તે પેહેલાં જરથોસ્તી ધરમના સરેસતા પ્રમાણે રોજ ૪ થો માહ ૭ માને દીને એ નવા મકાનનું વાસ મુહુરત કરવામાં આવયું હતું. એ દીને સાંજે ત્રણ કલાકે ફરેસતા તથા જશનની ક્રીયા નવા મકાનમાં કરવામાં આવી હતી, જયાં એ ખાતાંના ત્રસ્ટીઓ, શીક્ષકો અને ચેલાઓ ભાગ લઇ બંદગીમાં સામેલ થયા હતા. એ ઉપરાંત એ ખાતાંના આગલા વીદયારથીઓ જેઓએ પોતાનું કોલેજ યુનીયન સ્થાપયું છે, તેઓનીબી એક સારી સંખયા હાજર થઇ હતી. જશનની ક્રીયા પુરી થયા બાદ હાજર રહેલાઓએ ચાશની કરી તેઓ માટે બાઇ આવાંબાઇ રૂસ્તમજી બેહરામજી જીજીભાઇએ ખાસ તઇયાર કરાવેલું રીફ્રેશમેનટ લીધા બાદ શમશુલ ઓલમા એરવદ જીવનજી જમશેદજી મોદીએ એક ટુંક વાયજ કરીને દીનની ક્રીયાનો ભાવારથ સમજાવયો હતો તથા વીદયારથીઓને એ શાળાના સ્થાપક તરફ ભકતીભાવ બતાવવા, પોતાના શીક્ષકો તથા માબાપોની તાબેદારી કરવા તથા આ શાળામાં જે શીક્ષણ મળે છે તેને સાચા નીવડવાની શીખામણ દઇ એકીનદારી અને સાચવટથી સદા ચાલવા તથા ટંટો, અને બેદીલી દુર કરવાનો આગ્રહ કીધો હતો. તે પછી શેઠ બેહેરામજી જીજીભાઇ કોલેજ યુનીયનના આનરરી સેક્રેટરી મી○ પેસોતન બી○ કાબરાજીએ કેટલુંક વીવેચન કરી એ શાળાના ત્રસ્ટીઓ પોતાના ચેલાઓ માટે જે કાળજી રાખે છે તે માટે તેઓનો ઉપકાર માની સ્કુલને હવે પછી વધારે ફતેહ ઇચછી હતી. તે બાદ પ્રીનસીપલ મી○ આયરે એક ટુંક ઈંગ્રેજી ભાષણ કરી પોતાના વીદયારથીઓને કેટલોક બોધ દઇ સરકારે આ વેપારી શાળાનાં મકાન માટે જે મોટી ગ્રાંટ આપી છે તે માટે ખુશાલી બતાવતાં બોલયા કે એવી મોટી ગ્રાંટ આજ તુલીક સરકારે આખાં હીંદુસ્તાનમાં કોઇપણ વેપારી શાળાને આપી નથી જે બતાવે છે કે વેપારી કેળવણીના વધારા માટે આ કોલેજ જે કારસાજી કરે છે તે સરકારનો પુર વીશવાસ ધરાવે છે. શાળાના જે સેંકડો વીદયારથીઓ બહાર પડી સારો મુસારો અને આબરૂદાર દરજજો મેળવવાને શકતીવાન થયા છે તે માટેની યાદ આપી એવી આશા બતાવી કે જેમ આગલા વખતના શેઠ બેહેરામજી જીજીભાઇ તથા બીજા શાહ વેપારીઓએ આ શાળા અને બીજાં ધરમ ખાતાં સ્થાપવા કેટલીક દોલત એકઠી કીધી હતી તે મુજબ વેપારી કેળવણી સંપાદન કરી આ શાળાના ઘણાક ચેલાઓ શાહ વેપારી થવા પામે તથા આવાં ધરમ ખાતાંઓ સ્થાપવાનું સવાબ હાસલ કરે. સેવટે દરેક વીદયારથીને જતી વખતે મીઠાઇનું અકેક પડીકું આપવા પછી મેળાવડો વીસરજન થયો હતો. આ નવું બંધાયલું મકાન એક શાળા માટે નમુનેદાર છે

અને તે ચાર બાજુએથી ખુલ્લું પશ્ચીમના દરયાની મુખડે આવેલું છે. બનાજીનાં આતશ બેહેરામના ત્રસ્ટીઓ પાસેથી મકાનને લગતી જગા રૂપયા ૮૫,૦૦૦ આપી ખરીદવામાં આવી હતી, જેનો વીસ્તાર ૩૨૦૦ ચોરસવારનો છે અને જેને મુખડેની ૪૦૦ ચોરસવાર જગા સરકાર પાસેથી રૂપયા ૨૦,૦૦૦ આપીને ખરીદી હતી. મકાન પાછળ સવાત્રણ લાખ રૂપયાનો ખરચ થયો છે, જેમાં સરકારનો ફાળો આશરે રૂપયા એક લાખનો છે. ખાનબહાદુર મનચેરજી કાવસજી મરઝબાને આ મકાનનો પલાન બનાવી આપયો હતો અને તેનું બાંધકામ શીલ્પી શેઠ મનચેરશા ન૦ ચાંદાભાઈએ કીધું હતું તથા કંત્રાકટરો મેસરસ જીવણજી જામાસ્પજીની કંપની હતા. ભોંયતળયાં સાથે મકાન ત્રણ મજલાનું છે. દરેક મજલો ઉંચી બાંધણીનો છે અને તેપર અકેક દીવાનખાનાં ઉપરાંત મોટા હોલ અને લાંબી ખુલ્લી પડશાલો રાખેલી છે. ભોંયતળયે સાતથી આઠ વરગની ગોઠવણ સહેલાઈથી થઇ શકે એમ છે. પેહેલે માળે એટલાજ ઓરડા છે અને બીજે માળે એવા ઓરડાઓ ઉપરાંત એક મોટું દીવાનખાનું છે, જે ઇનામના અને બીજા મેળાવડા માટે એક દીપાયમાન દીવાનખાનું થઇ પડશે. ત્રીજો નાનો માળ છે, જેમાં કીતાબખાનાની ગોઠવણ કરવામાં આવનાર છે. મકાનના વચલા ભાગોમાં વીશાળ ચોકો તથા બેવડા દાદરો છે, ઉપરાંત દરેક ગાળામાં અકેક દાદરની સગવડ છે અને નીચેના ચોકમાં પુતળું ગોઠવવા લાયક એક જગા બનાવી છે જયાં ઘણું કરી ખાતાંના સ્થાપકનાં પુતળાંના જગા ભવીષ્યમાં કરવામાં આવશે. છોકરાઓ માટે પાણી પીવા વીગેરેની ગોઠવણ આરોગયતાને ધોરણે કરવામાં આવી છે અને તેમને "ફીલ્ટર" કરેલું પાણી પુરૂં પાડવામાં આવશે. ટુંકમાં ત્રસ્ટીઓએ શાળાનું આ મકાન બનતું નમુનેદાર બનાવયું છે.

વલસાડના મરહુમ જાણીતા સખી શેહેરી શેઠ ધનજીભાઈ ભુરાભાઇના સાહેબજાદાઓ શેઠો માણેકજી ધનજીભાઇ તથા કાવશજી ધનજીભાઈએ અને નબીરાઓ શેઠો અરદેસર અને જાલભાઇ પેસતનજીએ પોતાના મરહુમ પીતા શેઠ ધનજીભાઈની ખાહેશને અનુસરી વલસાડમાં બંધાવી આપેલું નવું દખમું તઇયાર થવાથી તેને ઇજાત્રી ખુલ્લું મેલવાની કીયા રોજ ૪ થે માહા ૭ માને દીને મુંબઇ તેમજ દેશદેશાવરના જરથોસ્તીઓની આશરે પંદર હજારની જંગી સંખયા સમક્ષ કરવામાં આવી હતી. દોખમું ઇજવાની ક્રીયા રાબેતા મુજબ ચાર દીવસ સુધી ઉદવાડેના વડા દસ્તુરજી ખરશેદજી મીનોચેરજીની દેખરેખ હેઠળ કરવામાં આવી હતી. એ દખમું ઇજવાને દીને દખમું ઇજવાની ક્રીયા ચાલતી હતી તે દરમયાન સવારના નવ વાગે જશનની ક્રીયા દોખમાં નજદીક ઉભા કરવામાં આવેલા મંડપમાં કરવા બાદ એરવદ એદલજી કેરશાસપજી આંટીયાએ ટુંક વાએજ કરતાં દોખમાઓની ફીલસુફી સમજાવી હતી. જે પછી તેઓએ ધનભુરા ખાનદાને કરેલાં આ પુણ્યવંત કામ માટે બોલી જણાવયું કે ધનભુરા નામ અર્થસુચક છે. 'ધન'નો અર્થ દોલત અને 'ભુરા'નો અર્થ આબાદી છે. આપણ સરવે ઇચછીશું કે એ કુટુંબ વધુ ને વધુ આબાદ રહે. એ પછી ધનભુરા કુટુંબ તરફથી વલસાડની અનજુમનને 'ધનભુરા દોખમું' સ્વાધીન કરવા બાબદનું નીચલું પત્ર શેઠ કાવસજી ધનજીભાઇ ધનભુરાએ વાંચતાં જણાવયું કે અમારા મુરબી મરહુમ ધનજીભાઇ ભુરાભાઇની ખાહેશ અને ફરમાન વલસાડમાં એક દોખમું જરથોસ્તીઓને બાંધી આપવાની હતી. તે મુજબ વલસાડની અનજુમનની પરવાનગીથી રોજ ૧૮ મો માહા ૪ થે સને ૧૨૭૬ યઝદેજરદી, તા૦ ૩૦ મી ડીસેમબર ૧૯૦૬ ને દીને તાણાની ક્રીયા કરી હતી. તે બંધાઇ પુરૂં થવાથી આજે રોજ શેહરેવર, માહા મેહેર સને ૧૨૭૭ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૫ મી મારચ ૧૯૦૮ ને વાર રવેહને દીને જરથોસ્તીઓની ભેગી મળેલી હાજરી રૂબરૂ ઇજવાની ક્રીયા કરી છે અને તમામ ક્રીયા ખલાસ થવેથી તમો વલસાડની પારસી અંજુમન ફંડ તથા મીલકતના ત્રસ્ટી સાહેબો સદરહુ ધનભુરા દોખમું જરથોસતીઓના વપરાસ માટે સવાધીન લઈ હવે પછી જેમ જુનાં દોખમાં તથા સગડીઓનો વહીવટ કરો છો તેમ એ ધનભુરા દોખમાનો વહીવટ ભવીશયમાં કરવો અને બનતાવેર એ દોખમું કોઇ પણ શક પડતા જુદદીન પારસી માટે વાપરવું નહીં એવી અમારાં કુટુંબની ખાએસ છે, પણ તે બાબદ અંજુમનની મુનસફીપર સોંપયે છીયે. અમો એ દોખમું કાંઇ પણ હક અગર શરત વગર આપયે છીયે અને વલસાડની પારસી અંજુમનની એ મીલકત સંપુરણ રીતે હવે પછી ગણાશે. હવે

પછી એપર અમારો અગર અમારા વંશવારસોનો, વલસાડના જરથોસતી અનજુમનના રહીશ સીવાયનો બીજો કાંઇ પણ વધુ ખાસ હક નથી અને જો કોઇ કરે તો રદ બાતલ સમજવો. એ પછી ધનભુરા કુટુંબીઓ—શેઠો કાવસજી ધનજીભાઇ તથા માણેકજી ધનજીભાઇ અને મરહુમ શેઠ પેસતનજી ધનજીભાઇના સાહેબજાદાઓ શેઠો અરદેશર તથા જાલભાઇ, એઓને આપવામાં આવનારૂ માનપત્ર વલસાડની પારસી અનજુન તરફથી નેમાયલી કમીટીના પ્રમુખ શેઠ રૂસતમજી ધનજીભાઇ માસતરે અનજુમન તરફથી વાંચી સંભળાવયું હતું. તેમાં એઓ શેઠો એ નવા દોખમા માટે લીધેલી મહેનત અને કરેલી સખાવત માટે તારીફ કરવામાં આવી હતી. એ માનપત્ર ચાંદીના દાબડામાં મુકી શેઠ રૂસતમજીએ ઉપલા ધનભુરા ભાઇઓને એનાયત કીધું હતું. એ પછી શેઠ પેસતનજી ધનજીભાઇની લેનડીંગ કંપની તરફથી બંધાયલી સગડી અનજુમનને સ્વાધીન કરવાનું નીચલું પત્ર શેઠ કાવસજી ધનજીભાઇએ વાંચતાં જણાવયું કે અમારી મુંબઇની પેસતનજી ધનજીભાઇ ધનભુરાની લેનડીંગ કંપની તરફથી અમારા મરહુમ વડીલ ધનજીભાઇ ભુરાભાઇ તથા પેસતનજી ધનજીભાઇની ભલી યાદમાં એક સગડી વલસાડમાં અમોએ લગભગ રૂ૭૫૦૬ ના ખરચે બાંધી તઇયાર કરી છે તે જરથોસતીઓના વપરાસ માટે તમો વલસાડ પારસી અનજુમન ફંડ તથા મીલકતના ત્રસ્ટી સાહેબોને સ્વાધીન લઇ હવે પછી જેમ જુનાં દોખમાં તથા સગડીઓનો વહીવટ કરો છો તેમ એ સગડીનો વહીવટ ભવીશયમાં કરવો. અને બનતા વેર એ સગડી કોઇપણ શક પડતા જુદદીન પારસીને વાપરવા દેવી નહી એવી અમારાં કુટુંબની ખાએસ છે પણ તે અંજુમનની મુનસફી ઉપર સોંપયે છીયે. એ મકાન અમો કાંઇપણ હક યા શરત વગર આપયે છીયે અને સંપુરણ રીતે વલસાડની પારસો અંજુમનની એ મીલકત હવે પછી ગણાશે. એ ઉપર અમારો અગર અમારા વંશ વારસોનો વલસાડના જરથોસતી અંજુમનના રહીશ સીવાયનો વધુ ખાસ હક નથી અને જો કોઇ કરે તો રદ બાતલ સમજવો. આ સગડી બંધાવી આપવા માટે શેઠ પેસતનજી ધનજીભાઇની લેનડીંગ કમપનીનો વલસાડની અનજુમન તરફથી શેઠ જાહાંગીરજી કોલાભાઇ માણેકશાહે ઉપકાર માનતાં મરહુમ શેઠ પેસતનજીએ કરેલી સખાવતોની સ્તુતી કરી હતી જે પછી મરહુમ શેઠ ધનજીભાઇ ભુરાભાઇની અનજુમન તરફથી મુકવામાં આવેલી સબી દસ્તુરજી સાહેબ ખુરશેદજી મીનોચેરજીએ ખુલી મેલવા બાદ શેઠ મોટાભાઇ શાપુરજી દાદાભાઇએ દસ્તુરજી સાહેબ ખુરશેદજીએ પોતાની દેખરેખ હેઠળ ક્રીયા કામો કરવા સારૂ લીધેલા તસ્દી માટે ઉપકાર માનતાં મરહુમ શેઠ ધનજીભાઇની ખોલી મુકવામાં આવેલી સબી દરેહમેહર જેવા લાયક ઠેકાણે રાખવામાં આવશે એમ જણાવયું હતું. સેવટે ધનભુરા કુટંબીઓ તરફથી શેઠ અરદેશર પેસતનજી ધનભુરાએ અનજુમનનો તથા દસ્તુરજી અને આ કામમાં મદદ કરનારા સરવે સાહેબોએ લીધેલી તસ્દી માટે ઉપકાર માનવા પછી દસ્તુરો અને મોબેદોને ધનભુરા ખાનદાન તરફથી આશોદાદ વેંહેંચવામાં આવી હતી. આ પછી નીચે મુજબ શીયાલોની પેહરામણી કરવામાં આવી હતી. અનજુમન તરફની શયાલો શેઠો બેજનજી નશરવાનજી તથા ધનજીભાઇ બમનજીએ શેઠો અરદેશર પેસતનજી, માણેકજી ધનજીભાઇ, કાવસજી ધનજીભાઇ, અને જાલભાઇ પેસતનજી ધુનભુરાને અરપણ કરી હતી તથા નવી સગડી બંધાવી આપવા માટે શેઠ પેસતનજી ધનજીભાઇની લેનડીંગ કંપનીના આગેવાન શેઠ કાવસજી ધનજીભાઇને અનજુમન તરફથી તેમજ વલસાડની પારસી જરથોસ્તી અનજુમન ફંડના ત્રસ્ટીઓ તરફથી શેઠ ધનજીશા કાવસજી અને બાઇ રતનબાઇ હોરમસજી શાપુરજી ચોથયા તરફથી શેઠો માણેકજી ધનજીભાઇ, કાવસજી ધનજીભાઇ અને અરદેશર પેસતનજી દરેકને એકેકી તથા પાદખોવાળા કલબના સભાસદો તરફથી માણેકજી ધનજીભાઇને શીયાલ આપવામાં આવી હતી. વળી વલસાડની જરથોસ્તી અનજુમન તરફથી દસ્તુરજી ખુરશેદજી દસ્તુર મીનોચેહેરજીને તેમજ ધનભુરા કુટુંબના સાહેબજાદાઓ તરફથી દસ્તુરજી ખુરશેદજી મીનોચેહેરજી, ઉદવાડેના સીરસ્ત્રાં દસ્તુરજી પેસતનજી બરજોરજી, એરવદ એદલજી કેરસાસપજી આંટયાજી, શેઠ જેહાંગીર તેહેમુરસ્પ અંકલેસરીયા, મોબેદ મનચેરજી નવરોજી, મોબેદ દાદાભાઇ શાપુરજી સંજાના, મોબેદ બમનશા શાપુરજી કનઠણુના અને ઉદવાડેવાળા મોબેદ રૂસતમજી ફરામજી કટીલાને એકેકી શેયાલ એનાયત કરવામાં આવી હતી. હાજર રહેલાઓ દોખમાની અંદર સેજદો કરવા ગયા હતા અને પોતાની ગુજાસ મુજબ

અંદર રૂપાંનાણું નાખી બહાર નીકળયા હતા. જે પછી ઉભા કરવામાં આવેલા મંડપમાં હાજર રહેલાઓએ ખાણુ લીધા બાદ વળતી ત્રેનોમાં સહુ પોતપોતાને મકાને પાછા ફરયા હતા. શેઠ શાપુરજી બરજોરજી ફરેજરે જોઇતું આઇસ મુફત પુરૂં પાડયુ હતું તેમજ આ દોખમાની પડત ઉપર રાણેતા મુજબ દસ્તુરજી સાહેબનો હક હતો જે તેઓએ એ સખાવત માટે છોડી દીધો હતો. મરહુમ શેઠ ધનજીભાઇ ભુરાભાઇ વલસાડમાં એક નવું દોખમું બાંધવા ચોકસ રકમ પોતાના વારસો હસ્તક મુકી ગયા હતા, તે રકમ બાર વરસે વયાજે વધી રૂપીઆ ૨૬૦૦૦ થવાથી આ નવાં દોખમાની શરૂઆત થઇ હતી. વલસાડમાં જુનાં બે દોખમા છે, તેમાંનું એક ૧૫૦ વરસનું બીસમાર હાલતમાં અને બીજું ૬૦ વરસનું હાલ વપરાસમાં છે. આ ઉપરથી ધનભુરા ખાનદાનવાળાઓએ અનજુમન ઉપર પત્ર લખી નવાં દોખમાં માટે જગા મુકરર કરાવી હતી. વળી શેઠો ધનભુરા કુટુંબીઓ તરફથી બરોડા રેલવે સતાવાળાઓ સાથ ગોઠવણ કરવામાં આવી હતી જેથી રેલવે સતાવાળાઓએ જરથોસ્તીઓની સગવડ સારૂ એકવડા ભાવે જવા આવવાની ટીકીટો આપવા ઉપરાંત ક્રીયાના દીવસની આગલી રાતે મુંબઇથી ૩ તથા ભરૂચથી ૨ સ્પેસીયલ ત્રેનો દોડાવી હતી, તેમજ શેઠો ધનભુરા કુટુંબીઓએ જોવા આવનારાઓની સગવડ સારૂ ઘણો સરસ બંદોબસ્ત રાખયો હતો જેથી લોકોને કસી વાતની અડચણ પડી હતી નહીં.

ઉપલું દોખમું બે મહીના સુધી જાહેરમાં જોવા સારૂ ખુલું રાખવા પછી ચાર દીવસની ગુજરેલા પાછળની સઘળી ક્રીયા સંપુરણ કરવા બાદ રોજ ૯ મો માહા ૯ માને દીને નવી બંધાયલી સઘડીમાં જશનની ક્રીયા કરવા પછી શેઠ કાવશજી ધનજીભાઇ ભુરાભાઇએ જણાવયું કે આ નવું દોખમું તથા સઘડી સેવટની ક્રીયા કરી આજરોજે તમો વલસાડ અંજુમનના ફંડોના ત્રસ્તી સાહેબોને સ્વાધીન કરીએ છીએ, એ ઉપરાંત રૂ૫૫૦૦ ના ચાર ટકાના પોરટ ત્રસ્ત બોનડ પણ આ સાથે તમોને આપયે છીએ, તે એવી સરતે કે આ બોનડ અનામત રાખી એનું વયાજ વધારયા જવું અને લાંબે વખતે દોખમાની મરામત સારૂં કાંઇ ખરચ કરવો પડે તો ત્રસ્ટીઓએ એમાંથી ખરચ કરવો, અને સાઠ પોણુસો વરસે વ્યાજ સાથે રૂ૪૫૦૦૦ ઉપરની રકમ થાય અને નવા દોખમાની આ કસ્બાને જરૂર માલમ પડે તો એ રૂપયામાંથી રૂ૪૦૦૦૦ સુધીનો ખરચ કરી નવું ધનભુરાને નામનું દોખમું બાંધવું, અને એમાં એક પણ પઇસો બહારનો લેવો નહી. અને બાકી વધેલા લગભગ રૂપઆ પાંચ હજાર પાછા કાયમ રાખી વયાજથી રકમ વધારવી કે હમેશા જયારેબી વલસાડમાં લાંબે વખતે નવું દોખમું બાંધવાની જરૂર પડે સારે ધનભુરાના નામથી નવું દોખમું બાંધવાને બને. ઉપલા રૂ૫૫૦૦ હમારા બાવાજી ધનજીભાઇ ભુરાભાઇએ જે રકમ દોખમું બાંધવા કહાડેલી તેમાંથી આ નવું દોખમું બાંધવા પછી વધેલી હતી તે ઉપર જણાવવા મુજબ આપવામાં આવી છે. શેઠ કાવસજીએ પોતાનું બોલવું પુરૂં કરી, ત્રસ્ટી શેઠ રૂસતમજી ધનજીભાઇ માસ્તરને દોખમાની કુંચી અને રૂ૫૫૦૦ ના બોનડ તાળીઓના અવાજ વચે સ્વાધીન કીધા. શેઠ રૂસતમજી માસ્તરે ધનભુરા કુટુંબનો આભાર માનવા પછી હાજર રહેલાઓ ચાશની કરી વીખેરાઇ ગયા હતા.

વલસાડ નજદીક તીથલમાં નવાં પારસી સેનેટેરીયમનો પાયો નાખવાનું મહુરત રોજ ૪ થો માહા ૭ માને દીને એક મેળાવડા સનમુખ શેઠ દીનશાહ પીરોશાહ શેઠનાના પ્રમુખપણા હેઠળ કરવામાં આવયું હતું. શરૂઆતમાં ડા૦ ધનજીશાહ હીરજીભાઇ પટેલે સેનેટેરીયમ વીષે કેટલીક વીગત આપતાં જણાવયું કે તીથલનું હવા પાણી ઘણું સરસ માલમ પડવાથી તથા બીજી સેનેટેરીયમો હોવા છતાં ઘણીકવાર હાજતમંદોને જગાની કોટાઇને લીધે નીરાશ થવું પડતું હોવાથી વધુ સેનેટેરીયમની જરૂર જણાવવાથી આ ધરમખાતું સ્થાપવામાં આવયું છે. આ ખાતાંનો પહેલો બલોક ત્રણ કુટુંબ રહે તેવી ઇમારત માનવંત મરહુમ પહેલા સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ અને લેડી શાકરબાઇ દીનશાહ પીટીટ તથા એવોના બેટી બાઇ નવાજબાઇના પુણ માટે મરહુમ સર દીનશાહજીના સખી બેટીઓ બાઇઓ હીરાબાઇ, બચુબાઇ અને માણેકબાઇ તરફથી લગભગ રૂપયા આઠ હજારની કરવામાં આવેલી બક્ષેસમાંથી બાધવામાં આવશે. ડા૦ ધનજીશાહે એ સખી બાઇઓનો તથા ઇજનેર શેઠ મનચેરશાહ પા૦ કંત્રાકટર જેમણે આ કામમાં કીમતી મદદ આપી હતી તેવણુનો તેમજ શેઠ માણેકજી ધનભુરાએ

રૂ૬૦૦ નો ખરચ કરી પોતાની વાડીમાંથી સેનેટેરીયમ માટે રસ્તો તથા દરવાજો પોતાની મરહુમ બેટીઓ બાઇઓ ડોશીબાઇ તથા જરબાઇના પુણ્ય માટે બંધાવી આપયો અને શેઠ જ. હો. ચોઠીઆએ પણ પોતાની જગામાંથી પોતાના બાવાજીના પુણ્ય માટે રસ્તો આપવા કબુલયો છે તે માટે સરવેનો ઉપકાર માનયો હતો. એ પછી સરનશીન શેઠ શેઠનાએ ડા૦ ધનજીશાહે આવા ધરમી કામમાં નાણા ભરાવવા માટે જે આગેવાનીભરયો ભાગ લીધો હતો તે માટે શાબાસી આપી હતી અને શેઠ સોરાબજી ખરશેદજી ઘાંડીને આ ઇમારતનો પાયો નાંખવાની અરજ કરતાં જણાવયું કે જેવી કાળજીથી દેવલાલીનું ગામ પારસીઓના લાભ સારૂ વસાવવા ફતેહ પામયા તેવીજ રીતે આ કામમાં મદદ કરશો. સેવટે શેઠ ઘાંડીએ પાયો નાંખવાની ક્રીયા કરતાં ડા૦ ધનજીશાહની કીમતી મદદની સ્તુતી કરી ડા૦ ધનજીશાહે પોતાના મુરબીઓ શેઠ હીરજીભાઇ તથા બાઇ રતનબાઇ હીરજીભાઇ પટેલની યાદમાં એક કુવો બાંધી આપયો તે માટે ઉપકાર માનયો હતો, અને આ બલોક બંધાવી આપનાર પીટીટ કુટુંબના બાનુઓનો ઉપકાર માનતા જણાવયું કે એ કુટુંબના સખી નર શેઠ બમનજીની આજ દીને બખતાવર સાલગ્રેહ છે તેની સલામતી આ ઉતમ કામનો પાયો નાખીને એ સાહેબની સાલગ્રેહની દુવા ચાહું છું. જે પછી હાજર રહેલાઓ વીખેરાઇ ગયા હતા.

નવસારીની શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી તાતા ઈંડસ્ત્રીઅલ સ્કુલ હુનરશાળાની ધી ફ્રેખશરૂ એદલજી બામજી ખુશરૂ બીલડીંગ ખુલ્લી મેલવાની ક્રીયા નામદાર શ્રીમંત મહારાજા શયાજીરાવ ગાયકવાડે એક મોટા મેળાવડા સનમુખ રોજ ૬ ઠો માહ ૭ મો યાને તા૦ ૧૭ મી મારચે કરી હતી. શરૂઆતમાં એ ખાતાનાં સેક્રેટરી શેઠ ફરદુનજી માણેકજી કાંગાએ એ હુનરશાળાને લગતી ટુંક તવારીખ આપતાં જણાવયું કે અતરેની સર કાવશજી જાહાંગીર હાઇ સ્કુલ સાથે એક હુનરશાળા જોડવાનો વીચાર લાંબો વખત થયા ચરચાયા કરતો હતો પણ નાણાની કોટાઇને લીધે બનયું હતું નહી. તે પછી બીલડીંગ વગેરેના ખરચ માટે સખી વજુદ બાઇ રતનબાઇ બામજી તરફથી રૂપયા પંદર હજાર મળવાથી અને બાકીની રકમ માટે દીવાન સાહેબ કેરસાસ્પજી અને વીદયાધીકારી ખા. બા. મસાણી તરફથી ટેકો મળવાથી આપ નામદારે રૂ૧૨૫૦૦ આપવાને ઉદારતા બતાવયાથી અને એ સ્કુલના ચાલુ ખરચ માટે સાહાસીક વેપારીઓ શેઠો દોરાબજી તથા રતનજી જમશેદજી તાતાએ વારસીક રૂ૧૨૫૦ અને એટલીજ રકમ આપ નામદારે આપવા કબુલ્યાથી હાલ તરત એ સ્કુલનું કામ ચલાવી શકાશે. એ ઉપરાંત બાઇ રતનબાઇ બામજીએ એ સ્કુલની બાજુમાં આવેલી જમીન રૂ૧૮૦૦માં ખરીદી ભેટ આપી છે તથા આજની ક્રીયાનો તમામ ખરચ અને મકાનના કમપાંઉડની ભીત તથા તેના કટેરાનો ખરચ આપવાને એવણે કબુલ્યું છે. વળી બાઇ સાહેબ રતનબાઇએ આપ નામદારની આજની મુલાકાતની યાદમાં આપના નામથી હુનરશાળામાં એક ચાંદ તથા સ્કોલરશીપ સ્થાપવા રૂ૧૦૦૦ તેમજ અતરેના નોશેરવાન અડલ ફંડમાં રૂ૧૦૦૦ આપયા છે. શેઠ ફરદુનજીએ નામદાર માહારાજાએ લીધેલી તસ્દી માટે ઉપકાર માનવા બાદ તાળીઓના અવાજ વચે નામદાર માહારાજાએ મકાન ખુલ્લું મેલાયલું જાહેર કીધું હતું. એ પછી નામદાર માહારાજાએ ભાષાણ કરતાં જણાવયું કે મારા રાજયમાં હુનરઉદયોગની કેળવણી ખીલવવા માટે હું દરેક કોશેશ કરીશ અને મારી રઇયત સુખી થાય એવી કેળવણી માટે હમેશ કાળજી રાખીશ તેમજ પારસી કોમ કેળવણીના કામ માટે જે ઉદાર મદદ કરે છે તે માટે પારસીઓનો આભાર માની આવા કામમાં સખી દીલગુરદો દેખાડવા માટે બાઇ રતનબાઇ બામજીને તથા શેઠો તાતા કુટંબને મુબારકબાદી આપી હતી. સેવટે આ બીલડીંગ બાંધનાર કંત્રાકટર ખા. સા. કાવશજી હોરમજી દાદાચાનજીને શ્રીમંત મહારાજાને હાથે બાઇ સાહેબ રતનબાઇ બામજી તરફથી એક શીયાલ તથા સોનાનું ઘડીયાલ ભેટ આપવામાં આવયા પછી મેળાવડો વીસરજન થયો હતો. બાઇ રતનબાઇ એદલજી બામજીએ નવસારી ખાતે ઉદયોગશાળા માટે ઉપર જણાવવા મુજબનું મકાન તથા તેને માટે જોઇતાં યંત્રો અને ફરનીચર વગેરે સારૂ રૂ૧૨૫૦૦ની મદદ આપી છે. આ એમનું ઉદારતા ભરેલું કામ સ્તુતીપાત્ર હોવાથી નામદાર ગાયકવાડ સરકાર તરફથી તેની કદર કરવાની અગસ સ્વીકારવામાં આવી હતી, અને આવા ઉદાર ચરીતનું અનુકરણ કરવા બીજા ગ્રહસ્થો લલચાય એવા હેતુથી બાઇ રતનબાઇને સરકાર તરફથી સાબાશી આપવાનો ઠરાવ કરવામાં

આવયો હતો. તેમજ મરહુમ શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી તાતાના નામથી ચાલુ થનારી ઉદ યોગશાળાના ચાલુ ખરચ માટે દર વરસે બારસો રૂપીઆ એ મરહુમના બેટાઓએ આપવા ને કબુલયું છે, તેમાં વધારો કરીને બે હજાર રૂપીઆ આપવાની મરજી દેખાડવાથી નામદાર ગાયકવાડે એ તાતા ખાનદાનનો ઉપકાર માનવાને હાઈ સ્કુલના હેડ માસ્તર મી० ધનજી શાહ પટેલને પત્ર લખી જણાવયું છે.

નારગોલ ખાતે રોજ ૧૩ મો માહા ૭ માને દીને એક સ્કુલ ઉઘાડવાની ક્રીયા થાણા ના કલેકટર મી० રયુએ શેઠ કીકાજી પેસતનજી કારભારીના મકાનમાં એક મોટા મેળાવડા સનમુખ કરી હતી. શરૂઆતમાં મુંબઈના વકીલ શેઠ મેરવાનજી માણેકજી કારભારીએ નાર ગોલમાં પારસીઓ કેવી રીતે આવી વસયા અને તેઓ ખેતીનો ધંધો કેમ પ્રમાણીકપણે ચલાવે છે વગેરે વીગત કહી હતી તથા આ સ્કુલનું કામ શરૂ કરનાર કસતમ કલેકટર શેઠ રૂસતમ જી પેસતનજી તાલીયારખાન અને એવણના ધણીયાણીનો તેમજ એ સ્કુલના ફંડમાં નાણા ની મદદ કરનારાઓનો ઉપકાર માની કલેકટર મી० રયુને સ્કુલ ઉગાડવાની અરજ કરી હ તી. જે પછી મી० રયુએ પોતાને આપવામાં આવેલા માન માટે પારસી કોમનો આભાર માની જણાવયું કે જાથુકની નીશાળ રહે તે માટે સખી ગ્રહસ્થોએ નાણાની સારી મદદ આ પવી જોઈએ. સેવટે શેઠ રૂશતમ તાલયારખાને કલેકટર તથા એવણના ધણીયાણીનો ઉપકાર માનતા જણાવયું કે શેઠ માણેકજી મેરવાનજી કારભારીએ એ સ્કુલના નીભાવ માટે રૂ૧૦૦૦ આપવા ઉપરાંત એવણે બીજા રૂ૧૦૦૦ મારી ઉપર મોકલાવી આપયા છે કે એના વયાજ માંથી કલેકટર મી० રયુના નામથી એક સ્કોલરશીપ આપવી. એ સ્કુલનું નામ નારગોલ પારસી સ્કુલ આપવામાં આવયું છે અને તે ખુલ્લી મેલાયાના દીવસથી ચાલુ કરવામાં આ વી છે. એમાં ઈંગ્રેજી, ગુજરાતી અને મરાઠી ભાષાનું શીક્ષણ આપવામાં આવશે. હાલમાં એ સ્કુલ નારગોલ મધે મુંબઈવાળા મરહુમ શેઠ માણેકશાહ જહાંગીરશાહ તાલયારખાનવાળા બંગલામાં મરહુમના છોકરાઓની મેહેરબાનીથી વગર ભાડે રાખવામાં આવી છે. એ સ્કુલ માટે શેઠ માણેકજી મેરવાનજી કારભારીએ પોતાનો દરીયા નજીકમાં આવેલો એક જમીનનો ટુક ડો તે ઉપર એક ઈમારત બાંધી તે સ્કુલ કમીટીને સોંપવાનો પોતાનો ઈરાદો જણાવયો છે. તેમજ એ સ્કુલ ચલાવવાનો ખરચ એ માટે ઉઘાડવામાં આવેલા ફંડમાંથી કરવામાં આવે છે જેમાં કુલે રૂ૭૦૬૧ ભરાયા હતા, તેમાં નીચલી મુખય રકમો હતી:—શેઠો રૂસ્તમ પેસ્તનજી જહાં ગીર તાલયારખાન રૂ૨૫૧, નવરોજી રૂસ્તમજી અછડવાલા અને ભાઈઓ રૂ૨૫૦૧, માણે કજી મેરવાનજી કારભારી રૂ૧૦૦૧, કીકાજી પેસ્તનજી કારભારી રૂ૫૦૧, નવરોજી દાદાભાઈ ફટાકયા રૂ૫૦૧, પાલનજી વીકાજી ભીલાડવાળા રૂ૨૨૫, દીનશાહ આદરજી વહાડયા અને ભાઈઓ રૂ૨૦૧, શેહરયારજી માણેકજી ગોંદા અને ભાઈ રૂ૨૦૧, હોરમજી ભીમજીભાઈ વર વાડેવાલા રૂ૨૦૧, ખરશેદજી ફરામજી ગોવાડયા રૂ૧૦૧, દાદાભાઈ જીવણજી કારભારી રૂ૧૦૧, બેરામજી કાનજીભાઈ પટેલ રૂ૧૦૧, જીવણજી શાપુરજી મલ્યા રૂ૧૦૧, રૂસતમ પાલનજી ભી લાડવાળા રૂ૧૦૧, ભીખાજી બેરામજી પટેલ રૂ૭૧, કાવસજી ટેમુલજી ભેંસડયા રૂ૫૧, ટેમુલ જી જીવણજી કારભારી રૂ૫૧, નવરોજી નશરવાનજી પંથકી રૂ૫૧, દીનશાહ નવરોજી નાના દાર રૂ૫૧, સોરાબજી માણેકજી વલસાડા રૂ૫૧, સોરાબજી ફરામજી પલસેટીયા રૂ૫૧, એજ યારજી બેરામજી ઝરોલીવાળા તથા ભાઈઓ રૂ૫૧, રામજીભાઈ રતનજી પટેલ રૂ૫૧ અને સો રાબજી બેરામજી પટેલ રૂ૫૦ તથા બાઈઓ કુંવરબાઈ માણેકજી કારભારી રૂ૧૦૧ અને રત નબાઈ પાલનજી ભીલાડવાળા રૂ૫૧. એ ઉપરાંત શેઠ બેરામજી દીનશાજી તારાપોરવાળા દર માસે રૂ૫ આપે છે તથા શેઠ મનચેરશાહ માણેકજી કારભારીએ દર વરસે રૂ૫૦ આપવા કબુલ્યું છે.

મરહુમ બાઈ સાહેબ આવાબાઈ ફરામજી પીટીટની સખાવતથી તારદેવ ગીલડર સ્ટ્રીટ માં આવેલા એડમસ વાઈલી આસપીટલમાં ખહીના દરદીઓ માટેનો ધી નશરવાનજી મા ણેકજી પીટીટ વારડ ખુલ્લો મુકવાની ક્રીયા એક મેળાવડા સનમુખ રોજ ૨૦ મો માહા ૭ મો યાને તા० ૩૧ મી મારચે નામદાર ગવરનર સર જયોરજ સીડનહેમ કલારકે કરી હતી. શરૂઆતમાં મીસીસ ડાકટી વાઈલીએ જણાવયું કે હીંદુસ્તાનમાં આ પહેલોજ ખહી ના દરદીઓનો વારડ છે. અત્રે ઘણાં ખહીનાં દરદીઓ આવયાં હતાં. મુંબઈની મોટી આ સપીટલો ખહીના દરદીઓને દાખલ કરતી નથી, ફકત તેઓની દવા કરે છે. ખહીના દર

દીને બનતાં સુધી અલાહેદા રાખવાની જરૂર છે, કારણ કે મુંબઇમાં એક ઓરડામાં ઘણા માણસો રહેતા હોવાથી બીજાઓને તેનો રોગ ઉડવાની ચીંતા રહે છે. આ આસપીટલમાંનો ખહીનો વારડ ઘણો નાનો છે પણ ઉમેદ છે કે એ રોગના દરદીઓની અલગ સારવાર કરવા માટે તેની ઘણે ઠેકાણે નકલ કરવામાં આવશે. આ આઠ દરદીઓ માટેનો આ વારડ બાઇ આવાંબાઇ પીટીટની રૂ૨૫૦૦૦ ની સખાવતમાંથી ખુલ્લો મુકી શકાયો છે. એ પછી નામદાર ગવરનરે ભાષાણ કરતાં જણાવયું કે આ આસપીટલ માટે રૂપયા એક લાખનું ફંડ થયું છે જે બતાવે છે કે મીસીસ એડમસ વાઇલી તથા બીજાઓ આસપીટલને ફતેહમંદ કરવા માટે સારી મેહેનત લે છે. આ નવો ખહીનો વારડ ઉઘાડવામાં ઘણુંજ આવકારદાયક પગલું ભરવામાં આવયું છે. હું જોઇને દલગીર છું કે ખહીના દરદીઓને આસપીટલોમાં અલાહેદા રાખવાની કાંઇ ગોઠવણ નથી, જોકે એ રોગ ચેપી છે. ઈંગલાંડમાં ખહીના દરદીઓને અલાહેદા રાખવા તથા શરૂઆતને તબકકે જે તેઓની સારવાર કરવાની સંભાળ લેવામાં આવે છે જેથી ત્યાં ખહીના રોગને દુર કરવામાં ઠીક ફતેહ મળે છે. એ પછી નામદાર ગવરનરે વારડનો દરવાજો રૂપાની ચાવી વડે ઉગાડી તે ખુલ્લો મેલાયલો જાહેર કરવા બાદ મેળાવરો વીસરજન થયો હતો.

ડા૦ જે૦ એન૦ બહાદુરજી જેઓ ઈંગલનદમાં ચહડતો વઇદક અભયાસ કરી આવયા પછી અત્રે ફતેહમંદી સાથે પોતાનો ધંધો ચલાવે છે તેઓએ આંખના બીમારો માટે કોમ કે ધરમનો કાંઇ પણ તફાવત નહીં જાળવનારૂં એક નવું ખાતું સ્થાપવાની પહેલ ગયા એપ્રીલ માસથી કહાડી છે. આ ખાતાંને તેઓએ પુવર મેનસ આઇ કલીનીક એટલે ગરીબો માટેનું આંખનું ખાતું એવું નામ આપયું છે. સર જમસેદજી હાસ્પીટલની સામે પરેલ રોડ ઉપર બાંધેલી પ્રીનસેસ બીલડીંગમાં તે ઉઘાડવામાં આવયું છે. આ ખાતાંને છેલ્લામાં છેલ્લી શોધો મુજબની વઇદક સામગ્રીઓથી સંપુર્ણ બનાવવાને ડોકટર બહાદુરજીએ ઘણો ખરચ કરયો છે, અને તુરતવેળા તેમાં છ બીછાનાંઓની સગવડ રાખી છે. આ માહેલાં ત્રણનો ગરીબ દરદીઓને તદનજ મુફત લાભ આપવામાં આવશે, અને સારવાર દરમીઆન ખોરાકી વગેરેનો બોજો પણ એ ખાતુંજ ઉપાડી લેશે. આ ઉપરાંત સહવારના નવથી દશ સુધી બાહેરના ગરીબ દરદીઓને મુફત દાખેલ કરી તેમની તપાસ કરવામાં આવશે, અને તેઓમાંથી જેઓ કામદાર વરગના અને ખરેખરા હાજતમંદ જણાશે તેમને દવા સલાહ અને સારવારનો મુફત લાભ આપવામાં આવશે.

સુરત ખાતે વાંકીબોરડી આગળ તયાંના જાણીતા મરહુમ ડાકટર બેરામજી પેસતનજીના નામથી એવણના ઘર આગળ નવી બંધાયલી ચેરીટેબલ ડીસપેનસરીમાં ગયા એપ્રીલ મહીનાની પેહેલી તારીખથી ખોલી મેલવાની કાંઇબી ક્રીયા કરવા વગર દવા વગેરે આપવાનું કામ શરૂ કરવામાં આવયું હતું.

દેવલાલી મધે ભગુર રોડ ઉપર આવેલી સેનેટરીઅમ જે મરહુમ શેઠ નશરવાનજી જમશેદજી કુપરને નામે સને ૧૨૭૩ માં બંધાવેલી તે મરહુમના ભાઇ શેઠ રતનજી દુબાશની મારફતે ઘણી સરસ રીતે ચાલે છે, અને આખું વરસ બધી મોસમોમાં જરથોસ્તીઓને હવાફેર તથા બીજાં કારણોસર વાપરવાને ઘણી ઉપયોગી થઇ લાગી છે. તેની માંગણી દીનપરદીન વધુ થવા લાગયાથી શેઠ રતનજી જમશેદજી દુબાશે એ સેનીટરીઅમને લગતા બીજા બે બલોકો વધારીને જરથોસ્તીઓને વાપરવા સારૂ ખુલા મેલયા છે. એ નવા બલોકો એઓએ પોતાના એક મરહુમ જવાન બેટા શેઠ જમશેદજી રતનજી દુબાશ, જેમનું મરણ ૧૨૭૭ ના રોજ ૨૨ મો માહા ૨ જાને દીને ૧૮ વરસની વયે નીપજેલું તેવણની યાદગારી માટે મરહુમના નામથી બાંધી આપયા છે. જેનાં જશનની ક્રીયા રોજ ૨૨ મો ગુવાદ માહા ૮ મો આવાં યાને મરહુમની છમસીને દીને કરીને ખુલા મેલયા છે. તે ઉપરાંત મરહુમ શેઠ જમશેદજીનાં પુનને માટે એવણના પીતા શેઠ રતનજી જમશેદજી દુબાશે છેઠમણામાં ભણાવેલા રૂ૫૦૦ હવડાં દેવલાલીનાં દોખમાં ફંડને લગતા ખાંધીઆ નશેશાલારોને માટે ઉભાં થયલાં નવાં ફંડમાં આપવાનું જાહેર કીધું છે. વળી એજ નવાં ફંડમાં બીજા રૂ૫૦૦ શેઠ ડોસાભાઇ શોરાબજી બાટલીવાલાએ આપીને એ અગતવાળાં ફંડની શરૂઆત કરવાથી દેવલાલીની અનજુમનને મોટો સંતોષ ઉપજયો છે.

શેઠ અરદેસર ભીખાજી પટેલે પોતાના મરહુમ બેટા શેઠ પીરોજશાહના પુણ માટે અંદેરીમાં અરધા લાખ રૂપયાના ખરચે બંધાવેલી નવી અગીયારીમાં આતશ આદરાન તખત નશીન કરીને તે ખુલ્લી મેલવાની ક્રીયા દીનદાર જરથોસ્તીઓના મેલાવડા સનમુખ રોજ ૯ મો માહા ૯ માંના દીને કરવામાં આવી હતી. દરેહમહેરને ઈજવાની ક્રીયા મુંબઈનાં અનજુમનના આતશબેહેરામમાંથી આલાત લાવીને કરવામાં આવી હતી, જેની દેખરેખ વાંદરાની શેઠ તાતાવાળી અગીઆરીના દસતુર ખરશેદજી બેહેરામજી સહીયારે તથા મુંબઈની શેઠ વાછાની અગીઆરીવાળા મોબેદ એરવદ માણેકજી રૂસતમજી ઉનવાળાએ રાખી હતી. ઘટતી ક્રીયા સાથે તઈયાર કરવામાં આવેલા પવીત્ર આતશ આદરાનને કેબલાના ઘુંબજમાં તઈયાર રાખવામાં આવેલાં મોટાં અફરગાનીયામાં સવારના ૯ કલાકે તખત નશીન કરવામાં આવયા હતા, અને તેની પેહેલી બોય મોબેદ વીરાફ ફરામજી રાણીએ કરવા પછી હાજર રહેલા સઘળાઓએ આતશની નયાસ કરવા બાદ જશનની ક્રીયા કરવામાં આવી હતી. આ પાક ક્રીયાઓમાં ભાગ લેવા ખાસ આમંત્રણથી નવસારીના વડા દસતુરજી કેકોબાદ દારાબજી માહીયારજી પધારયા હતા. એવણુને શેઠ અરદેસર પટેલ તરફથી એક શીયાલ ઓઢાડવામાં આવી હતી. જે પછી હાજર રહેલાઓએ બપોરનું ખાણું લીધા બાદ વીખેરાઇ ગયા હતા. આ અગીઆરીનું મકાન ખા૦ બા૦ મનચેરજી કા૦ મરઝબાનનાં પલાન મુજબ બાંધવામાં આવયું છે. એ દીને સાંજે શેઠ અરદેસરે અગીઆરી બંધાવી આપી તે માટે એવણુને માનપત્ર એનાયત કરવા માટે ખા૦ બા૦ મનચેરજી કાવશજી મરઝબાનના પ્રમુખપણા હેઠળ એક મેળાવડો કરવામાં આવયો હતો. શરૂઆતમાં શેઠ અરદેસર બોલયા કે આ અગીઆરીનું મકાન મારા બેટાની યાદમાં જરથોસ્તી અંજુમનને ભેટ કરૂં છું. તે પછી ખા૦ બા૦ મનચેરજીએ જણાવયું કે અતરે અગીઆરીની જરૂર જણાવવાથી શેઠ અરદેસરે પોતેજ અગીઆરી બાંધવાનું કામ માથે લીધું હતું. એવણુ શેઠે આ ઈમારતનીજ પછવાડે લગભગ સુમારે રૂ૨૦૦૦૦ નો ખરચ કીધો છે તથા અગીઆરીના નીભાવ માટે આ જગાપર એક ચાલી બાંધવાનું કામ શરૂ કીધું છે, જેમાં ૨૦ ઓરડાઓ માટે સગવડ કરવામાં આવેલી છે. તેમાં ૮ નાનાં તથા થોડાંક મોટા કુટુંબો રહી શકશે. એ મકાન પાછળ રૂ૧૫૦૦૦ નો ખરચ થવા જશે. એ મકાનનું ભાડું અગીઆરીના નીભાવ માટે વાપરવામાં આવશે. તેમજ મોબેદને રહેવા માટેના ઘર પાછળ રૂ૪૦૦૦ નો, તથા કમપાઉંડની દીવાલ વગેરે પાછળનો પરચુટણુ ખરચ રૂ૧૦૦૦ થવા જશે. તે ઉપરાંત શેઠ અરદેસરે રૂ૫૦૦૦ રોકડા નીભાવ માટે આપયા છે તથા તેવણે શેઠ હોરમસજી દોરાબજી ગઝદર પાસે કીફાયતથી રૂ૫૦૦૦ ની કીમતે જમીન લીધી છે અને બીજા એક ગ્રહસ્થ પાસેથી રૂ૨૫૦૦ ની કીમતે જમીનનો એક બીજો ટુકડો લીધો છે. એ રીતે શેઠ અરદેસરે કુલ્લે રૂ૫૨૫૦૦ ના ખરચે પોતાની કોમને મોટી સગવડ કરી આપી છે. વળી શેઠ હોરમસજી ગઝદરે રૂ૨૦૦૦ ના ખરચે અગીઆરાના કમપાઉંડમાં કુવો બંધાવી આપયો છે. ખા૦ બા૦ મરઝબાને શેઠ અરદેસરનો તથા એવોને મદદ કરનારાઓનો ઉપકાર માનયા બાદ શેઠ શાપુરજી બેરામજી કાતરકે માનપત્ર વાંચયા પછી ખા૦ બા૦ મરઝબાને શેઠ અરદેસરને એ માનપત્ર ચાંદીના કાસકેટમાં મુકી તેની સાથ ચાંદીનો એક ટી સેટ ભેટ આપયો હતો. ત્યાર બાદ શેઠો કાવશજી સોરાબજી બાટલીવાળા તથા ખરશેદજી મનચેરજી બેસાનીયા તરફથી એક શીયાલ શેઠ અરદેસરને એનાયત કરવામાં આવી હતી. સેવટે શેઠ અરદેસર તરફથી એ અગીઆરીના પલાન મેકર તથા કંત્રાકટર વગેરેને શયાલ તથા નાણા ભેટ આપવા બાદ મેળાવડો વીસરજન થયો હતો.

પોરબંદરના જાણીતા રહીશ શેઠ હીરજીભાઈ નવરોજી વહાડયાએ પોતાના ધણીયાણી બાઈ રતનબાઈના નામથી રોજ ૨૩ મો માહા ૮ માને દીને દવારકાં જવાના રસ્તા ઉપર જુના બોખીરા ગામની વાવ બીસમાર હાલતમાં આવવાથી ફરીથી બંધાવી આપી એ વાવને લગતાં જાનવરોને પીવા માટેના હવાડા કાયમ ભરાયા કરે તેવો બંદોબસ્ત કરી આપયો છે. તેમજ બાજુમાં વટેમારગુ માટે એક પાકી ધરમશાળા તથા ત્યાંજ ભારદારીઓ માટે ત્રણ વીસામાં બંધાવી આપયા છે. એ સરવે માટે લગભગ રૂપયા એક હજારનો ખરચ શેઠ વહાડયા તરફથી કરવામાં આવયો હતો. આ ધરમશાળા સરવે કોમ માટે ખુલ્લી મેલવાની ક્રીયા રોજ ૧૬ મો માહ ૯ માને દીને કરવામાં આવી હતી. વળી એ દીને શેઠ

વહાડયા તરફથી લગભગ રૂપયા એકસોને ખરચે ગરીબોને મીઠાઇ તથા ખાણું આપવામાં આવયું હતું.

ઝોરાસ્ત્રીયન બીલડીંગ સોસાયટી તરફથી તારદેવ ખાતે પારસીઓ માટે સસતાં ભાડાંની બાંધવામાં આવેલી પેહેલી ચાલી ખુલ્લી મેલવાની ક્રીયા જરથોસ્તીઓના એક મોટા મળાવડા સનમુખ નામદાર જજ મી૦ દીનશાહ ધનજીભાઇ દાવરના હાથે રોજ ૧૬ મો માહા ૯ માને દીને કરવામાં આવી હતી. નામદાર જજ મી૦ દાવરે પ્રમુખસ્થાન લેવા બાદ મંડળીના સેક્રેટરી ડા૦ જેહાંગીર ખરશેદજી દાજીએ રીપોર્ટ વાંચતા જણાવયું કે જરથોસ્તી કોમના લાભ સાચવનારી મંડળીએ કોમના લાભનાં કયા કામો પહેલાં હાથ ધરવાં જોઇએ તે માટે નેમાયલી કમીટીની સલાહથી પાંચ લાખની થાપણવાળી એક બીલડીંગ સોસાયટી ઉભી કરી, તેને રૂ૧૦૦ ના ૫૦૦૦ શેરોમાં વહેંચી નાખવી અને મકાનના ભાડાંમાંથી ભાગીદારોને ચાર ટકા વયાજ ઉપજે એમ ભાડાંનો દર નકી કરવો. આ થયલા ઠરાવ મુજબ તા૦ ૧૩ મી આગસ્ટ ૧૯૦૬ ને દીને એ સોસાયટીને ઈંડીયન કંપનીના કાયદા મુજબ રેજીસ્ટર કરવામાં આવી હતી. સોસાયટીના ૫૦૦૦ શેરોમાંથી અત્યારતુલીક ૩૦૫૫ શેરો ભરાયા છે. એ ઉપરાંત આ મંડળી તરફથી બાંધવામાં આવતી ચાલીના ઓરડાઓ ગરીબોને ખાસ ઓછે ભાડે આપી શકાય તે માટે ઉભાં કરવામાં આવેલાં ઝોરાસ્ત્રીયન બીલડીંગ ફંડમાં રૂ૭૩૫૦૭ ભરાયા છે. શેઠ કેખશરૂ દોરાબજી પાંડે તથા બાઇ ગુલબાઇ રૂસ્તમજી કામાએ પોતાનાં મરહુમ બેટી બાઇ સુનાબાઇનાં પુન માટે રૂ૭૦૦૦ આપવાથી આ ફંડનું શુભ મુહુરત થવા પામયું હતું અને આ મળેલાં ઉતેજનથી આ સોસાયટીનું પેહેલું મકાન બાંધવામાં આવયું છે જે આજે ખુલ્લું મેલવાને આપણે ભેગા મળયા છીએ. એ ઉપરાંત, મરહુમ સર દીનશાહ પીટીટનાં બેટી બાઇ હમાબાઇએ પોતાના ધણી શેઠ ફરામજી રૂસ્તમજી કામાનાં ઉઠમણામાં થયલી રૂ૧૬૦૦૦ ની સઘળી સખાવત આપી દીધી છે. તેમ જ શેઠ હોરમસજી શાપુરજી ચોથીઆ વકીલના વારેસોએ રૂ૨૦૦૦૦ ચાલી બાંધવા અને ભાડાંમાં કીફાયત કરવા આપયા છે તથા શેઠ બરજોરજી સોરાબજી ગોદરેજે રૂ૭૦૦૦, શેઠ મેરવાન ખુશરો ઇરાનીએ રૂ૫૦૦૦ અને શેઠ શાપુરજી જીવાજીએ રૂ૩૩૦૦ બક્ષેશ આપયા હતા, જયારે બાઇ મોતીબાઇ દોરાબજી મીઠાઇવાળાએ ચોકસ શરતે રૂ૯૦૦૦ આપવા નકી કીધા છે. આ બધી બક્ષેશો ઉપરાંત શેઠ હોરમસજી બમનજી જનરલનાએ પરેલ ખાતે આવેલી પોતાની મોટી મીલકતમાંથી જમીનનો એક ટુકડો તથા તેની ઉપર આવેલો એક બંગલો મંડળીને ચોકસ શરતોએ ભેટ આપવાને કબુલ્યું છે. શેઠ ખરશેદજી મેરવાનજી બાલીવાળા અને સોશીયલ એમેચ્યુર કલબ તથા પરશીયન એમેચ્યુઅરસ કલબ તરફથી ફંડને માટે એકેક ખાસ ખેલો કરી તેની સઘળી આવક આપવામાં આવી હતી. જામે જમશેદના માલેક શેઠ જહાંગીર બેરામજી મરઝબાને પોતાના પેપર મારફતે લગભગ રૂ૩૧૨૦૮ ની રકમ એકઠી કરી મોકલાવી હતી. ઉપલા સરવે ગ્રહસ્થોએ આપેલી મદદ માટે તેવોનો ઉપકાર કમીટી તરફથી માનવામાં આવે છે. ઉપલો રીપોરટ વંચાઇ રહયા બાદ આ૦ મી૦ જસટીસ દાવરે ઇમારત ખુલ્લી મેલાયલી જાહેર કીધી હતી. એ પછી નામદાર જજ મી૦ દાવરે ભાષાણ કરતાં જણાવયું હતું કે, આપણી કોમના વડા નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇના દરજજા અને લોકપ્રીયતા સાથ કામ કરવાથી આ મંડળીને જરૂર દરેક વાતે ફતેહ મળશે. મંડળીએ ટુંક મુદતમાં એક બલોક બાંધી તઇયાર કીધો, બીજા બંધાય છે, અને બીજી બે ઇમારતોના પાયા નાખયા છે. તે ઉપરાંત રૂપયા એક લાખ જેટલું ફંડ થયું છે અને ભવીશયમાં આ બારસો ચોરસવાર જમીન ઇમારતોથી હળીમલી રહેશે. અરધી સદીની વાત ઉપર આપણી કોમના શ્રીમંતો ગરીબો માટે એવું ધારતા કે તેઓ તેમના બાળક છે અને તેટલા માટે ગરીબોના લાભ અરથે સખાવતોના કામો કરી ગયા છે. તેઓમાં નામદાર પહેલા સર જમશેદજી જીજીભાઇ તથા સખી વજુદ શેઠ પહેલા સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ વગેરે હતા. એ મીસાલ આપણી કોમમાં હમણા સારી આશા આપનારા ગ્રહસ્થો ઉતપન થવા લાગયા છે એ ખુશી ભરેલી વાત છે. શેઠ બમનજી દીનશાહ પીટીટે રૂ૬ લાખની નાદર રકમ ખુદ એકલી પારસી કોમ માટેની હાસ્પીટલ સારૂ આપી છે. શ્રીમંત પારસીઓ તરફથી કરવામાં આવતી સખાવતના સંબંધમાં બોલતાં તેઓએ જણાવયું કે તેઓની સખાવતનો લાભ

પહેલા પારસી કોમને મળે. પારસી કોમમાં વધેલી ગરીબાઈ તથા તેને માટે સુખશાંતી ભરેલાં મકાનોની જણાતી હાજત પુરી પાડવા ઉપર પેહેલું ધયાન આપવું જોઇએ છે. એવણે પારસીઓને હાથે મુંબઈમાં ચાલતાં વરતમાનપત્રોને કોમની આ હાજત તરફ પારસીઓનું ધયાન ખેંચતાં રહેવાનો આગ્રહ કીધો હતો. સેવટે નામદાર જડજ મી૦ દાવરે જાહેર કીધું કે શેઠ નવરોજી માણેકજી વહાડયાએ પોતાનાં મરહુમ માતાની યાદમાં એક ચાલી પારસી વીધવાઓ તથા ગરીબ સ્થીતીની સ્ત્રીઓ સારૂ બાંધવા માટે વીસ હજાર રૂપીયાની રકમ આપવા કબુલયું છે. એ પછી શેઠ ખરશેદજી રૂ૦ કામાએ તથા ડા૦ દીનશાહ માસ્તરે પ્રમુખનો તથા સેક્રેટરી ડા૦ દાજી અને સીલપી મી૦ જમશેદજી મીસ્ત્રીનો ઉપકાર માનવા બાદ મેળાવડો વીસરજન થયો હતો. આ બલોકનું નામ સુના બીલડીંગ આપવામાં આવયું છે અને તે ત્રણ મજલાનું સુખશાંતી ભરેલી રીતે બાંધવામાં આવયું છે. દરેક માળપર ત્રણ પારસી કુટુંબો રહી શકશે અને તેઓ દરેકને બે ઓરડા તથા એક રાંધણી મળશે.

વડોદરાની બાઇ ધનબાઇ દાદાભાઇ ઉમરીગરવાળી દરેમેહર તથા તેની પાસેનું મોબેદોનાં રહેઠાણનું અંજુમનવાળું મકાન ઘણી બીસ્માર હાલતમાં આવયાથી તા૦ ૨૦ મી માર્ચ ૧૯૦૮ ને દીને મળેલી અંજુમનની વારસીક સભામાં થયલાં ઠરાવ મુજબ પહેલા એ મકાનનો ઉગરાતું કરી તેમાંથી ખરચ કરવાનું નકી કરવામાં આવયું હતું પણ તેમ ન બની શકવાથી વડોદરાવાસી સખી શેઠ મનચેરજી પેસ્તનજી પટેલે પોતાને ખરચે નવું મકાન બંધાવી આપયું હતું. તે ઇજાવી ખુલું મેલવાની કીયા રોજ ૨૦ મો માહા ૯ માને દીને એક મોટા મેળાવડા સનમુખ કરવામાં આવી હતી. એ દીને સાંજે શરૂઆતમાં શેઠ મનચેરજી તરફથી જશનની કીયા કરવામાં આવયા પછી એવણ શેઠ તરફથી મોબેદ વગેરેમાં આશોદાદ વહેંચવામાં આવી હતી. જે પછી એ અગીઆરીના ત્રસ્ટી શેઠ રૂસ્તમજી હોરમજી વાહાડયાએ જણાવયું હતું કે બાઇ ધનબાઇ ઉમરીગરે આ અગીઆરી બંધાવી આપી હતી પણ તેના નીભાવ માટે કાંઇ રકમ નહતી તેથી એ મકાન આજ સુધી અનજુમનનાં ખરચે દરૂસ્ત થતું હતું. એ બેઉ મકાનની દરૂસ્તીમાં લગભગ રૂ૩૦૦૦ ખરચાયા છે, અને એ મકાનો હાલમાં શેઠ મનચેરજીએ સારી જેવી રકમ ખરચી સમરાવી આપયા છે તેથા અત્રેના સરવે જરથોસ્તીઓ એઓના આભારી થયા છે. તેમજ શેઠો રૂસ્તમજી આદરજી ડાકટરે તથા અરદેસર રૂસ્તમજી હીરજી બેહદીને પટેલ ખાનદાનની ઉદારતાના વખાણ કરી શેઠ મનચેરજીને એવણની સખાવત માટે ધનયવાદ આપયો હતો તથા બીજા શેઠયાઓ પણ એવું ઉદાર દીલ દેખાડી એવા નેક કામો કરે એવી દુવા ગુજારી હતી. એનો વળતો જવાબ આપતાં શેઠ મનચેરજી પટેલે અનજુમનનો પોતાની તરફની ભલી લાગણી માટે આભાર માની પોતાની ફરજ સીવાય વધુ કાંઇ કીધું નથી એમ જણાવયું હતું. બાદ ચાસણી કરી સરવે વીખેરાઇ ગયા હતા.

સુરતમાં રૂસ્તમપરાની ભગર સાથ અંજુમનને લગતી દેશાઇજી મીનોચેરજીવાળી દરેહમેહર બીસમાર હાલતમાં આવવાથી શેઠ કેકોબાદ હોરમજી રાવે પોતાના મરહુમ બાવા એરવદ હોરમજી તથા મરહુમ માતાજી બાઇ માણેકબાઇના પુણ માટે લગભગ રૂપયા ૧૫૦૦૦ ને ખરચે એનું નવું મકાન બંધાવી આપવાથી એ દરેહમેહર ઇજાવી ખુલ્લી મેલવાની કીયા રોજ ૨૧ મો માહા ૯ માને દીને કરવામાં આવી હતી. આ દરેહમેહર પરથવા અગાઉ છેલ્લા ચાર દીવસ સુધી સઘળી કીયા કરવા નવસારીથી પગ રસ્તે મોબેદોની છ જોડી આવી હતી. પરથવાને દીને શરૂઆતમાં જશનની કીયા કરવા પછી ત્યાંની અનજુમનના સેક્રેટરી ડા૦ મેરવાનજી ટેમુલજી વઇદે અંજુમન પત્ર વાંચતાં એ જુની દરેહમેહરને લગતી આગલી ટુક હકીકત આપતાં જણાવયું કે, એ દરેહમહેરની શરૂઆત પહેલવહેલા ઇ૦ સ૦ ૧૭૭૬ માં એટલે આજથી આશરે ૧૩૨ વરસની વાત ઉપર થઇ હતી. તે વેળાએ ફકત બે ત્રણ હીંધોળા ધરમની કીયા કરવાને માટે કામચલાઉ કરાવયા હતા. એ પ્રમાણે આશરે ૩૦ વરસ વહી ગયાં તયાર પછી ઇ૦ સ૦ ૧૮૦૬ ના સાલમાં એટલે આશરે એકસો વરસ ઉપર આજ જગા ઉપર એક દરેહમેહરનું મકાન નવેસરથી બંધાવયું અને પરથાવયું હતું. એ મકાન લાંબોવાર ટકી નહી શકે તેથી હાલતમાં આવવાથી પહેલા ઉગરાતું કરવામાં આવયું હતું, પણ તેમાં ઝાઝી રકમો નહી ભરાવવાથી શેઠ કેકોબાદ હો

રમજી રાવને અરજ કીધી હતી. એવો શેઠ પોતાને ખરચે ખુશીથી આ નવું મકાન બંધાવી આપી અનજુમનને ઉપકારી કીધી છે. એવણના ભાઇ શેઠ હીરાજી હોરમજી રાવે પોતાને ખરચે દરેહમહેરમાં જોઇતા વાસણ, ફર્નીચર વગેરે સરવે સામાન ભેટ આપયા છે, તથા આ દરેહમહેરની પડોશમાં મરહુમ એરવદ હીરાજી દાદાભાઇ માદનની ૧૩૩ ચોરસ વાર ખાલી જગા એ મરહુમ શેઠના વારસોએ દરેહમહેરને લગતા વપરાસ માટે બક્ષેસ આપી છે. આ નવું મકાન શેઠ જમશેદજી દાદાભાઇ નાદીરશાહના પલાન મુજબ ઘણી સરસ રીતે બાંધવામાં આવયું છે. વળી શેઠ કેકોબાદજીની ખાહેશ હતી કે આ દરેહમહેરનાં નવા મકાનને હમેશાં આરાસ્તા રાખવાને અને જોઇતું રીપેરકામ કરવાને એક ફંડ અલાહેદું કહાડવું, તેથી રૂ૩૦૦૦ આપણી અનજુમન તરફથી અલાહેદા કહાડીને મુંબઇની પારસી પંચાયતના ત્રસ્તી સાહેબોને સ્વાધીન કરવામાં આવશે, અને તેના વયાજમાંથી દરેહમહેરના મકાનને રીપેર કરવાનો ખરચ કરવામાં આવશે. એ ઉપરાંત આ દરેહમહેર મધે અનજુમનનું યોજદાથરેગરીનું કામ કરનારા અથોરનાનોને પગાર આપવાનો. કાઠી બતી વગેરેનો, નશેશાલારોને લવાજમ આપવાનો, મકાનને સાફ કરાવવા વગેરે માટે ઉભા કીધેલાં નીભાવ ફંડમાં શેઠ મેરવાનજી નવરોજી ગોભાઇ રૂ૫૦૧, મરહુમ શેઠ જમશેદજી બરજોરજી સંજાણાની નઇયતે રૂ૫૦૧, શેઠ બમનજી દીનશાજી પીટીટ રૂ૨૫૦, શેઠ ખરશેદજી મનચેરજી ભેસાણીઆ રૂ૧૫૧, શેઠ નશરવાનજી ખરશેદજી ભેસાણીયા રૂ૧૦૧, શેઠ જમશેદજી ભીખાજી પંથકી રૂ૧૦૧, શેઠ તેમુલજી દાદાભાઇની કું૦ રૂ૧૦૧, શેઠ દીનશાહ દોસાભાઇ કરાણી રૂ૧૦૦, શેઠ પેસ્તનજી નશરવાનજી પાવરી રૂ૫૧, શેઠો નશરવાનજી તથા રતનજી મેરવાનજીની કું૦ રૂ૫૧, શેઠ શેરીઆરજી દાદાભાઇ કરંજીઆ રૂ૫૧, શેઠ જમશેદજી માણેકજી ગાયના રૂ૫૧, જાપાનના જરથોસ્તીઓ રૂ૧૦૫, શેઠ ખરશેદજી કાવસજી પાવરી રૂ૫૦, નાગપોરના જરથોસ્તીઓ તરફથી રૂ૧૬, મરહુમ શેઠ રૂસ્તમજી હોરમજી હકીમની નઇયતે રૂ૫૦૧, શેઠ શાપુરજી બરજોરજી ભરૂચા રૂ૨૫૧, શેઠ માણેકજી બરજોરજી કોટવાલ રૂ૧૫૨, શેઠ નશરવાનજી ખરશેદજી બીંબુવાળા રૂ૧૦૧, શેઠ જામાસજી રતનજી મીસ્ત્રી રૂ૧૦૧, શેઠ બેરામજી નવરોજી કરંજીઆ રૂ૧૦૧, શેઠ પાલનજી શેરીઆરજી માદનના છોકરાઓ રૂ૧૦૧, શેઠો બીલીમોરીયા બ્રધરસ રૂ૫૧, શેઠ રતનજી મેરવાનજી ચીચગર રૂ૫૧, શેઠ ધનજીશાહ ફરામજી બેલીફ રૂ૫૧, હાંગકાંગ, કનતાન, શેંગાહીના જરથોસ્તી રૂ૧૧૦૨, શેઠ બરજોરજી જમશેદજી વાણીયાના છોકરાઓ રૂ૧૦૧, બદનેરાના જરથોસ્તીઓ રૂ૨૫ અને પરચુટણ ભરાયલા રૂ૪૩૨ાા મળી કુલે રૂ૫૩૦૨ાા ભરાયા હતા. એ પછી ડા૦ મેહરવાનજીએ આ અગીઆરી બાંધવા વગેરેમાં મદદ કરનારાઓનો ઉપકાર માનયા બાદ અનજુમનના ત્રસ્ટી શેઠ દીનશાહ બરજોરજી વાણીયાએ એક માનપત્ર વાંચી સંભળાવયું હતું. એ માનપત્ર રૂપાના દાબડા સાથે શેઠ કેકોબાદજીને વડા દસતુરજી કેકોબાદ દારાબજી મહીયારજીએ એનાયત કીધું હતું. જે પછી શેઠ કેકોબાદજીને અનજુમન તરફથી, પુનાવાળા દસતુર મરહુમ હોશંગજી તરફથી, પુનાવાળા દસતુર બમનજી, એવણના ભાઇ શેઠ કાવસજી રાવ, મરહુમ શેઠ નશરવાનજી રાવના છોકરાઓ, રૂસતમપુરાના દસતુર બરજોરજી દારાબજી, સુરત ભગરસાથના અનજુમનના મોબેદો તરફથી, બાઇ રતનબાઇ શાપુરજી દલાલ, શેઠ શાપુરજી દોરાબજી રબાડી, શેઠ શેહેરીઆરજી દોરાબજી રબાડી, શેઠ શાપુરજી રૂસતમજી પાવરી અને શેઠ શયાવકશા હોરમસજી રાવ તરફથી અકેક શીયાલની પેહરામણી કરવામાં આવી હતી. તેમજ ભગર સાથની અનજુમન તરફથી શેઠ કાવસજી હોરમસજી રાવને એક શીયાલ આપવામાં આવી હતી. વળી શેઠ કેકોબાદ તરફથી નવસારીવાળા દસતુરજી કેકોબાદજી દારાબજી માહીયારજીને, સુરત ભગરસાથના દસતુરજી બરજોરજી દોરાબજીને, મોટા દેસાઇજી રૂસતનજી ખરશેદજીને, પોળીઆ દેશાઇ શેઠ તેમુલજી જામાસપજીને, સુરતની ભગર અનજુમનના સેક્રેટરી શેઠ મેરવાનજી તેમુલજી વઇદને, ઇજનેર શેઠ જમશેદજી દાદાભાઇને અકેકી શીયાલ આપવામાં આવી હતી તથા શેઠ કેકોબાદે એક ઘડીઆળ છેડા સાથે એ દરેહમેહેરના બાંધકામ ઉપર દેખરેખ રાખનાર શેઠ મેરવાનજી હોરમસજી નરીમાન શાસ્ત્રીને ભેટ આપયું હતું. સેવટે શેઠ કેકોબાદે પોતાને આપવામાં આવેલા માન માટે સરવેનો ઉપકાર માનવા બાદ મેળાવડો વીસરજન થયો હતો. એ દીને શેઠ કેકોબાદ તરફથી બપોર રાતનું જમણ કરવામાં આવયું

હતું તથા અતરૈના જાણીતા ફોટોગ્રાફર શેઠ પરવેજી દાદાભાઇ તરફથી અગીઆરી અને જશનના મેળાવડાનો ફોટોગ્રાફ પાડી લેવામાં આવયો હતો. ઉપલી દરેહમહેરમાં આતશદાદગાહ હતા તે શેઠ કેકોબાદ રાવે પોતાનાં મરહુમ માતા બાઇ માણેકબાઇના પુન સારૂ રોજ ૩ જો માહ ૧૨ માને દીને મરહુમ બાઇ માણેકબાઇની બાજનો દીવસ હોવાથી જશનની કીયા કરી નવા આફરગાનીયામાં મુકી ઘટતી કીયા સાથે તખતનશીન કરાવયા હતા અને એ દીનથી એ દરેહમેહરમાં દરરોજ પાચે ગેહેમાં બોય દેવાનો ઠરાવ કરવામાં આવયો છે. આ કીયામાં ભાગ લેવા નવસારીથી કામચલાઉ વડા દસ્તુરજી ફરામજી કેકોબાદજી સુરત ગયા હતા, અને તેવણેજ જશન માંડયું હતું. આ દરેહમેહરની આસપાસ શેઠ કેકોબાદે ફરતી ઉંચી દીવાલ બાંધી તે ઉપર લોખંડના કટેરા મુકી કંપાઉંડ બનાવી આપયો છે.

સોલાપુરની દરેહમેહરને લગતા મોબેદોને રહેવાનું મકાન બંધાઇ તઇયાર થવાથી ખુલું મેલવાની કીયા રોજ ૨૫ મો માહા ૧૨ માને દીને સોલાપુર ખાતે ડાં૦ એરચશાહ ફરામજી શેઠનાએ કરી હતી. શરૂઆતમાં જશનની કીયા કરવા પછી ત્યાંની અનજુમનના આનરરી સેક્રેટરી શેઠ આદરજી કાવસજી નગરવાળાએ જણાવયું કે એ મકાન પાછળ લગભગ રૂ૩૩૦૦ નો ખરચ થયો છે, જેમાં રૂપયા ૨૫૭૦ ની મદદ મળી છે. જે પછી આ મકાન બાંધવામાં મોટી મદદ કરનાર શેઠ ડોસાભાઇ રૂસતમજી ઉમરીગરને આપવામાં આવનારૂં માનપત્ર વાંચવા બાદ અનજુમનના મોબેદ શાપુરજી ધાભરને એક શયાલ ઓઢાડવા પછી હાજર રહેલાઓ ચાશની કરી વીસરજન થયા હતા. આ મકાન બાંધવાના ખરચમાં મોટો હીસ્સો શેઠ ડોસાભાઇ રૂસતમજી ઉમરીગરે આપવાથી એ નવાં મકાનનું નામ બાઇ પીરોજા ડોસાભાઇ ઉમરીગર બીલડીંગ આપવામાં આવયું છે અને તે મરહુમના રોજગારને દીવસે ખુલું મેલવામાં આવવાથી શેઠ ડોસાભાઇએ એ દીને થયલાં જશન વગેરેનો સરવે ખરચ પોતાની ગીરોથી આપયો હતો.

કોલાબા જીલ્લાના આબકારી ઇજારદાર ખાં૦ બાં૦ હોરમસજી માણેકજી ભીમડીવાળાએ પેનમાં હોમી લોજ નામે નવો બંગલો પોતાને ખરચે બાંધયો છે. એ બંગલામાં હેઠેના ભાગમાં ગોડાઉન અને રહેવાનું કીધું છે ને ઉપલો હોલ, સારે રૂડે અવસરે નવજોત લગન અને ખાણાપીણા તથા મેળાવડા સારૂ જરથોસતીઓને મુફત વાપરવા માટે આપયો છે. એમાં ફરનીચર, વાસણો વગેરેની ગોઠવણ્ બી કરી છે.

નવસારીના જાણીતા રહીશ શેઠ મેહેરવાનજી નાનાભાઇ મેહેતાએ નવસારીના દુધા મહોલ્લામાં આવેલું આશરે રૂ. ૧૫૦૦૦ ની કીંમતનું પોતાનું મકાન ત્યાંની રૂસતમજી જીજીભાઇ એંગલો વરનાકયુલર સ્કુલના ઉપયોગ સારૂ હમેશ માટે ભેટ આપયું છે. એવી બતાવેલી ઉદારતા બદલ ત્યાંના શાળા ખાતાં તરફથી તા૦ ૧૬-૬-૦૮ ને દીને લખાણ થવાથી નામદાર ગાયકવાડ સરકાર તરફથી ઉપર જણાવેલું ઉદારતા ભરેલું કરતય સતુતીપાત્ર છે તેની કદર કરવાની અગતય સ્વીકારવામાં આવી હતી. અને આવી ઉદાર ચરીતનું અનુકરણ કરવા તરફ બીજા ગ્રહસ્થો લલચાય એવા હેતુથી શેઠ મેહેરવાનજી નાનાભાઇ મેહેતાને શાબાશી આપવાનો ઠરાવ કરવામાં આવયો હતો.

ખેતાબો.

ખેતાબના બાબમાં ગુજસ્તે સાલે મોટી નામના મેળવી છે. એ સાલમાં પારસી કોમમાં એક નવા "બેરોનેટ" વધયા છે, એ બનાવ ઘણો ભાયગશાલી ગણાયો છે, અને વફાદાર પારસી કોમના હરખનો પાર રહયો નથી. તા૦ ૨૬ મી જુન ૧૯૦૮ ને દીને નામદાર શેહેનશાહ એડવરડની સાલગરેહનો તેહેવાર પાળવામાં આવયો હતો. તે દીને સર જાહાંગીર કાવસજી રેડીમની નાઇટને "બારોનેટ" ના માનવંત ખેતાબથી નવાજવામાં આવયા હતા. એ ખેતાબ પેહેલાં વેલાતનાં સરકારી ગેઝેટમાં પ્રગટ થયા પછી તેના સંદેશા અતરે ફરી વળયા હતા, જેથી લોકોમાં નેહાત ખુશી ઉપજી રહી હતી.

શાજકરતી કોમના ઇસ્વી સને ૧૯૦૮ નાં નવાં વરસની ખુશાલીમાં નામદાર સરકાર તરફથી જે ખેતાબો વેહેંચવામાં આવયા હતા તેમાં સુરતવાલા શેઠ બમનજી એદલજી મોદી જડજને ખાન બહાદુરનો ખેતાબ બક્ષવામાં આવયો હતો.

સુરતના જાણીતા શેઠયા દાવર કેખશરો એદલજી મોદીને નામદાર સરકારે દખણના પેહેલા વરગના સરદાર નેમયા હતા.

દસ્તુર કેકોબાદ આદરબાદને દખણના જરથોસ્તી કોમના વડા દસ્તુર તેમજ નામદાર સરકાર તરફથી એવણને દખણના પેહેલા વરગના સરદારનો એલકાબ બક્ષવામાં આવયો હતો તથા એવણ પુણાની સીટી મયુનીસીપાલીટીના નાયબ પ્રમુખ નેમાયા હતા.

ઓધા—નેમણુક—વગેરે.

ઓનરેબલ સર ફીરોઝશાહ મેરવાનજી મેહેતાની નામદાર ગવરનરની ધારાસભાના કોરપોરેશન તરફના પ્રતીનીધી તરીકે, અને અમદાવાદવાળા ખાં૦ બાં૦ નવરોજી પેસતનજી વકીલ સી. આઇ. ઇ. ની એજ ધારાસભાના વધારાના મેમબર તરીકે નેમણુક કરવામાં આવી હતી.

શેઠ રૂસ્તમજી જામાસજી ગારડાને વડોદરાની ધારાસભાના મેમબર તરીકે નવસારી પ્રાંત તરફથી નવસારીની લોકલ બોરડે ચુંટી કાઢયા હતા.

શેઠ હોરમજી કાવસજી દીનશાહને એડન ખાતેના પોરટુગીઝ કોનસલ નેમવામાં આવયા છે.

શેઠ મરઝબાન મનચેરજી મરઝબાન બારીસ્ટરને લાઇબીરીઆની રીપબલીક સરકારના કોનસલ નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠો અરદેશર જમશેદજી બીલીમોરીયા, પીરોશાહ બી. આર. મોદી, બેરામજી રૂસ્તમજી બેરામજી જીજીભાઇ, કાવસજી મેરવાનજી શેઠ, સોરાબજી લીમજી પાંડે, ઉકરજી કાવસજી ઉમરીગર અને ખાં૦ બાં૦ ડાં૦ રતનજી રૂસ્તમજી દાદીનાને આ વરસે નવા સુલેહના અમલદાર નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ રૂસ્તમ બમનજી વકીલને વડી સરકારની ચોકસ સતાઓ પ્રાંતીક સરકારોને આપવાના સંબંધમાં તપાસ ચલાવનારાં કમીશનને જોઇતી વીગતો પુરી પાડવાના ખાસ કામ ઉપર સપટેમબર ૧૯૦૭ માં મુંબઇ સરકારે નેમયા હતા. તે પછી એવણ મુંબઇ સરકારના રેવનયુ અને ફીનાનશીયલ ખાતાના કામચલાઉ મદદનીશ સેક્રેટરીબી નેમાયા હતા.

શેઠ જમશેદજી મેરવાનજી આંટયાને મુંબઇ સરકારના જનરલ ડીપારટમેંટના કામચલાઉ મદદનીશ સેક્રેટરી નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ મનચેરશાહ ફરામજી ઉનવાળાને બંગાળ સેક્રેટરીએટના ફીનાનસ ખાતાંના રેજીસ્ટારના ઓધા ઉપર નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ જી. ડી. પદમજી મુંબઇના એકાઉનટન્ટ જનરલ નેમાયા હતા.

શેઠ ફરામરોજ રૂસતમજી માદનની નેમણુંક ઇમપરીયલ ફોરેસ્ટ સરવીસમાં થઇ છે.

શેઠ એદલજી રૂસ્તમજી કાંગા એડનની રેસીડનસી આફીસના સુપ્રીંનટેનડંટ નેમાયા હતા.

શેઠ રૂસ્તમજી નસરવાનજી સુરતીને આકોલા જીલાના આરમ પોલીસના ડેપયુટી સુપ્રીંનટેનડંટ નેમવામાં આવયા હતા.

સર જમશેદજી જીજીભાઇ પાંચમાં બારોનેટને જરથોસ્તી કોમના પ્રમુખ અને પારસી પંચાયતના નવા ત્રસ્ટી તથા સરનશીન તેમજ મેટરીમોનીયલ કોરટના ડેલીગેટ નેમવામાં આવ્યા હતા.

શેઠ રૂશતમજી બેરામજી જીજીભાઇ સર જમશેદજી ઇનસ્ટીટયુશનના સરકાર તરફના એક ત્રસ્ટી નેમયા હતા.

શેઠ આદરજી મેહેરનોસજી મસાની લંડન યુનીવરસીટીની ઇનટરનેશનલ મોરલ એજયુકેશનલ કોનગરેસની કમીટીના ઉપપ્રમુખ નેમાયા હતા.

શેઠ નવરોજી જાહાંગીરજી ગામડયા મુંબઇના પોરટ ત્રસ્ટના ત્રસ્તી નેમાયા હતા.

સર મનચેરજી મેરવાનજી ભાવનગરીને લંડનનાં પારસી સોશીયલ યુનીયનના વાઇસ પ્રેસીડંટ નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ દાદાભાઇ નવરોજીને યુનાઇટેડ સ્ટેટસના ગ્રીન એકર ખાતેની ઇંડો અમેરીકન નેશનલ એસોસીએશનના આનરરી પ્રમુખ ચુંટી કાહાડયા હતા.

પ્રો૦ સોરાબ રૂ. દાવર તા૦ ૨૬ અને ૨૭ મી અકટોબરે ત્રીચીનાપોલીમાં ભરાયલી મધરાસની સાઉથ ઇંડીઆ એડયુકેશનલ અને સોશીયલ કોનફરંસના પ્રમુખ નેમાયા હતા.

શેઠ દીનશાહ એદલજી વાચ્છાને અતરેની ટેકનીકલ વીકટોરીયા જુબીલી ઇનસટીટયુટના આનરરી સેક્રેટરી નેમવામાં આવયા હતા.

પુણાવાલા શેઠ કેખશરૂ આદરજી ઘાસવાલાને પુણા વાલંટીયર રાઇફલ કોરના એક નવા અમલદાર, લફટનંટની પદવી સાથ નેમવામાં આવયા હતા, તેમજ એવણ ખડકી કેનટોનમેંટ કમીટીના સભાસદ નેમાયા હતા.

શેઠ હોસંગજી બરજોરજી વાણીયાને અમદાવાદની પારસી મેત્રીમોનીયલ કોરટના ડેલીગેટ નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ અરદેશર સોરાબજી પોસ્ટવાળાને દમણની પારસી અંજુમનના ત્રસ્ટી તથા ત્યાંની મયુનીસીપાલીટીના સભાસદ નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ રૂસતમજી હોરમસજી પ્રીંટર બદનેરા ઉમરાવતી અનજુમનના આનરરી સેકરેટરી નેમાયા હતા.

શેઠ બેરામજી મનચેરજી ભગવાગરને ઇરન નજદીક કાઢવામાં આવેલા નવા સેવા બારજના સોલટ પ્રીવેનટીવ આફીસર નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ જમશેદજી શાપુરજી શેઠના વીરમગામના સ્ટેશન ઉપર કસતમ મેનેજર નેમાયા હતા.

શેઠ હોરમજી જે. આંટીયાને છોટા ઉદેપુર રાજયના દીવાન નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ હોરમઝ હીરજીભાઇ વાહાડયાને પોરબંદરના મહારાણાએ પોતાના પ્રાઇવેટ કારભારી નેમયા હતા.

શેઠ અરદેશર જમશેદજી દસ્તુરને જુનાગઢ દરબારે માંગરોળ રાજ્યના કારભારી નેમયા હતા.

શેઠ કેકોબાદ એદલજી સંજાણાને મધય પ્રાંતોની સરકારે આકોલાના મદદનીશ કમીશનર નેમયા હતા.

શેઠ જે. કે. કાબરાજીને જંજીરાના પોલીટીકલ એજંટ તથા કોલાબાના કલેકટર અને એ જીલ્લાની લોકલ બોરડના પ્રમુખ, શેઠ એ. કે. કામાને થાણાના મદદનીશ કલેકટર, શેઠ રૂસ્તમ પેસતનજી જાહાંગીરને થાણા તથા કોલાબા જીલ્લાના એકસાઇઝના મદદનીશ કલેકટર, શેઠ એદલજી બેરામજી હોડીવાળાને અમદાવાદના ડીસ્ત્રીકટ ડેપયુટી કલેકટર તથા વીરમગામની તાલુકા લોકલ બોરડના પ્રમુખ અને શેઠ ફરામરોજ ધનજીશાહ લાલકાકાને કરાંચીની ઇમપીરીયલ કસટમસ સરવીસના આસીસટંટ કલેકટર નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ નાનાભાઇ દાદાભાઇ સતારાવાલાને નવસેરાના, શેઠ અરદેશર નસરવાનજી માસ્તરને કનારાના, અને ડા૦ નોશીરવાન ગુસતાસ્પને ઉતર થાણાના ફોરેસ્ત આફીસર નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ સોરાબજી ફરામજી બીલીમોરીયાને મુંબઇની સ્મોલ કોઝીઝ કોરટના કામચલાઉ જડજ નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ પી. જે. તાલયારખાનને કનારાના સેશનસ જડજ અને શેઠ રતનજી મનચેરજીને પુણાના મદદનીશ સેશનસ જડજ નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ માણેકશાહ કેખશરૂ નાદરશાહને મુદેબીહાલના, શેઠ તેમુરસ નવરોજી સંજાણાને સુરત, ભરૂચ જીલ્લાના, શેઠ ધનજીશાહ ડોસાભાઇ કુપરને વસઇના અને શેઠ કાવશાહ ખરશેદજી સોનાવાળાને અમદાવાદના સબોરડીનેટ જડજ નેમવામાં આવયા હતા.

મુંબઇ માટે ચાલુ સાલના નીચલા આનરરી માજીસ્ટ્રેટો નેમાયા હતા:—ખા૦ બા૦ દારાશાહ રતનજી ચીચગર, શેઠો બેહેરામજી નવરોજજી ગામડયા, બેહેરામજી આર. બેહેરામજી જીજીભાઇ, ફરદુનજી જમશેદજી પારખ, ફરદુનજી મેરવાનજી બનાજી, ફરામજી દોરાબજી પાંડે, ફરામરોઝ રૂસતમજી જોશી, હોરમસજી મનચેરજી કામા, હોરમસજી લીમજીભાઇ બાટલીવાળા, નવરોજજી જહાંગીરજી ગામડયા, નવરોજજી નશરવાનજી વાહડયા, નવરોજજી સોરાબજી બંગાલી, પેસતનજી નશરવાનજી વાહડયા, ફીરોઝશાહ ખરશેદજી શેઠના, ફીરોઝશાહ બમનજી જીજીભાઇ દાદાભાઇ, ફીરોઝશાહ બી. આર. મોદી, જમશેદજી ખરશેદજી જમશેદજી, જમશેદજી માણેકજી ફરામજી પટેલ

જહાંગીર બમનજી પીટીટ, જહાંગીર એદલજી દાવર, રૂસતમજી સોરાબજી પાહુંવાળા, રૂસતમજી બેહેરામજી જીજીભાઈ, રૂસતમજી જમશેદજી જીજીભાઈ, કાવશજી દાદાભાઈ દુબાસ, ખરશેદજી રૂસતમજી કામા, રતનજી જમશેદજી તાતા, શાવક રતનજી બમનજી, સોરાબજી એદલજી વારડન, ધનજીભાઈ બમનજી પીટીટ, ડા૦ રૂસતમજી નાનાભાઈ રાણીના, ડા૦ મહેરજીભાઈ રૂશતમજી શેઠના, ડા૦ નાનાભાઈ નવરોજી કાતરક અને ડા૦ અરદેશર દાદાભાઈ મોદી.

શેઠો રતનજી એદલજી કાંગાને ભરૂચ જીલાના, બમનજી એદલજી મોદીને સુરત જીલાના, બમનજી અરદેશર દલાલને પંચમહાલ જીલાના, વીકાજી મહેરજીભાઈ તારાપોરવાળાને થાણા જીલાના, એરચશાહ ફરામજી શેઠનાને સોલાપુર જીલાના, અરદેશર ફરદુનજી દલાલને અમદાવાદ જીલાના, શેઠ દોરાબજી બેરામજી લુવારને ડાર્જીલીંગના, તથા ખા૦ બા૦ ડી. ડી. ખંબાતા અને ખા૦ સા૦ દોરાબજી દાદાભાઈ બુટીને પુનાના આનરરી માજીસ્ટ્રેટ નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ આર. ડી. શેઠનાને મુંબઈની હાઈ કોરટના ઓફીશીયલ એસાયની, શેઠ હીરજીભાઈ હોરમજી વહાડયાને એજ કોરટના વધારાના ડેપયુટી રેજીસ્ત્રાર, શેઠ એદલજી જાહાંગીર દાવરને એજ કોરટમાં સોગંદનામા નોધનાર તરીકે, અને શેઠ ફીરોઝશાહ બેરામજી મબારીને એજ કોરટના પ્રોથોનોટરીના કામચલાઉ વડા મદદનીશ નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ બેરામજી અરદેશર રાંદેરીઆને ગણદેવી કસ્બામાં મેજીસ્ત્રેટની કોરટમાં કામ કરવાને સરકારી વકીલ, શેઠ નશરવાનજી કાવસજી પટેલને સોલાપુરની અને શેઠ બેહેરામજી ફરદુનજી દાવરને રતનાગીરી જીલાની પોલીસના પબલીક પ્રોસીકયુટરો નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠો એદલજી દોરાબજી તલાટી, જમશેદજી અરદેશર દલાલ અને નાનાભાઈ નશરવાનજી શાહેરને અતરેની યુનીવરસીટીના ફેલો, તથા ડા૦ તેમુલજી ભીખાજી નરીમાનને એજ યુનીવરસીટીની તબીબી ફેકલટીના સીનડીક અને ઓ૦ સર પીરોશાહ મેરવાનજી મેહેતાને લોની ફેકલટીના સીનડીક તેમજ શેઠ ફરદુનજી એમ. દસ્તુરને એજ યુનીવરસીટીના રેજીસ્ત્રાર ચુંટી કાઢવામાં આવયા હતા.

શેઠ નાનાભાઈ નશરવાનજી શાહેરને સરકારી લો સ્કુલના કાયદાના પ્રોફેસર, શેઠ એરચ જાહાંગીરજી સોરાબજી તારાપોરવાલાને લંડનની યુનીવરસીટી કોલેજના સંસકૃતના પ્રોફેસર, શેઠ હોરમઝશાહ એમ. ચીબરને પુણાની ખેતીવાડીની કોલેજના વનસ્પતી વીદયાના મદદનીશ પ્રોફેસર નેમવામાં આવયા હતા.

ડા૦ ભીખાજી એદલજી ઘાસવાલા મુંબઈના કામચલાઉ કેમીકલ એનાલાઈઝર નેમાયા હતા.

ડા૦ જમશેદજી નશરવાનજી ડગનને સર કાવસજી જહાંગીરવાળી આંખની હાસ્પીટલના ઓપથેલમીક સરજયનના ટયુટર તરીકે નેમવામાં આવયા હતા.

ડા૦ જમશેદજી જીવણજી મોદીને તથા ડા૦ હીરજી નવરોજી અંકલેસરીયાને સર જમશેદજી જીજીભાઈ આસપીટાલના આનરરી સરજ્યન નેમવામાં આવયા હતા.

ખા૦ બા૦ ડાકટર નવરોજી કાવસજી કલીમાણીવાલાને જામનગર સ્ટેટના વડા તબીબી અમલદાર નેમવામાં આવયા હતા.

ડા૦ શીરીન હોરમજશાહ પીરોજશાહને સુરતની મરહુમ શેઠ મોરારભાઈ વીજભુખણદાસવાલી સ્ત્રી છોકરાંઓની હાસપીટાલના લેડી ડાકટર નેમવામાં આવયાં હતાં.

લેફટનંટ કરનલ એદલજી પાલનજી ફ્રેંચમેનને બરમાની આસપીટલોના ઇનસપેકટર જનરલ નેમવામાં આવયા હતા.

ડા૦ અરદેશર દાદાભાઈ જીલા છોટા ઉદેપુર રાજ્યના વડા તબીબી અમલદાર નેમાયા હતા.

ડા૦ એસ. જે. મહેરહોમજી બાઇ મોટલાબાઈ તથા પીટીટ આસપીટલોના આનરરી આસીસટંટ ઓબટેત્રીક ફીઝીશન નેમાયા હતા.

સરજયન લેફટેનંટ એદલજી સોરાબજી ચીનાઈની સરજ્યન કેપટન તરીકે અને ડા૦ શપાવક્ષ બેરામજી મહેતા, ડા૦ ફીરોઝ ખરશેદજી તારાપોરવાળા અને ડા૦ સોરાબજી જામાસજી ભાઠેના હીંદી તબીબી નોકરીમાં પસાર થયલા હોવાથી એઓને નવા લેફટનંટો તરીકે દાખલ કરવામાં આવયા હતા.

નામદાર ગવરનર સર જયોરજ કલારકના આશરા હેઠળ આવતા સાલમાં મુંબઈમાં જે તબીબી કોનગ્રેસ ભરવામાં આવનાર છે તેમાં મુંબઈની ગ્રાંટ મેડીકલ કોલેજ સોસાયટી તરફથી ડા૦ ટેમુલજી ભીખાજી નરીમાનને ચુંટી કહાડવામાં આવયા હતા.

તબીબ કેપટન મેહરવાન સોરાબ ઈરાનીને પંજાબમાં પલેગ ડયુટી ઉપર નેમવામાં આવયા હતા.

ડા૦ કેખશરો મનચેરજી હીરામાણેકને નેટલના સંસ્થાનમાં તબીબી સરજીયન તરીકે ધંધો ચલાવવાનો પરવાનો આપવામાં આવયો હતો.

શેઠ ફીરોઝ પેસતનજી મુશ નીજામાબાદના તેહસીલદાર નેમાયા હતા.

શેઠ બેરામજી આદરજી તારાપોરવાલા અઉરંગાબાદના ખજાનદાર નેમાયા હતા.

શેઠ પેસતનજી બાપુજી ચીનાઈને નામદાર નીઝામ સરકારની ટંકશાળના ખજાનચી નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ બરજોરજી એદલજી બમનજીને રાયચુર ડીસ્ત્રીકટના તાલુકદાર નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ રૂશતમજી જ. ચીનાઈ દખણ હેદરાબાદના કામચલાઉ એસીસટંટ પોસટ માસતર જનરલ, શેઠ સોરાબજી દાદાભાઈ સુરતીને અમદાવાદના પોસ્ટ માસ્તર, શેઠ એન. એમ. કામાને રાવલપીંડીના પોસ્ટ માસ્તર અને શેઠ અરદેશર રૂસતમજી સોગુને નાસકના પોસ્ટ માસ્તર નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ નશરવાનજી રૂસ્તમજી વાછા અમદાવાદની તુરંગના સુપ્રીનટેનડંટ નેમાયા હતા.

શેઠ સોરાબજી મનચેરજી દેશાઈને નવસારી પ્રાંત પંચાયતે હેડ કલારક તરીકે નેમયા હતા.

શેઠ બેરામજી મનચેરજી દેશાઈ મહાલ પંચાયતના ઈનામદાર નેમાયા હતા.

શેઠ હોરમશાહ શાપુરજી દાદાભાઈ પટેલને ઉમરાના મુલકી પટેલ તથા શેઠ હોરમજી એદલજી પટેલને તવડીના આઠ વરસ સુધી પોલીસ અને મુલકી પટેલ નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ બમનશા જામાસ્પજી જંબુસરવાળાની અંકલેશ્વર તાલુકાના, તથા શેઠ હીરજીભાઈ લીમજીભાઈની હાંસોટ પેટા મહાલોના કનસીલીએટરો તરીકે નેમણુંક કરવામાં આવી હતી.

શેઠ કાવસજી દાદાભાઈ કાંગાને વડોદરા રેલવેના ભરૂચ વીભાગના એસીસટંટ એનજીનીયર, શેઠ કે. એસ. ફરામજીને કુલેલી જીલાની નહેરના એકઝીકયુટીવ એનજીનીયર, શેઠ અરદેશર કાવશાહ વકીલને બીકાનેર રાજયના વડા ઈજનેર અને એવણના મદદનીશ તરીકે શેઠ એન. એમ. ગોભઈને તથા શેઠ પેસ્તનજી બરજોરજી ડાકટરને ભાવનગર રાજયના વડા સ્ટેટ એનજીનીયર નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ જીજીભાઈ દાદાભાઈ મુલ્લાને સુરતની સર જમશેદજી જીજીભાઈ અંગ્રેજી સ્કુલના હેડ માસ્તર, શેઠ બેજનજી ખરશેદજી દેશાઈને નવસારીની સર કા૦ જા૦ મદરેસાના અવસતા પહેલવીના શીક્ષક, શેઠ ખરશેદજી નસરવાનજી કંત્રાકટરને કરાંચીની એન૦ જે૦ હાઈ સ્કુલના હેડ માસ્તર નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ અરદેશર નવરોજી ગીલડર લંડનની સોસાયટી ઓફ આર્ટસના મેમબર નેમાયા હતા.

શેઠ કાવશજી હોરમજી બાટલીવાળાને વેલાતની નયુકેસટલ ઓન ટાઈનના ઈજનેરી બોરડે મેમબર ઓફ ઈનસટીટયુટ ઓફ એનજીનીયરસ એંડ શીપ બીલડરસના મેમબર નેમયા હતા.

શેઠ પેશોતન આર. બામજીને લંડનની સોસાયટી ઓફ સરટીફાઈડ ટીચરસ ઓફ શોરટ હેંડના ફેલો, અને શેઠ ફરામજી દોરાબજી કાપડયાને લંડનની મેટરીઓ લોજીકલ સોસાયટીના ફેલો નેમવામાં આવયા હતા.

શેઠ અરદેશર બમનજી શરાફને લંડનની નેશનલ ફેડરેશન ઓફ એકાઉનટંટસના એક એસોસીએટ તરીકે ચુંટી કાઢવામાં આવેલ હતા.

શેઠ રૂશતમ પેસતનજી મસાની અત્રેની મયુનીસીપાલીટીના સેક્રેટરી અને શેઠ નશરવાનજી દોરાબજી ભરડા એજ મયુનીસીપાલીટીના પાણી ખાતાંના વડા ઈજનેર નેમાયા હતા.

ડા૦ હોમી ફ૦ માણેકશાહ અમરીતસરની મયુનીસીપાલીટીના હેલથ આફીસર તથા ખા૦ બા૦ બેજનજી નવરોજી કુતાર વડોદરા શહેરના મયુનીસીપલ કમીશનર નેમાયા હતા.

શેઠ જમશેદજી બેજનજી વાચછાને ભીવંદી, વાડા તથા માહીમની તાલુકા લોકલ બોરડના પ્રમુખ, સરદાર નવરોજી પદમજીને પુણાની સીટી મયુનીસીપાલીટીના પ્રમુખ, ખા. સા. બેહેરામજી સોરાબજી કારડ માસ્તરને અહમદનગરની મયુનીસીપાલીટીના વાઈસ પ્રેસીડંટ અને શેઠ આર. ડી. મેહેતા સી. આઈ. ઈ. ને કલકતાની ધરમતોલા મયુનીસીપાલીટીના સરનશીન નેમવામાં આવયા હતા.

કેળવણી-પરીક્ષા-સ્કાલરશીપો વગેરે.

મી૦ અરદેશર રૂસ્તમજી દલાલે લંડનમાં સાવીલ સરવીસની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી.

એરવદ માણેકજી નશરવાનજી ધાલાએ અમેરીકા ખાતે એમ. એ., પી. એચ. ડી. ની ડીગ્રી મેળવી હતા.

ડા૦ માણેકશાહ ધનજીશાહ વાહાડયા અને ડા૦ સોરાબજી શાપુરજી વજીફદાર લંડન ખાતે લેવાયલી આઇ. એમ. એસ. યાને હીંદી તબીબી નોકરીની પરીક્ષામાં પસાર થયા હતા.

ડા૦ કે. આર. દલાલે ગરમ દેશના દરદોના ખાસ અભયાસને લગતી લીવરપુલની ડી. ટી. એમ. ની ડીગ્રીની પરીક્ષા પસાર કરી હતી.

મી૦ એસ. બી. પાંચાએ લંડનની બી. બી. એસ. ની ડીગ્રીની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી.

ડા૦ બરજોરજી પીરોજશાહ બનાજીએ ડબલીનની એફ. આર. સી. એસ. ની પરીક્ષા પસાર કરી એવણે ત્યાંની કાન તથા આંખની રૈયલ વીકટોરીયા આસપીટલમાં છ મહીના કામ બજાવ્યા પછી એવણ તે આસ્પીટલના હાઉસ સરજયન નેમાયા હતા. વળી એવણ બયા મે મહીનાથી અતરેની બોમબે નેટીવ ડીસપેનસરીના આનરરી ઓફથાલમીક સરજીયન નેમાયા છે.

વેલાતની એલ. આર. સી. પી. અને એમ. આર. સી. એસ. ની પરીક્ષામાં નીચલા પારસી જવાનો ફતેહમંદ થયા હતા :-મેશરસ ફરામરોજ જમશેદજી કોલાપુરવાલા, નશરવાનજી હોરમજી વકીલ, જાહાંગીર અરદેશર માસ્તર, દીનશાહ દારાશાહ બારીયા, કેકોબાદ કાવશજી અંકલેશરીયા, રતનશાહ બમનજી ખંબાતા, સોરાબ મનચેરજી હોડીવાળા અને ફરામરોજ માણેકજી વજીફદાર તથા બાઇ રતનબાઇ કુવરજી નાજર.

મી૦ અરદેશર પેસતનજી બચાએ અને ડા૦ જાહાંગીર કાવશજી ધનભુરાએ લંડનની એલ. આર. સી. પી. ની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી.

ડા૦ મેરવાન એસ. કાપડયાએ એડીનબરોની એફ. આર. સી. એસ. ની; મી૦ ડી. ડી. ગીલડરે લંડનની એફ. આર. સી. એસ. ની; ડા૦ માણેક પીરોશાહ કેરાંવાલાએ એડીનબરોની એફ. આર. સી. એસ. ની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી.

એલ. એમ. એનડ એસ. યાને વઇદાની છેલ્લી પરીક્ષા જે વરસમાં બે વાર લેવામાં આવે છે, તેમાં નીચલા પારસીઓ પસાર થયા હતા :-બાઇઓ શીરીન રૂસ્તમ આગા અને શીરીન અરદેશર લાલ તથા મેસરસ રૂસતમ હોરમજી ભરૂચા, બરજોરજી હીરજીભાઇ બીલપુડીવાલા, એચ. જે. એમ. ખરશેદજી, સંતોક નાનાભાઇ દાવર, કે. બી. સોરાબજી ડાકટર, દીનશાહ બરજોરજી એનજીનીયર, એરચ પેસ્તનજી ઘડીયાલી, નઉશીરવાન ફરામજી જાલનેવાલા, સોરાબ ફીરોજશાહ કાપડીયા, જાલ માનેકજી મોદી, રૂસતમ ધનજીભાઇ મોદી, કેખસરૂ સોરાબજી શેઠના, જેહાંગીર એદલજી સ્પેનસર, સોરાબ બરજોરજી વકીલ, લવજી શાપુરજી મોદી, કેખસરૂ નશરવાનજી સહીઆર અને જમશેદજી બી. દાદીબરજોર. એમાં પસાર થયલાકે મી૦ રૂસતમજી બીલીમોરીયાને બાલકીશણુ સુદામાજી પ્રાઇઝ અને જે. સી. લીસલોનો સોનાનો ચાંદ તેમજ એલ. એમ. એંડ એસ. ની બીજી પરીક્ષામાં પસાર થયલા મી૦ જાહાંગીર હોરમજી ઉનવાળાને શેઠ નશરવાનજી જાહાંગીરજી વાહાડયા સ્કોલરશીપ મલી હતી.

મી૦ નાદરશાહ ધનજીભાઇ દામરીએ મદરાસ યુનીવરસીટીની એલ. એમ. એંડ એસ. ની સેવટની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી.

બોમબે સેનીટરી એસોસીએશનની આગેવાની હેઠળ લેવામાં આવેલી એલીમેનટરી સેનીટરી પરીક્ષામાં નીચલા પારસી જવાનો પસાર થયા હતા :-મેશરસ શીયાવક્ષ અરદેશર પેમાસતર, મેરવાનજી રૂસ્તમજી આદરબાદ, દારબશાહ નશરવાનજી મારકર અને ફરામરોજ માણેકજી મેહેતા.

એલ. એલ. બી. ની સેવટની પરીક્ષા જે વરસમાં બેવાર લેવામાં આવે છે તેમાં નીચલા પારસીઓ પસાર થયા હતા :-પહેલા વરગમાં મી૦ બાપુજી દાદાભાઇ લામ; બીજા વરગમાં મેશરસ હોરમજી જમશેદજી ભરૂચા, ડોશાભાઇ કાવશજી બીલીમોરીયા, જમશેદજી નવરોજી દસ્તુર, માણેકજી એન. બોરી, કેખસરૂ માણેકજી સરવેયર, જમશેદજી મંચેરશાહ બીલીમોરીયા, હોરમજી સોરાબજી કાંગા અને કેખશરૂ હીરજી વહાડયા; વરગ વગરનામાં મે

સરથ કાવસજી અરદેશર ધાલા, કેખસરૂ જહાંગીર દીવેચા અને મંચેરજી પાલનજી મેહેતા. નીચલા ઉમેદવારો ૧૮મા કાયદા પ્રમાણે પસાર થયા હતા:–મેસરસ અરદેશર મેરવાનજી બહાદુરજી, સોરાબજી મંચેરજી મોબેદજીના અને હોરમજી અરદેશર વકીલ. એમાં પસાર થયલા મી૦ બાપુજી દાદાભાઇ લામને જડજ સ્પેનસર પ્રાઇઝ અને બનાજી સ્કોલરશીપ તેમજ પેહેલી એલ. એલ. બી. ની પરીક્ષામાં પસાર થયલા મી૦ પેસતનજી લીમજી પારખને કીનલોક ફોરબસનો સોનાનો ચાંદ અને ઇનામ મલયાં હતાં.

બેરીસ્ટરની પરીક્ષામાં મેસરસ રૂસ્તમ જીવણજી જમશેદજી મોદી, સોરાબજી આદરજી દલાલ અને ભીખાજી બેરામજી કાંગા પસાર થયા હતા.

મી૦ હોરમજદયાર કુંવરજી કોયાજી પલીડર જેવણુ હાઇ કોરટની અપેલેટ સાઇડ ઉપર બહોળી પ્રેકટીસ ધરાવતા હતા અને જેમણે એક વરસ સુધી પલીડર તરીકે કામ કરવાનું બંધ રાખયું હતું. એવણુની એડવોકેટ તરીકે નેમણુક થવાથી એવણે તા૦ ૨૨ મી જુને હાઇ કોરટમાં નામદાર મી૦ જસટીસ દીનશાહ ધ૦ દાવર સનમુખ હાજર થઇ હાઇ કોરટના એડવોકેટ તરીકે કામ કરવાના સરેશતાના સોગંદ લીધા હતા.

સોલીસીટરની પરીક્ષામાં મેશરસ હોરમજી બેજનજી બામજી, બાપુજી દાદાભાઇ લામ, રૂસ્તમજી સોરાબજી કેપટન અને રૂસ્તમ ફીરોશાહ મોદી પસાર થયા હતા.

મુંબઇની યુનીવરસીટીએ આ સાલથી એલ. એલ. એમ. યાને માસ્તર ઓફ લોઝની એક નવી કાયદાની ડીગ્રી માટેની પરીક્ષા શરૂ કીધી હતી, જે એલ. એલ. બી. કરતાં ચઢયાતી ડીગ્રીની છે, એમાં હાજર થયલા ૩ ઉમેદવારોમાંથી મી૦ જાહાંગીર સોરાબજી એ. રગામવાલા બી. એ., એલ. એલ. બી. પસાર થયા હતા.

હાઇ કોર્ટ પલીડરોની પરીક્ષામાં મી૦ અરદેશર ફરામજી બીલીમોરીયા પસાર થયા હતા.

મી૦ બેરામશાહ ધનજીશાહ નવરોજીએ મધરાસ યુનીવરસીટીની બી. એલ. ની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી.

એમ. એ. ની પરીક્ષામાં બધા મલી હાજર થયલા ૬૬ ઉમેદવારોમાંથી ૩૧ જણા પસાર થયા હતા, તેમાં નીચલા પારસીઓ હતા:–પાસ વરગમાં બાઇ હમાબાઇ રતનજી કોલાહ તથા મેસરસ રૂસ્તમજી સોરાબજી બીલીમોરીયા, દોરાબ નોશીરવાન ફરબસ, અરદેશર એચ. એ. વાહાડીયા, ફરામરોજ જમશેદજી જીનવાલા અને અરદેશર નશરવાનજી પેસતન જામાસ.

મી૦ રૂસ્તમ કાવસજી જાલે અલાહબાદ યુનીવરસીટીની એમ. એ. ની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી.

બી. એસ. સી. યાને બેચેલર ઓફ સાયનસની પરીક્ષામાં બધા મલી હાજર થયલા ૧૫ ઉમેદવારોમાંથી ૧૦ પસાર થયા હતા તેમાં નીચલા પારસીઓ હતા:–બાઇ જરબાનુ બમનજી એનજીનીયર, તથા મેસરસ એરચશાહ બમનજી ગીમી, કેકોબાદ સોરાબજી સંજાણા અને મનચેરશાહ ફરદુનજી મુલ્લા.

ઇનટરમીડયેટ સાયનસની પરીક્ષામાં બધા મલી હાજર થયલા ૩૫ ઉમેદવારોમાંથી પસાર થયલા ૨૧ જણામાં નીચલા પારસીઓ હતા:–બાઇ જરબાનુ બમનજી એનજીનીયર અને મેસરસ જાંહાંગીર ફરદુનજી દસ્તુર, એરચશાહ બમનજી ગીમી, કેખસરૂ પેશોતન સીનોર અને મનચેરશાહ ફરદુનજી મુલ્લાં.

બી. એ. ની પરીક્ષામાં બધા મલી હાજર થયલા ૪૭૩ ઉમેદવારોમાંથી ૨૮૫ જણા પસાર થયા હતા, તેમાં નીચલા પારસીઓ હતા:–પહેલા વરગમાં મેસરસ મેરવાનજી જમશેદજી આંટીયા, દીનશાહ મેરવાનજી નારગોલવાળા અને દારબ ખરશેદજી ડ્રાઇવર; બીજા વરગમાં બાઇ સુનાબાઇ બમનજી વાહાડયા તથા મેસરસ રૂસ્તમ કે. આલબલેસ, ફરામજી શાપુરજી દલાલ, ફરામરોજ મેરવાનજી દલાલ, માણેકજી ભીખાજી દારૂવાળા, નોશેરવાન જહાંગીરશાહ કોહીયાર, બરજોર ફરામજી મેહેતા, જમશેદજી મેરવાનજી પાવરી, જીવણજી ખરશેદજી તારાપોરવાળા, ફીરોઝ મેરવાન ખરેઘાટ, રૂસ્તમ મેરવાનજી આલપાઇવાળા, કેખસરૂ રૂસ્તમજી દોટીવાળા, જમશેદ દીનશાહ આંટયા, સોરાબ ખરશેદજી કનત્રાકટર, બેરામજી કાવસજી મીસ્ત્રી, મીનોચેહેર પીરોજશાહ મુલાં અને અરદેશર જમશેદજી સુનાવાલા; પાસ વરગમાં બાઇ પુતલીબાઇ બમનજી વાહાડયા તથા મેસરસ ફીરોઝશાહ બરજોરજી બીલીમોરીયા, કેખસરૂ બેજનજી કાપડીયા, એરચશાહ પેસતનજી દલાલ, રૂસ્તમ પેસતનજી ગાંધી, ધનજીશાહ ફરા

મજી કામદીન, ફીરોઝ ધનજીશાહ કોઠાવાળા, ફરદુનજી ફરામજી પારખ, કાવસશાહ માણે શાહ તાલીયારખાન, નશરવાનજી એમ. એન. વહાડયા, રૂસતમ જમશેદજી દસતુર, રૂસ્તમ શોરાબ ઇરાની, માણેકશાહ પેસતનજી મેહેતા, પોચાજી પેસ્તનજી પોચા, રૂસ્તમજી સોરાબ જી ગાંધી, પદમ કેરબાદજી એલાવીઆ, માણેકશાહ પીરોજશાહ કાપડીયા, રૂસ્તમ મેરવાન ખરેઘાટ, આદરજી સોરાબજી માદન, ફરામરોજ રૂસ્તમજી માદન, હોરમસજી ફરદુનજી મુલાં, બરજોર મનચેરજી વજીફદાર, પીરોશા રૂસ્તમજી વાડીયા, બેરામજી હોરમસજી ઘડીઆલી, જહાંગીર ફરામજી કોટવાલ, અરદેશર ડોસાભાઇ ઉમરીગર, એરચશાહ માણેકજી બહાદુરજી, હોશંગ નાદીરશાહ શરાફ અને હોરમસજી જહાંગીર કાંગા. એમાં પસાર થયલા મી૦ મેરવા ન જમશેદજી આંટયાને એલીસ સ્કોલરશીપ અને ડયુક ઓફ એડીનબરો ફેલોશીપ, મી૦ જીવનજી ખરશેદજી તારાપોરવાલાને શેઠ પીરોજશાહ મેરવાનજી જીજીભાઇ અવસતા અને પહેલવી સ્કોલરશીપ તથા મી૦ ફીરોજ મેરવાન ખરેઘાટને વર્ડસવર્થ સ્કોલરશીપ અને ઇનામ મળ્યાં હતાં.

બાઇ ડોશીબાઇ રૂશતમજી પટેલે લંડન યુનીવરસીટીની ઇનટરમીડીયતની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી.

અલાહબાદ યુનીવરસીટીની બી. એ. ની પરીક્ષામાં મેસરસ કાવસજી બમનજી પારખ અને જાહાંગીર એદલજી કુતાર પસાર થયા હતા.

ઇનટરમીડયટ આરટની પરીક્ષામાં બધી જ્ઞાતના હાજર થયલા ૬૬૧ ઉમેદવારોમાંથી ૩૬૭ પસાર થયા હતા તેમાં ૪૫ પારસી જવાનો અને ૧) બાનુ રોશન અરદેશર કરંજા વાલાં મલી ૪૬ પારસીઓ હતા. એમાં પસાર થયલા મી૦ જમશેદજી માણેકજી ઉનવાલાને શેઠ ફરામજી સોરાબજી ભાવનગરી સ્કોલરશીપ મલી હતી.

અલાહબાદ યુનીવરસીટીની ઇનટરમીડીયેટ પરીક્ષામાં મેશરસ કેકોબાદ સોરાબજી આં ટીયા અને કેખસરૂ અરદેશર દારૂખાનાવાળા પસાર થયા હતા.

પ્રીવીયસની પરીક્ષામાં બધા મલી હાજર થયલા ૧૨૩૬ ઉમેદવારોમાંથી ૫૦૩ પસાર થયા હતા તેમાં ૭૨ પારસી જવાનો અને ૮ બાનુઓ મલી ૮૦ પારસીઓ હતા. એમાં પસાર થયલા મી૦ જમશેદજી દીનશાહ ભેદવારને બાઇ આઇમાય ખરશેદજી આર. કામા સ્કોલરશીપ મળી હતી.

મેટ્રીકયુલેશનની પરીક્ષામાં બધા મલી હાજર થયલા ૨૫૩૫ ઉમેદવારોમાંથી ૧૧૨૧ જણાઓ પસાર થયા હતા તેમાં ૧૬૧ પારસી જવાનો હતા. એમાં બધા મલી હાજર થ યલી ૫૧ બાનુઓમાંથી ૩૯ બાનુઓ પસાર થઇ હતી તેમાં નીચલી પારસી બાનુઓ હતી:–બાઇઓ ગુલબાઇ જે. બહાદુરજી, મનીજેહ કે. કામા, ફરેની એ. એનજીનીયર, તેહેમીના એચ. ખંબાતા, શીરીન પેસતનજી લશકરી, પુતલી એચ. પેસીકાકા, સીલ્લા કામા, ધનબા ઇ પી. મેહેતા, બમનબાઇ પી. વીરજી, ગુલબાનુ ડી. જીનવાળા, શીરીન એસ. હોમાવાળા, ગુલબાનુ મેઘીરા, માણેકબાઇ મેઘીરા, મેહેરબાનુ વકીલ અને આવાંબાઇ એસ. સપેનસર. એમાં પસાર થયલા મી૦ શાપુરજી મનચેરજી રાજાને શેઠ ડોસાભાઇ ફરામજી કામા સ્કોલરશી પ તથા બાઇ ગુલબાઇ જમશેદજી બહાદુરજીને શેઠ બહેરામજી નશરવાનજી કોયાજી સ્કોલર શીપ અને રૂપાંનો ચાંદ મલ્યો હતો; તેમજ અલાહબાદ યુનીવરસીટીની મેટ્રીકયુલેશનની પ રીક્ષામાં પાંચ પારસી જવાનો ફતેહમંદ થયા હતા.

સ્કુલ ફાઇનલની પરીક્ષામાં બધા મલી હાજર થયલા ઉમેદવારોમાંથી ૩૦૪ પસાર થયા હતા, તેમાં નીચલા પારસીઓ હતા :–મેશરસ માણેકજી રૂસતમજી ગઝદર, પીરોશાહ ડોસાભાઇ કાતરક, બરજોરજી ડોસાભાઇ લવજી, રૂસતમજી બેરામજી પટેલ, ફરામજી માણેકજી વાઘમાર, જમશેદજી પાલનજી જંબુડીવાળા, રતનશાહ નરીમાન કાપડયા અને જેહાંગીર પેસતનજી મુનશી.

ખેતીવાડીની સેરટની પરીક્ષામાં બધા મલી હાજર થયલા ૨૫ ઉમેદવારોમાંથી ૨૧ જ ણા પસાર થયા હતા તેમાં મી૦ નોશીરવાન પીરોશાહ કામાકાકા હતા.

આરટ ડરોઇંગની પરીક્ષામાં બધા મલી હાજર થયલા ૪૮ ઉમેદવારોમાંથી ૪૫ જણા પસાર થયા હતા તેમાં નીચલા પારસીઓ હતા :–મેશરસ હીરાજી નવરોજી બારીયા, માણેકજી જીવણજી ભાઠેના, મેરવાનજી પાલનજી કાટગરા, માણેકશાહ બેજનજી કાતરક, નવરોજી અરદેશર

બાલા, જાહાંગીર હોરમજી મહેતા, બમન સોરાબ સંજાના અને બરજોર પેસતનજી સીરવઇ.

એલ. સી. ઇ. યાને સીવીલ ઇજનેરોની પરીક્ષામાં બધા મળી હાજર થયલા ૪૯ ઉમેદવારોમાંથી ૩૩ પસાર થયા હતા તેમાં નીચલા પારસીઓ હતા :–પહેલા વરગમાં મી૰ રતનશાહ ફરદુનજી મોતીવાલા; બીજા વરગમાં મેશરસ મહેરજીભાઇ ખરશેદજી વરયાવા, અરદેશર એદલજી કુપર, મેરવાન સોરાબજી કાપડયા અને મેરવાનજી ફરામજી સરવેયર. એમાં પસાર થયલા મી૰ રતનશાહ ફરદુનજી મોતીવાલાને શેઠ જમશેદજી દોરાબજી નાયગામ વાળાનું ઇનામ મલ્યું હતું.

મીકેનીકલ ઇજનેરની પરીક્ષા જે વરસમાં જુદી જુદી વખત લેવામાં આવે છે, તેમાં નીચલા પારસી જવાનો પસાર થયા હતા:–પહેલા વરગમાં મેસરસ દીનશાહ પેસ્તનજી મુનશી, હોરમજી એરચશાહ સુરતી, દાદાભાઇ નવરોજી ભગત, બેરામજી હોરમજી દુબાસ, સોરાબજી જીજીભાઇ બીલીમોરયા, બમનશાહ બેરામજી મેહેતા, સોરાબજી શાપુરજી હોમાવાળા, હોરમજી ફરામજી બનાજી, કામાજી રૂસ્તમજી કવીના, રૂસ્તમજી હોરમજી કોટવાલ, પોચા બરજોરજી લામ, જાલ ફીરોઝશાહ સુખડવાળા, હોરમસજી ફરામજી કામા, શીયાવક્ષ સોરાબજી દાવર, કેખશરૂ સોરાબજી ગઝદર, નવરોજી ભીખાજી જીજીના અને બેરામજી બમનજી શેઠના; બીજા વરગમાં મેસરસ દોરાબજી અરદેશર ડોકટર, માણેકશાહ બમનજી ઇનજીનીયર, કાવસજી ફરામજી પીઠાંવાળા, માણેકશાહ ફીરોઝશાહ કરાકા, જાહાંગીરજી ફરામજી કેરાંવાલા, સોરાબજી બમનજી એનજીનીયર, એરચશાહ પેસ્તનજી મીસ્ત્રી, હોરમજી હીરજીભાઇ ચીનાઇ, મનચેરશાહ હોરમજી ભાભા, હીરાજી ડોસાભાઇ ઇલાવયા, જમશેદજી ધનજીભાઇ કુપર, દીનશાહ દાદાભાઇ લાકડાંવાળા, રૂસ્તમજી ખરશેદજી વરીયાવા, જમશેદજી અરદેશર અંકલેસરયા, બેજનજી મેહેરજીભાઇ ધાલા, એરચશાહ મનચેરશાહ ચીનીમીની, બમનજી એદલજી અપારી, નવરોજી ભીખાજી વકીલ, કેશવજી એમ. દીવેચા, ધનજીભાઇ સોરાબજી એલાવીઆ, હોરમસજી દોરાબજી બીલીમોરીયા, માણેકશાહ સોરાબજી ઘાટીગરા, મેહેરજીભાઇ નવરોજી મીઠાઇવાલા, નશરવાનજી જામાસજી માસ્તર, રૂસ્તમજી કાવસજી દારૂવાળા, નરીમાન દાદાભાઇ દોરડી, જહાંગીર શાપુરજી દુબાશ, એરચશાહ રાણાજી વહાડીયા, ફીરોઝશાહ એચ. લાહેર, મરઝબાન બેજનજી દમરી, ફીરોઝશાહ શાપુરજી દુબાશ, બરજોરજી ધનજીભાઇ સીઓદીઆ, ધનજીશાહ નવરોજી પટેલ, પેસતનજી ફકીરજી એલાવીઆ, નશરવાનજી રૂસ્તમજી દારૂખાનાવાલા, ધનજીભાઇ પેસતનજી રાંદેલીયા, ફીરોઝશાહ ફરામજી દારૂવાળા, નવરોજી રૂસ્તમજી મીસ્ત્રી, કેકોબાદ ખરશેદજી એનજીનીયર, આદરજી પેસતનજી પટેલ, હોરમજી રૂસ્તમજી કામુસ, ખરશેદજી મેરવાનજી કુપર, બેરામજી આદરજી શરાફ, દીનશાહ જીવાભાઇ અખુરા, ફરામરોઝ દોરાબજી કાંગા, ફીરોઝશાહ બમનજી ખંભાતા, કાવસજી રૂસ્તમજી મીરઝાં, સોરાબજી રતનજી સતારાવાળા, માણેકજી નશરવાનજી ભમગરા, નશરવાનજી એચ. ઉમરીગર, યઝદેઝરદ માણેકજી વલસાડા, ફરામરોઝ ધનજીશાહ મહેતા, મનચેરશાહ રૂસ્તમજી ભવાનીશંકર, બરજોરજી દોરાબજી ગઝદર, જહાંગીર અરદેશર મોબેદજી, ફીરોજશાહ દોરાબજી શેઠના, લવજી બમનજી શરાફ, નશરવાનજી પાલનજી પટેલ, હીરજીભાઇ નશરવાનજી બનાજી, પાલનજી સોરાબજી ભરૂચા, બાપુજી દાદાભાઇ દોરડી, અને હોરમજી પદમજી શેઠના; ત્રીજા વરગમાં મેસરસ પીરોશાહ રતનજી ગીયારા, હોરમજી પાલનજી ફીટર, ફરામરોજ અરદેશર મીસ્ત્રી, હોરમજી એદલજી દરજી, અરદેશર બેરામજી તાડીવાલા, નાદીરશાહ હીરજીભાઇ અમરોલીવાલા, નાનાભાઇ કુવરજી ભાઠેના, દારાબશાહ ધનજીભાઇ મીસ્ત્રી, ગુશતાદજી એદલજી વેસુવાલા, કાવસજી દાદાભાઇ ડુંગોરે, નરીમાન ડોસાભાઇ વરીઆવા, રતનજી નશરવાનજી ગબા, શાવકશાહ નશરવાનજી દલાલ, રૂસ્તમ ખોદાદાદ ઇરાની, જાલ જમશેદજી ઇરાની, રતનજી સોરાબજી દારૂવાલા, જમશેદજી પીરોશાહ હોડીવાલા, કેખશરૂ બરજોરજી, કેખશરૂ રૂસ્તમજી દારૂવાલા, કેખશરૂ દાદાભાઇ સરકારી, જમશેદજી ધનજીભાઇ શરાફ નશરવાનજી નવરોજી મેહેતા, ફીરોઝશાહ જમશેદજી ફીટર, એદલજી જીજીભાઇ વેસુના, જાહાંગીર રતનજી દુમસીઆ, જાહાંગીર કાવસજી ફીટર, દારાશાહ ખરશેદજી પાલીઆ, એદલજી રતનજી ઘડીયાલી, સોરાબજી હીરજીભાઇ પારેખ, ગુસતાદજી ભીખાજી વાડીવાળા. દીનશાહ નવરોજી, જમશેદજી ફકીરજી પટેલ, દીનશાહ દોરાબજી માદન, દોરાબશાહ સોરાબજી ઉમરીગર, નશરવાનજી કાવસજી પટેલ, નાનાભાઇ રૂસ્તમજી પટેલ અને પીરોશાહ માણેકજી ખજોતીયા.

મી૦ સોરાબશાહ ફરામજી એસવાળાએ કાનપોરની મીકેનીકલ ઇજનેરની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી.

મી૦ રૂસતમજી જહાંગીર પટેલે કરાંચીમાં મીકેનીકલ એનજીનીયરની પરીક્ષા ફરસટ કલાસમાં પસાર કરી હતી.

વીકટોરયા જુબીલી ટેકનીકલ ઇનસટીટયુટમાં નામદાર સરકાર તરફથી ઉઘાડવામાં આવેલા મોટર મીકેનીકના ચહડયાતા વરગની પરીક્ષામાં નીચલા પારસી ઉમેદવારો પસાર થયા હતા:—મેશરસ બહેરામશાહ ન. કુપર, અરદેશર પી. પ્રેસ, આદરજી હો. તારાપોરવાળા, કુંવરજી જે. લેલીનવાળા, કેખશરૂ બી. પટેલ, રૂસતમ એમ. સેટીન, બમનજી ઇ. કાપડીઆ અને કેખશરૂ બી. ભરૂચા.

દરીયાવરધી ખાતાંના મરીન એનજીનયરોની લેવાયલી પરીક્ષામાં નીચલા પારસીઓ પસાર થયા હતા:—પહેલા વરગમાં મી૦ બેહેરામજી અરદેશર વકીલ; બીજા વરગમાં મેસરસ ફરામજી રૂસતમજી મીસ્રી, જમશેદજી નશરવાનજી ડરાઇવર, મનચેરશાહ માણેકજી ઉદવાડીયા, હોરમસજી ખરશેદજી ગઝદર અને ફરદુનજી દોરાબજી મેહેતા.

પુના જીલ્લામાં આવેલા ભામબુરડા ખાતેની પોલીસનાં કામકાજ માટેની તાલીમ આપનારી શાળાની પરીક્ષામાં નીચલા પારસી પસાર થયા હતા:—મેસરસ જહાંગીર રૂસતમજી સુખીઆ, નાદીરશાહ દાદાભાઇ શરાફ, નશરવાનજી નવરોજજી સદરી અને દારાશાહ કુંવરજી કંત્રાકટર.

ડીવીઝનલ ફોરેસટ ઓફીસર ડા૦ નોસીરવાન ગુસતાસપે કેનેરીસ ભાષાની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી.

મેસરસ જાલ કે. એન. કાબ્રાજી, શાપુરજી દારાશાહ, બેરામજી ફરદુનજી દાવર, નશરવાનજી કાવશજી પટેલ અને કેખશરૂ પેસતનજીએ મરાઠી ભાષાની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી.

સર જમશેદજી જીજીભાઇ આરટસ સ્કુલની ડરોઇંગની જુદી જુદી લેવાયલી પરીક્ષાઓમાં ડરાફટસમેનની પરીક્ષામાં મી૦ એમ. ડી. શેઠના, ડરોઇંગ ટીચરસ સરટીફીકેટમાં મેસરસ એન. એસ. શેઠના અને બરજોરજી પેસતનજી સેક્રેટરી પસાર થયા હતા.

ડા૦ બેહેરામ શીયાવક્ષ તારાપોરવાળાને બેકટીરીઓલોજી તથા આરોગય વીદયાનો ચઢતો અભયાસ કરવા સારૂ યુરોપ જવા માટે નામદાર નીઝામે ૨૦૦ પાઉંડની વારસીક સ્કોલરશીપ આપી છે જે બે વરસ સુધી ચાલુ રહેશે. તે ઉપરાંત મુસાફરીના ખરચ માટે ૬૦ પાઉંડ આપવામાં આવયા છે અને બે વરસ પછી તેવણ પાછા ફરશે તયારે ૬૦ પાઉંડની વધુ રકમ તેવણને આપવાને ફરમાવવામાં આવયું છે.

મી૦ રૂસ્તમ ડી. સીઓદીઆને લંડનની રોયલ એકેડમી ઓફ આરટસના પ્રેસીડંટ અને કાઉનસલે પોતાની સ્કુલમાં વગર પરીક્ષાએ ત્રણ વરસની મુદત માટે દાખલ કીધા હતા.

પારસી એમબયુલંસ બ્રીગેડ ડીવીઝન તથા સેંટ જોન એમબયુલંસ એસોસીએશન નામનું ખાતું જે ઈંગલંડમાં જાણીતા ગ્રહસ્થોની દેખરેખ હેઠળ ચલાવવામાં આવે છે તેની નેમ અકસ્માત વેળા અથવા એકાએક લાગુ પડેલી બીમારી વેળા ઇજા પામેલાં અથવા બીમારોને ડાકટર આવી પોંહાચે તે આગમજ તુરતાતુરત મદદ કેમ આપી શકાય તેને લગતું શીક્ષણ આપવાની છે. એ શીક્ષણ એટલું બધું તો ઉપયોગી છે કે કોલેજયનો, ધંધાદારીઓ વગેરે તેનો લાભ લે છે, એટલુંજ નહી પણ તબીબી કોલેજના વીદયારથીઓ પણ મોટી સંખયામાં એ શીક્ષણને લગતા વરગોમાં જોડાય છે. હાલમાં ક્રીકેટ, ફુટબોલ, હોકી પોલો, મોટોરકારનીવલ વગેરે મરદાનગીભરેલી રમતો પાછળ પણ નીશાળો અને કોલેજોના અધીકારીઓ પુરતું ધયાન આપતા હોવાથી એ રમતો વેળા અકસમાત થતાં પોતાની નીશાળના વીદયારથીઓ પણ તાબડતોબ પોતાના ભાઇબંધોને પ્રાથમીક મદદ કરી શકે તે માટે તેઓએ એ શીક્ષણ પોતાની નીશાળોમાં દાખલ કરવું ઇછવાજોગ છે. ગયે સાલ સર જમશેદજી જીજીભાઇ સ્કુલે તથા ટયુટોરીઅલ હાઇ સ્કુલે અને આ સાલ નયુ હાઇ સ્કુલ, ફોર્ટ હાઇ સ્કુલ, સુરત સર જમશેદજીની સ્કુલે એ શીક્ષણ દાખલ કરયું છે. એ શીક્ષણ માટે કશો લવાજમ લેવામાં આવતો નથી. ગયે સાલ નીચલા પારસી ગ્રહસ્થોએ એ એસોસીએશનને લગતી જુદી જુદી પરીક્ષાઓ પસાર કરી ચાંદો તથા સરટીફીકેટ મેળવયાં છે:—ચાંદ મેળવનારા:—મેશરસ એદલજી ફરામજી ખંબાતા, ફરેદુન નશરવાનજી મોતીશાહ, રૂસતમ પે

રતનજી ધાણુવાલા, સોરાબજી ખરશેદજી ભાયા અને ધનજીશાહ હોરમસજી આદરબહમન; ફર્સ્ટ એડની સરટીફીકેટ મેળવનારા:—મેશરસ કેખશરૂ કા. અમા, ખરશેદજી જ. મેહેતા, નશરવાનજી બેસમજી પટેલ, દોરાબજી ન. બારીઆ, માણેકજી હો. મીસ્રી, અરદેશર હો. પાલખીવાલા, શયાવક્ષ અ. કનફેકશનર, બમનજી ન. કાપડયા, નાદીરશાહ રૂ. પટેલ, રૂસ્તમજી એ. પાપા, શાપુરજી સો. બામજી, બમનજી બે. ખાન, હોરમસજી ફ. બામજી, કેખસરૂ જ. દસતુર, શીયાવક્ષ કા. ડ્રાઇવર, સોરાબજી રૂ. ઇજનેર, પાલનજી એ. ગોળવાલા, ટેમુલજી બ. લાહ, બમનજી હો. મેહેતા, નવરોસજી દા. મેહેતા, ધનજીશાહ બ. મીસ્રી, અરદેશર કે. મોદી, પીરોજશાહ ધ. નીરમવાલા, ફરામરોઝ હો. પારડીવાલા, હોરમસજી ટે. પારડીવાલા; મીનોચહેર ર. પારખ, રૂસ્તમજી મં. પોસ્ટવાલા, નરીમાન બે. સાહુ, બેહરામ હો. સંતોક, રતનજી પા. જરીગર, અરદેશર પે. આરટીસ્ટ, નવરોસજી ફ. દાવર-અને કેખસરૂ ફ. શરાફ, હોમર નરસીંગની સરટીફીકેટ:—મેશરસ હોરમસજી ફ. બામજી, શાપુરજી સો. બામજી, ફરેદુન ખ. બરડી, ધનજીશાહ સો. ભરૂચા, ફરામજી દા. મેહેતા, માણેક હો. મીસ્રી, ફરામરોઝ જાં. મીઠુજી અને નશરવાનજી બે. પટેલ; હોમ હાઇજીનની સરટીફીકેટ—મેશરસ સો. શા. બામજી, ફ. ખ. બરડી, અ. ડી. એદલબેહરામ, એ. ફ. ખંબાતા, કે. એ. માડન, ખ. જ. મેહેતા, ન. પે. મેહેતા, મા. હો. મીસ્રી, ફ. જાં. માઠુજી, ફ. ન. મોતીશાહ, મા. ફ. મુલાં, ધ. સો. નાઝીર, કે. સો. પટેલ, ન. બે. પટેલ અને રૂ. પે. થાણાવાળા.

પરચુટણ બનાવો.

અમદાવાદ ખાતે શેહેનશાહી પારસીઓના નવા વરસને દહાડે પારસી જીમખાનામાં બાનુઓ તથા ગૃહસ્થોની હાજરીમાં એક રમત ગમતનો મેલાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. એ વખતે અંગબલની, જુદી જુદી કસરતો કરવામાં આવી હતી તથા બીલીયરડ ટુરનામેંટ વગેરે રમતની મજાહ ચાખી મેલાવડો વીસરજન થયો હતો.

લંડન ખાતે નવા વરસનો દીવસ ખુશી ખુશાલીમાં ગુજારવા માટે ત્યાં વસ્તા ઘણાક બાનુઓ તથા ગ્રહસ્થોનો એક બેગો મેલાવડો સર મનચેરજી મેરવાનજી ભાવનગરીના પ્રમુખપણા હેઠલ એકઠો મળ્યો હતો. એને લગતી સરવે ગોઠવણ ત્યાના ઝોરાસ્ટ્રીયન ફંડની કમીટી તરફથી કરવામાં આવી હતી. આખી ટોલી બપોરના ૨॥ વાગે પેડીંગટન સ્ટેશન ઉપરથી ઉપડી મેડન હેડ ખાતેના સ્કીડલસ હોટેલમાં ઉતારો લીધો હતો. હયા સરવેનો ફોટો પાડવા પછી બધા જણાઓ સ્ટીમર ઉપર સવાર થઇ બે ત્રણ કલાક નદીની શેહલ કરી આવ્યા હતા. રાતે સરવે જણાઓએ એ હોટલમાં ખાણુ લીધા બાદ આખા દહાડાની મજાહ ચાખી આખી ટોલી પોત પોતાને મુકામે પાછી ફરી હતી. તેમજ એ દીને શેઠ જમશેદજી ફરામજી ભમગરાએ પોતાના મકાનમાં એક મેલાવડો કરી રાતે સરવેને ખાણુ આપ્યું હતું. એ મુજબ એડીનબરોગમાં વસ્તા સરવ જરથોસ્તીઓએ ત્યાના પારસી યુનીયનના પ્રમુખ શેઠ આર. એચ. અપુની આગેવાની હેઠલ એકઠા થઈ સટરલીંગ શેહરની મુલાકાતે ગયા હતા. જ્યા જોવા લાયક જગાઓએ ફરીહરી ત્યાથી પાછા ફરવા બાદ રાતે સઘલાઓએ સાથે ખાણુ લઇ ગાયન વગેરેની મજાહ ચાખી મોહેથી વીખેરાઇ ગયા હતા.

શેઠ માણેકજી હોરમજી મેનટીવાલી કસરતશાલાના મકાનમાં શેહેનશાહી ખોરદાદશાલને દીને એ કસરતશાલાના જરથોસ્તી સભાસદોએ પોત પોતામાં ઉભા કીધેલા ફંડમાંથી અરસપરસનો ભાઇચારો વધારવા તથા ઈનામો વગેરે વેહેચી આપવાનો એક મેલાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. સરૂઆતમાં ઉસ્તાદ શેઠ માણેકજીની તારીફમાં કેટલુંક વીવેચન કરવા પછી ચેલાઓએ જુદી જુદી કસરતો કરી બતલાવવા બાદ પારસી સભાસદોને રૂપાનાં ચાંદ, ચોપડી વગેરે ઇનામો વેંહેંચી આપ્યાં હતાં. જે પછી હાજર રેહેલાઓએ રીફ્રેશમેંટ લઇ મેલાવડો વીસરજન થયો હતો.

અતરેની જાણીતી ગાયન ઉતેજક મંડળીનો નવાં સાલની ખુશાલીનો મેલાવડો એ કલબના મકાનમાં ખોરદાદશાલને દીને કરવામાં આવ્યો હતો. શરૂઆતમાં સભાસદોના બાલકોએ જુદા જુદા ગીતો ગાયા હતા, તેમજ મીસ રતા નવલ નાયગામવાલાએ સીતાર ઉપર ઘણા સરસ ગીતો ગાઇ

સંભલાવ્યા હતા. એ પછી બાલકોને સ્કોલરશીપો તથા રમકડા વગેરેના ઇનામો વેહેચી આપવા બાદ રાતે હાજર રહેલાઓએ ખાણું લઇ વીખેરાઇ ગયા હતા.

ધી વેજીટેરીયન કલબ તરફથી ખોરદાદશાલની ખુશાલીમાં ધી ફરામજી કાવશજી ઇનસટીટયુટમાં શમસુલ ઓલમાં એરવડ જીવણજી જમશેદજી મોદીના પ્રમુખપણા હેઠલ સરવે જરથોસ્તી બાનુઓ તથા ગૃહસ્થોની હાજરીમાં એ દીને સાંજે સરૂઆતમાં ખાસ ચુંટી કાઢેલી ભેગી બંદગી કરવામાં આવી હતી. એ પછી જુદા જુદા ગ્રહસ્થોએ પ્રસંગને અનુસરતા ભાષણો કીધા બાદ મેલાવડો વીસરજન થયો હતો. વલી એ કલબ તરફથી સવારના ફોટમાં માણેકજી શેઠની અગીયારીમાં એક જાહેર જશન બી કરવામાં આવ્યું હતું.

મી૦ આર. પી. લેડલો એમ. પી. તરફથી હીંદની ચોકસ રાજદ્વારી બાબદો ઉપર માંગવામાં આવેલાં ઈનામી વીષય માટે સઉથી સરસ વીષય લખનાર તરીકે ફતેહ મેળવનાર અત્રેના મી૦ એચ. પી. મોદીને રૂ૨૦૦૦ નું ઈનામ મળ્યું હતું.

મુંબઇ યુનીવરસીટી તરફથી કારલાઇલ એક તવારીખનવેશ તરીકેના વીશય ઉપર માગેલા એક રેસાલામાં આ વખતે ફતેહ મેળવનાર એલફીનસટન કોલેજવાળા મી૦ મેરવાનજી જમશેદજી આંટી-યાને શેઠ હોમજી ખરશેદજી દાદી પ્રાઇઝ મળયું હતું.

ખા૦ બા૦ ડા. એન. એસ. ચોકસીએ મરકીના સંબંધમાં શોધ ખોલ ચલાવવા માટે ઉઠાવેલી જેહમતની પીછાનમાં ફ્રાનસની એકેડમી ડ મેડસીન તરફથી ડા. ચોકસીને એક બ્રોનઝનો ચાંદ એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

સુરત એજનસીના ડાંગના જંગલમાં તા૦ ૧૦ મી સપટેમબર ૧૯૦૭ ને દીને ત્યાના ભીલ લોકોએ કરેલા હુલડ વખતે હુલડખોરો હથીયારબંધ થઇ ત્યાનાં દીવાનને ત્યાં જતા હતા તેટલા ભીલોને ઉબડાર્ક આપી બાઈ ધનબાઇ તે મરહુમ શેઠ એદલજી નશરવાનજી વાંસણુયાના વીધવાએ પોતાની દારૂની દુકાને એસાડી દીવાનને છુપી ખબર આપી હુલ્લડખોરો સામે તૈયાર રહેવાની ચેતવણી આપી હતી. બાઇ ધનબાઈની આ મદદ માટે નામદાર સરકારે એવણનો ઉપકાર માનનારૂ સરટીફીકેટ આપ્યુ હતું.

છોટા ઉદેપુરના મયુનીસીપલ સેક્રેટરી શેઠ જામાસજી રૂસતમજી પોસટવાળાની લાંબી મુદતની ખંતીલી સેવાઓની પીછાન તરીકે છોટા ઉદેપુરના નામદાર મહારાજા ફતેહસીંગજીએ શેઠ પોસટવાળાને એક બંદુકની ભેટ કરી હતી.

સોલધરા ગામના પટેલ શેઠ ફકીરજી કુવરજી ચારનાંને સારી નોકરી બજાવવાં માટે સુરત જીલ્લાના કલેકટરે ચીખલી ગામમાં તા૦ ૬ ઠી મારચને દીને પાઘડીનું ઇનામ આપ્યું હતું તેમજ ૧૮૬૭ના પોલીસ એકટની ૧૫ મી કલમનો પાવર (પાચ રૂપ્યાં દંડ તથા ૨૪ કલાક કેદમાં રાખવાનો) પણ આપ્યો હતો.

આગસ્ટ ૧૯૦૭ માં રમાયલી ત્રાયંગયુલર મેચોમાં પારસીઓએ મેલવેલી જીત માટે એમા ભાગ લેનારા નીચલા દરેક પારસી ખેલાડીઓને સોનાનું એકેક ઘડીયાલ તા૦ ૨ જી મેને દીને મલેલી પારસી જીમખાનાની સભા વખતે એનાયત કરવામાં આવ્યું હતું.—ડા૦ પાવરી (કપટન), મેસરસ કે. એચ. મીસ્ત્રી, કે. બી. મીસ્ત્રી, વલસાડા, મેહેરહોમજી, ડી. ઇ. મોદી, મુલ્લાં, વારડન, એસ. ચોથીઆ, ડી. સી. દારૂવાળા અને ડી. એન. રાજા (મોટો.)

શેઠો આર. પી. મેહરહોમજી અને હોમી એફ. મુલ્લાએ આગસ્ટ ૧૯૦૭માં રમાયલી ત્રાયંગયુલર મેચમાં બેટીંગમાં સારો દેખાવ કરવા માટે પારસી બેરોનેટ ક્રીકેટ કલબ તરફથી તા૦ ૨ જી નવેમબરને દીને ખાણાનો મેલાવડો કરી એ બેઉ જણાઓને એકેક પરસ એનાયત કરવામાં આવી હતી. તેમજ શેઠ દીનશાહ માણેકજી પાવરીએ ઉપલી મેચમાં ૫૭ રનનો સારો સ્કોર કરવાથી એવણને લીબરલ ક્રીકેટ કલબે રૂ ૪૦ ની કીમતનું રૂપાનું કપ ભેટ આપ્યું હતું.

લીગ મેચમાં શેઠ દાદી એમ. રાજાએ બેટીંગમાં અછો દેખાવ કરવાથી ઉપલાં મંડલના સથાપક મી૦ લેસલીએ સોનાનો ચાંદ ભેટ આપ્યો હતો તેમજ ત્રાયગયુલર મેચમાં સારો સ્કોર કરવા માટે એવણને શેઠ જમશેદજી પટેલ તરફથી એક બેટ ભેટ આપવામાં આવ્યું હતું.

શેઠ જમશેદજી જે. વાસનીયાને હોંગકોંગ ખાતે રમાયલી મેચોમાં બેટીંગમાં પેહેલે નંબરે આવવા માટે ત્યાની પારસી ક્રીકેટ કલબે સોનાનો ચાંદ ભેટ આપ્યો હતો.

હેરીસ ચેલેંજ શીલડને લગતી મુંબઇની હાઇ સકુલોની ક્રીકેટ મેચમાં આ વરસે ચેમપીયન નીવડેલી ફોરટ એંડ પ્રોપ્રાયટરી સકુલના ક્રીકટરો મેસરસ ડોસાભાઇ એફ. દારવાળા, રૂસતીમ એસ.

પંથકી, દીનશા ડી. ડરાઇવર અને તેમુરશ આર. પારખને એ સ્કુલના એક હીતેચ્છુ તરફથી તા૦ ૭ મી નવમબરે સોનાનાં બટનો તથા રૂપાનું કપ વગેરે ભેટ આપવામાં આવ્યાં હતાં.

જાણીતા ક્રીકેટર શેઠ કેકી માણેકશાહ મીસતરીએ ગયા નવેમબર માસમાં લાહોર યુરોપ્યન જીમખાના અને મુલતાનના યુરોપ્યનો વચ્ચે રમાયલી મેચમાં ૨૧૧ રનનો મોટો સકોર કરવાથી એવણને લાહોરના યુરોપ્યન જીમખાના સભાસદ નેમવામાં આવ્યા હતા.

ખા૦ બા૦ કેપટન દીનશાહ ડોસાભાઇ ખંબાતાને ૨૦ વરસની લાંબી નોકરી બજાવવા માટે નામદાર બ્રીટીશ સરકારે લોંગ સરવીશ મેડલ આપી નવાજ્યા હતા. વલી એવણને ગયા જુલાઈ માસમાં વોલનટીયર ડેકોરેશન એનાયત કરી એજ મહીનામાં પુણાની વાલંટીયર કોરના કામચલાઉ કમાનડર પણ નેમવામાં આવ્યા હતા. કેપટન ખંબાતા ૩૨ વરસની લાંબી નોકરી બજાવી રીટાયર થવાથી એવણના માનમાં પુણાના રહીશોએ તા૦ ૧૪ મી ડીસેમબરે એક ઇવનીંગ પારટીનો મેલાવડો ખંડવાની મેનશનમાં કરયો હતો. જ્યાં ખા૦ બા૦ નવરોજી ડી૦ ખંડાલાવાળાએ એવણની તારીફમાં વીવેચન કરતા જણાવયું હતું કે એવણે પોતાના ઓધ્ધાની ફરજો ઘણી સરસ રીતે બજાવી પોતાના ઉપરી અમલદારોના વખાણ મેલવવા પામયા હતા, તથા પોતાના હાથ હેઠલના પારસી બીરાદરોને પોતાથી બનતી મદદ કરી તેઓનો ચાહ મેલવયો હતો.

પુણા વાલનટીયરવાલા સારજંટ આર૦ એચ૦ નીમચવાલા ગયા નવેમબર માસમાં મીરત-ખાતે નીશાનબાજીમાં સારો દેખાવ કરી મીરત કંપની સવીપ સુધા લગભગ રૂ ૧૩૫ ની કીમતના છ ઇનામો જીતી ગયા હતા. વલી ટાઇગરસ હેડની મેચમાં એવણે એક રૂપાનું ઘડીયાળ તથા બીજી હરીફાઈમાં રૂપાનો ચમચો મેલવ્યો હતો. એ ઉપરાંત મી૦ નીમચવાલાને ગયા અકટોબર માસમાં પુણામાં રમાયલી નીશાનબાજીની મેચમાં પેહલા આવવાથી સરદાર દોરાબજી પદમજીની યાદગારી માટે એમના કુટુંબીઓ તરફથી અપાયલું રોકડ ઇનામ તથા રૂપાનો ચાંદ મલ્યો હતો.

મલબાર વોલંટીયર રાઇફલ કોરવાળા સારજંટ હોશંગ કાવશજી હીરજી માલેગામવાળાએ આખા મલબારમાં નીશાનબાજીમાં સઉથી વધુ મારક મેલવવાથી એવણને સોનાનો ચાંદ મલયો હતો.

અતરેના જાણીતા એરવદ રૂશતમજી એજનજી રાનજીએ મરહુમ લેફટેનન્ટ કરનલ સરજયન ડા૦ એદલજી માણેકજી દામલાની યાદગારીમાં નવસારીમાં અંગબળની કસરતના ઉત્તેજન માટે આ વરસથી ચાંદોનું ઇનામ આપવાનું શરૂ કરવાથી તેને સારૂ ઉતેજન લાયકના ત્યાના બે પારસી ઉસ્તાદ બીરાદરો મેસરસ માણેકજી અને ફરામજી પેસતનજી બારીયાને પસંદ કરવામાં આવયાથી તા૦ ૨૦ મી સપટેમબરે ત્યાંના લુઇસી કુઇનાં મેદાનમાં થયલા ગણપતીના મેલાવડા વખતે એ બંને બીરાદરોએ કસરતના કેટલાક પ્રયોગો કરી બતાવ્યા બાદ સુબા સાહેબ રા૦ બા૦ માણેકલાલ શાકરલાલ દેશાઇએ એ બંને ઉસ્તાદો મેસરસ માણેકજી તથા ફરામજીને અકેકો ચાંદ એનાયત કરી એરવડ રૂસ્તમજી રાનજીએ અંગબળની કસરતને ઉતેજન આપવાની કરેલી પેહલ માટે કેટલુંક વીવેચન કરયું હતું.

મી૦ હોમી એસ૦ ડાકટરે તા૦ ૬ થી એપ્રીલને દીને સાંજે ટયુટોરીયલ સ્કુલના હોલમાં ભારી વજન ઉચકવાના કેટલાક પ્રયોગો કરી બતાવયા હતા. તેમાં લાંબા સુઈ જઇ માથા પાછલ ૧૪૦ રતલનો બોજો મુકી તે બે હાથે કોઈનીબી મદદ વગર છાતીપર લાવી તેપર એક ભારી વજનના માણસને બેસાડવામાં આવયો હતો. તેમજ એક ભારી બોજો માથા પાછલ મુકી પગવતી ખેંચી પગ તે સાથ સીધા કીધા હતા. આ પ્રયોગ માટે મી૦ હોમીને શેઠો દાદી એફ. મુલ્લા, એન. બી. દારાબશેઠ અને બી. દી. શાહ તરફથી એક સોનાનો ચાંદ આપવામાં આવયો હતો.

મી૦ કાવસજી પાલનજી ખટાઉની આલફરેડ નાટક મંડળીએ સીંગાપોર ખાતે કેટલાક નાટકો કરવાથી ત્યાના રહીશો તથા વખાણનારાઓએ ગયા અકટોબર માસમાં મી૦ કાવશજીને ડાલર ૧૨૦૦ ની કીમતનો એક હીરાજડીત મેડલ એનાયત કીધો હતો. એ મુજબ એ નાટકી ટોલીએ ગયા એપ્રીલ માસમાં સીલોન ખાતે કેટલાક ખેલો કરવાથી, તા૦ ૮ મી જુલાઇની રાતે અસીરે હીરસના ખેલ દરમ્યાન ત્યાનાં જરથોસતી રહીશો તરફનો એક હીરા જડીત સોનાનો ચાંદ ત્યાના જાણીતા રહીશ શેઠ મનચેરજી ફરામજી ખાને મી૦ કાવશજીને ભેટ આપ્યો હતો તથા શેઠ ખાને એ આખી કંપનીને તા૦ ૧૦ મી જુલાઇની રાતે પોતાના ફરામજી હાઉસમાં એક જયાફત આપી તે વખતે શેઠ મનચેરજીએ પોતાની પેઢડી તરફથી એક સોનાનો ચાંદ મી૦ કાવસજીને ભેટ કીધો હતો. તા૦ ૧૨ મીએ મી૦ કાવસજી ખટાઉએ પોતાની નાટકશાળામાં સીલોનના જરથોસ્તીઓને નોતરી

ખાણું આપયું. જ્યાં સીલોનના રહીશ મી૦ દાદાભાઈ નશરવાનજીએ મી૦ ખટાઉની ટોલીને આપેલી મદદ માટે શેઠ મનચેરજી ખાનના હાથે એવણુને એક પરશ મી૦ કાવશજી તરફથી ભેટ આપવામાં આવી હતી.

મી૦ સી. ડી. પટેલની નવી પારસી વીકટોરીયા થીયેત્રીકલ કંપનીએ હેદરાબાદ ખાતે તા૦ ૮ મી દીસેમબરે રાતે અલીગઢ કોલેજને લગતી નવાબ મોહીસીન ઉલ મુલ્ક સ્કોલરશીપ ફંડના લાભ અર્થે ધુપ છાવનો નાટક કરી ખેલની સઘલી આવક ભેટ આપવાથી એ ફંડની કમીટીએ મી૦ પટેલને સોનાનો ચાંદ ભેટ આપ્યો હતો. વળી એ કંપનીએ તા૦ ૧ લી જાનેવારીએ હેદરાબાદ ખાતે ગઉરક્ષા ફંડના લાભ માટે ધુપ છાવના ખેલની સઘલી આવક એ ફંડમાં આપવાથી મી૦ પટેલને એ મંડલી તરફથી સોનાનો ચાંદ આપવામાં આપ્યો હતો. તેમજ તા૦ ૨૧ મી જાનેવારીએ પરસ કલબના લાભ માટે ખેલ કરી તેની આવક ભેટ આપવાથી શેઠ પટેલને ચાંદીનું વાઝ ભેટ મલ્યું હતું.

શેઠ શાવકશા હોરમસજી કનત્રાકટરને પલીમથના પ્રદરશનમાંથી કાચ ઉપરના નકસીકામ માટે તથા શોધો માટે ચેમપીયન શીલ્ડ તથા ડીપલોમાં ઓફ ઓનર તથા એવાજ પ્રકારની કારીગરી માટે બ્રીટીશ સાયનટીફીક સોસાયટીનો રૂપાંનો ચાંદ, એડીનબરોના પ્રદરશનમાંથી ફોટોગ્રાફીક ચીત્રો માટે એક સોનાનો તથા એક રૂપાનો ચાંદ તેમજ ઓનરેબલ મેનશનની સરટીફીકેટ એજ હુનર માટે વીઆરસાઇડ કેમેરા કલબના ફોટોગ્રાફીક સોસાયટીના પ્રદરશનમાંથી મલી હતી.

મુંબઈની આરટ સોસાયટી તરફથી ચીત્રકળાના નાદર હુનરનું જે વારસીક પ્રદરશન ગયા માર્ચ માસમાં ટાઉનહાલમાં ભરવામાં આવ્યું હતું તેમાં શેઠ એમ. એફ. પીઠાંવાળાને શેઠ જે. એમ. ફરામજી પટેલની મોટા કદની તસવીર માટે સોસાયટીનો સોનાનો ચાંદ, બાઇ સુનાબાઇ જશાવાળાને હીંદુ મંદીરના દેખાવવાળા ઓઇલ પેંટ ચીત્ર માટે મેસરસ ધરમશી અને નરોતમ મોરારજી ગોકલદાસવાળું રૂ. ૫૦ નું ઇનામ, મીસ એસ. એચ. દાદીબરજોરને ઘરના ડેકોરેશનના ડીઝાઇન માટે શેઠ દોરાબ જમશેદજી તાતાવાલું રૂ. ૫૦ નું ઇનામ અને શેઠ જે. એસ. તારાપોરવાળાને ગામડાની જીંદગી, ગામડાનો ગવઇયો, જીંદગીભર મેહેનત કરવાનેજ સરજેલો મજુર વગેરે ૭ સબીહો માટે સર જમશેદજી જીજીભાઈવાલું રૂ. ૫૦ નું ઇનામ મલયું હતું.

કલકતા ખાતે ઇંડીયન સોસાયટી ઓફ ઓરીયેંટલ આરટ તરફથી જાનેવારી મહીનામાં ભરાયલા ઓરીયેંટલ ચીતરોના પ્રદરશનમાંથી શેઠો પેસતનજી બમનજી તથા એ. ડી. તવરીયા દરેકને રોકડ રૂ ૫૦નું ઇનામ મળ્યું હતું.

મદરાસનાં ચીત્રકલાનાં પ્રદરસનમાંથી શેઠ અરદેશર દીનશાહ તવડયાને પેંનટીગના નમુના માટે એક રૂપાનો અને બે બ્રોનઝના ચાંદો તથા શેઠ રૂશતમ ડી. સીઓડયાને એક રૂપાનો ચાંદ મલ્યો હતો.

સીમલા ખાતે ગયા આગસ્ટ માસમાં ચીત્રકળાના ભરાયલા પ્રદશનમાં શેઠ એમ. એફ. માઠાવાળાને શેઠ જે. એમ. ફરામજી પટેલના પોરત્રેટ માટે એ સોસાયટીનું ઇનામ અને શેઠ એ. ડી. તવરીયાને એક સાધુના પીકચર માટે મી૦ હુસેન બખશવાળું ઇનામ મળ્યું હતું.

ભાવનગર ખાતે ગયા એપ્રીલ માસમાં ભરાયલા ઇનડસ્ત્રીયલ એકઝીબીશનમાં બાઇ બીખાઈજી લી. પાલમકોટને લેસના નમુના માટે સોનાનો ચાંદ, શેઠ પીરોશાહ દારાજી મીરજાને મશીનરી માટે સોનાનો ચાંદ, શેઠો મેહરજીભાઈ દાદાભાઇ પટેલની કંપનીને હારનેસ માટે સોનાનો ચાંદ, શેઠો હોમી હોરમની કંપનીને મશીનરી માટે સોનાનો ચાંદ અને બાઇ શીરીનબાઇ હીરજીભાઇ મારકરને કસબી કારીગરીની સાડી માટે સોનાનો ચાંદ; તથા શેઠ અરદેશર ડી. તવડયાને પેંટીંગ માટે રૂપાનો ચાંદ, શેગામવાલા શેઠો આર. એમ. દારૂવાળા એન્ડ સનસને ચટણી અચાર માટે રૂપાનો ચાંદ અને શેઠ હો. રૂ. બનાને પરફયુમરી માટે રૂપનો ચાંદ મળ્યા હતા.

સુરત ખાતે સને ૧૯૦૭ના મારચ માસમાં પ્રાંતીક કોનફરનસના સંબધમાં ભરાયલા ઉધ્યોગ હુનરનાં પ્રદરશનમાં શેઠ અરદેશર રૂશતમજી કનફેકશનરને ખાંડના બંગલા માટે સોનાનો ચાંદ અને શેઠ નશરવાનજી પાલનજી બેજનજી કોટવાલને હાથનાં દરોઇંગ વરકસ માટે કાંસાનો ચાંદ મળ્યા હતા.

કરાંચી ખાતે ગયા દીસેમબર માસમાં ભરાયલાં સ્ત્રીઓના હાથનાં નમુનાવાળા પ્રદરશનમાં મીસ બચુબાઇ પંથકીને રેસમ ઉપર તારવતી કરવામાં આવેલાં ભરત કામ માટે સોનાનો ચાંદ તથા માસીસ એરચ એન. ખરેગાટને જાળીના ગુથણ કામ માટે, મીસ સુનાબાઈ દસ્તુરને તારના ભરત કામ માટે, મીસ બીખાઇજી બીલીમોરીયાને રીબન વરક માટે, મીસ જરબાઈ કરાણી તથા મીસ એમ. પી. ખરેગાટને ચીત્ર કળા માટે એવોને રૂપાના ચાંદો તથા સરટીફીકેટ આપવામાં આવ્યાં હતાં.

મોટોર યુનીયન ઓફ વેસટરન ઇંડિયા તરફથી ઓટોમોબાઇલનું પ્રદરશન અને મોટોર જીમખાનાનો અખાડો ગયા મારચ માસમાં થયો હતો તે વખતે પ્રદરશનમા મોટોર ગાડીઓ મેલનારાઓમાં શેઠ હોરમજી સોરાબજી સનસને રૂપાનો ચાંદ અને ડીપલોમાં, ફોરટ કોચ ફેકટરીના માલેક શેઠ પેસતનજી બી. પરેસને ગાડીના તયાર કરેલાં ખોખા માટે સોનાનો ચાંદ અને ડીપલોમાં મળ્યા હતા.

ફ્રીમેસનોની લોડજ રાઈઝીંગસનનો વારસીક મેલાવડો તા૦ ૨૮ મી જાનેવારીએ ફ્રીમેસન હોલમાં થયો હતો તે વખતે એ લોડજના પાસટ માસતર શેઠ નવરોજજી જીવનજી ગજદર જેઓ ગ્રાંડ લોડજના પાસટ સબસટીટયુટ ગ્રાંડ માસતર છે તેઓ હજુર પોતાની લોડજના ભલાં માટે ઉલટથી ભાગ લેતા હોવાથી એ લોડજના બીરાદરો તરફનું કારીગીરીવાળુ ચાંદીનું એક બોલ ગ્રાંડ માસતર કરનલ ફેરમેને ઘટતા શબદોમાં શેઠ નવરોજજીની તારીફ કરી એનાયત કીધું હતું.

શેઠ રૂશતમજી બીલીયા કરાંચીની મેસરસ રાલી બ્રધરસની આફીસની નોકરી છોડી જાથુકના મુંબઇ આવેલા હોવાથી એવણના દોસ્ત તથા વખાણનારાઓએ તા૦ ૩ જી મે ને દીને ત્યાના પારસી જીમખાનામાં એક મેલાવડો કરયો હતો. એ વખતે ત્યાના વેપારી શેઠ નશરવાનજી મેહેતાએ મી૦ બીલીયાએ કરાંચીના પારસીઓને સર અવસરે કરેલી મદદો માટે એવણની તરીફમાં કેટલુક વીવેચન કરવા પછી મીસીસ નશરવાનજી મેહતાએ શેઠ બીલીયાને આશરે રૂપ્યા બારસોની પરસ એનાયત કીધી હતી. રાતે ખાણુ લઇ સરવે વીદાય થયા હતા.

શેઠ કાવશજી રૂશતમજી બાટલીવાલાએ બેલગામની અંજુમનની ૧૫ વરસ સુધી બજાવેલી સેવાની પીછાનમાં એવણના માનમાં તા૦ ૫ મી એપ્રીલે શેઠ બાઇસની દરેહમેહરમાં ત્યાની પારસી અંજુમન તરફથી એક મેલાવડો કરી ડા. બાઇસે શેઠ કાવશજીએ આપેલી મદદ માટે ઉપકારમાંની અંજુમન તરફથી એવણને એક સોનાનું ઘડીયાલ ભેટ આપયું હતું.

રંગુનના પોસ્ટ માસ્તર જનરલ શેઠ કાવશજી લાલકાકા પેનસનપર રીટાયર થવાથી એવણના માનમાં તા૦ ૮ મી મારચે એવણના બંગલામાં એક મેલાવડો કરી શેઠ મેરવાનજી કાવશજી કપતાને એવણની તારીફમાં ટુંક વીવેચન કરી ત્યાની પારસી કલબના મેમબરો તરફનું સોનાનું ઘડીયાલ શેઠ લાલકાકાને એનાયત કીધુ હતું.

કાશમીરના સેનેટરી સુપરીનટેનડન્ટ ડા. સોરાબજી પેસતનજી શરાફ ચઢતા અભીયાસ માટે ગયા મારચ માસમાં વેલાત ઉપડી જવાથી અને ત્યા કોલેરા ફાતી નીકળ્યો તે વખતે ત્યાંના જરથોસ્તીઓને પોતાની કીમતી મદદ આપેલી હોવાથી ડા. સોરાબજીને એવણના મીત્રો તથા વખાણનારાઓ તરફથી એક સોનાનું ઘડીયાલ ભેટ આપવામાં આપયું હતું. તથા ત્યાની જમ્મુ કોલેજના પ્રીનસીપલ પ્રો. દાદીનાએ ડા. સોરાબજીના માનમાં એક ખાણું આપ્યું હતું.

કુંડલાની દરબારી ડીસપેનસરીના વડા તબીબ ડા. બમનજી દાજીભાઇની બદલી તાલજા ખાતે થવાથી અને એવણે મરકીના વખતમાં ત્યાની પ્રજાની સારી સેવા બજાવવાથી એવણને ત્યાની પ્રજા તરફથી વીદાયગીરીનું માન આપવાનો એક મેલાવડો ત્યાના વડા જડજ મી૦ ઠાકોરદાસ નવલચંદના મકાનમાં કરવામાં આવ્યો હતો. એ વખતે મામલતદાર શેઠ હોરમજશાહે ડા. બમનજીએ બજાવેલી સેવાની સ્તુતી કરી ત્યાની પ્રજા તરફનું સોનાનું એક ઘડીયાલ એવણને એનાયત કીધું હતું.

શેઠ એદલજી જાહાંગીરજી કોબલા બરોડા રેલવેમાં ગારડ તરીકે ૩૫ વરસની લાંબી નોકરી બજાવી રીટાયર થવાથી એવણના માનમાં એક મેલાવડો ડા. રૂબીનના પ્રમુખપણા હેઠલ તા૦ ૧૫ મી જાનેવારીને દીને ગારડો તથા રેલવે સ્તાફ તરફથી કરવામાં આવ્યો હતો. જે વખતે શેઠ કોબલાની તારીફમાં કેટલુક વીવેચન કરી રેલવે સ્ટાફ તરફથી એક વીટી ભેટ આપવામાં આવી હતી.

સેનચરી મીલના સાઈઝીંગ માસતર શેઠ પાલનજી પીરોશાહ પટેલ એ મીલ સાથનો સંબંધ છોડી જવાથી એવણના માનમાં તા૦ ૩૧ મી જુલાઇએ ડા. જોહબક્ષ થાણેવાલાના પ્રમુખપણા હેઠળ એક મેલાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. જયાં પ્રમુખે શેઠ પાલનજીની સેવાની તારીફ કરી એવણને સોનાના ઘડીયાલ સાથ એક માનપત્ર એનાયત કયું હતું.

ધી બમનજી પીટીટ મીલના સાઈઝીંગ માસતર શેઠ ધનજીભાઈ ફરામજી ગઝદર મીલ સાથનો સંબંધ છોડી જવાથી એ મીલના કપડાં ખાતાના કામદારોએ એક મેલાવડો શેઠ ડોશાભાઈ મા૦ વાહાડયાના પ્રમુખપણા હેઠળ કરયો હતો. પ્રમુખે શેઠ ગઝદરની સેવાની સ્તુતી કરી એવણને માનપત્ર સાથ એક સોનાનું ઘડીઆલ અને રૂપાનું ફુલાવરવાઝ તથા જગ ભેટ આપ્યા હતા.

શેઠ ખરશેદજી કાવશજી ફોજદાર તે હુબલીની સધરન મીલના મેનેજર એ મીલ સાથનો સંબંધ છોડી જવાથી એવણના માનમાં એ મીલના માણુસોએ એક મેલાવડો તા૦ ૨૪ મી મે ને દીને ત્યાના

મ્યુનીસીપાલ હોલમાં એ મીલના સેકરેટરી મી૦ ડી. યેટશના પ્રમુખપણા હેઠલ કરયો હતો. પ્રમુખે શેઠ ખરશેદજીની અઢાર વરસની નોકરીની સ્તુતી કરી એવણુને માનપત્ર સાથ એક ચાંદીતું કપ અને બે વાઝો ભેટ આપ્યા હતા.

એડીનબરો પારસી યુનીયનનાં સ્થાપક શેઠ રૂસતમજી હીરજીભાઈ અપ્પુ મુંબઇ આવવા ઈંગ્લંડથી ઉપડયા તે આગમજ એ યુનીયનનાં સભાસદો તરફથી ગયા આગસ્ટ માસમાં એવણે એ યુનીયન માટે બજાવેલી બીનસવારથી સેવાની તારીફ કરી શેઠ રૂશતમજીને એક માનપત્ર સુંદર કાસકેત સાથ એનાયત કરવામાં આવ્યું હતું.

ધી માણેકજી પીટીટ મીલના વીવીંગ માસ્તર શેઠ જાલભાઈ સોરાબજી જસાવાલા મીલ સાથનો સંબંધ છોડી જવાથી એ મીલના માસતરો તથા કામદારોએ તા૦ ૩૦ મી મે ને દીને સુપ્રીનટેનડીંગ એનજીનીયર મી૦ કરૂડના પ્રમુખપણા હેઠળ એક મેલાવડો કરયો હતો. જયા પ્રમુખે શેઠ જશાવાલાની તારીફમાં કેટલુંક વીવેચન કરી એવણુને એક માનપત્ર ચાંદીના દાબરા સાથ એનાયત કીધું હતુ.

અતરેની બલેની કલબના માજી સેકરેટરી શેઠ એદલજી ન. દુબાશ યુરોપની શેલગાહે જવાથી એ કલબના મેમબરોએ એક ખાણાનો મેલાવડો તા૦ ૧૧મી એપ્રીલે શેઠ બાલીવાલાની વાડીમાં કરયો હતો. જયા કલબના પ્રેસીડંટ શેઠ પેસતનજી દાદાભાઇ પાવરીએ શેઠ દુબાશની કલબ તરફની દીલસોજી અને કદરનાસીની પીછાનમાં મેમબરો તરફથી એક માનપત્ર ચાંદીના કાસકેટ સાથ ભેટ આપ્યું હતું.

અલાહબાદના જાણીતા વેપારીઓ મેસરસ જે. શાપુરજી કુ૦ના જોડયા માલેક શેઠ ટેમુરસ્પ જમશેદજી શાપુરજી પોતાના વેપાર ધંધા અરથે તથા એવણુના ભાઇ શેઠ શાપુરજી પણ ઉંચી કેળવણી લેવા સાથેજ વેલાત જવાથી ત્યાની જરથોસ્તી અંજુમને તા૦ ૯ મી મારચે ખાણાનો એક મેલાવડો કરયો હતો. જયા શેઠ શાપુરજી રૂશતમજી ગાંધીએ એક માનપત્ર સુંદર કાસકેટ સાથ શેઠ ટેમુરસ્પને એનાયત કરયું હતું.

ખજોદની દરેહમેહરનાં પંથકી એરવદ એદલજી નવરોજીએ ત્યાની અનજુમનની સતાવીશ વરસ સુધી સેવા બજાવી હુબલી ધારવાડ તથા ગડગના પંથકી તારીકે જવાથી એ દરેહમેહરમાં રોજ ૨૧ મો માહા ૪ ઠાને દીને એક મેલાવડો કરી ખજોદની અનજુમન તરફથી એવણે બજાવેલી સેવાની સ્તુતી કરી એક શીયાલ ઓઢાડવામાં આવી હતી.

સુરતના બાગેપારશાના આદરીયાનની ૧૩ મી શાલગ્રેહ રોજ ૧૭ મો માહા ૬ ઠાને દીને હોવાથી સાજે એક મેલાવડા સનમુખ જશન વગેરેની ક્રીયા કરવા બાદ એ દરેહમેહરના નાયબ દસ્તુર તરીકે એરવદ નવરોજી એદલજી એકરીને નેમવામાં આવ્યાથી એ દરેહમેરનાં ત્રસ્તીઓ તરફથી એક શીયાલ તથા બીજી ચાર શીયાલો મલી પાંચ શીયાલો એરવડ નવરોજીને ઓઢાડવામાં આવી હતી. ડા૦ નશરવાનજી નવરોજીએ બંદગી તથા આતશના નુરી કેબલાની મોતેબરી ઉપર વાયજ કરવા બાદ મેલાવડો વીસરજન થયો હતો.

ઉડવાડેવાલા દસ્તુરજી ખુરશેદજી મીનોચેરજી તારાપોર ખાતે શેઠ વીકાજી મેહરજીના છોકરાની નવજોત કરવા ગયા હતા તે વખતે એવણુને સ્ટેશન ઉપર ગામના લોકોએ હાજરી આપી સારૂ આદરમાન આપયું હતું. તેમજ દસ્તુર ખુરશેદજીને શેઠ વીકાજીએ શીયાલ ઓઢાડી એક પરસ એનાયત કરી હતી. વળી દસ્તુરજી ખુરશેદજીને તારાપોરની જરથોસ્તી અનજુમન તરફથી રોજ ૧૬ મો માહા ૫ મા ને દીને અનજુમનના સરનશીન શેઠ જાહાંગીરજી દાદાભાઇના મકાનમાં માનપત્ર એનાએત કરવાનો મેલાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. શેઠ દાદી એદલજી તારાપોરવાલાએ માનપત્ર વાંચવા બાદ પ્રમુખે દસ્તુરજીને તે માનપત્ર એનાયત કરી શીયાલ ઓઢાડી હતી.

અતરેના વડા દસ્તુરજી સાહેબ કેખશરૂ જામાસજી જામાસ્પઆશાના પોતાના સાહેબજાદા મીનોચેહરની નાવરની ક્રીયા નવસારી ખાતે કરવામાં આવવાથી અતરેથી નવસારી ખાતે રોજ ૨૩ મો માહા ૩ જાને દીને પધારીયા હતા ત્યારે સ્ટેશન ઉપર એવોને એસતેકબાલ લેવાને નવસારીના ઘણા જાણીતા શેહેરીઓ હાજર થઈ દસ્તુરજીને ઘણુ સારૂ આદરમાન આપી હાર તોરા પેહરાવ્યા હતા. દસ્તુર મીનોચેહરની નાવરની ક્રીયાની એક મોટી મીજલશ રોજ ૨૫ મો માહા ૩ જાને દીને એવણુના મામા એરવડ નવરોજી જમશેદજી દસ્તુર જામાસ્પઆશાનાના મુકામે મલી હતી. જયા દસ્તુરો, અકાબરો તથા ઘણા સદ ગ્રહસ્થો મોટી સંખ્યામાં હાજર થયા હતા. દસ્તુરજાદા મીનોચેહેરને સખાવતે બહાદુર મરહુમ નામદાર સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ પહેલા બારોનેટનાં બેટી ભાઈ સાહેબ હીરાંબાઇ જમશેદજી પીટીટે પોતાને ખરચે પોતાના પીતાજીની નઇયતે નાવરની

મરતબ પદવી માટે તનદરોસતી પઢાવી તઇયાર કરયો હતો. દસ્તુર મીનોચેહેરને નાવર થવા વડી દરેમેહેરમાં જતી વેળા સખી વજુદ બાઇ હીરાંબાઇના પ્રતીનીધી તરીકે એરવદ કાવસજી બહમનજી કાતરકે મુંબઇવેરથી હાજર થઇ એક કીમતી શીયાલ તથા હીરાની વીટી પહેરાવી હતી. તેમજ દસતુરજી કેખશરૂને એક નાદર શીયાલ સાથે એક પરસ એનાયત કરી હતી તથા ગામનાં સરવે નહાના મહોટાને રૂપાનાણુ વેહચ્યું હતું. તે પછી દસતુરજી કેખશરૂને શયાલો વીગેરેની પહેરામણી બીજા સાહેબો તરફથી નીચે મુજબ કરવામાં આવી હતીઃ—જરથોસતી અંજુમનનાં આતશબેહેરામની કારોબાર મંડળી તરફની, ઝોરાસ્ત્રીયન કલબ તરફની તથા એક પરસ, જરથોસતી ધરમ તથા ક્રીયા ઉપર એતેકાદ વધરાવનારી મંડળી, લાનોલીની જરથોસતી અંજુમન તરફની તથા એક પરસ, ખા૦ સા૦ પેસતનજી દોરાબજી આદરાનવાળા, લાનોલીની દરેહમેહેરના પંથકી દસતુર દારાબ હોરમજદયાર, નાયબ દસતુર મીનોચેહેરજી જામાસપજી જામાસપઆશાના, શેઠ શાપુરજી બેહેરામજી કાતરક, શેઠ દીનશાહ દોરાબજી મીસ્ત્રી, શેઠ દીનશાહજી બાપુજી પોસટવાળા, ખા૦ બા૦ રૂસતમજી જામાસપજી ગારડા, શેઠ પેસતનજી નશરવાનજી ગોદીવાળાની દરેહમેહેરનાં મોબેદો, એરવદ દાદાભાઇ નોશેરવાનજી કાતરક વગેરે બીજા સાહેબો તરફથી મલી લગભગ ૩૦ શીયાલો તથા રૂપાંનાણાંની બીજી પહેરામણીઓ થવા બાદ દસતુરજી કેખોશરોએ પોતા તરપથી ત્યાના વડા દસતુરજી કેકોબાદજી દોરાબજી મેહેરજીરાણાની વતી કામચલાઉ દસતુર ફરામજી કેકોબાદજીને, વડા દેશાઇજી તથા પોલીઆ દેશાઇજી એ બંને અકાબર સાહેબોને, પોતાના મામાજી એરવદ નવરોજજીને, તથા એ નાવર થનાર દસતુર જાદાના શીક્ષક એરવદ દોરાબજી પેસતનજી ઉનવાળાને શયાલો ઓઢાડવા બાદ, નાવરીઆને લેઇને સરવે મીજલસ ત્યાની વડી દરેહમેહેરમાં ગઇ હતી, જયાં નાવર થનાર ઇધોલા ઉપર ક્રીયા કરવા બેઠા પછી સરવ મીજલસ બાઇ સાહેબ હીરાંબાઇની તનદરોસતી પઢી પાન, ગુલાબ લઇ બરખાસત થઇ હતી. એ પ્રસંગની ખુશાલીમાં ખુરશેદ વાડીમાં બપોર રાતનું બાનુઓ અને ગ્રેહસથોનું ખાણુ તથા રાત્રે મોટી રોશની કરવામાં આવી હતી. તેમજ રોજ ૨૬ મો માહા ૩ જાને દીને દસ્તુર મીનોચેહરને ઘર પાછા લાવવા દરેહમેહરમાં એક મીજલશ મલી હતી જયાથી ઘર આગલ આખી મીજલશ આવવા બાદ દસ્તુરજી કેખશરૂને નવસારીની અનજુમન તરફથી એક શીયાલ ઓઢાડવામાં આવી હતી.

પુણાવાલા નાયબ દસ્તુરજી કેકોબાદ આદરબાદ દસતુર નોશરવાન જેવણને હમણાં પુણાના વડા દસતુર ઠેડવવામાં આવ્યા છે, તેવણ દેવલાલીના દોખમાંની ક્રીયા પાર પાડી ત્યાથી પાછા પુણે જતા મારગમાં તા૦ ૨ જી દીસેમબરે ભુશાવલના પોતાના પંથકની મુલાકાત લીધી હતી. સટેશન ઉપર ઘણા જરથોસતી બાનુઓ તથા ગ્રહસ્થોએ હાજર થઇ હરખ ભરીયો આવકાર આપી હારતોરા પેહરાવ્યા હતા. વલી તા૦ ૩ જી ને દીને ત્યાની અનજુમન તરફથી શેઠ કાવશજી જમશેદજી અમરોલીવાલાના મેકાનમાં દસ્તુરજી કેકોબાદજીના માનમાં એક મોટો મેલાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. શરૂઆતમાં અનજુમનના સેકરેટરી શેઠ હો. ન. માદને આવકાર આપનારૂ માનપત્ર વાંચ્યું હતું. એ માનપત્ર પ્રેસીડંટ શેઠ નવરોજી પે૦ નારગામવાલાએ દસ્તુરજીને અરપણ કરી એક શીયાલ ઓઢાડી હતી. એ પછી દસ્તુરજી કેકોબાદે એક બોધકારક વાયજ કરવા બાદ મેલાવડો વીસરજન થયો હતો. હયાથી દસ્તુરજી કેકોબાદ તા૦ ૪ થીને દીને બદનોરા ખાતે ગયા હતા. ત્યાબી એવણને સારો આવકાર આપવામાં આવ્યો હતો. બીજે દીને ઉમરાવતી ખાતે શેઠ સોરાબજી નશરવાનજી કામાએ પોતાના બંગલામાં દસ્તુરજીના માનમાં એક ટી પારટીનો મેલાવડો કરી એવણે પોતા તરફથી દસ્તુરજીને શીયાલ ઓઢાડી એક પરસ એનાયત કીધી હતી. તા૦ ૬ ઠીને દીને દસ્તુરજી કેકોબાદના માનમાં ત્યાની દરેહમેહરમાં ખા૦ બા૦ અરદેશર ડાશાભાઇ ચીનાઇના પ્રમુખપણા હેઠલ એક મેલાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. જયાં દસ્તુરજી કેકોબાદે તનની પવીત્રાઇ અને મનની અશોઇથી જરથોસ્તીઓને ઉપજતા ફાયદા વીષે એક શુભાખીત ભાશણ આપવા બાદ બદનેરા તથા ઉમરાવતીની અંજુમન તરફથી દસ્તુરજી કેકોબાદજીને એક શીયાલ તથા પરસ ભેટ આપવામાં આવી હતી. એજ દીને રાતે ઉમરાવતી ખાતે શેઠ જમશેદજી બેહરામજી કાંગા વકીલે દસ્તુરજીને ખાણુ આપ્યું હતું. હયાથી નાગપોર જતા મારગમાં વરધાના સ્ટેસન ઉપર ત્યાની પારસી અનજુમન તરફથી દસતુરજીને માનપત્ર એનાયત કરવામાં આવ્યું હતું. તા૦ ૭ મી ને દીને નાગપોરખાતે દસતુરજી કેકોબાદ આવી પુગતા ત્યાની અંજુમનના વડા અકાબર ખા૦ બા૦ બેજનજી દાદાભાઇના બેટા શેઠ સોરાબજીએ પોતાના બંગલામાં એવણને નોતરી કુટંબ તરફથી એક પરસ ભેટ આપી હતી. બીજે દીને ત્યાની ધરમશાલામાં અનજુમન તરફથી જશનની ક્રીયા કરી દસતુરજી કેકોબાદને એક શીયાલ ઓઢાડવામાં આવી હતી.

તા૦ ૯ મી ને દીને કામતી ખાતે દસતુરજી પધારીયા ત્યારે ત્યાના જાણીતા વેપારીઓ શેઠો ખુરશેદજી કંપનીવાલા શેઠ પેસતનજી પંથકીએ તથા શેઠ દારાશાહ મનચેરજી ડુંગાજીએ પોતાને બંગલે એવણુને વેઢી પરસો એનાયત કીધી હતી. તેમજ નાગપુર ખાતે શેઠ એમ. બી. દાદાભાઇ બારીસટરે તથા આનરરી મેજીસ્ત્રેટ શેઠ બેહરામજી પે. કનત્રાકટરે પણુ દસ્તુરજીને પરસો ભેટ આપી હતી. દસ્તુરજી સાહેબ કેખશરૂ ઇગિતપુરી જતા મારગમાં ભુશાવલ ખાતે થોડો વખત પાછો ઉતારો લીધો હતો, તે તકનો લાભ લઇ ભુશાવલની જરથોસતી અનજુમન તરફથી દસતુરજીને તા૦ ૧૩ મીને દીને એક પરસ ભેટ આપવામાં આવી હતી. છેવલા દસ્તુરજી કેખશરૂએ ઇગતપુરાની મુલાકાત લેતા ત્યાની જરથોસતી અનજુમન તરફથી ખુશાલીનું જશન કરી એવણુને એક શીયાલ ઓઢાડવામાં આવી હતી તથા શેઠ નસરવાનજી ફરામજી મારકરે એક પરસબી ભેટ આપી હતી. હયાથી ઉપડેલા દસતુરજી સાહેબ કેકોબાદ પોતાના કુટંબ સહીત પુણે પોતાને મુકામે જઈ પુગા હતા.

ગાયન ઉતેજક મંડળીના પ્રમુખ શેઠ બમનજી દીનશાહ પીટીટ તથા ઉપપ્રમુખ શેઠ જાહાંગીરજી બમનજી પીટીટ, જેવોએ પારસી જનરલ હાસપીટાલના ફંડમાં નાણુાની સારી જેવી મોટી રકમ ભરી આપી છે તથા તે હોસપીટલ ઉભી કરવામાં અને ફંડ ભરાવવામાં ભારે મેહેનત લે છે તેમના આવા કોમ ઉપયોગી કામની કદરમાં ઉપલી મંડળી તરફથી તા૦ ૨૮ મી માર્ચે રાતના મરહુમ શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટનાં બંગલામાં એવો શેઠોને માનપત્રો આપવા માટે ખાણુાનો એક મોટો વગવાળો મેળાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. શરૂઆતમાં કલબના ગવૈયાઓએ ગાયનો ગાવા બાદ ખાણુાની ટેબલ ઉપર શરનશીન શેઠ હોરમજી મનચેરજી કામાએ શેઠ બમનજીની તથા શેઠ જાહાંગીરજીની સલામતી લેવાડતા જણાવ્યું કે કીરતીવાન કામોથી પ્રજાઉપયોગી અને પ્રજાપ્રીય થઇ પડેલા આજના આપણા માનવંત મેહેમાનોની સલામતી લેવાડતા મને સંતોષ ઉપજે છે. શેઠ બમનજી અને તેમનાં ચંચળ અને કુળદીપક બેટા શેઠ જહાંગીરની, કોમ અને પ્રજાસેવા જાણીતી છે. પોતાના વખાણુાઈ ચયલા વડવાઓને પગલે ચાલીને એઓ બંને બાપ—બેટાએ, ખરેખર પોતાની કુળવંત કીરતી અને કારકીરદીને, પોતાના ઉપયોગીપણા સાથે ખરી ખાનદાની લાયકાતથી, જેમ જાત પ્રજાત તેમ દેશ—પરદેશમાં એવી તો દીપાવી દેખાડી છે કે જે માટે આ મંડળી ખચીતજ મગરૂર છે. બોહોળા વેપાર સાથે તેવીજ બોહોળી રોકાણો વચેબી એ સખી શેહેરી શેઠયાઓએ—એ ખરા પરદુઃખભંજન અને પરોપકારી પારસી નરોએ—આજ સુધી જે જે બજાવી બતાવયું છે, તે સઘળી કીરતી અને કારકીરદીમાં, પારસી જેનરલ હોસપીટલ જેવાં કોમની બેહેતરીનાં એક અતી ઘણાં અગતનાં ખાતાંની સથાપનાના કામથી, તેઓએ એક કીમતી કલગીર ઉમેરયું છે. તન, મન અને ધન સાથે દેહની પણુ દરકાર કરયા વીના, ખરી દાઝ અને દયા રાખીને, આવાં એક મહાભારત કામનું જે મંડાણુ કરયું છે તે તેમની એક યાદગાર સેવાની આપણે જેટલી તારીફ કરીશુ તે થોડી છે. શેઠ બમનજીએ પાંચ લાખથી વધુ કીમતનો ૪૮ હજાર વાર જમીનનો કીમતી કટકો આવાં નેક કામ માટે તેમરના અમલા સાથે આપી દઇ બીજી પોણા લાખની રોકડ રકમની નાદર સખાવત કરી છે, ત્યારે એમના બાહોશ બેટા ભાઈ જહાંગીરે આ મોટાં કામ માટે ૧૪ લાખની રકમ ભેગી કરવામાં જે નોંધ અને યાદ લાયક જહેમત ઉઠાવી છે તેની એક લાયક કદરસનાસી કરવાને, અને એ બંને બાપ બેટાના એ ફતેહમંદ કામ તરફ આપણો અંતકરણનો હરખ અને આભાર દેખાડવાની આપણી એક ફરજ બજાવવાને આજે આપણે અહયાં એકઠાં મળયા છીએ તો એ ખાતાંની ખીલવણી અને આબાદી સાથેજ આ બંને નામાંકીત નરોની પણ આબાદી ચાહતાં, નકકી વકી રાખશું કે એટલીજ બીજી બાદશાહી રકમ ભેગી કરવામાં એ સાહેબો એવીજ ધીરજ અને ખંત સાથની ફતેહ પામે. એનો જવાબ આપતા શેઠ બમનજીએ તથા શેઠ જાહાંગીરે પોતાને આપવામાં આવેલા આ મોટા માન માટે સરવેનો ઉપકારમાની પ્રસંગને અનુસરનું વીવેચન કરવા બાદ શેઠ ફીરોઝ રૂ. બાટલીવાલાએ એ બનાવના અવસર માટે રચેલાં ખાસ ગાયનો ગાઇ સંભલાવ્યા હતા. એ પછી મંડલીના સેક્રેટરી શેઠ પેસતનજી ખરશેદજી મેહતાએ શેઠ બમનજીને તથા શેઠ જાહાંગીરને એનાયત કરવામાં આવેલા માનપત્રો વાંચી સંભલાવ્યા હતા જેમાં શેઠ બમનજી પીટીટની અનેક પ્રકારની સખાવતોના વખાણુ કરતાં શેઠ જાહાંગીરની જાહેર ઉલટ તથા પ્રજા સેવા માટેનાં ઉમંગને ધનયવાદ આપ્યો હતો. આ માનપત્રો પ્રમુખ શેઠ કામાએ એ બંને માનવત પરોણાઓને ફુલના હાર પેહરાવી એનાયત કીધા હતા. જે સુંદર મખમલની ફ્રેમવાલી આરસીમાં જડવામાં આવ્યાં હતાં. એ માનપત્રો સ્વીકારતા બંને માનવંત પરોણાઓએ પ્રસંગોપાત જવાબો વાલ્યા પછી હાજર રહેલાઓએ ગાયનો વગેરેની મજાહ ચાખી મેળાવડો મોડી રાતે વીખેરાઈ ગયો હતો.

નવસારીના જાણીતા રહીશ શેઠ રૂશતમજી જામાસજી ગારડાને વડોડરાની ધારા સભાના એક ઓનરેબલ સભાસદ તરીકે નવસારી પ્રાંત તરફથી ચુંટી કાઢવામાં આવ્યા હતા અને એવણ પેહલા વેહલા એકલા પારસી સભાસદ હોવાથી તેમજ એ નેમણુંકથી એવણને ખાન બાહાદુરનો ખેતાબ મલવાથી તેની ખુશાલીમાં એવણના દોસતઆશના તથા વખાણનારાઓએ નવસારીના ફ્રેનડલી યુનીયન કલબવાલા બાલા બાગમાં તા૦ ૨ જી જુલાઇને દીને મેજબાની આપી હતી. ખાણાની ટેબલ ઉપર શેઠ ગારડાજીની સલામતી લેવાડતા એવણની તારીફમાં કેટલુંક વીવેચન કરવામાં આવ્યું હતું.

અતરેનાં મોટા શેર દલાલ અને જાણીતા ગ્રહસથ શેઠ શાપુરજી બરજોરજી ભરૂચા વેલાતની મુશાફરીએ ગયલા તે વખતે એડીનબરોની પારસી યુનીયન કલબ જેના તેવો એક પેટરન છે, તેની તરફથી તા૦ ૩૧ મી જુલાઇને દીને શેઠ ભરૂચાના માનમાં એક ખાણાનો મેલાવડો કરી સુંદર કાસકેટ સાથ માનપ્રત્ર એનાયત કરવામાં આવ્યું હતું. તે વેલાએ એ શેઠે હાલની હીંદી અશાંતી વીશે એક ઘણું શરશ માયાકુલ અને લંબાંણ ભાશાંણ અંગ્રેજ સરકાર અને હીંદી રઇયતનાં સંબંધમાં આપ્યું હતું. તે એટલું વખાંણવા લાયક હતું કે અતરેનાં તમામ લોકોને તે એક શરખું ઘણુંજ પશંદ પડયું હતું, અને જ્યારે તેનો લંબાણ હેવાલ મુંબઇનાં પેપરોમાં પ્રગટ થયો હતો, તયારે તે ઘણી હોંસ સાથે વંચાયો હતો. એ માટે અતરેના કેટલાક શેર દલાલોએ એવણ ઉપર એક મુબારકબાદીનો સંદેહશોબી મોકલાવ્યો હતો. વળી લોરડ મોરલીને શેઠ શાપુરજી લંડન આવ્યા છે એમ ખબર પડવાથી લોરડ મોરલીએ એવણ ઉપર એક સભયાતા ભરેલો સંદેશો મોકલાવી ચોકસ વખત ઠેડવી શેઠ શાપુરજીની મુલાકાત લેવાની ઇચ્છા દેખાડવાથી શેઠ શાપુરજીએ હીંદુસ્તાન ખાતાંની આફીશમાં એવણની મોલાકાત લીધી હતી. જે પછી લોરડ મોરલીએ શેઠ શાપુરજીને પોતાને બંગલે પોતાની સાથ લંચ લેવાને નોતરયા હતા. જયાં લોરડ મોરલીએ એવણ સાથ લગભગ બે કલાક સુધી ઘણીજ સભયતા ભરેલી રીતે વાત ચીત કરવામાં ગાળ્યા હતા અને શેઠ શાપુરજીને મોઢેથી ઘણીકવાતો લોરડ મોરલી જાણવા પામ્યા હતા.

અમદાવાદના જાણીતા રહીશ ખા૦ બા૦ નવરોજી પેસતનજી વકીલ સી. આઇ. ઇ. મુંબઇના નામદાર ગવરનરની ધારાસભાના સભાસદ નેમાયાની ખુશાલીમાં ત્યાંના રહીશો તરફથી તા૦ ૨ જી એપ્રીલને દીને ઇવનીગ પારટીનો એક મેલાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. અમદાવાદના શેહેરીઓ તરફથી દીવાન બાહાદુર અંબાલાલ શાકરલાલે ખા૦ બા૦ નવરોજીને મોબારકબાદી આપી એવોની સખાવત તથા જાહેર સેવાની અને એવણના ઉમદા ગુણોની વખાણ કરી હતી. વળી એવણના માનમાં તા૦ ૪ થીને દીને ત્યાના પારસી જીમખાના તરફથી એટ હોમનો એક મેલાવડો કરવામાં આવ્યો હતો.

શેઠ સોરાબજી ફરામજી બીલીમોરીયા અત્રેની સ્મોલકોઝ કોરટના જડજ નેમાવાથી અને એવણ અત્રેની એલફીનસ્ટન ક્રીકેટ કલબના જુના સભાસદ હોવાથી એવણના માનમાં એ કલબના સભાસદોએ તા૦ ૧૪મી મેને દીને એક ઇવનીંગ પારટીનો મેલાવડો કરયો હતો. જે વખતે શેઠ માણેકજી દોરાબજી કાગાંએ શેઠ સોરાબજીની ઉંચી બાહોશી અને લોકપ્રીયતાની તેમજ એ કલબના સુધારા વધારા માટે આપેલી કીમતી મદદની તારીફ કરી હતી.

રંગુનના જાણીતા બેરીસ્તર તથા શેહેરી શેઠ બમનજી કાવશજી ઇંગલાંડની પ્રીવી કાઉનસીલમાં ફતેહ પામી, ગયા નવેમ્બર માસમાં રંગુનખાતે પાછા ફરીયા ત્યારે ત્યાના રહીશોએ બંદર ઉપર હાજર થઈ સારૂ માન આપ્યું હતું. તેમજ શેઠ બમનજીને રંગુનની ડાયમંદ જુબીલી પાંજરાપોળની મેનેજીંગ કમીટી તરફથી તા૦ ૨ જી દીસેમબરને દીને એક માનપત્ર એનાયત કરવાનો મેલાવડો મી૦ બેનરજી વકીલના પ્રમુખપણા હેઠળ વીકટોરીયા હોલમાં કરવામાં આવ્યો હતો. એ વખતે પ્રમુખે શેઠ બમનજીએ પોતાની બાહોસીથી હીંદીવાનોના સુધારા વધારા માટે કરેલી મેહેનતની સ્તુતી કરી એવણને એક માનપત્ર ચાંદીના કાસકેટ સાથ એનાયત કીધું હતું. તેમજ એવણના માનમાં ત્યાની પારસી અંજુમને તા૦ ૧૪મી દીસમબરે ત્યાના પારસી જીમખાના કલબમાં એક ખાણાનો મેલાવડો કરયો હતો.

દાવર કોલેજ ઓફ કોમરસના પ્રીનશીપલ પ્રોફેશર શોરાબ રૂ. દાવર ગયા અકતોબર માસમાં ત્રીચીનાપોલી ખાતે ભરાયલી મધરાસની સાઉઠ ઇન્ડીઆ યંગ મેન્સ ફેડરેશનના પ્રેસીડંટ તરીકે ભાગ લેવાને જવાથી એ કોલેજના ચેલાઓએ તા૦ ૨૦ મી અકતોબરે અનહેરીમાં એક સોસીયલ ગેધરીંગનો મેલાવડો કરી ખાતું આપ્યું હતું તથા ગયા દીસેમબર માસમાં એવણને ચેલાઓ તરફથી માનપત્ર પણ આપવામાં આવ્યું હતું. ત્રીચીનાપોલી ખાતેબી પ્રોફેસર દાવરને સારૂ માન મળ્યુ હતું. કોનગ્રેસની બેઠક વખતે પ્રો. દાવરે ભાષાણ કરતા જણાવ્યું હતું કે વેપાર ધંધાથી દેશની આબાદાની વધે છે

તેમજ ખેતીવાડીની બેંકો સ્થાપવાની મજબુત હીમાયત કરી હતી. જે પછી એવણે લીધેલી તરફદી માટે એવણનો ઉપકારમાની સભા વીસરજન થઈ હતી. હયાથી એવણ તા૦ ૩૦ મી અકટોબરે તાનજોર ખાતે ભાષાણો કરવા ગયા ત્યાના સ્ટેશન ઉપર હીંદુ, મુસલમાન વગેરે ઘણા રહીશોએ આવકાર આપી એવણને એક માનપત્ર એનાયત કીધું હતું. એ ઉપરાંત પ્રો૦ દાવરે મદરાસ વગેરે ઠેકાણે વેપારી કેલવણી ઉપર જુદા જુદા ભાષાણો આપ્યા હતા.

મુંબઈના નામદાર નવા ગવરનર સર જ્યોરજ સીડનહેમ કલારક ગયા અકટોબર માસમાં લંડનથી હીંદુસ્તાન આવ્યા ત્યારે મારગમાં એડન ખાતે આવી પુગતા એ નામદારને સટીમરપર મુલાકાત આપનારાઓમાં અતરેના તેમજ તયાના શાહ વેપારી શેઠો કાવસજી દીનશાહની પેહેડીના શેઠ કેકોબાદ કાવસજી એડનવાળા પણ હતા. એ વખતે નામદાર ગવરનરે શેઠ કેકોબાદને વેપારવણજની અનેક ખબરો પુછી હતી. તેમજ ઇંગલંડના સંસથાન ખાતાનાં નાયબ પ્રધાન રાઈટ આનરેબલ મી૦ વીનસટન ચરચીલ જેઓ સોમાલીલેંડ તથા આફ્રીકાના પ્રોટેકટરો ખાતે તપાસ અરથે નીકલ્યા હતા તેવણ તા૦ ૨૦ મી અકટોબરે મનવાર વીંસનમાં એડન આવી પુગા હતા. એ નામદારે પોતાની મલવાની ખાહેશ શેઠો કાવશજી દીનશાહ ભાઇઓને જણાવવાથી એવણના આમતરનને માન આપી શેઠ કેકોબાદ મનવાર ઉપર મુલાકાતે ગયા હતા. જયા એ નામદારે એદન તથા સોમાલી કોસટાના સુધારા વધારા માટેની પુછપરછ કરી શેઠ કેકોબાદ સાથે લાંબો વખત સુધી વાતચીત કીધી હતી. તેમજ એવણની મુલાકાતથી પોતાને મલેલા સંતોશ માટે તથા શેઠો એદનવાલાની પેહેડી ૬૦ વરસ થયા એડન સાથે વેપાર ચલાવેચ તે માટે એ નામદારે પોતાની ખુશાલી જાહેર કીધી હતી. વળી એ શેઠો ઘણીક સટીમરોના માલેકો હોવાથી તેઓએ પોતાની પેહેડી માટે વેલાતથી એક ખાસ સટીમર બંધાવી મંગાવી તેને "તયુના" નામ આપ્યું હતું. એ સટીમર ગયા અકટોબર માસથી એડન ખાતેથી ઇટાલીના તાબા હેઠળ આવેલા બનાદીરના કોસટા તરપ ફરતી કીધામાં આવી હતી. એ ઉપરાંત શેઠો કાવશજી દીનશાહ અને ભાઇઓની બીજી ત્રણ આગબોટો છે જે એડનથી સોમાલી કોસટાના બંદરો ઉપર જાવ આવ કરે છે. એવો સાહેબોએ એડન ખાતેથી અતરેના વીકટોરીયા ગારડનમાં એક જવાન આફ્રીકન સીંહ અને એક આફ્રીકંન લેપરડ (ચીતો) ભેટ આપ્યા હતા.

હીંદના મહાન લોકરક્ષી નર શેઠ દાદાભાઇ નવરોજીની તબીયત લંડન ખાતે ઠીક ચાલતી નહીં હોવાથી પોતાની જીંદગીના બાકીના દીવસ પોતાના દેશમાં ગુજારવા મુંબઈ આવયા હતા. એવણે ચાલીસ વરસ સુધી ઇંગલાંડમાં વસવાત કરી પોતાનો ઘણો ખરો વખત રાજદવારી કામકાજોમાં રોકીને ગુજારીયો હતો. શેઠ દાદાભાઇ લંડનથી જાથુકના વીદાય થાય તે અગાઉ એવણના માંનમાં તા૦ ૨૩ મી સપટેમબરે લંડન ઇંડયન સોસાયટીએ અને લંડનમાં વસ્તા હીંદીવાનોએ રીસેપશનના મેલાવડા કરયા હતા. વળી આપવામાં આવનારા માનપત્રો એવણની તબીયત ઠીક નહી હોવાથી ખાનગી રીતે મોકલી આપવામાં આવયા હતા. શેઠ દાદાભાઇ લંડનથી તા૦ ૬૧ મી અકટોબરે મુંબઇ આવવા ઉપડયા ત્યારે મારગમાં એડન ખાતે ત્યાંના જરથોસ્તીઓનું એક ડેપ્યુટેશન સ્ટીમરપર ગયું હતું જ્યા શેઠ કેકોબાદ કાવશજી એડનવાલાએ એવણને હાર તોરા પેહરાવી સફર શફલ ઇચછી હતી. જે પછી શેઠ દાદાભાઈ મુંબઇ તા૦ ૧૧ મી નવેમબરે આવી પુગતા એવણની નબળી તબીયતને લીધે એવણની પધરામણી ખાનગીમાંજ રાખવામાં આવી હતી. એ વખતે નામદાર ગવરનરે એવણ ઉપર એક દીલસોજી ભરેલો તારનો સંદેશો મોકલાવયો હતો. વળી શેઠ દાદાભાઇની ૮૪ મી સાલગરેહ તા૦ ૪ ઠી સપટેમબરે પડેલી હોવાથી તેની મુબારકબાદીનો એક તાર નામદાર ગવરનરે મોકલાવયો હતો. તેમજ એ દીનની ખુશાલીમાં મુંબઇના ગુજરાતી હીંદુ સ્ત્રી મંડળે ચીના બાગમાં સઘળી વરણના બાનુઓની હાજરીમાં એક મેલાવડો કરી એ મંડળ તરફથી એક ડેપ્યુટેશન શેઠ દાદાભાઇને મુબારકબાદી આપવા વેસાવે ગયું હતું. એ મુજબ એલફીનસ્ટન કોલેજના પ્રોફેસરો અને વીદયારથીઓ તથા બોમબે કનત્રી ટોબેકો એસોસીએશન અને બોમબે નેશનલ યુનયન વગેરે ઘણાક મંડળોએ એ વરસ ગાંઠનો મહોતસવ ધામધુમથી પાલી, મુબારકબાદીના સંદેશાઓ મોકલાવયા હતા. એ ઉપરાંત સુરત, અમદાવાદ, મધરાસ રંગુન વગેરે જુદા જુદા દેશાવરો ખાતેથી મુબારકબાદી ઇચ્છનારા તારો આવયા હતા. એ બધાના આભાર માનનારા જવાબો શેઠ દાદાભાઇએ સરવે ઉપર લખયા હતા.

સુરતની પારસી કોમના વડા દાવર કેખશરૂ એદલજી મોદીને દખણના પહેલા વરગના સરદાર નેમવામાં આવ્યાથી એવણને મુબારકબાદી આપવા નામદાર ગવરનરના સુરત ખાતેના પોલીટીકલ એજંટ મી૦ પેનડર કલેકટરે તા૦ ૮ મી અકટોબરને દીને દાવર કેખુશરોની મુલાકાત તેમના દરીયા

મેહેલમાં લીધી હતી. સરદાર કેખુશરૂએ પોતાને આપેલાં માન માટે નામદાર સરકારનો તેમજ એજંટ સાહેબે લીધેલી તસદી તથા આપેલી મુલાકાત માટે તેમનો ઉપકાર માનયો હતો. તેમજ તા૦ ૨૬ મી જુને નામદાર શેહેનશાહ એડવરડની સાલગ્રેહની ખુશાલીમાં પુણા ખાતે કાઉનસીલ હાલમાં સરદારોની વારસીક દરબાર મી૦ એ. સી. ફીનકેડના પ્રમુખપણા હેઠળ ભરવામાં આવી હતી. જયા મી૦ ફીનકેડે સરદાર દાવર કેખશરૂને આવકાર આપતા એવણના કુટંબીઓ વીષે લંબાનથી વીવેચન કરી પોસાક એનાયત કીધો હતો.

સરકારી ગોદીના ફોરમેન ખાન સાહેબ બમનજી સોરાબજી વાડીયાને સને ૧૯૦૭ માં પહેલી નામદાર શહેનશાહ એડવરડની સાલગરેહની ખુશાલીમાં આપવામાં આવેલા ખાન સાહેબના ખેતાબની સનદ આપવા માટેનો એક મેળાવડો ઈંડીયન મરીનના ડીરેકટર કેપટન હયુએટે તા૦ ૭ મી અકટોબરે કીધો હતો. સરૂઆતમાં કેપટન હયુએટે શેઠ બમનજીને મુબારકબાદી આપતા જણાવ્યું કે એવણે પચીસ વરસ સુધી સરકારની નીમકહલાલીથી નોકરી બજાવાથી એઓને ખાન સાહેબનો ખેતાબ બક્ષવામાં આવયો છે તેની સનદ નામદાર હીંદુસતાનની સરકારની ફરમાસથી જાહેરમાં એઓને એનાયત કરતાં મને મોટી ખુશાલી પેદા થાય છે. શેઠ બમનજીને આપવામાં આવેલા એ માનમાં એઓના વડાઓનીજ કદર બુજાઈ છે આટલુંજ દેખાડતી નથી પણ આ ડોકયારડને પણ શાબાશી ઘટે છે કે એઓના જેવા એક ઓધેદાર પ્રમાણીક ખંત અને મેહેનતથી આવું માન મેળવે છે. એ પછી કેપટન હયુએટે શેઠ વાડીયાને સનડ એનાયત કરવાબાદ શેઠ વાડયાએ પોતાને આપવામાં આવેલા માન માટે ઉપકાર માનવા પછી મેલાવડો વીખેરાઇ ગયો હતો.

જરથોસ્તીઓનાં માનવંત પેગમબર સાહેબ અશો જરથોસ્તનો દીસો યાને ગુજર પામવાનો દીવસ શેહેનશાહી રોજ ખોરશેદ માહા દેહને દીને પડેલો હોવાથી એ બનાવની ગંભીર અને અશો યાદમાં મુંબઇ તેમજ ગામેગામના જરથોસ્તીઓ તરફથી જાહેર જશનો કરવામાં આવયા હતા. એ દીને સવારના મુંબઇનાં અંજુમનનાં આતશબેહરામમાં સ્કુલના છોકરા છોકરીઓનો ભેગો મેલાવડો કરવામાં આવયો હતો. શેઠ ડોશાભાઇ હોરમજી દસ્તુરે ગાથા ગાઈ સંભલાવયા બાદ સરવે જણાઓએ ઉભા થઇ ભેગી બંદગી કીધા પછી કેટલાક ગ્રહસ્થોએ પ્રસંગને અનુસરતી બાબદો ઉપર ટુકી વાએજો કરી હતી. સાંજે નાયબ દસ્તુર મીનોચેહર જામાસ્પજી જામાસ્પઆશાનાની આગેવાની હેઠલ જશન ક્રીયા કરવા પછીબી વાયઝો કરવામાં આવી હતી. વળી વાહાડયાજીના આતશબેહરામમાં સાંજે જાહેર જશન તેમજ જુદી જુદી દરેહમેહરોમાં મંડલીઓ તરફથી તથા લોકો તરફથીબી જશનો કરવામાં આવયા હતા. એ મુજબ પુણા, ખેરગામ, નારગોલ, કરાંચી, રાજકોટ વગેરે ઘણા દેશાવરો ખાતે અગીયારી વગેરે ઠેકાણે જશનો કરવા ઉપરાંત સુરતમાં તથા અમદાવાડમાં બપોરના ન્યાતનું ખાણબી કરવામાં આવ્યું હતું. એ દીવસ એક જાહેર તહેવાર તરીકે પાલવા સારૂ જશન કમીટી તરફથી મુંબઇની જરથોસ્તી માલેકી હેઠળ ચાલતી મીલોના શેઠયાઓ ઉપર તેમજ દીનદાર જરથોસ્તી વેપારી તથા ધંધાદારીઓ ઉપર સરકયુલરો મોકલાવી અરજ કીધી હતી. કોલાબાનું ૨ તથા શેર બજાર પણ બંધ રાખવામાં આવ્યા હતા.

સ્ત્રીબોધ ચોપાન્યાને ચાલુ કીધાને ૫૦ વરસ પુરાં થયા તેની ખુશાલીમાં પેહલો મેલાવડો તા૦ ૧ લી ફેબરવારીને દીને ટાઉન હાલમાં કરવામાં આવયો હતો. જયાં જુદી જુદી સાલાઓની બાલકીઓએ જયુબીલીની ગરબી ગાઇ સંભલાવ્યા પછી તેઓએ બીજા ગીતો તથા રમત ગમતો કરવા બાદ મીસ શીરીન માણેકજી ખરશેદજીએ છેલ્લા પચાસ વરસમાં સ્ત્રી કેળવણીએ કેટલો વધારો કીધો છે તેમજ સંસાર સુધારાની શરૂઆત કેમ થઈ વગેરે બાબદો ઉપર વીવેચન કીધું હતું. સેવટે મીસીસ મ્યુર મેકેનજીએ બાલકીઓને ઇનામો વેહચી આપવા બાદ મેલાવડો વીસરજન થયો હતો. વળી તા૦ ૩ જીને દીને નામદાર જડજ મી૦ બીમને અનજુમને ઈસલામ હોલમાં મીસીસ મયુર મેકેનઝીના પ્રમુખપણા હેઠલ સુધરેલી મંડલીમાં સ્ત્રીનો દરજનો એ વીષય ઉપર તથા તા૦ ૬ ઠી એ સમસુલ ઓલમાં એરવદ જીવણજી જમશેદજી મોદીએ ઉપલા હોલમાં સ્ત્રી જાતનું અણઘટતાં બંધનમાંથી છુટું થવું એ વીષય ઉપર ભાષણો આપ્યાં હતાં. એ ઉપરાંત તા૦ ૧૦ મીને દીને ફરામજી કાવશજી ઈનસટીટયુટમાં મીસીસ મ્યુર મેકનઝીના પ્રમુખપણા હેઠળ એક મેલાવડો કરી જુદા જુદા બાનુઓએ ભાષણો કીધા હતા. જે પછી સેવટનો તા૦ ૧૮ મી ફેબરવારીને દીને ટાઉન હોલમાં ઇવનીંગ એનટર ટેનમેંટનો મેલાવડો કરવામાં આવયો હતો. આને લગતું સ્ત્રીબોધ જુબીલી મેમોરીયલ વોલ્યુમ નામદાર શેહેનશાહબાનું એલેકઝાંડરાએ પોતાને અરપણ કરવાને કબુલ્યું હતું.

પુણાની બઝમે રોજે બેહરામે પોતાની હયાતીના ત્રીશ વરસ પુરાં કીધેલાં હોવાથી તેની સીલવર જુબીલી પાલવાનો મેલાવડો નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટના પ્રમુખપણા હેઠલ રોજ ૯ મે માહા ૧ લાને દીને કરવામાં આવયો હતો. સાંજે ખુશાલીનું જશન નાયબ દસતુર કેકોબાદની આગેવાની હેઠળ કરવા પછી બઝમના સેકરેટરી શેઠ બરજોરજી પીરોશાહે રીપોરટ વાંચતાં જણાવયું કે આ મંડળી સને ૧૮૭૭માં સથાપી હતી, અને તેમાં આગેવાન ભાગ તે વખતે કેટલાક સાહેબોએ લીધો હતો. જે વેળા ફી એક રૂપીઓ તથા ૪ આના, જુદા જુદા બે વરગો માટે રાખી હતી. હાલમાં માસીક ફી ૮ આના અને દાખલ ફી રૂ૩ રાખી છે. સઘળાં જશનો કરવા ઉપરાંત આ મંડળી તરફથી ધરમ સંબંધી વાએજો પણ અપાય છે અને તે ચોપાનીઆંના આકારમાં છપાઈને સરવ જરથોસતીઓમાં વહેંચાય છે. મંડળીના મેમબરોનાં ભાઈચારો વધે તે મતલબથી દર બેહેરામ રોજે જશન પછી વાયેજ તથા ખાણું થાય છે. લાઈફ મેમબરો તથા મેમબરોની ફી વગેરેમાંથી ખરચ બાદ જતા આ મંડલીનું ફંડ રૂપીઆ છત્રીશ હજારનું થવા ગયું છે. જે પછી હાજર રહેલાઓએ રાતે ખાણું લઇ ગાયન વગેરેની મજાહ ચાખી વીખેરાઇ ગયા હતા.

જરથોસ્તી છોકરીઓની નીશાળ મંડળીની હસતકની શાળાઓને ૧૯૦૭ના જુન માસમાં ૫૦ વરસ પુરા થવાથી તેની જુબીલી પાલવા માટે તેમજ એ મંડળીની નીશાળોનો રાંધણકળાનો તથા કેળવણી લેતી ફતેહમંદ છોકરીઓને ઇનામો આપવા માટે એક મેલાવડો તા૦ ૩ જી મારચને દીને આલબલેસ બાગમાં બાઈ જાઇજી જાહાંગીર પીટીટના પ્રમુખપણા હેઠળ કરવામાં આવયો હતો. સવારના રાધણકળાની પરીક્ષાનું કામ પુરૂ થવા પછી પાછલાપોરે એક મોટા મેલાવડા સનમુખ કેટલીક છોકરીઓએ ગીતો તથા કસરત વગેરે કરી દેખાડવા બાદ ખા૦ બા૦ દારાબશાહ રતનજી ચીચગરે એ નીશાળ મંડળીનો રીપોરટ વાચયા પછી બાઈ મેહરબાઇ દોરાબજી તાતાએ ચાંદો, ઇનામો વગેરે વેંહચી આપ્યાં હતાં. જે પછી બાઈ જાઈજી પીટીટે પ્રસંગને અનુસરતું ભાષાણ કરવા બાદ મેલાવડો વીસરજન થયો હતો.

શેઠ ખરશેદજી મેરવાનજી બાલીવાલા તરફથી તારદેવના રસ્તા ઉપર નવી બાંધવામાં આવેલી બાલીવાલા ગ્રાંડ નાટકશાલા ખુલ્લી મેલવાની ક્રીયા તા૦ ૨૭ મી નવેમબરે રાતે કામ ચલાઉ મ્યુનીસીપાલ કમીશનર મી૦ એસ. એમ. એડવરડસે એક મેલાવડા સનમુખ કીધી હતી. શેઠ બાલીવાલાએ પોતા માટે ઉભા કીધેલા ફંડમાં નાણા ભરનારાઓનો ઉપકાર માનયા પછી મી. એડવરડસે નાટક તખતા ઉપર જઇ શેઠ બાલીવાલાની તારીફમાં કેટલુક વીવેચન કરી નાટકશાલાને ખોલ્લી મેલાયલી જાહેર કરવા બાદ હરીચંદનો ખેલ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. વલી એ કંપનીએ તા૦ ૧૨ મી મારચે પ્રીનસેસ મેરી વીકટોરયા જીમનેશીયમનાં લાભ માટે પરદા બાનુઓની હાજરીમાં લયલો નેહારનો ખેલ કીધો હતો તથા તા૦ ૨૬ મી મારચે શેઠ બાલીવાલાએ બોકમ બીલાશનો ખેલ ઝોરાસ્ત્રીયન બીલડીંગ ફંડના લાભ માટે કરી રૂ ૫૨૦ એ ફંડમાં આપ્યા હતા. એ વખતે શેઠ ફરામજી નવરોજીએ બીલડીંગ ફંડના સેકરેટરી ડા૦ દાજીને એક પેટી આપતા જણાવયું કે અંદરની રૂ ૯૯ા ની રકમ એવણે ઘેરે ઘેર ફરી એકઠી કરી હતી.

વડોદરાના નામદાર માહારાજા સર શીયાજીરાવ ગાયકવાદના મરહુમ પુત્ર પ્રીનસ ફતેહસીંહરાવ ગયા આગસ્ટ માસમાં સખત માંદગીને બીછાને પડેલા હતા તે વખતે વડોદરાખાતે ત્યાના અકાબર ખા૦ સા૦ ફરામજી કાવશજીની આગેવાની હેઠળ ત્યાની અગીયારીમાં તા૦ ૧૯ મી આગસ્ટે જરથોસ્તીઓએ ભેગા મલી બંદગી કીધી હતી. જે પછી શેઠ અરદેશર રૂસતમજી હીરજીબેહદીને શ્રીમંત યુવરાજ ફતેહસીંહરાવ માંદગીમાંથી જલદી સાજા થાય તે માટે દુવા ગુજારી એ વીષેનો એક ઠરાવ પારસી અંજુમન તરફથી નામદાર માહારાજા ઉપર મોકલવામાં આવયો હતો. તેમજ નવસારી ખાતેબી ત્યાના આતશબેહરામમાં જરથોસતીઓએ એકઠા મલી ભેગી બંદગી કરી તેનો અનજુમન તરફથી એક તાર મોકલવામાં આવયો હતો. વળી નવસારીના મોટા દેશાઇ ખાનદાન તરફથી પણ દીલસોજીનો એક જુદો તાર મોકલવામાં આવયો હતો.

ગવાલીયરના નામદાર માહારાજા કરનલ સર માધોરાવ સીંધીઆ મુંબઇથી ખાસ ત્રેનમાં તા૦ ૬ મી અકટોબરે ગવાલીયર જતા મારગમાં એવણની ત્રેનને મોટો અકસમાટ નડયો હતો પણ નામદાર મહારાજા સહીસલામત બચવાથી તા૦ ૧૦ મી નવેમબરે એવણની પહેલી સાલગ્રેહને દીને ગવાલીયરના સઘલા જરથોસતીઓએ શેઠ બે. જે. બલસારાના બંગલામાં સવારના એકઠા થઇ શુકરગુજારીનું જશન કીધુ હતું. હયાથી સઘલા જરથોસ્તીઓ ડેપ્યુટેશનના આકારમાં નામદાર મહારાજાના મેહલમાં માનપત્ર એનાયત કરવા ગયા હતા. જયા એરવદ મીનોચેર શાપુરજી રાવે નામદાર

મહારાજાને તીલો કરી તંદરેસ્તી ભણવા પછી શેઠ એ. જ. બલસારાએ માનપત્ર વાંચી તે ચાંદીના દાબરામાં નામદાર માહારાજાને અરપણ કીધુ હતું જેનો નામદાર મહારાજાએ પ્રસંગોપાત જવાબ આપ્યા પછી સઘલા મેહલ છોડી ગયા હતા. રાતે શેઠ બલસારાના બંગલામાં ખાણુ કરવામાં આવ્યું હતું. તેમજ ગરીબોમાં કામલીઓ વગેરે વેહચવામાં આવી હતી.

શેઠ એદલજી દોરાબજી તલાતી આશરે ૧૨ વરસ ઉપર સુરત હાઈ સકુલના હેડ માસતર હતા તયારે એવણે પોતાનો વગ લગાડી તે સકુલને "સોરાબજી જમશેદજી જીજીભાઇ હાઇ સકુલ" એ નામ અપાવયું હતું જે નામથી હાલ એ સકુલ પ્રસીધ છે. વલી એઓની જાણમાં આ વરસે આવયું હતું કે એજ મરહુમ શેઠે વડોદરા કાંપમાં સકુલ બંધાવા ૩૫૦૦૦ની રકમ આપી હતી, પણ તે મરહુમનું નામ એ સકુલને આપેલું ન હોવાથી તેઓએ દેવલાલીથી વડોદરામાં સતાવાળાઓ સાથે એ વીશે સદેશા ચલાવયા હતા અને તેનાં પરીણામમાં સતાવાળાઓએ એ સકુલને "સોરાબજી જમશેદજી જીજીભાઇ વરનેકયુલર સકુલ વડોદરા" એ નામ આપવાનો ઠરાવ ગયા અકટોબર ૧૯૦૭માં કરયો હતો. એ ઉપરાંત નામદાર મુંબઇ સરકારે દીસેમબર ૧૯૦૭માં એક ઠરાવ બહાર પાડી ભરૂચની સીવીલ હોસપીટાલને સોરાબજી જમશેદજી જીજીભાઇનું નામ જોડી હવેથી "સોરાબજી જમશેદજી જીજીભાઇ હોસપીટાલ" એ નામથી ઓળખાવવાનો હુકમ કરયો હતો. એ પ્રમાણે મરહુમની આ ત્રણ સખાવતોને માટે મરહુમનાં નામને ૪૦ વરસે ઇનસાફ મલ્યો છે. વળી રાંદેરની મુખ્ય શાળાને મરહુમનું નામ આપવા તેના લાગતા વળગતાઓએ કબુલ્યું છે.

સુરતની મરહુમ શેઠ ફરદુનજી સોરાબજી પારખવાળી હુનરઉદયોગની સ્કુલ અને તેના ફંડનું નામ નામદાર સરકારે તેના હાલના પ્રતીનીધીની બહાલીથી ફેરવીને જાનેવારી ૧૯૦૮થી અનુક્રમે ધી ફરદુનજી સોરાબજી પારેખ ટેકનીકલ ઇનસ્ટીટયુટ અને ફરદુનજી સોરાબજી પારેખ ટેકનીકલ ઇનસ્ટીટયુટ ફંડ કરીને આપયું છે.

જરથોસ્તી કોમના લાભ સાચવનારી મંડળીની કમીટી તરફથી જાહેર કેળવણી ખાતાંના વડા ઉપર એક કાગલ લખી જણાવવામાં આવયું હતું કે ગુજરાતી પાંચમી ચોપડીના ૯ માં અને છઠી ચોપડીના ૫૭માં પાઠમાં જરથોસ્તીઓ વીષે તથા મરાઠી પાંચમી ચોપડીના ૯માં પાઠમાં વંદીદાદ વીષે કરવામાં આવેલા લખાનો બરાબર નથી. આ ઉપરથી કેળવણી ખાતાનાં વડાએ સપટેમબર ૧૯૦૭માં ગુજરાતી ચોપડીઓમાં નીચે મુજબનો સુધારો કરવા જણાવયું હતું.(૧)'નાહાસીને આવયા'ની જગાએ 'નીકળી આવયા' કરવામાં આવશે. (૨) 'પારસીઓ ઇશ્વર અને અગનીરૂપે ઇશ્વિરને પુજે છે' ની જગાએ તેઓ સુરય અને અગનીને ઇશ્વરનાં ચીનહો ગણે છે એવો ફેરફાર કરવાના સંબંધમાં વીચાર ચલાવવામાં આવશે. જરથોશત સાહેબના જમાના માટે તેઓ પુરાણા જમાના (era)માં થઇ ગયો એમ જણાવવામાં આવશે. જરથોશત સાહેબને પેગમબર તરીકે ઓળખાવવાની જગાએ ફકત એક મહાન પુરૂષ તરીકે ઓળખાવવા બાબે તેઓ લખે છે કે જરથોશતને મહાન પુરૂષ તરીકે દરશાવવામાં કાંઇપણ વાંધો લેવા જેવુ નથી. મરાઠી પાંચમી ચોપડીના પાઠના સંબંધમાં તેઓ લખે છે કે તે પાઠમાં વંદીદાદ તમારું એકલું ધરમ પુસતક છે એમ જણાવવામાં આવયું નથી, પણ વંદીદાદ ઝંદ ભાષામાં લખાઇ છે એમ જણાવવામાં આવયું છે.

નામદાર શેહેનશાહ એડવરડે તા૦ ૧ લી જુને સેંટ જેમસીસ પેલેસમાં ભરેલી લેવીમાં શેઠ જમશેદજી કાવશજી જશાવાલાને તથા તા૦ ૬ ઠી જુલાઇએ ભરેલી લેવીમાં શેઠ જીજીભાઇ એદલજી મોદીને આમત્રન કરવામાં આવયું હતું.

નામદારો શેહનશાહ તથા શેહેનશાહબાનુએ તા૦ ૨૦ મી જુને વીંડસર ખાતે પોતાનાં મેહલમાં એક મોટો ગારડન પારટીનો મેલાવડો કીધો હતો. જયા બાઈ ડોશીબાઈ કાવશજી જસાવાલાએ એ બંને નામદારોને સુખડના બાકસમાં સોનેરી રૂપેરી કસબ તથા મોતીનાં એવણના હાથનાં નાદર ભરત કામનાં કેટલાક નમુનાઓ જેમાં એક મખમલની ટોપી, પટો અને ડરેસ ફ્રનટ હતું તે એનાયત કીધું હતું. એ ટોપીપર બાદશાહી કુટુંબીઓની નાની નાની સબીઓનો સણગાર કરવામાં આવયો હતો. એમાં મરહુમ શેહેનશાહબાનુ વીકટોરીયા તથા પ્રીનસ કોનસોરટની તસવીરો પણ હતી. નામદાર શેહેનશાહની સબી ઉપર એક સોનેરી તાજ ભરવામાં આવયું હતું, જેમાં હીરા મોતીનો શણગાર કરવામાં આવેલો હતો.

શેઠ પેસતનજી બેહેરામજી પ્રેસની ફેરટ કાચ ફેકટરી છેલ્લા ચાર પાંચ ગવરનરોની પેટરોનેજ મેળવવાનું માન ભોગવતી આવી છે, અને સરકારી મેહેલની ગાડીઓ બનાવવા તથા સમારવાનું કામ

એ હાકેમોના સંતોશ તથા વખાણ વચે કરતી રહી છે તેને મુંબઈના નવા ગવરનર સર જયોરજ કલારકે પોતાના "કોચ બીલડર ઇન ઓરડીનેર" નેમીને માન આપયું છે.

અતરે પ્રગટ થતાં જાણીતાં હીંદી ચાબીકના માલેક શેઠ સોરાબ એલ. પાલમકોટ ઉપર નામદાર ગવરનર સર જયોરજ કલારકે પોતાના લશકરી સેકરેટરી મારફતે એક પત્ર લખી એ ચોપાનયાના ગ્રાહક થવાને પોતાની ઇચ્છા બતાવી હતી. આવું માન મુંબઈના ચોપાનયાને આ પહેલીજ વાર મળ્યુછે.

ડા૦ આઇમાએ માણેકજી કુપરે પ્રીનસ અને પ્રીનસેસ ઓફ વેલસનું જનમચરીત્ર લખયું છે તે ચોપડીને મધય કેળવણીની શાળાઓ માટે "પ્રાઇઝ એંડ લાઇબ્રેરી બુક" તરીકે ખરીદવાને મુંબઇના વીદયાધીકારીએ બહાલી આપી છે. તેમજ એની એક નકલ નામદાર પ્રીનસે કબુલ રાખી હતી.

નામદાર સરકારે લંડનની ઈંડિયન આફીસની સરકારી લાઇબ્રેરીમાં મેલવા માટે સુરતના મી૦ સોરાબશાહ હોરમસજી મારફતે ત્યાના પારસીઓના દાવરને પારસી અંજુમને લખી આપેલા મેહેજરો એ નામની છપાવલી ચોપડીની એક નકલ મોકલી આપવા ગયા દીસેમબર માસમાં જણાવયું હતું.

સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ બેરોનેટ, સર જહાંગીર કાવસજી જહાંગીર નાઇટ, શેઠ રૂસ્તમજી નાનાભાઇ બેરામજી જીજીભાઈ, શેઠ રતનજી જમશેદજી તાતા, શેઠ બાપુજી સોરાબજી પટેલ, શેઠ રતનજી દાદાભાઇ તાતા અને ડોકટર નાનાભાઈ નવરોજી કાત્રક મુંબઇની પારસી પંચાયતના ત્રસ્ટીઓ. સર જમશેદજી જીજીભાઈ બેરોનેટ, શેઠ હોરમસજી એદલજી આલબલેસ, શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી જમશેદજી, શેઠ મેરવાનજી મંચેરજી કામા અને શેઠ બમનજી દીનશાહ પીટીટ સામે પારસી પંચાયતના ત્રસ્ટ ડીડ સંબંધી જે દાવો માંડયો છે, તે દાવાને લગતી તપાસ નામદાર વડા જડજ આ. સર લોરેનસ જેનકીનસે વાદીઓ તરફથી થયલી આરજને અનુસરીને એકને બદલે બે જડજોએ કરવી એવો હુકમ ફરમાવયો હતો. તે મુજબ નામદાર જડજો આ. મી. જસટીસ દીનશાહ ધનજીભાઇ દાવર અને આ. મી. જસટીસ બીમનની બનેલી ખાસ કોરટ સનમુખ એ મુકદમો તા૦ ૭ મી ફેબરવારીથી હાઈ કોરટમાં નીકળયો હતો. આ મુકદમામા એક પારસી અને એક જરથોસ્તી કોણને કહેવો, દરેહમેહેરો તથા દોખમાઓને ઉપયોગ કરવાનો જુદદીન પારસીઓને કેટલો હક છે. પારસી પંચાયતનું બંધન શું છે અને પંચાયત હસતકની મીલકતોનો વહીવટ કેવી રીતે થવો જોઇયે તે વગેરે સવાલો ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા. વળી વાદીઓએ આ મુકદમામાં એવો દાવો કરયો છે કે, કોરટે જાહેર કરવું કે પારસી પંચાયત હસતકની સથાવર તથા જંગમ મીલકતના ત્રસટીઓ તરીકે પ્રતીવાદીઓ કાયદાપુરવક નેમાયલા નથી. વધુ જાહેર કરવું કે નવા ત્રસટીઓની નેમણુંક કરવાની સતા મેળવનારા તા૦ ૪ થી ડીસેમબર ૧૮૫૧ અને તા૦ ૨૫ મી સપટેમબર ૧૮૮૪ની તારીખનાં જે ત્રસટ દીડો થયલાં છે તે નકામાં અને રદ બાતલ છે. વધુ એમ જાહેર કરવું કે મજકુર સઘળી મીલકતોના નવા ત્રસટીઓ નેમવાની સતા હમેશાં મુંબઈની આખી પારસી કોમને હસતક રહેતી આવેલી છે અને હાઇ કોર્ટ પોતાને વાજબી લાગે એવી જે યોજનાઓ ઘડે તેની રૂએ એ સતાનો ઉપયોગ થવો જોઇએ. વધુ એ જાહેર કરવું કે તા૦ ૨૫ મી સપટેમબર ૧૮૮૪ ની તારીખનાં ત્રસટ દીડમાં ત્રણ દોખમાં, સગડીઓ તથા નસાખાનાના જે ત્રસટો જાહેર કરયા છે, ને કાયદાની રૂએ રદ બાતેલ છે કારણકે તે અસલ ત્રસટોથી જુદા પ્રકારના છે. જે ત્રસટોને આધારે પંચાયત મજકુર મીલકતો ધરાવે છે તે તપાસીને કોર્ટે જાહેર કરવાં, વધુ જાહેર કરવું કે પંચાયતે ૧૯૦૫ માં બહાર પાડેલું જાહેર નામુ, પસાર કીધેલા ઠરાવો તથા પ્રગટ કરેલી જાહેર ખબર રદબાતલ છે, મજકુર મીલકતોના તથા મજકુર દીડોમાં જણાવેલી બીજી સઘલી મીલકતોના વહીવટ માટે કોરટે એક યોજના ઘડવી અને મજકુર ત્રસટીઓમાંના જે કાયદા પુરવક ઠરે તેનો લાભ લેવાનો કયા આસામીઓને હક છે તે કોરટે જાહેર કરવું. આ કેશ કેટલાક દીવસો સુધી ચાલ્યા બાદ એ મુકદમાંના સંબંધમાં નામદાર કોરટે સુચના કીધી હતી કે ચોકસ શરતોએ સમજુતી કરવી તેથી તરસતી સાહેબોએ અનજુમનની એક જાહેર સભા તા૦ ૧૭ મી મારચે આલબલેસ બાગમાં બોલાવી હતી જ્યા સમજુતીની શરતો નહીં સવીકારવીને તેમજ એ કેશ સેવટ સુધી લડવાની હીમાયત અનજુમન તરફથી કરવામાં આવયાને લીધે એ કેશ પાછો આગલ લાંબો વખત સુધી ચાલ્યો હતો. જે ગયા એપ્રીલ મહીનાની ૧૩ મી તારીખે પુરો થવાથી તેનું જડજમેનટ નામદાર જડજોએ આપવાનું મુલતવી રાખ્યું છે.

મી૦ જમશેદજી ખરશેદજી તારાચંદે મુકતાદ ત્રસટ સંબધમાં બાઇ સુનાબાઇ અને બીજાઓ સામે હાઇ કોરટમાં એક દાવો માડયો હતો. જેની આ૦ મી૦ જસતીસ દીનશાહ ધનજીભાઇ દાવરે લંબાનથી તપાસ ચલાવીને પોતાનો ચુકાદો આપતા જરથોસ્તી ધરમ પ્રમાણે મુકતાદની ક્રીયા રવા હોવાથી અને તે આખી કોમને સામનય લાભ કરતી હોવાથી મુકતાદના ક્રીયા કામ માટે થયલાં ત્રસટોને કાયદા પુરવક ઠરાવ્યા હતા.

આજ કેટલોક વખત થયાં અમેરીકામાં જરથોસ્તી ધરમપર કુરબાન થયલા કેટલાક અમેરીકનોનો "માઝદયસનાન" નામનો એક ટોળો ઉભો થયો છે, જેઓ પોતાનું "માઝદયસનાન" નામનું એક માહવરી ચોપાનયું પણ પ્રગટ કરે છે અને જેઓએ જગેજગ યુરોપમાં માઝદયસનાન ધરમના શાક્ષણનો ફેલાવો કરવાનું માથે લીધું છે. આ ટોળાંએ અમેરીકામાં જુદે જુદે ઠેકાણે પાંચ આતશબેહેરામો બાંધવાનું હાલ ઠરાવયું તે માટેનું એક ફંડ ઉભું કરવામાં આવયું છે. તા૦ ૩૧ મી ડીસેમબર તેમજ તા૦ ૧ લી જાનેવારીનાં દીવસોએ ચીકાગોનાં ઉપલાં માઝદયસનાન ટોળાંએ ગાથા ગંબારો પણ પાળયા હતા. તેમાં આપણી તરફ થાય છે તેમ કશી પણ ખાણીપીણી કરવા વગર તે દીવસોએ પવીત્ર ભણતરો ભણી ધંબારોની ફીલસુફી સમજાવનારા ભાશણો કરવામાં આવયાં હતાં. આ મેળાવડાની આગેવાની મેડમ ઇવા મરાયા મોનટંગ માયરસે લીધી હતી અને ડાકટર ઓટોમન જેવણ ઝર–અદુશત–હનીમના નામે ઓળખાય છે તેવણે ઝંદ અને અવસ્તામાંથી બંદગી કરી તેની ઘટતી સમજ શ્રોતાજનોને આપી હતી.

મરહુમ રેવરંડ ધનજીભાઇ નવરોજી ૮૬ વરસની વયે તા૦ ૭ મી આગસ્ટે મરણ પામ્યા હતા તેવણે પોતાનાં મરણની ટુંક વખત આગમજ લખતાં જણાવ્યું હતું કે "હું પારસી તરીકે જનમ્યો હતો, અને હજી પણ હું સતર પાણીએ ધોએલો એક પારસી છું. ધરમ કે જે માણસ માટે સઉથી અગતનો છે તે સીવાય લોહીએ હું મારા ભાઈઓમાંનોજ એક છું તેઓને જેથી લાગણી થાય છે તેથી મને પણ થાય છે. તેઓની ખુશાલી અને ગમગીની તે મારી પણ છે. તેઓ માટે મને ચાહ છે, અને જો જરૂર પડે તો તેઓ માટે મારો જાન આપવાને હું તઇઆર થઇશ. જે કોમ ઘણાક સારા ગુણોને લીધે પુરવની કોમોમાં સઉથી હરોલમાં ઉભેલી છે. તે કોમને લગતો હોવા માટે હું મગરૂર છું".

ગુજરાતના જરથોસ્તીઓના મરણ વખતના અરસપરસનાં લાભના ફંડના યજદેઝરદી સને ૧૨૭૬ના સાલમાં વરસના રીપોરટ પરથી માલમ પડે છે કે એ સાલમાં કુલે ૩૨ મરણ, તથા ૧ મેમબર ડીફોલટર અને ૧૫ નવા મેમબરો થયા હતા. વલી ૩૨ મરનાર મેમબરોના નોમીનીઓને આપવાની રકમ રૂ૧૭૫૦૦ની થઇ હતી. તેમજ ૧૬ વરસની મુદતમાં ૭૮૩ મરનાર મેમબરોના નોમીનીઓને આપેલી રકમ રૂ ૬૭૭૩૪૭–૧૪–૧૧ની થઈ છે. ફંડની કુલે થાપણ રૂ ૧૯૪૫૦૭–૧૦–૦ ની છે જેમાં આ વરસમાં ફાજલ પડેલા રૂ ૩૭૦૧૩–૮–૯–ની રકમ આવી જાય છે.

મુંબઇના જરથોસ્તીઓનાં મરણ વખતનાં અરસપરસનાં લાભનાં ફંડનો યઝદેજરદી સને ૧૨૭૬ નાં સાલના રીપોર્ટ ઉપરથી માલમ પડે છે કે એ અરસામાં ૪૪ નવા મેમબરો દાખલ થયા હતા જયારે વરસની આખેરીએ સભાસદોની કુલે સંખ્યા ૧૩૮૦ ની હતી તથા ૯ સભાસદો એ ફંડ સાથનો સંબંધ છોડી ગયા હતા. એ સાલમાં ૬૪ સભાસદોનાં મરણો નીપજયાં હતાં. તેઓના નોમીનીઓને આપવાની રકમ રૂ ૪૫૬૦૦ ની થઈ હતી. નવાં ધોરણ મુજબ ફંડ ચાલુ કીધા પછીનાં સાત વરસના અરસામાં મરનાર મેમબરોના નોમીનીઓને પગાર કરેલાં નાણાની કુલે રકમ રૂ૩૭૭૭૦૦ જેટલી થાય છે. ફંડનો સઘળો ખરચ બાદ કરતાં રીપોર્ટવાળાં વરસમાં રૂ૧૯૯૧૩–૧૩–૮ નો વધારો રહયો છે, જે આગલાં ૭ વરસના વધારા સાથે લેતાં કુલે રૂ૧૪૬૮૬૬–૧૨–૧૦ થાય છે.

શેઠ એદલજી દીનસાહ સી. આઈ. ઇ. એ સથાપેલા કરાંચીનાં જરથોસતી રૂવાંનોને અવલમંજલ પોંહોચાડવાના ફંડનો, મરહુમ બાઇ બચુબાઇ નીરાશ્રીત તથા ધંબાર ફંડોનો તથા મરહુમ બાઇ સુનાબાઈ ચેરીટેબલ ફંડનો, મે ૧૯૦૭થી એપ્રીલ ૧૯૦૮ સુધી વરસ એકના હીસાબ ઉપરથી જણાય છે કે રૂવાનોને અવલમંજલ પોંહચાડવાના ફંડની થાપણનાં વયાજમાંથી આગલા વરસો માફક એક મોબેદ, નસેસાલારો તથા ખાંધીઆ રાખયા ઉપરાંત સગડીમાં દીવો કરવાનો, લાકડાં, સુખડ વગેરેનો સરવે ખરચ કરવામાં આવયો હતો. એ વરસમાં રૂ ૫૪૨ ભરાયા હતા, અને ૧૯ નાના તથા ૨૧ મોટા મલી ૪૦ રૂવાંનોને અવલમંજલ પોહચાડવામાં આવયા હતા. જયારે છેલ્લાં વીસ વરસમાં ૪૫૬ નાના અને ૩૫૮ મોટા મલી ૮૧૪ રૂવાંનોને અવલમંજલ પોંહોચાડવામાં આવયાં હતા. મરહુમ બાઇ બચુબાઇ નીરાશ્રીત ફંડમાંથી આ સાલ રૂપીઆ ૩૨૧ આપયા હતા. આ ફંડમાં શેઠ એદલજી દીનશા, સી. આઇ. ઈ. એ રૂ૬૦ ભરીયા કે ગરીબ જરથોસતીના છોકરાંની સકુલની ફી આપવી. જયારે બચુબાઇ ગંબાર ફંડમાંથી કદીમ ચોથો ગાથા ગંબાર કરવામાં આવયો હતો અને બેહેસતનશીન બચુબાઇની બાજને દીને ધરમક્રીયા કરી કુલ જરથોસતી બાનુઓનું ખાણું કરવામાં આવયું હતું. અને બાઈ સુનાબાઈ ચેરીટેબલ ફંડમાંથી કુલ જરથોસતી ગ્રહસ્થોના પાંચ ગંબાર કરવામાં આવયા હતા અને બેહેસતનશીન સુનાબાઈની બાજને દીને ધરમક્રીયા કરી કુલ જરથોસતી બાનુઓને ખાણું આપવામાં આવયું હતું. ઉપલા ચાર ફંડોની કુલ સીલક વરસની આખરીએ રૂ૧૨૦૬૬૩ હતી.

બરોડા રેલવે ઝોરાસટ્રીયન એસોસીએશનના સને ૧૯૦૭ના ૧૯ મા વરસના રીપોર્ટપરથી માલમ પડે છે કે એ વરસમાં ફાજલ સીલક તરીકે રૂ ૫૫૦૦ રહયા હતા અને ૬ મરણો નીપજયા હતા જયારે કુલે સભાસદોની સંખ્યા ૨૯૮ ની હતી. મંડલીની શરૂઆતથી આ વરસની આખેરી સુધીમાં ગુજરી ગયલા ૧૩૦ મેમબરોના નોમીનીઓને બેનીફીટ તરીકે મંડલી તરફથી કુલે રૂ૧૨૦૪૭૦ આપવામાં આવયા હતા. એ વરસમાં એકદર રૂ૯૧૭૬ ની આવક ઉપરાંત વયાજ વગેરેના મલી રૂ ૧૫૪૭ બીજા વધુ ઉપજયા હતા અને કુલે ખરચ રૂ૬૫૩ નો થયો હતો. જયારે આ વરસની આખરીએ મંડલીની નક્કી થાપણ રૂ૫૫૨૪૮ ની હતી.

બીલીમોરાની જરથોસતી અંજુમને ઉભાં કરેલાં ફંડોના સંવત ૧૯૬૧ ના સાલના હીસાબ ઉપરથી જણાય છે કે અંજુમન હસતકના સઘળાં ફંડોની જુમલે પુંજી વરસની આખેરીએ રૂ૧૬૨૫૨૯ ની હતી, જે સરકારી લોનો, મુંબઇ પોરટ ત્રસટ તથા ઇમપરૂવમેંટ ત્રસટના બાંડોમાં રોકાયલી હતી. એ સઘળી જામીનગીરીઓ અંજુમનના ત્રસટીઓ શેઠો રૂસતમજી મોટાભાઇ, મનચેરજી શાપુરજી તાતા, દાદાભાઇ ધનજીભાઈ, બરજોરજી નશરવાનજી મેંગુસી તથા બમનજી ધનજીભાઇના ભેગા નામો ઉપર છે.

મરહુમ શેઠ નશરવાનજી મનચેરજી કામાના ધરમખાતાની સ્કુલના સ્થાપક શેઠ નશરવાનજી કામાની ૫૨ મી બાજ રોજ ૨૦ મો માહા ૩ જાને દીને હોવાથી મરહુમની યાદમાં એ સ્કુલના વીદયારથીઓને બપોરે કોટની મરહુમ શેઠ માણેકજી શેઠની વાડીમાં ખાણુ આપવામાં આવયું હતું તેમજ ચોપાટીની આંધળાં પાંગળા તથા ઇરાનીઓની ધરમશાળામાં રહેતા સઘળા જરથોસ્તીઓને પણ બપોરનું ખાણું આપી આશીદાદ આપવામાં આવી હતી.

સુરતની પારસી કોમના વડા મરહુમ સરદાર દાવર એદલજી ખરસેદજી મોદીજીની વરસી રોજ ૧૯ મો માહા ૪ થાને દીને હોવાથી મરહુમની બાજ શેઠ બમનજી નશરવાનજી કેરાંવાળાએ સુરતના ગોટીના આતશ આદરાનમાં કરી હતી તથા રાત્રે ઉપલા પાક મકાનમાં ખાણું થયું હતું.

મરહુમ ડા૦ કેખશરૂ નશરવાનજી બહાદુરજીની દશમાં વરસની બાજ રોજ ૫ મો માહા ૧૨ માને દીને હોવાથી મરહુમની યાદમાં જશનની ક્રીયા દસ્તુરજી કેખશરૂએ આલબલેસ બાગમાં એક મેલાવડા સનમુખ અત્રેના જાણીતા ફલોરીસ્ત શેઠ હોરમજી અરદેશર દુબાશની આગેવાની હેઠળ કરી હતી, જશનની ક્રીયા પુરી થવા પછી એ પારસી ગરીબ છોકરીઓની નવતજોત કરવા બાદ શેઠ સોરાબજી ફરામજી બેંકરના પ્રમુખપણા હેઠળ પ્રસંગને અનુસરતી વાયજા કરવામાં આવી હતી. આ મેલાવડાના ખાણા માટે રીનીસ કલબના મેનેજર મી૦ રતનજી મેસમેન જે બીનસવારથી મેહેનત કરેચ તે માટે એવણુને એક સોનાની વીટી ભેટ આપવામાં આવી હતી.

શેઠ બેહેરામજી જીજીભાઇ પારસી ચેરીટેબલ ઈનસટીટયુશનના મરહુમ માનવંત સ્થાપક શેઠ બેહેરામજી જીજીભાઈ સી૦ એસ૦ આઇ૦ ની ૧૮ માં વરષની બાજ ગાથા પહેલાને દીને હોવાથી, મરહુમની યાદમાં બાજ અને જશનની ક્રીયા સાંજે એ ઇનસટીટયુશનનાં મકાનમાં કોલેજ યુનીયનના આશરા હેઠળ એ ખાતાંના શીક્ષકો, અને આગળા તથા હાલના વીદયારથીઓ તરફથી નાયબ દસતુરજી રૂસતમજી એદલજી સંજાનાની આગેવાની હેઠળ કરવામાં હતી. જે પછી દસતુરજી રૂશતમજી એ પારસીઓમાં ચાલતી કેટલીક ધરમ સંબંધી ગેરસમજુતીઓ અને ગેરરીતીઓ ઉપર યુનીયનના પ્રેસીડંટ ડા૦ અરદેશર એસ૦ ઇરાનીના પ્રમુખસ્થાન હેઠળ ભાપણ આપ્યું.

ધી બેરામજી જીજીભાઇ પારસી ચેરીટેબલ ઇનસટીટયુશનના માજી પ્રીનસીપલ મરહુમ શેઠ ફરામજી કાવસજી બનાજી, એમ. એ. ની નવમા વરસની બાજ રોજ ૧ લો માહા ૧૦ માને દીને પડેલી હોવાથી એવણુની યાદમાં બાજ તથા જશનની ક્રીયા એ દીને સાંજના અનજુમનના આતશબેહેરામમાં નાયબ દસ્તુરજી મીનોચેહેર જામાસપજી જામાસપઆશાની આગેવાની હેઠળ કરાવવામાં આવયા પછી શેઠ ખશેદજી જમશેદજી બ. વહાડયાએ કુદરતના કારોબારમાં અઝલની અગતયતા ઉપર એક જાહેર ભાશણ આપ્યું હતું.

નવસારીના મોટા દેશાઈજી ખાનદાનનાં મુળ પુરૂશ મરહુમ દેશાઇ ટેમુલજી રૂશતમજીની ૧૮૦ મી બાજ રોજ ૭ મો માહા ૮ માને દીને હોવાથી તેની યાદમાં મરહુમના કુટંબીઓએ ઉભાં કીધેલાં ફંડમાંથી આ વરસથી જાહેર બાજ, જશન ત્યાંના આતશબેહરામમાં કામ ચલાઉ વડા દસ્તુરજી ફરામજી કેકોબાદજીની આગેવાની હેઠળ કરવામાં આવયું હતું. એ પછી એરવડ હોરમજી રૂશતમજી મીનોચેર હોમજીએ મરહુમ દેશાઇજીઓ ટેમુલજી તથા ખુરશેદજી ટેમુલજીએ પોતાના અમલમાં કોમ ઉપયોગી કેવા કામો કીધાં હતાં તેની ટુક વીગત કહી સંભળાવી હતી.

નવસારીના આગલા અકાબર મરહુમ દેશાઇજી ખુરશેદજી ટેમુલજીની ૧૨૯ માં વરસની બાજ રોજ ૧૨ મો માહા ૫ માને દીને હોવાથી એની એક દીવસ આગમજ નવસારી ખાતે જાહેર ઉગ્રાતનું જશન તથા ખાણું કરવામાં આવ્યું હતું. તેમજ બાજને દીને નવસારીમાં મરહુમ દેશાઇજીના કુટુંબીઓ તરફથી વકફમાં કાઢેલા વજીફાની આવકમાંથી જશન તથા ખાણું આપવામાં આવયું હતું. જ્યારે મુંબઇમાં પણ બાજને દીને જાહેર ઉગરાતનું જશન તથા ખાણું થયું હતું.

નવસારીના મરહુમ પેહલા દસ્તુર મેહરજીરાણાની ૩૧૭ માં વરસની પુરાણી બાજ રોજ ૮ મો માહા ૧૨ માં ને દીને હોવાથી મરહુમના કુટુંબીઓ તરફથી નવસારીની વડી દરેહમેહરમાં સવારના જશનની ક્રીયા તથા રાતે ત્યાંની ખુરશેદ વાડીમાં ઉધરાતનું ખાણું કરવામાં આવયું હતું.

નવસારીના મરહુમ વડા દસ્તુરજી દારાબજી મહીયારજી મેહરજીરાણાની વરસી રોજ ૧૫ મો માહા ૫ માને દીને પડેલી હોવાથી મરહુમની યાદમાં રોજ ૬ હાને દીને મરહુમના કુટુંબીઓની આગેવાની હેઠળ નવસારીની ખરશેદ વાડીમાં જાહેર ઉઘરાટથી જશન અને જમણ થયું હતું. તેમજ જુદે જુદે દીવસોએ બીજા ગ્રહસ્થો તરફથીબી બાજ કરવામાં આવી હતી.

અતરેની પુરાણી યુનીટી કલબના સેક્રેટરી શેઠ ખરશેદજી સોરાબજી વાહાડયાએ ૩૬ વરસ સુધી એ કલબની બજાવેલી સેવાની યાદમાં એવણની ઓઇલ પેંટ તસ્વીર એ કલબમાં એક મેલાવડો કરી તા૦ ૩જી નવેમબરે મુકવામાં આવી હતી. એ વખતે શેઠ રૂશતમજી કુવરજી શેઠનાએ શેઠ વાહાડયાની તારીફમાં કેટલુક વીવેચન કરયું હતું. તેમજ શેઠ વાહાડયાને આખી કલબ તરફથી રૂપાના વાઝો વગેરે ભેટ આપવામાં આવયા હતા.

મરહુમ એરવડ ભીખાજી રતનજી નરીમાનની ઓઇલ પેનટીંગ તસવીર તા૦ ૩૧મી દીસેમબરે નવસારીની સર કાવશજી જાહાંગીર જરથોસ્તી મદરેસાના છોકરાઓને ઇનામો વેહેચી આપવાના થયલા મેલાવડા વખતે પ્રમુખ સુબા સાહેબ રા૦ બા૦ માણેકલાલ શાકરલાલ દેશાઇએ એ મદરેસામાં ખોહલી મેલી હતી. જે વખતે શેઠ ખ. રૂ. કામાએ મરહુમની તારીફમાં કેટલુંક વીવેચન કીધું હતું.

ગોકળદાસ તેજપાલ હાઇ સ્કુલના માસતર મરહુમ શેઠ માણેકશાહની તસવીર ખુહલી મેલવાની ક્રીયા તા૦ ૮ મી મારચે એ સ્કુલના ત્રીજા વારસીક સોશીયલ ગેધરીંગના મેલાવડા વખતે પ્રીનસીપલ મી. ડી. જે. પાધયે કરી હતી. જ્યા મરહુમ શેઠ માણેકશાહના એક શીક્ષક તરીકેના ગુણોની સ્તુતી કરવામાં આવી હતી. એ સબી એવણના હાથ હેઠળ તાલીમ લીધેલા ચેલાઓએ ભેટ આપી છે.

નવસારીના વડા દસ્તુરજી દારબજી માહીયારજીની મોટા કદની સબી ત્યાના રહીશ શેઠ હીરજીભાઇ હોરમજી દેબુ નામના ચીતારાએ નવસારીના આતશબેહરામનાં હોલમાં મરહુમ દસતુરજીના પીતાની સબી પાસે રોજ ૮ મો માહા ૯ માને દીને મુકી હતી.

છોટા ઉદેપુરનાં મરહુમ એડમીનીસટ્રેટર શેઠ દાદાભાઇ હોરમજી નાણાવટીની સબી ખોહલી મેલવાની ક્રીયા નામદાર શેહેનશાહની સાલગ્રેહને દીને યાને તા૦ ૨૬ મી જુને ગોધરા ખાતે ત્યાની તાલુકદારી સકુલમાં રેવાકાંઠાના પોલીટીકલ એજનટ મી. આર. સી. બ્રાઉને કરતા મરહુમની ઝળકતી અને લોકપ્રીય કારકીર્દીની તારીફ કરી એવણે ૪૦ વરસ સુધી બજાવેલી સેવાની સ્તુતી કીધી હતી. એ સબી મરહુમના બેટા શેઠ જાહાંગીરે ભેટ આપી છે.

મરહુમ શેઠ નવરોજી રૂશતમજી કલયાણીવાળાએ અજમેરમાં બંધાવેલી દરેહમેહરની સાલગરેહ રોજ ૮ મો માહા ૧૧ માને દીને હોવાથી તેની ખુશાલીમાં અનજુમનનું જશન કરવા પછી અને એ દીને મરહુમ શેઠ નવરોજીની બાજ હોવાથી એ મરહુમ ગ્રહસથની તથા તેઓના પીતા શેઠ રૂશતમજીની મલી બે ઓઇલ પેંટીંગ તસવીરો ખુહલી મેલવામાં આવી હતી.

પેટંટ—શેઠ સોરાબજી ખરશેદજી આરસીવાળાએ તુટતા વીજળીક તારોને સલામતીથી વાપરવાનાં એક ઓજારની શોધ કરવા માટે અને શેઠો માણેકજી રતનજી દસ્તુર તથા શાપુરજી ધનજીભાઈ મીસ્રીએ રૂનાં જીનોમાં પોતે કીધેલાં સુધારાઓ માટે પેટંટ મેળવવાની હીંદી સરકારને અરજ કીધી હતી.

શેઠ ડોશાભાઇ માણેકજી વાહાડયાને કારડીંગ એનજીનોમાં સુધારા કરવા માટે, શેઠ પીરોશાહ બરજોરજી ગોદરેજને તીજોરીની બનાવટમાં સુધારો કરવા માટે, અને ડા૦ દીનશાહ પેસ્તનજી ઘડીઆળીને શાહી વીના લખવાની કલમની શોધ માટે તેમજ વીજળીક ભયંકર પ્રવાહો લઇ જતાં હવાઇ તારોના પડવાથી થતી જાન માલની ખરાબી અટકાવવાને લગતી શોધ માટે પેટંટ મલ્યાં હતા. તથા ડા૦ દીનશાહે યુનાઇટેડ કીંગડમ ઓફ ગ્રેટબ્રીટન, આયરલાંડ અને આઇલ ઓફ મેનનું એકલું પેટંટ મેળવવાની અરજી બ્રીટીશ પેટંટ ઓફીસને કરી છે.

જાણીતા જરથોસ્તીઓના મરણો.

સુરતના જાણીતા ડા૦ સોરાબજી પેસતનજી ૫૬ વરસની વયે રોજ ૨ જે માહા ૧ લાને દીને મરણ પામયા હતા. એવણે પોતાની સરકારી નોકરી દરમયાન સુરતની સર કાવસજી સીવીલ આસપીટલમાં પા સદી ઉપર થઈ ગયલા યુરોપીયન સરજયનોના હાથ હેઠળ વઈદાંની તાલીમ મેળવી પારેખ ડીસપેનસરી અને વલસાડની સર દીનશાહ પીટીટ ડીસપેનસરીમાં પણ કામ કરયું હતું. મરહુમે અમદાવાદની ધી બેહેરામજી જીજીભાઇ મેડીકલ સ્કુલમાં અભયાસ કરી સને ૧૮૮૩ ના મારચ માસમાં સુરત નાનપરામાં ખાનગી ડીસપેનસરી ઉઘાડવા બાદ ઝાંપા બજારમાં પણ દવાખાનું ખોલ્યું હતું. મરહુમ મી૦ ઇબરાહીમ નુરદીનને નામના સુરત ઝાંપામાં ઉઘાડેલા મહોમેદન ધરમાદા દવાખાનામાં મરનારને તેમની ખાનગી પ્રેકટીસ ઉપરાંત રૂ. ૧૫૦ ના પગારે તબીબ તરીકે થોડા વરસ થયા નેમવામાં આવયા હતા. જે જગયા ઉપર મરતાં સુધી એવણે ઘણી સારી રીતે કામ કરી પારસી, વોહરાઓ વગેરેની સારી પ્રીતી મેલવી હતી.

જોધપુરના જાણીતા વેપારી શેઠ લીમજીભાઇ એદલજી ભાજીવાળા ૬૯ વરસની ઉમરે રોજ ૮ મે માહ ૧ લાને દીને મુંબઈમાં હક થયા હતા. મરહુમે પોતાનો પગપેસારો પહેલવહેલો મારવાડ તથા તેની આસપાસના ગામોમાં કીધો હતો જે વખતે પારસી કોમ તે તરફ જાણમાં હતી નહી. એવણ મેસરસ લીમજી એદલજીની કંપનીને નામે આજે ચાળીસ વરસ થયાં જનરલ વેપારી અને આબકારી કનત્રાકટર તરીકે ધંધો કરતા હતા, અને રાજા રાજવંશીઓ અને અમલદારો સાથે મીત્રાચારી ધરાવતા હતા. લાંબો વખત થયાં જોધપુર અને બીકાનેર અને તેની આસપાસનાં ગામોનો આબકારી મકતો તેઓએ પોતાને હાથ કરી લીધો હતો.

.બાઇ દીનબાઈ તે અતરેની પારસી ફીવર હાસપીટલના વડા તબીબ તરીકે કાંઇ પણ હાંસલ વગર વરસો સુધી કામ કરનાર જાણીતા ડા૦ સોરાબ ખરશેદજી નરીમાનના ધણીયાણી ૪૦ વરસની જવાન વયે રોજ ૧૧ મે માહા ૧ લાને દીને એક બુચીનો જનમ આપવા પછી થોડા દીવસમાં મરણ પામ્યા હતા. મોટા દાકટરોની ચાંપતી સારવાર છતા મરહુમ ટુક માંદગી ભોગવી મરણ પામ્યા હતા. ડા. નરીમાન તરફ સરવેની દીલશોજી ખેંચાઇ હતી.

મોબેદ રૂસતમજી હોરમજી દાદાચાનજી ઉરફે શીરામ ૮૮ વરસની ઉમરે રોજ ૧૨ મે માહા ૧ લાને દીને મરણ પામ્યા હતા. એવણે તવડી ગામના વડા પંથકી તરીકે તેજ ગામમાં રહીને પોતાની જીંદગીનો થોડોક વખત આગમજ સુધી મોબેદીનો ધંધો કરતા હતા, અને એવણે લગભગ સેવટ સુધી સારી તનદરોસતી વાપરી હતી. આટલી બુઢ્ઢોરગ ઉમર છતાં સેવટ સુધી તવડીથી બે નદી ઓળંગીને નવસારી વેર ચાલીને ઘણી સહેલથી આવજાવ કરતા હતા. હડખાં કુતરાનું ઝેર કોઇને લાગયું હોય તો તે ઉતારીને સારૂ કરવાનો ટુચકો એ મરહુમ પાસે હતો, જેથી તેવા ઘણા દરદીઓ ગામેગામથી તેમની પાસે એ ઉપાય કરવા જતા હતા.

બાઇ માંણેકબાઇ તે દખણ હેદરાબાદવાળા મરહુમ શેઠ નશરવાનજી સોરાબજી ચીનાઈના વીધવા ૮૬ વરસની વયે રોજ ૨૦ મે માહા ૧ લાને દીને સીકંદરાબાદ ખાતે મરણ પામયા હતા. મરહુમ પોતાની જાહેર તેમજ ખાનગી સખાવત માટે જાણીતા હતા. એવણની છેલ્લી સખાવત હેદરાબાદ ને ચંદરઘાટની દરેહમેહરનું મકાન બંધાવી આપવાની હતી. મરહુમની પાયદસત વખતે લાના ઘણા જરથોસતીઓ હાજર થયા હતા.

શેઠ ફરામજી જમશેદજી વસભગરા ૬૩ વરસની વયે રોજ ૨૫ મે માહા ૧ લાને દીને હોંગકોંગ ખાતે મરણ પામયા હતા. એવણ ૩૫ વરસની વયે પેહલવેહલા હોંગકોંગ ગયા હતા જયાથી પાછા મુંબઇમાં દોઢ વરસની વાત ઉપર માત્ર એક વખત આવી ગયા હતા. મરહુમ હુંડી અને નોટના દલાલ તરીકે ત્યા ધંધો કરતા હતા અને પોતાના હસમુખા સવભાવને લીધે સરવે વેપારીઓમાં ઘણા પંકાઇ ગયા હતા. એવણ ચીનાઇ ભાષા ઘણીજ સરસ રીતે બોલી શકતા હતા. મરહુમ મહસથ ઘણા પહરેજગાર હોવાથી મીત્ર મંડલમાં એવણ 'અલ્લાં' ના નામેજ ઓળખાતા હતા.

અત્રેના જાણીતા શેહેરી મરહુમ શેઠ સોરાબજી શાપુરજી બંગાળી સી. આઈ. ઇ. ના વીધવા બાઇ બચુબાઈ ૭૪ વરસની વયે રોજ ૧૦ મે માહા ૨ જાને દીને મરણ પામયા હતા. મરહુમ બાઈ બચુબાઈ મરહુમ શેઠ પેસતનજી હોશંગજી વાડયાના બેટી થતાં હતાં અને પોતાના જમાનાના બરની કેળવણી

લેવા પછી યોગય વયે મરહુમ શેઠ સોરાબજી સાથે પરણુયા હતાં. પોતાના ભરથારની દરેક સખાવતી તેમજ ધરમ સંબંધી તથા બીજા જાહેર કામોમાં હમેશાં તેઓ સારી મદદ આપતાં હતાં અને પોતાના ભરથારના મરણુ પછી જોકે તેઓ એકાંત જીંદગી ગુજારતાં હતાં. તોપણુ લાયકોને પોતાથી બનતી મદદ કરવા તથા કન્યા કેલવણીના કામોને ઉતેજન આપવાને ચુકતાં હતાં નહી. તેઓના માનમાં કોટની તેમજ ચરનીરોડપરની કનયાશાળાઓ બંધ રાખવામાં આવી હતી.

પુણાના રહીશ શેઠ નશરવાનજી નવરોજજી ભરૂચા ૬૦ વરસની વયે રોજ ૨૬ મો માહા ૨ જાને દીને પુણા ખાતે મરણુ પામયા હતા. મરનારે જી. આઈ. પી. રેલવેના ઇજનેરી ખાતાંમાં વરસો સુધી હેડ કલારકનો ઓધો માન સહીત ભોગવયો હતો, તથા ફોરબસ કંપનીની આઇસની એજંસી એમના હાથમાં આજ વરસો થયા ચાલુ હતી. મરહુમની પાયદસત ક્રીયા વખતે તેમના માનમાં એક મોટી મીજલસ ભેગી મળી હતી.

ડાકટર બેહેરામજી નવરોજજી દારાબશેઠ ૭૧ વરસની ઉમરે રોજ ૨૮ મો માહા ૨ જાને દીને હક થયા હતા. મરહુમે ૧૮૬૦ ની તા૦ ૧૬ મી એપ્રેલે તબીબની સેવટની પરીક્ષા પસાર કરી તબીબી ધંધો ચાલુ કીધો હતો. મરહુમ ડાકટર બેહેરામજીએ ૧૮૬૩ માં 'ટાઇફોઇડ ફીવર' વીશે એક નીબંધ વાંચી ગ્રાંટ મેડીકલ કોલેજની સોસાયતીનું ધ્યાન ખેચ્યું હતું. એઓની ધરાકી અસલથીજ લક્ષાપતી હીંદુ શેઠયાઓને તયાં હતી. ૧૮૬૫ ની શરૂઆતમાં શેઠ કેશવજી નાયકે પાલીતાણામાં દેહેરૂં બાંધયું તેની ક્રીયામાં હજારો માણસો એકઠાં થવાથી કાંઇ રોગ ફાટી નીકલે તો તેમા મદદ કરવા શેઠ કેશવજી પોતાને ખરચે મરહુમને અને દવાનો મોટો જથો લા લઈ ગયા હતા. એજ સાલમાં નામદાર સરકારે એવણુને સુલેહના અમલદારનું માન આપયું હતું. એવણુ ૧૮૬૬ માં બેંક ઓફ ઈંડયાના લીકવીડેટર તથા બોંબે યુનાઇટેડ મીલના ડાયરેકટર નેમાયા હતા. ૧૮૬૭ના જાનેવારીથી મુંબઇની મયુનીસીપાલીટી તરફથી કોટ વીભાગના જનમ અને મરણુ નોધવા રેજીસ્ત્રાર તરીકે એવણુની નેમણુક થઈ હતી અને તે કામ કેટલાંક વરસો સુધી એવણે ચલાવયું હતું. ૧૮૭૩ માં એઓ પહેલવહેલા ઈંગલંડ ગયા હતા અને તે પછીથી ઈંગલંડની ઘણીક સફરો કીધી હતી. ૧૮૭૫ માં એવણુ મુંબઇ યુનીવરસીટીના ફેલો નેમાયા હતા. છેલ્લાં થોડાંક વરસ થયાં એઓ તબીબી ધંધામાંથી રીટાયર થયા હતા. એવણે બેંગલોર મધે 'લેડી કરઝન આસપીટલને' લગતું ઓરતો અને બાળકો માટેનું એક દવાખાનું પોતાનાં મરહુમ ધણીઆણી બાઈ આવાંબાઇના નામથી બાંધવાને રૂ૫૦૦૦ આપયા હતા અને તે તઈયાર થવાથી તા૦ ૧૫ મા આગસટ ૧૯૦૫ થી ખુલ્લું મુકવામાં આવયું છે.

આપણા આગેવાન અને માનવંત શેહેરી ઓનરેબલ સર ફીરોજશાહ મેરવાનજી મેહેતાનાં મોહોરદાર તથા મરહુમ શેઠ બેહેરામજી ફરદુનજી મરઝબાનનાં દીકરી લેડી પીરોજબાઇ (દીનબાઇ) ૫૮ વરસની વયે નબળા હરદયના દરદથી થોડા દીવસની બીમારી ભોગવી રોજ ૩૦ મો માહા ૨ જાને દીને ગુજર પામયાં હતા. મરહુમ બાઇએ પોતાના સાલેસ ગુણો, ભલી લાગણી, તેમજ મળતાવડા સ્વભાવથી સઘલે ઠેકાણેથી માન મેલવયું હતું. એવણુ પોતાના માનવંત ભરથારની મોટી કીરતી તેમજ ઉંચી પદ્વી છતાં બહુજ રાંક ખત્રાસનાં અને સાદાઇને હમેશ ચાહનારાં બાનુ હતાં. મરહુમની પાયદસતની ક્રીયા વખતે મરહુમને છેલ્લું માન આપવા પારસીઓની એક મોટી મીજલસ એકઠી મલવા ઉપરાત બીજી કોમના ઘણાંક ગ્રહસ્થો હાજર થયા હતા. તેમજ મરહુમના ઉઠામણાની ક્રીયાબી જુદા જુદા દેશાવરો ખાતે કરવામાં આવી હતી. આ માઠા બનાવથી સર ફીરોજશાહ તરફ સઘલે ઠેકાણેથી મોટી દીલસોજી પ્રગટી નીકળી હતી. વલી તા૦ ૧૪ મી નવેમબરે કોરપોરેશનની મલેલી સભામાં પ્રમુખે મરહુમના મરણુ માટે સભાસદો તરફથી દલગીરી જાહેર કીધી હતી. તેમજ તા૦ ૧૭ મી નવેમબરે અત્રે મલેલી આરયન સોશીયલ યુનીયનની સભામાં તથા રાજકોટ ખાતે જનહીત પ્રસારક સભામાં અને એવી બીજી સભાઓમાં મરહુમના મરણુ માટે દલગીરીના ઠરાવો પસાર કરવામાં આવયા હતા.

મરહુમ બાઇ મેહરબાઇ તે મરહુમ શેઠ નશરવાનજી કાવશજી વાચ્છાગાંધીનાં વીધવા તથા મરહુમ શેઠ માણેકજી સોરાબજી વાંચ્છાગાંધીના બેટી ૭૩ વરસની વયે રોજ ૨ જો માહા ૩ જાને દીને મરણુ પામયા હતા. મરહુમ જો કે માતબર મહીરાં તેમજ માતબર સાસરામાં ઉછરેલાં હોવા છતા પોતાની સાદાઈ મીલનસારપણું ગરીબો તરફની દયા વગેરે ઉમદા ગુણોને વળગી રહયાં હતાં અને પોતાના મરણુ સુધી કુટુંબની એકસંપી જાળવી રાખી હતી. એવણુ સાલેસ, દુરઅંદેશ તથા દયાળુ દીલના હોવાથી લોકપ્રીય થઇ પડયાં હતાં. મરનારે પોતાનાં બચાંઓને ઉંચા પ્રકારની, સોસાયટીને લાયકની તાલીમ આપવા સાથ તેઓ સઘળાંઓમાં તેવણે મીલનસારપણું, ગરીબો તરફની

રાક, અકેક તરફનાં માન, વીશવાસ અને હેતની લાગણીઓ ખીલવી હતી કે જેનાં મીઠાં ફળ મરનારે પોતાનાં મોતની છેલી ઘડી સુધી ભોગવયાં હતાં. મરહુમ બાઇ મેહરબાઈ સાંજ વર્તમાનના માલેક શેઠ રૂસતમ વાચ્છાગાંધીનાં માતાજી થતાં હતાં.

ડા૦ ધનજીશાહ જામાસજી બેરામજી ભાવનગર ખાતે રોજ ૧૩ મો માહા ૩ જાને બેહસ-તનશીન થયા હતા. એવણ ૨૦ વરસ સુધી ત્યાના સટેટમાં હતા અને ભાવનગર, મહુવા ડીસ્ત્રીકટ તથા સીહોરમા ડાકટર તરીકે ઘણી બાહોશીથી કામ કીધું હતું. આ દરેક સટેશને તેવણ ગરીબને તયાં ફી પણ લેતા ન હતા અને ઘણી વખત ખોરાક માટે પોતાના ખીસામાંથી પઇસા આપતા હતા. મરનારે પોતાની હઇયાતીમાં કેટલાંક સખાવતનાં કામો પણ કરયાં હતાં.

શેઠ પોંચાજી પેસ્તનજી પોહચા પુણા ખાતે ૨૨ વરસની જવાન વયે રોજ ૫ મો માહા ૪ ઠાને દીને મરણ પામયા હતા. મરહુમ મુંબઇમાં છેલ્લી બી. એ. ની પરીક્ષા આપવા આવ્યા હતા અને પાછા પોતાને વતન પુણા ખાતે ગયા પછી એવણ ન્યુમોનીયાની અસરથી પતકાઈ પડયા હતા અને છેલ્લે એથી એવણનું મરણ નીપજ્યું હતું. આ જવાન ગૃહસ્થ મલતાવડા સ્વભાવના તથા લાયકીવાલા હતા અને સ્કુલ તથા કોલેજમાંનો અભીયાસ વખાણવા લાયક હતો. મનની કેલ-વણી સાથે તનને પણ સારી કસરત આપતા હતા. મરહુમ સર દી. મા. પીટીટ પારસી જીમ-ખાનાના એક સભાસદ હોવાથી એવણના માનમાં પુણા ખાતે પારસી જીમખાતું બંધ રાખ-વામાં આવયું હતું.

શેઠ સોરાબ ફરામજી કોમીસરીએટવાલા બી. એ. ૨૨ વરસની જવાન વયે રોજ ૬ ઠો માહ ૪ ઠાને દીને મરણ પામયા હતા. મરહુમને થોડુંક થયુ ખદીનું બુરૂ દરદ લાગું પડવાથી એવણના માતાજી બાઇ બાનુબાઇએ પોતાના બેટાની જીંદગી બચાવવા જર અને જેહમત ખરચવાને કાંઇબી બાકી રાખ્યુ હતું નહીં. પણ અંતે આ બુરા મરજને શરણ થઇ મરહુમ દેવલાલી ખાતે મરણ પામ્યા હતા. જયાથી મરહુમના રવાનને સ્પેસીયલ ત્રેનમાં મુંબઈ લાવવામાં આવયું હતું અને બીજે દીને અતરે પાયદસત કાઢવામાં આવી હતી. મરનાર એક બહુ મળતાવડા, હસમુખા જવાન હતા અને ક્રીકેટ, ટેનીસ, રાઇડીંગ વગેરે સપોરટસના શોખીન હતા. લોનટેનીસની રમતમાં માથેરાનમાં ઈંગ્રેજ ખેલાડીઓ સામે તેવણે બહુ સારો દેખાવ કરી ઘણાંક ચાદીના કપો જીતી ગયા હતા. તેમજ મરહુમના માનમાં માથેરાન ખાતેની તેનીસ કોરટ પણ બંધ રાખવામાં આવી હતી. બી. એ. ની પરીક્ષા સુધી તેમની કારકીરદી એવી સરસ હતી કે મરહુમનાં ભવીશય માટે ઘણી સારી આશાઓ રાખવામાં આવતી હતી. કોલેજમાંથી બાહેર પડયા પછી પોતાના ભાઇ જોડે "જમશેદ મીલમાં" જોડાઇ વેપારની સવતંત્ર લાઈન અખતયાર કરી હતી પણ જીંદગીએ તેવણને યારી આપી નહી.

લાહોરના પુરાણા પારસી રહીશ તથા તયાંના એક આગેવાન વેપારી શેઠ આર. એચ. મોદી ૭૬ વરસની બુઝરગ વયે રોજ ૭ મો માહા ૪ ઠાને દીને તયાં મરણ પામયા હતા. એવણ ૧૮૪૨ ની અફગાન લડાઈ વખતે બ્રીટીશ લશકર જોડે કાબુલ જઈ મોટી બહાદુરી દેખાડી હતી તેમજ તે વખ-તના ઘણાક અફઘાન ઉમરાવોના સમાગમમાં પણ આવયા હતા. મરનારની પાયદસતની ક્રીયામાં લાહોરના જરથોસતીઓએ મોટી સંખયામાં હાજરી આપી હતી.

બાઇ શીરીનબાઈ તે ખા૦ બા૦ સરદાર દોરાબજી પદમજીના વીધવા રોજ ૧૩ મો માહા ૪ ઠાને દીને પુરંધર ખાતે મરણ પામયા હતા. જયાથી મરહુમના રવાનને પુણા ખાતે લાવી બીજે દીને પાયદસતની ક્રીયા કરવામાં આવી હતી, એ વખતે જરથોસતીઓની મોટી સંખ્યા હાજર થઈ હતી તથા મુંબઇથી પણ ઘણા ગ્રહસ્થો મરહુમને સેવટનું માન આપવા ગયા હતા. મરહુમ બાઇ શીરીન-બાઇના ગમખાર મરણથી પુણા વાસીઓમાં ભારે ગમગીની પેદા થઇ હતી કારણ કે મરનારના મળતાવડા સવભાવે તેમજ સખીવજીદ ઉમદા લાગણીએ એવણને પુણાવાસીઓમાં ઘણા માનીતાં કરયાં હતા.

જુનાગઢના ચીફ જસટીસ શેઠ ડોસાભાઈ ખરશેદજી ગાંધી, ૪૨ વરસની વયે રોજ ૧૩ મો માહા ૪ ઠાને દીને જુનાગઢમાં મરણ પામ્યા હતા. જયાથી મરહુમના રવાનને રાજકોટ લાવી દખમે ચઢાવવામાં આવયું હતું. મરહુમ શેઠ ડોસાભાઇ ૧૮૮૬ માં બી. એ. થવા પછી ૧૮૯૧ માં એલ. એલ. બી. થઇ અતરે વકીલનું કામ કરતા હતા. ૧૮૯૪ ના ફેબરવારીમાં એવણ જુનાગઢનાં માજી સ્ટ્રેટ નેમાયા બાદ ૧૮૯૫ ના જાનેવારી માસમાં ત્યાંની પ્રભાસ પાટણની પહેલા વરગની અદાલતના એવણને મુનસફ નેમીયા હતા. જે પછી મરહુમ તયાંના ચીફ જસટીસ નેમાયા હતા, એવણના

ઇનસાફથી નવાબ સાહેબને તથા અમલદારોને ઘણો સંતોશ મળયો હતો અને છેલ્લાં ૧૪ વરસ એવણે જુનાગઢમાંજ કહાડયાં હતાં. મરનાર ઘણા સથીર સવભાવના અને એક ખાનદાની ગ્રહસ્થ હતાં. એવણના મરણથી તેમનાં કુટુંબ ઉપર આવી પડેલાં દુઃખ માટે તેમને દીલાસો દેવા જુનાગઢના આગેવાન ગ્રહસથો મરહુમને ઘેર તા૦ ૨૮ મી ડીસેમબરે ગયા હતા. વળી રાજયની નયાય ખાતાંને લગતી બધી ઓફીસો મરહુમના માનમાં બંધ રાખવામાં આવી હતી તથા રાજયના નયાય ખાતાંના સલાહકાર મી૦ કલ્યાણરાય જેઠા બક્ષીએ કોરટમાં શેહેરના આગેવાન ગ્રહસથો તથા વકીલો સનમુખ મરહુમના ઉતમ ગુણોની તારીફ કરી હતી. ત્યાર બાદ વકીલોની સભા ભરવામાં આવી હતી જેમાં મરહુમના વીધવા ઉપર દીલસોજીનો સંદેશો મોકલવાનો ઠરાવ પસાર કરી મરહુમની યાદગીરી કાયમ જાળવવાં માટે એક ફંડ ઉભું કરવાનો ઠરાવ કરવા પછી સભા વીસરજન થઈ હતી.

ગાયકવાડી રાજયમાં ફોજદારનો ઓધ્ધો ધરાવતા શેઠ ભીખાજી કાવસજી કાંગા મુંબઈમાં ૬૨ વરસની વયે રોજ ૨૪ મો માહા ૪ ઠાને દીને મરણ પામયા હતા. તેઓ નવસારીના રહીશ અને અથોરનાન કુટુંબના હતાં. પોતાની કેળવણી તેઓએ ત્યાંની સર કાવસજી જહાંગીર મદરેસામાં લીધી હતી અને એ મદરેસામાંથી જે પહેલા ત્રણ ઉમેદવારોને મેત્રીકયુલેશનની પરીક્ષામાં મોકલવામાં આવેલા તેમાં મરનાર એક હતા. મેત્રીક થવા પછી થોડો વખત વકીલાતનો અભયાસ કરવા બાદ તેઓ શીક્ષક તરીકે ઉપલીજ મદરેસામાં રહયા હતા. તે પછી પોલીસ ખાતામાં ગાયકવાડી નોકરીમાં જોડાયા હવા. તેઓ સવતંત્ર અને છુટા વીચારનાં હતા.

શેઠ બેરામજી પેસતનજી મેહતા ૪૨ વરસની વયે હરૂદયના દરદથી રોજ ૨૭ મો માહા ૪ ઠાને દીને મરણ પામયા હતા. મરહુમ અતરેના જાણીતા માસીક ચોપાન્યાઓમાં તેમજ અતરે પ્રગટ થતા ઘણા ન્યુસોમાં ઘણીક રસીલી પારસી સંસારી તેમજ હીંદુ સંસારી, તવારીખ દંતકથા વગેરેને લગતી વારતાઓ લખતા હતા. મરહુમના લખાણોમાં કાંઈ ઓર ઝમક દીપી નીકલતી હતી અને તેમની કલમથી લખાયલી વારતાઓ અને બાબદો વાંચનારને ખેંચી રાખતી હતી. મરહુમને હાથે લખાયલી વારતાઓમાં ગરીબાઈમાં તવંગરી, મનીપુરની મહારાણી વગેરેની વારતાઓ વાંચનારાઓમાં સારી વીખયાતી મેલવવા પામી હતી. મરહુમ ગ્રહસથ બહુ મલતાવડા સવભાવના હોવા ઉપરાંત એક ચુસ્ત ફ્રીમેસન હતા.

શેઠ અરદેશર રૂસતમજી લીંબુવાલા ૫૫ વરસની વયે રોજ ૨૯ મો માહા ૪ ઠાને દીને મરણ પામ્યા હતા. અતરે ૪૦ વરસ થયા શેઠ નવરોજી ખરશેદજી લીંબુવાળાને નામની પેઢીથી મરહુમ ઈમારતી લાંકડાનો વેપાર ચલાવતા હતા. એવણના મરણ માટે દીલસોજી દેખાડવા સારૂ ઇમારતી લાકડાંના વેપારી મીઆં મહમદહાજી જાનમહમદ છોટાણીની ટાંક બંદરમાં આવેલી વખારની ઓફીસમાં તા૦ ૧૨ મી જાનેવારીએ સરવે વેપારીઓની એક સભા મળી હતી. તેમાં મરહુમના ગુણોની તારીફ કરયા પછી મરહુમનાં મરણની નોંધ લેવામાં આવી હતી. તથા સરવાનુમતે તા૦ ૧૪ મીને દીને મરહુમનાં માનમાં બંદર બંધ રાખવાનો તથા તેમના કુટુંબને સરવે જણાએ સાથે મળી દીલસોજી આપવા જવાનો ઠરાવ કરયો હતો.

બદનેરાની બીરાર મીલનાં મેનેજર શેઠ હોરમસજી મેરવાનજી વજીફદાર ૪૯ વરસની વયે રોજ ૧૦ મો માહા ૫ માને દીને નવસારી ખાતે ગુજરી ગયા હતા. મરનાર નવસારીના વતની અને ભગરીઆ અથોરનાન હોવાથી તેઓને ભગર ટોળાની ઘણી દાઝ હતી. બદનેરા મીલમાં મેનેજરના ઓધાપર હોવાથી પોતાના લાગવગથી ઘણા જરથોસતીઓને નોકરીએ લગાડયા હતા. વળી મરનાર ઉમરાવતી અને બદનેરાની અનજુમનના એક સેક્રેટરી હોવાથી મરહુમના ઉઠમણાની ક્રીયા પણ બદનેરા ખાતે કરવામાં આવી હતી તેમજ ત્યાંની અનજુમને મરહુમના કુટંબ ઉપર દીલાસાનો તાર પણ મોકલાવયો હતો. એ ઉપરાંત મરહુમના અકાલ મરણની નોંધ અનજુમનના દફતર ઉપર નોંધવા માટે ત્યાંની પારસી અનજુમનની એક સભા તા૦ ૫ મી એપરીલે ત્યાંની દરેહમેહરમાં શેઠ બમનજી ઉકરજી આકોલાવાલાના પરમુખપણા હેઠળ મલી હતી. એ વખતે શેઠ રૂસતમજી હોરમજી પ્રીનટરે મરહુમ શેઠ હોરમજીએ સેક્રેટરી તરીકે અનજુમનને આપેલી કીમતી સેવાઓની સ્તુતી કરી ત્યાં બંધાયલી દરેહમેહર, હાસપીટાલ, દખમું તેમજ બીજા ધરમના મકાનો વગેરે સારૂ મરહુમે આપેલી કીમતી મદદની તારીફમાં વીવેચન કીધું હતું. મરહુમે આપેલી મદદની કદરસનાસીમાં એવણની એક તસવીર ત્યાંની દરેહમેહરમાં વીસ વરસપર અનજુમને મુકી હતી.

થાણાના આગેવાન શેહેરી શેઠ નવરોજી જમશેદજી આંટીઆ ૬૬ વરસની ઉમરે રોજ ૧૨ મો માહા ૫ માને દીને મરણ પામયા હતા. તેઓએ પાંત્રીસ વરસ સુધી નોકરી બજાવી અને ૧૯૦૦ માં

મેસરસ ગ્રીનહલે બુમની કંપનીની નોકરી છોડી હતી, જે વેળા તેઓ વડા ખજાનચીના ઓધા ઉપર હતા. એવણે ભરૂચ તથા નાશક જીલ્લાઓનો બે વરસ સુધી તથા અહમદનગરનો છેલ્લાં આઠ વરસ સુધી આબીણુનો મકતો રાખ્યો હતો. છેલ્લાં થોડાંક વરસ થયાં મરહુમે સોડાવોટર બનાવનારી મેસરસ પાલણજી હીરજી એન્ડ સન્સની પેહેડીનો પણ વહીવટ ચલાવયો હતો. થાણા શેહેરની મયુનીસીપાલીટીના તેઓ કેટલાંક વરસ સુધી એક સભાસદ હતા તથા સને ૧૮૯૨-૯૩ નાં મેહેસુલી વરસમાં કેટલાક મહીના સુધી પ્રમુખ તરીકે એવણે કામ બજાવયું હતું. સને ૧૮૮૦ નાં વરસથી પોતાનાં મરણ સુધી તેઓ મુંબઈની મેત્રીમોનીએલ કોર્ટના એક ડેલીગેટ હતા. એવણ થાણાંની પારસી પંચાયતના ત્રસ્તી અને આનરરી સેકરેટરી તથા એક ચુસત ફ્રીમેસન હતા. વળી એવણે મુંબઇની ડીસ્ત્રીક્ટ ગ્રાંડ લોજના સીનીયર ડીકનનો ઓધો પણ ભોગવયો હતો.

રાંદેરના વતની અને સુરતના એક જાણીતા હાડવઇદ શેઠ નશરવાનજી ખરશેદજી રાંદેલીયા ૭૩ વરસની વયે સુરત ખાતે રોજ ૧૮ મો માહા ૫ માને દીને મરણ પામયા હતા. મરનારે પોતાની હયાતીમાં પોતાના વતન રાંદેરમાં દર વરસે એક ધંબાર કરવા રૂ૨૦૦૦ તથા રાંદેરના અશો ફ્રોહરના ફંડમાં રૂ ૧૦૦૦ તેમજ તયાંની દોખમાં આગળની સગડીમાં દીવો તથા કાઠી માટે રૂ૧૦૦૦ આપયા હતા. વળી સુરતના પેગમબર અશો જરથોસતના દીસાના નયાતના જમણ ફંડમાં મરનારે રૂ ૧૦૦૦ આપવા ઉપરાંત મરનારે કેટલીક પરસુટણ સખાવતો કીધી હતી.

અતરેના જાણીતા તબીબ ડા૦ એદલજી નશરવાનજી જી. જી. એમ. સી. ૭૦ વરસની વયે રોજ ૨૩ મો માહા ૫ માને દીને મરણ પામ્યા હતા. મરહુમ તબીબ સુવાવડ તથા વહાડકાપની વીદયામાં ઘણા કુશળ હતા, તેથી એવણની ઘરાકી એવડી મોટી હતી કે ખાધાની પણ ફુરસદ મળતી નહી હતી. એવણે ૧૮૫૪ માં ગ્રાંટ મેડીકલ કોલેજમાં દાખલ થઇ પહેલાં બે વરસ રૂ ૧૫, ત્રીજે વરસ રૂ, ૨૦ અને ચોથે વરસ રૂ ૨૫ ની સકોલરશીપ મેળવી હતી. જયારે એવણ કોલેજના ચહડતા વરગમાં અભયાસ કરતા હતા તે વખતે આ શેહેરના દેશી કુટુંબોમાં દાઇઓ ઉપર આધાર હોવાથી અનેક સુવાવડી બાઇઓ કમોતે મરણ પામતી હતી. તે મામલાનો અનુભવ એ ચહતા વરગના ચેલાઓને મળેલો હોવાથી મરહુમ ડા૦ એદલજીએ તથા તેમની સાથના બીજા પાંચ વીદયારથીઓએ વરતમાનપત્રમાં જાહેર ખબર છપાવી કોઇ બાઇને પ્રસવ સમય જો તેઓને બેલાવવા મોકલશે તો વગર ફીએ હાજર થઇ સારીપેઠે માવજત કરશે એવું જાહેર કીધું હતું. તે મુજબ એવણે કેટલુંક સુધી અમલ કીધો હતો. એ પછી એવણે ૧૮૫૯ માં તબીબ તરીકે પસાર થઇ સર જમશેદજી જીજીભાઇ ગોલ્ડ મેડલ તથા રૂ ૨૫ ની મેકલીનન સકોલરશીપ અને રૂપાનો પ્રાઇઝ મેડલ મેલવયો હતો. આવાં ચહડતાં માન સાથે બાહેર પડયાથી એવણની ઘરાકી કુદરતી રીતેજ દેશીઓમાં ઘણા બોહેળા પ્રકારમાં થઈ હતી. ગ્રાંટ કોલેજ મેડીકલ સોસાયટીમાં મરહુમે ૧૮૫૯ થી ૧૮૭૪ સુધી આઠ બાબદો ઉપર વઈદાને લગતા નીબંધો વાંચયા હતા. તે વખતે ઘણા વખણાયા હતા. એજ મુજબ અત્રેની જ્ઞાન પ્રસારક મંડળીમાં ૧૮૮૦ માં વહાડકાપની વીદયા વીશે ગુજરાતીમાં એક ભાશણ એવણે આપયું હતું. ૧૮૭૧ માં નામદાર સરકારે એવણને મુંબઈ યુનીવરસીટીના એક ફેલો તથા ૧૮૭૩ માં સુલેહના અમલદાર નેમી માન આપયું હતું. ૧૮૭૫ ના નવેમબર માસથી ગ્રાંટ મેડીકલ કોલેજમાં ઉઘાડેલા ગુજરાતી ભાશામાં વઇદું શીખવવાના વરગમાં સુવાવડ તથા વહાડકાપની વીદયાના શીક્ષક તરીકે એવણ નેમાયા હતા. ૧૮૮૮ માં મુંબઇ યુનીવરસીટીના વઇદાની ફેકલતીના એક સીનડીક તથા ૧૮૯૭ માં તેના ડીન તરીકે એવણ ચુંટી કહાડાયા હતા. તબીબપણાંનું એવણનું જ્ઞાન ઘણા ઉંચા દરજાનું હતું. મરણની બે ત્રણ મહીના અગાઉ એવણે જઇફીને લીધે રીટાયર લાઇફ ભોગવવાને પોતાનો ધંધો ચલાવવાનો બંધ કીધો હતો.

દમણના જાણીતા રહીશ શેઠ દાદાભાઇ ફીકાજી દાદરેવાળા દમણ ખાતે ૫૯ વરસની વયે રોજ ૨૩ મો માહા ૫ માને દીને મરણ પામયા હતા. મરહુમે ત્યાંની અનજુમનની કારોબારી કમીટીમાં ઘણા વરસો સુધી એક મેમબર તરીકે સારી સેવા બજાવવાથી સઉનો ચાહ અને માન મેલવયું હતું. મરહુમના ઉઠમણાની ક્રીયા વખતે દમણ ઉપરાંત ઘણાક દેશાવરોથી જરથોસ્તીઓએ હાજર થઇ ભાગ લીધો હતો. જયા એવણે અનજુમનની બજાવેલી બીન સવારથી સેવાની સ્તુતી કરી એવણના મરણની નોંધ પંચાયતના દફતરે લઈ મરહુમના કુટંબપર દીલાસા પત્ર મોકલવાનો ઠરાવ કરવામાં આવયો હતો.

હોંગકોંગ અને શેંગાહી બેંકના ચીફ કેશીયર શેઠ ટેમુલજી પેસતનજી શેઠના ૮૬ વરસની વયે રોજ ૩૦ મો માહા ૫ માને દીને વાંદરા ખાતે મરણ પામયા હતા, મરહુમે આ બેંકની લાંબી

મુદ્દત સુધી સેવા બજાવી હતી અને મોટી જોખમદારીના વીસવાસુ ઓધા ઉપર બીરાજી બેંકના કારોબારીઓ તથા તેની સાથે લેવડદેવડ કરનારાઓનો વીશવાસ જીતયો હતો. મરનાર સ્વભાવે ઘણા મીલનસાર હતા અને પોતાની સાથ સમાગમમાં આવનાર સઘલાનું માન અને વીશ-વાસ જીતયા હતા.

કાનપોરવાળા શેઠ બેરામજી નવરોજી ઝવેરી કાનપોર ખાતે ૫૩ વરસની વયે રોજ ૧ લો માહા ૬ ઠાને દીને મરણ પામયા હતા. મરનાર છેલ્લો કેટલોક વખત થયા ગુરદાના દરદથી પીડાતા હતા. એવણે ૩૫ વરસની વાત ઉપર કાનપોર જઈ ત્યાં નાખલા પગારે પોતાની જીંદગી શરૂ કીધી હતી. રફતે રફતે આગલ વધી એવણ જોડયા પ્રાંતમાં એક આગેવાન રેલવેના તથા સરકારી કનત્રાં-ક્ટર તરીકે જાણીતા થયા હતા. મરહુમ ઘણા ઉદયોગી હતા અને પોતાના ધરમ ઉપર એતેકાદ ધરાવતા હોવાથી ચહડતી પંકતી ઉપર આવી શકયા હતા. એવણ ગરીબોને છુપી મદદ આપતા હતા. એવણનો જનમ સુરત નજદીકના સીંગનપોર ગામમાં થયો હતો. મરહુમના મરણ માટે રોજ ૨૨ મો માહા ૬ ઠાને દીને કાનપોરની જરથોસ્તી અનજુમનની એક સભા શેઠ જમશેદજી જાહાંગીરજી લાલાના પ્રમુખપણા હેઠળ મળી હતી જયાં એવણના વીધવા બાઇ નવાજબાઇ તથા બેટા શેઠ નાનાભાઇ ઉપર દીલાસા પત્ર મોકલાવવાનો ઠરાવ કરવામાં આવયો હતો.

બાઇ મેહેરબાઈ દાદાભાઇ બુટી પુણા ખાતે ૭૫ વરસની વયે રોજ ૧૭ મો માહા ૬ ઠાને દીને "બુટી હોલમા" મરણ પામયા હતા. એવણ ત્યાંની પારસી સોસાયટીમાં જાણીતાં તેમજ માનીતાં હતાં. તેવણના મરણથી ત્યાંની પારસી કોમમાં બહુ દલગીરી ફેલાઇ હતી અને મરહુમના કુટંબીઓ તરફ દીલસોજી બતાવવામાં આવી હતી.

ખાન સાહેબ અરદેશર સોરાબજી મુસ ૪૮ વરસની વયે રોજ ૨૧ મો માહા ૬ ઠાને દીને મરણ પામયા હતા. મરનાર સારવજનીક કામોમાં બહુ ઉમંગથી ભાગ લેતા હતા, અને મળતાવડા સવભાવના હોવાથી તેવણે પોતાની આસપાસ મોટું મીત્ર મંડળ ભેગું કરયું હતું. તેવણ અનેકવાર યુરોપની મુલાકાતે જઇ આવયા હતા, અને તયાંની દારૂની એજંસીઓની આડત મુંબઈમાં ચલા-વતા હતા. મરકીની શરૂઆતથી તે પોતાના મરણ સુધી પરેલ વોરડની વીજીલંસ કમીટીના મેમબર તરીકે બહુ ઉમંગથી કામ કરયું હતું અને તેવણની જાહેર સેવાની કદરસનાસીમાં નામદાર સરકારે પાંચ વરસ ઉપર તેવણને ખાન શાહેબનો એલકાબ બક્ષયો હતો.

શેઠ જીવણજી જોમાસજી મીસતરી ૮૪ વરસની વયે રોજ ૨૪ મો માહા ૬ ઠાને દીને મરણ પામયા હતા. મરહુમ સુમાલીના વતની હતા અને એવણે સને ૧૮૯૭ માં સુરતની સઇયદપરાની દરેહમેહરનું મકાન પોતાની ગીરોથી નવેસરથી બંધાવી આપી તેના નીભાવ માટેનો બંદોબસ્ત કરયો હતો. મરહુમનાં ઉઠમણાની ક્રીયા એ દરેહમેહરમાં થઇ હતી. તેમજ રાંદેરની દરેહમેહરમાં થયલા ઉઠમણા વખતે શેઠ બરજોરજી નવરોજીએ મરહુમે રાંદેરની અનજુમનને આપેલી કીંમતી મદદોની તારીફમાં કેટલુંક વીવેચન કરવા પછી એવણના છોકરાઓ ઉપર રાંદેરની અનજુમન તરફથી એક દીલાસાનો તાર મોકલવામાં આવયો હતો.

શેઠ ઉકરજી ભીખાજી અમલસાડીવાળા ૮૦ વરસની વયે રોજ ૨૯ મો માહા ૬ ઠાને દીને અમલસાડીમાં મરણ પામયા હતા. મરનાર પ્રથમ સુરતના રહીશ હતા તે પછી તેઓ ખેતી વીગેરેનો ઉદયોગ હાથ ધરી માંડવીમાં સારી પેઠે જાણીતા થયા હતા. એવણ ધરમાતુ તથા દયાળુ સવભાવના હોવાથી દુકાળ વખતે પારસી પંચાયત તરફથી તાલુકામાં અનાજ તથા કપડાં વેહચવામાં આગેવાન થઈ ગરીબોને સારી મદદ અપાવી હતી. મરહુમ શેઠ ઉકરજીએ માંડવીની અનજુમનને વારનવાર જે કીમતી મદદ આપી હતી તેથી એવણનું નામ ઉઠમણાની ક્રીયાના ભણતરમાં દેવાનો ઠરાવ ત્યાંની અંનજુમન તરફથી કરવામાં આવયો હતો.

શેઠ બેરામજી રૂસતમજી મેહતા આઇ. સી. એસ. બંગાલ ઇલાકામાં કટકથી ૫૦ માઇલ દુર આવેલા અંગુલ શેહરમાં અકસમાતથી ૩૨ વરસની જવાન વયે રોજ ૬ ઠો માહા ૭ માને દીને મરણ પામયા હતા. મરહુમના રવાનને અંગુલ ગામથી કલકતા ખાતે લાવી રોજ ૯ માને દીને ત્યાનાં દખમામાં અવલમંજલ પોંહચાડવામાં આવયું હતું. મરનારની પાયદસતની ક્રીયા વખતે ઘણા જરથોસતીઓએ હાજરી આપી હતી. મરહુમના રવાનને કલકતા ખાતે લાવવા માટે ત્યાંના લેફટનંટ ગવરનરે પોતાની દીલસોજી દેખાડી ઘણી સારી મદદ મરહુમના પીતાજીને આપી હતી. એ નામદારે ત્યાંના કમીશનરને તાર મારફતે જણાવયું હતું કે તેઓની મોટારકાર મોકલાવી મર

હુમની લાશને કટક ખાતે મોકલાવવામાં મદદ કરવી. મરહુમ શેઠ બેરામજી કલકતાના જાણીતા શેહેરી શેઠ રૂસતમજી ધનજીભાઈ મેહતા સી. આઇ. ઇ. ના બેટા થતા હતા. એવણે શરૂઆતની કેળવણી કલકતાની સેંટ ઝેવીયરસ કોલેજમાં લઈ પોતાના ઉસતાદોનું માન અને ચાહ પોતાની ચંચળાઇથી જીતી લીધા હતા. એ પછી ૧૮૯૧ માં મરહુમ ચઢતો અભયાસ કરવા ઈંગલાંડ ગયા હતા. જ્યાં સીવીલ સરવીસની પરીક્ષા માન સહીત પસાર કરવા પછી બંગાળ ઇલાકામાં એવણની નેમણુંક થઈ હતી. મરહુમે પોતાના ઓધ્ધા દરમયાન ઘણી ફતેહમંદીથી પોતાનું કામ બજાવી આગળા દુકાળો વખતે સારી મદદો આપવાથી છેક્ષા એવણને બંગાલના કટક જીલ્લામાં દુકાળના કામ ઉપર સપેસીયલ ડયુટી ઉપર નેમવામાં આવ્યા હતા. જ્યા એવણનું અચાનક મરણ નીપજ્યું હતું. મરહુમ ગયા અકટોબર માંસમાં પોતાના ધણીયાણી સાથે વેલાત ગયા હતા, તે વખતે નામદાર શેહેનશાહની લેવીમાં પણ એવણે હાજરી આપી હતી. વળી મરનારે સબલપુરમાં ૪ વાઘ મારીયા હતા જેમાનું છેલ્લુ એક ચામડુ તેના મસતક સાથે પોતાના પીતાજી ઉપર કલકતે મોકલાવી આપયું હતું. મરનાર ધરમી તથા ઘણાજ લાયકીવાળા અને મીલનસાર સવભાવના હોવાથી સરવેનો ચાહ જીતી લેતા હતા. ઝળકતા ભવીશયની આશાઓ સાથના બંગાળના આ એક પુરા પારસી સીવીલીયનના અકાળ મરણથી કલકતાની પારસી અંજુમનમાં તથા અતરે ભારે દલગીરી ફેલાઈ હતી. એ વખતે કલકતાના નવા પારસી દોખમાના સંબધમાં ત્યાની પારસી અન્જુમનની મળનારી સભા પણ મરહુમના માનમાં મુળતવી રાખવામાં આવી હતી. વળી મરહુમના ઉઠમણાની ક્રીયા પણ ઉડવાડાના આતશબેહરામમાં કરવામાં આવી હતી. એવણના મરણથી બંગાળના પારસીઓને ગયલી ખોટની દલગીરી દેખાડવા માટે કલકતાની પારસી અંજુમનની એક સભા તા૦ ૨૮ મી મારચને દીને ત્યાના બનાજીના આદરીયાનમાં શેઠ કાવશજી મા. રૂશતમજી બનાજીના પરમુખપણા હેઠળ મલી હતી. એરવડ ફરામજી પે. મુલ્લાએ હાજર રહેલાઓ સાથે મરહુમના રૂહની શાંતી પાંક આતશ સનમુખ ચાહવા પછી ઘણાક ગ્રહસથોએ મરનારનાં કવખતના મરણ માટે લંબાનથી વીવેચન કરવાબાદ મરહુમના પીતાજી, ધણીયાણી વગેરે ઉપર દીલાસા પત્રો મોકલવાનાં ઠરાવો કરવામાં આવયા હતા.

અતરેના જાણીતા તબીબ ડા૦ રતનશાહ માણેકજી મોદી ૪૬ વરસની વયે રોજ ૧૧ મો માહા ૭ માને દીને ન્યુમોનીયાની બીમારીથી મરણ પામયા હતા. મરનાર અતરેના જાણીતા ડા૦ એદલજી જેવણ રસાયણશાસ્ત્રી છે તેવણના ભાઈ થતા હતા. મરનારનો જનમ સુરત શેહરમાં તા૦ ૧૦ મી જુન ૧૮૬૨ને દીને થયો હતો. મરહુમના વડવા ખંબાતની પારસી અનજુમનના વડા હતા તથા તેઓએ ઈસ્ટ ઈંડયા કંપની અને નામદાર સરકારની ઉમદા સેવા બજાવી હતી, તેની પીછાનમાં તેઓને કીમતી જાગીરો ભેટ મલી હતી. મરહુમે પોતાની શરૂઆતની કેળવણી સુરતમાં લીધી હતી અને ત્યાંની હાઈ સ્કુલમાંથી ૧૮૮૦ માં મેત્રીકયુલેશનની પરીક્ષા પસાર કરી અતરેની ગ્રાંટ મેડીકલ કોલેજમાં જોડાઇ ૧૮૮૬ માં તબીબની ડીગ્રી મેળવી હતી. તે પછી મરનારે કોટમાં બજારગેટમાં પોતાનો તબીબી ધંધો ચાલુ કીધો હતો અને ટુક વખતમાં પોતાની લાયકી અને બાહોશીથી મોટી પ્રેકટીસ મેળવવાને ભાગયશાળી થયા હતા. તેમજ ગરીબ દરદીઓને મફત તબીબી મદદ આપતાં. એવણે કુંવારી જીંદગી ગુજારી હતી. મરનારનાં મરણથી તેમના લાયકીવાલા ભાઈઓ અને તેમના કુટંબીઓને લાગેલા જખમ તરફ પુરતી દીલસોજી મરનારની પાયદસતની ક્રીયા વેલાએ લોકોની ભારે ઠઠથી માલમ પડી આવી હતી.

શેઠ રૂસતમજી માણેકજી એનજીનીયર મરકીથી ૬૫ વરસની વયે રોજ ૧૧ મો માહા ૭ માને દીને મરણ પામયા હતા. આજ લાંબો વખત થયાં તેવણ શેર એંડ સટોક બરોકરસ એસોસીએશનના સેકરેટરી હતા અને પોતાના કીંમતી વખતના ભોગે એ એસોસીએશનની સારી સેવા બજાવતા હતા. એવણના માનમાં શેર અને નોટ બજાર બંધ રાખવામાં આવ્યા હતા. મુંબઇના શેર દલાલોની વારસીક સભા તા૦ ૨૨ મી એપરેલે મલી હતી, તે વખતે મરહુમના મરણની દલગીરી દરસાવનારો એક દીલાસાપત્ર એવણના કુટુંબ ઉપર મોકલાવી આપવાનો ઠરાવ થયો હતો.

આપણા શેહેરના જાણીતા સીવીલ એનજીનીઅરો મેશરસ મેહેતા અને પટેલની પેહડીવાળા શેઠ સોરાબ બમનજી મેહેતા ૩૫ વરસની વયે રોજ ૧૨ મો માહા ૭ માને દીને પોતાની ઓફીસમાંથી ઘરે ગયા પછી એકાએક અંતકરણનો ધબકારો બંધ પાડવાથી અચાનક એ દીને મરણ પામયા હતા. તેવણે સેંટ ઝેવીઅરસ કોલેજમાંથી પી. ઈ. ની પરીક્ષા પસાર કરી પુનાની કોલેજ ઓફ સાયનસમાં

ઇજનેરી અભયાસ કરી એલ. સી. ઈ. ની ડીગ્રી મેલવી હતી. મરહુમે ઇજનેરી કામમાં સારી કુશલતા મેલવી હતી. તેમજ એવણ ઘણુા મીલનસાર સ્વભાવના હોવાથી પોતાની આસપાસ સારૂ મીત્ર મંડલ ભેગુ કરયું હતું.

બાઇ રતનબાઈ તે મરહુમ શેઠ રતનશાહ પેસતનજી વકીલના ધણીઆણી ૭૬ વરસની ઉમરે રોજ ૨૦મો માહા ૭ માને દીને સુરતમાં મરણ પામ્યા હતા. એવણુની મનોવૃતી બહુ ધરમી હોવાથી તેઓ દરરોજ પાંચે ગેહમાં બંદગી કરતાં હતાં. મરનારે પોતાની હઇયાતીમાં પોતાની પુંજીનો બહુ મોટો ભાગ આશરે રૂપ્યા પંદરથી સતર હજાર સુધી પોતાના મરહુમ સસરા શેઠ પેસતનજી વકીલના સુરતના કદમી આતશબેહેરામના ફંડમાં આપયો હતો તથા ત્યાના શેહેનશાહી આતશબેહેરામના બાજ આફ્રગાન ઇજશનીના ફંડમાં પણ રૂ૫૦૦ આપયા હતા.

ભાવનગરવાલા શેઠ નાનાભાઈ બેરામજી ડાકટર, બી. એ. ૫૨ વરસની વયે રોજ ૨૬ મો માહા ૭ માને દીને ત્યા મરણ પામયા હતા. ભાવનગર સ્ટેટની નોકરીમાં ત્યાની હાઇ સ્કુલમાં માસતર તરીકે જોડાઇ મરહુમ ત્યાથી ભાવનગરનાં એજંટની અતરેની આફીશમાં ત્રાનસફર થયા હતા. તે પછી ભાવનગરનાં જુડીશીયલ ખાતામાં એવણ એસીસટંટ નેમાયા હતા અને મરણ પામયા તે વખતે રૂપ્યા ૪૦૦ ના દરમાયાએ ભાવનગરના સીટી ફરસટ કલાસ માજીસ્ત્રેટના ઓધા ઉપર હતા. એવણુ લાયકીવાલા તથા નમાના સવભાવના ગ્રહસથ હોવાથી સરવેનાં માણીતા થઈ પડયા હતા.

મજગામની પારસી મોરટર મીલના જોડયા માલેક શેઠ દાદીબા બરજોરજી મીસ્ત્રી ૨૬ વરસની જવાન વયે રોજ ૮ મો માહા ૮ માને દીને મરકીથી મરણ પામયા હતા. ચુના અને ખરચીનો ધંધો કરનાર તરીકે તેવણ પહેલા પારસી હતા. વેપાર ધંધો કરવાની કુદરતી ઝેન તેવણુમાં હતી અને મુંબઇમાં ટરકીશબાથ તેવણે પોતાના ભાઇની મદદ સાથે દાખલ કીધો હતો.

ડા૦ સોરાબજી દોરાબજી દસતુર કામદીન રોજ ૯ મો માહા ૯ માને દીને લકવાની બીમારી ભોગવી બહેસતનશીન થયા હતા. મરહુમે ૧૮૯૩ માં ડાકટરની સેવટની પરીક્ષા પસાર કરવા પછી ભરૂચમાં થોડો વખત દવાખાનું કહાડયું હતું. પણ પાછળથી કપડવણુજ ખાતે જઇ ત્યાં બહોળી પ્રેકટીસ મેળવી હતી. એમના રવાનને રેલવે મારફતે ભરૂચ લાવી ત્યા અવલમંજલ પોહચાંડવામાં આવ્યું હતું.

શેઠ શાવકશાહ મેરવાનજી તારાચંદ ૩૭ વરસની વયે રોજ ૧૩ મો માહા ૯ માંને દીને મરકીની ૩ દીવસની બીમારી ભોગવી મરણ પામયા હતા. મરહુમે થોડાં વરસની વાત ઉપર શેઠ મનચેરશાહ બેરામજી મસાની સાથે ભાગમાં એક લોઢાંની ફાઉનડરી સથાપી હતી, અને નાના પાયા ઉપરથી શરૂઆત કરી છેલ્લાં ૬–૭ વરસમાં પોતાની ખંત, અને ધીરજથી તેને ધીકતી હાલતમાં લાવી મુકી હતી. એ ફાઉનડરીનું કામકાજ વધી જવાથી તે માટે સાત રસતા ઉપર જગયા લઈ તયાં એક મકાન બાંધવામાં આવયું છે.

અત્રેના જાણીતા શ્રીમંત શેહેરી શેઠ ડોસાભાઈ દાદાભાઇ આલબલેસ ૫૬ વરસની વયે રોજ ૧૪ મો માહા ૯ માને દીને ટુક દીવસની માંદગી ભોગવી મરણ પામયા હતા. પેહલવેહલા એવણ મેસરસ એદલજી ફરામજી આલબલેસવાલી પેઢીમાં ભાગયા તરીકે જોડાયા પછી પોતાના પીતાજીના મરણ બાદ છેલ્લા દશ વરસ થયા ઉપલી પેઢીમાંથી છુટા પડયા હતા. મરહુમ શેઠ ડોસાભાઈ એક ખરેખરા ધરમી જરથોસ્તી ગ્રહસ્થ હતા અને એવણ એટલી ભલી લાગણીઓ ધરાવતા હતા કે શું આલા કે અદનાં, શું ગરીબ કે તવંગર સરવે સાથે સુખ અને દુખની વખતે ખરેખરી દીલસોજી બતાવતા હતા. વળી એવણ સાદા ખવાસના અને અંતકરણની લાગણી પરમાણે ચાલનારા ગ્રહસ્થ હોવાથી ગરીબોને વારનવાર નાણાની ઘણી છુપી મદદ કરતા હતા. મરહુમ જોકે મેસોનીક ક્રીયાઓમાં હમેશા હાજરી આપતા, તોપણ તેના ખાણાં પીણાના મેલાવડાઓમાં હરગીજ ભાગ લેતા હતા. વળી મરહુમે ચોકસ રીતે પોતાના દીવસ તથા રાતના વખતો દુનીયાઇ કામકાજ, બંદગી, મોજમજાહ માટે વહેંચી નાખયા હતા. બંદગી કરવામાં તો મરનાર એવા ચુસત હતા કે નયાયેશ, યશતો, ઉપરાંત જો વખત મળે તો ગાથાના હા તથા યજશનેના હાઓ પણ પરગણું કરયા વગર ભણુતા હતા. ઘણાક ધરમખાતાંઓના એવણ કારોબારી અને સર જમશેદજી. પારસી બેનીવોલંટ ઇનસટીટયુટના એક ઓડીટર તથા અત્રેના જાણીતા આલબલેસ બાગના ત્રસટી હતા. મરહુમ શેઠને સેવટનું માન આપવા પારસીઓની એક ગંજાવર મીજલસ પાયદસ્તના વખતે ભેગી મલી હતી. જે અચુક રીતે મરહુમની પારસી કોમમાં લોકપ્રીયતા પુરવાર કરી આપતી હતી.

મી૦ બરજોર પીરોજશાહ વકીલ નામના જવાન પારસી તખીબ ૨૯ વરસની જવાન વયે રોજ ૨૪ મો માહા ૯ માને દીને મરણ પામયા હતા. મરહુમ એલ. એમ. એનડ એસ. ની તબીબી ડીગ્રી ધરાવવા ઉપરાંત બી. એ. પણ થયલા હતા. મરહુમના લગનનો દીવસ તા૦ ૫ મી જુનનો ઠેરવવામાં આવયો હતો, પણ કમનસીબે જીંદગીએ તેવણને યારી આપી નહીં અને ટીટેનસથી પટકાઇ પડયા અને કાબેલ ડાકટરોની કાલજીભરી સારવાર છતાં લગનની બે દીવસ આગલ હક થયા હતા.

સીવીલ ઇનજનેર શેઠ બરજોરજી અરદેશર દલાલ એલ. સી. ઇ. તે સાસુન સ્પીનીંગ મીલના સેક્રેટરી શેઠ અરદેશર એદલજી દલાલના બેટા થતા હતા, એવણ ૨૭ વરસની જવાન વયે રોજ ૨૫ મો માહા ૯ માને દીને બેહેસતનસીન થયા હતા. મરહુમ શેઠ બરજોર ૧૯૦૫ માં એલ. સી. ઇ. ની ડીગ્રી મેલવી બહાર પડયા હતા અને મી૦ સ્ટીવન્સ જેવા બાહોસ ઇનજનેરની પેહેડીમાં ટુક વખત રહી છુટા પડવા પછી બરોડા રેલવેની હારીશમાં એક સારા ઓધ્ધા ઉપર ઇજનેર તરીકે રહયા હતા. મરહુમ ઇજનેરી બાબતોનું ઘણુ સારૂ ગ્નાન ધરાવતા હતા અને ડીઝાઈનીંગ તથા એપલાઈડ મીકેનીકસમાં એવણ બહુ બાહોશ હતા. મરનાર મળતાવડા સવભાવના તથા ગરીબોના ખેરખાહ હતા અને જીંદગી જો યારી આપતે તો ભવીશયમાં પારસી કોમમાં એક સારાં ઇજનેર તરીકે દીપી નીકળતે. એવણ ઉડવાડા ખાતે બે દીવસ સેજદો કરવા ગયા હતા, જે પછી મરહુમ શેઠ બરજોરને ઝેરી કુલીની બીમારી લાગુ પડી હતી, જે કાતેલ નીવડી અને એવણ આ ફાની જેહાન છોડી ગયા છે.

નવસારીના જાણીતા શેહેરી શેઠ રતનજી ફરામજી દાબુ ૬૨ વરસની વયે રોજ ૧૮ મો માહા ૧૧ માને દીને નવસારી ખાતે મરણ પામયા હતા. એવણ નવસારી કસ્બાને લગતાં દરેક ભલાં કામમાં હમેશ ઉલટ ભરયો ભાગ લેતા હોવાથી, તેવણનાં મરણનાં ખબર ફેલાતાંજ આખા કસબામાં ભારે દલગીરી ફેલાઈ હતી. નામદાર મહારાજા ગાયકવાડને ત્યાં એક પઉત્રની વૃધ્ધી થઇ તેની ખુશાલીમાં નવસારીની હાઈ સ્કુલને લગતું એક બોરડીંગ હાઉસ બાંધવા માટે ૨૧૦૦૦ ની સખાવત કીધી હતી. એવીજ રીતે તેવણ બીજા ફંડોમાં પણ નાણાંની રકમો ભરતા હતા. મરહુમ પોતે ગરીબીમાંથી પોતાની અકલ હુશીયારી તથા વેપારી કુનેહથી આગળ વધ્યા હતા, જેથી તેઓને હઇડે ગરીબોની ઘણી દાઝ હતી. તેવણ કેળવણીને લગતાં કોઇબી કામને પોતાથી બનતું દરેક ઉતેજન આપતા હતા, અને દર વરસ તેવણ તરફથી સઘળી પારસી સ્કુલોમાં ઇનામો આપવામાં આવતાં હતાં. સરકારી અમલદારોમાં તેવણ ઘણો સારો લાગવગ ધરાવતા હતા. મરહુમ ત્યાની મેહરજીરાણા લાયબ્રેરીના સેક્રેટરી, પારસી સુવાવડખાના અને પારસી સંકટ નીવારણ ફંડના કારોબારી તથા ત્યાંની વડી દરેહમેહરને લગતા મુકતાદ ફંડના ત્રસ્ટી હતા. મરહુમના માનમાં નવસારીની સઘલી સ્કુલો, મેહરજી રાણા લાયબ્રેરી વગેરે બંધ રાખવામાં આવયા હતા. વળી મરહુમના ઉઠમણાની ક્રીયા વખતે મરહુમનું નામ જાહેર જશનો વગેરે ક્રીયામાં લેવાનો ઠરાવ કરવામાં આવયો હતો. મરહુમના મરણની દલગીરી જાહેર કરવા નવસારીના રહીશોની એક જાહેર સભા તા૦ ૧૬ મી આગસટે લક્ષમણ હોલમાં સુબા સાહેબ ખા૦ બા૦ યુસફઅલીના પ્રમુખપણા હેઠળ મલી હતી. જયા મરહુમનાં કુટંબ ઉપર દીલાસા પત્ર મોકલવાનો ઠરાવ કરી એવણની સબી લક્ષમણ હોલમાં મુકવા માટે નકકી કરવામાં આવયું હતું. એવણ જુદા જુદા ખાતામાં ખઝાંનચી તથા સેક્રેટરી હતા તેમાની ઘણીખરી જગાઓ ઉપર મરહુમના બેટા શેઠ પેસતનજીની નેમણુક કરવામાં આવી હતી.

શેઠ ફરામજી રૂસતમજી વીકાજી બેરીસટર ૬૪ વરસની વયે રોજ ૧૮ મો માહા ૧૧ માને દીને મરણ પામયા હતા. તેવણે અંગ્રેજી તથા ફરેંચ સાહીત્યના એક સુનંદા અભ્યાસી તરીકે તેમજ એક બાહોશ ધારાશાસ્ત્રી તરીકે ઘણી સારી નામના મેળવી હતી. તેવણે લંડન યુનીવરસીટીની મેટ્રીકની પરીક્ષા પસાર કરી એલફીનસ્ટન કોલેજમાં જોડાયા હતા. મરહુમે પોતાની કોલેજ કારકીરદી દરમ્યાન બાહોશી, અભ્યાસ પાછળનો ખંત અને સાલેસાઈથી પોતાના પ્રોફેસરો અને ગોઠયાઓનો ચાહ જીતી લીધો હતો. યુનીવરસીટી તરફથી અપાતાં હોમજી ખરશેદજી પ્રાઈઝ માટે હીમાલ્ય પરવત ઉપર અંગ્રેજીમાં કવીતા લખવા માટે એવણને ૩૨૦૦ નું ઈનામ તેમજ યુનીવરસીટીના ઘણાક રેસાલાઓ લખી ઈનામો જીતી ગયા હતા. એ પછી તેવણે ૧૮૬૮ માં બી. એ. ની અને ૧૮૭૦ માં એલ. એલ. બી. ની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી. ૧૮૬૮ માં એવણને મુંબઇની પારસી મેત્રીમોનીઅલ કોરટના કલારકનો ઓધો મળયો હતો અને એજ સાલમાં એવણે "જરથોસતી ધરમબાબેના ફરેંચ વીદવાનોનાં મતોનો ઇંગ્રેજીમાં તરજુમો કરી તેનું એક પુસતક બહાર પાડયું હતું ૧૮૭૩. માં એવણે મુંબઇમાં એડવોકેટની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી, અને એજ વરસમાં એવણ યુનીવરસીટીના ફેલો

નેમાયા હતા. એ પછી એવણુ ઈંગ્લંડ ગયા હતા, જયા એવણે બે નીબંધ વાચ્યા હતા, અને ૧૮૭૬ માં બેરીસટરની પરીક્ષા પસાર કરી અત્રે આવી બારીસટરનો ધંધો ચલાવવા માંડયો હતો. ૧૮૮૪ માં એવણુને સુલેહના અમલદાર અને ૧૮૯૪ મા સરકારી લૉ કલાસના જુરી સપરૂડનસના પ્રોફેસર નેમવામાં આવયા હતા. છેલ્લા એવણે ૧૮૯૨માં હીંદુ ધારા વીશેનું એક પુસતક પ્રગટ કરયું હતું. તા૦ ૨૮ મી જુલાઈને દીને હાઇકોરટમાં નામદાર જડજ મી૦ દાવરની કોરટમાં મી૦ પાદશાહ બેરીસ્ટરે મરહુમના સંબંધમાં દલગીરી બતાવનારૂં વીવેચન કરવા પછી નામદાર જડજે પણ પોતાનો ખેદ જાહેર કરયો હતો. એજ મુજબ નામદાર વડા જડજે પણ દલગીરી પ્રદરશીત કીધી હતી.

મુંબઈની પોલીસના માજી ઇનસપેકટર શેઠ ફરામજી ભીખાજી કુમાના ૬૮ વરસની વયે રોજ ૨૦ મો માહા ૧૧ માંને દીને મરણ પામયા હતા. મરહુમ પેહલપેહલા શેરની દલાલી કરતા હતા તે પછી ૧૮૭૦ માં પોલીસ કમીશનર સર ફ્રાંક સુટરના વખતમાં પોલીસમાં યુરોપયન ગ્રેડમાં એક કોનસટેબલ તરીકે જોડાયા હતા. ૧૮૭૪ ના પારસી મોહમેદન હુલડ વેળાએ એવણે બતાવેલી હીમત તથા બાહાદુરીના વખાંણ થયા હતા. ૧૮૮૩ માં એવણ કોટ વીભાગના કામ ચલાઉ સુપ્રીનટેનડંટ નેમાયા હતા, તે વખતે અત્રેના બારામાં પડેલી અમેરીકન મનવારના ત્રણ નાસી ગયલા સેલરોને પકડીને મનવારના સતાવાલાઓને સોપવાથી એવણને ૩૦ ડાલરનું ઈનામ મલ્યું હતું. ૧૮૮૫ માં એવણ ડીટેકટીવ ખાતાના વડા ઇનસપેકટર નેમાયા હતા જયાથી ૩૧ વરસની નોકરી પછી ૧૯૦૧ માં પેનસન ઉપર રીટાયર થયા હતા.

ડા૦ હીરજી જમશેદજી અપુ ૫૫ વરસની વયે રોજ ૨૨ મો માહા ૧૧ માને દીને મરણ પામ્યા હતા. એવણે ૧૮૭૭ માં ડાકટરની સેવટની પરીક્ષા પસાર કરી ખેતવાડીમાં તબીબી ધંધો ચલાવવા માડયો હતો. અને ટુંક વખતમાં પોતાની કાબેલીયત અને ભલમનસાઇથી એવોએ મોટી ઘરાકી મેલવી સરવે કોમમાં તબીબ તરીકે વખણાઈ ગયા હતા વલી પોતાના ગરીબ દરદીઓને મુફત દવાઓ આપતા હતા. એ ઉપરાંત પારસી કોમને લગતા જાહેર કામોમાં પણ સારો ભાગ બજાવતા હતા. મરનાર રાહનુમાય સભાના, કાંદાવાળા મોહોલાની ગહમબાર અનજુમન કમીટીના સભાસદ તથા સર દીનશાહ પીટીટ કાંદાવાળા મોહલા લાઇબરેરીના નાયબ સરનશીન અને કાદાંવાળા મોહલાની મરહુમ શેઠ મેહેરવાનજી માણેકજી શેઠનાની છોકરીઓની સ્કુલના ૧૮૮૬ થી આનરરી સેક્રેટરી હતા. મરહુમ ઘણા ધરમી તેમજ સવભાવે શાંત, અને ગરીબ ગુરબાંઓ તરફ ઘણી લાગણી તથા દીલસોજી ધરાવનાર હોવાથી એવણ પોતાની પાછળ ઘણી વાખવાખી મેલી ગયા છે.

ખંભાતવાળા શેઠ પેસતનજી ખુરશેદજી મોદી ૫૪ વરસની ઉમરે રોજ ૨૯મો માહા ૧૧ માને દીને એવણને મીઠી પીસાબનું દરદ લાગુ પડવાથી તેની સારવાર માટે અમદાવાદ ગયા હતા જયા મરણ પામયા હતા. એવણ પોતાના વડીલ પુનાવાળા મરહુમ મોદી ખુરશેદજી જમશેદજીને પેશવાઈ તરફથી ઈનામમાં મળેલાં રાલેજ ગામના પોતાના ભાઇ સાથે ઇનામદાર હતા. અને તેજ તરફ રહી પોતાની જાગીરોનો વહીવટ ચલાવતા હતા. ખેડાની મયુનીસીપલ તથા ડીસ્ટ્રીકટ બોરડોના એવણ એક મેમબર હતા.

શેઠ મેરવાનજી નશરવાનજી વાહાડયા ૫૬ વરસની વયે રોજ ૨૮ મો માહા ૧૧ માને દીને મરણ પામયા હતા. એવણે ૧૮૬૭ માં મેત્રીકયુલેશનની પરીક્ષા પસાર કરી એલફીનસટન કોલેજમાં જોડાયા હતા. એ કોલેજમાંથી ૧૮૭૩ માં એવણને રીતભાત ઉપર ઇંગ્રેજીમાં રેસાલો લખવા માટે ગણપતરાવ વીઠલ પ્રાઇઝ અને લેટીનમાં લખેલા બીજા રેસાલા માટે "બેલ પ્રાઇઝ" તેમજ ૧૮૭૪ માં ધારના રાજાવાળું ઇનામ તથા સીનીઅર સકોલરશીપ મલ્યા હતા. ૧૮૭૧માં એવણે "સપતશતી અથવા ચંદીપાઠ" ગુજરાતીમાં ભાશાંતર કરી તેનું પુસતક અને ૧૮૭૩ માં "દાસતાને દીલરૂબા" નામનું પુસતક પ્રગટ કીધા હતા. એ પછી ૧૮૭૪ માં બી. એ. ની પરીક્ષા પસાર કરી ૧૮૭૫ માં એવણ દખણ હાઇ સકુલમાં અને તે પછી સુરત હાઇ સકુલમાં એક શીક્ષક તરીકે જોડાયા હતા. એ પછી એવણ અત્રેની સેકરેટરીયેટ આફીસમાં પોલીટીકલ ડીપારટમેંટના સુપ્રીનટેનડંટ નેમાયા બાદ મુંબઈ સરકારના જુડીશીયલ તથા લેજીસલેટીવ ખાતાંના એવણને મદદનીશ સેકરેટરી નેમવામાં આવયા હતા. ૧૮૯૮માં એવણ સરકારી નોકરી છોડી એજ સાલના મે માસથી મુંબઈની મયુનીસીપાલીટીના સેક્રેટરી નેમાયા હતા. તે ઓધા દરમયાન શેહેર સુધારાનાં કામપર મરનારે એટલી તો ચાલાકી બતાવી હતી કે આખી મયુનીસીપલ કોરપોરેશનનો એવણે ચાહ મેલવયો હતો. ૧૮૮૮ માં એવણ યુનીવરસીટીના ફેલો અને ૧૮૯૧ માં સુલેહના અમલદાર નેમાયા હતા. એ વરસની વાત

ઉપર એવણ તબીયતના સુધારા અરથે વેલાત ગયા હતા અને ત્યાંથી મુંબઈ આવયા પછી તબીયત ઠીક નહી ચાલવાથી પોતાના ઓધ્ધાનું રાજી નામુ આપ્યું હતું. મરહુમના માનમાં મયુનીસીપાલીટીના ઘણા ખાતાઓ બંધ રાખવામાં આવયા હતા, તેમ તા૦ ૬ ઠી આગસ્ટે કોરપોરેશનની મલેલી સભામાં મરમુખે મરહુમના મરણ માટે દલગીરી જાહેર કીધી હતી મરહુમ શેઠ મેરવાનજી ડા૦ બાસીનાની હાસપીટાલના ત્રીસ્ટી તથા ધી બેરામજી જીજીભાઇ ઇસ્ટીટયુટના ત્રસ્ટી હોવાથી એવો તરફથી મરહુમના કુટંબ ઉપર દીલાસાના પત્રો મોકલવામાં આવયા હતા.

બોરખરી ગામના પટેલ અને જાગીરદાર શેઠ હોરમસજી એદલજી કાસદ ૭૦ વરસની વયે નવસારી ખાતે રોજ ૨૯ મો માહા ૧૧ માને દીને ગુજરયા હતા. એવણની નવસારી નજદીકના બોરખરીમાં ને તેની આસપાસ હજારો વીંઘા જમીન આવેલી છે. પોતાના ગામમાં આવતા કોઈબી મુસાફરને પોતાના ઘેર ઉતારો આપી તેની મેહમાનગીરી કરયા વગર એવણ જવા દેતા હતા નહી. મરહુમની દયાળુ લાગણીને લીધે તેઓ તરફ સરવે ગામડેના પારસીઓ બહુજ માનથી જોતા હતા. એવણ આગલા રાજા જેવી જાહોજલાલી ભોગવી ગયલા ગામડીયા પારસીઓમાંના એક હતા. એવણની પાયદસતની મીજલસ બહુ મોટી મળી હતી જે વખતે ગામે ગામથી પુસકલ લોક આવ્યું હતું.

શેઠ કેખશરૂ દોશાભાઇ કરાકા ૪૩ વરસની વયે રોજ ૩ જો માહા ૧૨ માને દીને લંડન ખાતે મરણ પામયા હતા. એવણે મેસરસ વીશરામ ઇબિરાહીમની કંપની સાથ ભાગમાં કેટલોક વખત વેપાર ચલાવયો હતો જે પછી પોતે અંગત વેપાર ચલાવતા હતા. નામદાર સરકારે એવણને એક સુલેહના અમલદાર નેમયા હતા અને પોતાના તબીયતના સુધારા અરથે બે વાર યુરોપની મુશાફરીએ એવેણ જઇ આવયા હતા.

શેઠ દારાબજી નાનજીભાઈ પટેલ મુંબઈમાં ૮૨ વરસની વયે રોજ ૧૫ મો માહા ૧૨ માને દીને બેહેસતનશીન થયા હતા. એવણ સરોડાની પારસી પંચાયતના એક મેમબર અને ત્યાનાં પોલીસ પટેલ હતા. મરણની એક માસ આગમજ એવણની તબીયત સંધીવાથી લથડતી ચાલતી હોવાથી દવા કરાવવાને અતરે આવ્યા હતા. મરહુમ ઘણી નીયમીત જીંદગી ગુજારવા સાથ વેહવારમાં ઘણા ચોખા અને ભણનાર ગણનાર હતા.

શેઠ દીનશાહ મનચેરજી પંથકી ૬૫ વરસની વયે રોજ ૨૭ મો માહા ૧૨ માને દીને મરણ પામયા હતા. મરનારે પોતાના પીતાની મીલકત અને સીકંદરાબાદમાની મોટી દુકાનનો વહીવટ કેટલોક વખત ચલાવી મુંબઇમાંની પોતાની પેઢીમાંનુ કામ પણ ચલાવયું હતું. એવણ સુલેહના અમલદાર તથા પારસી મેટ્રીમોનીયલ કોરટના ડેલીગેટ હતા. વળી મરહુમ નવસારીના ભગરે સાથ મોબેદ પંથના હોવાથી અત્રેના અનજુમના આતશબેહેરામની કમીટીના એક મેમબર નેમાયાં હતા.

શેઠ રૂસતમજી બેહેરામજી ચોધરી અમેરીકાના નયુયોરક મધે ગયા જુલાઇ મહીનામાં મરણ પામયા હતા. મરહુમ ૧૮૬૮ થી પોતાના ભાઇઓ શેઠો દાદાભાઈ તથા કાવસજી અને શેઠ માણેકજી ધનજીભાઇ શરાફ સાથે લીવરપુલ મધે 'દાદાભાઇ શરાફ એંડ કંપની'' નાં નામથી તથા મુંબઈ મધે "કાવસજી બ્રધરસ" નાં નામથી પેહેડીઓ ચલાવતા હતા. મી૦ શરાફ તેમાંથી નીકળી જવાથી ૧૮૭૧ થી લીવરપુલની પેહેડી "દાદાભાઇ એંડ કંપની" નાં નામથી મરનારે ચાલુ કીધી હતી. એ પછી મરહુમ ૧૮૮૧ થી અમેરીકાનાં નયુયોરકમાં વેપાર કરવા ગયા હતા, અને તયાં પાંચ વરસ જાયુક રહેવાથી ૧૮૮૭ માં તયાંના "સીટીઝન" થયા હતા.

બાઇ ડોશીબાઇ તે મરહુમ શેઠ જાહાંગીરશાહ અરદેશર કોટવાલના વીધવા ૬૮ વરસની વયે ગાયા ૨ જાને દીને સુરત ખાતે મરણ પામયા હતા. મરહુમના માનવંતા સસરા મરહુમ શેઠ અરદેશર ધનજીશાહ બહાદુર કોટવાલે બજાવેલી સારી નોકરીની પીછાંણમાં એવણને પેનશન મલતું હતું. સને ૧૮૬૦ માં સુરતના કલેકટર મી. બેલાસીસે મરહુમ શેઠ અરદેશરના વીધવા બાઇ આવાબાઈ તથા બાઇ ડોશીબાઇની મુલાકાત લઇ એવોની હાલત વીષે નામદાર સરકારને લખવાથી સને ૧૮૬૧ ના જાનેવારી મહીનાથી એ બંને બાઇઓને રૂ૧૨૫ નું પેનશન આપવાનું ચાલુ કરવામાં આવયું હતું. તે પછી બાઇ આવાબાઈ ૧૮૭૦ માં મરણ પામવાથી એ બધુ પેનશન પોતાને આપવા અને તેમાં વધારો કરવા બાઈ ડોશીબાઇએ કરેલી અરજીથી નામદાર સરકારે બાઈ ડોશીબાઇની હઇયાતી સુધી દરવરસે રૂ૧૫૦૦ નું પેનશન આપવાનું નકકી કીધું હતું. જે મુજબ મરહુમ બાઇ ડોશીબાઇને દર માસે રૂ૧૫૮નું પોલીટીકલ પેનશન મલતું હતું. મરહુમ બાઈ બાહોશ, ઉદાર અને ખબરદાર હતાં.

ગુજશતે સાલમાં જરથોસ્તી કોમમાં નિપજેલાં ત્રણ આફ્તકારી મોત અને તેથી ગયલી ભારે ખોટ.

ગુજશતે સાલ જરથોસતી કોમના સંબંધમાં મોટા તથા ઉથલપાથલ કરનારા બનાવો માટે બહુ ફળદ્રુપ પસાર થયું છે. હમકોમીઓ વચે ચિવટ મત ભેદો ઉઠયા છે, અને ઘણા મોટા મુકદમા કોર્ટની દેવડીએ ચઢયા છે, જેમનાં શેવટ જો અંજુમનની લાગણી તથા વિચાર આચારને અનુસરતાં નહી આવે તો કોમનાં ખુદ બંધારણમાં મોટી ઉથલપાથલ થવાની, બલકે તેનો પાયો લુલો થવાની ધાસ્તી રાખવામાં આવે છે. એવા અસ્થીર તથા અચોકસ મામલામાં કોમનાં બંધારણના થાંભ સમાન, પોતાનાં તન, મન, ધન તથા વગથી કોમને નિભાવી લેનાર તથા તેની રાહબરી અને ઓરતપનાહી કરનાર કોમનાં મદદગાર ત્રણ મુરબ્બીઓ એક પાછળ એક કજાના તીરને આધીન થઇ મીનોઇ તરફ કુચ કરી જાય, એ કોમનાં કમનસીબની વાત છે. ગુજશતે સાલે, એવા બે મહા પુરૂષો તથા એક મહા બાનુના ઉપરાશાપરી ભોગ લઇ જરથોસતી કોમને ગમના રોહમાં ગીરફતાર કીધી છે, અને તેની ચાલુ મુસકેલીઓમાં બેહદ ઉમેરો કર્યો છે. એક સર જમશેદજી જીજીભાઇ (ચોથા) બેરોનેટ, એક સરદાર શમસુલ ઓલમા દસ્તુર હોશંગ જામાસ્પ તથા એક બાઇ આવાંબાઈ ફરામજી પીટીટ, એવાં કોમને ઝલકાટ તથા જેબ દેનાર મનુષ્યરૂપી અમુલ્ય રત્નો કાંઈ કોમને વારંવાર મલતાં નથી, અને તેવાં રત્નો ખોહી બેસવાની સામટી ખોટ ગુજશતે સાલમાં પારસી જરથોસતી કોમને ખમવી પડી છે. એ સાલનાં મુલ મંડાણમાંજ, રોજ ૨૧ મો માહ ૧ લો શેહેનશાહી સને ૧૨૭૭ ને દીને પ્રથમ બાઇ આવાંબાઈ પીટીટ બેહેશતનશીન થયાં; તેમના પાછળ રોજ ૧૩ મો માહ ૮ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૭૭ ને દીને સરદાર દસ્તુર હોશંગ કુચ કરી સીધારયા, અને હજુ તો એ મરણના કારી ઘા રૂઝાયા નહી તેટલાં વલી રોજ ૮ મો માહ ૧૦ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૭૭ ને દીને નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ (ચોથા) બેરોનેટ તેઓને દુંબાલે રવાના થયા—જાણે મીનોઇની રૂહાની અનજુમનમાં પણ તેમની સામટી હાજરીની જરૂર પડી હોયની! આ ત્રણે નેક નામો પોતપોતાના જુદા જુદા અધીકારોની રૂએ જુદી જુદી રીતે કોમનાં મદદગાર થઇ પડયાં હતાં, અને તેજ પ્રમાણે તેની મહાભારત સેવા બજાવી ગયાં છે. બાઇ સાહેબ આવાંબાઇ પોતાની અખુટ દોલત તથા પાદશાહી સખાવત વડે ટોલાની તંગદસ્તી, બેકારી તથા બેરોજગારીની મુશકેલીઓ ટાલવામાં સાહયકારી થઇ પડયાં હતાં, દસ્તુરજી સાહેબ હોશંગજી પોતાની અથાગ કાબેલીઅત, વિદવતા, ફસાહત તથા દીનની રાહબરીથી ટોલાના એક સાચા તથા સાવધ ભોમ્યા થઇ પડયા હતા; જ્યારે સર જમશેદજી (ચોથા) બેરોનેટ સાહેબ પોતાની ખાનદાની અમીરી, વડી અકાબરી, બોહલા વગ તથા કુનેહબાજ કારસાજીથી ટોલાનાં માન મોટાઈમાં વધારો કરનાર તથા તેનું અખંડપણું જાલવનાર થઇ પડયા હતા. પોતપોતાના એ અધીકારોમાં એ ત્રણે નામવરો કેવાં ભરીપુર્ણ હતાં, અને તેની રૂએ ટોલાની સેવા તેઓ કેવાં બહોલાં પ્રમાણમાં બજાવી ગયાં છે, તે હેઠલ આપેલા તેઓની જીંદગીના જુદા જુદા હેવાલોમાં વીગતે માલુમ પડશે. તેઓની જીંદગી જરથોસતી ટોલાની એક મોટાઇ તથા મગરૂરી હતી, અને તે પારસીઓના "આમ" લોકને જેટલી આનંદ ઉપજાવનારી, તેટલી પારસીઓના "ખાસ" વર્ગને નકલ કરવા તથા ધડો લેવા જોગ છે. તેઓને જીવતાં જીવત આપણે ભકતીભાવથી નમતા તથા પુજતા હતા; અને હવે જ્યારે તેઓ આપણુથી જુદાં પડયાં છે ત્યારે આપણે દુવા ગુજારીશું કે તેમનાં અશો રૂહ બુલંદ બેહસ્તનું અમર સુખ પામો, અને તેઓ ગેબી રીતે આપણા ટોલાની પાસબાની તથા મદદગારી કરતાં રહો.

ઉપર જણાવેલાં ત્રણ મોટા ભોગ ઉપરાંત વરસની આખેરીએ ખા૦ બા૦ બમનજી બેરામજી પટેલ જેવા એક જાહેર તવારીખ નવેસનુંબી મરણ નીપજ્યું છે, એબી કોમને નાની ખોટ જેવું નથી.

સખીવજુદ બાઇ શાહેબ આવાંબાઇ ફરાંમજી પીટીટ.

ઉમર વરસ ૫૫.

જનમ—રોજ ૨૯ મો આસતાદ, માહા ૩ જો ખોરદાદ શેહેનશાહી સને ૧૨૨૨ યઝદેજરદી, તારીખ ૨૦ મી ડીસેમબર સને ૧૮૫૨ ઇસવી, સંવત ૧૯૦૯ ના માગશર શુદ ૯ ને વાર સોમ.

મરણ—રોજ ૨૧ મો રાંમ, માહા ૧ લો ફરવરદીન શેહેનશાહી સને ૧૨૭૭ યઝદેજરદી, તારીખ ૪ થી અકટોબર સને ૧૯૦૭ ઇસવી, સંવત ૧૯૬૩ ના ભાદરવા વદ ૧૨ ને વાર શુકર.

બાઈજી સાહેબ આવાંબાઈ ફરામજી પીટીટ.

તેમનું દુ:ખદાયક મરણુ અને તેમની જીંદગીનો તથા પરમાર્થી કામોનો હેવાલ.

હમણાં જ્યારે આપણા જરથોસ્તી ટોલામાં ગરીબી, બેકારી તથા બેરોજગારીનાં તરેહવાર સંકટ વધી પડયાં છે, અને તે સંકટોમાંથી તેમને રાહત આપનારા સખીદસ્ત પુરૂષો તથા પરમારથી બાનુઓ એક પછી એક આ દોરંગી દુન્યાને છેલી સલામ કરી ગુજર પામતાં ગયાં છે, ત્યારે તેવાં જે આંગલાંનાં એક ટેરવાંપર ગણાય એટલાં જુજ સખી નર નારીઓ પરવરદેગારની કરમ બખશેસથી, પારસી કોમનાં સારાં નસીબે બાકી રહયાં છે, તેઓમાંનાં એકનો ભોગ ગુજશતે સાલે લીધેલો જણાવતાં બેહદ દુ:ખ ઉપજે છે. અમે આપણી કોમનાં હાતમ દીલ, સખીવજુદ, દીનદાર, પરહેજગાર, સદગુણી બાનુ બાઈજી સાહેબ આવાંબાઈ તે મરહુમ શેઠ ફરામજી દીનશાજી પીટીટનાં વીધવા અને મરહુમ સખાવતે બહાદુર શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટનાં બેટીનાં માત્ર પંચાવન વરસની વયે નીપજેલાં અકાલ મરણુ માટે બોલીએ છીયે, કે જે મરણુ તા૦ ૪ઠી અકતોબર ૧૯૦૭ (રોજ ૨૧ મો માહ ૧ લો શેહેનશાહી સને ૧૨૭૭ અને શુક્રવાર) ને દીને સહવારે સાત વાગે શ્રી મુંબઇ મધે રીજ રોડ ઉપરનાં તેમનાં આલીશાન મકાનમાં, લકવા તથા કેનસરની જીવલેણુ બીમારીથી, બાહોશ ડાકટરોની કુશલ સારવાર છતાં નિપજયું હતું. બાઈજી સાહેબ આવાંબાઇનો જનમ રોજ ૨૬ મો આશતાદ માહ ૩ જો ખોરદાદ શેનશાહી સને ૧૨૨૨ યજદેજરદીને દીને થયો હતો, તેવો પોતાનાં ખાનદાનની મોટાઈ, ભલમનસાઇ, સદગુણુ, ધરમીપણું, સખાવત તથા અહોલા અને પ્રમાણીક વહીવટથી મુંબઇમાં તેમ દેશાવરો ખાતે, પોતાના પીતા, કાકા, પતી તથા માતુશ્રીનાં જેવાંજ જાણીતાં તથા માનીતાં થઇ પડેલાં હતાં, જેથી તેમનાં મરણુની ખબર ફેલાંતાંજ સઘલી તરફ, કોમ પરકોમમાં દલગીરીનો એક જબરો, વીજલીક આંચકો પ્રગટી નીકલ્યો હતો. તેમની સખાવત સામાન્ય રીતે જાત પરજાતના તફાવત વગરની, "કેથોલીક" હતી; તોપણુ તેમની સખાવતનો "સિંહનો હીસ્સો" મુખ્યત્વે આપણી પારસી કોમને મલ્યો જતો, તથા તેમની લખ્ખો રૂપ્યાની જાહેર સખાવતો ઉપરાંત પારસી ગરીબ ગુરબામાં તેમની છુપી સખાવત બહોલી હતી, જેથી પારસીઓને તો તેમનું મરણુ પોતાનાં એક મેહરબાન માતુશ્રી ખોહવા જેવું આફતકારી લાગ્યું હતું, કે જે પોતાની ઉંડી લાગણી તથા મરનાર બાઇ તરફનો પોતાનો અનંત ભકતીભાવ, પેહલે સપાટે તેવણુની પાયદસ્તની ક્રીરીયા તથા મજલેશમાં હજારોની સંખ્યામાં હાજર થઈ, ઘણાકોએ છેક ડુંગરવાડી સુધી તેમને અવલ-મંજલ પહોંચાડવામાં ભાગ લઇ, અચુક રીતે દેખાડી આપ્યાં હતાં, કે જેની મોટી, ઠઠમાર દબદબા ભરેલી પાયદસ્તની ગમખાર મજલેસ પારસીઓમાં કવચીતજ મલતી જોવામાં આવે છે.

બાઇ આવાંબાઈ એક અમીરી ઘેરમાં, અને "મોઢાંમાં સોનેરી ચમચા" સાથે જનમ્યાં હતાં, તેમ તેઓ પોતાના મોટા સદગુણો વડે જાતે તથા ખસલતે પણુ મોટાંજ હતાં. તેમની મોટાઇ એવડી એવડી હતી. તેમનાં માત પીતા મરહુમ બાઇ સાહેબ દીનબાઈ તથા મરહુમ શેઠજી સાહેબ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ હતા; જેઓ બંનેની સખાવતો એટલી બધી જગ મશ્હુર છે, અને તેની નોધ પ્રસંગોપાટ આ કેલેંડરમાં લેવાઇ ચુકેલીછે, કે તેની પાછી લંબાંણુ યાદ અત્રે આપવાની જરૂર નથી. દીકરી તરીકે પોતાનાં મા બાપનાં તેઓ એક પુરાં હતાં; જ્યારે એવણુના ભાઇ મરહુમ શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી

પીટીટ પણ દીકરા તરીકે આ બાપના એક પુરાજ હતા, અને તેઓ જેમ એક સખી દસ્ત તરીકે તેમ સાહીત્યના એક પુજારી તથા ગુજરાતી ભાષાના એક કુદરતી બખશેસ પામેલા કવી તરીકે જગપ્રસીધ થઇ ગયા છે. એવાં કીર્તીવાન મહીરાં ઉપરાંત સાસરયું પણ, બાઇ આવાંબાઈ એવુંજ કીર્તીવાન, દોલતવાન, તથા દયાવાન પામવાને ભાગ્યશાળી થયાં હતાં. તેઓ સખાવતે બહાદુર મરહુમ સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ તથા તેમનાં સખી મોહરદાર મરહુમ બાઈ શાકરબાઇનાં વહુ, અને એઓના બીજા પુત્ર સખીદસ્ત મરહુમ શેઠ ફ્રામજીનાં ધણીયાણી થતાં હતાં. પણોતું પીટીટ ખાનદાન જેમ પોતાની મોટી દોલત તથા વેપાર ઉદયોગ સંબંધી પરાક્રમો માટે તેમ પોતાની પાદશાહી સખાવતો માટે જગ આશકાર છે–"સખાવત" એ તેનો જાતી ખવાસ છે, સખાવત એ તેનો કુદરતી વારસો છે, અને સખાવતજ તેનો મુદ્રાલેખ છે; અને ત્યારે એ મોટા ગુણો તેમની પુત્રી તથા વહુ તરીકે બાઈ આવાંબાઇમાં ઉતરે તેમાં કસી નવાઇ નથી. "રાણુંનાં જણ્યાં તે રાણુંજ હોય." સદરહુ સઘલાં પીટીટ ખાનદાનીઓનાં મરણથી પારસી જરથોસ્તી કોમને ગયલી ખોટ, બાઈ આવાંબાઈએ ઘણે દરજજે પુરી હતી, અને તેમ કરીને એ ખાનદાનની તથાકુતે સાથે પારસી જરથોસ્તી સીકકાની કીર્તી કાયમ તથા તાજી રાખી હતી. તેમનાં મરણથી આપણા ટોળાને જો કે ભારી ખોટ ગઈ છે, તો પણ આપણી આશાની કલી હજુ તદન કરમાઈ ગઇ નથી. પીટીટ ખાનદાનના સખીદસ્ત તથા કીર્તીવાન નબીરાઓ હજુ હઇયાત છે. "સીંહનાં બચાં સીંહજ નીવડે" તેમ, એજ મરહુમ બાઇના પુત્ર સર દીનશાહ માણેકજી બીજા બેરોનેટ તથા મરહુમનાં પુત્રી બાઈ હમાબાઈ પોતાનાં મરહુમ માત પીતા તથા વડીલોના જેવુંજ અમીરી ખમીર તથા સખી દીલગુરદો ધરાવે છે. વલી મરહુમ બાઇ આવાંબાઇના દેર શેઠજી સાહેબ બહમનજી દીનશાહજી પીટીટ પોતાની પાદશાહી સખાવતથી, તથા તેમના સપુત શેઠ જેહાંગીર બહમનજી પીટીટ પોતાની જાહેર હીંમત તથા પ્રજા સેવા અને કોમ કલ્યાણી કામોથી, પોતાનાં ખાનદાનની તથા કોમની કીર્તીમાં ઉમેરો કરતાજ જાય છે. અમારી ખરાં જીગરની દુવા છે, અને તેમાં તમામ કદરદાન બસ્તે કુસ્તીઆન જરથોસ્તીઓ અંતઃકરણથી ભાગ લેછે કે, તે પાક પરવરદેગાર પીટીટ ખાનદાનના હઇયાત બેટા બેટીઓ તથા નબીરાંઓને સુખી સલામત રાખવા જોડે તેમને નેક તથા સખાવતી હેદાએત બખશે, અને મરહુમ બાઇ આવાંબાઇનાં પાક રૂહને અમર તથા અખંડ શાંતીમાં રાખો ! આમીન !

બાઈ આવાંબાઇ આ પ્રમાણે જો કે સુખ્યારે ઘેર, માતબર કુટુંબમાં અને દોલતના ઢગમાં જનમેલાં તથા સુખ, લાડ, મોજને મોટાઈમાં ઉછરેલાં હતાં, તોપણ જાલમ જમાનો તેમનાં સુખનાં શરબતનાં પીઆલાંમાં દુઃખના કાતેલ કતરા ભેલવા વગર રહયો ન હતો, અને એ રીતે તેમને સુખ સાથે દુઃખનો અનુભવ પણ મલ્યો હતો, કે જે અનુભવે તેમની સખી મનોવ્રતીમાં ઘણો વધારો કર્યો હતો. ભરજવાન વયે તેમના ઉમરાવ ધણી શેઠ ફ્રામજી બેહસ્તનશીન થયા હતા, જેથી તેમની પાછલી જીંદગી એક વીધવા સતી જેવી હાલતમાં પસાર થઇ હતી. પતી ઉપરાંત પોતાના એકપુરા સદગુણી જવાન ભાઇ શેઠ જમશેદજી પીટીટનાં મરણનો પણ ઘા એમને લાગો હતો, અને તે એવે કવખતે કે જયારે તેમનાં વરધ માત પીતા હઇયાત હતાં, જેથી તેમને દીલાસો આપી નીભાવવા જોડે તેમના ઘર ખટલા વગેરેની બ્યવસ્થા જાળવી રાખવાનો કેટલોક બોજો પણ તેમને સીર પડયો હતો. બાઈ આવાંબાઈ જોકે આજના જમાનાની મધ્યમ કેળવણી પામેલાં હતાં, તોપણ તેમની જાતી ચાલાકી એટલી બધી હતી, અને પોતાનાં સદગુણી માત પીતાની દેખરેખ હેઠલ ઘર સંસારી તાલીમ તથા અનુભવ અને ધરમ ધ્યાનના સબકો એવાં ઉંચા મલ્યાં હતાં કે, તેઓ સરવ પ્રકારે એક " એકોમપલીશડ લેડી " બન્યાં હતાં, અને પોતાનાં મહીરાં તથા સાસરાં ઘરનાં ખરેખર એક "પ્રધાન" થઇ પડયાં હતાં. ઘર સંસારના વહીવટ ઉપરાંત, પોતાના ભરથાર તથા માતપીતાનાં મરણ પાછી તો પોતાની લખો રૂપાની માલ મીલકત, વીગેરેના તથા પોતાના કુટુંબીઓએ સ્થાપેલાં લખો રૂપીઆનાં ધરમખાતાંઓના વહીવટમાં ઉલટ ભરેલો ભાગ લીધો હતો.

મરહુમ બાઇ આવાંબાઇની ખાસ ખુબી તેમનાં ધરમચુસ્તપણાં, પાકી પરેહજગારી તથા કીરીઆ ભણતરોમાં હતી. એ ખુબી પીટીટ ખાનદાનમાં ઓઘે ઉતરી આવેલી છે, અને તેનો પવીત્ર વારસો મરહુમ બાઇને પણ મલ્યો હતો. તેઓ જેટલાં દયાલુ, સખી, તેટલાંજ ધરમધ્યાની અને ખુશ સ્વભાવનાં હતાં—જેનો આબેહુબ દેખાવ આ લખાંણ જોડે આપેલી તેમની એક શુંદર શબી ઉપરથી માલમ પડી આવશે. ધરમનાં કીરીઆ ભણતરો ઉપર તેમનો એતેકાદ એટલો મજબુત હતો કે, કોઇપણ ધરમના અવસર, તેહવાર, કે રવાનના બાજ રોજગાર ચુકતાં નહી. તે કામો મોબેદોને મોજદ આપી કરાવવા ઉપરાંત પોતે જાતે અવસતાઇ બંદગી કરતાં, તથા પાક મુકતાદના દહાડા તો પોતાનો વખત મોટે ભાગે તેમાંજ રોકતાં હતાં. તેમનાં એ એતેકાદથી ઘણા મોબેદોને ચાલુ રોજી મલતી હતી. મોબેદજાદાઓને આશોદાદથી કે બીજી હરકોઈ રીતે વરતાવવા તથા આગલ પાડવામાં તેઓ સવાબ તથા સંતોષ માનતાં હતાં. પોતે જાતે સખી હતાં, અને વલી પોતાના પતીને તેમજ માત પીતાને તેમનાં સખાવતી કામમાં ઉલટ તથા ઉતેજન આપી ધરમના કામો હાર પાડતાં હતાં. તેમના પતી તથા માત પીતાની કેટલીક સખાવત તો તેમની નેક સલાહને આભારી કહેવાય છે. તેમની જાહેર સખાવત લખો રૂપીઆની થઈ છે, જેની વીગત તથા સરવાલો આગલ ચાલતા જોવામાં આવશે. તે ઉપરાંત તેમની છુપી સખાવત, જે કુમારી પારસી કન્યાઓને પરણાવવા તથા મુફલેસોને, વીધવાઓને તથા નાવારેશોને મદદ કરવા વગેરે માટે થતી હતી તે પણ બાહલી હતી. તે કેટલી હશે તેનાં ખ્યાલ એટલાંથીજ આવશે કે, માત્ર નાચાર બેચાર પારસીઓને મદદ આપવા માટ્ટ તેઓ દર માસે બે હજારથી વધુ રૂપીઆ દયાદાન કરતાં હતાં. તેમનાથી આશરો મેલવનારાં એવાં સંખ્યાબંધ માણસો તેમનાં મરણથી હવે નીરાધાર થઈ પડયાં છે—કહો કે તેમનાં મનથી પોતાનું રક્ષણ કરનાર એક ધરમમાતા ગુમ થઇ ગયાં છે, અને તેમને માથેનું રક્ષક છત્ર જતું રહયું છે.

હમજાત તરફની તેમની દયાદાજ એટલાંમાંજ અટકી ન હતી. મુંબઇની પારસી આરફનેજ, જે એમનાં મરહુમ માત પીતાએ પોતાના મરહુમ સપુત શેઠ જમશેદજીની યાદગારી તથા પુણ્ય માટે લખો રૂપીઆનાં ખરચે સ્થાપેલી છે, તેનાં કામમાં તેવણ બહુજ કાલજીથી ઉલટ લેતાં રેહતાં હતાં. તેવણથી એ ખાતાંમાં દરજીના હુંનરની કેળવણી દાખલ થઈ છે, તેમજ બેન્દ વગાડવાની તાલીમ પણ નજદીક ચાર વરસ સુધી એવણનીજ બખ્શેશને આભારી હતી.

મરહુમનાં માતાજી બેહસ્તનશીન બાઇ દીનબાઇએ રૂપીઆ પાંચ લાખની પાદશાહી રકમ મુંબઈમાં ફોરાસ રોડ ઉપર આવેલી પોતાની ખાલી પડેલી મોટા વીસ્તારની એક જગા ઉપર પારસીઓ માટે સસ્તાં ભાડાંનાં મકાનો બાંધવા માટે પોતાનાં છેલ્લાં વસીયતનામાંથી આપી ગયાં હતાં, જે મુજબ એ કામ મરહુમ બાઈ આવાંબાઇએ ઘણી ઉલટથી હાર પાડવાની શરૂઆત કીધી હતી. પોતાનાં માતાજીએ મુંબઇમાં સ્થાપેલાં બે પારસી વીધવા આશરમોને પણ મરહુમ બાઈ આવાંબાઈની મદદ હતી. મલબાર હીલ ઉપર બંધાયલું પાંચ લાખ રૂપીઆની પાદશાહી સખાવતનું ગંજાવર તથા સુંદર "ફ્રામજી પીટીટ સેનીટેરીઅમ" જો કે એ મરહુમ શેઠની પોતાની પુંજીમાંથી બંધાયલું છે, તોપણ તેમાં તેમનાં એ સદગુણી ધણીઆણી—બાઈ આવાંબાઈની ઉલટ, તથા કારસાજી અને મદદનો મોટો હીસો હતો. મરહુમ શેઠ ફ્રામજી પોતાનાં વસીઅતનામામાં ફરમાવી ગયા હતા કે, મારી પુંજીનો પાંચમો ભાગ પારસીઓ માટે એક ઉપયોગી ધરમખાતું સ્થાપવામાં રોકવો તે ઇચ્છાને માન આપી બાઈ આવાંબાઇએ પોતાના બેટા હાલના સર દીનશાહ પીટીટ સાથ મલી એ સેનીટેરીયમ બંધાવ્યું હતું, જે આજે પારસી કોમને એક મોટા આસીરવાદ સમાન થઈ પડયું છે.

મરહુમ બાઇ સાહેબ આવાંબાઇની કીરતીવંત જીંદગીનો એટલો સામાન્ય સાર આપ્યા પછી હવે તેમની સખાવતનાં જે જાહેર કામો થયાં છે તેની હકીકત ટુંકમાં નીચે આપી છે. એ કામો

મરહુમનાં માતાજી ગુજરયા પછી તરતજ શરૂ થઇને તેમની હયાતી સુધી ચાલુ રહયાં હતાં. તેમાં પ્રથમથી એટલે યઝદેજરદી સને ૧૨૬૮ અથવા ઇસવી સને ૧૮૯૮ થી એઓની પોતાની અંગત સખાવત શહેર થાયછે—તેમાં એઓના ગુજરવાનાં યઝદેજરદી શને ૧૨૭૭ સુધીનાં નવ વરસમાં કુલે જાહેર સખાવતનો આંકડો રૂ. ૪૬૯૭૮૦ નો થવા ગયો છે-તેમાં મોટી અથવા મુખ્ય રકમો નીચે મુજબની છે:—એ નવ વરશમાં ગરીબ જરયોસ્તીઓને તથા બીજી શરવે ન્યાતીના ગરીબ લોકોને જુદી જુદી જાતની મદદો કીધેલી તેમાં નવજોત—લગન કરવા, પોશન કરવા, કપડાં—ખોરાકી આપવા અને દવાદારૂ કરવા તથા ગાંમ દેશ મોકલવા, મરણ ખરચ કરવા વીગેરે કારણુસર આપેલાજ ફકત એકંદર એ લાખની ઉપર થવા ગીઆ છે. તે પછેની શખાવતમાં પોતાના મરહુમ માતાજીનાં પુણને માટે પારસી પંચાયત ફંડમાં રૂ. ૫૦૦૦) અને લાચાર ઇરાનીઓના ફંડમાં રૂ ૩૦૦૦) ભરયા હતા. ઇસ્વી. ૧૮૯૯માં સુરતનાં ભરથાનાવાળાં દોખમાંની સગડી આગળ મોબેદને રહેવા તથા જશનની ક્રિયા કરવા સારૂ એક મકાન રૂ. ૩૧૧૨ ના ખરચે બંધાવી આપ્યું હતું. પોતાના કુટુંબી મોટું નામીચું ધરમખાતું—તે ધી જ૦ ન૦ પીટીટ આરફનેજમાં પોતાના માતુશ્રી બાઈ દીનબાઇ નશરવાનજીની બાજ કરવાને આપેલા રૂ. ૨૪૦૦૦, તથા એમનાંજ પુણને માટે બીજા રૂ. ૩૦૦૦) મલી રૂ. ૨૭૦૦૦) ની રકમ આપી હતી. તથા એ ઓરફનેજના છોકરાઓને બેનડ શીખવવાનાં ઓજારો અપાવ્યાં તેના રૂ. ૧૬૬૪ તથા તેને શીખવવાનાં ખરચના યઝદેજરદી સને ૧૨૭૪ માં રૂ. ૧૪૦૦, તથા બીજી પરચુટણ મદદો મલી કુલે રૂ. ૩૦૦૦૦ ની રકમ આરફનેજમાં આપી હતી. ધી ફરામજી દીનશાહ પીટીટ પારસી સેનેટરીયમમાના બાંધકામની અંદર ઘટ આવી તેના રૂ. ૧૨૫૦૦ આપી—એમાં બીજા રૂ. ૧૮૨૧ નું ફરનીચર મુકાવ્યું હતું. યઝદેજરદી સને ૧૨૭૧ માં પુણા મધેના ધી નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ હાલ મધે રૂ. ૨૭૪૪ને ખરચે સમારકામ કરાવ્યું હતું તથા એજ દરેમેહરને લગતાં મકાનનો એક ઓરડો વધારવા રૂ. ૪૦૬૫ ખરચયા હતા. સને ૧૨૭૨ માં રૂ. ૪૯૬૩ ખરચી મોદીખાના મધેનાં શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ વીવવા આશરમમાં ફેરફાર કરી અપાવ્યો હતો. ધી જમશેદજી નશરવાનજી ઇનસટીત્યુટ (લાયબરેરી) માં ફરનીચર અપાવા માટે રૂ. ૯૫૭૭, અને એજ ઇનસટીત્યુટની જુબીલી જે સને ૧૨૭૫ યઝદેજરદીમાં થઇ તેનાં ફંડમાં રૂ. ૧૦૦૦) આપ્યા હતા. ઇ૦ સ૦ ૧૯૦૦ ના સાલમાં જુદે જુદે ઠેકાણેનાં દુકાળનાં ફંડમાં રૂ. ૪૫૦૦ સુધીની રકમ ધરમાદા મોકલી હતી. ૧૯૦૧માં ઈંડીયન મીડલેંડ રેલવેપર આવેલાં "બીનાં" મથકપર જરયોસ્તીઓની આરામગાહની જગાપર એક મોટો કુવો રૂ. ૫૦૦) નાં ખરચે મરહુમ સર દી૦ મા૦ પીટીટના પુણને માટે બંધાવી આપયો હતો. ભરૂચમાં શેઠ જ૦ ન૦ પીટીટ કન્યાશાલાનું નવું મકાન ખરીદવા રૂ. ૬૬૯૯, ઈ૦ સ૦ ૧૯૦૨માં ગોલવડનાં રેલવે સટેશનથી તે જહાંબોરડીનાં જ૦ ન૦ પીટીટ સેનીટેરીઅમ સુધીની ૨૩ માઇલ લાંબી પાકી સડકનો રસતો તથા ગોવાડા ગામના દોખમાપર જવાની ખાડીપરનો પાકો પુલ રૂ૮૦૦૦ ખરચી બંધાવી આપયો હતો. ડા૦ મીલસને ઓકસફર્ડ યુનીવરસીટી મધે જંદ શીક્ષક તરીકેના પગારના રૂ. ૩૦૦૫ તથા સેનટઝવીયર કાલેજમાં સાયંસની સ્કોલરશીપ આપવા રૂ. ૧૦૦૦, એલેકઝાનદ્રા ઇનસ્ટીટયુશનમાં લેડી જીમનેસીયમ ઉઘાડવાના ફંડમાં રૂ. ૧૦૦૦ અને સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ જીમનેસીયમનાં ફંડમાં રૂ. ૫૦૦ આપ્યા હતા. ખેતવાડીની બોમબે નેટીવ ડીસપેનસરીનાં ખરચનાં ઘટાડાના ઉમેરવા રૂ. ૩૭૮૫, આપ્યા હતા. ઇસવી સને ૧૯૦૨ માં પુણાની દીવાંનશાલામાં પારસી વારડ બાંધવાને રૂ. ૨૦૦૦૦ ની રકમ સરકારને આપવા જણાવી હતી. એજ સાલમાં વાંદરાની મયુનીસીપલ સ્કુલ સારૂ એક મકાન બંધાવવાને રૂા ૧૦૦૦૦ની રકમ તયાંની મયુનીસીપાલીટી એવી શરતથી આપી હતી કે, એ સકુલને માટે જેટલા રૂપીઆ એવણુ આપે તેટલા મયુનીસીપાલીટીએ આપવા, અને સકુલને મરહુમ શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટનું નામ આપવું. એ શરત મયુનીસીપાલીટીએ બહાલ રાખવાથી તારીખ

૨૨ મી એપ્રેલ ૧૯૦૫ ને દીને તેનો પાયો નાંખવાની ક્રીયા કરવામાં આવી હતી. ૧૯૦૩ માં ખેરગામની શેઠ ન૦ મા૦ પીટીટની ડીસપેનસરીનાં કંપાઉનડરનાં પગારનાં વધારા માટે રૂ ૩૫૦૦, ડાક્ટર હોરમજી માણેકજી માસીનાએ સ્થાપેલી આસપીટલમાં ગરીબ જરથોસ્તીઓની મુફ્ત સારવાર કરવા માટે એવણે ૧૯૦૩ ના જાનેવારી માસથી દર માસે રૂ. ૫૦૦ લેખે ૨૬ માસ સુધી રૂ. ૧૩૦૦૦ ની મદદ કરી હતી, તથા તેજ હાસપીટાલમાં તેવીશ માસ સુધી એક મકાન ભાડે લેવાને રૂ. ૯૨૦૦ ની મદદ કરી હતી. તે સાથે ડા૦ માસીનાની હાસપીટાલનું નવું મકાંન બાંધ-ધવાના ફંડમાં રૂ. ૫૦૦૦) ની રકમ ભરી હતી. ૧૯૦૩ના ઉનાળાની મોસમમાં એઓ નીલગીરી મધે હવાના ફેરફારને માટે ગયાં, તયાં જરતોસ્તી રવાનોની આરામગાહની જગ્યાને દરૂસ્ત કરી એક બાગ બનાવવા તથા સારી રીતે નીભાવવા માટે એક ફંડ ઉભું કરવામાં આવ્યું હતું તેમાં એવણે પ્રથમ રૂ૧૦૦૦ ની મદદ કરી હતી. એજ સાલમાં વાંદરા મધે બાઇ શીરીનબાઇ કામાએ ઉઘાડેલાં 'કોનવેલેસંટ હોમનાં" ફરનીચર વગેરે ખરીદવાને રૂ૧૫૦૦ ભેટ આપયા હતા. તથા ૧૯૦૫માં એવણે એજ કોનવેલેસંટ હોમમાં ૫) બીછાનાં સાચવવાના ખરચ માટે એક વરસના રૂ૧૮૦૦ આપયા હતા. —૧૯૦૪ માં ગ્રાંટ મેડીકલ કોલેજના ફંડમાં રૂ. ૨૫૦૦ તથા 'ફીજીઓલોજીકલ' ખાતાંમાં જોઇતી માઇક્રોસકોપ ખરીદવાને રૂપીઆ ૧૦૦૦ની રકમ ભેટ આપી હતી. તથા રૂ. ૫૦૦૦)' સર જ૦ જી૦ હાસપીટાલનાં નરસીંગ ફંડમાં આપયા હતા. ૧૯૦૫માં અત્રેની 'એડમસ વાઇલી આસપીટલનાં' ફંડમાં રૂ૨૫૦૦૦ ની રકમ ભેટ આપી હતી, જે મધેથી રૂ૧૦૦૦૦ ને ખરચે ખડીનાં દરદીઓ માટેનો ખાસ "વારડ" શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટના નામથી બાંધવા, અને બાકીના નીભાવ ફંડમાં આપયા હતા. એજ સાલના એપ્રેલ માસમાં પંજાબ તરફ થયલા મોટા ધરતી-કંપથી ધરમસાલા, લાહોર, મસુરી, કાંગરા, સીમલા, વગેરે મથકો ઉપર હજારો લોક નાશ પામયું હતું, તેમની મદદને માટે એઓએ ત્યાંના લેફ્ટનંટ ગવરનર ઉપર તાર મારફતે રૂ. ૧૦૦૦ મોકલી આપ્યા હતા. એજ સાલમાં અત્રે કુતરાઓને રોટલા ખવડાવવાને માટે ઉભાં થયલાં ફંડમાં રૂ૩૦૦૦ ભેટ આપયા હતા. સને ૧૯૦૫ માં મુંબઇમાં ઉભી થતી પારસી જનરલ હાસપીટાલમાં પોતાનાં મરહુમ માતાજી દીનબાઈ પીટીટને નામે એક બીછાનું સ્થાપવા માટે રૂ૫૦૦૦, આપયા હતા. એજ સાલમાં રાયલ વીઝીટ ફંડ યાને નામદાર રાજકુવર પ્રીનસ ઓફ વેલસ અને તેવણનાં મોહરદારની મુંબઇમાં પધરામણી થઈ તેના આવકાર ફંડમાં રૂ. ૫૦૦૦.

ઉપર નોંધેલી મરહુમની સખાવત જાહેર રીતે થયલી છે, પણ એ ઉપરાંત તેમની ખાનગી સખાવત પણ એવાંજ મોટાં પ્રમાણમાં થઈ છે, જેની ખબર કે વીગત જાહેરમાં આવી શકી નથી. બંને કીસમની મલી તેમની સખાવત લખો રૂપીયાની થઇ છે. ફક્ત નવ વરસમા તેમની થયલી સખાવતના આંકડા નીચે પ્રમાણે જાહેર થયા છે, જે વરસોના અનુક્રમે અત્રે નોંધી લઇયે છિયેઃ—

પારસી વરસ.		કુલ સખાવત.
યજદજરદી સને	૧૨૬૮	૧૪૮૬૪
"	૧૨૬૯	૪૮૭૫૦
"	૧૨૭૦	૩૪૬૨૫
"	૧૨૭૧	૩૭૩૨૩
"	૧૨૭૨	૧૧૦૧૬૦
યજદજરદી સને	૧૨૭૩	૭૦૦૫૭
"	૧૨૭૪	૭૪૪૮૧
"	૧૨૭૫	૪૫૬૦૪
"	૧૨૭૬	૩૩૬૪૬
		૪૬૯૭૮૦

એની રૂહે નવ વરશની મુદતમાં મરહુમ બાઇ સાહેબ આવાંબાઇની જે જાહેર સખાવત નજદીક પોનાપાંચ લાખની અંકાઇ છે, તેમાંથી નીચે મુજબનાં જાહેર ધરમખાતાંઓને નીચલા ફાલા મલેલા જણાય છે:—

ગરીબ જરથોસતીઓને તથા બીજી ગ્નાતનાં ગરીબોને મદદ કરવા—તેમાં નવજોત-લગન કરવા, પોશન કરવા, કપડાં અને અનાજ ખોરાક-કેલવણી આપવા, તેવોને પોતાને ગાંમ પરદેશ મોકલવા, દુખી દરદીઓને દવા દારૂ કરવા તથા મરણુ ખરચ કરવા વીગરે વીગરે આપેલા...	રૂ ૨૦૫૪૩૯
ધરમનાં મકાંનો—જેવાંકે આતશબેરાંમો, આદરાંનો, દરેમેહરો, આતશદાદગાંઓ, ધરમશાલાઓ, દુખમાઓ, શગડી, આરાંમગાહો, શેનીટરીઅમો—વીગરે નવાં બંધાવા, નીભાવવાં, મરાંમત કરવા અને તેવાં મકાંનોને માટે ઉભાં થયલાં ફંડોમાં ભરેલા—વીગરે વીગરે...	,, ૪૧૧૪૨
ધરમનાં દવાખાના—હાસપીટાલો, વીગરે વીગરેમાં	,, ૭૮૩૦૫
કેલવણીખાતાં—શકુલો, કાલેજો, મદરેશાઓ વીગરેમાં આપેલી મદદો—લોજીંગ બોર-ડીંગ અને શીખવાનાં પગારો આપેલા અને તેવાં ફંડોમાં ભરેલી રકમો ...	,, ૩૩૩૨૪
ધી જ૦ ન૦ પીટીટ ઇનસટીત્યુત અને બીજી લાયબેરીઓમાં	,, ૧૦૫૭૭
રશતાઓ—પુલો—પુસતાઓ વીગરેનાં બાંધકાંમો ખાતે	,, ૮૮૦૦
પાંણીનાં બાંધકાંમો જેવાંકે નલો મુકાવા, કુવા—તલાવો—વાવો બાંધવા અને ખોડાવા વીગેરેનાં કામો સારૂ આપેલા	,, ૧૫૪૫
આગ—આફત—ધરતીકંપ—વીગેરેનાં ફંડોમાં—તથા દુકાલ—મરકી વીગેરેનાં કામોમાં આપેલી મદદનાં	,, ૭૦૦૦
ધી જ૦ ન૦ પીટીટ આરફનેજ જેવાં પોતાના કુટુંબી ધરમખાતાંમાં આપેલી રકમ.	,, ૩૦૨૯૭
જાહેર પુરૂશોની યાદગારીનાં ફંડોમાં પરચુટણ ભરેલા	,, ૧૫૫૫
રાયલ વીઝીટ ફંડમાં—યાને નામદાર રાજકુવર પરીન્સ ઓફ વેલ્સ અને પરીનસેસ ઓફ વેલ્સની પધરામણી સને ૧૯૦૫ માં થઇ તે વેલાએ આવકાર ફંડમાં	,, ૫૦૦૦
પરચુટણ ધરમના વીગેરેનાં જુદાં જુદાં ઉભાં થયલાં ફંડોમાં ભરેલા... ...	,, ૫૭૯૬
મુંબઇના કુતરાઓના રોટલાનાં ફંડમાં	,, ૩૦૦૦
મરહુમ બાઇ દીનબાઇ નશરવાનજી પીટીટનાં પુણુ માટે જાહાંબોરડીની શેનીટેરી-અમનાં નીભાવ માટે ... ... રૂ ૩૦૦૦૦ પારસી પંચાયતનાં ફંડમાં ... ... ,, ૩૦૦૦ અને નાચાર ઇરાનીઓના ફંડમાં ... ... ,, ૫૦૦૦ મલીને પુણુને શારૂ આપેલા	,, ૩૮૦૦૦
	રૂ ૪૬૭૭૮૦

એ જાહેર સખાવત ઉપરાંત—ઉપર કહયું તેમ બીજી ખાનગી સખાવતની સાથે મરહુમ બાઇ સાહેબ આવાંબાઇએ પોતાની હઇઆતીમાં પોતાનાં ખેશીઓનાં મરણુ વખતે ઉઠમણામાં આપેલી જુદી રકમો જેમાં પોતાનાં પીતાજી શેઠ નશરવાંનજી માણેકજી પીટીટનાં પુણુ માટે રૂ. ૨૮૦૦૦, પોતાનાં ધણી શેઠ ફરામજી દીનશાહજીના પુણુ માટે રૂ. ૨૫૦૦૦, પોતાનાં મરહુમ માતાજી દીનબાઇ નશરવાનજીનાં પુણુ માટે, પોતાના બાઇ શેઠ જમશેદજી નશરવાંનજી પીટીટનાં પુણુ માટે, અને સસરા સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટનાં પુણુ માટે આપેલી મોહટી મોહટી રકમનો સરવાલો ગણુતાં મરહુમ બાઇજીની સખાવતો હાતેમ દીલની લખોનીજ થઈ છે.

પાછળથી એવણુની તબીઅત લથડવાથી એઓ ૧૯૦૬ના એપ્રેલ માસમાં પોતાના દીકરા દીકરી તથા વહુ સાથે યુરોપની મુસાફરીએ ગયાં હતાં, જયાં ઘણું માન મેળવવા સાથે એ મુસાફરીથી પાછાં ફરયા બાદ પણુ એવણુની તબીઅત ઘણી સુધરી હતી નહીં, અને "કેનસર" બીમારી લાગુ પડી હતી, તે આખરે જીવલેણુ થઇ છે.

પાયદસ્તની કીરયા તથા મજલેસ.

મરનારનાં મરણને લગતી ખબર શેહેરમાં થોડા વખતમાં ફેલાઈ ગઈ, જેથી જાણીતા પારસી નર નારીઓ તેમના બંગલા તરફ જઇ પુગાં હતાં, અને આખો વખત તે તરફનો રસતો પારસીઓની ગાડીઓથી ભરેલો રહયો હતો. મરનાર પોતાની કોમમાં જેવી રીતે સખાવત કરવાથી જાણીતાં થયાં હતાં, તેથી સઘલાઓની દીલસોજી તેમની તરફ ખેંચાઇ હતી, અને તેમની મરણની ખબર સાંભળી સઘલાંઓને દલગીરી ઉપજી હતી. પારસી કોમને તેમનાં મરણથી એક મોટી ખોટ થઈ ગઇ છે, ગરીબોએ પોતાના સદાના એક મદદગાર ગુમાવયાં છે, જે સઘળો દેખાવ તેમની કહાડવામાં આવેલી પાયદસ્ત વેલા નજરે પડયો હતો. ગુજરયાં તે દીને સાંજે મરનારની પાયદસ્ત કહાડવામાં આવી હતી, જે વેલા તેમના બંગલા આગળ હજારો પારસીઓની એક ગંભીર મજલેશ મલી હતી, જેમાં પારસી કોમના દરેક ખાનદાનવાલાઓ, જડજો, બેરીસ્ટરો, વકીલો, સોલીસીટરો, ડાકટરો, ઈજિનેરો, માસ્તરો વગેરે સઘળાઓ મોટી સંખયામાં હાજર હતા. ગાડી ઘોડાની આવજાથી તે તરફનો રસતો પોલીસે સારી ગોઠવણથી મોકળો રાખયો હતો, એટલુંજ નહી પણ એ વેલાએ ગીબસ રોડ જે દુખમાપર પાયદસત જવાનો મુખ્ય અને બાઇ આવાંબાઈનાં બંગલાથી નજદીક હતો તે સમરાતો હોવાથી રાહાદારીઓ માટે બંધ થયલો હતો—પણ સતાવાલાઓની જાણમાં આવયું કે એ રસતેથી બાઇ આવાંબાઈની પાયદસત જવાથી લોકોને શેહલ પડશે તે ઉપરથી સતાવાલાઓએ તુરત વેલાના ઉપાયો લઇને પાયદસત એ રસતેથી જવાની ખાસ શગવડ કરી આપવાનું માંન મરહુમનાં રૂવાંનને મલ્યું હતું. ગેહસારણાંની ક્રીયા પુરી થવા બાદ મરનારના રવાનને સેવટનો સેજદો કરવામાં આસરે પોણો કલાક નીકળી ગયો હતો, તે વેળાનાં દેખાવે પુર ગંભીરાઈ અખત્યાર કરેલી હતી. દરેકના મોંહ ઉપર દલગીરીનો છાપ દેખાતો હતો. બંગલામાંથી રવાન કહાડવામાં આવયું ત્યારે સગળાઓની આંખો આંસુઓથી ભીનાયલી હતી, જે મરનાર તરફ સઘલાઓની અચુક લાગણી પુરવાર કરી આપતી હતી. પાયદસતની પાછળ પાયદસતે જનારાઓ હજારોની સંખયામાં ચાલતા હતા. રીડજ રોડ ઉપરથી પાયદસત સીધી ગીબસ રોડ ઉપર ગઇ, જયાંથી તેને સેવટની આરામગાહની જગાએ લઈ જવામાં આવી હતી. મરનારનાં પુન માટે એ વેલા હાજર થયલા મોબેદોને દાન કરવામાં આવયું હતું. મરનારનાં માનમાં એ દીને ઓરફનેજ, લાઇબ્રેરી તથા સ્કુલો બંધ રાખવામાં આવી હતી.

મુંબઇમાં થયલી ઉઠમણાની કીરયા, તેની દબદબા ભરેલી મજલેસ અને તેમાં જાહેર થયલી સાડાચાર લાખ રૂપીઆની પાદશાહી સખાવત.

એ મરહુમનાં ઉઠમણાની ક્રીયા વાલકેશ્વર રીજડ રોડ મધે આવેલા તેમના બંગલામાં કરવામાં આવી હતી, જે વેલા જરથોસ્તીઓની એક મોટી મીજલશ મલી હતી. એ ક્રીયામાં સામેલ થવાને લોકોએ બે વાગતા અગાઉ આવવા માંડયું હતું, અને ત્રણ વાગાતામાં તો બંગલાના બંને હોલો તથા કંપાઉંડ ચીકાર ભરાઈ ગયા હતા. મીજલશમાં દસ્તુરો, અથોરનાનો અને બેહેદીનો વીગેરેએ હાજરી આપી હતી. ઉઠમણાની ક્રીયા દસ્તુરજી સાહેબ કેખશરૂ જામાસજી જામાસપઆસાનાની આગેવાની હેઠલ કરવામાં આવી હતી. ક્રીયા ખતમ થવા બાદ દસ્તુરો અને મોબેદોને સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ તરફથી બબે રૂપ્યા રૂપાનાણું અને સદરાઓ વહેંચવામાં આવયા હતા. એ ઉપરાંત મોબેદો અને ગરીબોને દાદીશેઠના આતશબેહેરામમાં પણ સદરાઅને રૂપાનાણું આપવામાં આવયું હતું.

ક્રીયાની શેવટે મરહુમના પુન માટે કુલ રૂપયા ચાર લાખ છપન હજારની મોટી સખાવત મરહુમ તરફથી તેમજ તેમના બેશીઓ તરફથી નીચલી વીગતે આપવા જાહેર કરવામાં આવયું હતું:—

મરનારની પોતાની પુંજીમાંથી નીચલી વીગતેઃ—રૂ. ૪૦૦૦૦૦

	રૂપયા.
ગરીબ જરથોસ્તીઓ માટે ચાલીઓ બંધાવવા	૨૦૦૦૦૦
પારસી બાઇઓને માટે સુવાવડખાતું બંધાવવા	૧૦૦૦૦૦
પારસી પંચાયતના ધરમખાતાનાં ત્રસટી સાહેબો હસતકના ફંડોમાં.	૧૦૦૦૦
પારસી પંચાયતના ફંડના ત્રસ્ટી સાહેબો હસતકના આંધળાં પાંગલાં જરથોસતીઓની પરવરસી કરવાના ફંડમાં	૩૦૦૦
જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ પારસી ઓરફનેજ ફંડમાં	૫૬૫૦૦
ગરીબ નાવારસ બાલકોને સદરો પહેરાવા માટે	૧૫૦૦
મુંબઇમા વસતા ગરીબ ઇરાનીઓના પરવરસી કરવાના ફંડમાં	૩૦૦૦
ધરમને લગતી ખાનગી ક્રીયા કામ માટે...	૨૬૦૦૦
કુલ રૂ.	૪૦૦૦૦૦

ઉપલી રકમો મરહુમ બાઇ સાહેબે કેવી સરતોએ પોતાના વસીયતનામામાં આપયાં છે તે હવે પછી જણાવવામાં આવશે.

મરહુમ બાઈના બેટી બાઇ હમાબાઈ ફરામજી પીટીટ તરફથી.	૨૫૦૦૦
મરહુમ બાઇના દીકરા સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ તથા તેઓના છોકરાઓ શેઠ ફરામજી દીનશાહ પીટીટ અને શેઠ માણેકજી દીનશાહ પીટીટ મળી...	૧૫૦૦૦
મરહુમ બાઇના દીકરા સર દીનશાહ પીટીટના બેટી બાઇ રતનબાઇ દીનશાહ પીટીટ તરફથી	૨૦૦૦
મરહુમના એક વખાણનાર તરફથી	૫૦૦

ઉપલી રકમો કયાં ધરમખાતામાં આપવી તે હવે પછી નકી કરવામાં આવશે.

મરનારના દેર શેઠ બમનજી દીનશાહ પીટીટ અને ધણીઆણી બાઇ ગુલબાઇ તથા તેઓના છોકરાઓએ રૂ. ૫૦૦૦) અંકે રૂપીઆ પાચ હજાર પારસી જેનરલ હોસપીટલમાં ભરયા છે.	૫૦૦૦

એવી સરતે કે બેહેસતનશીન બાઇ આવાંબાઇ ફરામજી પીટીટને નામનું બીછાણું સથાપવામાં આવે.

મરહુમ શેઠ દીનસાહ માણેકજી પીટીટ પેહેલા બેરોનેટના બેટીઓએ પોતાના મરનાર ભોજાઈ બાઇ આવાંબાઇ ફરામજી પીટીટના પુન અરથે ધરમખાતે આપેલા રૂપીયાની વીગત નીચે મુજબ છેઃ—

	રૂ.
બાઈ હીરાંબાઇ જમશેદજી પીટીટ	૩૦૦૦
બાઈ હમાબાઇ ફરામજી કામા	૫૦૦
બાઈ માણેકબાઇ પીરોજશાહ બમનજી પીટીટ.	૫૦૦
બાઈ બચુબાઈ મેહરવાનજી સોરાબજી જમશેદજી	૧૦૦૦
મરહુમ બાઇ રતનબાઈ ફરામજી દોરાબજી પાંડેના બેટીઓ બાઈ બચુબાઈ તે શેઠ જમશેદજી હીમજીભાઈ પાંડેના ધણીઆણીએ તથા બાઇઓ કુંવરબાઇ તથા મેહેરબાઈ મળી.	૫૦૦
મરહુમ બાઈ ભીખાઇજી દાદી નશરવાનજી દાદીશેઠની દીકરીઓ બાઇઓ મેહેરબાઇ તથા બચુબાઈ તથા દીકરાઓ ખરશેદજી તથા નશરવાનજીએ મળી ...	૫૦૦
કુલ રૂ. ...	૬૦૦૦

મરહુમ બાઈના મરનાર જેઠ શેઠ કાવસજી દીનશાહ પીટીટના ધણીઆણી બાઈ આવાંબાઇ તથા દીકરા દીકરીઓ મળી	૧૦૦૦
મરહુમના જેઠના દીકરા શેઠ માણેકજી કાવસજી પીટીટે	૧૦૦૦
ડોકટર હોરમજી માણેકજી માસીના તથા ધણીઆણી બાઇ જરબાઇ તરફથી મરહુમની પવીત્ર યાદમાં ડોકટર માસીનાના હાસપીટલના નીભાવ ફંડમાં. ...	૧૦૦૦
બધા મળી કુલે રૂ....	૪,૫૬,૫૦૦

બંધ રહેલાં ખાતાંઓ વગેરે.

મરહુમ બાઈ આવાંબાઈનું મરણ નીપજતાં તથા તેની ખબર ફેલાતાંજ આખાં મુંબઇ શેહરમાં તેમ દેશાવરો ખાતે શું પારસી જરથોસ્તીઓમાં કે શું પરકોમના લોકોમાં ભારે ગમગીની ફેલાવા સાથે, ઘણાંક ખાતાંઓ, કારખાનાં, આફીસો તથા સભાઓ બંધ રાખવામાં આવ્યાં હતા. મુંબઇ મીલોનાં એ બાઇ સાહેબને પોતાને હસ્તકનાં તેમજ પીટીટ ખાનદાનને હસ્તકનાં તમામ ખાતાંઓ, મીલો, કારખાનાંઓ, આફીસો તથા શાળાઓ બંધ રહયાં હતાં. તે ઉપરાંત અત્રેની લેડી નોરથકોટ હીંદુ ઓરફનેજને લગતી શાળાઓ પણ તેમનાં મરણને દીને બંધ રાખવામાં આવી હતી. વલી પારસી કોમના લાભ જાલવનારી મંડલીની મેનેજીંગ કમીટીની સભા શેઠ જેહાંગીર બમનજી પીટીટની આફીસમાં શેઠ મેરવાનજી મનચેરજી કામાનાં સરનશીન પણાં હેઠલ મલી હતી તેમાં, મરહુમ બાઈએ મંડલીનાં એક પેત્રન અથવા મુરબી હોવાથી, તેમનાં અકાલ મરણ માટે દલગીરી દરશાવવાનો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો હતો. શ્રી પુણા ખાતે મરહુમ સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટનાં નામે તથા સખાવતે જે પારસી જીમખાનું સ્થાપાયલું છે તે પણ મરહુમનાં મરણ દીવસે તેની ખબર મલતાંજ બંધ રાખવામાં આવ્યું હતું. વલી મુંબઇની ડાકટર માસીનાની હાસ્પીટલના મેનેજીંગ ત્રસ્ટી તથા વડા તબીબી અધીકારી ડા૦ હોરમજી માસીનાએ પોતાની હાસ્પીટલમાં એવો ઠેરાવ બાહેર પાડયો હતો કે, "નીચે સહી કરનાર, બાઈ આવાંબાઇ ફરામજી પીટીટના આજે સહવારે નીપજેલાં મરણની ખબર ઘણાજ મોટા ખેદ સાથ જાહેર કરે છે. મરનાર આ ખાતાનાં એક ઘણાંજ દીલસોજ મીત્ર અને હમેસનાં એક ઘણાંજ ઉદાર મુરબી હતાં. તેવણ માટેનાં માનની ઇધાણી તરીકે ત્રણ દીવસ સુધી, ઘણાજ તાકીદનાં હોય તે સીવાય બીજાં કોઇબી 'ઓપરેસનો' આસપીટલમાં કરવામાં આવશે નહી."

દેશાવરો ખાતે ફેલાયલી દલગીરી, થયલાં ઉઠમણાં, મલેલી સભાઓ તથા ત્યાંથી મોકલવામાં આવેલાં દીલાસા પત્રો વગેરે.

મુંબઇ ઉપરાંત દેશાવર ખાતે પણ જુદાં જુદાં શેહેરો, કસ્બાઓ તથા ગામોમાં મરહુમ બાઇ આવાંબાઇનાં મરણની ખબર ફેલાતાં ભારે દલગીરી વ્યાપી રહી હતી. તેમનાં માન માટે સભાઓ ભરાઈ હતી, તથા પુણ માટે ત્રીજે દીને ઉઠમણાં થયાં હતાં, જેમાં ઘણેખરે ઠેકાણે મરહુમનું નામ જાહેર જશનો તથા ક્રીયાઓમાં, નામીચા જરથોસ્તી પુરષો તથા બાનુઓની જોડેજોડ લેવાના, તેમ મરનારનાં મરણ માટે તેમનાં ફરજંદોપર દીલાસા પત્ર મોકલવાના ઠરાવો થયા હતા, જેનો સાર હેઠલ પ્રમાણે છેઃ—

પુના ખાતે મરહુમ સખી વજુદ બાઇજી આવાંબાઈ ફરામજી પીટીટનાં ઉઠમણાની ક્રીયા ત્યાંના "ધી નશરવાનજી પીટીટ હોલ" માં પાછલા પોહોરે નાયબ દસતુર કેકોબાદની આગેવાની હેઠળ થઇ હતી. એ નાયબ દસતુર કેકોબાદ મરહુમ બાઈ આવાંબાઇના ઉઠમણાની ક્રીયામાં ભાગ લેવા મુંબઇ ખાતે જનાર હતા, પણ મરહુમના ખેશીઓની એવી મરજી જણાઇ કે તેઓએ પુનામાંજ રહીને પોતાની દેખરેખ હેઠળ મરહુમ બાઇની સરવે ધરમ ક્રીયા કરાવવી, અને તેમને મુંબઇથી ઉપલી બાબદનો તાર મળવાથી તેઓ સાંજ ક્રીયા માટે રહયા. ઉઠમણાની મીજલસમાં પુણાના તેમજ એ વખતે પુણે

ગયલા મુંબઇના સરવે જરથોસ્તીઓએ ભાગ લીધો હતો. ક્રીયા પુરી થવા પછી નાયબ દસતુરજી સાહેબ કેકોબાદે મરહુમ સખીવજુદ બાઇની સખાવત અને તેમના કોમના હીતારથી કામો અને પરોપકાર ખુધીના ઘણા વખાણ કરયાં હતાં. આવાં એક પરમારથી બાઇને ખોવાથી જરથોસ્તીઓને કેટલી ખોટ ગઇ છે તે બાબેનું લંબાણ વીવેચન કરયું હતું. જે બાઈ પોતાના વસીઅતનામામાં ચાર લાખ રૂપીઆની ગંજાવર રકમ પોતાની કોમના લાભ અરથે કશાબી ઘોંઘાટ વગર આપી જાય એ કામ કાંઇ નાનું સુનું નથી. આવા એમની કોમ તરફના પરોપકારી કામ માટે તેમનો ઉપકાર માની શકવાની આપણામાં તાકાત નથી. પણ આપણી આટલી ફરજ આપણે કદી ભુલીશું નહી કે મરહુમ બાઈ આવાંબાઇનાં પવીત્ર રૂહની યાદ આપણી કોમના આગલા નેક નરો તથા નારીઓની સંફમાં જોડીને એમનું નામ અત્રેના અંજુમનનાં જાહેર ક્રીયાકામોમાં દેવું. એવી રીતની દરખાસત દસ્તુર કેકોબાદે મેલી હતી, કે જે સરવાનું મતે બહાલ રહી. આ ક્રીયા વેળા નામદાર ચોથા સર જમશેદજી પણ હાજર હતા.

અહમદનગર ખાતે મરહુમ બાઇ આવાંબાઇ પીટીટનું ઉઠમણું ત્યાંના મેસરસ ખરશેદજી એંડ સનસના કુટુંબ તરફથી ત્યાંની અગીયારીમાં કરવામાં આવયું હતું. ત્યાંની પારસી અંજુમનના સેક્રેટરીએ દરખાસત કરી કે એ મરહુમ સખીવજુદ બાઇનાં મરણથી આપણાં નગરની અંજુમન ખરાં અંતઃકરણથી દલગીર છે તે વીશેની નોંધ અંજુમનનાં દફતરમાં રાખવી, અને સર દીનશાહ પીટીટ અને કુટુંબ ઉપર એક દીલાસાપત્ર મોકલવો. ખા૦ સાહેબ બેહેરામજી સોરાબજી કારકુ માસતરના ટેકા સાથ આ દરખાસત પસાર થઇ હતી.

સોલાપુર ખાતે બાઈ સાહેબ આવાંબાઇ પીટીટનું ઉઠમણું અંજુમને ત્યાંની અગીયારીમાં કરાવયું હતુ, જેમાં સરવે જરથોસ્તીઓ હાજર થયા હતા. ક્રીયા બાદ ત્યાંના સરકારી વકીલ મી૦ નસરવાનજી કાવસજી પટેલે બેહેસતન બાઇનાં કામોનાં વખાણ કરી એ બાઇનું નામ હવે પછી થતાં અત્રેનાં જાહેર જશનો અને ક્રીયાઓમાં લેવાને દરખાસત મેલી, જેને મી૦ દોરાબજી લાલકાકાએ ટેકો આપયા બાદ મરનાર બાઇના બેટા સર દીનશાહ પીટીટપર દીલાસાનો તાર રવાના કરવાનો ઠરાવ કરવામાં આવયો હતો.

ઉટાકામંડ ખાતે મરહુમ બાઈ આવાંબાઇ પીટીટનાં મરણની દુખદાયક ખબર મળતાં સરવે જરથોસતીઓએ પોતાની દુકાનો બંધ કરી હતી, અને અંજુમનના સેક્રેટરી શેઠ કામાજી રૂસતમજી કામાએ જરથોસતીઓની ખાસ મીટીંગ બોલાવી હતી, જેમાં નીચે પ્રમાણે ઠરાવો પસાર કરી તેની નોધ અંજુમનનાં દફતરમાં લેવામાં આવી છે. અને તેની નકલો સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ, બેરોનેટ તથા બાઇ હમાબાઈ ફરામજી પીટીટ ઉપર મોકલી આપવાને અંજુમનનાં સેક્રેટરી શેઠ કામાજી રૂ. કામાને એલતેમાસ કરવામાં આવી હતી. મીટીંગના ઠરાવો નીચે પ્રમાણે હતાઃ—"મરહુમ માનવંત બાઇ સાહેબ આંવાબાઇ ફરામજી પીટીટનાં મરણથી અત્રેની અંજુમનને જે મોટી ખોટ ગઇ છે તે કદી પણ વીસરાય તેમ નથી. મરહુમ નામવરે નીલગીરીની છેલ્લી પધરામણી વખતે અત્રેના પારસી રવાનોને લગતી જગયાનાં ફંડને જે નાદર રકમની બક્ષેશ કરી મંડાણ કરી આપયું હતું તે માટે અંત્રેની પારસી અંજુમન હમેશાંની એઓ મરહુમ નામવરની અતીશય ઉપકારી છે અને સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ બેરોનેટ, બાઈ હમાબાઇ ફરામજી પીટીટ તેમજ કુટુંબ ઉપર એ ન સહન થઈ શકે એવો ભારે ગમ આવી પડયો છે તેની અંદર અત્રેની પારસી અંજુમન ખરાં અંતઃકરણથી ભાગ લે છે." ઉપલા માઠા બનાવની ખબર મળતાંજ સેક્રેટરીએ અંજુમન તરફથી દીલાસાના તાર પણ કરયા હતા.

ઉદવાડા ખાતે મરહુમ બાઈ આવાંબાઇના ઉઠમણાની ક્રીયા ઉદવાડાના દસ્તુરજી ખુરશેદજી મનચેરજીએ કરાવી હતી, જે વેળા એ ગામના રહેવાસીઓની મોટી મીજલસ ભેગી મળી હતી.

આ દુઃખદાયક ખબર તારાપોરમાં જાહેર થતાંજ ત્યાંની અંજુમનના ત્રસટી સાહેબોએ એકમત થઇ પોતા તરફથી તથા અત્રેની સમસત જરથોસતીઓ અંજુમન તરફથી દલગીરી અને દીલસોજી

દેખાડનારો એક તાર સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ બેરોનેટ સાહેબ ઉપર તુરત રવાના કીધો હતો, અને પછી ટપાલમાં અંજુમન તરફથી ત્રસટી સાહેબોની સહીઓ સાથનો એક દીલાસાપત્ર મોકલયો હતો એટલુંજ નહી પણ મરહુમ બાઇ સાહેબની નઇયતે સરોશ, વંદીદાદ વગેરે આપણી દીનઆઈન-ને લગતું ઘટતું ક્રીયાકામ કરાવવા જોડે મરહુમનાં ઉઠમણાની ક્રીયા પણ દરેહમેહેરનાં મકાનમાં કરવા-માં આવી હતી—જે માટે બપોરે ઓજીરન ગેહમાં દરેમેહેર મધે સમસત જરથોસતી અંજુમનની એક મોટી મીજલસ ભેગી મળી હતી. હાજર રહેલાઓમાં પ્રમુખ શેઠ જહાંગીરજી દાદાભાઈ તથા ત્રસટી સાહેબો શેઠો વીકાજી મેહેરજીભાઈ અને દાદી એદલજી તારાપોરવાળા ઉપરાંત બેહેદીન સાહેબો અ-ને મોબેદ સાહેબો હતા. ઉઠમણાની ક્રીયા મોબેદ સાહેબોએ પુરતી ગંભીરાઈથી કીધા પછી અંજુમનના પ્રમુખ શેઠ જહાંગીરજી દાદાભાઈએ મરહુમ બાઇ આવાંબાઇ પીટીટનું બખતાવર નામ જાહેર ક્રીયા-ઓનાં નામ ગરણની ટીપમાં દાખલ કરવાની દરખાસત કીધી હતી, જેને હાજર રહેલા સરવે સાહે-બોએ એકમતીથી બહાલી આપી હતી, જેથી હવે પછી ત્યાંની અંજુમનમાં થનારી સઘળી જાહેર ક્રીયાઓમાં બાઈ સાહેબનું નામ પણ હમેશા લેવામાં આવશે. પરગણુ પીટીટ ખાનદાનનો એ કસબા ઉપર પણ આભાર થયલો છે. ત્યાંની હાલની દરેહમેહેર જે અસલ તારાપોરવાળા મરહુમ માનવંત સરદાર શેઠ વીકાજી મેહેજીએ ઇ૦ સ૦ ૧૮૨૦ માં બંધાવી પરથાવી હતી, તે દરેહમહેર બીસમાર હાલતમાં આવવાથી મરહુમ બાઇ સાહેબ આવાંબાઇનાં બેહેસતનશીન માતાજી બાઇ સાહેબ દીનબાઇ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટે નવેસરથી પાછી બંધાવી આપી તા૦ ૫ મી જુન ૧૮૯૫ ને દીને પર-થાવી હતી. દરેહમેહેર ઉપરાંત પીટીટ ખાનદાનની સખાવતથી એ કસબો એક દવાખાનાનું સાધન પણ ધરાવે છે. મરહુમ પહેલા સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ બેરોનેટ સાહેબે પોતાના ધણીઆણી લેડી સાકરબાઈના નામથી "સાકરબાઇ ડીસપેનસરી" ચીચણ તારાપોર ખાતે સથાપી એ કસબાની એક ઘણી મોટી અને અગતયની હાજત પુરી પાડવાનું પુણય હાંસલ કીધું હતું, જે ડીસપેનસરી પણ આજે તેના માનવંત સથાપકને હજારો ગરીબોના આશીશ દેતી કાયમ છે.

નારગોળ ખાતે બાઈ સાહેબ આવાંબાઇનાં ઉઠમણાની કીરયા ત્યાંની ઘણીજ પુરાણી મરહુમ શેઠ દાદાભાઇ નશરવાનજી મોદીની દરેહમેહેરમાં અંજુમન તરફથી કરવામાં આવી હતી. ઉઠમણાની મીજલસમાં સઘળા મોબેદો તથા બેહેદીનો સામેલ થયા હતા. ક્રીયા ખતમ થવા બાદ અનજુમનના એક ત્રસટી શેઠ ભીખાજી ફરામજી પટેલે મરહુમની કારકીરદીનું ટુંક પણ અસરકારક વીવેચન કરયું હતું, જેમાં એવણે જે હાતમદીલની સખાવતના તથા એવણ જેવાં પરદુઃખભંજન અને જરથોસતી કોમ તરફ ખરી દાઝ ધરાવનારાં ઉદાર દીલનાં બાઇનાં વખાણ કરવામાં આવયાં હતાં, અને એવણનાં રૂહને તે કીરતાર સદાની શાંતી સાથનું બેહેસત બક્ષે એવી દુવા ચાહવામાં આવી હતી અને અન-જુમન તરફથી એક દીલસાપત્ર મરહુમનાં કુટુંબીઓ ઉપર મોકલવાનો ઠરાવ કરી અનજુમન બરખાસત થઇ હતી.

ખેરગામ ખાતે આ દુઃખદાયક સમાચાર ફરી વળતાં દરેક કોમમાં ભારે દીલગીરી પેદા થઈ હતી. કેમકે મરહુમના નામવર પીતાજી મરહુમ શેઠ નશરવાનજી પીટીટે ત્યાં એક દવાખાનું સથાપી ત્યાંના તેમજ આજુબાજુના સંખ્યાબંધ ગામોના લોકોને અનહદ સુખ કરી આપયું છે, તેમજ મરહુમના નામદાર મરહુમ માતાજી દીનબાઇએ અને મરહુમે પોતે ત્યાંના ધરમના કામોમાં મદદ આપી બીજાં ઠેકાણાંઓની માફક આ નાની નગરીને પણ બહુ ઉપકારમાંથી બાકી રાખી નથી. જેથી લોકોમાં એવાં સખીવજુદ બાઇનાં મરણથી દલગીરી પેદા થાય તેમાં નવાઇ નથી. ત્યાંની જરથોસતી અંજુ-મને સર દીનશાહજી પીટીટને એક તાર મારફતે પોતાની દલગીરી જણાવી છે. વલી એજ ખેરગામમાં બાઈ સાહેબનાં ઉઠમણાની ક્રીયા ત્યાંની બાઈ મોટીબાઇ બમનજી સુખલાંની દરેહમેહેરમાં અંજુમન તરફથી અને ભીખાજી મેહેરજી ખેરગામવાળાના કુટુંબની આગેવાની હેઠળ કરવામાં આવી હતી, જે વખતે ત્યાંના તેમજ આજુબાજુનાં ગામોના જરથોસતી ભાઈઓથી એક મોટી મીજલસ ભરાઈ હતી,

ક્રીયા પુરી થવા બાદ મરહુમ બાઇના પરોપકારી સખી સદગુણો માટે શેઠ રૂસતમજી ભીખાજી ખેરગામવાળાએ અને શેઠ અરદેશર ભીખાજીએ અસરકારક રીતે ઘટતાં ભાશણો કરયાં હતાં, જેમાં એક અત્રેની એન. એમ. પીટીટ ડીસપેનસરી માટે ખાસ જણાવવામાં આવયું હતું કે, મરહુમ બાઈ સાહેબના મરહુમ નામદાર પીતાજીએ અત્રે દવાખાનું ચાલુ કરી આપી આ લતાનાં હજારો લોકોને નહી વરણવી શકાય એવુ મોટું સુખ કરી આપયું છે, અને એ દવાખાનાનો લાભ દર વરસે કેવી મોટી સંખયામાં લેવાતો જાય છે તે એટલાં ઉપરથી જણાશે કે શરૂઆતમાં પહેલાં થરડ કલાસ આસપીટલ આસીસટંટને રાખવામાં આવતો હતો. પણ સેકંડ કલાસની રેંકના ડાકટરને નેમવા જેટલાં દરદીઓની સંખયા વધવાથી તે માટે મરહુમ સખીવજુદ બાઇ સાહેબ દીનબાઇ પીટીટને અરજ કરતાં તેવણે સેકંડ કલાસ ડાકટરના પગાર માટે વધારાના રૂપીઆ સરકારને સવાધીન કરયા હતા. પણ હાલમાં દરદીઓની સંખયા એટલાં પ્રમાણમાં વધી ગઇ છે કે ફરસટ કલાસ આસપીટલ આસીસટંટ રાખવાની ઘણી જરૂર જણાઈ છે, અને એવો ડાકટર રાખવાનો પગાર નીભી શકે એટલો ડીસપેનસરી ફંડમાં વધારો કરવાની અરજ બાઇ સાહેબ આવાંબાઇને કરવામાં આવી હતી, જે વખતે એ મરહુમ બાઈએ પોતાની વીલાયતની મુસાફરીથી આવયા બાદ પછી અરજ કરી યાદ આપવા જણાવયું હતું, પણ મુસાફરીથી આવયા બાદ એવણ ચાલુ બીમાર રહી આખરે આવો દુઃખદાયક બનાવ બનયો છે, એટલે હાલતુરત તો એ અગતયની હાજત ખોરંબે પડી છે, પણ એવણ પછી એવણનાં સપુત ફરઝંદોને અરજ કરતાં તેઓ એ બહુ જરૂરની હાજત દુર કરશે એવી આશા બતાવી હતી. એ બાદ મીજલસ બરખાસત થઇ હતી. મરહુમ બાઇનાં માનમાં એ મરણના સમાચાર મળતાંજ ખેરગામના સઘળા દુકાનદારોએ પોતાની દુકાનો અરધો દીવસ બંધ રાખી શોક જાહેર કરયો હતો.

સુરત ખાતે મરહુમ બાઇ સાહેબ બાઇ આવાંબાઇ પીટીટનાં ઉઠમણાની ક્રીયા ત્યાંના શેઠ દાદાભાઈ મોદીનાં આતશબેહેરામમાં પારસી અનજુમનની મોટી મીજલસ સનમુખ નવા સરદાર દાવર કેખશરૂ એદલજી મોદીના આમંત્રણથી કરવામાં આવી હતી. ભણતર ક્રીયા પુરી થતાં સરદાર દાવરે મરહુમ બાઇના પરોપકાર અને ધારમીક કામો વીશે શુંભાખીત વીવેચન કરી જણાવયું કે તેમની સખાવતનો લાભ સુરત શેહેરને દુમસ ખાતેનાં સેનીટેરીયમથી મળયો છે. દાવર સાહેબનો આ પહેલોજ જાહેર દેખાવ હોવાથી સઘળા સાંભળનારાઓએ તેમનાં ભાશણથી ખુશ થઈ તેમને મુબારકબાદી આપી હતી. સેવટે મરહુમ બાઇનું નામ સઘળી જાહેર ભણતર ક્રીયાઓમાં દેવાને દાવર સાહેબે ફરમાસ કરી હતી. એ પછી મોબેદો તથા અશકતોને વહેચાણ કરી મીજલસ ગંભીરાઇથી બરખાસત થઈ હતી.

ભરૂચ ખાતે મરનારના માનમાં જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ કનયાશાળા તેમજ બીજાં પારસી ખાતાંઓ બંધ રાખવામાં આવયાં હતા, અને ત્યાંની પારસી પંચાયત તરફથી મરનારનું ઉઠમણું જમશેદ બાગમાં કરવામાં આવયું હતું. મોબેદોએ ભણતર ક્રીયા કીધા બાદ પારસી પંચાયતના ત્રસટીઓ શેઠ રતનજી જીવનજી હમાવાળા અને ડાકટર બરજોરજી સોરાબશાહ મુનસફનાએ મરનારના સખી દીલસુરદાની તારીફ કરી ભરૂચ શેહેરમાં પીટીટ કનયાશાળાનું મકાન બાંધવામાં તેમજ નીભાવવામાં મરનાર જે ઉલટભરી મદદ આપતાં હતાં તેની યાદ આપી, ભરૂચના જરથોસતી ભાઇઓનાં ભલાં માટે પોતાનો સખી દસત હમેશાં લંબાવવા માટે મરનાર તતપર રેહેતાં હતાં તેની તારીફ કરી મરનારનાં મરણની નોંધ દફતરે રાખવી અને મરનારનાં કુટુંબ ઉપર દીલાસાપત્ર મોકલવા દરખાસત મુકી હતી જે એકમતે પસાર કરવામાં આવી હતી.

ભરૂચ અને અંકલેશ્વરની પારસી અંજુમનની તરફથી મરહુમ બાઈ સાહેબ આવાંબાઈ ફરામજી પીટીટના મરણ માટે દલગીરી દરશાવી તેમના પુત્ર સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ ઉપર જે દીલાસાપત્રો મોકલાવી આપેલા તેના જવાબો ફરી વળયા છે. ભરૂચના દીલાસાપત્રમાં તો મરહુમના ઉઠમણામાં જાહેર થયલી સખાવતોમાંથી પીટીટ ગરલસ સ્કુલને કાંઇક મદદ આપવાની માંગણી કરેલી જેનાં જવાબમાં સર દીનશાહજીએ જણાવ્યું છે કે, ભરૂચની પેઠે બીજા અનેક સ્થળોએથી તેવી માંગણીઓ થઈ છે, તેથી જાહેર થયેલી સખાવતનું શેવટનું નક્કી થશે ત્યારે તમામ માગણી ઉપર પણ ધ્યાન આપવામાં આવશે.

વળી મરહુમ બાઈ સાહેબ આવાંબાઈ પીટીટના કવખતના મરણ માટે શોક દરશાવી ભરૂચની આગેવાન પારસી બાનુઓ તરફથી પણ લેડી દીનશાહ માણેકજી પીટીટ અને બાઇજી હમાબાઇ ફ્રામજી પીટીટ ઉપર નીચે મુજબનો દીલાસાપત્ર મોકલાવી આપવામાં આવ્યો હતો. અને તે ઉપર પારસી બાનુઓની સહીઓ લેવામાં આવી હતી:—માનવંતા લેડી દીનશાજી પીટીટ તથા નેકનામ બાઈ સાહેબ હમાબાઈ ફ્રામજી પીટીટની સેવામાં મુંબઈ—જત શ્રી ભરૂચ શહેરના જરથોસ્તીઓ તરફથી હમો નીચે સહી કરનારાઓ અમારો નમંતાઇભરેલો અને માનપુરવક ખરા જીગરનો દીલાસાપત્ર રજુ કરીએ છીએ અને તમારા ભારે દુખમાં અમો અમારી દીલસોજી જાહેર કરીએ છીએ તે સ્વીકારશોજી. જીનતનશીન બાઇ આવાંબાઇ જેવી નામના અને કીરતી થોડાંકજ બાનુઓના સરજતમાં ભોગવવાની હશે. પોતાના અમીરી કુટુંબને જેબ આવે તેવા ઉમદા દીલ સાથે અને માતપીતા ધણી માતાના સકળગુણ સંપુરણ વીવેકોથી ભરેલાં તથા પાકી મરદને ભુલાવે તેવાં બુધીશાળી તેમજ પરોપકારી નીરમળ નેકી અને પવીત્ર નમુનેદાર જીંદગી ગુજારનાર નેકબખત બાનુ હવે થવાં મુશકેલ છે. આજના સુધરેલા અને વધેલા જમાનાને છાજતાં દુરઅંદેશીભરેલાં ધરમાંધ કામો જે બાઈ કરી ગયાં તેનો લાભ અગણીત લાચાર સ્ત્રીવરગે લીધો છે. ઇસ્પીટાલમાં, સુવાવડખાનામાં ગરીબોને માટે ચાલીઓ બંધાવામાં લાચાર વીધવાઓનું પોશણ કરવામાં જે હીમત અને બુધીથી એ નેકબખત બાનુએ પોતાના જરનો જે ઉપયોગ કરયો છે તે એમના પઈસાને ખરેખરો જેબ આપે છે. અમારા શહેરમાં પણ છોકરીઓની સ્કુલ સારૂ મકાન બાંધવા તમારાં મોહટાં માંએજી દીનબાઇજી તથા તે પછી બાઈ આવાંબાઇએ મદદ કરી છે અને હંમેશા એ નીશાળની હાલત ચઢતી જોવા માટે ઉલટ અને કાળજી ધરાવનારા હતાં માટે અમારા ગરીબ શહેરની સ્ત્રી વરગ ઉપર પણ એ પરગજુ બાનુનો ભારી ઉપકાર થયો છે તે વીશે અમારી પવીત્ર ફરજ તરીકે અમે અમારી લાગણી જાહેર કરીએ છીએ. વીશેષ કરીને સ્ત્રી વરગને જે એમના પઈસા અકલ અને લાગવગથી અગણીત ફાયદા થયા છે તે માટે આ પ્રસંગે અમારા શહેરની સ્ત્રીઓ તરફથી તમો એ મરહુમ માતાજીના લાયક અને નેક દીકરાંઓ આગળ આ દીલાસાપત્ર રજુ કરીએ છીએ અને દાદારહોરમજદ જોડે હાથ જોડીને માગી લઇએ છીએ કે માતાજી આવાંબાઈને ઉંચામાં ઉંચી બહેસ્તનો નતીજો તે સાહેબ બક્ષે અને તમો બાનુઓને તેમના તમામ નેક ખશલત વારસામાં મળી છે તે હમકોમના લાભ માટે વાપરવા નેક હઇદાયત આપે અને હવે તે તેમની જગયા તમો રાખો.

ગોદાવરા પંચકનાં ગામો ખાતે આ દીલગીરી ભરયા સમાચાર મુંબઇથી ઇલાવવાળા મીં જીવણજી ભીમજીભાઇ એ (રાંદેર, અડાજણ, ભાઠા, સુવાળી કરંજ, ઇલાવ અંકલેસર વીગરે ગામો ખાતે) લખી જણાવી ઉઠમણા વીગરેની ક્રીયા કરવાને ફરમાસ કરી હતી, અને તે મુજબ ગામે ગામ ઉઠમણાની ક્રીયા થઈ હતી.

ઇલાવ ખાતે સરોશ કરાવવામાં આવ્યા હતા તથા ઉઠમણાની ક્રીયા કરાવવામાં આવી હતી, અને તેમાં સરવે જરથોસતીઓ સામેલ થયા હતા, અને બાઇ સાહેબના કવખતના મરણથી જરથોસતી કોમને ગયલી ખોટ માટે ખેદ દરશાવવામાં આવયો હતો.

દરેક ઠેકાણે સરોશ અને ઉઠમણાની ક્રીયા કરવામાં આવી હતી અને ત્યાંની અંજુમનોએ એ બાનુનાં મરણથી કોમને ગયલી ખોટ માટે દલગીરી પ્રદરશીત કરી હતી.

વીઆરા ખાતે બાઇસાહેબ આવાંબાઇનાં મરણની ખબર મળવાથી અંજુમન તરફથી એ બાઇસાહેબનું ઉઠમણું કરવામાં આવયું હતું. એ દીવસે પારસીઓની સારી સંખયા મળી હતી. ઉઠમણાની ક્રીયા પુરી થવા પછી અંજુમન તરફથી ઘણી દલગીરી જણાવી હતી, અને બાઈસાહેબના કુટુંબ ઉપર અંજુમન તરફથી દીલાસાપત્ર મોકલવા નો ઠરાવ કરવામાં આવયો હતો.

અને એ વીગરે બીજી પણ કેટલીક જગોએ મરહુમ બાઈનાં શદગુણોની તારીફો થઇ રહી હતી—જે તેમનાં ભલા ગુણોની મોટી શાહદત થઈ પડી હતી.

જાહેર ખબર.

બીકસનની રૂ. ૧૦) ની દવા લેનારને સર દી૦ મા૦ પીટીટનું બનાવેલું વૈદક દુચકાસંગ્રહ નામનું રૂ. ૩) ની કીમતનું પુસ્તક ભેટ મળશે.

અકસીરપણા માટે ઉમરાવતીના રૂપાના ચાંદ

મુંબઇ, સુરત, અને પ્રદર્શનમાં મલેલ છે.

મેહેરબાન સાહેબો, ફોકટ પૈસા

ન ખરચતા અકસીર ઇલાજ અજમાવો, કારણકે લોકો આજે સેંકડે પંચોતેર ટકા દરાજ, ખુજલી, કીડ, ખરપસાંનાં દરદોથી હેરાનગતી ભોગવેછે. તરેહવાર જાતની દવાઓ ખરીદી નાશીપાસ થયાછે તેને અમે ચેલેંજ કરીએ છીએ કે ગમે તેવી કાળી અથવા લાલ દરાજ, ખુજલી, કાતરાની કીડ વગેરે દરદોને **બીકસન રીંગવર્મ ઓઇન્ટમેન્ટ** અને **બીકસન લોશન** તરત નાબુદ કરે છે. દરેક શીશીની કીંમત ફકત **રૂ. ০।.**

તમારાં ભલાંને માટે મફત સલાહ આપવાની કે **બીકસન રૂમેટીઝમ બામ** ૨૭ જાતના વાયુ ઉપર અકસીર માલમ પડયું છે. સાંધાનો દુખાવો, વાંસાંની ફાટ, છાતીનાં દરદો તથા સ્ત્રીઓને સુવાવડના ભયંકર રોગોથી શરીરના અવયવનું અકડી જવું કે સુજી આવવું તે ઉપર તથા માથાના દુખાવા, આધાશીશી વગેરે ઉપર રામબાણ દવા. **કીં૦ આના દશ અને છ.**

વઇદક રીતે દેશી વસાણાં નાખી પકાવેલું **બીકસન સરસ્વતી હેર ઓઇલ** એક વખત વાપરી ખાત્રી કરો. જાડા બાલને નરમ રેશમ જેવા સુવાલા ને કાલા કરી વેલાની માફક વધારે છે. જુ, નીખ ને ખોડાનો નાશ કરી મજેની ઉંઘ લાવે છે. કીં૦ આના બાર અને છ.

બાલ કાઢવાની સર્વેથી સરસ ઉતમ દવા, કોઈ પણ જાતની ઇજા વગર ત્રણ મીનીટમાં નકામા બાલને દુર કરેછે. ચામડી કાલી પડતી નથી. કીં૦ આના છ.

બીકસન ટોનીક પીલ્સ–તે ચોખી કસ્તુરી, કેશર અને દેશી વનસ્પતીની બનાવેલી છે, જેથી તે દરેક રોગ દુર કરી તાકાતને વધારી નિર્બળ માણસને પુષ્ટ બનાવે છે. વિદ્યાથીઓની યાદશકતીને ખીલવી પુખ્ત ઉમરનાં પુરૂષો તેમજ નબળા બાંધાની સ્ત્રીઓને આ ગોળીઓ નવી જુવાનીના જેવું લોહી બક્ષી ગુલાબી ચેહેરો બનાવે છે. કીં૦ રૂ ૧.

બીકસન એગ્યુ મીક્ષચર–દરેક જાતના તાપ ઉપર ઘણુંજ અકસીર છે. હજારો લોકોનો ઝેરી તાપના પંજામાંથી બચાવ કરી સરટીફીકેટો મેળવી છે. કી૦ રૂ. ০।।

બીકસનની ગરમી માટેની દવા–ગરમીના દરેક દરદો દુર કરી પીશાબમાં થતી અગનને મટાડી, તવાઈ ગયલાં માણસને તનદુરસ્ત કરે છે. કી૦ રૂ. ૧–૪–૦

બીકસન ફ્રેગ્રેન્ટ ટુથ પાઉડર–હમેશાં વાપરવાથી દાંતને મજબુત બનાવી હીલતાં અટકાવી સફેદ મોતી જેવા કરે છે. કી૦ ૪ આના.

બીકસન કફ પીલ્સ–જુની હઠીલી ખાંસી, દમ, હાંફણ ને સળેખમને ફાયદો કરી સ્વરને ખુલ્લો કરે છે. કી૦ ૬ આના.

બીકસન પરગેટીવ પીલ્સ–દુખારા વગર પેટ સાફ લાવે છે. કી૦ ૫ આના.

સોલ એજન્ટ, **શા. હીરાચંદ ભીમજી,**

દુકાન નંબર ૨૦૫ ગનબાવા સ્ટ્રીટ કોટ—**મુંબઈ.**

ઉપલી દવાઓ સઘલા વેપારીઓને ત્યાંથી મળશે.

સરદાર ખાન બાહાદુર સમસુલ ઓલમાં

દસતુરજી સાહેબ હોશંગજી જામાસપજી

જામાસ્પઆશાના,

ડાકટર ઓફ ફીલોસોફી, સી.આઈ.ઈ.,

ઉમર વરસ—૭૫.

જનમ—રોજ ૨૮મો જમીઆદ માહ ૭મો મેહર શેહનશાહી સને ૧૨૦૨ યઝદેજરદી, તા. ૨૬મી એપરેલ સને ૧૮૩૩ ઈસવી, સંવત ૧૮૮૯નાં વૈસાખ શુદ ૭ ને વાર સુકર.

મરણ—રોજ ૧૩મો તીર માહ ૮મો આવાં શેહેનશાહી સને ૧૨૭૭ યઝદેજરદી, તારીખ ૨૩મી એપરેલ સને ૧૯૦૮ ઈસવી, સંવત ૧૯૬૪ના ચઈતર વદ ૭ ને વાર ગુરૂ.

દખણના ત્રીજા વડા દસ્તુર સમસુલ ઓલમાં સરદાર ડોકટર હોશંગજી જામાસ્પજી દસ્તુર જામાસ્પઆશાનાં—
એમ. એ., પી. એચ. ડી., સી. આઈ. ઈ. નું મરણ;
તેમનું જન્મ ચરીત્ર—તેવણના પુર્વજોના ટુંક અહેવાલ સાથ.

(ઝોરાસ્ટ્રીયન કેલેંડર માટે-લખનાર-**અરદેશર ખુરશેદજી દસ્તુર જામાસ્પઆશાના.**)

હિંદુસ્તાનના અથોરનાનો જેઓ હાલ અનેક તડાંઓ અને અનેક પંથકોમાં વહેંચાયલા છે તેઓ પોતાને મોબદ શાપુર મોબદ શેહરયારથી ઉતરી આવેલા ગણે છે-તે મુજબ મરહુમ દસ્તુર હોશંગજી જામાસ્પજીના નામાકીત વડવા દસ્તુર જામાસ્પઆશા અને તેવણની ઓલાદ એજ મુળ પુરૂષથી ઉતરી આવેલી છે. એ મોબદ શાપુર મોબદ શેહરયારથી તે દસ્તુર હોશંગજી સુધીની ૨૩) પેહડીઓના નામો નીચે મુજબ છે:—

૧	મોબદ શાપુર મોબદ શેહરયાર	૧૩	ઓસ્તા કડવા
૨	મોબદ રામયાર	૧૪	એરવદ ચાંડા
૩	મોબદ હોરમઝદયાર	૧૫	એરવદ સુખલા
૪	એરવદ મોબદ	૧૬	એરવદ ફ્રેદુન
૫	એરવદ જરથુસ્તર	૧૭	એરવદ આશા
૬	એરવદ કામદીન	૧૮	દસ્તુર જામાસ્પઆશા (મુળપુરૂષ)
૭	એરવદ મોબદ	૧૯	દસ્તુર જમશેદ
૮	એરવદ કામદીન	૨૦	દસ્તુર બેહમન
૯	એરવદ રાણા	૨૧	દસ્તુર એદલ
૧૦	એરવદ ચાંડણા	૨૨	દસ્તુર જામાસ્પ
૧૧	એરવદ શાપુર	૨૩	દસ્તુર હોશંગ.
૧૨	ઓસ્તા હોશંગ		

સરદાર દસ્તુર હોશંગજીના જન્મ ચરીત્ર ઉપર આવવા પહેલાં એવણના પુર્વજોનો ટુંક અહેવાળ આપવો પ્રસંગોપાત થઇ પડશે.

મોબદ શાપુર મોબદ શેહરયાર

ઉપર જણાવ્યું તેમ એવણ હિંદુસ્તાનના તમામ અથોરનાનોના વડવા ગણાએ છે, અને તમામ પંથકોના મોબેદો ધુપ નીરંગ અને જાહેર જશનોમાં એવણના નામની યાદ કરે છે. એવણના ધવલ અને રામયાર નામના બે દીકરાઓ હતા. ધવલના દીકરા મોબેદ નેરીયોસંગ ઇરાનથી આવેલા જરથોસ્તીઓ સાથ હિંદુસ્તાન આવીયા હતા અને તેઓને તે વખતના રાજા જાદીરાણા તરફથી સંજાણમાં જે આસરો મલ્યો હતો તે એવણનીજ સમજાવતને આભારી હતો. હાલના ઉડવાડાના આતશબેહેરામને પરથવાની ક્રીયા એવણે સંજાણમાં કરી હતી. એવણે આપણા ધર્મને લગતાં કેટલાક પુસતકોનો સંસકૃતમાં તરજુમો કર્યો છે. એવણ નવસારીની આશા ફ્રેદુન, માહીઆર ફ્રેદુન અને ચાંડા ફ્રેદુનની પોળના ભગરયા મોબેદો તથા વલસાડ અને ઉડવાડાના મોબેદોના વડવા ગણાએ છે. એવણનું નામ તમામ પંથકોમા થતી ધુપ નીરંગ અને જાહેર જશનોમાં લેવાએછે. રામયારના દીકરા

મોબદ હોરમઝદયાર

પણ પોતાના પીત્રાઈ બાઈ નેરીયેસંગ સાથ હિંદુસ્થાન આવીયા હતા. નવસારીની કાકા પહાલન તથા કાકા ધનપાલની પોલના ભગરયા મોબેદો, સુરત તથા ગોદાવરા પંથકના મોબેદો, ભરૂચનું દસતુર કુટુંબ તથા દસતુર જામાસ્પઆશાના ખાનદાનની ઓલાદ એવણથી ઉતરી આવેલી છે. એવણનું નામ પણ ધુપ નીરંગ અને જાહેર જશનોમાં લેવાએ છે. હોરમઝદયારના દીકરા મોબદ વીશે કશું જણાયું નથી, પણ એવણના નબીરા

એરવદ જરથુસ્તર

રોજ ૨૪ મો માહ ૧ લો સને ૫૫૧ યઝદેજરદીને દીને પહેલવહેલા નવસારીમાં આવી વસ્યા હતા.[1] એવણના દીકરા

એરવદ કામદીન

ઇ. સ. ૧૧૪૨ માં પારસીઓને લાનું ક્રીયા કામ કરવા માટે પોતાના કબીલા સાથ સંજાણથી પહેલવહેલા નવસારીમાં આવી વસ્યા હતા.[2]

કામદીન પછી ઉતરેલી ૯) પેહેડીઓ—મોબદ—કામદીન—રાણા—ચાંડણા—શાપુર—હોશંગ—કડવા—ચાંદા તથા સુખલા વીશે કશુ જણાયું નથી. સુખલાના દીકરા

એરવદ ફરેદુનજી સુખલાજી

તે મરહુમ દસતુર જામાસ્પઆશાના બપાવા નવસારીમાં મોબેદીનો પેશો કરતા હતા. એવણ તે વખતે "સાંધા"ની અટકથી ઓલખાતા હતા. એવણ સંવત ૧૭૧૭ના રોજ ૨૪મો માહ ૯મો સને ૧૦૩૦ યઝદેજરદી, તા૦ ૨૧મી જુલાઇ સને ૧૬૬૧ ઇસવીને દીને સાંપના ડંખથી ગુજરયા હતા. એવણના ધણીઆની ચાંડણબાઇને પેટે એરવદ ફરામ, એરવદ ખુરશેદ, ઓસ્તા બરજોર અને એરવદ આશા મલી ૪) દીકરાઓ અવતર્યા હતા. વડા દીકરા એરવદ ફરામની ઓલાદમાં કયું કુંટુંબ આવ્યું છે તે ખાતરીથી કહેવાઇ શકતું નથી, પણ એવણના એક દીકરા જમશેદનો એરવદ માણેક નામનો "દાજીના" કુટુબનો એક સખ્સ પાલક થએલો હોવાથી એવણ આડકતરી રીતે "દાજીના" કુંટુબના વડવા ગણાઇ શકાએ. બીજા દીકરા એરવદ ખુરશેદ ફરેદુન "લચરક" ખાનદાનના વડવા ગણાએ છે. એવણના દીકરા શેહરયાર સંવત ૧૭૪૫ના રોજ ૧૩ મો માહ ૧૨ મો સને ૧૦૫૮ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૩ મી અકતોબર ૧૬૮૯ ને દીને હડખાં કુતરાએ કરડવાથી ગુજરયા હતા. ફરેદુનજી સુખલાજીના ત્રીજા દીકરા બરજોરજી સંવત ૧૭૨૫ ના રોજ ૧૩ મો માહ ૧૦ મો સને ૧૦૩૮ યઝદેજરદી, તા૦ ૭ મી આગસ્ટ સને ૧૬૬૯ ઇસવીને દીને નવસારીમાં આવેલી રેલમાં ડુબી જવાથી ગુજરયા હતા. ચોથા દીકરા

એરવદ આસાજી ફરેદુનજી

તે મરહુમ દસ્તુર જામાસ્પઆશાના બાવા ઇ. સ. ૧૬૫૫માં નવસારી મધે ખોખરી મોહલ્લામાં જનમ્યા હતા. તે વખતને અનુસરતી મોબદી ધંધાની તાલીમ લઇ સંવત ૧૭૩૩ ના રોજ ૭ મો માહ ૮ માને દીને પોતાના ભાઇ મરહુમ ઓસ્તા બરજોરને નામે હેરબદ થયા હતા. મોબદીનો ધંધો કરવા સાથ એવણ વણકરનો પણ ધંધો કરતા હતા અને એવણની વણવાની "સારો" ઉપર બીજાઓ ભાડું આપીને વણવાનું કામ કરતા હતા. એ ધંધામાંથી કેટલાંક ઘરોની મીલકત કરી પાંચ પૈસે સુખી હાલત ભોગવી હતી. ઇ. સ. ૧૬૮૬માં નવસારીમાં મોબદો અને બેહદીનો વચ્ચે મુવાં જીવતાંના ક્રીયા કામ બાબદનો મોંહટો ઝઘડો જાગ્યો હતો. જેમાં મોબદો તરફથી આશાજીએ પણ મુખ્ય ભાગ લીધો હતો. એ ઝઘડાના પરીણામમાં "મીનોચેહર હોમજીના સાથવાલાઓનો નવો પંથ"

---

[1] એરવદ રૂસ્તમજી જામાસ્પજી દસ્તુર મેહરજીરાણાના બનાવેલી "ભગર સાથ ટોળાની અથોરનાન વંશાવલી" સફે ૧.
[2] "પારસી પ્રકાશ" દફતર ૧ લું સફે ૨.

હસ્તીમાં આવ્યો. એવણ ઘણાજ પરોપકારી અને ધર્માતુ હતા—જેનો પુરાવો એવણે નવસારીમાં બંધાવેલા ૭) કુવાઓ ઉપરથી મલે છે. એવણ તાલીમબાજ અને ચુંનનદા ઘોડેસ્વાર હતા; એ ઉપરાંત તરવાના હુનરમાં કુશલ હોવાથી જયારે નવસારીમાં રેલ આવતી ત્યારે એવણ લોકોને ઘણાં મદદગાર થઇ પડતા હતા. એવણ ગાથા ૩ જો માહ ૧૨ મો સને ૧૧૧૮ યઝદેજરદી, તા૦ ૭ મી અકટોબર ૧૭૪૯ ઇસવીને દીને ૯૦) વરસની બુઝોરગ ઉમરે મરણ પામ્યા. એવણના લગન તવડી ગામના માતબર પટેલ કાઉશ આશદીનની દીકરી વીરબાઇ કેડે થયાં હતાં. જેવણે પોતાના ખાવીંદને ઘણાક ફરઝંદોની ભેટ કરી હતી, જેમાનું છેલ્લું નામાકીત ફરઝંદ

દસ્તુર જામાસ્પઆશા

તે નવસારી, મુંબઇ, પુના, તથા દખણ હેદરાબાદમાં વસ્તા જામાસ્પઆશાના ખાનદાનના વડવા ઈ. સ. ૧૬૯૩માં જનમ્યા હતા. નવસારીના પ્રખ્યાત મરહુમ દસ્તુર દારાબ પહાલનના પીતા દસ્તુર પહાલન ફરેદુન આગલ હેરબદીની તાલીમ લઇ સંવત ૧૭૬૫ના રોજ ૨૫ મો માહ ૮ માને દીને નાવર થયા હતા. એવણે મુનશી નઝમુદદીન આગલ ફારસીનો અને પંડીત સંભુરામ આગલ સંસ્કૃતનો અભ્યાસ કર્યો હતો. એવણ ઇ. સ. ૧૭૧૨માં ભરૂચ જઇ ત્યાના વડા દસ્તુર જમશેદજી કામદીનજી આગલ જંદ અને પહેલવી ભાષાઓ શીખ્યા હતા[1] અને ત્યાંની સરકારી મદરેસામાં દાખલ થઇ ત્યાના મીરમુનશી મોલવી મઆશુમશાહની ઉસ્તાદગીરી હેઠલ ફારસી વીગેરેનો અભ્યાસ આગલ વધાર્યો. ભરૂચના સરકારી અમલદાર અબદુલ્લા એબને હાઝેબની શાગેરદી કરી અરબી ભાષા શીખ્યા હતા. એવણના વખતમાં છાપેલી તૈયાર ચોપડીઓ ન મલવાથી પોતાને જે શીખવું પડતુ તે કાગઝો ઉપર લખી લઇ શીખતા. એ મુજબ એવણને હાથની લખેલી "સારસવત" અને "રત્નમાળા" નામની બે સંસકૃત ચોપડીઓ હાલ મોજુદ છે; જે એવણ હેરબદ થયા તે અગાઉની લખાએલી છે. ઈ. સ. ૧૭૧૯માં એવણે ઇરાનના દસ્તુરો ઉપર દીનને લગતા સવાલો લખી મોકલ્યા હતા. જેના જવાબો ઈ સ. ૧૭૨૧ માં કેરમાનવાલા દસ્તુર જામાસ્પ વિલાયતી પોતાની સાથે લાવ્યા હતા. એ સવાલો તથા જવાબોનું પુસતક "રેવાયતે દસ્તુર જામાસ્પઆશા"ને નામે જણાએલું છે. પ્રોફેસરો બોપ અને બરનુફ "ઝબાન શનાસી" નો કાયદો (Comparative Philology) પછવાડેથી જાહેર કર્યો હતો. પણ હિંદુસ્તાનમાં ઘણા વર્ષ અગાઉ એ દસ્તુરજીને એ કાએદાની માહીતી હતી—એમ એવણની રેવાયતમાં આવેલા એક ફકરા ઉપરથી જણાએ છે. એજ વર્ષમાં યાને ઈ. સ. ૧૭૨૧માં એવણે પાંચ ગેહો તથા અહુરમઝદ તથા સરોશ હાદોખ્ત નામની બે યસ્તોનો ગુજરાતીમાં તથા બીજી કેટલીક યસ્તોનો પહેલવીમાં તરજુમો કર્યો હતો. એજ વર્ષમાં દીલ્લીના પાદશાહ મહમુદશાહે એવણને પોતાની દરબારના મીર મુનશીના ઓહ્દા ઉપર મોકલી આપવા માટેનું એક ફરમાન સુરતના નવાબ તહવારખાન ઉપર મોકલી આપ્યું હતું; પણ એવણના બાવા આશાજી ઘણાજ નારાજ હોવાથી એવણને કેડ ભરૂચ જઇ પાછા લાવ્યા હતા. ઇ. સ. ૧૭૨૧માં દસ્તુર જામાસ્પ વિલાયતી રોજ માહની તકરાર ઉભી કરવા માટે નજુમ તથા ગણીતને લગતી કેટલીક પહેલવી કેતાબો લાવ્યા હતા. તેનો અભ્યાસ કરાવા માટે એવણને બીજા બે દસ્તુરો સાથ પોતાના શાગેરદ કીધા હતા. ઈ. સ. ૧૭૩૮માં પોલ્યા દેશાઈ જીવણજી માણેકજીએ એવણને એક લેખ કરી આપી રપીથવન ઈજવાનો અને તેની મીઅજદ માંડવાનો વંશપરંપરા હક આપ્યો હતો. જે એવણના વારેસો હજી સુધી ભોગવે છે. ઇ. સ. ૧૭૪૦માં નવસારીમાં ભગરયા તથા સંજાણા મોબદો વચ્ચે પંથકની વેહચણી માટેનો ઝઘડો જાગયો તે વખતે સોનગઢ ખાતે ગાયકવાડ સરકાર સનમુખ જઇ ઘટતો ઇનસાફ કરાવી લાવ્યા હતા. ગંગાજીરાવ ગાયકવાડે એવણને હિંદી તથા ફારસી ખત લખવાનો અખત્યાર આપ્યો હતો અને તે માટે મોહર દાબવાની મોહરાનાની વીટી "રકીમે દસ્તુર જામાસ્પઆશાના" છાપ સાથની કરી આપી હતી. નવસારીની અનજુમનના એવણ

---

[1] કેટલાક લખનારાઓ એવણને કેરમાનવાલા જામાસ્પ વિલાયતી પાસે સુરત જઈ જંદ–પહેલવી શીખેલા જણાવે છે તે ખોટુ છે. એ વીશે જુઓ તા૦ ૯ મી અકતોબર ૧૮૯૮ના "કયસરે હિન્દમાં" હમોએ છાવેલો ચરચાપત્ર.

એક અફસર હતા અને પોતાના સાથવાળા મોબદોના હકોની જાલવણી માટે લેખો તથા બંદોબસ્તો કરાવા માટે આગેવાની લેતા હતા. એવણ એક કારસાઝ દસ્તુર અને તબએજાદ શાએર હતા—જેની સાબેતી એવણે બનાવેલી "દીવાને જામાસ્પ" ગઝલો, મુખમસો તથા જોડેલી મોનાજાતો ઉપરથી મલે છે. તેમજ સંસ્કૃતમાં પણ શ્લોકો જોડેલા છે. એવણ રોજ ૧૪મો માહા ૧૦મો સને ૧૧૨૨ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૯ મી જુલાઇ ૧૭૫૩ ઇસવીને દીને ૬૦) વરસની ઉમરે બેહશતનશીન થયા. એવણના વડા દીકરા એરવદ નોશેરવાન જંદ–પહેલવી અને ફારસીમાં ઘણા ખબરદાર હતા. એવણે ફારસીમાં પુશકલ ગઝલો અને બેતો જોડેલી છે, અને કેટલાંક પહેલવી પુસ્તકોની નકલો કરી છે. ત્રીજા દીકરા દસ્તુર બેહરામ પણ જંદ પહેલવી અને ફારસીમાં કાબેલ હતા અને નવસારીમાં હકીમનો ધંધો કરતા હતા. ચોથા દીકરા દસ્તુર રૂસતમે નવસારીની અનજુમનની બીજી ખુરસીનું દસ્તુરી માન અરધી સદી સુધી ભોગવ્યું હતું. બીજા દીકરા

દસ્તુર જમશેદજી જામાસ્પજી

ઇ. સ. ૧૭૨૭માં જનમ્યા હતા, અને સંવત ૧૭૯૩ના રોજ ૨૦ મો માહ ૩ જાને દીને હેરબદ થયા હતા પોતાના મરહુમ પીતાની ઉસ્તાદગીરી હેઠલ ઝંદ–પહેલવી–ફારસી–અરબી–સંસ્કૃત તથા દીનઆઇનની પુખ્ત તાલીમ લઇ પોતાના પીતાના ગેયા હમનબરદ થઈ પડયા હતા. એવણ પોતાના વખતમાં યોજદાથ્રગીરીના કામમાં ઘણાજ ખબરદાર ગણાતા હતા અને નવસારીની વડી દરેમેહરમાં જે મોહટાં કીયા કામો એવણે કરેલાં તેની નોંધો આજે મોજુદ છે. ઇ. સ. ૧૭૪૭માં મુંબઇવાલા શેઠ માણેકજી નવરોજી શેઠનાએ નવસારીમાં બંધાવેલા દુખમાને પરથવાની સઘલી ક્રીયા એવણે પોતે કરી હતી અને એની સગડી ઉપરની તખ્તી ઉપરનું ફારસી નઝમરૂપી લખાણ એવણે પોતે લખ્યું હતું. તેમજ એજ શેઠની મુંબઇ ખાતેની દરેમેહરમાં આદરાનને તખ્તનશીન કરવાની ક્રીયા એવણે લખી મોકલેલાં ફરમાનો મુજબ કરાવામાં આવી હતી. ઇ. સ. ૧૭૫૫માં નામદાર ગાયકવાડ સરકારે એવણને ૫૦) વીંઘા જમીન ભેટ આપી હતી. પ્રખ્યાત ફ્રેંચ વિદ્વાન મો. આકવીટળ દું પેરાં ઇ. સ. ૧૭૬૦ના ડીસેમબર માસમાં એવણની મુલાકાતે આવ્યો હતો અને ફારસી તથા પહેલવીમાં વાદવીવાદ ચલાવી જરથોસ્તી મજહબને લગતી માહીતી મેલવી હતી. જ્યારે એ વિદ્વાન સુરત ગયો ત્યારે તેની સાથ એવણે ઉપલી બેહું ભાષાઓમાં કાગજ પત્રોનો વહેવાર ચલાવ્યો હતો. ઈ. સ. ૧૭૮૧માં એવણ મુંબઇ પધારયા હતા અને ત્યાના જરથોસ્તીઓ અને સરકારી અમલદારો તરફથી એવણને મોહટું માન મલ્યું હતું. એ મુસાફરીનો અહેવાલ એવણે ફારસી બેતોમાં લખેલો આજે મોજુદ છે. સુરતના સોદાગર શેઠીઆઓ હીરજી જીવણજી પારખ, નવરોજી રતનજી પારખ વીગેરે બીજાઓ એ દસ્તુરજીને એવણની વિદ્વતા તથા ધીલસુફી જ્ઞાનની કદરશનાસીમાં મોહટી રકમનું સાલીઆણું આપતા હતા. ગાયકવાડ સરકારને એવણની વિદ્વતા માટે ઉંચુ મત હોવાથી એવણના ઘરને સરકારી વેરામાંથી મુકત રાખ્યું હતું. એવણને ફારસી નઝમમા લખાણો કરવાનો અત્યંત શોખ હતો. એવણે બનાવેલી "દીવાને જમશીદ", પોતાના જાની દોસ્ત લાલા ફતેહચંદ ઇલીચપુરીની તારીફમાં બનાવેલી મુખમસો તથા મુસદસો–૬ મોનાજાતો–નવસારીની જુમામસજીદ અને સુરતના બક્ષી સાહેબના "દર્યામેહલ" ઉપરની તખ્તીઓ ઉપરના બેત રૂપી લખાણો વીગેરે ઉપરથી એવણની શાએરી શકતીનો સંગીન પુરાવો મલે છે. એ ઉપરાંત એવણના બીજાં કેટલાંક લખાણો આજે બ્રીટીશ મ્યુઝીઅમમાં મોજુદ છે. નવસારીમાં એવણ શાએસ્ત મોબદ તથા આલેમ દસ્તુર તરીકે જેમ મશહુર હતા તેમ જાત તથા પ્રજાતમાં શાગેરદો કરી એક કાબેલ ઉસ્તાદ તરીકે મોહટું માન પામતા હતા. એવણના પારસી શાગેરદોમાં એવણના દીકરાઓ ઉપરાંત સુરતવાલા દસ્તુર કાઉશજી રૂસતમજી, નવસારીવાલા દસ્તુર માણેકજી જમશેદજી મેહરજીરાણા તથા તેમના દીકરાઓ તથા ભત્રીજાઓ, એવણના ભાણેજ પ્રખ્યાત દેશાઇ રતનજી ઉરફે મેનાબાઇ માણેકજીએ એવણ આગલ જંદ, પહેલવી, ફારસી તથા દીનઆઇનની તાલીમ લીધી હતી. મુસલમાન શાગેરદોમાં કાઝી ફએઝ-ઉદ-દીન, ગુલામનબી, આબીદમીયાં, અબબાસમીયાં,

રહીમતુલ્લા તથા અઝમતઉલ્લા વીગેરે એવણુની ઉસ્તાદગીરી હેઠલ ફારસી તથા અરબી ભાષાઓ શીખ્યા હતા. નવસારીના જાણીતા ગોપાલજી ભટના વંશજોએ એવણુના હાથ હેઠલ સંસકૃતની તાલીમ લીધી હતી. એવણુ રોજ ૨૦ મો માહ ૪ થો સને ૧૧૫૬ યઝદેજરદી, તા૦ ૨૯ મી જાનેવારી ૧૭૮૭ ને દીને ૬૦) વરસની ઉમરે બેહસ્તનશીન થયા. એવણુ ઘણુાજ ટેકવાલા અને સ્વતંત્ર ખવાસના હતા. એવણુના બીજા દીકરા દસ્તુર ખુરશેદજી ઇ. સ. ૧૮૦૧માં મુંબઈ જઈ ત્યાંની શહેનશાહી પંથના પહેલા વડા દસ્તુર તથા પારસી પંચાયતના અકાબર ઠડયા હતા. ત્રીજા દીકરા એરવદ નવરોજી પોતાના બાપની હૈયાતીમાં મરણુ પામ્યા હતા. એવણુના ચેહરૂમને દીને યાને તા૦ ૨૧ મી એપરેલ ૧૭૮૨ ઇસવીને દીને નવસારીમાં હવા પવનનું મોહટું તોફાન થયું હતું અને તે સંવત ૧૮૩૮માં થએલું હોવાથી "આડતીશનું ઉશું" અથવા "દતન" નું તોફાનનાં નામથી ઓલખાએ છે. ચોથા દીકરા દસ્તુર દારાબજી ઇ. સ. ૧૮૨૯માં પોતાના ભાઈ દસ્તુર ખુરશેદજીના મરણુ પછી મુંબઇની શેહનશાહી પંથના દસ્તુર ઠડયા હતા. એવણુ ઘણુાજ સન્યાસી ખસલતના અને અથંગ પરહેઝગાર હતા. જયારે વડા દીકરા

દસ્તુર બેહમનજી જમશેદજી

તે સરદાર દસ્તુર હોશંગજીના બાપના બપાવા ઇ. સ. ૧૭૪૫ માં જનમ્યા હતા અને સવંત ૧૮૧૨ ના રોજ ૨૨ મો માહ ૮ ને દીને હેરબદની પદવીએ પહોંચ્યા હતા. પોતાના મરહુમ પીતાની ઉસ્તાદગીરી હેઠલ એવણે જંદ-પહેલવી, ફારસી, અરબી અને દીનઆઇનનો સંગીન અભ્યાસ કરી નવસારીમા એક ખબરદાર દસ્તુર તરીકે લેખાતા હતા. એ ભાષાઓમાં એવણુ જેટલા પુર્વીણુ હતા તેટલાજ રમલ અને નજુમમાં પણુ બાહોશ હતા. એ અશો દસ્તુરજી વીશે નવસારીના જઇફ મરદો તથા ઓરતોથી આપણુ હજી સુધી દંતકથા રૂપે ઘણીએક રમુજી વાતો સાંભલ્યે છીએ, પણુ જગાની કોતાહીને લીધે તેનું હયાં વરણુન થઇ શકતું નથી. એ દંતકથાઓ ઉપરથી એ દસ્તુરજીની દુન્યાદારીની માહીતી કરતાં એવણુના મનનું ખાલેશપણું, સ્વભાવનું નીશકપટીપણું અને સાદેહદીલી મોહટા પ્રમાણુમાં પ્રગટી નીકલે છે. એ વીશેનો તા૦ ૨ જી મે ૧૮૮૫ ના "ટાઇમ્સ ઓફ ઇન્ડીયા" માં નીચલો ઇસારો જોવામાં આવે છે.

"Dustoor Behmun × × × united with a hereditary fame for linguistic erudition a singularly simple and guileless heart. Numerous interesting and amusing anecdotes are told in Nowsaree illustrating the almost childlike frankness and artlessness of his disposition, while tradition records many diverting instances in which his honest good nature is more conspicuous than his worldly wisdom."

ઇ. સ. ૧૮૧૬ માં પોતાના કાકા દસ્તુર રૂસતમજી જામાસ્પજીના મરણુ પછી એવણુ નવસારીની બીજી ખુરશીના દસ્તુર ઠડયા હતા જે માન એવણે ૯ વરસ સુધી ભોગવ્યું હતું. એવણુને શાએરી કરવાની શકતી પોતાના વડીલોથી ગોયા વારસામાં મલી હતી, જેની સાબેતી એવણે ફારસીમા બનાવેલાં નીતીરીતીને લગતાં બેતો અને પાજંદ મીનોખેરદનો ફારસી નઝમમાં કીધેલા તરજુમા ઉપરથી મલે છે. એવણુની નજુમને લગતી બે અરબી કેતાબોનો ફારસીમાં કીધેલો તરજુમો એવણુના વારસો પાસે મોજુદ છે. એવણુનો ગોસ્તે ફરીઆનનો પહેલવીમાં લખેલો કીસ્સો, બુનદેહસ્ને અને શેકનગુમાની વીગેરે બીજા લખાણો, સુરતવાલા દસ્તુર કેખુશરૂ દાદાભાઇના કેતાબખાનામાં સચવાએલાં મરહુમ ડાકતર હાઉગ તથા મરહુમ દસ્તુર હોશંગજીના જોવામાં આવ્યાં હતાં. એ શીવાએ એવણુના બીજા હસ્ત લેખો હિન્દ તથા યુરોપમાં ઘણેક ઠેકાણે ફેલાએલા હોવાથી એવણુનું નામ પણુ વીદવાન મંડલને સારી રીતે રોશન છે. એ દસ્તુરજી પોતાની ભોલાઇ તથા સાદેહદીલી માટે જેટલા જાણીતા હતા તેટલાજ અશો અને બંદગીખોર હોવાથી નવસારીવાસીઓ એવણુ

તરફ મોહટું માન ધરાવતા હતા અને એવણુના વારસો અને બીજા કુટુંબીઓ પોતાનું ધારેલું નેક કામ જો ફતેહમંદીથી પાર પડે તો એવણને નામે દરૂન બાજ ઇજાવાની તથા બીજી ક્રીયાઓ કરાવાની ગોયા માનતા લેતા હતા. એવણુ રોજ ૬ ઠો માહ ૫ મો સને ૧૧૯૪ યઝદેજરદી, તા૦ ૫ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૨૫ ને દીને ૮૦ વરસની ઉમરે બેહેસ્તનશીન થયા. એવણુના બીજા દીકરા નોશેરવાનજી પણુ જંદ-પહેલવી અને ફારસીનું સારૂ ગ્નાન ધરાવતા હતા. ત્રીજા દીકરા એરવદ શોહરાબજી નવસારીમાં મુજારો ફાટવાથી ૨૧) વરસની જવાન વયે પોતાના બાપની હયાતીમાંજ મરણુ પામ્યા હતા. જ્યારે વડા દીકરા

દસ્તુર એદલજી બેહમનજી

ઈ. સ. ૧૭૬૨ માં જનમ્યા હતા અને સંવત ૧૮૩૫ ના રોજ ૭ મો માહ ૭ માંને દીને હેરબદ થયા હતા. પોતાના પીતાની ઉસ્તાદગીરી હેઠલ જંદ, પહેલવી, ફારસી અને સંસ્કૃતનો અભ્યાસ કર્યો હતો. જંદ અને પહેલવી ભાશાઓ કરતાં એવણુ ફારસી અને સંસકૃતમાં ઘણુાજ પુરવીણુ હતા. એક હજાર ઉપર સંસ્કૃત શ્લોકો એવણુના મુખપાઠ હતા. તેમજ ન્યાય શાસત્ર, જયોતિષશાસત્ર તથા વ્યાકરણુની ઉંડી માહીતી ધરાવતા હતા. એવણુનો "જીવન જાતક" અને "રત્ન દીપક" નામના બે સંસ્કૃત પુસ્તકોનો ફારસીઓમાં કીધેલો તરજુમો હાલ મોજુદ છે. પુણુાના છેલ્લા પેશ્વા બાજીરાવના પ્રધાન મોદી ખુરશેદજી જમશેદજી ઉરફે "દાદા સાહેબ"નું એવણુની સંસકૃત ભાષાની કાબેલ્યત માટે ઘણુંજ ઉંચુ મત હોવાથી તેવણે એવણુને ઈ. સ. ૧૮૧૩ માં પુણે બોલાવી ઘટતાં માન સાથ પુણાની પેશ્વા દરબારમાં દાખલ કરાવ્યા હતા. દરબારના બ્રાહમણો તથા શાસ્ત્રીઓ સાથ છટાદાર રીતે વાદવીવાદ કરતાં જોઈ પેશ્વાએ પોતાનું ઉંચુ મત દરબારમાં જાહેર કરયું હતું અને દસ્તુરજીને ખલઅત-રૂ. ૭૦૦ ની પર્સ તથા બીજી કીમતી ભેટોની નવાઝેશ કરી હતી. પોતાના ધર્મગુરૂની વિદ્વત્તાની સરકાર તરફથી ઘટતી કદર બુજાએલી જોઇ દાદા સાહેબે પોતાની ખરી મગરૂરી તથા હરખ દરબારમાં જાહેર કર્યો હતો. ઇ. સ. ૧૮૧૮ માં મુંબઇની પારસી પંચાયતે ઘડેલા બંદોબસ્તો ઉપર અકાબરો, દસ્તુરો તથા બેહદીનો ભેગી એવણુની પણુ શહી જોવામાં આવે છે. એવણુ રોજ ૯ મો માહ ૧૨ મો સને ૧૨૦૫ યઝદેજરદી, તા૦ ૩ જી સપતેમબર ૧૮૩૬ ને દીને ૭૪) વરસની ઉમરે મરણુ પામ્યા. એવણુ ઘણુાજ ટેકવાલા, સ્વતંત્ર ખવાસના અને મોજીલા હતા તથા ઘોડા સ્વારીના અત્યંત શોકીન હતા. એવણુના વડા દીકરા પ્રખ્યાત દસ્તુર જમશેદજી જંદ-પહેલવી, ફારસી, યોજદાથ્રગીરી અને દીનઆઇનની બાબદોના કાબેલ ઉસ્તાદ હોવાથી નવસારી અને મુંબઇમાં એક માન પામેલા દસ્તુર ગણુાતા હતા. એવણે ઇ. સ. ૧૮૪૦માં પંદ નામે આદરબાદ મારાસપંદ તથા પહેલવી મીનો ખેરદનો ગુજરાતી તરજુમો છપાવી બહાર પાડયો હતો. ઈ. સ. ૧૮૪૬ માં મુંબઇ મધ્યે મરહુમ શેઠ ફરામજી કાવશજી બનાજીના કદમી આતસબેહરામ પરઠવાની ક્રીયા એવણુના ઉપરીપણુા હેઠલ કરાવામાં આવી હતી. બીજા દીકરા એરવદ રૂસ્તમજી ૨૧ વરસની જવાન ઉમરે પોતાના બાપની હૈયાતીમાં મરણુ પામ્યા હતા. ત્રીજા દીકરા

દસ્તુર જામાસ્પજી એદલજી

તે શ્રી દખણુની દસ્તુરી ગાદીના સ્થાપક-ઇ. સ. ૧૭૯૮માં જનમ્યા હતા અને સંવત ૧૮૬૬ માં "હેરબદ" પદ ધારણુ કર્યું હતું. એવણે ફારસીનો અભ્યાસ પોતાના બપાના મરહુમ દસ્તુર બેહમનજી આગલ કર્યો હતો. યોજદાથ્રગીરીના પેશામાં કેટલીક મુદત નવસારીમાં ગુજારવા પછી એવણુ મુંબઇ જઈ પોતાના વડા ભાઈ મરહુમ દસ્તુર જમશેદજીની શાગેરદી કરી અવસ્તા-પહેલવી અને દીન-આઇનનો સંગીન અભ્યાસ કરી તેમાં કુશળતા મેલવી હતી. મુંબઇ મધ્યે તે વખતે મોથ ઉપર આવેલી મરહુમ શેઠ નવરોજી કાવશજી નાલીએરવાળાની દરેમેહર (જે હાલમાં દાદર ખાતે સ્થાપવામાં આવી છે,) તેના દસ્તુર ઠરયા હતા; તેમજ બનાજીની દરેમેહરના દસ્તુરનો અધીકાર પોતાના વડા ભાઇની

ગેરહાજરીમાં કેટલીક મુદત સુધી ચલાવ્યો હતો. પોતાના વખતમાં મુંબઈમાં જાગતી ધર્મને લગતી તકરારોમાં પોતાના ભંડોલનો હીસ્સો આપી પોતાનું દસ્તુરી જ્ઞાન જરથોસ્તી આલમને સાબેત કરી આપ્યું હતું. ઇ. સ. ૧૮૨૪માં મરહુમ દસ્તુર ફરામજી અસપંદયારજી રબાડીના વંદીદાદ યજશને તથા વીસપરદના ગુજરાતી તરજુમાની તપાસ માટે નેમાએલી કમીટીના એવણ પણ એક મેમબર હતા. એજ વરસમાં પુણાવાળા મરહુમ સરદાર શોહરાબજી રતનજી પતેલે મુંબઈની પારસી પંચાયતના અકાબરો ઉપર એક ખત લખી પુણા ખાતે દરેમેહર અને દુખમું બાંધવાની રજા માગવા સાથ ત્યાંના જરથોસ્તીઓની રેહનુમાઈ માટે એકલા એક દસ્તુરની માંગણી કરી હતી. આ ઉપરથી પંચાયતની એક સભા મરહુમ શેઠ ખુરશેદજી માણેકજી સરાફના પ્રમુખ પણા હેઠળ તા૦ ૨૦ મી મેએ ૧૮૨૪ ઇસવીને દીને દાદીશેઠના આતશબેહરામમાં મલી હતી; જ્યાં પંચાયતે સર્વાનુમતે દસ્તુર જામાસ્પજીને ચુંટી કહાડી, સાળ જોડો આપી ઘટતાં માન સાથ પુણા તરફ રવાના કર્યા. પુણામા દાખલ થાવા પછી મરહુમ શેઠ શોહરાબજી પતેલે દરેમેહર રોજ ૮ મો માહ ૧૧ મો સને ૧૧૯૩ યઝદેજરદી, તા૦ ૬ ઠી આગસ્ટ ૧૮૨૪ ને દીને તથા દુખમું રોજ ૨૯ મો માહ ૭ મો સને ૧૧૯૪ યઝદેજરદી, તા૦ ૨૯ મી એપરીલ ૧૮૨૫ ને દીને એ દસ્તુરજીની દેખરેખ અને ઉપરીપણા હેઠલ પરહાવી એ બેહુ મકાનોના વહીવટની કુલ મુખત્યારી એવણને સોંપી હતી. પુણા પછી દખણ તથા માલવાના બીજા ભાગોમાં પણ ધર્મનાં મકાનો પએદરપએ બરપા થતાં ચાલ્યાં હતાં. ઇ. સ. ૧૮૩૮માં નીઝામ સરકારના જાણીતા પારસી સરાફો મરહુમ ભાઈઓ વીકાજી તથા પેશતનજી મેહરજી તારાપોરવાલાના ઇજનથી એવણ પોતાના બીજા દીકરા મોબદ હોરમઝદયાર સાથ હેદરાબાદ પધાર્યા હતા. જ્યાં મજકુર શેઠોએ એવણને દસ્તુરી દરજજાને છાજતા માન સાથ લગભગ બે વરસ સુધી રાખ્યા હતા. એ દસ્તુરજીની મદદ અને સલાહ હેઠળ મરહુમ શેઠો વીકાજી તથા પેશતનજી મેહરજી તારાપોરવાલાએ દરેમેહર અને દુખમું બાંધવાનું કામ શુરૂ કર્યું, અને દરેમેહરને રોજ ૯ મો માહ ૧૨ મો સને ૧૨૦૮ યઝદેજરદી, તા૦ ૩ જી સપતેમબર ૧૮૩૯ ને દીને અને દુખમાને રોજ ૨૦ મો માહ ૧ લો સને ૧૨૦૯ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૯ મી અકતોબર ૧૮૩૯ ને દીને એવણના ઉપરીપણા હેઠલ પરહાવી ખુલ્લાં મુકયાં હતાં. મજકુર દરેમેહર અને દુખમાની તખ્તી ઉપરનું નઝમ રૂપી લખાણ એ દસ્તુરજીના શાએરી કલમથી લખાયલું આજે સલામત હાલતમાં જોવામાં આવે છે. એ દસ્તુરજી હેદરાબાદના વિદ્વાન મંડલમાં કાબેલ દસ્તુર તરીકે માન પામતા હતા; એટલુંજ નહીં પણ પોતાની લીઆકાત અને ફઝીલતને લીધે ત્યાંના રાજવંશી કુટુંબો—અમીરો તથા જાગીરદારોમાં પણ મોહટો મરતબો ધરાવતા હતા. તે વખતના સમશુલ ઉમરા અમીરે કબીર અને એવણ વચ્ચે મીત્રાચારીનો ગાંઠ એટલોતો મજબુત બંધાયો હતો કે તે નામદાર ઉમરાવને "શમશુલ હિન્દસા" અને "સમસુલ તવારીખ" નામની કેતાબો રચવામાં એવણે કીમતી મદદ કરવાથી તેના અહેશાનમાં અમીરે કબીર પોતાની ઉપલી બેહુ કેતાબોમાં એવણની વિદ્વતાની ઘટતા સખુનોમાં તારીફ કરી જાએ છે. ઇ. સ. ૧૮૪૧ માં જાલનાની અનજુમને એવણને પોતાના વડા દસ્તુર તરીકે કબુલ રાખ્યા હતા. પુણા તથા હેદરાબાદ ખાતે દરેમેહેરો અને દુખમાઓ પરઠવા પછી એ દસ્તુરજીને ઔરંગાબાદ તથા શોલાપુર ખાતે પણ તેવીજ પવિત્ર ફરજો બજાવવાનું કામ બાકી રહયું હતું. મરહુમ શેઠો વીકાજી તથા પેશતનજી મેહરજી તારાપોરવાળાએ ઔરંગાબાદમાં દુખમું બંધાવ્યું હતું તેને પરથવા માટે એ દસ્તુરજી ત્યાં પધારયા હતા—જે વખતે ઔરંગાબાદના શુબા મરહુમ શેઠ બાપુજી વીકાજી તારાપોરવાળા બે હજાર આરબ અને પઠાણ ફોજ, હાથીઓ અને ઘોડેસ્વારોની ટુકડી સાથ કેટલાક માઈલ સુધી દસ્તુરજીને એસ્તેકબાલ લેવા ગયા હતા. એ દુખમાને પરઠવાની ક્રીયા એવણના ઉપરીપણા હેઠલ રોજ ૧૫ મો માહ ૪ થો સને ૧૨૧૨ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૧ મી જાનેવારી ૧૮૪૩ ઇસવીને દીને એવણના ત્રીજા દીકરા દસ્તુર બેહમનજી સી. આઇ. ઇ. એ કરી હતી. આ વખતે રાજા ગીરધરીપ્રસાદ નામના કાયમ અમલદારે હેદરાબાદના દીવાન રાજા ચંદુલાલની છુપી મંજુરીયાતથી ઔરંગાબાદનો મામલો પોતાના નામ ઉપર કરાવી લઈ બે હજાર આરબ અને પઠાણ ફોજ સાથ ઔરંગાબાદ ઉપર ચહડી આવ્યો

અને શેઠ બાપુજી તારાપોરવાલા અને દસ્તુરજીના ઉતારાના મકાનને ઘેરો નાખ્યો; પણ ઈંગ્રેજી લશકરની કુમક વખતસર આવી પહોંચવાથી શેઠ બાપુજીએ રાજા ગીરધરીપ્રસાદને મારી હઠાવ્યો અને ઘેરામાથી પોતાનો તેમજ દસ્તુરજીનો છુટકો કીધો. ઔરંગાબાદથી એવણ સોલાપુર તરફ રવાના થયા અને ત્યાં મરહુમ શેઠો વીકાજી તથા પેશતનજી મેહરજી તારાપોરવાલાએ બંધાવેલા દુખમાને પર-ચવાની કીયા રોજ ૭મો માહ ૫મો સને ૧૨૧૨ યઝદેજરદી, તા૦ ૨ જી ફેબરવારી ૧૮૪૩ ઇસવી, અને ત્યાર પછી દરેમેહરને રોજ ૯મો માહ ૫મો સને ૧૨૧૪ યઝદેજરદી, તા૦ ૩જી ફેબરૂઆરી ૧૮૪૫ ને દીને પોતાની દસ્તુરી દેખરેખ હેઠલ કરાવી હતી. એ બેહુ ધર્માલયો ખુદ દસ્તુરજીના વસીલા અને સીફારસથી હસ્તીમાં આવવાથી સોલાપુરની અનજુમને તા૦ ૧૯ મી ફેબરૂઆરી ૧૮૪૫ ના "મુંબઈ ચાબુક"માં એક પત્ર છપાવી દસ્તુરજીનો જાહેરાત ઉપકાર માન્યો હતો—તેમજ ઔરંગાબાદ તથા સોલાપુરના દુખમા ઉપરની તખ્તીઓનું બેત રૂપી લખાણ પણ એજ દસ્તુરજીની કલમથી લખાએલું છે. જેમ દખણના તમામ જરથોસ્તીઓ એ દસ્તુરજીને પોતાના વડા ધર્મગુરૂ તરીકે માન આપી તેમની રેહનુમાઇ હેઠલ ચાલતા હતા તેમ માલવા પ્રાંતના જરથોસ્તીઓની એવણને પોતાના દીનના પેશવા તરીકે કબુલ રાખી તેમની રેહબરી હેઠળ રહયા હતા. મઉની દરેમેહર એવણે લખી મોકલેલાં ફરમાન મુજબ એવણના બીજા દીકરા મોબદ હોરમઝદયારે રોજ ૯ મો માહ ૬ થો સને ૧૨૧૫ યઝદેજરદી, તા૦ ૫ મી મારચ ૧૮૪૬ ઇસવીને દીને પોતાના ઉપરીપણા હેઠળ પરચાવી હતી. એવણના જાહેર લખાણોમાં હેદરાબાદ–ઔરંગાબાદ તથા સોલાપુરના દુખમાઓ તથા દરેમેહરો ઉપરની તખ્તીઓનું નઝમ રૂપી લખાણો ઉપરાંત મરહુમ શેઠો શોહરાબજી રતનજી પતેલ, વીકાજી મેહરજી તારા-પોરવાલા, બનાજીનું કુંટુંબ અને શહેનશાહ બાનું વીકટોરયાના અદલ રાજની તારીફમા લખેલા કસીદાઓ, શેઠ ફરામજી કાવશજી બનાજીના કદમી આતશબેહરામનો અહેવાળ તથા ગઝલો અને રૂબાઇઓ મુખ્ય છે, પણ એવણની શાએરી કલમથી લખાએલી જે મોતેબર કેતાબ તે "દીવાને જામાસ્પ" છે. જેમ એક હુ–બ–હુ ચીતાર જોવાથી જોનારને ચીતારાની પીછીનો ખ્યાલ આવે છે તેમ "દીવાને જામાસ્પ" નું લખાણ તેની મધુરતાને લીધે વાંચનારનું ધ્યાન તેના કર્તાની રસીલી કલમ તરફ ખેંચે તેવું છે–તેમજ વળી "એશકે હકીકી" માં ગરકાવ થાવા માટે કર્તાએ દરેક બેતમાં ઉછાળા મારતી લાગણીઓ સાથ પોતાના વિચારો દર્શાવેલા હોવાથી મજકુર "દીવાને જામાસ્પ" બીજા મુસલમાન શાએરોની બનાવેલી "દીવાન" સાથ હરીફાઈ કરી શકે છે. એવણ રોજ ૨૪ મો માહ ૭ મો સને ૧૨૧૫ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૯ મી એપરીલ ૧૮૪૬ ઇસવીને દીને ૪૮ વરસની ઉમરે દખણ હેદરાબાદમાં કોલેરાની બીમારીથી બેહસ્તનશીન થયા. એવણ ઘણાજ પરહેઝગાર, ઉદાર દીલના, સંતોષી અને નીયમીત જીંદગી ગુજારનારા હતા. એવણનું મરત્યુક તા૦ ૨૯ મી એપરેલ ૧૮૪૬ ના "મુંબઇ ચાબુકમાં" છપાયુ છે જેમાં લખે છે કે:—

"એ દસ્તુરના અચબુચ ગુજરવાથી પુણામાં એના મલતા વીશેકો તેમાં શોહરાબજી પતેલ કે જેને તે મરનારથી મોહટી હોરમત હતી તે તથા × × × ઔરંગાબાદ–હેદરાબાદ–જાલના–મઉ અને એને લગતા દેશોના પારસીઓ જે એ દસ્તુરની બાએબા અને મમતામા મલેલા હતા અને એ મરનારની દાનાઇમાં દીવાના બનેલા હતા તેનાઓમાં એક મોહટો શોર ઉઠી રહયો છે. એ દસ્તુર પુણાની વડી દરેમેહરમાં દાનાઈ અને પરહેઝગારીનું એક મોહટું દરખત તે સાથે દહાપણની ઘણીએક ડાળો હતી. એ મરનાર જરથોસ્તી રેવાજ અને દીનઆઇનનું કામ એવીતો રીતે જાણતો હતો કે એક વેલાએ પેગમબરના ચેલાઓ કાબેલ હતા × × × એ દસ્તુર આપઅખત્યારીનો ખાં અને લોભનો દુશમન હતો. હમેશ પોતીકી ટુંક વસ્તીના જજમાનોને દીનની સારી નસીહતથી વાકેફ કરતો હતો, તેથી તેનાઓ એની દાનાઈમાં લપેટાએલા હતા. એવા એક કાબેલ હોરમત અને ઇજતવાલા દસ્તુરના ગુજરવાથી પુણ હવે દાનાઇથી ખાલી જોવામાં આવશે અને પાક યકીનથી કહીએ છે કે જામાસ્પની જગા ખાલી જોવામાં આવશે."

એવણુના ૭ દીકરાઓ હતા. વડા દીકરા દસ્તુર નોશેરવાનજી ઇ. સ. ૧૮૪૫ માં પોતાના પીતાના મરણ પછી દખણુના વડા દસ્તુર ઠર્યા હતા. ઈ. સ. ૧૮૫૭ના બલવા વખતે કીમતી શેવા બજાવાથી ઈ. સ. ૧૮૬૮માં નામદાર સરકારે "ખાન બહાદુર" નો ખેતાબ તથા સોનાનો ચાંદ આપવા સાથ ઇ. સ. ૧૮૭૩માં દખણુના પહેલા વર્ગના સરદારની પદવી અને સરકારી મેહલમાં "પ્રાઇવેટ એનટરી" નો હક બક્ષ્યો હતો. એવણુ દાનાવ, પઢેલ અને કઢેલ હોવા સાથ બેહદ નમનતાઈવાલા અને માયાલુ દીલના હતા. એવણુનો દેખાવ નુર ભરેલો અને દમામદાર હતો. બીજા દીકરા મોબદ હોરમઝદયારે મઉની દરેમેહર પોતાના ઉપરીપણા હેઠલ પરઠાવી હતી. એવણુ હેદરાબાદમા દસ્તુરી ચલાવતા હતા અને જયોતીષ શાસ્રમાં પુરવીણુ હતા. ત્રીજા દીકરા દસતુરજી બેહમનજી હાલ હૈયાત છે. એવણે ઈ. સ. ૧૮૪૧ થી જાલનામાં દસ્તુરી ચલાવી હતી. ઇ. સ. ૧૮૪૩માં ઓરંગાબાદના દુખમાને પરઠવાની સઘલી ક્રીયા એવણે પોતે કરી હતી. ઇ. સ. ૧૮૫૩ માં બ્રીટીશ નોકરીમાં દાખલ થઇ એસીસટન્ટ કમીશનર વીગેરેના મોહટા ઓધ્ધાઓ ભોગવી ઇ. સ. ૧૮૮૧ થી પેનશન ઉપર રીટાયર થયા છે. એવણે બજાવેલી અનેક કીંમતી સેવાઓના બદ-લામાં નામદાર સરકાર તરફથી ઇ. સ. ૧૮૭૯ માં સી. આઇ. ઇ. નો ખેતાબ મલ્યો હતો. ચોથા દીકરા દસ્તુર બેહરામજી નીઝામ સરકારમાં "સુપરીનટેનડંટ ઓવ કસતમ્સ અને અવલ તાલુકદારના ઓધ્ધાઓ ભોગવી ઈ. સ. ૧૮૭૫ માં પોતાના ભાઈ મોબદ હોરમજદયારની જગાએ હેદરાબાદના દસ્તુર નેમાયા હતા. એવણે ઉરદુ અને ફારસીમાં "દીવાને બેહરામ" નામની કેતાબ લખી છે. એવણુ ઘણુાજ એકમારગી અને નીયમીત જીંદગી ગુજારતા હતા. પાંચમાં દીકરા એરવદ રતનજી બ્રીટીશ સરકારમાં એસીસટંટ કમીશનરનો ઓધ્ધો ભોગવી પછવાડેથી નીઝામ સરકારમાં સદર તાલુકદાર અને રેવેન્યુ સેક્રેટરીનો ઓધ્ધો ચલાવ્યો હતો. નીઝામના દીવાન પહેલા સર સાલાર જંગના એવણુ એક વીશ્વાસુ સલાહકાર હતા. એવણુ ગંભીર દેખાવના ટેકવાલા અને સ્વતંત્ર ખવાસના હતા. છઠા અને સૌથી નાઘલા દીકરા સરદાર દસ્તુર હોશંગજી જેવણુનાં જન્મ ચરીત્રનુ જ આ બધું લખાણુ છે, તેવણુનો અહેવાલ હેઠલાં લખાણુમાં જોવામાં આવશે. દસ્તુર જામાસ્પજીની એક પુરી દીકરી બેહમનબાઇને એવણુનાં માત પીતા તરફથી ફારસી ભાષાની અને નામુ રાખવાની સારી તાલીમ મલી હતી. એ બાનુના બે દીકરાઓમાના એક દીકરા હાલ નીઝામ સરકારમાં ઓરી-એનટળ ત્રાન્સલેટરના ઓધ્ધા ઉપર છે, અને બીજા દીકરા મરહુમ દીનશાહ પેશતનજી કાંગા મુંબઈના જાણીતા સોલીસીતર હતા. મરહુમ સરદાર દસ્તુર હોશંગજીના વડીલો અને તેમની ઓલાદોની કારકી-રદીથી વાકેફ થાવા પછી હવે એવણુ સાહેબની ઉધ્યોગી અને ઝલકતી કારકીરદી ઉપર આવીએ છીએ.

શરદાર ખાન બહાદુર શમસુલ ઓલમા દસ્તુરજી હોશંગજી જામાસ્પજી દસ્તુર જામાસ્પઆશાના દાક્ટર ઓવ ફીલોસોફી, સી. આઇ. ઇ. નું જન્મ ચરિત્ર.

જનમ—હેરબદીની તાલીમ—જરથોશતી ધર્મ અભ્યાસ—પુર્વ અને પશ્ચીમ તરફની ભાષાઓનો સંગીન અભ્યાસ—શાએરી કરવાની શક્તી—"તાલેબ" અને "હોશ"ના તખલ્લુસ હેઠલ વર્તમાન પત્રોમાં કીધેલાં લખાંણો—રાહનુમાય મઝદયશનાન—તેના વિચાર આચાર વિરૂધ પ્રગટ કરેલું ચોપાન્યું—પારસી ધારા—દસ્તુર હોશંગજીની તે તરફ દીલસોઝી—કાયદાનો અભ્યાસ—આસીસતન્ત ઈનામ કમીશનરનો ઓધ્ધો—પોલીસ ખાતાંમાં ઓધ્ધો લેવાની થયલી માગણી—હિન્દનો બળવો—દસ્તુર હોશંગજીની રાજય સેવા—કલેકતર મી૦ ડનકન દેવીડસનનો પત્ર—માલવા પ્રાંતનો દસ્તુરી ઓધ્ધો—મઊના મ્યુનીસીપાલ કમીશનરનો ઓધ્ધો—મઊની છાવણીમાં સુધારાઓ—સર એડવર્ડ ગ્રીનનો પત્ર—કમીશનરના ઓહ્દાનું રાજીનામું—સેનાપતી સર મેન્સફીલ્ડનો માલવામાં પ્રવાસ—તેના માન માટે ઇંદોરના મહારાજા અને મઊના પારસીઓ વચ્ચે ચાલેલી હરીફાઈ—મઊમાં કેળવણીનો પ્રસાર—સર રીચર્ડ તેમપલ સાથ પીછાણ—મઊને છેલ્લી સલામ—માનપત્રો, ભેટો અને ઝીઆફતો—જરથોશતી મજહબનાં પુસ્તકો માટે ગુજરાતમાં પ્રવાસ—મુંબઇમાં આપેલું જાહેર ભાષણ—મુંબઈના ગવરનર સર બારટલ ફ્રીઅરની સરતીફીકેટ—રેસાળાઓની તપાસ માટે દસ્તુર હોશંગજીની નેમણુક—દસ્તુર પેશોતન સંજાણાના પહેલવી વ્યાકરણની તપાસ—પુણા મધે પારસી મેત્રીમોન્યલ કોર્ટની સ્થાપના—પહેલવી ગ્રંથો રચવા માટે દસ્તુર હોશંગજીની નેમણુક—દખણ કોલેજના પ્રોફેસરનો ઓધ્ધો—"બઝમે રૂઝે બેહરામ" ક્લબની સ્થાપના—"ખાનબહાદુર"નો ખેતાબ—માનપત્રો અને ઝીઆફતો—"દસ્તુર હોશંગ પરસીઅન પ્રાઈઝ ફંડ"—નવસારીનું શેઠ તાતાજીવાળું દુખમું—મુંબઈના ગવરનરની નવસારીમાં પધરામણી—દસ્તુર હોશંગજીને થયલું ખાસ ઈજન—દખણના વડા દસ્તુરનો ઓધ્ધો—દસ્તુરી સલતનતમાં વધારો—દખણના પહેલા વર્ગના સરદારની પદવી—"ડોકતર ઓવ ફીલોસોફી"ની માનવંતી પદવી—"શમસુલ ઓલ્મા"નો ખેતાબ—સુરતની રેલ અને આગ નીવારણ ફંડ—દરેમેહરો અને દુખમાઓ પરઠવાની ક્રીયાઓ—છપાઈ બહાર પડેલા ગ્રંથો—યુરોપ્યન ઓલમાઓ સાથ વાદવીવાદ અને કાગળપત્રોનો વહેવાર—વગર છપાયલા ગ્રંથો—અને પરચુટણ લખાંણો—નવસારીમાં પધરામણી—અનજુમન તરફથી મલેલો આવકાર—પેનશન ઉપર રીટાયર થવું—ઝંદ, પહેલવી સાહીત્યની સેવા—"સી. આઈ. ઇ."નો માનવંતો ખેતાબ, માનપત્રોની રેલછેલ વીગેરે, વીગેરે.

મરહુમ દસ્તુર જામાસ્પઆશાના ખાનદાનને એલમ અને વિધ્યાના બલે દીપાવનાર અને હિન્દ અને યુરોપની વિદવાન મંડલને જેબ આપનાર મરહુમ દસ્તુર જામાસ્પજી એદલજીના સૌથી નાધલા અને કાબેલ દીકરા દસ્તુર દોકતર હોશંગજીનો જન્મ સંવત ૧૮૮૯ના રોજ ૨૮ મો માહ ૭ મો સને ૧૨૦૨ યઝદેજરદી, તા૦ ૨૬ મી એપ્રીલ ૧૮૩૩ ઈસવીને દીને નવસારી કસબા મધે પોતાના મમાવા મરહુમ દસ્તુર રતનજી રૂસ્તમજી જામાસ્પઆશાનાના ઘરમાં થયો હતો. એવણે શરૂઆતની હેરબદીની તાલીમ પોતાના પીતાના હાથ હેઠલ લઇ સંવત ૧૮૯૯ના રોજ ૩૦મો માહ ૬ ઠાને દીને પોતાના ભાઈઓ મરહુમ દસ્તુરો બેહરામજી અને રતનજી સાથે પુનાવાલા મરહુમ શેઠ જમશેદજી રતનજી અકલેસરીયાને નામે નવસારીની વડી દરેમેહરમાં હેરબદની પદવી લીધી હતી. મરહુમ દસ્તુર જામાસ્પજી એવણને ૧૩) વરસની નાધલી વયના મુકી બેહસ્તનશીન થાવાથી એવણને દીનદારી તાલીમ આપવાની

ફરજ પોતાના સૌથી વડા ભાઈ મરહુમ સરદાર દસ્તુર નોશેરવાનજીને શીર આવી પડી હતી. તે મરહુમ સાહેબની ઉસ્તાદગીરી હેઠલ દસ્તુર હોશંગજીએ જંદ, પહેલવી અને પાજંદ ભાષાઓની તાલીમ લીધી હતી. આ વખતે ઝબાનશનાસીના કાયદા (Comparative Philology) ઉપર પુરતું અજવાલું પડેલું નહી હોવાથી ઉપલી ત્રણે ભાષાઓનો અભ્યાસ અસલી ધોરણ ઉપરજ કરીને સંતોષ પકડયો હતો. પછવાડેથી ઝબાનશનાશીનો કાયદો જાહેર થવાથી એ ભાષાઓનો અભ્યાસ એકવાર ફરીથી સુધરેલી ઢબ ઉપર કરી પોતાના જ્ઞાનમાં સંગીન વધારો કરી દીધો હતો. હેદરાબાદવાલા મોલવીઓ ફખરૂદદીન અને યાશીનશાહની શાગેરદી કરી ફારસી–અરબી અને ઉરદુ ભાષાઓની તાલીમ લીધી હતી. લાટીનમાં કહેવત છે કે " Poeter nascitao non fit." એજ કહેવતને મલતી ઈંગ્રેજીમાં કહેવત છે કે "The poet is born and not made" યાને માણસ જાતને કવીતા રચવાની શકતી ખુદ કુદરતથીજ વારસામાં મલેલી હોવી જોઈએ અને નહી કે અભ્યાસથી સંપાદન કીધેલી હોવી જોઇએ. ઉપલી કહેવતને દસ્તુર હોશંગજી બોલે બોલ સાચ્ચા નીવડે છે, કારણકે નાધલી વયમાંજ એવણને કવી તરીકેની ઉંચા પ્રકારની શકતી કુદરતી પહોંચી હતી–જે એવણના નાધલી વયમાં રચેલાં ફારસી બેતો અને મુનાજાતો ઉપરથી સીધ્ધ થાએછે. આઠ વરસ હેદરાબાદ ખાતે ગુજારવા પછી દસ્તુર હોશંગજી જંદ– પહેલવી, પાજંદ, ફારસી, અરબી અને ઉરદુ ભાષાઓના સંગીન જ્ઞાન સાથ ઇ. સ. ૧૮૫૪માં પુણે પાછા ફર્યા. આ વખતે ઇંગલંડ અને રશીઆ વચ્ચે લડાઇ જાગી હતી અને તેમાં બ્રીટીષ સરકારને ફત્તેહ મલે તે માટે હિન્દના તે વખતના ગવરનર જનરલ લોર્ડ દેલહાઉસીએ હિન્દની રૈયતને પોતાના ધર્મના મકાનોમાં બંદગી કરવાની અરજ કરી હતી. એ ઉપરથી પુણાના જરથોસ્તીઓએ મરહુમ સરદાર દસ્તુર નોશેરવાનજીની આગેવાની હેઠળ તા૦ ૧૬ મી જુલાઈ ૧૮૫૪ ને દીને જશન અને બંદગી કરી હતી. આ વખતે જવાન દસ્તુર હોશંગજીએ "તાજ તરફ વફાદાર રેહવાના ફાયદા" ઉપર પહેલવહેલી વિદ્વતા ભરી વાઅજ કરી પોતાની જાહેર કારકીરદીની શરૂઆત કરી એટલુંજ નહી પણ તે વખતથીજ પોતાની કાબેલ્યત માટે લોકોમાં ઉંચુ મત બેસાડયું હતું. પુણાના એક પંડીતના હાથ નીચે સંસ્કૃતની અને નાના તાત્યા સાહેબ આગળ એવણે મરાઠી અને જયોતીષ શાસ્ત્રની તાલીમ લીધી હતી. તેમજ દોકતર વજીરબેગની ઉસ્તાદગીરી હેઠલ ઈંગ્રેજી જ્ઞાન હાંસલ કરી તેમાં પુરવીણુતા મેલવી હતી. દસ્તુર હોશંગજી જેમ ઉમરે પહોંચતા ગયા તેમ પારકી ભાષાઓનો અભ્યાસ કરવાનો શોખ એવણનામાં વધુ અને વધુ ઉતપન થતો ગયો, અને પોતાની "પીઆરની મેહનત" (Labour of love) માં એટલા તો મોહીત પડયા હતા કે જાણીતા વિદ્વાન દોકતર હોગ સરીખા પુરવીણ ઉસ્તાદના હાથ હેઠલ જરમન, લેટીન અને હિબ્રુ સરીખી બીકટ ભાષાઓનું જ્ઞાન સંપાદન કરવાને પણ ચુકયા ન હતા. એમ પુર્વ અને પશ્ચીમ તરફની બધી મલી એક દજન ભાષાઓના ઓહલાં જ્ઞાનને લીધે હિન્દના જાણીતા મુઠીભર "ઓરીએનટલ સ્કોલરસ" માં દસ્તુર હોશંગજી પણ એક હતા; એટલુજ નહી પણ દીનદારી એલમ ઉપરાંત યુરોપ્યન ભાષાઓનું જ્ઞાન મેલવવાથી એવણ પારસી ટોળાના એક નમુનેદાર દસ્તુર તરીકે પોતાને લેખાવી ગયા છે. એ કાબેલ દસ્તુરજીની વિદ્વતા વીશે મરહુમ દોકતર હોગ "જંદ–પહેલવી ગલોસરી" ના દીબાચામાં નીચે મુજબ ઇસારો કરે છેઃ—

"Dastoor Hoshangjee, a Young Parsi Scholar of great ability, who possesses an excellent knowledge of several languages, principally of Pehlvi and Persian and of the whole traditional literature is the young brother of Dastoor Nosherwanjee Jamaspjee, the High Priest of the Parsees in the Deccan."

પોતાના અભ્યાસનો શોખ મન માનતી રીતે પુરો કીધા પછી દસ્તુર હોશંગજીએ એક જાહેર લેખક તરીકે દેખાવ દેવા માંડયો હતો. મુંબઈનાં પ્રખ્યાત "રાસ્ત ગોફતાર" અને "મુંબઇ સમાચાર"

પત્રોમાં "તાલેબ" અને "હોશ" ના તખલ્લુસ હેઠળ તે વખતની ધર્મ અને સંસારને લગતી તકરારી બાબદો ઉપર રસકસ ભર્યાં લખાણો કરી એવીતો વિદ્વતાભરી રીતે નુકતેચીની કરતા હતા કે તેમણા લખાંણો જાહેરમાં ઘણુંજ વજન પામતાં હતાં.

ઇ. સ. ૧૮૫૬માં મુંબઈની "રાહનુમાય મઝદયશનાન" તરફથી મુકતાતની બાબદમાં એક ચોપાન્યુ છપાઈ બહાર પડવાથી પારસીઓમાં મોહટી તકરાર જાગી હતી. એના ૨૬ જવાબમાં તે વખતના કેટલાક દસ્તુરો અને એરવદોએ ચોપાન્યાં છાપી બહાર પાડયાં હતાં; જેમાં દસ્તુર હોશંગજીએ "મીઅજદે ફ્રોહરાન" નામનું માયાકુલ દલીલોથી ભરેલું ચોપાન્યું તા૦ ૧૦મી સપતેમબર ૧૮૫૬ ને દીને છપાવી બહાર પાડયું હતું.

ઇ. સ. ૧૮૫૫માં મુંબઇના કેટલાક આગેવાન જરથોસ્તીઓએ "પારસી ધારા" બંધાવવા માટે મુંબઇ તથા દેશાવરના દસ્તુરો તથા બેહદીનો ઉપર ચોક્કસ સવાલો લખી મોકલી તેઓના અભીપ્રાય જાણવા માગયા હતા. આ વખતે દસ્તુર હોશંગજીએ પારસી ધર્મ અને સંસારને અનુસરતો પોતાનો અભીપ્રાય લખી મોકલી એ હીલચાલ તરફ પોતાની ખરી દીલસોઝી બતાવી હતી. તેમજ "પારસી ધારા"ની ખરી અગત અને ફાયદાઓ પુનાના જરથોસ્તીઓને સમજાવી તેઓને એ સુભ પગલાં તરફ દોરવવા માટે એ વિદ્વાન દસ્તુરજીએ ઘણી ઝેહમત ખેંચી હતી.

જરથોસ્તી ધર્મ અને બીજી ભાષાઓના અભ્યાસમાંથી ફારેગ થવા પછી દસ્તુર હોશંગજીએ ઈંગ્રેજી કાયદાઓનો અભ્યાસ શુરૂ કર્યો જે લાગત ૫) વરસ સુધી ચાલુ રહયો હતો. ત્યારબાદ ઇ. સ. ૧૮૫૬માં એવણુ બીરાર પધાર્યા—જ્યાં એવણુના બે નામાકીત ભાઇઓ બેહમનજી તથા રતનજી મોહટા ઓધ્ધાઓ ભોગવતા હતા. આ વખતે કરનલ ડ્વી કેમબેલ બીરારનો "ઇનામ કમીશનર" હતો. આ અમલદારને દસ્તુર હોશંગજીની કાબેહ્યત માટે ઉંચુ મત હોવાથી એવણુની આસીસતન્ટ ઇનામ કમીશનરના ઓધ્ધા ઉપર નેમણુક કીધી. આ ખાતું ૭ મહીનામાં કહાડી નાખવાથી સરકારે દસ્તુર હોશંગજીને "ડીસ્ત્રીકત સુપરીનટેનદન્ટ ઓવ પોલીસ" નો ઓધ્ધો સ્વીકારવાની માંગણી કરી, પણ આ નેમણુક પોતાના દસ્તુરી દરજ્જા અને એલમને છાજતી ન હોવાથી તે ઉપકાર સાથ લેવાની ના પાડી પુણે પાછા ફર્યા.

બીરારથી પાછા ફરવા પછી થોડીજ મુદતમાં હિન્દની તવારીખમાં યાદગાર રહી ગએલો ઇ. સ. ૧૮૫૭નો મોહટો બલવો જાગ્યો. આવા બારીક હીંગામ ઉપર દસ્તુર હોશંગજીએ પોતાના સૌથી વડ:-ભાઇ મરહુમ સરદાર દસ્તુર નોશેરવાનજીની ભેગી મદદથી "છુપુ ખબર ખાતુ" (Secret Intelligence Department) સ્થાપી તથા "એક્ષપ્રેસ દોક" ચાલુ કરી ખાનદેશ, બીરાર તથા મધ્યપ્રાંતોમાંથી પોતાના ભાઇઓ તથા દોસ્તો તરફથી તેમજ પોતાના લાગવગ અને વસીલાથી તાત્યાતોપી અને નાહના સાહેબની ફીતુરી હીલચાલને લગતાં ફારસી તથા ઉરદુ ઝબાનમાં લખાયલાં કાગજો તથા દસ્તાવેજો જેબી હાથ લાગતા—તેઓના આ બેહુ ભાઈઓ તરજુમાઓ કરી સરકાર ઉપર મોકલી આપતા હતા. આ વાતની ખબર પુણામા વસ્તા તાત્યાતોપી અને નાહના સાહેબના મલતા વીશેકોની જાણમાં આવવાથી તેઓએ દસ્તુર હોશંગજી ઉપર નનામા કાગજો લખી તેઓની હૈયાતીનો અંત લાવવાની ધમકી આપી હતી. પણ આવી ધમકીથી ડરી નજતાં ઇંગ્રેજ સરકારના એક વીશ્વાસુ રૈયત અને ખરા ખેરખાહ તરીકે પોતાની જીંદગીના જોખમે પણ ઇંગ્રેજ સરકારની સેવા બજાવવામાં બેહુ ભાઇઓ પોતાની ખરી ફરજ સમજતા હતા. બલવાખોરોની હીલચાલને લગતી જે બાતમીઓ નામદાર સરકારને પુરી પાડવામાં આવી હતી તે કેટલી કીમતી અને ભરૂસો રાખવા લાયક ઠડી હતી, તેની સાબેતી પુણાના તે વખતના કલેકટર મી૰ દનકન દેવીડશનના તા૰ ૪ થી એપ્રીલ ૧૮૫૯ ના પત્ર ઉપરથી મલે છે. મજકુર અમલદાર લખી જણાવે છે કે:—

"The intelligence you procured for me from Berar on Tantia Topie's, incursion there was very valuable and quick and the mili-

tary authorities acknowledged its correctness and it must be valuable for Government to have such faithful, loyal, zealous and able servants."

તેમજ વળી મરહુમ સરદાર દસ્તુર નોશેરવાનજી ઉપર મી૦ દનકન દેવીડશને તા૦ ૧૦ મી જાનેવારી ૧૮૬૭ ને દીને લખી મોકલેલાં પત્રમાં સરદાર દસ્તુર હોશંગજી વીશે નીચલો ઈસારો જોવામાં આવે છે:—

× × × I also employed your relative in translating treasonable papers and letters at the time of the mutinies, and of course would not have done so unless I had the utmost reliance of your and his good faith, honesty and loyalty."

ઉપલા ફકરામાં મરહુમ દસ્તુર નોશેરવાનજીના "સગાની" નીમકહલાલી, દયાનતદારી અને વફાદારી વીશે જે ખુલ્લો એકરાર કરવામાં આવ્યો છે તે "સગા" કોઈજ નહી પણ ખુદ દસ્તુર હોશંગજી પોતે છે. બલવાનુ એક વરસમાં છેવટ આવ્યું અને હિન્દમાં બ્રીટીશ રાજ્યની સ્થીતી વધુ મજબુત થઈ અને હિન્દના રાજકારોબારની લગામ ઈસ્ટ ઈન્ડીઆ કુંપનીના હાથમાંથી ખુદ ઈંગ્રેજ સરકારના હાથમાં આવી—જેને લગતો એક ઢંઢેરો તા૦ ૧ લી નવેમબર ૧૮૫૮ ને દીને બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો. એ યાદગાર બનાવની ખુશાલીમાં અને બળવામાં બ્રીટીશ સરકારની ફત્તેહ થઇ તેની મુબારકબાદીમાં પુણાના જરથોસ્તીઓએ મરહુમ સરદાર દસ્તુર નોશેરવાનજીની આગેવાની હેઠલ એક જશન કરયું હતું, જે વખતે સરદાર દસ્તુર હોશંગજીએ "ઈંગ્રેજી રાજ્યની ખુબી અને ઇનસાફ" ઉપર અસરકારક વાઅજ કરી અને ફારસી બેતોમાં દુઆ ચાહી પોતાના હમદીનોમાં તાજ તરફ વફાદાર રહેવાની ઉશકેરણી કરી કીમતી સેવા બજાવી હતી.

સરદાર દસ્તુર હોશંગજીની વિદ્વતા, કાબેલ્યત અને બ્રીટીશ સરકારની બજાવેલી શેવાઓનું તફસીલવાર બ્યાન કીધા પછી હમો એવણ સાહેબની માલવા પ્રાંત ખાતેની કારકીરદી ઉપર આવીએ છીએ. ઈ. સ. ૧૮૫૯માં જ્યારે એવણ માલવા પ્રાંતના દસ્તુરનો ઓધ્ધો લઇ મઉ પધાર્યા ત્યારે ત્યાના પારસીઓ જરથોસ્તી ધર્મજ્ઞાન અને ક્રીયા કાનુનોથી બેનસીબ હતા અને તેજ સબબથી તેઓ પોતાના ખાલેસ મજહબ ઉપર ઘણોજ થોડો એતેકાદ ધરાવતા હતા. મઉમાં આવી વસવા પછી દસ્તુર હોશંગજીએ જે પહેલુ કામ હાથ ધર્યું હતુ તે ત્યાના પારસીઓને દીન ધર્મની તલીમ આપી તેઓને દીનચુસ્ત બનાવાનું હતું. ત્યાના એબાદતખાનાની હાલત પણ અફસોસકારક હતી—એટલુજ નહી પણ જાહેર તહેવારો ઉપર જશનોનું નામ નીશાન પણ જણાતું ન હતું. દસ્તુર હોશંગજીને મઉના જરથોસ્તીઓ અને તેઓના એબાદતખાનાની આવી અફસોસકારક હાલત જણાયાથી તેવણે પોતાના વગવસીલાને જોરે ત્યાના એબાદતખાનાને એક રોણકદાર મકાનમાં ફેરવી નખાવી જાહેર તેહવારો તથા બીજા સુભ પ્રસંગો ઉપર જશનો કરવા સાથ સરઅવસરે જરથોસ્તીઓના મેલાવડા હજુર વાઅજરૂપે તેઓને ધર્મબોધ આપવો ચાલુ કર્યો. આવી રીતે મઉના જરથોસ્તીઓ પોતાના પાક મજહબના મુળ તત્વો અને ક્રીયા કાનુનોથી માહીતગાર બની પોતાનું પારસીપણ પરમુલકમાં અને પરકોમ વચ્ચે સાચવી રાખ્યું છે—તે માટે તેઓ દસ્તુર હોશંગજીના આજ સુધી અહેશાનમંદ છે. મઉના જરથોસ્તીઓમાં કીધેલી સઘલી વાઅજોમાં એવણની સૌથી યાદગાર અને અસરકારક વાઅજ તે બલવાના હિંગામ પછી હિન્દમાં ફેલાયલી સુખ સાંતી અને સુલેહ સંપજ ઉપર તા૦ ૨૮ મી જુલાઇ ૧૮૫૯ ને દીને કરેલી વાઅજ હતી.

દસ્તુર હોશંગજીની પધરામણી અગાઉ મઉના બજાર અને રસ્તાઓની હાલત સુધરાઇ ખાતાની ગેરહાજરીને લીધે ઘણીજ ખેદકારક હતી—તેમજ વળી સુઘડાઈ અને સફાઇની ગેરહાજરીને લીધે ત્યાના લોકોની તનદરસ્તી અને સુખ શાંતીમાં ખલલ પહોંચતી હતી. મઉના તે વખતના કમાનડીંગ ઓફી-

સર સર એડવર્ડ ગ્રીનની સલાહ અને આગેવાની હેઠળ મ્યુનીસીપાલ કોરપોરેશન સ્થાપવામાં આવી, જેના દશતુરજી હોશંગજીને એક કમીશનર ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. પોતાના ઓધ્ધા દરમ્યાન દસ્તુર હોશંગજી સર એરવર્ડ ગ્રીનને કેટલા મદદગાર થઈ પડયા હતા તેનો પુરાવો તે નામદારનો તા૦ ૬ થી નવેમબર ૧૮૬૩ નો દસ્તુર હોશંગજી ઉપર લખેલો નીચલો પત્ર છે, જેમાં તે નામદાર જણાવે છે કેઃ-

"You had been very useful to me in all matters connected with the well-being of the inhabitants of this large Bazar, which I have in view, and I feel certain that your education habits of business and general intelligence will enable you to do well everything that you may undertake."

ઇ. સ. ૧૮૬૪માં જયારે એવણે મ્યુનીસીપાલ કમીશનરના ઓધ્ધાનું રાજીનામુ આપ્યું ત્યારે મ્યુનીસીપાલ કોરપોરેસને દસ્તુર હોશંગજીએ બજાવેલી પ્રજા શેવા તથા તેવણે કરેલા સુધારાઓની કદરશનાસીમાં નીચલો ખાસ ઠેરાવ બહાર પાડયો હતોઃ-

"That the thanks of the commissioners be conveyed to the above gentlemen for the assistance they have given during their tenure of office in all matters connected with municipality and more particularly to Mr. Hoshangjee Jamaspjee for the zeal evinced by him and for the aid rendered by his practical appearance in all matters leading to the improvement of the Mhow Bazar and the wel-fare of its inhabitants."

આજે મધ્ય હિંદુસ્તાનમાં મહુની છાવણી સુખ શાંતી અને સફાઇની બાબદમાં જે પહેલી જગા ધરાવે છે તે માટે દસ્તુર હોશંગજીની ખંત અને કાલજીને આભારી છે.

ઇ. સ. ૧૮૬૩માં મુંબઇ ઇલાકાનો સેનાપતી સર વીલ્યમ મેન્સફીલ્ડ લશકરની તપાસ અર્થે મધ્ય હિદુસ્તાન તરફ ફરવા નીકલ્યો. મહુમાં લશકરી છાવણીની સ્થાપના થવા પછી તે નામદારની પધરામણી પહેલ વેહલી હોવાથી મહુના પારસીઓએ તેને માન આપવા માટે દસ્તુર હોશંગજીની આગેવાની હેઠલ સઘલી તૈયારી કરી હતી. તેમજ ઇંદોરના મહારાજા મરહુમ તુકાજીરાવ હોલકરે તે નામદારના માનમાં મોહટા પાયા ઉપર દરબાર ભરવાની ગોઠવણ કરી હતી. આ વખતે મહુના પારસીઓ અને મહારાજા હોલકર વચ્ચે તીક્ષણ હરીફાઇ ચાલી હતી. અલબત મહારાજા પોતાના રાજવંશી દરજજા અને વગવસીલાને જોરે પોતાના પારસી હરીફો ઉપર ફાવી ગયા હોત પણ દસ્તુર હોશંગજી પોતાની શીરીન ઝબાન અને લતાફત બ્યાનથી તે નામદાર સેનાપતીને પોતા તરફ કરી લેવામાં એવાતો ફત્તેહમંદ ઉતર્યા કે તે નામદારે મહારાજા હોલકરની દરબાર ભરવાની માંગણી સાફ ના પાડી મહુના પારસીઓ તરફનું માનપત્ર સ્વીકારવાની ખાહેશ દેખાડી; જે તા૦ ૨૭ મી ફેબરવારી ૧૮૬૩ ના "ટાઇમ્સ ઓફ ઇન્ડિયા"માં છપાયલા નીચલા ફકરા ઉપરથી જણાય છે :—

"At Indore he stayed but a day though the Rajah there tried hard to have a Durbar. His excellency flatly refused. How after this he was prevailed on to accept the invitation of the Parsees at Mhow, to hear an address of welcome on the 20th at Mr. Aderji Dadabhoy Merwanjee's is a wonder to many and it speaks much for the persuasive powers of Hoshang Jamaspjee, the Dastur or High Priest of the Children of the Sun."

મઉના પારસીઓ તરફનું આ માનપત્ર તા૦ ૨૦ ફેબરૂઆરી ૧૮૬૩ને દીને મરહુમ શેઠ આદરજી દાદાભાઈ મસાલાવાળાના મકાનમાં એ નામદાર સેનાપતીને આપવામાં આવ્યું હતું અને તે દસ્તુર હોશંગજી એ પોતે વાંચ્યું હતું.

મઉના જરથોસ્તીઓને દીનદારી તાલીમ આપી તેઓને દીનચુસ્ત બનાવામાં અને સુધરાઇ ખાતાંના કારોબારમાં આગેવાની ભર્યો ભાગ લઈ ત્યાના રહીશોમાં સુખ શાંતીના સાંધણો પુરાં પાડવામાં દસ્તુર હોશંગજી પોતાની ફરજનો છેડો આવેલો સમજતા ન હતા. જેમ બીરારમાં એવણના ભાઇઓ દસ્તુરો બેહમનજી અને રતનજી કેળવણીનો પ્રસાર કરવા માટે ખંત અને કાળજીથી મંડયા હતા તેમ મઉના જરથોસ્તીઓ અને બીજી કોમવાલાઓ માટે એક સ્કુલ અને લાઇબ્રેરી સ્થાપવા માટે દસ્તુર હોશંગજી તન, મન અને ધનથી કોશેશ કરતા હતા. પોતાની આગેવાની હેઠલ એક ફંડ ઉભુ કરી તા૦ ૨ જી નવેમબર ૧૮૬૩ને દીને કેળવણી ઉપર ભાષણ આપી સ્કુલના મકાનને "મઉ ઝોરોએસ્ત્રીઅન સ્કુલ"ને નામે ખુલ્લુ મુકવાની ક્રીયા પોતે કરી હતી,[1] અને તેની કારોબાર મંડલીના પ્રમુખનો ઓધ્ધો પોતે બે વરસ સુધી ભોગવ્યો હતો. તેમજ મઉ મધ્યે "ઝોરોએસ્ત્રીઅન લાઇબ્રેરી" નામની વાંચનશાળા જે આજે હૈયાતી ભોગવે છે તેને હસ્તીમાં લાવનાર પણ એજ વિદ્વાન દસ્તુરજી હતા.

ઇ. સ. ૧૮૬૩માં તે વખતના મધ્યપ્રાંતોના ચીફ કમીશનર અને મુંબઇના માજી ગવરનર સર રીચર્ડ ટેમપલનું મઉમાં આવવું થયું. પોતાના મેજબાન સર એડવર્ડ ગ્રીનને બંગલે તે નામદારની દસ્તુર હોશંગજી સાથ મુલાકાત થાઇ અને તે નામદારે દસ્તુરજીને કાયદાના અભ્યાસમાં આગલ વધેલા જોઈ તેવણને મધ્યપ્રાંતોના આસીસતન્ત કમીશનરનો ઓધ્ધો આપવાની માંગણી કરી—પણ આ વખતે મુંબઇ સરકારે જરથોસ્તી ધર્મની પુરાણી કેતાબોની સોધ કરવા માટે એવણની નેમણુક કીધેલી હોવાથી અને પ્રજા શેવા કરતાં પોતાના પવીત્ર મજહબનું હીત વધુ હૈયે હોવાથી મજકુર હાકેમની માંગણી ઉપકાર સાથ ના પાડી હતી.

ઈ. સ. ૧૮૬૩માં મુંબઇના ગવરનર સર બારટલ ફ્રીઅરની જરથોસ્તી ધર્મની પુરાણી કેતાબોની સોધખોલ કરવા માટે જરથોસ્તી મજહબનું ઉંડુ ગ્નાન ધરાવનાર તે વખતના લાયક દસ્તુર ઉપર જો પસંદગી ઉતરી હોય તો તે ખુદ સરદાર દસ્તુર હોશંગજી પોતે હતા. તે નામદારે આ મહાભારત કામ માટે ડોકતર હોગ સાથ દસ્તુર હોશંગજીની નેમણુક કરવાથી એવણને માલવા પ્રાંતનો દસ્તુરી ઓધ્ધો છોડવાની ફરજ પડી હતી. પાંચ વરસની ટુંક મુદતમાં મઉના જરથોસ્તીઓની ધર્મ સંબંધી હાલત સુધારવામાં અને જાત તથા પ્રજાતમાં કેળવણીનો પ્રસાર કરવામાં અને તેઓને સુખ શાંતીના સાંધણો પુરા પાડવામાં દસતુર હોશંગજીએ પોતાના કીમતી વખત અને અંગત સુખ-સગવડના ભોગે જે અઠાગ મેહનત અને જેહમત કરી હતી તેની કદરસનાશીમાં એક માનપત્ર-કીમતી સાલ અને વીટી-સાથ-એનાયત કરવામાં આવ્યું હતું, અને જરથોસ્તીઓએ તેમને મોહટા પાયા ઉપર ઝીઆફત આપી તેઓથી સદાના છુટા પડવા માટે દીલગીરી ભરી લાગણી જાહેર કરી હતી.

મઉથી પાછા ફરયા બાદ દસતુર હોશંગજી ડોકતર હોગ સાથ મુંબઇ સરકારને ખરચે કેતાબોની સોધખોલ માટે ગુજરાત તરફ તા૦ ૧૪મી ડીસેમબર ૧૮૬૩ને દીને રવાના થયા. પોતાના ત્રણ માસના પ્રવાસ દરમ્યાન જુદા જુદા શેહરોમાં જે કેતાબો એઓના જોવામાં આવી હતી અને જે અગત્યના બનાવો બન્યા હતા, તેની તફસીલવાર નોંધો નીચે મુજબ છે:—

---

૧ "એ સ્કુલ ઉઘાડવાને લગતું ફંડ મઉના જરથોસ્તીઓએ દસ્તુર હોશંગજી જામાસ્પજી જામાસ્પઆશાનાની આગેવાની હેઠલ ઉભુ કીધું હતું, અને તેમાં પહેલ વેહલી શેઠ ખુરશેદજી નોશેરવાનજી કામાજીએ રૂ. ૧૦૦૦) ની રકમ તથા તેમની સાથ મુસાફરીએ ગએલા શેઠો ખુરશેદજી રૂસતમજી કામાજી અને અરદેસર ફરાંમજી મુસે તથા બીજા તે તરફના સરવે જરથોસ્તીઓએ પોતાની ગુંજાશ માફક તેમાં રકમો ભરી હતી. એ પછી તે ફંડમાં શેઠ ખુરશેદજી નોશેરવાનજી કામાજીએ મુંબઈ આવી બીજાઓ પાસે નાણા ભરાવી કેટલોક વધારો કીધો હતો" (પારસી પ્રકાશ, દફતર ૧લું ભાગ ૧ લો સફે ૭૫ ની ફુટ નોટ)

મુંબઈથી ઉપડેલા એઓ પ્રથમ વલસાડ ઉતર્યા હતા અને ત્યાના દસ્તુર ફીરોઝજી પેશોતનજી પાસે એક જુની રેવાયત તથા એરવદ જમશેદજી કેરસાસ્પજી વલસાડ પાસે યઝદેજરદી સને ૯૩૩, ઇ. સ. ૧૫૬૪ માં લખાયલી યજશનેની કેતાબ જોઈ હતી. વલસાડથી ઉપડેલા એઓ તા૦ ૨ જી જાનેવારી ૧૮૬૪ ને દીને સુરત જઇ પહોચ્યા હતા—અને ત્યાના દસતુર કેખુસ્રૂ દાદાભાઈના કેતાબ ખાનામાંથી યઝદેજરદી સને ૧૧૫૮, ઈ. સ. ૧૭૮૯ માં દસતુર હોશંગજીના બાપના બપાવા દસતુર બેહમનજી જમશેદજીએ લખેલો "ગોસ્તે ફરીયાન" નો કીસ્સો, બુનદેહશનેનો થોડોક બાગ તથા શેકન ગુમાનીની એક પહેલવી નકલ મલી હતી. સુરતના રૂસતમપરાના દસતુર ખુરશેદજી બરજોરજી દારાબ-પહાલનના પાસેથી યઝદેજરદી સને ૭૦૦, ઇ. સ. ૧૩૩૧ માં ભરૂચ મધે લખાયલી વીસપરદ અવસતા બા માએની—હાદોખ્ત નુસ્ક—જંદ તથા સંસકૃતનો નાધલો સ્બ્દ કોષ તથા યઝદેજરદી સને ૭૬૬, ઇ. સ. ૧૩૯૭માં બે દફતરોમાં લખાયલી અરદાવીરાફ—બુનદેહશને, ગોસ્તે ફરીયાન અને વીસ-પરદની પહેલવી નકલો તથા બીજી પાંચ કેતાબો મલી હતી. સુરતના અકાબર ખાન બહાદુર દાવર રૂસતમજી ખુરશેદજી મોદી પાસેથી યઝદેજરદી સને ૧૦૦૦, ઈ. સ. ૧૬૩૧ માં એક દફતર મધે ફારસીમાં લખાયલાં આફરીનગાનો—આશીરવાદ—મુકતાદ તથા બુનદેહશને લગતી હકીકત—કારનામે અરદશીર બાબેકાન—તથા યઝશનેના થોડાક હા તથા "નેહાદે મોબદી" નામની ફારસી કેતાબ ઉપરથી ઉતારેલી પેગામબર જરથુસતને લગતી હકીકત મલી હતી. બીજા અકાબર શેઠ જામાસપજી બહમનજી ભાવનગરી પાસેથી નીરંગસતાન—પહેલવી બુનદેહશ—વીરાફનામું—વંદીદાદ—યઝશને અને વીસપરદ સાદેહની કેતાબો મલી હતી. સુરતથી નીકલેલા એઓ તા૦ ૭ મી જાનેવારી ૧૮૬૪ ને દીને નવસારી આવી પુગા હતા અને ત્યાના વડા દસતુર કેકોબાદજી રૂસતમજી મેહરજીરાણા પાસેથી યઝદેજરદી સને ૮૦૦, ઈ. સ. ૧૪૩૧ માં લખાયલા દીનકર્દના ૭) જુજો મલ્યા હતા—તેમજ દસતુર જમશેદજી રૂસતમજી જામાસપઆશાના પાસેથી ૩૦૦) વરસ ઉપર લખાયલી એક રેવાયત અને શેકનગુમાની વજાર તથા સર કાવશજી જેહાંગીર નવસારી જરથોસતી મદરેસાના હેડ માસતર શેઠ શોહરાબજી એદલજી વજીફદાર પાસેથી ૨૨૫) વરસ ઉપર લખાયલું વંદીદાદનું દફતર મલ્યું હતું. એ ઉપરાંત નવસારીમાંથી વંદીદાદ, યજશને, વીસપરદ અને ખુરદેહ અવસ્તાના ૩૫૦) વરસ ઉપર લખાયલાં કેટલાંક દફતરો તથા "વેઠા નુશકની" એક નકલ, એક એરવદ સાહેબ મારફતે વેચાંતાં લીધાં હતાં. નવ-સારીથી એઓ ભરૂચ ગયા હતા જયાં તેઓને ૩૫૦) વરસ ઉપર લખાયલો એક વંદીદાદ અને ૬૦૦) વરસની જુની યજશનેની નકલ મલી હતી.—ખંબાતથી યઝદેજરદી સને ૬૯૨, ઇ સ. ૧૩૨૩ માં એરવદ કેખુશરૂ મેહરબાનને હાથથી લખાયલી યજશનેની પુરાણી કેતાબ જેને મલતી એક નકલ મુંબઇવાલા દસતુર ડોકતર જામાસપજી મીનોચેહરજીના કેતાબખાનામાં હતી તે મલી હતી. ત્યાર પછી અમદાવાદ તથા ગુજરાતના બીજા બાગોમાંથી પુરાણા સંસકૃત પુસતકો મેલવી મુંબઈ પાછા ફરતાં તેઓ ઉડવાડે ઉતર્યા અને ત્યાંવાલા દસતુર બરજોરજી રૂસતમજી મીરજાં પાસેથી ૧૫૦) વરસ ઉપર લખાયલી દસતુર દારાબ હોરમઝદયારને હાથની રેવાયત મલી હતી. એવી રીતે ગુજરાતમાં પ્રવાસ પુરો કરી એ બેઉ વિદવાનો મુંબઇ પાછા ફર્યા અને દસતુરજી સાહેબ દાકતર જામાસપજી મીનોચેહરજીના કેતાબખાનામાં ૫૫૦) વરસ ઉપર લખાયલી સંસકૃત તરજુમા સાથની ખુરદેહ અવસ્તા, ખંબાતવાલા એરવદ કેખુસ્રૂ મેહરબાનની કલમથી લખાયલી પહેલવી તરજુમા સાથની યઝશને તેમજ યઝદેજરદી સને ૬૯૧, ઈ. સ. ૧૩૨૨ માં લખાયલું પહેલવી શાહનામુ વીગેરે કેટલીક નાયબ કેતાબો જોઇ હતી. તેમજ દસતુરજી સાહેબ ડોકતર પેશોતનજી બેહરામજી સંજાણા પાસે પહેલવી ઈન્સા, દસતુર આસાદીન કાકાને હાથની લખેલી એક જુની કેતાબ, પહેલવી વંદીદાદ તથા શાયસત લા શાયસ્ત વીગેરે બીજી કેતાબો જોઈ હતી. કદમી પંથના વડા દસતુરજી સાહેબ સોહરાબજી રૂસતમજી મુલ્લાં-ફીરોઝ પાસે યઝદેજરદી ૮૧૫, ઈ. સ. ૧૪૪૬ માં લખાયલી દીનકર્દની કેતાબ જોઈ હતી.

ઉપર વર્ણવેલી કેતાબોમાંથી દસતુર હોશંગજી તથા દોકતર હોગ જે પોતાની સાથે લાવ્યા હતા તેમાનો મોહટો બાગ આજે મુંબઇ યુનીવરસીટીની લાઈબ્રેરીમાં મોજુદ છે. જયારે આ બેહુ વિદવાનો

સુરત ખાતે હતા ત્યારે તે ટકનો લાભ લઇને ડૉકટર હોગે ત્યાંની "સેંટ એનદરૂસ લાઇબ્રેરી" માં તા૦ ૫ મી જાનેવારી ૧૮૬૪ ને દીને જરથોસ્તી મજહબ ઉપર એક જાહેર ભાષાણ આપ્યું હતું; જે પુરૂ થવા પછી દસ્તુર હોશંગજીએ પારસીઓની ચહડતી દશા અને મોબદોની હાલત સુધારવા વીશે કેટલાક મયાકુળ વિચારો દરશાવ્યા હતા.[1] તેમજ નવસારીની સર કાવશજી જેહાંગીર જરથોસ્તી મદરેસાના હેડ માસ્તર શેઠ શોહરાબજી એદલજી વજીફદારે તા૦ ૧૩મી જાનેવારી ૧૮૬૪ ને દીને તેઓને એક ઝીઆફત આપી હતી અને દેશાઈ દસ્તુરોનો મેલાવડો કર્યો હતો–જયાં દીનને લગતા કેટલાક સવાલ જવાબો થયા હતા.[2]

ત્રણ માસ સુધી કેતાબોની શોધ ખોલ કરવા પછી દોકટર હોગે તે વીશેનો રીપોર્ટ મુંબઈ સરકાર ઉપર મોકલી આપ્યો જેમાં એ વિદવાન એવો ઇસારો કરે છે કે "દસ્તુર હોશંગ સરીખા કાબેલ અને અનુભવી સાથી મલવાથીજ માહરૂં કામ આટલી સવલતાથી પાર પડયું છે."[3]

પોતાની ગુજરાત તરફની મુસાફરીને લગતું એક જાહેર ભાષાણ દસ્તુર હોશંગજીએ તા૦ ૧૭મી માર્ચ ૧૮૬૪ ને દીને શેઠ ફરામજી કાવશજી બનાજીના આતશબેહરામમાં કીધું હતું, જે વખતે મરહુમ શેઠ ખુરશેદજી નોશેરવાનજી કામાજી પ્રમુખસ્થાને બીરાજયા હતા. એ ભાષાણ દરમ્યાન દસ્તુરજીએ પારસીઓની ધર્મ તરફની બેદરકારી માટે ખેદ જાહેર કરતાં જણાવ્યું કે:—

"તમોએ તમારા પોતાના ધર્મ વીશે શું કીધું છે? કાંઇજ નહી. તમો જેટલું બોલોચ તેહની અરધો મા પા હીસ્સોબી કીધું હતે તો આજે કાંઇ જુદીજ રીતનો દેખાવ તમારી કોમમો થઇ પડતે. આખો દહાડો બંદગી કરેયા કીધાથી તે કાંઈ તહમોએ તમારા પવીતર ધરમને તથા તમારૂં હમદીનોના ફાયદાને અરથે કીધેલું સાબેત થાતું નથી–પણ તે સવાબો ફકત તમારી પોતાની સવારથ છે–તે કાંઇ ધરમજ્ઞાનના વધારા તથા સુધારાને સારૂં નહી ગણાય. ધરમજ્ઞાન એ દરેક દીનદારોને કેટલું અગતનું, જરૂરતનું અને ફરજનું છે તે વગર માણુસ તદન નકામું છે. જે ચીજ ઉપર આપણે ઇમાન રાખીએ અને તે ચીજ આપણે સહમજીએ નહી તો પછી તે ઇમાન કેમ કહેવાય"[4] આ બોલવાની અસર ત્યાં હાજર રહેલાઓમાં તુરત થઇ હોય એવું માલુમ પડે છે, કારણકે દસ્તુરજીનું ભાષાણ પુરૂ થવા પછી શેઠો શોહરાબજી પેશતનજી તથા નવરોજી ફરદુનજીએ મોબદોની હાલત સુધારવા માટે એક ફંડ સ્થાપવાની સુચના કરી હતી.[5] પણ આ સુચના ઉપર કશો અમલ થયો નહી.

દસ્તુર હોશંગજીની કાબેલ્યત અને વગવસીલાને જોરે સરકારનું કામ ફતેહમંદીથી પાર પડેલું જોઇ નામદાર ગવરનર સર બારટલ ફ્રીઅરે ઇ. સ. ૧૮૬૪માં સુરતમાં એક મોહટી દરબાર હજુર "દસ્તુરજીની ચાલચલણ, લીઆકાત, હુશીઆરી, અને અંતઃકરણની પવિત્રાઇ" નકલ કરવા જોગ છે એવુ જણાવી તે નામદારે ટીકા કર્યા હતા કે:—

"I am pleased to observe that the learned and loyal Dastoor free from all the bitter prejudices of a Parsi Priest and given upto such landable purposes as he has all along followed with zeal and intelligence."

સર બારટલ ફ્રીઅર સરીખા વિદવાનોની કદર પીછાણનાર હાકમે આવા અપક્ષપાત વિચારો ભર દરબારમાં જાહેર કર્યા છે, તે "દસ્તુરજીની ચાલચલણ, લીઆકાત, હુશીઆરી અને અંતઃકરણની પવિત્રાઈ" એ સઘલાઓનો તોલ કરીનેજ બાહેર પાડયા છે; અને એ માટે પારસી કોમને મગરૂર

---

૧ "પારસી પ્રકાશ" દફતર રજુ ભાગ ૨ જો સફે ૮૯.

૨ પારસી પ્રકાશ, દફતર રજુ, ભાગ ૨જો, સફે ૯૨.

૩ જાનેવારી ૧૮૯૩ ના "માસીક મજાહ" નો ખાસ વધારો.

૪ રાસ્ત ગોફતાર, તા૦ ૨ જી નવેમબર ૧૮૮૪.

૫ જામે જમશેદ, તા૦ ૧૯ મી મારચ ૧૮૬૪.

રહેવાનું વાજબી કારણ મળે છે. આ વખતે દસ્તુરજીની દરબારમાં ગેહહાજરી જોઇ નામદાર ગવરનરે પોતાના મુખમાંથી જે બોલો બહાર પાડયા હતા તે દસ્તુરજીને જણાવવા માટે મરહુમ શેઠ રૂસતમજી જમશેદજી જીજીભાઇને અરજ કરી હતી, જે તેવણે મોહટી ખુશી સાથ બજાવી હતી.

ઇ. સ. ૧૮૬૫માં મુંબઇની "જરથોસ્તી દીનની ખોલ કરનારી મંડલી" એ એરવદ શેહરયારજી દાદાભાઇ ભરૂચાએ દસ્તુર આદરબાદ મારાસપંદના પહેલવી પંદનામાનો જે ગુજરાતીમાં તરજુમો કર્યો હતો તેની તપાસ માટે મરહુમ સરદાર દસ્તુર નોશેરવાનજી, ડોકતર હોગ અને દસ્તુર હોશંગજીને મુકરર કરવામાં આવ્યા હતા. ઉપલા ત્રણે વીદવાનોએ મજકુર રેસાલો તપાસી તેને ઇનામ લાયક ઠેરવી આપ્યો હતો.૧ તેમજ વળી ૧૮૭૨માં "રાહનુમાએ મજદયસનાન" સભાએ "દુઆ નામ સેતાયશને" નામના રેસાલાની તપાસ માટે નેમેલી કમીટીના એ દસ્તુરજી પણ એક મેમબર હતા. એ કમીટીએ "અજેમ અહુરો મઝદાઓ સ્તોત અહમી" એ નીશાનવાલો વિદવાન એરવદ ખુરશેદજી મીનોચેહરજી કટેલીએ લખેલો રેસાલો ઇનામને લાયક ઠેરવ્યો હતો.૨

ઈ. સ. ૧૮૭૧માં વહાડયાજીના આતશબેહરામના વડા દસ્તુરજી સાહેબ પેશોતન બેહરાંમજી સંજાણાએ રચેલાં પહેલવી ભાષાના વ્યાકરણની નુકતેચીની કરતાં જે બારીકીથી તેની ખુબી ખામીઓ બતાવી આપી હતી તે ગોયા દસ્તુર હોશંગજીના તેજ મગજ અને તે ભાષાના ઊંડા જ્ઞાનની પુરતી ગવાહી રજુ કરે છે.

તા૦ ૨૩ મી નવેમબર ૧૮૬૫ ને દીને પુણામાં "પારસી મેટરીમોન્યળ કોર્ટ" સ્થાપવામાં આવી તેના દસ્તુર હોશંગજી સરકાર તરફથી નેમાયલા એક ડેલીગેટ હતા. તા૦ ૫ મી મારચ ૧૮૬૬ ને દીને ડોકટર હોગની સીફારસ ઉપરથી પહેલવી ભાષાના કેટલાંક પુસ્તકો "એડીત" કરી છપાવાનું કામ સરકાર તરફથી દસ્તુર હોશંગજીને સોંપવામાં આવ્યું, જે માટે એવણને પહેલાં બે વરસ સુધી રૂ. ૧૫૦) અને પછીના બે વરસ સુધી રૂ. ૨૦૦) નો દરમાયો મુકરર કરી આપવામાં આવ્યો હતો. એજ વરસમાં યાને તા૦ ૫ મી એપરીલ ૧૮૬૬ ને દીને મુંબઇ સરકારે એવણને યુનીવરસીટીના "ફેલો" ઠેરવી માન આપ્યું હતું. મરહુમ દસ્તુર જામાસ્પઆશાના ખાનદાનમાં પહેલવેહલા "ફેલો" થનાર દસ્તુર હોશંગજી હતા. તેમજ ઈ. સ. ૧૮૭૪માં નામદાર સરકારે એવણને પુણાની દખણ કોલેજના "પ્રોફેસર ઓવ ઓરીએનટલ લેનગ્વેજીસ" નો ઓહ્દો આપી એવણની વિદવતાની ખરી કદર બુજી હતી. અને એજ વખતથી મુંબઈ યુનીવરસીટીએ એ દસ્તુરજીની મેટરીકયુલેશન અને પછવાડેથી એમ. એ. ની પરીક્ષામાં ફારસી ભાષાના પરીક્ષક તરીકે નેમણુક કરી હતી, જે કામ એવણે ૧૮૯૪ સુધી બજાવ્યુ હતું. તા૦ ૧૨મી જાનેવારી ૧૮૭૪ ને દીને ઈંદોરના મહારાજા હોલકરે પુણામાં મકરસંકરાતીની દરબાર ભરી હતી. જે વખતે મરહુમ સરદાર દસ્તુર નોશેરવાનજી તથા સરદાર દસ્તુર હોશંગજીને મોહટો આવકાર આપી સીઆલ પાગડીનો સરપાવ એનાયત કર્યો હતો-તેમજ "દસ્તુર હોલ" માં એ બેઉ ભાઇઓની મુલાકાત લઇ છોકરાંઓને મીઠાઈ મુકવાની સુનાની પુતલીઓ ભેટ આપી હતી.

તા૦ ૨૦ મી સપતેમબર ૧૮૭૭ ને દીને પુણામાં "બઝમે રૂઝે બેહરામ" નામની મંડલી સ્થાપવામાં દસ્તુર હોશંગજીની પોતાના વડા ભાઈ સરદાર દસ્તુર નોશેરવાનજી સાથ મુખ્ય આગેવાની

---

૧ ડાકટર હોગે તા૦ ૮ મી અકટોબર ૧૮૬૪ ને દીને મુંબઈમાં જરથોસ્તી ધરમ ઉપર એક ભાષણ આપ્યું હતું, અને ભાષણ સમજવા આવનારાઓ માટે દરેક આદમી દીઠ રૂ. ૫) ની ટીકીટ કહાડવામાં આવી હતી. એ ટીકીટોની ઉપજ ખરચ બાદ જતે રૂ. ૧૧૦૦) ની થઈ હતી. આ રકમ ડોકટર હોગે કબુલ ન રાખતાં "જરથોસતી દીનની ખોલ કરનારી મંડલી" મારફતે "દાદેસ્તાની દીની" નો તરજુમો કરનારને રૂ. ૯૦૦) અને ઉપલા પંદનામાનો તરજુમો કરનારને રૂ. ૨૦૦) નું ઈનામ આપવા જણાવ્યું હતું. (પારસી પ્રકાશ, દફતર ૨ જું, સફે ૧૨૭).

૨ મજકુર કમીટીના દસ્તુર હોશંગજી ઉપરાંત દસ્તુર પેશોતન બેહરામજી સંજાણા, શેઠ ખુરશેદજી રૂસતમજી કામાજી, શેઠ હોરમજી દાદાભાઈ પલીડર તથા શેઠ જેહાંગીર હોરમજી પંચકી મેમબરો ઠર્યા હતા. એ રેસાલો મરહુમ શેઠ નવરોજી ફરદુનજીની યાદગારી માટે લખવામાં આવ્યો હતો. ("દુઆ નામ સેતાયશને" નો દીબાચો સફે ૩-૪.)

હતી—અને એના સરનશીનનો ઓહ્દો એ દસ્તુરજીએ પોતાની હૈયાતી સુધી ભોગવ્યો હતો. આ મંડલી તરફથી જુદે જુદે પ્રસંગે ધર્મ અને નીતી રીતીની બાબદો ઉપર વિદવતા ભરી વાઅજો કરી હતી જેની સંખ્યા ૫૦૦) ની ઉપર થવા જાએ છે. એ વાઅજોની ઘણીક ચોપડીઓ ઉપરાં સાપરી છપાઇ બહાર પડી હતી—જેમાની છેલ્લી ચોપડી એવણ સાહેબના મરણની થોડુંકજ આગમચ છપાવી બહાર પાડવામાં આવી હતી. આ વાઅજો સરલ અને મધુર ભાષામાં લખાયલી હોવાથી અને તેમાં વજનદાર દલીલો અને ફીલસુફી વિચારો (Weighty arguments and Philosophic Ideas) આમેજ થયલા હોવાથી વાંચનારાઓ અને સાંભલનારાઓના મનને હરી લે એવી છે; એ વીશે તા૦ ૪ થી જાનેવારી ૧૮૯૦ ના "ટાઇમ્સિ ઓવ ઇન્ડિયા" માં નીચલુ લખાણ જોવામાં આવેછેઃ—

"His brilliant essays and sermons wherein strength of imagination is happily blended with strength of understanding, fascinate the mind of the reader or hearer with the freshness and originality of their ideas and the inexpressible charm of their style and diction."—

એ "બઝમે રૂઝે બેહરામ" હસ્તીમાં આવી તેની અગાઉ પણ એ દસ્તુરજીએ સર અવસરે ઘણીક વાઅજો કરી હતી જેમાની મુખ્ય નીચે મુજબ છે:—

તા૦ ૧૬ મી જુલાઈ ૧૮૫૪ ને દીને "તાજ તરફ વફાદાર રહેવાના ફાયદા" ઊપર એક જાહેર વાઅજ કરી હતી.

તા૦ ૧ લી નવેમબર ૧૮૫૮ ને દીને "ઈંગ્રેજી રાજયની ખુબી અને ઇનસાફ" ઊપર એક ભાષાણ આપ્યું હતું.

તા૦ ૨૮ મી જુલાઈ ૧૮૫૯ ને દીને "બલવા પછી હિન્દમાં ફેલાયલી સુખ સાંતી અને સુલેહ સંપજ" ઉપર મગેના જરથોસ્તીઓમાં એક વાઅજ કરી હતી.

તા૦ ૧૩ મી મારચ ૧૮૬૭ ને દીને "ખુદા પરસ્તી એટલે શું ? બુત પરસ્તી શાને કહેછે અને જરથોરતીઓનો ધરમ શો છે" એ ઉપર એક વાઅજ કરી હતી.

તા૦ ૧૦મી અકતોબર ૧૮૬૯ને દીને પુણાવાલા શેઠ હોરમજી શોહરાબજી તાડીવાળાની ધરમશાળા ખુલ્લી મુકાઈ તે દીને મુંબઇ તથા પુનાના જરથોસ્તીઓની દબદબા ભરેલી મીજલસ હજુર "પુનના કામો" ઉપર એક ભાષાણ આપ્યું હતું.

આપણા હાલના નામદાર શહેનશાહ એડવર્ડ આગલ જયારે પ્રીનસ ગણાતા હતા ત્યારે સખ્ત બીમારીમાંથી સાજા થયા તેની ખુશાલીમાં પુણાના જરથોસ્તીઓએ શુકરગુઝારીનું જશન અને બંદગી તા૦ ૨૭ મી ફેબરવારી ૧૮૭૨ ને દીને કરી હતી—જે વખતે એ દસ્તુરજીએ "ઇનસાન ગમે એવી હાલતમા હોવા છતાં હરદમ ખુદા ઉપર ભરસો રાખી હીમત ન હારતાં, મન સ્થિર રાખી સલામતી ભરેલા ઇલાજો લેવાથી મુસકેલી દુર થાએછે" એ ઉપર એક વાઅજ કરી હતી.

તા૦ ૭ મી જુન ૧૮૭૨ને દીને "આતશની બુલંદી અને તેનો દરજજો તથા જુદ્દીનો જરથોસ્તીઓ ઉપર આતશપરસ્તનુ બોહતાન મેલે છે તેની નાપાયદારી" એ ઉપર એક ભાષાણ આપ્યું હતું. ઇ. સ. ૧૮૫૭ના બલવાના હીંગામ ઉપર અને ઇ. સ. ૧૮૬૪માં જરથોસ્તી ધર્મની પુરાણી કેતાબોની શોધખોલ કરી નામદાર બ્રીતીષ સરકારની જે કીમતી શેવાઓ દસ્તુર હોશંગજીએ બજાવી હતી તેના બદલામાં મુંબઇ સરકારે એવણને તા૦ ૧ લી જાનેવારી ૧૮૭૮ ને દીને ખાન બહાદુરનો ખેતાબ—જેની નવાઝેશ તે વખતે હાલની માફક છુટથી થતી ન હતી—તે એનાયત કર્યો હતો. એ ખેતાબની સનદ આપવાની ક્રીયા દખણ કોલેજના પ્રોફેસર આર. જી. ઓક્સનહામે એક મેલાવડા સનમુખ તા૦ ૬ ઠી ફેબરવારી ૧૮૭૮ને દીને કરી હતી—પ્રથમમાં તેઓએ દસ્તુરજીના એલમ અને કીમતી શેવાઓની તારીફ કરતાં જણાવ્યું જે એક માણસ ખંત, અજમાયશ અને વફાદારીથી કેટલું આગલ વધે છે તે વિષેનો ખુદ એ દસ્તુરજીનો દાખલો આપી તેમને પગલે ચાલવાને બીજાઓને ભલામણ કરી હતી. આ

ખેતાબ એનાયત થયો તેની ખુશાલીમાં દસ્તુરજીને મુબારકબાદીનું માનપત્ર આપવાનો એક મેલાવડો પુણાના જરથોસ્તીઓ તરફથી તા૦ ૧૩ મી એપ્રીલ ૧૮૭૮ ને દીને સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટના "રોઝ કોટેજ" માં કરવામાં આવ્યો હતો, જે વખતે ૩૦૦) થી વધુ શાહીનું મુબારકબાદીનું માનપત્ર શેઠ કાવશજી દોરાબજી મેસ એજનટે વાંચી સંભળાવી દસ્તુરજીને એનાયત કરવામાં આવ્યું-જેનો એવણે ઘટતો જવાબ વાલ્યા બાદ શેઠ એદલજી જીવાજી અંકલેસરીઆએ નાગપુર, હેદરાબાદ, ઇંદોર, મઉ, નીમચ વીગેરે દસ્તુરજીને તાબેના બીજા પંથકો તરફથી આવેલાં માનપત્રો, સીઆલો તથા બીજી અનેક ભેટો એનાયત કરી હતી. તેમજ પુણાની "બઝમે રૂઝે બેહરામ" મંડલીએ પોતાના પ્રમુખને આવાં માનની નવાઝેશ થાએલી જોઇ તા૦ ૧૭ મી એપરેલ ૧૮૭૮ ને દીને દસ્તુરજીને મોહટા પાયા ઉપર ઝીઆફત અને માનપત્ર આપી પોતાની ખુશાલીનો ઉભરો બહાર પાડયો હતો. એટલુજ નહી પણ એ બનાવની યાદગારીમાં બી. એ. ની પરીક્ષામાં ફારસી ભાષામાં વધુ માર્ક મેલવનાર જરથોસ્તી વીદયારથીને ઈનામ આપવા માટે "ખાન બહાદુર પ્રોફેસર દસ્તુર હોશંગ પરસીઅન પ્રાઈઝ"ની સ્થાપના કરી હતી, જે ફંડમાં તે વખતે બધા મલી રૂ. ૧૧૬૪) ભરાયા હતા.[1]

ઇ. સ. ૧૮૭૮માં મરહુમ શેઠ નોશેરવાનજી રતનજી તાતાએ નવસારીમાં એક દુખમુ બંધાવ્યું હતું-તે જોવા માટે મુંબઇના તે વખતના ગવરનર સર રીચર્ડ તેમપલ મજકુર શેઠના ખાશ ઇજનથી નવસારી પધાર્યા હતા. એ નામદારે દુખમાંની રચના, બાંધણી તથા રૂવાનોને ઠેકાણે પાડવાની ખુબીઓ દીનની શરતે જાણવાની ખાહેશ જણાવ્યાથી મરહુમ શેઠ નોશેરવાનજીએ આ કામ માટે દસ્તુર હોશંગજીને પુરતી રીતે લાયક જાણી ઠેઠ પુણેથી ખાસ ઇજન કરી બોલ્યા હતા. રૂવાનને ઠેકાણે પાડવાની ખુબી વીગેરે બીજી સહમજ આપવા માટે દસ્તુર હોસંગજીને ચુંટી કહાડવામાં નામદાર ગવરનરે પોતાને ભાગ્યશાલી ગણી પોતાનો ખરો સંતોષ મજકુર શેઠ આગલ જાહેર કર્યો હતો.

ઈ. સ. ૧૮૮૪ માં પોતાના વડા ભાઇ મરહુમ સરદાર ખાન બહાદુર દસ્તુર નોશેરવાનજી જામાસ્પજીની હૈયાતી પછી દસ્તુર હોસંગજીની દખણના વડા દસ્તુર તરીકેની દસ્તુરી કારકીરદી શુરૂ થાય છે. રોજ ૧૨ મો માહ ૨ જો સને ૧૨૫૪ યઝદેજરદી, તા૦ ૨૯ મી અકટોબર ૧૮૮૪ ને દીને પોતાના મરહુમ ભાઇના જાએનશીન તરીકે દસ્તુરી ગાદી ઉપર આવ્યા, તે વખતે એવણ સાહેબને નીચે મુજબ ૨૩) સીઆલો હોરાડવામાં આવી હતી:—

૧ મરહુમ શેઠ શોહરાબજી રતનજી પતેલના ધરમખાતાંના ત્રસ્તીઓ તરફથી
૨ પુણાની અનજુમન તરફથી
૩ શેઠ ધનજીશાહ જમશેદજી અકલેસરીયા તરફથી
૪ શેઠ હોરમજી શોહરાબજી તાડીવાલા તરફથી
૫ દસ્તુર જમશેદજી રૂસ્તમજી જામાસ્પઆશાના તરફથી
૬ દસ્તુર દોકટર જામાસ્પજી મીનોચેહરજી જામાસ્પઆશાના તરફથી
૭ દસ્તુર દારાબજી માહીઆરજી મેહરજીરાણા તરફથી

---

૧ આ ફંડ સરકારને હવાલે કરવા માટે "બઝમે રૂઝે બેહરામ" ની કારોબાર મંડલીએ સરકારને અરજ કરી હતી—જેનો સરકારે એવો જવાબ વાલ્યો હતો કે જ્યારે દસ્તુર હોશંગજી સરકારી નોકરીમાંથી રીટાયર થાએ ત્યારે આએ ફંડ બાબે સરકારને પાછી અરજ કરવી. દસ્તુર હોશંગજીનો રીટાયર થવાનો વખત નજદીક આવતો જોઈ "બઝમે રૂઝે બેહરામ" ની કારોબાર મંડલીએ એ બાબદ ઉપર ફરીથી વિચાર કરવા માટે એક બીજી સભા રોજ ૧૬ મો માહ ૧૨ મો સને ૧૨૫૮ યજદેજરદીને દીને સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટના બંગલામાં બોલાવી હતી—જયાં એવા ઠેડાવો થયા હતા કે (૧) "બઝમે રૂઝે બેહરામ" ના બીજા મીજલસીઓ એ કામમાં શરીક થયા ન હોય તો તેઓને શરીક કરા ફરીથી એક નવું લીસ્ટ ફેરવવું. (૨) ઈ. સ. ૧૮૭૮ માં તે વખતની "બઝમે રૂઝે બેહરામ" ની કારોબાર મંડલીએ "દસ્તુર હોશંગ પ્રાઇઝ" ની સ્થાપના કરી હતી તે હાલની કારોબાર મંડલીએ હવે એ નેક કામ વગર ઢીલે પાર પાડવું. આ વખતે બીજુ નવું લીસ્ટ ફેરવવામાં આવ્યું હતું જેમાં રૂ. ૪૮૭) ભરાયા હતા. આ ફંડની એકંદર પુંજી રૂ. ૨૨૩૩) ની થઇ છે. ("બઝમે રૂઝે બેહરામ" નો યજદજરદી સને ૧૨૫૮ થી ૧૨૫૯ સુધીનો ઉપજ નીપજનો સને ૧૨૬૩ માં છપાયલો એહવાલ સફે ૨૨-૩૦).

૮ પોલ્યા દેશાઇ બહેમનજી દારાબજી તરફથી
૯ નાયબ દસ્તુર શાપુરજી શોહરાબજી મેહરજીરાણા તરફથી
૧૦ દેશાઈ બાપુજી મેહરવાનજી તરફથી
૧૧ દખણ હેદરાબાદની અનજુમન તરફથી
૧૨ મઉની અનજુમન તરફથી
૧૩ જાલનાની અનજુમન તરફથી
૧૪ ઇંદોરની અનજુમન તરફથી
૧૫ ઇગતપુરાની અનજુમન તરફથી
૧૬ એરવદ દારાબજી રૂસતમજી સંજાણા તરફથી
૧૭ ખાન સાહેબ ફરામજી ખુરશેદજી નરીમાન તરફથી
૧૮ શેઠ માણેકજી હોરમજી પરએજ તરફથી
૧૯ શેઠ હોરમજી માણેકજી ભમગરા તરફથી
૨૦ એરવદ શોહરાબજી નોશરવાનજી રાવ તરફથી
૨૧ એરવદ નોશેરવાનજી શોહરાબજી કુકાદારૂ તરફથી
૨૨ એરવદ દારાબજી બેહમનજી મીનોચેહરહોમજી તરફથી
૨૩ પુણાની શેઠ શોહરાબજી રતનજી પતેલની દરેમેહર તથા તેને તાબેની બીજી દરેમેહરોના મોબદો તરફથી.

એજ મીજલસમાં એવણના ભત્રીજા તે હાલના દખણના વડા દસ્તુર–સરદાર–કેકોબાદ આંદરબાદને નાયબ દસ્તુર ઠડવાની મુબારકબાદીમાં નીચે મુજબ ૫) સીઆલો હોરાડવામાં આવી હતી:—

૧ મરહુમ શેઠ શોહરાબજી રતનજી પતેલના ધરમખાતાંના ત્રસ્તીઓ તરફથી.
૨ પુણાની અનજુમન તરફથી
૩ દસ્તુર જરશેદજી રૂસતમજી જામસ્પઆશાના તરફથી
૪ શેઠ હોરમજી શોહરાબજી તાડીવાલા તરફથી
૫ શેઠ ધનજીશાહ જમશેદજી અકલેસરયા તરફથી

એ દસ્તુરી નેમણુક બાબેનો એક ખુલાસા પત્ર શેઠ ધનજીશાહ જમશેદજી અકલેસરીયાએ ઉઠમણાની મીજલસમાં નીચે મુજબ વાંચી સમજાવ્યો હતો:—

"નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ અને અનજુમનના સાહેબો–શ્રી પુણાની સમસ્ત અનજુમનના સાહેબોને સારીપેઠે રોશન છે કે આપણા પાક નૈયત વડા દસ્તુરજી સાહેબ સરદાર ખાન બહાદુર નોશેરવાનજી જામાસ્પજીએ નજદીક ૪૦) વરસની મુદત લગે દસ્તુરાંને દસ્તુરનો દરજજો ભોગવીને આપણા જરથોસ્તી ટોળાની રેહનુમાઈ અને રાસ્તરવીના વસીલા તરીકે હર વખતે પોતાની કીમતી મદદથી ખરા મદદગાર હતા. આ સરદાર દસ્તુરજી સાહેબના ગુજરવાથી હાલમાં ખાલી પડેલી જગો જોઇને આપણ જરથોસ્તીઓ ખરેખર દીલગીર છીએ, પણ ખુદાઈ કુદરતના કાયદાના હોકમના તાબેદાર થાઇને એક (અશેમ વોહુના) પવિત્ર કલામ પઢીને એ અશોઇ ખસલતના દસ્તુર ને દસ્તુરના રૂહો રવાનની યાદ કરી પોતાની ફરજ અદા કરીએ છીએ.

જરથોસ્તીઓ,

આપણને માથે આપણી ખરી રેહનુમાઇ સારૂ દીનનો પેશવા જોઈએ અને હાલમાં ગુ. શેઠ શોહરાબજી રતનજી પટેલના ધરમખાતાંના ટરસ્તીઓ તરફથી જે ઠેડાવ આજે આએ અનજુમનમાં વાંચ્યો છે કે હાલમાં વડા દસ્તુરની જગા ઉપર ખાનબહાદુર દસ્તુર હોશંગજીને તથા નાએબે દસ્તુર તરીકે દસ્તુર કેકોબાદ આદરબાદને ઠેડવીઆ છે. અને તે ઠેડાવમાં એમ સમજાવ્યું છે કે હાળના વડા દસ્તુર હોશંગજીની હયાતી બાદ આપણા વડા દસ્તુર કેકોબાદ થશે– જે વાજબી છે; અને તે મુજબ

ખાન બહાદુર દસ્તુર સાહેબ હોશંગજી સરવે રીતે લાયકી ધરાવેછે તથા તેઓના દસ્તુરી દરજ્જા વીશે અત્રે વધુ બેલવું બીન અરથ છે. તેઓને આપણા જરથોસ્તીઓ પોતાના સરયતપનાહ યાને દસ્તુરે દસ્તુરાન ઠેડવવાને માટે સમસ્ત અનજુમન રાજી થશે—તેમજ મરહુમ દસ્તુરાને દસ્તુરજી સાહેબ નોશેરવાનજીના નબીરા દસ્તુરજી સાહેબ કેકોબાદ આદરબાદ નાયબે દસ્તુર જે આએ અનજુમનમાં ઠેડવાયા છે—એ બેહુ સાહેબોને અનજુમન તરફથી ઇધાણી તરીકે આએ સાલ નજર કરવાની રજા લઉ છું."

અનજુમનના ઠેડાવથી—શેવક વનજીશાહ જમશેદજી, એ મુજબ મરહુમ સરદાર દસ્તુર નોશેરવાનજીની દસ્તુરી જગા ઉપર દસ્તુર હોશંગજીને વડા દસ્તુર ઠેડેલા જોઈ પુણા તથા બીજા પંથકોના જરથોસ્તીઓએ મુબારકબાદીનાં માંનપત્રો આપી પોતાનો ખરો સંતોષ અને હરખ જાહેર કર્યો હતો.

દસ્તુરી ગાદી ઉપર બીરાજમાન થવા પછી જેમ એક હાથ ઉપર એવણની દસ્તુરી સલતનતમાં વધારો થયો હતો તેમ બીજા હાથ ઉપર એવણના દસ્તુરી દરજ્જા અને કાબેલ્યતની હિન્દ અને યુરોપની સરકારો તરફથી વધુ કદરશનાસી થવી ચાલુ રહી હતી. દસ્તુરી પદ પામવા અગાઉ એ દસ્તુરજીની કારકીરદી જેમ અગત્યના બનાવોથી ભરપુર હતી તેમ દસ્તુરી આસન ઉપર આવવા પછી એવણ સાહેબની ધર્મગુરૂ તરીકેની કારકીરદી કંઈ ઓછી ઝહલકતી નીવડી ન હતી. પુણા ઉપરાંત સોલાપુર, હૈદરાબાદ, જાલના, મઉ, નીમચ અને નસીરાબાદનાં પંથકો એવણને પોતાના પીતા તથા વડા ભાઈ તરફથી દસ્તુરી વારસામાં મલ્યાં હતા. ત્યાર પછી ઇગતપુરા, ભુશાવળ, ખંડવા, બદનેરા, નાગપુર, અજમેર, બેલગામ તથા દેવલાલી વીગેરે બીજા શેહેરોના પંથકો એવણની દસ્તુરી હકુમત હેઠલ આવ્યાં હતાં. દખણના વડા દસ્તુર ઠડયા પછી થોડાજ મહીનામાં યાને તા૦ ૨૪ મી ફેબરવારી ૧૮૮૫ ને દીને મુંબઈ સરકારે એવણને દખણના પહેલા વર્ગના સરદારની પદવી એનાયત કરવા સાથે સરકારી "લેવી" માં "પ્રાઇવેટ એનત્રી" નો હક બક્ષ્યો હતો. એ સરદારી પદવીને લગતો ખીલઅત આપવાની ક્રીયા મહારાણી વીકટોરયાની વરસગાંઠને દીને યાને તા૦ ૨૪ મી મેએ ૧૮૮૫ ને દીને મોહટી દરબાર હજુર કરવામાં આવી હતી. તેમજ તા૦ ૨૮ મી સપતેમબર ૧૮૮૬ ને દીને વીએના યુનીવરસીટીની ફેકલ્ટીની ખાસ સીફારસ ઉપરથી ઓસ્ત્રીઆના શહેનશાહ ફ્રાનસીસ જોસફ પેહલાએ "ડાકતર ઓવ ફીલોસોફી" (P. H. D.) નો નામીચો ખેતાબ બક્ષી દસ્તુર હોશંગજીના દીનદારી અને ફીલસુફી જ્ઞાનની ખરી પીછાણ કરી હતી.[૧]

આ ખેતાબને લગતી સનદ નીચે મુજબ છેઃ—

Suma Auctoritate
Augustissimi Imperatoris Ac Regis
Francisci Josaphi I
In Universitate Litterarum Vindobonensi
Nos

Robertus Zimmermann Philosophiae Doctor et Professor Publicus ordinarius Imperatoris Austriae A Counsilus Aulae Academiae Scientiarum Vindobonensis Socius.

H. T. Universitatis Rector.

---

૧ એને લગતો એક ફકરો તા૦ ૨ જી નવેમબર ૧૮૮૬ ના "વીએના વીકલી ન્યુસ" માં નીચે મુજબનો છપાયો હતોઃ—

"For the first time since its existence the Philosophical Faculty of the Vienna University has conferred the decree of Doctor Honoris Causa on an oriental savant, the Professor of Persian at the Deccan College in Puna, Khan Bahadur Dastur Hoshangji J. Asa, who is also High Priest of the Parsees in the Dekhan. The Choice of the Faculty has lately been sanctioned by his Majesty the Emperor. The new honorary doctor received an English education in India and belongs to one of the most distinguished priestly families of the Parsees. He has well deserved his distinction by placing at the disposal of Professor Geldner his valuable Avesta MSS which are now being published by Professor Geldner with the assistance of the Imperial Academy in Vienna."

Jacobus Schipper Philosophiae Doctor Philologiae, Anglicae Professor Publicus ordinarius Ordinis Philosophorum H. T. Decanus.

Georgens Bulher Philosophiae Doctor Philologiae et Antiquitatum Indicorum Professor Publicus Ordinarius Academiae Scientiarum Vindobonensis Socius Promotor Rite Constitutus.

Ex Decreto ordinis Philosophorum quod Comprobatum est Imperatoris Augustissimi Sententia Lata Die XXIII Mensis Septembris Henus Anvi Ac Nobiscum.

Eiusdem Mensis Die XXVIII Per Virumqui
Est Acura Rerum Sacrarum
Et Scholosticarum Communicata

In

Virum Illustrissimum

Hoshanjem Jamaspae Filium Asam Summum Persarum In Terra Quae Deccan Vocatur Sacerdatum Professorem Lingual Persicae In Collegio Deccanensi Publicum ordinarium Nominis quod Est Khan Bahadur Honore ornatum Qui et Vetere Ilia Quae In India Per Multa Saecula Flornit Et Ea Qual Nostra Aetate Condita Est In Germania Disciplina Excultus De Litteris Antiquis Linguisque Et Zendicis Et Pehlevicis Illustrandis At Que Explicandis Egregie Et Praeclare Mernit

Honoris Causa.

Philosophiae Doctoris Nomen Juraet Privilegia Contulimus In Eiusque Rei Fidem Hasce Litteras Universitatis
Sigillo Sanciendas Curavimus
Vindobonae Die XXVIII M. Septembris MDccc-LXXXVI.

ઉપલી સનદનો ઇંગ્રેજી તરજુમો નીચે મુજબ થાય છે :—

By Supreme Authority
of
The most August
Emperor and King
Francis Joseph I
In the University of Arts of Vindoban
We

Robert Zimmermann, Doctor of Philosophy and Professor Public and Ordinary Counsellor at the Court of the Emperor of Austria, Fellow of the Academy of Sciences of Vindoban, Jacobus Schipper, Doctor of Philosophy and Philology, Anglican Professor of the order of Philosophers H. T. and Public ordinary Dean, George Bulher Doctor of Philosophy, Professor of Philology and

Technic Archeology and Public Ordinary of the Academy of Sciences, Fellow of Vindoban Promotor rightly (legally) appointed by the decree of the order of Philosophers which was approved by Sentence of the most August Emperor, given on the 23rd of September of this year and with us on the 29th of the same month by the man who has charge of the Sacred and ecclesiastical things Communicated to the most illustrious Hoshang Jamasp Son of Asa, High Priest of the Parsis in the Deccan, Professor of Persian language in the Deccan College and Public ordinary with the title of Khan Bahadur who being trained in that ancient discipline which flourished for many centuries in India and which has been established in Germany, distinguished himself most conspicuously in expounding and illustrating the zendicis (zend) and Pehlevicis (Pehlvi) languages. To honour him we confer upon him the Name, Right and Privileges of Doctor of Philosophy in confirmation of which we order that this letter be Sanctioned by the Seal of the University. Vindoban 28th September 1886.

મંજકુર સનદ વીએના યુનીવરસીટીએ દસ્તુરજીને સપુરદ કરવા માટે દખણ કોલેજના પ્રીનસીપાલ મી૦ઓક્ષેન હામ ઉપર મોકલી આપી હતી જે તેવણે તા૦ ૧૪મી મારચ ૧૮૮૭ને દીને કોલેજના પ્રોફેસરો, ફેલોઝો અને વિદયારથીઓના મેલાવડા સનમુખ દસ્તુરજીની વિદવતાની ઘટતી સ્તુતી કરીને તેવણુને હવાલે કરી હતી.

દસ્તુરજીના સંગીન દીનદારી-એલમ અને ફીલસુફી જ્ઞાનની કદરસનાશી માત્ર "દોકટર ઓવ ફીલોસોફી" ના નામીચા ખેતાબથી જાણે પુરતી રીતે થઇ ન હોય તેમ હિન્દની નાંમદાર સરકારે ઈ. સ. ૧૮૯૦ ના જાનેવારી માસમાં શમસુલ ઓલમાં" નો માનવંતો ખેતાબ એનાયત કરી એવણુની દસ્તુરી લીઆકાત અને ફઝીલતની વધુ કદર બુજી હતી. ખરી રીતે જોતાં "શમસુલ ઓલમાં" નો ખેતાબ સરકારને સુચવનાર ખુદ દસ્તુરજી હોશંગજી પોતે હતા. તે એવી રીતે કે ઇ. સ. ૧૮૮૭ની મહારાણી વિકટોરયાના અદલ રાજના ૫૦)માં વરસની જુબીલીની યાદગારીમા નામાકીત પારસી અને મુસલમાન ઓલમાઓના એલમને અનુંસરતો એક ખેતાબ સુચવવાની હિન્દના તે વખતના વાઇસરોય લોર્ડ ડફરીને દસ્તુર હોશંગજીને એલતેમાસ કરી હતી અને તે ઊપરથી "શમસુલ ઓલમા" એ નામનો બંધબસ્તો ખેતાબ વિદવાન ગૃહસ્થોને એનાયત કરવાની એ દસ્તુરજીએ મજકુર વાઇસરોયને સુચના કરી હતી. તો જો કે એજ ખેતાબ એવણુને ત્રણ વરસ પછી એનાયત થયો હતો પોતાના માનવંત સરનશીનને તેવણુના એલમને છાજતો "શમસુલ ઓલમાં" નો ખેતાબ એનાયત થાયો તેની ખુશાલીમાં પુણાની "બઝમે રૂઝે બેહરામ" મંડળીએ તા૦ ૨૧મી મારચ ૧૮૯૦ ને દીને બાનુંઓ અને ગ્રહસ્થોના મોહટા મેલાવડા હજુર એવણુને માનપત્ર અને ઝીઆફત આપી પોતાની ખુશાલીનો ઊભરો બાહેર પાડયો હતો—તેમજ એજ મીજલસમાં દખણ હેદરાબાદ, બીરાર, ભુસાવલ અને જાલનાના જરથોસ્તીઓ તરફથી આવેલાં માનપત્રો, સીઆલો અને બીજી ભેટો દસ્તુરજીને આપવામાં આવી હતી. એ બનાવની ખુશાલીમાં બીરારના જરથોસતીઓએ માનપત્ર અને સીઆલ આપવા ઉપરાંત પોતાના નામીચા ધર્મગુરૂની આખા કદની બે મોહટી તસવીરો ચીતરાવી એક બદનેરાની દરેમેહરમાં અને બીજી આંકોલાની દરેમેહરમાં ખુલ્લી મુકી હતી.

હૈદરાબાદવાલા મોગલ શાએર મીરજાં ઇસમાઇલિ દુરદીએ દસ્તુર હોશંગજીની જીંદગીનો અહેવાલ ફારસી ઝબાનમાં લખી તેના ચોપાન્યાંઓ મોગલાઈ રીઆસતના જુદા જુદા ભાગોમાં વેહચ્યાં હતાં તેમજ અમદાવાદના જરથોસ્તીઓ તરફનું માનપત્ર ત્યાંની અનજુમને ઠેઠવેલા ડેપ્યુતેશનની મારફતે મોકલી આપવામાં આવયુ હતું. એ ખેતાબને લગતી સનદ અને ખીલઅત આપવાની ક્રીયા મુંબઈના ગવરનર લૉર્ડ રેએ તા૦ ૧૨મી મારચ ૧૮૯૦ ને દીને મુંબઈના કાઉનસીલ હાલમાં મોહટી દરબાર હજુર કરી હતી.

સરદાર દસ્તુર હોશંગજી એક વડા ધર્મગુરૂને છાજતી પાકી પરહેજગારી, દીનદારી એલમ અને ફીલસુફી જ્ઞાન ધરાવવા જોડે પોતાના લાચાર જાતભાઈઓ તરફ આફત અને સંકટ વખતે દીલસોજી બતાવી તેઓને દુઃખમાંથી છોડવવાનો ઉત્તમ ગુણ ધરાવતા હતા—જેના અનેક દાખલાઓમાંથી માત્ર બેજ દાખલાઓની હયાં નોંધ લઈ સંતોષ પામીશું. ઈ. સ. ૧૮૯૦માં સુરતમાં મોહટી આગ લાગવાથી અને ત્યારબાદ રેલ આવવાથી લોકોના જાનમાલને મોહટી હાંની પહોંચી હતી અને અગની માતાએ ઘણાક જરથોસ્તીઓને ઘરબારવનાના કરી નાખ્યા હતા. આ વખતે સરદાર દસ્તુર હોશંગજીએ પોતાની આઈનિ ફરજ સમજી પોતાની આગેવાની હેઠલ આગ અને રેલ નીવારણ ફંડ ઉભું કીધું અને પોતાની જાતી મહેનત અને લાગવગથી સારૂં નાણું ભરાવીને સુરતવાલા શેઠ કુવરજી કાવશજી સબાવાલા ઉપર ગરીબ જરથોસતીઓમાં વેહેંચી આપવા માટે મોકલી આપ્યું હતું—તેમજ ઇ. સ. ૧૮૯૭માં પુણામાં મરકી પુર જોશમાં ફાટી નીકલી તે વખતે પારસીઓ માટે ખાસ હોસ્પીટલ સ્થાપવામાં અને તેના નીભાવ માટે માસીક હફતાવાલી યોજના ઘડવામાં એ મરહુમ દસ્તુરજીની મુખ્ય આગેવાની હતી.

પોતાના મરહુમ પીતા દસ્તુર જામારપજી તથા મરહુમ વડા ભાઈ સરદાર દસ્તુર નોશેરવાનજી સાહેબે પોતાના દસ્તુરી અમલ દરમ્યાન જેમ ઘણીક દરેમેહરો તથા દુખમાઓ પોતાની દસ્તુરી દેખરેખ હેઠલ પરઠાવી પોતાની યાદગારી કાયમ રાખી ગયા છે તેમ દસ્તુર હોશંગજી પણ દખણની દસ્તુરી ગાદી ઉપર આવ્યા પછી ઘણીક દરેમેહરો તથા દુખમાઓ પોતાની દસ્તુરી દેખરેખ, સલાહ અને ઉપરીપણા હેઠલ પરઠાવી પોતાનું નામ તે પવિત્ર મકાનો સાથ જોડેલું રાખ્યું છે. પોતાની દસ્તુરી કારકીરદીમાં સૌથી પહેલી દરેમેહર જે પરથાઈ હતી તે ઇગિતપુરાની અનજુમનને ખરચે બંધાયલી દરેમેહર હતી. એ દરેમેહર રોજ ૫ મો માહ ૧૦ મો સને ૧૨૫૬ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૯ મી જુન ૧૮૮૭ ને દીને પરઠીને ખુલ્લી મુકવામાં આવી હતી. રોજ ૬ ઠો માહ ૪ થો સને ૧૨૫૯, તા૦ ૨૧ મી ડીસેમબર ૧૮૮૯ ને દીને બદનેરામાં અનજુમનની દરેમેહરને પરઠવાની ક્રીયા એવણના ઉપરીપણા હેઠલ કરવામાં આવી હતી. કલકતાવાલા શેઠ ધનજીભાઇ બેહરામજી મેહતાએ બંધાવેલી દરેમેહરને રોજ ૯ મો માહ ૯ મો સને ૧૨૫૯ યઝદેજરદી, તા૦ ૨૩ મી મે ૧૮૯૦ ને દીને દસ્તુરજીએ મોકલેલા મોબેદોએ એવણની સલાહ મુજબ ઇજી હતી. આકોલામાં પોતાના મરહુમ માતુશ્રીની નૈયતે બંધાવેલી દરેમેહર ઘણી પુરાણી થવાથી તેને પોતાના ભાઇઓની મદદ સાથ નવેસરથી બંધાવી રોજ ૨૪મો માહ ૨જો સને ૧૨૬૧ યઝદેજરદી,—તા૦ ૯ મી નવેમબર ૧૮૯૧ ને દીને જશન કરી ખુલ્લી મુકી હતી. બેલગામમાં શેઠ પેસતનજી ખુરશેદજી બાઇસે બંધાવેલી દરેમેહર એવણે રોજ ૨૪ મો માહ ૩ જો સને ૧૨૬૧ યઝદેજરદી, તા૦ ૯ મી ડીસેમબર ૧૮૯૧ ને દીને પોતાના ઉપરીપણા હેઠલ પરઠાવી હતી. ત્યાર પછી શેઠ નોશેરવાનજી માણેકજી મુલ્લાંએ નાગપુરમાં બંધાવેલી દરેમેહરમાં આતશઆદરાનને તખતનશીન કરાવાની સઘલી ક્રીયા એ દસતુરજીની દેખરેખ અને ઉપરીપણા હેઠલ રોજ ૨૦ મો માહ ૨ જો સને ૧૨૬૫ યઝદેજરદી, તા૦ ૪ થી નવેમબર ૧૮૯૫ ને દીને કરાવામાં આવી હતી. નીમચમાં મરહુમ શેઠ કાવશજી જીવણજી કનત્રાકટરના વારસોએ પોતાના પીતાના પુણને માટે એક દરેમહેર બંધાવી હતી તેને પરથવાની ક્રીયા એવણ તરફથી મઉના દસતુર ખુરશેદજી જમશેદજી જામાસપઆશાનાએ કરાવી હતી—અને રોજ ૫ મો માહ ૫ મો સને ૧૨૬૭

યઝદેજરદી, તા૦ ૧૭ મી જાનેવારી ૧૮૯૮ ને દીને જશન કરી ખુલ્લી મુકી હતી. અજમેરમાં શેઠ નવરોજી રૂસતમજી કલ્યાણીવાલાના પુણને માટે એક દરેમહેર બાંધવામાં આવી હતી તેને પરઠવાની સઘલી ક્રીયા રોજ ૮મો માહ ૧૧મો સને ૧૨૬૭ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૯ મી જુલાઇ ૧૮૯૮ ને દીને એ દસ્તુરજીએ પોતાના ઉપરીપણા હેઠલ કરાવી હતી. જેમ દરેમેહર પરઠવાની સરૂઆત ઇગતપુરાથી થઇ હતી તેમ દુખમું પરથવાની સરૂઆત પણ એજ મથકેથી થઈ હતી. ઇગતપુરાનું દુખમુ પરઠવાની સઘલી ક્રીયા દસ્તુર હોશંગજીએ પોતાના ઉપરીપણા હેઠલ કરાવી તેને રોજ ૧૬મો માહ ૯ મો સને ૧૨૫૪ યઝદેજરદી, તા૦ ૩૧ મી મે ૧૮૮૫ ને દીને ખુલ્લું મુક્યું હતું. ત્યાર પછી અજમેરનું દુખમુ રોજ ૨૬મો માહ ૬ઠો સને ૧૨૫૭ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૧મી મારચ ૧૮૮૮ ને દીને અને ભુશાવલનું દુખમુ રોજ ૨૯મો માહ ૪ઠો સને ૧૨૫૮ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૩ મી જાનેવારી ૧૮૮૯ ને દીને એવણની દસ્તુરી દેખરેખ અને ઉપરીપણા હેઠલ પરઠાયાં હતાં. અખુ-રોડનું દુખમુ રોજ ૧લો માહ ૭મો સને ૧૨૫૮ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૬મી મારચ ૧૮૮૯ને દીને એવણની તરફથી મઉવાલા દસ્તુર ખુરશેદજી જમશેદજી જામાસ્પઆશાનાએ પોતાની જાતી દેખરેખ હેઠલ પરઠાવ્યું હતું. ત્યાર પછી બીરારમાં બે દુખમાઓ બંધાયાં હતાં જેમાનું પહેલું બદનેરા ખાતેનું દુખમુ રોજ ૬થો માહ ૭મો સને ૧૨૬૨ યઝદેજરદી, તા૦ ૨૦મી મારચ ૧૮૯૩ને દીને એ દસતુરજીના ઉપરીપણા હેઠલ પરઠાયુ હતું, જ્યારે બીજુ દુખમુ આંકેલા ખાતેનું હતું જેને પરઠવાની સઘલી ક્રીયા એજ દસતુરજીએ પોતાની દસતુરી દેખરેખ હેઠલ કરાવી હતી—અને તેને રોજ ૬ ઠો માહ ૬ ઠો સને ૧૨૬૪ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૮ મી ફેબરવારી ૧૮૯૫ ને દીને જશન કરી ખુલ્લું મુક્યું હતું. ઇંદોરનું દુખમુ પરથવાની ક્રીયા એવણની તરફથી મઉવાલા દસતુર ખુરશેદજી જમશેદજી જામાસપઆશાનાએ પોતાના ઉપરીપણા હેઠલ રોજ ૧૫મો માહ ૬ઠો સને ૧૨૬૭ યઝદેજરદી, તા૦ ૨૬મી ફેબવારી ૧૮૯૮ ને દીને કરાવી હતી. એવણ સાહેબના ગુજરવાની ચાર મહીના અગાઉ જે છેલ્લુ દુખમુ પરઠાયું હતું તે દેવલાલી ખાતેનું હતું—જેને પરઠવાની ક્રીયા એવણના ફરમાન મુજબ એવણના જાએનશીન દસતુર કેકોબાદ આદરબાદે દીસેબમર ૧૯૦૭ ને દીને પોતાના ઉપરીપણા હેઠલ કરાવી હતી. એ મુજબ દેશા-વર ખાતે બધી મલી ૮) દરેમેહરો અને ૮) દુખમાઓ એ દસતુરજીના દસતુરી અમલ દરમ્યાન હસતીમાં આવ્યાં હતાં કે જેને પરઠવાની ક્રીયા વખતે દસતુરજીને પોતાના દરજજાને છાજતો આવકાર મલવાસાથ માંનપત્રો, સીઆલો વીગેરેની ભેટો થઇ હતી.

ઈ. સ. ૧૮૮૯માં શેઠ હોરમજી દારાબજી કામાએ જરથોસ્તીઓના ઉતારા માટે સોલાપુરમાં એક ધર્મશાલા બંધાવી હતી તેને ખુલ્લી મુકવાની ક્રીયા રોજ ૩૦મો માહ ૭મો સને ૧૨૫૮ યઝદેજ-રદી, તા૦ ૧૪ મી એપ્રીલ ૧૮૮૫ ને દીને એ દસતુરજીએ પોતાના બખતાવર હાથે કરી હતી.

દસતુર હોશંગજીની દસતુરપદ પામવા અગાઉ અને ત્યાર પછીની ઝલકતી કારકીરદીથી વાકેફ થવા પછી હવે હમો એવણના રચેલા ગ્રંથોનુ બ્યાન કરવુ દરૂસત ધાર્યે છીએ. જેમ આગલા સફા ઉપર જણાવ્યું તેમ પહેલવી ભાષાના અધુરી હાલતમાં પડી રહેલાં પુસતકો "એડીત" કરી છપાવાના કામ માટે મુંબઇ સરકારે દસતુર હોશંગજીની તા૦ ૫મી મારચ ૧૮૬૬ ને દીને નેમણુક કરી હતી—તે મુજબ એવણની રચેલી "ઓયુમથક" અથવા "જંદ-પહેલવી ગલોસરી" તા૦ ૨૫મી અકતોબર ૧૮૬૭ ને દીને અને પહેલવી—"પાજંદ ગલોસરી" તા૦ ૧૩ મી એપરેલ ૧૮૭૦ ને દીને મુંબઇ સરકારના ખરચથી જરમનીમાં છપાઇ બહાર પડી હતી. એ બેહુ પુસતકો વિદ્દવાન મંડલમાં ઘણાં વખણાયાં હતાં, એટલુંજ નહી પણ ઝબાનશનાસીના કાયદા ઉપર ઘટતી નુકતેચીની સાથ અને બેઉ પુસતકો રચનાર પહેલવહેલા દસતુર એવણ હતા. એ "ઓયુમથક"ના દીબાચામાં સરદાર દસતુર હોશંગજીએ યુરોપીઅન અભ્યાસીઓની તરફદારી કરવાથી અને બીજાઓને વીસારી મેલવાથી જંદ-પહેલવીના અભ્યાસીઓમાં ભારે ચકચાર ચાલી હતી. વિદ્દવાન શેઠ ખુરશેદજી રૂસતમજી કામાજીએ પોતાના "જરથોસતી અભ્યાસ" નામના ચોપાન્યામાં એ પુસતકની ઘટતી વખાણ કરીને બીજા દસતુરોને

એવણુને પગલે ચાલવાની ભલામણ કરી છે. ઉપલાં બેહુ પુસતકોમાં આવેલા કેટલાક વાકયો અને શબ્દો ઉપર "મુંબઇની જરથોસતી દીનની ખોલ કરનારી મંડલી"ની કેટલીક બેઠકોમાં વિદવાન શેઠો ખુરશેદજી રૂસતમજી કામાજી, જમશેદજી દાદાભાઇ નાદરશાહ તથા એરવદ શેહરયારજી દાદાભાઇ ભરૂચાએ તકરારો ચલાવી હતી. એવણુનો પહેલવી હરૂફે લખેલો વીરાફનામા, ગોસ્તેફ્રીયાન તથા હાદોખ્ત નુશકનો તેક્ષ્ત ડોકતર હોગ તથા ડોકતર વેસટે, તા૰ ૧૦મી ડીસેમબર ૧૮૭૨ને દીને ઈંગ્રેજી તરજુમાઓ સાથે મુંબઇ સરકારના હુકમથી છપાવી બહાર પાડયો હતો. એ ત્રણ ગ્રંથો પછી વિરાફ નામાનો શબ્દકોષ તથા શેકનગુમાની વજાર નામના બે પુસતકો છપાઇ બહાર પડયાં હતાં. આમાનું છેહલુ પુસતક એવણે ડોકતર વેસત સાથ અસલ પહેલવી પાંજંદ અને સંસકૃત હરૂફે તેને લગતા શબ્દકોષ સાથ ઈ. સ. ૧૮૮૭ના અકતોબર મહીનામાં મુંબઇ સરકારને ખરચે છપાવી બહાર પાડયું હતું. એવણે વંદીદાદ–જંદ પહેલવી તેક્ષ્ત નોટસ અને ગલોસરી સાથ "એડીત" કરીને ઈ. સ. ૧૮૭૬માં ઈંગલાંડ ખાતે ડોકતર વેસત ઉપર છપાવા માટે મોકલી આપ્યો હતો પણ તે વિદવાનની અનેક રોકાણોને લીધે એ પુસતક ૨૦)વરસ સુધી વગર છપાવે પડી રહયું–એ દાહેકાના અરસામાં જંદ–પહેલવીના અભ્યાસમાં ઘણો સુધારો વધારો થાવાથી એ વંદીદાદનું પુસતક ફરીથી "એડીત" કરવા માટે ઇ. સ. ૧૮૯૬માં એ દસતુરજી ઉપર પાછુ મોકલી આપવામાં આવ્યું. આ વખતે એવણુની દસતુરી ફરજોના બોજાથી અને બુઝોરગીની ચાલુ નાતવાનીના સબબથી એ કામ નવેસરથી બજાવાને એવણુ જો કે તદન અશકત હતા, છતાં ખંત અને કાલજીથી એ કામ ઉપર મંડીને સઘલા હસત પત્રો નવેસરથી લખી તૈયાર કીધાં–જયારે વધુ બોજો ઉપાડવાની એવણુની દેહે યારી ન આપી ત્યારેજ મી૰ જાઇલ્સ તે "ડીરેકતર ઓવ પબલીક ઇન્સત્રકશનની" ભલામણથી એ કામ સરકારે પોતાને હસતક લીધું, અને મી૰ મેહરવાનજી માણેકજી ગંદેવીઆને ચોકકશ મોજદ ઠેડવી આપીને એ કામ તેવણુને સોપવામાં આવ્યું. એ મુજબ એ દસતુરજીની દેખરેખ હેઠલ વંદીદાદનું પુસતક છેક ૩૨) વરસે એવણુના મરણુની થોડુક આગમચ છપાઈ બહાર પડયું. એવણુનાં રચેલાં સઘલાં પુસતકોની હિન્દ અને યુરોપના વિદવાન મંડલમાં ઘણી તારીફ થઈ છે અને મરહુમ ડોકતર હોગ પોતાના "Essays on the Parsees" નામના ગ્રંથમાં એ દસ્તુરજીના બોહલા જ્ઞાન અને ઉંચી લીઆકાત માટે નીચે મુજબ લખી જાએ છે:—

"In their original state the works displayed a very considerable knowledge of Pahlavi on the part of Dastur Hoshangji who had disposed of many of the chief difficulties which might otherwise have troubled the reviser, most of the corrections required were due to additions and to the progress of knowledge in the interval between the first preparation and the publications of the work."

ઉપલા ગ્રંથો છપાઇ બહાર પડવા પછી દસ્તુર હોશંગજી યુરોપ્યન વિદવાનોની જાણમાં આવ્યા અને તેઓ એવણુને જરથોસ્તી મજહબની "ઓથોરીટી" તરીકે ગણવા લાગા. જયારેબી યુરોપ્યન વિદવાનો હિંદુસ્તાન આવતા ત્યારે દસ્તુર હોશંગજી સાથ જરથોસ્તી ધર્મની બાબદો ઉપર વાદવીવાદ કરવાને પહેલી જોગવાઇએ ટક હાથ ધરતા હતા. આ વિદવાનોમાં સર મોન્યર વિલ્યમસ, પ્રોફેસર ડારમેસતેતર, ડોકતર એનડરીયાસ, શીવાલીઅર ડોકતર સીઝર, ડોકતર યાગોર અને ડોકતર જેકોબી મુખ્ય હતા, કે જેઓએ દસ્તુર હોશંગજી સાથની વાદવીવાદ દરમ્યાને જરથોસ્તી ધર્મને લગતી બારીક બાબદોની માહીતી મેલવી હતી. તેમજ ડોકતર વેસ્ત, ડોકતર મીલર અને ડોકતર ગેલ્ડનેર સાથ ધર્મને લગતી જીકરો વીશેનો પત્ર વહેવાર છેવટ સુધી ચાલુ રહયો હતો. ઉપલાં છ પુસતકો ઉપરાંત એવણે યજશ્ને તથા ખુરદેહ અવસ્તાનો–ગલોસરી અને નોટસ સાથે–પહેલવીમાં તરજુમો કરયો છે–તેમજ દીનકરદનું સાંકલ્યું અને પાજંદ પુસતકો અને ભણતરોમાં આવેલા શબ્દોનો કોષ રચ્યો છે. એ સઘલાં

પુસતકો હોલ મુંબઇ સરકારને હસતક વગર છપાવે પડી રહયાં છે. એ શીવાએ એવણે નીરંગની તરફેણમાં "મઝરફુલ હકાયક" નામનું ચોપાન્યુ લખ્યુ છે—જે છપાઇ બહાર પડયુ નથી.

શાએરી કરવાની શકતી કુદરતે દસ્તુર હોશંગજીના મગજમાં બચગીથીજ ઉતારી હતી એવું હમો આગલ જણાવી ગયા છીયે. હયાં માત્ર એટલોજ ઇસારો કરવો બસ થશે કે મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઇ બીજા બારોનેટ સહેબના સાહેબજાદાઓનો ઈંગ્રેજી ઉસ્તાદ મી૦ ડબલ્યુ. એચ. હેમીલતનના મરણ ઉપર એવણે ફારસી નઝમમાં લખેલી "વફાત" અને જોડેલી બે મોનાજાતોમાં એ દસ્તુરજીની શાએર તરીકેની ઉંચા પ્રકારની શકતી પ્રગટી નીકલે છે. એવણનો લગનના આશીરવાદનો ગુજરાતી કવીતામાં કીધેલો તરજુમો તા૦ ૨૩ મી મારચ ૧૮૬૮ ને દીને દસ્તુર ખુરશેદજી જમશેદજી જામાસ્પઆશાનાએ છપાવી પ્રગટ કર્યો હતો. એ નઝમરૂપી તરજુમા માટે ગુજરાતના પ્રખ્યાત કવેશ્વર દલપતરામ દાહયાભાઇ સી. આઇ. ઇ. તથા કવી નર્મદાશંકરે સારા વિચારો દર્શાવ્યા હતા.

વડા દસ્તુરના ઓહ્દા ઉપર આવ્યા પછી દસ્તુર હોશંગજી પોતાના બાપીકા વતન અને પોતાની જન્મભૂમી નવસારી ખાતે ત્રણ વખત પધાર્યા હતા. પહેલી પધરામણી ઇ. સ ૧૮૯૧માં; બીજી ૧૮૯૯માં અને ત્રીજી ૧૯૦૬માં થઇ હતી—અને એ ત્રણે પધરામણીઓ પોતાના તથા પોતાના ભાઇઓના નબીરાઓને હેરબદની પદવી અપાવા માટે થઈ હતી. એ ત્રણે વેલાએ નવસારીના અકાબરો તથા અનજુમન તરફથી મોહટો આવકાર મલવા સાથ નાવરોની મીજલસમાં લગભગ ૨૪) સીઆલો હોરાડવામાં આવી હતી. તેમજ મીનોચેહર હોમજીનાં પંથવાલા મોબદો તથા નવસારીની "બઝમે રૂઝે અહુરમઝદ" તરફથી દસ્તુરજીને માંનપત્રો એનાયત કરવામાં આવ્યાં હતાં.

૨૬) વરસ સુધી ઇંગ્રેજ સરકારની નોકરી બજાવી અને ૧૮) વરસ સુધી દખણ કોલેજના પ્રોફેસરનો ઓહ્દો સરકારના સંતોષ અને વિદયારથીઓની પ્રીત વચ્ચે ચલાવી દસ્તુર હોશંગજી ઇ. સ. ૧૮૯૨માં પેનશન ઉપર રીટાયર થાયા કે જે વખતે નીચલો સરકારી ઠેડાવ બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો:—

"The Director of Public Instruction should be requested to inform Sham-Sul-Ulma Sirdar Khan Bahadoor Hoshang Jamasp Dastur that the Governor in Council appreciates the loss which the Educational Service has suffered from his retirement from the Deccan College, and the valuable Services rendered by him to Scholarship during his connection with the Deccan College."

પોતાની દસ્તુરી કારકીરદી દરમ્યાન દસ્તુર હોશંગજીએ પોતાના પવિત્ર મજહબની પુરાણી ભાષાઓ જંદ અને પહેલવી શાહીત્યની જે વધુ કીમતી શેવા બજાવી હતી તેનું હયાં ટુંક બ્યાન કરવું વ્યર્થ ગણાશે નહી. મુંબઇ ઇલાકાની "પ્રોવીનશીઅલ સીવીલ સરવીસ" માટે મુંબઇ સરકારે કેટલીક ભાષાઓ મુકરર કરી હતી પણ જંદ અને પહેલવી ભાષાઓને કબુલ રાખવામાં આવી ન હતી—એ બાબદ ઉપર દસ્તુર હોશંગજીએ સરકાર સાથ પત્ર વેહવાર ચલાવી "પ્રોવીનશીઅલ સીવીલ સરવીસ" માટે મુકરર કરેલી ભાષાઓની ટીપમાં જંદ અને પહેલવી ભાષાઓ દાખલ કરવાની મજબુત સીફારસ કીધી અને તેનું પરીણામ ઘણુંજ સંતોષકારક આવ્યું. સરકારે દસ્તુર હોશંગજીની સુચના કબુલ કરી જંદ અને પહેલવી ભાષાઓને "પ્રોવીનશીઅલ સીવીલ સરવીસ" માટે મુકરર કીધી. એ બાબદ ઉપરે તા૦ ૯ મી મે ૧૯૦૧ના "જામે જમશેદ" પત્રમાં નીચલુ લખાણ જોવામાં આવે છે:—

"દસ્તુર હોશંગજીએ અવસ્તા પહેલવીના અભ્યાસના વધારા માટે પોતાની જવાન વયથી ઘણું કર્યું છે અને જોઇને ખુશી છીએ કે પોતાની બુઝોરગ ઉમરે પણ તેવણ સાહેબ એ ભાષાના અભ્યાસની ખીલવણી માટે કાળજી રાખે છે. ફકત આ ભાષાના અભ્યાસની ખીલવણી તરફ નહી જોતાં આપણા પારસી વિદયારથીઓના ભલાં તરફ પણ જોઇએ છીએ તો આપણને ખુશી થાવાનું કારણ મલે છે,

કારણુકે હાલ જ્યારે આપણી યુનીવરસીટીએ એ ભાષાઓ કબુલી છે ત્યારે તે ભાષાઓમાં પસાર થયલા ગ્રાડયુએટોને પ્રોવીનશીઅલ સરવીસ માટે અભ્યાસ કરતાં એ ભાષાઓની શીક્ષાગીરીમાં ખમવુ પડતે. એ અગવડ ત્યારે દસ્તુર હોશંગજીની મેહરબાનીથી ટળી છે."

પોતાની જીંદગીની સંધ્યાકાળે દસ્તુર હોશંગજીને અત્યાર આગમચના મલી ચુકેલા ચાર ખેતાબોમાં જો એક વધુનો ઉમેરો થયો હોય તો તે સી. આઇ. ઈ. (કમપેન્યન ઓવ ધી ઈનિડયન એમપાયર) નો ઉંચા દરજ્જાનો ખેતાબ હતો. તા૦ ૧ લી જાનેવારી ૧૯૦૬ ને દીને નામદાર સરકારે એવણુને સી. આઇ. ઇ. નો માનવંતો ખેતાબ એનાયત કરી દસ્તુરજીની તાજ તરફની વફાદારી–ઇમાનદારી અને બજાવેલી કીમતી શેવાઓની વધુ પીછાણુ કરવા સાથ એવણુની દસ્તુર લીઆકાત અને મોભાની અને એક જાહેર પુરૂષને છાજતા ઉત્તમ સદ્‌ગુણોની ખરી કદર બુજી હતી. જેમ મરહુમ દસ્તુર જામાસ્પઆશાના કુંટુંબમાં એ માન ભરેલો ખેતાબ પહેલવેહલો ઇ. સ. ૧૮૭૯માં એવણુના વડા ભાઇ દસ્તુર બેહમનજીને એનાયત થયો હતો–તેમ પારસી દસ્તુરોમાં એ એલકાબની પહેલવેહલી નવાઝેશ એ દસ્તુરજી ઉપર થઇ હતી. એ વીશે કેટલાંક વર્તમાન પત્રોએ જે અભીપ્રાયો આપ્યા છે તેનો હયાં ટુંકમા ઉતારો કરવો હમો દરૂસ્ત ધાર્યે છીએ:—

"સી. આઈ. ઈ. નો ખેતાબ મેલવનારાઓની ટીપમાં દખણુના પ્રખ્યાત દસ્તુરજી શમસુલ ઓલમા સરદાર ખા૦ બા૦ હોશંગ જામાસ્પ, ડાકટર ઓવ ફાઇલોલોજીનું નામ બીરાજતુ જોઇને અથોરનાન વર્ગ જેટલો મગન થશે તેટલીજ ખુશાલી બેહદીન વર્ગને પણ ઉપજશે. આ વીદવાન દસ્તુરજીની ઉપ્યોગી કારકીરદીની પીછાનમાં આમારા એક ગોરા ભાઇબંધે કરેલું લખાણ હમે બીજા ભાગ ઉપર ઉતારી લીધું છે. જે હિન્દના "ધી મોસ્ટ એમીનંટ ઓરડરના" કંપેન્યોની સંક્ષ્મા બીરાજવાંની તેવણુની લાએકાત તે બતાવી આપે છે. આવા કેળવાયલા અથોરનાન જાદાઓ ધરાવવા માટે પારસીઓ મગરૂર છે, અને એ ટોળાની ઉધરતી ઓલાદ સનમુખ શમસુલ ઓલમા દસ્તુર હોશંગ × × × જેવા કેળવાએલા સપુતોની ઝળકતી કારકીર્દી ઉપયોગી જીંદગી તથા ખરતલ મેહનત ખચીતજ નકલ કરવા જોગ દાખલા રજુ કરે છે." (જામે જમશેદ–તા૦ ૩–૧–૧૯૦૬.)

"Dastur Hoshang Jamasp of Poona has friends and admirers in every community and the C. I. E. conferred on him by the Government is a further proof of the great respect that he enjoys as much among the official community in this Presidency and beyond. In honouring the venerable Dastur the Government have honoured a man of great learning and of exemplary piety and benevolence. Not only the entire Parsee Community but a host of others besides Parsees have long agreed in holding him to be worthy of some rare and signal mark of official recognition, and it would not be out of place to say on this occasion that we look to that hope and wish being fulfilled before long." (જામે જમશેદ તા૦ ૩–૧–૧૯૦૬.)

"The Elevation of Shams-ul-Ulma, Sirdar Khan Bahadur, Dastur Hoshang Jamasp, P. H. D., to the title of C. I. E, has been viewed with intense satisfaction in the native communities and especially the Parsis. As a high priest of the Parsis in the Deccan, Sirdar Hoshang was held in high esteem by the whole Community, who view the honour done to their revered Dastur as an honour done to themselves. Sirdar Hoshang's is the only name in this year's

honours-list outside the official circle that has been admitted to a title of some distinction. The Dastur is not revered and respected merely because of his hereditary privileges as a high priest, but for the numerous qualifications of head and heart which he owns in abundance. He is a specimen of the priestly class that is an honour to the Parsi Community, whom every member of it looks upon with an eye of veneration and respect. × × × Though Sirdar Hoshang has long since passed his grand climacteric, he is still in the fulness of vigour, and we wish him long life to enjoy the honour which is such a fitting recognition of his personal worth." (રાસ્ત ગોફ્તાર, તા૦ ૭-૧-૧૯૦૬.)

"સી. આઇ. ઈ. નો ખેતાબ મેલવનારાઓમાં અમો જે ઘણુ લાયક નામ જોઇએ છીએ તે આપણા પુણાવાલા દસ્તુરજી શમસુલ ઉલ્મા સરદાર ખાન બહાદુર દસ્તુર હોશંગજી જામાસપજીનું નામ જોઇએ છીએ. દસતુર હોશંગજીને સી. આઈ. ઇ. નો જે ખેતાબ મલ્યો છે, તે મેલવવાને એવણે પોતાની લાયકાત અત્યાર આગમચની પુરવાર કીધી હતી, તે છતાં મોડેથીબી તેમને એ ખેતાબ મલ્યો છે, તે જોઈને તમામ પારસી કોમને તથા ખસુસ કરીને પુણાના પારસીઓને ખુશહાલી ઉપજ્યા વિના રહેશે નહી. દસ્તુર સાહેબને મલેલાં ઉપલાં માનથી અમો આખી પારસી કોમને માન મલેલું લેખીએ છીએ. દસ્તુર હોશંગજી આજે દખણના પારસીઓના વડા દસ્તુરનો ઓધ્ધો ભોગવે છે, અને પુણાના તથા બીજા શેહેરોના જરથોસ્તીઓમાં તેઓ એટલા તો પ્યારા થઈ પડયા છે કે તેમને જૈફ વયે મોડેથી પણ આ માન મલેલું જોઇને પુણાના જરથોસ્તીઓ ઘણા ખુશી થયા વિના રહયા નહી હશે × × × અમો દસ્તુર હોશંગજીને મળેલાં માન માટે જેમ તેમને તેમ પુણાના જરથોસ્તીઓને ખરાં અંતઃકરણની મુબારકબાદી આપીએ છીએ." (રાસ્ત ગોફ્તાર, તા૦ ૭-૧-૧૯૦૬.)

એ ખેતાબની સનદ મુંબઇના ગવરનર લોર્ડ લેમીંગટને તા૦ ૨૭ મી જુન ૧૯૦૬ ને દીને પુણાના કાઉનસીલ હોલમાં ભરાયલી લેવીમાં એનાયત કરતી વખતે એ દસ્તુરજીને ઘટતા શબ્દોમાં મુબારકબાદી આપી હતી. આ વખતે દસ્તુરજીને માનપત્રો આપવાની સઘલી તરફથી હીલચાલો થઇ હતી. મુંબઇનાં અથોરનાન ટોળા તરફનું માનપત્ર એવણને તા૦ ૨ જી સપતેમબર ૧૯૦૬ ને દીને અનજુમનના આતશબેહરામમાં મરહુમ શેઠ રુસતમજી ડોશાભાઇ શેઠનાની આગેવાની હેઠલ આપવામાં આવ્યું હતું, અને એજ મીજલસમાં અજમેર, જહાનસી, નસીરાબાદ, ઉમરાવતી, બદનેરા, નાગપુર અને કામતીની અનજુમન તરફથી આવેલાં માનપત્રો પણ દસ્તુરજીને એનાયત કરવામાં આવ્યાં હતાં. એ વીશેનુ તા૦ ૪ થી સપતેમબર ૧૯૦૬ના "જામે જમશેદ" પત્રની ઈંગ્રેજી કોલમમાં એવું વીવેચન કરવામા આવ્યું છે કેઃ—

" The presentation made to Dastur Hoshang Jamasp on Sunday last is to be taken as an expression of the sincere good will and reverent admiration the whole Parsee Community entertains for the learned and pious Dastur of the Deccan. There is much in the character of the illustrious divine to command the esteem and reverence of his flock and of others—a singular blending of great learning genuine benevolence and unaffected piety; and it does no small credit to the intelligence and sense of appreciation of the Parsees

of Bombay that setting aside their personal wrangles and sectional animosities, they should have combined as they did on Sunday last in honouring one who is so greatly deserving of honour at the hands of his own co-religionists and others. Dastur Hoshang is not merely the head priest of the Parsees but a citizen of the Deccan in the widest sense of the term and has deserved at the hands of the Government far greater honours than what has been recently bestowed upon him. We are accordingly anticipating that at no distant date his community and others will have the opportunity of commemorating the venerable Dr. Hoshang Jamasp on a larger scale than they have had an occasion for doing till now."

ત્યાર પછી પુણાની સારવજનીક કોમ તરફનું એક માનપત્ર તા૦ ૧૭ મી સપતેમબર ૧૯૦૬ ને દીને શેઠ ખંડવાનીના બંગલામાં યુરોપ્યન–પારસી–હિંદુ–અને મુસલમાન કોમની બાનુઓ અને ગૃહસ્થોના દબદબા ભરેલા મેલાવડા સનમુખ આપવામાં આવયું હતું–તેમજ પુણાની "બઝમે રૂઝે બેહરામ" તરફનું માનપત્ર તથા બીજા પંચકો તરફથી આવેલા માનપત્રો તા૦ ૧૯ મી.સપતેમબર ૧૯૦૬ ને દીને મરહુમ નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ ચોઠા બારોનેટના પ્રમુખપણા હેઠલ બાનુઓ અને ગૃહસ્થોનો મોહટો મેલાવડો કરી એનાયત કરવામાં આવયાં હતાં–જે સઘળાંનો એ માનવંત દસ્તુરજીએ ઘટતા શબ્દોમા જવાબ આપી પોતાની ઊપકારી લાગણીયો જાહેર કરી હતી.

છેલ્લે એ માનવંત દસ્તુરજી સાહેબની કારકીરદી સાથ સંબંધ ધરાવનારી પરચુટણ બાબદોની હયાં નોધ લઇ એવણુની નમુનેદાર કારકીરદીનો સફો બંધ કરીશું.

૧–ઇ. સ. ૧૮૬૮ મા પુણામાં નસેસાલાર ફંડ સ્થાપવામાં પેતાના મરહુમ વડા ભાઇ સરદાર દસ્તુર નોશેરવાનજી સાથ એવણે મુખ્ય આગેવાની લીધી હતી અને તેના ઇ. સ. ૧૮૮૪ થી તે છેલ્લી ઘડી સુધી એવણુ એક ત્રસ્તી હતા.

૨–તા૦ ૧લી નવેમબર ૧૮૭૪ ને દીને પુણાની તાલુકા લોકલ ફંડ કમીટીના એવણુને સરકારે એક મેમબર ઠેરવ્યા હતા.

૩–ઇ. સ. ૧૮૭૪ થી એવણુ પુણાની મ્યુનીસીપાલીટીના એક મેમબર અને ઇ. સ. ૧૮૭૫ થી તેના પ્રમુખ ઠરયા હતા, જે ઓહ્દાનું ઇ. સ. ૧૮૮૪માં દસ્તુરી ઉપર આવવાથી એવણે રાજીનામુ આપયું હતું.

૪–ઇ. સ. ૧૮૮૭ થી પુણાની "નેટીવ ઇનસ્ટીટયુટ" ના એવણુ પ્રમુખ ઠરયા હતા.

૫–મુંબઈની "જરથોસ્તી દીનની ખોલ કરનારી મંડલી" ના એવણુ સુરૂઆતથી એક મેમબર અને ઇ. સ. ૧૮૮૮ થી તેના "કોરેસપોનડીન્ગ મેમબર" ઠરયા હતા.

૬–ઇ. સ. ૧૮૮૯ માં મુંબઇના ઇન્સપેકતર જનરલ ઓવ પોલીશ મી૦ ઓમાંનીએ પ્રખ્યાત ક્રોફરડ કેશની બાબદમાં પારસી ટોળા માટે અપમાન ભરેલું લખાણુ સરકાર ઉપર કરવાથી તે સામે જાહેરમાં પ્રોટેસ્ત નોંધાવા માટે મુંબઇની પારસી અનજુમનની એક સભા આલબલેસ બાગમાં મલી હતી. એ વખતે દસ્તુરજી ખાસ મુંબઇ પધારી અનજુમનની હજુરમાં એક ઠેરાવ ઘટતા વિવેચન સાથ રજુ કરયો હતો.

૭–જરથોસ્તીઓનું નવું સાલ આફતાબની સાલના કુદરતી વરસ સાથ મેલવીને સુદ રોજ માહનું નવુ પંચાંગ બનાવા માટે મરહુમ શેઠ કેખુશરૂ નવરોજી કાબરાજીની આગેવાની હેઠલ એક કમીટી સ્થાપવામાં આવી હતી તેના પ્રથમથી એવણુ સરનશીન ઠરયા હતા.

૮–તા૦ ૧૭ મી અકતોબર ૧૮૯૭ ને દીને મુંબઇમાં અનજુમનના આતશબેહરામને તખ્તનશીન કરવાની ક્રીયામા એ દસ્તુરજી ખાસ ઇજનથી શરીક થયા હતા જે વખતે આતશબેહરામની કમીટી તરફથી એવણુને એક સીયાલ હેરાડવામાં આવી હતી.

૯–પુણામાં પોતાના મરહુમ ભાઇ સરદાર દસ્તુર નોશેરેવાનજીની યાદગારીમાં સ્થાપેલી "ગરલસ હાઇ સ્કુલ" ના એવણુ એક ત્રસ્તી હતા.

ઊપલાં જન્મ ચરીત્ર ઉપરથી એટલું તો સાબેત થઈ ચુકું છે કે પારસી ધર્મ અને સંસારને લગતી બાબદો–વિદયા એલમને લગતી જીકરો, રાજદ્વારી શેવાઓ અને પુણાના મુખ્ય બનાવો તથા જાહેર હિલચાલો સાથ મરહુમ સરદાર દસ્તુર હોશંગજીનો નીકટ સંબંધ હતો–અને એવી રીતે ૫૫) વરસ સુધી એક આગેવાન શેહરી તરીકે પોતાની જીંદગી ગુજારી અને ૨૪) વરસ સુધી દખણુના વડા દસ્તુરનો માનવંતો દરજજો ભોગવી એ વિદવાન દસ્તુરજી સાહેબ રોજ ૧૩ મો માહ ૮ મો સને ૧૨૭૭ યઝદેજરદી, તા૦ ૨૩મી એપ્રીલ ૧૯૦૮, શાલીવાન શાકે ૧૮૩૦, સવંત ૧૯૬૪ ના ચઇતર વદ ૭) અને ગુરૂવારને દીને સાંજના કલાક ૪) ને અમલે પુણામાં પોતાના "દસ્તુર હોલ" મકાનમાં બેહસ્તનશીન થયા કે જે વખતે એવણુ સાહેબની ઉમર ૭૫) વરસ અને ૧૫) દીવશની હતી. પોતાની અગાઉ થઇ ગએલા દસ્તુરો કરતાં એવણે લાંબી જીંદગી ગુજારી હતી. અને એવણુનો દસ્તુરી અમલ પોતાના મરહુમ પીતા કરતા ૨)વરસ વધુ અને વડા ભાઈ સરદાર દસ્તુર નોશેરવાનજી કરતાં ૧૫) વરસ ઓછો ચાલ્યો હતો. એવણુના ગુજર પામવાથી પારસી આલમે અને મુખ્ય કરી દખણુ અને બીજા પંથકોના જરથોસ્તીઓએ પોતાનો નમુનેદાર ધર્મગુરૂ, વિદવાન મંડલે પોતાનો બાહોશ સોબતી, બ્રીટીષ સરકારે પોતાની વફાદાર રૈયત, દખણુના સરદારોએ પોતાનો માનવંત હમનશીન, પુણાના રહીશોએ પોતાનો આગેવાન શેહરી, અને દસ્તુર જામાસ્પઆશાના કુટુંબે પોતાનું ઝળહલકતું ગોહર ગુમાવ્યું છે. એ દસ્તુરજીના વિચાર આચારો છુટા અને સુધરેલા હોવાથી પોતાના યજમાનોને તકલીદી ફતવાંઓ આપવાથી પરહેઝ રહેતા અને ધર્મ તથા સંસારી બાબદોમાં "દેશ, કાળ અને સ્થીતી" તરફ નીગાહ રાખી દીનના ખાલેશ ફરમાનોને ફીલસુફી નજરથી જોઇ પોતાના વિચારો અને ફતવાઓ જાહેર કરતા હતા. એ ઉપરાંત સ્ત્રી કેળવણીના એવણુ અસલથીજ હિમાયતી હતા જે એવણુની નબીરીઓએ યુનીવરસીટીઓની લીધેલી ઉંચી કેળવણી અને પોતાના મરહુમ ભાઇની યાદગારીમાં પુનામાં સ્થાપેલી "સરદાર દસ્તુર નોશીરવાન ગરલ્સ હાઈ સ્કુલ" ઉપરથી સીદ્ધ થાએ છે. પોતે ઘણુજ મલતાવડા સ્વભાવના હોવાથી આલા તથા અદના ગરીબ અને તવંગર તરફનો એકસરખો ચાહ અને માન પોતા તરફ ખેંચી લેવાને ભાગ્યશાલી થયા હતા. પોતાના અંગત લાભો અને ફાએદાઓ તરફ ન જોતાં પોતાના હમદીનોની બેહતરી કરવામાં અને તેઓને દીનના કામમાં મદદ આપવા માટે હંમેસા તત્પર રહેતા હતા.

"જયારે પારસી કોમને એક અપક્ષપાત અને કાબેલ ઓલમાંની ખાસ જરૂર, જયારે એક રાહબર ઉસ્તાદ અને ધરમગુરૂની રાહબરીની ખાસ જરૂર, ત્યારે તેવેજ વખતે એક એલમ અને અક્કલથી પુર પારસી ધરમગુરૂની કજાનો બનાવ એ કાંઈજ નહી પણ "દુકાળમા અધીક માસ" જેવો બનાવ છે. × × × તેવણુની બુજોરગ ઉમરે કજા થયા છતાં તેમના મરણુ માટે બેશક પારસી કોમ દલગીર થઈ છે. પારસી કોમે એક ખરો ધારમીક ઉસતાદ અને રાહબર દસ્તુર ખોયો છે." ૧

"× × × આપણા ભણેલા દસ્તુરો જેમની સંખ્યા બહુજ નાની છે. તેમના આવા મરણો પારસી કોમમાં બેશક અકાળ ગણાવા જોઇએ. દસ્તુર હોશંગજી આપણા ઈંગ્રેજી ભણેલા દસ્તુરોમાં પેહલા હતા × × × અને મોબેદી ઝનુનથી કેવળ નિરાળા હતા. આ તો જામાસ્પઆશાના ખાનદાનનું એક લક્ષણુજ છે કે હરીફોને પણ મીઠાસથી નરમ કરી દેવા; અને એ ઇલાજ એક શતરૂને જેર

૧ જામે જમશેદ, તા૦ ૨૯–૪–૧૯૦૮.

કરવા માટે એવોતો સુતરો છે કે બીજા કશાં ભયંકાર હથીઆરોની અગત્ય રહેતીજ નથી. ખરા દસ્તુરી દરજાને લાયકનાજ મરહુમ હતા. તેમના ચેહરાની કાંતિ, તેમનો દબદબો અને તેમનું માન એક અસલી પુરાંની દસ્તુરને છાજતા હતા કે જે દસ્તુરો તે જમાનામા વજીરાત ચલાવતા હતા. × × × દસ્તુરો તો મોટાં મનના, ખુલ્લાં દિલના અને નરમાશવાળાજ જોઇએ" ૧

"× × × પારસીઓ પોતાના ધર્મગુરૂ તરફ થંડા દિલના થયા છે તેવા જમાનામાં રોબ અને રેકવાળા, કોમ તેમજ સરકાર તરફથી એકસરખાં માન પામેલા જે જુજ દસ્તુરો રહયા હતા તેમની હાર તુટવાથી દલગીરી ઉપજે છે × × × એવા એક બાર કલમી દસ્તુર આપણી કોમની સાચી ગરૂરી લેખી શકાય. આપણી કોમ આપણા ધર્મગુરૂની બાબદમાં જયારે પડતી પામી છે ત્યારે તેના આવા એક ભાષાશાસ્ત્રી વડા દસ્તુરથી તેના માનમાં વધારો થયો હતો" ૨

એવણના લગન પોતાના પિત્રાઇ કાકા અને પાલક પીતા મરહુમ એરવદ આશાજી નોશેરવાનજી દસ્તુર જામાસ્પઆશાનાની વડી દીકરી હીરાંબાઈ કેડે થયાં હતાં અને એ સદગુણી મોહરદારે પોતાના નેક ખાવીંદને ૬ દીકરાઓની ભેટ કરી હતી. વડા દીકરા એરવદ આશા નીઝામ સલ્તનતમાં તાલુકદારી વીગેરે બીજા ઓધ્ધાઓ ભોગવી હાલ પેનશન ઉપર રીટાયર થયા છે.—બીજા દીકરા એરવદ ફીરોઝ મુંબઇ યુનીવરસીટીની એમ. એ. ની પરીક્ષા પસાર કરી ઇ. સ. ૧૮૮૧ માં પ્રીટીશ નોકરીમાં જોડાઈ ખેડા, પંચમહાલ, થાણા વીગેરે બીજા શહેરોમાં ડેપ્યુતી કલેકતરનો ઓધ્ધો ભોગવી હાલ મુંબઇના બીજા પ્રેસીડનસી માજીસ્ટ્રેટના ઓહ્દા ઉપર છે. દસ્તુર જામાસ્પઆશાના કુટુંબમાં યુનીવરસીટીની ચહડતી પરીક્ષાઓ પસાર કરનાર એવણ બીજા દસ્તુરજાદા છે, ત્રીજા દીકરા એરવદ મેહર પણ બી. એ. ની દીગરી ધરાવી હાલ પુનાની મ્યુનીસીપાલીટીના એકઝીકયુટીવ ઓફીસર છે, ખુશરૂ, બરજોર અને તેહમુરસ્પ નામના બીજા ત્રણ દીકરાઓ નાધલી વયમાં મરણ પામ્યા હતા, પરવરદેગાર દસ્તુર હોશંગજીના અશો રૂહને શાંતી બક્ષો! અને એવણના મરહુમ પિતાએ દખણમાં સ્થાપેલી દસ્તુરી ગાદી બરકરાર રાખો! એવી દુઆ ચાહી એ માનવંત દસ્તુરજીની નમુનેદાર કારકીરદીનો સફો હમો બંધ કરીએ છીએ.

"હુશંગ બીન જામાસ્પ બદમ વદ્અ અઝ જેહાંન શુદેહ".

ઉપલા ફારસી મીસરામાંથી દસ્તુર હોશંગજીના મરણનો યઝદેજરદી સને ૧૨૭૭ "અબજદ" ના કાયદા મુજબ નીકલે છે.

મરહુમ સરદાર દસ્તુર હોશંગજી જામાસ્પજીના મરણબાદ તેવણ સાહેબના સંબધમાં બનેલા અગત્યના બનાવોની નોધો.

આ માનવંત અને વિદવાન દસ્તુરજી સાહેબના મરણની ખબર પુણા, મુંબઇ તથા બીજા શેહરોમાં તાર મારફતે ફેલાવાથી જરથોસ્તીઓમાં બેહદ દીલગીરી ફેલાઈ હતી. એ મરહુમની પાયદસ્તની ક્રીયા પુણા ખાતે તા૰ ૨૪ મી એપ્રીલ ૧૯૦૮ ને દીને સહવારના કલાક ૮) ને અમલે જરથોસ્તીઓના ગંભીર મેલાવડા સનમુખ કરવામાં આવી હતી, અને હાજર રહેલાઓમાનો મોહટો ભાગ એ દસ્તુરજીને છેલ્લુ માન આપવા માટે ઠેઠ "આરામગાહ" સુધી ગયો હતો, અને દસ્તુર હોશંગજી સરીખા છુટા અને સ્વતંત્ર વિચારના એક નમુનેદાર દસ્તુરને હમેશના ગુમાવાથી સરવેના ચેહરા ઉપર ગમગીનીની નીશાનીઓ પ્રગટી નીકલી હતી. બીજે દીવસે યાને તા૰ ૨૫મી એપ્રીલ ૧૯૦૮ ને દીને એ મરહુમ દસ્તુરજીના ઉઠમણાની કીયા પુના તથા દેશાવરના જરથોસ્તીઓની એક દબદબા ભરેલી મીજલસ સનમુખ કરવામાં આવી હતી કે જે વખતે મરહુમ શેઠ શેહરાબજી પતેલની દરેમેહરનો

---

૧ રાસ્ત ગોફતાર, તા૰ ૨૬-૪-૧૯૦૮.
૨ કયસરે હિન્દ, તા૰ ૨૬-૪-૧૯૦૮.

હોલ તથા વરન્ડો અને "દસ્તુર હોલ"નો કમપાઉન્ડ ચીકાર ભરાઈ ગયો હતો. હાજર રહેલાઓમાં નામદાર મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઇ ચોથા બેરોનેટ, શેઠ બેહરામજી જીજીભાઈ, શેઠ રૂસતમજી નાહનાભાઇ બેહરામજી જીજીભાઇ, નવસારીના વડા દસ્તુર કેકોબાદ દારાબજી, નવસારીના કામચલાઉ વડા દસ્તુર ફરામજી કેકોબાદજી, મુંબઈવાલા નાયબ દસ્તુર રૂસતમજી એદલજી સંજાણા, બી. એ., હેદરાબાદવાલા દસ્તુર ખુરશેદજી બેહરામજી જામાસ્પઆશાના, મઉવાલા દસ્તુર ખુરશેદજી જમશેદજી જામાસ્પઆશાના, શેઠ નવરોજી જેહાંગીરજી ગામડયા, હેદરાબાદવાલા શેઠ શાપુરજી એદલજી ચીનાઇ તથા ડોશાભાઇ નોશેરવાનજી ચીનાઇ, શેઠ શાપુરજી બેહરામજી કાતરક તથા જાણીતાં પીટીટ તથા વહાડયા ખાનદાનના નબીરાઓ જણાતા હતા. ક્રીયા શરૂ થાવા અગાઉ મરહુમ શેઠ શોહરાબજી રતનજી પટેલના ધર્મખાતાંના હૈયાત ત્રસ્તી દસ્તુર બેહમનજી જામાસ્પજી સી. આઇ. ઇ. તરફથી નવા દસ્તુરજીની નેમણુક બાબેનો નીચલો ઠેડાવ ખાન બહાદુર ફીરોઝ હોશંગ દસ્તુરે અનજુમન હજુર વાંચી સંભલાવ્યો હતોઃ—

"અનજુમનના સાહેબો—મરહુમ શેઠ શોહરાબજી રતનજી પટેલની પુનાની દરેમેહરના અને ધરમખાતાંઓના મોજુદ ત્રસ્તીઓ આ પ્રસંગે ધણી દીલગીરી સાથ હમારા એક શરીફ ત્રસ્તી અને આ દરેમેહરના વડા દસ્તુરજી સાહેબ દસ્તુર હોશંગજીના દુઃખદાએક મરણની અત્રે નોંધ લઇએ છીએ જે દસ્તુરજી સાહેબે પોતાની હૈયાતીમાં આ દરેમેહર તથા ધરમખાતાંઓની અથાગ મેહનત લઇને સઘલી બ્યવસ્થા ઉત્તમ પ્રકારની કરી હતી અને તેઓ હાલની ઉમદા હાલતમાં આવ્યાં છે. હવે મજકુર દરેમેહરના વહીવટ અને બંદોબસત માટે હમો હૈયાત ત્રસ્તીઓ ત્રસ્ત દીડમાં હમોને મલેલી સતાની રૂએ અનુમતે હમારા હાલના નાયબ દસ્તુર કેકોબાદ આદરબાદ દસતુર નોશેરવાનને મરહુમ દસતુરજી સાહેબ હોશંગજીની જગ્યા ઉપર વડા દસતુર મુકરર કરીએ છીયે. હમોને ઉમેદ છે કે એ નેમણુક આપણી અનજુમનનેબી પસંદ પડશે. મરહુમ દસતુરજી હોશંગજી સાહેબે પોતાની લાંબી જીંદગી પોતાના પવિત્ર ઓધ્ધાને અરપણ કરીને લોકપ્રીયતા સાથ પોતાની ફરજો જે ઉમદા રીતે અદા કીધી હતી તેજ સુબ પગલે ચાલી દસતુર કેકોબાદબી ત્રસ્તીઓ તથા અનજુમનને સંતોષ આપશે એવી હમોને પુરી આશા છે. હમારી ખાતરી છે કે જેવી રીતે મરહુમ દસતુરજીના વખતમાં એ દસ્તુરીની ગાદીનો વહીવટ ચલાવવામાં આવતો હતો તેવીજ રીતે દસ્તુર કેકોબાદબી ચલાવશે, અને અનજુમનની રહેતુંમા તેઓની ખુશનુંદી સાથ કરતા રહેશે, એજ ઉમેદ અને ખાતરીથી હયાત ત્રસ્તીઓએ ઉપલી નેમણુંક કરવાતું દરૂસ્ત ધાર્યું છે.

મરહુમ દસ્તુરજી સાહેબ હોશંગજીના જમાનામાં દસ્તુર કેકોબાદે નાયબ દસ્તુર તરીકે સારો ઇલમ અને મોહટો અનુભવ મેલવયો છે. તેમજ હવે પછી આ દસતુરીની ગાદી ઉપર લાયક દસ્તુરોનો સીલસીલો જારી રાખવા માટે હમો ત્રસ્તીઓએ એવો બંદોબસ્ત કીધો છે કે દસ્તુર કેકોબાદના બેટા ભાઈ નોશેરવાન જેઓ હાલ તાલીમ તરબયત લઈ રહયા છે. તેઓની જરૂરી કેળવણી ખતમ થતાં તેઓને નાયબ દસ્તુર કરવા. એ ગોઠવણબી આપણી અનજુમનને પસંદ પડતી થશે એમ હમો માનીએ છીએ."

ઉપલો ઠેડાવ વંચાઈ રહેવા પછી વડા ત્રસ્તી દસતુર બેહમનજી જામાસપજીએ મરહુમ શેઠ શોહરાબજી રતનજી પટેલના ધરમખાતાં તરફથી એક શીઆલ દસતુર કેકોબાદ આદરબાદને હોરાડી વડા દસતુર તરીકે જાહેર કરયા હતા. ત્યારબાદ ઉઠમણાની ક્રીયા શુરૂ થાઇ જે પુરી થવા પછી મુંબઇના વહાડયાજીના આતશબેહેરામના નાયબ દસતુરજી સાહેબ રૂસતમજી એદલજી સંજાણા, બી. એ., એ અસરકારક શબ્દોમાં મરહુમ દસતુર હોશંગજીની ચહડતી પ્રકારની લીઆકાત તથા બીજા ઉમદા સદગુણોના વખાણ કરી તેવણ સાહેબનું નામ ધુપ નીરંગ અને જાહેર જશનોમાં યાદ કરવાની દરખાસત રજુ કરી જેને મુંબઇવાલા શેઠ શાપુરજી બેહરામજી કાતરકે લાગણી ભરયા બોલોમાં ટેકો આપીઓ હતો. ત્યાર પછી નામદાર મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઈ ચોથા બેરોનેટ સાહેબે દરખા-

સત કરી કે એ માનવંત દસતુરજી સાહેબની યાદગારી આપણુ વચ્ચે જાલવી રાખવાના હેતુથી એક ફંડ જલદીથી ઉભુ કરી તેનો જલદીથી ફડચો કરવો જેને સમસત અનજુમને ટેકો આપ્યો હતો. એ વખતે નામદાર સર જમશેદજી ઉપર દેશાવરોની અનજુમન તરફથી મરહુમ દસતુરજી હોસંગજીના મરણ માટે દીલગીરી દરશાવનારા અને દસતુર કેકોબાદને વડા દસતુર મુકરર કરવા બાબેના સંખ્યાબંધ તેલીગરામો આવ્યા હતા. પુણાવાલા શેઠ ખરશેદજી ધનજીશાહ અંકલેશરીઆએ પુણાની અનજુમન તરફનો એક પત્ર વાંચી દસતુર કેકોબાદ આદરબાદરને દખણના વડા દસતુર તરીકેની પુણાની અનજુમન તરફથી એક સીઆલ હોરાડી હતી, બધી મલીને દસતુર કેકોબાદને દખણના વડા દસતુર ઠડવાની મુબારકબાદીમાં નીચે મુજબ ૭૫) સીઆલો હોરાડવામાં આવી હતી:-

૧ મરહુમ શેઠ શોહરાબજી રતનજી પટેલના ધરમખાતાના ત્રસ્તીઓ તરફથી
૨ પુનાની અનજુમન તરફથી
૩ સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટ તરફથી (મુંબઇ)
૪ શેઠ બહમનજી દીનશાહ પીટીટ તરફથી (મુંબઇ)
૫ બાઈ હમાબાઈ ફરામજી પીટીટ તરફથી (મુંબઈ)
૬ શેઠ રૂસતમજી બેહરામજી જીજીભાઇ તરફથી (મુંબઇ)
૭ શેઠ શાપુરજી બેહરામજી કાતરક તરફથી (મુંબઇ)
૮ શેઠ ડોશાભાઇ નશરવાનજી ચીનાઈ તરફથી (દખણ હેદરાબાદ)
૯ શેઠ શાપુરજી એદલજી ચીનાઇ તરફથી (દખણ હેદરાબાદ)
૧૦ શેઠ રૂસતમજી ધનજીભાઈ મેહતા સી. આઈ. ઈ. તરફથી (કલકતા)
૧૧ બદનેરાની અનજુમન તરફથી
૧૨ આકોલાની અનજુમન તરફથી
૧૩ નાગપુર કામતીની અનજુમન તરફથી
૧૪ અજમેરની અનજુમન તરફથી
૧૫ જાલના તથા ઔરંગાબાદની અનજુમન તરફથી
૧૬ ખંડવાની અનજુમન તરફથી
૧૭ મઉની અનજુમન તરફથી
૧૮ ઇંડોરની અનજુમન તરફથી
૧૯ નીમચની અનજુમન તરફથી
૨૦ નશીરાબાદની અનજુમન તરફથી
૨૧ રતલામની અનજુમન તરફથી
૨૨ સતારાની અનજુમન તરફથી
૨૩ મહાબલેશ્વર તથા પંચગણીની અનજુમન તરફથી
૨૪ ભુશાવળની અનજુમન તરફથી
૨૫ બેલગામની અનજુમન તરફથી
૨૬ ધુલ્યાની અનજુમન તરફથી
૨૭ દેવલાલીની અનજુમન તરફથી
૨૮ ઇગતપુરાની અનજુમન તરફથી
૨૯ લખનોરની અનજુમન તરફથી
૩૦ જબલપુરની અનજુમન તરફથી
૩૧ જહાનસીની અનજુમન તરફથી
૩૨ માઇસોરની અનજુમન તરફથી

૩૩ કલકતાની શેઠ ધનજીભાઇ બેહરામજી મેહતાની દરેમેહર તરફથી
૩૪ દસ્તુર કેખુશરૂ જામાસ્પજી જામાસ્પઆશાના તરફથી (મુંબઇ)
૩૫ દસ્તુર જમશેદજી રૂસતમજી જામાસ્પઆશાના તરફથી (મઉ)
૩૬ દસ્તુર દોરાબજી રૂસતમજી સંજાણા તરફથી (કલ્યાણી)
૩૭ દસ્તુર દારાબજી હોરમજી મેહરજીરાણા તરફથી (લાનોલી)
૩૮ એરવદ રૂસતમજી મીનોચેહરજી દસ્તુર જામાસ્પઆશાના તરફથી
૩૯ એરવદ દારાબજી બહમનજી મીનોચેહરહોમજી તરફથી (પુણા)
૪૦ મરહુમ શેઠ શોહરાબજી રતનજી પટેલની દરેમેહરના મોબદો તરફથી
૪૧ એરવદ મનચેરજી હોરમજી મસાણી તરફથી (પુણા)
૪૨ મરહુમ એરવદ કાવશજી બરજોરજી મસાણીના દીકરાઓ તરફથી (નવસારી)
૪૩ એરવદ રૂસતમજી કાવશજી કતીલા તરફથી (સતારા)
૪૪ એરવદ રૂસતમજી શાપુરજી ધાભર તરફથી (સોલાપુર)
૪૫ એરવદ કાવશજી ખરશેદજી કતીલા તરફથી (ધુલ્યા)
૪૬ મરહુમ એરવદ એદલજી નવરોજી દસ્તુર જામાસપઆશાના દીકરાઓ તરફથી
૪૭ શેઠ એરચશાહ ધનજીશાહ અકલેસરીયા તરફથી (પુણા)
૪૮ મરહુમ સેઠ એદલજી જીવાજી અકલેસરીયા તરફથી (પુણા)
૪૯ શેઠ પેસતનજી બેહમનજી મેસમેન તરફથી (પુણા)
૫૦ શેઠ દોરાબજી શોહરાબજી અકલેસરીયા તરફથી (પુણા)
૫૧ શેઠ નશરવાનજી શોહરાબજી અકલેસરીયા તરફથી (પુણા)
૫૨ શેઠ ટેહમુલજી શોહરાબજી અકલેસરીયા તરફથી (પુણા)
૫૩ શેઠ મેહરવાનજી મનચેરજી મુડવેવાલા તરફથી (પુણા)
૫૪ શેઠ મેહરવાનજી માણેકજી કનત્રાકતર તરફથી (પુણા)
૫૫ ડાકતર શોહરાબજી હોરમજી મોદી તરફથી (પુણા)
૫૬ શેઠ બેહરામજી બેજનજી સરાફ તરફથી (પુણા)
૫૭ શેઠ નાહનાભાઇ લેહરીભાઇ તરફથી (પુણા)
૫૮ શેઠ કાવશજી બેહરામજી મરચન્ત તરફથી (પુણા)
૫૯ શેઠ એદલજી આદરજી મેહતા તરફથી (પુણા)
૬૦ શેઠ હોરમજી જમશેદજી ભરૂચા તરફથી (પુણા)
૬૧ શેઠ બેહરામજી પીરોજશાહ ભરૂચા તરફથી (પુણા)
૬૨ મરહુમ શેઠ કાવશજી બેજનજી લીચમોરના વારેસો તરફથી (પુણા)
૬૩ મરહુમ શેઠ શોહરાબજી જાંહાંગીરજી ચીનાઈના વારેસો તરફથી (પુણા)
૬૪ શેઠ રતનજી મનચેરજી સતારાવાલા તરફથી (પુણા)
૬૫ શેઠ જમશેદજી હીરજીભાઇ દોતીવાલા તરફથી (પુણા)
૬૬ પુનાની "બઝમે રૂએ બેહરામ" તરફથી
૬૭ નવસારીના વડા દસતુરજી સાહેબ કેકોબાદજી દારાબજી તરફથી
૬૮ નવસારીની અનજુમન તરફથી
૬૯ મરહુમ શેઠ ધનજીશાહ જમશેદજી અકલેસરીયા તરફથી (પુણા)
૭૦ મજકુર શેઠના વારેસો તરફથી (પુણા)
૭૧ શેઠ જમશેદજી કાપડયા તરફથી (ધુલીઆ)
૭૨ શેઠ જમસેદજી કોલાબેવાલા તરફથી (ધુલીઆ)

૭૩ શેઠ બરજોરજી ફેરાંવાલા તરફથી (ધુલીઆ)
૭૪ શેઠ બરજોરજી મોદી તરફથી (ધુલીઆ)
૭૫ શેઠ નરીમાન દાદાભાઇ તરફથી (ધુલીઆ)

સીઆલો હોરાડવાનું કામ પુરૂ થવા પછી નવા વડા દસ્તુરજીએ હાજર રહેલા સાહેબોનો તેમના કુટુંબ તરફ આવી રીતનો ચાહ દેખાડવા માટે અને તેમની વડા દસતુરના ઓધા ઉપર નેમણુક કરવા માટે લાગણી ભરીયા શબ્દોમાં ઉપકાર માની પોતાના પવિત્ર ઓધ્ધાની ફરજો બજાવવામાં પરવરદેગાર તેમને દસતગીરી કરે એવી દુઆ ચાહી હતી. એ પછી મરહુમ દસતુરજી હોશંગજીના પુણને માટે મરહુમની પુંજીમાંથી તથા તેવણના વારસો, ભત્રીજાઓ તથા બીજા ખેશીઓ અને મીત્રો તરફથી કુલ્લે રૂ. ૪૧૫૧) ભરાયલા જાહેર કરયા હતા અને તેનો ફડચો હવે પછી કરવાનુ ઠેડવ્યું હતું.

દસતુર કેકોબાદ પહેલા વરગના સરદાર નેમાયા—દખણના પારસીઓના વડા ધરમગુરૂ દસતુર કેકોબાદ આદરબાદને દખણના પેહલા વરગના સરદાર તા૦ ૧૯મી જુલાઇએ નામદાર સરકારે નેમ્યા હતા. પોતાના અતી લોકપ્રીય વડા દસતુરને મળેલાં આ માનથી પુણાના તમામ પારસીઓમાં મોટી ખુશાલી ફેલાઈ છે. દસતુર કેકોબાદ પુણા મયુનીસીપાલીટીના ઉપપ્રમુખ અને પુણાની ગરલસ હાઇ સ્કુલના પ્રમુખ છે.

દેશાવરે ખાતે થએલાં ઉઠમણાનો અહેવાલ.

મુંબઈ મધે એ દસતુરજીના ઉઠમણાની ક્રીયા અનજુમનના આતશબેહરામમાં કરવામાં આવી હતી જે વખતે અથોરનાનો તથા બેહેદીનોની સારી સંખ્યા હાજર થઈ હતી.

નવસારીમાં ઉઠમણાની ક્રીયા વડી દરેહમેહેરમાં થઈ હતી જેમાં નવસારીના અકાબરો દેશાઈ દસતુરોએ ભાગ લઈ એ મરહુમ દસતુરજીનું નામ નવસારીમાં થતી ધુપ નીરંગની ક્રીયા તથા જાહેર જશનોમાં લેવાનો ઠેડાવ કરયો હતો.

ઉડવાડામાં ઉઠમણાની ક્રીયા ત્યાના વડા દસતુરજી સાહેબ ખુરશેદજી મીનોચેહેરજીની આગેવાની હેઠલ થઈ હતી.

સુરતવાલા સરદાર દાવર કેખુશરૂ એદલજી મોદી બી. એ. એ દસતુરજીનું ઉઠમણુ મરહુમ શેઠ દાદાભાઇ નોશરવાનજી મોદીજીના આતશબેહરામમાં પોતાની આગેવાની હેઠલ કરાવ્યું હતું. મરહુમ સરદાર દસતુર હોશંગજી કેટલા આલેમ અને ફાઝેલ હોવા સાથ સરકારમાં તેમજ જાત અને પ્રજાતમાં કેવો માન મરતબો ભોગવતા હતા તે ઉપર દાવર સાહેબ તથા ખાન બહાદુર ડાકતર ડોશાભાઇ પેશતનજી તથા બીજા સાહેબોએ ઘટતુ વીવેચન કરી મરહુમના કુટુંબ ઉપર દીલાસાપત્ર મોકલવાનો ઠેડાવ કરયો હતો. ત્યારબાદ અથોરનાનો તથા ગરીબોમાં રૂપા નાણું વેહેંચી મીજલસ બરખાસત થઈ હતી.

ભુશાવલની અનજુમનના સેક્રેટરી શેઠ હોરમજી નશરવાનજી માદનને દસતુરજીના દુઃખદાયક મરણના સમાચાર તાર મારફતે મલવાથી ત્યાની અનજુમનમાં દીલગીરી ફેલાઈ હતી અને તેઓની જગાએ દસતુર કેકોબાદ આદરબાદને પોતાના વડા દસતુર તરીકે કબુલ રાખવાનો ઠેડાવ નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ ચોથા બારોનેટ સાહેબને તાર મારફતે જણાવીયો હતો. મરહુમના ઉઠમણાની ક્રીયા ભુશાવલની અનજુમન તરફથી કરવામાં આવી હતી અને તેમના વડા ભાઈ દસ્તુર બેહમનજી તથા કુંટુંબ ઉપર તાર મોકલી પોતાની દીલગીરી જાહેર કરી હતી.

અજમેરના જરથોસ્તીઓએ એ માનવંત દસ્તુરજીના મરણથી ઉપજેલી દીલગીરી તાર મારફતે નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈને જાહેર કરી નવા દસ્તુરજી માટે એક સીઆલ મોકલી આપી

હતી. તેમજ ઉઠમણાની ક્રીયામાં અજમેર, નસીરાબાદ તથા આસપાસના ગામના જરથોસ્તીઓએ ભાગ લીધો હતો. અને બોલાયું હતું કે:—"એ માહારૂખીના મૃત્યુકથી × × જરથોસ્તી કોમને મોટી ખોટ ગઈ છે."

કલકતાવાલા શેઠ રૂસતમજી ધનજીભાઇ મેહતા સી. આઇ. ઇ. એ ઉઠમણાની ક્રીયા પુરી થવા પછી જણાવ્યું કે "દસ્તુરજી સાહેબ હોશંગજીના ગુજરવાથી આપણી કલકતાની અનજુમન બેહદ દીલગીર થઇ છે અને આવા કાબેલ અને પરહેઝગાર દસ્તુરજીનું ગુજર પામવુ તે ગોયા પારસી કોમની એક નહી પુરી શકાએ એવી ખોટ છે. એવણ સાહેબ માહરી દરેમેહરના વડા દસ્તુર હતા અને હવે પછી માહરી દરેમેહરમાં ક્રીયા કામો કરાવનારા સર્વે સાહેબોના વડા દસ્તુર તરીકે દસ્તુર કેકોબાદ આદરબાદને ઠેઠવ્યા છે." એ પછી શેઠ કેખશરૂ કાવશજી ગોરાએ દરખાસ્ત કીધી કે દસ્તુર કેકોબાદ આદરબાદને આપણી દરેમેહરને તાબેની અનજુમનના વડા દસ્તુર ઠેઠવ્યા તેની મુબારકબાદીનો એક તાર તેવણ ઉપર રવાના કરવો. એ દરખાસ્ત ભેગી મલેલી અનજુમને પુર ગંભીરતાથી પસાર કરી હતી.

નાગપુર તથા કામતીની અનજુમનના માન પામેલા વડા દસ્તુર હોશંગજી જામાસ્પજીના મરણના સમાચાર તાર મારફતે ફરી વળતા સામાન્ય દીલગીરી ફેલાઇ હતી, અને દસ્તુર કેકોબાદને તેમની જગાએ પોતાના વડા દસ્તુર નેમવા માટેનો તારનો સંદેસો સેક્રેતરી ડાકતર નવરોજી મનચેરજી લાકડાવાલાએ અનજુમન તરફથી સર જમશેદજી જીજીભાઈ ઉપર રવાના કર્યો હતો. તેમજ મરહુમ દસ્તુરજીના માનમાં ત્યાની બાઇ હીરાંબાઇ નશરવાનજી મુલ્લાંની દરેમેહરમાં ઉઠમણાની ક્રીયા થઇ હતી જે ખલાસ થાવા પછી નાગપુરના જાણીતા વેપારી શેઠ ફરામજી પેસ્તનજી દલાલે નીચલો ઠેઠાવ રજુ કર્યો હતો:—"શ્રી નાગપુર તથા કામતીના આપણા વડા દસ્તુરજી સરદાર હોશંગજી જામાસ્પજી સી. આઈ. ઇ.ના દુઃખદાએક મરણ માટે અત્રેની અનજુમન પોતાની બેહદ દીલગીરી જાહેર કરે છે અને મરહુમના કુંટુંબીઓ ઉપર દીલાસા પત્ર લખવાને સેક્રેતરી સાહેબ ડાકતર નવરોજી મનચેરજી લાકડાવાલાને અરજ કરે છે." ઉપલી દરખાસ્તને પ્રેસોના માલેક શેઠ બેહરામજી પેસ્તનજી આઇબારાએ ટેકે આપવાથી અનજુમને પસાર કરી હતી. બીજો ઠેઠાવ અત્રેની સીંગર કુપનીના મેનેજર દસ્તુર અરદેશર ખુરશેદજી દસ્તુર જામાસ્પઆશાનાએ નીચે મુજબ રજુ કર્યો હતો:—"મરહુમ માનવંત દસ્તુરજી ડાકતર હોશંગજી જામાસ્પજી સી. આઈ. ઇ. ના ગુજર પામવાથી તેવણની જગા ઉપર તેવણના જાએનશીન દસ્તુર કેકોબાદ આદરબાદને શ્રી નાગપુર તથા કામતીની અનજુમન પોતાના વડા દસ્તુર તરીકે કબુલ રાખે છે." એ દરખાસ્તને અત્રેની એમપ્રેસ મીલના ખજાનચી શેઠ પાહલનજી હોરમજી મસાણીએ ટેકો આપવાથી એક મતે પસાર થાઇ હતી. ત્યાર પછી મરહુમ દસ્તુરજીના પુણને માટે મરહુમના ખેરખાહો તરફથી ધરમખાતાઓમાં સારી રકમો ભરાઇ હતી.

હેદરાબાદ તથા સીકનદરાબાદના જરથોસ્તીઓમાં મરહુમ દસ્તુરજીના મરણથી દીલગીરીની લાગણીઓ પ્રગટી નીકલી હતી. મરહુમ દસ્તુરજીનું બચપણ હેદરાબાદમાંજ શરૂ થયુ હતું એટલુંજ નહી પણ તેવણની કેળવણી તથા ભવીષ્યની ઝહલકતી કારકીરદીનો પાયો પણ એજ મુલકમાં નખાવાથી એ મરહુમના સંબંધમાં આવેલા જાત તથા પ્રજાતના હૈયાત ગૃહસ્થો, મુસલમાન મોલવીઓ અને હિંદુ પંડીતો એ માનવંત દસ્તુરજીની કાબેલ્યત અને જુદી જુદી ભાષાઓના સંગીન અભ્યાસની તારીફ કરી પોતાની બેહદ દીલગીરી જાહેર કરતા હતા. એ મરહુમના ઉઠમણાની ક્રીયા મરહુમ શેઠો વીકાજી તથા પેસ્તનજી મેહરજી તારાપોરવાલાની દરેમેહરમાં કરવામાં આવી હતી જેમાં યજમાનોએ હાજરી આપી મરહુમ તરફ પોતાની ખરી ફરજ બજાવી હતી અને દસ્તુર કેકોબાદ આદરબાદની વડા દસ્તુર તરીકેની નેમણુકને આવકારદાએક ગણી હતી.

મઉમાં મરહુમ દસ્તુરજીના ગુજર પામવાની ખબર મલતાંજ ત્યાના જરથોસ્તીઓમાં ભારે દીલગીરી ફેલાઈ હતી અને તે સબબને લીધે બુઝોરગ દસ્તુરજી સાહેબ ખુરશેદજી જમશેદજી તુરત પુણે જવા ઉપડી ગયા હતા. મરહુમના ઉઠમણાની ક્રીયા અનજુમન તરફથી કરાવામા આવી હતી અને સરનશીન શેઠ જમશેદજી હોરમજી ભરૂચાએ અનજુમનની સમતીથી નીચે મુજબનો એક તાર મર-

હુમ દસ્તુરજીના વડા ભાઇ દસ્તુર એહમનજી ઉપર મોકલી આપ્યો હતો. "મઉની અનજુમન, દસ્તુર હોશંગજીના મરણથી ભારે દીલગીરી બતાવે છે અને તેઓની દીલસોજ લાગણી તેવણુના કુટુંબ તરફ બતાવી તેઓના દુઃખ અને દીલગીરીમાં ભાગ લે છે." બીજો તાર નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ ઉપર મોકલી અરજ કરી હતી કે "દસ્તુર કેકોબાદ કે જેવણુને વડા દસ્તુર તરીકે નેમયા છે તેમને અત્રેની સમસ્ત અનજુમન દીલોજાનથી મુબારકબાદી ઇચ્છે છે તેવણુને એ સંદેસો પહોચાંડવો." ઉઠમણાની ક્રીયા પુરી થવા પછી શેઠ દાદાભાઇ પેસ્તનજી ભોટે મરહુમ દસ્તુરજીના ગુણો અને વિદ્વતાની તારીફ કરતાં જણાવ્યું જે ઇ. સ. ૧૮૫૯માં દસ્તુરજી હોશંગજી આપણી અનજુમનના દસ્તુર તરીકે પહેલવહેલા મઉ આવી વસ્યા તે વખતે કેળવણીખાતુ સરીખુ કંઇજ ન હતું અને એવણુ સાહેબનીજ ભારે મેહનત અને અથાગ કાળજીથી "મઉ ઝોરોએસ્ત્રીઅન હાઈસ્કુલ" સરીખુ ઉપયોગી ખાતુ હસ્તીમાં આવ્યું હતું અને જરથોસ્તીઓના લાભને માટે ઘણુ ઘણુ કરી બતાવ્યું હતું જેની યાદ આપણુ જરથોસ્તીઓ હજી સુધી યાદ કરતા રહયા છીયે. એવણુ સાહેબે આપણા ઉપર કીધેલા ઉપકારોના બદલામાં એવણુની યાદગારી આપણુ વચ્ચે જળવાઇ રહે એવા હેતુથી કંઇ ફંડ કરવુ જોઇએ. તેમજ દસતુર કેકોબાદને આપણા વડા ધર્મગુરૂ તરીકે સવીકારી મરહુમ દસતુરજીના નામની યાદ જાહેર જશનોમા કરવી જોઇએ. ઉપલી દરખાસતને શેઠ જમશેદજી હોરમજી ભરૂચાએ ટેકો આપવાથી એક મતે પસાર થાઇ હતી. બીજી દરખાસત શેઠ જમશેદજીએ એવી કરી કેઃ—"દસતુર હોશંગજીની યાદગારી કાએમ રાખવાના હેતુથી અનજુમનમાં એક લીસ્ત ફેરતું કરવું અને તેના નાણા જે કાંઈ એકઠાં થાએ તેમાંથી દર સાલ સકુલના છોકરાઓને ઇનામ આપવા અને તેનુ નામ "દસતુર હોશંગ પ્રાઇઝ ફંડ" આપવું; એ દરખાસત પણુ અનજુમને બહાલ રાખી હતી. ત્રીજી દરખાસત ખાન બહાદુર શેઠ રતનજી એજનજી પારખે નીચે મુજબ કરી હતીઃ—"દસતુર કેકોબાદને વડા દસતુરનો માનવંતો ઓધ્ધો મલ્યો છે તેની ખુશાલીમાં આપણી અનજુમન તરફથી એક સીઆલ અરપણ કરવી" એ દરખાસતને શેઠ કુવરજી કાવશજી ભરૂચાએ ટેકો આપતાં સુચવ્યુ કે આ કારણુ માટે અનજુમનમાં એક લીસટ ફેરતું કરવું. બાદ મીજલસ બરખાસત થઈ હતી.

વિદ્વાન મંડલોમાં પસાર થયલા ઠેડાવો.

તા૦ ૩ જી મેએ ૧૯૦૮ને દીને પુનાની "સટુડંટસ દીબેતીંગ સોસાયટીના" સભાસદો અસાધારણ મોહટી સંખ્યામાં દસતુરજી હોશંગજીના મરણની દીલગીરી જાહેર કરવા તથા તેવણુના કુટુંબ તરફ ઘટતી દીલસોજી દેખાડવા ભેગા મલ્યા હતા. ડાકતર શોહરાબજી હોરમજી મોદી પ્રમુખસથાને બીરાજ્યા હતા. પ્રમુખે ભાશાણ કરતા જણાવ્યું કે મરહુમ દસતુરજી આપણી સોસાયટી અને તેના કામકાજો તરફ બેહદ દીલસોજી ધરાવતા હતા. જ્યારે આપણી કોમને દસતુરજી હોશંગજી સરીખા કેળવાએલા ધર્મગુરૂઓની વધુ જરૂર છે ત્યારે એવણુનું મરણ કવખતનું લેખાવું જોઇએ. એવણુ સાહેબ "બઝમે રૂઝે બેહરામ" તરફથી જે કીમતી ભાષાણો આપીઆ હતા તે ઘણાજ ગોખી રાખવા અને ધડો લેવા જોગ હતાં વીગેરે બીજી બાબદો ઉપર ઘટતુ વિવેચન કરી મરહુમના અશો રૂહને શાંતી પ્રચ્છી હતી. સોસાયટીના સેક્રેટરી શેઠ મનચેરશાહ એ૦ પાલખીવાલાએ દસતુરજીના આએ મંડલી સાથના ધાડા સંબંધ તથા તેવણુના ઓહલા ગ્નાનની તારીફ કરતાં નીચેમુજબની દરખાસત મુકી હતીઃ-

"પુણાની સટુડંટસ ડીબેટીંગ સોસાયટીના સભાસદો શમસુલ ઓલ્મા સરદાર ખાનબહાદુર ડાક્ટર દસતુર હોશંગ જામાસપ સી. આઈ. ઈ. ના મરણની નોંધ ઘણી દીલગીરી સાથ લીએછે." ઉપલી દરખાસતને ટેકો આપતા શેઠ જેહાંગીર દોરાબજી અકલેસરીયાએ જણાવ્યું કે એ દસતુરજીના મરણુથી દખણુમાં એક રોશની અસત પામી છે. એવણુની ફેરેસતાઇ ખસલત, હાતમદીલ અને ખંત વીશે ઇસારો કરી જણાવ્યું જે દસતુરજીના મરણુથી કંઇ એક કુટુંબનેજ નહી અથવા એક ચોકકસ કોમનેજ નહી પણ આખા દેશને ખોટ ગઈ છે. ત્યાર પછી મરહુમના ખેશ કુંટુંબીઓ તરફ દીલસોજી દેખાડી ઉપલી દરખાસત પસાર કરવાની અરજ હતી. ત્યારબાદ એ દરખાસત એકમતે પસાર થઈ હતી. શેઠ ફરેદુનજી ભતીવાલાએ બીજી દરખાસ્ત નીચે મુજબ મુકી હતીઃ—

"સોસાયટીના મેમબરો દસ્તુરજી બેહમનજી ઉપર દીલાસાપત્ર મોકલી આપવા માટે આજે સભાના પ્રમુખને સત્તા આપેછે". પોતાની દરખાસ્તના ટેકામાં મરહુમ દસ્તુરજીની જાહેર કારકીરદી ઉપર તેવણે વિવેચન કરયું હતું. ઉપલી દરખાસ્તને શેઠ જમશેદજી કાવસજી મરચંટે ટેકો આપ્યો હતો અને શેઠ ફ્રામરોજ સંતોકે મરહુમ દસતુરજીના ફીલસુફી ગ્યાનની સ્તુતી કરી હતી. ત્યારબાદ પ્રમુખનો ઉપકારમાની સભા ગંભીર ચુપકીદી વચ્ચે વીસરજન થઈ હતી.

મરહુમ દસ્તુર હોસંગજીના મરણ માટે ખેદ દેખાડી તેમના કુંટુંબીઓ ઉપર દીલાસાપત્ર મોકલવા માટે "જરથોસ્તી ફ્સલ સાલ મંડલી"ની એક ખાસ સભા તા૦ ૨૮ મી મે ૧૯૦૮ ને દીને સાંજે બાઈ ભીખાઇજી બંગાલી કન્યાશાળાના દીવાનખાનામાં મલી હતી. વિદવાન શેઠ ખુરશેદજી રૂસતમજી કામાજી પ્રમુખસ્થાને બીરાજ્યા હતા. સરૂઆતમાં શેઠ કામાજીએ મરહુમ દસતુર હોશંગજી વીશે કેટલુંક વીવેચન કરવા પછી મીસ શીરીન માણેકજી ખરશેદજીએ મરહુમ દસતુરજીના મરણની નોંધ ધણી દીલગીરી સાથ લેવાનો તથા તે ઠેડાવની નકલો મરહુમના વડા ભાઈ તથા બીજાઓ ઉપર મોકલી આપવાની દરખાસ્ત કરી હતી જેને એરવડ શેહરયારજી દાદાભાઈ ભરૂચાએ ટેકો આપવાથી તે એક મતે પસાર થઇ હતી. ત્યારપછી દસતુર કેકોબાદ આદરબાદને નવા દસતુર ઠરવા માટે મુબારકબાદીનો ઠેડાવ પસાર કરી સભા બરખાસ્ત થઇ હતી.

મરહુમ દસતુર હોશંગજીની યાદમાં "દસતુર હોશંગ મેમોરીયલ વોલ્યુમ" નામનું એક પુસ્તક તા૦ ૨૩મી એપ્રીલ ૧૯૦૯ યાને મરહુમ દસતુરજીની વરસીને દીને બહાર પાડવા માટે મુંબઈની ગાથા શોસાયટીના મેમબરો શેઠ ખરશેદજી રૂસતમજી કામાજી, શેઠ બેહરામગોર તેહમુરસ્પ અંકલેસરીયા, શેઠ અરદેશર ખરશેદજી વેસાવેવાલા, મીસ બીખાઇજી અરદેશર એનજી-નીયર, શેઠ ધનજીશાહ મેહરજીભાઇ માદન અને શેઠ ખુદાબક્ષ એદલજી પુનેગરે તા૦ ૧૩ મી જુન ૧૯૦૮ ને દીને મલેલી સભામાં ઠેડાવ કીધો છે અને યુરોપ્યન આલમાઓને પણ પોતાના વિષ્યો લખી મોકલવાને અલતેમાસ કરી છે.

નામદાર શેહેનશાહ એડવર્ડની સાલગરેહની ખુશાલીમાં પુનાના કાઉનસીલ હોલમાં દખણના સરદારોની એક દરબાર તા૦ ૨૯મી જુન ૧૯૦૮ ને દીને ભરવામાં આવી હતી. જે વખતે સરદારોના એજંટ મી૦ કીનકેડે પોતાના ભાશાણમાં દસતુરજી સાહેબ હોશંગજી વીશે નીચે મુજબનો ઇસારો કર્યો હતો. "તા૦ ૨૩મી એપ્રીલ ૧૯૦૮ ને દીવસે દખણના પારસીઓના વડા દસતુર સરદાર ડાકટર હોશંગ જામાસ્પનું દીલગીરી ભરયું મરણ નીપજ્યું હતું, તેવણ પોતાના જમાનાના એક ઘણા કાબેલ ભાશાશાસ્ત્રી હતા. હિન્દના બળવાવેળા તેવણે પોતાના ભાષાઓના ગ્યાનથી હિન્દી સરકારની ઘણી સરસ સેવા બજાવી હતી. આસત્રીઆના નામદાર શેહેનશાહે તેવણના શાહીલની સેવાઓની પીછાણમાં તેમણે "ડોકતર ઓવ ફીલોસોફી"ની પદવી આપી હતી તથા નામદાર સરકારે તેવણને સી. આઇ. ઈ. ના માનથી નવાજ્યા હતા."

પુણાની "બઝમે રૂઝે બેહરામ" જેના મરહુમ સરદાર દશતુર હોશંગજી એક આગેવાન સ્થાપક હતા તેણે પોતાના માનવંત દીલસોઝ અને ઉમંગી સરનશીનના મરણ માટે ખેદ દેખાડી એક દીલાસાપત્ર તા૦ ૧૨ મી જુલાઈ ૧૯૦૮ ને દીને પોતે ઠેડવેલાં ડેપ્યુટેશન મારફતે મરહુમ દસતુરજીના કુટુંબીઓને પહોંચાડયો હતો.

એ વતરોગે હુબલી વગેરેના બીજા ગામોમાં મરહુમ દસતુરજીના મરણ માટે દલગીરી બતાવ-નારા ઠરાવો પસાર કરી મરહુમના કુટુંબ ઉપર દીલાસાપત્રો મોકલવામાં આવ્યાં હતાં.

પુણા મધે બધી ગ્યાતનાં લોકોની એક જાહેર સભા બોલાવાનો ઠેડાવ કરવાને તા૦ ૩ જી આગસ્ટ ૧૯૦૮ ને દીને શરૂઆતની સભા સરવે ગ્યાતનાં આગેવાંનોની મલી હતી, જેના પરમુખ તરીકે નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ પાંચમાં બેરોનેટ બીરાજ્યા હતા—જ્યાં સઘલી ગ્યાતનાં લોકોની એક જાહેર સભા મરહુમ દસતુરજીની યાદગારી માટે બોલાવાનો ઠેડાવ થયો હતો.

સરવે કોમોની એક જાહેર સભા પુના ખાતે તા૦ ૨૨ મી આગસટે સાંજે ૭ વાગતે આનરેબલ મી૦ મયુર મેકેનઝીનાં સરનશીનપણાં હેઠળ કાઉનસીલ હોલમાં મળી હતી, જયારે શેઠ બેહેરામજી જીજીભાઇની દરખાસત અને ડાક્ટર દાથસના ટેકા સહીત મી૦ મયુર મેકેનઝીને સરનશીન ચુંટી કાઢયા હતા. સરનશીને પોતાનું ભાશણ શરૂ કીધા આગમજ નામદાર ગવરનર સાહેબ તરફનું દલગીરી બતાવનારૂં પત્ર વાંચી સંભળાવયું હતું, જેમાં સભાના આ કામ માટે તેમણે સંપુરણ દીલસોજી બતાવી હતી. નામદાર સર જમશેદજી પણ એક ઘણાંજ નજદીકનાં સગાંની બીમારીને લીધે આવી શકયા ન હતા.

બીજો ઠરાવ ઓનરેબલ મી૦ સેલબીએ રજુ કરયો હતો, તેને ઓનરેબલ ડાકટર ભંડારકરે ટેકો આપયો હતો, તે નીચે મુજબ હતો. "દસતુરજી સાહેબનાં મરણ માટે સઘળી કોમોની આ સભા પોતાને ઉપજેલી ઘણીજ દલગીરીની ખાસ નોંધ લે છે, અને મરનાર દસતુરજીનાં મરણથી આપણા દેશે એક ઓરીયેંટલ સકોલર અને કીમતી શેહેરી ખોહયો છે તેની પણ ખાસ નોંધ લે છે.

ત્રીજો ઠરાવ મી૦ એન. ડી. ખંડાલેવાળાએ રજુ કીધો, અને તેને સરદાર કુપુસવામી મુદલયરે ટેકો આપયો હતો, 'કે ઉપલા ઠરાવની એક નકલ મરનાર દસતુરજી સાહેબના કુટુંબ ઉપર મોકલી આપવી.'

ત્યાર પછી પુનાના કાજી સાહેબના એક બેટાએ દસતુરજી સાહેબની સીફતમાં ખાસ જોડેલી ઉરદુ કવીતા વાંચી સંભળાવી હતી.

ત્યાર પછી સર કાવસજી જહાંગીર બારોનેટે આનરેબલ મી૦ મયુર મેકેનઝીનો ખાસ ઉપકાર આ સઘળી તકલીફ ઉઠાવવા માટે માનયો હતો, જેને આનરેબલ મી૦ નવરોજજી પેસતનજી વકીલ સી. આઇ. ઇ.એ લાયક બોલોમાં ટેકો આપયો હતો.

સરનશીન સાહેબે તેમજ સઘળા બોલનારાઓએ મરહુમ દસતુરજી સાહેબની લાયકી, વીદવતા, તથા ફીલસુફી વગેરેનાં ઉંડાં જ્ઞાન માટે, તથા તેમની દસતુર તરીકેની પરહેજગારી માટે ઘણાંજ વખાણ કરયાં હતાં, સરનશીન સાહેબે ખાસ ભાર મુકીને દસતુરજીનાં મરણ માટે સરકાર તરફથી મોટી દલગીરી જાહેર કરી હતી, અને પારસી વફાદારીનાં ખાસ વખાણ કરયાં હતાં. સરનશીન સાહેબે ખાસ ઉમેરયું કે આવા અસંતોશના વખતમાં દસતુરજી સાહેબ જેવા આગેવાનોની ખાસ જરૂર છે, અને જો તેવણ હયાત હતે અને તેવણની સલાહ હાલના વખત માટે લેત તો તેવણ બેશક તરત કહેતે કે "અંગ્રેજ સરકારની તરફ અચુક વફાદારી બતાવો, અને દેશના સુધારા, વધારા તથા સલાહસંપજ માટે તમારેથી બને તેટલી દરેક મદદ નામદાર બ્રીટીશ સરકારને આપો." આનરેબલ મી૦ મયુર મેકેનઝી ઉપરાંત સભામાં ઘણાક આગેવાન ગ્રહસથો હાજર હતા.

સર જમશેદજી જીજીભાઈ (ચોથા) બેરોનેટ.

ઉમર વરસ ૫૫ા.

જનમ—રોજ ૫ મો સફંદારમદ, માહા ૩ જો ખોરદાદ શેહેનશાહી સને ૧૨૨૨ યઝદેજરદી, તારીખ ૨૯ મી નવેમબર સને ૧૮૫૨ ઈસવી, સંવત ૧૯૦૯ના કારતક વદ ૩ ને વાર સોમ.

મરણ—રોજ ૮ મો દેપાદર, માહા ૧૦ મો દેહ શેહેનશાહી સને ૧૨૭૭૫ ઝદેજરદી, તારીખ ૧૭ મી જુન સને ૧૯૦૮ ઈસ્વી, સંવત ૧૯૬૪ ના જેઠ વદ ૩ ને વાર બુધ.

નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટ (ચોથા.)

તેમનું દુ:ખદાયક મરણ અને પ્રકાશીત જન્મ ચરિત્ર.

પારસી જરથોસ્તી કોમની હાલની કમનસીબીઓમાં એક મોટી કમનસીબી એ છે કે, જેમ એક કોમ તરીકે તેનું મુકરર થયલું સતાવાર બંધારણ નથી, તેમ તેને માથે વાંસે એક જોખમદાર તથા સતાદાર સરદાર પણ નથી. "ધણી વગરનાં ઢોર સુહણાં" તથા "સઉ પોત પોતાની મનના ? ઘરના રાજા" એવી દામાડોલ, અનિસ્ચીત તથા બેલગામ તેની હાલત છે, અને તેનાં સ્વભાવિક તથા વ્યવહારિક પરિણામ તરીકે તેની વલણ કજ્યા કુસંપ, નાફરમાની, બેઅદબી, બેદીની તથા બદમ્હરી તરફ વધુને વધુ દોરાતી જાય છે. સર જમશેદજી જીજીભાઈ(ચોથા) બારોનેટ જો કે આપણી કોમના હોકમવર સરદાર ન હતા—માન તથા મોહબતને અર્થે કોમે પોતાને માથે કબુલેલા એક વડા અકાબર યા પ્રમુખ જેવો દરજજો તેઓ ધરાવતા હતા-તોપણ તેટલુંબી તેમનું વડપણ, કોમનું હાલનું બંધારણ તથા તેની નીતિરીતિ જાલવી રાખવા માટે ગનીમત તથા શુકરાના કરવા જોગ હતું, અને તે વડપણ તેમની જાતી બાહોશી, બહોલા અનુભવ, મોટા લાગવગ, તથા કુષલ કારસાજીથી ટોલાના હકમાં બહુજ લાભકારી નિવડયું હતું. પણ અફસોસ! તેમનાં અકાલ મરણે ઘાતકીપણે એકદમ તેનો અંત આણ્યો છે. સર જમશેદજી (ચોથા) બારોનેટ માત્ર ૫૫ા વરસની પ્રૌઢ જવાન વયે, અને એ આન બરેલું વડપણ ફકત દસ વરસની ટુકી મુદત ભોગવી, રોજ ૮મો માહ ૧૦મો શેહનશાહી સને ૧૨૭૭ (તા૦ ૧૭ મી જુન ૧૯૦૮ ને બુધવાર) ને દીને ખરે બપોરે સાડાબારને ટકોરે આ બેવફા જેહાનથી પોતાની કીર્તીવાન જીંદગીનો અસબાબ હંમેશને માટે ઉઠાવી મીનોઇની હમેશગી તરફ કુચ કરી ગયા છે. આ મરણ જેટલું દુ:ખદાયક ને અકાલ, તેટલુંજ અંચીતું પણ હતું. પોતાની નિયમી, નીતિમાન તથા ધર્મી જીંદગીને કારણે મરહુમ જાતે કદાવર, તનદરોસ્ત, આસુદા તથા તેજી મુખડાન રહેતા હતા. મરણની માત્ર થોડા દહાડા આગમજ તેમની તબીઅતમાં સેજ બગાડો જણાયો હતો, અને પાછલથી તેમાં કમલાની અસર માલમ પડી હતી. મરણ આગમજ તેમની ખરી માંદગી માત્ર પાંચ દીવસની હતી, પણ તે તેમની જીંદગીનો ભોગ લેનાર કાતેલ થઇ પડશે એવી વકકી તો કોઇએ સ્વપને પણ રાખી ન હતી. પાછળથી તેમની છાતીમાં આંકરું આવવા માંડયું હતું, અને કાબેલ તબીબોના કીમતી ઉપાયો તથા પોતાનાં મોટાં ઘરની ચાંપટી પરીપુર્ણ સારવાર છતાં, મુંઅતે એજ આંકરાંના જીવલેણ આંચકાથી તેઓનો પાક જાન કબજ થયો હતો.

અણચીતાં, કવખતનાં, વકકી નહી રાખેલાં આ આફતકારી મરણની ખબરે શેહર તથા દેશ દેશાવર વચ્ચે જે તાજુબી તથા સંતાપનો આંચકો લગાડયો હતો, તેને એક ધર્તીકંપના આંચકા સાથ સરખાવવામાં શહરાઘાત કીધેલી ગણાશે નહી. સર જમશેદજી મુંબઇના વતની, જાત ન્યાતે પારસી તથા પારસી કોમના અકાબર હતા, છતાં તેમનાં મરણે જેમ મુંબઇમાં તેમ દેશાવર ખાતે, જેમ, હમ કોમમાં તેમ પરકોમોમાં, તથા સરકાર દરબારમાં વટીક ગમખારી, બલકે કેટલેક બાગે માહેતમપોશી ફેલાવી મુકી હતી. મરહુમ તરફ જાન ફેશાની તથા તેમનાં સોગમાં આવી પડેલાં માનવંત કુટુંબ તરફ દીલસોજીની લાગણી ચો બાજુ ઉભરી નિકલી હતી, અને તે લાગણી દુકાનો બંધ કરીને, નિયમીત-સભાઓ મુલતવી રાખીને, ખાસ સભાઓ ભરી દલગીરી તથા દીલાસાના ઠરાવો વગેરે કરીને જુદે જુદે રૂપે દરશાવવામાં આવી હતી, તથા ત્રીજે દીને મરહુમનાં ઉઠમણાં કરવાની ધમાલ પણ શેહરેશેહર તેવીજ મોટી સંખ્યામાં ચાલી રહી હતી, જે સઘલાંની વીગત આગલ ચાલતાં જોવામાં આવશે. સઉથી વધારે ગમખાર દેખાવ મરહુંમ ગુજર પામ્યા પછી તેમનાં આલીશાન મહાન બખ્તાવર "મજગામ કેસલ"માં રવાનને સેજદો કરવા તથા કુટુંબીઓને દેલાસો દેવા માટે ખેશીઓ, મિત્રો, તથા હમજાતી-

ઓની મોટી આમદ તથા હાજરીમાં, અને તે પછી બીજે દીને સહવારે પાયદસતની કીરયાની મજલેસ વેલા જોવામાં આવતો હતો, કે જે ગમખારીનો દેખાવ જેમ મરહુમની બહોલી લોક પ્રિયતાનો પરીપુરણ ખ્યાલ આપતો હતો, તેમ કઠણમાં કઠણ દીલને ગમથી પીગલાવવાને પુરતો અસરકારક હતો. મરણ પામયા પછી તરત, તેમ પાયદસ્તની મજલેસમાં, લોકોની એવડી મોટી હાજરી તથા એવી ઉંડી ગમખારી કવચીતજ જોવામાં આવે છે.

લોકોની એ લાગણી તથા માન, મરહુમની પોતાની મોટાઇ તથા ભલાઈ, તેમ તેમનાં અમીરી ખાનદાનની લોકપ્રીયતા, એ એવડાં કારણે ઉભરાયાં હતાં. મરહુમ મહાત્મા નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ પહેલા બેરોનેટ સાહેબે પોતાની પાદશાહી દોલત તથા હાતમદીલ સખાવતથી એ ખાનદાનને પાયો નાખ્યો ત્યારથી તે કુટંબ પારસી કોમમાં પહેલું, પણોતું તથા પોતાવટનું થઈ પડયું છે. પારસીઓ તેનાં નામપર મુસ્તાક, મગરૂર, અને જાનફેશાન છે. તેનાં સુખમાં સુખ ને તેનાં દુખમાં દુખ તેઓ ભાગ લેછે. મરહુમ પહેલા બારોનેટને તેઓ સરવોપરી માન આપતા, બલકે જાણે એક પવિત્ર આત્મા ગણી પુજતા હતા. તેઓ જો કે કોઇ લેખીત કાયદાના ઠરાવથી કોમના સરદાર બનેલા ન હતા, તો પણ લોકોએ પોતાની રાજી ખુશીથી તેમને પોતાના સરદાર, વડીલ યા અકાબર માની લીધા હતા. મરહુમ સર જમશેદજી બીજા બારોનેટ (શેઠ ખરશેદજી જમશેદજી જીજીભાઈ) પણ લગભગ એવીજ જાહોજલાલી ભોગવવા સાથે ટોલાનાં માન મોહબત મેલવી ગયા હતા. મરહુમ સર જમશેદજી ત્રીજા બારોનેટ (શેઠ માણેકજી ખરશેદજી) તરફ કોમે એ માન મોહબત જાલવી રાખવા જોડે, તેમને સમસ્ત અંજુમનની ભેગી સભામાં સતાવાર રીતે પોતાના વડા અકાબર નેમીને, "સર"નાં ખાનદાન તથા ગાદી તરફનાં પોતાનાં માન તથા એહસાનનો ખાસ પુરાવો આપ્યો હતો, અને તેવાંજ માન અકરામ તથા કીરયા કરમથી હાલ ગુજર પામેલા સર જમશેદજી ચોથા બારોનેટ (શેઠ કાવસજી ખરશેદજી) ને "સરની ગાદી"ના જાયનશીન તથા ટોલાના વડા કરી તેમાં ફરી ઉમેરો કર્યો હતો.

આ રીતે જોતાં, સર જમશેદજી ચોથા બારોનેટ સાહેબ માન તથા મોટાઇનો કીમતી વારસો કુદરતીજ અને પોતાના જન્મ સાથેજ લેતા આવ્યા હતા. પણ આપણે અનુભવ્યું છે કે, આમ આઈતું તથા બાપીકું માન તથા દોલત પામનારા સઘલાજ શખ્સો, તે માન તથા દોલત પચાવી કે જાલવી શકતા નથી. ઘણા ખરાઓ તેનો ખોટો ઉપયોગ કરી બાપીકાં નામ તથા ન્યામતની ધુલધાણી તથા વા પાણી કરવા જોડે પોતે પાયમાલ અને ખાસ્તે હાલ થઇ જાય છે. પણ—પરવરદેગારની મેહરબાની, કોમની દુવા તથા પહેલા બારોનેટ સાહેબના પુણ પ્રતાપથી તેમની ઓલાદ સપુતજ નિવડી છે, અને પાછલા ત્રણે બારોનેટ સાહેબો જમાનાંની કમમેહરબાનીને લીધે જો કે પોતાનાં ખાનદાનની દોલત તથા જાહોજલાલીમાં વધારો કરી શકયા નથી, તોપણ તેની અસલ નામદારી તથા જાહોજલાલી તો પુરતી રીતે જાલવી રાખી ગયા છે, અને આજના સરખા જબરી હરીફાઈના, અતી બતંગ, તથા દુકાલ્યા વખતમાં તે જાલવી રાખવાનું કામ કાંઇ સહેલ નથી.

આ મરહુમ સર જમશેદજી અમીર બાપ બપાવાના ખરેખર એક અમીર બેટા તથા નબીરા થઈ ગયા છે. પોતાના કીર્તીવાન બાપદાદાના ઉમદા ગુણોનો તેઓ એક જીવતો જાગતો નમુનો હતા. તેઓ જાતે બાહોશ, બુદ્ધીશાલી, ગણત્રીબાજ તથા અચ્છા કરવઇયા હતા, અને એફ. ઇ. એ સુધીની પરીક્ષા પસાર કરી તથા બી. એ. સુધીનો અભયાસ કરી ઉંચી કેલવણીથી પોતાની જાતી બાહોશીમાં તેવણે ઉમેરો કર્યો હતો સર્વ પ્રકારનાં જાહેર કામ કાજોમાં ભાગ લઇ પોતાનાં એ ભંડોલનો લાભ તેવણે બીજાઓને આપ્યો હતો. પોતાનાં બાપીકાં ઘરના બહોલા પાદશાહી વહીવટમાં આગલ પડતો ભાગ લેવાથી, તથા "બારોનેટસી"ની ગાદી મલ્યા પહેલાં લગભગ બે દાહેકા સુધી સરકારી નીમક ખાતાંના ઓહદા તથા અધીકાર ભોગવ્યાથી તેમનો અનુભવ બહોલો તથા પાકો થયો હતો, અને દેશના જુદા જુદા ભાગોમાં તેમ છેક વેલાત સુધી મુસાફરી કરવાની ટકો મલ્યાથી તેઓ કહેવત પ્રમાણે "પઢેલ, કઢેલ તેમ ફરેલ" પણ બન્યા હતા.

પણ મરહુમની મોટી ખુબી તેમના દીલના જાતી ઉમદા ગુણો તથા ઉંચા ખવાસોમાં હતી. ભલાઈ, સાલેસાઇ, નમનતાઇ, સાદાઈ, દયા, દીલસોજી, પરમાર્થ, દરગુજરી, દીનદારી, ઈત્યાદી ગુણોથી, જાતે મનુષ્ય છતાં તેઓ ગોયા એક ફરેશતા હતા, અને જન્મથી મલેલી પોતાની એ ખોદાઈ બખશેશનો અંશ તેમનાં સર્વ ખાનગી તેમ જાહેર કાર્યોમાં વારંવાર દીપી નિકલતો હતો. "મત કીસીકા દીલ સતા, દીલ ખોદાકા ઘર હય" એ ગોયા તેમનો મુદ્રાલેખ હતો. કોઈનું પણ દીલ ન દુખાય, શત્રુ પણ પોતાથી નારાજ ન થાય, તેની તેમને અતીશય લાગણી રહેતી હતી, અને એ જોકે તેમનો એક ફરેશતાઇ ગુણ હતો તોપણ, આજના બેકદર તથા બેઅદબ વખતને લીધે તેમને જાહેર કામોમાં કેટલીકવાર વીરોધીઓની તાનાજની વટીક ખમવી પડતી હતી. તેમની જાહેર સખાવતો જો કે થોડીજ છે, અને ઘણી મોટી સખાવતો કરવા માટે તેમને પોતાના હાતમદેલ બપાવાના જેવી જોગવાઈ હતીજ નહી, તોપણ ખાનગી રીતે હાજતમંદોને મદદ કરવામાં તેઓ પોતાની પુજીનો વખાણવા જોગ ઉપયોગ કરતા હતા. તેમની સખાવત, હરકોઈ ભલા કામમાં ભાગ લઇ તેને આગલ વધારવાની, તથા પોતાનાં તન, મન અને દીલસોજી વડે કોઈનું પણ ભલું થતું હોય તો તે કરી આપવાની હતી, અને તેમની એ સખાવત વડે ઘણાં ખાતાંઓ તથા ઘણાં લોકોનો બેડો પાર થયો છે.

પોતાની હમકોમ તથા હમજાતીઓનું કલ્યાણ કરવું, એ તો તેમનાં મનથી પોતાની પહેલી તથા મોટી ફરજ હતી. તે ફરજ અદા કરતાં તેઓ પોતાના આંગપર રંજ ખેંચવા તથા પોતાના દરજાને ઘડીભર બાજુ મેલવાને પણ પછાત પડતા નહી. તેના નીચલા દાખલા માન તથા અહેસાન સાથ નોંધી લેવા જોગ છે. મુંબઇના પારસીઓના લાભ જાલવનારી મંડલી હસતક પારસીઓ માટે બંધાવાની સસતાં ભાડાંની ચાલીની જગા જોવા માટે, તેઓ તેની કમીટી સાથે ખડે પગે ચાલતા તારદેવ સુધી ગયા હતા. મરકી સામેની પારસીઓની ફીવર આસ્પીટલ તરફ તેઓ અતીશે કાલજી રાખતા, અને જ્યારે પણ ત્યાં જતા ત્યારે તેના સઘલા વારડોમાં ફરી કમનસીબ દરદીઓની હાલત પુછી તેમને દીલાસો દેતા હતા. એજ મુજબ "હેલ્થ કેંપો" ની છાવણીઓમાં ફેરો મારતા. પોતાના મરણની થોડા દહાડા આગમજ પુણા ખાતે મરહુમ શરદાર સમસુલ ઓલમાં દસતુરજી સાહેબ હોશંગજીની યાદગારી રાખવા માટે મસલેહત કરવાને સભા મલવાની હતી તેમાં આગેવાન ભાગ લેવા માટે છેક પુણે જવાનો તેમનો ઠરાવ હતો, પણ તેવામાં તેમની તબીઅત બગડયાથી ડાકટરની મનાઇને લીધેજ ત્યાં જઈ શકયા ન હતા. પોતાની જાણમાં એવું આવીયું કે, મુંબઇના તેમના વડીલની સર જમશેદજી શાલાના કેટલાક ગરીબ છોકરાઓને બપોરે ખાણું મલવામાં અગવડ નડે છે, તેથી તેમને તે ખાણું સારી રીતે પુરું પાડવાની એક કીમતી યોજના તેઓએજ તઇઆર કરાવેલી કહેવાય છે; અને તેના પ્રતાપે તે પુણયવંતુ કામ કેટલેક દરજજે હવડાં હારબી પડી ચુકું છે. તેમની ખાનગી ભલાઈનાં એવાં બીજાં ઘણાં કામો છે, જે જો કે જાહેરમાં આવી શકયાં નથી, તોપણ ખુણે પડેલાં સુગંધી ફુલોનો ખુશ પમરાત જેમ આસપાસ ફેલાવા વગર રેહતો નથી, તેમ તેમનાં તેવાં કામોની વાખવાખી પણ ઘટતે ઠેકાણે થતી રહી છે.

ટોલાનું વડપણ ફકત નામ કે વડાઇને ખાતરજ તેઓ ભોગવતા નહી હતા પણ ટોલાના વડા તરીકે તેનાં સુખદુખમાં, તેની મુશકેલીઓમાં, તથા તેને લગતા સરવે જાહેર સવાલોમાં ઉલટભેર ભાગ લેવાની પોતાની ફરજ સમજતા, અને કેટલીકવાર તે માટે પોતાનાં અંગત સુખો તથા લાભોનો પણ ભોગ આપતા હતા. પારસી પંચાયતનાં સંખ્યાબંદ ફંડો તથા બહોલી મીલકતો અને સર જમશેદજી જીજીભાઈનાં ધરમખાતાંઓના વીસ્તીર્ણ વહીવટો ઉપર ચાંપતી તથા બારીક દેખરેખ રાખવા ઉપરાંત, બીજાં ઘણાંક પારસી ધરમખાતાંઓના વહીવટમાં પોતાના ઓધા તથા અધીકારની રૂએ તેઓ ખુશીથી શામેલગીરી તથા સલાહ આપતા હતા. આગલ નહી બનેલા એવા તકરારી તથા જોખમ ભરેલા બનાવો પારસીઓ વચે તેમના વખતમાં બન્યા છે, જેમાં જુદદીન જઘડાનો બનાવ સહુથી

વિકટ તથા ચીંતા ઉપજાવનારો હતો. છેલાં, પારસી પંચાયત વિરૂધના જુદદીન કેસે તેમાં ગોયા “આગમાં તેલ” રેડયું હતું. એ કેસથી મરહુમનાં ભેજાં ઉપર અસહ્ય બોજો આવી પડયો હતો, જે તેવણે ખુશી તથા કાલજીથી ઉઠાવી લીધો હતો. એ કેસની બાબતમાં તેવણ જાતી જેહમત ખેંચી તેની દરેક બારીકીઓમાં ઉતરવા ઉપરાંત, કોર્ટમાં પણ વારંવાર હાજરી આપતા હતા. એવા દરેક બનાવમાં તેમની લાગણી ટોલાના મોટા ભાગ યાને પારસી જરથોસ્તી તરફ રહેતી હતી, અને તેથી સામેવાલા નાના પણ માતબર પક્ષ તરફથી તેમને બહુ ખમવું તથા સાંભલવું પડયું હતું. પણ પોતાની પવીત્ર ફરજ, પોતાના સ્વતંત્ર વિચાર તથા કોમની સામાન્ય લાગણી આગલ તેની લગારે દરકાર ન કરતાં, તેઓ પોતાનાં નેક કામમાં પર્વતની પેઠે ખડા તથા મુસતકીમ ઉભા રહયા હતા. તેમની જીગરની તથા છેલ્લી ખાહેશ, એ કેસનો ચુકાદો કોમના લાભમાં થયલો જોવાની હતી. પણ “માણસ ધારેછે શું ને ખોદા કરેછે શું” તેટલાં તો તેમની જીંદગીએ દગો દીધો, અને પોતાનાં મનની ભલી મુરાદ મન-માંજ લઇને તેઓ આ જેહાન, અને તે સાથે તેની જેહમત જંજાલ છોડી ચાલ્યા! એવું માનવામાં આવે છે, અને તે ખરંજ લાગે છે કે, આ કેસ મંડાયા પછી તેના ચાલુ જેહમત તથા બેહદ ઇંતેજારીથી તેમનાં તન મન પર માઠી અસર થવા પામી હતી, અને તેજ અસર શેવટે તેમના જીવનો કાલ થઇ પડી હતી. આ રીતે ત્યારે સર જમશેદજી ચોથા બારોનેટ, પોતાના કીમતી જીવનો ભોગ પોતાની વહાલી કોમ તથા પાક દીનને ખાતર આપી ગયલા ગણાવા જોઇયે, અને તેવા એક દીલસોજ સરદાર તથા સાચા રાહબરની ખોટ માટે કોમ એટલી બધી ગમખાર બને તેમાં નવાઇ નહી. એઓ સાહેબનું મરણ, તે અકાલ નીપજયાથી તથા તેમની કીમતી જીંદગીની ખોટને લીધે કુદરતીજ આફતકારી છે. પણ તે આ કમનસીબ કેસની અધવચે નીપજયાથી કોમને વધારે આફતકારી લાગે છે. કોમના નસીબનું બારકસ હજુ તો ભર દરયાના તોફાની મોજા વંટોલીઆની વચે ડોલા ખાય છે તેવાગાં, તેનો કુનેહબાજ બહાદુર નાખોદા પોતેજ માર્યો જાય, એ તે બારકસને માટે તેમ તેના સફરીઓને માટે ખરેજ અફસોસ કરવા જોગ છે.

સખાવત યા દયાદાન સાથે દીનદારી તથા પાકી પરહેજગારીરૂપી દોલતનો જે ભંડાર મરહુમ નામદાર પહેલા બારોનેટ સાહેબ અને તેમના વંસઓ ધરાવતા હતા, તેનો વારસો પણ મરહુમ ચોથા બારોનેટ સાહેબ પુરતો પામેલા હતા. તેઓ સાચા એતેકાદના ચુસ્ત પારસી જરથોસ્તી હતા, અને તેમની જાતી વલણ “ઓરથોડોકસ” યાને અસલી ધર્મી વિચારો તરફ વલેલી હતી. પારસીઓમાંથી પારસીપણું ગુમ થતું જવાના આજના અધર્મી જમાનામાં પારસીઓમાં જે થોડું પણ “પારસીપણું” જલવાવા પામ્યું છે, તે બીજા કેટલાક સંજોગો જોડે મરહુમની એ ધર્મધ્યાની વલણ તથા વડપણને પણ ઘણે દરજજે આભારી છે. કહી શકાય કે, પારસીપણું જાલવવામાં તેઓ, પારસી કોમના એક અજીત કીલ્લા સમાન હતા. જાતે જુના તથા ધર્મી વીચાર આચારના છતાં તેઓ વલી વખતના વધારા સાથ આગલ વધવાથી પછાત ન હતા, અને ટોલાના જે શખસો સુધારાને નામે કોમ તથા ધરમમાં ઉથલ પાથલ કરવા માંગે છે તેમનું સાંભળવા, તેનું તોલ કરવા તથા જરૂર જોગા સારા સુધારા ઠોઆમાં દાખલ કરવામાં તેઓ પછાત પડતા ન હતા. સામેવાળાઓ સાથ ગમે એવો મતભેદ છતાં તેમનાં તરફ માન તથા મરયાદાથી તેઓ વરતતા હતા, અને તેથી પોતે પણ તેઓથી માન પામતા હતા.

એજ પ્રમાણે તેઓ પરકોમમાં પણ માનીતા હતા, અને યુરોપીયનોમાં તથા સરકાર દરબારમાં તો તેઓ પોતાના વડીલોની પેઠે “હીંદના વડા દેશી” તરીકે તથા એક “મીત્ર” દાખલ પોશાતા હતા. પારસી કોમના સરદાર ઉપરાંત મુંબઇના પહેલા શેહરી તરીકે તેમનો દરજજો તથા હક, લગભગ સરવ માન્ય હતો. એ મોટાઇ તેઓ પોતાના વડીલોના હક તથા ખેતાબની રૂએ ભોગવતા હતા એટલુંજ નહી, પણ શેહરની ઘણીખરી જાહેર હીલચાલોમાં આગેવાન ભાગ લઇને, તેમ પરકોમનાં ભલાનાં કામમાં શામેલગીરી આપતા રહીને પોતાની એ મોટાઇને તેઓએ ટકાવી તથા વધારી રાખી હતી. પરકોમમાં તેમનાં માન તથા મહત્વ કેવાં પોશાતાં હતાં તે માટે નોંધી લેવા જોગ દાખલા આ

છે કે, અત્રેની ભાટીયા કોમનાં સુવાવડખાનાં તથા હીંદુઓ માટેનાં દવાખાનાંને ખુલ્લાં મુકવાની સુભ ક્રિયા તે કોમના આગેવાનોએ એ મરહુમના બખ્તાવર હાથે કરાવી હતી. વલી તેઓ ગુજરયા પછી સુરતના સર્વે ન્યાતજાતના શેહરીઓએ જાહેર સભા ભરીને તેમાં, તેમ સુરતની મ્યુનીસીપલ કોરપોરેશ્ને પણ પોતાની સભામાં, તેમનાં મરણ માટે દલગીરી જાહેર કરી તેમનાં કુટુંબીઓપર દીલાસાપત્ર મોકલવાની પોતાની ફરજ વીચારી હતી, અને એ કોરપોરેશ્ને પોતાનું તે દીવસનું કામ પણ બંધ રાખ્યું હતું. આ જાતનાં જાહેર માન અસાધારણ છે, અને તે પ્રજા ઉપયોગી તથા પ્રજા પ્રિય વડીલ મહાપુરૂષોનેજ મલી શકે છે. મરહુમ સર જમશેદજી પોતે જાતે મલતાવડા તથા ખુસ્મીજાજી હોવાથી મીત્ર મંડલોમાં તેઓ એક બચાં યા બકરાં સમાન લાગતા; જ્યારે જાહેર કામો તથા અધીકારો વેલા પોતાનો ટેક તથા દરજ્જો જાલવવામાં તેઓ સીંહ જેવા પ્રગટી નીકળતા—જેનો આબેહુબ ચીતાર આ લખાંણ જોડે આપેલી તેમની રોશન ચેહરાની શબી ઉપરથી જોવામાં આવશે. મરહુમના એવા સદગુણો તથા ઉજવલ કારકીરદીને લીધે આખી પારસી કોમ તેમના તરફ જાનફેશાન હતી.

ટુકમાં, મરહુમ સર જમશેદજી ચોથા બેરોનેટ એક "પરફેક્ટ જેંટલમેન" (સર્વગુણ સંપન ગ્રહસ્થ) થઇ ગયા છે. પારસી કોમની તેમની વડી અકાબરી સામટી રીતે તદન ફતેહમંદ નીવડી છે. મુંબઇના એક વડા શેહરી તરીકેની તેમની લોક પ્રીયતા અચુક છે. પોતાને મલેલાં ઉમરાવ પદને તેઓએ પુરે પુરી જેબ આપી છે. ઘણાકો પોતાના ખેતાબ વડે દીપે છે, પણ એવણ પોતાનાં તેજથી પોતાનો ખેતાબ દીપાવતા હતા. એક સર બારોનેટ તરીકે તેઓ પારસી ટોલાને માથે સરતાંજ, સરફરાજ તથા સરદાર થઇ ગયા છે. તેમનાં દુખદાયક મરણમાં પારસી ટોલાનું એ સરતાજ ગુમ થયુ-છે, અને તેની રાહતનું સીરછત્ર જતું રહયું છે, જે અનીવાર્ય ખોટને માટે એ કમનસીબ કોમ એવા વીલાપમાં પડી છે કે, જેનાં આંસુ હજુ સુકાયાં નથી, અને જેનો ઘા હજુ રૂજાયો નથી.

એ ગમખારી તથા ખરાબીમાં પારસી જરથોસ્તી ટોલાને એક દીલાસો એજ છે કે, મરહુમની માનવંત ગાદી યા જગા તદન ખાલી યા સુહુણી પડી રહી નથી. પાક પરવરદેગારની કરમ બખશેશથી તેમને ત્યાં એક બેટો તથા ત્રણ બેટી મલી ચાર ફરજંદોની વરધી થઇ હતી, જેઓમાંના તેમના એક પુરા બેટા શેઠ રૂસ્તમજી જેઓ હાલ ૩૦ વરસની નવજવાન ઉંમરે પુગેલા છે, તેઓ તેમની જગાએ ગાદીનશીન થઇ તેમનાં વડીલી માન તથા ખેતાબનો વારસો પામી હવે તેવો "સર જમશેદજી જીજીભાઇ (પાંચમા) બારોનેટ" થયા છે. તેમનો મુબારક જનમ તા૰ ૬ ઠી માર્ચ ૧૮૭૮ ને દીને થયો હતો. તેવણ પણ મેત્રીક થયલા છે, અને પોતાના ઉમરાવ બાપ દાદાના અમીરી ગુણો તથા બાહોશીનો ગંજ પોતાનાં ભેજાં તથા દીલમાં ધરાવે છે. છેલી મ્યુનીસીપલ ચુંટણી વેલા તેઓ સુલેહના અમલદારો તરફથી ચુંટી કહાઇ મુંબઇની મ્યુનીસીપલ કોરપોરેશનના મેમ્બર થયા છે, અને પોતે હજુ નવા છતાં એ "શેહરી પારલામેંટ" ના કામકાજમાં તેવણ જે ઉલટ તથા ચાલાકીથી ભાગ લે છે તે, તેમની ભવીષ્યની કારકીરદી માટે ઘણી ચલકતી આશા આપે છે. આપણી જીગરની દુવા છે કે, તેઓ પોતાના ઉમરાવ અકાબર પીતાજીએ દોરેલી પગથીએજ ચાલી તેમના જેવીજ નામદારી તથા નેકનામી મેલ-વવાને ભાયગશાલી થાય, અને પીતાનાં મરણથી પોતાની કોમને ગયલી ખોટ પુરેપુરી ભરપાઇ કરી આપે. આપણી અરજ તથા ફરજ ગુજારી છે કે, તે પાક પરવરદેગાર, મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઇ (ચોથા) બારોનેટ સાહેબનાં અશો રવાનને બુલંદ બેહસ્તની શાદમાની બખ્શે, અને તેમનાં અશો ફરોહરની ગેબી મદદ પારસી જરથોસ્તી કોમને કાયમ મલતી રહે.

મરહુમ સર જમશેદજી (ચોથા) બારોનેટની જીંદગી તથા કારકીરદીના બનાવોની સાલવાર નોંધ.

એ મરહુમની સના સેહ્નતમાં ઉપર જે ટુંક પીવેચન કરવામાં આવ્યું છે તે કેટલું વાસ્તવીક છે તે, તેમની જીંદગી તથા કારકીરદીની હેઠલ આપેલી સાતાવાર નોંધ ઉપરથી ખાતરી પુરવક માલમ પડશે:—

મરહુમ સર જમશેદજી ચોથા બારોનેટ સાહેબનો જનમ મુંબઇમાં રોજ ૫ મો માહ ૩ જો શેહેનશાહી સને ૧૨૨૨ યઝદેજરદી, તા૦ ૨૯મી નવેમ્બર ૧૮૫૨ ને દીને થયો હતો. એવણનું અસલ નામ શેઠ કાવશજી ખરશેદજી જમશેદજી હતું, પણ આજ દશ વરસો થયાં 'બારોનેટસી'નો ખેતાબ ઓધે ઉતરવાથી એવણ સર જમશેદજી જીજીભાઈ ચોથા બારોનેટને નામે ઓળખાતા હતા. એવણે પોતાના મરહુમ વડા ભાઇ ત્રીજા સર જમશેદજી સાથે પોતાના પીતાની સંભાળ ભરેલી દેખરેખ હેઠલ મી૦ ડબલ્યુ. એચ. હેમીલટન નામના અમ્બુલેરંસ સકુલના માજી વડા શિક્ષક પાસે કેળવણી લીધી હતી, અને સને ૧૮૭૧માં મેત્રીકયુલેટ થઇને બે વરસ બાદ એફ. ઈ. એની પરિક્ષા પસાર કીધી હતી. એવણના લગન તા૦ ૭ મી ફેબરવારી ૧૮૬૯ ને દીને, પોતાનાં એક ખેશી બાઈ ગુલબાઈ રૂસતમજી અરદેશર વહાડયા સાથે થયાં હતાં, જે વેલા એમની વય ૧૭ વરસની હતી, તથા એવણના જવાન મોહોરદારની વય ૧૩ વરસની હતી.

પોતાના પીતાના ૧૮૭૭માં નીપજેલાં મરણ પછી બે વરસ રહી, ઉદયોગી જીંદગી ગુજારવાની ખાએશથી તા૦ ૫ મી જુલાઈ ૧૮૭૯ ને દીને સરકારી નોકરીમાં નીમક ખાતાંના કલેકટરના વધારાના મદદનીશ તરીકે એવણ દાખલ થયા હતા, જે પછી ત્રણ વરસ રહી ચોથા વરગના મદદનીશ કલેકટર નીમાયા, અને ૧૮૯૮ માં જયારે રીટાયર થયા તયારે બીજા વરગના મદદનીશ કલેકટર તરીકે કામ બજાવતા હતા. નીમક ખાતાંની નોકરી દરમીઆન રતનાગીર, અલીબાગ, કારવાર, થાણા, વસઇ, માહીમ વગેરે કોસટાઓ ઉપર એવણે નોકરી બજાવી હતી. બરાબર ૧૯ વરસની સરકારી નોકરી પછી એવણ ૧૮૯૮માં પોતાના વડા ભાઇ સર જમશેદજી ત્રીજા બારોનેટના મરણ પછી, એ નોકરી છોડી બારોનેટનો ખેતાબ પામ્યા હતા. એ આગમજ એવણ પારસી પંચાયેતનાં એક ટ્રસ્ટી, સર જમશેદજી જીજીભાઇ ચેરીટી ફંડના એક ત્રસ્ટી તથા સર જમશેદજી જીજીભાઈ પારસી બેનીવોલેંટ ઇનિસટી-ટયુશનના એક અધીકારી થયા હતા, અને પારસી મેત્રીમોનીયલ કોરટના એક ડેલીગેટ તરીકે પણ ૧૮૮૩માં નેમાયા હતા. એજ વખતે નામદાર સરકારે એવણને સુલેહના અમલદાર પણ નેમ્યા હતા.

મરહુમ શેઠ માણેકજી તે ત્રીજા સર જમશેદજી બેરોનેટના ગુજરવા પછી મુંબઇની પારસી અંજુમને એવણને પોતાના વડા તરીકે, તા૦ ૭ મી આગસ્ટ ૧૮૯૮ ને દીને જાહેર અંજુમન ભરી મુકરર કર્યા હતા, અને તે ઠરાવને પુના, અમદાવાદ, વગેરેની પારસી જરથોસ્તી અંજુમનોએ પણ સ્વીકાર્યો હતો. મુંબઇની પારસી પંચાયતના એક ત્રસટી તરીકે એવણ ૧૮૯૪ના ડીસેંમબર માસમાં નેમાયા હતા, અને ૧૮૯૮માં ભાઇનાં મરણથી પંચાયતના ત્રસટીઓના સરનશીન ચુંટી કહડાયા હતા. એની આગમજ પોતાના બાપના વખતથીજ એવણ પણ પોતાના વડા ભાઈ સાથે જાહેર કામ કાજમાં પડયા હતા.

૧૮૬૯માં નામદાર મહારાણીજીનો બીજો શાહજાદો ડયુક ઓફ એડીનબરો હીંદુસ્તાનમાં મુસા-ફરીએ આવયો તે વેળાએ, તેને કલકતામાં આવકાર દેવા માટે નામદાર વાયસરાય લોરડ મેયોએ ઇજન કર્યું હતું, તેની રૂએ બીજા સર જમશેદજી પોતાના આ બંને બેટાઓને લઇને તા૦ ૬ ઠી ડીસેમબર અને ૧૮૬૯ ને દીને કલકતે ગયા હતા. કલકતામાં નામદાર શાહજાદાએ પોતાની મનવાર "ગેલેટી" ઉપર સર જમશેદજી તથા તેવણના બંને બેટાઓને બોલાવ્યા હતા. અને સઘળે ફેરવી દેખડાવીને

એકાદ કલાક સુધી દીલભરીથી વાતચીત કીધી હતી. એ ઉપરાંત નામદાર વાઈસરાયના મેહેલમાં પણ એઓને તા૦ ૨૮ મી ડીસેમબરને દીને બોલાવી અરસપરસની મીત્રાચારી વધારવાનું માન આપયું હતું.

મુંબઇના ગવરનર સર સેમોર ફીટઝરાલ્ડના ઓધાની મુદત ૧૮૭૨ની અધવચમાં પુરી થયલી હોવાથી, "મજગામ કાસટલમાં" એ નામદારને એક એડરેસ તથા યાદગારીની કાંઇ ભેટ આપવાને તા૦ ૧ લી મે ૧૮૭૨ ને દીને આગેવાન દેશીઓની એક સભા મળી હતી, જેમાં નેમાયલી કમીટીમાં મરનારને તથા તેવણના ભાઇ શેઠ માણેકજીને આનરરી સેક્રેટરીઓ નેમયા હતા.

સને ૧૮૭૩ના નવેમબર માસમાં તે વખતના વાઇસરાય લોરડ નોરથબરૂકે એક મોટી દરબાર આગ્રા શેહેરમાં ભરી હતી, જે દરબારમાં હાજર થવાને એ નામદાર તરફથી બીજા સર જમશેદજી તથા તેવણના એ બે બેટાઓને ઇજિન થયાં હતાં, જે ઇજનને માન આપી એઓ દરબારમાં સામેલ થયા હતા, અને એ તકનો લાભ લઇ દીલ્હી, લકનો, વગેરે ઉત્તર હિંદુસ્તાનના મુખ્ય શેહેરોની મુલકાત લઈ આવ્યા હતા. એજ મુજબ ૧૮૭૭ ની દીલ્લી દરબારની વખતે પણ એઓ પોતાના બાપ જોડે ઘટતા દબદબા સાથે દીલ્હી ગયા હતા.

દીલ્હીથી પાછા ફરવા પછી બીજા સર જમશેદજીની દેહ લથડતી ચાલવા માંડી, અને તેવણ તા૦ ૧૧મી જુલાઇ ૧૮૭૭ને દીને પુનાખાતે મરણ પામયા. આ વેલા આખી પારસી કોમની અસાધારણ દીલસોજી બારોનેટ કુંટુંબ તરફ ઉસકેરાઈ હતી, અને તા૦ ૨૯ મી જુલાઇ ૧૮૭૭ ને દીને પારસીઓએ પોતાની અંજુમન આલબલેસ બાગમાં મેળવી મરહુમ બીજા બારોનેટના મરણ માટે દલગીરી બતાવી એવણના વડા ભાઇ શેઠ માણેકજીને પારસી કોમના વડા નેમયા હતા, જે અધીકાર ૨૧ વરસ સુધી ભોગવી તેવણ તા૦ ૧૭ મી જુલાઇ ૧૮૯૮ ને દીને બેહેસ્તનશીન થયા હતા.

શેઠ માણેકજીનો એક પુરો બેટો તેવણની હયાતીમાંજ હક થવાથી, બારોનેટનો ખેતાબ તથા સરવે દરજજા એવોના ભાઇ શેઠ કાવશજીને મળયા હતા. આ વખતથી મરહુમ સર જમશેદજી ચોથા બારોનેટને જાહેર કામોમાં વધારે વખત ગુજારવાની ફરજ પડી. પોતાના ભાઇની જગાએ તેવણને મુંબઇની પારસી પંચાયતના વડા ત્રસટી, સર જમશેદજી ઈનસટીટયુટનાં, ચેરીટી ફંડના, મુંબઇની સર જમશેદજી પાંજરાપોળ વગેરેના પ્રમુખ નેમવામાં આવયા હતા, જે સઘળા ઓંધાઓ પોતાનાં મરણ સુધી એવણે પુર ખંત સાથે બજાવયા હતા.

મુંબઇની મયુનીસીપલ કોરપોરેશનના એવણ સરકાર તરફથી ૧૮૯૮માં નેમાયલા એક અધીકારી હતા. પેહેલવેહેલું એવણે બજાવેલું જાહેર કામ ખા૦ બા૦ ડા૦ નશરવાનજી હોરમજી ચોકસીને ઇટાલીની સરકાર તરફથી "કેવેલીઅર ઓફ ધી ઓરડર ઓફ ધી ક્રાઉન ઓફ ઇટલી" નો નાઇટનો જે ખેતાબ આપવામાં આવયો, તે ખેતાબની મુબારકબાદીમાં તેમના તબીબ મીત્રો અને વખાણનારાઓએ તા૦ ૨૧ મી જાનેવારી ૧૮૯૯ ને દીને અત્રેના ટાઉન હોલમાં એવણના પ્રમુખપણાં હેઠળ એક ખાણું આપયું હતું, જ્યાં ઇટાલીઅન કાનસલ અને તે રાજના વિધ્વાન તબીબો, વગેરે બીરાજ્યા હતા. એ વેળાનું પ્રમુખ તરીકેનું એવણનું ભાષણ ઘણું વખણાયું હતું. તેમાં મુંબઇમાં ફેલાયલી મરકી સંબંધી એવણે ઘણું માઆકુલ વીવેચન કરયું હતું. ૧૮૯૯ના ફેબરવારી માસમાં નામદાર સરકારે એવણને મુંબઈની યુનીવરસીટીના ફેલો નેમયા હતા, અને એજ શાલના મારચ માસથી એવણ યુનીવરસીટીની બોરડ ઓફ એકાઉંટસના એક અધીકારી તરીકે નેમાતા આવયા હતા. મુંબઇના કોટના મેદાનમાં બંધાયલી પારસી સુવાવડખાનાની પુરવે મરહુમ શેઠ નશરવાનજી જહાંગીરજી વાહડયાને નામે તેમના વીધવા બાઈ પીરોજબાઇએ રૂ. ૨૫,૦૦૦ આપી બંધાવેલો જુદો વારડ ખુલ્લો મુકવાની ક્રીયા, એવણે તા૦ ૯મી ડીસેમબર ૧૮૯૯ને દીને કીધી હતી, તથા એ ખાતાંના સથાપક ડા૦ તેમુલજી ભીખાજી નરીમાનનું રૂ. ૧૫,૦૦ને ખરચે બનાવેલું એક બસટ પણ એવણે ખુલ્લું મુકયું હતું.

નામદાર સરકારે ઈ૦ સ૦ ૧૯૦૦ના સાલ માટેના મુંબઈના શેરીફનું માન એવણને આપયુ હતું. અત્રેની જાણીતી એલફીનસટન ક્રીકેટ કલબે મેદાનમાં બંધાવેલું નવું મકાન એવણે તા૦ ૨૬મી મે ૧૯૦૦ ને દીને ખુલ્લું મુકયું હતું. અત્રેના જાણીતા અંગ્રેજ વેપારી સર જયોરજ કોટન, કે જેઓ દેશીઓનાં ખેરખાહ હતા, તેવણ પોતાને વતન જાથુકના સીધારયાથી તેમનાં માનમાં એક મોટો મેલાવડો તા૦ ૧૬ મી મે ૧૯૦૦ ને દીને અત્રેના ટાઉન હાલમાં કરવામાં આવ્યો હતો, જયાં મુંબઈના રહેવાસીઓ તરફનું માનપત્ર એવણે વાંચી સંભળાવયું હતું. એજ મુજબ વડોદરાના મહારાજા સર સયાજીરાવ ગાયકવાડ, પોતાના બેટાઓને કેળવણી આપવા તા૦ ૧૯ મી મે ૧૯૦૦ ને દીને ઇંગલંડ લઈ ગયા, તે વેળાએ તેમના ઉતારાના મકાનમાં સવારના દશ કલાકે એક મેળાવડો કરવામાં આવયો હતો, જયાં એવણે એક સુભાખીત ભાશણ કરી મહારાજાને મુબારકબાદી અને શાબાશીના સખુનો કહી સંભળાવયા હતા.

શેઠ ખરશેદજી રૂસતમજી કામાએ જરથોશતીઓનાં ધરમજ્ઞાનનો ફેલાવો કરવામાં પોતાની જીંદગી ગુજારી તે માટે તેવણની ૭૦માં વરસની સાલગરેહની યાદગારી તરીકે તેમજ ધરમ સંબંધી તેમની સેવાઓની પીછાન તરીકે તેવણના ચેલાઓ તથા વખાણનારાઓ તરફથી શમશુલ ઓલમાં એરવદ જીવણજી જમશેદજી મોદીની આગેવાની હેઠલ જુદાજુદા લખનારાઓએ જરતોશતી ધરમ તથા સાહીતયને લગતી પોત પોતાને મનપસંદ બાબદ ઉપર એકકી બીના ઈંગ્રેજીમાં લખી એક "મેમોરીઅલ વોલયમ" તઈયાર કીધું હતું, તે તેમને તા૦ ૧૩ મી ફેબરવારી ૧૯૦૧ ને દીને સર જમશેદજીનાં પ્રમુખપણા હેઠળ એક મોટા મેળાવડાની હજુરમાં ભેટ આપવામાં આવયું હતું. એજ મુજબ અત્રેની ગ્રાંટ મેડીકલ કોલેજના તા૦ ૨૫ મી મારચ ૧૯૦૨ ને દીને થયલાં ઇનામના વારસીક મેળાવડામાં એવણ પ્રમુખસથાને બીરાજયા હતા, અને વઈદાંની કોલેજની ઉતપતી વીશે કેટલુંક મોતેબર વીવેચન કીધું હતું.

નામદાર શેહેનશાહ એડવરડની તાજપોશીની ક્રિયામાં સામેલ થવાને મુંબઇ શેહેરના પ્રતીનીધી તરીકે સરકારના ખાસ ઇજનથી, એવણ તા૦ ૮ મી મે ૧૯૦૨ ને દીને પોતાના મોહોરદાર તથા બેટા અને બેટી સાથે ઈંગલંડ સીધાર્યા હતા. તેઓને અત્રેથી વીદાય થતી વખતે બેલારડ પીયર ઉપર પારસીઓની મોટી સંખ્યાએ હાજર થઇ માન આપયું હતું. એડન પુગયા તે વખતે તયાં તેમજ લંડનના ચેરીંગ ક્રોસના સટેશન ઉપર પણ એવણને પારસીઓએ મોટું આદરમાન આપયું હતું. લંડનમાં વસનારા પારસીઓએ તયાંનાં હોટેલ સેસીલમાં એમને ભેટવાને તા૦ ૧૦ મી જુને ૧૯૦૨ ને દીને એક વગવાળો મોટો મેળાવડો કરી પારસીઓ તરફનું મુબારકબાદીનું માનપત્ર આપયું હતું. એ ઉપરાંત ઘણાક નામાંકીક ઉમરાવો તથા રાજવંશીઓએ પણ એમને મોટું માન ત્યાં આપયું હતું. નામદાર શેહેનશાહ એડવરડે તાજપોશી પછી એમને તથા લેડી જમશેદજીને પોતાને હાથે "કોરોનેશન મેડલ" ભેટ આપયા હતા. આ દેશના પારસીઓ તરફનું મુબારકબાદીનું માનપત્ર પણ એવણ મારફતે નામદાર શેહેનશાહને અરપણ કરવામાં આવ્યું હતું. તા૦ ૧૨ મી જુન ૧૯૦૨નાં તયાંના "ડેલી ક્રોનીકલ" પત્રમાં એવણની એક તસવીર પારસી પોશાકમાં પ્રગટ થઈ હતી.

લંડનથી પાછા મુંબઈ આવ્યાબાદ ૧૯૦૨ના નવેમબર માસમાં થયલા અત્રેની સેંટ ઝેવીયરસ હાઇ સકુલના વીધ્યારથીઓને ઈનામો આપવાના મેળાવડામાં એવણને પ્રમુખસથાન આપવામાં આવયું હતું. ૧૯૦૩ના આગસટ માસમાં નામદાર ગવરનર લોરડ નોરથકોટની વીદાયગીરી વખતે ટાઉન હોલમાં થયલા મેળાવડામાં છેલ્લી સલામના સખુનો પણ એવણેજ કહી સંભળાવયા હતા. જરથોસ્તી કોમના લાભ સાચવનારી મંડળી, જે ૧૯૦૩ના જુન માસમાં સ્થાપવામાં આવી હતી, તેના એવણ શરૂઆતથીજ પ્રમુખ નેમાયા હતા. મરહુમ શેઠ લખમીદાસ ખીમજીને નામનું ભાટીઆઓ માટેનું સુવાવડખાનું તથા મરહુમ શેઠ દયાલ બીમજીને નામનું ધરમાદા દવાખાનું ખુલ્લું મુકવાની કીયા તા ૩૦ મી એપ્રીલ ૧૯૦૩ ને દીને હીંદુ ગ્રહસ્થોના એક મોટા મેળાવડાની હજુરમાં એવણને હાથે કરાવવામાં આવી હતી.

સુરત મધેની રૂસતમપરાની મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઇ પહેલા બારોનેટવાળી દરેમેહેરની ૫૦ મા વરસની સાલગરેહ તા૦ ૩૧ મી અકટોબર ૧૯૦૩ ને દીને પડી હતી, તે વેળાએ તેનાં જશન વગેરેમાં ભાગ લેવાને એવણુ સુરત ગયા હતા, અને એમને સુરતના પારસીઓ તરફથી માનપત્ર તથા ઇવિનીંગ પારટી આપવામાં આવી હતી. તેમજ સુરત જતાં રસતામાં ઉદવાડા, વલસાડ, બીલીમોરા તથા નવસારીનાં સટેશનો ઉપર તયાંના જરથોસ્તી આગેવાનોએ હાજર થઈ માન આપયું હતું.

મુંબઇ મધે નેમેલી આનરરી માજીસ્ત્રેટોની બેંચના એવણુ ૧૯૦૪ના મે માસથી એક આનરરી માજીસ્ત્રેટ હતા. જુદદીનોને આપણી જરથોસ્તી દીનમાં દાખલ કરવાના સવાલના સંબંધમાં મુંબઈ મધે ચાર ચાર વરસ થયાં જે મોટી ભાંજગડ ઉડી છે, અને જેને લગતો એક મુકદમો પણુ હાઇકોરટે ચહડયો છે, તે બાબતમાં પણુ એવણે આગેવાની લઇ મોટી મદદ કરી છે અને કોમના મોટા ભાગનાં મત સાથે મળતા રહી તેની અગવડ તથા ઇંતેજારીમાં ઘણો ઘટાડો કરયો છે. એવી બીજી ઘણી ક્ષ-કતી તથા મોટા બનાવોથી ભરપુર કારકીરદીવાલા પોતાના સરતાજ સરદારનાં અકાલ મોત માટે પારસી કોમ સ્વભાવીક રીતે વીલાપ કરે છે, અને તેમનાં અશો રૂહ ઉપર દુવા તથા દરૂદનો નેસાર કરે છે.

મરહુમ સર જમશેદજીનાં મરણુની ખબરથી ચોમેર ફેલાયલી દલગીરી—તેમની પાયદસત અને ઉઠમણાની થયલી કીરયા વીગરે.

તેમનાં માનમાં મલેલી યાદગારીની સભાઓ—તેમાં થયલા ઠેઠાવો—
લખાયલા દીલાસાપત્રો ઈત્યાદી.

મરહુમ સર જમશેદજી ગુજરવાના એકાદ અઠવાડયાના થોડાક દીવશ આગમચથી જો કે બીમારી ભોગવતા હતા ખરા, પણુ તે બીમારી એટલી સકત લોકોનાં ધારવામાં પેહલાં એવી નહી હતી કે જેથી તેમનું મરણુજ નીપજશે–તે છતાં ઉપર કહેલા દીવશે બપોરી વખતે જયારે તેવો ખરેખર ગુજરયા ત્યારે જેમ મુંબઇમાં તેમ દેશાવરોમાં–જેમ પારસી કોમમાં તેમ બીજી સઘલી ન્નાતોમાં તેમની આવી માઠી ખબરથી લોકોને વીજલીનાં વેગે હેવો અચંબો પેદા થયો કે જેનું વરણુનજ થઈ શકે નહી. મુંબઇથી નીકલેલા મોટી શંખ્યાના જાત–પરજાતનાં લોકોની ધુમચકરી મજગાંમ કેશલમાં ઉતરી પડી. અને સાંજ તથા રાતવેર લોકોનો આવજાવ ખુબ વધી પડયો, તેની સાથે દેશાવરોમાં ચોમેર તારોના સંદેસા ફરી વલેયાથી લાગતા વલગતાઓ અને ઓલખ પીછાન્યાઓ બોહલી સંખ્યામાં પોતે આવી લાગા–અને બીજે ઠેકાણુઓનાં સંખ્યાબંધ તારો ગમગીનીના અને દેલાશાના ફરી વલ્યા હતા.

એ મરહુમની પાયદસ્તની ક્રીયા બીજે દીને સહવારે એમના મજગામ કેસલ મધે કરવામાં આવી હતી. પાયદસ્ત કાઢવાનો વખત જો કે ૯ વાગતાનો ઠેરવવામાં આવ્યો હતો તોપણુ સહવારનાં ૬ વાગતાની અંદર જરથોસ્તીઓનાં ટોળે ટોળાં ગમખવારી ભરયા દેખાવે કેસલમાં ભેગા થવા લાગયા અને આઠ વાગતામાં તો મજગામ કેસલનો અંદરનો કુશાદે જંગી હોલ તેમજ બાહર નાંખવામાં આવેલો ગંજાવર મંડપ ચીકાર ભરાઇ ગયા હતા. કેસલની બાહર શ્રીમંત શેઠયાઓની અને બાંનુઓની ગાડીઓની જબરદસ્ત અલગાર લાગી રહી હતી અને તે માટે પોલીસે સારો બંદોબસ્ત જાલવ્યો હતો. ગેહસારણુાની ક્રીયા બરાબર ૮ કલાકે શરૂ થઇ અને તે પુરી થવા પછી સઘળાઓ સેઝદો કરવા ઉઠયા જેમ કરતાં ખાસ્સો એક કલાક લાગયો હશે. એ પછી રવાન જે મરનારનાં પાછ-ળનાં રેહેવાના બંગલામાં મેળવામાં આવયું હતું તે બાહર કાહડવામાં આવતાં સઘલાંઓએ તેને છેલ્લું નમન કરયું હતું. એ વેલાનો દેખાવ ઘણોજ દલગીરીભરયો અને આંખમાં આંસુ લાવનારો હતો.

મજગામ કેસલમાં ભેગી મલેલી એ ગંભીર મીજલસમાં મુંબઇના સઘલા પારસી જાણીતાં ખાનદાનોનાં પ્રતીનીધીઓ હાજર હતા. એ ખાનદાનોમાં પીટીટ, વાડીયા, મોલબલેશ, ટાટા,

કામા, બેરામજી જીજીભાઇ, જીજીભાઈ દાદાભાઈ, શેઠખાનદાન, વાચ્છાગાંધી, પાંડે, દાવર, મોદી, પાંઉવાલા વીગેરે હતાં. એ બધામાં મરહુમના એક ખાસ દોસ્ત શેઠ નવરોજી માણેકજી વહાડયા સી. આઇ. ઇ. તો છેકજ ગમગીન અને નસોસ પડી ગયા હતા. વલી યુરોપીઅનોમાં ફીલીક નીકશનું કંપનીના વડા ભાગયા ઓ૦ મી૦ એચ. ઈ. પ્રોકટર, મયુનીશીપલ કમીશનર મી૦ શેપરડ, મી૦ બરેકેટ અને હીંદુઓમાં ઓ૦ સર વીઠલદાસ દામોદર ઠાકરસી મુળજી, શેઠ મનમોહનદાસ રામજી વીગેરે હતા.

મરહુમના રવાન પાછલ તેમને અવલમંજલ પોંહચાડવાને માટે મોટી વગવાલી મીજલસ પાયદસ્તે ગઇ હતી અને મરહુમ તરફનાં મોટાં માન ખાતર એકેએક જન પાંઉ પયાદાજ ગયા હતા. હરોલમાં મરહુમના પુત્ર મી૦ રૂશતમજી, નામદાર જસટીસ દાવર, અને ખા૦ બા૦ ફીરોઝ હોશંગ દસ્તુર મેજીસ્ત્રેટ ચાલતા-જણાતા હતા. રવાનની આગલ રસ્તો ખુલ્લો રાખવા માટે ઈંગ્રેજ પોલીસ કોનસ્ટેબલ કેટલાક સીપાઇઓ સાથે હતો. પાયદસ્ત નીકલવાની વખતે મજગામથી ગ્રાંટરોડ જતી આવતી ત્રામોને અટકાવવામાં આવી હતી.

મરહુમના માન અરથે અતરેનાં કેટલાંક જાહેર ખાતાંઓ જેવાં કે ગ્રાંટ મેડીકલ કોલેજ, ટેકનીકલ કોલેજ, સઘલી પારસી સ્કુલો, પારસી જીમખાનું, અતરેનું દાણાબંદર, વીગેરે બીજાં સંખ્યાબંધ ખાતાંઓ બંધ રાખવામાં આવયાં હતાં. વળી મુંબઇનાં પારસી તથા ઇરાની દુકાનદારોએ પોતપોતાની દુકાનો બંધ રાખી હતી.

સુરત શહેરના પારસી દુકાનદારોએ આખો દીવસ દુકાનો બંધ રાખી હતી, તેમજ પારેખ ટેકનીકલ સ્કુલ અને મ્યુનીસીપલ તાબાની ગુજરાતી નીશાળો અને સર જમશેદજીના પારસી ધરમખાતાંની નીશાળો ઉપરાંત શેઠ સોરાબજી જમશેદજી જીજીભાઈ સરકારી હાઇ સ્કુલ અને સારવજનીક ઈંગલીશ સ્કુલ બંધ થઈ હતી. મરહુમનાં મરણ માટે દીલગીરી દરશાવવા માટે સુરતની પારસી પંચાયતની બોરડના સરનસીન ખા૦ બા૦ બરજોરજી નોશરવાનજી વકીલ તથા સરદાર દાવર કેખુશરો એદલજી મોદી, બાઇ ડોશીબાઈ જહાંગીરશાહ અરદેશર કોટવાલ, દસતુરજી રૂશતમજી જમશેદજી વીગેરેએ તરતજ તારના સંદેશા મોકલ્યા હતા. એકથી વધુ જગોએ ઉઠમણાબી થયાં હતાં.

વલશાડમાં જરથોસ્તીઓ ઉપરાંત બીજાઓ પણ દલગીર થયા છે. ત્યાંની બાઇ આવાંબાઇ હાઈ સ્કુલ, આવાંબાઈ લાઇબ્રેરી અને ૨૦ જ૦ એંગલોવરનાક્યુલર સ્કુલ મરનારનાં માનમાં બંધ રાખી પોતાની શોકની લાગણી જાહેર કીધી હતી.

અમદાવાદની સરવે પ્રજામાં ભારે દલગીરી ફેલાઇ હતી. નામદાર શહેનશાહની તાજપોશીને ટાંકણે દીલ્લી ખાતેથી પાછા ફરતાં મરહુમ સર જમશેદજી અમદાવાદમાં થોડો વખત થોભયા હતા, જે વેળાએ સરવે કોમોના આગેવાનોએ સારૂં માન આપ્યું હતું. અમદાવાદની પારસી પંચાયત તરફથી ઉઠમણું પણ થયું હતું.

એ ઉપરાંત બીજાં સંખ્યાંબંધ ગામો જેવાં કે ભરૂચ, નાગપોર, શંગાહી, લેનોલી, હુબલી, સતારા, બદનેરા, જબલપોર, કરંજ, બીના, કલ્યાંણ, કાનપોર, બેલગામ, ભાવનગર, વરોડરા, તારાપોર, બીલીમોરા, રાજકોટ, નવસારી, મલેશર, મઉ, ગણદેવી, ઈંડોર, સુરત–રૂસતમપુરા, જાલના, મદરાસ અને ધારવાડ, વલશાડ, ઇલાવ, પુણા, બારડોલી, ગણદેવી, ઉદવાડા, મુજફરપોર, મોરા, કલકતા, અલાહબાદ, નારગોલ, ભુશાવલ, જબલપોર, શોલાપોર, કાશમીર, ખેરગામ, દમણ, કલીકટ, જંગબાર, વીગરે વીગરે ઠેકાંણેથી તરતનાં દીલગીરીનાં સંદેસા ફરી વલ્યા હતા તે જુદા. હીંદુસ્થાનનાં દુરનાં દેશો ઇરાંનનાં સીરાજની અનજુમન, અને બીજા બે ઈરાંની વેપારીઓએ પણ મુંબઇની પારસી પંચાત ઉપર દીલગીરીના સંદેસા મોકલ્યા હતા. તેહરાંન ખાતે પણ ઈરાંનીઓએ શોક પાલીને પોતાનું કામકાજ બંધ પાડ્યું હતું.

મરહુમનાં ઉઠમણાં મુંબઈ ઉપરાંત જે જે દેશાવરો ખાતે થયાં હતાં—તેમાં સુરત, ભરૂચ, નવસારી, અમદાવાદ, ઇડોર, વરોડરા, ઓરંગાબાદ, વલશાડ, કરંજ, ગણદેવી, ઉદવાડા, મોરા, બારડોલી, પુણા, અમદનગર, રાજકોટ, ભુશાવલ વીગરે વીગરેનાં મઠકોએ થયાં હતા. જે વેલાએ મરહુમની કીરતીનાં ભારે વખાંણો ગાવામાં આવ્યાં હતાં. અને તેમાં મરહુમનું નામ જાહેર ભણતરોમાં લેવાતું ઠરેઉ હતું. એ નામ જરથોસતી ધરમકારીયાની રીતી મુજબ મરહુમના અસલ જનમ નામ પરમાણે એટલે કાવશજી બેહદીન રૂસતમજી કરીને લેવાશે. વલશાડમાં તો રૂ. ૨૫) મરહુમનાં પુણ અરથે ધરમાદા અપાઇ હતી.—ઉઠમણાની કીરયા સાથે કેટલેક ઠેકાંણે ચાર દીવસની રવાંનની શરોશ વીગરેની ક્રીયા પણ થઇ હતી. કરાંચીમાં ઉઠમણાનાં વખત સુધીમાં મરણની ખબર પડેલી નહી હોવાથી ઉઠમણું નહી કરી શકાવાથી ઘણાકોને દલગીરી ઉપજી હતી. નવસારીમાં તો એમ બોલાયુ હતું કે આગલા એમના વડીલો પેહલા, બીજા અને ત્રીજા બેરોનેટનાં નામ અનજુમનમાં લેવાય છે તેમ એમનું પણ લેવું. અને દીલાસાપત્રો એમનાં કુટુંબપર મોકલવાં. નવસારીનાં લોકોએ તો પોતાનાં ઘરોમાં ચોક–ચાંદન પુરવાનુંબી એક દીવસ માંડી વાલ્યું હતું—અને સ્કુલો, દુકાનો વીગરે કેટલાંક ખાતાં બંધ રાખયાં હતાં. એ ઉપરાંત હીંદનાં બીજાં ઘણા જુદાં જુદાં મઠકોએ દલગીરીની જાહેર સભાઓ ભરાઇ હતી—અને સંખ્યાબંધ ઠેડાવો થયા હતા. તેઓ બધાનાં દેલાશાનાં સંદેસા, લખાંણો વીગરે મરહુમનાં કુટંબપર આવ્યા હતા, અને તેનાં બધાના માયાકુલ જવાબો આભાર ઉપકાર માંનવાના અતરેથી સર જમશેદજી પાંચમાં બેરોનેટ અને ડાવેજર લેડી ગુલબાઇ તરફથી ફરી વલયા હતા. તેમાં મુખ્ય કરીને મુંબઇની કોરપોરેશન જોગ, સુરતની કોરપોરેશન જોગ, સુરતનાં શેહરીઓની જાહેર સભાનાં માંનવંત પ્રમુખ સુરત જીલાના જડજ મી૦ બોનસ ઉપર, પુણાની બઝમે રોજે બેહરાંમનાં મેમબરો જોગ, પુણાની અને થાણાની અનજુમનની મલેલી સભાના પ્રમુખો જોગ, સર જમશેદજી જીજીભાઇ પેહલા બેરોનેટનાં ધરમખાતાંનાં ટરસટીઓ ઉપર અને મુંબઇની પારસી જરથોસતી અનજુમનની મલેલી જાહેર સભાનાં માંનવંત શરનશીન શેઠ બમનજી દીનશાહજી પીટીટ ઉપર–વીગરે વીગરે મુંબઇની—અને દેશાવરોની જે જે અનજુમને તથા પ્રજાએ, અને બીજી જાહેર સભાઓએ, મંડલીઓએ—અને કંપનીઓએ મોકલેલાં સંદેસા અને દેલાસા પત્રોનાં જવાબોમાં પોતાનાં માંનવંત પીતાનાં ગમખાર મોહોતનો અફશોશ જણાવવા પછે—તમામ માયાકુલ ઉપકાર અને લાયકાત ભરેલી સલયતાની મેહરબાંની માંનવામાં આવી હતી. જે ઉપરથી હાલનાં પાંચમાં સર જ. જી. ની સભ્યતા, સમયશુચકતા અને ગંભીરાઇનું ઘણું સરસ તોલ કરવાને વાંચનારી આલમ અને જાત પરજાતનાં લોકોને બની આવ્યું હતું.—એ ઉપરથી આપણ ઇછીએ છે કે એ નામવર જવાંન પુત્ર સર જ. જી. પાંચમાં બેરોનેટ અલબતાં આગલ જતાં પોતાની નામવરી અને કુટંબની જાહોજલાલી ઉતમ રીતે જાલવીને પોતાની કીરતી મશહુર કરતા રેહશે, કે જેમ કરવાને તે પરમેશવર તેમને જોઇતી શાહેતા બક્ષો.

મરહુમનાં ઉઠમણાની કીરયા એવોનાં ગુજરવાને ત્રીજે દીવસે બપોરે મજગામ કેસટલનાં દીવાનખાનામાં કરવામાં આવી હતી, જે વેળાએ મરહુમના અતલગના બેશીઓ તથા મીત્રો વીગેરેની મોટી ઠઠ મલી હતી. ક્રીયા પુરી થવા બાદ સમસુલ ઓલમાં દસ્તુર દારાબ પેસોતન સંજાનાએ મરહુમ ચોથા બારોનેટનાં ભલાં કામોની સ્તુતી લંબાંણથી કરી—તેવણે મરહુમનું નામ બીજા અશોફરોહરના નામ ભેગું ભણતરમાં લેવાને જણાવ્યું હતુ—જેને પુનાવાલા દસ્તુર કેકોબાદ આદરબાદે ઘટતા શબદોમાં ટેકો આપયો હતો. બાદ મોબેદોમાં રૂપા નાણું વહેંચવામાં આવયું હતું. એ પછી મરહુમના પુણ માટે તેઓના કુટુંબીઓ તેમજ મીત્રો વગેરે તરફથી નીચે મુજબ રકમો ભરાઇ હતી :—

	રૂપયા.
બેહેસતનશીન નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ ચોથા બેરોનેટની પુંજીમાંથી....	૫૦૦૦
મરનારનાં વીધવા બાઇ ગુલબાઇ ડાવેજર લેડી જ૦ જીજીભાઇએ	૫૦૦૦

મરનારનાં દીકરા રૂસતમજી તથા તેવણનાં ધણીઆણી શીરીનબાઇએ... ...	૫૦૦૦
મરનારના દીકરી સુનાબાઇ તથા તેવણનાં ધણી શેઠ માણેકજી શાપુરજી વાચછાએ.	૧૦૦૦
મરનારના દીકરી વીરબાઈજી તથા તેવણનાં ધણી જેહાંગીર દીનશાહ દાવરે ...	૧૦૦૦
મરનારના દીકરી જરબાઈ જમશેદજી જીજીભાઈએ.	૧૦૦૦
મરનારના દીકરી સુનાબાઇની દીકરીઓ પેરીન, નવાજબાઇ તથા શીરીને. ...	૨૫૦
મરનારના દીકરી વીરબાઇજીની દીકરી હીરાંબાઇએ	૨૦૦
મરનારના કાકાની દીકરી ખરશેદબાઇ રૂસતમજી જમશેદજી જીજીભાઇની પુંજીમાંથી	૨૫૦
"મરનારના એક મીત્ર."	૫૦૦
મરનારના મીત્ર શેઠ નવરોજી માણેકજી વાહાડયા સી. આઇ. ઇ. એ... ...	૫૦૦૦
શેઠ જાલભાઇ અરદેશર શેઠના.	૫૦૦
બાઇ જરબાઈ નવરોજી નશરવાનજી વહાડયા	૧૦૦૦
શેઠ નશરવાનજી નવરોજી વહાડયા.	૫૦૦
શેઠ રૂસતમજી નવરોજી વહાડયા	૫૦૦
બાઇ દીનબાઈ તે મરહુમ શેઠ ફરામજી શાપુરજી બાટલીવાલાના વીધવા	૫૦૦
શેઠ ધનજીભાઇ ફરામજી શાપુરજી બાટલીવાલા	૨૫૦
શેઠ રૂસતમજી ફરામજી શાપુરજી તથા તેવણના ધણીઆણી પીરોજબાઈ. ...	૨૫૦
ખા. બા. શેઠ હોરમજી માણેકજી ભીંવડીવાલા તથા શેઠ દોરાબજી ડોસાભાઇ ભીંવડીવાલા	૫૦૦
મરનારના બેહન બાઈ નવાજબાઇ તથા ધણી શેઠ ફીરોજશાહ પેસ્તનજી જેહાંગીર.	૧૫૦
શેઠ ખરશેદજી રૂશતમજી I. C. S.	૫૦૦
શેઠ ધનજીભાઈ રૂસતમજી વહાડયા	૫૦૦
શેઠ ફરામજી રૂસતમજી વહાડયા.	૫૦૦
બાઇ મેરબાઇ સોરાબજી નશરવાનજી વહાડયા.	૨૦૧

ઉપર જણાવયા મુજબ રૂ. ૩૦,૦૫૧ કયાં કયાં ધરમખાતાંઓમાં આપવા તે હવે પછી જણાવવામાં આવશે. પણ તરત વેળા એટલું જણાવવામાં આવયું હતું કે ધી ઝોરાસ્ત્રીયન બીલડીંગ સોસાયટી સાથે ચોકસ બંદોબસત થશે તો તે મુજબ તે સોસાયટી હસતક મરનારના નામે તેવણની યાદગારી તથા પુણને માટે એક મકાન ઉભું કરવામાં આવશે.

ઉપલા રૂપીઆ ૩૦,૦૫૧ સીવાય બીજા રૂ. ૧૧૫૧ નીચે જણાવેલી વીગતે આપવામાં આવયા છે:—

		રૂપીયા.
શેઠ બેરામજી જીજીભાઇ પારસી ચેરીટેબલ ઇનસટીટયુશન ફંડમાં આપવામાં આવશે તેની વીગત:—		૮૦૦
શેઠ રૂસતમજી બેરામજી જીજીભાઇ તથા ધણીઆણી આવાંબાઈ. ...	૫૦૦	
શેઠ બેરામજી રૂસતમજી બેરામજી જીજીભાઇ તથા ધણીયાણી બાઇ જરબાઇ.	૩૦૦	
મરનારના ભાઇ શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી જમશેદજીએ મુંબઈનાં આંધળાંપાંગળાંઓની પરવરસી કરવાના પગારના ફંડમાં.		૧૦૦
સર જમશેદજી જીજીભાઈ ઇનસટીટયુશનના મુંબઈની સ્કુલના ગરીબ છોકરાઓને જમાડવાના ફંડમાં આપયા છે. તેની વીગત:—		૨૫૧
પુનાવાલા શેઠ પેસતનજી બમનજીએ	૨૦૦	
પુનાવાલા શેઠ પેસતનજી લીમજીભાઇએ...	૫૧	
		૩૧,૫૦૨

એ પછી વલી બીજી રૂ. ૧૩૦૧ ની રકમ પાછલી રાતનાં ઉઠમણાંમાં મરહુમનાં પુણ્ય માટે અપાઇ છે :—

મરહુમની પોતાની પુંજીમાંથી રૂ. ૧૦૧ કુલે જરથોસતી રવાનોને અવલમંજલ પહોંચાડવાના ફંડમાં, મરનારનાં વીધવા ગુલબાઇ ડાવેજર લેડી જ૦ જીજીભાઇએ, રૂ. ૫૦૦, મરનારના દીકરા શેઠ રૂસતમજી તથા તેવણનાં ધણીઆણી બાઇ શીરીનબાઇએ, રૂ. ૫૦૦, મરનારના સસરા શેઠ રૂસતમજી અરદેશર વહાડયાની પુંજીમાંથી, રૂ. ૧૦૦, મરનારનાં સાસુ બાઇ નવાજબાઇ રૂસતમજીની પુંજીમાંથી, રૂ. ૧૦૦ મલી રૂ. ૧૨૦૦ ની નોટ પારસી પંચાયતને સવાધીન કરવામાં આવી છે અને એનું વયાજ કયાં ફંડમાં વાપરવું તે હવે પછી જણાવવામાં આવશે.

આ પ્રમાણે મરનારના પુનઅરથે કુલ્લે રૂ. ૩૨,૫૦૩ ની સખાવત થયલી જાહેર કરવામાં આવી હતી.

મરહુમ સર જમશેદજીનાં મરણનાં શોકની દલગીરી દરશાવનારા અને દેલાસાનાં સંદેસા અને પત્રો સંખ્યાબંધ આવ્યાં હતાં—તેમાં સઉથી વધુ ધ્યાંન ખેંચનારા મુખય આપણા હીંદના વાઇસરાય અને નામદાર ગવરનર જનરલ લારડ મીંટો અને મુંબઇનાં નામદાર ગવરનર લારડ લેમીંગટન જેવા મોટા હાકેમોનાં સંદેસા નીચે મુજબના છે :—

સર જમશેદજી જીજીભાઇ પાંચમાં બેરોનેટ ઉપર મુંબઇનાં નામદાર ગવરનરના ખાનગી સેકરેટરીએ ગણેશખીંડથી નીચલો તારનો સંદેશો રવાના કરયો હતો :—

"નામદાર વાઇસરાયે તમારા પીતાના અકાળ મરણની ખબર બહુજ દલગીરી સાથે સાંભળી છે, એમ તમોને જણાવવાને મને ફરમાશ કરવામાં આવી છે, અને તમારા કુટુંબ ઉપર દીલાસાનો સંદેશો મોકલવાને તે નામદારે ફરમાવયું છે."

નામદાર ગવરનરના ખાનગી સેકરેટરીએ શેઠ રૂસતમજી જમશેદજી જીજીભાઈ તે હાલના પાંચમાં સર જ૦ જી૦ બેરોનેટ ઉપર નીચલો તારનો સંદેશો મોકલાવયો છે :—

"તમારા પીતાના મરણની ખબરથી નામદાર ગવરનરને મોટી દલગીરી ઉપજી છે. લેડી જમશેદજી અને કુટુંબ ઉપર જે મોટી આફત આવી પડી છે તે માટે તેવણ નામદારની ખરી અંતઃકરણની દીલસોજી જાહેર કરજો."

મુંબઇના માજી ગવરનર લોરડ લેમીંગટને પાંચમાં બેરોનેટ સાહેબ સર જમશેદજી જોગ બહુજ માયાકુલ દીલાસાપત્ર લખયો છે, જેમાં તેવણના પીતાજીનાં અકાળ મરણ માટે અતીયંત ખેદ બતાવી એક જાહેર શેહેરી તરીકેના તેવણના સદગુણોની બહુ વખાણ કરયા છે, અને જણાવ્યું છે કે મરહુમ સર જમશેદજીને હું જાહેર સભામાં તેમજ સંસારી મેળાવડાઓમાં એટલી વખત મળતો ભેટતો રહયો હતો કે ટુંક વખતમાંજ હું તેવણને એક મીત્ર તરીકે પીછાનવા લાગયો. અને તેવણના ઉમદા સદગુણોને લીધે ભરોસો મેલવા લાયક ગ્રહસથ માનવા લાગયો.

નામદાર આગાખાને તારનો સંદેશો મોકલાવયો હતો કે, "આ દલગીરી ભરીયા બનાવ માટે મારી દીલસોજી સવીકારજો."

વરોડરાના નામદાર ગાયકવાડ માહારાજાએ પણ એવીજ રીતે પોતાની દલગીરી દરશાવી હતી.

પુણા મધે નામદાર સરકારની ધારા બાંધનારી કાઉનશીલની એક બેઠક તા૦ ૨૦ મી જુને થઇ હતીઃ-તે વેલાએ નામદાર ગવરનર સર જયોરજ કલારકે પોતાની બેઠક લીધા બાદ નીચે મુજબ વીવેચન કરયું હતું :—

"હવે હું એક બોલ વધુ બોલવા માગું છું. સર જમશેદજીના મરણના સમાચાર આપણે સરવેએ ઘણા ખેદ સાથે સાંભળયા છે. તેઓની સેવા ખાલી પારસી કોમનેજ નહી પણ મુંબઈ ઈલાકાની સરવે કોમોને ઉપયોગી થઇ પડી હતી. સર જમશેદજીના કુટુંબે પોતાની સખાવતને સબબે

હીંદમાં પોતાનું નામ મશહુર કીધું છે. કોઈ પણ કોમનાં ભલાં કામમાં મરનાર પોતાનો હીસસો આપવાને બાહેર પડતા હતા તથા તેઓ દરેક રીતે એક મહાન શેહેરી નીવડયા હતા."

મુંબઈની મયુનીશીપલ કોરપોરેશનની એક સભા તા૦ ૧૮ મી જુને મલી હતી. તે વેલાએ પ્રમુખ મી૦ ડને મરહુમ શર જ૦ ના બાબમાં જે વીવેચન કીધું હતું તેમાં જણાવયું હતુ કે ગઈ સભા પછી એક અતી દુખદાયક માંઠો બનાવ બનયો છે કે આપના એક ગોઠયા સર જમશેદજીનું અકાલ મરણુ નીપજયું છે. તેમની ખોટ આપણુ શભાસદોનેજ નહી, પણુ આખી પારસી કોમને, મુંબઇ શેહેર અને ઇલાકાનેજ નહી પણુ મને વાજબી રીતે કેહવું જોઇએ કે આખાં હીંદુસથાનને પણુ ખમવી પડશે. તેઓએ સઘલી કોમનું-સઘલા વરગોનાં આગેવાનનું માંન અને વાહાલ મેલવયું હતું. તેવો એરોનેટનો મોટો ઉંચો ખેતાબ ધરાવયા છતાં બહુ નમ્ર હતા- મેં મારો મીત્ર અને ગોઠયો ખોયો છે. તેમ તમો સઘલાઓનેબી તેવીજ લાગણી લાગતી હશે.-આનરેબલ સર ફીરોજશા મેહતા મરહુમને માટેનો ઠેડાવ રજુ કરતાં બોલયા હતા કે આખાં શહેરને તેમનાં મરણુથી આંચકો લાગો છે-તેમનો વીલાપ કરવામાં આપણુ શરવે એકસરખા શામેલ છઇએ. વીગેરેનું લંબાણુ વીવેચન કરીને સભામાં જે ઠેડાવ મુકયો હતો તે નીચે મુજબ હતોઃ—

"આ કોરપોરેશને સર જમશેદજી જીજીભાઇના દુખદાયક મરણુની ખબર ભારે ખેદ સાથે સાંભળી છે અને તેમના અકાળ મરણથી મુંબઇના સરવેથી આગેવાન શહેરીઓ માહેલા એક જેઓ પ્રજાને લગતી સઘળી જાહેર હીલચાલોમાં આગેવાની ભરેલો ભાગ લેતા હતા તેમને ગુમાવવા માટેની દલગીરીભરેલી નોંધ કોરપોરેશન પોતાને દફતરે ચહડાવે છે. (૨) આ ઠરાવની એક નકલ દીલાસા સાથે મરહુમના કુટુંબ ઉપર મોકલવાની તે પોતાના પ્રમુખને સતા આપે છે અને (૩) મરહુમના માનમાં કાંઈ પણુ કામકાજ બજાવયા વીના આજની સભા મુલતવી રાખે છે."

આ ઠેડાવને હીંદુ કોમ તરફથી ડાકટર સર ભાલચંદરે, યુરોપયનો તરફથી મી૦ હેરીસને, અને મોહમેદનો તરફથી મી૦ ફાજલભાઇ ચીનાઇએ ટેકા આપતાં ઘણા માયાકુલ વીચારો અને વીવેચનો કીધાં પછી ઠેડાવ પશાર કરી કશાંપણુ કાંમકાજ બજાવયા વના કોરપોરેશન મરહુમનાં માનમાં મોકુફ રાખી હતી.-એ વીવેચનોમાં મી૦ હેરીસન હેવું બોલ્યા હતા કે:-"યુરોપયન કોમ તેમને એક આગેવાંન-મીલનશાર અને મલતાવડા શેહરી તરીકે પીછાંને છે. હેવી બાહારની સાદી જીંદગી ઉપરાંત તેવો પારશી કોમ માટે તો, જીવતોડ અને સંખયાબંધ ફરજો બજાવતા કે તેનો ખયાલ વતીક ઘણાઓને નહી હશે. તેમનુ કુટુંબ તાજ અને દેશ તરફ અઠાગ વફાદારી માટે જાંણીતું છે, અને તેવાં કુટુંબને માન આપીને શરકારે પોતાને ગોયા માન પમાડયું છે. જુના વખતને છાજતાં વીવેકને માટે તેવણુનું કુટંબ પંકાયલું-પસોતાયલું છે, તેમાં મરહુમે ઘટતું વીવેક વાપડીને વધારો કીધો છે. ઈત્યાદી.

ઉપલા ઠેડાવની નકલો ડાવેજર લેડી જમશેદજી અને સર જમશેદજીને મલેલાનો આભાર પત્ર કોરપોરેશનની સભા ઉપર મોકલ્યો હતો, જેની નોંધ લેવામાં આવી હતી. એજ મુજબ મયુનીશીપલ સટેનડીંગ કમીટીની તા૦ ૧૭ મી જુનની સભામાંબી મરહુમને માટે દલગીરી દરશાવામાં આવી હતી.

સુરતની મયુનીશીપાલીટીની એક ખાસ સભા જે દીને મરહુમનું મરણુ મુંબઈમાં નીપજેલું તે વખતે મલેલી હતી. તયાંજ મરહુમનાં મરણુનો સંદેસો એક કમીશનર મી૦ બરજોરજી નશરવાંનજી વકીલને મલતાંજ-તરતજ કોરપોરેસનની તે સભા, મયુનીશીપલ નીશાલો, અને પારખ હુનરશાલા બંધ કરાવી-દલગીરીનો ઠેડાવ પશાર કીધો હતો.

મુંબઇની એનઠરોપોલોજીકલ શોશાયટીની સભા તા૦ ૨૪ મી જુને રાયલ એશીઆતીક સોસાયટીમાં મલેલી-ત્યાં એરવદ જીવણુજી મોદીએ અસતોદાંન વીશે ભાશણુ કીધા પછે મી૦ જેમસ મેકડોનલડે જણાવયું કે મરહુમ સર જમશેદજી આ સોસાયટીનાં એક ઉપયોગી શભાસદ હતા—અને

તેવો મલતાવડા તથા ભલા ગ્રહસથ હતા. તેમનાં મરણથી મુંબઇની દરેક કોમમાં દલગીરી ફેલાઇ છે. સભામાં પ્રમુખ એડવરડસ મારફતેદ લગીરીનો ઠેડાવ મરહુમનાં કુટંબ ઉપર મોકલવાનો ઠેડાવ થયો હતો.

એવોજ એક બીજો ઠેડાવ સટુડંટસ બ્રધરહુડની તા૦ ૨૧ મીએ મલેલી સભામાં પણ થયો હતો.

બીજી જે જે પરચુટણ મંડલીઓમાં મરહુમનાં મરણ માટે ખેદ બતલાવામાં આવયો હતો તેમાં ધી એરામજી જીજીભાઇ કાલેજ યુનીયન; જરથોસતી ભાઇબંધોની મંડલી; ગરીબ જરથોસતીઓનાં રેહઠાંણાના ફંડની મંડલી; જરથોસતી ધરમસંબંધી કેળવણી આપનારી અને જ્ઞાન ફેલાવનારી મંડલી, પારસી સાઇકલીંગ કલબ, વીગરે વીગરેની મંડલીઓએ પોત પોતાની સભામાં શોક પાલીને તે ઠેડાવો મરહુમનાં કુટંબપર મોકલી આપયા હતા.

મુંબઈ યુનીવરસીટીની સેનેટની એક સભા તા૦ ૧૯ મી જુને મલી હતી. ત્યાં પણ યુનીવરસીટીના આ માનવંત ગોઠયા સર જ. જીજીભાઇનાં મરણ માટે મોટો ખેદ બતાવવાનો ઠેડાવ થયો હતો.

પારસી લેખક મંડલીની તા૦ ૨૨ મી જુને મલેલી સભામાં પણ હેવોજ દલગીરીનો ઠેડાવ પશાર કરી મરહુમનાં કુટંબપર મોકલવાનો ઠેડાવ થયો હતો.

પારસી એમબયુલનસ બ્રીગેડનાં સભાસદોની એક સભા તા૦ ૨૧ મી જુલાઇએ એલફીનસટન હાઈ શકુલના મકાનમાં મલી હતી. ત્યાં પણ મરહુમનાં મરણનો ખેદ બતલાવી પ્રમુખ ડાં૦ દીનાનાથ દાંડેકરે તેમની કીરતી ગાઈ સંભલાવી હતી. અને એક ઠેડાવ પશાર કીધો હતો કેઃ— "એઓ શાહેબ આ સેંટ જોન એમબયુલેનસ બરીગેડના વાઇસ પ્રેસીડેંટ તરીકે ઘણી કાલજી ધરાવતા હતા—તેથી આ ખાતાંને તેમનાં મરણથી ઘણી ખોટ ગઇ છે"—વીગરે વીગરે. હેવોજ એક બીજો જુદો ઠેડાવ એમબયુલંસ વરગના મેમબરોએ પોતપોતામાં કરીને પોતાનાં કામકાજ બંધ રાખયાં હતાં.

જરથોસતીઓના માહાન પેગમબર અશો જરથોસત સાહેબનાં દીશાતું જશન, મુંબઇનાં જરથોસતી અનજુમનના આતસબેરામમાં કરવામાં આવયું હતું—ત્યાં આપના જાહેર વકતા મી૦ જાંહાંગીર જમશેદજી વીમાદલાલે જણાવયું હતું કે બાનુઓ અને ગ્રહસ્થો આપણને આજે એક ગંભીર ફરજ બજાવાની છે તે એ કે મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઈ હક થયા છે, તેમને માટે દુવા ગુજારશું કે તેવો બેહસત મુકામ પોંચે અને તેમનાં કુટંબીઓનો ગમ ખોદાતાલા વીશાડે— ઇત્યાદી. વલી થાણાની દરેમેહરમાં થયલાં દેહ માસનાં જશનની મીજલસમાં પણ તેવીજ દલગીરી દરશાવામાં આવી હતી.

પુણાંખાતે જ્યાં મરહુમ સર જમશેદજી, વરશનો મોટો ભાગ મોશમશર વશવાત કરતા હતા ત્યાં એમનાં મરણની ખબર ફેલાતાં કુલ જરથોસતીઓએ તેમ અંગરેજો અને હીંદુ મુશલમાંનોમાં પણ મોટો ખેદ ઉપજયો હતો; અને મરહુમનાં ઘણાક પારશી બેહદીનો તથા દખણનાં વડા દશતુરજી કેકોબાદ પોતે પણ—પાયદસત—ઉઠમણાની કીરયામાં શામેલ થાવાને મુંબઇ પધારયા હતા. મરહુમનાં માન માટે પુણાનાં કેટલાંક જાહેરખાતાંઓ જેવાં કે સરદાર નોશરવાંન હાઇ શકુલ, પારશી અનજુમનની ગુજરાતી શકુલ, નેટીવ ઈનસટીટીઉસન, સર દી. મા. પીટીટ જીમનેશીઅમ, વીગેરે કેટલીક જરથોસતી અને ઇરાંનીઓ વીગેરેની દુકાંનો બંધ રાખી હતી. તથા જરથોસતીઓએ પુણામાં પણ ઉઠમણાની જુદી જુદી કીરયાઓ કીધી હતી. તેમાં એક સર જ. જી.ની દરેમેહરમાં ને બીજુ પુણાની દસતુર હોલવાલી મટેલની દરેમહેરમાં પણ થયું હતું.

પુણાની બઝમે રૈન્જે બેહરાંમ નામની જાંણીતી મંડલીના મેમબરોની એક સભા તા૦ ૫ મી જુલાઇએ મલી હતી—તાંહાં એક આયાકુલ દેલાશાપત્ર વાંચવામાં આવ્યું હતું—અને એક ડેપ્યુટેશનની મારફતે તે સર જમશેદજી જીજીભાઇ પાંચમાં બેરોનેટને અને ડાવેજર લેડી ગુલબાઇને ખાસ પોંહચાડવાનો ઠેડાવ થયો હતો. દેલાશાપત્રમાં જણાવયું હતુ કે જરથોસ્તી ટોલાના દુખભંજન રાજા સર જ. જી. ચોથા બેરોનેટનાં મરણથી એમનાં કુટંબને તેમ આખી પારસી કોંમ સાથે આ બઝમને પણ મોટું દુઃખ ઉપજ્યું છે કેમકે તેવો સાહેબ આ મંડલના મેરબાંન "પેટરન" હતા—અને એમનું કુટંબ આ બઝમને પેહલેથીજ આહાતુ અને મદદ કરતું આવ્યું છે, ઇત્યાદી, ભારે દેલાશો દરશાવ્યો હતો.

પુણાની જરથોસતી અનજુમનની એક સભા તા૦ ૨૫ મી જુલાઇએ ધી નશરવાનજી પીટીટ હાલમાં દખણનાં વડા દસ્તુરજી સાહેબ કેકોબાદનાં પરમુખપણા હેઠલ મલી હતી. ત્યાં મરહુમનાં અકાળ મરણ માટે દલગીરી દરશાવાનો અને તે ઠેડાવ મરહુમનાં કુટંબ ઉપર મોકલી આપવાના ઠેડાવ થયા હતા. એજ સભામાં પાંચમાં સર જમશેદજી બેરોનેટને પુણાની અનજુમનનાં પણ અકાબર ગણવાનો ઠેડાવ થયો હતો.

મરહુમ સર જમશેદજીનાં મરણની નોંધ જાહેર વરતમાંન પત્રોએ તો હીંદુસથાંનનાં એક નાંકેથી બીજા નાંકાવેરનાં તમામ ગુજરાતી—મરાઠી ઉરદુ—વીગેરેનાં દેશી ભાશાનાં ન્યુશપેપરોએ લીધી હતી—તેમ અંગરેજી પત્રોએ પણ લંબાંણ આરટીકલો લખીને જબરો ખેદ બતલાવયો હતો—તે સાથે ઇંગલંડ અને યુરોપનાં ઘણાંક પત્રોમાં એમનાં મરણની ગમગીની ભરેલી નોંધ આવી હતી—તે એટલાંવેર કે ઈંગલંડનાં મશહુર—મોટા છાપા "લનડન ટાઇમશે" પણ તા૦ ૧૮ મી જુનનાં પોતાના અંકમાં એક લાંબી શોકકારક આરટીકલમાં લખયું હતું કે—એમનાં મરણથી પશચીમ હીંદુસ્થાનની આગલ વધતી અને વફાદાર પારશી કોંમે પોતાનો શવીકરાયલો વડો અકાબર અને મુંબઈનાં હીંદી મંડલેબી પોતાનો સંસારી વડો ગુમાવ્યો છે. વીકટોરીઅન અમલમાં એવણનાં બપાવા પેહલા બેરોનેટે કરેલી પાદશાહી શખાવતમાં જ. જી. હાસપીટાલ મુખ્ય છે. ત્યાં તેમનુ એક બાવલું મેલાયલું છે. નાઇટનાં ખેતાબનું—અને લનડન શેહેરનાં ફ્રીમેનનું માન પામનારા પેહલા દેશી એવો હતા. આપની તાજપોશીની દેશી રઇયતમાં એવોજ પેહેલા બેરોનેટ થયલા હતા. વાઇસરામની કાંઉનશીલનાં કાયદા મુજબ દરેક બેરોનેટ પોતાનું બીજું ચાલતુ નામ બદલીને શર જ. જી. નું. નામ ધારણ કરે છે. મરહુમ છેલ્લા બેરોનેટે પેહેલું નામ શજીને પોતાનો ટેક—દરજ્જો અને વફાદારી જબરી શાચવી હતી—તેવો કોરપોરેશનના મેમબર, યુનીવરસીટીનાં ફેલો, શેહરનાં શેરીફ વીગરે હતા. તેવો પંચાયતનાં ફંડોનાં બખોનો વહીવટ ઘણી શારી રીતે કરતા, એટલુંજ નહી પણ પોતાની કોંમમાં નવા શવાલોની ચરચા જીદ્દીન (યુરોપયન) ઓરત પરણવાનાં બાબમાં ઘણા શાવચેતીથી વરતતા હતા—અને કોમની ફીરતી સાચવી રાખતા હતા. વીગરે બીજું કેટલુંક બયાંન કરીને ટાઇમિશે પોતાની લાંબી આરટીકલ પુરી કરી હતી.—ઈંગલંડનાં પત્રોએ એ મુજબ મરહુમની ખબર લેવા સાથે વલી યુરોપની પારસી એસોસીએશન મંડલીએ પણ મરહુમનો શોક પાલવાનો અને તેમની યાદગારી જાલવવાના ઇરાદો રાખયો છે, કેમકે વેલાતમાં વસતા બધા જરથોસતીઓને મરહુમનાં મરણની ખબર થતાંજ બધાઓને એક સરખી દલગીરી ઉપજી હતી.

મરહુમ સર જમશેદજી ચોથા બેરોનેટ જેવો મરહુમ સર જ. જી. પેહલા બેરોનેટે સથાપેલાં ધરમખાતાંનાં એક અધીકારી તથા પ્રમુખ હતા. તેવોનાં મરણની નોંધ લેવા તથા તેવોની જગા પુરવા માટે કારોબાર મંડલીની એક સભા તા૦ ૧૦ મી જુલાઇને દીને શેઠ બમનજી દીનશાજી પીટીટનાં પ્રમુખપણા હેઠલ સર જ જી. બેનીવોલેંટ ઇનસટીટયુટમાં મલી હતી. પ્રમુખ શાહેબે કેટલુંક વીવેચન મરહુમનાં સદગુણો વીશે કરયા પછે આ ધરમખાતાંનાં દફતરમાં નીચે મુજબની નોંધ કરવાનો ઠેડાવ થયો હતોઃ—

"નોંધ—નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ ચોથા બારોનેટ જેવણ પોતાના જગપ્રસીધ બપાવાના આએ પારસીઓને વાસતે કરેલી સખાવતનાં ધરમખાતાંના સરનશીન હતા, તેવણ રોજ ૮ મો માહ ૧૦ મો શેહેનશાહી ૧૨૭૭ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૭ મી જુન ૧૯૦૮ ને વાર બુધને દીને બપોરના કલાક ૧—૨૦ (સ. ટા.) બેહેસતનશીન થયા તે ગમખાર બનાવથી આએ ધરમખાતાંની કારોબાર મંડળીના સાહેઓને ભારી દલગીરી ઉપજી છે. એઓ સાહેબના માનવંત પીતાજી બીજા બારોનેટનાં મરણથી ખાલી પડેલી જગાએ નામદાર સરકારે તા૦ ૧૦ મી અકટોબર ૧૮૭૭ ને દીને પોતા તરફના એક અધીકારી દાખલ અત્રેની કારોબાર મંડળીપર એવણુને નેમયા હતા. તયાર પછી ૧૮૯૮ માં એવણુના મરહુમ ભાઇ નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ ત્રીજા બારોનેટના હક થવાથી આએ ખાતાંની પંચાયતના સરનશીન નેમવામાં આવયા હતા; જે માનભરેલો ઓધો ઘણી ઉલટ અને ખંતથી ચલાવી આ ખાતાંના કારોબારમાં પોતાના પાકટ અનુભવ અને કુનેહનો અછો હીસો આપયો હતો. પોતાના જીનતગુજીન બપાવાજીનાં સથાપેલાં આએ ખાતાંમાં ૩૧) વરસની લાંબી મુદત સુધી એઓએ એના વહીવટમાં સામેલ રહી—સરનશીન દાખલ છેલ્લાં દશ વરસ સુધી પોતાની દેખરેખ રાખી આગેવાન ભાગ લીધો હતો. આએ ખાતાંએ એવા એક દીલસોજ અને સખી તબેહના સરનશીન તથા ખેરખાહ મદદગાર તથા એવણુના હમશરીક અધીકારીઓએ પોતાનો એક કીમતી સાથી ખોયો છે, જે બનાવથી તેઓને બેહદ ગમગીની તથા ઉદાશી ઉપજી છે. એ મરહુમ શેઠના અશો રૂહ ઉપર ખોદા નેગેબાન હોજો તથા તે ઉપર સદ હજાર દરૂદ હોજો."

બીજું—ઉપલી નોધની નકલ એ મરહુમ નામદારનાં વીધવા દાવેજર લેડી ગુલબાઇ જમશેદજી જીજીભાઇ તથા તેવણુના પુત્ર નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ પાંચમા બારોનેટ તથા તેવણુના ભાઇ સેઠજી જમશેદજી ખરશેદજી જમશેદજી ઉપર સેક્રેટરીએ એક ઘટતો કાગળ લખીને મોકલવી.

બીજો ઠરાવ તે પછી થયો કે ખાતાંની સઘળી નોટો જે ૫) અધીકારીઓના નામપર છે તેમાંથી ચોથા બારોનેટને બદલે પાંચમા બારોનેટનું નામ મુકવું, તેમજ સરકારને પણ સરેસતાની રીતે લખી જણાવવું કે સર જમશેદજીએ સથાપેલાં ધરમખાતાંનાં સઘળાં કામકાજમાં મરહુમ ચોથા બેરોનેટની જગાએ હાલના સર જમશેદજીને કારોબાર મંડલીએ પોતાના પ્રમુખ ચુંટી કાઢયા છે."

જરથોસતી કોમના લાભ સાચવનારી મંડલીની એક સભા મરહુમ સર જ. જી. નાં મરણુની દલગીરી દરશાવાને તા૦ ૨૩ મી જુને મલી હતી. સભાના પ્રમુખ શેઠ બમનજી દીનશાજી પાટીટે લંબાંણથી વીવેચન કરતાં કહી શંભલાવ્યુ કે આ મંડલીના મરહુમ સદાના પ્રમુખ અને મંડલીને ઘણા ઉપયોગી હતા, અને તેમની ખોટ મંડલીને મોટી ગઇ છે, એટલુંજ નહી પણ તેમનાં મરણથી હીંદુસથાને એક મોટો દેશી, મુંબઇએ મોટો શેહરી, ગરીબોએ એક ખયરઅંદેસ, અને પારસી કોમે કમનસીબે એક સાચો અને દેલશોજ ખેરખાહ અને એવણુનાં કુટંબે તો એક વીરસોજ ગુમાવ્યો છે. એ વીગેરેનું ઘણું અસરકારક વીવેચન કરયું હતું—તે પછે સભામાં મી૦ જાંહાંગીર જમશેદજી વીમાદલાળે જે ઠેડાવ રજુ કીધો તે નીચે મુજબનો હતો:—

"આપણી કોમના વડા અકાબર અને કોમના લાભ સાચવનારી મંડળીના માનવંત પ્રમુખ નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ ચોથા બેરોનેટનાં અકાળ મરણ માટે આ સભા પોતાની અંતઃકરણુની દલગીરી જાહેર કરે છે. આ મંડળીની સ્થાપના મરનારની દીલસોજીને આભારી છે કે જે વીના એવી મંડળી સ્થાપવાનું કામ બહુ મુશકેલ થઇ પડતે. મંડળીના પ્રમુખ તરીકે મરનારે પોતાની કીમતી સલાહ તથા રાહબરીથી મંડળીને ઘણી કીમતી મદદ કીધી છે અને કોમના વડા અકાબર તરીકે કોમનાં અનેક ઉપયોગી ધર્મખાતાંઓના વહીવટમાં તેમજ કોમના લાભના અગત્યના સવાલોમાં આગેવાની લઇને કોમની ઘણી અગત્યની સેવા બજાવી છે. મરનારનાં અકાળ મરણથી આ મંડળીને તેમજ આખી કોમને મોટી ખોટ ગઇ છે તેની નોંધ લેતાં આ સભાને અત્યંત ખેદ ઉપજે છે. આ ગમખાર

બનાવથી મોટા ગમમાં આવી પડેલાં મરનારનાં વીધવા ડાવેજર લેડી જમશેદજી, બેટા બેટીઓ તથા બેશીઓ તરફ આ સભા પોતાની દીલસોજી જાહેર કરે છે અને આ ઠરાવની નકલ મરનારનાં વીધવા ડાવેજર લેડી જમશેદજી તથા બેટા સર જમશેદજી જીજીભાઈ ૫) મા બેરોનેટ ઉપર મોકલી આપવા સેક્રેટરીઓને અરજ કરે છે."

ઉપલી મંડલીને અશતેક્ની ઝોરાસ્ટરીઅન બીલડીંગ સોસાઇટીની સભાએ પણ હેવોજ દલગીરીનો ઠેડાવ જુદો પસાર કરયો હતો.

શ્રી શુરતનાં પુરાતન શેહેરમાં મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઇ ચોથા બેરોનેટનાં મરણની યાદગારી અને દેલશોજી માટે એ શેહેરના પારસી–હીંદુ–મુશલમાન અને કરીશચીઅન વીગેરેની શઘલી કોમના રેહવાશીઓની એક મોટી સમસત જાહેર સભા તા૦ ૨૯ મી જુનને દીને શુરતનાં મયુનીશીપાલ હાલમાં મલી હતી–એ સભા બોલાવવાનાં આમંત્રણ ત્યાંની જુદી જુદી કોમના નજદીક પચાશ ગ્રહસથોની તરફથી કરવામાં આવયાં હતાં—તે મુજબ સભામાં બીરાજેલા ગ્રહસથોનો શુરત અને તેની આશપાશનાં ગામોનાં તમામ વરગનાં આગેવાનો અને જાંણીતાઓનો મસમોટો મેળાવડો જમયો હતો. સભાના પ્રમુખપદે શુરતનાં કલેક્ટર મી૦ બોનસ પોતે બીરાજ્યા હતા. તેવોએ પરથમમાં જણાવ્યું કે મરહુમ સર જમશેદજી જેવા નરનાં મરણનો ખેદ બતલાવા અને આ શુરત શેહેર તરફથી દેલાશાપત્ર મોકલવાને આપણ આજે મળ્યા છૈયે–મરહુમનાં સદગુણોનું વરણન અતરેનાં જુદા જુદા ગ્રહસથો જેવો તેમનાથી વધુ વાકેફ છે તેવો કરશે. મી૦ ઇશીવરદાસ સટોરે પેહલું ભાશણ કીધું કે આખી શુરતની પ્રજા સર જમશેદજીના મરણથી દલગીર થઇ છે તે આજના બધી કોમના આગેવાંનોની હાજરી ઉપરથીજ જણાય છે. એ પછે તેવોએ સભામાં તઈઆર થયલું લંબાંણ દેલાશાપત્ર જે મરહુમ સર જમશેદજીના બેટા પાંચમાં સર જ. જી. ઉપર મોકલવાનું હતું તે વાંચી સભળાવયું, જેનો સાર એ હતો કે હીંદવાસી પારસી કોમનાં વડા પેહલા બેરોનેટનો માનવંત બેતાબ ધરાવનાર શકલ ઉંચ ગુણોના ભુશણથી ઉજવલ અને નીરમલ રેહણીથી આખી પ્રજામાં માંન પામેલા હાવા નરનાં મરણથી આ પુરાતન શેહરના વતનીઓ અતી શોકમાં ગીરફતાર થયા છે. અને તેમનાં કુટંબનાં દુખમાં ભાગ લેવાને અતરેના પારસી, હીંદુ, મુસલમાંન–અંગરેજો એકઠા મલ્યા છઇએ. સર જમશેદજીનું કુટંબ તે પારસી કોમનું ભુશણ છે, એટલુંજ નહી આખા દેશને એક મહાન નરની ખોટ ખમવી પડી છે. વીગરે બીજુ પુશકલ લાંબુ વરણન સર જમશેદજીનાં કુટુંબની સખાવત અને ભલા ગુણોનું કરવા પછી શેવટે ઇછીવામાં આવ્યું હતું કે પાંચમાં સર જમશેદજીને ઇશવર દીરઘાયુષય આપો અને નેકી–સખાવત–તથા કુટંબની અમર કીરતી જાલવવાને સામરથવાન થાવો.

ઉપલી મતલબનો લંબાંણ દેલાશાપત્ર મી૦ શટોરે વાંચી રહેઆ પછે પોતાની તરફનું પણ તેવુંજ શરશ લંબાંણ વીવેચન કરીને દરખાસ્ત મેલી કે આ દેલાસાપત્ર આપની આજની સભાના મેરબાન પ્રમુખ શાહેબ જીલા જડજ મી૦ બોનસે પોતાની સહી કરીને મરહુમના બેટા સર જ. જી. પાંચમાં બેરોનેટ ઉપર અને ડાવેજર લેડી બાઇ સાહેબ ગુલબાઈ ઉપર તેમને લાયકનાં બોલોનાં ફેરફાર કરીને મોકલી આપવું. એ દરખાસ્તને ટેકો આપતાં મી૦ કાલાભાઈ લલુભાઇ વકીલે, ખા૦ બા૦ ડોશાભાઈ પેશતનજીએ, ખા૦ શા૦ મોલવી અબદુલ કાદરે વીગરે ઘટતાં વીવેચીનો કીધાં હતાં. દરખાસત ઘણી ગંભીરપણે પ્રમુખના કેહવા મુજબ શઘલી મીજલસે એકમતીથી પશાર કીધી હતી. પ્રમુખનો ઉપકાર માંનતાં શુરતનાં પારસી કોંમના વડા અકાબર સરદાર દાવર કેખુશરો એદલજી મોદીએ કહેઉ કે જીલાના વડા હાકેમનાં પધારવાથી આજની સભાનો મોભો વધ્યો છે. સર જમશેદજીની સખાવત અને સદગુણો માટે અતરે ઘણું બોલાયું છે, પણ તેમનુ આટલું જલદી મરણ નીપજવાનું એક એ કારણ અટકલાય છે કે પારસી પંચાયત વીરધ જે હાઇ કોરટમાં એક ગુચવણભરયો–(જુદદીન જધડાનો) મુકદમો ચાલે છે તેની જંજાલીની ઈંતેજારીમાં મરહુમે પોતાનો જીવ ખોયલો

જણાય છે-ઇત્યાદી. પરમુખે પોતા તરફથી પાછો આભાર માની મીજલસ ઘણી ગંભીરાઇથી છુટી પડી હતી.

મરહુમ સર જમશેદજી ચોથા બેરોનેટનાં મરણ પછી મોટાં મોટાં ખાતાંઓમાં જે તેમની નેમણુંકો હતી-ને હોધાઓ ભોગવતા હતા તે શરવે ખાતાંઓમાં પાછા તેમની જગા ઉપર તેમનાં બેટા પાંચમાં સર જમશેદજી બેરોનેટને નેમવાની બાબદ શઉથી મોટી અને અગતની હતી-કેમકે આજ વેર પેહલા બેરોનેટની પછી તે અતયારવેર તેમની જે પાંચમી બેરોનેટસી થઈ છે-તેની શરૂઆત જે સને ૧૮૫૭નાં મે માસની ૨૪ મી તારીખે નામદાર માહારાંણી વીકટોરીઆની શાલગરેહને દીનેથી થઇ હતી યાને ને દીને નામદાર પેહલા બેરોનેટ સર જમશેદજી જીજીભાઈને આ માંનવંતો ખેતાબ મળયો હતો-જેને અતયારવેરની મુદતમાં બરાબર અરધી સદી અથવા પચાશ વરશની મુદત ગુજરી છે-તે દરમેયાનમાં હરેક બારોનેટનાં મરણ પછે તેમનાં હકદાર વારેસ તે બીજા-ત્રીજા-બેરોનેટોનેજ તે શઘલાં હોધા અને માંન પાનો મલતાં રહેઆં છે-અને એ કુટુંબની શાહેબી જોતાં વાજબીજ તે નેમણુક ગણાતી આવી છે-અને પારશી કોંમ તે ખુશી શાથે સવીકારતી રહી છે, એટલુંજ નહી પણ નામદાર શરકાર પણ તેને માટે બાહાલી આપતી આવી છે. એ રીતે પેહલા બે બેરોનેટો તો આપમેલેજ કોંમના અને ટોલાના "લીડર" અથવા વડા ગણાયા હતા-પણ ત્રીજા-ચોથા-બેરોનેટોને માટે વલી ખાસ પારસી અનજુમનોની સભાઓ મેલવીને તેમાં ઠેડાવો પાસ કરીને હેવી-નેમણુકો થઇ હતી.-તે તરીકા મુજબ આ વેલાએ પાંચમાં સર શાહેબનીબી નેમણુક કરી લેવી-હેવી જ્યારે મરહુમ ચોથા બેરોનેટનાં મરણ પછેના થોડાક દીવશની મુદતમાં વાત નીકલી ત્યારે વલી આ વખતે એક નુવીજ વાત ટોલામાં ઉભી થઈ કે પારસી કોમને એક વડાની અગત શું છે ઇત્યાદી; કંઈ મતફેર જેવું પ્રગટીયું, પણ તે શારાં ભાયગે થોડાકજ શાહેબોનું કેહવું હતું-એટલે કોંમનો મોટો ભાગ તો જેમ અશલથી ચાલતું આવે છે તેમજ ચોલવાને રાજી હતો. એ ઉપરથી જ્યારે ૫૭૦૦ની મોટી સંખયાની જરથોસ્તીઓની શહીઓનુ એક રેકવીજીસન પારશી પંચાયતનાં ટરશટી શાહેબો જોગ તૈયાર થયું કે પાંચમાં શર જમશેદજીને કોંમના વડાની નેમણુંક કરવા અનજુમનની શભા બોલાવવી-ત્યારે ઉપર કહેયું તેમ તેની શાંએ કંઈ પરોટેશટ કરવા જેવું વલી એક બીજુ રેકવીજીસન ફરતું થયું અને તેની ઉપરબી બેએક હજારની શહીઓ થયલી કેહવાઈ. ખરેજ આ મામલો પેહલી નજરે ઘણો ગંભીર અને માંઠો ટોલાનાં શમજુ ભાગને લાગો અને કોંમમાં ચકચાર ચાલીકે એ કંઈ શારાં ચીનહ નથી અને હેવી મતફેરીથી ઓર કોંમમાં કડવાસ વધી પડી બે તડ જેવું થશે-અને શરકાર દરબારમાં શારૂં નહી લાગશે. પણ શુકર બારેહકતાલાનાં ! અને હજુરબી પારશી કોંમનાં વડીલોનાં પુણ પરતાબ આડે આવ્યાં કે આ નાખુસ બનાવનો અંત અને તોડ ઘણો શરશ રીતે આવી ગયો; અને સઘલું સમાધાનીથી પાર પડીને અને જે કોંમે ધારયું તું તે મુજબનુંજ પરીનામ આવ્યું કે પાંચમાં સર જમશેદજી બેરોનેટ પોતાની માંનવંત પદવીએ નેમાઇ ચુકા છે. આ એક મોટી યાદગારી જેવાં કાંમમાં હાલનાંજ તરતના આપણીં કોંમમાં વધેલા ત્રીજા નવા બેરોનેટ સર કાવશજી જાંહાંગીર રેડીમનીએ આ કાંમનું માનવંત બીડુ જડશી લીધું અને પોતે વચે પડીને કોંમનાં ઘણાક આગેવાંનોને પોતાને મકાંને બોલાવીને બે ખાંનગી સભાઓ પેહલા મેલવીને બેઉ તરફવાલાઓનું બોલવું સમજી લઇને તથા અરશપરશ શમજુતી કરી લઇને અનજુમનની સભાનું કામ શેહલ કરી દીધુ અને સભામાં સર પાંચમાં બેરોનેટની ટોલાના વડાની નેમણુક સમાંધાંણીથી એકામતીથી-કાંઇ પણ શામા વાંધા વીશટી વગર પશાર થઈ જાય હેવું નકી કરી લીધું. શાબાસ ! સર રેડીમનીની હીકમત, શુભ ઇચ્છા અને કારશાજીને ઘણી શાબાસી ઘટે છે, અને તેમનાં એ કામમાં શામેલગીરી કરીને સમાધાંણીથી સઘલું પાર પાડવામા આપણી કોંમના જે બીજા માંનવંત શાહેબો જેવા કે નામદાર જડજ મી૦ દીનશા ઘનજીભાઇ દાવર, સર ફીરોજશા મેરવાંનજી મેહતા બેરીસટર અને સર જમશેદજીનાં કુટંબ તરફ અશલથી વાહાલ અને દોસતી ઘરાવનાર શેઠ નારાજી માંણેકજી વાહાડીઆ સી-

આર્ટ. ઈ., કે જેવો એજ પારસી અનજુમનની મલેલી સભાનો થયલો સઘલો ખરચ પોતાની ગી-રેથી ખુશીથી આપ્યો હતો, તેનો અને બીજાબી કેટલાક આગેવાન શાહેબોએ એ સમાધાંનીમાં કાંમમાં શામેલ થઇને એ કાંમમાં પડતી સમજુતી કરી આપી છે, તેવો પારસી કોંમ અને ટોલાનાં જાવેદાંનના માંનને લાયકનાં ઠડી ચુકા છે. આ સાહેબોએ અનજુમનની સભામાં પશાર કરવાનો જે ઠેડાવ પોતપોતામાં વાદ વીવાદ કરીને તથા પાંચમાં સરની મુલાકાત મેલવીને જે નકી કીધો હતો તે ઠેડાવ રેકવીજીસન કરનારા અને પરોટેસ્ટ કરનારાઓનાં મન મનાવા જેવો થયો છે–પણ તેમાં માત્ર શબ્દ રચનાની હેરફેર શીવાય કોઈબી મોટો હેરફેર કે કસુંબી અશલ ઠેડાવ કરતાં જુદી જાતનું બનયું નથી; એ મોટી નશીબની વાત શમજાય છે–તે એ કે આગલા ઠેડાવોમાં પારસી કોંમના "પ્રમુખ" નો બોલ હતો તે બરોબર છે ને તેજ કાયમ રાખવો અને હરેક જાહેર વાતમાં પાંચમાં બેરોનેટ પારસી પંચાતનાં અકાબરોની શહલા લેવા સાથે ટોલાનાં બીજા શમજુ શાહેબોની સહલા પ્રમાણે વરતવું હેવા ફેરફારનો ઠેડાવ મંજુર રખાયો છે, જે અનજુમનની સભાનાં હેવાલમાં હેઠલ માલમ પડશે. આ શમાધાંણીથી આખી કોંમને સંતોશ ઉપજયો હતો.

ઉપલી સમજુતી મુજબ અને પેલાં ૫૭૦૦ શહીનાં રેકવીજીસનની માંગણી મુજબ પારસી પંચાતનાં ટરશટી શાહેબોએ રોજ ૧૭ મો માહા ૧૧ મો સને ૧૨૭૭ યઝદેજરદી, તા૦ ૨૬ મી જુલાઈને રવીવારે પારસી અનજુમનની એક જાહેર સભા આલબલેશ બાગમાં બોલાવી હતી–જેના પ્રમુખશથાંને આપણી કોંમનાં માંનવંત અને ખરા લાયક ગ્રહસથ શેઠ બમનજી દીનશાજી પીટીટ બીરાજ્યા હતા—જેવોએ પોતાની ચપલતાથી અને એક ઘણાં સરસ છટાદાર લંબાંણ ભાશાણથી આખી સભાનાં મન જીહતી લીધાં હતાં. સભામાં મરહુમ ચોથા બેરોનેટનાં મરણનો ખેદ અનજુમન તરફથી બતલાવી અનજુમનનાં દફતરમાં નોંધ કરવાનો ઠેડાવ કરવામાં આવ્યો હતો અને ત્યાર પછે નવા પાંચમાં બેરોનેટની અનજુમનનાં સરનસીન તરીકેની નેમણુક કરવામાં આવી હતી–તે કાંમની પશંદગીને માટે મુંબઇનાં જરથોસતીઓની જેમ મોટી ઠઠ એકઠી મલી હતી–તેમ મુંબઈ છોડી દેશાવરોનાં સંખ્યાંબંધ અનજુમન અને જરથોસતી શાહેબોનાં ખાસ પુસકલ સંદેસા અને સભાના કામની પશંદગી અને બાહાલી માટે લગભગ પચાસ ગાંમોના જરથોસતી રહીસોના પત્રો આવેલાં સભામાં રજુ કરવામાં આવ્યાં હતાં. પ્રમુખ સાહેબે પોતાનાં ભાશણમાં મરહુમનાં સદગુણોનું બયાંન ઘણા અસરકારક બોલોમાં કરતાં એક જગોએ મીશળ આપી હતી કે ફારસીમાં એક બેત છે કે— "ખાક શવ ખાક તા બુરૂયદ ગુલ—કે જુઝયખાક નીસત મઝહરે ગુલ" યાને "મતીની માફક થા કે તેમાંથી ગુલાબ ઉગે કેમકે મતી શીવાય ગુલાબનો બીજો આયનો નથી"—અથવા મટોડી વગર ગુલાબનું ઝાડ ઉગે નહી, તેમ સર જમશેદજીનાં સદગુણોને ગુલાબનાં જાહાડ સાથ સરખાવીને તેમનાં ભલા ગુણોનું લંબાંણ વરણન કરયું હતું—તેવો કેવા ધરમીસટ હતા, તેના નમુનેદાર દાખલા આપ્યા હતા. સને ૧૮૯૪ માં એવો પારસી પંચાયતનાં ટરસટી અને સને ૧૮૯૮ માં સરનશીન નેમાયા હતા, ત્યારથી એમનાં કાંમ જોઇને સઘલા ટરસટીઓને ઘણી સારી અસર થઈ હતી. પારસી પંચા-યતની સાંમેના હાઈકોરટવાલા મુકદમામાં મરહુમે લીધેલી ઉલટની યાદ આપી હતી, કે આખો દીવસ અને મોડી રાત વેરમા તેવો તેની કાલજી કરતા હતા અને વારંવાર કોરટનાં દાદરાઓ ચઢતાં મરહુમની છાતી અથવા હારટપર અસર થયાથીબી વખતે એમનું મરણ નીપજ્યું હોય તો જાણો કે તમારાં ધરમખાતાંનાં ફંડોની જાલવની અને કોંમની સવચ્છતા જાલવતા કાંય નહી એમનાં જાંનનો ભોગ થયો હોય! એ પછી એજ મુકદમાને લગતી એક બીજી અગતની બાબદ પ્રમુખ સાહેબે સભામાં જાહેર કીધી તે બહુ અગતની અને પારસી કોંમને ઘણી જાણવા જોગ હતી—મરહુમ સર. સાહેબની હઇઆતીમાં એમ બોલાયું હતું કે સને ૧૯૦૨ માં નવાં પારસી વરસને દીને લંડનમાં થયલાં ખાણાંની મીજલસમાં એવો સાહેબ હાજર હતા ત્યારે જાણે હેવું બોલ્યા હતા કે વેલાતમાં એક પારસી ગ્રહસથના ફરેંચ બાનું સાથનાં થયલાં લગનને જાણે બાહાલી આપી હોય અને હેવું

બોલયા હોય કે પારસી કોમ એવાં લગનોને આવકાર દેશે. સરનશીન સાહેબે હીંઆં કહી સંભલાવ્યું કે—હું તમોને સારી સતાથી જણાવાને સામરથવાંન છું કે મરનાર સર જમશેદજી તે પરસંગે હેવું કાંઇ બોલ્યાજ નહી હતા! આ ઈશારો મારી ફરજ ખાતર અતરે કરૂંછું—વીગરે કહીને સર જમશેદજીનાં ભલા ગુણોનું ગવરનર જેવાઓએ કરેલું વરતાંત કહી સંભલાવીને પોતાનું ઘણું આયાકુલ ભાશણ સમાપત કીધું હતું. પણ તેમ કરતાં ભાશાંણના બીજા અથવા છેલા ભાગમાં હાલના સર જમશેદજીની નવી નેમણુક કરવાનાં બાબમાં ઘણી લંબોંણુ સમજ દાખલા દલીલો સાથ આપીને સભાજણોનાં મનપર સારી રીતે ઠશાવ્યું હતું કે હાલનાંજ પાંચમાં બેરોનેટને કોમના પ્રમુખ નેમવામાં ઘણા ફાયદા છે. અને આશા બતલાવી કે હાલનાં સર તે કાંમને માટે ઘણાજ લાયક નીવડશે હેમાં કશો શક શુબેહ નથી.

સભાનો પેહલો ઠેડાવ રજુ કરવાને આપણા એક જાણીતા વકતા ડાકટર સુખયા પેહલાં ઉઠયા હતા—પણ તેઓ અસલ ઘડાયલા ઠેડાવમાં કંઈ બોલોનો ફેરફાર કરવા માંગતા હોવાથી સભાએ તે નાપસંદ કરતાં—અસલ ઠેડાવ તેમને બદલે પુણાવાલા દખણના વડા દસ્તુર કેકોબાદ આદરબાદે પોતાની તરફનાં ઘટતાં વીવેચન સાથે રજુ કરયો; જે નીચે મુજબનો હતો :—

ઠરાવ પહેલો—"મરહુમ શેઠ કાવશજી ખરશેદજી જમશેદજી તે નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ ચોથા બારોનેટ, જેવણ રોજ ૮ મો દેપાદર, માહ ૧૦ મો દેહ શેહેનશાહી સને ૧૨૭૭ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૭ મી જુન ૧૯૦૮ ને દીને મુંબઈમાં 'મેઝગોન કેસટલ' ખાતે હક થયા છે, તેવણનાં શોકજનક મરણથી આપણી અનજુમનને મોટી દલગીરી ઉપજી છે. આપણી અનજુમને એવણ સાહેબને પોતાની તા૦ ૭ મી આગસટ ૧૮૯૮ ની સભામાં પોતાનાં વડાખાન પ્રમુખ નેમયા હતા, તે દીવસથી પોતાનાં મરણ તુલીક નજદીક ૧૦ વરસ સુધી એવણે સાહેબે પોતાનો ઓધો અંનજુમનનાં પુરતાં માન અને સંપુરણ વીશવાસ સાથ ભોગવયો હતો. પોતાના ટોળાનું જેબી કાંઇ ભલું કામ નીકળતું તેમાં એવણ ઉદયોગ, ઉમંગ અને ઉલતથી ભાગ લેતા હતા. આ છેહલા દાહેકામાં આપણી કોમમાં બે નવી મંડળીઓ સથપાઇ છે. એક "જરથોશતી ધરમ સંબંધી કેલવણી આપનારી અને જ્ઞાન ફેલાવનારી મંડળી" અને બીજી "જરથોશતી કોમના લાભ સાચવનારી મંડળી." એ બેઉ મંડળીઓનાં કામોમાં તેઓની સશાપણાના વખતથી એવણે ઘણો ઉલટભરયો અને આગેવાન ભાગ લીધો હતો. પારસી પંચાયતના ધરમખાતાનાં એક ત્રસટી તરીકે ૧૪ વરસ અને સરનશીન તરીકે ૧૦ વરસ એવણે એ ધરમખાતાંનો કારોબાર પોતાના હમશરીક ત્રસટી સાહેબો સાથે મળી ટોળાના વીસવાસ સાથે ઘણી મેહેનત લઈ ઉલટથી ચલાવયો હતો. પારસી પંચાએત સામેના છેહલા મુકદમામાં પારસી કોમની એકયતા અતી પ્રતીશઠા જલવાય એવા વીચારથી એવણ સાહેબે પોતાની તંદરોસતીના ભોગે સહવારથી રાત સુધી તસ્દી લઈ અતી ઘણી મેહેનત લીધી હતી. આપણી કોમનાં ભલાનાં સરવે કામમાં આગેવાન અને ઉપયોગી ભાગ લેવા ઉપરાંત એવણ સાહેબે મુંબઇની પ્રજાનાં ભલાં માટેનાં સરવ સારવજનીક કામોમાં સરવના ચાહ સાથ આગેવાન ભાગ લીધો હતો, જે માટેની કદરશનાશી મુંબઈનાં ઘણાંક ખાતાંઓમાં નોંધાઇ છે, અને જેમ આપણાં શેહેરની કારપોરેશન અને યુનીવરસીટીએ તેમ આપણાં શહેર અને દેશના હાકેમોએ પણ તેની કદર બુજી છે. સર જમશેદજીનું પારસી ટોળાનું માનીતું અને વાહાલું નામ એવણ સાહેબે તેની ભલી કીરતી સાથે જાલવી રાખયું હતું. પોતાના વડીલો, તે આગલા સર જમશેદજીઓના સદગુણો—સાદાઈ, નમાનાપણું મીલનસારી અને સાલેસાઈ-તેવણે પોતાનાં બુલંદ દરજજ્ઞ સાથ અને એક સુધધા અહસથને છાજે એવા અમીરી ખવાસ સાથે જાલવી રાખયા હતા. પોતાના ટોળાના ભલા માટે અને પોતાનાં શેહેરની બેરખાહી માટે ઘણી ઉતકંથા દેખાડનારા આવા એક અકાબરને ખોહવા માટ આપણી અનજુમનની આ સભા દલગીરીની અત્રે નોંધ લે છે."

બીજો ઠેડાવ—ઉપલા પેહલા ઠેડાવની નકલ અનજુમનનાં દફતરમાં નોંધવાની અને તે નકલો સર જમશેદજી પાંચમાં બેરોનટ તથા ડાવેજર લેડી જમશેદજીપર મોકલવાનો ઠેડાવ થયો હતો—જેની દરખાસત શેઠ રૂસતમજી પટેલે ઘટતાં વીવેચન સાથે કરી હતી—અને ડા૦ જાહાંગીર લીલાંઉવાલાએ તેને ટેકો આપયો હતો.

ત્રીજો ઠરાવ—દસતુર દારાબ પેશુતનજી સંજાણાએ નીચે મુજબ મુકયો હતો :—

આ સભા ઠેડાવ કરે છે કે "સર જમશેદજી જીજીભાઇ પાંચમાં બેરોનેટના વડવાંઓ પોતાના વખતમાં આપણી અનજુમનનાં ધરમના ફંડનાં ટ્રસટી સાહેબો તથા અનજુમનના ગ્રહસથોને પોતાની સાથે લઇને અનજુમનને લગતાં કામકાજો જે પ્રમાણે ચલાવતા હતા તેજ પ્રમાણે સર જમશેદજી જીજીભાઇ પાંચમાં બારોનેટે હવે પછી કામકાજ ચલાવવું તથા પ્રમુખનો જે દરજજો તેવણુના વડવાઓ ભોગવતા હતા તે દરજજો સર જમશેદજી જીજીભાઈ પાંચમાં બારોનેટને આપવો."

ઉપલી દરખાસત રજુ કરતાં દસ્તુર દારાબે અને ટેકો આપતાં ડાકટર કાવશજી દાદાચાંનજીએ તથા ડા૦ સુખીઆએ પણ ઘણાં સુભાખીત બ્યાંખયાંનો કરયાં હતાં.

મી૦ નશરવાનજી માણેકજી ગઝદરે બોલતાં જણાવયું કે જો આ ઠેરાવની સાંમે કોઈ પણ શખસ થાય, તો તે નગુણો કહેવાય. ૪૦–૪૫ વરસની વાત ઉપર હું એક વેળાએ ઉતર હીંદુસતાનમાં લાહોર ખાતે ગયો હતો અને તે વેળાએ હાલનાજ પારસી પોષાકમાં ગયો હતો. જે હીંદુ મુસલમાનો ત્યાં મને ઓળખી ન શકયા તેઓએ પોતાના બીજા ભાઈબંધોને મારે માટે પુછયું કે આ અજાણ્યા પોશાક વાલો શખસ કોણ છે; જેઓ જાણુતા હતા કે હું પારસી છું તેઓએ મારે માટે તેમને કહયું કે "આતશપરસત, બોટલીવાલા, બોટલીવાલા" (તાલીઓ), અને જાણે હું પણ સર થઇ ગયો હોઉ તેમ મારી તરફ મેહેરબાની દેખાડી હતી. (હસાહસ).

ઉપલો ત્રીજો ઠેડાવ સર જમશેદજી પાંચમાં બેરોનેટપર લખી મોકલવાનો ચોથો ઠેડાવ થયો હતો—તથા પાંચમો ઠેડાવ જરથોસતી કોંમના આબરૂવાલા આગેવાંનોનાં રેકવીજીસનને માટે સભા બોલાવી તે માટે ટરસટીઓનો, અને આલબલેસ બાગનાં વાલીઓનો એ મકાન વાપડવા માટેનો, તથા છેલે પરમુખ સાહેબનો ઉપગાર માંનીને સભા બરખાસત થઈ હતી.

એ રીતે પારસી અનજુમનમાં સર જમશેદજી પાંચમાં બેરોનેટની નેમણુંક થવા સાથે જુદી જુદી મંડલીઓના પ્રમુખની તથા બીજી ઘટતી નેમણુકો પણ થઈ ચુકી છે. જેમકે પારસી પંચાયતના નવા ટરસટી અને સરનશીન, જરથોસતી કોંમના લાભ સાચવનારી મંડલીના પરમુખ; હીંદુસ્તાનમાં ઉદયોગ હુનરનો વધારો કરવાની યોજના સથાપક મંડલીના ટરસ્ટી; વીગરે, વીગરે. જગો જગોએ અને મંડલી મંડલીએ એવોને એમના મરહુમ પીતાની માંનવંત જગયાપર ઠેડવવામાં આવ્યા છે—એટલુંજ નહી પણ એમને હેવી નેમણુંકપર સતાવાર ઠેડવવાનાં કાંમની પશંદગીને માટે સુરત, વલશાડથી તે છેક નાઇનીટાલ વેરનાં જરથોસતીઓ અને અનજુમને પોતાની સભાઓ મેલવીને તે ઠેડાવો અતરે લાગતાવલગતાઓને લખી વાલયા હતા—જે ઉપરથી હાલનાં સર જમશેદજી પાંચમાં પણ ચોમેર પારશી કોંમની કેવી પશંદગી પાંમી ચુકા છે, તે સપસટ જણાઇ ચુકુ હતું. અને હવે આ હેવાલ ખતમ કરતાં એક વાર પાછા આપણ ઇચ્છીશું તથા ચાહીશું કે એ નામવર જવાન હીંદી ઉમરાવ પણ પોતાની સભયતા અને ચાલાકીથી સરવ કાંમમાં અને શરવે જગોએ દીપીજ નીકલશે—તથાસ્તુ.

સર જમશેદજી જીજીભાઇ મદરેશાનો ઇનામનો મેલાવડો, તા૦ ૨૭ મી આગસ્ટે થયલો ત્યાં પરમુખસથાંને શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી જમશેદજી બીરાજ્યા હતા—તેવોએ મદરેશા તરફથી મરહુમ સર જમશેદજી ચોથા બેરોનેટનાં મરણની દલગીરી દરશાવતાં બોલ્યા હતા કે મારા મરહુમ ભાઈ ચોથા બેરોનેટ માંદગીને બીછાને પડવાથી અમો આજુબાજુનાઓ ઉપરાંત બીજા ઘણાઓને ગીરફ્તાર કરી જવાથી મેલાવડો મોટો થયો છે, તેમના મરણનો ગમ વીશતારવાની અતરે જરૂર નથી, પણ પારસી પંચાયત કે જેને અસતક આ ખાતું છે તેના એક ટરશટી તરીકે હું મારા બીજા ભાઇબંધ ટરશટીઓ તરફથી ભારી દુઃખભરી લાગણી માત્ર જાહેર કરું છું કે એવોના મરણથી એક દીલસોજ, ઉમંગી અને કારસાજ વડો ખોવાયો છે; ઇત્યાદી.

મરહુમ સર જમશેદજીનાં મરણની દલગીરી દરશાવવા માટે મુંબઇનાં સઘલી વરણનાં લોકોની એક જાહેર સભા શેરીફ મારફતે બોલાવાનું રેકવીજીશન કરવામાં આવ્યું છે, જે મુજબ શરીફ જાહેર સભા બોલાવશે. એ રેકવીજીશન ઉપર નીચલા ગ્રહસ્થોની સહી થઈ ચુકી છે:—સર કાવશજી જાંહાંગીર બેરોનેટ, સર હરકીશનદાસ નરોતમદાસ, સર વીઠલદાસ દામોદર, સર સાસુન જે. દેવીડ, સર ભાલચંદર કીશણા, મી૦ એફ. જી. સેલબી, મી૦ શેપરડ, સર આદમજી પીરભાઇ, આ૦ મી૦ જી. ઓ. ડન, મી૦ ધરમસી મોરારજી ગોકળદાસ, મી૦ એફ. સી. ગોરડન, મી૦ સટેનલી રીડ, મી૦ એ. લેસલી, મી૦ કફ, ઓ૦ મી૦ આરમસ્ટ્રોંગ, મી૦ હીટન, વગેરે.

ખાનબહાદુર શેઠ બમનજી બેરામજી પટેલ.

ઉમર વરસ ૫૮—માસ ૧૦.

જનમ—રોજ ૩ જો અરદીબેહશત માહા ૪ થો તીર શેહેનશાહી સને ૧૨૧૯ યઝદેજરદી, તારીખ ૨૮ મી ડીસેમબર સને ૧૮૪૯ ઇસ્વી, સવંત ૧૯૦૬) ને વાર શુકર.

મરણ—રોજ ગાથા ૨ જો માહા ૧૨ મો અસપંદાદ શહેનશાહી સને ૧૨૭૭ યઝદેજરદી, તારીખ ૯ મી સપટેમબર ૧૯૦૮ ઇસવી, સવંત ૧૯૬૪ ના ભાદરવા શુદ ૧૪ ને વાર બુધ.

મરહુમ ખાનબાહદુર બમનજી બહેરામજી પટેલનું મરત્યુક.

યઝદેઝરદી સને ૧૨૭૭ ના ગુજસ્તે સાલની પારસી તવારીખનો ઇનતેખાબ પુરો કરતી વખતે તેની સેવટની ઘડીએ એક દુઃખ ભરી ફરજ અમારે માથે જાણે અધુરી રહી ગઇ હોય તે પુરી કરવાને એક ખરા યકીનદાર અને શુધ્ધ જરથોસ્તીને ૧૨૭૭નું સાલ પોતાની સાથે ઘસડી ગયું છે, જેની નોધ લેતા ભારે દલગીરી ઉપજે છે. ખાનબાહદુર બમનજી બેરામજી પટેલ જરથોસ્તી ધર્મને ખરા અંતકરણથી પાલનારા પારસી કોમનાં એક જરથોસ્તી નર હતા. ૫૯) વરસની ઉમરે અશો-ફરોહરના પવીત્ર હીગામમાં બીજા ધમબારના પરોધ્યામા જેવા પોતે અશો હતા, તેવા કુલ જરથોસ્તી અસો ફરોહહરોની એ નેક હમદીન અકાબરે હમાજોર કીધી. એ મરહુમ શેઠના પટેલ ખાનદાનના સથાપક શેઠ દોરાબજી નાણાભાઇ અંગ્રેજ સરકારને અસ્તક મુંબઇ આવ્યું, તેની આગમચ પોરતુગીઝોના એ 'બોંબે' શહેરમા સરવોપરી સતા ભોગવતા હતા. જેના પ્રતાપે મુંબઇનાં અંગરેજ રાજની શરૂઆતમા જંજીરાના નવાબે મુંબઇ ઉપર હુમલો કીધો હતો તે વખતે અંગરેજ લશકરની ગેર હાજરીમાં શેહરીઓનું એક નાંનુ સરખુ લશકર ઉભું કરી અને તોપોનો ઉપયોગ કરી બાહદુરીથી લડી દુસમનોને શીકસત આપી હતી; આવા બાહાદુરીના કામની કદરસનાશી તરીકે મુંબઇના રહેવાસીઓના સત્તાધારી વડા અકાબાર તરીકે અંગરેજ સરકારે તેમને નેમયા હતા. આવા નામીચા ખાનદાનના આ નબીરા ખાન બહાદુર બમનજી પટેલ, જુના વીચારના, વચલે વાંધેના શેઠયાઓની સંફના હતા તો પણ તેમની સાહલેસાઇ, શું બચ્ચાઓ કે શું બુજરેગો સરવે સાથે ભલાઇથી વરતવાના તેમના સદ્‌ગુણો એવા ઉતમ હતા કે આગલ વધેલા સુધારાવાલાઓનીબી સંફમાં અને જુવાનનોની જોડમા રહી આખી પારસી કોમના તેવણ માનવંત માનીતા મીત્ર અને વાહલા વીરલા થઇ પડીયા હતા, આવો માંનવંત મરતબો જાલવવા છતાં પોતાની રીતભાતમાં, પોતાના પોસાકમાં, પોતાના હમદીન ભાઇ બેહનો તરફની વરતણુકમા તેવણ સાદા સુધધા રાંક સવભાવના દયાવંત અને અસલવારેના ચુસત પારસી જરથોસતીના એક નાદર નમુના હતા. જરથોસતી ધરમ ક્રીયાપર એમનું અતયંત એકીન હતું. આવા યકીનદાર આવા ધરમચુસત અને પારસી કોમના ખેરખાંના બેહસતનશીન થવાથી પારસી કોમને નહી પુરાય એવી એક નેક નરની બેશક મોટી ખોત ગઇ છે. એવણ જેવા ચુસત પારસી જરથોસતી અકાબરોનો જમાનો હવે ખતમ થતો જાય છે. શેઠ કાવસજી પટેલ જેમનું નામ સવા સદી કરતા પણ વધારે મુદત થયા મુંબઇના એક મોટા તલાવ અને કોટના પારસી મોહલા સાથે જોડાયલું છે તેવણ એમના એક વડવા હતા, એજ કાવસજી પટેલે પારસીઓનું એક સંસ્થાન થાણામા વસાવ્યું હતું. થાણામાં પારસીઓના સંસ્થાન માટે એક દખમું અને એક અગીયારી એ શેઠે બંધાવી આપી હતી, અને તેનો વહીવત તે કસબાના પારસી આગેવાનો સાથે વંસપરમપરા એજ કુટુંબની આગેવાની હેઠલ ચાલતો આવ્યો છે. જેની રૂએ ખા૦ બા૦ બમનજી મરણ સુધી થાણાની અંજુમનના ફંડના એક ત્રસટી અને પ્રમુખ હતા, જે ઓધાની ફરજો પોતે મુંબઇના રહીશ છતાં એવી તો કારસાજીને દીલોજાનથી બજાવી હતી કે એ મરહુમના માનમાં થાણાની પારસી અંજુમને એમના ઉઠમનામાં એક ખાસ ઠરાવ પસાર કરીને તેઓના દફ્તરોમાં એમના નેક નામ અને કામની નોધ લીધી હતી.

ખા૦ બા૦ બમનજી પટેલ અંગ્રેજી ભાષા ઉપરાંત ફારસી ભાષાનું અચ્છું જ્ઞાન ધરાવતા હતા. જેની ખુબીથી પારસી કોમ અને દીનને લગતાં ઘણાએક ગ્રંથો અને ઇનામના રસાલા લખીયા હતા. ખા૦ બા૦ બમનજી ધીરી ચાલના ઠંડા સવભાવના અને સહનશીલ હતા. પણ ઉદયોગી અને પોતાના દરેક કામમાં ભારે ખંતીલા રહેતા હતા. એમણે પારસી પ્રકાશના જાણીતા પુશતકે એમના નામને પારસી કોમમાં અમર કીધું છે. એ પુસ્તક રચવામાં એમની અરધી અરધ જીંદગી ઘસાઇ ગઇ હતી. એ ગ્રંથ રચવાને માટે અસલવારેના પારસી દસ્તાવેજોની સોધખોલમાં જ્યાં જ્યાં પારસીઓની વસ્તી હતી ત્યાં ત્યાં શેહરે શેહર અને ગામે ગામ મુશાફરી કરી એવણે ભારે જંજાલ અને જેહમત ખેંચી હતી. પારસી પ્રકાશ સંપુરણ કરી પ્રગટ કરવાને દાદારે તેમની જીંદગીને વધુ યારી આપી નહી, તોપણ જેટલા ભાગો પ્રગટ થયા છે તેનું કદ મોટી વેબસ્તર ડીકશનરીના જેટલું થવા જાય છે. ઇરાન છોડી હીંદુસ્થાન આવયા પછીની પારસી કોમની, તેના રાહરસમ અને રેવાજોની, તેના જાણીતાં કુટુંબોના અકાબરોની ભરોસેદાર તવારીખ, તેના ધરમના કામોની અને ધરમના મકાનોની બારીક નોંધો, પારસી કોમના અને હાલના જમાનાને વરે "પારસી પ્રકાશ"

સીવાય બીજા કીયા પુસ્તકો એટલી વીગતો સાથે પુરી પાડી શકશે? ખા૦ બા૦ પટેલના એકલા એજ કામે આખી પારસી કોમને અને તેમની આલ ઓલાદને એમના પુરે પુરા ઉપકારમાં મુકી છે. એમના કામો જેમ ઉપ્યોગમાં ઉતમ તેમ સંખ્યામાં થોડા નથી. મુંબઇ ઇલાકાના ગેઝટયરમાં પારસી ઇતીહાસ લખવાને મરહુમ શેઠ ખરશેદજી શીરવઇના એવણ મુખ્ય મદદગાર હતા. જે માટે સરકારે એવણનો લેખીત ઉપકાર માન્યો હતો. પુસ્તકો, રેસાલાઓ, વરતમાન પત્રોમાં સેંકડો આરટીકલો લખવા ઉપરાંત પારસીઓના સંખ્યાબંધ જાહેરખાતાઓમાં અને જાહેર મંડલીઓમાં જોડાઇને પારસી કોમની ભારે સેવા એ શેઠે બજાવી છે. મુલ્લાંફીરોઝ મદરેસાના સેકરેટરી, સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ જીમનેસ્ટીક ઇનિસ્ટીટયુટના સેકરેટરી તથા ખજાનચી, મરહુમ શેઠ ખરશેદજી નોશરવાનજી કામાજીની યાદગારીનું જરથોસ્તી વીદયારથીઓને ઉતેજન આપવાના ફંડના સેકરેટરી, કોટ વોરડના રેત પેઅરસની સ્ટેનડીંગ કમીટીના સેકરેટરી, ઇરાન દેશના રેહનારા ગરીબ જરથોસ્તીઓની હાલત સુધારનાર ધરમખાતાના સેકરેટરી, મરહુમ શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટની યાદગારી કાયમ રાખવા માટે જરથોસ્તી અંજુમને ઉભા કરેલા ફંડના એક સેકરેટરી, મુલ્લાંફીરોઝ કેતાબખાનાના સેકરેટરી, ગરીબ જરથોસ્તીઓના રહેઠાણ ફંડના ખજાનચી, મુંબઇના જરથોસ્તીઓના મરણ વખતના અરસપરસના લાભના ફંડની કમીટીના એક અધીકારી તથા પ્રમુખ, મરહુમ શેઠ નશરવાનજી મનચેરજી કામાજીના ધરમખાતાની જરથોસ્તી છોકરીઓની નીશાળના ઉપરી, અનજુમને એલમીએ ફારસી મંડલીના ખજાનચી, ફોરત રીડીંગ રૂમ એન્ડ લાઇબરેરી, યાને ધી જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ ઇનિસટીટયુટના, રાહનુમાય માઝદીઅસની સભાના ઇ૦ સ૦ ૧૮૭૫ થી, જ્ઞાન પ્રસારક મંડલીના ૧૮૭૮ થી, નવસારીની સર કાવસજી જહાંગીર મદરેસાના ૧૮૮૪ થી, નવસારીની નવાજબાઇ તાતા કનયાશાળાના ૧૮૮૬ થી, ધી નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ ચેરીટી ફંડના ૧૮૮૮ થી, બોંબે એનથરોપોલોજીકલ સોસાયટીના ૧૮૯૩ થી, મુંબઇના જરથોસ્તી રવાનોને અવલેમંજલ પહોંચાડવાનાં ખાતાંની કમીટીના ૧૮૯૪ થી, તથા ખેતવાડીની ધી જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ કસરતશાળાના ૧૮૯૪ થી, અધીકારી હતા; તેમજ મરહુમ શેઠ બનાજી લીમજીની દરેહમેહરને લગતાં ઇજશને, ધમબાર તથા જશનના ફંડના ૧૮૮૩ થી, થાણાની દરેહમેહર તથા જરથોસતી અંજુમનના ફંડનાં ૧૮૮૭ થી તથા એલાવની દરેહમેહરના ૧૮૯૦ થી ત્રસટી હતા. આટલા બધા કામો ખંતીથી બજાવવા, ઇનશાનની જીંદગી ક્યાં સુધી ટકી શકે? પણ ના, એટલામાં એવણની જાહેર સેવાનો અંત આવતો નથી. મુંબઇની મરકીની મોહોકાનની વખતે સુલેહના અમલદાર તરીકે સરકારને મદદ કરવા, મોહલે મોહલે અને ઘેરેઘર ફરી લોકને સલાહ, સીખામન, ધીરજ અને કીમતી મદદ આપતા હતા જેની પીછાણમા સરકારે એમને ખાન બાહાદુરના ખેતાબથી નવાજયા હતા. પારસી કોમની બીજી સેવા બજાવવા માટે પારસી મેટરીમોનીયલ કોરટના એક ડેલીગેટ હતા, મુંબઇની મ્યુનીશીપલ કોરપોરેશનના કેટલોક વખત એવણ મેમબર હતા. પારસી કોમની એવણે ઉપર જણાવેલી સેવાઓની પીછાનમાં શેઠ બમનજીની યાદગારી જાલવવા એવણની અહીયાતીમાજ દસ હજાર રૂપયાનું એક ફંડ એમની યાદગારી જાથુકની જાલવી રાખવા માટે થયું છે. એવણની જીંદગી એટલી તો મીતાહાર હતી કે એવણ એકથી બે દાયકા વધુ કોમને મદદગાર થઇ શકતે પણ એક પુરા ભાઇ મી૦ અરદેશર પટેલ તથા એક પુરા કાચી વયના ૨૬) વરસના સરવેથી વચલા જવાન બેટાના મરણથી એમને એવો તો મોટો કારી ઘા લાગો કે એવા દુઃખો આગલ એમની તબીયત તકી શકવી મુશકેલ થઇ પડી. આખી પારસી કોમના એવા એક દીલસોજ દોસ્ત, ખરા ખેરખાહ અને ઉદયોગી મદદગારના મરણથી પારસી કોમે પાછો નહી મલી શકે એવો વીરલો ખોયો છે જેમના નામ અને કામની યાદ આખી પારસી કોમની અહીયાતી સુધી રેહશે.

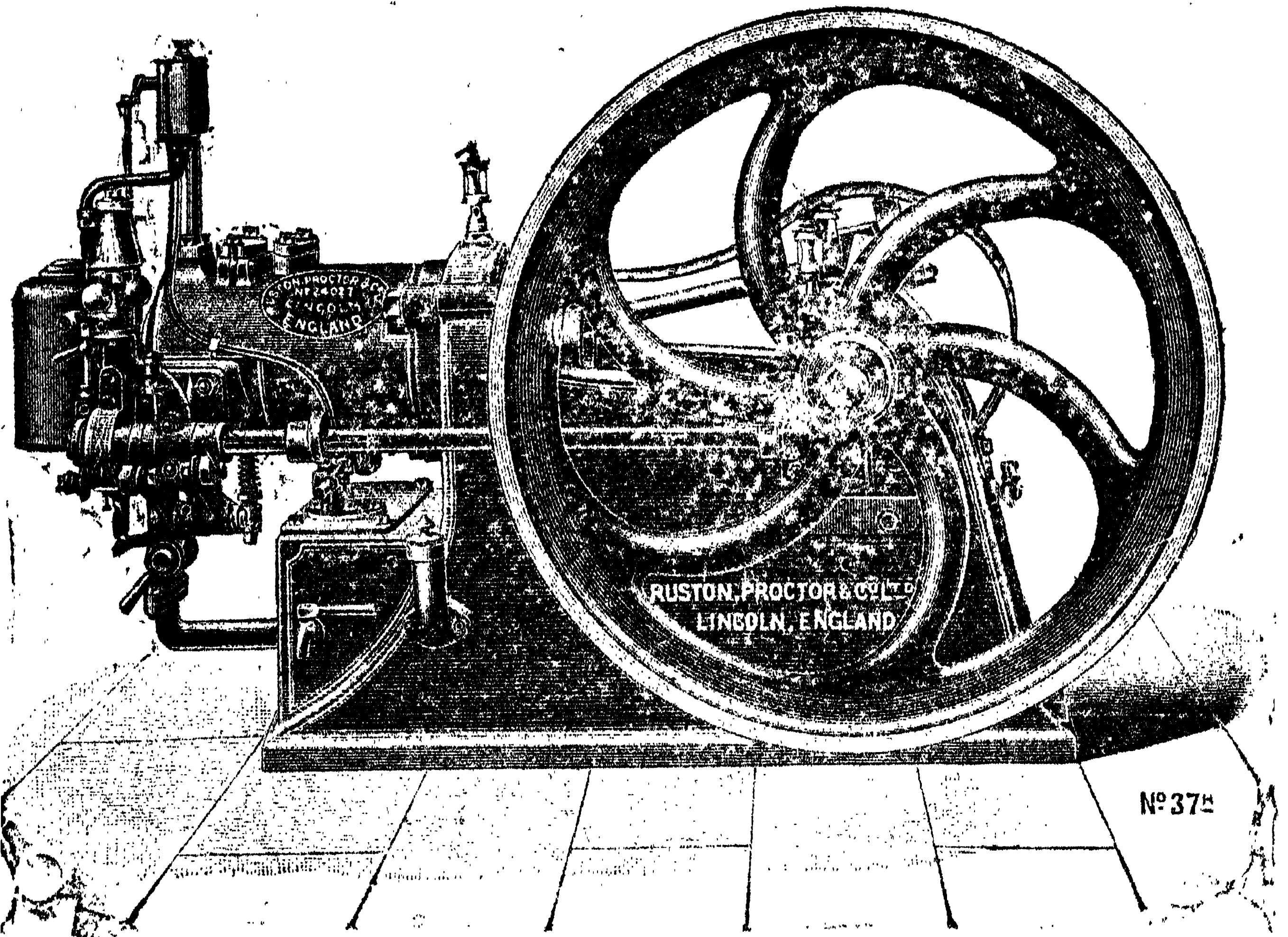
મરહુમના ઉઠમણાની કીયા અતરે કરવામાં આવી તે વખતે વંચાયલા અનજુમન પત્રમાં જણાવવામાં આવયું હતું કે મરહુમે કરેલા વસીયતનામાં મુજબ એવણે પારસીઓને લગતી એકઠી કરેલી નોંધો દસ્તાવેજો વગેરે મુંબઇની પારસી પંચાયતને સવાધીન કરવામાં આવશે, અને વધુ એમ જણાવ્યું હતું કે એવણનો નર વારસ હઇયાત નહીં હોવાથી એવણની પાયદસ્તે અને ઉઠમણે આવે તેઓને એવણના ધણીઆણી અને બેટીઓએ સલામ પોહચાડવી. તે મુજબ તેઓએ સરવેને માન સાથે મરહુમની સલામ પોહચાડી હતી. વળી મરહુમના ઉઠમણાની ક્રીયાબી નારગોલ અને ઉડવાડા ખાતે કરવામાં આવી હતી.

Greaves, Cotton & Co.,

ગ્રીવ્સ, કૉટનની કુંપની,

ઈજનેરો અને સાંચાકામ મંગાવનારા,

૧, ફૉર્બ્સ સ્ટ્રીટ, કોટ–મુંબઈ.

દરેક જાતનાં સાંચાકામ મંગાવનારા, ખાસ જીનીંગ અને
પ્રેસ ફેકટરી તથા સ્પીનીંગ અને વીવીંગ મીલોને લગતા
દરેક સાંચાકામ અને સામાન પુરા પાડનારા અને
ડીઝાઈન કરનારા.

મુંબઈમાં સરવે માલ મોટા જથામાં રાખવામાં આવે છે.

માહ ૧ લો ફરવરદીન શેહેનશાહી શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી.

પારશીઓના તીશ રોજ—તેના નામ શાથે	વાર.	ઈંગ્રેજી તારીખ	હીંદુ તીથ	કદમી જરથોસ્તીઓનો રોજ ૧ થી ૩૦ સુધી, માહ ૨ જો અરદીબેહશત કદમી શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી. ઈ૦ તા૦ ૧૩ મી સપટેમબરથી ૧૨ મી અકટોબર ૧૯૦૮ સુધી. હીંદુઓના સંવત ૧૯૬૪ના ભાદરવા વદ ૩ ને વાર રવીથી તે આશો વદ ૩ ને વાર સોમ સુધી.
૧—અહુરમજદ	રવી.	૧૩	૩	શેહેનશાહી "નોરોજ" (પપેતી.) જરથોસ્તીઓનું યજદેજરદી
૨—બેહમન...	શોમ	૧૪	૪	સને ૧૨૭૮ નું નવું વરસ.
૩—અરદીબેસ્ત	ભોમ	૧૫	૫	હમકારો, શે૦ રપીથવન ઉજવાનો દીવસ—કદમી અરદીબે-
૪—શેહરેવર...	બુધ.	૧૬	૬	[સત અમસાસપંદનું જશન.
૫—સ્પંદારમદ	ગુરૂ.	૧૭	૭	શેઠ નવરોજી ફરદુ૦ શી. આઇ. ઇ. ગુજર્યા. ૧૨૫૫
૬—ખુરદાદ ...	શુકર	૧૮	૮	શેનશાહીઓનો ખોરદાદશાલ,(ખાશ લોકોનો નોરોજ,)પેગંબર
૭—અમરદાદ..	શની	૧૯	૯	શે૦ અમરદાદસાલ (વળાવો). [જરથોસ્તનો જન્મ દીવસ.
૮—દેપાદર....	રવી.	૨૦	૧૦	
૯—આદર.....	સોમ	૨૧	૧૧	હમકારો.
૧૦—આવાં.....	ભોમ	૨૨	૧૨	
૧૧—ખુરશીદ....	બુધ.	૨૩	૧૩	ઇસ્ટ ઇંડીયા કંપની સ્થાપી, ૧૬૦૦. [મોટી રેલ આવી.
૧૨—મોહોર.....	ગુરૂ..	૨૪	૧૪	કદમીઓનાં "મેદીઓજરેમ" ધંમબાર.૧૮૭૫માં અમદાવાદમાં
૧૩—તીર.......	શુકર	૨૫	૩૦	
૧૪—ગોશ	શની	૨૬	૧	આસો માસ, નોરતાં બેઠાં,
૧૫—દેપમેહર ...	રવી.	૨૭	૨	ચાંદરાત.
૧૬—મેહર	સોમ	૨૮	૩	રમજાન માસ.
૧૭—સરોસ.....	ભોમ	૨૯	૪	હમકારો.
૧૮—રશને......	બુધ.	૩૦	૫	
૧૯—ફરવરદીન.	ગુરૂ.	૧	૬	અકટોબર માસ. શેહેનશાહી ફરવરદીઆંનનું જશન. પુણામાં શેઠ
				હો૦ શો૦ તાડીવાલાની ધરમશાલાને વરશ ૪૦મું. મુંબઇમાંનાં
				મોદી હીરજી વાંછાગાંધીનાં દુખમાંને ૨૪૦ મું, માં૦ ન૦
				શેઠનાવાલાંને ૧૫૪ મું, ગંદેવીમાંનાં અનજુમનનાં દખમાંને
				૧૮૫ મું. નવશારીની મલેશેરની અનજુમનની દરેમેહરને
				૧૧૨ મું બેઠું. લંડનની યુનીવરસીટી ઉઘડી ૧૮૨૮.
૨૦—બેહરાંમ....	શુકર	૨	૭	હમકારો. એડનવાલી શેઠ કા૦ દી૦ની દરેમેહરને વરસ૨૬મું. સુ-
				[રતવાલા ખાનશાહેબ બે૦ પા૦ કોટવાલ ગુજરયા, ય૦ ૧૨૨૦.
૨૧—રાંમ.......	શની	૩	૮	
૨૨—ગુવાદ......	રવી.	૪	૯	
૨૩—દેપદીન....	સોમ	૫	૧૦	દશેરા. નોરતા પુરાં થયાં. સમરી પુજા કરવાનો દીવસ. ફસલી-
				[આજુરમાસ, નવું વર્ષ સને ૧૩૧૮ મું.
૨૪—દીન......	ભોમ	૬	૧૧	
૨૫—અરશેસવંગ	બુધ.	૭	૧૨	
૨૬—આસતાદ..	ગુરૂ.	૮	૧૩	
૨૭—આસમાંન..	શુકર	૯	૧૫	માંણેકથારી પુનેમ.
૨૮—જમીઆદ.	શની	૧૦	૧	
૨૯—મારેસપંદ..	રવી.	૧૧	૨	પ્રી૦ આફ વેલ્સ હીંદુસ્થાન આવવા ઈંગલંડથી નીકલ્યો, ૧૮૭૫.
૩૦—અનેરાં ...	સોમ	૧૨	૩	

માહા ૨ જો અરદીબેહસ્ત શેહેનશાહી શને ૧૨૭૮ યજ્દેજરદી.

પારશીઓના તીશે રોજ–તેના નામ સાથે.	વાર.	ઈંગ્રેજી તારીખ	હીંદુ તીથી	કદમી જરથોશતીઓનો રોજ ૧ થી ૩૦ સુધી, માહા ૩ જો ખુરદાદ શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી. ઈ૦ તા૦ ૧૩મી અકટોબરથી તા૦ ૧૧મી નવેમબર ૧૯૦૮ સુધી. હીંદુઓના સંવત ૧૯૬૪ ના આશો વદ ૪ ને વાર ભોમથી તે સંવત ૧૯૬૫ ના કારતક વદ ૩ ને વાર બુધ સુધી.
૧–અહુરમજદ	ભોમ	૧૩	૪	માહા ૩ જો ખુરદાદ ક. દીલીના શેહનશાહ અકબરનું મરણ, ૧૬૦૫.
૨–બેહમન ...	બુધ.	૧૪	૫	દીલીના પાદશાહ અકબરનો જનમ, ૧૫૪૨.
				{ ધી જ૦ ન૦ પીટીટ આરપનેજ ઉઘડી, ય૦ ૧૨૫૮.
				{ ચોશતી અં૦ન૦ આતશબેહેરાંમને વરશ ૧૨ મું. }
				{ શેહેનશાહી અરદીબેસતનું જશન. મુબઇનાં જર-
૩–અરદીબેશત	ગુરૂ.	૧૫	૬	પુણાની ક૦ શેહેનશાહી દરેમેહરને ૧૬મું વરશ બેડું. હંમકારો. }
૪–શેહરેવર...	શુકર	૧૬	૭	
૫–સપંદારમદ	શની	૧૭	૮	
૬–ખુરદાદ....	રવી.	૧૮	૯	કદમી પારસીઓનું ખોરદાદ અમસાસપંદનું જશન.
૭–અમરદાદ..	સોમ	૧૯	૧૦	
૮–દેપાદર.....	ભોમ	૨૦	૧૧	વેપારીઓને ચોપડા લાવવાનું મુહુરત.
૯–આદર.....	બુધ.	૨૧	૧૨	વાઘ બારશ. હમકારો.
૧૦–આવાં......	ગુરૂ.	૨૨	૧૨	ધનતેરશ. પુણેવાલા દસ્તુરજી સાહેબ ખા૦ બા૦ સરદાર }
				[નોસરવાંનજી જામાસજી ગુજર્યા–યજદેજરદી ૧૨૫૪. }
૧૧–ખુરશીદ...	શુકર	૨૩	૧૩	શેહેનશાહી 'મેદીઓજરેમ' ઘબાર. પ૦ નસ૦પટેલના મજગાંમ }
				[નાં આદ્રાનને ૬૪. }
૧૨–મોહોર.....	શની	૨૪	૧૪	કાલીચૌદસ.–દીવાળી. ચોપડા પુજન તથા લક્ષમી પુજનનો દીવસ. }
૧૩–તીર.......	રવી	૨૫	૩૦	[ડા૦ કે૦નસ૦ બાહાદુરજીનો જન્મ, ય૦ ૧૨૩૦. }
૧૪–ગોસ	શોમ	૨૬	૧	કારતક માસ. ચાંદરાત. હીંદુ નવું વર્ષ–સંવત ૧૯૬૫.
૧૫–દેપમેહર...	ભોમ	૨૭	૨	રમજાન ઈદ. ઝાંહાંગીર પાદશાહનું મરણ ઈ૦ સ૦ ૧૬૨૭.
૧૬–મેહેર......	બુધ.	૨૮	૩	[સર જ૦ જી૦ના શુરતનાં રૂશતમપુરાનાં આદરાંનને ૫૫ મું }
				[આદરાંનને ૮૭મું. શા૦ શે૦કપાવાલાના આદરાંનને ૫૧ મું
				[ને ૭૯મું. મુંબઇમાંના બાહેરકોટનાં મનચેરજી બમનજી શેઠના
				[શુરતના શેહેનશાહી આ૦ને ૮૬મું. મું૦ના વાડીઆજીના આ૦
				[રાંનોની સાલગરેહ, તેમાં નવસારીના આતશબેરાંમને ૧૪૪ મું
૧૭–શરોશ.....	ગુરૂ.	૨૯	૪	હમકારો. શે. જરથોસ્તીઓના ૩ આતશબેહેરાંમો તથા આદ- }
૧૮–રશને......	શુકર	૩૦	૫	ચોપડા પૂજન દીવાલીએ ન કીધુ તો આ રોજે કરવું.
૧૯–પરવરદીન..	શની	૩૧	૬	[સરકારે હીંદુસ્થાન પોતાને સ્વાધીન લીધું ૧૮૫૮માં. }
૨૦–બેહરાંમ ...	રવી.	૧	૮	નવેમબર. ઇસ્ટ ઈંડીયા કુંપની શેટેથી નામદાર માહારાંણીની }
				{ હોરમસજી બ૦ વાડયાજીના ચરનીવાડીમાંનાં }
				{ આદરાંનને ૧૦૩ મું. બાઇ હીરાંબાઇ ન૦ મા૦ }
૨૧–રાંમ... ...	શોમ	૨	૯	{ મુલાંવાલી નાગપોરની દરે૦ ૧૩ મું. વ૦ બેઠું. }
૨૨–ગુવાદ	ભોમ	૩	૧૦	[કાંઉનશીલના મેમ્બર નેમાયા, ૧૮૮૮. }
૨૩–દેપદીન....	બુધ.	૪	૧૧	દેવદીવાલી. આનરેબલ સર દીન૦ માંણે૦ પીટીટ કલકતાની }
૨૪–દીન	ગુરૂ.	૫	૧૨	આકોલા મધે ખા.બા દસ્તુરજી નોશરવાનજીની દરેમેહેરને ૪૦મું.
૨૫–અરશેસવંગ.	શુકર	૬	૧૩	
૨૬–આસતાદ..	શની	૭	૧૪	વેલાતમાં પેહેલવેહેલું ન્યુસ લંડન ગેઝેટ નીકલ્યું, ૧૬૬૫.
૨૭–આશમાન..	રવી.	૮	૧૫	શેઠ ખ૦ માં૦ સરાપના કોટમાનાં આદ્રાંનને ૯૩, કનકેશ્વર તથા }
				વાલકેશ્વરની જાત્રા. પ્રી૦ આપ૦ વે૦ હીંદુસ્થાનની મુસાફરી }
				[માટે મુંબઇ આયો ૧૮૭૫. }
૨૮–જમીઆદ.	સોમ	૯	૧	મરીનલાઇનની શેઠ જ૦ દા૦ આમરીયાની દરેમેહેરને ૩૫ મું }
૨૯–મારેસપંદ..	ભોમ	૧૦	૨	[વરસ બેઠું. શેનશાહ એડવરડ શાતમાનો જન્મ, ૧૮૪૧. }
૩૦–અનેરાં......	બુધ.	૧૧	૩	

માહા ૩ જો ખુરદાદ શેહેનશાહી શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી.

પારસીઓના તીશે રોજ–તેના નામ સાથે.	વાર.	અંગરેજી તારીખ	હીંદુ તીથ	કદમી જરથોશતીઓનો રોજ ૧ થી ૩૦ સુધી માહા ૪ થો તેશતર તીર શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી. ઇં૦તા૦ ૧૨મી નવેમબરથી તે તા૦ ૧૧મી ડીશેમબર ૧૯૦૮ સુધી. હીંદુ સંવત ૧૯૬૫ ના કારતક વદ ૪ ને વાર ગુરૂથી તે માગશર વદ ૪ ને વાર શુકર સુધી.
૧–અહુરમજદ	ગુરૂ.	૧૨	૪	માહા ૪ થો કદમી. શુરતના કાંકરાખાડી આગલના દુખમાંને
૨–બેહમન....	શુકર	૧૩	૫	રાસત ગોફતાર પત્ર ૧૮૫૧ માં નીકલ્યું. [૧૪૬ મુ.
૩–અરદીબેહેશત	શની	૧૪	૬	હમકારો. શુરતમાંના પેશતનજી કાલાભાઇ વકીલના કદમી આતશબેરાંમને ૮૬ મું, પુણામાંના સર
૪–શેહેરેવર...	રવી.	૧૫	૭	જમશેદજી જીજીભાઇનાં આદરાંનને ૬૫ મું.
૫–સફંદારમદ.	શોમ	૧૬	૮	
૬–ખુરદાદ....	ભોમ	૧૭	૯	શે૦ ખુરદાદ અમશાસપંદનું જશન. શેઠ નશરવાનજી માંણેકજી પીટીટ ગુજર્યા ય૦ ૧૨૬૧. શેઠ બેરામજી ન. સોરાબજીએ નવસારીના આતશબેરાંમમાં રૂ. દશ હજારનું રૂપાનું અફ્રર-
૭–અમરદાદ..	બુધ.	૧૮	૧૦	ગાન્યું ભેટ આપ્યું ઇ. સ. ૧૮૬૮.
૮–દેપાદર....	ગુરૂ.	૧૯	૧૧	શેઠ ખરશેદજી કાવશજી બનાજી ગુજર્યા, ય૦ સને ૧૨૧૬.
૯–આદર.....	શુકર	૨૦	૧૨	હમકારો.
૧૦–આવાં......	શની	૨૧	૧૩	
૧૧–ખુરશીદ...	રવી.	૨૨	૧૪	કદમી તીર મહીનાંના 'મેદીઓશહમ' ઘંબાર.
૧૨–મોહર......	શોમ	૨૩	૩૦	
૧૩–તીર.......	ભોમ	૨૪	૧	માગસર માસ–કદમી તીરીઆંનનું જશન. નાઘલે કોલાબેના [મેહેરવાનબાગને પાંટે શેનીટેરીયમને) ૪૩ મું
૧૪–ગોશ......	બુધ	૨૫	૨	ચાંદરાત.
૧૫–દેપમેહર...	ગુરૂ.	૨૬	૩	મુંબઇથી વલસાડ શુધી વડોદરા રેલવે ચાલું થઇ. ૧૮૬૪. ૧૦૨૭.
૧૬–મેહેર......	શુકર	૨૭	૪	[૬૪ મું.
૧૭–સરોશ.....	શની	૨૮	૫	હમકારો–કા. બે. બનાજીના મુંબઇમાંનાં કદમી આતશબેરાંમને
૧૮–રશને......	રવી.	૨૯	૬	[એલેકજાનડરાનો જનમ, ૧૮૪૪.
૧૯–ફરવરદીન.	શોમ	૩૦	૭	ભરૂચમાંના અંનજુમનનાં દોખમાંને ૭૬ મું શેનશાહ બાનુ
૨૦–બેહરાંમ...	ભોમ	૧	૮	ડીશેમ્બર માસ. હમકારો. કલકતાનું ઇનટરનેશનલ એકઝીબી-
૨૧–રાંમ.......	બુધ.	૨	૯	[શન ઉઘડયું ૧૮૮૩.
૨૨–ગુવાદ.....	ગુરૂ.	૩	૧૦	હીંદુસ્થાનમાં સતીની ચાલ બ્રીટીશોએ નાબુદ કીધી, ૧૮૨૯.
૨૩–દેપદીન...	શુકર	૪	૧૧	
૨૪–દીન.......	શની	૫	૧૩	બેલગામની શેઠ પેશતનજી ખરશેદજી બાઇસની દરેહમેહરને ૧૭મું.
૨૫–અરશેસવંગ	રવી.	૬	૧૪	
૨૬–આશતાદ..	શોમ	૭	૧૫	ચંદ્ર ગ્રહણ રાતના ૩ા વાગે ચંદ્રનો ભાગ ફકત કાલો દેખાશે. પાળવા જોગ ગ્રહણ નથી ૨ કલાક ૩૩ મી૦ લાગશે
૨૭–આશમાન..	ભોમ	૮	૧	અને ૩ કલાકને ૪૯ મી૦ છુટશે (સટાનડરદ ટાઇમ.)
૨૮–જમીઆદ.	બુધ.	૯	૨	શેઠ માંણેકજી ખરશેદજી મુંબઇમાં પેહેલવેહેલા (દેશી) શેરીફ થયા ૧૮૫૬. ૧૮૫૮માં દીલીના પાદશા- હને કુટુંબ શાથ રંગુનમાં કેદ કીધો.
૨૯–મારેશફંદ..	ગુરૂ.	૧૦	૩	૧૮૫૬ માં બુશાએરપર ઘેરો નાંખેઓ. ૧૮૨૫ માં વેપારનો [મોટો ઘભરાત થયો.
૩૦–અનેરાં.....	શુકર	૧૧	૪	

માહા ૪ થો તીર સેહેનશાહી શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી.

પારશીઓના તીશે રોજ—તેના નામ શાથે.	વાર.	ઈંગ્રેજી તારીખ	હીંદુ તીથી	કદમી જરથોશતીઓનો રોજ ૧ થી ૩૦ સુધી માહા ૫ મો અમરદાદ સને ૧૨૭૮ યજદેજરદી. ઈ.તા૦ ૧૨ મી ડીસેમ્બર ૧૯૦૮થી તા૦ ૧૦મી જાનેવારી ૧૯૦૯. હીંદુઓનાં સંવત ૧૯૬૫ના માગસર વદ ૫ ને વાર શનીથી તે પોંશ વદ ૪ ને વાર રવી શુધી.
૧—અહુરમજદ	શની	૧૨	૫	મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઇ (પેહલા) બેરોનેટને નામદાર શેહેનશાજાદીએ હીરામાં જડેલો શુનાનો ચાંદ બક્ષયો, ૧૮૪૩.
૨—બેહમન ..	રવી.	૧૩	૫	માહા ૫ મો કદમી. યજ૦શને ૮૫માં જરથોસ્તીઓ ઇરાંનથી શનજાનમાં આવી વસ્યા.
૩-અરદીબેશત	સોમ	૧૪	૬	હમકારો.
૪—શેહરેવર...	ભોમ	૧૫	૭	ગુજર્યા ૫૦ ૧૨૬૨. વાલા શેઠ માં૦ ૩૦ બનાજી તરીનાં આદરાંનને ૪૦ મું. કલકત્તા
૫—સપંદારમદ	બુધ.	૧૬	૮	૧૮૬૯ મા શુએઝ કેનાલ ઉઘડી.
૬—ખુરદાદ....	ગુરૂ.	૧૭	૯	
૭—અમરદાદ..	શુકર	૧૮	૧૦	કદમીનું અમરદાદનું જશન. એલાવમાંના જ૦ બ૦ મોસ-
૮—દેપાદર....	શની	૧૯	૧૧	૧૮૧૭ મહીદપુરમાં લડાઇ. ૧૮૩૧માં જમેકામાં બલવો થયો.
૯—આદર.....	રવી.	૨૦	૧૨	હમકારો. ૧૭૭૨ માં મરાઠા દીલીમાં દાખલ થયા.
૧૦—આવાં... ..	શોમ	૨૧	૧૩	
૧૧.-ખુરશીદ...	ભોમ	૨૨	૧૪	શે૦ 'મેદીઓશેમ' ધંબાર.
૧૨—મોંહર.....	બુધ.	૨૩	૩૦	નવસારીમાં આ. માં. ન. શેઠના દખમાંને ૧૬૩.
૧૩—તીર... ...	ગુરૂ.	૨૪	૧	પોષ માસ. શેહેનશાહીઓનું તીરઈજદનું જશન.
૧૪—ગોસ......	શુકર	૨૫	૨	ચાંદરાત. ક્રીસ્ટમસ ડે. નાતાલના તેહવારો.
૧૫—દેપમેહર...	શની	૨૬	૩	ઓરંગાબાદનાં વીકાજી અને પે૦મેહરજીનાં દુખ૦ વરશ ૬૭મું. ૫૯મું, સુરત નાનપરાંમાંના બીશનીના આદ્રાં. ૭૨મું.
૧૬—મેહર......	રવી.	૨૭	૪	
૧૭—શરોશ.... ..	શોમ	૨૮	૫	હમકારો. મુંબઈ ભીંડીબજારમાંના મેવાવાલાના આદરાં.
૧૮—રશને......	ભોમ	૨૯	૭	
૧૯—ફરવરદીન.	બુધ.	૩૦	૮	
૨૦—બેહરાંમ...	ગુરૂ.	૩૧	૯	હમકારો. એ૦ કા૦ બાટલીવાલાના મુંબઇના માહાલક્ષમીના આદરાંનને વરસ ૪૫મું.
				નામદાર રાંણીનો કેશરેહીંદનો ખેતાબ દીલીમાં જાહેર થયો. ઇ.સ.૧૮૮૦માં મુંબઇની પ્રીન્સીસડાક ઉઘડી. પંજાબને જુદી પ્રેશીડેનશી બનાવી ૧૮૫૯. નવું બોરીબંદરનું સ્ટેશન ચાલુ થયું ૧૮૮૨. ૧૯૦૩ નામદાર શે૦ એડવર્ડ ૭ માના રાજભીષેકનાં સંબંધમાં દીલીમાં દરબાર.
૨૧—રાંમ......	શુકર	૧	૧૦	ઇંગરેજી નવું વરસ ૧૯૦૯ નું. જાનેવારી. ૧૮૭૭ માં
૨૨—ગુવાદ.....	શની.	૨	૧૧	
૨૩—દેપદીન...	રવી.	૩	૧૨	શેઠ રૂશતમજી જમશેદજી જીજીભાઇના જનમ ય૦ સને ૧૧૩૯.
૨૪—દીન......	શોમ.	૪	૧૩	બકરી ઈદ. કલકતામાં ત્રાંમવે ચાલું થઇ, ૧૮૮૨.
૨૫—અરશેસવંગ	ભોમ	૫	૧૪	
૨૬—આસતાદ..	બુધ.	૬	૧૫	
૨૭—આશમાન..	ગુરૂ..	૭	૧	ન૦ શે૦ ઉમરીગરના કલકતાના દખમાને ૮૮મું. કરંજગામની દરેમેહેરને ૬૪ મું. શુરતમાં મોટી આગ લાગી ય૦ ૧૧૯૧.
૨૮—જમીઆદ.	શુકર	૮	૨	૧૮૬૪માં શાહજાદો આલબરટ વીકટર જનમ્યો.
૨૯—મારેસપંદ..	શની.	૯	૩	
૩૦—અનેરાં	રવી.	૧૦	૪	

માહા ૫ મો અમરદાદ શેહેનશાહી શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી.

પારસીઓના તારીખ રોજ-તેના નામ સાથે.	વાર.	ઈંગ્રેજી તારીખ	હીંદુ તીથ	કદમી જરથોસતીઓનો રોજ ૧ થી ૩૦ સુધી, માહા ૬ ઠો શેહેરેવર સને ૧૨૭૮ યજદેજરદી, ઈ૦ તા૦ ૧૧ મી જાનેવારીથી તા૦ ૯ મી ફેબરવારી ૧૯૦૯ સુધી હીંદુઓના સંવત ૧૯૬૫ ના પોશ વદ ૫ ને વાર શોમથી તે માહા વદ ૪ ને વાર ભોમ શુધી.
૧-અહુરમજદ.	શોમ	૧૧	૫	માહા ૬ ઠો શેહેરેવર ક૦-શુરતનાં ભરઠાણુના દુખમાને ૧૮૩. [નવસારીની દેશાઇ મનચેરજી ખુ૦ નીદરેમેરને ૧૧૫મું.
૨-બેહમન ...	ભોમ	૧૨	૬	
૩-અરદીબેશત.	બુધ.	૧૩	૭	મકરસંક્રાંતી. મુંબઇ કોટના ગોદા૦ મોબેદોનાં આદ્રાંનને ૮૪. [ભરૂચની હો૦મા. દારાબની દરેમેરને ૧૬૦. હમકારો.
૪-શેહરેવર...	ગુરૂ.	૧૪	૭	ક૦ શેહેરેવર અમશા૦નું જશન.
૫-સપંદારમદ.	શુકર	૧૫	૮	ઇદેખદીર. યજ૦ સને ૧૨૩૯માં ડાવેજર લેડી આવાંબાઈ ગુજરયાં
૬-ખુરદાદ....	શની	૧૬	૯	ઇદેઅજીર સીહા મુ- [શલમાનોની. શુરતનાં કાંકરાખાડી આગલના એ૦ શેઠવાલાં અંજુમનનાં દોખ૦ ૮૨ મું.
૭-અમરદાદ..	રવી.	૧૭	૧૦	શેહેનશાહી અમરદાદ અમશાપંદ જશન, વડોદરાની ઉમરીગરની
૮-દેપાદર.....	શોમ	૧૮	૧૧	[દરેમેહેરને ૬૪ મું. એડનલીધું ૧૮૩૯.
૯-આદર	ભોમ	૧૯	૧૨	હમકારો. શેઠ ખરશેદજી નશરવાનજી કાંમાજી ગુજરયા, ય૦ ૧૨૫૪.
૧૦-આવાં.....	બુધ.	૨૦	૧૩	
૧૧-ખુરશીદ....	ગુરૂ.	૨૧	૧૪	ભેશાંનની દા૦ તથા મ૦ વાડયાની દરેમેહેરને ૬૪ મું.
૧૨-મોહર......	શુકર	૨૨	૧	માહા માશ, નામદાર માહારાણી વિકટોરીયા ૮૨ વરશની ઉમરે [મરણ પામયા-૧૯૦૧. નવશારીના વડા દેશાઇ ખ૦ટ૦ય૦ ૧૧૪૯
૧૩-તીર.......	શની	૨૩	૨	ચાંદરાત. કલકતાની યુનીવરસીટી સ્થાપી ૧૮૫૭. [માં ગુજરયા.
૧૪-ગોશ.....	રવી.	૨૪	૩	મોહરમ માશ નવું વરશ સને ૧૩૨૭ હીજરી. કાવશજી શેરા૦ [ભેદવારની નવશા૦ ધરમશરાને ૪૧ મું.
૧૫-દેપમેહર....	શોમ	૨૫	૪	મુંબઇની નવી હાઈકોરટ વપડાઇ, ૧૮૭૯. શુનઘડ વેઆરા
૧૬-મેહેર......	ભોમ	૨૬	૫	[ગાંમમાના અનજુમનના દખમાંને ૪૭ મું.
૧૭-સરોશ. ...	બુધ.	૨૭	૬	હમકારો. મું૦ના ધનાંપટેલ ડંકનરોડપરના આદ્રાંનને ૭૬ મું. ચોપાટી વાછાગાંધીના કદમી આદરાંનને ૫૨ મું. ઉદવારામાંની રૂશતમજી જ૦ની ધરમશાલાને ૪૦મું. વેલાતની તારની લાઇન સરકારે લીધી, ૧૮૭૦. કલકતા, મદરાસ, અને મુંબઇમાં ટેલીફોન ચાલું થયું ૧૮૮૨. બાજીરાવ પેસવા મરણ પામ્યો, ૧૮૫૧.
૧૮-રશને.....	ગુરૂ.	૨૮	૭	કલકતે ૧ લું અં. પત્ર "હીકીજ કલકતા જરનલ" નીકલ્યું, [૧૭૮૦.
૧૯-ફરવરદીન..	શુકર	૨૯	૮	ય૦ ૧૨૨૦માં શેઠ ૫૦ કા૦ બનાજી ગુજર્યાં.
૨૦-બેહરાંમ....	શની	૩૦	૯	હમકારો. શીંધ રેલવે ચાલુ થઇ, ૧૮૫૯.
૨૧-રાંમ.......	રવી.	૩૧	૧૦	
૨૨-ગુવાદ......	શોમ	૧	૧૧	કતલની રાત. ફેબરવારી માસ.
૨૩-દેપદીન ...	ભોમ	૨	૧૨	તાબુત થંડા કરવાનો દીવસ.
૨૪-દીન......	બુધ.	૩	૧૩	યજદેજરદી સને ૧૨૦૮માં "અલાહીબાગ" બંધાઇ.
૨૫-અરશેશવંગ	ગુરૂ.	૪	૧૪	[આદ્રાંનને ૮૦. અંગ્રેજો પેહેલવેહેલા હીંદુસ્થાનમાં આવ્યા,૧૬૧૩.
૨૬-આશતાદ..	શુકર	૫	૧૫	ક૦ શેહરેવર મહીનાના ધંબાર. દીવ મધેના શેઠ જા૦ન૦ વાડયાના
૨૭-આશમાન..	શની	૬	૧	[૧૮૭૨. સર શાલારજંગનું મરણ, ૧૮૮૩.
૨૮-જમીઆદ.	રવી.	૭	૨	ગવરનર જેનરલ અરલ મેઓને આનડામાંનમાં મારી નાંખ્યો,
૨૯-મારેસપંદ.	સોમ	૮	૩	
૩૦-અનેરાં.....	ભોમ	૯	૪	શાનશાહબાનું વીકટોરીયા ૧૮૪૦ માં મરણ્યાં.

માહા ૬ ઠો શેહેરેવર શેહેનશાહી શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી.

પારશીઓના તીશ રોજ-તેના નામ સાથે.	વાર.	[illegible]	[illegible]	કદમી જરથોશતીઓનો રોજ ૧ થી ૩૦ શુધી, માહા ૭ મો મેહેર શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી. ઇ૦ તા૦ ૧૦ મી ફેબરવારીથી તા૦ ૧૧ મી મારચ ૧૯૦૯ શુધી. હીંદુઓના સંવત ૧૯૬૫ ના માહા વદ ૫ ને વાર બુધથી તે ફાગણ વદ ૪ ને વાર ગુરૂ શુધી.
૧–અહુરમજદ	બુધ.	૧૦	૫	માહા ૭ મો કદમી. ૧૮૪૮ માં સતારા લીધું.
				{ મુંબઇની વસ્તીની ગણત્રી સને ૧૨૭૫ માં મ્યુનીશીપાલીટીએ કીધી તે કુલે વરણની-૯૭૭૮૨૨ની થઇ, તેમાં પારશીઓની વસ્તી ૪૮૮૨૪ની હતી. }
૨–બેહમન....	ગુરૂ.	૧૧	૬	૧૮૭૪માં પારશીઓ સાથે મુસલમાનોએ મુંબઇમાં હુલડ કરયું.
૩–અરદીબેશત	શુકર	૧૨	૭	હમકારો. [માંને ૮૬. અમદાવાદ લીધું ૧૭૮૦
૪–શેહરેવર...	શની	૧૩	૮	શે૦નું શેહેરેવર અ૦નું જશન. નવશારી હો૦મં૦ કેરાંવાલાનાં દખ
૫–સફંદારમદ	રવી.	૧૪	૯	[ખેતાબ મલ્યો ૧૮૮૭.
૬–ખુરદાદ...	શોમ	૧૫	૧૦	શેઠ દી૦મા૦ પીટીટને 'સર નાઇટ'નો } [૧૮૪૩માં સીંધ લીધું.
૭–અમરદાદ..	ભોમ	૧૬	૧૧	ના૦શેહેનશાહબાનું વીકટોર્યાની જુબીલી હીંદમાં થઇ. ૧૮૮૭.
૮–દેપાદર.....	બુધ.	૧૭	૧૨	દમણની મેરવાનજી ન૦ માં૦ ની દરેમેરને ૭૨.
૯–આદર. ...	ગુરૂ.	૧૮	૧૩	મ્હાશીવરાત્રી. હમકારો.
૧૦–આવાં....	શુકર	૧૯	૧૪	વાંદરાની માંણેકજી જીણાની ધરમશાળા તથા દરેમેહેરને ૬૧ મું.
૧૧–ખુરશીદ....	શની	૨૦	૩૦	૧૮૭૨ માં મુંબઇની કુલે વરતીની ગણત્રી ૬૪૫૫૭૬ માણ-
				[સની થઇ, તેમાં પારસીઓની વરતી ૪૪૦૯૧ થઇ, જેમાં મરદો
૧૨–મોહર.....	રવી.	૨૧	૧	ફાગણ માસ. ચાંદરાત. [૨૩૧૧૧ ને ઓરતો ૨૦૯૮૦.
૧૩–તીર. . . .	શોમ	૨૨	૨	ચીકલીના અનજુમનનાં દુખમાંને ૩૬મું.
૧૪–ગોશ. . . .	ભોમ	૨૩	૩	
૧૫–દેપમેહર ...	બુધ.	૨૪	૪	
૧૬–મેહેર. . .	ગુરૂ.	૨૫	૬	ક૦ મે૦ નું જશન. મે૦ ફ૦ પાંડેની કરેલવાડીની ધરમશાળાને ૪૪.
૧૭–શરોશ. . .	શુકર	૨૬	૭	હમકારો. શેઠ જી૦ દા૦ નાં કોલાબેના આદરાંનને ૭૪ મું, શેઠ
૧૮–રશને. . . .	શની	૨૭	૮	[હોર૦ દાદાભાઇ શાહેરની માલક્ષમીની દરેમેહેરને ૬૪ મું. ભાઠાં ગામમાના શો૦ફ૦ન૦મીસ્ત્રીના આદરાંનને ૪૮મું. ૧૮૯૧ માં મુંબઇની કુલે વરણની વસ્તી ૮,૨૧,૭૬૪ માણસોની ગણાઇ, જેમાં પારસી ૪૭,૪૫૮–તેમાં ૨૪,૭૦૫ મરદો અને ૨૨,૭૫૩ ઓરતો હતી.
૧૯–ફરવરદીન.	રવી.	૨૮	૯	યજદેજરદી ૧૨૪૫માં શેઠ મે૦ ફ૦ પાંડે ગુજરેઆ. પેહેલા
				[શર જમશેદજી જીજીભાઇને 'નાઇટ'નો ખે૦ ૧૮૪૨.
૨૦–બેહરાંમ...	શોમ	૧	૧૦	માર્ચમાસ. મું. વરતીનીગંત્રી સને ૧૯૦૧, ૭૭૦૮૪૩ માણસ
૨૧–રાંમ......	ભોમ	૨	૧૧	[થયાં. પારસી વરતી ૪૬૨૩૧ ની તેમાં ૨૪૨૭૭ મરદ અને
૨૨–ગુવાદ.....	બુધ.	૩	૧૨	૨૧૯૫૪ ઓરતો હતી. હમકારો. શેઠ ન૦ર૦ તાતાના નવશારીના
				[દુખમાંને ૩૨મું. શેઠ ન૦હી૦ કરાંણીના મું૦ કાંદાવારામોલામાંના
૨૩–દેપદીન.....	ગુરૂ..	૪	૧૩	શેઠ ફ૦કા૦ બનાજી } { આદ્રાંનને ૬૩મું, તથા શર જ૦ના નૌશા
૨૪–દીન......	શુકર	૫	૧૪	[જન્મ,ય૦૧૧૩૭. } રીના આદ્રાંનને ૫૭. વાંદરાની શેઠ
૨૫–અરશેસંવગ	શની	૬	૧૫	હોળી. ન૦રતનજી તાતાની દરેમેહેરને ૨૬મું
૨૬–આસતાદ..	રવી.	૭	૧૫	ધુલ પડવો. મુંબઈ ને કલકતા વચ્ચે રેલવે ચાલુ થઇ ૧૮૭૦. શેહેન
				{ શાહી શેરેવર મહીનાંના "પેતેશહમ", તથા કદમી મેહેર મહીનાના "યાથરેમ" ઘંબાર. શુરતની અન૦ દુંમશની દરેમેરને ૭૨ મું. સુરતનાં પદાનયાં મોબેદોનાં નવાં દુખમાંને ૨૬મું. અજમેરના અંજુમનના દુખમાને વરશ ૨૦ મું.
૨૭–આસમાંન..	સોમ	૮	૧	તારાપોરના અનજુમનનાં દુખમાંને ૪૪ મું.
૨૮–જમીઆદ.	ભોમ	૯	૨	
૨૯–મારેસફંડ..	બુધ.	૧૦	૩	રાંદેરના અંજુ૦ દખમાને ૫૮. વલશારનાં અં૦ દો૦ ૬૩
૩૦–અનેરાં.....	ગુરૂ.	૧૧	૪	[૧૮૭૦માં પ્રીન્સ આલફ્રેડ મું૦ આવ્યો.

માહા ૭ મો મેહેર શેહેનશાહી શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી.

પારશીઓના તોશે રોજ—તેના નાંમ શાથે.	વાર.	ઈંગ્રેજી	હીંદુ	કદમી જરથોશતીઓનો રોજ ૧ થી ૩૦ સુધી, માહા ૮ મો આવાં શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી. ઈ૦ તા૦ ૧૨ મી મારચથી તા૦ ૧૦ મી એપરેલ ૧૯૦૯ સુધી. હીંદુઓનાં સંવત ૧૯૬૫ ના ફાગણ વદ ૫ ને વાર શુકરથી તે ચઈતર વદ ૫ ને વાર શની સુધી.
૧—અહુરમજદ	શુકર	૧૨	૫	માહા ૮મોકદમી. નામદાર સાહજાદા પ્રીનશઓફવેલશ ૧૮૭૬માં
૨—બેહમન....	શની	૧૩	૬	મુંબઇથી પોતાને વતન શીધારયો. ૧૮૩૨માં જામેજ૦ પેહલે
				અઠવાડયાંમાં ૧ વાર નીકલ્યું, તેપાછલથી ૧૮૫૩માં રોજીંદું થયું
				[નવો પુલ ચાલુ થયો—૧૮૮૧ માં.
૩—અરદીબેશત	રવી.	૧૪	૭	હમકારો. ૧૮૭૯ માં તુલશીનું પાણી મુંબઇમાં આયુ. નર્મદાનો
૪—શેહરેવર....	શોમ	૧૫	૮	બાઇ જીવીબાઈ તે શર જ૦ જી૦ પેહલા બારોનેટના માતાજી
૫—શફંદારમદ	ભોમ	૧૬	૯	શુરતનાં ઉમરાગાંમ આગલનાં અજુમનનાં [ગુજર્યાં ય૦
૬—ખુરદાદ. ..	બુધ.	૧૭	૧૦	[(મેહેરજી પટેલવાલાં) દુખમાંને ૭૮મું. સને ૧૧૬૮.
૭—અમરદાદ..	ગુરૂ.	૧૮	૧૧	સને ૧૮૮૧ માં મુંબઇની કુલે વસતીની ગણત્રી ૭૭૩૧૯૬
૮—દેપાદર.....	શુકર	૧૯	૧૨	માંણસોની થઈ, તેમાં પારસીઓની સંખ્યા ૪૮૫૯૭
				ની જેમાં ૨૫૩૧૫ મર્દો, ૨૩૨૮૨ ઓરતો હતી.
૯—આદર.....	શની	૨૦	૧૪	હમકારો. થાંણાંના કા૦ રૂ૦ પટેલના આદરાનને ૧૩૫મું.
૧૦—આવાં. ...	રવી.	૨૧	૩૦	જમશેદી નોરોજ. કદમી આવાં અર્દુઇશુરનું જશન. આન-
				[રેબલ શેઠ બે૦ જી૦ના ધણીયાંણી માણેકબાઇ ગુજર્યાં-
				ય૦ ૧૨૩૮. કલકતાની ટાંઉનહાલ બંધાઇ ૧૮૧૪.
૧૧—ખુરશીદ....	શોમ	૨૨	૧	**ચૈત્રમાસ, સકે ૧૮૩૧.**
૧૨—મોહર. . ..	ભોમ	૨૩	૨	**ચાંદરાત.** ય૦ ૧૧૧૭માં શેઠ માંણેકજી નવરોજી શેઠના ગુજરયા.
૧૩—તીર.	બુધ.	૨૪	૩	
૧૪—ગોશ.	ગુરૂ.	૨૫	૪	[કલીયાંણીનાં શેઠ નવરોજી બાલાભાઇનાં દુ૦ ૨૩ મું.
૧૫—દેપમેહર ...	શુકર	૨૬	૫	મુંબઇનાં ગોલવાડમાંનાં મ૦ ખ૦ લંગડાના આદરાંનને ૬૨મું.
૧૬—મેહર. . .	શની	૨૭	૬	શેહેનશાહી મેહેર ઇજદનું જશન. યજ૦ ૧૨૪૨ માં
૧૭—શરોસ. . .	રવી.	૨૮	૭	હમકારો. [દુખમા રાએટ કેશ ઉભો થયો.
૧૮—રશને. . .	શોમ	૨૯	૮	
૧૯—ફરવરદીન.	ભોમ	૩૦	૯	રામનવમી. થાંણાંનાં રૂ૦ કા૦ પટેલના દુખમાને ૬૭, દા૦ રૂ૦
				પટેલની સઘડીને ૫૫. વાંદરા મધેનો પુલ સર જ૦
				એ ડાવેજર લેડી આંવાબાઇને નામે બંધાવી સને
				૧૮૪૫ માં ખુલ્લો મેલ્યો. ગનદેવીનાજ૦ ના૦ ગજદરનાં દુખ-
				માને ૯૩, હો૦ બ૦ કપતાને બાંધેલી નવી સઘડીને ૪૦.
૨૦—બેહરાંમ....	બુધ.	૩૧	૧૦	હમકારો. ગંદેવના અ૦નાં દુખમાંને ૪૧ [તલાવ ખુલ્યો ૧૮૯૨.
૨૧—રાંમ.. . .	ગુરૂ..	૧	૧૧	એપ્રીલ માસ. પોસ્ટખાતાંની સેવીંગ બેંક ઉઘડી, ૧૮૮૨. તાનશા
૨૨—ગુવાદ.....	શુકર.	૨	૧૨	૧૨૨૮ ય૦ માં શર જ૦ જી૦ (પેહેલા) બારોનેટ હક થયા.
૨૩—દેપદીન. ..	શની.	૩	૧૩	કલકતાવાલા શેઠ રૂ૦ કા૦ બનાજી ગુજર્યા, ૧૨૨૧.
				[લાઇસનસ ટેક્ષને સારૂ શુરતમાં હુલડ, ૧૮૭૮.
૨૪—દીન. . . .	રવી.	૪	૧૪	ધોબીતલાવ. અ. ખ. વાડયાની ધણી૦ના આદ્રાંનને ૪૭.
૨૫—અરશેસવંગ	શોમ	૫	૧૫	ય૦ ૧૨૪૦ માં શેઠ રૂશતમજી જ૦ જીજીભાઈ ગુજર્યા
				[૧૮૭૬ માં શેઠ બે૦ જી૦ને સ્ટાર આફ ઇ૦ નો ખેતાબ મલ્યો.
૨૬—આસતાદ..	ભોમ	૬	૧	૧૮૭૪ માં મુસલમાંનોના હુલડ વીશે ૮૦૦૦ પારસીઓએ
૨૭—આસમાંન.	બુધ.	૭	૨	શભા ભરીને વેલાત અરજી કીધી તેથી મુંબઈ સરકારને
				ઠપકો મલ્યો. શે૦ મેહેર મહીનાનાં "યાથરેમ" ધંમબાર.
૨૮—જમીઆદ	ગુરૂ.	૮	૩	બાલાપુરના વીકાજી તથા પેસતનજી મેહરજીનાં દુખમાંને
				[૭૧ મું. શુરતમાં મોટી આગ લાગી, યજદેજરદી ૧૨૦૬.
૨૯—મારેસફંદ.	સુકર	૯	૪	ગુડ ફ્રાઇડે તવરી ગામમાં અનજુમનના દુખમાંને ૪૬મું વરશ.
				[ખંબાતના પેશતનજી ખ૦ મોદીનાં દુખમાંને ૮૪ મું વરશ.
૩૦—અનેરાં.....	શની	૧૦	૫	પુણામાં અનજુમને બંધાવેલાં દુખમાંને ૭૫ મું વરશ.

માહા ૮ મો આવાં શેહેનશાહી શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી.

પારશીઓના તીશે રોજ—તેના નામ સાથે.	વાર.	ઇંગ્રેજી તારીખ	હીંદુ તીથ	કદમી જરથોશતીઓનો રોજ ૧ થી ૩૦ સુધી, માહા ૯ મો આદર સને ૧૨૭૮ યજદેજરદી. ઇ૦ તા૦ ૧૧ મી એપરેલથી તા૦ ૧૦ મી મેએ ૧૯૦૯ સુધી. હીંદુઓનાં સંવત ૧૯૬૫નાં ચઇતર વદ ૬ ને વાર રવીથી તે વઈશાખ વદ ૫ ને વાર શોમ સુધી.
૧—અહુરમજદ	રવી.	૧૧	૬	માહા ૯મો ક૦. શુમારીનાં કુ૦માં૦ મુકાદમવાલાં આગલનાં હો૦
૨—બેહમન. ..	શોમ	૧૨	૭	પા૦નાં બાંધેલાં આદ્રાંનને ૨૩૯ મું. ૧૮૬૮માં એબીશીનીઆ
				લીધું. દીલીમાં સદરબજારમાં મોટી આગથી ૨૦૦ ઘેરનો
				નાશ-૧૮૮૩.
૩—અરદીબેસ્ત.	ભોમ	૧૩	૮	હમકારો. મું૦ નાં ગ્રાંટરોડપરના એ૦ શે૦ હો૦ રાનજીનાં
૪—શેહરેવર. .	બુધ.	૧૪	૯	જાલણા મધે અનજુમનનાં દુખમાને ૩૯મું. [આદ્રાનને ૪૨મું
૫—સપંદારમદ	ગુરૂ.	૧૫	૧૦	મુંબઇનાં પુરામજી કાવશજી બનાજીના દુખમાને ૭૮ મું.
૬—ખુરદાદ. ...	શુકર	૧૬	૧૧	મુંબઇની જી. આઇ. પી. રેલવે ચાલુ થઇ ૧૮૫૩.
૭—અમરદાદ. .	શની	૧૭	૧૨	ભાઈ જ૦બેરાના આ૦આદ્રાનને ૬૧મું. હમકારો.
૮—દેપાદર. ...	રવી.	૧૮	૧૩	હાસબરનના આદરાંનને૭૮. કરાંચીમાંના હીરજી-
				તીનના આદ્રાંનને ૬૩મું, મુંબઇ, ખેત૦ કા૦ મા૦
૯—આદર.	શોમ	૧૯	૧૪	ક૦ આદર ઇજદનું જશન. અમદનગરના જ૦ પે૦ પલાન-
૧૦—આવાં. . ..	ભોમ	૨૦	૩૦	શે૦ આવાં અરદુઇશુરનું જશન.
૧૧—ખુરશીદ. ...	બુધ.	૨૧	૧	વઈશાખ માસ. ચાંદરાત. ગાયકવાડ મલારરાવને પદભ્રષ્ટ કીધો, [૧૮૭૫.
૧૨—મોહર......	ગુરૂ.	૨૨	૨	મુંબઇના કા૦એ૦ બીશનીના દુખમાને ૬૬. શેઠ ખ૦માં૦ સરાફ
૧૩—તીર........	શુકર	૨૩	૪	શુરતમાં મો. આગ ૧૮૩૭. શેક્ષપીયર જનમ્યો, ૧૫૬૪. ગુજર્યા,
૧૪—ગોશ......	શની	૨૪	૫	મુંબઇ મજગાંમમાના ના૦ જ૦ શપલાના યજ૦
૧૫—દેપમેહર....	રવી.	૨૫	૬	[આદરાંનને ૪૩. શેક્ષપીયરનું મરણ ૧૬૧૬. ૧૨૧૯.
૧૬—મેહેર.	શોમ	૨૬	૭	
૧૭—સરોશ. ...	ભોમ	૨૭	૮	હમકારો.
૧૮—રશને.. ...	બુધ.	૨૮	૯	શેનશાહબાનુંનું પુતલું મુંબઇમાં ખુલ્લું મેલ્યું, ૧૮૭૨. ય૦ ૧૨૧૮
				માં શેઠ જીજીભાઇ દાદાભાઇ ગુજરયા. ય૦ ૧૧૧૪માં, સુર
				તનાં કેટલાક પારશીઓએ કદમી તરીકો અખત્યાર કીધો.
૧૯—ફરવરદીન..	ગુરૂ.	૨૯	૯	કદમી 'અશોફરોહર'નું જશન, દુખમાં નજદીક બંદગીનો દીવસ.
૨૦—બેહરાંમ. ...	શુકર.	૩૦	૧૦	વપડાઇ, ૧૮૪૫. પેરીસ એકઝીબીશન ૧૮૬૭, બીજું
				૧૮૮૯માં, ચીકાગોનું એકઝીબીશન ૧૮૯૩ માં ઊઘડયું.
૨૧—રાંમ..	શની	૧	૧૧	મે માસ ઇંગ્રેજી. મુંબઇની જમશેદજી જીજીભાઇ હાસ્પીટાલ
૨૨—ગુવાદ.	રવી.	૨	૧૨	ઇસ્ટ ઇં૦ કું૦ના લશકરમાં બેદીલી ફેલાયાથી ૧૦૦૦૦ માણ
				શોને બરતરફ કીધાં, ૧૮૫૭. વીકટોર્યા ને આલબર્ટ મ્યુઝી
				યમ મુંબઇમાં ઉગડયું ૧૮૭૨.
૨૩—દેપદીન....	શોમ.	૩	૧૩	સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ પેહેલા બેરોનેટ ૭૯ વરશની વયે
૨૪—દીન......	ભોમ	૪	૧૪	ગુજરયા, ય૦ સને ૧૨૭૦. શીરીંગાપતમ
				લીધું, ટીપુ શુલતાન મારયો ગયો, ૧૭૯૯.
૨૫—અરશેસવંગ.	બુધ	૫	૧૫	અમદાવાદનાં અંજુમનનાં દુખમાંને ૬૭મું.
૨૬—આસતાદ. .	ગુરૂ.	૬	૧	કલકતાવાલા શેઠ હી૦ મા૦ બનાજી, ગુજર્યા, ય૦૧૨૭૩
૨૭—આસમાન..	શુકર	૭	૨	[અંજુમનના દુખમાંને ૧૩૯ મું.
૨૮—જમીઆદ.	શની	૮	૩	મું૦ ત્રાંમવે ચાલી, ૧૮૭૪. શુરતનાં કાકરાખાડીનાં મ૦ શેઠનાં
૨૯—મારેશપંદ..	રવી.	૯	૪	મીરતમાં ઘોડેશવાર રીજમીટે બલવો કીધો, ૧૮૫૭. મુંબઇની
				હાઇ કોર્ટમાં પેહલવેહલા દેશી જડજ તરીકે
				મી૦ નાનાભાઇ હરીદાશ નેમાયા, ૧૮૮૪.
૩૦—અનેરાં.. ...	શોમ	૧૦	૫	દીલીમાં બલવાની કતલ ચાલી ૧૮૫૭.

માહા ૯ મો આદર શેહેનશાહી શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી.

પારશીઓના રોજ-તેના નાંમ સાથે.	વાર.	મે-જુન	વઇ.-જેઠ	કદમી જરથોશતીઓનો રોજ ૧ થી ૩૦ સુધી, માહા ૧૦ મો દેમ્મે શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી. ઈંગ્રેજી તા૦ ૧૧ મી મેએથી તા૦ ૯મી જુન ૧૯૦૯ શુધી. હીંદુ સંવત ૧૯૬૫ ના વઈશાખ વદ ૬ ને વાર ભોમથી તે જેઠ વદ ૬ ને વાર બુધ સુધી.
૧—અહુરમજદ.	ભોમ.	૧૧	૬	માહા ૧૦મો ક૦. ક૦ જ૦ મહીનો-દાદાર અહુરમજદનું ૧લું જશન.
૨—બેહમન....	બુધ.	૧૨	૭	વેશુની શેઠ માં૦ ૨૦ પટેલની દ૦ ૨૦ મું.
૩—અરદીબેસ્ત.	ગુરૂ.	૧૩	૮	સુરત ઇંગરેજોને તાબે થયું ૧૮૦૦. ન૦ કા૦ નાલીકેરવાલાના
૪—શેહરેવર....	શુકર	૧૪	૯	દાદરપરનાં આદરાંનને ૮૮. કોટિકોટની બાઇ પારો
૫—અસ્પંદારમદ.	શની.	૧૫	૧૦	જબાઇ તેદા૦ મા૦ વાછાની વાંસવાની દરેમેહરને ૨૯મું.
૬—ખોરદાદ....	રવી.	૧૬	૧૨	કલકતા ને મુંબઈ વચે તાર ચાલુ થયો ૧૮૫૪.
૭—અમરદાદ..	સોમ	૧૭	૧૩	લૉર્ડ રીપને હિન્દી પ્રજાને સ્થાનીક સ્વરાજ્યનો હક આપ્યો ૧૮૮૨. [વાલકેશવરનાં શે૦ ખ૦ હુંડીના આદરાંન ૫૧મું.
૮—દેપાદર.....	ભોમ	૧૮	૧૪	ક૦ નું દાદાર અહુરમજદનું બીજું જશન.
૯—આદર....	બુધ..	૧૯	૩૦	શે૦ આદર મજદનું જશન. ય૦ ૯૧ માં શંજાણમધે દસ્તુર નેરીઓશંગ ધવલે તખ્તનશીન કીધેલાં આતશબેહરાંમ જે ઉદવાડામાં છે તેને ૧૧૮૮મું, મુંબઇ બનાજી લી૦ વાલાં આદરાંનને ૨૦૧ મું, કોટમાના માણેકજી શેઠના આદરાંનને ૧૭૭મું. વીકાજીની તારાપોરનીને ૯૦, કરાંચીની શેઠ ડો૦ મે૦ વાડીઆની ઇઆદગારી વાળી દરેમેરને ૪૦મું. ભરૂચની બાઇ હીરાંબાઇ નારીએલવાલાની દરેમેરને ૭૯મું. બીલીમોરાની શેઠો દાદાભાઇ ધનજીભાઇ તથા સોરાબજી શાપુરજીએ બંધાવેલા આદ
૧૦—આવાં. ...	ગુરૂ..	૨૦	૧	જેઠ માસ. [રીયાનને ૧૧ મું.
૧૧—ખુરશેદ...	સુકર.	૨૧	૨	ચાંદરાત. ક૦ પેગમબરનો દીશો. ય૦ સને ૧૨૪૪માં નઘસારીનાં
૧૨—મોહોર. ...	શની.	૨૨	૩	[દુખમાંનો રસ્તો હો૦ બ૦ કાટાને બંધાવ્યો.
૧૩—તીર.....	રવી..	૨૩	૪	[શેનશાબાંનુનો જન્મ, ૧૮૧૯. / શા૦ વાલી અગીઆરી
૧૪—ગોશ....	સોમ.	૨૪	૫	શેઠ મે૦ ફ૦ પાંડેનો જનમ, ય૦ ૧૧૮૧. / તથા ધરમશહરાને ૬૦.
૧૫—દેપમેહેર...	ભોમ	૨૫	૬	ક૦ નું દાદાર અહુરમજદનું ત્રીજું જ૦. / ગાયકવાડ શીયાજીરાવ ગાદીએ બેઠા, ૧૮૭૫.
૧૬—મેહેર......	બુધ.	૨૬	૭	કદમી દેફ મહીનાના ‘મેદીયારેમ’ ધંબાર. વલશાડની મોટાભાઇ
૧૭—સરોશ.....	ગુરૂ..	૨૭	૮	ખેતવાડીમાંના શેઠ પા૦ ખ૦ કામાના આદરાનને ૪૧ મું.
૧૮—રશ્નને....	શુકર	૨૮	૯	
૧૯—ફરવરદીન...	શની	૨૯	૧૦	કાશમીરમાં મોટો ધરતીકંપ થયો, તેથી ૧૫૦૦ માંણશોનાં જીવની, ઇમારતો તથા જાનવરોની મોટીનુકશાંની થઇ, ૧૮૮૫. શેહનશાહી ફરવરદીયાન જવાનું અશોફરોહરનું જશન. કરાંચીની જ૦ અંજુમને બાંધેલાં દુખમાં તથા સગરીને ૩૫મું.
૨૦—બેહરાંમ ...	રવી.	૩૦	૧૧	મુંબઇના કોટમાં બાઇ મોટલાંબાઇ તે જાં૦ ન૦ વાડયાના આદરાંનને ૪૭ મું. ઉદવાડાના આતશબેરામને લગતાં સર દીનશાહજી માં૦ પીટીટ બેરોનેટે બાંધેલાં નવાં મકાંનને ૧૯મું.
૨૧—રાંમ	સોમ.	૩૧	૧૨	લાર્ડ રીપન હીંદુસ્થાનમાં આવ્યા ૧૮૮૦.
૨૨—ગોવાદ ...	ભોમ.	૧	૧૩	જુન માસ. સને ૧૮૫૨ માં અખબારે સોદાગર પત્ર નીકલ્યું.
૨૩—દેપદીન ...	બુધ.	૨	૧૪	ભરૂચની મર૦ શેઠ સા૦ શો૦ નાળિએરવાલાની દરેમહેરને ૧૪મું.
૨૪—દીન	ગુરૂ..	૩	૧૪	ખગ્રાસ ચંદ્ર ધરણ મુંબઇ ટાઇમ / ક૦ દાદાર હોરમજદનું ચોથું જશન.
૨૫—અરશીસવંગ	શુકર	૪	૧૫	પાછળી રાતના ૪ ક. ૩૪ મી૦
૨૬—આસ્તાદ...	શની.	૫	૧	૨૩ સે૦ લાગશે સવારે ૮ ક૦
૨૭—આસમાંન..	રવી.	૬	૩	૫ મી૦ ૩૩ સે૦ છુટશે.
૨૮—જમીઆદ..	સોમ	૭	૪	મુંબઇમાં સાસુન ડાક ઉઘડી, ૧૮૭૫.
૨૯—મારેસ્પંદ.	ભોમ	૮	૫	જંગીબારના સુલતાંનની ઇંગલંડની મુસાફરી, ૧૮૭૫. [૧૮૮૦.
૩૦—અનેરાં ...	બુધ.	૯	૬	એ તારા શોધી કાડનાર ખગોલવેતા ચીંતામણી રગુનાથનું મરણ, [સર દી૦ માં૦ પીટીટ બેરોનેટનો જનમ—યઝદેજરદી સને ૧૧૯૮..

માહા ૧૦ મો દએ શેહેનશાહી શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી.

પારશીઓના તીથ રોજ—તેના નાંમ સાથે	વાર.	ઈંગ્રેજી તારીખ	હીંદુ તીથી	કદમા જરથોશતીઓનો રોજ ૧ થી ૩૦ શુધી, માહા ૧૧ મો બેહમન કદમી શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી. ઈ૦ તા૦ ૧૦ જુનથી તે તા૦ ૯ મી જુલાઇ ૧૯૦૯ સુધી. હીંદુઓના સંવત ૧૯૬૫ નાં જેઠ વદ ૭ ને વાર ગુરૂથી તે આષાઢ વદ ૬ ને વાર શુક્ર શુધી.
૧—અહુરમજદ.	ગુરૂ..	૧૦	૭	માહા ૧૧ મો કદમી. શેહેનશાહી જશનનો મહીનો. એલેકજાં-
				[ડ્રીયાનાં બલવામાં ૧૦૦ યુરોપીયન મારયાગયા, ૧૮૮૨.
૨—બેહમન ...	શુક્ર	૧૧	૮	ક૦બેહમન અમ૦ જશન. શુરતની દા૦ને પે૦ વાડયાની દરે૦ ૬૬મું.
૩—અરદીબેસ્ત	શની	૧૨	૯	હમકારો. ૧૮૫૭માં હીંદુસ્થાંનમાં ચાલેલા બલવાનાં હીગાંમ
				સર સરકારે હીંદુસથાંનનાં છાપાનાં છુટાપણાંના અ
				ટકાવનો ધારો કાડયો તે પછવાડેથી બંધ પડેઓ.
૪—શેહરેવર ...	રવી.	૧૩	૧૦	મરહુમ આ૦ રૂસતમજી જમશેદજી જીજીભાઇને 'ફ્રીડમ ઓફ
				[ધી સીટી ઓફ લંડન'નું માન મળયું તા૦ ૨૩—૬—૧૮૬૪.
૫—સપંદારમદ.	શોમ	૧૪	૧૧	મુંબઇમાં વાવીજોરાનું મોટું તોફાંન થયું ૧૮૩૭માં. ય૦૧૧૫૫માં
૬—ખુરદાદ.....	ભોમ	૧૫	૧૨	ય૦ ૧૧૫૨ માં શર જમશેદજી જીજીભાઇ [(૧લા) બારોનેટ જનમ્યા.
૭—અમરદાદ. .	બુધ.	૧૬	૧૩	શેઠ જીજીભાઇ દાદાભાઇનો જનમ.
૮—દેપાદર......	ગુરૂ..	૧૭	૩૦	સર જમશેદજી જીજીભાઇ ચોથા બારોનેટ હક થયા, ય૦ ૧૨૭૭.
૯—આદર......	સુકર	૧૮	૧	આષાઢ માસ. શને ૧૮૩૩ માં મુંબઇ ચાબુક નીકલેઉં તે
				૧૮૭૨ માં અખબારે શોદાગર શાથે
૧૦—આવાં......	શની.	૧૯	૨	ચાંદ્રાત. જોડાયું. શે૦ દે મહીનાનું બાજુ જશન.
				[શેનશાબાંનુ વી૦તખતે બેઠાં, ૧૮૩૭. તેની જુબીલી થઇ ૧૮૮૭.
				[તે પછે ૧૮૯૭માં ૬૦ માં વરસની "ડાયમંદ જુબીલી" થઇ.
૧૧—ખુરશીદ....	રવી.	૨૦	૩	પા૦ના પેગમબર સ્પેંતમાન "જરતોશત"ને ગુજરવાનો દીવસ.
૧૨—મોહોર......	સોમ	૨૧	૪	ય૦૧૧૩૨ માં શેઠ ખરશેદજી માંણેકજી શરાફનો જન્મ.
૧૩—તીર.......	ભોમ	૨૨	૫	[શેહેનશાહબાંનુનો ઢંઢેરો નીકલ્યો, ૧૮૩૭.
૧૪—ગોશ.......	બુધ.	૨૩	૫	[વિસ્યા નહી હોયતે સારૂ બંદોબસ્ત કરવા અનજુમન મલી હતી.
૧૫—દેપમેહેર ...	ગુરૂ..	૨૪	૬	શે૦દાદાર અહુ૦નું ત્રીજુંજશન. ય૦ ૧૨૩૯ માં, પારશીઓમાં
૧૬—મેહેર......	શુકર	૨૫	૭	શેનશાહીઓના "મેદીઆરેમ" ગંબાર.
૧૭—સરોશ.....	શની	૨૬	૮	હમકારો. શે૦ એડવરડની સાલગ્રેહનો દીવસ હીંદુસ્તાનમાં પાલ
૧૮—રશને......	રવી.	૨૭	૯	[વાનું નક્કી થયું. કાંહાંનપોરમાં નાનાશાહેબે કતલ ચલાવી, ૧૮૫૭
૧૯—ફ્રરવરદીન...	શોમ	૨૮	૧૦	શેહનશાબાનુ વીકટોરીઆએ તાજ પેહેર્યું, ૧૮૩૮.
૨૦—બેહરાંમ ...	ભોમ	૨૯	૧૧	હમકારો. શેઠ બનાજી લી. ૮૨ વ. ૫. શને ૧૧૦૩ માં ગુજર્યા.
				[ખરમીઆ લડાઇનો છેડો ૧૮૫૩.
				નીકલ્યા, ૧૮૭૯. ૧૮૨૨ માં મુંબઇ સમાચાર પત્ર નીકલ્યું.
૨૧—રાંમ.......	બુધ.	૩૦	૧૨	પરણી, ૧૮૬૨. હીંદુસ્થાનમાં એક દોહડીઆંવાલા પોસ્ટ કાર્ડ
૨૨—ગુવાદ......	ગુરૂ.	૧	૧૩	જુલાઇ માસ. માહરાંણી વી૦ ની બેટી પરીનશેસ એલીસ
૨૩—દેપદીન.....	શુકર	૨	૧૪	૧૮૮૩ માં શુરતમાં મોટી રેલ આવ્યાથી ૨ થી ૩ લાખ રૂ૦નું
૨૪—દીન.......	શની	૩	૧૫	નુકશાંન—દોહડ હજાર ઘેરો અને ૧૨ માંણશોનો
				નાશ થયો. શે૦દાદાર અ૦નું ચોથું જશન.
૨૫—અરસેસવંગ.	રવી.	૪	૧	ય૦ ૧૨૪૬ માં શર જ૦ જી૦ બીજા બા૦ શી. એશ. આઇ. ગુજર્યા.
૨૬—આસ્તાદ...	શોમ.	૫	૨	દાખલ લંડનનાં શીનશબરી ખાતેના
૨૭—આસમાંન...	ભોમ	૬	૩	રેહવાશીઓએ મુંટી કાહાડયા, ૧૮૯૨.
૨૮—જમીઆદ.	બુધ.	૭	૪	પ્રોફેસર દાદાભાઇ નવરોજીને પારલામેંટના એક મેમબર
૨૯—મારેસફંદ...	ગુરૂ..	૮	૫	
૩૦—અનેરાં.....	શુકર	૯	૬	ય૦ ૧૨૪૨ માં દુખમાકેશના પારશી લુટા.

માહા ૧૧ મો બેહેમન શેહેનશાહી શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી.

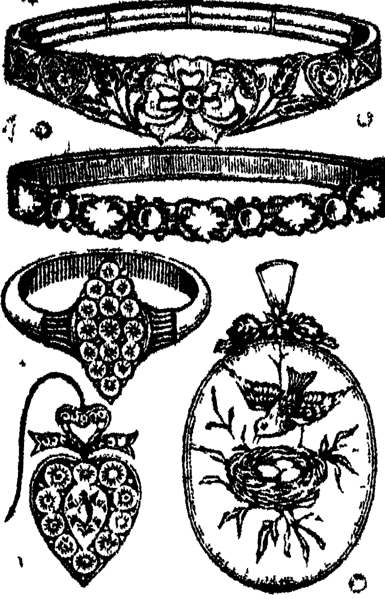
પારશીઓના શીશ રોજ—તેના નાંમ શાથે.	વાર.	ઇંગરેજી તારીખ	હીંદુ તીથ	કદમી જરથોશતીઓના રોજ ૧ થા ૩૦ સુધી માહા ૧૨મા. અસ્ફંદારમદ શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી. ઇ૦ તા૦ ૧૦મી જુલાઇ થી તે તા૦ ૮મી આગશટ ૧૯૦૯ સુધી. હીંદુ શંવત ૧૯૬૫ ના આષાઢ વદ ૮ ને વાર શનીથી તે અધીક શ્રાવણ વદ ૭ ને વાર રવી સુધી.
૧—અહુરમજદ	શની.	૧૦	૮	માહા ૧૨ મા અસ્ફંદારમદ. કદમી. બઝમે જરશને રૂઝે અહુરમઝદની મંડલીની સ્થાપના ૧૨૬૭. મુંબઇમાં શને ૧૮૭૨માં પાંચ રૂપીયાની નોટ નીકલી. ગુજરયા યઝજ૦ ૧૨૪૧.
૨—બેહમન	રવી.	૧૧	૯	શે૦ બહમન અમ૦ જશન. દ૦ દારાબજી શોરાબજી કુમાના
૩—અરદીબેશત	સોમ.	૧૨	૧૦	હમકારો. શર કા૦જાં૦રેડીમણી નાઇટ શી. એશ. આઇ ગુજરયા.
૪—શેહેરેવર	ભોમ	૧૩	૧૧	કલકતાનાં ધરતીકંપથી ડારજીલીંગ ને શીરાજગંજમાં મોટી ખરાબી, ૧૮૮૫.—બીજી વાર ૧૮૯૭. યઝદેજરદી ૧૨૪૭.
૫—સ્પંદારમદ.	બુધ.	૧૪	૧૨	નાના સાહેબે કાહાંનપોરમાં ઇંગ્રેજ ઓરત, મરદો, તથા છોકરાંઓની કતલ ચલાવી ૧૮૫૭. ૧૮૭૦મા ફ્રાંન્સ ને જરમનીની લડાઇ. કદમીઓનું અસ્ફંદારમદ અમશાસ્પંદનું જશન.
૬—ખુરદાદ	ગુરૂ.	૧૫	૧૩	સર જમશેદજી જીજીભાઇ ત્રીજા બારોનેટ હક થયા, ય૦ ૧૨૬૭.
૭—અમરદાદ	સુક્ર.	૧૬	૧૪	દીવાસો. ૨૦ કલ્યાણીવાલાની દરે૦ ૧૨ મું. સરદાર ખા૦ બા૦ પદમજી પેસતનજી ગુજરયા—ય૦ ૧૨૬૩.
૮—દેપાદર	શની.	૧૭	૩૦	પૂણાની શો૦૨૦ પટેલવાલી દરે૦ ૮૬ મું. અજમેરની શેઠ નુ૦૦
૯—આદર	રવી.	૧૮	૧	અધીક શ્રાવણ માસ. ચાંદરાત. હમકારો.
૧૦—આવાં	સોમ.	૧૯	૨	
૧૧—ખોરશેદ	ભોમ	૨૦	૩	[ગુજરયા. હીંદુસથાનમાં ઇનકમટેકસ થયો, ૧૮૬૦.
૧૨—માહેર	બુધ.	૨૧	૪	ફાતીઆ ઇદ. શેઠ શોરાબજી વાછાગાંધી યજદે૦ ૧૨૨૬ માં
૧૩—તીર	ગુરૂ.	૨૨	૫	
૧૪—ગોશ	સુક્ર.	૨૩	૬	
૧૫—દેપમેહેર	શની.	૨૪	૭	હીંદુસથાંનના દેશીઓ પેહેલા પેટીટ જુરીમાં બેઠા, ૧૮૨૮.
૧૬—મેહેર	રવી.	૨૫	૮	બંગાલના દખણ ભાગપર ધરતીકંપ થયો, ૧૮૫૪. મલારરાવ
૧૭—સરોશ	સોમ.	૨૬	૯	હમકારો. [મદરાસમાં નજરકેદ હતો તે મરણ પાંમ્યો, ૧૮૮૨.
૧૮—રશને	ભોમ	૨૭	૧૦	
૧૯—ફરવરદીન	બુધ.	૨૮	૧૧	૧૮૪૯માં કલકતામાં પેહલ વેહલી દેશી છોકરીની નીશાલ સ્થાપી.
૨૦—બેહેરાંમ	ગુરૂ.	૨૯	૧૨	હમકારો. પરેલમાના દા૦ પે૦ વાડયાનાં આદરાનને ૭૬ મું.
૨૧—રામ	શુક્ર.	૩૦	૧૩	
૨૨—ગુવાદ	શની.	૩૧	૧૪	
૨૩—દેપદીન	રવી.	૧	૧૫	આગષ્ટ માસ બેઠો. ૧૮૪૯માં સમાચાર દરપણ નામનું રોજીંદુ ગુજરાતી વરતમાન પેહેલ વેહલું પ્રગટ થયું હતુ. તે ૧૮૬૮ માં અખબારે શોદાગર શાથ જોડાયું. હીંદમાં નીકલતો એક આનાનો શીકકો ચાલુ થયો.
૨૪—દીન	સોમ.	૨	૧	શર જ૦ જી૦ નાઇટને "બારોનેટ" નો વંશપરંપરાનો ખેતાબ મલીઓ ૧૮૫૭.
૨૫—અરશીસવંગ	ભોમ.	૩	૨	
૨૬—આસ્તાદ	બુધ.	૪	૩	કદમી મુકતાદ શરૂ થયાં.
૨૭—આસમાંન	ગુરૂ.	૫	૪	મુંબઇમાં પેહેલ વેહલી પારસી મેટ્રીમોનીપલ કોરટ બેઠી, ૧૮૬૬. પ્રી૦ આલબરટ ૧૮૪૪માં જનમ્યો. માંગલોરમાં મોટી રેલ, ૧૮૭૬. શેઠ ફરાંમજી દીનશાજી પીટીટ ગુજર્યા, ૧૨૬૪.
૨૮—જમીઆદ	શુક્ર	૬	૫	
૨૯—મારેસ્પંદ	શની.	૭	૬	લારડ કાર્નીંગ મરણ પાંમ્યો, ૧૮૨૭. કદમી માનો મારેસફંદનુ જશન.
૩૦—અનેરાં	રવી.	૮	૭	

માહા ૧૨ મો સફંદારમદ શેહેનશાહી શને ૧૨૭૮ યજદેજરદી.

શે૦ પારશીઓના તીથી રોજ–તેના નામ સાથે	કદમીઓની તારીખ	વાર.	ઇંગ્રેજી તારીખ	હીંદુ તીથી	કદમી જરથોશતીઓનો ગાથા ૧ લો માહા ૧૨ મો સને ૧૨૭૮ થી રોજ ૩૦ મો માહા ૧ લો ફરવરદીન શને ૧૨૭૯ યજદેજરદી. ઇંગરેજી તા૦ ૯મી આગશટ થી તા૦ ૧૨મી સપટેમબર ૧૯૦૯ હીંદુઓનાં સંવત ૧૯૬૫ નાં અધીક શ્રાવણ વદ ૮ ને વાર શોમથી તે શ્રાવણ વદ ૧૩ ને વાર રવી સુધી.
૧—અહુરમજદ	ગા.	શોમ.	૯	૮	ગાથા ૧ લો ક૦, હમસપથમધેમ ઘંબાર કદ૦. ઇંગ્લાંડમાં }
					[નામદાર શેહનશાહ એદવર્ડ ૧૯૦૨માં રાજ્યાભીસેક થયો. }
૨—બહમન ...	ગા.	ભોમ	૧૦	૯	ગાથા ૨જો ઓસતુઅદ કદમી. મુંબઇમાં મુસ૦ હીંદુ વચે મોટું }
૩—અરદાબેશત	ગા.	બુધ	૧૧	૧૧	ગાથા ૩ જો સપેનતોમદ. [હુલડ, ૧૮૯૩. }
૪—શેહેરેવર ...	ગા.	ગુરૂ..	૧૨	૧૨	ગાથા ૪થો વોહુક્ષથર, ક૦. એનેસ્ટીનું મરણ, ૧૮૭૩.
૫—સ્પેંદારમદ.	ગા.	શુકર	૧૩	૧૩	ગાથા ૫ મો વહસતોઇસત કદમી. શે૦ સફં૦નું જશન. દસ્તુરજી }
					{ એ૦ દા૦ શનજાંણાં ગુ૦ ૫૦, ૧૨૧૬. શેઠ ડો૦ શો૦ મુનશી }
					} ગુ૦, ૧૨૩૯. ડા. કે. નસ. બાહાદુરજી ગુજર્યા ય૦ ૧૨૬૭. }
૬—ખુરદાદ ...	૧	શની	૧૪	૧૪	કદમી સને ૧૨૭૯ યજદેજરદીનુ નવુ વરસ. કલકતાની ઇ૦ ઇ૦ }
૭—અમરદાદ...	૨	રવી.	૧૫	૩૦	[રેલવે ચાલી, ૧૮૫૪. }
૮—દેપાદર ...	૩	શોમ	૧૬	૧	શ્રાવણ માસ. ક૦ રપીથવન ઇજવાનો દીવસ, તથા ક૦ અરદી }
૯—આદર. ...	૪	ભોમ	૧૭	૨	ચાંદ્રાત. શેહે૦ હમકારો. { બેસત રોજનો હમકારો. }
૧૦—આવાં. ...	૫	બુધ.	૧૮	૨	{ નોશારીનાં વડા દશતુર મેર }
૧૧—ખુરશેદ...	૬	ગુરૂ.	૧૯	૩	કદમી ખુરદાદશાલ. { જીરાણાં ગુજર્યા, ય૦ ૯૬૦. }
૧૨—મોહોર ...	૭	શુકર	૨૦	૪	કદમીઓનો અમરદાદશાલ–(વરાવો.)
૧૩—તીર	૮	સની	૨૧	૫	નાગ પાંચમ.
૧૪—ગોશ......	૯	રવી..	૨૨	૬	કદમી આદર રોજનો હમકારો.
૧૫—દેપમેહેર ...	૧૦	શોમ.	૨૩	૭	તુલશી તલાવ વેતરનાર સાથે જોડી નાખ્યો, ૧૮૭૨.
૧૬—મેહેર......	૧૧	ભોમ	૨૪	૮	અંગરેજો લખનોરમાં દાખલ થયા, ૧૮૫૭.
૧૭—સરોશ.....	૧૨	બુધ.	૨૫	૯	શેહેનશાહી હમકારો. પ્રીનશ આલબરટ જનમયો ૧૮૧૯.
૧૮—રશને......	૧૩	ગુરૂ..	૨૬	૧૦	{ મપોઝીભાગલ પાસની દરે૦ને ૭૦ }
૧૯—ફરવરદીન...	૧૪	શુકર.	૨૭	૧૧	} વના આદ્રાંનને ૯૬. સુરત બેરાં }
૨૦—બેહેરાંમ ...	૧૫	શની.	૨૮	૧૨	શે૦ હમકારો. શુનાબાઇ હીરજી રેડીમણીનાં ગોવાલ્યા તલા }
૨૧—રાંમ.......	૧૬	રવી.	૨૯	૧૩	
૨૨—ગુવાદ......	૧૭	સોમ.	૩૦	૧૪	ક૦ સરોશ રો૦ હમકારો. બાહેરકોટ દાદીશેઠના આતશબે. }
					{ ૧૨૭ મું. કોટેકોટના કદમી આદરાંનને ૧૦૬ મું. કલકતા }
					{ માના રૂ૦ ક્રા૦ બનાજીના આદરાનને ૭૦ મું. ભીડીબજારના }
					{ મે૦ માં૦ પટેલના આદ્રાનને ૧૦૨ મું. ય૦ ૧૧૫૨માં મુંબ- }
					{ ઇમાં કેટલાક પારશીઓએ કદમી તરીકો અખત્યાર કીધો. }
૨૩—દેપદીન.....	૧૮	ભોમ	૩૧	૧૫	બલેવ. નારીએલ પુનેમ.
					{ થયો ૧૮૬૫. મુંબઇમાં ટેકનીકલ સ્કુલ નીકલી, ૧૮૮૮. }
					{ શેનશાબાંનુને સ્વાધીન થયુ. પારસી ધારો પસાર }
					{ હીંદુસ્થાંનનું રાજ ઇસ્ટ ઇન્ડયા કું૦ શોડેથી }
૨૪—દીન.. ...	૧૯	બુધ.	૧	૧	સપ્ટેમ્બર માસ. કદમી ફરવરદીઆનનું જશન. ૧૮૫૮ માં }
૨૫—અરશેસવંગ.	૨૦	ગુરૂ..	૨	૩	કદમી બેરાંમ રોજનો હમકારો.
૨૬—આસતાદ...	૨૧	શુકર	૩	૪	શેનશાહીઓના મુકતાદ શરૂ થયાં.
૨૭—આસમાંન...	૨૨	સની.	૪	૫	
૨૮—જમીઆદ...	૨૩	રવી..	૫	૬	
૨૯—મારેસફંદ ..	૨૪	સોમ.	૬	૭	ઇલીઝાબેથ રાણી જ, ૧૫૩૩. શે૦ મીનો મારે૦ જશન.
૩૦—અનેરાં ...	૨૫	ભોમ	૭	૮	ગોકલ આઠમ.
૧—અહુનુઅદ.	૨૬	બુધ.	૮	૯	શે૦ ગાથા ઘંબાર શરૂ થયા. પોરટુગીઝનો ફેસતો. શેઠ બે૦ જી૦થી. }
૨—ઓશતુઅદ.	૨૭	ગુરૂ..	૯	૧૦	ગાથા ૨ જો. { એશ. આઇ. ગુજર્યાં, યજ. ૧૧૯૭. શર જ૦ }
૩—સપેનતોમદ.	૨૮	શુકર.	૧૦	૧૧	ગાથા ૩ જો. } જી૦ એ ગહંમબારો કરવા માંડયા ય. ૧૨૫૯. }
૪—વોહુખશથર.	૨૯	શની.	૧૧	૧૨	ગાથા ૪ થો. ફરંચોએ પોનડીચેરી લીધું, ૧૭૪૬.
૫—વહીસ્તોયસ્ત.	૩૦	રવી..	૧૨	૧૩	ગાથા ૫મો. કાબુલની બીજી લડાઇ, ૧૮૭૯.

જાહેર ખબરો.

મેહેરબાની કરીને આ જાહેર ખબર વાંચશો તો કાંઇક નવું અને તમારા લાભનુંજ જાણશો.

વારે ઘડીએ ન્યુસપેપરોમાં સોનીયોની લુચાઇ અને દગાબાજીની ખબરો આવેછે-તેથી આજ લગભગ વરસ એક થયું અત્રેના તથા આજુબાજુના વસતા સોખીન રહીશોને માટે એક ખાત્રીદાર પારસી સોનીયે લાંબા અનુભવ અને જાતી દેખરેખ હેઠલ આજના જમાનાને બરના તરેહવાર જાતના મસીન પોલીસના સોનાના તથા ઝવેરાતના ફેસનેબલ દાગીના બનાવવાનું તથા તઇયાર વેચવાનું ખાતું હસ્તી ધરાવે છે. જે ખાતું થોડીજ વારમાં માહરા જુના તથા નવા મેહેરબાન ઘરાકોમાં-જાણીતું અને માનીતુ થઇ ગયું છે. કારણ કે મધ્યમ દામે ઉત્તમ અને ભરોસાદાર કામ-વાયદાસર કરી આપવામાં આવે છે તેથી મહેરબાન હમદીન બાનુંઓ અને ગ્રહસ્થોને બજારમાં જવા અગાઉ ફક્ત એકજ વખત અત્રે ફેરો મારવાની તસ્દી લેશો તો પુરતી સભ્યતા સાથે તુરત ધ્યાન આપવામાં આવશે અને નાનાં તથા મોટાં દરેક મહેરબાન ઘરાકોને નમ્રતાપુર્વક અરજ કરવામાં આવે છે કે જેવો ચાલુ આશરો આપતાં રહયા છો તેવો હમેશ આપતાં રહેશો એવી આશાથી હમેશનો ઉપકારીછું.

છેવટે થોડું લખ્યે ઘણું સમજી ફક્ત સેંકડે બે ટકાના કમીસનથી ગમે એટલી રકમનાં ઝવેરાતના દાગીનાઓ ઘરઘરૂ રીતે વેચાવવામાં તથા અપાવવામાં આવશે તથા થોડા ધરમાદા ખાતે પૈસાથી દાગીનાઓની આકણી પણ કરવામાં આવશે.

બહાર ગામના ઓરડર ઉપર પુરતું અને તુરત ધ્યાન આપવામાં આવશે. અને પુર ખાત્રી અને ગેરંટીથી વેલ્યુપેયબલ પારસલથી મોકલવામાં આવશે.

તા૦ ક૦ અમારા લાગતા વળગતા ધંધાદારીઓના ગમે તેવા જુઠા પથરા મુકવાથી બીલકુલ ડોરવાવું નહી.

આદરજી ડોસાભાઇ ચોકસી

તથા ઝવેરી.

૬૦ આંટરોડ મુસ બીલડીંગ.

જરથોશતીઓનાં આતશબેહરાંમો તથા દરેમેહરોની ટીપ.

મુંબઈ મધેના આતશબેહરાંમો.

ઠેકાણું.	કોણે પરઠેલાં યાને બંધાવેલાં.	રોજ.	માહા.	યજ. સને	શે. કે ક.
૧—કરેલવાડી ...	શેઠ કાવસજી બેરાંમજી બનાજીની નૈયતે	૧૭	૪	૧૨૧૫	કદમી.
૨—ચરનીવાડી ...	શેઠ હોરમજજી બમનજી વાડીઆજી ...	૧૭	૨	૧૨૦૦	શેનશાહી.
૩ „	જરથોસતી અંજુમને સ્થાપેલાં	૩	૨	૧૨૬૭	„
૪—બારકોટ......	શેઠ દાદીભાઇ નશરવાનજી દાદીશેઠ ...	૧૭	૧	૧૧૫૩	કદમી.

દેશાવરો ખાતેના આતશબેહરાંમો.

૫—ઉદવાડા......	અવલ જરથોસ્તી અનજુમને શંજાણમાં સ્થાપેલાં, ને હાલ ઉદવાડામાં છે	૯	૯	૯૦	શેનશાહી.
૬—નવસારી......	શેઠ ખુરશેદજી ટેમુલજી દેશાઇજી. (૧*)	૧૭	૨	૧૧૩૫	„
૭—સુરત.........	શેઠ દાદાભાઇ નશરવાનજી મોદી........	૧૭	૨	૧૧૯૩	„
૮—સુરત.........	શેઠ પેશતનજી કાલાભાઇ વકીલ	૩	૪	૧૧૯૩	કદમી.

મુંબઈ મધેની દરેમેહેરો અથવા આતશ આદરાંનો.

૧—કરેલવાડી..	કાવશજી બેરાંમજી બનાજી (આતશબેરામમાં)	૨૦	૧	૧૨૧૪	કદમી.
૨—કાંદાવારોમોહલો...	નશરવાંનજી હીરજીભાઇ કરાંની	૨૦	૬	૧૨૧૬	શેનશાહી.
૩—કોટમાં.....	ખરશેદજી માણેકજી સરાફ. (૨)	૨૬	૨	૧૧૮૬	„
૪—કોટમાં.....	બનાજી લીમજી. (૩)	૯	૯	૧૦૭૮	„
૫—કોટમાં.....	માણેકજી નવરોજી શેઠનાં. (૪)	૯	૯	૧૧૦૨	„
૬—કોટમાં.....	મોટલાંબાઇ જેહાંગીર નશરવાંનજી વાડીયા...	૨૦	૯	૧૨૩૨	„
૭—કોટમાં.....	ગોદાવરા મોબેદો કાજે પંચાયતે બાંધેલું ...	૩	૫	૧૧૯૫	„
૮—કોટમાં.....	મનચેરજી ખરશેદજી લંગડાનાં (૫)	૧૫	૭	૧૨૧૭	„
૯—કોટેકોટ...	અરદેશર દાદીભાઇ દાદીશેઠ...	૧૭	૧	૧૧૭૩	કદમી.
૧૦—કોટેકોટ...	પીરોજબાઇ તે મરહુમ દા૦ મા૦ વાછાની વી૦	૩	૯	૧૨૫૦	શેનશાહી.
૧૧—કોલાબે....	જીજીભાઇ દાદાભાઇ	૧૭	૬	૧૨૦૫	„
૧૨—ખેતવાડી...	કાવશજી માણેકજી હાશબરનર	૯	૯	૧૨૦૧	કદમી.
૧૩—ખેતવાડી...	પાલણજી ખરશેદજી કામા... (કામા બાગમાં)	૧૭	૯	૧૨૩૮	શેનશાહી.
૧૪—ગરાંટરોડ...	એરવદ સોરાબજી હોરમસજી રાંનજી... ...	૩	૮	૧૨૩૭	„
૧૫—ગોવાલ્યાતલાવ.	બાઇ શુનાબાઇ હીરજી જીવણજી રેડીમની(૬)	૨૦	૧૨	૧૨૧૧	„
૧૬—ચરનીવાડી.	હોરમજી બમનજી વાહાડયા (આતશબેરામમાં)	૨૦	૨	૧૧૭૫	„
૧૭—ચોપાટી ...	મોદી સોરાબજી વાછાગાંધીના વારેસો... ...	૧૭	૬	૧૨૨૭	કદમી.
૧૮—ડનકનરોડ...	હોરમજી ધનજીભાઇ પટેલ	૧૧	૫	૧૨૦૩	શેનશાહી.
૧૯—ધોબીતલાવ.	આવાંબાઇ તે અ૦ ખ૦ વાડીઆજીના ધ૦(૭)	૨૪	૭	૧૨૩૨	„
૨૦—પરેલ......	દાદાભાઇ તથા મનચેરજી પેશતનજી વાડીઆ.	૨૦	૧૧	૧૨૦૩	„
૨૧—પરેલ......	પીટીટ આરફનેજમાં બાઈ દીનબાઈ ન૦ પીટીટે પરઠાવેલી ...	૩	૭	૧૨૬૬	„
૨૨—બહારકોટ.....	મનચેરજી બમનજી શેઠના (૮)	૧૭	૨	૧૧૬૬	„
૨૩—બહારકોટ.....	શાપુરજી સોરાબજી કપાવાલા	૧૭	૨	૧૨૨૮	„
૨૪—બીડીબજાર....	મેરવાંનજી માણેકજી પટેલ. (૯)	૧૭	૧૨	૧૧૭૭	„
૨૫—બીડીબજાર....	બમનજી મેરવાંનજી મેવાવાલા	૧૭	૪	૧૨૨૦	„

* આ સંઘલાં નંબરોવાલી દરેમેહરને લગતી વીગતો દરેમેહેરોના લીસટની શેવટે જણાવેલી છે.

ઠેકાણું.	કોણે બંધાવેલી.	રોજ.	માહા.	વરસ.	શે૦ કે ક૦
૨૬—મજગાંમ	પ્રાંમજી નશરવાંનજી પટેલ	૧૧	૩	૧૨૧૫	કદમી.
૨૭—મજગાંમ	નાનાભાઇ જમશેદજી સપલાની નઇઅતે (૧૦)	૧૪	૮	૧૨૩૬	શેનશાહી
૨૮—મજગાંમ	અનજુમનને ખરચે	૯	૫	૧૨૭૬	,,
૨૯—મરીનલાઇન	જમશેદજી દાદા. આમરીઆ(સોડાવાટરવાલા)(૧૧)	૨૮	૨	૧૨૪૪	,,
૩૦—મહાલક્ષ્મી	બેરાંમજી કાવશજી બાટલીવાલા	૨૭	૪	૧૨૩૪	,,
૩૧—મહાલક્ષ્મી	હોરમજી દાદાભાઇ શાએર	૧૭	૭	૧૨૧૫	કદમી.
૩૨—વાલકેશ્વર	શોરાબજી ખરશેદજી થુંઠીનાની નઇઅતે	૭	૯	૧૨૨૮	,,
૩૩—દાદર	નવરોજી કાવશજી નાલીએરવાલા (૧૨)	૩	૧૦	૧૧૯૧	શેનશાહી.
૩૪—વાંદરે	નશરવાંનજી રતનજી તાતા	૨૦	૬	૧૨૫૩	,,
૩૫—અંદેરી	અરદેશર ભીખાજી પટેલ	૯	૯	૧૨૭૭	,,

☞ મુંબઈની ઉપલી ૩૫ જાહેર દરેમેહરો, આતશ આદરાંનોની ઉપરાંત બીજી કેટલીક દાદગાઓની દરેમેહરો જેવી કે (૧) બાહારકોટની અલાઈબાગની, (૨) કોલાબેની પાંડે શેનીદેરીઅમની, (૩) ગીરગાંમની આલબલેશ બાગમાંની, (૪) ગીરગાંમ બેક રોડપરની અશલાજીની, (૫) વાલકેશરમાં રેડીમનીની, અને (૬) એક માહીમમાં છે.

દેશાવરો ખાતેની દરેમેહેરો.

ઠેકાણું	કોણે બંધાવેલી	રોજ	માહા	વરસ	શે૦ કે ક૦
૧–અંકલેશર	નરશંગ ધમપાલ–પ્રીથી મેર. હો. પ્રેજરે ૧૨૧૭			૯૧૯	શેનશાહી.
૨–અંકલેશર	પ્રામજી દીનશાહ પીટીટના પુણ માટે	૨૭	૨	૧૨૬૯	,,
૩–અજમેર	નવરોજી રૂશતમજી કલીઆણીવાલાના પુ૦ માટે	૮	૧૧	૧૨૬૭	,,
૪–અમદનગર	જમશેદજી પેશતનજી પલાનટી	૯	૮	૧૨૧૬	,,
૫–અમદાવાદ	ખરશેદજી બેહરાંમજી નાણાવતી (૧૩)	૨૩	૧૦	૧૨૧૫	,,
૬–અમરોલી	હોરમજી બમનજી વાહડયા (૧૪)	૧૭	૨	૧૧૭૩	,,
૭–અડાજણ	સર જમશેદજી જીજીભાઇ (પેહલા) બારોનેટ.	૨૦	૯	૧૧૯૬	,,
૮–આલપાઇ	નવરોજી કાવશજી નાલીએરવાલા				,,
૯–ઇગતપુરા	અનજુમનને ખરચે	૫	૧૦	૧૨૫૬	,,
૧૦–છછાપોર	કાવશજી ધનજીભાઇ પાઉંવાલા તથા ભત્રીજા	૫	૮	૧૨૧૬	,,
૧૧–ઇનડોર	હોરમજી માણેકજી ભમગરા (૧૫)	૧૦	૮	૧૨૪૮	,,
૧૨–ઉદવાડા	સર દી૦મા૦પી૦બારોનેટે બંધાવેલું આતશબેરામને લગતું મકાન	૨૦	૯	૧૨૬૦	,,
૧૩–ઉરન	કુવરજી તથા બેરામજી એદલજી ઉમરીગર	૨૩	૨	૧૨૭૪	,,
૧૪–એડન	કાવશજી દીનશાજી એડનવાલા	૨૦	૧	૧૨૫૩	,,
૧૫–એલાવ	આ૦ કાઉશ ખરશેદજી કામદીન (૧૬)	૨૦	૧૨	૧૦૯૧	,,
૧૬–આંકોલા	દ૦ નશરવાનજી જામાસ્પજી જામાસ્પઆશા(૧૭)	૨૪	૨	૧૨૩૯	,,
૧૭–કચ્છ-ભુજ	પેશતનજી શોરાબજી ભુજવાલા (૧૮)	૨૩	૯	૧૨૭૪	,,
૧૮–કરંજ	પેસ્તંજી, હીરજીભાઇ, પીરોશા હોરમજી પસ્તાકયા	૨૭	૪	૧૨૧૫	,,
૧૯–કરાંચી	ડોશાભાઇ મેરવાંનજી વાહાડયાની યાદગારી માટે(૧૯)	૯	૯	૧૨૩૯	,,
૨૦–કરાંચી	હીરજીભાઇ જમશેદજી બેહરાનાં (૨૦)	૯	૮	૧૨૧૮	,,
૨૧–કલકતા	ધનજીભાઈ બેહરામજી મેહતા	૯	૯	૧૨૫૯	,,
૨૨–કલકતા	રૂશતમજી કાવશજી બનાજી	૧૭	૧	૧૨૦૯	કદમી.
૨૩–કલ્યાણી	એદલજી બેરાંમજી મોદી (૨૧)	૧૭	૨	૧૧૫૮	શેનશાહી
૨૪–કવેતા	અનજુમનના ઉઘરાટથી (૨૨)	૧૭	૯	૧૨૫૨	,,
૨૫–કુદીઆના	મનચેરજી કુવરજી ભાઠેના, હોરમજી માણેકજી	૭	૭	૧૨૧૯	,,
૨૬–ખજોત	બેહરાંમજી હીરાજી કોહલા. [કુદીઆનાવાલા.	૧૮	૯	૧૨૧૫	,,
૨૭–ખંબાત	પેસ્તનજી ખરશેદજી મોદી, ખંબાતવાલા	૧૭	૪	૧૨૧૩	,,
૨૮–ખેરગામ	બાઈ મોતીબાઇ તે આ૦ બ૦જ૦મુલાંની વીધવા	૫	૯	૧૨૫૧	,,
૨૯–ગનદેવી	હોરમજી બીખાજી ચીનાઇ, વલસાડવાલા	૭	૯	૧૨૦૩	,,
૩૦–ગોકલી	મુંબઇવાલા શેઠો દોરા૦ તથા પ્રાં૦ હો૦ ગજદર.	૧૭	૬	૧૨૪૨	,,

ઠેકાણાં.	કોણે પરઠેલાં યાને બંધાવેલાં.	રોજ.	માહા.	યજ.સને	શે. કે ક.
૩૧–જામનગર	...ટેમુલજી માહીઆરજી મીરજાં	૧	૭	૧૨૬૪	શેનશાહી.
૩૨–જંગબાર	...દોરાબજી દીનશાહ એદનવાલા ... (દાદગાં)	૧૩	૯	૧૨૬૪	,,
૩૩–તવરી	......એદલજી વ્યાજખોરા (૨૩)	૧૪	૬	૧૨૩૮	,,
૩૪–તવરી	......અનજુમન	૩	૮	૧૨૩૮	,,
૩૫–તારાપોર	...વીકાજી મેહરજીભાઇ તારાપોરવાલા. (૨૪)...	૯	૯	૧૧૮૯	,,
૩૬–થાણા	......કાવશજી તથા દોરાબજી રૂશતમજી પટેલ (૨૫)	૯	૭	૧૧૫૦	,,
૩૭–દ૦ હેદ્રાબાદ	....વીકાજી તથા પેસતનજી મેહરજી	૯	૧૨	૧૨૦૮	,,
૩૮–દ.હે.બાલાપુર	,, ,, ,, (૨૬) ...	૨૦	૬	૧૨૦૮	,,
૩૯–દ.હે.ચંદરઘાટ	...માણેકબાઇ નશરવાનજી ચીનાઇ	૩	૨	૧૨૭૪	,,
૪૦–દમણ	......મેરવાંનજી નવરોજી માંણેકજી	૮	૬	૧૨૦૭	,,
૪૧–દમણ	......રતનબાઇ તે હોરમજી મનચેરજી કામાની વી૦(૨૭)			૧૨૧૫	,,
૪૨–દીવ	......જેહાંગીર નશરવાંનજી વાડીઆજી...	૨૬	૫	૧૧૯૯	,,
૪૩–દવીહેર	...નવાજબાઇ તે જાંગી૦ નવ૦ ધાસીઆના ધ૦	૩	૯	૧૨૨૪	,,
૪૪–દુમસ	......સુરતની અનજુમને...	૨૬	૬	૧૨૦૭	,,
૪૫–નવસારી	...નવસારીની વડી દરેહમેહર (૨૮)			૫૫૧	,,
૪૬ ,,	સર જમશેદજી જીજીભાઇ (પેહલા) બારોનેટ.	૨૦	૬	૧૨૨૨	,,
૪૭ ,,	મલેશરની અંજુમને	૧૯	૧	૧૧૬૭	,,
૪૮ ,,	મીનોચેર હોમજીવાલાઓએ બાંધેલી (૨૯)			૧૧૫૮	,,
૪૯–નાગપોર	...હીરાબાઇ નશરવાંનજી માંણેકજી મુલાં ...	૨૦	૨	૧૨૬૫	,,
૫૦–નારગોલ	...માણે૦ રૂશ૦ નારગોલવાલા તથા ભાઇઓ (૩૦) (એનું અસલ મકાંન શેઠ દાદા. નશ. મોદીનું બંધાવેલું હતું.)	૧૧	૧૦	૧૨૫૧	,,
૫૧–નીમચ	......કાવસજી જીવણજી મેવાવાલાની નઇએતે...	૫	૫	૧૨૬૭	,,
૫૨–પારડી	......હોરમજી ગાંડાભાઇ... ... (દાદગાહ) ...	૧૭	૯	૧૨૫૦	,,
૫૩–પુણા-નાંનાપેટ	...સોરાબજી રતનજી પટેલ (૩૧) ...	૮	૧૧	૧૧૯૩	,,
૫૪–પુણા-કાંપ	...સર જમશેદજી જીજીભાઈ (પેહલા) બારોનેટ.	૩	૩	૧૨૧૪	,,
૫૫–પુણા	... ...કદમી અને શેહનશાહી અંજુમનને ખરચે...	૩	૩	૧૨૬૩	કદમી.
૫૬–બદનેરા	...અંજુમનને ખરચે	૬	૪	૧૨૫૮	શેનશાહી.
૫૭–બારડોલી	...નવસારીવાલા એદલજી નવરોજી મેહેતા ...	૯	૪	૧૨૫૫	,,
૫૮–બાલાપોર	....વીકાજી તથા પેશતનજી મેરજી	૨૦	૬	૧૨૦૯	,,
૫૯–બીલીમોરા	...દાદાભાઇ ધનજીભાઇ અને શેરાબજી શાપુરજીએ બાંધેલી–અનજુમનને ખરચે ચાલતી. (૩૨)	૯	૯	૧૨૬૮	,,
૬૦–બેલગામ	...પેસતનજી ખરશેદજી બાઇસ	૨૪	૩	૧૨૬૧	,,
૬૧–ભગવાગાંમ	..જમશેદજી સોરાબજી ભગવાગર... ...	૩	૯	૧૨૨૮	,,
૬૨–ભરૂચ	......જુની અગીઆરી				,,
૬૩ ,,	......હોરમજી બેરાંમજી વખારીઆની નઇએતે ...	૨૭	૬	૧૨૫૨	,,
૬૪ ,,	કોટ ..હોમાજી દારાબજી(હોમાવરાની દરેમેહેર) (૩૩)	૩	૫	૧૧૨૯	,,
૬૫ ,,	પ્રાસવાર.હીરાંબાઇ તે નવ૦ કા૦ નારયલવાલાની વી૦(૩૪)	૯	૯	૧૨૦૦	,,
૬૬ ,,	કોટ...સોરાબજી ધનજીભાઇ ખંબાતા... ...	૨૪	૧	૧૨૨૭	,,
૬૭ ,,	બહારકોટ...દસતુર કાંમદીનજી પરદુનજી..			૧૧૪૭	,,
૬૮ ,,	,, રૂસતમજી માણે૦ હીરાવરાના, સુરતવાલા (૩૫)			૧૦૯૬	,,
૬૯–ભાઠાં ગામ	..વીરજીભાઇ બગનજી સુરતવાલા (૩૬) ...	૧૭	૬	૧૧૭૩	,,
૭૦–ભાવનગર	...દોરાબજી શાપુરજી ઉમરીગરના વારસો ...	૨૮	૮	૧૨૬૦	,,
૭૧–ભેશાંન	. ...દાદાભાઇ તથા મનચે૦ પેસતનજી વાડીઆ (૩૭)	૧૧	૫	૧૨૧૫	,,
૭૨–મઉ	... ...અંજુમનને ખરચે. (૩૮)	૯	૬	૧૨૧૫	,,
૭૩–મંદરોઇ	...અંજુમનના ઉઘરાટથી–શેઠ માં૦ ન૦ પીટીટે..	૧૨	૪	૧૨૨૯	,,
૭૪–મહુવા	......અંજુમનને ખરચે	૯	૪	૧૨૨૭	,,

ઠેકાણું.	કોણે પરકેલાં યાને બંધાવેલાં.	રોજ.	માહા.	યજ. સને	શે. કે ક.
૭૫-મેઘોરભાત...	(ગંદેવીની પાસે) અંજુમનનાં ખરચે ...	૫	૪	૧૨૫૩	શેનશાહી.
૭૬-માંડવી......	અંજુમનને ખરચે	૩	૯	૧૨૪૩	,,
૭૭-રાજકોટ ...	અંજુમનનાં ખરચથી	૩	૯	૧૨૪૪	,,
૭૮-રંગુન... ...	એજનજી કાવશજી ખંબાતા (૩૯)			૧૨૩૬	,,
૭૯-રાંદેર	દારાશાહ દોરાબજી રાંદેલીઆ (૪૦) ...	૧૭	૯	૧૨૦૩	,,
૮૦-લાનોલી ...	કાવશજી દીનશાહ એડનવાલા	૨૨	૯	૧૨૬૮	,,
૮૧-લાહોર......	અરદેસર બેહેરામજી લીંબુવાલા-કુપર ...	૧૭	૧૧	૧૨૬૨	,,
૮૨-વ્યારાગામ...	બાઇ દીનબાઇ નસરવાનજી પીટીટ. ...	૬	૩	૧૨૬૫	,,
૮૩-વરોડરા ...	ધનબાઇ તે દાદાભાઇ ભીમજી ઉમરીગરની ધ૦(૪૧)	૭	૫	૧૨૧૫	,,
૮૪ ,, ...	બેરાંમજી નશરવાનજી શીરવાઇ. (દાદગાં)(૪૨)....			૧૨૩૭	,,
૮૫-વલસાડ ...	નવરોજી પેશુતનજી કાપડીઆ (દાદગાં) ...	૨૬	૪	૧૨૪૯	,,
૮૬ ,, ...	મોટાભાઇ શાપુરજી	૧૬	૯	૧૨૧૯	,,
૮૭ ,, ...	હોરમજી ભીખાજી ચીનાઇ (દાદગાં)			૧૧૮૯	,,
૮૮-વેશુ	એડનવાલા માણેકજી રતનજી પટેલ ...	૩	૯	૧૨૫૮	,,
૮૯-સરોડા......	ખ.પૂ. પારખ તથા ત્યાંનાં એક વતની મળીને (૪૩)			૧૨૩૩	,,
૯૦-સીગનપોર...	નવરોજી જમશેદજી વાડીઆ (૪૪) ...	૧૭	૨	૧૨૧૯	,,
૯૧-સુનગર વ્યારા...	અનજુમનને ખરચે			૧૨૩૧	,,
૯૨-સુમારી ...	હોમીયાર પાહલણ (૪૫).			૧૦૪૦	,,
૯૩-સુમારી ...	દાદાભાઇ તથા કાવસજી પાલનજી ચરૂના...	૨૭	૭	૧૨૫૬	,,
૯૪-સુરત કેલાની વખાર...	અનજુમનને ખરચે	૩	૮	૧૨૦૮	,,
૯૫ ,, ગોપીપરે...	જાંગીર નશરવાંનજી વાડીઆ (દાદગાં) ...	૧	૭	૧૨૧૦	,,
૯૬ ,, નાનપરે...	એદલજી તથા રતનજી બેરાંમજી બીશની(૪૬)	૧૭	૪	૧૨૦૭	,,
૯૭ ,, ,,	આ૦ જમશેદજી માંણેકજી ઉનવાલા. (દાદગાં)	૧	૧૨	૧૨૩૮	,,
૯૮ ,, ,,	કાવસજી જમશેદજી માકીદલાલ	૧૭	૯	૧૨૧૪	કદમી.
૯૯ ,, ,,	માણેકજી નવરોજી વાડીઆ (૪૭). ...	૧૫	૯	૧૨૦૬	શેનશાહી.
૧૦૦ ,, માછલીપીટ...	અનજુમનને ખરચે—"બાગે પારશા" ...	૧૭	૬	૧૨૬૫	,,
૧૦૧ ,, રૂસ્તમપરે...	પેશતનજી નસરવાંનજી બાટલીવાલા(૪૮)...	૨૨	૧૨	૧૨૧૯	,,
૧૦૨ ,, ,,	સર જમશેદજી જીજીભાઇ (પેહલા) ...	૧૭	૨	૧૨૨૪	,,
૧૦૩ ,, ,,	દેશાઇ મનચેરજી ખુરશેદજી (૪૯) ...	૨૦	૧૨	૧૧૭૫	,,
૧૦૪ ,, ,,	રૂશતમજી અસપંદીઆરજી આરીટનવાલા (૫૦)	૧૭	૪	૧૧૯૨	,,
૧૦૫ ,, લકરકોટ....	ગોટીનાં ખાંનદાંનવાલાઓએ બાંધેલું (૫૧)	૧	૭	૧૧૬૫	,,
૧૦૬ ,, શૈયદ પુરે...	દાદા. અને મનચેરજી પેસ્તનજી વાડીઆ ૫૨)	૨	૧૦	૧૨૧૩	,,
૧૦૭ ,, ,,	મુંબઇના વાહાડીઆજીવાલાઓએ બાંધેલી(૫૩)	૯	૪	૧૨૫૮	,,
૧૦૮ ,, બીબીનીવાડી...	અનજુમનને ખરચે. (૫૪)... ....,..				,,
૧૦૯-સતારા ...	અનજુમનને ખરચે				,,
૧૧૦-સોલાપુર...	વીકાજી તથા પેશતનજી મેહરજી (૫૫) ...	૯	૫	૧૨૧૩	,,
૧૧૧-હાંસોત ...	બાઈ ભીખાઇજી તે સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ બારોનેટનાં બેટીનાં પુનને માટે. ...	૨૬	૧૧	૧૨૬૮	,,

(૧) આ આતશબેહેરામનું મકાન પુરાણું થવાથી દેશાઇ કાવશજી બેરચજી તે ગોંડલના કારભારીએ ફરીથી રોજ ૧લે માહા ૧૦ મે શેહેનશાહી સને ૧૨૬૦ યજદેજરદીને દીને સમરાવી આપયું છે.

(૨) આ દરેમેહેર પેહલી યઝદેઝરદી સને ૧૧૬૦ માં શેઠ માણેકજી દોરાબજી સરાફે ચોપાટી મધે પોતાની વાડીમાં બંધાવેલી હતી, તાંહાંથી યઝદેઝરદી સને ૧૧૮૬ માં તેમના બેટાએ કોટમાં લાવી પરહેલી છે. તે મકાનમી પુરાણું થવાથી આ દરેમેહેરનાં મુતવલીઓ શેઠ સરાફનાં વારેશોએ રોજ ૨૬ મો માહ ૨ જો સને ૧૨૬૪ ને દીને યાને એ દરેમેહર ની ૭૯ માં વરશની શાલગરેહને દીને ફરીથી નવેસરથી મકાન બંધાવ્યું છે.

(૩) આ પુરાતમ દરેહેમેહરનું મકાન જુનું થવાથી શેઠ હોરમજજી રતનજી માણેકજી બનાજીની આગેવાની હેઠલ બનાજી કુટંબના કેટલાક સાહેબોએ પોત પોતામાં ફંડ ઉભું કરી નવેસરથી બંધાવીને તેમાં રોજ ૨૦ મો માહા ૭ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૧૪ યઝદેજરદીને દીને જુના આદરાન સાહેબને પાછા તખ્તનશીન કીધા હતા.

(૪) આ દરેમેહેર પુરાંણી થવાંથી મરહુમ શેઠ માણેકજી નવરોજી શેઠનાના મુતવલી શેઠ જાલભાઈ અરદેશર શેઠનાએ રૂપીઆ એક લાખ ખરચી ઈરાનની અસલી ઢપવર રોજ ૨૦ મો માહા ૨ જો યઝદેઝરદી ૧૨૬૧ ને દીને નવેસરથી બાંધી હતી.

(૫) આ દરેમેહેરનું મકાન પુરાણું થવાથી રોજ ૧૦ મો માહા ૮ મો સને ૧૨૬૪ ને દીને શેઠ પેસતનજી મેરવાંનજી ગોદીવાલાએ પોતાની મરહુમ બેટી પારોજબાઈનાં પુણ માટે નવેશરથી બાંધી આપીઉં છે.

(૬) આ દરેમેહેર આગળ યઝદેજરદી સને ૧૧૮૨ માં એરવદ દોરાબજી હોરમજી રાંનજીએ બંધાવી હતી.

(૭) એ દરેમેહેરની પાસે આવેલી મરહુમ શેઠ રૂશતમજી સોરાબજી ભરૂચા તથા ઈડાવાલાની જુની દરેમેહેરનું મકાન તેના વારશોએ એ વાહાડયાજીવાલી દરેમેહેરની સાથે જોડી નાખીને વાપરવા માટે ધરમ ખાતે આપી દીધાથી એ પુરાણું મકાન મરહુમ ઓનરેબલ શેઠ નવરોજી નશરવાનજી વાહાડયા સી. આઈ. ઈ. એ નવેસરથી બંધાવીને રોજ ૮ મો માહા ૮ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૬૮ ને દીને ઈજાવ્યું હતું.

(૮) એ મકાન એકસો વરસનું પુરાણુ થવાથી, યઝદેજરદી સને ૧૨૬૬ ના રોજ ૧૭ મો માહા ૨ જો શેનશાહી— (જે દીને એ અસલ આદરીયાન પરઠીયાને બરોબર ૧૦૧ મું વરસ ઉગયું હતું તે) ને દીને એ મકાનનાં વારસોએ તે ફરીથી નવું બંધાવીને તેમાં આતશ આદરીયાન પરઠયા હતા. એ મકાન બંધાતાં સુધી તેમાનો કેબલો શેઠ હોરમજી વાહાડયાજીવાળાં આતશબેહેરામમાં એક વરસ વેર લઈ જઈ રાખયા હતા.

(૯) આ ભીંડીબજાર મધેની મરહુમ શેઠ મેરવાંનજી માણેકજી પટેલની દરેમેહરનું મકાન પુરાણું થઈ જવાથી યઝદેજરદી સને ૧૨૪૭ માં રોજ ૧૭ મો માહા ૯ મો શેનશાહીને દીને શેઠ નશરવાંનજી માણેકજી પીટીટે પોતાના ધણીઆણી બાઇ દીનબાઈ તે આ દરેમેહરના અસલ બંધાવનાર મરહુમ શેઠ મેરવાંનજી પટેલના બેટીના બેટીને નામે રૂ ૨૫૦૦૦) ખરચીને નવા પાયાથી વધુ કુશાદે બાંધી આપીયું હતું. અને રૂ ૩૦૦૦) એ મકાનની મરાંમતને સારૂ અનામત રાખયા છે.

(૧૦) આ દરેહમેહર મજગામમા નવાબના તલાવ આગળ મરહુમ શેઠ નાનાભાઈ જમશેદજી સપલાની નઈયતે તા૦ ૪ થી મે ૧૮૬૭ યાને યઝદેજરદી સને ૧૨૩૬ ના રોજ ૧૪ મો માહા ૮ માં ને દીને મરહુમ શેઠ નાનાભાઈના બેહેન મરહુમ બાઈ રતનબાઈ તે સર કાવશજી જાહાંગીરજી રેડીમનીનાં ધણીઆણીની પુંજીમાંથી બાંધવામાં આવી હતી. પાછલથી એનો સરવે વહીવત ઈ૦ સ૦ ૧૮૭૭ માં સર કાવસજી જાંહાગીરજી રેડીમની નાઈટ, સી. એસ. આઈ. એ પોતાને સવાધીન લઇ તેના નીભાવ માટે બંદોબસત કરનાર હતા, તેટલા મરણ પામવાથી એ દરમેહરના જાયુક ખરચ માટે સર કાવસજીના એકઝીક્યુટરોએ મરહુમની પુંજીમાંથી રૂ. ૨૩૦૦૦ નું તા૦ ૯ મી અકતોબર ૧૮૮૦ ને દીને તરસટદીડ કરી તે મરહુમના બેટા સર જાહાંગીર કાવસજી જાહાંગીરને તરસટી તરીકે સોપ્યું હતું. આ દરેહમેહરનું મકાન મુંબઇના પોરટ ત્રસટે સરવાજનીક કામ સારૂ સને ૧૨૭૫ માં ખરીદી લીધું તેમજ એ લતાના બીજા મકાનોબી લઈ લેવાથી ત્યાથી થોડે દુર મજગામમાજ મનાર પાંખડી તરફ શેઠ પેસતનજી નશરવાનજી ગોદીવાળાએ ભેટ આપેલી જગાપર સર જાહાંગીર કાવશજી જાહાંગીર રેડીમની બારોનેટે બંધાવી આપેલાં નવાં મકાનમાં બેહેસતનશીન સર કાવશજી જાહાંગીરની ૩૦મા વરસની બાજને દીવસે યાને રોજ ૩ જો માહા ૧૧ મો સને ૧૨૭૭ યજદેઝરદીને દીને જુના આદરીઆન સાહેબના નુરી કેલબાને પાછા તખતનશીન કરવામાં આવ્યા હતા. આ નવું મકાન બધાયું તેટલા બે વરસ સુધી રેડીમનીવાલા આતશઆદરીઆનના કેબલાને મજગામની શેઠ ફરામજી ન૦ પટેલની દરેહમેહરમા રાખવામાં આવ્યા હતા.

(૧૧) આ સોડાવાટરવાળાની દરેમેહરની સાલગરેહ એક વરસમાં બેવાર પડે છે. તેનો ખુલાસો એમ છે કે પ્રથમમાં એ દરેહમેહેર અરદાબેહેસત મહીનો ને જમીયાદ રોજે દાદગાહના કેબલા સાથે યઝદેજરદી સને ૧૨૪૪ માં સથાપેલી હતી. તે પછી યજદેઝરદી સને ૧૨૫૪ નાં ફરવરદીન મહીનો ને ફરવરદીન રોજે એ દરેહમેહરમાં દાદગાહના કેબલા સાથે આતશ આદરાન સાહેબને સથાપવામાં આવયા હતા.

(૧૨) એ દરેમેહર પેહલી યઝદેજરદી સને ૧૧૮૧ માં મોઠ આગળ માર્કેટ રોડ ઉપર બાંધેલી હતી પણ ત્યાંથી ખશેડી દાદર ઉપર રોજ ૧૭ મા માહા ૭ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૭૦ ને દીને એના મુતવલીઓએ ફરીથી નવેસરથી મોટો ખરચ કરીને બંધાવી છે.

(૧૩) એ દરેમેહર સને ૧૨૪૬ થી અમદાવાદની અનજુમનને અસતકથી ચાલતી હતી. પણ તે પુરાંણી થઈ ગયાથી અમદાવાદવાળા શેઠો નવરોજી અને જાંગીરજી પેશતનજી વકીલે નવેશરથી રૂ ૨૦૯૭૫) ને ખરચે કુશાદે બાંધીને રોજ ૨૭ મો, માહા ૭ મો શેહનશાહી સને ૧૨૫૩ ને દીને ફરીથી ઇજાવી હતી.

(૧૪) આ દરેમેહર અસલ શેઠ હોરમજી બમનજી વાહાડીઆજીએ બાંધેલી હતી તે પુરાણી થવાથી તેમના સાહેબજાદાઓએ રોજ ૧ લો માહા ૨ જો સને ૧૨૦૭ ને દીને નવેસરથી બાંધી હતી. તે પાછી પુરાંણી થવાથી સને ૧૨૬૩ નાં રોજ ૯ મો માહા ૪ થો શેનશાહીને દીને અમરોલીવાળા શેઠ કાંનજીભાઈ દોરાબજી મીઠાઈવાળાએ ફરીથી બંધાવી છે.

(૧૫) આ ઇનદોરની શેઠ ભમગરાવાલી દરેહમેહરનું મકાન પેહલા ફક્ત ધરમક્રીયા કરવા સારૂ શેઠ હોરમજી માણેકજી ભમગરાએ પોતાના ધણીઆણી મરહુમ બાઈ નવાજબાઈના પુણ માટે રોજ ૧૦ મો માહા ૮ મો સને ૧૨૪૮ ને દીને બાંધી આપી ખુલ્લું મેલ્યુ હતું. પાછલથી શેઠ હોરમજીએ પોતાના બાવા મરહુમ શેઠ માકાશાહ રૂસતમજી ભમગરાની નઈયતે એ મકાનમાં સને ૧૨૫૧ ના રોજ ૨૬ મો માહા ૯ માને દીને આતશદાદગાહને પરઠીને તખતનશીન કરવામાં આવ્યા હતા. એ દરેહમેહર જયારથી બાંધવામાં આવી છે ત્યારથી એનો ચાલુ ખરચ ઈનદોરની જરથોસતી અનજુમન તરફથી કરવામાં આવે છે.

(૧૬) એ દરેમેહર પેહલાં સને ૧૦૯૧ માં આ૦ કાવશજી ખરશેદજી કામદીન એરવદવાળાએ બંધાવેલી હતી તે બીજી વાર સને ૧૨૧૦ માં સુરતવાલા શેઠ મેરવાંનજી હોરમજી ફરેજરે બંધાવેલી હતી, તે પાછી ત્રીજીવાર મુંબઈવાલા શેઠ જમશેદજી બરજોરજી મીસતરીએ રોજ ૭ મો માહા ૪ થો શેહેનશાહી સને ૧૨૩૯ યઝદેજરદીને દીને ફરીથી કુશાદેથી બંધાવી છે.

(૧૭) આ દરેમેહર પુરાંણી થવાથી મરહુમ દસતુરજી નોશરવાંનજી જા૦ જામાસપઆસાનાના મુતવલી દસ્તુર બેહેમનજી જામાસપજી જામાસપઆસાનાએ રોજ ૨૪ મો માહા ૨ જો સને ૧૨૬૧ ને દીને નવેસરથી બાંધી છે.

(૧૮) એ દરેહમેહર ખા. બા. પેસ્તનજી સોરાબજી ભુજવાલાએ પોતાના મરહુમ પીતાજીના પુણ માટે લગભગ અગીયાર હજાર રૂપીયા ખરચીને બંધાવી આપી હતી. એ દરેહમેહર ઈજાયા આગમચ ત્યાંના માહારાજા રાવ શ્રી ખેંગારજી શવઈ બાહાદુરને દેખાડવામાં આવી હતી. તે પછી પારસી રીત મુજબ ઈજીને પરઠવામાં આવનાર હતી—તેટલાં એ દરેહમેહરના બંધાવનાર ખા. બા. પેસતનજી ગુજરી જવાથી મરહુમના માસીસાને દીને પહેલાં પરઠવા ધારયું હતું તેથી એ અગીયારીની તખતી ઉપર રોજ ૨૩ મો માહા ૧૦ મો યઝદેજરદી સને ૧૨૭૩ લખેલા છે. પણ કાંઈક ઢીલ થવાથી એ દીને દરેહમેહર પરથાવામાં નહીં આવી હતી તે પાછલથી મરહુમની વરસીને દીને યાને રોજ ૨૩ મો માહા ૯ મો સને ૧૨૭૪ ને દીને પરથીને ખુલ્લી મેલવામાં આવી હતી.

(૧૯) આ દરેહમેહર અસલ મરહુમ શેઠ ડોશાભાઈ મેરવાનજી વાહાડયાની યાદગારી માટે એવોના ખેશીઆએ બાંધી હતી તેમાં એક નવો ગુમબજ બાંધવા તથા તેમાં સુધારો વધારો કરવા અને મોબેદોના રહેવાના મકાનમાં રીપેર કરવા માટે યજદેજરદી સને ૧૨૭૩ માં નજદીક રૂ. ૬૦૦૦નું એક ફંડ ભેગુ કરી તેમાથી એ દરેહમહેરનો સઘળો રીપેર ખરચ કરવામાં આવચો હતો. મજકુર દરેહમેહરમાં જયાં અસલ આતશ દાદગાહ હતા ત્યાં કરાંચીવાલા સખી શેઠ કાવશજી હોરમસજી કાતરકે પોતાના મરહુમ ધણીઆણી બાઈ શુનાબાઇની નઈયતે, પોતા તરફથી મોટો ખરચ કરી, રોજ ૯ મો માહા ૯ મો યજદેજરદી સને ૧૨૭૨ ને દીને, યાને એ આદરીયાન સાહેબની ૩૫ માં વરસની સાલગરહને દીવસે, આતશ આદરીયાન સાહેબ પરઠાવેઆ છે. એ આદરીયાન પરઠયા પછીનો કાઠી સુખડ, તેલ વગેરેનો જે વધુ ખરચ થાય તેને માટે એજ શેઠે બીજા વધુ રૂ ૩૦૦૦ એવી શરતે આપીયા છે કે એ રકમના વ્યાંજમાંથી એ ખરચ કરવો. એ અગીઆરીનો બીજો ચાલુ ખરચતો જયારથી એ અગીયારી પરથાઈ છે ત્યારથી અંજુમન તરફથી કરવામાં આવે છે.

(૨૦) આ દરેમેહર અસલ રોજ ૯ મો માહા ૮ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૧૮ માં શેઠ હીરજીભાઇ જમશેદજી બેહેરાનાએ પોતે બાંધેલી હતી પણ તે બીસમાર હાલતમાં આવેઆથી ય૦ સને ૧૨૪૪ માં તેમનાં વીધવા બાઈ મેરબાઈએ નવેસરથી બાંધી આપીછે.

(૨૧) કલીયાંણી મધે અસલ એક ઘણી પુરાંણી દરેમેહર હતી, પણ તે બીશમાર હાલતમાં આવેઆથી મુંબઈવાલા શેઠ એદલજી બેરાંમજી મોદીએ યઝદેજરદી સને ૧૧૫૮ માં તે ફરીથી બંધાવી હતી. તે દરેમેહરમાં આતશઆદરાન નહી હોવાથી કલીઆંણીવાલા શેઠો ભીખાજી જીજીભાઇ શેઠના, ડોસાભાઈ હોરમજી ભીમડીવાલા, ફરદુનજી મેરવાંનજી શરાફ અને હોરમજી માંણેકજી ભીમડીવાલાએ પોતાને ખરચે એ જુની દરેમેહરમાં ઘટતો ફેરફાર કરી રોજ ૧૭ મો માહા ૧ લો સને ૧૨૫૦ ને દીને આદરીઆન સાહેબ પરઠાવેઆ છે, અને તેના ચાલુ ખરચ સારૂ રૂ ૭૦૦૦) હલાયદા કહાડયા છે.

(૨૨) આ કવેતાવાલી પુરાંણી અગીઆરીને માટે હેવું છે કે એ માતર દરેહમેહરનું મકાનજ હતું પણ તે દરેહમેહર ઈજાવામાં આવેલી નહી હોવાથી છેક હવડાં યજદેજરદી સને ૧૨૭૫ માં રોજ ૨૭ મો માહા ૩ જાને દીને કવેતાવાલા જાણીતા શેઠીયા ખા૦ બા૦ બરજોરજી દેરાબજી પટેલ સી. આઈ. ઈ. ને ખરચે ઈજાવીને ખુલ્લી મેલવામાં આવી છે.

(૨૩) એ દરેમેહરનું અસલ મકાન ઘણા વરસપર કોઈ સખી જરથોશતીએ બંધાવેલું કેહવાય છે તે પછી સને ૧૨૩૮માં શેઠ એદલજી રતનજી વ્યાજખોરાએ એ મકાન પાછું બંધાવી આપ્યું હતું. તે મકાન બીસમાર હાલતમાં આવવાથી જરથોશતી અનજુમનમાં જાહેર ઉગરાણું કરી આશરે રૂ૯૦૦૦ માંથી એ મકાન રોજ ૩ જો માહા ૮ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૬૯ ને-દીને આતશ દાદગાહ સ્થાપીને નવેશરથી બાંધવામાં આવ્યું હતું. પણ પાછલથી આદરોઆન સ્થાપવા માટે શેઠ કુવરજી કાવશાજી તવરીઆએ પોતાના મરહુમ પુત્ર ડાકટર હોરમજીના પુણ માટે રૂ૧૦૦૦૦) દશ હજારની રકમ આપીને ફરીથી નવેસરથી એ મકાનમાં આદરીયાન સ્થાપીને રોજ ૯ મો માહા ૧૦ મો ૧૨૭૦ ને દીને ઈજાવીને ખુલ્લુ મેલ્યુ હતું.

(૨૪) એ મકાન પુરાંણુ થવાથી મુંબઈવાલા શાખીવજુદ બાઈ દીનબાઈ નસરવાંનજી પીટીટે પોતાના મરહુમ બેટા શેઠ જમશેદજી નશરવાંનજી પીટીટનાં પુણને માટે રોજ ૩ જો માહા ૧૦ મો શેહનશાહી ૧૨૬૪ નં દીને ફરીથી બંધાવી આપ્યુછે.

(૨૫) આ દરેમેહેર અશલ ય૦ સને ૧૧૫૦ ની આગમચ દાદગાની બનાવેલી હતી. તયાં નવેસરથી આતશ આદરાંનની દરેમેહેરે શેઠ રૂશતમજી કાવશજી પટેલે પોતાના બાવા મરહુમ શેઠ કાવશજી રૂશતમજી પટેલની નઈએતે બનાવાને રોજ ૯ મો માહા ૭ મો શેહનશાહી સને ૧૧૯૮ યઝદેજરદીને દીને પરઠાવી છે.

(૨૬) દખણ હેદરાબાદ તરફ શેઠો વીકાજી તથા પેશતનજી મેહેરજીની કેટલીક દરેમેહરો બાંધેલી છે. તેમાંની એક આએ બાલાપોરનાંખી દરેમેહેર બંધાયલી હતી, પણ હાલ તે મોજુદ નથી એમ કેહવાય છે.

(૨૭) આ દમણની બાઈ રતનબાઈ કામાવાળી દરેમેહરનું મકાંન ઘણું બીસમાર થઈ જવાથી તે દરેમેહર યઝદેજરદી સને ૧૨૭૬ માં તયાંથી સદનતર કાઢી નાખવામાં આવેલી જણાયછે. એ વીષેની લંબાન વીગત યઝદેજરદી સને ૧૨૭૭ના કેલેનડરમાં દમણની વીગતમાં પાણે ૧૪૯ માં છાપેલી છે.

(૨૮) આ દરેહમેહેરનું પહેલવેહેલું મકાન ફકત અમથુ ક્રીયા કામ માટે યજદેઝરદી સને ૫૫૨ માં નવસારી ખાતે જરથોસતીઓએ જઈ રહયા પછી પરથવામાં આવ્યું હતું. તયાર બાદ મરહુમ બાઈ સાહેબ માહલણબાઈ બેહેદીન બેહરામજીએ પોતાનું એક ઘર આપી તેમાં વધારો કરયો હતો. પણ વસતીના વધવાથી બંને મકાનો નાનાં પડવાને લીધે મરહુમ દેશાઇજી મીનોચેહરજી ખુરશેદજીએ તેમાં મોટો વધારો કરી એ જુનાં મકાનોની સાથે પોતાનાં ખરચથી નવું મકાન રોજ ૧ લો માહા ૫ મો સને ૧૧૬૪ ને દીને બંધાવી અમથુ ક્રીયા કામ માટે ખુલ્લું મેલ્યું હતું. એ પછી બાઇ મોટલાંબાઈ જાહાંગીર વાડીઆએ લગભગ રૂપ્યા વીસ હજારને ખરચે નવું મકાન બંધાવી રોજ ૨૬ મો માહા ૮ મો સને ૧૨૨૦ યઝદેજરદી તા૦ ૨૫ મી મે ૧૮૫૧ ને દીને પરઠાવ્યું હતું. વળી એ મકાનો પાછા નબલા હાલતમાં આવવાથી દેશાઈ કાવશજી એરચજી ગોંડલવાલાએ લગભગ રૂપ્યા સાત હજારનો ખરચ કરી નવેસરથી એ મકાન બંધાવી આપ્યું હતું. તથા એમાં એવણનાં ધણીઆણી બાઇ મોતીબાઈએ આતશ દાદગાહ પરઠી રોશન રાખવા સારૂ રૂ. ૪૦૦૦ આપ્યા હતા. આ દેશાઈ કાવસજીવાલુ નવું બંધાયલું મકાન તથા એમાં પરઠેલો આતશ દાદગાહનો કેબલો ખુલ્લો મેલવાની ક્રીયા યઝદેજરદી સને ૧૨૭૬ ના રોજ ૧૭ મો માહા ૧૨ માને દીને કરવામાં આવી હતી.

(૨૯) એ દરેમેહેર જે નવસારીના આતશબેહરામની સામે આવેલી છે તેમાં પેહેલે આતશ દાદગાં હતા પણ એ પછી રોજ ૨૦ મો માહા ૨ જો શેહેનશાહી સને ૧૨૬૮ યજદેજરદીને દીને જરથોસ્તી અનજુમનના ઉગરાતથી રૂપયા ચોતરીશ હજારને આશરેનું ફંડ કરીને એ મકાન નવેસરથી બાંધીને તેમાં આતશ આદરાન તખતનશીન કરવામાં આવ્યા છે.

(૩૦) આ નારગોલની દરેમેહરનું અશલ મકાંન મુંબઈ વાલા શેઠ દાદાભાઈ નશરવાંનજી મોદીનું એકસો વરસ અગાઉ બંધાવેલું હતું, પણ તેનો રોજ માહા શને મલતો નથી. એમાં આતશનો કેબલો નહી હતો, પણ અમથાં ધરમનાં મકાંનમાં મોબેદો રહીને કીરયા કાંમ કરતા, તેવોનો ગુજારો શેઠ દાદાભાઈનાં બેટી બાઈ શુનાબાઇ દાદાભાઈ વાડીઆ આપે છે. તેજ મકાંનમાં પાછલથી રોજ ૧૧ મો માહા ૧૦ મો સને ૧૨૫૧ યજદેજરદીમાં શેઠ માણેકજી રૂશતમજી અને ભાઈઓએ પોતાનાં મરહુમ માતાજી માંણેકબાઈનાં પુણને માટે દાદગાં પરઠયાં છે. અને તેની બોય દેવાનો, કાઠી તેલ વીગરેનો ખરચ એજ ભાઇઓ ફંડ ઉભુ કરીને તેમાંથી પુરો પાડે છે.

(૩૧) આ દરેમેહરમાં પેહલે આતશદાદગાં હતાં, તે પછી પાછળથી રોજ ૨૦ મો માહા ૯ મો શેહેનશાહી શને ૧૨૧૨ ને દીને આતશઆદરાન પરઠેઆ હતા, પણ તે દરેમેહર બીસમાર હાલતમાં આવવાથી પુણેવાલા મરહુમ દશ-તુરજી સાહેબ જામાશપજી એદલજી જામાસ્પઆશાનાના શાહેબજાદાઓએ રોજ ૨૦ મો માહા ૯ મો શને ૧૨૪૬ ને દીને ફરીથી નવેસરથી બાંધીને સ્થાપી છે.

(૩૨) બીલીમોરામાં રોજ ૨૦ મો માહા ૧૦ મો યજદેજરદી સને ૧૧૯૭ યાને તા૦ ૧૮ મી જુલાઇ ૧૮૨૮ ને દીને મુંબઈવાલા શેઠ નવરોજી જમશેદજી વાહાડયાજીએ આતશ દાદગાંની એક દરેમેહેર બંધાવેલી છે. પણ બીલીમોરામાં એક આતશ આદરીયાનની જરૂર જણાવવાથી બીલીમોરાવાલા શેઠો દાદાભાઈ ધનજીભાઇ અને સોરાબજી શાપુરજીએ રૂ. ૧૯૭૯૦નો ખરચ કરી એ જુની દરેમેહરની પાસે બીજું એક નવું મકાન બંધાવી તેમાં આતશ આદરીયાન રોજ ૯ મો માહા ૯ મો સને ૧૨૬૮ ને દીને પરથ્યાં છે. એનો ચાલુ ખરચ અનજુમનને અશાતકથી થાય છે પણ તેનાં નીભાવ ખરચ સારૂ રૂ૭૦૦૦) મજકુર શેઠો દાદાભાઈ ધનજીભાઈ તથા શોરાબજી શાપુરજીએ આપ્યાંછે; તેનાં વેઆજમાંથી આદરોઆંન શાહે-બને બોએ દેવાનું, શુખડ તથા બતી તથા સમારકાંમ તથા સાલગરેહને દીવશે જશન બાજ એવોની તરફથી કરવા જણાવ્યું છે. એ મુજબ મકાન બાંધવાનો, અનામત મેલેલી રકમનો તથા બીજો પરચુટણ ખરચ મલીને એ નવી દરેમેહરપર રૂ. ૩૦૦૦૦) તીશ હજારનો ખરચ કીધેલો જણાય છે. વળી અશાલની પેલી દાદગાંવાલી શેઠ નવરોજી જમશેદજી વાહાડયાજીની દરેમેહરનું મકાનબી પુરાણું થવાથી તે એકવાર આગલ અનજુમને સમારયું હતું તે પાછું એજ શેઠો દાદાભાઈ ધનજીભાઈ તથા શોરાબજી શારપુરજી ગબાએ ફરથી સમારી આપીને રોજ ૨૨ મો માહા ૧૨ મો યજદેજરદી સને ૧૨૭૪ ને દીને જશન કરી ખુલ્લું મેલયું છે.

(૩૩) એ દરેમેહર પુરાણી થવાથી નવેસરથી બંધાવીને એ દરેમેહરના મુતવલીઓ શેઠો દીનશાહ ફરદુનજી અને ભાઈઓએ રોજ ૨૬ મો માહા ૨ જો સને ૧૨૬૭ યઝદેજરદીને દીને ખુલી મેલી છે.

(૩૪) આ દરેમેહર રોજ ૨૩ મો માહા ૯ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૬૫ ને દીને ફરીથી એજ શેઠ શાપુરજી સોરાબજી નારીએલવાલાનાં વારશોએ, મોટા ખરચે નવેસરથી બંધાવી છે.

(૩૫) એ દરેમેહરનું મકાન પુરાણું થવાથી ભરૂચના જાણીતાં ડુંગાજીના ખાનદાનવાલાઓએ શેઠ પેસતનજી અસલાજી ડુંગાજીને નામે રોજ ૧૦ મો માહા ૮ મો સને ૧૨૭૨ ને દીને રૂ૧૫૦૦૦) ના ખરચે ફરીથી બંધાવી છે અને તેના નીભાવ ફંડને માટે બીજા રૂ૧૫૦૦૦) અલાયેદા કાઢી તરશટી નેમેઆ છે. એજ ડુંગાજી ખાનદાનવાલા આ દરેહ-મેહરનો ચાલું ખરચ યઝદેજરદી સને ૧૨૪૨ થી કરતા આવયા છે.

(૩૬) એ દરેમેહર અસલ ૧૧૭૩ નાં રોજ ૧૭ મો માહા ૬ ઠાને દીને શુરતવાલા શેઠ વીરજીભાઈ બમનજીએ બાંધેલી હતી તે પુરાણી થયાથી નવેસરથી ફરીને શેઠો શોરાબજી તથા નવરોજી ફરામજી મીસ્ત્રીએ એ આદરીઆનની શાલગરેહને દીને ૫૦ સને ૧૨૩૧ માં બાંધી ખુલ્લી મેલી હતી.

(૩૭) આ ભેસાણની દરેહમેહર શેઠો દાદાભાઈ તથા મનચેરજી પેસતનજી વાહાડયાએ પોતાના બંધેવી મરહુમ શેઠ સોરાબજી ફરામજી વાહાડયાની નઈઅતે પહેલવેહેલી પરથાવી હતી. એ દરેમેહર જુની થવાથી તથા વસતીથી દુર હોવાથી પારસી વસતીની નજદીકમાં બીજી જગા ઉપર બીજા લોકોના ઉગરાણાથી અને એજ વાહાડયા સાહેબોની મદદથી મરહુમ શેઠ સોરાબજી ફરામજી વાહાડયાના વીધવા બાઈ બચુબાઇએ પોતાની મરહુમ દીકરી બાઈ ગુલબાઈની યાદગારીમાં નવેસરથી બંધાવી પોતાના ખાવંદ શેઠ સોરાબજી ફરામજી વાહાડયાની નઈએતે રોજ ૨૦ મો માહા ૯ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૪૬ યઝદેજરદીને દીને પરઠાવી હતી.

(૩૮) આ દરેમેહર ફરીથી રોજ ૯ મો માહા ૬ ઠો સને ૧૨૨૮ ને દીને અનજુમનનાં ઉઘરાટથી સમારી હતી પણ તે પાછી વળી તરીજીવાર સમારીને તેનું જશન રોજ ૧૯ મો માહા ૧૨ મો સને ૧૨૫૨ યઝદેજરદીને દીને કરવામાં આવયું હતું.

(૩૯) રંગુનની અસલ શેઠ બેજનજી કાવશજી ખંબાતાની બાંધેલી દરેમેહરનું મકાંન પુરાંણુ થવાથી તથા નાહાનું પડવાથી શેઠો શાપુરજી અને બમનજી કાવશજી કપતાંને રૂ૩૫૦૦૦) ને ખરચે નવેસરથી બાંધી આપીને રોજ ૧૧ મો માહા ૧૨ મો સને ૧૨૭૩ યજદેજરદી એટલે કદીમ રોજ ખોરદાદશાલ સને ૧૨૭૪ ને દીને પરથાવેઉ છે.

(૪૦) આ દરેમેહરને ફરીથી રોજ ૨૯ મો માહા ૨ જો શેહેનશાહી સને ૧૨૬૫ ને દીને એજ શેઠ દારાશાહના ધણીઆણી બાઇ પીરોજબાઈએ સમારીને ઇજાવી છે, અને તેના ચાલુ ખરચ માટે પણ ગોઠવણ કરી છે.

(૪૧) આ ઉમરીગરવાલી દરેહમેહર તથા તેની પાસેનું મોબેદોના રહેઠાનનું અનજુમનનું મકાન ઘણી બીસમાર હાલતમાં આવવાથી વડોદરાના રહીસ શેઠ મનચેરજી પેસતનજી પટેલે પોતાને ખરચે નવું મકાન બંધાવી રોજ ૨૦ મો માહ ૯ મો સને ૧૨૭૭ ને દીને ખુલ્લું મેલ્યું હતું.

(૪૨) આ વડોદરાની શેઠ સોરાબાઈ વાળી દરેહમેહર તથા ધરમશાળાના મકાનો સંબંધમાં ઘણા લાંબા વખતથી શેઠ બેરામજી નશરવાનજી સીરવઈ અને વડોદરાની એ દરેહમેહર તથા ધરમશાળાની કમીટી વચ્ચે વાંધો ઉઠયો હતો. તે સમાધાન થવાથી શેઠ બેરામજીએ એ બેઉ મકાનોના નીભાવ માટે રૂ. ૮૦૦૦ મુંબઈની પારસી પંચાએતના ત્રસ્ટીઓને આપયા હતા કે તેનુ વ્યાજ વડોદરાની કારોબારી કમીટી ઉપર મોકલવુ અને તેમાથી એને લગતો યોગ્ય ખરચ કરવો. એ બંદોબસત માટે શેઠ બેરામજી ૧૯૦૬ ની તા૦ ૩૦ મી ડીસેમબરે વડોદરે ગયા હતા જ્યાં તેઓને ત્યાના પારસીઓએ ઘટતુ માન તથા ખાણું આપયું હતું અને એવણને એક શીયાલ ઓઢાડી હતી. ઉપર મુજબ બધુ નકકી થવા પછી એ અગીઆરી તથા ધરમશાલાની સાલગ્રહ રોજ ૨૦ મો માહા ૨જો સને ૧૨૭૭ ને દીને પડી તે વખતે શેઠ બેરામજી તરફથી જશનની ક્રીયા કરવામાં આવ્યા પછી જાહેર વપડાશ માટે એ બેઉ મકાનો પછા ખુલ્લાં મેલવામાં આવ્યા છે.

(૪૩) સરોડા ગામમાં યજદેજરદી સને ૧૨૩૩ના સાલમાં મુંબઈવાલા શેઠ ખરશેદજી ફરદુનજી પારખે એક દરેહમેહરનું મકાન બંધાવી આપ્યું હતું અને ત્યાં માત્ર ધરમનું ક્રીયા કામ થતું હતું પણ દાદગાં કે આદરીયાન પરથાવેલાં નહીં હતાં, તે પછી એમ બન્યું કે–ઉમરા ગામમાં રોજ ૨૩ મો માહા ૯ મો યજદેજરદી સને ૧૧૮૫ માં શેઠ બમનજી શોરાબજી રૂપાવાલાને નામની અને તેમના ખેશી શેઠ ફરામુજી નાનાભાઈ ઉમરીગરે મરહુમ શેઠ જીજીભાઇ દાદાભાઈનાં ધરમખાતાંના તરશટીઓને પાછલથી આપેલી એક રકમનાં ઉપજતાં વ્યાજનાં ખરચમાંથી ચાલતી એક આદરીયાનની દરેહમેહર હતી. પણ ત્યાં જરથોસ્તી વસ્તી ઘટી જવાથી તે ઉપયોગમાં આવતી નહીં હતી. તેથી તે આદરીયાન ત્યાંથી ઉઠાવી લઈને સુરતમાં માછલી પીઠની વાહડયા ફલ્યાવાલી અગયારીમાં લાવી રાખવામાં આવ્યા હતાં. જેનો ચાલુ ખરચ ઉપર કહયું તેમ મરહુમ શેઠ જીજીભાઈ દાદાભાઈના ધરમખાતાંના તરસ્તીઓ તરફથી કરવામાં આવેછે. એ જગોપરબી આંદરીયાનની જરૂર નહીં જણાવાથી તરસ્તીઓ એ આદરીયાનને કોઇ લાયક જગા ઉપર ગોથવવાની તજવીજમાં હતા. તેવોને ઉપલાં સરોડા ગામવાલાં દરેહમેહરની અમથાં મકાનની ખબર પડી કે ત્યાં એક આદરીયાનની જરૂર છે તે ઉપરથી અથોરનાનોના ગામે ગામના હદના હક ઉપરથી ઉડવાડેના અંધ્યારૂની એક જોડ શરોડાની અગીયારીમાં બોલાવીને તેવોની મારફતે રોજ ૪ થો શરેહવર માહા ૧૦ મો દેહને દીને જશન કરયું હતું તે પછે રોજ ૩૦ મો માહા ૩ જો સને ૧૨૭૬ યજદેજરદીને દીને પેલાં અસલ ઉમરાં ગાંમનાં આદરાંનનાં કેબલાને નવેશરથી પરઠીને શરોડાની દરેમેહર ખુલ્લી મેલી છે.

(૪૪) અસલ લવજી નશરવાનજી વાહડીઆએ બાંધેલી હતી.

(૪૫) એ દરેહમેહર જુની થયાથી કેટલીક મુદતે ફરીથી સુરતવાલા શેઠ જમશેદજી શોરાબજી હોડીવાલાએ બંધાવી હતી તે પછી વળી મુંબઈવાલા શેઠ કુંવરજી માણેકજી મુકાદમે રોજ ૧ લો માહા ૮ મો શને ૧૧૯૧ માં આદરાન પરઠીને બંધાવી હતી. તે રેતીમાં પુરાઇ જવાથી તેવણના વારેસ શેઠ રૂશતમજી શાપુરજી મુકાદમે રોજ ૨૦ મો માહા ૪ ઠો સને ૧૨૩૮માં પાછી બીજી જગાપર બાંધીને આતસ આદરાન પરઠેઆં છે.

(૪૬) આ સુરતની શેઠ બીશનીવાલી દરેહમેહર બીશમાર હાલતમાં આવવાથી એ મકાનની ઉપજના વધારામાંથી તથા તેના એક મુતવલી શેઠ ફરામરોજ બેહરામજી બીશનીએ પોતાની તરફના વધુ નાણા ઉમેરી લગભગ રૂપીઆ પંદર હજારના ખરચે નવું મકાન બંધાવી આપ્યું હતું. તે તઈયાર થવાથી તેમાં એ દરેહમેહરની ૭૦ માં વરસની સાલગ્રહને દીને યાને રોજ ૧૭ મો માહા ૪ ઠો ૧૨૭૭ ને દીને આતશઆદરીયાનના ગુરી કેબલાને પાછા તખતનશીન કરવામાં આવ્યા હતા.

(૪૭) એ દરેમેહર અસલમાં જમશેદજી જાઈઆ નામના એક સુરતના પારસીએ પાલીઆ ફલીઆમાં બાંધેલી હતી જેને માટે તેણે પોતાને તાહાં ફરજંદ આવે તો તે બાંધવાની માનતા કરેલી હતી તેથી તે બંધાઈ હતી. તે બીશમાર થયાથી મુંબઇવાલા શેઠ માણેકજી નવરોજી વાડીઆજીએ તથા ભાઈએ પોતાના બાવાજીના પુણને સારૂં બાંધી છે.

(૪૮) એ દરેમેહર અસલ પાલનજી હોમાજી શેઠની બાંધેલી હતી તે સુરતની શને ૧૧૯૨ યજદેજરદીની મોટી આગમાં બલી જવાથી ઉમરેવાલા શેઠો મેહેરજીભાઈ પટેલ તથા રતનજી છીબરાજી શુરતવાલાએ રોજ ૨૨ મો માહા ૧૨ મો શને ૧૧૯૨ માં બાંધી હતી તેબી પુરાંણી થવાથી મુંબઈવાલા શેઠ પેશતનજી નશરવાંનજી બાટલીવાલાએ બંધાવીછે.

(૪૯) નવશારી ખાતે અશલ કોઈ કોઇવાર બહારથી પીંડારાઓ નીકલી આવી દરોડો પાડતા હતા, ત્યારે તાંહાંની વશતી સુરત તરફ નીકલી જતી હતી–તેવી વખતે જરથોશતી ધરમ કીરીઆ કરવા ખાતર સુરતના રૂશતમપુરામાં નવશારીના મરહુમ દેશાઈ ખુરશેદજી ટેમુલજીએ ઇ. સ. ૧૭૭૬ માં એ જગોએ પેહલાં તો અમથા ધરમનાં કામ માટે બે તરણ હોઘાલા બાંધી લીધા હતા પણ તે પછી એ દેશાઇ ખુરશેદજીના બેટા દેશાઈ મનચેરજી ખુરશેદજીએ આ દરેમેહર બાંધી હતી. તે પુરાંણી થવાથી મુંબઈવાલા મરહુમ શેઠ એદલજી દાદાભાઈ શુખીઆના છોકરાઓએ રોજ ૭ મો માહા ૨ જો સને ૧૨૩૩ને દીને નવેશરથી બંધાવી હતી. એની સાથે વળી તેઓએ એક ધરમશાલા પણ બાંધી છે. એ મકાનનાં પાછલા ભાગપર એક ઓટલો અને તેની ઉંચી દેવાલ તયાંનાં દશતુર દારાબજી ખરશેદજી દારાબજી પાલણનાએ બાંધીછે. એ દરેહમેહરનું મકાન બીશમાર હાલતમાં આવવાથી શેઠ કેકોબાદ હોરમજી રાવે પોતાનાં મરહુમ બાવા એરવદ હોરમજી તથા મરહુમ માતાજી બાઈ માણેકબાઈનાં પુણમાટે લગભગ રૂપ્યા ૧૫૦૦૦ ને ખરચે બંધાવી આપેલું નવું મકાન ઈજાવી ખુલ્લું મેલવાની ક્રીયા રોજ ૨૧ મો માહા ૯ મો સને ૧૨૭૭ ને દીને કરવામાં આવી હતી.

(૫૦) એ દરેમેહર આગલ શેઠ શાપુરજી બચાભાઈ દોટીવાલાની બાંધેલી હતી પણ તે શને ૧૧૯૧ યજદેજરદી માં સુરત ખાતે લાગેલી મોટી આગમાં બલી ગયાથી તેમનાં આ ખેશીએ પાછી બાંધી છે. આ દરેમેહર પાછી બીસમાર હાલતમાં આવી પડવાથી મુંબઈવાસી બાઈસાહેબ દીનબાઈ તે મરહુમ શેઠ નશરવાંનજી માણેકજી પીટીટના વીધવાએ પોતાના મરહુમ બેટા શેઠ જમશેદજીના પુણ માટે તે નવેસરથી બંધાવી તેને ઈજવાની ક્રીયા રોજ ૩ જો માહ ૭મો શેહેનશાહી સને ૧૨૬૨ ને દીને કરવામાં આવી હતી.

(૫૧) આ આદરીઆન ઘણું પુરાણું છે; તેના અસલ બાંધનારનું નામ જણાતું નથી પણ તે ગોતીના આદરીઆનને નામે ઓળખાય છે. હાલ સુધી તેના મકાનની મરામત જુદા જુદા શખી ગરહશથોએ કેટલીકવાર કીધી છે.

(૫૨) એ દરેમેહરને ફરીથી શેઠ જીવણજી જામાશજી મીશતરી-શુમારીવાલાએ યજદેજરદી સને ૧૨૬૭ મા રોજ ૯ મો માહા ૯ મા ને દીને રૂ૧૫૦૦૦) ખરચીને નવેસરથી બંધાવી-વધારી આપી છે.

(૫૩) મુંબઈનાં શેઠ હોરમજી વાહાડીઆજીવાલાં આતશબેહેરામનાં મુતવલીઓને નવસારીના ભગર સાપના મોબેદો વચ્ચે મીનાકેશો થવાથી વાહાડીઆજીવાલાઓએ પોતાને લગતા નવસારીના મોબેદોની સગવડ કાજે એક નવી દરેહમેહર નવસારીમાં બાંધી હતી-પણ નવસારીનાં ભગરીઆ મોબેદોએ ગાયકવાડીમાં ફરીઆદ માંડીને તે દરેમેહર તાંહાંથી ઉઠાવી જવાનો હોકમ મેલવવાથી-વાહડીઆજીવાલાઓએ તે દરેમેહરનાં આતશને સુરત ખાતે બરશનુમવાલા મોબેદો શાથે પવીતરાઈથી લઈ જાઈને તાંહાંના શેઠ દાદાભાઈ મોદીવાલાં આતશબેહેરાંમનાં મકાંનમાં બાંધેલી એક હલાયદી દરેમેહરના ગુંબજમાં યજદેજરદી સને ૧૨૬૯ નાં જમશેદી નોરોજને દીને પરઠયા છે.

(૫૪) સુરતમાં બીબીની વાડી આગલ એટલે શેનશાહી આતશબેરાંમની નજદીક શુમારે દોઢસો વરસની પુરાણી દરેમેહર અનજુમનની બાંધેલી છે, તેનો ચોકસ દાહાડો વાર મલતો નથી. એ દરેમેહર અસલ એક મોબેદ ખુરશેદ કાવશનં અશાતેક હોવાથી માત્ર ખશીની અગીઆરી તરીકે ઓળખાતી હતા. વચમાં મુંબઈનાં કેટલાક પરમારથી જરથોશતીઓની મદદથી એક ફંડ ઉભુ કરી તેમાં રૂ. ૨૨૦૦) ભરાયા છે, તેમાંથી જેમ તેમ એનો વહીવટ હાલમાં મોબેદ દાદાભાઈ રૂશત-મજી ખશીના બીજા ટરશટીઓની સાથે મલીને ચલાવે છે. હેના ફંડમાં બીજા જોઈતાં નાણાંની મદદને સાર સખી જર-થોશતીઓને અરજ કરવામાં આવે છે.

(૫૫) આ દરેમેહર અસલમાં યજદેજરદી શને ૧૨૧૩ નાં રોજ ૯ મો માહા ૫ મો શેહેનશાહીને દીને શેઠો વીકાજી તથા પેશતનજી મેહેરજી તથા અનજુમન મલીને બંધાવેલી હતી તે બીશમાર હાલતમાં આવેઆથી યજદેજરદી સને ૧૨૪૮ માં રોજ ૯ મો માહા ૧૨ મો શેહેનશાહીને દીને અનજુમનને ખરચે નવેસરથી બાંધી છે.

જરથોસ્તીઓનાં જાહેર વપડાસનાં મકાનોની ટીપ.

મુંબઇ મધેનાં જાહેર વપડાસનાં મકાનો.

રોજ-માહા-વરસ.

આલબલેશ બાગ-શેઠ એદલજી ફરાંમજી આલબલેશનાં વારેસો ૨૨ ૧ ૧૨૩૮
એલાહી બાગ—સર જમશેદજી જીજીભાઈ પેહેલા બારોનેટ... ... ...૨૪ ૫ ૧૨૦૮
કામા બાગ-શેઠ પાલણજી ખરશેદજી કામા ૧૭ ૯ ૧૨૩૮
ફરામજી કાવસજી ઇનશટીટયુટ-શેઠ ફ૦ કા૦ ના કે૦ ખેશી૦ ને મીત્રો મળીને ... ૨ ૬ ૧૨૩૧
બાલીવાલાની વાડી—ખેતવાડી—શેઠ શાપુરજી મનચેરજી બાલીવાલા... ... ...
માણેકજી શેઠની વાડી-શેઠ માણેકજી નવરોજી શેઠના... ... ... ૧૧૯૧
બાહારકોટનું શેઠ પાલનજી દોરાબજી મેહેરજીનું મકાન... ... ...૧૧ ૯ ૧૨૧૪
મેરવાંન બાગ-(પારસી સેનીટરીઅમાં) શેઠ મેરવાનજી ફરામજી પાંડે... ... ...૧૩ ૩ ૧૨૩૫
હોરમજ બાગ-ખેતવાડી-શેઠ કાવશજી હોરમજી સરાફ ૨૬ ૧૦ ૧૨૪૧
શેઠ હોરમજી પેશતનજી બાટલીવાલાની વાડી-ખેતવાડી ૧૯ ૧૧ ૧૨૩૩
"નસરવાનજી માણેકજી પીટીટ વીધવા આશરમ"-મોદી ખાના.... ... ... ૬ ૮ ૧૨૬૧
"ભમાબાઈ માણેકજી નશરવાનજી પીટીટ વીધવા આશરમ"-કરેલવાડી.. ...૨૭ ૪ ૧૨૬૮
(બાઈ દીનબાઈ નશરવાનજી પીટીટે બાંધેલાં)
"શેઠ ફરામજી દીનશાહ પીટીટ પારસી સેનેટરીયમ" મરહુમ શેઠ ફરામજી દીનશાહ પીટીટની પોતાની પુંજીમાંથી ૧૨ ૫ ૧૨૭૧
તારદેવ ખાતેના ગરીબ જરથોસ્તીઓના રહેવાના જુદાં જુદાં મકાનો.... ... ...
" " ઝોરાસ્ટ્રીયન બીલડીંગ સોસાયટી તરફથી જુદી જુદી બંધાયલી સસતા ભાડાની ચાલીઓ ૧૨૭૭

દેશાવરો ખાતેનાં જાહેર વપડાસનાં મકાનો.

અમદાવાદ-સેનેટરીયમ-શેઠ રૂશતમજી જેહાંગીરજી વકીલે પોતાના પીતાના પુન માટે. ૨ ૧૨ ૧૨૭૫
" જાહેર હોલ-ખા૦ બા૦ નવરોજી પેસતનજી વકીલ સી. આઈ. ઈ. ...૨૦ ૫ ૧૨૭૭
આંકોલા-કુવર હાલ-શેઠ જમશેદજી પેશતનજી દસ્તુરે પોતાના મરહુમ માતાજી બાઇ કુવરબાઈના પુણ માટે.... ... ...૨૬ ૩ ૧૨૬૮
ઈનડોર-કુવર હાલ-શેઠ હોરમજી માંણેકજી ભમગરા ૨૭ ૧૧ ૧૨૫૨
ઉતાકામન્ડ-જાલ ફીરોજ હોલ-શેઠ ફીરોઝ મનચેરજી કલબવાલાએ પોતાના દીકરાના પુણ માટે ૧ ૬ ૧૨૭૬
ઉરન-શેનેટરીયમ-ખા. બા. હોરમજી માણેકજી ભીવંડીવાલાએ પોતાના માતપીતાના પુણ માટે ૫ ૩ ૧૨૭૧
કરાંચી-જાંહાંગીર બાગ-શેઠ જાંગીરજી જમશેદજી રાજકોટવાળાનાં વારેસો ...૨૬ ૧૧ ૧૨૫૭
ખંડાલે-ગરીબ જરથોસ્તીઓને હવા ખાવા માટેના બંગલા-શેઠ જાંહગીર રૂશતમજી મોદીએ પોતાનાં માતાજી બાઈ રતનબાઈનાં પુણ માટે બંધાવલા તથા બીજા સખી જરથોસ્તીઓનાં ઉગરાટથી શેઠ જાંગીર બેરાંમજી મરજબાંને બાંધેલાં... ... ૧૨૬૫

રોજ-માહ-વરસ

ખેરગામ—મોટીબાઈ હોલ-મોટીબાઈ તે મરહુમ શેઠ બમ૦ જમ૦ મુલ્લાંના વીધવા...૨૦ ૧૨ ૧૨૬૧
જાહંબોરડી—શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ પારસી શેનેટરીઅમ... ... ૩ ૭ ૧૨૬૫
તારાપોર—મરહુમ શેઠ મેરજી૦ કુ૦ તારાપોરવાલાની યાદગારી માટે બંધાયલું મકાન...૧૯ ૧ ૧૨૭૨
દેવલાલી—મરહુમ ડા૦ કેખશરૂ નશર૦ બાહાદુરજીની યાદગારી માટે બંધાયલી શેનેટરીયમ. ૫ ૧૨ ૧૨૭૧
„ શેઠ નશરવાનજી જમશેદજી કુપર કોનવેલેસંટ હોમ—શેઠ રતનજી જમશેદજી
દુબાશે પોતાના મરહુમ ભાઈ શેઠ નશરવાનજીના પુણ માટે ૧૦ ૯ ૧૨૭૩
નવસારી—સોરાબ બાગ—એરવદ કાવસજી સોરાબજી ભેદવાર... ... ...૧૪ ૫ ૧૨૩૮
„ ખરશેદવારી—ખરશેદજી ટેમુલજી દેશાઇ. ... ...
„ તેની પાસેની જમનશાળા-સર જમશેદજી જીજીભાઈ પેહેલા બારોનેટ. ...૨૦ ૬ ૧૨૨૨
„ કાઉસ બાગ—શેઠ કાવશજી માણેકજી લાતાના છોકરાઓ ૮ ૬ ૧૨૪૬
„ જમશેદ બાગ—સર જમશેદજી જીજીભાઈ પેહેલા બેરોનેટ. ૨૦ ૬ ૧૨૧૯
„ નવાજબાગ—શેઠ મેરવાનજી નાનાભાઇ મેહતાએ પોતાના માતપીતાના પુણ માટે.૧૩ ૮ ૧૨૫૯
પુણા—નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ હોલ ૬ ૪ ૧૨૬૧
„ ફ્રવરદેગાન હોલ—શેઠ દોરાબજી દીનશાહ એદનવાલાએ પોતાના મરહુમ
ધણીયાણી બાઇ ડોશીબાઈના પુણ માટે ૪ ૧૨ ૧૨૭૧
બદનેરા—શેઠ શોરાબજી નશરવાનજી કામાએ પોતાના ધણીયાણી બાઇ ગુલબાઇના પુણ
માટે બાંધેલું ધરમનું મકાન.. ... ...૧૯ ૧૧ ૧૨૭૩
બેલગામ—મરહુમ શેઠ રૂશતમજી દીનશાહજી મુલાફીરોજના પુણ માટે એવણના વીધવા
બાઇ નવાજબાઇએ બાંધેલું ઉતારાનું ધરમનું મકાન ૧૨૭૨
ભરૂચ—બાઇ રતનબાઇ ધનજીશાહ મેરવાનજી ડાકટરનું શેનેટરીઅમ... .. ૨૫ ૬ ૧૨૬૫
ભીમપોર—શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ શેનેટરીયમ ૬ ૩ ૧૨૬૪
મદરાસ—ફ્રામજી હાલ-શેઠ અરદેશર ફ્રરાંમજી ભમગરા તથા ભાઇઓએ પોતાના
પીતાના પુણ માટે ૬ ૧૨ ૧૨૭૫
„ મદરાસની અનજુમને સર અવસરે વાપરવા સ્થાપેલું મકાન. ... ...
„ જાલ ફીરોઝ મેમોરીયલ બીલડીંગ—શેઠ ફીરોઝ મનચેરજી કલબવાલાએ પોતાના
દીકરાના પુણ માટે ૨૯ ૫ ૧૨૭૭
મોરા ગામમાં—દાદાભાઈ તથા કાવશજી પાલનજી ચઉનાનું મકાન ૧૨૫૬
વેનોલી—બાઈ બીખાઈજી જાહાંગીર હોરમજી મોદીનું શેનેટરીઅમ... ...૧૪ ૮ ૧૨૬૬
„ ડાઇનીંગ હોલ—શેઠ કાવશજી દીનશાહ એદનવાલાના સાહેબજાદાઓ ...૨૨ ૯ ૧૨૭૧
લંડનના વોકીંગ ખાતે—વાહાડયા મોઝોલીયમ—ઑ. શેઠ નવરોજી નશરવાનજી
વાહાડયાના વારસો ૧૫ ૧૦ ૧૨૭૦

જરથોસ્તીઓએ બંધાવેલાં દુખમાંઓની ટીપ.

મુંબઇ મધેનાં દુખમાંઓ.

ઠેકાણું. કોણે બંધાવેલાં.	રોજ.માહા.વરસ.	શે૦ કે ક૦
૧—મોદી હીરજીભાઇ વાછાગાંધી.	...૧૯ ૧ ૧૦૩૯	શેનશાહી.
૨—માંણેકજી નવરોજી શેઠના...	...૧૯ ૧ ૧૧૨૫	„
૩—મુંબઇની પારસી પંચાએતે બંધાવેલું. ...	...૨૬ ૭ ૧૧૪૮	„
૪—મનચેરજી જીવણજી રેડીમની	... ૩ ૧૨ ૧૧૫૫	„
(આ દોખમું પોતાનાંજ ઉપીયોગ સારૂ એવાએ બાંધ્યું હતું)		
૫—દાદાભાઇ નોશેરવાંન...(પોતાની વાડીમાં) ...	...૧૬ ૮ ૧૧૬૭	કદમી.
(આ દોખમું ફકત દાદીશેઠનાં કુટુંબીઓને માટે છે)		
૬—ફ્રરાંમજી કાવશજી બનાજી..	... ૫ ૯ ૧૨૦૧	„
૭—કાવશજી એદલજી બીશની..	...૧૨ ૮ ૧૨૧૩	શેનશાહી.

દેશાવરે ખાતેનાં દુખમાંઓ.

ઠેકાણાં.	કોણે પરડેલાં યાને બંધાવેલાં.	રોજ.	માહા.	યજ. સને	શે. કે ક.
૧–અંકલેશર	...નરસંગ ધનપાલ (હાંસોટવાલા) ...	...	...	... ...	,,
૨–અંકલેશર	...પેશતનજી બમનજી વાડીઆ ...	...૧૯	૬	૧૧૭૯	,,
૩–અજમેર	...અનજુમને બંધાવેલું	...૨૬	૬	૧૨૫૭	,,
૪–અજુરોડ	...મોટાભાઇ ભી૦ કંટરાકટર ને અંજુમન મલીને..	૧	૭	૧૨૫૮	,,
૫–અમદનગર	...અમદનગરની અનજુમને બંધાવેલું...	...૧૮	૬	૧૧૯૬	,,
૬–અમદનગર	...જરથોસતી અનજુમને બંધાવેલું ...	...૧૫	૪	૧૨૧૧	,,
૭–અમદાવાદ	...અમદાવાદની અનજુમને બંધાવેલું....	...૨૫	૮	૧૨૧૨	,,
૮–અમદાવાદ	...સર જમશેદજી જીજીભાઇ નાઇટ ...	...૨૩	૮	૧૨૧૯	,,
૯–અમદાવાદ	...અનજુમને બાંધેલું.	...૧૮	૬	૧૨૩૫	,,
૧૦–અમરેલી	...અનજુમને બાંધેલું.	...૩૦	૬	૧૨૨૭	,,
૧૧–આલપાઇ	...નવરોજી કાવશજી નારીએલવાલા ...	...	...	... ...	,,
૧૨–આંકોલા	...અનજુમને બાંધેલું.	... ૩	૬	૧૨૬૪	,,
૧૩–ઇગતપુરા	...અનજુમને બાંધેલું.	...૧૬	૯	૧૨૫૪	,,
૧૪–ઇંદોર	......અનજુમને બાંધેલું.	...૧૫	૬	૧૨૬૭	,,
૧૫–ઉદવારા	...ઉડવારાની અનજુમને બંધાવેલું. ...	...૨૪	૭	૧૦૬૬	,,
૧૬–ઉદવારા.	...પેશતનજી ખરશેદજી મોદી ...	...૨૯	૭	૧૨૦૦	,,
૧૭–ઉરન	......જરથોસ્તી અનજુમને બંધાવેલું. ...	...૨૩	૪	૧૨૭૧	,,
૧૮–એડન	......અનજુમને બાંધેલું	...૧૩	૧૨	૧૨૩૫	,,
૧૯–એડન	......મેરવાંનજી શેરાબજી ખરેઘાત ...	... ૭	૭	૧૨૧૬	,,
૨૦–એલાવ	......અનજુમનના ઉગરાતથી	...૨૭	૭	૧૨૬૮	,,
૨૧–ઔરંગાબાદ	...વીકાજી અને પેશતનજી મેરજીભાઇ.	...૧૫	૪	૧૨૧૨	,,
૨૨–કરંજ	......દીનબાઇ તે પુંજીઆજી મનાજીની વીધવા	...૨૪	૩	૧૧૯૮	,,
૨૩–કરાંચી	......હોરમજી દાદાભાઇ ધડીઆલી ...	...૩૦	૪	૧૨૧૭	,,
૨૪–કરાંચી	......કરાંચીની અનજુમનને ખરચે ...	...૧૯	૯	૧૨૪૪	,,
૨૫–કલકતા	...નવરોજજી શેરાબજી ઉમરીગર ...	...૨૭	૪	૧૧૯૧	,,
૨૬–કલીઆણી	...નવાજબાઇ તે નશરવાનજી મોદીની વીધવા	......	...	૧૧૬૦	,,
૨૭–કલીઆણી	...નવરોજી બાલાભાઇ કલીઆણીવાલા...	...૧૫	૭	૧૨૫૫	,,
૨૮–કુડીઆંણું	...અનજુમનને ખરચે	... ૬	૩	૧૨૬૫	,,
૨૯–ખંબાત	...હીરજી આસા	...	...	... ...	,,
૩૦–ખંબાત	...પેશતનજી ખરશેદજી મોદી... ...	...૨૯	૭	૧૧૯૫	,,
૩૧–ખેરગામ	...બાઇ મોતીબાઇ તે આ૦ બ૦ જ૦ મુલાંની વીધવા	૫	૯	૧૨૫૧	,,
૩૨–ગનદેવી	...ગંદેવીની અનજુમને બંધાવેલું ...	...૧૯	૧	૧૦૯૪	,,
૩૩–ગનદેવી	...અનજુમનનાં ઉઘરાણાંથી બાંધેલું ...	... ૪	૭	૧૧૫૯	,,
૩૪–ગનદેવી	...જમશેદજી નાનાભાઈ ગજદર–સપલાના	...૧૯	૭	૧૧૮૬	,,
૩૫–ગનદેવી	...ગંદેવીની અનજુમને બંધાવેલું ...	...૨૦	૭	૧૨૩૯	,,
૩૬–ચીકલી.	....અનજુમનનાં ઉઘરાણાંથી બાંધેલું ...	...૧૩	૬	૧૨૪૨	,,
૩૭–જાલના.	...અનજુમનનાં ઉઘરાણાંથી બાંધેલું ...	... ૪	૮	૧૨૪૦	,,
૩૮–તવરી	......અનજુમનનાં ઉઘરાણાંથી બાંધેલું ...	...૨૯	૭	૧૨૩૩	,,
૩૯–તારાપોર	...દોરાબજી ફરદુનજી લશકરી.. ...	......	...	... ..	,,
	(આ દોખમું ફાટી જવાથી પડત પડયું છે)				
૪૦–તારાપોર	...અનજુમનનાં ઉઘરાણાંથી બાંધેલું ...	...૨૭	૬	૧૨૩૫	,,
૪૧–થાંણા	......કાવશજી તથા દોરાબજી રૂશતમજી પટેલ	......	...	૧૧૪૯	,,
૪૨–થાંણા	......રૂશતમજી કાવશજી પટેલ	...૧૯	૭	૧૨૧૨	,,
૪૩-દ૦ હેદરાબાદ	...વીકાજી તથા પેશતનજી મેરજીભાઇ...	...૨૦	૧	૧૨૦૯	,,
૪૪–દમણ	......માણેકબાઇ તે જમશેદજી એરાંમજી લશ્કરીની વી૦	૧૩	૮	૧૨૦૦	,,
૪૫–દવીએર	...અનજુમનનાં ઉઘરાણાંથી બાંધેલું ...	...૧૩	૪	૧૨૦૮	,,

ઠેકાણાં.	કોણે પરઠેલાં યાને બંધાવેલાં.	રોજ.	માહ.	યજ. સને	શે. કે ક.
૪૬-દીવ ...	...જાંહાંગીરજી નશરવાનજી વાડીઆજી...	...૧૧	૬	૧૨૦૨	શેનશાહી.
૪૭-દીશા ...	...અનજુમનનું બાંધેલું	......	...	......	,,
૪૮-દેવલાલી	...બેરામજી નાનાભાઇ મીસતરી ...	......	....	૧૨૪૯	,,
૪૯ ,,	અનજુમનનાં ઉઘરાણાંથી બાંધેલું. ...	...૧૯	૩	૧૨૭૭	,,
૫૦-નવસારી	...માંણેક ચાંગા આશા ...	......	...	૯૦૦	,,
૫૧-નવસારી	...માણેકજી નવરોજી શેઠના	...૧૧	૪	૧૧૧૬	,,
૫૨-નવસારી	...હોરમજજી મનચેરજી કેરાવાલા (ભાભા)	... ૪	૬	૧૧૯૨	,,
૫૩-નવસારી	...નશરવાનજી રતનજી તાતા... ...	...૨૦	૬	૧૨૪૭	,,
૫૪-નારગોળ	...માણેકજી નવરોજી શેઠના	......		૧૧૧૫	,,
૫૫-નારગોળ	...મનચેરજી ખુરશેદજી શેઠના... ...	......	...	૧૧૩૬	,,
૫૬-નારગોળ	...અનજુમનનાં ઉઘરાણાંથી	...૧૫	૯	૧૨૫૭	,,
૫૭-પુણા	......સોરાબજી રતનજી પટેલ	...૨૯	૭	૧૧૯૪	,,
૫૮-પુણા	......પુણાંની અનજુમનનાં ઉઘરાણાંથી બાંધેલું	...૩૦	૭	૧૨૦૪	,,
૫૯-પારડી	......અનજુમનનાં ઉઘરાણાંથી બાંધેલું ...	...૨૦	૯	૧૨૫૦	,,
૬૦-બદનેરા	...અનજુમનનાં ઉઘરાણાંથી બાંધેલું ...	... ૬	૭	૧૨૬૨	,,
૬૧-બોલાપુર	...ભીકાજી તથા પેશતનજી મેરજીભાઈ ...	...૨૮	૭	૧૨૦૮	,,
૬૨-બીલીમોરા	..રૂશતમજી બમનજી બાટલીવાલાનાં ધણીઆંણી	... ૬	૩	૧૧૭૧	,,
૬૩-બીલીમોરા	..અનજુમને બંધાવેલું	... ૯	૭	૧૨૪૯	,,
૬૪-ભરૂચ	......પેશતનજી ભરૂચવાલા	....	...	૬૭૮	,,
૬૫-ભરૂચ	......અનજુમને બંધાવેલું ...	......	...	૧૦૨૩	,,
૬૬-ભરૂચ	......અનજુમનનાં ઉઘરાણાંથી બાંધેલું ...	...૧૯	૩	૧૨૦૩	,,
૬૭-ભુસાવલ	...અનજુમને બંધાવેલું	...૨૯	૪	૧૨૫૮	,,
૬૮-મહુવા	......માંણેકજી જીજીનાં..	... ૭	૮	૧૨૦૨	,,
૬૯-મહુવા	......અનજુમને બંધાવેલું	...૧૫	૪	૧૨૫૯	,,
૭૦-મઉ	.........અનજુમનનાં ઉઘરાણાંથી બાંધેલું ...	...૨૧	૮	૧૨૦૯	,,
૭૧-માંડવી	......અનજુમનને ખરચે	... ૪	૪	૧૧૯૯	,,
૭૨-રાજકોટ	...કાવશજી દીનશાહ એડનવાલા અને અનજુ૦ મળીને	૧૨	૪	૧૨૭૦	,,
૭૩-રાંદેર	......શો૦ મં૦ રેડીમની, હી૦ રેડી૦, ર૦ નાદ૦, મલીને	૨૨	૮	૧૧૫૬	,,
૭૪-રાંદેર	......અનજુમનનાં ઉઘરાંણાથી બાંધેલું ..	...૨૯	૬	૧૨૨૧	,,
૭૫-લાનોલી	...અનજુમનના ઉઘરાંણાથી બાંધેલું ..	...૨૦	૫	૧૨૭૨	,,
૭૬-વરોદરા	...અનજુમનનાં ઉઘરાંણાથી બાંધેલું ..	... ૭	૯	૧૨૧૧	,,
૭૭-વલશાડ	...વઇઆરવાલાનાં ખાંનદાંનીઓએ...	.....	...	૧૧૨	,,
૭૮-વલશાડ	...અનજુમનનાં ઉઘરાંણાથી બાંધેલું ..	...૧૭	૪	૧૧૪૬	,,
૭૯-વલશાડ	...અનજુમનનાં ઉઘરાંણાથી બાંધેલું ..	...૨૯	૬	૧૨૧૬	,,
૮૦-વલશાડ	...મરહુમ શેઠ ધનજીભાઈ ભુરાભાઈના કુટુંબીઓ...	૪	૭	૧૨૭૭	,,
૮૧-સુનધડવ્યારા	...અનજુમને બંધાવેલું ...	...૧૫	૫	૧૨૩૨	,,
૮૨-સુમારી	...રતનજી માંણેકજી એંટી	...૧૬	૨	૧૧૭૩	,,
૮૩-સુરત-ઉદના	...ભગરીઆ મોબેદોને સારૂ અનજુમને બાંધેલું	૨૬	૬	૧૨૫૩	,,
૮૪ ,, ઉમરવાડા	...નાનાભાઇ પુંજીઆજી... ...	...	......	૧૦૩૬	,,
૮૫ ,, ,,	અનજુમનનાં ઉઘરાંણાથી બાંધેલું ...	...	......	૧૧૦૩	,,
૮૬ ,, ,,	અનજુમનનાં ઉઘરાંણાથી બાંધેલું ...	...૨૮	૮	૧૧૪૦	,,
૮૭ ,, ,,	અનજુમનનાં ઉઘરાંણાથી બાંધેલું ...	... ૫	૫	૧૧૯૭	,,
૮૮ ,, ઉમરા	.....અનજુમનનાં ઉઘરાંણાથી બાંધેલું	... ૫	૭	૧૨૦૧	,,
૮૯ ,, ભરથાણા	...અનજુમનનાં ઉઘરાંણાથી બાંધેલું	...	......	૧૦૯૫	,,
૯૦ ,, ,,	અનજુમનનાં ઉઘરાંણાથી બાંધેલું ...	... ૮	૩	૧૧૩૪	,,
૯૧ ,, ,,	અનજુમનનાં ઉઘરાંણાથી બાંધેલું ...	... ૫	૫	૧૧૯૬	,,
૯૨-સતારા	...અનજુમનનાં ઉઘરાંણાથી બાંધેલું ...	...૨૦	૭	૧૨૧૬	,,
૯૩-સોલાપુર	...ભીકાજી અને પેશતનજી મેહરજીભાઇ	... ૭	૫	૧૨૧૨	,,

જરથોસ્તીઓએ બંધાવેલી ધરમશાળાઓની ટીપ.

મુંબઈ મધેની ધરમશાળાઓ.

ઠેકાણાં.	કોણે બંધાવેલી	રોજ.	માહા.	વરશ.
કરેલવાડી	...મેરવાંનજી પરાંમજી પાંડે...	૧૬	૬	૧૨૩૫
ચોપાટી (ઇરાંણીઓ સારૂ).	ખરશેદજી અરદેશર દાદીશેઠનાં બેશીઓ ...	૧૨	૨	૧૨૨૨
,, ,,	સર કાવશજી જહાંગીર સી. એસ. આઇ. ...	૨૮	૯	૧૨૪૧
,, આંધલા, લુલા જરથોસ્તી સારૂ	પરદુનજી શોરાબજી પારખના સાહેબજાદાઓ.(૧)	૧૫	૭	૧૨૧૪
ચોપાટી	...ખરશેદજી કાવશજી બનાજી	......		૧૨૦૪
ભાયખલા	...સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટ ...	૧૬	૮	૧૨૧૬
ગરાંટરોડ	...રૂશતમજી જમશેદજી જીજીભાઇ	......		......

દેશાવરો ખાતેની ધરમશાળાઓ.

ઠેકાણાં.	કોણે બંધાવેલી	રોજ.	માહા.	વરશ.
અંકલેશર	...મેરવાંનજી હોરમજી પરેજર (૨)	......		૧૨૧૮
અજમેર	...મનચેરશાહ નસરવાનજી રૂશતમપરામના ...	૧૭	૪	૧૨૭૧
અમદનગર ...	...ખાન બહાદુર પેશતનજી સોરાબજી... ...	૧૩	૪	૧૨૨૮
અમદાવાદ ...	...મનચેરજી સોરાબજી કરંજવાલા	૨૩	૪	૧૨૧૮
અમદાવાદ ...	...શેરાબજી જમશેદજી જીજીભાઇ	૧૩	૫	૧૨૩૩
અમદાવાદ ...	...ખાન બહાદુર નવરોજી પેશતનજી વકીલ ...	૮	૪	૧૨૬૩
અડાજણ	... ખા૦ બા૦ પેશતનજી શોરાબજી પુણેવાલા...	૨૦	૮	૧૨૨૯
અલીબાગ... ...	...હીરાજી હોરમજી બારીઆ	૨૦	૧૧	૧૧૪૨
આંકોલા	...વીકાજી પેશતનજી મેહરજી (૩)	......		૧૨૦૮
આમોદ	...કાવશજી માણેકજી મોદી	......		૧૨૪૧
એડન	...મેરવાનજી સોરાબજી ખરેઘાટ	૭	૭	૧૨૧૬
ઇછાપોર	...પાલણજી, કાવશજી ધનજીભાઇ પાંઉવાલા ...	......		૧૨૧૭
ઇછાપોર	...પીરોજબાઇ તે મરહુમ દા૦ માં૦ વાછાની વી૦	૮	૭	૧૨૪૬
ઊદવાડા	...રૂશતમજી જમશેદજી જીજીભાઇ	૧૭	૫	૧૨૩૯
ઊદવાડા	...દીનશાહ દોરાબજી મીસતરી	૨૭	૪	૧૨૭૦
ઊદવાડા-સ્ટેશન આગલ	...જમશેદજી શોરાબજી એંટી	૮	૯	૧૨૭૦
ઓરપાડ	...બાઇ ખરશેદબાઇ તે મરહુમ એરવદ માણેકજી પાલનજી હોમજી કરંજીઆનાં વીધવા ...	૨૫	૧૦	૧૨૬૪
કચ્છ ભુજ... ...	...ખા૦ બા૦ પેસતનજી શોરાબજીએ પોતાના બેહેશતનશીન પુત્ર કુવરજીની યાદગારી માટે.	૨૬	૧	૧૨૭૩
કલીકટ ...	...હોરમશજી બમનજી વાહડીઆ	......		૧૧૯૩
કુડીઆના ...	...સર દીનશાજી માંણેકજી પીટીટ	૨૭	૧૧	૧૨૬૫
ખંડાલા ...	...સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટ ...	......		૧૨૦૮
ખેરગાંમ ...	...અનજુમનનાં ઉઘરાંણાથી...	૧૧	૨	૧૨૫૫
ગંદેવી ...	...નવરોજી જમશેદજી વાહડીઆ	૭	૯	૧૨૧૮
જાંહાંબોરડી ...	...પેશતનજી ખરશેદજી કામા...	૧	૧૨	૧૨૦૦
દમણ	...રતનબાઇ તે હોરમજી મનચેરજી કામાના વીધવા.	......		૧૨૧૫
દંતોરા	...અરદેશર દાદાભાઇ દાદીશેઠ	......		૧૧૭૪
દેહણું	...મનચેરજી તથા બમનજી માણેકજી ભંડારા ...	....		૧૧૯૮
નવસારી—નોસરવાનબાગ	...આ૦ નશરવાંનજી ખરશેદજી કાંગા ...	૧૯	૮	૧૨૩૭
નવસારી	...બાઇ નવાજબાઇ તે કુંવરજી હો૦ ભાભાની ધણી૦	૧	૯	૧૨૨૫
નાગપોર	...બીલીમોરીયા બ્રધરસ....	૨૫	૪	૧૨૭૬
પારડી	...પેશતનજી બમનજી વાહડીઆજી	....		૧૧૫૮
પારડી	...હોરમશજી ગાંડાભાઈ	૧૭	૬	૧૨૫૦

ઠેકાણું.	કોણે બંધાવેલી	રોજ.	માહા.	વરસ.
પાહારી	...પરાંમજી નશરવાંનજી પટેલ	...	......	૧૨૧૯
પુણું-ભવાંની પેઠ	...ખાન બહાદુર પેશતનજી શેરાબજી ...	.. ૨૮	૭	૧૨૨૭
પુણું-સ્ટેશન આગળ	...હોરમજી શેરાબજી તાડીવાલા ...	... ૧૯	૧	૧૨૨૯
પુણું-કાંપ	...મુંબઇવાલા નવ૦ ગીશતા તથા શાપુ૦ શુબેદાર		......	૧૧૯૪
પોરબંદર-જુના બોખીરાગામ..	.હીરજીભાઈ નવરોજી વાડયાએ પોતાના ધણીઆણી રતનબાઇની નઇયતે	... ૧૬	૯	૧૨૭૭
બીલીમોરા	...રૂશતમજી મેરવાંનજી બીલીમોરયા ...	... ૧૬	૧૦	૧૨૧૩
ભાગવા ગાંમ ...	...એદલજી પરાંમજી આલબલેશનાં શાહેબજાદા ...		......	......
ભરૂચ-જમશેદ બાગ	...જમશેદજી હોરમજી લાકડાંવાલાના બેશીઓ ...	૨૭	૬	૧૨૫૨
ભરૂચ-કોટમાં ...	...મેરવાંનજી હોરમજી પરેજર ...	... ૧૯	૧	૧૨૧૩
ભરૂચ—કાંઠાપર ...	...રૂશતમજી જમશેદજી જીજીભાઇ ...	...	......	૧૨૩૫
ભરૂચ-બહારકોટ ...	...મેરવાંનજી હોરમજી પરેઝર ...	...	......	૧૧૯૨
ભાઠાં-ગાંમ... ...	...માણેકજી દોરાબજી બુચર	...	......	૧૨૪૯
ભેશાંણ	...આવાંબાઇ તે કા૦ બેજ૦ આલબલેશનાં ધ૦	૨૮	૬	૧૨૫૩
મઉ	...ભીખાઇજી નવરોજી બેરીની નઇએતે..	...૧૭	૨	૧૨૫૮
મહાબલેશ્વર... ...	...પરાંમજી નશરવાંનજી પટેલ ...	....	......	૧૨૨૮
મહાબલેશ્વર-મેહેરા ગાંમ	...પરાંમજી નશરવાંનજી પટેલ ...	....	......	૧૨૨૮
રાંદેર	...હોરમજજી માણેકજી માજુ ...	...	....	૧૨૦૮
વડોદરા કાંપ ...	...બેરાંમજી નશરવાંનજી શીરવઇ તથા બીજાઓ ..	૨૦	૨	૧૨૩૭
વલસાડ	...નવરોજી પેશુતનજી કાપડીઆ ...	...૨૬	૪	૧૨૪૯
વલસાડ	...મોટાભાઇ શાપુરજી	...૧૬	૯	૧૨૧૯
વસાઇ	...દાદાભાઇ તથા મનચેરજી પેશતનજી વાહડીઆ ..		......	૧૨૦૫
વસાઇ	...લવજી શેરાબજી લાકડાંવાલા ...	... ૧	૩	૧૧૫૮
વસાઇ-દંતોરા ...	...અરદેશર દાદીભાઇ ...	....	......	૧૧૭૫
વસાઇ-ગોરબંદર ...	...નવરોજી જમશેદજી વાહડીઆ ..	....	......	૧૧૯૮
વાંદરે	...માંણેકજી જીનાભાઇ	...૧૦	૬	૧૨૧૮
સંજાણ ...	...વીકાજી મેહેરજી ...	....	......	......
શીકંદરાબાદ ...	...એદલજી શેરાબજી ચીનાઇ ...	...૧૬	૫	૧૨૫૮
શીગનપોર	...માંણેકજી રતનજી શીગનપોરીઆ ...	... ૧	૧૨	૧૨૪૧
સુમારી-કરારી બંદર	...પરદુનજી શેરાબજી પારખ ...	...	......	૧૨૦૮
સુરત-શાએન ...	...ખરશેદજી પરદુનજી પારખ ...	...	......	......
સુરત-સ્ટેશન આગળ	...ખરશેદજી પરદુનજી પારખ ...	...૧૩	૩	૧૨૩૪
સુરત-ગોપીપુરે ...	...જાંગીરજી નશરવાંનજી વાહડીઆ ...	.... ૧	૭	૧૨૧૦
સુરત-નાનપરે ...	...કાવશજી રૂશતમજી તમનાની નઇએતે	...૨૫	૧૦	૧૧૮૮
સુરત-રૂસતમપરે ...	...એદલજી દાદાભાઇ શુખીઆ [વારેશો પરીથી]		......	૧૨૩૩
સુરત-શયદપરે ...	...ભીમજીભાઇ રતનજી એંટીની નઇએતે ...		......	૧૧૬૮
સુરત-શીંધીવાડ ...	...આ૦ મનચેરજી ખુરશેદજી શેઠના ...	... ૬	૧	૧૧૩૧
સુરત-નાનપરે ...	...મેરવાંનજી હોરમજી પરેજર ...	...૨૪	૧૧	૧૨૧૪
સુરત-આમોદ ...	...કાવશજી માંણેકજી મોદી	...	......	૧૨૪૦
સોલાપુર-કામાહાલ ..	...હોરમજી દોરાબજી કામા-અનજુમન મલીને	...૩૦	૭	૧૨૫૮

(૧) આ ધરમશાળા પહેલવેહેલી યઝદેજરદી સને ૧૨૧૪માં મરહુમ શેઠ ફરદુનજી સોરાબજી પારખના સાહેબજાદાઓએ બેહસતનશીન બાઇ પીરોજબાઇ તે શેઠ જમશેદજી ફરદુનજી પારખના ધણીઆણીના પુણને માટે બંધાવી પારસી પંચાયતના ટ્રસ્ટીઓના સ્વાધીનમાં આપી હતી તે પછી સને ૧૨૩૩ માં શેઠ ખરશેદજી ફરદુનજી પારખે પોતાને ખરચે એ ધરમશાલાની ઉપર માલ બંધાવી કેટલોક ફેરફાર કરાવી આપ્યા હતા.

(૨) આ ધરમશાળા અંકલેશરવાલા શેઠ પેસતનજી નશરવાંનજીની કંપનીએ સને ૧૨૪૩ માં ફરીથી બંધાવી છે.

(૩) આ ધરમશાળા પુરાણી થવાથી અને વરાતીનો જગોથી દુર પડવાથી આંકોલાના આસીસટંટ કમીશનર દશતુરજી સાહેબ બમનજી જામાશપજી જામાશપઆશાનાએ આગેવાની લઈ લોકોનાં ઉધરાતથી ફંડ એકઠું કરીને જુની ધરમશાળાનો કાત ઉખેડી લાવી વરાતીની નજદીકની જગોપર રોજ ૨૫ મો માહા ૧ લો સને ૧૨૫૦ યજદેજરદીને દીને આ ધરમશાળા નવેસરથી બાંધી છે.

જરથોસ્તીઓને નામદાર સરકારથી મલેલા ખેતાબ.

સર—નાઈટ; બારોનેટ,—સ્ટાર ઓફ ઇન્ડીઆના કમ્પેનીઅન—શેઠ જમશેદજી જીજીભાઇને તેમની મોટી સખાવતને માટે પેહેલ વેહેલાં ઈ૦ સ૦ ૧૮૪૨ માં તા૦ ૩ જી મારચ એટલે પારસીઓનો રોજ ૬ ઠો માહ ૬ ઠો સને ૧૨૧૧ યઝદેજરદીને દીને "સર નાઇટ" નો ખેતાબ મલ્યો હતો. એ ખેતાબની પાદશાહી મોહોર સાથની શનદ ઈંગલંડથી તે વેળાના મુંબઈના ગવરનર ઑનરેબલ જૉરજ વીલીઅમ એનડરશન ઉપર આવી હતી, તે સર જમશેદજીને આપવા માટે તા૦ ૨૫ મી મેએ ૧૮૪૨ ને દીને મુંબઇના પરેલના સરકારી મેહલમાં રાતે એક મેલાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. અંગ્રેજ સરકારથી જેવોને "સર નાઇટ" નો ખેતાબ બક્ષવામાં આવે છે, તે ગ્રહસ્થની હઇઆતી સુધીજ હોયછે; પણ તે પછી જનાબેઆલી માહારાણી વીકટોરીઆએ સર જમશેદજીની મોટી લખો રૂપીઆની સખાવત વીગેરેની બીજી માહાભારત ખુબીની યાદગારી વંશપરંપરા ચાલુ રાખવાના શુભ હેતુથી તેમને તા૦ ૨૪ મી મેએ ૧૮૫૭ ની નામદાર માહારાણી વીકટોરીઆની શાલગ.રેહને દીને "બારોનેટ" નો ખેતાબ બખશયો હતો, તેની શનદ એજ વરસના રોજ ૧૬ મો માહ ૧૧ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૨૬ યઝદેજરદી અથવા તા૦ ૬ ઠી આગસ્ત સને ૧૮૫૭ ને વાર ગરેઉને દીને વેલાતની વેસત મીનીસટરમાંથી બાહાર પડી હતી–તેમાં જણાવ્યું હતું કે એ ખેતાબ વંશપરંપરા ચાલુ રેહશે; એટલે કે દરેક બારોનેટના વડા બેટાને "સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ" ના નામથી એ ખેતાબ વાપરવામાં આવશે. એ મુબારક ખેતાબના મોભાની જાલવણી કીજે મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઇ (પેહેલા) બારોનેટે રૂ ૨૫,૦૦,૦૦૦) પચીસ લાખ રૂપીઆની સરકારી લોન સરકારમાં અનામત મુકી છે કે જેનું દર સાલનું બ્યાજ સદરહુ ખેતાબ ધરાવનારને મલે છે. સર જમશેદજી જીજીભાઇ (પેહેલા) બારોનેટ જેમનો જન્મ યઝદેજરદી સને ૧૧૫૨ માં રોજ ૬ ઠો માહ ૧૦ મો શેહેનશાહીને દીને થયો હતો, તેઓ સાહેબ ૭૬ વરસની ઉમરે, રોજ ૨૨ મો માહા ૭ મો સને ૧૨૨૮ યઝદેજરદીને દીને હક થવાથી, એ ખેતાબો તેઓના પેહેલા પુત્ર શેઠ ખરશેદજી જમશેદજીને મલ્યા હતા. જેઓ (બીજા) સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટ નામે ઓલખાતા હતા. વળી એવો સાહેબને સને ૧૨૪૦ યઝદેજરદીના સાલમાં "સ્ટાર ઓફ ઈંડીઆના કમ્પેનીઅન" નો ખેતાબ નામદાર માહારાણીએ આપ્યો હતો. (બીજા) સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટ સી. એસ. આઇ. નો જન્મ રોજ ૩ જો માહ ૧ લો સને ૧૧૮૧ યઝદેજરદીને દીને થયો હતો. તેઓ ૬૬ વરસની ઉમરે રોજ ૨૫ મો માહ ૧૦ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૪૬ યઝદેજરદીને દીને ગુજરયાથી તેઓના વડા પુત્ર શેઠ માણેકજી ખરશેદજી, "સર જમશેદજી જીજીભાઈ (ત્રીજા) બારોનેટ" તરીકે ગણાયા હતા. વળી એવણને નામદાર માહારાણીની સાલગરેહની ખુશાલીમાં, સી. એસ. આઇ. યાને "સ્ટાર ઓફ ઈંડીઆના કમ્પેનીઅન" નો ખેતાબ સને ૧૨૫૩ યઝદેજરદીનાં સાલમાં તા૦ ૪:થી મે સને ૧૮૮૪ ને દીને મલ્યો હતો. એવણનો જન્મ રોજ ૯ મો માહ ૬ ઠો સને ૧૨૨૦ યઝદેજરદીને દીને થયો હતો, તેઓ ૪૭ાા વરષની ઉમરે રોજ ૬ ઠો માહ ૧૧ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૬૭ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૭ મી જુલાઇ સને ૧૮૯૮ ને દીને ગુજરવાથી, અને તેવણના એક પુરા બેટા શેઠ ખરશેદજી ૧૫ વરસની ભર જવાન વયે સને ૧૮૯૩ ના જુલાઈ માસની ૨૮ મી તારીખે ગુજરી ગયલા હોવાથી, અને ત્રીજા બારોનેટ સર જમશેદજીને પેટે બીજો કોઈ હઇયાત વારસ ન હોવાથી, તેવણના ભાઇ શેઠ કાવસજી ખરશેદજી જમશેદજી, જેઓનો જનમ રોજ ૫ મો માહા ૩ જો શેહેનશાહી સને ૧૨૨૨ યઝદેજરદી ને દીને થયો હતો, તેવણ "સર જમશેદજી જીજીભાઈ (ચોથા) બારોનેટ" તરીકે ગણાયા હતા. એવણને નામદાર સરકાર તરફથી સને ૧૯૦૦ના સાલમાં મુંબઇના શેરીફ નેમવામાં આવ્યા હતા, અને એવણ ૧૦ વરસ સુધી બારોનેટશીપ ભોગવી ૫૫ાા વરસની વયે મુંબઈમાં રોજ ૮મો માહા ૧૦મો શેહેનશાહી સને ૧૨૭૭ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૭મી જુન સને ૧૯૦૮ ઇસવી ને વાર બુધને દીને બેહેસ્તનશીન થવાથી એવણના એકપુરા વડા બેટા શેઠ રૂશતમજી જમશેદજી જીજીભાઈ જેવણનો જનમ રોજ ૧૮મો માહ ૬ઠો શેહેનશાહી સને ૧૨૪૭ યઝદેજરદી, તા૦ ૬ઠી મારચ સને ૧૮૭૮ ઇસવીને દીને થયો હતો, તેવણ પોતાની ત્રીસ વરશની ઉમરે "સર જમશેદજી જીજીભાઈ (પાંચમાં) બેરોનેટ" તરીકે હમણા ગણાય છે.

સર નાઇટ,—બારોનેટ,—શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટને તેમની મોટી લાખો રૂપીઆની સખાવત તથા બીજાં ખુબીવંતા કામોને લીધે તા૦ ૧૬ મી ફેબરવારી સને ૧૮૮૭ ને દીને "સર નાઇટ" નો નામીચો ખેતાબ આપણી અંગ્રેજ સરકાર તરફથી મલ્યો હતો. નામદાર શેહેનશાહબાનું વીકટોરીઆએ પોતાના તખતપર બીરાજવાને પચાસ વરસ પુરાં કીધાં તેની ખુશાલીમાં "જુબીલી" ને નામનો એક તેહવાર આખાં હીંદુસ્થાનમાં ઉપલી તા૦ ૧૬ મી ફેબરવારી ૧૮૮૭ ને દીને મોટી ધામધુમથી પાલવામાં આવયો હતો. તે દીને નામદાર શેહેનશાહબાનુએ આપેલા ખેતાબનું લીસ્ટ જે કલકતાની વડી સરકારના સરકારી ગેઝેટમાં છાપી પ્રગટ કરવામાં આવ્યું હતું, તેમાં સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટને આ માનવંતો ખેતાબ બક્ષવાનું જાહેરનામુ પ્રગટ થયું હતું. આ બનાવથી આખી પારસી કોમમાં અને મુંબઇની તમામ વસ્તીમાં મોટી ખુશાલી પંથરાઇ હતી, અને ચોમેરથી સર દીનશાજીને માન-પાન-ખાનાં-પીના અને એડરેસો આપવામાં આવ્યા હતા. એ પછી સને ૧૮૯૦ ના સાલમાં નામદાર કયસરે હીંદની તરફથી એવણુ સાહેબને "બારોનેટ" નો નામીચો ખેતાબ બક્ષવામાં આવ્યો હતો, જેની પેહેલવેહલી ખબર મુંબઇના નામદાર ગવરનર લારડ રેએ-શાકરબાઇવાલી જનાવરોની હાસપીટલમાં જાનવરોનાં વઇદાંને લગતી શોધ ખોલ કરવાને માટેની "લેબોરેટરી," ખુલ્લી મેલતી વેલાએ તા૦ ૧૮ મી મારચ સને ૧૮૯૦ ને દીને પોતાનાં ભાપાંણુમાં જાહેર કરી હતી. તે પછી ઈંગલંડથી આવેલાં આ ખેતાબનાં "લેટરસ પેટંટ" મુંબઇ સરકારના જુડીસીયલ તથા ધારા ખાતાના મદદનીશ સેકરેટરી મી૦ મેહેરવાનજી નસરવાનજી વાહડયા તા૦ ૧૩ મી નવેમ્બર સને ૧૮૯૦ ને દીને સર દીનશાહજીના વાલકેશ્વર ખાતેના પીટીટ હાલમાં જઇને એવો સાહેબને પોંહચાડી આવ્યા હતા. એ ખેતાબની જાલવણીને માટે એવો સાહેબે બી પચીસ લાખની મોટી રકમ સરકારમાં અનામત મેલી છે કે જેનું વ્યાજ દર "બારોનેટ" વારસને મલ્યું જશે. નામદાર સર દીનશાહજી ૭૭ વરસ ને ૧૧ માસની ઉમર ભોગવીને રોજ ૨૩ મો દેપટીન માહ ૮ મો આવાં સને ૧૨૭૦ યઝદેજરદી, તા૦ ૫ મી મે ૧૯૦૧ ને રવીવારે બેહશતનશીન થયા હતા. એવણની જગોપર એવણની પાછલ બારોનેટશીટપર આવવાનું એવોનાં માંગવાથી નામદાર સરકારે (એમના પેહલા વડા બેટા શેઠ કાવશજી આગલથી ગુજરી ગયલા હોવાથી) એમના બીજા બેટા શેઠ ફરાંમજી દીનશાજી પીટીટને અને તેમના મરદ વારેશોને માટે કાયદામાં નકી કરી આપયું હતું; પણ શેઠ ફરામજી નામદાર સર દીનશાહજીની હઇયાતીમાંજ ગુજરી જ્યાથી તેમના એક પુરા બેટા શેઠ જીજીભાઈ ફરાંમજી પીટીટ જેમનો જનમ રોજ ૨૦ મો માહ ૯ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૪૨ ને દીને થયો હતો તેવો હાલમાં "સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ બીજા બેરોનેટ" તરીકે ગાદીએ આવ્યા છે.

સર નાઇટ; બારોનેટ,—શેઠ જાહાંગીર કાવસજી જાહાંગીર રેડીમની તે આપણી ટાપુના એક મોટા મરહુમ સખી શેઠયા સર કાવસજી જાહાંગીરનાં દત પુતરે ઈંગલંડમાં ઇમપીરીયલ ઇનસ્ટીટયુટમાં બે લાખ રૂપીઆની મોટી મદદ કરી હતી તથા બીજી કેટલીક સખાવતો કરી હતી. એવો સાહેબને સને ૧૮૯૫ના તા૦ ૩૦મી જુનને દીને વેલાતની નામદાર સરકાર તરફથી "સર નાઇટ" ના નામીચા ખેતાબની એનાયત થઇ હતી. એ પછી એવો શેઠની ચાલુ રહેલી મોટી ઓહોલી સખાવતો માટે નામદાર બખતાવર શેહેનશાહ એડવરડ ૭માંની ૬૮માં વરસની શાલગ્રહના શુભ દીને યાને તા૦ ૨૬મી જુન ૧૯૦૮ ને દીને શાલગ્રહની ખુશાલીમાં વેલાત ખાતે ઉમરાવો અને બીજાઓના ખેતાબોનું લીસ્ટ જે વેલાતના ગવરમેન્ટ ગેઝટમાં છાપી પ્રગટ કરવામાં આવે છે (જેનો ટેલીગ્રામ અતરે તેજ દીવસે આવ્યો હતો.) તેમાં સર જાહાંગીર કાવશજીને બારોનેટનો માનવંત ખેતાબ એનાયત કરવાનું જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું. આ બારોનેટના બખતાવર ખેતાબની જાલવની સારૂ એવો શેઠેબી રૂ. ૨,૫૦,૦૦૦ ની નાદર રકમ સરકારમાં અનામત મેલવાનો ઈરાદો રાખ્યો છે જેનું વ્યાજ દર બારોનેટ વારસને હમેશા મલ્યું જશે. સર જાહાંગીર કાવશજી જાહાંગીરે પોતાને બારોનેટનો ખેતાબ મલ્યા પછી પોતાનું નામ ફેરવી "કાવસજી જાહાંગીર" રાખ્યું છે. એવો સાહેબનો જનમ રોજ ૧૬ મો માહ ૯ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૨૨ યઝદેજરદી, તા૦ ૮ મી જુન સને ૧૮૫૩ ઈસવી ને વાર બુધને દીને થયો હતો.

સર નાઇટ—મુંબઈના સખાવતી શેઠ કાવસજી જાહાંગીરજી રેડીમની, જેવો રોજ ૩ જો માહ ૧૧ મો શેહેનશાહી સને ૧૨૪૭ યઝદેજરદીને દીને હક થયા હતા; તેવોએ પોતાનો ધરમી દશત ચોમેર લંબાવી સઘલી કોમમાં વીખીઆતી મેલવી હતી, તેવણને ઈસવી સને ૧૮૬૯ નાં જુન માસમાં "કમપેનીઅન ઓફ ધી સ્ટાર ઓફ ઈનડીઆ" નો ખેતાબ બક્ષવામાં આવ્યો લતો. જે પછી એ શેઠની એવી કોશેશો વધારે જારી રેહેવાથી એ શેઠને "સર નાઇટ" નો નામીચો ખેતાબ સને ૧૮૭૨ ના સાલમાં નામદાર સરકાર તરફથી આપવામાં આવ્યો હતો.

સર નાઇટ—શેઠ મનચેરજી મેરવાંનજી ભાવનગરી સી. આઇ. ઇ. ને નામદાર શેહનશાહબાંનુની હાયમંદ જુબીલીને ટાંકણે યાને તા૦ ૨૨ મી જુન ૧૮૯૭ ને દીને "નાઇટ કમાંડર ઑફ ધી ઈંડીયન એમ્પાયર" નો ખેતાબ બક્ષવામાં આવ્યો હતો.

સર નાઇટ,—ઓનરેબલ શેઠ પીરોજશાહ મેરવાનજી મેહેતા બારીસ્ટર સી. આઈ. ઈ.—જેઓ મુંબઇમાં પ્રજાનાં એક અછા આગેવાનનો હરહમેશ ભાગ બજાવતા હતા—તેઓને નામદાર બ્રીટીશ સરકારે તા૦ ૨૪ મી જુન ૧૯૦૪ ને દીને નામવર શેહેનશાહ એડવરડ સાતમાંની શાલગરેહને દીને અપાયલા ખેતાબોમાં "કે. સી. આઈ. ઇ." યાને "નાઈટ કમાંનડર ઓફ ધી ઈંડયન એમપાયર" નો માનવંતો ખેતાબ બખશયો હતો.

સી. એસ. આઇ. યાને સ્ટાર ઑફ ઇંડીયાના કમ્પેનીઅન.

શેઠ ડોશાભાઇ ફરામજી કરાકા—(મરહુમ) ૧૮૭૬.
શેઠ બેરામજી જીજીભાઇ—(મરહુમ) ૧૮૭૮.

સી. આઇ. ઇ. યાને કમ્પેનીઅન ઑફ ધી ઈંડીયન એમપાયર.

દસ્તુરજી બમનજી જામાસ્પજી પુણેવાલા—બીરારના માજી આ૦ કમીશનર, ૧૮૭૯.
ઓનરેબલ શેઠ સોરાબજી શાપુરજી બંગાલી—(મરહુમ) ૧૮૮૧.
ખા૦ બા૦ પેસતનજી જાહાંગીર—ગુજરાતના માજી તાલુકદારી સેટલમેંટ કમીશનર, ૧૮૮૩.
શેઠ નવરોજી ફરદુનજી—(મરહુમ) ૧૮૮૪.
સર મનચેરજી મેરવાનજી ભાવનગરી—૧૮૮૬.
શેઠ પેશતનજી હોરમજી કામાજી—(મરહુમ) ૧૮૮૭.
શેઠ મેહેરજી કુંવરજી તારાપોરવાલા—કોલાપોરના માજી દીવાન (મરહુમ) ૧૮૮૮.
ઓનરેબલ શેઠ નવરોજી નશરવાનજી વાહડીઆ—(મરહુમ) ૧૮૮૯.
ખાનબાહાદુર શેઠ મનચેરજી કાવસજી મરઝબાન—૧૮૯૧.
શેઠ નવરોજી માણેકજી વાહડીયા—૧૮૯૩.
ઓનરેબલ સર પીરોજશાહ મેરવાનજી મેહેતા—૧૮૯૪.
શેઠ કાવસજી દીનશાહ એડનવાલા—(મરહુમ) ૧૮૯૪.
ઓનરેબલ ખાનબાહાદુર નવરોજી પેસતનજી વકીલ—અમદાવાદવાલા, ૧૮૯૭.
શેઠ રૂસતમજી ધનજીભાઇ મેહેતા—કલકતાવાલા, ૧૮૯૭.
ખાનબાહાદુર મનચેરજી રૂસતમજી ધોલુ—એડનના માજી રેજીસ્ટ્રાર, ૧૮૯૭.
ખાનબાહાદુર ખરશેદજી રૂશતમજી થાણેવાલા—રતલામના દીવાન—(મરહુમ) ૧૮૯૯.
ખાનબાહાદુર ધનજીભાઈ ફકીરજી કામાદોર—રાવલપીંડીવાલા, ૧૮૯૯.
શેઠ એદલજી દીનશાહ—કરાંચીવાલા, ૧૮૯૯.
ખા૦ બા૦ ફરદુનજી કુવરજી તારાપોરવાલા—અમદાવાદના માજી સરકારી એકજી૦એન૦, ૧૯૦૧.
શેઠ હીરજીભાઈ માણેકજી રૂસતમજી બનાજી—કલકતાના માજી શેરીફ—(મરહુમ) ૧૯૦૩.
શેઠ ફરદુનજી જમશેદજી—હેદરાબાદના વડા પ્રધાનના ખાનગી સેક્રેટરી, ૧૯૦૩.
ખાનબાહાદુર બરજોરજી દોરાબજી પટેલ—કવેતાવાલા, ૧૯૦૪. [(મરહુમ) ૧૯૦૬.]
ખા૦ બા૦ સરદાર શમશુલ-ઓલમાં દસ્તુરજી હોશંગજી જા૦ જામાસપઆશના—પુણાવાલા—

સમશુલ ઓલમાઓ.

દસ્તુર પેશોતનજી બેહેરામજી સંજાણા—(મરહુમ) ૧૮૮૯.
ખાનબાહાદુર દસ્તુર હોશંગજી જામાસપજી જામાસપઆશાના—(મરહુમ) ૧૮૯૦.
એરવદ જીવણજી જમશેદજી મોદી—૧૮૯૩.
દસ્તુર દારાબ પેશોતન સંજાણા—૧૮૯૯.

કયસરે હિન્દનાં ચાંદ.

નામદાર મહારાણી વીકટોરીયાની સને ૧૯૦૦ ના વરસની શાલગરેહના દીવસથી એટલે તા૦ ૨૪ મી મે થી "કયસરે હિન્દ" નામના નવા ખેતાબનાં સોના-રૂપાના ચાંદો આપતા કીધા છે—તે નીચલા જરથોસ્તીઓને મલ્યા છે:—

સોનાનો ચાંદ મેલવનારાઓ.

શેઠ બેરામજી મેરવાનજી મલબારી—૧૯૦૦.
ખાનબાહાદુર ધનજીભાઈ ફકીરજી કામાદોર, સી. આઇ. ઇ.—રાવલપીંડીવાલા, ૧૯૦૧.
શેઠ મેરવાનજી કાવસજી કેપટન—રંગુનવાલા—૧૯૦૩.
શેઠ એદલજી દોરાબજી તલાતી—૧૯૦૪.

રૂપાંનો ચાંદ મેલવનારાઓ.

લેફટનંટ કરનલ કેખશરૂ સોરાબજી નરીમાન—સુરતના માજી સીવીલ સરજન, (મ.) ૧૯૦૦.
ડા૦ ડોસાભાઈ અરદેશર ચોકસી—બેંગલોરના મરકી ખાતાના માજી વડા તબીબી અમલદાર, (મરહુમ) ૧૯૦૦. [એકઝીક્યુતીવ એનજીનીઅર, ૧૯૦૦.
ખા૦ બા૦ ફરેદુનજી કુવરજી તારાપોરવાલા, સી. આઇ. ઇ.—અમદાવાદના માજી સરકારી
શેઠ બમનજી મનચેરજી—બીલાસપોરના દુકાલ નીવારણ અમલદાર—૧૯૦૦.
ખાન બહાદુર બરજોરજી દોરાબજી પટેલ, સી. આઇ. ઈ.—કવેતાવાલા, ૧૯૦૧.
ખાન બાહાદુર અરદેશર ડોસાભાઇ મારકર—કવેતાવાલાને દીલ્હી દરબારનો ચાંદ—૧૯૦૨.
શેઠ રૂસતમજી ફરદુનજી—આંકોલાનાં ડેપ્યુટી કમીશનર, ૧૯૦૧.
ખા૦ બા૦ માણેકજી ખરશેદજી નરીમાન—મુંબઇની સેક્રેટરીયટના મદદનીસ સેક્રેટરી—૧૯૦૨.
શેઠ નાદીરશાહ નવરોજી ખજુરી—પંજાબની કાંગ્રાવેલીવાલા, ૧૯૦૬.

નાઇટ આફ ધી ઓરડર ઑફ ટોરીશ એન્ડ એશપાડા.

(પોરચુગલ સરકાર તરફથી)

શેઠ રૂસતમજી જમશેદજી જીજીભાઇ (મરહુમ) ૧૮૬૪.

ધી કમાનડર ઓફ ધી રોયલ મીલીટરી ઓરડર ઓફ આવર લેડી ઓફ કનસેપશન ઓફ વીલા વીકોઝા.

(પોરચુગલ સરકાર તરફથી)

શેઠ દોરાબજી દીનશાહ એડનવાળા, (મરહુમ) ૧૮૯૨.
શેઠ હોરમજી કાવસજી એડનવાળા, ૧૮૯૨.

ધી નાઇટ ઓફ ધી મીલીટરી ઓરડર ઓફ આવર લેડી ઓફ કનશેપશન ઓફ વીલા વીકોઝા.

(પોરચુગલ સરકાર તરફથી.)

શેઠ સોરાબજી માણેકજી દમણવાલા—(મરહુમ) ૧૮૯૮.

શીવેલીઅર ડી આનામ નામનો ફ્રેંચ "નાઇટ" નો ખેતાબ.

(ફ્રેંચ સરકાર તરફથી.)

શેઠ હોરમજી નવરોજી મોદી—ચીનના વેપારી, ૧૮૯૨.

શવાલીએ ડ લોરડ રવાયાલ ડ કામેબાજ નામનો ફ્રેંચ "નાઈટ" નો ખેતાબ.

શેઠ જમશેદજી સોરાબજી શેઠના—૧૮૯૮.

આફીસર ડી. એકેડમીનો ફ્રેંચ સરકારનો ખેતાબ.

સમસુલ ઓલમાં એરવદ જીવણજી જમશેદજી મોદી.
શેઠ મરજબાન મનચેરજી કાવસજી મરજબાન.
શેઠ જમશેદજી સોરાબજી શેઠના.
શેઠ ખરશેદજી માણેકજી સરાફ.
શેઠ એરચજી રૂશતમજી શંહીયાર.
શેઠ મેરવાનજી રતનશાહ પારખ.

આરડર ઓફ ધી બ્રીલયંટ સ્ટાર ઓફ જંજીબાર અથવા હામોડીઆનો ખેતાબ.

(જંગબારના નામદાર સુલતાન તરફથી.)

ડાકટર પેસતનજી ભીખાજી નરીમાન—જંગબારના સરકારી તબીબ, ૧૮૯૨.
શેઠ બમનજી માણેકજી દારૂખાનાવાળા—જંગબારના જાહેર બાંધકામ ખાતાના ડીરેકટર, ૧૮૮૧.
શેઠ શેરાબજી માણેકજી દારૂખાનાવાળા—શેનીટરી ખાતાના ઉપરી તથા સુપરીનટેનડીંગ
શેઠ ખરશેદજી કાવસજી રેજીસ્ટાર—૧૮૯૧. [એનજીનીઅર, ૧૮૯૨.

સઇયદીયાનો ખેતાબ—જંગબારના નામદાર સુલતાને આપેલો.

ડા૦ પેસતનજી ભીખાજી નરીમાન—૧૯૦૫.

સેકરેટ ટ્રેજર તથા **કીનકેસોનો** ખેતાબ.—જેપાનની સરકારે આપેલો.

શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી તાતા. (મરહુમ.)

શેઠ રતનજી દાદાભાઈ તાતા.

કેવેલીયર ઓફ ધી ઓરડર ઓફ ધી ક્રાઉન ઓફ ઇટાલી

(ઇટાલીની સરકાર તરફથી.)

ખાન બાહાદુર ડાકટર નશરવાનજી હોરમસજી ચોકસી–૧૮૯૯.

"**શીરો-ખુરશેદ**" યાને **સીંહ અને ખોરશેદ** નામનો પ્રારસી ખેતાબ.

(ઇરાનના નામદાર શાહ તરફથી.)

સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ, બારોનેટ—(મરહુમ.)

સર મનચેરજી મેરવાનજી ભાવનગરી—(લનડન), ૧૯૦૦.

નવાબ બહાદુરનો ખેતાબ—નામદાર નીઝામ સરકારે આપેલો.

શેઠ ફરામજી જમશેદજી મુનસીને નવાબ ફરામરઝ જંગ બાહાદુર.

વડા વજીરના ખાનગી સેકરેટરી તેમજ પોલીટીકલ સેકરેટરી શેઠ ફરદુનજી જમશેદજી વાછા, સી. આઈ. ઇ. ને નવાબ ફરેદુન જંગ બહાદુર—૧૯૦૬.

ઈનદુર ડીસટ્રીકટના અવલ તાલુકદાર શેઠ બરજોરજી જમશેદજી વાછાને નવાબ બરજોર જંગ બહાદુર—૧૯૦૬.

મેદક ડીસટ્રીકટના અવલ તાલુકદાર શેઠ શેરાબજી જમશેદજી ચીનાઇને નવાબ સોરાબ જંગ બહાદુર—૧૯૦૬.

તાઝીમી સરદારનો ખેતાબ—બીકાનેરના માહારાજાએ આપેલો.

શેઠ આર. ડી. કુપર–માહારાજાના પ્રાઇવેટ સેકરેટરી—૧૯૦૬.

"ખાન બાહાદુર" નો ખેતાબ મલેલા જરથોસ્તીઓ.

શેઠ અરદેશર એદલજી તાતા.

શેઠ અરદેશર ડોશાભાઈ મારકર–કંવેતાના વેપારી અને આ૦ માજીસ્ટ્રેટ.

શેઠ અરદેસર દીનશાહ ચીનાઈ.

શેઠ અરદેશર દોરાબજી, રજપુતાણાની સુપરીનટેનડીંગ એનજીનીઅરીંગ હાર્યીસવાલા.

શેઠ અરદેશર દોરાબજી દવીયરવાલા–(દેહનું-ઉમરગામ.)

શેઠ આદરજી મનચેરજી દલાલ–(ભરૂચ.)

શેઠ એદલજી સોરાબજી ચીનાઈ–(સીકંદ્રાબાદ)

શેઠ કાવસજી જમશેદજી લાલકાકા, પોસ્ટ-ખાતાવાલા.

શેઠ જમશેદજી અરદેશર દલાલ.

શેઠ જમશેદજી રૂસતમજી દેશાઈ–કેમીશરી ખેતવાલા–(પુણા.)

શેઠ ડોશાભાઈ પેસતનજી–(સુરત.)

શેઠ દાદાભાઇ દીનશાહ–(ખેડા.)

શેઠ દાદાભાઈ નશરવાંનજી નાણાવટી.

શેઠ દારાશાહ રતનજી ચીચગર.

શેઠ દીનશાહ ડોશાભાઈ ખંબાતા–મુંબઈના કમીશનર જનરલના વડા મદદનીશ.

શેઠ ધનજીભાઈ ફ્રમજી કામાદોર સી. આઈ. ઈ.–રાવલપીંડીવાલા.

શેઠ ધનજીશાહ એદલજી.

ડાકટર નવરોજી કાવશજી કલીયાણીવાલા.

શેઠ નવરોજી પેસતનજી વકીલ–(અમદાવાદ.)

શેઠ નશરવાનજી શેહેરીઆરજી જીનવાલા–(ભરૂચ.)

ડાકટર નશરવાનજી હોરમસજી ચોકશી.

ડાકટર પાલનજી હોરમસજી દાદાચાનજી.

શેઠ પાલનજી આદરજી મીસતરી–(કરાંચી.)

શેઠ ફરાંમજી અરદેશર અહમદનગરવાલા.

શેઠ ફરાંમજી કાવશજી–આબકારી ઇનિસપેકટર

શેઠ ફરામરોજ અરદેશર ફરામજી મુસ.

શેઠ ફરામજી નશરવાનજી સંતોક—આબુના વેપારી
શેઠ બરજોરજી નશરવાનજી વકીલ—(સુરત.)
શેઠ બરજોરજી દોરાબજી પટેલ સી. આઈ. ઈ.—કવેટાના વેપારી.
શેઠ બમનજી એદલજી મોદી.
શેઠ બમનજી બેરામજી પટેલ.
શેઠ બમનજી દોરાબજી પટેલ.
શેઠ બેજનજી દાદાભાઈ—નાગપોરની શેઠ તાતાવાલી એમપરેસ મીલના મેનેજર.
શેઠ બેરામજી દાદાભાઈ-રીટાયરડ મુંબઈના રેજીસ્ત્રાર
શેઠ મનચેરજી કાવસજી મરઝબાન સી. આઈ. ઈ.
શેઠ મનચેરજી રૂસતમજી ધોલું સી. આઈ. ઈ.
શેઠ માણેકજી ખરશેદજી નરીમાન—મુંબઈની સેક્રેટેરીયટના મદદનીશ સેક્રેટરી.
શેઠ મેહેર હોસંગ દસ્તુર—(પુણા.)
શેઠ રતનજી બેજનજી કેમીસરીએટવાલા.
ડા૦ રતનજી રૂસ્તમજી દાદીના
શેઠ રૂશતમજી જાંહગીરજી વકીલ—(અમદાવાદ)
શેઠ હોરમસજી આદરજી પટેલ.
શેઠ હોરમજી માણેકજી ભીમરડીવાલા.

જરથોસ્તી "જસતીસ ઓફ ધી પીસ" યાને શુલેહના અમલદારો.

અરદેશર જમશેદજી ઉમરીગર
*અરદેશર જમશેદજી બીલીમોરીયા
અરદેશર દાદાભાઈ મોદી, ડાકટર
અરદેશર પેસતનજી કામા, ડાકટર
અરદેશર ફરામજી વકીલ
*ઉકરજી કાવસજી ઉમરીગર
કાવશજી એદલજી દાદાચાનજી
કાવશજી જાંહાંગીર રેડીમની
કાવશજી દાદાભાઈ કુબાસ
કાવશજી નવરોજી ડાકટર
કાવશજી પેસતનજી ડાકટર
કાવશજી બેજનજી શેઠના
*કાવસજી મેરવાનજી શેઠ
કાવશજી હોરમશજી ડાકટર
દસ્તુર કેખશરૂ જામાસ્પજી મીનોચેરજી જામાસ્પ આશાના
કેખુશરો ડોશાભાઈ ફરામજી કરાકા
કેખશરૂ માંણેકજી બરજોરજી માનોચેર-હોમજી
ખરશેદજી નવરોજી વાહાડયા
ખરશેદજી મનચેરજી બનાજી
ખરશેદજી માણેકજી ખરશેદજી
ખરશેદજી રૂસતમજી કામા
જમશેદજી અરદેશર હો. વાહાડયા
જમશેદજી ખરશેદજી જમશેદજી જીજી૦
સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ (પાંચમાં)
જમશેદજી માણેકજી ફરામજી પટેલ
જમશેદજી રૂસતમજી દેશાઈ
જમશેદજી જીવણજી ગઝદર
જાલભાઈ અરદેશર શેઠના
જાંહાગીર એદલજી દાવર
જાંહાગીર ડોસાભાઈ ફરામજી
સર જાંહાગીર કાવશજી રેડીમની
જાંહાગીર બમનજી પીટીટ
જાંહાગીર બેરામજી મરઝબાન (લમાંના)
જીવણજી જમશેદજી મોદી, શામસુલ ઓલમા
જીજીભાઈ પેસતનજી નીકલસન, ડાકટર
ટેમુલજી ભીખાજી નરીમાન, ડાકટર
ડોસાભાઈ કે૦ પટેલ, ડાકટર
ડોસાભાઈ નશરવાનજી વહાડયા
દાદાભાઈ નશરવાનજી કેરાંવાલા
દાદાભાઈ મેરવાનજી દલાલ
દાદી નશરવાનજી દાદી
દસ્તુર દારાબ પેશુતનજી સંજાણા, સ. ઓ.
દારાશાહ દોરાબજી રીપોરટર
દારાશાહ રતનજી ચીનગર
દીનશાહ એદલજી વાછા
દીનશાહ બમનજી માસ્તર, ડાકટર
દીનશાહ મનચેરજી પંથકી
સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ બારોનેટ (બીજા)
દીનશાહ દોરાબજી મીસ્ત્રી
દીનશાહ ધનજીભાઈ દાવર
દોરાબ જમશેદજી તાતા
ધનજીશાહ એન. પારખ, તબીબી કરનલ
ધનજીભાઈ બમનજી પીટીટ
નવરોજી જાંહાગીર ગામડયા
નવરોજી પેશતનજી હોરમજી કામા
નવરોજી માણેકજી વાડીઆ સી. આઇ. ઈ.
નવરોજી સોરાબજી બંગાલી
નશરવાનજી મેરવાનજી પટેલ
નશરવાનજી સોરાબજી જમશેદજી જીજી.
નશરવાનજી હોરમજી ચોકસી, ડાકટર
નાનાભાઈ અરદેશર ફરામજી મુસ
નાનાભાઇ નવરોજી કાત્રક, ડાકટર
નાનાભાઈ રતનજી ચીનગર
નાનાભાઈ હોરમજી મુસ
પીરોજશાહ બમનજી જીજીભાઈ દાદાભાઈ
સર પીરોજશાહ મેરવાનજી મેહતા, સી. આઈ.ઈ.
પેસતનજી કાવશજી સોલીસીટર
પેશાતનજી નશરવાનજી વાડીયા
ફરદુનજી જમશેદજી પારખ
ફરદુનજી નશરવાનજી બીશાની, ડાકટર
ફરદુનજી ફરામજી કરાકા
ફરદુનજી મેરવાનજી બનાજી
ફરદુનજી સોરાબજી તાલીયારખાન
ફરામજી એદલજી દાવર, ડાકટર
ફરામજી દોરાબજી ફરામજી પાંડે
ફરામજી શાપુરજી, ડાકટર
ફરામરોઝ રૂશતમજી જોશી
ફીરોઝ ખરશેદજી શેઠના
ફીરોઝશાહ બી૦ આર૦ મોદી
બમનજી દીનશાહ પીટીટ
બમનજી બેરામજી પટેલ
બરજોરજી સોરાબજી શરાફ, ડાકટર
બેજનજી દાદાભાઈ કાપડયા, ડાકટર
બેરામજી દાદાભાઈ રેજીસટરાર
બેરામજી નવરોજી ગામડીયા
બેરામજી નશરવાંનજી શીરવઈ
બેરામજી મેરવાનજી મલબારી
*બેરામજી રૂસતમજી બેરામજી જીજીભાઈ
ભીખાજી એદલજી ધાસવાલા, ડાકટર
મનચેરજી કાવશજી મરઝબાન, સી. આઈ. ઈ.
મનચેરજી બેહરામજી કોલાહ, ડાકટર
મનચેરજી રૂસતમજી ધોલુ, સી. આઈ. ઈ.

માણેકજી ખરશેદજી નરીમાન
માણેકશાહ ધનજીશાહ ડાકટર.
મેરજીભાઈ રૂશતમજી શેઠના, ડાકટર
મેરવાનજી નશરવાનજી વાહડીયા
મેરવાનજી પેશતનજી ખરેગાત
મેરવાનજી મનચેરજી કામા
રતનશાહ એરચશાહ કોહીઆર
રતનશાહ દેમુલજી નરીમાન, ડાકટર
રતનજી જમશેદજી તાતા
*રતનજી રૂશતમજી દાદીના
રૂસતમજી અરદેશર સ્પેનસર
રૂશતમ ડી૦ એન૦ વાડીયા
રૂશતમજી ધનજીભાઈ શેઠના
રૂશતમજી નાનાભાઈ રાણીના, ડાકટર
રૂશતમજી ના૦ બે૦ જીજીભાઈ
રૂશતમ બમનશા વકીલ
રૂશતમજી મેરવાંનજી પટેલ
રૂસતમજી સોરાબજી પાંઉવાળા
લીમજી નવરોજી બનાજી
શાપુરજી જીવાજી વાછા
શાપુરજી બરજોરજી ભરૂચા
શાવકશાહ રતનજી બમનજી દુબાસ
સોરાબજી એદલજી વારડન
સોરાબજી કાવશજી હોરમજી, ડાકટર
સોરાબ ખરશેદજી નરીમાન, ડાકટર
સોરાબજી દાદાભાઈ દુબાશ
સોરાબજી ફરામજી બીલીમોરીઆ
સોરાબજી બમનજી માસ્તર
*સોરાબજી લીમજી પાંડે
હોરમસજી અરદેસર વાહડયા
હોરમસજી એદલજી આલબલેસ
હોરમસજી દાદાભાઈ વકીલ
હોરમસજી દોરાબજી પદમજી
હોરમસજી બમનજી જીજીભાઈ
હોરમજી મનચેરજી કામા
હોરમસજી માણેકજી માસીના, ડાકટર
હોરમસજી લીમજીભાઈ બાટલીવાલા
હોરમસજી સોરાબજી (કમુના)

* આવી નીશાનીવાલા ગયે વરસે નવાં ઠરેલા સમજવા.

મુંબઇની યુનીવરસીટીના જરથોસ્તી "ફેલો"

નામદાર સરકારે સને ૧૯૦૪ ના વરસથી નવા યુનીવરસીટી એકટ મુજબ બધી ન્યાતનાં ૮૦) એંસી ફેલો પોતાની તરફથી નેમેલા, તેમાંનાં પારસી ફેલોના નામ :—

કાવશજી જમશેદજી સંજાણા
કાવશજી દાદાભાઈ નાયગામવાલા
*જમશેદજી અરદેશર દલાલ
જીવણજી જમશેદજી મોદી, સ. એ.
દેમુલજી ભીખાજી નરીમાન, ડાકટર
દીનશાહ ફરદુનજી મુલ્લાં
નશરવાનજી ફકીરજી સરવેયર, ડાકટર
નાનાભાઈ અરદેશર મુશ
ઓ૦ સર પીરોજશાહ મેરવાનજી મેહેતા, કે. સી. આઈ. ઇ.
ફરદુનજી કુવરજી તારાપોરવાલા
ફરદુનજી મનચેરજી દસ્તુર
ખા૦ બા૦ મનચેરજી કાવશજી મેરજબાન, સી. આઈ. ઈ.
રૂશતમજી ધનજીભાઈ શેઠના
સોરાબ ખરશેદજી નરીમાન, ડાકટર

ઉપલા શાથનાં બધી ન્યાતવાલા ૮૦) ફેલોને તથા ગ્રેજ્યુએટો મલીને ચુંટી કાઢેલા બીજા ૨૦) વીસ ફેલોમાંનાં પારસી ફેલો :—

પરોફેશર આદરજી મેરનોશજી મશાની
કાવશજી એદલજી દાદાચાનજી
*નાનાભાઈ નશરવાનજી સાહેર
ફરામજી રૂશતમજી વીકાજી—બેરીસ્ટર
ભીખાજી એદલજી ધાસવાલા, ડાકટર
પરોફેશર મનચેરજી કાવશજી કાંગા
રૂશતમજી ખ૦ ર૦ કામા

* આવી નીશાનીવાલા ગયે વરસે નવાં ઠરેલા સમજવા.

જરથોસ્તી શેરીફો.

શેઠ કાવશજી હોરમજી ડાકટર, ૧૮૭૪.
શેઠ ખરશેદજી ફરદુનજી પારખ, ૧૮૭૭ (મ.)
સર જમશેદજી જીજી૦બારોનેટ(ચોથા),૧૯૦૦(મ.)
શેઠ ડોસાભાઇ ફરામજી કરાકા, ૧૮૭૨ (મ.)
સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ, ૧૮૮૭ (મ.)
શેઠ બમનજી હોરમજી વાહડીઆ, ૧૮૫૯ (મ.)
ખા. બા. મનચેરજી કાવશજી મરઝબાન, ૧૯૦૬.
શેઠ માણેકજી ખરશેદજી, ૧૮૫૬ તથા ૧૮૬૩(મ)
શેઠ શોરાબજી શાપુરજી બંગાલી, ૧૮૮૧ (મ.)

શેઠ માણેકજી રૂશતમજી બનાજી—કલકતાના શેરીફ—૧૮૭૩ (મ.)
શેઠ રૂશતમજી ધનજીભાઈ મેહેતા—કલકતાના શેરીફ—૧૮૯૩.
શેઠ હીરજીભાઇ માણેકજી રૂશતમજી બનાજી—કલકતાના શેરીફ—૧૯૦૨. (મ.)
શેઠ કાવશજી એદલજી પાંડે—મદરાસના શેરીફ—૧૮૭૪.

જરથોસ્તી કાઉનસીલરો

યાને નામદાર ગવરનરની મુંબઇની ધારા બાંધનારી સભાના કાઉનસીલરો.

ઓનરેબલ સર પીરોજશાહ મેરવાનજી મેહેતા સી. આઇ. ઇ. (મુંબઇની મ્યુ૦ કોરપોરેશન તરફના પ્રતીનીધી); ૧૮૮૩ થી-૧૯૦૮

ખા૦ બા૦ નવરોજી પેસતનજી વકીલ, સી. આઇ. ઈ.—૧૯૦૮

આગલ થઇ ગયલા જરથોસ્તી કાઉનસીલરો.

ઓનરેબલ સર જમશેદજી જીજીભાઈ (બીજા) બેરોનેટ, સી. એસ. આઇ. ૧૮૭૦, બીજીવાર ૧૮૭૨. (મ.)

" સર જમશેદજી જીજીભાઈ (તરીજા) બેરોનેટ, સી. એસ. આઇ. ૧૮૭૯, બીજીવાર ૧૮૮૧, તરીજીવાર ૧૮૮૩. (મ.)

" શેઠ ડોશાભાઇ ફરામજી, સી. એસ. આઇ. ૧૮૭૦. (મ.)

" શેઠ દાદાભાઈ નવરોજી પરોફેસર, ૧૮૮૫.

" ખા૦ બા૦ હેરાબજી પદમજી પેસતનજી ૧૮૯૩-૯૮. (મ.)

" ખા૦ બા૦ દારાબશાહ રતનજી ચીનગર-૧૯૦૪.

" ખાનબાહાદુર નવરોજી હેરાબજી ખંડાલેવાલા-૧૯૦૩-૧૯૦૬.

ઓનરેબલ શેઠ નવરોજી નશરવાંનજી વાહડયા, સી. આઇ. ઈ., ૧૮૯૩-૧૮૯૯. (મ.)

" સરદાર નવરોજી પદમજી—૧૯૦૬

" ખાનબાહાદુર પદમજી પેશતનજી, ૧૮૮૪. (મ.)

" સર પીરોજશાહ મેરવાનજી મેહેતા, સી. આઇ. ઈ. ૧૮૮૭.

" શેઠ ફરામજી નશરવાનજી પટેલ, ૧૮૬૬ (મ.)

" શેઠ બમનજી દીનશાહ પીટીટ, ૧૯૦૦.

" શેઠ બેરામજી જીજીભાઈ સી. એસ. આઇ. પેહેલીવાર—૧૮૮૪, બીજીવાર ૧૮૮૬ (મ.)

" શેઠ રૂશતમજી જમશેદજી જીજીભાઈ ૧૮૬૨—૧૮૬૬. (મ.)

" શેઠ સોરાબજી શાપુરજી બંગાલી સી. આઇ. ઈ. ૧૮૭૮. (મ.)

કલકતાની નામદાર વાઈસરાયની કાઉનસીલના જરથોસ્તી મેમબરો.

આનરેબલ સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ બેરોનેટ—૧૮૮૭ (મ.)

ઓનરેબલ સર પીરોજશાહ મેરવાનજી મેહેતા સી. આઇ. ઈ.—૧૮૯૪, બીજીવાર—૧૮૯૮ થી ૧૯૦૦.

મુંબઇની મ્યુનીસીપાલ કારપોરેશનના જરથોસ્તી મેમબરો.

ડા૦ કાવશજી એદલજી દાદાચાનજી—ગીરગામ વાડ (કર. ભર.)

કાવશજી જાહાંગીર રેડીમણી—(સુ. અ.)

જમશેદજી અરદેશર વાહડીયા (સરકાર તરફથી)

સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ (પાંચમા) (સુ. અ.)

ડા૦ જાંહાંગીર જમશેદજી ખ. લીલાંઉવાલા-ભુલેશ્વર (કર. ભર.)

જાંહાંગીર બમનજી પીટીટ—ગીરગામ (કર. ભર.)

ડા૦ ટેમુલજી ભીખાજી નરીમાન—(યુનીવરસીટી)

ખા૦ બા૦ દારાશા રતનજી ચીનગર (સરકાર તરફથી)

દીનશાહ એદલજી વાછા—કોટ (કર. ભર.)

સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ બારોનેટ (સુ. અ.)

નવરોજી જહાંગીર ગામડયા—કોટ (કર. ભર.)

ડાકટર નાદરશા હોરમજી સુખીઆ—કોટ (કર. ભર.)

પીરોશાહ બમનજી પીટીટ—કોટ (કર. ભર.)

સર પીરોજશાહ મેરવાનજી મેહેતા (સુ. અ.)

ફીરોજ ખરશેદજી શેઠના (સુ. અ.)

ડા૦ શાવકશા શોરાબજી બાટલીવાલા—પરેલ (કર. ભર.)

શાપુરજી સોરાબજી મીસતરી—કોટ (કર. ભર.)

સોરાબજી ખરશેદજી ઘોડી-ભાયખલા-(કર. ભર.)

(કર. ભર.)= કર ભરનારાઓ તરફથી ચુંટી કાઢાયલા; (સુ. અ.)= સુલેહના અમલદારો તરફથી; (યુનીવરસીટી)= યુનીવરસીટી તરફથી; (સરકાર)= નામદાર સરકારે નેમેલા.

સ્ટેનડીંગ કમીટીના જરથોસ્તી મેમબરો.

ડા૦ કાવશજી એદલજી દાદાચાનજી.

જમશેદજી અરદેશર વાહડીયા.

મ્યુનીસીપાલીટીના સેક્રેટરી—મી૦ રૂશતમ પેસતનજી મસાની.

મુંબઈની પૉરટ ટ્રસ્તના જરથોસ્તી મેમબરો.

નવરોજી જાહાંગીર ગામડીયા (સરકાર તરફથી.)

મુંબઇની સીટી ઇમપ્રુવમેન્ટ ટ્રસ્ટ બોરડના જરથોસ્તી મેમબરો.

દીનશાહ એદલજી વાછા.—નવરોજી જાહાંગીર ગામડીયા.

જાહાંગીર ડોશાભાઇ કરાકા—સ્પેસીયલ કલેકટર.

રૂશતમજી મેરવાનજી પટેલ—ટ્રીબયુનલ આફ અપીલ કોરટના પ્રમુખ.

હાઈ કોરટના જરથોસ્તી વકીલો.

અરદેશર બેજનજી, ૧૮૭૩
અરદેશર ફરામજી બાટલીબોઈ, ૧૮૯૧
અરદેશર શાવકશાહ દાવર, ૧૮૯૭
અરદેશર દાદાભાઈ ગાંધી, ૧૮૫૮
અરદેશર દાદાભાઈ કરાકા, ૧૯૦૩
આદરજી દીનશાહ મેહતા, ૧૮૯૭
કાવશાહ ખુરશેદજી સોનાવાલા, ૧૮૯૯
કાવસજી બેજનજી શેઠના, ૧૮૮૧
કેરશાસપજી રૂસતમજી દાદાચાનજી, ૧૮૭૧
ખરશેદજી કાવસજી સંતોક, ૧૮૯૩
ખરશેદજી કાવસજી ખરાશ, ૧૮૯૬
ખરશેદજી જીવણજી મીસતરી, ૧૯૦૦
ખરશેદજી મનચેરજી મોવડાંવાલા, ૧૮૯૪
જમશેદજી દોરાબજી ખંડાલેવાલા.
જમશેદજી બેરામજી કાંગા, ૧૮૮૩
જમશેદજી ડોસાભાઈ વાછા, ૧૮૯૮
જીજીભાઈ જાંહાગીર ટ્રેઝરીવાળા, ૧૮૯૮
જાંહાગીર એદલજી મોદી, ૧૮૭૯
જાંહાગીરજી દીનશાહ મેહેતા, ૧૮૯૭
ટેહમુરસપ નવરોજી સંજાણા, ૧૮૮૬
ડોસાભાઇ ખરશેદજી ગાંધી, ૧૮૯૨
દીનશાહ બરજોરજી દુબાશ, ૧૮૫૬
દોરાબજી નવરોજી ખંડાલાવાલા, ૧૯૦૩
ધનજીશાહ કુંવરજી પટેલ, ૧૮૯૧
ધનજીભાઇ જાંગીરજી સુરતી, ૧૮૯૬
ધનજીશાહ ડોસાભાઇ કુપર, ૧૮૯૯
નવરોજી દોરાબજી ખંડાલેવાલા, ૧૮૭૪
નવરોજી પાલનજી પાવરી, ૧૮૯૩
નવરોજી બેરામજી કાકા, ૧૮૮૩
નવરોજી બીખાજી પારડીવાલા, ૧૯૦૦
નશરવાનજી નવરોજી, ૧૮૬૯
નાદરશાહ શાપુરજી તારાપોરવાલા, ૧૮૯૯
પેશતનજી કુવરજી મોતીવાલા, ૧૮૯૯
પેશતનજી કેકોબાદ ગાંધી, ૧૮૯૭
ફરામજી અરદેશર રાના, ૧૮૫૫
ફરામજી કેખશરૂ પાટક, ૧૮૭૪
ફરામરોજ બમનજી લીમજી, ૧૮૯૫
ફીરોજશાહ એદલજી સંજાણા, ૧૮૯૨
ફીરોજશાહ જાંહાંગીરશા તાલેયારખાન, ૧૮૫૩
બમનજી ફીરોઝશાહ, ૧૮૭૫
બમનજી દીનશાહજી મેહેતા, ૧૮૯૫
બમનજી રૂશતમજી બાઇશ, ૧૮૯૬
બરજોરજી ફરામજી દસ્તુર, ૧૮૯૮
બરજોરજી નશરવાનજી વકીલ, ૧૮૮૩
બેજનજી માણેકજી જંખુસરવાલા, ૧૮૮૮
બેરામજી જમશેદજી કરાઈ, ૧૮૯૯
બેરામજી હીરજીભાઈ વારડીન, ૧૮૮૯
બેરામજી રતનજી લેનટીન, ૧૮૯૮
બીખાજી દાદાભાઈ મુલાં, ૧૮૯૭
મનચેરજી ખરશેદજી વેશાવેવાળા, ૧૮૯૭
મનચેરજી ખરશેદજી વાહડયા, ૧૮૯૮
માણેકશાહ ધનજીશાહ મુનસફ, ૧૮૯૫
માણેકજી દોરાબજી કાંગા, ૧૮૮૫
માણેકજી નશરવાનજી નાણાંવટી, ૧૮૭૧
મેરબાન ફરેદુન આલમશાહ, ૧૮૯૬
મેરવાનજી પેસતનજી દારૂખાનાવાલા, ૧૮૮૭
મેરવાનજી ફરદુનજી મુલાં, ૧૯૦૩
મેરવાનજી માણેકજી કારભારી, ૧૯૦૩
રતનશાહ એરચશાહ કોહીઆર, ૧૮૭૫
રતનશાહ કેરશાસપજી દાદાચાનજી, ૧૮૫૩
રૂશતમજી કુંવરજી નાઝીર, ૧૮૯૮
રૂશતમજી ધનજીભાઈ રતનાગર, ૧૮૯૫
રૂશતમજી મનચેરજી કામા, ૧૮૮૩
રૂશતમજી બમનશાહ, ૧૮૮૩
રૂશતમજી મેરવાનજી પટેલ, ૧૮૭૩
રૂશતમજી માણેકજી મેહેરવઈદ, ૧૮૫૨
રૂશતમજી બરજોરજી પેમાસ્તર, ૧૮૫૪
શાપુરજી બરજોરજી ડાકટર, ૧૮૯૦
શાવકશાહ માણેકજી તલાતી, ૧૮૯૯
શાવકશાહ સોરાબજી પંથકી, ૧૮૯૯
સોરાબજી ફરાંમજી બીલીમોરીયા, ૧૮૮૭
સોરાબજી નશરવાનજી કોયાજી, ૧૮૯૨
સોરાબજી બમનશાહ કાપડીઆ, ૧૮૯૦
સોરાબજી બેજનજી, ૧૮૭૮
સોરાબજી બરજોરજી દાદીબરજોર, ૧૯૦૧
હીરજીભાઈ કાવશજી દલાલ, ૧૮૯૧
હોરમજદીયાર કુંવરજી કોયાજી, ૧૮૯૧
હોરમજી દાદાભાઈ, ૧૮૬૪
હોશંગજી બરજોરજી વાણીયા, ૧૮૮[illegible]

જરથોસ્તી સોલીસીટરો.

અરદેશર ફ્રામજી, ૧૮૭૪*
અરદેશર ફ્રામજી ઉનવાલા, ૧૮૮૯
અરદેશર મેરવાનજી માડન, ૧૮૫૫
કાવશજી જમશેદજી બીલીમોરીયા, ૧૫૦૩*
કેખુશરો ફ્રરદુનજી શીરવઈ, ૧૮૯૬
કેખુશરો બી. મેહેતા, ૧૮૯૭*
કેખુશરો હોરમજી વકીલ, ૧૮૯૫
ખરશેદજી ધનજીભાઈ શરાફ, ૧૮૯૨*
જમશેદજી કાવસજી પટેલ, ૧૮૮૯*
જામાસ્પ ફીરોઝ હોશંગ દસ્તુર જામાસ્પ આશાના, ૧૯૦૨
જેહાંગીર કેરસાસજી ૩૦ દાદાચાનજી, ૧૯૦૦
જેહાંગીર જમશેદજી વીમાદલાલ, ૧૮૯૮
જેહાંગીર દોરાબજી નીમચવાલા, ૧૮૯૧*
જેહાંગીર પીરોજશાહ મેહેતા, ૧૯૦૫
જેહાંગીર બમનજી બહમન-બેહરામ, ૧૮૯૬
જેહાંગીર રૂસ્તમજી મેરવાનજી પટેલ, ૧૯૦૦
જે૦ હોરમસજી, ૧૮૯૯*
જીજીભાઈ ડોશાભાઈ ખંબાતા-૧૯૦૬
જીવાજી દીનશાહજી ગાંધી, ૧૮૮૪
ડોશાભાઇ ફ્રાંમજી વાહડીઆ, ૧૮૮૪*
દારાશાહ બેજનજી મેહતા, ૧૮૯૨
દીનશાહ ખરશેદજી દાજી, ૧૮૫૮
દીનશાહ જીજીભાઈ ઇરાની, ૧૯૦૬
દીનશાહ જીજીભાઈ ડાક્ટર, ૧૮૮૬*
દીનશાહ દોરાબજી રેમર, ૧૮૯૯*
દીનશાહ ફ્રરદુનજી મુલ્લાં, ૧૮૯૫
ધનજીશાહ પાલનજી મીસ્ત્રી, ૧૮૯૫*
નશરવાનજી ફીરોજશાહ દુબાશ,
નશરવાનજી મનચેરજી હોરમજી કામા, ૧૮૯૭
નાદરશા બમનજી વકીલ, ૧૯૦૨ (લંડનમાં)
નાનાભાઈ હોરમશજી મુસ, ૧૮૯૧*
પેશતનજી કાવશજી, ૧૮૭૫*
પેશતનજી માણેકજી કાંગા, ૧૮૯૦*
પેસતનજી સોરાબજી બાટલીવાલા (લંડનનાં) ૧૯૦૭
પીરોજશાહ નશરવાનજી બીલીમોરીયા, ૧૯૦૦
ફ્રરદુનજી કેરસાસ્પજી દાદાચાનજી, ૧૯૦૫
ફ્રરદુનજી પાલનજી પાવરી, ૧૮૯૨*
ફ્રરદુનજી માણેકજી કાંગા, ૧૮૮૯*
ફ્રામજી અરદેશર વકીલ, ૧૮૯૬
ફ્રામજી માણેકજી વાચ્છા, ૧૯૦૩
ફ્રામજી રૂસતમજી વાહડીઆ, ૧૮૭૪
ફ્રામજી શાપુરજી મેહેતા, ૧૯૦૨
ફ્રામરોજ એદલજી દીનશાહ, ૧૮૯૬
ફ્રામરોજ હોરમજી એન. વકીલ, ૧૯૦૬
ફીરોજશાહ નશરવાનજી પ્લીડર, ૧૮૯૧*
બરજોરજી ડોશાભાઇ ડાક્ટર, ૧૯૦૬
બાપુજી દાદાભાઈ લામ, ૧૯૦૮
મનચેરશા બમનજી ચોઠયા, ૧૯૦૨
મનચેરશા રૂશતમજી વકીલ, ૧૯૦૧
માણેકજી એન૦ પોંચખાનાવાલા, ૧૮૫૫
માણેકજી રૂશતમજી બીલીમોરીયા, ૧૯૦૨
માણેકજી સોરાબજી કેપટન, ૧૮૯૬
મીનોચેહર અરદેશર વકીલ, ૧૮૯૭
મેરવાનજી કેખશરો આલપાઇવાલા, ૧૮૮૫*
રૂશતમજી ખરશેદજી કામાજી, ૧૮૮૪*
રૂશતમજી નવરોજી મોટાભાઈ.
રૂશતમજી પીરોજશાહ મેહેતા, ૧૮૯૭
રૂશતમજી ફ્રરદુનજી મુલ્લાં, ૧૮૯૫
રૂશતમ ફીરોઝશાહ મોદી, ૧૯૦૮
રૂસ્તમ ફીરોજશાહ ભરૂચા, ૧૮૯૬*
રૂશતમજી સોરાબજી કેપટન, ૧૯૦૮
શાવકશા બેરામજી નરીમાન, ૧૯૦૨
સોરાબજી દાદાભાઈ બાસતાવાલા, ૧૮૯૫
સોરાબજી ફ્રામજી મુલ્લાં ૧૯૦૩
સોરાબજી માણેકજી કાંગા, ૧૮૮૫*
હીરજી કાવશજી કોલાહ, ૧૮૯૧*
હોરમજી નશરવાનજી વકીલ, ૧૮૮૦
હોરમજી બેજનજી બામજી, ૧૯૦૮

* આવી નીશાનીવાલા સોલીસીટરોએ ઉપલી હાઈ કોરટોના વકીલોની પણ સનદ મેલવેલી છે.

જરથોસ્તી બારીસ્ટરો.

અરદેશર કાવશજી શેઠના, ૧૮૮૫ (અમદાવાદ)
અરદેશર કેખશરૂ કામા, ૧૮૯૭
અરદેશર બેરામજી કાપડીઆ, ૧૮૭૨ [પુર
અરદેશર ધનજીભાઈ કા૦ પટેલ, ૧૮૯૩(ફીરોજ-
એદલજી જમશેદજી ખોરી, ૧૮૮૩ (લંડન)
કાવશજી જમશેદજી પેટીગરા, ૧૯૦૦
કેકોબાદ એદલજી જમશેદજી સંજાના, ૧૯૦૭
કેકોબાદ ભીખાજી દસ્તુર, ૧૯૦૩
કેખશરો આદરજી ઘાસવાલા, ૧૮૯૫
કેખશરૂ એદલજી ધામત, ૧૮૯૧
કેખશરૂ ખરશેદજી દલાલ, ૧૯૦૫
કેખશરો સોરાબજી, ૧૮૯૬
ખરશેદજી માણેકજી ખરશેદજી શરાફ, ૧૮૬૯
જમશેદજી ખરશેદજી તારાચંદ, ૧૯૦૨
જમશેદજી જીવનજી ગજદર, ૧૮૭૧ (ભાવનગર)
જમશેદજી ફ્રામજી બનાજી, ૧૯૦૬
જમશેદજી બેરામજી ભીખાજી કાંગા, ૧૯૦૩
જીજીભાઈ એદલજી મોદી, ૧૮૭૫ (મુંબઈની સ્માલકાઝ કોરટના જડજ)
જેહાંગીર કાવશજી બીલીમોરીયા, ૧૯૦૩
જેહાંગીરજી ખરશેદજી કામા, ૧૮૮૯ (નાગપુર)
જેહાંગીર ડોશાભાઈ ફ્રામજી કરાકા.
જેહાંગીર દીનશાહ દાવર, ૧૯૦૦
જેહાંગીરજી પીરોજશાહ દુબાશ, ૧૮૯૧
જેહાંગીર પેસતનજી, ૧૮૯૬
જેહાંગીર રૂશતમજી વખારીયા, ૧૮૯૬
જેહાંગીર હોરમજી જાહાંગીર ભાભા.
જાહાંગીર હોરમસજી નશરવાનજી વકીલ,૧૯૦૫
ટેમુરસ દાદાભાઇ જાલ, ૧૯૦૪
ડોસાભાઇ મેરવાનજી કરાકા, ૧૮૮૯
દાદાભાઈ મનચેરજી કોહલા, ૧૮૯૨
દારાશાહ શાપુરજી શેઠના, ૧૯૦૦
દાદી હોરમજી દાદાભાઇ જડજ, ૧૮૯૩
દીનશાહ ધનજીભાઈ દાવર, ૧૮૮૦
દોરાબજી નવરોજી ખંડાલેવાલા, ૧૯૦૬
દોરાબજી નસરવાનજી બાહાદુરજી, ૧૮૯૫
ધનજીશાહ અરદેશર અંકલેશરીઆ, ૧૯૦૬
ધનજીશાહ દોરાબજી, ૧૮૯૬

એન. સી. મેહેતા, ૧૯૦૪
નશરવાનજી નવરોજી અંકલેશરીઆ, ૧૯૦૬
નવરોજી દાદાભાઈ આલબ્લેસ, ૧૮૮૮ (યુરોપ)
નવરોજી પેસતનજી કામા, ૧૮૭૬
નવરોજી મેરવાનજી તારાચંદ, ૧૯૦૫
નવરોજી રૂસતમજી મોટાભાઈ, ૧૮૭૮ (યુરોપ)
નવરોઝ હોરમસજી નવરોજી મોદી, ૧૮૯૯
નસરવાનજી જમશેદજી દાદી, ૧૮૯૨
નસરવાનજી બેહેરામજી ગજદર, ૧૯૦૨
નસરવાનજી રૂશતમજી ધનજીભાઇ મેહેતા, ૧૯૦૫
નાનાભાઈ નસરવાનજી સાહેર, ૧૮૯૫
નાનાભાઇ મેરવાનજી કાવસજી કપતાન, ૧૮૯૪
ઓ૦ સર પીરોજશાહ મેરવાનજી મેહેતા, ૧૮૬૮
પદમ પેસતનજી જીનવાલા, ૧૮૯૯
પેસતનજી એચ. જે. રૂસ્તમજી, ૧૮૯૬
પેસતનજી જામાસ્પજી પાદશાહ, ૧૮૯૧ (કુરાંચી)
પી. દાદાભાઇ, ૧૯૦૪
પેસોતન ધનજીશાહ પટેલ, ૧૯૦૭
પેસતનજી સોરાબજી કોટવાલ, ૧૮૮૯ (નાગપુર)
પીરોજશાહ બેરામજી મલબારી, ૧૮૯૯
ફરદુનજી પેસતનજી જાં. તાલેયારખાન, ૧૮૯૪
ફરદુનજી બરજોરજી મોતીવાલા, ૧૯૦૬
ફરદુનજી સોરાબજી જાં. તાલેયારખાન, ૧૮૯૪
ફ્રામજી રૂસતમજી વીકાજી, ૧૮૭૩
ફ્રામજી પેસતનજી ડાકટર, ૧૮૯૧ (ઝનજીબાર)
ફ્રામરોજ મનચેરજી દાદીના, ૧૮૯૪
ફ્રામરોજ રતનજી બમનજી, ૧૯૦૩
ફ્રામરોજ એમ. શેઠના, ૧૮૯૩
ફીરોઝ કેરશાસ્પજી રૂસતમજી, ૧૮૯૫
ફીરોઝ કેરસાસ્પ, ૧૯૦૬
ફીરોજશાહ રતનજી મીણવાલા, ૧૮૯૫
બમનજી કાવશજી કેપટન, ૧૮૯૧
બમનજી જમશેદજી વાહાડયા, ૧૯૦૬
બમનજી રતનજી બમનજી દુબાશ, ૧૮૯૪
બરજોરજી જમશેદજી અરદેશર દલાલ, ૧૮૯૪
બાપુજી દોરાબજી વાછા, ૧૯૦૫
બેરામજી રૂસતમજી મેહેતા, ૧૮૯૯
મનચેરજી દાદાભાઇ દાદીશેઠ, ૧૮૮૩
મનચેરજી ખરશેદજી લાલકાકા, ૧૮૯૨

સર મનચેરજી મે. ભાવનગરી, ૧૮૮૫ (યુરોપ)
મરઝબાન મનચેરજી મરઝબાન, ૧૮૯૪
માણેકજી એ. દા. રેજીસ્ત્રાર, ૧૮૮૭ (નાગપોર)
માણેકજી પેસતનજી મોદી, ૧૮૯૨
માણેકજી પેસતનજી આશાવઈદ, ૧૮૯૫
માણેકજી રૂસતમજી મેહેતા, ૧૮૯૫
મેહેરવાનજી રૂશતમજી બાઇશ, ૧૮૯૯
રૂસતમજી ખરસેદજી તારાચંદ, ૧૯૦૦
રૂસતમજી જીવણજી જમશેદજી મોદી, ૧૯૦૮
રૂસતમજી ડોસાભાઈ ન. વાહડયા, ૧૮૯૯
રૂસતમજી ધનજીભાઈ શેઠના, ૧૮૮૪
રૂસતમજી નવરોજી બરજોરજી, ૧૮૯૯
રૂસતમજી ફરામજી બહાદુરજી, ૧૮૯૫
રૂસતમજી એ. સોનાવાલા, ૧૮૯૦ (પાલનપુર)
રૂસતમજી બેરામજી કોલાબેવાલા, ૧૮૮૮
રૂસતમજી મેરવાનજી પટેલ.
રૂસતમજી સોરાબજી દાંતરા, ૧૮૯૬
લવજી મેરવાનજી વાહડીઆ, ૧૮૮૭(અમદાવાદ)
લીમજી નવરોજી બનાજી, ૧૮૬૮ (પ્રોથોનોટરી હાઈ કોરટ, મુંબઇ)
વીકાજી ફરેદુનજી તારાપોરવાલા, ૧૯૦૬
શીયાવક્ષ આદરજી ગોગાવાલા, ૧૯૦૭
શીયાવક્ષ રૂશતમજી માસ્તર, ૧૮૯૧ (હૈદ્રાબાદ)
હોરમજી અરદેશર વાહડીઆ, ૧૮૭૦ (રાજકોટ)
હોરમજી લશકરી, ૧૮૯૨, (ઝનજીબાર)
હોરમઝદીઆર કુંવરજી કોહયાજી, ૧૯૦૮
હીરજીભાઇ હોરમજી હી૦ વાહડયા, ૧૮૯૯

જરથોસ્તીઓએ સ્થાપેલાં પુસ્તકખાનાં.

મુંબઈ—કોટમાં-સર દીનશાહ પીટીટ મેડીકલ યુનીયન લાઇબ્રેરી-૧૮૮૩.
„ સર દીનશાહ પીટીટ ફ્રેંચ કલબનું પુસ્તકખાનું-૧૮૮૭.
„ જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ (ફોરટ રીડીંગ રૂમ એંડ લાઇબ્રેરીવાલું) ઈનસ્ટીટયુટ.
„ મા૦ ખ૦ મેમોરીલ લાઇબ્રેરી-એલેકઝાંનદ્રા નેટીવ ગરલ્સ ઈંગલીશ ઈનસ્ટીટયુશનમાં.
ધોબીતલાવ-મરહુમ શેઠ માણેકજી લીમજીભાઇ હાતરીઆનું પુસ્તકખાનું અનજુમનનાં આતશ [બેહેરામમાં.
કોલાબા-જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ રીડીંગ રૂમ એંડ લાઇબ્રેરી-૧૮૮૬.
ખેતવાડી-ધનજીભાઈ ફરામજી રીડીંગ રૂમ એંડ લાઇબ્રેરી-૧૮૬૦.
ગીરગામ-જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ લાઇબ્રેરી-૧૮૬૩.
બાહારકોટ-જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ બાહારકોટ ઈમિપરૂવમેંટ લાઇબ્રેરી-૧૮૬૯.
„ સર દીનશાહ પીટીટ કાંદાંમોહલા તથા ભરચા મોહલા લાઇબ્રેરી-૧૮૭૦.
„ મુલાંફીરોજ કેતાબખાનું-દાદીશેઠના આતસબેહેરામમાં-૧૮૫૩.

દેશાવરે—અંકલેશ્વર-જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ અંકલેશ્વર લાઇબ્રેરી-૧૮૮૬.
અમદાવાદ-શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ ગુજરાત કાલેજ લાઇબ્રેરી-૧૮૯૦.
કલકત્તા-ધી ઓનરેબલ સર દીનશાજી મા૦ પીટીટ નાઈટ ઝોરાસ્ટ્રીઅન લાઇબ્રેરી-૧૮૮૯.
કાનાનોર-શેઠ હીરજીભાઈ મનચેરજી માલેગામવાલાને નામનું લાઇબ્રેરીનું મકાન-૧૮૯૫.
કોતાહી-કોલંબો નજદીક-શેઠ મનચેરજી ફરામજી ખાનનું લાઇબરેરીનું મકાન-૧૯૦૭.
નવસારી-પેહલા દસ્તુર મેહરજીરાણા કેતાબખાનું-૧૮૭૨.
„ એનું મકાન-બાઈ માણેકબાઈ માણેકજી દસ્તુર બીલડીંગ-૧૯૦૬.
પુણા-કાવસજી દીનશાહ લાઇબ્રેરી-પુણાની ધી ઓલબરત એડવરદ ઈનસ્ટીટયુટ સાથ સને ૧૯૦૧ માં જોડી નાંખવામાં આવી છે.
પુણા-ઉપલી લાઇબ્રેરી માટે કાવશજી દીનશાહ હોલ-૧૯૦૬.
બીલીમોરા-શેઠ જાહાંગીર બ૦ પીટીટ નેટીવ જનરલ લાઇબ્રેરી-૧૮૮૨.
મહાબલેશ્વર-ઓનરેબલ શેઠ બમનજી પીટીટ નેટીવ જનરલ લાઇબ્રેરી-૧૯૦૨.
વડોદરા-શેઠ નશરવાનજી મા૦ પીટીટ વડોદરા કેંપ રીડીંગ રૂમ એંડ લાઇબ્રેરી-૧૮૯૦.
સુરત-દસતુર ખોરશેદ લાઇબ્રેરી-રૂશતમપોરા-૧૮૬૮.
„ નાહનપુરા નેટીવ રીડીંગ રૂમ-૧૮૬૮.

જરથોસ્તીઓએ સ્થાપેલાં ધરમનાં દવાખાનાં.

મુંબઇ—કોટમાં શેઠ કાવશજી ધ૦ પાંઉવાલાનું—કોટનું ધરમનું લોકોના ઉધ્રાટનું દવાખાનું.

કોટમાં બાઈ દીનબાઇ પેસતનજી શાપુરજી ગઝદરનું અરધ ધરમનું દવાખાનું—૧૯૦૭.

કોટમાં પારસી સુવાવડખાનું—અંજુમનને ખરચે-૧૮૯૫.

ખેતવાડી—શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટનું ધરમનું દવાખાનું-૧૮૬૫.

ગ્રાંટરોડ—ગરીબ જરથોસ્તીઓનાં રેહેઠાણવાલી જગોપરનું શેઠ ધનજીભાઈ એદલજી આલબલેશને નામનું ધરમનું દવાખાનું-૧૮૯૯.

ચોપાટી—બાઈ જરબાઈ નવરોજી નશરવાનજી વાહડયાનું પ્લેગ હાસપીટાલનું મકાન-૧૯૦૬.

તારદેવ—બાઈ હીરાંબાઈ બેરામજી જીજીભાઈનું ધરમનું દવાખાનું-૧૮૯૧.

તારદેવ—બેડમસ વાઇલી હાસપીટાલમાં ખઇના દરદીઓ માટેનો ધી "નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ વારડ"—૧૯૦૮.

તુરંબે—એદલજી ફરામજી આલબલેશ "લેપરસ હોમ"-રગતપીતની હાસ્પીટાલ.

ધોબીતલાવ—મરહુમ શેઠ અરદેશર હોરમારજી વાહાડયાવાલી આંખની હાસપીટાલ—૧૯૦૭.

પરેલ—બાઈ સાકરબાઈ દીનશાજી માણેકજી પીટીટવાલી જાનવરોની હાસ્પીટાલ-૧૮૮૪.

પરેલ—સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ પેથોબેક્ટ્રીઓલોજીકલ લેબોરેટરી.

પરેલ—લવજી વાહડયા ડીસપેનસરી-૧૮૬૫.

મટુંગા—રગતપીતીઆઓ માટે જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ હોસ્પીટલ વારડ-૧૮૯૪.

માંડવી—સર દીનશાજી તથા શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટવાલું દવાખાનું.

મેદાનમાં—શેઠ પેસતનજી હો૦ કામાવાલી, ઓરત અને બચાંઓ માટેની "કામા હોસ્પીટાલ"

એજ ઠેકાણે—ધી બમનજી આલબ્લેશ ઓબસતેત્રીક હોસ્પીટાલ (સુવાવડખાનું.)—૧૮૯૦.

મેહેમ—મોટલાંબાઈ જાહાંગીરજી વાહડીયાનું દવાખાનું.

ભાંયખલા—ડા૦ હોરમજી માણેકજી માસીનાની ખાનગી હોસ્પીટાલ-૧૯૦૨.

ભાંયખલા—ડા૦ જે. એન. બહાદુરજીવાલી પુવર મેન્સ આઇ કલીનીક યાને આંખની હાસપીટાલ-[૧૯૦૮.

ભીંડીબજાર—જમશેદજી જીજીભાઈ હાસ્પીટાલ સને ૧૮૪૫ માં સ્થાપેલી.

એજ ઠેકાણે—સર કાવસજી જાહાંગીરવાલી આંખની હાસપીટાલ.

એજ ઠેકાણે—શેઠ રૂશતમજી જમશેદજી જીજીભાઈવાલી ફેફ્સાં દરદની હાસપીટાલ.

એજ ઠેકાણે—સુવાવડની મોટલાંબાઈ હાસપીટાલ—૧૮૯૨.

એજ ઠેકાણે—સર દી. મા. પીટીટની બચાંઓ અને ઓરતો માટેની હાસપીટાલ—૧૮૯૨.

એજ ઠેકાણે—ધી ફરામજી દીનશાહ પીટીટ લેબોરેટરી—૧૮૯૧.

એજ ઠેકાણે—બાઈ આવાંબાઈ ભાવનગરી નરસીસ હોમ—૧૮૯૧.

દેસાવરો—ઉડવાડા-જરથોસ્તીઓના ઉધ્રાતથી ચાલતું દવાખાનું.

અમદાવાદ-ખા૦ બા૦ નવરોજી પેસતનજી વકીલવાલી "આંખની હાસપીટાલ"

ઉમરગામ-નારગોલ-સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ બેરોનેટનું ધરમનું દવાખાનું

એડન-શેઠ કાવશજી દીનશાહજીની "બાઈ જરબાઈ ચેરીટેબલ ડીસપેનસરી"-૧૮૯૫.

એરાવ-શેઠ અરદેશર હોરમજી વાહડીઆજીનું દવાખાનું.

અંધેરી-મરહુમ શેઠ નશરવાનજી જાહાંગીરજી વાહડયાવાલું ધરમનું દવાખાનું-૧૮૯૯.

કરંજ—બાઈ મોટલાંબાઇ જાહાંગીર વાહડયાવાલું ધરમનું દવાખાનું-૧૯૦૦.

કરાંચી, કેમારી-"બાઈ બચુબાઈ એદલજી દીનશાજી હાસપીટાલ"

કરાંચી, કાંપ-શેઠ એદલજી દીનશા શરાફવાલી "એદલજી દીનશાહ ચેરીટેબલ ડીસપેનસરી"-[૧૮૮૨.

કરાંચી-ડફરીન હાસપીટાલ-શેઠ એદલજી દીનશાહે બંધાવેલી-૧૮૯૮.

કુરલા-શેઠ બમનજી હોરમજી વાહડીઆએ ય૦ સ૦ ૧૨૨૫ માં સ્થાપેલું દવાખાનું.

કુવેટા-ખા૦ બા૦ બરજોરજી દોરાબજી પટેલની ઓરતો માટેની હાસપીટાલ—૧૮૮૮.

ખંડાલા—ઓનરેબલ શેઠ નવરોજી નશરવાનજી વાડીઆ—સી. આઈ. ઈ.નું ધરમનું દવાખાનું—
ખેરગામ—શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટનું દવાખાનું. [૧૮૯૬.
ગનદેવી—સર કાવશજી જાંહાંગીર નાઈટ, સી. એસ. આઈ. વાલુ દવાખાનું.
ચીખલી—સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટનું દવાખાનું.
તારાપોર—સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટની "સાકરબાઈ ડીસપેનસરી."
થાણા જીલ્લાનાં વાડા ગામમાં "ધી જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ ડીસપેનસરી."
થાણા મધે—મરહુમ શેઠ ખરશેદજી રૂશતમજી વાડયાને નામનું દવાખાનું—૧૮૬૫.
નવસારી—સર જમશેદજી જીજીભાઈ (પેહેલા) બારોનેટની "વીકટોરયા ડીસપેનસરી."
નવસારી—શેઠો બમનજી અસપંડયારજી દસ્તુરની કુંપનીએ મરકીના દરદીઓને માટે સ્થાપેલું ધરમનું દવાખાનું—૧૯૦૦
નાશક—સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ જાનવરોની હાસપીટાલ—૧૮૯૫.
નીમચ—શેઠ કાવશજી જીવણજી કંટ્રાકટરનું દવાખાનું—૧૮૮૮.
પુણા—શુકરવાર પેંટમાં—ખાન બાહદુર પેસતનજી સોરાબજીનું દવાખાનું.
પુણા—મરહુમ બાઈ મેહેરબાઈ સોરાબજી પદમજીવાલો પુણાની સાસુન હાસપીટાલમાં સુવાવડનો વારડ—૧૯૦૨.
પુણા—સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ પુણા કેનટોનમેંટ ચેરીટેબલ ડીસપેનસરીનું મકાન—૧૮૯૪
બદનેરા—શેઠ જાંહાગીર હોરમજી મોદીનું દવાખાનું—૧૮૯૬.
ભરૂચ—શેઠ સોરાબજી જમશેદજી જીજીભાઈવાલી મોટી હાસપીટાલ—૧૮૭૨.
બીમરડી—બાઈ ગુલબાઈ દીનશાજી માણેકજી પીટીટ ડીસપેનસરી.
માથેરાન—શેઠ બેરામજી જીજીભાઈ હાસપીટાલ—૧૯૦૨.
મુરબાદ—જીલ્લા થાણા—સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ બેરોનેટનું ધરમનું દવાખાનું.
મઉ—શેઠ દોરાબજી પેસતનજી પુણેવાલાનું દવાખાનું,
મેહમદાબાદ—શેઠ બેરામજી જીજીભાઈવાલી "માણેકબાઈ ડીસપેનસરી."
રતનાગીરી—સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટવાલી રગતપીતની હાસપીટાલ—૧૮૭૫.
વડોદરા—ડાકટર રૂશતમજી નાણાવટી ડીસપેનસરી—૧૮૮૫.
વલસાડ—સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટનું દવાખાનું—૧૮૭૨.
વસાઈ—સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટનું દવાખાનું—૧૮૮૬.
વાડા—શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટનું વાડા ખાતેનું ધરમનું દવાખાનું.
વાંદરા—સર કાવશજી જહાંગીરજી રેડીમની નાઈટ, સી. એસ. આઈનું દવાખાનું.
„ બાઈ શીરીનબાઈ મનચેરજી કામાવાલું પારસી કોનવોલેસંટ હોમ.
સાદરા—શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટવાલો સાદરા હાસપીટાલનો ઓરતો માટેનો વારડ.
સાનટા ક્રુઝ—બાઈ આવાંબાઈ નાનાભાઈ જમુજીનું ડીસપેનસરીનું મકાન—૧૯૦૬.
સીકંદરાબાદ—પીરોજબાઈ ચેરીટેબલ ડીસપેનસરી—૧૮૯૨.
સીકંદરાબાદ—બાઈ મીઠીબાઈ શાપુરજી ચીનાઈ ચેરીટેબલ ડીસપેનસરી.
સીકંદરાબાદ—દશતુર એદલજી બમનજી ડે૦ કલેકટરની યાદગારીમાં શાવીલ હાસપીટાલમાંના બે વારડો—૧૯૦૪.
સુરત—વાંકી બોરડી—ડાકટર બેહેરામજી ચેરીટેબલ ડીસપેનસરી—૧૯૦૮.
„ શેઠ ખરસેદજી ફરદુનજી પારખની "પારખ ચેરીટેબલ ડીસપેનસરી."—૧૮૬૫.
„ સર કાવસજી જાંહાંગીર નાઈટ, સી. એસ. આઈ. વાલી મોટી હાસપીટાલ—૧૮૬૪.
„ એજ ઠેકાણે—બાઈ આલીબાઈ જાહાંગીર પટેલવાલી "ધી પટેલ ઓપરેશન થીએ-
હેદરાબાદ—સર કાવસજી જાંહાંગીર લુનાટીકસ એસાયલમ. [ટર"—૧૯૦૮.

જરથોસ્તીઓએ સ્થાપેલાં ધરમનાં કેલવણીખાતાં.

મુંબઈ—એલેકઝાંનદ્રા નેટીવ ગરલ્સ ઈંગલીશ ઇનસ્ટીટયુશન-મેદાન—૧૮૬૩.
સર કાવશજી જાંહાંગીર એલફીનસટન કોલેજ બીલડીંગ.
સર કાવશજી જાંહાંગીરની ખેતવાડીની છોકરીઓની નીશાળ.
સર કાવસજી જાંહાંગીર "બોંબે યુનીવરસીટી હોલ."
સર જમશેદજી જીજીભાઈ પારસી બેનીવોલંટ ઇનસ્ટીટયુશન—૧૮૪૯.
સર જમશેદજી જીજીભાઇ પેહેલા બારોનેટની યાદગારીને સારૂ ઉભી થયલી જંદ પેહલવી મદરેસા—ચંદનવાડી વાહડયાજીના આતશબેહેરાંમમાં—૧૮૬૩.
સર જમશેદજી જીજીભાઇ સ્કુલ ઓફ્ આર્ટસ એંડ ઇનિડસટ્રી-મેદાન.
શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ પારસી ઓરફ્નેજ-પરેલ-લાલબાગ-૧૮૮૮.
ધી જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ કસરતશાળા—ખેતવાડી—૧૮૭૪.
જરથોસ્તી છોકરીઓની નીશાળો-(બાઈ બીખાઇજી શેરાબજી બંગાલીવાલી બીલડીંગ) કોટ-એજ મંડલીની ચરનીવાડીની નીશાળ.—૧૮૮૫.
મરહુમ શેઠ જીજીભાઇ દાદાભાઇવાલી જંદ અવસ્તા મદરેસા-કોટ.
મરહુમ શેઠ જીજીભાઇ દાદાભાઇવાલી અંગરેજી તથા ગુજરાતી જંદ શાળાઓ.
શેઠો દાદી અને ફ્રામરોજ ગોળવાલા તરફથી બાંધવામાં આવેલું સ્વીમીંગ બાથનું મકાન.
સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ જીમનેસટીક ઇનસ્ટીટયુશન (કશરતશાળા)—મેદાન ૧૮૯૧.
સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટનું ધાતુ કામને લગતી કેલવણી આપવાનું ખાતું.
શેઠ નશરવાનજી મનચેરજી કામાજીવાલી સ્કુલ-૧૮૫૦.
શેઠ ફ્રામજી નશરવાનજીવાલી અંગરેજી તથા ગુજરાતી સ્કુલ—ખેતવાડી-૧૮૫૯.
ધી બેરામજી જીજીભાઈ ચેરીટેબલ ઇનસ્ટીટયુશન—ચરનીરોડના સ્ટેશન સામે—૧૮૯૧.
શેઠ મેરવાનજી માણેકજી શેઠનાની જરથોસ્તી છોકરીઓની નીશાળ—કાંદા મોહલ્લો-૧૮૭૧.
મુલ્લાંફીરોજ મદરેસા-કોટ દાદીશેઠના આતસ આદરાંનમાં—૧૮૫૪.
બાઇ રતનબાઇ ફ્રામજી પાંડેવાલી ગરીબ જરથોસ્તીઓના રેહેઠાણો તરફની સ્કુલ-ફોકલંડ રોડ
દેશાવરે—અંદેરીની નીશાળનું મકાન-શેઠ હોરાબજી હોશંગજી અને તેમના ચીરંજીવી.
અમદાવાદ-પારસી જીમખાનાનું મકાન—૧૯૦૬.
અમદાવાદ-બેરામજી જીજીભાઈ અમદાવાદ મેડીકલ સ્કુલ.
ઇંદોર-જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ ઓંગ્લોવરનાક્યુલર ... (ઇંદોર-જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ ઝોરાસ્ટ્રીયન એલીમેનટરી સ્કુલ-૧૮૯૪.)
ઉડવાડા-શેઠ જીજીભાઇ દાદાભાઇના ધરમખાતામાંથી સ્થાપેલી એંગલો વરનાક્યુલર સ્કુલ ૧૯૦૬
કચ્છ-ભુજ-ખા૦ બા૦ પેશતનજી સોરાબજી ભુજવાલા તરફથી બાંધવામાં આવેલું કોરોનેશન [સ્કુલનું મકાન-૧૯૦૩.
કરાંચી-શેઠ કાવશજી હોરમજી કાતરક સ્વીમીંગ બાથ-૧૯૦૫.
કરાંચી-બાઇ વીરબાઇજી એંગલો વરનાક્યુલર સ્કુલ.
ક્વેતા-ખા૦ બા૦ બરજોરજી દોરાબજી પટેલની શાનડીમેન ગરલસ સ્કુલ.
ક્વેતા-ખા૦ સા૦ અરદેશર ડોશાભાઇ મારકર પારસી સ્કુલ—૧૯૦૪.
કોલંબો-શેઠ મનચેરજી ફ્રામજી ખાનનો કોલંબો કોલટસ ક્રીકેટ કલબ માટે ધી ફ્રામજી બીખાજી ખાન પેવીલીયન—૧૯૦૪.
ગણદેવી-સર કાવશજી જહાંગીરજી રેડીમની ગણદેવી હાઇ સ્કુલ—૧૮૬૪.
થાણા-ધી બેરાંમજી જીજીભાઇ થાણા હાઇ સ્કુલ—૧૮૮૦.
દ૦ હેદરાબાદ-થીઓસોફીક સોસાઇટીનું મકાન—૧૯૦૬.
દેવલાલી-શેઠ એદલજી દોરાબજી તલાતીવાલી દેવલાલી જરથોસ્તી બોરડીંગ સ્કુલ-૧૯૦૭.

નવસારી–સર કાવસજી જહાંગીર નવસારી જરથોસ્તી મદરેસા—૧૮૫૬.
„ એનું મકાન–શેઠ બેરામજી નશરવાનજી શીરવાઈ બીલડીંગ—૧૮૯૭.
„ શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી તાતા ઈંડસ્ત્રીયલ સ્કુલ (હુનરશાળા)—૧૯૦૮.
„ એનું મકાન–શેઠ કેખશરૂ એદલજી બામજી ખુશરૂ બીલડીંગ—૧૯૦૮.
„ ધી દાદાભાઈ કાવશજી તાતા એંગલો વરનાક્યુલર સ્કુલ.
„ બાઈ નવાજબાઇ તાતાવાલી જરથોસ્તી છોકરીઓની નીશાળ—૧૮૮૩.
„ શેઠ નશરવાનજી રતનજી તાતાની જંદ પેહેલવી અને ફારસી મદરેસા.
„ ધી રૂસતમજી જમશેદજી જીજીભાઇ એંગલો વરનાકયુલર સ્કુલ.
નારગોલ–સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટની નારગોલની નીશાળ.
નીમચ–શેઠ કુવરજી કાવશજી કેનટોનમેન્ટ સ્કુલ—૧૯૦૮.
પુણા–સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ બેરોનેટનું પારસી જીમખાના.
પુણા–સર કાવશજી જહાંગીરવાલી પુણા સીવીલ એનજીનીઅરીંગ કોલેજ બીલડીંગ.
(જે હવડાં કોલેજ ઓફ સાયન્સને નામે ઓળખાય છે.)
પુણા–સર જમશેદજી જીજીભાઇ પુણા કોલેજ બીલડીંગ.
પુણા–સરદાર દસતુર ખા૦ બા૦ નોશરવાનની યાદગારીવાલી જરથોસ્તી છોકરીઓની [નીશાળ–૧૮૯૩.
પુણા—ધી બેરાંમજી જીજીભાઇ મેડીકલ સ્કુલ—૧૮૭૮.
ભરૂચ—શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટવાલી જરથોસ્તી છોકરીઓની નીશાળ—૧૮૬૫.
ભરૂચ—ખા૦ બા૦ રૂસતમજી સોરાબજી દલાલ હાઇ સ્કુલ—૧૮૮૬.
બીમડી—શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટનું બીમડી સ્કુલનું મકાન.
ભીવંડી— ધી બેરામજી જીજીભાઇ ભીવંડી સ્કુલ ૧૮૭૮.
મઉ—જરથોસ્તી છોકરીઓનું સ્કુલનું મકાન—બાઇ ભીખાઇજી નવરોજી માણેકજી ખોરીના [પુણને માટે.
મઉ—ખા૦ બા૦ એદલજી પેસતનજી ઝોરાસ્ટ્રીયન હાઇ સ્કુલ—૧૮૬૩.
મઉ—ખા૦ બા૦ એદલજી પેસતનજી એંગલો વરનાકયુલર સ્કુલ.
રૂશતમ પુરા—પંચમાહાલ જીલ્લા, હાલલ તાલુકા—ધી બ્રાઉન વરનેકયુલર સ્કુલ-ખા૦ સા૦ બમનજી અરદેશર દલાલે પોતાના માતાજી બાઇ ગુલબાઈના પુણ માટે–૧૯૦૭.
વડોદરા—ધી સોરાબજી જમશેદજી જીજીભાઇ વરનેકયુલર સ્કુલ.
સીકંદ્રાબાદ —બાઇ મીઠીબાઇ શાપુરજી એદલજી ચીનાઇ સ્કુલ–૧૮૯૫.
સુરત—ધી સોરાબજી જમશેદજી જીજીભાઇ હાઇ સ્કુલ.
„ ધી ફરદુનજી સોરાબજી પારખ ટેકનીકલ ઇનસ્ટીટયુટ.
„ એજ ઠેકાણે—શેઠ નવરોજી માણેકજી વાહડયા સી. આઇ. ઇ.નું બાઇ મોટલાબાઇ વરક શોપનું મકાન–૧૯૦૧.

જરથોસ્તીઓએ સ્થાપેલાં ધરમનાં ફંડો.

ઇરાનના ગરીબ જરથોસ્તીઓની હાલત સુધારનારૂં ફંડ.
ખેતવાડીના જરથોસ્તીઓનું ફંડ.
જરથોસ્તી ધરમ અને કીરીઆ ઉપર એતેકાદ વધરાવનારી મંડળિનું ફંડ.
નવસારીના મોબેદોનું ગહંબારનું ફંડ.
નવસારીની અનજુમનનું જનરલ ફંડ.
નવસારીની ભગર સાથની અંજુમનનું મુકતાદ બાજ તથા જશનનું ફંડ.
નવસારીનાં મલેસર ફલીઆનાં બેહદીનોએ સવાબના કામો સારૂ ઉભું કીધેલું ફંડ.
નવસારીના જરથોસ્તીઓને મદદ કરવાનું નોશેરવાન અદલ ફંડ.

પુણાની જરથોસ્તી અંજુમને જ૦ રવાંનોને અવલમંજલ પોહચાડવા માટે સ્થાપેલું ફંડ.

બાઇ દીનબાઇ તે શેઠ ન૦ મા૦ પીટીટનાં ધણીઆણીએ પોતાના મરહુમ બેટા જમશેદજીનાં પુણને માટે સ્થાપેલું ધંબારનું ફંડ.

બહારકોટ દરેમેહેરનું બાજ જશનનું ફંડ.

બહારકોટનું બચાવ ફંડ. [ધવાનું ધરમનું ખાતું

મરહુમબાઇ મેરબાઇ તે શેઠ ફ૦ મા૦ કોહલાની વી-

મરહુમ શેઠ ખરશેદજી નશરવાનજી કામાજીની યાદગારીનું જરથોસ્તી વીદયારથીઓને ઉતેજન આપવાનું ફંડ.

મરહુમ શેઠ જીજીબાઇ દાદાભાઇનું ધરમખાતું.

મુંબઇમા નાવારેસ ઇરાની જરથોસ્તીઓનું ફંડ.

મુંબઇનાં કદમી જરથોસ્તીઓનું ધંબારનું ફંડ.

રાહાનુમાએ માજદીઅશનાન સભાની મારફતે ઉભું થયલું જ૦ ધરમનો ફેલાવો કરવાનું ફંડ.

રાહાનુમાએ માજદીઅશનાન સભાનું ફંડ.

સર જ૦ જી૦નું સુરત તથા નવસારીનું ધરમનું ફંડ

શ્રી મુંબઇના જ૦ રવાંનોના મુકતાદના ફંડ.

શેઠો ખરશેદજી અને મ૦ બ૦ પંથકીએ પોતાના મરહુમ બાવા બ૦ મા૦ પંથકીના પુણને સારૂ ગરીબ જરથોસ્તીઓને આશરો આપવા ઉભું કીધેલું ફંડ.

શેઠ જેહાંગીર બ૦ પીટીટ હસતકનું પારસી જનરલ હોસપીટલ ફંડ.

શેઠ નશરવાનજી મ૦ કામાજીનું ધરમખાતું.

ધી નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ ચેરીતી ફંડ–જેમાં 'નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ ગરીબ દીવાના જરથોસ્તીઓને મદદ આપવાનું ફંડ, વગેરે છે.

પારસીઓનું સંકટ નીવારણ ફંડ

શેઠ પેશતનજી બમનજી વાહડીયાજીનું ધરમખાતું.

શેઠ બેરાંમજી હોરમજી કામાજીનું ધરમખાતું.

શેઠ મેરવાનજી ફ૦ પાંડેનું નબલી હાલતમાં આવેલાં પારસી કુટુંબને આશરો આપવાનું ફંડ.

શેઠ રૂશતમજી ધનજીશાહ કપટાનનું ધરમખાતું.

આનરેબલ શેઠ બે૦ જી૦ એ સ્થાપેલું "ત્રસ્ત" ગરીબ જરથોસ્તીઓનાં રહેઠાણોનું ફંડ.

ઇંગલંડ મધે જરથોસ્તીઓનું ધરમ ફંડ.

પારસી પસતાગીઆ અનજુમન સંકટ નીવારણ ફંડ.

મુંબઇ શેહેરમાં દર વરશ પારસીઓમાં કેટલા જનમ થાયછે તેનો કોઠો.

(મયુનીશીપલ ખાતામાં રખાતી નોંધ ઉપરથી)

વરશ.	છોકરા.	છોકરી	કુલે જનમ.	વરશ.	છોકરા	છોકરી	કુલે જનમ.	વરશ.	છોકરા	છોકરી.	કુલે જનમ
૧૮૬૫	૩૪૫	૨૫૨	૫૯૭*	૧૮૮૦	૭૬૮	૬૪૩	૧૪૧૧	૧૮૯૫	૭૦૪	૬૬૯	૧૩૭૩
૧૮૬૬	૨૭૫	૨૩૧	૫૦૬	૧૮૮૧	૬૫૪	૬૭૧	૧૩૨૫	૧૮૯૬	૬૩૭	૬૧૯	૧૨૫૬
૧૮૬૭	૪૩૫	૪૧૪	૮૪૯	૧૮૮૨	૭૪૫	૭૨૦	૧૪૬૫	૧૮૯૭	૫૧૫	૪૮૭	૧૦૦૨
૧૮૬૮	૨૭૧	૨૦૪	૪૭૫	૧૮૮૩	૭૦૧	૬૭૨	૧૩૭૩	૧૮૯૮	૫૪૭	૫૩૯	૧૦૮૬
૧૮૬૯	૧૮૭	૧૬૯	૩૫૬	૧૮૮૪	૬૪૭	૬૫૦	૧૨૯૭	૧૮૯૯	૫૦૮	૪૭૦	૯૭૮
૧૮૭૦	૨૦૭	૧૪૭	૩૫૪	૧૮૮૫	૬૯૯	૬૮૩	૧૩૮૨	૧૯૦૦	૫૦૯	૫૧૭	૧૦૨૬
૧૮૭૧	૨૬૨	૨૬૩	૫૨૫	૧૮૮૬	૭૦૬	૬૧૭	૧૩૨૩	૧૯૦૧	૫૯૨	૫૪૮	૧૧૪૦
૧૮૭૨	૬૫૯	૫૭૫	૧૨૩૪	૧૮૮૭	૬૭૦	૬૪૫	૧૩૧૫	૧૯૦૨	૫૫૬	૫૭૯	૧૧૩૫
૧૮૭૩	૬૪૦	૫૫૩	૧૧૯૩	૧૮૮૮	૭૩૩	૭૬૮	૧૫૦૧	૧૯૦૩	૫૬૬	૬૦૨	૧૧૬૮
૧૮૭૪	૫૬૮	૫૪૯	૧૧૧૭	૧૮૮૯	૬૭૫	૬૦૪	૧૨૭૯	૧૯૦૪	૬૭૪	૬૧૭	૧૨૯૧
૧૮૭૫	૫૯૯	૫૩૩	૧૧૩૨	૧૮૯૦	૭૨૯	૬૭૯	૧૪૦૮	૧૯૦૫	૭૦૫	૬૨૮	૧૩૩૩
૧૮૭૬	૬૧૮	૫૮૦	૧૧૯૮	૧૮૯૧	૬૬૭	૬૭૭	૧૩૪૪	૧૯૦૬	૬૧૮	૬૮૦	૧૨૯૮
૧૮૭૭	૬૩૦	૬૩૫	૧૨૬૫	૧૮૯૨	૬૬૨	૬૧૮	૧૨૮૦	૧૯૦૭	૬૯૮	૬૩૫	૧૩૩૩
૧૮૭૮	૬૦૧	૫૨૮	૧૧૨૯	૧૮૯૩	૭૨૦	૬૪૯	૧૩૬૯				
૧૮૭૯	૬૩૬	૫૪૦	૧૧૭૬	૧૮૯૪	૬૮૯	૬૩૭	૧૩૨૬				

* સને ૧૮૬૫ થી તે ૧૮૭૧ શુધીના જનમોની સંખેઆ ઘણી ઓછી છે, તેનું કારણ કે તે વરશોમાં જનમોની નોંધ બરાબર ચોકસ રીતે નોંધાયલી લાગતી નથી.

ચીનના જરથોસ્તી અનજુમનનાં ધરમનાં ફંડોની વીગત.

ટરસ્ટીઓ–શેઠ હોરમજી નવરોજી મોદી, (સરનશીન), શેઠ બમનજી લીમજીભાઈ બાટલીવાલા, શેઠ સોરાબજી ખરશેદજી ખાન તથા શેઠ મેરવાનજી પાલનજી તલાટી.

હોંગકોંગનાં જરથોસ્તી જસટીસ ઓફ ધી પીસ–શેઠ ફરાંમજી હોરમજજી અરજાંની અને શેઠ હોરમજી નવરોજી મોદી.

ઉપલા ત્રસટી સાહેબો હસતક સને ૧૯૦૭ ના શાલની ચીનની જરથોસતી અનજુમનનાં નીચલાં જુદાં જુદાં ધરમખાતાંનાં ફંડોની કુલે પુંજી ડા. ૧૦૦૮૪૨)૫૩ ની છે, તેમાંથી હોંગકાંગ, કનટાન અને વાંમપુની રવાનની જગાનો તેમજ અનજુમનનાં મકાંનોનો સરવે ચાલુ ખરચ કરવામાં આવે છે. કોઈ ગરીબ જરથોસતી નાચારી હાલતમાં આવ્યો હોએ તો તેને આસરો આપવામાં આવે છે. તેમજ કોઈ લાચાર જરથોસતીનું મરણ નીપજ્યું હોય તો તેનો સરવે ઘટતો ખરચ કરવામાં આવે છે. લાચાર ચીનાઓને આસરો આપવા માટે ઉભાં કીધેલાં ફંડમાંથી દર સાલ તેવા લાચાર ચીનાઓને મદદ આપવામાં આવે છે, અને ઘહમબારના ફંડમાંથી દર સાલ ઘહમબારનું જશન તથા ખાનું કરવામાં આવે છે.

૨૯૬૪૯)૫૪	હોંગકાંગ, કનટાન અને મકાઉનાં જરથોસતીઓનાં ધરમનાં ફંડ ખાતે.
૧૬૮૮૩)૩૦	લાચાર આંધલાં પાંગલાં ચીનાઓને આસરો આપવાનાં ફંડ ખાતે.
૧૨૨૦૩)૭૩	વીકટોરયા જુબીલી પારસી ચેરીટી ફંડ ખાતે.
૩૭૧૬)૫૮	હોંગકાંગની જરથોસતી અનજુમનનાં ધમબારનાં ફંડ ખાતે.
૫૦૦)	બેહેસતનશીન શેઠ રતનજી બેહેરાંમજી બીસનીનાં પુણને સારૂ કીધેલાં ધરમખાતે.
૬૯૦)	બેહેસતનશીન શેઠ નશરવાનજી નાનાભાઇ પટેલનાં પુણને સારૂ કીધેલાં ધરમખાતે.
૫૦૦)	બેહેસતનશીન શેઠ એદલજી ફરામજી કરાંણીનાં પુણને સારૂ કીધેલાં ધરમખાતે.
૫૦૦)	બેહેસતનશીન શેઠ નશરવાનજી બમનજી મોદીનાં પુણને સારૂ કીધેલાં ધરમખાતે.
૫૦૦)	બેહેસતનશીન શેઠ દાદાભાઈ કાવશજી તાતાનાં પુણને સારૂ કીધેલાં ધરમખાતે.
૧૦૦૦)	બેહેસતનશીન શેઠ ધનજીભાઈ રતનજી બીસનીની યાદગારી કાયમ રાખવા સારૂ હોંગકાંગ, કનટાનનાં જરથોસતીઓએ કીધેલાં ધરમખાતે.
૫૦૦)	બેહેસતનશીન શેઠ ખરશેદજી બમનજી શેઠનાનાં પુણને સારૂ કીધેલાં ધરમખાતે.
૫૦૦)	બેહેસતનશીન શેઠ એદલજી નવરોજી મેહેતાનાં પુણને સારૂ કીધેલાં ધરમખાતે.
૨૨૭૨)૭૩	મરહુમ સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટે પોતાનાં ધણીયાંણી લેડી શાકરબાઇ તે મરહુમ શેઠ ફરામજી ભીખાજી પાંડેનાં બેટીનાં પુણને સારૂ કીધેલાં ધરમખાતે.
૯૦૫)૦૯	બેહેસતનશીન શેઠ ફરામજી દીનશાજી પીટીટ શેહેનશાહબાનું વીકટોરીયાની જુબીલીનાં ટાંકણુસર યુરોપ, અમેરીકા તથા જાપાનની મુસાફરી કરી હોંગકાંગ સને ૧૮૮૭ના સાલમાં આવ્યા હતા તેની યાદગારી રાખવા સારૂ આપેલી નોટને ખાતે.
૧૭૧૯)૨૩	કનટાનના જરથોસતીઓના ઘહમબારના ફંડ ખાતે.
૫૦૦)	શેઠ અરદેશર હોરમજી ચીનાઇએ પોતાના મુરબી બાવાજી, માતાજી તથા ભાઇ કાવસજીનાં પુણને સારૂ કીધેલાં ધરમખાતે.
૯૦૯)૦૫	મરહુમ શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટનાં પુણને સારૂ તેવણુની પુંજીમાંથી એવણુના વીધવા બાઇ દીનબાઇ તે મરહુમ શેઠ મેરવાનજી જીજીભાઇ મુગાનાં બેટીએ આપેલા રૂ ૨૦૦૦) નાં બોમબે પોરટ ટરસટ બાંડને ખાતે.
૨૬૭૨)૭૩	મરહુમ સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટે પોતાની યાદગારી સારૂ કીધેલાં ધરમખાતે.
૫૦૦)	બેહેસતનશીન શેઠ નશરવાનજી દાદાભાઈ ઓલીયાએ કીધેલાં ધરમખાતે.
૫૦૦)	બેહેસતનશીન શેઠ મેહેરવાનજી બેહેરામજી પાલીસવાલાએ પોતાના મુરબીજી બાવાજી બેરાંમજી તથા માતાજી કુંવરબાઇનાં પુણને સારૂ કીધેલાં ધરમખાતે.
૫૦૦)	મરહુમ શેઠ એદલજી માણેકજી કાપડયાએ પોતાના બેહેસતનશીન દીકરા અરદેશરજીનાં પુણને સારૂ કીધેલાં ધરમખાતે.

૧૦૦૦) શેઠ બમનજી પાલનજી કરંજીયા જેવણુ તા૦ ૩ જી ડીસેમબર સને ૧૮૯૮ ને દીને મુંબઈ મધ્યે બેહેસતનશીન થયા તેવણુના પુણને માટે તેવણુની પુંજીમાંથી તથા તેવણુનાં બેશીઓએ ભરેલી રકમને ખાતે.

૫૦૦) મરહુમ શેઠ જમશેદજી જામાસપજી ઉનવાલા તે હાંગકાંગના રૂ તથા સુતરના દલાલે પોતાના મુરબી બાવાજી આ૦ જામાસપજી રૂસતમજી ઉનવાલાનાં પુણને સાર કીધેલાં ધરમખાતે.

૫૦૦) મરહુમ શેઠ જમશેદજી જામાસપજી ઉનવાલા તે હાંગકાંગના રૂ તથા સુતરના દલાલે પોતાના મુરબી માતાજી માણેકબાઇ તે આ૦ એદલજી દોરાબજી કોટવાલના બેટીનાં પુણને સાર કીધેલાં ધરમખાતે.

૩૨૦૬)૫૧ બેહેસતનશીન શેઠ દોરાબજી નવરોજજીએ પોતાની યાદગારી સાર કીધેલાં ધરમખાતે.

૧૦૦૦) શેઠ માણેકજી પેસતનજી તલાટીએ પોતાનાં મરહુમ વાહાલાં માતાજી બાઇ મોતીબાઈ તથા મરહુમ મુરબી પીતાજી પેસતનજી મેરવાનજી તલાટી તથા કાકાના દીકરા મરહુમ શેઠ સોરાબજી નશરવાનજી તલાટીના પુણને સારૂં કીધેલાં ધરમખાતે.

૫૦૦) મરહુમ શેઠ બમનજી બેરામજી ધણુપટેલે પોતાની દીકરી બેહેસતનશીન બાઇમાએ તે શેઠ અરદેશર કાવશજી કામાનાં ધણીઆણીનાં પુણને સાર કીધેલાં ધરમખાતે.

૨૫૦૦) મરહુમ શેઠ દોરાબજી નવરોજીએ પોતાના ધણીઆણી બાઈ મોતીબાઈની યાદગારી સાર કીધેલાં ધરમખાતે.

૭૦૦) બેહેસતનશીન શેઠ બમનજી બેરામજી ધણુપટેલનાં પુણને સાર તેવણુનાં વીધવા બાઈ દીનબાઇએ કીધેલાં ધરમખાતે.

૧૦૦૦) શેઠ પેસતનજી ફરામજી તલાટીએ પોતાના મરહુમ મુરબી બાવાજી ફરામજી મેરવાનજી તલાટી અને બાઇમા બેજનજી તથા પાલનજી ફરામજી તલાટીના પુણને સાર કીધેલાં ધરમખાતે.

૫૦૦) મરહુમ શેઠ જમશેદજી જામાસજી ઉનવાલા તે હાંગકાંગના રૂ તથા સુતરના દલાલનાં પુણને સાર તેવણુનાં ભાણેજ મરહુમ ભાઈ જાહાંગીર નવરોજી કાતરકે કીધેલાં ધરમખાતે

૫૦૦) બેહેસતનશીન શેઠ એદલજી શાપુરજી બાહેરના પુણને સાર તેવણુના વીધવા બાઈ શીરીનબાઇએ કીધેલાં ધરમખાતે.

૫૦૦) મરહુમ શેઠ જાહાંગીરજી પેસતનજી ખરાસનાં પુણને સાર તેવણુની પુંજીમાંથી કીધેલાં ધરમખાતે.

૨૫૦૦) બેહેસતનશીન શેઠ બેહરામ આદર ઇરાંની કનડાહરીએ પોતાનાં તા૦ ૧ લી જુલાઈ સને ૧૯૦૧ ની તેરીખના વીલમાં ફરમાવયા મુજબ તેવણુનાં અને તેવણુનાં બેશીઓનાં પુણને સાર તેવણુનાં એકઝીકયુટર શેઠ ફરામજી હોરમજજી અરજાં-નીએ ઉઘાડેલાં ધરમખાતે.

૫૦૦) શેઠ ધનજીભાઈ દોરાબજીએ પોતાના મરહુમ મુરબી બાવાજી દોરાબજી નવરોજીની યાદગારી કાયમ રાખવા સાર કીધેલાં ધરમખાતે.

૧૦૦૦) મરહુમ શેઠ દોરાબજી નવરોજીના પુણને સાર તેવણુનાં બેશીઓએ કીધેલાં ધરમખાતે

૧૫૦૦) બેહેસતનશીન શેઠ દોરાબજી નવરોજીની યાદગારી કાયમ રાખવા સાર હાંગકાંગ, કેંટાનનાં જરથોસ્તીઓએ કીધેલાં ધરમખાતે.

૫૦૦) બેહેસતનશીન શેઠ હોરમસજી નવરોજી કરંજીઆના પુણને સાર તેવણુની પુંજીમાંથી તથા તેવણુના બેશીઓએ કીધેલાં ધરમખાતે.

૫૦૦) બેહેસતનશીન શેઠ હોરમજી મેરવાનજી મેહેતાના પુણને સાર તેવણુના વીધવા બાઇ કુંવરબાઇએ કીધેલાં ધરમખાતે.

૫૦૦) એહસતનશીન શેઠ દોરાબજી નવરોજીની વરસીના ટાંકણા ઉપર એવણુની પવીત્ર યાદ કીજે એવણુના દીકરા શેઠ ધનજીભાઈ દોરાબજીએ પોતાની અને પેતાના મુરબીજી માતાજી અને બેશીઓ તરફથી કીધેલાં ધરમખાતે.
૫૦૦) બેહેસતનશીન શેઠ નવરોજી પાલણજી કાતરકના પુણને સારૂ તેવણુના દીકરા મરહુમ બાઈ જાંહાગીર નવરોજી કાતરકે કીધેલાં ધરમખાતે.
૫૦૦) બેહેસતનશીન શેઠ જાંગીરજી નવરોજી કાતરકના પુણને સારૂં એવણુની પુંજીમાંથી એવણુના માતાજી બાઇ પીરોજબાઇ નવરોજી કાતરકે કીધેલાં ધરમખાતે.
૩૦૦૦) શેઠ ધનજીબાઇ દોરાબજીએ પોતાનાં ધણીઆની બાઈ ગુલબાઇની યાદગારી સારૂં કીધેલાં ધરમખાતે.

૧૦૦૮૪૨)૫૩

કલકતાની જરથોસતી અનજુમનનાં ધરમનાં ફંડાની વીગત.

ટરસટીઓ—શેઠ કાવશજી માણેકજી રૂશતમજી, શેઠ પેસતનજી એદલજી ગજદર અને શેઠ નશરવાનજી ફરામજી મોવડાવાલા—એઓને અસતક નીચલાં ફંડો ચાલે છે, અને તેની બાકી રકમ સને ૧૯૦૭ના શાલની નીચે મુજબની છે:—

૨૦૮૪૬) ૧)૧૦ કલકતાની જરથોસતી અનજુમનના ધરમનું ફંડ.
૩૪૮૦) ૮) ૨ કલકતાના દોખમાની આસપાસની તથા તેની બહારના બગીચાવાલી અનજુમનની આખી જગાપર પુરણી તથા મરામત કરવાનું ફંડ.
૧૮૧૯૫)૧૪) ૬ મરહુમ શેઠ રૂશતમજી કાવસજી બનાજીના ગહમબારનું ફંડ.
૧૪૬૯૩) ૭) ૯ બેરામજી જીજીભાઇ કલકતાના જરથોસતી રવાનોને અવલમંજલ પહોંચાડવાનું ફંડ.
૮૫૦૦) ૦) ૦ સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટના ધરમ ખાતે.
૧૦૦૦) ૦) ૦ બેહસતનશીન શેઠ કાવશાજી દીનશાજી પીટીટના પુણને સારૂ તેવણુના છોકરાઓ શેઠો હોરમજી, ખરશેદજી, અરદેશર તથા શોરાબજીને નામે તેઓના બપાવા સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટે આપેલી નોટ.
૫૦૦) ૦) ૦ બેહેસતનશીન શેઠ મેરવાનજી કાવશજી દીનશાજી પીટીટના પુનને સારૂ તેવણુના બપાવા સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટે આપેલી નોટ.
૧૦૦૦) ૦) ૦ શેઠ બેરામજી જીજીબાઈ સી. એસ. આઈ. ના ધરમ ખાતે.
૧૦૦૦) ૦) ૦ શેઠ ફરામજી મનચેરજી બુમલાએ પોતાની દીકરી બેહેશતનશીન બાઇ ગુલબાનુના પુનને સારૂ આપેલી નોટ.
૧૦૦૦) ૦) ૦ મુંબઈવાલા શેઠ કાવશજી બેજનજી કરાણીએ પોતાની દીકરી બેહેસતનશીન બાઈ જીવનાઇજી તથા તેણીના દીકરા મરહુમ શેઠ બમનજી અરદેશર મોદીના પુણને સારૂ આપેલી નોટ.
૧૦૦૦) ૦) ૦ બહેશતનશીન શેઠ કાવશજી ધનજીભાઈ પાંઉવાલાના પુનને સારૂ તેવણુના દીકરા શેઠ શોરાબજી કાવસજી પાંઉવાલાએ આપેલી નોટ.
૧૭૨૨૦)૧૪) ૬ શેઠ બેરામજી જીજીભાઇ સી. એસ. આઇ. એ આપેલી નોટ.
૧૦૦૦) ૦) ૦ શેઠો અરદેશરજી તથા જાંગીરજી નસરવાનજી મોદીએ પોતાના બેહેસતનશીન મુરબીજી નસરવાનજી બમનજી મોદીના પુનને સારૂ આપેલી નોટ.
૧૦૦૦) ૦) ૦ શેઠ કાવસજી બેજનજી દસતુરે આપેલી નોટ.
૧૦૦૦) ૦) ૦ સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટે પોતાના નબીરા બેહેસતનશીન શેઠ અરદેસર કાવસજી પીટીટના પુનને સારૂ કીધેલાં ધરમ ખાતે.
૨૫૦૦) ૦) ૦ હાંગકાંગ કનતાંન તથા મકાઉનાં જરથોસતી અનજુમનનાં ધરમ ખાતે.
૧૦૦૦) ૦) ૦ સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટે પોતાના ધણીઆણી લેડી સાકરબાઈ તે મરહુમ શેઠ ફરામજી ભીખાજી પાંડેનાં બેટીના પુનને સારૂ કીધેલાં ધરમ ખાતે.
૧૫૦૦) ૦) ૦ શેઠ ફરામજી મનચેરજી બુમલાએ પોતાનાં માતાજી બાઈ રતનબાઇ તે મરહુમ શેઠ મનચેરજી બુમલાખાડુના વીધવાની યાદગારી કાયમ રાખવા સારૂ કીધેલા ધરમ ખાતે.

૧૫૮૬) ૩) ૧ ધી ઓનરેબલ સર દીનશાજી માણે૦ પીટીટ બારોનેટ ઝોરાસ્ત્રીયન લાઇબ્રેરીનું ફંડ.

૧૦૩૨૮)૧૩) ૧ સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટે લાઇબરેરીના આશ્રા માટે આપેલી નોટ.

૩૫૦૦) ૦) ૦ બેહેશતનશીન લેડી શાકરબાઇ દીનશાજી પીટીટ તે શેઠ ફરામજી ભીખાજી પાડેનાં બેટીના પુનને સાર તેવણના ધણી સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટે તથા છોકરાઓએ કીધેલાં ધરમ ખાતે.

૧૦૦૦) ૦) ૦ કલકતાની જરથોસ્તી અનજુમન તરફથી લાઇબ્રેરીનાં ફંડમાં ભરાએલાં નાણાં મધેથી લીધેલી નોટ.

૫૦૦) ૦) ૦ મરહુમ શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટના પુણને સાર તેવણની પુંજીમાંથી એવણના વીધવા બાઈ દીનબાઈ તે મરહુમ શેઠ મેરવાનજી જીજીભાઇ મુગાનાં બેટીએ આપેલી નોટ.

૧૬૫૮૩)૧૨) ૪ મરહુમ શેઠ માણેકજી રૂસતમજી બનાજીની યાદગારીનું ફંડ..

૧૦૨૬) ૦) ૦ બેહેસતનશીન બાઇ નવાજબાઇ તે શેઠ રતનજી પાલનજી મીસતરીનાં બેટીના પુનને સાર કીધેલાં ધરમ ખાતે.

૫૭૦૩) ૯) ૦ કલકતાના જરથોસ્તી રવાનોને અવલમંજલ પહોંચાડવા વધુ માણસો બોલાવી રાખવાના અતરેની અનજુમને ઉભું કીધેલું ફંડ.

૧૦૦૦) ૦) ૦ સર દીનશાજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટે કલકતાના જરથોસતી રવાનોને અવલમંજલ પહોંચાડવા વધુ માણસો રાખવાના અતરેની અનજુમને ઉભા કીધેલા ફંડમાં આપેલી નોટ.

૫૦૯) ૦) ૦ બાઇ પીરોજબાઇ જમશેદજી માદને પોતાના મરહુમ માતાજી બાઇ દીનબાઈ તે ગુ૦ શેઠ નવરોજી કાવશજી મીનવાલાના ધણીયાણીના પુનને સાર આપેલી નોટ.

૧૦૦૦) ૦) ૦ શેઠ મેરવાનજી નાનાભાઇ મેહેતાએ પોતાના બેહેસતનશીન ધણીયાણી બાઇ નાલીબાઇના પુણને સાર આપેલી નોટ.

૫૦૦) ૦) ૦ મરહુમ શેઠ રતનજી પાલનજી મીસતરીના પુનને સાર તેવણની પુંજીમાંથી તેવણના વીધવા બાઇ ગુલબાઇ તે મરહુમ શેઠ જીવનજી ઉકરજી દારૂવાલાના બેટીએ આપેલી નોટ.

૫૦૦) ૦) ૦ મરહુમ શેઠ રૂશતમજી નવરોજી પટેલની યાદગારી કાયમ રાખવા સાર એવનના વીધવા બાઇ ડોશીબાઇએ આપેલી નોટ.

૫૦૯) ૦) ૦ શેઠ જમશેદજી ફરામજી માદને પોતાના મીત્ર મરહુમ શેઠ કુંવરજી બમનજી ગજદરના પુનને માટે આપેલી નોટ.

૨૩૭) ૧) ૯) કલકતાના જરથોસતી રવાનોને અવલમંજલ પહોંચાડવા સાર ગાડી મંગાવી તેનું ફંડ.

૨૦૦૦) ૦) ૦ બેહેશતનશીન બાઈ શીરીનબાઇ તે શેઠ રૂસતમજી ધનજીભાઇ મહેતા, સી. આઈ. ઈ. ના ધણીયાણીના પુણને સાર આપેલી નોટ.

૫૦૦) ૦) ૦ શેઠો ફરામજી મનચેરજી તથા હીરજીભાઈ મનચેરજીએ પોતાના મરહુમ માતાજી બાઇ રતનબાઈ તે ગુ૦ શેઠ મનચેરજી ખુમલાખાઉના ધણીઆણીના પુનને સાર આપેલી નોટ.

૭૦૦) ૦) ૦ મરહુમ શેઠ માણેકજી રૂસતમજી તથા તેવણના ધણીઆણી બાઈ સાકરબાઈ માણેકજી રૂસતમજીના પુનને સાર કીધેલા ધરમ ખાતે.

૮૦૦) ૦) ૦ મરહુમ શેઠ કેખુશરૂ દાદાભાઇ રૂસતમજી બનાજીના પુનને માટે તેવણની પુંજીમાંથી એવણના ભાઈ શેઠ ફરામજી દાદાભાઈ બનાજી તથા બેહનો બાઇ શીરીનબાઇ સોરાબજી ફરામરોજ શાતીન તથા બાઈ જરબાઈ કાવસજી માને-કજી રૂસતમજીએ આપેલી નોટ.

૫૦૦) ૦) ૦ શેઠ ફરામજી મનચેરજી ખુમલાખાઉએ પોતાના વહુ બેહેશતનશીન બાઇ શીરીનબાઇ તે શેઠ રૂશતમજી ફરામજી ખુમલાખાઉનાં ધણીઆણીનાં પુનને શાર કીધેલું ધરમ ખાતું.

૧૪૫૪૨૪) ૬) ૦

મુંબઇની પારસી પંચાયતનાં ધરમખાતાંને લગતી જાણવાજોગ વીગતો.

પંચાએતના ધરમ ખાતાંઓના ટરશટી શાહેબોનાં નામ-સર જમશેદજી જીજીભાઈ (પાંચમા) બારોનેટ, શેઠ હોરમજી એદલજી આલબલેસ, શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી જમશેદજી, શેઠ મેરવાનજી મનચેરજી કામાં અને શેઠ બમનજી દીનશાહજી પીટીટ.

સવંત ૧૯૬૨-૬૩ નાં સાલનો પંચાએતના હીસાબનો ટુંક ઇનતેખાબ.

(આ સાલથી પારસી પંચાએતના હીસાબનું વરસ જે અત્યારવેર હીંદુ સનેથી બદલાતુ હતું, તે હવેથી અંગરેજી મણત્રી પરમાંણે શરૂ કીધું છે. એટલે તા૦ ૧ લી જાનેવારીથી શરૂ કરીને તા૦ ૩૧ મી ડીસેમબરથી ખલાસ થતું કરયું છે. તેથી આ હીસાબો તા૦ ૧ લી નવેમબર સને ૧૯૦૫ થી તા૦ ૩૧ મી ડીસેમબર સને ૧૯૦૬ સુધી માસ ૧૪ ના છે. એ સબબે કોઇક ખાતાંમાં એક બાબદનો ખરચ બે વખત ઉધારયો છે. તેજ મુજબ કોઈ ખાતાંમાં વયાજ વરસ ઉપરતું જમે થયું છે. હવેથી દર સાલ એ હીસાબનું વરસ જાનેવારીથી ડીસેમબર સુધીનું ગણાશે.)

આ સાલની શરૂઆતમાં ટરસટી સાહેબો હસતક પંચાએતના ફંડોની કુલે પુંજી ૩૫૨૧૬૨૮૧।।૧૩ ની હતી અને વરશની સેવટે ૩૫૫૧૮૬૬૩।।૧૫ ની થઇ હતી. એ સાલમાં પુંજીમાં ૩૩૦૨૩૮૨)૨ નો વધારો થયો હતો. એ સાલમાં અનામત રકમનો વધારો થયો છે તે નીચે પરમાણે છેઃ—

મુંબઇના લાચાર જરથોસતીઓને મુફ્ત અનાજ આપવાનાં ધરમખાતાંની આવી.	૧૩૫૦૦
પારસી જેનરલ હાસપીતાલનાં ફંડ ખાતાંની આવી........................	૪૫૦૦૦
જુદા જુદા ધણીઓએ ધરમખાતે અનામત રાખવા રકમો આપી તે.........	૧૩૨૮૦૦
	૧૯૧૩૦૦
જુદાં જુદાં ખાતાંઓના આ સાલ તથા આગલા સાલના વધારામાંથી નોટ બાંડો ખરીદ કીધા તેના..	૬૪૭૦૦
	કુલે રૂ ૨૫૬૦૦૦

જુદા જુદા ધણીઓએ આપેલી રકમના ખાતાંઓમાં આએ સાલ આંઠ નવાં ખાતાં પાડયાં છે, જેની વીગત ગયાં વરશનાં કાલેંડરના ઇનતેખાબને પાંને ૨૦ મે જણાવેલીછે.

"પારસી પંચાએતનાં શેહેનશાહી ધહમબારનાં ફંડ" ખાતેથી આએ સાલમાં નીચલા ગ્રહસ્થોનો ધહમબાર કરવાનો વારો હતો અને તેઓએ અનજુમનનાં ધહમબારનાં ૭ જાહેર જમણો કરયાં હતાં.

શેઠ ફરદુનજી અ. ખરશેદજી ફરદુનજી, બાઇ જરબાઈ નવરોજજી વાડીયા, સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ, શેઠ શાપુરજી જીવાજી, શેઠ બેરામજી નશરવાનજી સીરવાઈ અને શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી જમશેદજી.

"મુંબઇનાં આંધલાં પાગલાં તથા લાચાર જરથોસતીઓની પરવશી કરવા માટે પગાર આપવાનાં ફંડ" ખાતેથી આ સાલ બધા મલી ૪૮૮ આસામીઓને મોટે ભાગે રૂ ૩ થી રૂ ૫ સુધી પગાર આપવામાં આવયો હતો. એ ૪૮૮ જણામા ૩૭૦ બાઇઓ અને ૧૧૮ મરદો હતા. એ પગારોની ૧૪ માસની રકમ રૂ૨૧૭૧૫ ની થઇ હતી. એ સાલમાં જુના પગારદારોમાંથી ગુજરી જવાથી તથા બીજા સબબોને લીધે ૪૭ કમી થયાં હતાં અને જણ ૪૬ ના નવા પગાર કીધા હતા.

"મુંબઇનાં તંગદસ્ત હાલતમાં આવેલા જરથોસ્તીઓને આશરો આપવાનાં ફંડ" ખાતેથી આ સાલ મરદ ૧૫ અને બાઇઓ ૪૫ મળી ૬૦ આબરૂદાર જરથોસ્તીઓ, જેઓ જમાનાની ગીરદેશથી તંગદસ્ત હાલતમાં આવેલાં છે, તેઓને લવાજમ રૂ. ૩૪૦૬ નો આપવામાં આવ્યો હતો.

"ગરીબ લાચાર જરથોસતી વીધવાઓને આશરો આપવાનાં ફંડ" ખાતેથી ૧૧૫ વીધવાઓને મુખ્ય કરી રૂ ૩ થી રૂ ૫ નો માસીક પગાર આપવામાં આવ્યો હતો તેની રકમ રૂ ૫૩૫૧ ની હતી.

"મુંબઇ તથા દેસાવરો ખાતેની જરથોસ્તી જંદ અવસતાની નીશાલોનાં ફંડ" ખાતેથી મુંબઈ અને દેશાવરો મળી ૩૦ નીશાલોમાં જંદ અવસતા અને જરથોસતી ધરમને લગતાં મુલતતવોનું જ્ઞાન આપવામાં આવયું હતું. ઉપરીઓ સાથે એ ખાતાંમાં ૪૭ શીક્ષકોને રોકયા હતા, જેઓના પગારો વીગેરેની વારશીક રકમ રૂ ૫૮૪૦ ની થાયછે. એ નીશાલોના ઉપરી તરીકે એરવદ એદલજી કેરસાસપજી આંટીઆએ કામ કરયું હતું. એ નીશાલો નીચે પરમાણે જુદાં જુદાં ગામો ખાતે હતી.

૫ મુંબઈ, ૧ મહુવા, ૧ ભરૂચ, ૧ દેવીયર, ૧ રાજકોટ, ૧ વલસાડ, ૩ નવસારી, ૧ બારડોલી, ૧ નારગોલ, ૧ ભાઠા, ૧ વીયારા, ૧ સરોડા, ૧ ઉડવાડા, ૧ કુદીયાણા, ૧ ધગતપોરા, ૧ શોભાપોર, ૧ ખંભાત, ૧ બદનેરા, ૧ તારાપોર, ૧ ગણદેવી, ૧ બીલીમોરા, ૧ ખેરગામ, ૧ ઓરપાડ અને ૧ તડગામ.

"કુલ જરથોસતી રવાંનોને અવલમંજલ પોહોંચાડવાનાં ફંડ ખાતાં" માંથી નસેસાલાર અને ખાંધીઆઓ મળી ૬૧ જણને રોકવામાં આવયા હતા, જેઓના અને એ ખાતાંનાં મેહેતા, માણસો, રામોસી અને માલીઓ વીગેરેના પગારના એ વરસે રૂ ૨૭૮૩૮ થયા હતા. એ ખાતાંમાંથી વફાદારીથી લાંબી નોકરી બજાવનાર નશેશાલાર ખાંધીઆઓ તથા તેઓનાં મરણ બાદ તેઓની વીધવાઓ મળી જણ ૧૭ ને દરેકને રૂ ૪ થી રૂ ૧૧ સુધીનો માસીક પગાર આપ્યો હતો.

"મુકતાદને ટાંકણે દેશાવરો ખાતેના આંધલાં પાંગલાં તથા ગરીબ જરથોસતીઓને વેહેંચી આપવા સારૂં રૂપીઆ વાલવાનાં ફંડનાં ખાતાં" માંથી એ સાલ દેશાવરોનાં ૯૭૨ ગરીબ જરથોસતીઓને રૂ ૭૧૬૩ ગામે ગામના મેનેજર સાહેબો હસતક વેહેંચી આપ્યા હતા. તથા મુકતાદને ટાંકણે કોઈ પણ ઠેકાણાનાં આંધલાં પાંગલાં તથા ગરીબ જરથોસ્તીઓને વેંહેચી આપવા સારૂં રૂપીયા વાલવાના બીજાં ફંડ ખાતાંના કારણ માટે દર સાલ મુકતાદને ટાંકણે સખી ગૃહસ્થોમાં એક લીસ્ટ ફરતું કરવામાં આવે છે, તેમાં આ સાલમાં રૂ ૭૪૯ ભરાયા હતા. એ ગામોનાં નામ નીચે પરમાણે છે.

સુરત શેહેર, સુરતનાં પરાંઓ, સુરતને લગતાં ગામો (વેસુ, ડુમસ, સુમાલી, દામકા, મોરા, ડેણું, મંદરોઈ, એલાવ, રાંદેર, ભેસાંણ, અડાજણ, સીગનપોર, કુદીયાણા, ભગવા, ભાઠા, માંડવી, કરંજ, અમરોલી, વરીઆવ, પુણા, ઓરપાડ, રૂડવાડા, ખજોદ, ઓરણાદીગસ, કુંડી, હાંસોટ, પાટલદેવી) ઊદવાડા, દમણ (નાની તથા મોટી), તારાપોર, વલસાડ, ગણદેવી, સાદરવેલ, દેગામ, એજ, અગાશી, એધર, બીલીમોરા, ચીખલી, મેઘોર, દેહેણું, દેવીયર, નારગોલ, તડગામ, સરોડા, નવસારી, નવસારીને લગતાં ગામડાંઓ (તવડી, બારડોલી, મહુવા, વાડાપોસરા, સરપોરપારડી, વીયારા, અને હાલાવરોલી) ભરૂચ, ભરૂચને લગતાં ગામડાંઓ (અંકલેશર, હાંસોટ,) ખેરગામ, વડોદરા અને ખંભાત.

"નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ ટરાનસલેશન ફંડ ખાતે" થી ૧૫ પુસતકોને નાનો મોટો આશરો આપવામાં આવયો હતો. એઓમાં નીચલાં પુસતકો જરતોસતીઓના ધરમ, તવારીખ, સંસાર અને સાહીત્યને લગતાં હતાં. જુદાં જુદાં પુસતકોને આશરો આપવા વીગેરે પાછળ એ સાલ કુલે ખરચ રૂ૨૧૬૯ નો થયો હતો.

જરથોસતી ધરમ સંબંધી ભાષણો અને વાએજો (ભાગ બીજો), The Pahlavi Dinkard Book VII, નવજોત પોથી, સંગીત રૂસતમ-સોહરાબ, A Few Events in the Early History of the Parsis and their Dates, The Aivisrutrima Ratu or Awesruthrem Gah, પાઝનદ આશીરવાદ, Zarathushtra, Philo, the Achaemenids and Israil, Zoroaster and Zoroastrianism, The Philosophy of the Mazdayasnian Religion under the Sassanids, A Glimpse into the work of the B. B. R. A. Society during the last 100 years, from a Parsee point of view, Education among the Ancient Iranians, અવસતા અને ગોસપંદની પરવરશી, Zarathushtra and Zarathushtrianism in the Avesta અને તારીખે ઝુહુરો ઝવાલે દવલતે પારસીયાન.

આ ફંડ ખાતેથી ખરીદેલી ચોપડીઓમાંથી ૨૦૭ ચોપડીઓ મુંબઈ અને દેશાવરો ખાતેની જંદ અવસતાની નીશાલોનાં બચાંઓને ઇનામમાં આપી છે, તથા ૨૨૪ ચોપડીઓ જરતોસતીઓના જાહેર પુસતકખાનાંઓ વીગેરેને ભેટ આપી છે.

"નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ પેહેલા બારોનેટની યાદગારીને સારૂં ઉભી કીધેલી જરથોસતી મદરેસાના ફંડ ખાતે" થી એ મદરેસાના પેહેલવી, જંદ અને ફ્રેંચ ભાશાનાં શીક્ષકોનાં પગારના આ સાલ રૂ૬૦૯૦ થયા હતા અને વીદયારથીઓની સકોલરશીપનાં રૂ૨૨૫૦ થયા હતા. આ સાલની સેવટે મદરેસામાં ૩૬ વીદયારથીઓ હતા, તેઓના અભયાસ માટે નાયબ દસતુર રૂસતમજી એદલજી સંજાણા બી. એ. અને શેઠ સોરાબ જમશેદજી બલસારા એમ. એ. એ સને ૧૯૦૫ ના સાલની સેવટે પરીક્ષા લઇ સારો રીપોરટ કરયો હતો.

"ચોપાટીની શેઠ ફરેદુનજી સોરાબજી પારખની ધરમશાલા" માં આ સાલની સેવટે ૨૯ મરદો અને ૨ બાઇઓ મલી ૩૧ જણ આશરો લેતાં હતાં. ડા૦ અરદેશર હોરમજજી ધાસવાલાએ એઓની સારવાર કીધી હતી. જરથોસ્તીઓ તરફથી આ સાલ સરઅવસરે ૨૮૩ દીન ખાણું થયાં હતાં. એમાંથી ૧૩૬ ખાણું પંચાએત હસતક એજ ખાતાંના પેટાંમાં અપાએલી રકમોમાંથી તથા જુદા જુદા ધણીઓનાં ખાતાંમાંથી થયાં હતાં.

"મુંબઇનાં ગરીબ લાચાર જરથોસતીઓ ગુજરે તેઓના રવાંનોને અવલમંજલ પોહોંચાડવા તથા ધરમની કીરીયા વગેરેનો દીન ૪ નો ખરચ કરવા માટે આશરો આપવાનું ફંડ." નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇએ પારસીઓને માટે કરેલી સખાવતનાં ધરમખાતેથી એ ખાતે રૂ૬૦૦ ની મદદ આપવામાં આવી હતી. એ ખાતેથી ૫૩ રવાંનો માટેનો ખરચ આપવામાં આવયો હતો.

"જરથોસતી માએ બાપોને પેટે જનમેલાં બાલકોને સુદરો પેહેરાવવાનાં કારણસર આશરો આપવાના ફંડ" ખાતેથી આ સાલ ૯ બચાંઓને સુદરેહ પેહેરાવવા માટે તેઓના ગરીબ માબાપોને દરેક બાલક દીઠ રૂ૨૫ આપવામાં આવયા હતા.

"મુંબઇના કોલાબાની દેવાનાશાલા મધે રહેલાં ગરીબ લાચાર જરથોસતીઓની પરવરશીને લગતા ખરચને માટે પંચાએતના જનરલ ફંડ" ખાતેથી દેવાના જરતોસતીઓ જણ ૨૫ ની પરવરશી માટે દર માસે દર માણુસ દીઠ રૂ૫ પરમાણે માસ ૧૬ ના એ દેવાનશાલાના ઉપરીનાં આંકડાના રૂ૨૦૦૦ આપયા હતા.

પારસી પંચાએતના તરસટી સાહેબો હસતકની સર જમશેદજી જીજીભાઇ જરથોસતી મદરેસાના ફતેહમંદ વીદયારથીઓને ઇનામ આપવાનો મેલાવડો તા૦ ૩૦ મી મારચ ૧૯૦૬ ને દીને થયો હતો.

નીચલાં ખાતાંઓ તરફ મદદ માટે જરથોસતી સાહેબોનું ખાસ ધયાન પંચાયત તરફથી ખેંચવામાં આવે છેઃ— મુંબઈ તથા દેસાવરો ખાતેની જરથોસતી જંદ અવસતાની નીશાલોનું ફંડ ખાતું, ગરીબ બાચાર જરથોસતીઓની છોકરીઓને પરણાવી આપવા માટે આશરો આપવાનું ફંડ ખાતું, પારસી સંકટ નીવારણ ફંડ ખાતું અને મુંબઈના કોલાબાની દેવાનશાલા મધે રહેલા ગરીબ દેવાના જરથોસતીઓને આશરો આપવાનું ફંડ ખાતું.

આ સાલમાં જુદા જુદા ધણીઓએ રૂ૨૦૨૮૦૦ ની રકમ અનામત જુદે જુદે ખાતે આપી છે તેની ટીપ.

૫૦૦ શેઠ જાંગીરજી રૂસતમજી દાજી તથા ધણીયાંણી બાઇ બચુબાઇએ મુંબઇનાં આંધલાં પાંગલાં તથા લાચાર જરથોસતીઓની પરવરશી કરવા માટે પગાર આપવાના ફંડમાં.

૧૦૦૦ બાઇ હીરાંબાઇ તે શેઠ માણેકજી ફરામજી દારખાનાવાલાનાં વીધવાએ કુલ જરથોસતી રવાંનોને અવલમંજલ પોહોંચાડવાનાં ફંડમાં.

૧૦૦૦ ડાકટર બરજોરજી એરામજી—ઉપલાંજ ફંડમાં.

૮૦૦ મરહુમ શેઠ કાવસજી નવરોજી પોહચખાનાવાલાનાં એકજીકયુટરોએ મુકતાદને ટાંકણે કોઇ પણ ઠેકાણાનાં ગરીબ જરથોસતીઓને રૂપીયા વેંહેંચી આપવાનાં ફંડમાં.

૩૦૦૦ બાઇ મેહેરબાઇ તે શેઠ હોરમજજી એદલજી આલબલેસનાં ધણીયાંણીએ ચોપાટીની ધરમશાલામાં આંધલાં પાંગલાં તથા લાચાર જરથોસતીઓને રાખી પરવરશી કરવાનાં ફંડમાં.

૩૦૦૦ શેઠ દાદાભાઇ નશરવાનજી જાહાંગીર વાછાડીયા—ઉપલાંજ ફંડમાં.

૭૦૦ શેઠ ડોસાભાઇ બેજનજી મોતીવાલાએ ગરીબ લાચાર જરથોસતી વીધવાઓને આસરો આપવાનાં ફંડમાં.

૧૦૦૦ શેઠ હો૦ એદ૦ આલબલેસ તથા શેઠ ડો૦ દાદા૦ આલબલેસ તથા શેઠ હીર૦ દાદા૦ આલબલેસ અને શેઠ બેજ૦ હોરમજજી આલબલેસ—ઉપલાંજ ફંડમાં.

૨૦૦૦ બાઈ જરબાઇ રૂસતમજી ઉનવાલાના એકજીકયુટરોએ મુંબઇના લાચાર જરથોસતી રવાંનોને અવલમંજલ પોહોંચાડવા તથા ધરમની કીરીયા વીગેરેનો ખરચ કરવાનાં ફંડમાં.

૧૦૦૦ શેઠ એદલજી ખરશેદજી વાછાના એકજીકયુટરોએ ગરીબ જરથોસતી છોકરીઓને પરણાવી આપવા માટે આસરો આપવાનાં ફંડમાં.

૧૩૦૦ શેઠ હોરમજજી નવરોજજી કપટાન—ઉપલાંજ ફંડમાં.

૬૦૦ શેઠ ડોસાભાઇ બેજનજી મોતીવાલા—ઉપલાંજ ફંડમાં.

૫૦૦ ડાકટર નાદીરશાહ હોરમજજી એદલજી સુખીયાએ જરથોસતી ધરમ સંબંધી કેલવણી આપનારી અને ગ્નાન ફેલાવનારી મંડલીનાં ફંડમાં.

૫૦૦ બાઈ ધનબાઇજી ખરશેદજી તારાચંદે મુંબઇની કોલાબાની દેવાનશાલા મધે રહેતાં ગરીબ દેવાના જરથોસતીઓને આસરો આપવાનાં ફંડમાં.

૫૦૦ શેઠ દીનશાહ પીરોજશા શેઠના—ઉપલાંજ ફંડમાં.

૨૦૦૦ શેઠ મનચેરજી રતનજી જુરાબાઈએ વલસાડની પારસીની અનજુમનનાં ફંડમાં.

૫૦૦ શેઠ મા૦ ધન૦ તથા જાલભાઇ પેસતનજી ધનજુરા—ઉપલાંજ ફંડમાં.

૫૦૦ શેઠ કુવરજી ધનજીભાઇ મીસીતરીના એકજીકયુટરોએ સુમાલી, મેરા તથા દામકા વીગેરે ગામોની જરથોસતી અનજુમનનાં ફંડમાં.

૫૦૦ શેઠ પાલનજી નશરવાનજી ફરેંચમેને પુનાની પારસીની અનજુમનનાં ફંડમાં.

૧૦૦૦ શેઠ ડોસાભાઈ રૂસતમજી ઉમરીગરે સોલાપુરની જરથોસતી અનજુમનનાં ફંડમાં.

૫૦૦ કરંજ ગામની જરથોસતી અનજુમનના ફંડ ખાતાનાં મેનેજરોએ કરંજ ગામની જરથોસતી અનજુમનનાં ફંડમાં.

૧૦૦૦ અમરેલીની જરથોસતી અનજુમનનાં ફંડ ખાતાંના મેનેજરોએ અમરેલીની જરથોસતી અનજુમનનાં ફંડમાં.

૧૨૮૦૦ નાગપોર તથા કામટીની જરથોસતી અનજુમનનાં ફંડના આ૦ સેક્રેટરીએ નાગપોર તથા કામટીની જરથોસતી અનજુમનનાં ફંડમાં.

૫૦૦ દમણની જરથોસતી અનજુમનના ફંડ ખાતાનાં મેનેજરોએ દમણની જરથોસતી અનજુમનનાં ફંડમાં.

૧૩૫૦૦ મુંબઇના લાચાર જરથોસતીઓને મુફ્ત અનાજ આપવાનાં ધરમખાતાંના તરસટીઓએ મુંબઇના લાચાર જરથોસતીઓને મુફ્ત અનાજ આપવાનાં ધરમ ફંડમાં.

૪૫૦૦૦ પારસી જેનરલ હોસપીટાલનાં ફંડ ખાતાના સેક્રેટરીઓએ પારસી જેનરલ હોસપીટલનાં ફંડમાં

૫૦૦ શેઠ દીનશાહ પીરોજશાહ શેઠના તથા ધણીઆણી બાઈ શીરીનબાઇએ પારસી સંકટ નીવારણ ફંડમાં.

૫૦૦ શેઠ મેરવાનજી પેસતનજી દુબાસ—ઉપલાંજ ફંડમાં.

૧૦૦૦ બાઇ રતનબાઇ ખરશેદજી તારાચંદ—ઉપલાંજ ફંડમાં.

૫૦૦ શેઠ હોરમજજી મેરવાનજી શેઠના—ઉપલાંજ ફંડમાં.

૧૦૦૦ ડાકટર બરજોરજી બેરામજી—ઉપલાંજ ફંડમાં.

૧૨૧૦૦ શેઠ શાપુરજી જીવાજી માણેકજી વાછાએ બેહેસતનશીન બાઇ ખરશેદબાઇ તે મરહુમ શેઠ રૂ૦ જ૦ જીજીભાઈના બેટી તે શેઠ શા૦ જી૦ મા૦ વાછાનાં ધણીયાણીની યાદગારી તથા પુનને સારૂં તેવણની પુંજીમાંથી તથા બેસીઓએ કીધેલાં ધરમ ફંડમાં.

૫૦૦૦ શેઠ બમનજી દીનશાજી પીટીટે શેઠ બ૦ દી૦ પીટીટે પોતાની નબીરી બાઈ હીરાંબાઈ જા૦ પીટીટની નવજોતની ખુશાલીમાં પડાવેલાં ધરમ ફંડમાં.

૫૦૦૦૦ શેઠ બમનજી દીનશાજી પીટીટે શેઠ બમનજી દીનશાજી પીટીટે પારસી જેનરલ હાસપીટાલ માટે યા તે હસતીમાં નહી આવે તો બીજાં ધરમનાં કામ માટે કીધેલાં ધરમ ફંડમાં.

૫૦૦૦ બાઈ આવાંબાઇ ફરામજી પીટીટે બાઇ દીનબાઇ ન૦ પીટીટની નઇયતે એવણનાં બેટી બાઇ આવાંબાઇ ફ૦ પીટીટ તે મરહુમ શેઠ ન૦ મા૦ પીટીટનાં બેટીએ પડાવેલાં ધરમ ફંડમાં.

૫૦૦ શેઠ ફરામજી હોરમસજી શેઠનાએ શેઠ ફરામજી હોરમસજી બમનજી શેઠનાએ ઉભાં કીધેલાં ધરમ ફંડમાં.

૫૦૦૦ શેઠ હોરમસજી શાપુરજી ચોઠીયાનાં ધણીયાંણી અને છોકરાંઓએ મરહુમ શેઠ હોરમસજી શાપુરજી ચોથીઆ (સોલીસીટર) નાં પુનને સારૂ તેવણનાં ધણીયાણી અને છોકરાંઓએ કીધેલાં ધરમ ફંડમાં.

૧૦૦૦૦ બાઇ સુનાબાઇ હોરમસજી ચાહેવાલાનાં એકજીક્યુટર શેઠ ધનજીભાઇ ફરામજી કંટરાકટરે મરહુમ બાઈ સુનાબાઈ તે મરહુમ શેઠ હોરમસજી આદરજી ચાહેવાલાંનાં વીધવાનાં ધરમ ફંડમાં.

૫૦૦૦ ડાકટર બરજોરજી બેરામજીએ મરહુમ શેઠ નો૦ બર૦ બેરામજીની નઇયતે તેવણના પીતા ડાકટર બરજોરજીએ પડાવેલાં ધરમ ફંડમાં.

૧૯૧૩૦૦

૧૫૦૦ ડાકટર બરજોરજી બેરામજીએ સુરતની પારસીની અનજુમનનાં ફંડમાં.

૪૦૦૦ બાઈ ખરશેદબાઈ તે મરહુમ લેફટનંટ કરનલ કેખશરૂ સોરાબજી નરીમાનનાં વીધવા—ઉપલાંજ ફંડમાં.

૩૦૦૦ શેઠ શાવકશાહ ફરદુનજી કાપડીઆ—ઉપલાંજ ફંડમાં.

૩૦૦૦ શેઠો અરદેશર તથા રૂસતમજી મનચેરજી કુકા—ઉપલાંજ ફંડમાં.

૨૦૨૮૦૦

સર જેહાંગીરજી કાવશજી રેડીમની,

"બારોનેટ"નો ખેતાબ પામેલા ત્રીજા શેઠીયા.

જનમ્યા—રોજ ૧૬ મો મેહેર માહા ૯ મો આદર શેહેનશાહી સને ૧૨૨૨ યઝદેજરદી, તારીખ ૮ મી જુન સને ૧૮૫૩ ઈસવી, સંવત ૧૯૦૯ ના જેઠ શુદ ૨ ને વાર બુધ.

પરણ્યા—રોજ ૨ જો બેહેમન માહા ૭ મો મેહેર શેહેનશાહી સને ૧૨૪૫ યઝદેજરદી, તારીખ ૨૦ મી માર્ચ સને ૧૮૭૬ ઈસવી, સંવત ૧૯૩૨ ના ફાગણ વદ ૧૦ ને વાર સોમ.

સર નાઈટ થયા—રોજ ૧૮ મો રસના માહા ૧૦ મો દેહ શેહેનશાહી સને ૧૨૬૪ યઝદેજરદી, તારીખ ૩૦ મી જુન સને ૧૮૯૫ ઈસવી, સંવત ૧૯૫૧ ના અખાડ શુદ ૮ ને વાર રવી.

બારોનેટ થયા—રોજ ૧૭ મો સરોશ માહા ૧૦ મો દેહ શેહેનશાહી સને ૧૨૭૭ યઝદેજરદી, તારીખ ૨૬ મી જુન સને ૧૯૦૮ ઈસવી, સંવત ૧૯૬૪ ના જેઠ વદ ૧૩ ને વાર શુકર.

સર જેહાંગીર કાવશજી રેડીમની—
"બેરોનેટ" નો અમીરી ખેતાબ પામેલા ત્રીજા પારસી શેઠયા.

યઝદેજરદી સને ૧૨૭૭ નાં ગુજસતે સાલે પારસી કોમને એક નવીન વધામણી આપી છે. પારસી કોમ એક નહાનામાં નાહાની જેવી હોવા છતાં તેમનામાં એ વરસે એક ત્રીજા બેરોનેટ વધ્યા છે; એના જેવી ખુશાલી અને હરખ ઉપજાવનારી બાબદ બીજી થોડીજ ગણાય છે. એ વરસનાં બનેલા બધા બનાવોમાં આપણા એક આગેવાન પારસી જરથોસ્તી શેઠિયા, સર જેહાંગીર કાવસજી નાઇટને આપણા મહા પ્રતાપી, પુન્યશાલી, બખ્તાવર શેહનશાહ, નામદાર કીંગ એડવર્ડ સાતમાએ બખ્શેલા "બેરોનેટ" ના અમીરી ખેતાબનો બનાવ, વાજબી રીતે પહેલી જગા લેશે અને સોનેરી અક્ષરે નોધાશે. પ્રતાપી બ્રિટીશ રાજય તરફથી નામવર શેનશાહની શાલગરેહ જેવે શુભ અવસરે આ દેશના દેશીઓને મલતાં માન-અકરામ તથા ખેતાબોમાં ચઢતાંમાં ચઢતો ખેતાબ "બેરોનેટ" નોજ છે, જે સર નાઇટના ખેતાબની પેઠે સપર પહેલો મેલવવાને એક પારસી મહા-પુરૂષજ, મરહુમ પહેલા સર જમશેદજી જીજીભાઈ ભાયગશાલી થયા હતા, અને તેથી માત્ર આ તથા ઈંગલંડ દેશોમાંજ નહી પણ ચોખુણ પૃથ્વીમાં પારસી નામ તથા પારસી કીર્તીનો ડંકો ધમધમી રહયો હતો. એ બનાવ બનવાનો—યાને પારસી કોમમાં પેહલવેહલો બેરોનેટનો ખેતાબ સર જમશેદજી જીજીભાઇને મલવાનો દીવસ તા૦ ૨૪ મી મેએ ૧૮૫૭ નો છે, કે જે દીને નામદાર માહારાણી વીકટોરીઆની શેઆલગરીની ખુશાલીમાં હેવા ખેતાબો વેંહચાયા હતા. એ પછી ૩૩) તેતરીશ વરસની મુદતે સને ૧૮૯૦ માં નામદાર કયસરે હીન્દની તરફથી સર દીનશાજી માંણેકજી પીટીટ જેવા એક બુજરેગ માનવંત સખી નરને બેરોનેટનો ખેતાબ બીજા પારસી શેઠયા તરીકે મલ્યો હતો. તે મુદતને બીજા બે દાહેકા પુરા નહી થતાં યાને ૧૮ અઢાર વરસની બીજી ટુક મુદત દરમયાંન ચાલતા ઇસવી સને ૧૯૦૮ અથવા યઝદેજરદી સને ૧૨૭૭ નાં વરસમાં પારસી કોમના એક બીજા ઉપર લખેલા નામવાલા રેડીમની ખાનદાંનનાં સર જાંહાંગીર કાવશજી, પારસી કોમમાં ત્રીજા બેરોનેટ તરીકે ઉમેરાવાને ભાયગશાલી નીવડયા છે. એ રીતે બ્રીટીશ હકુમતનાં રાજ અમલ હેઠે પચાશ વરસની અરધી સદીમાં ત્રણ પારસી શેઠયાઓ "બેરોનેટ" જેવું માનવંત અને મોટામાં મોટું ઉમરાવપદ પામી ચુકા છે. એ બનાવ પારસી કોમ માટે થોડો માનવંત ગણાતો નથી. સને ૧૯૦૮ નાં જુન માસની ૨૬ મી તારીખે નામદાર શેહનશાહની શાલગરેહ ગુજારવામાં આવી—તે દીને વેંહચાયલા નાહાના મોટા ખેતાબોમાં આ ભાયગવંત ધણી સર જાંહાંગીર કાવશજી રેડીમનીને "બેરોનેટ" ના ખેતાબથી નવાજવામાં આવયા છે. એ દીને વેલાતના ઉમરાવો અને બીજા ખેતાબોનું લીસ્ટ જે ઈંગલંડનાં ગવરમેંટ ગેજેટમાં છપાયું છે, અને જેનો ટેલીગરામ તેજ દીને અતરે આવ્યો હતો તેમાં આ મુબારક નામ આ ઉમરાવી ખેતાબ મેલવવા પામેલું જણાયું હતું.

એ બનાવ પારસી કોમ માટે ખચીત મોટો હરખ ઉપજાવનાર તથા શુકર ગુજારી કરવા જોગ છે. એ માન જે જે પારસી નરોને મલ્યું છે તે, મુખ્યત્વે તેમની હાતમ દીલ સખાવતના પ્રતાપે કિવા તેના બદલામાં, તેમ બ્રિટીશ રાજ તાજ તરફની પારસી કોમની અણહદ વફાદારીની પિછાનમાં મલેલું ગણાય છે; અને હવડાં સર જેહાંગીર કાવસજી રેડીમનીએ તે મેલવીને જેમ પારસી નામની કીર્તીમાં ઉમેરો કીધો છે, તેમ ગોયા દેખાડી આપ્યું છે કે, પારસી ટોલાનો સખાવત તથા વફાદારીનો જાતી ખવાસ હજુ જેવોનો તેવો અચલ તથા અંમર છે.

બેરોનેટનો ખેતાબ મેલવનારાં પહેલાં બે પારસી ખાનદાનો જેમ પોતાની પાદશાહી દોલત તથા હાતમ દીલ સખાવત માટે જગપ્રસીધ છે, તેમ આપણા નવા બેરોનેટ સર જેહાંગીર કાવસજીનું " રેડીમની " ખાનદાન પણ તેવુંજ જગ આશકાર છે. એમના કાકા મરહુમ સર કાવસજી જેહાંગીર જેમના વંશમાં એકાદ બેટાની વૃધી થયલી ન હતી તેમના એવણ પાલક પુત્ર તથા ગાદી વારેસ થાય છે. મરહુમ સર કાવશજી જાંહાંગીર નાઇટે પોતાની હઇઆતીમાં એકંદર સતર લાખ રૂપ્યાની સખાવત કરી " રેડીમની " અટકને પુરેપુરી ખરી પાડવા જોડે તેની કીર્તી તથા જાહોજલાલી વધારી હતી, અને તે ઉપરાંત " નાઇટ " નો ખેતાબ પણ મેલવ્યો હતો. હાલના સર જેહાંગીર કાવસજી રેડીમની જેમ તે મરહુમની દોલત તથા ગાદીના વારેસ થયા, તેમ તેઓના સખી દીલગુરદાના પણ ગોયા વારેસ થયા. મરહુમ સર કાવસજી બેહેસ્તનશીન થવા સાથ એક તરફ તેમની દુજતી સખાવતનો જરો બંધ પડયો, કે તરતજ બીજી તરફ સર જેહાંગીરની સખાવતનો નવો ઝરો ચાલુ થયો, જે કુદકેને ભુસ્કે ઉછલતો ને વધતોજ જાય છે, અને તે પોતે વધવા જોડે ખુદ સર જેહાંગીરને પણ માન મરતબા તથા ખેતાબમાં વધારયાજ કરે છે. પ્રથમ સન ૧૮૯૫ની ૩૦ મી જુને તેમને નાઇતહુડનો ખેતાબ મલ્યો હતો, કે જે ઇંગલંડમાં અને ખુદ મરહુમ મહારાણી વિકટોરયાના બખ્તાવર હાથેજ તેમને અરપન થયો હતો. તે પછી પણ એમની સખાવત વધતીજ ગઈ, જેનો એકંદર જુમલો તેર લાખ રૂપ્યાનો થવા જાય છે, અને મરહુમ સર કાવસજીની સતર લાખની સખાવતને સાથે ગણતાં રેડીમનીનાં કુટંબની જુમલે સખાવત ત્રીસ લાખ રૂપ્યાનો સુંદર આંકડો આપણી નજર સનમુખ રજુ કરે છે. એવી પાદશાહી સખાવત કરનાર નર કિંવા ખાનદાન, બેરોનેટનો ખેતાબ પામે તેમાં નવાઇ કાંઈ નથી. નામદાર શેહનશાહ એડવર્ડે તથા તેમની અદલ સરકારે એમાં કાંઇજ નહી પણ એક " લાયકને લાયક માન" બખશયું છે, અને તે માટે પારસી કોમ તેમની સદા હેસાનમંદ તથા દુવાગુજાર રહે છે.

મરહુમ સર કાવશજી જાંહાંગીર રેડીમની સી. એસ. આઇ; જેવોનો જનમ સને ૧૮૧૨માં થયલો, તેવો પોતાની ૬૭ વરશની ઉમરે રોજ ૩જો માહા ૧૧મો સને ૧૨૪૭ યજદેજરદી,—તારીખ ૧૯ મી જુલાઇ સને ૧૮૭૮ ને દીને ગુજરયા હતા—તેવો આપણી મુંબઇ ટાપુના એક નામીચા જાણીતા વેપારી હતા, અને અતરેની ધણીક મોટી અંગરેજી વેપારી પેહડીઓ, બેંકો વીગરેનાં જાહેર ખાતાંઓ સાથે શરાફીનો ધંધો કરીને મહશુર થયલા હતા. તેવો સાહેબ પણ પારસી કોમમાં એક સખાવતી શેઠયા થઈ ગયા છે, અને ઉપર કહયું તેમ પોતાની હઇયાતી દરમયાન જે સતર લાખ જેવી પાદશાહી સખાવત કરી ગયા છે, તેમાં મુંબઇનો યુનીવરસીટી હાલ એક લાખનો, સુરતની કીલ્લા ચોક આગલની મોટી પોનો લાખ રૂપીઆનાં ખરચની સર કાવશજી જાંહાંગીર શીવીલ હાસપીટાલ, પુણાની ઈનજીનીઅરીંગ કાલેજ, નવસારીની સર કાવશજી જાંહાંગીર મદરેશા, ગંદેવીની ઈંગલીશ સ્કુલ અને દવાખાનું, મુંબઈની ખેતવાડીની છોકરીઓની સ્કુલ, મુંબઇની ગરાંટ મેડીકલ કાલેજ સાથની આંખની હાસપીટાલ, જેને માટે શવા લાખની રકમ આપેલી, એલફીનશટન કાલેજની ઇમારત માટે બે લાખ, શીંધ હેદરાબાદમાં બંધાવેલી દીવાનશાલા અને ફરાંનશ, જરમનીની લડાઇમાં જખમી થયલાઓને મદદ કરવા મોકલેલા હજારો રૂપીઆ, વીગરે વીગરે મુખ્ય સખાવતી અને ધરમી કામોનાં સથંબો આજબી તેમની જાહેર કારકીરદીની યાદગારી દાખલ ઉભેલાં છે. એ ૧૭) લાખની તેમની સખાવતમાં મુખ્ય કરીને ઉપલી સુરતની મોટી હાસપીટાલ ઉપરાંત બીજી હાસપીટાલો, દવાખાના વીગરે માટે પોણા ત્રણ લાખની ઉપર, ગરીબોને આશરો આપવા માટે તેટલીજ રકમ, કેલવણી ખાતાંઓ—સ્કુલો કાલેજો માટે પાંચ લાખની ઉપર, કુવા—તળાવો વીગરેના પાણીનાં બાંધકામો પાછલ ત્રણ લાખની ઉપર, અને આગ, વરાલ, રેલ, દુકાલનાં આફતકારી કામોં માટે પોણા લાખની તથા બીજી પરચુટણ જાહેર સખાવત ચઉદથી પંદર લાખની અને ખાનગી સખાવત નજદીક ત્રણ લાખની મલીને તેમની હઇયાતીમાં થયલી સખાવતનો આંકડો ખાસો સતર લાખની ગણત્રીનો ગણાયો હતો. એમના હેવા સખાવતી ગુણોને લીધે તથા પ્રજા શેવાની પીછાનમાં

નામદાર સરકારે તેમને સને ૧૮૬૭ માં સી. આઈ. ઇ. યાને કમપેનીયન ઓફ ધી સટાર ઓફ ઇનડયાનો અને તે પછી સને ૧૮૭૨ માં સર નાઇટનો ખેતાબ બક્ષયો હતો—વીગરે તેવો ઘણાંક જાહેર ખાતાંનાં ઓધાઓ અને અમલપર નેમાયલા હતા–પણ માઠાં ભાયગે નાદરસત તબીયતને લીધે જાહેરમાં ભાગ લેવાને બનતું નહી હતું, તે એટલાવેર કે નામદાર માહારાણીનાં સાહેબજાદા પ્રીનસ આફ વેલસ તે હાલનાં આપના નામવર શેનશાહ સાતમાં એડવરડ જયારે મુંબઈની પધરામણીએ આવેલા ત્યારે તે પાદશાહી ઉમરાવની મુલાકાતનું માન મરહુમને આપવાને આપના સતાવાલાઓએ ખાહેશ કીધેલી પણ એવો સાહેબની ઉપર કહેલી નાજુક હાલતને લીધે હાવું પાદશાહી માન મલતુ ઉપકાર સાથે મેલવવા ના પાડયાથી તે રહી ગયું હતું. તેમજ નામદાર ગવરનરની કાઉનશીલનાં એક મેમબર દાખલ નેમાવાની પણ વકી હતી, પણ તે સરકારી માંગણી પણ એજ ચઉદ વરસની સંધીવા અને નજલાની માંદગીને બીછાંને પડેલા હોવાથી સવીકારી શકાઈ નહી હતી.

મરહુમ સર કાવશજી જાંહાંગીર રેડીમનીનાં મરણ વખતે તેમનાં એક ભાઇ શેઠ હીરજીભાઈ જાંહાંગીર રેડીમની જેવો પણ આપણી ટાપુના એક નામીચા વેપારી અને શ્રીમંત શેઠયા હતા તેમના પુત્રનાં છોકરા શેઠ જાંહાંગીર તે હાલનાં સર જાંહાંગીર રેડીમનીને સર કાવશજીએ પોતાના દતપુત્ર કરી લીધા હતા. એવો સાહેબ પોતાના લખોપતી પીતાના ગાદી વારેશ ઠડયા પછે એવોની જાહેર કારકીરદીની શરૂઆત થાવા માંડી છે. અને એક સખીદેલ શેઠયાના વારેસોબી સખી દેલ નીવડે એ કેહેતી મુજબ તેવોએબી અત્યાર આગમજનું સખાવતમાં તથા બીજાં પરમારથી પ્રજાનાં તથા કોમી કામોમાં શારૂ નામ કાઢીને અચ્છી કીરતી મેલવી છે. એવો શાહેબનાં મોટા દેલની શાહદત તરીકે સર જાહાંગીરનો "રેડીમની હાઉસ" વાલો ભવય બંગલો મોટી પારટીઓ આપવા માટે સારીપેઠે જાણીતો થયલો છે. ૧૮૯૩માં સર જહાંગીરે મુંબઇના માજી ગવરનર સર જેમસ ફરગયુસનના માનમાં એક પારટી કરી હતી, તેમજ લોરડ ડફરીન હીંદથી વીદાય થયા તે વેળાએ પણ તેવણે રેડીમની હાઉસમાં એક પારટી આપી હતી. લોરડ ડફરીનને સર જહાંગીર અને સર મનચેરજી મેહરવાનજી ભાવનગરીએ આવકાર આપયો હતો, તેમજ ઇરાની સાહીતયના ઓલમા પ્રો० ડારમસટેટર ઇંગલંડ વીદાય થયા હતા તે વેળા પણ તેવણને એક પારટી આપી હતી; જે વેળાએ હાજર રહેલાઓમાં લોરડ રોઝબરી અને તેવણુના બાનુ, સર વીલ્યમ વેડરબરન, મી० દાદાભાઇ નવરોજજી, સર મનચેરજી ભાવનગરી વગેરે હાજર હતા. મુંબઇના ગવરનર તરીકે લોરડ હેરીસ નેમાયા તે વેળા તેવણને મુબારકબાદી આપનાર એક ખાણું લંડનમાં વસતા હીંદીવાનો તરફથી આપવામાં આવયું હતું જે વેળાએ સર જહાંગીરે માનપત્ર વાંચી સંભળાવયું હતું; તેમજ લોરડ હેરીસને ઇંગલંડમાં એક પારટી આપી હતી. માજી ગવરનર લોરડ રે ઈંગલંડ પાછા વીદાય થયા તે વખતે તેવણને કોરનવેલ મેનશનમાં સર જહાંગીરે એક ખાણું આપયું હતું. જે પ્રસંગે હાજર રહેલાઓમાં મરહુમ ગલેડસતન, લોરડ રીપન, મી० દાદાભાઇ નવરોજી વગેરે હતા. ડયુક ઓપ કોનાટે એ પ્રસંગે સર જહાંગીરને વીંડસર કેસતલમાં બોલાવી માન આપયુ હતું અને માલબરો હાઉસની ગારડન પારટીમાં સર જહાંગીરની ઓલખ મરહુમ નામદાર માહરાણી સાથ નામદાર શહેનશાહ એડવરડે કરાવી હતી.

હાલના સર જાંગીરજીનો જનમ રોજ ૧૬ મો મેહર માહા ૯ મો આદર સને ૧૨૨૨ યજદેજરદી–તારીખ ૮ મી જુન સને ૧૮૫૩–સંવત ૧૯૦૯નાં જેઠ સુદ ૨ ને બુધને દીને થયો હતો. તેવણે પ્રોપ્રાયતરી–સ્કુલમાં ઇંગ્રેજી કેલવણી મી० હોરમજી જાંગીર તાલીઆરખાન જેવા બાહોશ શીક્ષકના હાથ હેઠલ લઇને મેટ્રીકયુલેશનની પરીક્ષા પસાર કીધી, ને પછી વધુ અભ્યાસ સારૂ એલફીનસ્ટન કોલેજમાં જોડાયા હતા. મરહુમ પેહલા સર કાવશજીના ગુજરવાબાદ હાલના સર જાંગીરજી ધંધામાં પડીઆ, ને તેવણનું ધીઆન મીલ ઉદ્યોગ તરફ ખેંચાયું. પેહેલાં એવણે મરહુમ શેઠ મેરવાનજી જીજીભાઇ દાદાભાઇના શાહેબજાદાઓ સાથે મલીને

જુબીલી મીલ સ્થાપી; ત્યાર પછી જમાનાની ગીરદસ્તમાં આવી ગયલા મેશરસ બી. એન્ડ એ. હોરમારજીના હાથમાંથી જ્યારે કુરલા મીલની એજનસી ગઈ તે વખતે મીલોનો વખત ખરાબ હોવાથી કોઇએ તેમાં ઝુભલાવાનું દરશત ધારીયું નહી તેવે વખતે સર જાંહાંગીર બાહાર પડીઆ ને તે મીલના મોટી રકમના શેર વેચાતા લઇને પોતે તેના એજન્ટ થયા, ને તેવણુની કાલજી ભરેલી ખંત તથા કરકસરના વેહેવારથી મીલ નફો કરતી થઈ, ને ભાગીદારોને વીઆજ મલવા ઉપરાંત એવણુને તેના કમીશનમાં લખો રૂપીઆ મલીઆ. ગયા ડાયકામાં જે વખતે મીલોનો વખત ઘણો બારીક આવ્યો હતો તે વખતે જયારે બીજા શ્રીમંતો બીચકી ગયા તેવે વખતે એ શેઠે દુરઅંદેશી વાપરી લખો રૂપીઆ મીલોના મારગેજ ઉપર સારા વીઆજે ધીરીઆ, ને તેમાં મોટો નફો કરયો. એવણુ બીજો સરાફી ધંધો કરે છે, ને એમ કેહેવાય છે કે એવણુ પોતાની આંટ ઉપર મોટી રકમ વેલાતથી ઘણે ઓછે વીઆજે લાવેચ ને તે ઉપર હાઈઆં મોટું વીઆજ પેદા કરે છે. જયારે બીજાઓ ફકત મોજ શોખને ખાતર વેલાત જાય છે ત્યારે એવણુ પોતાના મોહોરદાર લેડી જહંગીર સાથે ૧૦) વખત વેલાત જઇ આવ્યા છે, ને દરેક વખતે કઇને કંઈ પોતાના લાભનું કરતા આવ્યા છે. એ રીતે સર જાંહાંગીર પોતાની જાહેર જીંદગીમાં જીપલાવ્યા પછી એક તરફથી જેમ પોતાનાં ધંધા-ધાપાનું ફાયદાનું કાંમકાજ કરતા રહેઆ છે, તેમ બીજી તરફથી પ્રજા પયારાં અને કોમ ઉપયોગી કામોમાં પણ આગેવાની લેવાને પછાત પડતા નથી—એ તેમને થોડું માન ભરેલું નથી. હેવા એમનાં કોમ ઉપયોગી કામનો એક જાણવાજોગ દાખલો હવડાંજ આપણુને જણાયો છે, અને તે કામમાં એક અજબ સંજોગ મલતો એ આવ્યો છે—કે—જેમ એકવાર મરહુમ સર કાવશજી જાંહાં-ગીર પોતે પોતાની કોમના અગતનાં કામ વચે પડીને મરહુમ ત્રીજા બેરોનેટની વખતે તેમને કોમના વડા ઠેડવવાની કોમમાં કઇ ભાંજગડ નીકલી હતી; પણ મરહુમ શેઠ કાવશજીએ તેમનાં વડપણુ ઠેડવવાની આગેવાની પોતાને માથે લઇને શમાધાંની કરી આપી હતી અને તેથી તે વેલાએ તેવો સાહેબ જેમ ટોલાના માનીતા થઈ પડયા હતા. તેવોજ આબેહુબ બનાવ હવડાં આપના આ નવાં બેરોનેટ સર જાંહાંગીરનાં વખતમાંબી બનવા પાંમયો છે, અને તેમાં પણ એવો સાહેબ જબરૂ માન ખાટી ગયા છે. એ મુજબ બાપ દીકરા બને જણા વખત આવતાં પારસી કોમનાં વડા અથવા પ્રમુખ ઠેડવવાની હીલચાલમાં આગેવાંની ભરયો ભાગ બજાવાથી એ દાખલા જેટલા ખુશી થવા જોગ તેટલાજ માનને લાયક ગણાયા છે. એ રીતે મરહુમ સર કાવશજી જેમ હમકોમની દાઝ રાખી તક મલતાં તેની બેહતરીનાં કામમાં ભાગ લેતા હતા, તેમ સર જેહાંગીર પણ વરતતા જણાય છે, જેનો પ્રત્યક્ષ, ખુશી થવા જોગ તથા નોંધી રાખવા લાયક દાખલો હમણાંજ બન્યો છે. મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઇ ચોથા બારોનેટનાં મરણુ પછી પારસી અનજુમનના પ્રમુખ તરીકેની તેમની ખાલી પડેલી જગાએ તેમના ગાદીનશીન સર જમશેદજી જીજીભાઇ પાંચમાં બેરોનેટને નેમવાની હીલચાલ થતાં, કોમના એક નાના ભાગે તે સામે વાંધો ઉઠાવ્યાથી જે એક નાખુશ જઘડો કોમમાં બરપા થવા જેવું હતું, અને જે આગલ વધતાં ટોલામાં તડ પડવાની ધાસ્તી બરપા થઇ હતી, તે બનાવ એક સારી સમજુતીથી થોડાજ દહાડામાં બંધ પડી ગયો છે, અને સર જમશેદજી પાંચમાં બેરોનેટ ગયા જુલાઇ માસની તા૦ ૨૬ મીને દીને સાંજે મલેલી પારસી જરથોસ્તી અનજુમનની દબદબા ભરેલી મહાન સભામાં, પુરતી એકદીલી તથા એકમતીથી પારસી અનજુમનના પ્રમુખ નેમાયા છે, એ રૂડું પરિણામ કોના પ્રયાસને મુખ્યત્વે આભારી છે? પારસીઓ એકકે અવાજે ને એહસાન સાથે બોલે છે, અને તે વાજબીજ છે કે, સર જેહાંગીર કાવશજી રેડીમનીની કાલજી તથા કારસાજીથી એ રૂડું પરિણામ નીપજયું છે. અને તે કેમ? જેવું આ ભાંજઘડનું મુલ રોપાયું, છાપામાં તેની ચરચા ચાલુ થઈ, અને વિરૂધ પક્ષે પ્રોટેસ્ટ તઇયાર કરી તે ઉપર સહીઓ લેવા માંડી, કે સર જેહાંગીર કાવશજી રેડીમનીએ પોતાનાં ખરાં નામ સાથ છાપામાં બાહેર પડી સાવચેતીનું રણુશીંગડું ફુંકયું. તેવોએ પારસી જેવી

નાની કોમમાં આવા એક બનાવ માટે આમ જઘડો જાગે તે સામે નાપસંદગી બતાવી તેમણે એવી સુચના કીધી કે, કોમનાં બંને પક્ષના આગેવાન ગૃહસ્થોએ સાથે મલી ખાનગી રીતે મસલેહત ચલાવી સમજુતીથી એ વાંધાનો નિવેડો આણવો જોઇયે. આમ સુચના કરીનેજ તેઓ બેશી રહયા નહી, પણ તે ઉપર અમલ કરી કામ બજાવવાનો રૂડો દાખલો પણ તેમણેજ આપ્યો. તરતજ તેમણે પોતાના આલીશાન મકાનમાં બંને પક્ષના આગેવાનોને નોતરયા; તેઓ વચ્ચે ખાનગીમાં મસલેહત ચાલી, એને માટે એવો સાહેબે પોતાને બંગલે આપણી કોમના કેટલાક નામાકીત આગેવાંનો જેવા કે—નામદાર જશટીશ શેઠ દીનશા ધનજીભાઈ દાવર, સર ફીરોજશા મેરવાનજી મેહતા બારીસટર, શેઠ નવરોજી માણેકજી વાહાડયાજી સી. આઇ. ઈ. અને તેવાજ બીજા કેટલાક માનવંત ગૃહસ્થોને બોલાવીને તથા તેમાંના જશટીશ દાવર સાહેબને પોતાની સાથે સર જમશેદજી પાંચમાં બેરોનેટને બંગલે જાવાની તસ્દી લઇને સઘલી વાતચીત અને પછી ગોઠવણ કરીને હેવું નકી કરી લીધું કે બને બોરદુવાલા સાહેબોનું મન મનાવીને, અનજુમનની સભા માટે એક હેવો ઠેડાવ નકી કરી લીધો કે જેનાથી એ સભામાં સર પાંચમાં બેરોનેટ આખી અનજુમનની રાજી રજાવંદીથી કોમના પ્રમુખ વરીકે પસાર થઇ ચુકા છે. અને વકફી પ્રમાણે તેનું શેવટ સમાધાનીમાં આવ્યું, કે જે, એવા એક દરજજાદાર, દીલસોજ શેઠયાની આગેવાની તથા કારસાજી વીના બીજી કોઈ રીતે આવવું મુશકેલ હતું. સર જેહાંગીર રેડીમનીએ આ કટોકટ વખતે બજાવેલી કોમની સેવા અસાધારણ છે, અને તે માટે તેઓ ખરેજ કોમના ઉપકારને લાયક થયા છે.

સર જેહાંગીર ગયા એપરીલ માસમાં પોતાનાં કુટુંબ સહીત ચીન તથા જેપાનની સફરે સીધારીયા હતા—તે મુશાફરી દરમયાન તા૦ ૨ જી એપરેલ ૧૯૦૮ ને દીને શ્રી હાંગકાંગ ખાતે ઈંગલીશ મેલની સટીમર "દેવેના" મધે પોતાના કુટંબ શાથે જઇ લાગા હતા, તેવારે તેઓને આવકાર આપવાને હાંગકાંગની પારસી કોમના વડા શેઠયા મી૦ હોરમસજી નવરોજી મોદી, શેઠો ટાટા સનસ એનડ કમપનીના મેનેજર મી૦ બેજનજી દાદાભાઈ ટાટા, તથા બીજા કેટલાક શેહેરીઓ પધારયા હતા, તે વેળાએ ત્યાના કેટલાક પારસી બીરાદરો તરફથી નીચલું "અરજ પત્રક" આ માનવંતા શેઠને પુગાડવામાં આવ્યું હતું:—

"નેકનામ માનવંતા સાહેબ, સર કાવસજી જેહાંગીરે રેડીમની નાઇટ, જોગ, સેવામાં.

"આપણુના બખતાવર નામ અને સખાવતી ભરયા કામો માટે ચીનની પારસી કોમ વખાણુની નજરે જુએ છે. મહા ચીન માદ્રેની પધરામણી માટે અતરેની પારસી કોમ આપણુને અને આપણુના માનવંતા કુટુમબને ચીનાઇ ભુમીની મુલાકાત માટે આવકાર આપે છે, અને ઇચ્છે છે કે આપણુની સફર મુબારક થાવો અને નેક ધારેલી મુરાદો સફલ નીવડો.

"આપણુા જેવા માંનવંત શ્રીમંત શેઠયાઓની ચીન અને જાપાન માટેની સફરો ઘણી જુજ થતી જોવામાં આવે છે. ચીન અને જાપાનની ભુમીઓ તરફની પધરામણી માટે અતરેની નાનકડી પારસી કોમ હરખ સાથ આવકાર દેય છે. અકાબર શેઠયાઓની "ચીનની મુસાફરી" ચીનની તવારીખોમાં નોંધાયલી જોવામાં આવે છે. તેજ મુવાફેક આપણી મુબારક સફર વધુ યાદગાર બનાવવા કાજે આપણુનું ગ્નાનપુરવક ધયાન ખેંચવા પારસી કોમના કેટલાક અદના ભાઇઓ તરફથી નીચલી બાબદ માટે અરજ કરવા નમનતાઇ ભરી સુચના કરે છે.

"અત્રેનું એક પુરૂ પારસી પંચાયતનું મકાન ગયે સાલ અકસમાતીક ટુટી પડવા બાદ થોડે, વધુ ખરચ કરી, છાપરાં વીગેરેની મરામત કરી વપરાસ માટે સમારકામ કરયું છે. જે મકાન માટેની બાબદ આપે સાંભલેલી હોવી જોઈએ, તે આજની આપણુની પધરામણીથી તે મકાન જોવાને આપને તક મલશે. એક નવું વધુ સગવડ સાથનું મકાન મેલવવા હાલમાં આપણી કોમ ઇચ્છે છે. અત્રેના શ્રીમંત શેઠયા, શેઠ હોરમસજી નવરોજી મોદી ઉપરાંત એક બીજા આગેવાની ભાગ લેતા

માનવંત શેઠીઆ મી૦ ધનજીભાઇ સોરાબજી દાદીશરજેનેર આ બાબત તરફ બેહદ દીલસોજ લાગણી ધરાવે છે. ચીન ભુમીની માન ભરી પધરામણી અને આ બખતાવર સફરની પયાર ભરી યાદ જાલવી રાખવાની આ રીતી તરફ માનપુરવક ધયાન ખેંચવાની આપણને અરજ કરવામાં આવે છે. આ પુનવંતુ કામ આપણના નામદાર નામના યાદ કાયમ રહેલી જોઈ ચીનની પારસી કોમ બેશક હરખાઈ રહેશે. "

ઉપલી ચીનની મુશાફરીથી પાછા ફરતાં બારોનેટનો ખેતાબ મલવાની રૂડી વધાઇ તેવણને મલી હતી. એ ખેતાબ સને ૧૯૦૮ના જુન માસની તા૦ ૨૬ મીએ નામદાર શેહનશાહ શાતમા એડવરડની શાલગરેહને દીને અપાયલા ખેતાબોના લીસટમાં અપાયો હતો, અને તેની સનદ હવે પછી એવોને મલશે. એ ખેતાબની જાલવણીને માટે જેમ બીજા આગલા બેરોનેટ સાહેબોએ બેરોનેટસીના કાયદાની રૂહે પચીસ લાખ રૂપીઆની રકમ દર બેરોનેટના ખેતાબ ધરાવનાર વારશને બ્યાજ મલયુ જવા માટે હલાયદી કાઢી છે તેમ એવા શાહેબ પણ તેટલીજ રકમ કાઢવાનો ઈરાદો રાખે છે.

હાલનાં શર જાંગીરજીને શને ૧૮૭૯માં સરકાર તરફથી જસ્તીસ ઓફ ધી પીસ તથા એજ ટાંકણે મુંબઇ યુનીવરસીટીના ફેલો નેમવામાં આવ્યા હતા, ત્યાર બાદ એવણને પારસી મેત્રીમોનીયલ કોરટના ડેલીગેત ચુંટી કહાડવામાં આવ્યા હતા, એ ઉપરાંત એવણને બએ વખત મ્યુનીસીપાલ કારપોરેશનમાં મેમબર ચુંટી કહાડવામાં આવ્યા હતા. શને ૧૮૯૫ના વરશમાં એવણને નાઇતહુડનો ખેતાબ મલ્યો. મુંબઈના મ્યુઝીયમ કમીટીમાં સરકાર તરફથી એવનને એક મેમબર કરવામાં આવીઆ છે.

એવણની એજનસી હેઠલ ચાલતી કુરલા તથા જુબીલી મીલોમાં ડીરેકટર હોવા ઉપરાંત એવણ તાતા આયર્ન કુ. માં, બેંક ઓફ ઇન્ડીઆમાં તથા ન્યુ સીટી મીલમાં ડીરેકટર છે, ને ઉપલા બેઉ ખાતાં સ્થાપવામાં એવણે આગેવાન ભાગ લીધો છે, ને તે બેઉ ખાતાંઓને ધીકતાં કરવામાં ઘણી ખંતથી ભાગ લે છે. એ સીવાએ ઘણાએક ધરમખાતાં જે મરહુમ સર કાવશજીના નામ સાથે જોડાયલાં છે, તેમાં તથા બીજા ધરમખાતાઓમાં એવણ ત્રસતી તરીકે કામ કરે છે. એવોએ પોતાના મરહુમ બેશીઓની મજગામ ખાતેની દરેમેહર જે અશલ જગો શીટી ઇમપરૂવમેંટે વેચાતી લીધાથી ખશેડવી પડી છે તે પાછી મજગાંમમાંજ બાંધી આપી છે.

ઉપલી દરેહમેહરની ઈમારત મુંબઇના પોરટ ત્રસ્ટે ખરીદી લેવાથી એથી થોડે દુર મજગામમાં મતારપાખડી તરફ ગનપાઉડર રોડ ઉપર સર જાહાંગીર કાવશજી જાહાંગીર રેડીમની બારોનેટે હાલમાં નવી બંધાવી આપેલી દરેહમેહર ઇંજ્વીને તેમાં જુની દરેહમેરના આતશઆદરીયાન સાહેબને લાવી પરઠવવાની ક્રીયા રોજ ૩ જો માહા ૧૧મો સને ૧૨૭૭ યજદેજરદીને દીને કરીને એ દરેહમેહર સરવે જરથોસ્તીઓના વપરાસ માટે ખુલ્લી મેલવામાં આવી હતી. એ વખતે સર જાહાંગીર તથા લેડી જાહાંગીરબી હાજર થયાં હતાં. આતશ આદરાનના કેબલાને તખતનશીન કરવા પછી જશનની ક્રીયા નાયબ દસ્તુરજી રૂશતમજી એદલજી સનજાણાની આગેવાની હેઠળ કરવામાં આવ્યા બાદ દસ્તુરજી રૂશતમજીએ એ વખતને અનુસરતી એક અસરકારક વાયજ કીધી હતી. જે પછી એરવદ દોરાબજી બરજોરજી કાંગાએ નીચલો હેવાલ અગીઆરીના માલેકના હુકમથી વાંચી સંભળાવયો હતો- તેમાં નામદાર સર જાહાંગીરજી કાવશજીએ જણાવયું હતું કે " હમારા માંનવંતા વડીલ મુરબીજી બેહેસ્તનશીન સર કાવશજી જહાંગીરની શ્રી મજગામ ખાતેની દરેમેહેરવાળી ઇમારત મુંબઇના પોરટ ત્રસ્ટે સારવજનીક કામ સારૂ બે વરસની વાત ઉપર ખરીદી લીધી, ને તે લતા ઉપરની બીજી ઘણી ઇમારતો પણ લઇ લીધી, જેથી કરીને તે તરફ દરેમેહેરની જરૂર રહી નહીં, તેથી હમોએ કોઇ બીજે ઠેકાણે નવી દરેમેહેર બાંધવાનો વીચાર કીધો ને દેવલાલી મધે શેઠ નવરોજજી સોરાબજી તલાટીએ એ કામને માટે જમીનનો કટકો મુફત આપયો હતો. પણ તેટલાં મજગામમાં વસ્તા જરથોસ્તીઓ તરફથી શેઠ એદલજી સોરાબજી દાવરની આગેવાની હેઠળ દોઢસો ઉપર સહીની એક અરજી હમોને મળી, જેમાં મોટી અરજ

ગુજારવામાં આવી હતી કે હમારે મઝગામમાંજ એ દરેમેહેર બાંધવી કારણકે તે તરફની જરથોસ્તી-ઓની વસ્તીને, મુખય કરીને શહેનશાહીઓને એવાં મકાન વગર આપદા ખમવી પડશે તેથી તથા બીજા સબબોને લીધે હમોને દેવલાલીમાં દરેમેહેર બાંધવા ઉપરથી હાથ ઉઠાવવો પડયો ને શેઠ પેસ્તનજી નશરવાનજી ગોદીવાળાએ પોતાની માલેકીની જમીન મધેથી અગીઆરીના ખપમાં આવે તેટલી જમીન ચોકસ સરતે વંશપરંપરા આપવાથી દરેમેહેર આ જગા ઉપર બાંધવાનું નકી થયું, ને આજ દીને હમારા મુરંબીજી બેહેસ્તનશીન સર કાવશજી જહાંગીરની ૩૦) મા વરસની બાજના દીવસે આ દરીઆન સાહેબના નુરી કેબલાને તખતનશીન કીધા છે. એ દરેમેહેરના નીભાવ માટે પણ હમોએ ઘટતો બંદોબસ્ત કીધો છે; કે જેથી જાયુક સુધી તેનો નીભાવ બરાબર થાય, ને શુકર કરીએ છીએ તે પરવરદેગારના કે આજ દીને હમો મજગામના જરથોસ્તીઓની એક ખુટ પાછી પુરી પાડવાને શકતીવાન થયા છીએ. આ તકે બેહસ્તનશીન શેઠ ફરામજી નશરવાનજી પટેલની દરેમેહેરના ત્રસ્ટી સાહેબોએ એ મકાનમાં હમારા આદરીઆન સાહેબને નજદીક બે વરસ સુધી જગાની સગવઠ કરી આપી રાખવા દીધા તેટલા માટે તેઓનો જાહેરમાં ઉપકાર માનતાં હમોને ઘણીજ ખુશહાલી ઉપજે છે, તે સાથે શેઠ પેસ્તનજી નસરવાનજી ગોદીવાળાએ પોતાની કીમતી જગામાંથી આ મકાનને વાસ્તે ઉપર જણાવેલી સરતે એક કટકો આપયો તે માટે તેવણનો પણ આ તકે જાહેરમાં ઉપકાર માનું છું. ને એ શેઠે આ નવા આદરીઆનની લગોલગ ગરીબ જરથોસ્તીઓને વાસ્તે સસતાં ભાડાનાં મકાનો બાંધવા માડયાં છે, તે મકાનમાં આવી વસ્તા જરથોસ્તીઓ તથા મજગામ ખાતેના બધા જરથો-સ્તીઓ એ દરેમહેરનો સરઅવસરે મોટો ઉપયોગ કરશે એવી આશા રાખું છું. " આ પત્ર વંચાઈ રહેવા બાદ ફુલ પાન લઈ મીજલસ બરખાસ્ત થઈ હતી.

નસીબદેવીએ યારી આપીઆથી સર જાંહાંગીરે પોતાના ધંધામાં મોટી દોલત ભેગી કીધી; ને આસ્તે આસ્તે તેવણનો સખાવતનો ઝરો દોલતના વધવા સાથે ચાલુ થયો. તેઓએ પોતાની કારકીરદીની સરૂઆતમાંજ પોતાની કોમના વપરાસ અર્થે નજદીક છ હજારવાર કીમતી જમીન જે પારસીઓના દોખમાંની ઘણીજ નજદીક આવેલી હતી, તે પારસી પંચાયતને બક્ષીશ કીધી જેની આજે લગભગ એક લાખ રૂપીઆની કીમત ગણાય છે. તે વખતે દોખમાંની નજદીક બીજા શેઠીઆઓની પણ જગા હતી, જે તેઓએ પંચાએત પાસેથી બીજી જગા લઇને અદલબદલ કરી આપી હતી, પણ એ શેઠે એક પણ પઈનું દામ લીધા વગર પોતાની દોખમાના કમપાઉન્ડની નજદીકની જગા ઉપર મુજબ આપી દીધી હતી. જે વાત હાલના ઘણા પારસીઓને ખબર પણ નહીં હશે.

સર કાવશજીની અતયાર વેરની મુખ્ય સખાવતો નીચે મુજબ છે. જેનો આંકડો લગભગ રૂ ૧૧,૮૩,૧૫૦) થવા જાય છે. તેમાં મુખય સખાવતોમાં:—ચાર લાખની તો એકી તગરે આપેલી સાયનસની કેમીકલ લેબોરેટરી સથાપવાની મોટી રકમનીજ છે, જેની હકીકત પણ જાંણવાજોગ છે; તે એમ કે છેલા આપણી યુનીવરશીટીની કોનવોકેશનના મેલાવડા વખતે પ્રમુખસથાને બીરાજેલા મુંબઇના નામદાર ગવરનર સર જયોરજ કલારકે ભાશાંણ કરતાં શખી દાતારોને સુચના કરી હતી કે કોઈ સખી નર રસાયણ વીગરેનાં શાસ્ત્રોનો પ્રયોગ શીખવવાની એકુ કોલેજ સથાપેતો ઘણુ બેહતર થાય. સર જાંગીરનાં જાણવામાં એ વાત આવતાંજ એને માટે તુરતજ ચાર લાખ જેવી એક જબરી રકમ નામદાર ગવરનરને શોંપી દીધી હતી જે જોઇ તે નામદારને પણ પુરણ આનંદ થયલો હોવો જોઈએ કે જાહેર અપીલ કરતાંજ તેનો હાવો સરસ જવાબ મલી આવેઓ છે. જેવી એ રકમ ઉતમ કેલવણી ખાતાંને માટે અપાયલીછે તેવીજ એકબીજી મોટી રકમ પણ કેલવણીને લગલીજ એવો શાહેબ તરફથી અપાઈ છે. તે એ કે મુંબઇ શહેરમાં યુનીવરશીટીની મારફતની મેટરીકીલેશન વીગેરેની લેવાતી દર વરશની પરીક્ષાઓને માટેનું કોઈ ચોકશ મકાન નહી હોવાથી પરીક્ષામાં બેશનારા હજારોની શંખયાબન વીદ્દયારથીઓને ભર તડકાંમાં અથવા ખુલા મેદાનમાં નાંખેલા એક માંડવામાં બેશવું પડતું હતું. એ

જાથુકની અને હમેશની આબદા ટાળવાને યાને પરીક્ષા લેવાનુ એક જાથુકનું મકાંન બાંધવાને સર જાંહાંગીરજી કાવશજી રેડીમનીએ ગયે વરશે પેહલાં સવા બે લાખ આપવા જણાવ્યા હતા પણ તેટલી રકમ એ એકજામીનેશન હાલને માટે બશ નહી પડવાથી તેમાં બીજા એક લાખ ઉમેરીને હવડાં બેરો-નેટ થયા પછે સવાત્રણ લાખની મોટી રકમ કરી આપી છે. એની શાથે વેલાતનાં ઈમપીરીઅલ ઇનશ-ટીટઉટ માટે બે લાખની રકમ એવોએ અગાઉ આપેલી હતી. શને ૧૯૦૭માં મુંબઈના નામદાર ગવરનર લારડ લેમીંગટનની વીદાયગીરી વખતે એક લાખ રૂપીઆની રકમ તેમનાં હાથમાં આપી હતી કે તે નામદારે તેમાંથી પોતાને ગમે તે ધરમખાતાંમાં આપવી તે મુજબ ને નામદારે રૂ ૫૦૦૦૦) પ્રીનશ ઓફ વેલસ મીયુજીઅયમાં, રૂ ૪૫૦૦૦ કામા હાસપીટાલમાં અને રૂ૫૦૦૦ એડમ વાયલી હાસપીટલમાં વેંહચી આપી હતી. હેવી હેવી એમની બીજી મોટી નાહાની સખાવતી નોંધ નીચે આપેલી વીગતમાંથી માલમ પડશે.

સર જાંહાંગીર કાવસજી રેડીમનીની સખાવતની વીગતઃ—

	રૂપીઆ.
સાયનટીફીક કેમીકલ લેબોરેટરી બાંધવા તથા તેમાં ઘટતાં ઓજારો અને બીજી શામ-ગીરીઓ પુરી પાડવા સારૂ નામદાર મુંબઇની સરકારને સને ૧૯૦૮માં આપેલા.	૪,૦૦,૦૦૦
યુનીવરસીટી એકજાંમીનેશન હોલ (સર કાવશજી જાંગીર હોલ) બાંધવા સારૂ નામદાર સરકારને	૩,૨૫,૦૦૦
જાંગીર હોલ ઈમપીરીયલ ઇનસ્ટીટયુટ (લંડન) માં બાંધવાને આપેલા.... ...	૨,૦૦,૦૦૦
નામદાર ગવરનર લોરડ લેમીંગટનને સને ૧૯૦૭ માં તેમની રવાનગી વખતે આપેલા તેમાંથી તે નામદારે નીચે મુજબ વેહેંચી આપેલા. પ્રીનસ ઓફ વેલ્સ મ્યુઝીયમમાં. ... ... રૂ ૫૦,૦૦૦ કામા ઈસ્પીટાલમાં. ... ... ,, ૪૫,૦૦૦ એડમ વાયલી ઇસ્પીટાલમાં. ... ... ,, ૫,૦૦૦	૧,૦૦,૦૦૦
સર કા૦ જા૦ આંખની ઈસ્પીટાલમાં વારડ બાંધવા	૩૦,૦૦૦
સર કા૦ જા૦ ગરલ સ્કુલ (મુંબઈ)	૧૨,૦૦૦
સર કા૦ જાંગીરનાં ઉઠીઆણામાં જુદા જુદા પારસી ધરમખાતામાં આપેલા ...	૧૦,૦૦૦
વેલાતમાં ગંભીર માંદગીમાંથી ફારેગ થયા તેની સુકર ગુજારીમાં પારસી ફંડોમાં આપ્યા	૧૦,૦૦૦
સર કા૦ જા૦ ગનદેવી સ્કુલ	૭,૦૦૦
એલફીનસ્ટન કોલેજ લાઈબ્રેરીમાં ફરનીચર મુકાવયું તેના...	૫,૦૦૦
મુંબઇ યુનીવરસીટીમાં એ૦ મી૦ ગીબસનાં નામનું ઇનામ સ્થાપવા... ...	૫,૦૦૦
સર કા૦ જાં૦ નવસારી સ્કુલ જુબીલી ફંડમાં	૩,૦૦૦
પારસી પલેગ રીલીફ ફંડમાં	૨,૫૦૦
સર કા૦ જાં૦ નવશારી મદરેશામાં	૨,૦૦૦
મુંબઈ ઇલાકાના દુકાલ ફંડમાં	૨,૦૦૦
પારસી સુવાવડખાનાની ઈસ્પીટાલમાં	૧,૦૦૦
સર દીનશા મા૦ પીટીટ (પહેલા) મેમોરીયલ ફંડ	૧,૦૦૦
પારસી ગરલસ એસોશીએશન ફંડ	૧,૦૦૦
કુવીન વીકટોરીઆ મેમોરીયલ હોલમાં (કલકતા)	૧,૦૦૦
સર લારન્સ જેનકીનસ મેમોરીયલ ફંડમાં	૧,૦૦૦
ડા૦ માસીના હાસ્પીટાલમાં	૧,૦૦૦
પારસી જનરલ હાસ્પીટાલમાં	૧,૦૦૦

એકવર્થ લેપર હોમ ફંડ	૫૦૦
લીવરપુલની ગરમ મુલકોના દરદોની શોધ કરવાના ફંડમાં	૫૦૦
સર જમશેદજી જીજીભાઈ (ત્રીજા) મેમોરીયલ ફંડ...	૫૦૦
શેઠ ખરશેદજી ફરદુનજી મેમોરીયલ ફંડ	૫૦૦
શેઠ નશરવાનજી મા૦ પીટીટ મેમોરીયલ ફંડ	૫૦૦
સર વીલીઅમ વેડરબરન ટેસ્ટીમોનીયલ ફંડ	૫૦૦
પારસી જીમખાના ફંડ.	૫૦૦
મી૦ દાદાભાઇ નવરોજી ટેસ્ટીમોનીયલ ફંડ	૫૦૦
સર જોરજ બરડવુદ બસ્ટ ફંડ	૫૦૦
ડા૦ બ્લેની મેમોરીયલ ફંડ	૫૦૦
સર જે૦ જે૦ હોસ્પીટાલ નરસીંગ ફંડ	૫૦૦
ઇચ્છાપોર પુલ બાંધવાના ફંડમાં	૫૦૦
મેડીકલ કોનફરનસ ફંડ	૫૦૦
સનડરી ચેરીટી રૂ. ૫૦૦) ની અંદર	૬,૬૫૦
	૧૧,૩૩,૬૫૦
પારસી પંચાયતને બક્ષીશ કીધેલી જમીન જેની હાલની કીંમત આગલ પાછલની જમીન જોતાં રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦) ની થવા જાય છે તેની કીંમત આએ લીસ્ટમાં.	૫૦,૦૦૦
એકંદર રૂ.	૧૧,૮૩,૬૫૦

આપણા ટોલાના આ ત્રીજા બેરોનેટ ઉમરાવને આ વિષયમાં અમે જો કે તેમનાં જનમ નામ "જહાંગીર કાવશજી રેડીમની" થી લખ્યા યા જણાવ્યા છે, તો પણ અત્રે યાદ આપવી જોઈએ કે, બેરોનેટ થયા પછી તેઓએ એ નામને બદલે પોતાના મરહુમ મુરબ્બીનું મુબારક નામ ધારણ કરી પોતાને "કાવસજી જેહાંગીર રેડીમની" નાં નામે ઓલખાવવાનું પસંદ કરયું છે, અને તેમ કરીને પોતાનાં વડીલનાં નામને હંમેશને માટે અમર રાખ્યું છે. એઓ જાતે બાહોશ, ઉંચી કેલવણી પામેલા, સુધરેલા વિચારના, અને તે સાથે ધર્મી એતેકાદના છે, અને અનેકવાર વેલાતની મુસાફરી તથા દુન્યાના જુદા જુદા ભાગોના લંબાણ પ્રવાશ કરી, પોતાનાં જ્ઞાન તથા અનુભવમાં બહોલો વધારો કર્યો છે. એમની જીંદગી તથા કારકીર્દી જેમ સખાવતના ઝરાથી તેમ ઘણા અગત્યના બનાવોથી ભરપુર તથા ફલદ્રુપ છે, જે તેમનાં આ જોડેના જન્મ ચરિત્રના સારથી વાંચનારાઓને જાણમાં આવશે. એવોએ એ પરમાણે પોતાનાં બદલેલાં નામને માટે જે જાહેર નોટીશ મુંબઇના શરકારી ગેઝેટમાં તથા બીજાં વરતમાન પત્રોમાં પરગટ કરી છે તે આ મુજબની છે:—

"NOTICE—ખબર—હું હેઠળ સહી કરનાર જહાંગીર કાવસજી જહાંગીર મલબાર હીલ ઉપર આવેલાં રેડીમની હાઉસ મધે રહું છું તે જે સઘળાઓને લાગતું વળગતું હોય તેઓને અતરેથી જાહેર કરૂં છું કે જહાંગીર કાવસજી જહાંગીર અને જે૦ કાવસજી જહાંગીરનાં નામો જે મેં અત્યાર સુધી ધારણ કરયાં હતાં તેને બદલે મેં પોતે કાવસજી જહાંગીરનું નામ ધારણ કરયું છે અને હવે પછી સઘળે વખતે કાવસજી જહાંગીરના નામથી ઓળખાઇશ અને હરકોઇ સઘળા પ્રસંગોએ હું મારા પોતાનું તેજ નામ આપીશ, ધારણ કરીશ અને લખીશ. જે૦ કાવશજી જહાંગીર."

સર જાહાંગીર કાવશજી રેડીમનીની સેહાદી લેડી બાઈ ધનબાઈજી તે આપણી ટાપુનાં એક માંનવંત અને વીખ્યાત કુટુંબનાં નખીરી બાઇ ધનબાઇજી તે શેઠ અરદેશર હોરમજી વાહડયાજીનાં બેટી સાથે રોજ ૨ જો માહા ૭ મો શને ૧૨૪૫ યઝદેજરદી, તારીખ ૨૦ મી મારચ

૧૮૭૬, સંવત ૧૯૩૨ ના ફાગણ વદ ૧૦ ને સોમવારને દીને થઇ હતી જેનાં પરતાપથી એમને એક બેટો શેઠ કાવસજી જેવણનો જનમ રોજ ૨૮ મો માહા ૫ મો સને ૧૨૪૮ યઝદેજરદી, તા૦ ૧૪ મી ફેબરવારી ૧૮૭૯, સવંત ૧૯૫૩ ના માહા વદ ૮ ને શુકરવારે થયો હતો તેવણ હવડાં પોતાની ઓગણત્રીસ વરશની ઉમરે જવાંન જીંદગી ગુજારે છે, તેવણ તથા બે બેટીઓ મલીને એમને ત્રણ ફરજંદોની વરધી થઈ છે. આ એક પુરા ચંચલ જેહનનાં બેટા શેઠ કાવસજીને તથા તેમનાં માંનવંત પીતાને યાને બંને બાપ બેટાને આ ટુક હેવાલોની આખરીએ આપણ ખરાં જીગરથી મુબારકબાદી ઇચ્છીશું અને ચાહીશું કે આ માનવંત ખેતાબ લાંબી મુદત વેર ભોગવીને પોતાનાં નામવર કુલને દીપાયમાન કરવા સાથે તથા બીજા ઘણુંક પ્રમારથી કાંમો બજાવીને પોતાની કોમ અને પ્રજાનું હીત મેલવવા ખરા ભાયગશાલી નીવડો—આમીન !

લેડી ધનબાઇની જાહેર કારકીરદી.

ઉપર કહેલાં સર જાહાંગીર સાથે શેહાદીથી જોડાયલાં ભલાં અને નેક મોહોરદાર લેડી ધનબાઇજીની જાહેર કારકીરદીબી ખરેજ વખાંણને પાત્ર નીવડી છે; કે જેવાં એક સદગુણી બાઇનો સંબંધ જોડાયા વગર આ જનમ ચરીત્ર પરીપુરણ ગણાતુ નથી; અને તેથી લેડી ધનબાઇને લગતી જે ટુંક હકીકત અતરે જણાવવી દરશત ધારીએ છે, તે ઉપરથી જણાશે કે લેડી ધનબાઇ જેમ એક માતબર તથા સખી શાસરીયાના માનવંત વહુ છે, તેમ તેવાંજ એક શ્રીમંત તથા પરમાર્થી મહીરાં ઘરના માનવંત પુત્રી પણ છે. મરહુમ માનવંત સખીદસ્ત શેઠ અરદેશર હોરમજજી વઢાડયાનાં તેઓ પુત્રી થાય છે, એવણનો જનમ રોજ ૧૪ મો માહા ૩ જો સને ૧૨૩૦ યઝદેજરદી, તા૦ ૬ ડી ડીસેમબર ૧૮૬૦, સંવત ૧૯૧૭ ના કારતક વદ ૮ ને ભેસપતવારે થયો હતો. એ રીતે તેઓ જન્મથીજ મોટાઇ, માન, સુખ તથા જાહોજલાલીનો ઇર્ષા કરવા જોગ વારસો પામેલાં છે. તેઓ જાતે બાહોશ-ગુજરાતી સાથે અંગ્રેજી ઉંચી કેલવણી પામેલાં, સુધરેલા વિચારનાં, ઘર, મંડલ તથા સોસાયટીને સણગાર આપનારાં "એકોમ્પલીશડ લેડી" છે, અને "મોટે ઘરનાં બાઈ સાહેબ"ની પેઠે આઇતાંપર કોઇટું મારી ફકત એશ આરામ તથા આલસાઇ ટેંહકરાઈમાં જીંદગી ન ગુમાવતાં, પોતાના માતબર ખાવીંદના બહોલા વહિવટમાં "એકટીવ" ભાગ લેવા સાથે બાનુઓને બરનાં લોકોપયોગી કામોમાં આગેવાન ભાગ લઇ પોતાની જીંદગીનો રૂડો ઉપયોગ કરે છે. જાતે તેઓ દયાલુ ને પરમાર્થી છે, અને પોતે સખાવત કરવા ઉપરાંત પોતાના ખાવીંદને તેમનાં સખાવતી કામમાં સરસ સલાહ તથા ઉતેજન આપતાં રહે છે. કહે છે કે, સર જેહાંગીરની ઘણીક સખાવત તેમનાં ભલાં મોહરદારની રૂડી સલાહને આભારી છે. બાનુઓને લાયકની લગભગ સર્વે જાહેર હીલચાલોમાં ભાગ લેવા છતાં, લેડી ધનબાઈ પોતાની કોમનું કલ્યાણ હંમેશ હઇડે રાખે છે. સુધરેલા વિચારનાં, સુધરેલાં મંડલોમાં ફરનારા યુરોપ્યનોના સમાગમોમાં પુરતી રીતે આવેલાં તથા સુધરેલા દેશોમાં ફરેલાં અને વસેલાં છતાં તેઓએ પોતામાં પારસીપણું, પારસી ખાસીઅત તથા કોમ અભીમાન સરસ રીતે જાલવી રાખ્યાં છે. એટલુંજ નહી પણ તેઓ ધરમચુસ્ત છે, અને ધરમનાં ક્રિયા ભણતરો તરફ પણ એવો ભકતીભાવ રાખે છે, કે જેવો ભકતીભાવ એવી સ્થીતીનાં બીજા પારસી બાઇઓમાં આજે કવચીતજ જોવામાં આવે છે. અંગ્રેજી ભણી સુધરેલા બનેલા કેટલાક પારસી ગ્રહસ્થો તથા બાનુઓ જયારે સુધારાનાં નામની ખોટી ધુંઇમાં પોતાના ધર્મના પવિત્ર કેબલાને સદંતર વિસારી બેઠેલાં જણાય છે, ત્યારે આ ખરેખરાં સુધરેલાં બાનું પોતાના આ માંનવત કેબલા તરફ એટલું માન તથા જાનફેશાની ધરાવે છે, કે જયારે પોતે વેલાત જાય છે અને ત્યાંથી પાછાં ફરે છે ત્યારે પ્રથમ આતશબેહરામ જઈ પાક કેબલાને નમન કરવાની પોતાની પહેલી ફરજ વિચારે છે. તેમની જીંદગી, તેમની રહેણી કરણી, તેમની જાહેર કારકીર્દી, તેમની સખાવત તથા તેમની લાયકી ખરેજ નમુનેદાર, અને બીજી પારસી બાનુઓ માટે નકલ કરવા જોગ છે.

લેડી જાંહાંગીર ઉપયોગી કામોમાં અને માંનવંતા મેલાવડાઓમાં કેવાં નામવર નીવડે છે, તેનો માત્ર એકજ મુખય દાખલો આપવો બસ છે. શને ૧૯૦૫ના નવેમબર માશની ૯ મી તારીખે આપણી ટાપુમાં આપણાં નામવર બ્રિટીશ રાજયનાં પાટવી કુવર પ્રીનસ આફ વેલશ શાહાજાદા યાને ભવીશનો રાજા પોતાની નામવર મોહોરદાર સાથે આવી ઉતરયાં હતાં; તે દરમેઆન નામવર પ્રીનશેશ આફ વેલ્સને માટે મુંબઈનાં ટાઉન હાલમાં આપણી ટાપુની જુદી જુદી કોમની બાનુઓએ એક જાહેર મેલાવડો તા૦ ૧૮ મી નવેમબરને દીને કરીને તે નામવર બાનુને જુદાં જુદાં માનપત્રો આપ્યાં હતાં—તે વેલા તે માટેની નેમાયલી કમીટીમાં લેડી ધનબાઇને બીજા મલતાં સેકરેટરી નેમવામાં આવ્યાં હતાં-તે તેમનાં હોધાની રૂહે ટાઉન હાલનો શણગાર અને બીજી સરવે ગોઠવણો હેવી કરી હતી કે તેવા ફતેહમંદ મેલાવડાને માટે તથા કીમેલી સઘલી ગોઠવણને માટે લેડી ધનબાઇએ એટલી વખાંણ મેલવી હતી કે—નામદાર પ્રીનસેસે લેડી ધનબાઈ ઉપર ખાસ એક પત્ર લખાવીને જણાવ્યું હતું કે—"ટાઉન હાલમાં થયલા મેલાવડાથી તેમજ ભેટ આપવામાં આવેલી આલબમની જે શમજ તેવોએ તે નામદારને પાડી હતી, તેથી તે નામદારને ઘણી ખુશી ઉપજી હતી—જે હમો સદા યાદ કરતાં રહીશું." એજ મેલાવડાનો હેવાલ મુંબઇ ગેજેટનાં લંડનનાં ખબર પત્રીએ લખી મોકલતાં તો હેવું લખ્યું હતું કે:—"ઉપલા બાનુઓના મેલાવડા વખતે તેને ફતેહમંદ બનાવા માટે લેડી જાંહાંગીરે જે કીમતી મદદ આપી હતી. તે માટે તેવો મુંબઇનાં રાંણી તરીકે ઓલખાવા જોઇએ." લેડી ધનબાઈનાં હાથમાં આ મેલાવડાનો સઘલો કારભાર હતો, તેથી જો પારશી બાનુ-ઓનું માનપત્ર તેવો પોતે વાંચવા ઉભાં રેહતે તો કરી શકતે, પણ પોતે મોટું મન કરીને અને પોતાનું રેડીમની કુટંબ જે આસનાથી સર જમશેદજી જીજીભાઇ બેરોનેટનાં કુટંબ તરફ હમેશ જોતું આવ્યું છે, તે તરીકા મુજબ આ પોતાને હસતેકનું માનપત્ર નામવર પ્રીનસેસની આગલ વાંચવાનું માન સર જમશેદજી જીજીભાઇ ચોથા બેરોનેટનાં મોહોરદાર લેડી જમશેદજીને આપયું હતું—જેવોએ પોતાના બેટી મીસીસ જરબાઇ જાંહાંગીરજી દાવર પાસે વંચાવ્યું હતું. એ રીતે લેડી જાંહાંગીરે પોતાનો મોટો દીલગુરદો અને ખરો ખાલેશ ખવાશ બતલાવી આપયો હતો. એ રીતે પારસી કોમને લગતા એક મુંબઈનાં મોટા મેલાવડાનું માન લેડી જાંહાંગીરે મેલવયું હતું. તેમ એક ઉમરાવ શેહેરી બાનું તરીકે પોતાની હમજાત ઉપરાંત પરકોમમાં પણ તેઓ મોટું માન ધરાવે છે, જેનો ઘણો જાણવા જોગ દાખલો ગયા નાટાલના તેહવારપર શુરત ખાતે બન્યો હતો, તે એ કે લેડી ધનબાઇ જાંહાંગીર કાવશજી રેડીમનીને ૧૯૦૭ ના ડીસેમબર માસમાં સુરત ખાતે ભરાયલી હીંદી નેશનલ કોનગ્રેશ પ્રસંગે મલેલી બાનુઓની "ભારત મહીલા પરીસદ" ના પ્રમુખ નેમવામાં આવયાથી એવણ અતરેથી તા૦ ૨૯ મી ડીસેમબરે સુરત ગયાં હતાં. જ્યાં લેડી ધન-બાઇને સારો આવકાર આપી ઘણું માન આપવામાં આવયું હતું. તેમજ લેડી ધનબાઈનાં માનમાં એક ઇવનીંગ પારટીનો મેલાવડો મીસીસ ધનબાઇ કાવશજી મોદી તથા મીસીસ બરજોરજી એદલજી મોદી તરફથી મોદીજીવાલા દરીયાઇ મેહલમાં તા૦ ૩૧ મી ડીશેમબરને દીને કરવામાં આવ્યો હતો. હાજર રહેલાઓએ રીફ્રેશમેન્ટ લીધા પછી સરવેનો ફોટો પાડવા બાદ મેલાવડો વીસરજન થયો હતો. ઉપલી સરવે જાત ન્યાતની બાનુઓની મહાન "મહીલા પરીપદ" નું પ્રમુખપદ લેડી ધન-બાઇનેજ અરપણ કરવામાં આવયું હતું, અને જે મોટું પદ તેમણે પોતાનાં કાબેલીઅત ભરેલા સુભાખીત ભાપણ તથા ઉંચી કુનેહથી સરવની વાખવાખી વચે બજાવ્યું હતું.

હાવી ઝલકતી કારકીરદીનાં, કુલદીપક, પરમાર્થી એવાં એક જોડાં માટે પારસી જરથો-સ્તીઓ માન તથા મગરરી લેય એ સ્વભાવીક છે. સર જેહાંગીર કાવસજી રેડીમનીને બેરો-નેટનો ખેતાબ મલવાની વધાઇ ફેલાતાંજ પારસી કોમમાં ખુશહાલી ફેલાઇ રહી હતી; એટલુંજ નહી પણ પરકોમોમાં પણ સંતોપની લાગણી પ્રગટેલી જણાઈ હતી, અને તે તેમને મુબારક-બાદીના સંદેશાઓ, માનપત્રો વગેરે મોકલીને જાહેર કરવામાં આવી હતી, જેની વીગત હેઠલ

આપવામાં આવી છે. અમે જીગરથી દુવા ચાહિયે છયે, અને તે દુવા કાંઇજ નહી પણ આખી પારસી જરથોસ્તી કોમની દુવાનો પડઘો છે, કે સર તથા લેડી કાવસજી જેહાંગીર તેમજ તેમના એક પુરા બેટા પણ પુર સુખાકારી તથા જાહોજલાલી સાથ લાંબી જીંદગી જીવો, અને કોમ તથા દેશનાં કલ્યાણનાં જીઆદે કામો કરી કોમ, પ્રજા તથા સરકાર દરબાર તરફનાં માન અકરામ વધુ ને વધુ પામતા રહો—આમીન !

સર જાંહાંગીર કાવશજી બેરોનેટને મલેલા ખેતાબ માટે મલેલી મુબારકબાદીઓ અને થયલા ખાંનપાંનનાં મેલાવડાઓ—ઇત્યાદીની વીગત:—

નામદાર ગવરનર તરફની મુબારકબાદી—સર કાવસજી જેહાંગીરને નામદાર શેહેનશાહે બેરોનેટસીના મોટાં માનથી નવાજયા તે વીશે નામદાર ગવરનરે તેવણને નીચે મુજબ મુબારકબાદી આપી છે:—

"વાહાલા સર કાવસજી જેહાંગીર, તમોએ તથા તમારા પ્રખ્યાત પીતાએ જે જાહેર સખાવતો કરી છે તેની પીછાણમાં નામદાર શેહેનશાહે બેરોનેટસીનું માન તમને આપયું છે તે માટે હું તમને દીલોજાનભરી મુબારકબાદી આપું છું. આ બીના જાહેર કરતાં મને મોટી ખુશાલી ઉપજે છે અને હું દીલોજાનથી લેડી જહાંગીરને તથા તમને લાંબા આયુશય અને સુખી જીંદગી ઇચ્છું છું. હું છું તમારો વીશવાસુ, (સહી) જી. એસ. કલારક."

ત્રાન્સવાલનાં ડરબન શેહેરની પારસી અનજુમનની એક સભા તા૦ ૮ મી જુને મી૦ અરદેશર એફ. બેગમે ખાણું આપવા માટે મલી હતી; ત્યાં માનવંતા પારસી આગેવાન સર કાવસજી જાહાંગીરને મલેલા બેરોનેટનાં ખેતાબ માટે ખુશાલી બતલાવવામાં આવી હતી.

પુણા, તા૦ ૨૬ મી જુનનાં મલેલા સંદેસામાં જણાવયું હતું કે આજે ઘણાક ગ્રહસથોની મોટી સંખયા રેડીમની વીલામાં નવા પારસી બેરોનેટ સર કાવસજી જહાંગીરને મુબારકબાદી આપવાને હાજર થઈ હતી. હીંદુસતાનના સઘળા ભાગોમાથી તથા ઇંગલંડથી પણ મુબારકબાદીના તારના સંદેશાઓનો ઢગ આવી પડયો હતો. નામદાર ગવરનરે પણ મુબારકબાદીનો પત્ર લખી તેમની અને તેમના પીતાની મોટી સખાવતોનાં વખાણ કરયા હતાં, કે જે સખાવતનો આંકડો ૩૦ લાખ કરતાં વધુનો થાય છે.

મુંબઇની મયુનીસીપલ કોરપોરેશનની એક સભા તા૦ ૨૯ મી જુનની બપોરે ૩ કલાકે મયુનીસીપલ કાઉનસીલ હોલમાં ઓ૦ મી૦ જી. ઓ. ડબલ્યુ. ડનના પ્રમુખપણા હેઠળ મલી હતી, જે વેલા સભાની શરૂઆતમાં પ્રમુખ આ૦ મી૦ ડને જણાવયું કે, આજની સભાનું કામ શરૂ કરવા આગમચ આપણને એક ખુશાલીભરી ફરજ બજાવવાની છે. સર વીઠલદાસ દામોદર ઠાકરસીને મલેલા સર નાઇટના ખેતાબ વીશે જણાવ્યા પછે તેઓ બોલ્યા કે આપણે વલી એ ઉપરાંત આપણા ગોઠીયા મી૦ કાવસજી જહાંગીરને મુબારકબાદી આપવાની છે કે જેવણના પીતાજીને બેરોનેટસીથી નામદાર સરકારે નવાજયા છે. મી૦ કાવસજી ભવીશયના એક બેરોનેટ છે અને તેવણે અતયાર આગમચ પોતાની ઉપયોગી સેવાથી ઘણી સારી કીરતી હાંસલ કીધી છે. (તાલીઓ.)"

પુના લેડીઝ કલબમાં થયલો મેળાવડો—સર જેહાંગીર કાવસજી જેહાંગીર બેરોનેટના માનમાં તા૦ ૨૭ મી જુલાઇની રાત્રે પુનાની લેડીઝ કલબમાં એક ખાણું આપવામાં આવયું હતું, જે વેળાએ મકાનને કીટસન લાઇટ તેમજ રંગબેરંગી બતીઓ તથા જાતજાતનાં ફુલોથી શણગારવામાં આવયું હતું. આ ખાણું નામદાર શેહેનશાહની વરસગાંઠની ખુશાલીમાં સર જેહાંગીરને બેરોનેટનાં મોટાં માનની પીછાણમાં આપવામાં આવયું હતું.—પચાસ પરોણાઓ માટે ટેબલ બીછાવવામાં આવી હતી. યુરોપીઅન, પારસી, હીંદુ, મુસલમાન સઘલાઓની હાજરીથી દેખાવ અસાધારણ થયો હતો અને દરેક જણે ખાણાંને સારો ઇનસાફ આપયો. આ ખાણું લેડીઝ કલબનું પેહેલુંજ હતું અને તે ફતેહમંદ નીવડયું હતું. સોમરસેટ લાઇટ ઇનફનટરીનું બેંડ હાજર હતું અને તેણે બહુ ઠીક ગમત આપી હતી. હાજર રહેલાંઓ રાત્રે ૮–૩૦ કલાકે ખાણાં ઉપર બેઠા હતાં અને

પ્રમુખસથાને આ૦ મી૦ મયુર મેકેનઝી બીરાજયા હતા. આ ખાણાં ઉપર ઘણીક પારસી તેમજ યુરોપીઅન બાનુઓ અને એક ઇસ્લામી બાનુએ હાજરી આપી હતી. ખાણું પુરૂં થતાં પ્રમુખે પેહેલી સલામતી નામદાર શેહેનશાહની લેવાડી હતી. પ્રમુખે નામદાર શેહેનશાહની સલામતી લેતાં જણાવયું હતું કે આ વખતે આજના જેવા તદન વફાદાર સાંભળનારાઓને જોઈને તેવણુને ઘણી ખુશાલી ઉપજી હતી. પરોણાઓએ આ સલામતીનો ઉભા થઇને જવાબ વાળયો હતો જયારે બેનડે નેશનલ એનથેમના સરોદો વગાડયા હતા.

આ૦ મી૦ મયુર મેકેનઝીએ સર જેહાંગીરની લેવાડેલી સલામતી—પ્રમુખ આ૦ મી૦ મયુર મેકેનઝીએ તે દીવસની પરોણાઓની સલામતી લેવાડી હતી, જેમ કરતાં તેવણે જણાવયું હતું કે આજના દીવસે તેવણુને આપણા મીત્રોને માન આપવાના મેળાવડા ઉપર પ્રમુખસથાને બીરાજતાં ખુશાલી ઉપજી હતી અને સર જેહાંગીર અને લેડી જેહાંગીરને તેવણ પોતાના વહાલા મીત્રોમાં ગણવાને હમેશાં ખુશી હતા. નામદાર શેહેનશાહે તેવણ ઉપર બેરોનેટનો બક્ષેલો એલકાબ તદન વાજબી હતો. સર જેહાંગીર પોતાના પીતાને પગલે ચાલતા હતા, કે જેવણનું નામ સખાવત માટે ઘરગતુ થયું હતું. બાપ બેટાઓ વચયેનો આંકડો સાથે લેતાં તેઓએ સારા અને સખાવતી કામોમાં લખો રૂપયા આપયા હતા અને તે સખાવત જો હું ગણાવવા બેસું તો કલાકોના કલાકો નીકળી જાય. પ્રમુખે તયારબાદ સર જેહાંગીરની શેહેરી તરીકે ઉમંગી જીંદગીના વખાણ કરયાં અને જણાવયું કે તેવણુ જાણુતા હતા કે થોડા વખતમાં તેવણુ નામ કહાડશે. તેવણે તયારબાદ તે દીવસે થયેલા મેળાવડા માટે ખુશાલી બતલાવી અને જણાવયું કે આવા મેલાવડાથી કોમ કોમોનો તફાવત દુર થઈ જશે. તેવણે જણાવયું કે બીજાઓ ગમે તે ધારે પણ તેવણ માનતા હતા કે એક સારાં ખાણાથી એક બીજે સંબંધ વધુ મજબુત થતો હતો. તેવણે એવી ઇચછા દેખાડી હતી કે ભવીશયમાં આ કલબમાં એવાં સંખયાબંધ ખાણાઓ થાય કે જે જુદી જુદી કોમોને એકત્ર કરવાનું સાંધણુ છે અને મારે કેહેવું જોઇએ કે આ કામ પાર ઉતારવામાં મીસીસ અલીઅકબરનું દીલસોઝ હદ્દુ જોખમદાર છે. તયારબાદ તેવણે લેવાડેલી સલામતી સઘળાઓએ ઉલટ સાથે નોશ કરી હતી.

સર જેહાંગીર કાવસજીએ વાળેલો જવાબ—સર જેહાંગીર કાવશજી જેહાંગીરે ઉપલી સલામતીનો જવાબ વાળતાં જણાવયું કે આ કલબના સભાસદોએ લેડી જેહાંગીર અને મને આજે ખાણાં ઉપર નોતરવા માટે હું તમારો આભાર માનું છું. મને ભાશણો કરવાની ટેવ નહી હોવાથી જો હું બરાબર જવાબ વાળી નહી શકુ તો તે મારી લાગણીની ખુટને લીધે નહી પણ મારી પાસેના પુરતા શબદોની ગેરહાજરીને લીધે હતું. આ૦ મી૦ મયુર મેકેનઝીએ તેવણ અને તેવણના પીતા માટે ઘણા માયાકુળ શબદો કહયા હતા, તે માટે સર જેહાંગીરે બોલતાં જણાવયું કે હું તે શબદોને અરધો પણ લાયક ન હતો. મેં મારા પીતાને પગલે ચાલીને રેડીમની ખાનદાનની આબરૂ જાળવવાને હમેશાં કોશેશ કરી હતી, અને મને આશા છે કે થોડાંક વરસો જતાં નામદાર શેહેનશાહે મારા ઉપર કરેલા મોટા એલકાબની નવાજેશને લાયક સાબેત કરવાને હું શકતીવાન થઈશ.

હીંદી અને ઇંગ્રેજ બાનુઓના સરાસરી મેળાવડામાં હાજર થવામાં હું માન અને મોજ લેખતો હતો કે જયાં રાજયકરતા અને રઇયત વચે સારી લાગણી હસતી ધરાવતી હતી. આ કલબ મીસીસ મયુર મેકેનઝીએ શરૂ કરી હતી. એટલુંજ નહી પણ તેની ફતેહ પણ તેવણુને આભારી હતી. તેવણની ગેરહાજરી માટે આપણ સઘળાં દલગીર છીએ પણ તેવણના પાછા ફરવાની આતુરતાથી રાહ જોઇએ છીએ. ઝનાનાવાલી બાનુઓ પણ આ કલબ માટે તેવણના આભારી હતાં. મારી ખાત્રી હતી કે આ વીચારો દરેક સભાસદ ધરાવતાં હતાં. છેવટે હું લેડી જેહાંગીર અને મારી તરફથી તમારી મેહેરબાની માટે આભાર માનું છું.

સરદાર નવરોજી પદમજીએ પ્રમુખનો માનેલો આભાર—સરદાર નવરોજી પદમજીએ પ્રમુખની સલામતી લેવાડી હતી જેમ કરતાં તેવણે જણાવયું કે તેવણે પોતાની અનેક રોકાણો છતાં આજે અત્રે

હાજર થઈ આપણા ઉપર મેહેરબાની કરી છે. એક પારસી બેરોનેટને માન આપવામાં તેવણે હાજરી આપવા માટે હુ તેવણનો એક પારસી દાખલ આભાર માનું છું. આ૦ મી૦ મયુર મેકેનઝી આજના મેળાવડાનું પ્રમુખસથાન લે એ વાજબી હતું, કારણકે મીસીસ મયુર મેકેનઝીની મેહેનતના પરીણામે આ કલબ હસતીમાં આવી હતી. આ૦ મી૦ મયુર મેકેનઝી આ કલબમાં ઘણાક સાથ ઉમંગથી ભાગ લેતા હતા અને તેવણ કલબના જવાન અને બુઢા સઘળાઓ સાથે છુટથી વાત કરતા માલુમ પડતા હતા. તેવણ એક શાંત મગજના અને નરમાશવાળા સદ્ગ્રહસ્થ હતા. આ સલામતીનો ઉલટભરયો જવાબ વાળવામાં આવયો હતો; બાદ મેળાવડા વીસરજન થયો હતો.

મુંબઈની એશીયન કલબે આપેલું ખાણું—સર કાવસજી જહાંગીરને બેરોનેટનો માનવંત ખેતાબ મળવાથી તેઓના માનમાં અત્રેની પારસી કુટુંબોની એશીયન કલબે એક મોટું ખાણું આપયું હતું. આ વખતે એપોલો ઉપરના એ કલબના મકાનને સુંદર રોશનીથી સણગારવામાં આવયું હતું.

સર કાવસજી પોતાનાં બાનુ અને કુટુંબ સાથ આવતાં તેઓને કલબના પ્રમુખ સર દીનશાહ માણેકજી અને સેકરેટરી મી૦ પાંઉવાળા તથા બીજાઓએ આવકાર આપયો હતો. કેટલોક વખત સુધી અરસપરસ મુલાકાત થવા બાદ સઘળાંઓ ખાણાં ઉપર બેઠાં હતાં—જે પુરૂં થતાં સરનશીન સર દીનશાહે નામદાર શેહેનશાહ અને કુટુંબની સલામતી લેવાડી હતી, જે પછી સર કાવસજી જહાંગીરની સલામતી તાલીઓ વચે લેવાડતાં તેઓના મરહુમ પીતા સર કાવસજી જહાંગીર નાઇટની સખાવતના વખાણ કરી જણાવયું હતું કે સર કાવસજી જહાંગીર જેઓ બેરોનેટસીનો ઉંચો ખેતાબ મેળવવાને નસીબવંત નીવડયા છે તેઓ પણ પોતના મરહુમ પીતાને પગલે ચાલે છે, અને સખાવતનાં કામો કરે છે તથા કેળવણીને ઉતેજન આપે છે. આપણી દુવા છે કે સર કાવસજી જહાંગીર પોતાના કુટુંબ સહીત લાંબી જીંદગી, તનદરોસતી અને આબાદી સાથ ભોગવે (ખુશાલીના અવાજો.)

સર કાવસજી જહાંગીર સલામતીના જવાબમાં બોલ્યા હતા કે સર દીનશાહ, બાનુઓ અને ગ્રહસથો તમોએ આજે આપેલાં માન માટે લેડી જહાંગીર, મારાં છોકરાંઓ અને મારા તરફથી હું તમારો ખરાં દીલથી ઉપકાર માનું છું. આગળ બીજે ઠેકાણે હું બોલ્યો છું તેમ ખાણા પછી ભાશણ કરવાનું મને પસંદ નથી તેથી જો બરાબર તમારો ઘટતો ઉપકાર નહી માની શકું તો તે મારા તરફની લાગણી નહી સમજવી પણ ઘટતા શબદોની ખામી સમજવી. સર દીનશાહે મારે માટે ઘણા માયા કુલ શબદો વાપરયા છે પણ હું કહું છું કે તેના અરધા ભાગને પણ હું લાયક નથી. મારા મરહુમ પીતા સર કાવસજીના પગલે ચાલવાને અને મારાં રેડીમનીના કુટુંબની રીરતી પ્રમાણે ચલાવાની મેં હમેશ કોશેશ કરી છે. પણ જેમ વખત જતો જશે તેમ નામદાર શહેનશાહે મને આપેલા મોટા ખેતાબને લાયકનાં કામો હું કરતો જઈશ એવી હું આશા રાખું છું. (તાલીઓ) આવી એક કલબ જે મુંબઈમાં પહેલીજ છે તેના તરફથી આવું એક માન મળે તે ખુશી થવા જેવું છે. ઘણાં વરસ સુધી આવી એક કલબની પારસીઓને જરૂર હતી અને ઘણાં વરસ સુધી સાંજનો વખત પસાર કરવો મુશકેલ જેવું લાગતું હતું. હમણા આપણને આવી એક કલબ મળી છે જે આબાદ થતી જાય છે. એ કલબના ઘણા ફાયદા છે જે લંબાણથી વરણવવું હમણાં મુશકેલ છે. આગળ આપણે મળતા ભેટતા હતા તેના કરતાં હમણાં આપણે કેટલી બધી વખત મળયે છીયે તેનો ખયાલ કરવાનો છે. આપણી પારસી કોમ નાની છે તે છતાં આપણે એક બીજાને આગળ બરાબર જાણી પણ શકતા નહી હતા પણ આ કલબથી એક બીજાને મળવાના બનાવ વારંવાર બને છે અને મને આશા છે કે વખત જતાં વધારે લાભ આ કલબથી મેળવતા જઇશું. આ કલબે આપણા વચે એવી સંસારી જીંદગી દાખલ કરી છે કે જે આપણી કોમમાં દાખલ થવાની આપણા બાપદાદાઓએ સવપને પણ આશા રાખી નહી હશે. હું જણાવવાને ખુશી છું કે આપણાઓ માંહેલા કેટલાકોએ આ સુધારાના બાબમાં જે શોહા વીચારો બાંધયા હતા તે અંતે તદન નાપાયદાર નીવડયાછે. મારે એક

બાબદ માટે બોલવાની આ તક ખોવી જોઇયે નહી. બેરોનેટસીનો ખેતાબ મેળવનાર પહેલા હીંદી એક પારસી હતા (તાલીઓ) જે બનાવ ૫૦ વરસ આગળ બનયો છે પણ હાલ સુધી કોઇ પારસી ઈંગલંડની ઉમરાવોની સભામાં દાખલ થઇ શકયો નથી. મારા બંને બેરોનેટ ભાઈબંધો શ્રીમંત અને સારી તનદરોસતીવાળા છે જેઓ માટે મારી અંતઃકરણની દુવા છે કે કોઇ દીવસ એવો આવે કે તેઓ પોતાની કારકીરદીથી ઉમરાવપદ ઉપર આવે. (જોસબંધ ખુશાલીના અવાજો.) સર દીનશાહ તમારો અને સેકરેટરી મી० પાઉંવાળા તથા તેઓને મદદ કરનારાઓનો અને બીજા બાનુઓ તથા ગ્રહસથોનો હમોને આપેલાં આ માન માટે ફરીથી એકવાર હું ઉપકાર માનું છું. આ પછી મોડી રાતના મેળાવડો બરખાસત થયો હતો.

સર કાવસજી જાંહગીર બેરોનેટ થયા તેની મુબારકબાદીમાં નવસારીની સર કાવસજી જાંહગીર જરથોસ્તી મદરેસાના શીક્ષકો અને વીદયારથીઓએ માંહોમાંહે ઉઘરાણું કરી એક માનપત્ર જે ઘણુંજ સુંદર રીતે સાટીન ઉપર છાપેલું છે; તે યોગય લેખ સાથના ભપકાવાળા ચાંદીના દાબડામા મુકીને તે સર કાવશજી ઉપર ગયા આગસ્ટ માસમાં મોકલવામાં આવ્યું હતું. તેનો ઘણોજ સભયતાં ભરેલો જવાબ સર કાવસજી તરફથી મોકલવામાં આવ્યો હતો. અને તે સાથે રૂપીઆ ત્રણુસો બખશેસ તરીકે મોકલી એ સ્કુલના વડા શીક્ષકને જણાવયું હતું કે એ રૂપીઆ છોકરાઓના સંબંધમાં ગમે તેવી રીતે વાપરવા.

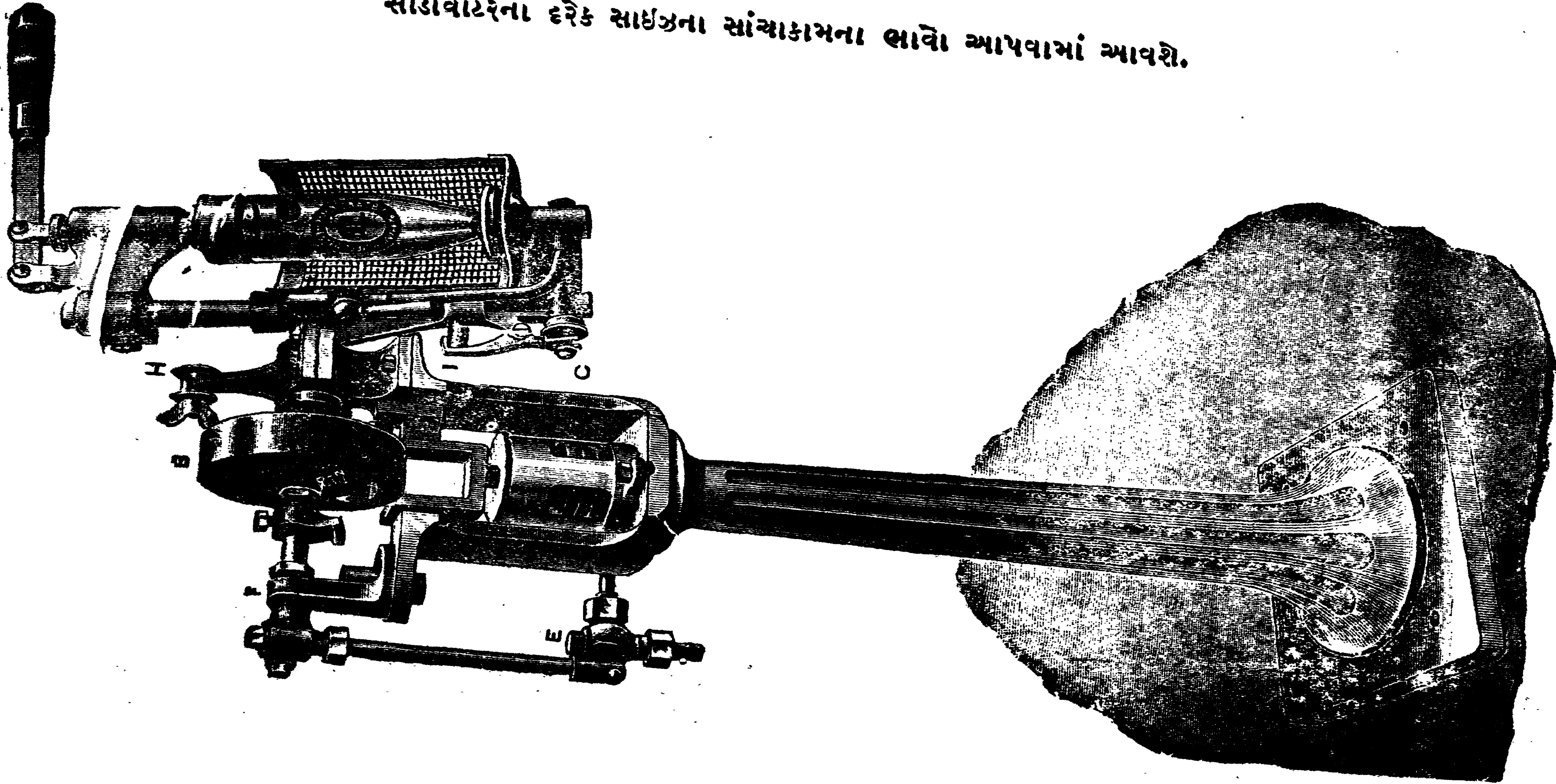
લંડન ખાતે કદમીઓની પપેતીને દીને યુરોપની પારસી એસોસીએશનની આગેવાની હેઠળ એક મેલાવડો કરવામાં આવ્યો હતો, જે વેળા પ્રમુખ સર એમ. એમ. ભાવનગરીએ જણાવ્યું કે આપણી કોમના સંબંધમાં એક બીજો ખુશાલી ઉપજાવનારો બનાવ બનયો છે, તે એ છે કે સર જેહાંગીર કાવસજી જેહાંગીરને થોડુંક થયું બારોનેટનો ખેતાબ બક્ષવામાં આવયો છે. નામદાર શેહેનશાહે પોતાની હીંદી રઇયત ઉપર હમણા ત્રીજીવાર એ ખેતાબની નવાજેશ કીધી છે, અને તે માટે આપણને ખુશી થવાનું કારણ એ છે કે એ ખેતાબ મેળવનાર ગ્રહસ્થ તે કુટુંબના વડા છે કે જે કુટુંબ મરહુમ સર કાવસજી જેહાંગીરની સખાવતોથી નામીચું થવા પામયું છે. સર કાવસજીએ મેળવેલો ઉંચો દરજ્જો સર જેહાંગીર તથા લેડી જેહાંગીરે નીભાવી રાખ્યો છે, અને તેઓને તથા તેઓના બેટાને તેઓને મળેલાં આ નવાં માન માટે હું આપણી તરફથી મુબારકબાદી આપવાની રજા વઉં છું."

સર કાવસજી જહાંગીર બેરોનેટને એડરેસ તથા ખાણું આપવા માટે પુનામાં મલેલી સભા—પુણાના પારસી, હીંદુ અને મુસલમાનોનો એક મોટો મેળાવડો તા० ૧૮ મી આગસ્ટની સાંજે બુટી હોલમાં ભેગો મળયો હતો, જયાં સર કાવસજી જહાંગીરને નામદાર શેહેનશાહે બેરોનેટનો ખેતાબ બક્ષયો તે માટે તેમને માન આપવાને શું પગલાં ભરવાં તે માટે વીચાર ચલાવવામાં આવયો હતો. સરદાર પદમજી પ્રમુખસથાને બીરાજયા હતા. સર દીનશાહ પીટીટ બેરોનેટ, ડાકટર ભંડારકર, મી० મુદલીયાર અને બીજાઓએ અસરકારક ભાશણો કરી રેડીમની ખાનદાનની સખાવતો માટે ભારે વખાણ કરયાં હતાં. સભામાં એવો ઠરાવ થયો કે સર અને લેડી કાવસજી જહાંગીરને એક ખાણું આપી લાયક એડરેસ આપવું. એ માટે નીચલા ગ્રહસથોની કમીટી નેમવામાં આવી હતી:—સર જમશેદજી, સર દીનશાહ, મી० બમનજી પીટીટ, સરદાર પદમજી, સર કરીમભાઈ, મી० રૂસતમજી બેહેરામજી જીજીભાઈ, મી० નારાયન દવારકાંદાસ સર વીઠલદાસ, સર હરકીસનદાસ, આનરેબલ મી० નવરોજજી વકીલ, દસતુર કેકોબાદ, સરદાર કુપુસવાની, ખાનસાહેબ દોરાબજી બુટી, ખાન બહાદુર દસતુર વગેરે.

પારસી કોમનો અંગ્રેજ સરકારના મનપર પોતાની વફાદારીનો છાપ દર તક મલતી વખતે બેસાડે છે. અને હાલ પણ હીંદુસ્થાનના રાજયમાં કોઈ કોઈ ઠેકાણે નાલાયક કામો થવાથી તેપર ઘટતો તુચ્છકાર નાખવા માટે, તથા હાલના અશાંતીના વખતમાં પારસી કોમ હમેશના જેવીજ સરકાર તરફ વફાદાર છે તે બતલાવવા એજ બારોનેટે મુખ્ય હીલચાલ કીધી છે. આવી રીતે પારસી કોમને જેબ આપનાર દરેક ભલા કામની આગેવાનીમાં એવણ પુરતો ભાગ આપતા રહેશે તેના વધુ પુરાવાની હવે જરૂર નથી.

મેસરસ બ્રેડબરી બ્રેડીની કુંપની—સાંચાકામના આડત્યા.

સોડાવોટરના દરેક સાઇઝના સાંચાકામના ભાવો આપવામાં આવશે.

યઝદેજરદી સને ૧૨૭૭ નાં ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેનડર ઉપર અપાયલાં વરતમાન પતરોનાં મત.

THE ZOROASTRIAN CALENDAR.—We have been favored with a copy of this Calendar which was issued on the Parsee New Year's Day. It is an elaborate compilation giving all the important events that took place during the past year concerning the Parsee Community and is very neatly got up, and show the keen interest Mr. Muncherji Hosungji Jagosh, Proprietor, Bombay Vartman Press the well-known oldest journalist, has taken and spared no expense or labour to render it a perfect compilation. In short, it is almost a directory and a book of referance for the Parsee Community. A complete list of different donations given in charity, amounting to about Rs. 14,00,000 has been given. Results of various examinations passed by the Community, titles, honors and appointments conferred on them and a complete list of religious and charitable institutions are given therein. It is a very useful and an interesting complainant. The price is Rs. 1-4-0, which is moderate, taking into consideration the maso of information this bulky calendar contains.

The Daily Telegraph & Deccan Herald,—14th November 1907.

(ઉપલાંનો ગુજરાતી તરજુમો.)

ધી ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેનડર—આ કેલેનડર જે પારસીઓના નવા વરસને દીને પ્રગટ થાયચ તેની એક નકલ અમોને મલી છે. આ કેલેનડર પારસીઓને લગતા ગયે વરસે બનેલા સઘલા અગત્યના બનાવોથી ભરપુર એક દલદાર પોથો છે, અને તે ઘણીજ સફાઈથી છાપવામાં આવ્યું છે. મુંબઈ વરતમાન પરેસના માલેક મી૦ મનચેરજી હોશંગજી જાગોશ જેવણ જુના અને જાણીતા લખનાર છે તેવણ તરફથી ભારે શ્રમ લઈ એને પુરેપુરૂ સંપુરણ બનાવવા માટે. મહેનત અને પઈસાનો ભોગ આપેલો જણાય છે. ટુકમાં પારસીઓને માટે એ એક દીરેકટરી અને રેફરનસ બુક તરીકે ઘણું ઉપયોગી છે, જુદા જુદા ધરમખાતાઓમાં પારસીઓએ કરેલી સખાવતની સંપુરણ વીગત આપેલી છે જે લગભગ રૂપ્યા ચઉદ લાખનો થવા જાય છે. વળી એમાં પારસીઓએ પસાર કીધેલી જુદી જુદી પરીક્ષાઓ, તેઓને મલેલા ઓધાઓ, તેમજ માન અકરામ અને ખેતાબો તથા ધરમને લગતાં મકાનો, દરેહમેહરો વગેરેનું લીસ્ટ આપવામાં આવ્યું છે. આ કેલેનડર ઘણું ઉપયોગી અને વાંચવા લાયક છે જેની કીમત માત્ર રૂપ્યો સવા છે, તે એના કદ અને ઉપયોગીપણા તરફ જોતાં ઘણી નજીવી જેવી લેખાય.

ડેલી ટેલીગ્રાફ એન્ડ દખણ હેરલડ,—તા૦ ૧૪ મી નવેમબર ૧૯૦૭.

ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેનડર.—મી૦ મનચેરજી હોશંગજી જાગોસના ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડરના વારસીક દલદાર પોથાની એક નકલ અમને મળી છે. આ નવું પારસી પંચાંગ યઝદેજરદી સને ૧૨૭૭ ના સાલનું છે. દર વરસના રાબેતા મુજબ તે ઉપયોગી બાબદોથી ભરપુર છે. ગયાં યઝદેજરદી સાલમાં થયલી પારસી સખાવત, નવાં બંધાયલા પારસી ધરમનાં મકાનો, ઉઠમણામાં થયલી સખાવત, જરથોસતીઓને મળેલા નવા ઓધા તથા ખેતાબો, જરથોસતીઓએ મેળવેલાં ઈનામો તથા સકોલરસીપો તથા જાણીતા જરથોસતીઓનાં નીપજેલાં મરણો વગેરેનો રસીલો હેવાલ તેમાં આપયો છે. તે ઉપરથી માલમ પડે છે કે ગયે સાલ પારસી કોમમાં જુમલે સખાવત ખાસ્સી રૂ ૧૪ લાખની થઈ હતી. હાતમદોલના પારસી શેઠો ગુમ થવા સાથ પારસી સખાવતનો ઝરો સુકાઈ જવાની થતી ફરીઆદ ખોટી પાડવાને આ આંકડો પુરતો છે. એ રૂ ૧૪ લાખમાં ઉઠમણામાં ભરાયલા રૂ ૧॥ લાખ, ધરમનાં નવાં મકાનોના રૂ ૧ા લાખ, પારસી જનરલ આસપીટલનાં ફંડમાં ભરાયલા રૂ ૩ા લાખ અને ડાકટર માસીના આસપીટલનાં ફંડમાં ભરાયલા રૂ ૧॥ લાખ મુખ્ય છે. એ સખાવત કરનારાઓમાં મુખ્ય નામો સર કાવસજી જહાંગીર, શેઠ બમનજી પીટીટ, બાઈ સાહેબ આવાંબાઈ પીટીટ, મરહુમ શેઠ હોરમસજી ચોથીઆ, શેઠ નવરોજજી માણેકજી વહાડયા વગેરે છે. એ સઘળી વીગતો ઉપરાંત જરથોસતી સાલના બારે માસના કોઠા, જરથોસતી ધરમ સ્થળો તથા મોટા જરથોસતી આધેદારોનાં નામોની સંપુરણ ટીપ તેમાં આપી છે. જરથોસતીઓએ સથાપેલાં ફંડો, દવાખાના, કેળવણીખાતાં વગેરેનું સવીસતર બયાન તેમાં કરયું છે અને મુંબઈ શેહેરની વસતીની ગણત્રીના જાણવા જોગ આંકડા તેમાં આપયા છે. ત્રણ જાણવાજોગ ધરમસંબંધી વાયજો તેમાં સમાવી છે અને દેશાવરના જરથોસતીઓનાં નામોની ટીપ આપવા ઉપરાંત સુતર કાપડની મીલોના વપરાસ માટેની જુદી જુદી ઉપયોગી જીણસોની બનાવટ માટે જાણીતા થયલા ડાકટર એદલજી માણેકજી મોદીની તસવીર તેવણના જનમચરીત્ર સુધાં આપી છે. મી૦ જાગોસનું આ ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડર દરેક પારસી કુટુંબમાં ઘણું ઉપયોગી થઈ પડે એવું છે.

જામે જમશેદ,—તા૦ ૨૮ મી સપટેમબર ૧૯૦૭.

યઝદેજરદી સને ૧૨૭૭ નાં ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેનડર યાને પારસી પંચાંગની એક નકલ અમો ઉપર મોકલી આપવામા આવી છે, જેની પહોંચ માનસહીત સ્વીકારીયે છીએ. તેમાં દર વરસના રાબેતા મુજબ ગુજરસ્તે સાલનો ઈનતેખાબ, ચાલુ સાલના બારે માસના કોઠા, તેમાં આખા વરસની તારીખ, વાર, તેહેવારો તથા બનેલા ચોકસ બનાવોની ટીપ, જુદા જુદા દેશાવરો ખાતેના જરથોશતીઓને લગતી જાણવાજોગ વીગતો વગેરે બાબતો આપવામાં આવેલી જોવામાં આવે છે.

મુંબઈ સમાચાર,—તા૦ ૧ લી અકટોબર ૧૯૦૭.

ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડર યાને પારસી પંચાંગ—યઝદેજરદી સને ૧૨૭૭ ના સાલનું ઉપલું પંચાંગ મુંબઈ વરતમાન પરેસના માલેક મી૦ મનચેરજી હોશંગજી જાગોસે બહાર પાડયું છે. રાબેતા મુજબ તેમાં છેલ્લા સાલમાં બનેલા બનાવોનો ઈનતેખાબ ઉપરાંત, જરથોસ્તી ધરમખાતાંઓની ટીપ, જરથોસ્તીઓએ સ્થાપેલાં સખાવતી ખાતાંઓ, પારસી વસતીની થોડીક ઉપયોગી વીગતો, દેશાવર ખાતેના જરથોસતીઓને લગતી અગત્યની તપસીલ, વીગેરે કેટલીક બાબદોનો સમાવેશ કરયો છે. એ રીતે આવું એક પંચાંગ દરેક પારસી મકાનમાં કાંઈને કાંઈ ઉપયોગનું થઈ પડે તેમ છે અને આ કેલેંડરને સંપુરણ બનાવવા માટે મી૦ જાગોસે સારો શ્રમ ખેંચેલો માલમ પડી આવે છે.

પારસી,—તા૦ ૬ થી અકટોબર ૧૯૦૭.

સને ૧૨૭૭ નું ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડર યાને પારસી પંચાંગ—યઝદેજરદી સને ૧૨૭૭ નાં સાલનું પારસી પંચાંગ તેના પ્રવતાવનાર મુંબઈના વરતમાન પરેસવાળા જાણીતા મી૦ મનચેરજી હોશંગજી જાગોશ તરફથી રાબેતા મુજબ બહાર પાડવામાં આવયું છે, જેની નકલ અમને મળી છે. જરથોસ્તી કોમને લગતી દેશદેશાવરની તાજી ખબરો, નોંધો, તથા બનાવોનું આ પુસ્તક એકલું એજ છે કે જે રૂ૦ ૧–૪–૦ ની કીમતમાં વેચવામાં આવે છે. એ પંચાંગનું કદ, તેમાં એકઠી કરેલી નોંધો વગેરેથી એવડું મોટું થાય છે કે તેના પ્રવતાવનારની જેહેમત, છપાઈ વગેરેનો ભાગ્યેજ બદલો વળી રહેતો હશે. જેથી એવાં આખી કોમનાં ઉપયોગી પુસતકને આશ્રય આપવાની જરથોસતીઓની ફરજ છે. આ પંચાંગમાં યઝદેજરદી સને ૧૨૭૬ નાં સાલનો ઈનતેખાબ, જેમાં પારસીઓએ કરેલી સખાવત તથા ધરમખાતાં, નવા મકાનો, ખેતાબો, નીમણુકો તથા ઓધ્ધા, કેળવણી, પરીક્ષાઓ, ઈનામો, જાણીતા મરણો, બાર માસના કોઠા સાથ તારીખો, વારં, તહેવાર, આતશબહેરામો, તથા બીજાં ધરમના મકાનો, દોખમાઓ, ધરમશાળાઓ, પુસ્તકખાનાં, દવાખાના, મુંબઈ તથા દેશાવરોનાં ધરમાદા ફંડો, પારસી વસ્તીની વીગતો, મરકીની ખરાબી, જનમનો કોઠો, દેશાવરના પારસીઓનું લીસ્ટ, તથા સુરતવાસી ડાકટર એદલજી માણેકજી મોદીનું જનમ ચરિત્ર તેમની છબી સાથે આપવામાં આવ્યું છે. પારસીઓનો તવારીખ જાળવી રાખવા જોગ આ પુસ્તક તેનાં ઉપયોગીપણામાં જે વધારો કરે છે તેને પારસી કોમે આશ્રય આપવો ઘટે છે.

ગુજરાત મિત્ર તથા ગુજરાત દરપણ,—તા૦ ૬ ઠી અકટોબર ૧૦૯૭.

ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડર યાને પારસી પંચાંગ—પારસી ભાઈઓના નવા વરસની શરૂઆત થતાંજ એ કોમને ઉપયોગી થઈ પડે તેવું 'ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડર યાને પારસી પંચાંગ' મુંબઈ વરતમાન પરેસમાંથી મી૦ મંચેરજી હોસંગજી જાગોશ તરફથી બહાર પાડવામાં આવયું છે. તેની એક નકલ તેઓ તરફથી મી૦ એમ. જે. પોસ્ટવાળા મારફતે હમને મળી છે. તેની પહોંચ આભારપુરવક સ્વીકારીએ છીએ. પંચાંગની અંદર સમાયલી બાબતો એટલી વિગતે દરશાવવામાં આવી છે કે, કોઈ અજાણ્યા માણસને પણ એ સહાસિક કોમને લગતી માહીતી મેળવવાને ભાગ્યેજ બીજાની મદદ લેવી પડે. એ કોમને લગતી પસાર થયલા વરસની તવારીખ, તેઓના ધરમખાતાંઓ, એ કોમમાં સરકારી ઓધ્ધા ધરાવતા, ખેતાબ મેળવેલા, પરિક્ષા પસાર કરી સ્કોલરશીપ મેળવતા, જુદા જુદા ધરમખાતાના મકાનો, દરેહમેહેરો, કેળવણી ખાતા, ફંડો, દોખમાઓ, ધરમસાળાઓ વીગેરે જોયતી સઘળી વીગતની માહીતી એજ પંચાંગ આપી શકે છે. પોતાની કોમને માટે ઉપયોગી પંચાંગ તઈયાર કરવાનું કામ કાંઈ થોડું વીકટ હોતું નથી. તે કામ બજાવવામાં મી૦ જાગોશ જે ખંત કાળજી અને શ્રમ લેછે તે ખરેખર તેઓને ધન્યવાદ આપવા સરખો છે અને તેની કદર પારસી કોમે બુઝવી ઘટે છે. પંચાગ પાછળ લીધેલા પરિશ્રમ તરફ દ્રષટી ફેરવતાં તેની રૂા. સવાની કીમત કાંઈ વધારે નથી. પંચાગમાં દર વરસ સુધારો વધારો કરવામાં આવતો રહેવા છતાં તેની કીંમતમાં આ વરસે ચાર આના જેટલો ઘટાડો કરવામાં આવયો છે. પંચાંગમાં ગરેટબ્રિટન, આયરલંડ, અમેરીકા ઈત્યાદી સુધરેલા દેશોમાં અતુલ્ય માનપામેલા ડાકટર એદલજી માણેકજી મોદી ડી. એસ સી., એલ એલ. ડી., એફ. સી. એસ. ની છબી તેમના જીવન વૃતાંત સાથે આપી છે. આવા ઉપયોગી પંચાંગનો સંગ્રહ દરેક પારસી ગ્રહસ્થોને કરવાની ભલામણ કરવી અઘટીત થઇ પડશે નહી એવું હમો ધારીએ છીએ.

દેશી મિત્ર—તા૦ ૧૦ મી અકટોબર સને ૧૯૦૭.

ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડર—જરથોસ્તી નવા સાલ સને ૧૨૭૭ નું આ પારસી પંચાંગ સરેસતા મુજબ પોતાને અવસરે બહાર પડયું છે, તેની અમને મળેલી નકલની પોંહુચ માન સાથે શવીકારતાં અમારે જણાવવું જોઇએ કે આ વારસીક પોહો દહાડે દહાડે ખુબ ખીલતો જાય છે. સરેસતાની સઘલી ઉપયોગી અને જાણવાજોગ વીગતો ઉપરાંત તેમાં જે આપણું ખાસ ધ્યાન ખેંચાય તેવો ઈતેખાબ અથવા ગયાં વરસનાં પારસી બનાવોનું શવીસતર વરણન વરણવામાં આવે છે, તે આ કેલેંડરનાં કાબેલ રચનાર મી૦ મનચેરજી હોશંગજી જાગોશની અઠાગ મેહનતની શાબેતી ખુલી રીતે પુરી પાડે છે. હમો જાણીએ છીએ કે મી૦ જાગોશ મુંબઇનાં છ... [illegible] એક જુના મેમબર છે. અને તેવી અનુભવી કલમથ

રચાયલો ઇનતેખાબ ખચીત શરશાઇમાં ચઢતો છે, દરેક બનાવોને તવારીખી સાધતનાં આકારમાં રચીને એવી સરસ ગોઠવણ કરેલી હોય છે કે તેમાંથી એક પારસી વરસની આબેહુબ તવારીખજ મલી આવે છે; જેમાં પારસી કોમને લગતો એકબી બનાવ જતો મુકવામાં આવયો નથી; એટલુંજ નહીં પણ દરેકે દરેક પારસી નહાની મોટી સખાવતથી તે ધરમનાં મકાનોની જરા કે જરાક હકીકત પછી એ વરસમાં ખેતાબ કોણને મળેલા, કેળવણી કેવી કેવી લીધેલી, પરીક્ષા–ઇનામો–શકોલરસીપો કોણે મેળવેલી, ઓધ્ધા નેમણુકમાં પારસીઓ કયા કયા ને કયાં કયાં નેમાયા, ચઢેયા, વધયા, તેનું સવીસતર વરણન આપીને પરચુટણ બનાવોનો ખ્યાલ વાંચનારાઓને તે લખાણ જાતે જોયા વના શું રીતે આવી શકે તે અમારાથી કેહવાઇ પણ શકાતું નથી; માન અકરામ, નવાં સાલના મેલાવડા એકે એક ટાંકી બતલાવતાં ઇનતેખાબનો બધા બાબોમા પરચુટણીઓ બાબ ખુબ લંબાણ થયો છે પણ તે લંબાણ વીગતે વાંચતાં આપણને જરાપણ કચવાત ઉપજવાને બદલે શામો જીજ્ઞાસા ઉશકેરે તેવો રસ મળે છે. ખરેજ આવો એક સરસમાં સરસ ઇનતેખાબ રચવા માટે તે રચનારને જે મેહનત ને જેમત પડતી હશે તે માટે એવાં કામનાં સમજનારાજ તેની ખુબી પીછાની શકે. ટુકમાં આવું એક સરસ ને ઉપયોગી બાબદોનું ભરપુર પુસતક કીઆ પારસી ઘેરથી ખરીદીયા વના રેહવું જોઇએ તે હમો સમજી શકતા નથી. આ ઇનતેખાબની બધી ખુબીઓમાં આ એક સરસ ને મોટી ખુબી તો એ છે કે પારસીઓમાં દર વરસે ખરચાતા હજારો ને લાખો રૂપીઆની સખાવતોની નોંધ તો આઅેજ ઇનતેખાબ શીવાય બીજે કેહેથી શતાવાર મલી શકનાર નથી, તેવી સરસ કાલજી ને ભારી ચોકાશીથી લખાયલી સખાવતનો સરવાળો આ વરશેબી ચઉદ લાખનો સાબેત ઉતરયો છે અને તેની વીગતે વીગત તેમાં ખુબ વીસતારીને જણાવેલી છે, કે જે દરેક વાંચનારે જાતે જોયા તપાસયા વગર તેની ખુબી બીજી રીતે માલમ પડનાર નથી. આવું ઉપયોગી પુસતક તેની રૂ. ૧ા ની કીંમત સાથે સરખાવતાં ઘણું સસતુંજ છે, એમ જણાવતા કશી આચકી લાગતી નથી અને તેથી તેનો સારો ઉઠાવ થશે એવી વકી હમો રાખીએ છીએ.

ભરૂચ સમાચાર,—તા૦ ૧૦ મી અકટોબર ૧૯૦૭.

"પારસી પંચાંગ."—આ દલદાર અને ઉપયોગી પુસ્તક "ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેનડર" ના ઉપનામથી પ્રસિદ્ધિ ધરાવે છે. તેની એક પ્રતિ વરતમાન પરેસના સહાસીક અને ઉદયોગી માલેક મી૦ મનચેરજી હોસંગજી જાગોસ તરફથી ભેટ તરીકે મલી છે. તેનો માનસહ સ્વિકારતાં તેને અંગે કંઇક નોંધ લેવી ઉચીત ધારીયે છીયે. દર વરષના રીવાજ પ્રમાણે યઝદેજરદી ૧૨૭૭ ના આ વરષની આવૃત્તી છે. મી૦ જાગોશે આવાં પંચાંગ બહાર પાડવાનું માન સ. ૧૨૪૦ ના વરષથી મેલવવા માંડયું છે. આ છેલ્લી આવૃતિમાં ગયા વરષનો ઇન્તેખાબ આપયો છે. આથી એ કોમમાં સુભ કોમો કરનારાઓને શીક્ષણ આપનાર એક ભોમીયા તરીકેની ગરજ સારે છે. તે શિવાય કેલવણી, ઓધ્ધાઓ, બારે માસના કોઠાઓ વીગેરેની સમજ આપનારી બાબતો રજુ કરી આ પંચાંગ ઉપયોગી બનાવ્યુ છે. જે જે બાબતો વીબેરે આ પંચાંગમાં દાખલ કરવામાં આવ્યું છે, તે પારસી કોમને બહુ ઉપયોગી થઇ પડયા શીવાય રહેશે નહિ. જાહેર બનાવો અને બીજી અનેક બાબતોનો સંગ્રહ કરવો એ કાંઇ સહેલ વાત નથી. મી૦ મનચેરજીએ આ પંચાંગ પાછળ કરેલો મહેનત જોતાં તેમનો સહાસ ગુજરાતી સાહિત્યને આગલ પાડનારો છે. એથી તેઓ આ વીષયને માટે આગળ પડનું માન મેલવવાને શકિતવાન થયા છે. કોઇ પણ મનુષયને કામ કરવાની શકિત આગળ પડતી હોય છે અને તે વડે તે પોતાના કામમાં ફતેહ મેળવે છે. તેવા મહેનતું માણસના કામની કદર કરી તેને ધન્યવાદ આપવો એ સમજુઓનું કરતવ્ય છે પરંતુ કોઇ નજીવી બાબતને લઇને ટીકા કરવી એતો માત્ર જનમંડળની બત્રીસીયે ચડવા જેવું કહેવાય. તે કરતાં ન્યાયની રીતે સામટા કામની પરીક્ષા કરી સામટો ન્યાય આપવો એ નયાયી પુરૂશોનું કારય છે. એ સીદ્ધાંતે અમો કહી શકીશું કે, મી૦ મનચેરજીએ આ પંચાંગ પાછળ લીધેલી મહેનત અને કાળજીને માટે તેઓ ધન્યવાદને પાત્ર ઠરે છે. તેઓ પોતાના આવા રૂડા સહાસને હજુ આગળ વધારે તે જોઇ અમે આનંદ થઇશું. એ પંચાંગમાં મી૦ મોદીની સુંદર છબી તેમના વૃત્તાંત સાથે આપી છે તે પ્રત્યે ખાસ ધ્યાન ખેંચાય છે. આ પંચાંગની કીંમત રૂ. ૧–૪–૦ રાખવામાં આવી છે, તે સ્તુત્ય છે. અમે માનીશું કે, દરેક પારસી ગ્રહસથ આ પંચાંગ ખરીદ કરી પોતાને ત્યાં રાખવાની અગત્ય વીચારશે.

સત્ય વકતા—તા૦ ૧૨ મી અકટોબર સને ૧૯૦૭.

ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડર યાને પારસી પંચાંગ—યઝદેજરદી ૧૨૭૭ ના વરસનો દલદાર અંક—મી૦ મનચેરજી હોશંગજી જાગોશ આખું વરસ ભારે મેહેનત લઇ પારસી કોમને લગતા સઘળા બનાવોની નોંધ રાખી દર વરશે જે ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડર યાને પારસી પંચાંગ બહાર પાડે છે તેનો આ વરસનો દલદાર અંક આજ કેટલા દીવસ થયા અમારી મેજ ઉપર આવી પડયો છે. મી૦ જાગોશ યઝદેજરદી સને ૧૨૪૦ થી આ કેલેંડર પ્રગટ કરતા આવયા છે અને દર વરસે નીયમીતપણે પ્રગટ કરયા જઇ પારસી કોમના ચાલુ બનાવોની તવારીખનો એક જાતનો સંગ્રહ પારસી કોમને પુરો પાડતા રહે છે. પારસી કોમના મુંબઇમાં અને દેશાવરમાં બનતા દરેકે દરેક બનાવોની નોંધ રાંખવાનું કામ કેટલું કંટાળાભરયું તેમજ અપજશભરયું છે તેનો અમોને જાતી અનુભવ છે. માત્ર વરસમાં એક વખત પારસી કોમની સખાવત અને મુખય બનાવોનો સાર ઉપજાવી કહાડતાં અમુને જે કડાકુત અને મેહેનત પડે છે તે ઉપરથી મી૦ જાગોશના આ કામનો અમુને ખયાલ આવે છે. એવણને એ કામ માટે ભારે મહેનત લેવી પડે છે, ઘરેઘરથી વીગતો મંગાવવી પડે છે અને દેશાવરોથી પત્ર વહેવાર ચલાવી આંકડાઓ અને વીગતો જમાં કરવી પડે છે. દર વરસે કાંઇ નવું ને નવું તેમાં તેવણ ઉમેરતા રહે છે અને કેલેંડરને રસીલું બનાવવાની તેવણની કોશેશ ખરેખર વખાણવા લાયક છે. એ કેલેંડર તઇયાર કરવા પાછળ તેવણને આખું વરસ મહેનત કરવી પડે છે અને તે મહેનત તથા છપાઇનો ખરચ ધયાનમાં લેતાં તેનું માત્ર રૂપીઆ સવાનું દામ તદન નજીવું છે. મી૦ જાગોશના આ ઉપયોગી કેલેંડરને પારસી કોમ તરફના ટેકાની ઘણી જરૂર છે અને ઓફીસ અને ખાતાં ચલાવનારાઓએ તેની અકેકી નકલ ખરીદી તેવણના આ કામનો બદલો વાલી આપવો જોઇએ.

આ વરસના દળદાર અંકમાં ઈનતેખાબમાં સઘળી બારીકે બારીક વીગતો સમાવવામાં આવી છે. તે ઉપરાંત ચીન અને કલકતાના જરથોસતી અનજુમનના ધરમના ફંડોની વીગત, સને ૧૮૭૦ થી ૧૯૦૫ સુધીમાં મુંબઈ મધે થયલાં જરથોસ્તી કોમના રવાનોની સંખયા, મુંબઈ શેહેરની વસતીની ગણત્રી, પારસી વસતીની થોડીક ઉપયોગી વીગતો, સઘળી જ્ઞાતની તથા પારસી વસતીના આગલા મુકાબલા, આખાં હીંદમાં મરકીથી કેટલી ખરાબી થઈ, મુંબઈ શહેરમાં દર વરસ પારસીઓમાં કેટલા જનમ થાય છે તેનો કોઠો, આતસનો કેબલો, ગોમેજ અને તેનો બામદાદે થતો ઉપયોગ અને અશોના ફરોહરોની આરાધના વીશેની વાયજો, જુદા જુદા દેશાવરો ખાતેની જરથોસતીઓને લગતી જાણવાજોગ વીગતો, દેશાવરના જરથોસતીઓનું લીસત, ડા૦ એદલજી માણેકજી મોદીનું જનમચરીત્ર આપવામાં આવયું છે.

અખબારે સોદાગર,—તા૦ ૧૭ મી અકટોબર ૧૯૦૭.

મી૦ મનચેરજી હોસંગજી જાગોશવાળા ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેનડર યાને પારસી પંચાંગની એક નકલ મળી છે જેની પહોંચ ઉપકાર સહીત સવીકારીએ છીયે. એ પંચાંગનો દલદાર પોથો તઈયાર કરવામાં મી૦ જાગોશે આગલાં વરસોનાં જેટલીજ મોટી મહેનત લીધેલી માલમ પડે છે. મી૦ જાગોશનાં એ પંચાંગમાં આગલાં વરસના પારસી બનાવોની નોંધ આપવામાં આવી છે જેથી એ પંચાંગ એક પંચાંગ ઉપરાંત પારસી તવારીખના દર વરસના એક મુખતેસર હેવાલ તરીકે પણ ગણાશે. મી૦ જાગોશ એ પંચાંગ તઇયાર કરવામાં મોટી મહેનત લઈ પારસી કોમની ચુપચુપ પણ સંગીન સેવા બજાવતા જાય છે.

જામે જેહાંનુમા,—તા૦ ૨૦ મી અકટોબર ૧૯૦૭.

મી૦ મનચેરજી હોશંગજી જાગોશનું ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડર હમેશાં આ મોસમે પત્રકારોની ટેબલ ઉપર નિયમિતપણે પ્રશંસા મેળવતું આવી પડે છે, તેમ પારસીઓના યઝદેજરદી સને ૧૨૭૭ નું આ પંચાંગ હમારા અભિપ્રાય માટે આવી પડયું છે. અને તેમાં રસ્તા મુજબ સરવ પારસી હકીકતોની સખયાબંધ નોંધો સમાયલી દીઠામાં આવે છે. આ એક પારસી–ગેઝેટીઅર છે, અને તેમાંની હકીકત સંપુરણ હોવી જોઇએ. એ કેલેંડર તઇયાર કરતાં મી૦ જાગોશ અને તેમના પુતરોને કેવી જેહમત ઉઠાવવી પડે છે, તે જેઓ જાણે છે, તેઓ તેની સવા રૂપીઆની કીંમત નિરજીવ સમજે છે. હીંદુ અને મુસલમીનોને પણ પારસી તવારીખ સમજવાને આ કેલેંડર મુખય સાધન થઈ પડે છે. અરધી સદી થવા આવી તેઓ સુરય ચંદ્રની ગતીની મોસાલે આ પંચાંગ નિયમસર પ્રગટ થતું રહે છે, અને પતંગયા માફક તેનો લય થતો નથી એ પારસીઓને હરખાવનારી બીના છે. એ પંચાંગમાં નવસારીનો પણ ભાગ છે. કાંકે નવસારીના એક જાણીતા અવસ્તાના અભયાસિ અને કાબેલ કલમકસ એરવદ ખુરશેદજી એરચજી પાવડીની ઉપયોગી વાયજો આખીને આખી છાપી વાંચનારાંઓની અચ્છી સેવા બજાવામાં આવી છે. આ તકે હમે એ બાહોશ વાયજીકારને અને તેમની વાયજીઓને મહત્વ અને મરતબો આપનાર કેલેંડરના કરતાને એલતેમાસ કરીશું કે, એરવદ પાવડીની જુની વાયજીઓને બદલે તેઓની કસાયલી કલમથી જેવા પ્રકારના ધરમ કીરયાને લગતા ઉત્તમ વિષ્યો "જરથોસતી" ચોપાનયામાં છપાય છે, તેવા ચુંટી કાઢેલા નવાજ વિષ્યો તેવણ પાસે લખાવી ધરમચુસ્ત પારસીઓની ખાસ સેવા બજાવવા મન ઉપર લેવું જોઈએ. ચોપાનયાને બદલે આવા પોથામાં તે હંમેશનાં કાયમ રહેશે. એકંદરે આ વારસીક પંચાંગ પરવરતાવવા માટે મી૦ જાગોશને અને તેવણના સ્ટાફને હમે મુબારકબાદી આપ્યે છીએ.

નવસારી પત્રિકા,—તા૦ ૨૦ મી અકટોબર ૧૯૦૭.

ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેનડર—ઉપલાં નામનાં પંચાંગની એક નકલ તેના કરતા મી૦ મનચેરજી હોસંગજી જાગોશ તરફથી મળી છે જેની પહોંચ માનસહીત સ્વીકારીયે છય. મુંબઈ અને દેશાવરમાં ગયાં વરસમાં બનેલા લગભગ દરેક અગતના બનાવનો જાણવાજોગ સાર એ પંચાંગમાં આપવામાં આવયો છે અને બીજી જે જાણવાજોગ હકીકતો એ દલદાર પોથામાં સમાવવામાં આવી છે તે તરફ જોતાં એ પુસતક દરેક પારસી ઘેરની ટેબલપર એક 'રેફરનસ' પુસતક તરીકે બીરાજવું જોઈએ છે. મી૦ જાગોશને એ દલદાર પુસતક તઈયાર કરતાં મોટી મહેનત પડેલી હોવી જોઈએ છે અને અમે માનીએ છીયે કે દર વરસ મોટી મહેનત લઈ એ પુસતક તઈયાર કરવામાં મી૦ જાગોશ પોતાની કોમ ઉપર ઉપકાર કરે છે.

મુંબઈ પ્રકાશ,—તા૦ ૨૫ મો અકટોબર ૧૯૦૭.

ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડર યાને પારસી પંચાંગ—યઝદેજરદી ૧૨૭૭ નાં વરસનું, પ્રગટ કરનાર મુંબઈ વરતમાન પરેસના માલેક મી૦ મનચેરજી હોશંગજી જાગોશ; કીંમત રૂ. ૧.–પસાર થયલાં વરસમાં પારસીઓ, ધરમ, સંસાર, કેળવણી, સખાવત તથા બીજી અનેક બાબતોમા કેટલા આગલ વધ્યા જાય છે તેવું તાદરશય ચિત્ર આ કેલેનડર બતાવી આપે છે, કોમની એકંદર સ્થિતી દરશાવનારાં આ પુસતકને તઈયાર કરવામાં, કરતા તરફથી જે શ્રમ લેવામાં આવે છે તે બેશક સ્તુતિ પાત્ર છે. પારસીઓને લગતી નાનામાં નાના બનાવની નોંધ પણ તેમાં ટપકાવી લીધામાં આવેલી જણાય છે. રૂ. ૧ ની કીંમતમાં પારસીઓની કીરતીને જાવેદાનની નોંધ ઉપર રાખનારૂં આ પુસતક એકે એક પારસીને ઉપયોગી છે.

ગુજરાતી,—તા૦ ૧૦ મી નવેમબર ૧૯૦૭.

પારસી પંચાંગ—મુંબઈનાં વરતમાન પરેસવાલા ભાઈ મંચેરજી હોશંગજી જાગોશ જેઓનું નામ એક અનુભવી છાપખાનાવાલા દાખલ મજાને જાણીતું છે તેઓ તરફથી દર વરસે બાહેર પડતાં ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેનડર યાને પારસી પંચાં-

મની એક નકલ અમોને અતરે નાણાવટમાં છાપખાનું ધરાવનાર ભાઈ મંચેરજી જમશેદજી પોસ્ટવાલા તરફથી મલી છે. આ પંચાંગ પારસીઓને આજ ૩૭ વરષ થયાં બહુ ઉપયોગી થઈ પડતું આલ્યું છે અને તેમાં જે વિગતો શમાવવામાં આવી છે તે જોતાં પ્રગટ કરનારે તે પાછલ શ્રમ લીધેલો માલુમ પડે છે. ચાલુ ૧૨૭૭ યઝદેજરદી સાલનાં પંચાંગમાં ડાકટર એદલજી માણેકજી મોદી જેઓ મશહુર રસાયણ શાસ્ત્રી છે તેઓનું જનમચરિત્ર તથા તસ્વીર આપી છે જે પંચાંગને વધુ દીપાવે છે. એકંદરે પારસી પ્રજાની સારી સેવા એ પુસતક બજાવે છે એમ કહેવા વિના અમોને ચાલતું નથી કેમકે તેનાં કામ તરફ જોતાં સવા રૂપ્યાની કીંમત વસુલ છે.

અપક્ષપાત,—તા૦ ૭ મી ડીસેમબર ૧૯૦૭.

ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેનડર યાને પારસી પંચાંગ—મુંબઈ વરતમાન પરેસના માલીક મી૦ મંચેરજી હોસંગજી જાગોશા તરફથી પારસીઓના નવા વરષને દહાડે બહાર પાડવામાં આવેલું યઝદેજરદી ૧૨૭૭ ના વરષનું પંચાંગ તા૦ ૧૪ મી સપટેમબર ૧૯૦૭ થી તે તા૦ ૧૨ સપટેમબર ૧૯૦૮ સુધીના વરષની આવૃતી ભેટ મલી છે તે ઉપકાર સાથે સ્વીકારીએ છીએ. વરસો વરસ એમાં કેટલોક કીંમતી સુધારો કરવામાં આવે છે. આ પંચાંગને વધારે ઉપયોગી, માનીતું અને જોઈતી વીગત તઈયાર મલી આવે તેવું બનાવવાને માટે મી૦ જાગોશે ભારે સંભાળ અને મેહેનત લીધી છે. ગુજસ્તે વરષમાં બનેલા નીચેના જાતજાતના બનાવોની વિગતવાર તપસીલની નોંધ લેવા લાયક અને જન ઉપયોગી છે. પારસી કોમે કરેલી સખાવતો–ધરમખાતાં–નવાં ધરમના મકાનો–જરથોસ્તીઓને મળેલા નવા ખેતાબો–હોદ્દાઓ–નેમણુકો જરથોસ્તી-ઓએ લીધેલી કેળવણી, પરિક્ષા તથા તેમાં મેળવેલાં ઈનામો, સકોલરશીપો ઈત્યાદી. ગુજસ્તે વરષમાં થયેલાં જાણીતાં જરથોસતીઓનાં મરણો, જરથોસતીઓનાં બારે માસના કોથા, જરથોસતીઓનાં આતશબેહેરામ, દરેમહેરો અથવા આદરાનોની ટીપ, જરથોસતીઓએ બંધાંવેલા દુખમા અને ધરમસાળાઓની ટીપ, જરથોસતી જસટીસ ઓફ ધી પીસ (સુલેહના અમલદારો) મુંબઈ યુનીવરસીટીના જરથોસતી ફેલોઝ, જરથોસતી શેરીફો, કાઊન્સીલરો, મેંમ્બરો, સોલી-સીટરો, બારીસટરો અને વકીલો, જરથોસતીઓએ સ્થાપેલા પુસ્તકાલયો, ધરમના દવાખાનાઓ, કેળવણી ખાતા, ધરમના ફંડો, વીગેરે અગત્યની બાબતો ઉપરાંત ડા. એદલજી માણેકજી મોદી, ડી. એસ સી., એલ એલ. ડી., લીટ. ડી., એફ. સી. એસ. (લંડન દરબીન, વોશીંગટન) વીગેરે, વીગેરે સ્થળોના વિદ્વાન મંડળોમાં માન પામેલા જરથોસ્તી ગ્રહસ્થનું જનમ ચરિત્ર સબી સાથે તેમજ જુદા જુદા દેશાવરો ખાતેની જરથોસ્તીઓને લગતી જાણવાજોગ બાબતોનો સમાવેશ થયલો છે. તે દુર દેશાવરોનાં વસતા જરથોસતીઓની માહેતી માટે ગેબી બક્ષીસો છે. આ કેલેનડરની કીંમત ફકત રૂપીઓ સવા રાખેલી છે તે તેમાંથી મળતી માહેતીના પ્રમાણમાં તદન નજીવી હોવાથી દરેક જરથોસતી કુટુંબ હમજાતીની જાણવા લાયક હકીકતથી માહેતગાર થવા ચુકશે નહિં એવી આશા રાખીએ છીએ.

કોરોનેશન એડવરટાઈઝર,—તા૦ ૧૨ મી ડીસેમ્બર ૧૯૦૭.

"ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડર યાને પારસી પંચાંગ—આ નામે દર પારસી નવાં વરસને ઠાંકણે પ્રગટ થતો મોટો દલદાર પોથો, જે શ્રી મુંબઈનાં વરતમાન પરેસના સાહસીક માલેક શેઠ મનચેરજી હોશંગજી જાગોશાના અથાગ અભ્યાસ તથા મેહનતથી આજ સાડત્રીસ વરસ થયાં અનુકરમે પ્રગટ થતો અને કદમાં વધતોજ રહયો છે. તેની ચાલુ સાલ યઝદેજરદી સને ૧૨૭૭ નાં સાલની આવૃતી અમને વેલાસર મલી હતી, જેની નોંધ લેવામાં અત્યાર સુધી પછાત પડવા માટે અમે દલગીર છીએ. આ પારસી પોથામાં હમેશાની માફક પારસી પંચાંગને બરની તમામ બાબતો ઉપરાંત ગુજશતે સાલના બનાવોનો તુલોતવીલ ઇનતેખાબ આપવામાં આવયો છે, જે દર સાલની રૂઢી માફકનો હોવાથી, અને તે રૂઢી જાણીતી થઈ ચુકેલી હોવાથી, તેની નોંધ લેવાની જરૂર તો અમે જોતાજ નથી. તે વીષે માત્ર એટલુંજ કહેવું બસ થશે કે, તે મધે ગુજસતે સાલમાં થયલી પારસી સખાવતનો જે જુમલો આશરે રૂપ્યા ચઉદ લાખનો જણાવ્યો છે, તે ખરેજ પારસી કોમની સખાવતની મગરૂરી જાલવનારો છે, પણ એ કેલેંડરની વિષેશ ખુબી તેમાં દર સાલ દાખલ કરવામાં આવતી નવીનતોમાં મલી આવે છે, અને આ વેલા તે નવીનતાનીજ નોંધ લઇને અમે સંતોષ પામીશું. નવાં કેલેંડરમાં નવી ખાસ બાબતો તરીકે ચીન તથા કલકત્તાની અનજુમનોનાં ધરમના ફંડોની વીગત, ૧૮૭૦ થી ૧૯૦૫ સુધીમાં મુંબઈ મધે થયલાં પારસી રવાનોની તારીજ, મુંબઈની વસતીની ગણતરીની વીગત, સરવ જ્ઞાતની વસતીના આગલીની સાથે મુકાબલા, આખાં હીંદમાં મરકીથી થયલી ખરાબીના આંકડા, મુંબઈ શેહરમાં થતા પારસી જનમોનો કોઠો, વગેરે છે. આ ઉપરથી જોવામાં આવશે કે, ધુંધી મી૦ જાગોશ પોતાના પોથામાં માત્ર પારસી વીગતોજ આપીને અટકતા નથી, પણ હવે તો સરવ કોમને ઉપયોગી થઇ પડે એવી સારવજનીક નોંધ પણ આપવા લાગયા છે, જે તેમનાં કેલેંડરનાં ઉપયોગીપણામાં નવો ઉમેરો કરે છે. જરથોસતી સાહીત્યના ભાગમાં આ વેલા એ કેલેંડરમાં તરણ કીંમતી વાઅજો સમાવવામાં આવી છે, જે આપણા નવસારીના હમવતની ભણેલા અથોરનાન એરવદ ખુરશેદજી એરચજી પાવરીની કાબેલ કલમથી લખાયલી છે. મુંબઈના તથા દેશાવરનાં પારસીઓના નામ ઠામનાં લીસ્ટ મી૦ જાગોશ આગલાં કેલેંડરમાં આપી ગયા હતા. પણ તેમાં જે દેશાવરો બાકી રહી ગયલાં હતાં ત્યાંના પારસીઓનું લીસ્ટ આ વેલા આપીને તેમણે તે ખુટ પુરી પાડી છે. આ લીસ્ટો પારસીઓ માટે બહુ અગત્યનાં છે, અને જો બની શકે ને તે દર સાલ આપવામાં આવે તો બેહતર, એવી અમારી નમ્ર સુચના છે. ટુકમાં મી૦ જાગોશાનો આ વારસીક પોથો પારસી ચાલુ બનાવો તથા ખબરોનો એક ભરપુર ભંડાર છે, જે તઈયાર કરવા, ચાલુ રાખવા, પરિપુરણ કરવા, અને તેમ કરીને પોતાની કોમની એક મોટી સેવા બજાવવા માટે અમે મી૦ જાગોશાને શાબાશી આપવા સાથે તેમની ફતેહ ઇચ્છીયે છંયે.

નવસારી પ્રકાશ,—તા૦ ૨૨ મી ડીસેમબર ૧૯૦૭.

વરતમાન પતરોના મત.

ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેનડર—આ પારસી પંચાંગની એક નકલ તેના કરતા મી૦ મંચેરજી હોશંગજી જાગોશ તરફથી મળી છે. દર વરસના રાબેતા મુજબ તે ઉપયોગી બાબદોથી ભરપુર છે. યઝદેઝરદી સને ૧૨૭૭ના સાલના બાર માસના તારીખ વારના કોઠા ઉપરાંત ગયે વરસ થયલી પારસી સખાવત, ઉઠમણામાં ભરાયલી રકમોની ટીપ, નવાં બંધાયલાં જરથોસતી ધરમનાં મકાનો, જરથોસતીઓને મલેલા ખેતાબ તથા ઓધ્ધા તથા જરથોસતી કોમને લગતા બીજા પરચુટણ બનાવોનો વીગતવાર હેવાલ તેમાં આપ્યો છે. એ ઉપરાંત મુંબઈ શેહેરની વસતીને લગતી, મરકીની ખરાબીને લગતી તથા ચીન અને કલકતાનાં જરથોસતી ધરમ ફંડોને લગતી વીગતો તથા જરથોસતી કોમના મુંબઈ તેમજ દેશાવર ખાતેનાં ધરમ સથળોની ટીપ તથા દેશાવરના જરથોસતીઓનાં નામોનો ટીપ પણ આપી છે. જુદી જુદી રસાયણી બનાવટોના કરતા ડા૦ એદલજી માણેકજી મોદીનું જનમચરીત્ર તેવણની સબી સાથે આપયું છે. ટુંકમાં, આ ઉપયોગો પારસો પંચાંગ દરેક જરથોસતી કુટુંબમાં રાખવા લાયક છે.

ગોળવાળાઝ રપોરટીંગ મેગેઝીન,—સપટેમબર, નવેમબર ૧૯૦૭.

"ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડર યાને પારસી પંચાંગ"—કરતા મી૦ મંચેરજી હોસંગજી જાંગોસ—દર વરસે પારસીઓની સેવા બજાવતાં આ અતી ઉપયોગી પંચાંગની એક નકલ સરેસ્તા પ્રમાણે અમને અભિપ્રાય માટે મળી છે. આજ લગભગ ૪૦ વરસ થકી એમના તરફથી પારસી કોમની આ એક ઉપયોગી સેવા થાય છે, જે માટે એમને ખરેખર ધન્યવાદ ઘટે છે. વરસ માટે બાર કોઠાઓ આપી જવા એ કામ સહેલ છે, પરંતુ આખી કોમમાં બનેલા જાણવા જોગ બનાવની એક સત્તાવાર ટીપ અનુક્રમ પ્રમાણે ગોઠવી રજુ કરવી એ કામ જેવી તેવી જેહેમતનું નથી, અને એ એમની ચાલુ તેમજ વગર ઘોંઘાટની સેવાને આવકાર દેવા ને ભવિષયમાં એવાં અતિ જરૂરી કામ માટે એમનામાં વિશેષ ઉત્સાહ પરેરવા દરેક ભાઈઓએ પોતાના ગીરેથી મદદ આપવી ઘટે છે. કાંઈ નહિ તો એકેકી નકલ આ કીંમતી પંચાંગની દરેક કુટુંબમાં અવસ્ય હોવી જોઈએ. એ કેલેંડરમાં સમાવેલા વિષયોનો સમુહ અમુક એકજ નામને લગતો નથી, પણ તેમાં સમસ્ત કોમના બનાવોની નોંધ હોવાથી તેની જરૂરીયાત વિશેષ છે. ગયાં વરસનો ઈન્તેખાબ રજુ કરતાં પ્રથમમાંજ એ પંચાંગના પ્રવરતાવનારે સખાવત દરશાવી છે, તે અવસ્ય પારસીઓને "સખાવતના શાહ" ની જે ઉપમા બીજી કોમો તરફથી મળી છે તેનો યોગ્ય પુરાવો છે. ગયે વરસે કુલ રકમ અને તે પણ જાહેરમાં આવેલી—રૂપીઆ ૪૯ લાખની થવા જાય છે. વાસ્તવીક રીતે સ્વિકારવું જોઈએ કે "મુંબઈ સમાચાર" માં આવેલો ઈન્તેખાબ બોલે બોલ અને હરફે હરફ આ ગ્રંથ માંહેલા હેવાલને મળતો છે, જેથી તેના લેખક પણ મી૦ જાગોસજ હોવા જોઈએ. સખાવત ઉપરાંત ધરમખાતાં, ધરમનાં મકાનો, નવા ખેતાબો, ઓહ્‍દા, કેળવણી, પરિક્ષા, ઈનામ, સ્કોલરશીપ વિગેરેનો સમાવેસ કરવામાં આવ્યો છે, ને દખમાની ટીપ, આતશબેહેરામ, દરેમેહેરો, ધરમશાળા કોણે અને કયારે બંધાવ્યાં તેની વીગત આપેલી છે. પુસ્તકખાનાં, દવાખાનાં તથા કેળવણીખાતાંની તપસીલ પુરી પાડેલી છે. વળી ચીન, કલકત્તાનાં અનજુમનનાં ફંડોની વીગતો પણ ઘણી ઉપયોગી છે... ... છેલ્લે, મી૦ જાગોસને એમનાં આ થાકવી નાંખનારાં કામમાં કોમનાં હીત કાજે તારીફલાયક કોશેસ વચ્ચે મચેલા રહેલા જોઈ અમને સંતોશ થાય છે, અને એમના એ નજદીક એક સવલોગ જેવા પરીશ્રમમાં અમો એમને સરવદા જશ અને જય ઈચ્છાએ છીએ.

ફુરસદ—નવેમબર ૧૯૦૭.

ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેનડર—બનાવનાર—મનચેરજી હોશંગજી જાગોશ—મુંબઈ વરતમાન પરેસ—કીંમત રૂ. ૧. દર સાલના પોતાના રાબેતા મુજબ મી૦ મનચેરજી હોશંગજી જાગોશે યઝદેજરદી ૧૨૭૭ નાં વરસનું ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેનડર યાને પારસી પંચાંગનો દલદાર પોથો આ વરસે પણ બહાર પાડયો છે. લગભગ ૧૮૦ મોટા સફામાં આ પુસતકની અંદર પારસીઓને માટે ઘણીક જાણવાજોગ વીગતો સમાવેલી છે. પુસતકની અંદર ગુજસતે સાલનો જે ઈનતેખાબ તેજ લગભગ ૧૨૦ ઠીચોઠીચ ભરાયલા સફા રોકે છે, અને તેમાં ગયાં સાલમાં પારસીઓમાં થતી સખાવત, ધરમના મકાનો, પારસીઓને મળેલા ખેતાબ, અને ઓધા, તેમજ કેળવણીની પરીક્ષામાં મળેલાં માન, તેમજ બીજી પરચુટણ જાણવા જોગ વીગતોનો તપસીલવાર હેવાલ આપેલો છે, તે ઘણી મહેનત લઈને રચેલો માલમ પડે છે. એ ઉપરાંત બીજી ઘણી ઉપયોગી બાબદો આ પંચાંગમાં સમાવેલી જણાય છે. ગયા વરસનાં પંચાંગમા જેમ મુંબઈના પારસીઓની એક વીગતવાર ટીપ આપી હતી તેમ આ સાલ આપી નથી એ દિલગીરીભરયું છે, કારણ કે જો દર સાલ એવી ટીપ આપવામાં આવતી હોય અને તેમાં ઘટતા સુધારા—વધારા કરવામાં આવતા હોય તો પંચાંગ ઘણું ઉપયોગી થઈ પડે. મિ૦ જાગોશ અમને જણાવે છે કે, "તબીબો ને ચોપડીઓના લીસ્ટો અવારનવાર કોઈ કોઈ વરસે આ કેલનડરમાં છપાઈ ગયલાં છે, હવે બધાં સામટાં લીસ્ટો તો દર વરસે આ એક કેલેંડરમાં છપાઈ શકશે નહી, નહીતો એનું કદ કેટલું વધી જાય તે ઉપર સમજુઓએ ધ્યાન આપવું સજાવાર છે." આ ઉપરથી લાગે છે કે મિ૦ જાગોશ અમારી સુચના બરોબર સમજેલા લાગતા નથી. અમો એમ કેહવા માંગતાજ નથી કે દર વરસે ગયે વરસે છપાયલી ટીપ પાછી આખી છાપવી, પણ જો ફકટ ગુજસ્તે સાલમાં જેટલી ચોપડીઓ પારસીઓએ બાહેર પાડી હોય તેમજ જેટલા નવા પારસી તબીબો પસાર થઈ બાહેર પડયા હોય તેઓની ટીપ આપવામાં આવી હોય તો એટલુંજ બસ છે. મિ૦ જાગોશ જાણતા તો હશે કે એક સાલ દરમીઆન પારસીઓને હાથે બાહેર પડતી ચોપડીઓની સંખ્યા કાંઈ ઘણી મહાભારત હોતી નથી, કે તે છાપવાથી પંચાંગનું કદ વધી જવાની ધાસ્તી રહે. મી૦ જાગોશ પોતાનાં આ પંચાંગ પછવાડે લગભગ ત્રણ દાયકા થયાં જે જેહમત અને મહેનત લેછે તે માટે ખરેજ તેવણને ધન્યવાદ ઘટે છે. દરેક દીનપરસ્ત પારસીએ પોતાની કોમની કીરતી અને નામ—કામની યાદ આપનારો આ ગ્રંથ પોતાની પાસે રાખવો જોઈએ.

હીરકોશ,—નવેમબર, ડીસેમબર ૧૯૦૭.

* ફીરદોશના બનાવનાર એક ઈરાંની છે; એક ઈરાંની બચ્ચો ગુજરાતી શાહીત્યમાં આટલો વધીને હાવો સરસ જાહેર લેખક બને; અને ઘણો સારો દેખાવ કરે એ જોઈને આ કેલેંડરના કરતા જેવો લાંબી મુદતનાં એક અદના કલમ કશી છે, તેમને ખરેજ મોટી ખુશી ઉપજે છે. એ ભાઈબંધે અનજાંણમાં કરેલા કેટલાક ટીકાનો ખોલાશો એ છે કે મુંબઈ અને દેશાવરનાં પારસીઓની ટીપ દર વરસે આપવી મુશકેલ છે, તે વીશે હેઠલ બીજા "ચેરાગ" વાલા ભાઈબંધને આપેલા ખુલાસાથી આ ઈરાંનો ભાઈબંધનીબી ખાત્રી થાશે. બીજી સુચના એ ભાઈબંધે એ કરી છે કે દર વરસના નવા તબીબોનું લીસ્ટ કેલેંડરમાં લેતા રેહવું—એક જાહેર લેખક બીચારા કેટલું બધુ ધ્યાન રાખે! ભાઈ ઈરાંનીને માલમ થાય જે દર વરસનાં તબીબોજ નહી પણ યુનીવરશીટીની દરેક નાહાની મોટી સંઘલી પરીક્ષા આપનારા જરથોસ્તીઓનું લીસ્ટ દર વરસે દરોબસત કેલેંડરનાં ઈનતેખાબમાં દાખલ થાય છેજ, જે જરા બારીકીથી તપાસતાં એવોને તથા બીજા કોઈનેબી માલમ પડી આવ્યા વના રેહશે નહી. ને દર સાલ પારસીઓને હાથે બાહાર પડતી ચોપડીઓનું લીસ્ટ તો આગલ એકવાર કેટલાંક વરસોનું કંપલીટ આપી ચુકાછે, ને તે પછેનું આજવેર આપવાનું હમારા ધ્યાંનમાંજ છે. વલી દર વરસે તરતનું તરત હેવું લીસ્ટ કંપલીટ મલી આવતું નથી, જેથી તેના અધુરાપણાને લીધેજ એકેક વરશનું લીસ્ટ તુરેતા તુરત લેવાઈ શકાતુ નથી કેમકે હેવું લીસ્ટ કંપલીટ મેલવવાનું શાધણ ફકત મુંબઈના કલેકટરની હાફીશમાં બધાં પ્રગટ થયલાં પુસ્તકોનાં રેજીશટર ઉપરથીજ મલીશકે તેવું છે—જે લીસ્ટ હવે પછે મેલવવાની કોશેશમાંજ હમો છઈએ.

કેલેનડરના કરતા.

"ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડર યાને પારસી પંચાંગ."—યઝદેજરદી ૧૨૭૭ ના વરસનું. રચીને પ્રસિદ્ધ કરનાર મનચેરજી હોશંગજી જાગોશ, વરતમાન પરેસ, મુંબઈ, ૧૯૦૭. આપણા મિત્ર મી૦ મનચેરજી હોશંગજી જાગોશની આ રાબેતાની "નોંધ" બહાર પડી છે, અને તે પારસી ટોળાની નાડીમાં કેવી જાતના ધપકારા ચાલે છે તે હમેશ માફક આપણી તપાસ સનમુખ રજુ કરે છે. પારસી કોમનો જે ખાસ સ્વભાવ સખાવત છે, તે પુસ્તક ખુલતાંજ આપણી આગલ નજરે પડે છે, જેમાં સઘલી મલી રૂપીઆ ૧૪ લાખની સખાવત થયલી નોંધાઈ છે, જે એક નાની કોમ માટે નાની ગણાય નહી. આ પછી નવાં ધરમનાં મુકામોની નોંધ લેવાઈ છે. ઓધા અને નેમણુકોની નોંધ પણ મી૦ જાગોશની "આગરસ" ચક્ષુની બહાર જવા પામી નથી. ... ... આ પછી રાબેતાના પંચાંગના સફાઓ અને ઉપયોગી ટીપો આવે છે. આ પછી કેટલીક વાઅજો આવે છે. ... ... દેશાવરના જરથોસતીઓને લગતી જાણવાજોગ વીગતો બહુ ઉપયોગી થઈ પડશે, અને મુંબઈના તથા દેશાવરના જરથોસતીઓનું સંપુરણ લીસ્ટ તો દર વરસના કેલેનડરમાં ચાલુ આવવું જોઇયે,* તે માટે જો કે આપણા ભલા ખવાસના મિત્ર મી૦ જાગોશને એક વરસ ટાઈપ ખરીદવાનો ખરચ બેસશે; પણ તે બીના "સ્ટેનડીંગ" રાખી દર વરસ માત્ર થોડો ફેરફાર આવે તે કરવાથી, આ કેલેનડરને એક એવો પારસી ભોમિયો બનાવી શકશે કે જેના વગર કોઈ પણ પારસી કુટુંબને ચાલે નહી. ડોકટર એદલજી માણેકજી મોદી અને તેમનો જન્મ વૃત્તાંત આ વરસના કેલેનડરને દીપાવે છે. સામટી રીતે લેતાં મી૦ મનચેરજી હોશંગજી જાગોશને તેમનાં ફતેહમંદ કારય માટે આપણ મુબારકબાદી ઈચ્છીશું અને દુવા ગુજારીશું કે તેઓ આ કેલેનડર ચાલુ રાખવાને ઘણે માથે દીરઘાયુશ જીવો.

ચેરાગ,—નવેમબર ૧૯૦૭.

* ચેરાગવાલા માનવંત ભાઈબંધની સુચના બંદબેસતી નથી—મુંબઇ અને દેશાવરોનાં લંબાણ લીસ્ટો લેવાં કેલેનડરને માટે દર વરસે અનુકુલ થતાં નથી—એટલુંજ નહી પણ તે દર વરસે શોહલથી બની આવે, મલી આવે તેવું પણ નથી, જે લંબાંણ ખુલાશા વગર આ વીવેકવાંન ભાઈબંધની સમજમાં ઉતરી શકતુ નથી, તેથીજ અનજાંણમાં તેવો આવી ન બની શકે તેવી ભલાંમણ કરે છે, કેમકે મુંબઈનાં શંધા પારસી રેહવાશીઓનું કંપલીટ લીસ્ટ મેલવતાં કેટલી જેહમત પડે છે તે કોઇને ખબર નથી. અને દેશાવરોનાં લીસ્ટો તો મુંબઈની પારસી પંચાયતનાં માંનવંત સેકરેટરીની ખાસ ભલાંમણ છતાં પાંચ સાત વરસમાં એકવારબી મેલવવાં મુશકેલ પડે છે અને એકકાં ગામનાં એકકાં લીસ્ટ મંગાવવાને માટે એક-બે કે ચાર ચાર વાર કાગલ પતરો લખવા પડે છે તેની કદાકુટ જેવો એવાં કામમાં પડેલા હોય તેવો શીવાય બીજાઓને સમજવી શોહલ નથી.

કેલેનડરના કરતા.

"ઝોરાસ્ત્રીયન કેલેંડર યાને પારસી પંચાંગ—યજદેઝરદી ૧૨૭૭ નું. બનાવનાર મી૦ મંચેરજી હોશંગજી જાગોસ, મુંબઈ વરતમાન પરેસ–કીમત રૂ. ૧–૪–૦, રાબેતાનો આ દળદાર પોથો અમને અભિપ્રાય અરથે મળ્યોછે. સાડત્રીશ વરષ થયાં આ લાગત કાઢવામાં આવેછે. અને તેમાં એટલાં સાલની નોંધવાજોગ પારસી તવારીખ જળવાઈ રહેલીછે. આ સાલના અંકમાં ધારા મુજબની સઘળી તવારીખ અને નોંધ આપવામાં આવી છે. પારસી સખાવતનું પ્રકરણ અતિ લાંબુ અને નાની રકમોથી ભરેલું જણાય છે. ય. જ. ૧૨૭૬ ની સખાવત મી૦ જાગોસ રૂ ૧૪ લાખની જણાવે છે... ... મી૦ જાગોસ પોતાના પંચાંગમાં પારસી સખાવતની જે નોંધ લેછે તે વિગતવાર, અને અપક્ષપાતપણે લીધેલી જણાય છે અને તે પાછલ તેમને રોજ બરોજ જેવો તેવો ચાલુ શ્રમ લેવો પડયો ન હશે. ઉઠમણા વેળા ભરાયલી રકમોની ટીપ તેઓએ બનતી સંપુરણ બનાવી છે. એમાં પણ મી૦ જાગોસ રૂપિયા પાંચ અને પંદર ભરનારની નોંધ લેછે... ... સખાવતનાં આ પ્રકરણ બાદ બીજા ભાગોમાં મી૦ જાગોસે જે વિગતો સમાવી છે તે વિષે વખાણના બે શબ્દો સિવાય બીજું કાંઈ લખવાનું નથી. મુંબઈ ઉપરાંત દેશાવરનાં જરતોશ્તી ખાતાંઓની નોંધ લેવા માંડીને મી૦ જાગોસે પોતાનાં આ પંચાંગનાં ઉપયોગીપણાંની કીંમત વધારી છે. રૂપિયા સવામાં દર સાલ તેઓ જે દલદાર પોથો આપે છે તે જાળવી રાખવાની કાળજીમાં પારસીઓએ પછાત પડવું ન જોઈયે, કારણ તેમાં તેમને ભવિષયમાં મગરૂર કરનારી તવારીખનો સંગ્રહ છે.

જ્ઞાનવરધક,—નવેમબર ૧૯૦૭.

(માસીક હિંદી—ગ્રાફીક—૩૦ મી સપટેમબર ૧૯૦૭ ઉપરથી)

અમારો અભિપ્રાય.

"પારસી પંચાંગ" નાં કર્ત્તા

મી૦ મનચેરજી હોશંગજી જાગોશ.

"પારસી પંચાંગ" ના વાર્ષીક પુસ્તક કે જેને એ કોમની કીર્તી ને કારકીર્દીને શોભાવનારા અને સાચવનારા એક કીલ્લા સમાનજ અમે સમજ્યે છીએ તેની ૩૮ માં સાલની એક નકલની પહોંચ માન—હેશાંન સાથે સ્વીકારતાં એજ મી૦ જાગોશના છાપખાનામાંથી મરહુમ મી૦ બરજોરજી કુટારને નામે પ્રથમ પ્રગટ થતી નકલો સાથે આજના તેના ઉપયોગીપણાને સરખાવતાં ખચીતજ સંતોષ ઉપજે છે. પારસી તવારીખનો જે સંક્ષેપ પણ સાચવવાજોગ સાર આ વાર્ષીક પોઠીમાં સમાય છે તેમાં એ ટોળાંની આતબરી ને મોતેબરી સાથે તેનાં ઉદયોગીપણા અને ઉપયોગીપણાનો એકંદર અરક ઠીક જળવાઈ જાય છે.

કોમની આવી એક અચુક ને અમુક વાર્ષીક સેવા મુગે મોઢે બજાવનાર મી૦ મનચેરજી જાગોશનો જન્મ આજથી ૬૭ વરસપર ૧૮૪૦ માં સુરતમાં થયો હતો. એ વેળાના ગુલજાર શહેરમાં એમના વડવાઓ દેશી કાપડનાં વણતના વેપારમાં વિખ્યાત અને આમદાનીમાં આબાદ હતા. પણ એ હુન્નરની ઈંગ્રેજ બચ્ચાએ અસલ બનાવટ પકડી પાડીને તેને સાંચાથી બનાવા માંડયાથી સુરતમાં એ ધંધો પડી ભાગો અને મી૦ જાગોશના વડીલો મુંબાઇ આવી વસ્યા જે વેળા મી૦ મનચેરજીની વય ૧૫ વરસની હતી, પણ છાપાના હુનર અને મંડળમાંજ તેમની જીંદગી આજ સુધી રોકાયલી રહી છે. ૧૮૬૩ માં "મુંબઇ ચાબુક" ના મેનેજર ને મદદનીસ અધિપતિ નેમાયા બાદ એ પત્ર મી૦ ના. ર. રાણીનાએ વેચાતું લીધા પછી એમણે એ પત્ર સાથનો સંબંધ ૧૮૭૦ માં છોડી "મુંબઈ વરતમાન" પ્રેસ સ્થાપ્યું ને તેને સારી રીતે ચલાવ્યું. ૧૮૯૩ માં મી૦ મનસુખવાળું અઠવાડીક પત્ર "સત્ય મીત્ર" એમણે ખરીદીને તેની અસલ હાલત અને અવતાર કરતાં સરસ ને શોભા ભરી રીતે ધીકાવ્યું પણ પાંચ વરસ પછી ૧૮૯૮ માં એમના પ્રેસમાં અચાનક આગ લાગવાથી તે પત્ર બંધ કરવા સાથે એ ભલા ગ્રહસ્થે પ્રેસનો વીમો ન ઉતાર્યાથી મોટી ખોટ ખમી! હાલમાં તેજ નામે મી૦ જાગોશે પોતાનું છાપખાનું પાછું ચાલુ કરયું છે જ્યાંથી આ વારસીક પંચાંગ પ્રગટ થતું રહે છે. મી૦ જાગોશ ધાર્મીક લાગણીના, સાદા સ્વભાવ અને ભલા ખવાસના એક સદ ગ્રહસ્થ છે, જેમનાં સારાં નામ—કામની એક સાદી નોંધ લેવાના આ પ્રસંગ બાબે અમોને સંતોષ પ્રાપ્ત થાય છે.

ચૅરાગ

જરથોશ્તીઓ માટે સૌથી પહેલું, સૌથી સસ્તું, સાથી સંગીન, ધર્મ તથા સંસાર સંબંધી એકલું માસીક ચોપાન્યું.

હરેક પારસી કુટુંબમાં વાંચવા લાયક.

લવાજમ:
વર્ષનાં આગ઼ ઉપર
માત્ર રૂ. ૨,
હિંદી પોસ્ટેજ સાથે.

સુરતથી એક સ્કુલના જરથોસ્ની શિક્ષક નીચે પ્રમાણે લખે છે:—

"મારા વ્હાલા **ચૅરાગ**ની રોશની મને કાંઇ કાંઇ ન જોયલી, ન અનુભવેલી ખુશાલી આપે છે; તેનું કારણ એ કે ધર્મ અજ્ઞાન અને બીનાઇ અંધકારમાં આથડતા અને અકળાતા જરથોસ્તી સત્ય શોધકોના રસ્તામાં [તે] અજવાળું પાથરે છે. દીનચુસ્ત સાહેબ, મારા ગરીબ ઘરનો એ **ચૅરાગ** છે; મારા વ્હાલાંઓનો એ રાહબર છે. એ માસિક શિક્ષક દર મહીને પોતાના દર્શન દઇને જે જે ગાનોઇ વાતો કહે છે તે જો મારી કરણીમાં દીઠામાં આવે તો ખરી નેકબખ્તી કહેવાય. અથાક માગી છતાં મને આટલીબી રોશની જોવાની તક **ચૅરાગે** આપી તે મારૂ ભાગ્યોદય સમજું છું."

"જરથોશ્તી ધર્મની કીમતી સેવા બજાવનારૂં આ ચોપાન્યું દીન પ્રતીદીન સંગીન ધર્મને લગતાં લખાણો દીનદાર જરથોશ્તીઓના વાંચણ માટે રજુ કર્યું જાય છે તે માટે પારસી કોમ એ ચોપાન્યાંના અધીપતી અને પ્રગટ કરનારાઓનો જેટલો ઉપકાર માને એટલો ઓછો કહેવાય. એ ચોપાન્યાંમાં ધર્મની બાબતેનું જે વખાણવા લાયક વીવેચન કરવામાં આવે છે તે પર હરેક ખરા જરથોસ્તીએ પુરતું ધ્યાન આપવું ઘટે છે પોતાનાં ધર્મને લગતાં આ એકલાં ચોપાન્યાને હરેક જરથોશતીએ પોતાના ઘરમાં દાખલ કરવાથી એક તરફથી એ ચોપાન્યાંના પ્રગટ કરનારાઓને ઘટતો ટેકો મલશે અને બીજી તરફથી જરથોસ્તી મજહબ તરફ કુટુંબના બચ્ચાંની લાગણી ફરીફરીને."—**અખબારે સોદાગર.**

"પારસી કોમનું આ ધાર્મીક ચોપાન્યું પોતાની હયાતી સંતોષ સાથે અને ટેકાવ સહીત લંબાવ્યું જાય છે અને તેમાં ધાર્મીક બાબદોનો સમાવેશ ચાલુ કરવામાં આવે છે. પારસી ધર્મને લગતી બાબદોની ચલુ ચર્ચા આ ચોપાન્યામાં ખાસ ધ્યાન ખેંચનારી છે"—**જામે જમશેદ.**

પોસ્ટેજ અને પૅકીંગ વગેરેના ૮ આના ઉમેરતાં

માત્ર બે રૂપીયાની

નિર્જીવ કિમ્મતમાં દર વર્ષે પાંચસોથી વધારે સફાના સંગીન વાંચન સાથ કેઇવાર જાણીતાં નરનારીઓનાં ચિત્રો અને બીજા વધારા પણ આપવામા આવે છે.

ચૅરાગ બુક ડીપો,
[ટેમ્પરન્સ હોટલની પડોશમાં]
ફ્રીયર રોડ, કોટ,
મુંબઇ.

ચૈરાગ ઑફીસમાંથી બહાર પડેલું

સુપ્રસિદ્ધ રંગીન ચિત્ર

“જરથુસ્ત્ર”

[૧૮ ઇંચ×૧૪ ઇંચ.]

“ . . . આ ચિત્ર જો બીજાં આગલાં ચિત્રો ઉપર સરસાઇ ભોગવે તો તેમાં નવાઇ નથી. . . તેઓએ [મી૦ ન. ફ. બલીમોરીયાએ] જરથોસ્તી આલમ સનમુખ તેમના રાહબરનું જે ચિત્ર રજુ કીધું છે તે, અમો ધારીયે છિયે કે, લાંબો વખત સુધી એક પસંદ કરવા જોગ ચિત્ર તરીકે ચાલુ રહેશે.”
—જામે જમશેદ.

“અતીન્દ્રિયદર્શન કરનારાઓની નજરે પડતા દેખાવો (Clairvoyant's vision) ના અનેક શુભ પરીણામો હાલની આગળ વધેલી ગુપ્ત વિદ્યાએ જગતને બતાવી આપ્યાં છે; તેવુંજ એક શુભ પરીણામ ઘણાં વર્ષોના પરિશ્રમથી ગુપ્ત વિદ્યાના એક પુજારીએ જરથોસ્ત સાહેબની મુખમુદ્રા મેળવવામાં લાવી મેલ્યું છે. ચૈરાગની ઑફીસમાંથી બહાર પડેલી આ નવાઇજનક છબી હમારૂં ચિત્ત આકર્ષી રહી છે. મહાત્માના એક અ ચિત્તમાં રોકાએલી હૃદયભેદક આ છબી એકદમ આગણી લાગણી ઉશ્કેરી મેલે છે. પવિત્રાઇનો ખ્યાલ આપનારો મવકલ રંગ જે સુફેદ કહેવાય છે, તે પોશાકમાં રજુ થયલા મહાત્મા પેગંબર ચોગરદમ બહુ રંગના પ્રસાર સહિત પોતાનું આત્મજ્ઞાની મહત્વપણું બતાવતા અને સર્વોત્તમ ખોદાહના રોશની કીરણોનો પ્રકાશ પાડતા આ છબીમાં ચિતારવામાં આવ્યા છે. દરેક જરથોસ્તીએ પોતાના પેગંબરની સાબેતીપૂર્વક છબીની ગેરહાજરીમાં પોતાના મનનું સંતોષ પમાડે એવી એક છબી જો પોતાના ઘરમાં જાળવવી હોય, તો આ એક નમુનેદાર નમુનો છે. તેથી આપણામાં ભક્તિભાવ ઉશ્કેરાય છે, અને એ છબીની સામે ગોઠવા આત્રવક્ષ બની જરથોસ્તી જ્યોતિની સાથે સાથે પરવરદેગારની યાદમાં એક જરથોસ્તી જો મશગુલ થાય, તો બેશક તેનું ચિત્ત ખરી ભક્તિમાં પરોવાયા વિના રહે નહીં. આ પરીણામ લાવવા માટે ચૈરાગ-કર્તા મી૦ બલીમોરીયાને હમો મુબારકબાદી આપીયે છીયે.”

—નવસારી પત્રિકા, તા૦ ૧૪ મી જુલાઇ ૧૯૦૭.

કિમ્મત—રૂ. ૦ાા, પોસ્ટેજ ચાર આના.

ચૈરાગ બુક ડીપો,

[illegible]

જાહેર ખબરો. *Advertisement.*

દરેક ગ્રહસ્થો અને બાનુઓની, ઘરગતુ અગતની અને ખાધખોરાકી વીગરેની દરેક ચીજની હાજત પુરી પાડનારૂ એક ઉપયોગી ખાતુ.

નવરોજી લીમજીભાઇ
બંધનીવાલા,
કમીશન એજંટ.

વલશાડ મધે
મોટા પારસીવાડ.

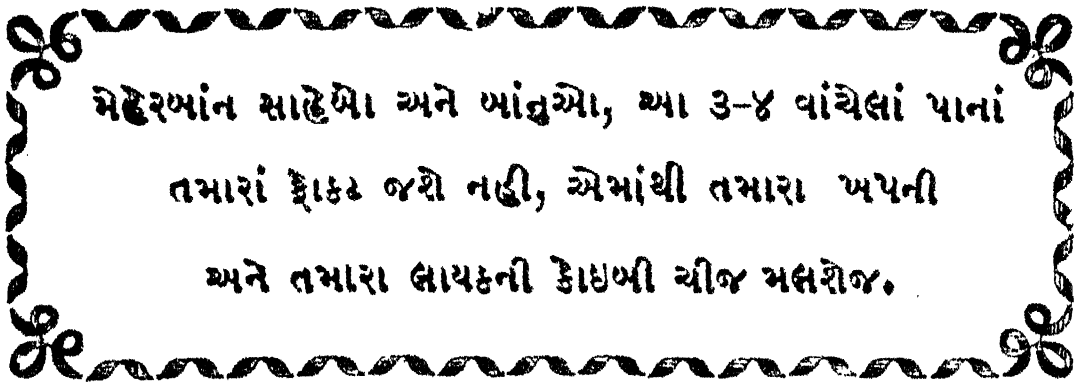
જહાબંધ મલેલી સરટીફીકેટોમાંની આ એકજ બસ છે.

(તા૦ ૯ મી ફેબરવારી ૧૯૦૮ નાં "કયશરે હિન્દ" ઉપરથી)

વલસાડના એક સાહસિક પારસી
વેપારી મી૦ નવરોજી લીમજીભાઇ બંધનીવાલા.

આ અદના પત્ર પારસી ભાઇઓને પોતાને માથે નક્ટ નોકરીની જુસરી લાધવા કરતાં ધંધા રોજગારમાં જીપલાવવાને તેની હસ્તીની શરૂઆતથીજ સુચના કરતું આવયું છે. અને જેઓ આ સુચના મુજબ કરતા રહયા છે તેઓને અમો અમારાથી બની શંકતું ઉત્તેજન આપ્યે છિએ. આ-વાજ ઇરાદાથી અમો વલશાડના એક સાહસિક પારસી વેપારી મી૦ નવરોજી લીમજીભાઇ બંધની-વાલા વલસાડ જેવા નાના કસબામાં પોતાની ટુંક પુંજીનો રૂડો ઉપયોગ કરી ખોરાકી વિગેરેની દરેક ચીજે કમીશનથી મોકલવાનો ધંધો વર્ષોથી કરવા રહયા છે. એ ઉપરાંત તેઓ આફુસ પાયરીની કેરીઓ, મુરબ્બો અને જેલી, જુદી જુદી જાતનાં અચારો, મચ્છીઓ, મરધી, ઇંડાં, ઇંડાપાક તથા મગજને અને તનને પુષ્ટી આપનારા બીજા પાકો તથા તૈયાર સ્વાદીસ્ટ વાણીઓ જેવી આપણા

મુંબઈ શહેરમાં જવલેજ જોવામાં આવે છે એ સઘળું તેઓ પોતાની જાતી દેખરેખ હેઠળ તૈયાર કરાવી મુંબઇ અને બીજા મોટા શેહરોમાં મોકલવાનો સ્વતંત્ર ધંધો કરે છે. અને જેઓને આવો માલ પુરો પાડવામાં આવયો છે તેઓ તે માલની ખુબીની તારીફ કરે છે. ખચિત, વલસાડ ખાતેનું મી• બંધનીવાલાનું ખાતું મુંબઇની બાહેર હવા માટે જનારા વીઝીટરોની જેટલી ગરજ સારે છે તેટ• લુંજ તે વેપારીઓ માટે પણ લાભકારીક થઈ પડયું છે. પારસી કોમે આવાં એક ઉપયોગી ખાતાને જરૂર ઉતેજન આપવું જોઇએ છે. આ ખાતું કેટલી હદ સુધીની હાજત પુરું પાડવાને સામર્થવાન છે તેનો કાંઈક ખ્યાલ મેલવવા માટે વલશાડ ખાતે મી૦ બંધનીવાલા પાસેથી ગામડેની સ્વાદીસ્ટ વાણીઓનું અને દરરોજની ઘરગતુ વપરાસની ચીજોનું લીસ્ટ મંગાવવું. મી૦ બંધનીવાલા લીસ્ટ-માંની દરેક ચીજ ઘણી કીફાયત ભાવે મોકલી આપવાને કબુલાત આપે છે.

માલનાં તોલ તથા માલની જણાવેલી કીંમત સંબંધીનો, ધેયાનમાં રાખવા જોગ ખુલાસો.

અનાજને માટે ભરતલનું કે ફરાનું માપ કે ચલંન નથી. દરેક માલ ઘણું કરી તોલથી મલે-છે. અને કોઇ કોઇ માલ કે ચીજ ગંનતીથી મલે છે.

અત્રેનુ તોલ શુરતી કહેવાય છે ને તે ૩૦ા રૂપીઆ ભારનો ૧) શેર ને તેવા ૪૦) શેરનો ૧) મણ સુરતી કેવાય છે.

અત્રેનો શુરતી ૧) મણ તે મુંબઈનો ૨૮ રૂપીઆ ભારના શેરથી—મુંબઈનો મણ ૧ા ને ઉપર શેર ૩ાા ને સુમારે થાએ અને બંગાલી યા રેલવેના ૮૦) રૂપીઆ ભારના શેરથી ૧૮ાા શેર ને સુમારે થાએ. મુંબઇનો ૧) ફરો તે અત્રેનાં સુરતી મણ ૨ાા ને પાંનશેરને સુમારે થાએ.

નીચે જણાવેલા માલમાં જે જે ઠેકાંણે સેર અથવા મણ જણાવયા છે. તે ઉપર જણાવેલા સુરતી મણ અથવા સુરતી શેર સમજવા.

નીચે જણાવેલા માલની કીમત કે ભાવમાં જાં—જાં રૂ.—અમુક—થી અમુક લગી તેમજ જાં જાં રૂ. ૧) નાં અમુક નંગથી અમુક નંગ લગી, એમ જણાવવામાં આવયું છે. તેનું સમજવુ કે તે ચીજ કે માલનો, જેવો આવગ ઉપાડયા ને જેવી છત અછત અને જેવો માલ કે—નાંનાં મોટાં વીગેરે જેવાં નંગ તે મુજબ તે વધુ ઓછો ભાવ કીમત કે નંગ સમજવાં.

નીચે દરેક ચીજના માલનો જે ભાવ અને કીમત જણાવી છે તે હાલની ચાલુ છે પણ એમાની કેટલીક ચીજોનો ભાવ કે કીમત હવે પછી કદાચ કમી જાસતીબી થાએ.

દરેક ચીજનાં માલનુ લીસ્ટ નીચે મુજબ.

ફરમાસુ આફુસ પાયરી વીગેરેની કેરી ઉનચી જાતની ટકાઉ વેલાત પણ મોકલવા લાયકની જે કે આખા એસીઆના દરેક ભાગમાં તથા પરદેસોમાં અને વેલાયત વેર પણ સેવક મારફતની જાએ છે મુંબઇમાં ગાંમઠી રીયલને નામે ઘણી મોંઘી કીમતે વેચાએ છે તે સેવકના તરફનાંજ બગીચાઓની ધાટી વીગરે વેપારીઓ લઈ જઇ વેચે છે.

મોસંમ મેની ૨૫ મીથી તે જુનની આખર લગી અને કોઈ વરસ જુનની ૨૦ મી કે ૧૫ મી લગીમાંજ, ખલાસ થઇ જાએ છે જેથી અગાઉથી વરદી નોંધાવનારાવો ફાવે છે. ને તેઓને નંગો પણ ઘણાં સારાં અને ફાયદાથી મલે છે.

ભાવ—૧૩૨ નંગનાં પકા ૧) સોનો, આફુસનાં રૂ. ૮ થી તે ૨૦ લગી અને પાયરીનાં રૂ. ૫ થી તે ૧૨ લગી.

ફરમાસુ અનીનાસ મોસંમ જુનની ૧૫ મીથી જુલાઇની ૨૫મી લગી **કીમત.** નંગ ૧ નાં આનાં ૩ થી ૧૦ લગી.

જેલી આફુસ પાયરીની પહેલા નંબરની **ભાવ** રૂ. ૧) ની શેર ૨ા) લેખે.

મુરંબો, જેવોકે આફુસ પાયરીનો, અનીનાશનો, ભુરાં કોરાંની મોઠી ચારનો શુકો તેમજ નરમ તથા પપાંઉ વીગરેનો **ભાવ** રૂ. ૧) નો શેર ૩ લખે.

લીલી ફ્રુત તથા કેલાં

શંત્રા મોસંબી **ભાવ** દા. ૧ રૂ. ૦ાા— થી રૂ. ૧= } એના ભાવનું ચોકસ ધોરન
સફરચંદ; દાડંમ ,, ,, ,, ૦ાા થી રૂ. ૧ાા } રેતું નથી.
પપેનાસ નં. ૧) નાં આનાં ૩) થી તે ૮ આનાં લગી. } બારે માસ મળે છે

કેલાં સોનેરી નંગ ૧૦૦) નાં રૂ. ૧ા થી રૂ. ૨) લગી.

,, **રાંતાં** કોઈ કોઈજ વખતમલે છે **ભાવ** દજન ૧) નાં આનાં ૩) થી ૬ લગી.

,, **તલવાનાં** મોસમ જુલાઇથી સપટંમબર **ભાવ** દા. ૧ નાં આનાં ૩ થી ૬ લગી.

તાજી તલેલી મચ્છી અને ધરભ.

ભીંગ મોદાર મચ્છી તેમા ધરભ ૧) પાટ ૨) સાથની ભરેલી, **કીમત** કાચી નંગ ૧) ના આનાં ૯ થી તે ૧૪ લગી. સીવાય શમરાઇ, તેલ, મશાલો, સરપન તલાઈ સાથે તલેલી નંગ ૧)ધરભ સાથે રૂ. ૦ાાઃ= થી તે રૂ. ૧ા— લગી ને સુમારે **ધરભ તાજી** મછી વગરની છુટી મછીની વધુ છત હોય ત્યારેજ કોઈ કોઇ વખત મલે છે **કીમત** કાચી નંગ ૧) તે પાટ ૨) નાં ૨ા થી ૫ આનાં લગી. તેલ મસાલો ટલાઇ જુદી } ની મોસમ જુલાઈ થી અગસ્ટ આખર ને આકટોબર લગી

ધરબની ભરેલી મોટીબોઈ, માગન, રામસ, કાંટા વગરની પાઠન અને મોટી સાંધ કોલમી એ દરેકનો **ભાવ** કાચી શેર ૧) નાં આનાં ૨ા થી ૩ લેખે મલે છે, સીવાય શમરાઈ, તેલ, મસાલો, શરપન તલાઇ શેર ૧) ને સુમારે ૧ાા આનો.

બીજી સારી જાતની મછી જેવી કે **ગરીસું, બાલું, શેવાલ** વીગરે તથા મધમ કાલમીનો **ભાવ** કાચી શેર ૧) ના આનાં ૨॥ લેખે અને નાની **બોઇ**, લેવટા, લેવટી, ફગના આના ૨) લેખે મલે છે. સીવાય સમરાઈ, તેલ, મસાલો, સરપન તલાઈ વીગરે શેર ૧)ને સુમારે આનાં ૧। થી ૧॥ આનો.

મીઠ દીધેલી યા સુકી કાચી મછી-ધરબ-છમના-છોલા-બુમલા વીગરે

ભીંગ યા મોદાર મછી ધરબની ભરેલી કી૦ નંગ ૧ રૂ૦॥= થી તે રૂ૦॥= લગી મલે છે.
ઉપલી મછીઓ ગરબ વગરની ખાલી **ભાવ** રૂ ૧)ની નંગ ૨॥) થી ૪ લગી.
ધરબ-દરેક બે પાટી **ભાવ** રૂ. ૧)ની નંગ ૪ થી ૫-૬ લગી મલે.

મોસમ આગસટ થી અકટોબર તથા મેએ.

રામસ કી૦ નગ ૧) રૂ ૦॥ થી રૂ ૧। લગી મોસમ આગશટ થી જાનેવારી.
બાંગણુ ભાવ કુડી ૧ નાં રૂ૧૩-૧૫
છંમનાં ,, ,, ,, ૧=-૧।=
શીરમાઈ ,, ,, ,, ૨૩-૨૪
,, ગામઠી તુમરી ભાવ રૂ૧) ની-૧॥ લેખે મોસમ બે માસ.

મોસમ જાનેવારીથી મારચ.

છોલા ગામઠી મોરા.
ભાવ મન ૧) રૂ૫॥-૬
છોલા ખારા ,, ,, ,, ૩॥-૪
મહેરીયાં ,, ,, ,, ૧॥-૧॥=
શુકટાં ,, ,, ,,
જીની કોલમી
કરંવદી ,, ,,
બુમલા રાસબંદી પડકુ ૧ માં સુમારે નંગ બે હજારનો **ભાવ** રૂ૫॥-૭ લગી
બુમલા છુટક ખાવા લાયક સારા રૂ૧) ના નંગ ૨૫૦ થી ૪૦૦.
બુમલી મોટી રૂ૧) ની નંગ ૨૫૦ થી ૨૭૫ લગી.

મોસમ-નવેમબર-ડીસેમબર થી તે એપ્રેલ-લગી.

અચાર-તાજી તલેલી મછી, ધરબ, કોલમી વીગરેનું.

બોઈ, રામસ વીગેરે મછીનું **ભાવ** રૂ ૧) નું સેર-૩ થી ૩॥

ધરબનું ભાવ રૂ ૧) નું સેર-૨॥
કોલમીંનું ,, ,, ,, ,,

અચાર મીઠ દીધેલી યા સુકી કાચી મછી ધરબ, છોલા-કોલમી છમનાં વીગેરેનું

ધરબનું ભાવ રૂ ૧) નું સેર-૨॥-૩.
મછી-રામસ, તુમરી, સીરમાઈ, માગણુ વીગેરેનું ભાવ રૂ૧ નું શેર ૩॥ થી ૪.

છોલા-કોલમીનું ભાવ રૂ ૧) નું સેર ૪
છમનાનું ,, ,, ,,

સવાદીશ્ટ વખનાતી વાંનીઓ.

આખી તાજી ભુંજેલી મોદાર મછી-ચીરી સમારી ધોઇ સાફ કરીને તેમાં બરપટે મસાલો, ઘી, તેલ, બાટાઈ અને તાજી ધરબ વીગેરે ભરી શીવી કપડાંમાં લપેટી બાંધીને આખી ભુંજેલી **કીમત** નંગ ૧) રૂ૧। થી રૂ૧॥=.

હાડકાં વગરના મટનનો-બદામ પરતાં વીગેરે મેવા સાથનો ઘીમાં બુડતો કુવતમંદ **ખુરમો-ભાવ.** રૂ૦૧ નો શેર-૧॥.

તિઝખો-તમ-તમ તો તતરતો પાટીઓ-મછી, કોલમી, લેવટા લેવટી-ફ્રગ વીગરેનો **ભાવ** ૨૦૧ નો શેર-૩ા થી-૪.

ભાટીયું જેમાં-મસાલેદાર-પરેઠા, ઢેકનાં, શાંઘનાં, કરકરીયાં, પોપટજી, ઘઉની ભુરા રોટી, જુવારની રોટી, પતરેલ વીગરે તથા બદામ પસતાં વીગરે પીશેલો મેવો વીગરે ભરેલી-આખી રોશટ મરઘી, કટકાની ખારી મરઘી, ખાર મટન, કબાબ, કટલેસ, તલેલા પટેટા, શકરકણુ વીગરે. ઈંડાં આખાં બાફેલાં, પોરા અને તાજી તલેલી મછી, ઘરબ, પાટીયો-અચાર વીગરે ઘણીક જાતની વાંનીયો સાથનું.
ખડીયા સુંડીનું મશાલેદાર મઘમઘતું તપેલું
બટેરવાનું રેશદાર ઘડીયું.
ઉબાડીયું-પાપડી-કણુ-પટેટા-તાજી મછી વીગરેનું.

જેટલા માંણસોનું તથા જેટલી જેરનું અને જે જે વાંનીઓનું જો ઇયે તે ઉપર તેની કીં૦ આધાર.

અચારો-કેરી, લીંબુ, મેવા વીગેરેનાં પેલા નંબરનાં બગડે નહી એવા મસાલેદાર.

પચરશીયું-શુકા મેવા સાથનું જેવું કે-અંજીર, આલું, દરાખ, ખારેક, જબલપુરીબોર, ગાંમઠીબોર, ગાજર, આદુ, ચીભડાં, મુલા, મરચાં વીગેરેનુ-**ખાટદું મીઠું-ભાવ** ૨૦૧નુ શેર ૩ લેખે.

,, -**ફકત ખાટદું-ભાવ**-૨૦૧ નું શેર-૪) લેખે.

બીજોરાંનુ માવાદાર-ખાટદું-મીઠું ભાવ ૨૦૧) નુ શેર ૨ા થી ૨ાા લેખે.

કાગદીલીંબુનુ-ખાટદું-મીઠુ ભાવ ૨૦૧ નાં નગ ૪૦ થી ૫૦.

,, **-ફકત-ખાટદું.** ,, ,, ,, ૫૦ થી ૬૫

ગોલ કેરી અલેસની ભાવ ૨૦૧)ની શેર-૩ લેખે.

,, **-ચીરની બીન રેશાની** માવાદાર ભાવ ૨૦૧) ની શેર ૩ા લેખે

મેથીયાં કેરી ભાવ ૨૦૧) ની શેર ૪ થી-૪ાા

બફેનાં કેરી કલમની માવાદાર કેરીનાં ભાવ-૨૧) નાં નગ ૨૫ થી ૩૦.

અવેજી રાઈ કેરી ભાવ ૨૧)ની શેર ૫)ખેલે.

પાંનીચાં કેરી ભાવ૨૧)નાં નંગ ૫૦થી **૧૦૦**

ચટનીઓ-મશાલેદાર-પેહલા નંબરની બગડે નહી એવી.

ખમનેલી-કેરીની ખાટટી મીઠી ભાવ ૨૦૧ ની શેર-૨ા થી ૨ાા લેખે.

નારીએળ વીગરેની **ભાવ ૨૦૧** ની **શેર**-૨ા થી-૨ાા લેખે.

તનદરોસતીનાં સુધારા-વધારા માટેનાં વઘદક વસાણા તથા પાકો— **જેવાંકે** ઠંડી-ગરમી અને વરશારતુનાં દરેક રતુને અનુસરતાં તેમજ પ્રકૃતી યાને દેહને માફક આવતાં જેમકે-લોહીયાર પ્રકૃતીવાલાને ફાટે અને શરીરે ઠંડક આપી ગુણકરનારાં અને કમી લોહીવાલા યા નાશકિતવાલાને તથા જઇફોને અને પીતવીકાર, વાયુવીકાર, બલગમવીકારવાલાને-વીકારો દફે કરી શરીરમાં લોહીનો સુધારો-વધારો કરી, શરીરમાં શકિત પેદા કરનારાં પુરટીકારક તથા વાઈ-ચસક અને સાંધાવોની કલતર મીટાડી સાંધાઓને મજબુતી આપનારાં તથા આંખનુ તેજ વધારી-ગ્નાંનતંતુ તથા મગજને તર અને આલાક કરનારા તથા બાલકોની માતાઓને પોતાનાં દુધનો વધારો અને તે દુધથી

દુધમલ બાલકોને વધારે તનદરોસ્ત–નીરોગી બનાવનારાં અને બાંનુઓના શરીર તથા બાંધા અને ગરભસ્થાનને ફાયદો કરનારાં વીગેરે બાનુઓ તથા ગૃહસ્થો અને નાની મોટી ઉમરનાં બાલકોને **દરેક રીતે ગુનકારાં** ઘણીક જાતના **વધદક વસાણાં તથા પાકો** કે જેનાં નામો સાધારણ વપરાએછે તેજ–નીચે જણાવેલાં–કાયમ રાખેલાં છે. પણ તે દરેક જુદાં–જુદાં વશાણા તથા પાકોમાં–ઉપર દરસાવેલા ફાયદા માટે **વધારા તરીકે** જુદી–જુદી ગુનકારી કેટલીક બીજી કીંમતી વધદક ચીજો ઉમેરીને તથા દુધનો માવો, બદાંમ, પસ્તાં, ચારોલી વીગેરે ઘીમાં તલી પીશાને અને જેમાં ધડાંની લારી લેવા ઘટે તેમાં–તે લઇ એકશાં કરી ઉનચી જાતનાં માલમશાલા અને તેજાનાનો સમાવેશ કરીને ઘરગતુ બનાવનારા પાસે જાતી દેખરેખ નીચે બનાવી લઈ મોકલવામાં આવે છે. **એ વશાણાં તથા પાકો માત્ર ખાંડનાં ને ઘઉનાં દુધનાં લોડા જેવાં બજારૂ કે શાધારણ જેવાં નથીજ.**

બદાંમપાક ભાવ રૂ.૧ નો શેર		૧।	**ગુદરપાક; મેથીપાક**
શાલમપાક	,, ,,	૧॥	**અદડીયું; બતરીશુ**
ધડાંપાક	,, ,,	૧॥।	વીગરે દરેકનો **ભાવ**
શુવાપાક	,, ,,	૨	રૂ૦૧) નો શેર–૨॥

શીવાય–૨) ૪) જાતનાં **ખરેખરા બાદશાહી પાકો** જે કે દીલ્હીનાં આગલા **મોગલ શેનશાહો વાપરતા** તેના હાથ લાગેલા નુશકાવો ઉપરથી **ઘણીજ મુલ્યવાંન કીમતી ચીજોનાં,** એક અઠવાડીએ, પુશકલ મેહનત અને કડાકુટથી ઘાંણુ તયાર થયા પછી, આતશની ગરમીથી નહી પણ અમુક જાતનાં અનાજનાં મોટા જથ્થામાં અમુક દીવસો લગી દાટી રાખી અનાજની ગરમીથી શ્રીમંતો માટે બનાવી, મોકળવામાં આવે છે. માટે જેઓને જે રૂતુનો પાક જોઇએ તેઓએ તે રૂતુની બે મહીનાં અગાઉથી પુરતી અને ચોકશ વરદી નોંધાવ્યાથી મળશે.

ભાવ રૂ૦૧) નો શેર–૧) થી–૧।

દુધલી–ખાંડવી, નવી ભીશ્ટાંન વાની–કે જે કોઠે ઠંડક આપી મગજને તર કરનાર જેમાં દુધનો માવો, બદાંમ, પસ્તાં, ચારોલી વીગરે ઘીમાં તળી–પીશાને ધડાંની મેલવની સાથે એકશાં કરીને શેરડીનાં રશની–ભુંજીને બનાવવામાં આવે છે. **ભાવ** રૂ૦૧) ની શેર–૨॥ મોશમ ડીસેમબર જાનેવારીમાં શુમારે ૨) ૩ અઠવાડીયાં.

મરઘી–કીમત હાફ–ફ્રોલ નગ ૧) નાં ૪॥ થી–૫॥ આના તથા ઇડાં મુકતીનાં ૮ થી ૯ આનાં અને–વધારે મોટી–માતબલ–વજનદાર ફરએનાં ૧૦ થી ૧૨ આનાં મુજબ–મલે છે.

મુંબઇની માફક જથાબંધ મરઘીઓના અહી વેપારીઓ નથી–જરૂર પડે ત્યારે ફેરીઆવોને ખરીદી માટે નાંનુ આપી–મજુરોથી મોકલીએ તારે તેઓ આજુબાજુ–ગરગામડે ફરીને લાવે છે.

ઇડાં–એનાં ભાવનુ કશુ ચોકશ ધોરણ નથી–વખતો–વખત વધારે–ઓછો ભાવ થયા કરે છે. શાધારણ **ભાવ** હજાર ૧) નાં રાસબંદીનાં રૂ ૧૭॥ થી ૨૦) લગી અને કેટલાક પ્રશંગો તથા વાર તેહવારો વીગેરેનાં ટાંકનાંવોપર **૨૦ ૨૧ થી ૨૭** લગીનોબી થઈ જાએછે

ધીઈ ગાંમઠી ચોખ્ખું પેલા નંબરનું

તાજુ–**ભા૦** મણ ૧ નાં રૂ. ૨૨॥ થી ૨૩॥ } ત્રીજા નંબરનું એથી વધારે શસ્તું મલે છે.
" " બીજા નંબરનુ રૂ. ૨૧ થી ૨૨ } પણ તેને માટે ખાત્રી પુરવક કહેવાએ નહી.

ગોળ, ઘડાનો શીકાર મણ ૧ નાં રૂ ૩–૩।
ટેબલ–રાઇસ મીલનાં
ખાંડેલા–જીનાં ચાલેલા
૧) દાંનીનાં ... ... " ૪–૪।≈
ટેબલ–રાઇશ ચાલવા
વ નાનાં રાસુકા ... " ૩॥–૩॥≈
દાળ તુવેરની નવી વીનેલી " ૩॥≈–૩॥
" " વગર વીનેલી
ભાવ ખાંડી ૧ ના... રૂ ૬૨॥–૬૩
દાળ વટેનાંની મણ ૧ નાં " ૨॥≈–૨॥
" **વાલની** " " ૨।≈–૨॥≈
" **મગની** " " ૨॥≈–૩
ચોળા–મોટા " " ૨॥–૨॥
ચોળી ... ... " " ૨)≈–૨।
તેલ મીઠું ચોખ્ખું
ગાંમઠી... ... " " ૧૦–૧૦।
તપકીર ભાવ રૂ ૧) શેર ૨).

આમલી–રેસા તથા બી વગરની
માવાદાર જુની ભાવ મણ ૧ નાં રૂ. ૧।.
" –રેસા તથા બી વગરની નવી " "
" –બી તથા રેસા સાતની " "
શરકો શેરડીનો ચોખ્ખો
પેહલાં નંબરનો. ભાવ મણ ૧ ના રૂ૧॥≈–૨
શરકો શેરડીનો ચોખ્ખો
બીજા નંબરનો. " ૧॥–૧॥≈
ત્રીજા નંબરનો એથી વધારે સસતો મલે પણ
ખાત્રીદાર નહી.
શરકો અંગુરી બાટલી ૧) નાં આના ૩.
પાપડ રૂ. ૧ નાં નંગ ૧૭૫–૨૦૦.
શારીયા " " ૪૦–૫૦.
શેવ " ની શેર ૬–૬॥.
ઘઉંનું દુધ," નું " ૪–૪॥.

તરકારી સુક્કી લીલી.

કમોદીયા કન ગોલ ભાવ મણ ૧ ના રૂ. ૨॥–૨॥≈.
" " લાંબો " " ૨।≈–૨॥.
સકરીયા " " "
રતાલુ " " " ૧॥≈–૧॥.
સુરણ " " " ૧)≈–૧।≈.
કાંજણ યાને આલુ કન " " ૧।≈–૧॥.
પપેટા " " ૧॥–૧॥≈.

લીલી તરકારી જેવી કે–પાપડી, ફ્રેંચબીજ, ટામોટાં, કોબીજ, વટેનાંની શીંગ, ચોલા-ચોલીની શીંગ, શેકટાની શીંગ, ગાજર, દોધી, તુરીયાં, ભીંડા, કારેલાં, વેગણા, કોરાં, આદુ, કાંદાં, લીંબુ, કારેલાં, કંટોલાં વગેરે.

ખુશ બખતી માટે–પતેતી, નવરોજ, નવજોત, શાલગ્રેહ, શાહદી–રામશની, દીપવાલી અને નાટાળ વીગરે તેહવારો તથા શારે–રૂડે–શરઅવશરનાં ખપ અને ભેટ–શોગાદ માટે ઉનચા માલ મશાલાનાં પહેલા નંબરનાં, આખા એશીયામાં વખાણાંએલાં અને પ્રદરશનોમાંથી મલેલાં ચાંદોની પ્રખીયાત બેકરીનાં, ટેશદાર–શાદાં તેમજ ફેનશી કેકો તથા દરેક જાતની પેસ્ત્રી. લીલો–શુકો મેવો, કેલાં તથા ઉનચી શુરતી ફરમાશુ નાંનખટાઈ, બરરી, પેંડ બગલાં, લેવસ, ચણાં–પાપડી, પનીર અને ખારાં બટર બતાશાં વીગેરે.

પરચુરણ ચીજો—કસ્તી, નાર, શુખડ–લોબાંન, ફુલ–હાર, કલગી, તોરા, ટોરંન, પાંણબીડાં, કેલનાં પાતરાં, પતરાવલી, બુટ,–શપાટ, શલીપર, શેરડી, જમરૂખ, ધુપેલ, કઠોલ, લાકડાં–બાલવાનાં, બાવલનો કોએ તથા ઇમારતી, વાંશ, બાંબુ, નલીયાં, ઈંટ, છો, ચુનો, ઘાશ, ભુશુ, શણ, એડીયું–દીવેલ વાંહાનનાં શર માટેની બોરી,

બગીચાવાલાઓ માટે ખાતર—સુકા ભુમલા, સુકટાં, મદેરીયા વીગરે મછીનું જેને કુટો કહેછે તેનું બાવ ખાંડી ૧) નાં રૂ. ૫) થી ૮) લગી તથા ભેંસ, ગાએ, બલદ, ઘોડાનાં, ચારા તથા છાંન વીગરેનાં કુટા–કચરાતું ૨, ૩ વરસનું જુનું એકઠાં થએલું માવાદાર ખાંડી ૧) નાં રૂ. ૨ થી ૪. આ બેઉ જાતનું ખાતર દરેક ફળ ઝાડોને તેમજ ખેતીઓમાં ઘણુંજ ગુણગાર હોય છે.

વીગરે–વીગરે ખોરાકીની તથા બીજી દરેક જાતની ચીજોનો માલ–વેપારને ખરનો તેમજ ઘર ગતુ ખપનો, જેમ બને એમ–શારો ને ફાયદા પડતો કશીને ખરીદ કરીને હકશાઈથી મોકળવામાં આવે છે.

સુચણા—ઉપર જણાવેલી ચીજોમાંની કેટલીક ચીજો–જેની–તેની મોશમે મલે છે. ને કેટલીક ચીજો જાથુક મળે છે. ને કેટલીક કોઇ–કોઇ વખત મલે છે. ને કોઈ–કોઇ વખત નથી મલતી વલી કેટલીક ચીજો તેનાં અશલ રૂપમાં લઇને તેને બીજા ત્રીજા રૂપમાં બનાવી મોકલવાની હોય છે. ને તે ઘરગતુ અનુભવી બનાવનારા પાશે જાતી દેખરેખ નીચે બનાવી લઇ મોકળવામાં આવે છે. માટે માળ મંગાવનારા શાહેબોને જે મોશમની જે–ચીજ કે માલ જોઇયે તે મોશમની ૧૦) ૧૨) દીવશ અગાઉથી વરદી મોકલવા અને કાંઈ વધુ ખુલાશો પુછાવવો હોયતે જવાબની ટીકીટ બીડવા વીનતી છે.

બોરડીંગ–લોજીંગ—ક્રીસમસની તેમજ–બીજી–કોઇબી રજાપર–**વેકેશન** ગુજારવા તથા **પલેજર** કરવા તેમજ **તંનદરોશતીનાં સુધારા અરથે** યા **હવા ફેરફાર કરવા** અથવા **કોઇ બીજાં** કામશર વલશાડમાં આવી, વધુ–ઓછા દીવશો રહેનારાવો માટે બોરડીંગ લોજીંગ પણ ચલાવવામાં આવે છે. આવનારા શાહેબોએ–કેટલાં માણશ આવનાર છો તે ૨) ૪) દીવશ અગાઉથી લખવા–અને જેઓએ ફીઈ વીગરેનો ખુલાશો પુછાવવો હોય તેઓએ જવાબની ટીકીટ બીડવા વીનંતી છે.

ભલી દુઆ તમને આમીન થજો—તમને તથા મારાં જાથુકનાં અને નવાં દરેક ઘરાકોને ખુદા શહા–તંનદરોશતી બરેલા શુખી–ખુશી રાખે આંમીન !

લા૦ દુવાગો સેવક,

નવરોજી ભીમજીભાઇ બધનીવાલા,

વલસાડ—મોટા પારસીવાડ.

અમારી રાજા રજવાડામાં વખણાતી "યાકુતી" ની નકલો નીકળેલ છે માટે ખરીદ કરતી વખતે સંભાળજો. અમારી બનાવેલ બાદશાહી યાકુતી અનંગ વિલાસ અમે કોઈને વેચવા આપેલ નથી. અમારી બનાવેલ યાકુતી માત્ર રાજકોટમાં અમારાં ઔષધાલયમાંજ મળેછે.

બાદશાહી યાકુતી.

(અનંગ વિલાસ.)

ગમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે, પુરૂષાતન કાયમ રાખે છે. સંસાર સુખ ભોગવવા માટે દેશી અને યુનાની દવામાં ઉંચામાં ઉંચી દવા જોઈએ તો આ **અનંગ વીલાસ બાદશાહી યાકુતી** છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્ય વીકારના તમામ વ્યાધી મટાડે છે અને વીર્ય ઘટ્ટ બનાવી ખરૂં પુરૂષાતન આપે છે. રાજા રજવાડામાં તથા શ્રીમંત લોકોમાં આ દવા બહુ વખણાય છે. ખરી મરદાઈ આપનાર અને નબલા માણસને પણ જુવાનની માફક જોરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ ભલામણ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઈપણ જાતની પરેજીની જરૂર નથી. ૪૦ ગોળીની ડબી એકના રૂપીયા દશ.

બાદશાહી યુનાની લેપ.

સાંઢાનું તેલ કેવું કીંમતી છે અને તે કેટલી મહેનત અને ખરચના ભોગે બને છે તેની ખાત્રી તેના વાપરનાર રાજા રજવાડાઓ, અમીર ઉમરાવો તથા પૈસાદાર લોકોનેજ હોયછે. એવાં ઉમદા તેલમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે અને તે ગુપ્ત ભાગની નસોને પુરતી તાકાત આપે છે. નબળી પડી ગએલ નસોને પુરતું જોર આપી ખરૂં પુરૂષાતન લાવવા માટે આ લેપ ફત્તેહમંદ ઈલાજ છે. આઉંસ એકની ડબીના રૂપીયા આઠ.

ગરમીનો દુશ્મન!!

રક્ત શુધારક નામની વનસ્પતીની ગોળીઓ ગરમીને લીધે બગડી ગયેલું લોહી સુધારવા માટે અમૃત સમાન દવા છે. આ દવાના સેવનથી (syphilis-ઉપદંશ) ગરમીનું ખરાબ દરદ ફરીથી થવાની ધાસ્તી રહેતી નથી. ૬૪ ગોળીની ડબી એકના રૂપીઆ બે. ગરમીના જખમને તુરત રૂઝવનાર મલમની ડબીના આઠ આના. તમામ દવાઓનું પોસ્ટ ખર્ચ જુદું.

ડાકટર કાલીદાસ મોતીરામ,

રાજકોટ—કાઠીયાવાડ.

સેંકડો જાતના ઈંગલીશ નોવેલો અમારે ત્યાં હાલમાં આવ્યા છે.

પીરોજશાહ દીનશાહ મુકાદમ,

ચોપડીઓ વેચનાર તથા પ્રગટ કરનાર,

ચર્ચગેટ સ્ટ્રીટ, કોટ, મુંબઈ.

☞ વાંચવા લાયક પુસ્તકો. ☜

બક્ષીશ તથા ઈનામ આપવા લાયક પુસ્તકોનો મોટો જથ્થો અમારે ત્યાં આવ્યો છે.

	રૂ.	આ	પૈ.
ખોરશેદ	૧	૦	૦
સુલતાના	૨	૦	૦
મોહબતી બાઝાર.	૧	૮	૦
ઉકરજી ઉતાવળ્યા યાને પાનાનો ભેદ	૦	૨	૦
આશુકનો ઇશારો	૨	૮	૦
તડકામાં એક વાદળી	૨	૮	૦
બાનું યાને સજીવન થયલો આશક	૨	૮	૦
સિપાહ બચ્ચાની સજનની ...	૧	૮	૦
પેટ ભોલુ પંચી. બે બાગ સાથે.	૧	૦	૦
પહેલા સર જમશેદજી જીજીભાઇનું કીરતીવંત જન્મચરિત્ર ૧૧ ચીત્રો સાથે	૩	૦	૦
વિચારી વનિતા; દગાખોર દોસ્ત	૨	૮	૦
જ્યોતીષ વિદ્યા; સૃષ્ટી રચના...	૩	૦	૦
ગુલામી બાઝાર...	૧	૮	૦
તાપી માતાનો કોપ	૧	૦	૦
મરહુમ મી૦ મનસુખનું જન્મચરિત્ર	૨	૦	૦
નવું ગુજરાતી ગુલેસ્તાન ...	૧	૪	૦
ગુલબાનુ; અતિ રસીલી વારતા...	૦	૧૨	૦
ગુમાનસીંહ અથવા સત્યનો જય	૧	૮	૦
કાલાં મેઢાં (૪ બાગમાં) ...	૨	૮	૦
ભોયલુ	૧	૮	૦
ચંદ્રચળ	૧	૮	૦
સોનારણુ...	૧	૮	૦
ગુલદસ્તે રમુજ (૬૦૦ રમુજી ટુચકાઓ)	૨	૮	૦
હસીના	૧	૮	૦
ત્રીમુર્તી	૧	૪	૦
જમશેદની જેહેમત	૧	૮	૦
સુખશાંતી કોપ...	૨	૦	૦

	રૂ.	આ	પૈ.
કોરદેવા શેહેરનું મોતી	૦	૪	૦
ઓરતનો ગુલામ	૨	૦	૦
ભણેલો બીબો અથવા ચીનાઈ ચપપીન (એક અંકી ફારસ)	૦	૩	૦
સહનસીલ સુંદરી યાને ત્રીયા તેજ	૩	૦	૦
પવીત્ર પ્યાર	૦	૮	૦
પારસી યોગ અભ્યાસ	૫	૦	૦
બાઈ બેહેનની માયાનો ચમત્કાર	૧	૮	૦
લાલ અને લક્ષમી (વારતા) ...	૧	૮	૦
પ્યાર અને પરણેલી જીંદગી ...	૧	૦	૦
રૂપીની આગાહી...	૧	૮	૦
મનસુખી ગંજનામુ	૧૦	૦	૦
બહારોતની ખુરશેદ	૨	૦	૦
શૈનક મહાલ	૨	૦	૦
હોસન આરા	૧	૮	૦
વઈદિક ટુચકા	૩	૦	૦
શરાહ બાનુ	૦	૧૨	૦
દીલસોજ કે દીલબર	૨	૦	૦
જેપાની બાપાનો બોમીયો ...	૧	૦	૦
અરેબીયન તેલસ ૨ બાગમાં ...	૬	૦	૦
ચંચલગ્રંથ	૦	૧૨	૦
ચશમનો ખશમ	૨	૦	૦
કીલીયો પેત્રા	૨	૮	૦
સ્ત્રીનો સાચ્ચો સલાહકાર ...	૨	૮	૦
મોહોબતની મોહીની	૧	૮	૦
ભુડાનો ભેદ	૧	૮	૦

☞ એ ઉપરાંત સેંકડો જાતનાં અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી વારતાનાં પુસ્તકો તથા દરેક સ્કુલો તથા કોલેજોમાં ચાલતી દરેક પ્રકારની ચોપડીઓ બહુજ કિફાયત અને એક સરખે ભાવે મલશે.

પીરોજશાહ દીનશાહ મુકાદમ,

ચોપડીઓ વેચનાર, પ્રગટ કરનાર, સ્તેશનર તથા માલેક "જ્ઞાન વર્ધક;"

ચર્ચગેટ સ્ટ્રીટ, કોટ, મુંબઈ.

DR. AYER'S SARSAPARILLA

ડૉકટર આયરનો સારસાપરીલા લોહીમાંથી દરેક અસ્વચ્છતા દુર કરે છે. એથી ભુખ સારી લાગે છે, શરીરના દરેક તંતુ અને અવયવોને તાકાદમાં ઘણોજ વધારો કરે છે. દુનીયાની અંદર કુટુંબોમાં ઉપયોગ માટે લેવાલાયક કોઇપણ દવા માલમ પડી હોય તો તે સૌથી સરસ ડાકટર આયરનો સારસાપરીલા છે. એ દવા લોહીને સાફ અને લાલ બનાવે છે. ફીકા પડેલા હોઠોને રતાશવાળા બનાવે છે, ગાલો ભરેલા થાય છે અને વળી તંદુરોસ્ત તબીયત બને છે.

DR. AYER'S SARSAPARILLA

ડા૦ આયરનો સારસાપરીલા મુખ્યતત્વ કરીને ગુરદાના દરદો ઉપર બહુ અસરકારક રીતે કામ કરે છે, અને તેમજ બીજા ગુરદાને લગતા દરદો અને બ્રાઇટશ દરદોના જડ મુળથી જબરો અટકાવ કરે છે. જ્યારેબી ગુરદાને લગતા કોઇબી દરદો થવાની અસર માલમ પડે કે તરતજ આ ઉમદા ઇલાજનો ઉપયોગ કરવાની અમો ઘણી ભલામણ કરીએ છીએ.

બનાવનાર,

ડા૦ જે. સી. આયર અને કુંપની,

લોવેલ માસ, યુનાઇટેડ સ્ટેટસ ઓફ અમેરીકા.

નવસારી સ્વદેશી ગેસ કુંના બ્લ્યુ બ્લેક વીગેરે શાહીઓ.

આ શાહી નવસારી સ્વદેશી ગેસ લાઇટ કું૦માંથી નીકળતા પ્રવાહી પદાર્થોથી બનેલી છે. આજ સુધી બહાર પડેલી જુદી જુદી રંગની વીલાયતની તેમજ દેશી શાહી કરતાં દરેક બાબદમાં આ શાહી ચઢીયાતી છે. સ્ટીલપેન ઉપર તેમજ ખડીયામાં બંધાઇ જતી નથી, લખ્યા પછી વધુ કાળી થાય છે, અને ભુસાતી નથી તેમજ કીમતમાં ઘણીજ સસ્તી છે. સોલ એજંટ,

પરશોતમદાસ એંડ ભગવાનદાસ પારેખની કું૦,

ઠે૦ મોટા બજાર—નવસારી.

ઇરાની ખુદાદાદ આબાદાન.

સર્વે જરથોસ્તી સાહેબોને જણાવવાની રજા લેઉં છું કે ઉદવાડાના ઇસ્ટેશનની આગલ અમે એક મકાન સર્વે સાહેબોના ઉતારાને માટે તૈયાર રાખ્યું છે. રહેવાનું, મરજી મુજબ ખાવાનું બહુ સસ્તામાં કરી આપશુ તથા આતશબેહેરામ સાહેબમાં જનારાઓને ગાડીની અસેજ સસ્તે ભાડે આપશું. સર્વે સાહેબો ગરીબ ઇરાનીને આશરો આપવાથી મેહેરબાની થશેજી.

લા. શેવક, ઇરાની ખુદાદાદ આબાદાન.

અમારી દવા રાજવંશી નવરંગ યાકુતી તેના ઉત્તમ ગુણને લીધે રાજા રજવાડા તથા આખી દુનીયામાં જગપ્રશીધ્ધ છે ને તે હવે પછી કેટલાક કારણસર રાજવંશી નવરત્ન યાકુતીના નામે ઓળખાશે.

અશકત અને નબલા પુરૂષો માટે બેહદ કૌવત આપી વીર્યનો અખુટ ભંડાર ભરી ગુપ્ત નશોને મજબુત બનાવનાર–

રાજવંશી–યાકુતી

(નવરત્ન)

રજીસ્ટર્ડ ટ્રેડ માર્ક.

કીં૦ રૂ. ૧૦.

તથા ગુપ્ત નશોને માટે

નપુંસકત્વ નાશક.

રાજવંશી–શાંઢાનું તેલ

કીંમત રૂ. ૫.

શાંઢાનું તેલ કેવું કીંમતી છે તે સૌ જાણે છે અને વળી તેમાં દેશી તથા જુનાની ઉંચી દવાઓ મળવાથી તેના ગુણો ઘણાક વધી ગયા છે.

ઉપરની બંને દવાઓ વાપરનારને નાદાનપણામાં હાથની કુટેવથી ગુપ્ત નશોની થએલી નબલાઈ તથા ધાતુ પાતલી પડી જવાથી પેશાબ તથા સ્વપ્નામા જતું ટકાવનું કમી થવું, ફળતર ચહેરો ફીકો પડી જવો મગજ ખાલી પડવાથી થતો દુઃખાવો, વીગેરે ધાતુ સંબંધી રોગો મટાડી, સંસાર સુખ ભોગવવાને મહા બલવાન બનાવે છે. માત્ર એકજ ડબીથી બુઢાપાની નબળી દશાને આવ્વ થવા દેતી નથી ને ગમે તેટલી મહેનત કરવા છતાં થાક લાગતો નથી. તથા તે શીવાય હરસ, મસા, રશોળી, નાસુર, સડેલી ચાંદી, પ્રમેહ વીગેરે નસતરથી કાપવા વીના ભયંકર રોગો પણ માત્ર દવાથીજ સારાં કર્યા છે અને કરીએ છીએ તેનાં સરટીફીકેટો મોજુદ છે.

ડૉ૦ ડી. એચ. ભટ, જામનગરવાલા,

ઠે. જામલી મોહલો, મુંબઇ.

વી. શી. દસ્તુરની કું૦

હરેક જાતની વીલાયતી દવા તેમજ પેટન્ટ મેડીસીન તથા એશેન્શીઅલ ઓઇલ વીગેરેનાં જથાબંધ વેચનાર.

પ્રીન્સેશ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ.

ગ્રીમોલ્ટ કું. નો એનરજીકલ સીરપ. આ સીરપ ખાસ ગ્રીમોલ્ટ કું૦ એ હાલ તદન નવોજ શોધી કાઢેલો છે. શારી રીતે ભુખ લગાડી, નબળાઇ ધરાવનાર માણુસોની અશકતી દુર કરવામાં ઘણોજ અશરકારક છે.

કોહીનુર સીરપ ઑફ હાઇપોફોશફાઇટ ઓફ લાઇમ. જુના વખતની ઉધરશ દમ હાંફણુ વીગેરેપર અશર કરી તાબડતોબ દુર કરવામાં ઘણુંજ ઉત્તમપણું ધરાવનાર—કીંમત ફકત ૦-૧૨-૦

ડેન્ઝોલ ટુથ પાઉડર. ઉત્તમ દંત રક્ષક દાંતનો ગમે તેવો દુખાવો મોંઢામાંથી આવતી દુર્ગંધ વીગેરે માટે ઘણોજ ફાયદાકારક વાપરવા લાયક છે-કીંમત ફકત ૦-૬-૦ ટીનનાં રતલ ૧) એકનો રૂ ૨-૦-૦

લોહી સુધારનારી ઉતમ દવા પોલન્શ બ્લડ પ્યુરી ફાયર. ગમે તેવી જાતનાં શરીરપર ડાઘ, ખુજળી, ભુખ નહી લાગવાથી થતી બદહજમી વીગેરેને દુર કરી લોહી શુધારવામાં આ દવા ઘણીજ અશરકારક છે—ખાત્રી સારૂ વાપરવાંને માટે એક વખત ખાસ ભલામણ છે—કીંમત ફકત ૧-૦-૦

ઝોલાં ઓઇન્ટમેંટ. કોઇબી જાતનાં જુના હઠીલાં જખમો ચાંદી ઘા વીગેરેને તાબડતોબ અશર કરનાર—કીંમત ફકત રૂ ૦-૧૨-૮

ઝોલાં સોલ ટેબલેટસ. પેટની અંદરનું કોઇ પણ જાતનું દરદ વીગેરે થી ત્રણ ટેબલેટ લેવાથી તુરત આરામ કરે છે. કીંમત બાટલી રૂ ૨-૦-૦

હીક્સ બગડી [illegible]ર. માંકડની રહેઠાણુવાલી જગામાં પ્રશથી એક વખત લગાડવાથી ફરીથી તે જગાએ માંકડ આવી શકતા નથી કપડાપર બીલકુલ ડાઘ પડતો નથી. કીંમત બાટલીના રૂ ૦-૧૨-૦

એશેન્શીયલ ઓઇલ્સ. હેર ઓઇલ શેન્ટ વીગેરે બનાવનારાઓને માટે ઉત્તમ તક, દરેક જાતનાં એશેનશીઅલ ઓઇલ જથાબંધ મલી શકશે.

એ શીવાએ કેમીકલ્શ વીગેરે દરેક જાતનો શામન હંમેશા મલી શકશે.

.ompany,

INDIAN COMPANY.

1874.

raction.

Q, *Chairman.*

, G.G.M.C.

RAHIMTOOLA, C. I. E.

. . Rs. 3,25,C0,000
. . „ 50,00,000
. . „ 2,50,00,000

sted in
URITIES
h the
Bombay.

Safe Rates

itions.

TAL
f a Mutual Office
ecurity of a
pany.

f of Death and Title.

NGS, BOMBAY.